

Федеральное агентство научных организаций
Институт языкознания Российской академии наук

Илимдин идарайрин федеральный агентств
Россиядин илимрин академиядин чалар чирдай Институт

ЦИЙИ ИКЪРАР

Пак Каламдин таржумайрин Институт
Москва 2018

Цийи Икърар

Лезги чІалаз авунвай Пак Каламдин таржумайрин
электронный ва аудио кІалубар квевай Пак
Каламдин таржумайрин Институтдин сайтдай
жагъуриз жеда (ibt.org.ru/ru/media?id=LEZ)

Сифте гаф

Пара кІани кІелзавайбур!

Куь вилик квайди лезги чІалаз элкъурнавай ЦИийи Икърар я. ЦИийи Икърардикай ва вичик Таврат, Забур ва пайгъамбаррин ктабар акатзавай Сифтегъан Икърардикай дуьньяда виридалайни гзаф кІелзавай ктаб – Пак Калам – жезва.

ЦИийи Икърар санал кІватІнавай 27 ктабдикай: «Шад Хабардин» куд ктабдикай, «Илчийрин крарин» ктабдикай, илчийрин чарарикай ва пайгъамбарвилин «Керемат» ктабдикай арадал атанва.

Иса Месигъди Вичи гузвай чирвилериз «Шад Хабар» лугъуз-ва. Иса Месигъдин уьмуьрдикай ва ада авур крарикай, Ада гайи чирвилерикай ва Ада къалурай аламатрикай, Адан кьиникъйкай ва Адал чан хтуникай ихтилат авур инжилдарар тир МатІаяни, Маркани, ЛукІадини, Ягъядини гьакІ лугъузва. Куд «Шад Хабар» сад садакай чеб кхъенвай саягъдалди ва инжилдарри Исадин уьмуьрдин гьи вакъиайриз сифте нубатда фикир гуватІа, гьадалди чара жезва. ЯтІани, абуру са куьналдини чпи чеб инкарзавач, аксина, Исадин уьмуьр ва Ада гайи чирвилер жуьреба-жуьре патарихъай аквадайвал ийизва.

Исади чилел тухвай уьмуьрдилай гуьгъуьниз Адан рекъел алайбур гзаф амукъна. Исадин кар давамарайбурун сифтегъан несилдин уьмуьрдикай «Илчийрин крар» ктабда ихтилатзава, ам «Шад Хабаррин» гуьгъуьнал алаз къевезва. Ам «Шад Хабаррикай» сад кхъей ЛукІадин къелемдикай хкатнава. А ктабда къалурнавай гзаф вакъиаяр адаз вичин вилералди акунвай ва ада абура иштиракни авунвай. «Илчийрин крарин» кьилин игитрикай садбур Петруни Павел я, абур Исадин кар лап акъалтІайдаказ давамарайбур я. Адакай хабар чукІурун патал абуру гзаф зегъметар чІугуна ва Адан къуватдин куьмекдалди пара аламатар къалурна. И ктабда Исадикай Шад хабар илчийрин куьмекдалди гьикІ дуьньядиз чкІанатІа ихтилатзава.

Къадим девирда Исадин рекъел алайбуру мукъвал-мукъвал чпин тилмизриз чарар кхъиз, абур Исадин тербетдин гъавурда твадай, рикIивай Аллагъдихъ иман ийизвай касди вич гьикI тухвана кIандатIа несигъатар гудай. Чав агакънавай гъахътин къанни са чарни ЦИйи Икърардик акатнава. Исадикай гзаф чириз кIанзавайбуру патал и чарари чIехи итиж арадал гъизва, гьикI лагъайтIа абурай Исадин кар давамарай лап сифтегъанбуру Ам кас хъиз ва Адан тербет гьикI къабулзавайтIа аквазва.

ЦИйи Икърардин эхиримжи ктаб — «Керемат», — вичин мана-метлебал гьалтайла, пайгъамбарвилинди я. Ам регъятдиз кIелиз жедач, ана инсаниятдин тарихда Аллагъ аваз хьунин сир ахъайзавай гзаф къадар шикилар гьалтзава, Аллагъди дуъньядиз ийидай дувандикай ва и дуъньядин чкадал хъсан ва даим дуънья, вичиз «цIийи цавни, цIийи чил» лугъузвай дуънья, къведайдакай лугъузва. Исадин рекъел алайбуру Ада чилел тухвай уьмуърдин гуьгуънилай алатай са шумуд цIуд йисарилай чпин аямдаррин ва иллаки гьукумрин патай душманвал гьиссзавай. А ктабдин макъсад — абурук руьгъ кутун я. Ада къведай уьмуърда хилас хьунин умуд гузва, ва гъавилай а ктаб, вири ЦИйи Икърар хъиз, тек са сифте кIелайбурухъ ваъ, гьакI чахъни виридахъ элкъвена кхъенвайди я.

ЦИйи Икърар къадим юнан чIалал кхъенва ва гзаф сеферра гьилелди кхъин хъувунва. Гъа и кар сеbeb яз ЦИйи Икърардин ктабрин кхъинра сад садавай къакъьатзавай чкаяр гьалтзава. И чаравилерик метлебдин жигъетдай чIехи дегишвилер квач, ЦИйи Икърарда абур къадим гзаф маса ктабра авайдалай тIимил я. Таржума ийидайла, бязи чкайрал чIехи метлеб авачир чаравилер гьалтзава, и карди сифтегъан чешмедин чкадал юнан чIалал кхъенвай гьи текстиникай менфят къачунватIа, гъам къалурзава. Эхирда чна а чаравилерин сиягъ гузва, квевай абур лезги текст муькуь таржумайрин текстерив гекъиг авуналди жагъуриз жеда.

Гъар са ктаб сифтегъан куьруь гъахъунилай гатIун жезва. Ктабдин эхирдай квез гафарган жагъида. Ана ЦИйи Икърарда гьалтзавай ва чпиз баянар гана кIани, важиб авай гафаринни ибарайрин гъавурда твазва. Гафарганда чпин мана къалурзавай гафар текстина бицIи гъетрен лишандалди къейд авунва. Ктабдин эхирда гьакI таблицаяр ва гьакIни ЦИйи Икърардин вахтарин Фелистиндинни Мукъвал тир РагъэкъечIдай патан картаяр ганва.

Таржумадин хъсан еридин заминвал таъминарун ва бинедин кхьинрин мана-метлеб дуьздаказ агакьарун патал, таржума Пак Каламдин текстерин таржумадиз кЕвелай герек тир са жерге илимдин уламрай акъатнава. Пак Каламдин таржумайрин Институтди акъуднавай амай вири ктабар хъиз, лезги чАлаз авунвай таржума юнан чАлалан текстиниз баян гунин карда саналди вири халкъарин чАлар патал къабулнавай кАллубрал амал ийизвайди я. Текстиниз баян гунин маса жуьреяр авай бязи чкайрал чна абурукай сад хкъанава ва таржумадин муькуь жуьре кылдин къейдера ганва.

И таржумадин бинеда юнан чАлал кхьенвай текст ава. ЧАлар жуьреба-жуьребур тирвиляй таржумадин нетижа гзаф крарилай аслу жезва. Таржумадин тегьердини тайин везифа кыле тухузва. Урус чАлаз элкьурнавай Пак Каламдин гьар жуьре таржумаяр гекъигуни кылдин са чАук таржума авун жуьреба-жуьре нетижайрал гъизвайди къалурун мумкин я. И таржума дуьзди яни-тушни чирун патал кылди са урус тайин таржумади хъ галаз гекъигиз хъун мумкин туш. ЯтАни, гекъиг авуналдини, мана-метлебдин бязи куьлуь-шуьлуьяр кылди чАукарай ачухариз жеда.

ЦИийи Икьрар саки кьве агъзур йис идалай вилик кхьенвайди я. Гъа вахтарилай ам дуьньядин 1450 чАлаз элкьурнава. Гила абурун арада лезги чАални ава.

ЦИийи Икьрар лезги халкъарин чАлариз таржума авунихъ дерин тарих ава. 1996-йисуз гуржийрин алимриз Синайда авай Екатеринадин килисадай чи аямдин V ва VIII лагъай асирра гъилелди кхьенвай кьве ктаб жагъана. Абурун арада къадим удин чАлаз таржума авунвай ЦИийи Икьрардин чАукар авай. Удин чАал лезги чАлахъ галаз бинедин кЕви алакьада авай лап мукьва чАаларикай сад я. И ктабри удин ва лезги маса халкъарин чАлар вилик финин рекъерикай итиж гудай фикир арадал гъизва. Гъилелди авунвай и кхьинар кылдин ктаб яз исятда чапдайни акъатнава (И ктабдин къене пата гъа къаргъуйрай къачунвай чАукарин шикилар ганва).

Пак Каламдин таржумайрин Институт Пак Калам лезги чАлаз элкьурунив 30 йис идалай вилик эгечАна. Сифте яз акъудай ктабар «МатАялай атай Шад Хабардай чАукар» (1990) ва «Маркалай атай Шад Хабар» (1996) я. Са къадар вахт алатайла, 2004-йисуз «ЛукАдилай атай Шад Хабар ва Илчийрин крар», ахпани «Пак Каламдин шикилар» (2009), «Рут, Эстер ва Юнус пайгъамбар»

(2010) ва «Инжил (Къуд Шад Хабар)» (2013) акъатна, гъакІни 2013-йисуз «Пак Каламдин шикилар» ктабдин ванцикхъинар авуна.

Пак Каламдин таржумайрин Институтдин интернет-чинай (www.ibt.org.ru) Институтди акъуднавай жуъреба-жуъре ктабар жагъуриз жеда, абурук лезги чІалалди акъатнавай ктабарни ква.

И ктабда чна текстина гьалтзавай ва чеб Азербайжанда авай лезги чІалал рахазвайбуруз течизвай гафариз кьилди къейдер гузва.

Пак Каламдин таржумайрин Институтди ЦІийи Икърар лезги чІалаз элкъуьрунал гзаф йисара кІвалахай ксариз – таржума авурбуруз ва редакторриз, гъакІни и таржума чапдай акъудуниз куьмек гайи вирибуруз рикІин сидкьидай сагърай лугъузва.

Гъахъун

Къабулнавай къайда тирвал лугъун, и Шад Хабар кхъейди харж кІватІдайди тир МатІай Леви я. Адаз Иса Месигъди Вичин гуьгъуьна аваз ша лагъана ва адакай Вичин цІикъевед илчидикай сад авуна.

МатІая вичин ктаб Исадин тухумдин тарихдила гатІунзава. Ана Иса Ибрагъиман ва Израилдин пачагъ Давудан халис эвлед тирди къалурзава. Мукъвал-мукъвал Сифтегъан Икърардин ктабрай келимаяр гъиз, Вич атуникай пайгъамбарри виликамаз лагъай, Аллагъди хкъянавай гъа пачагъ ва Назарет Иса сад тирди МатІая ачухдиз къейдзава. Ада гъакІ Исади Аллагъдин Къанун тамамдиз къилиз акъудайдини къалурзава.

МатІая Исадин ихтилатриз ва тербетдиз гзаф дикъет гузва (ктабдин тахминан къудай са паюна). Адан Шад Хабарди Иса Аллагъдин патай Адан Къанундиз баян ва Адан Пачагълугъдикай несигъатар гунин нуфуз ва камал авай муаллим хъиз къалурзава. МатІая Исади гайи тербет келимрин жигъетдай вад чкадал пайзава: 1) Пелел авур вяз (5-7-къилер); 2) цІикъевед илчидиз гайи несигъатар (10-къил); 3) Аллагъдин Пачагълугъдикай къисаяр (13-къил); 4) Месигъдин тилмиз гъикІ жедатІа, гъадакай несигъат (18-къил); 5) гележегда дуюньяда вуч жедатІа, гъадакай пайгъамбар хъиз рахун (24-25-къилер). МатІаян ктабда маса Шад Хабарра гъат тавунвай мад 10 къиса ава.

Иса Месигъдин тухум

(ЛкІ. 3:23-38)

1 ¹Ингъе, Иса Месигъдин* тухумдин тарих: Иса Месигъ Давуд* пачагъдин тухумдикай, Давуд пачагъни Ибрагъиман* тухумдикай тир. ²Гъа икІ Ибрагъималай Исакъ* хъана. Исакъалай Якуб* хъана. Якубалай Ягъуд* ва адан стхаяр хъана. ³Ягъудалай ПерецІни Зерагъ хъана, абурун диде Тамар тир. ПерецІалай Гъесран хъана, Гъесраналай Арам хъана. ⁴Арамалай Аминадаб хъана, Аминадабалай Нагъшун хъана. Нагъшуналай Салман хъана. ⁵Салманалай Багъас хъана, Багъасан диде Рагъаб*

тир. Багъасалай Абид хъана, Абидан дидени Рут тир. Абидалай Ишай* хъана. ⁶ Ишайлай Давуд пачагъ хъана. Давуд пачагъдилай Сулейман* пачагъ хъана. Сулейман пачагъдин дидени сифте Уьруьдик квай паб тир. ⁷ Сулейман пачагъдилай Регъабам хъана. Регъабамалай Аби хъана. Абидилай Асеф хъана. ⁸ Асефалай Яшафат хъана. Яшафаталай Ярам хъана. Ярамалай Узи хъана. ⁹ Узидилай Ятам хъана, Ятамалай Ахаз хъана. Ахазалай Гъизкъи хъана. ¹⁰ Гъизкъидилай Манаше хъана, Манашедилай Аман хъана. Аманалай Яши хъана. ¹¹ Яшидилай Ягъиагъакин ва адан стхаяр хъана. (Им чувудар* Бабилда* есирвиле гъатдалди хъайи вахт тир.) ¹² Бабилдиз куьч хъайидалай къулухъ Ягъиагъакиналай Шалатил хъана. Шалатилалай Зарубабел хъана. ¹³ Зарубабелалай Абигъуд хъана, Абигъудалай Элиаким хъана, Элиакималай Азур хъана. ¹⁴ Азуралай Садикъ хъана. Садикъалай Ахим хъана, Ахималай Элигъуд хъана. ¹⁵ Элигъудалай Элазар хъана. Элазаралай МагІан хъана, МагІаналай Якъуб хъана. ¹⁶ Якъубалай Майраман* гъуьл Юсуф* хъана. Майрам Месигъ лугъудай Исадин диде тир. ¹⁷ Гъа икІ Ибрагъималай Давуд пачагъдал къведалди цІукъуд несил авай. Давуд пачагъдин девирдилай та чувудар Бабилдиз есирвиле тухудалди цІукъуд несил авай; чувудар Бабилдиз тухвай девирдилай та Месигъдал къведалдини цІукъуд несил авай.

Иса дидедиз хъун

¹⁸ Иса Месигъ* икІ дидедиз хъана: Адан диде Майрамак* Юсуфа* лишан кутунвай. Абурун мехъер хъанвачиртІани, Майрам Пак Руьгъдикай* руфунал залан хъанвайди малум хъана. ¹⁹ Майраман чам Юсуф гъахъ-михъи кас тир, адаз Майрам беябур тавуна, ам чинеба элкъуьр хъийиз кІан хъана. ²⁰ И фикирар ийизвайла, ахварай адан патав Реббидин* малаик* атана.

– Давуд* пачагъдин эвлед Юсуф! – лагъана малаикди. – Ваз Майрам пабвиле къачуз кичІе жемир, Адан руфуна авайди Пак Руьгъдилай хъанвайди я. ²¹ Майрама Хва хада, тІварни Адал Иса эцига: Ада Вичин халкъ гунагърикай* хиласда.

²² Ибур вири пайгъамбарди* Реббидин мецелай лагъай ихътин гафар къилиз акъатун патал хъайи крар я: ²³ «Яб це! Рушвал гумайди кІвачел залан жеда, ада Хва хада, Адазни Имануэл, яни чахъ Аллагъ гала, лагъана тІвар гуда»¹.

¹ 1:23 Яшай 7:1.

²⁴Ахварай аватайла, Юсуфа Реббидин малаикди лагъайвал авуна. Ада Майрам пабвиле къачуна. ²⁵Амма папа Хва хадалди, Юсуф адав агатнач. Майрамаз Хва хъайила, Юсуфа Адаз Иса тІвар гана.

Арифдарар

2 ¹Иса Гъируд* пачагъдин девирда Ягъудат* вилаятдин Бет-легъем шегъерда дидедиз хъана. Гъа и чІавуз рагъэкъечІдай патай Ярусалимдиз арифдарар атана.

²— Гъинава Чувудрин* Пачагъ, и мукъвара дидедиз хъанвай? — хабар къуна абуру. — РагъэкъечІдай патай чаз адан гъед акуна. Чун Адаз икрам ийиз атанвайбур я.

³И гафарин ван хъайила, Гъируд пачагъдик ва адахъ галаз санал вири Ярусалимдик къалабулук акатна. ⁴Гъируда вири чІехи хахамарни* чувудрин тавратдарар* кІватІна, абурувай хабар къуна:

— Месигъ* гъина дидедиз хъун лазим тир?

⁵— Ягъудатда авай Бетлегъем шегъерда, — жаваб гана абуру. — Пайгъамбардини* икІ кхъенва: ⁶«Эй Бетлегъем, Ягъудатдин чилел алай шегъер! Вун Ягъудатдин чІехи шегъеррин арада виридалайни гъвечІиди туш. Ви инсанрин арадай Зи халкъ, яни Исраилдин* халкъ, Хуьдайди, адан къиле Жедайди акъатда»¹.

⁷Гъа чІавуз Гъируд пачагъди арифдарриз чинеба эверна, абурувай гъед экъечІдай дуьз чІав чирна. ⁸Ахпа ада, абур Бетлегъемдиз ракъурдайла, лагъана:

— Алад, фена БицІекдикай галай-галайвал хабарар яхъ. Ам квез акурла, Зани Адаз икрам ийидайвал, заз хабар це.

⁹⁻¹⁰Абур, пачагъдиз яб гана, фена. Рекъе абуруз чпиз рагъэкъечІдай патай акур гъед ингъе мад ахкуна. Ам акурла, абуруз гзаф хвеша хъана. Гъетре абур вичихъ галаз тухвана. Эхирни гъед атана Аял авай кІвалин винел акъвазна. ¹¹КІвализ гъахъайла, абуруз БицІек Адан диде Майрамав* гваз акуна. Абур метІерал акъвазна, БицІекдиз икрам авуна. Чпив гвай хазинаяр ахъайна, Аялдиз абуру савкъватар яз къизил, атир галай къирни векъеркъалар гана. ¹²Абуруз ахварай Аллагъди Гъируд пачагъдин патав хъфин тавуникай виликамаз лагъанай. Гъавиляй абур чпин уълкведиз маса рекъяй хъфена.

¹ 2:6 Микей 5:2.

Мисридиз катун

¹³Арифдарар хъфейдалай кьулухъ Реббидин* малаикди* атана Юсуфаз* ахварай лагъана:

— Къарагъ! Аялни Адан диде къачуна Мисридиз* кат, за ваз кьулухъ эхвердалди гъана амукъ. Гъируд* пачагъ, Аял терг авун патал, Ам авай чкадихъ къекъвезва.

¹⁴Ам къарагъна, Аялни Адан диде къачуна, йифиз Мисридиз рекъе гъатна. ¹⁵Гъана абур Гъируд пачагъ рекьидалди амукъна. Гъа и саягъда пайгъамбарди* Аллагъдин мецелай лагъай ихътин гафар кьилиз акъатна: «За Зи Хциз Мисридай хъша лагъана»ⁱ.

¹⁶Абур Мисридиз катай чІавуз Гъируд пачагъ арифдарар хкведа лугъуз акъвазнавай. Абур тахтана акурла, Гъирудаз абуру вичиз таб авурди чир хъана. Пис хъел акатна, ада Бетлегемда ва адан патав гвай чкайра авай къван къве йис хъанвай ва адалай гъвечІи вири гадаяр терг авун эмирна. БицІек дидедиз жедай чІав ада арифдаррин гафарай чирна. ¹⁷Гъа чІавуз Ермиягъ пайгъамбарди* Аллагъдин мецелай лагъайди кьилиз акъатна: ¹⁸«Вири Рама тирвал йикъ-шуван гъатна. Рагъил* вичин амачир аялрихъ секин тежез шехъзава»ⁱⁱ.

Мисридай хтун

¹⁹Гъируд* пачагъ къенмазни, Мисрида* Юсуфаз* ахварай Реббидин* малаик* акуна.

²⁰— Къарагъ, Аялни Адан диде къахчуна, Израилдин* чилерал ахлад, Аял рекъиз кІан хъайибур къенва, — лагъана малаикди.

²¹Ада, къарагъна, Аялни Адан диде къахчуна, абур Израилдин чилел хтана. ²²Ягъудатда* бубадин чкадал Гъируд пачагъдин хва Архела пачагъвал ийизвай. И кардикай хабар хъайила, адаз аниз физ кичІе хъана. Амма Юсуф ахвара авай чІавуз, адаз вуч авуна кІандатІа Аллагъди лагъайла, ам Галилейдиз* атана. ²³Гъана ам Назарет лугъудай шегъерда акъвазна. Гъа икІ, пайгъамбарри* Месигъдикай* лагъай ихътин гафар кьилиз акъатна: «Адаз инсанри Назаретви лугъуда».

ⁱ 2:15 Гъаши 11:1.

ⁱⁱ 2:18 Ермиягъ 31:15.

Ягья пайгъамбардин чирвал

(Мрк. 1:1-8; ЛкІ. 3:1-18; Ягь. 1:19-28)

3 ¹Гъа йикъара Ягьудатдин* кьурумда инсанриз Ягья пайгъамбар* пайда хъана. ²Ада икІ лугъузвай:

– Ша Аллагьдин рекьел элячІ, Цаварин Пачагьлугьдин* чІав атана мукьва хъанва.

³Яшай пайгъамбарди* лагъай гафарни Ягьядикай я: «Кьурумда гъарайзавайдан ван чкІида: „Реббидиз* рехъ гъазура, Ам къведай рехъ дуьзра“»^і.

⁴Ягьядал деведин сун пекер алай, адан юкъвани тумаждин чІул авай. Ада незвайди цицІерни чІуру чІижерин вирт тир.

⁵Гъа чІавуз адан патав Ярусалимдайни вири Ягьудатдай ва Ярдан вацІун къерехра авай чкайрай инсанар къвезвай.

⁶Абуру чпин гунагъар* хиве къазвай, Ягьядин кап алаз Ярдан вацІа цик акахун къачузвай*. ⁷Вичин патав цик акахун къачун патал къвезвай гзаф фарисеярни* сакъаяр* акурла, Ягьяди абуруз лагъана:

– Эй гьуэлягьдин къеняй акъатайбур! Аллагьди хъиляй ацІана квез гудай жазадикай квевай катиз жеда лагъай фикир куь кылера ни туна? ⁸Къуй куь хъсан крарин майвайри куьн Аллагьдин рекьел атанвайди* къалуррай. ⁹«Чи буба Ибрагьим* я» лугъуз ацукьмир. За квез лугъузва хьи, Аллагьдивай и къванерни Ибрагьиман веледриз элкьуьриз жеда. ¹⁰ЯкІвни датІана тарарин пунаригъ гъазур я: хъсан майваяр тегъидай гъар са тар атІана цІуз гадарда.

¹¹Квез Аллагьдин рекьел къвез кІан хъайила, за квез цик акахун къачуз тада. Амма залай кьулухъ къведайди залайни гзаф кьудрат авайди жеда. Зун Адан кІвачин къапар гваз къекъуьнизни лайих туш. Ада квез Пак Руюгьдик* ва цІук акахун къачуз тада. ¹²Адан йирф Вичин гъиле ава, Ада Вичин рат михьда, гатай къуьл Вичин бегьер хуьдай чкадиз кІватІда, нагъварни хкахъ тийидай цІал куда.

^і 3:3 Яшай 40:3.

Иса цик акахьун къачун*(Мрк. 1:9-11; ЛкІ. 3:21-22; Ягь. 1:32-34)*

¹³ Гьа чІавуз Иса Галилейдай* Ярдан вацІал Ягья пайгьамбардин* патав цик акахьун къачун* патал атана. ¹⁴ Ягья Ам акьвазариз алахьна.

— Зав Вуна цик акахьун къачуз туна кІандай чкадал Вун цик акахьун къачуз зи патав вучиз атанва? — лагьана ада.

¹⁵ — Исятда гьакІ хьурай, — жаваб гана Исади. — Исятда чна Аллагьдиз кІанзавайди кьилиз акьудайтІа дуьз жеда.

Гьа икІ, Ягьяди Адав цик акахьун къачуз туна. ¹⁶ Иса, цик акахьун къачуна, цяй экьечІдайла, цавар ахьа хьана. Ягьядиз Исадал лифрен шикилда аваз Аллагьдин Руьгь* эвичІайвал ва Адал амуькьайвал акуна. ¹⁷ Цаварай рахадай ван атана:

— Ам Зи рикІ алай Хва я, Зи шадвал Гьадалди я.

Кьурумда темягь авун*(Мрк. 1:12-13; ЛкІ. 4:1-13)*

4 ¹ Руьгьди* Иса, иблисди* рекьяй акьуддатІа чирун патал, кьурумдиз тухвана. ² ЯхцІур юкьузни яхцІур йифиз сив хвейидалай* кьулухь Исадиз гишин хьана. ³ Иса рекьяй акьудиз кІанзавай иблис Адав агатна.

— Вун Аллагьдин Хва* яз хьайила, и кьванер фаз элкьурьдай эмир це, — лагьана ада.

⁴ Амма Исади жаваб гана:

— Каламда* кхьенва: «Инсандал алай чан тек са фалди туш. Инсанди Реббидин* сивяй акьатзавай гьар са гафуналди уьмуьр тухузвайди я!»ⁱ

⁵⁻⁶ Ахпа Ам иблисди пак* шегьердиз тухвана, ана Ам Аллагьдин КІвалин* виридалайни кьакьан чкадал хкажна:

— Вун Аллагьдин Хва яз хьайила, агьуз хкадра, — лагьана ада. — Каламда кхьенва:

«Аллагьди Вичин малаикриз Вун хуьх лугьуз тапшуругь гуда.

Абуру Вун Ви кІвач кьванцихгьни галукьар тавуна гьилерал кьуна тухуда»ⁱⁱ.

ⁱ 4:4 Киххьей Къанун 8:3.

ⁱⁱ 4:5-6 Забур 90:11-12.

⁷ – Каламда мадни кхъенва, – жаваб гана Исади, – «Виридан Ребби тир Аллагъ синагъ ийимир»ⁱ.

⁸ Иблисди Иса мад са къакъан дагъдал тухвана. Ада Исадиз дуьньядин вири пачагълугъар чпин зурбавиле къалурна.

⁹ – МетІерал акъвазна заз икрам авуртІа, ибур вири за Ваз гуда, – лагъана иблисди.

¹⁰ Гъа чІавуз Исади лагъана:

– Алат Залай, иблис, Каламда кхъенва: «Реббидиз, ви Аллагъдиз, икрама, са Гъадаз къуллугъни ая»ⁱⁱ.

¹¹ Гъанлай иблисди Ам секиндив туна. Малаикри* атана Исадиз къуллугъ ийиз хъана.

Иса Галилейда кІвалах тухуз эгечІун

(Мрк. 1:14-15; ЛкІ. 4:14-15)

¹² Исадиз Ягъя* къазаматда тунвайдакай хабар хъайила, Ам Галилейдиз* фена. ¹³ Назаретдай акъатна, Ам Забулунанни Нифталидин чилер хъайи чкада вирин къерехда авай Кефернагъум шегъерда акъвазна. ¹⁴ Гъа икІ, Яшай пайгъамбарди* лагъай ихътин гафар къилиз акъатна: ¹⁵ «Вирел фидай рекъе Ярдандин атІа пата авай чил! Эй, Забулунан чил, эй, Нифталидин чил! Эй чувудар* туширбур авай Галилей! ¹⁶ МичІивилик ацукънавай халкъдиз чІехи нур акуна, уълкведа ажалдин хъендик ацукънавайбурузни нурди экв гана»ⁱⁱⁱ.

¹⁷ Гъа чІавалай Исади вязер ийиз хъана:

– Ша Аллагъдин рекъел элячІ, Цаварин Пачагълугъдин* вахт атана мукъва хъанва.

Инсанар къадай гъетягъар

(Мрк. 1:16-20; ЛкІ. 5:1-11; Ягъ. 1:35-42)

¹⁸ Садра Галилейдин вирин* къерехдай фидайла, Исадиз гъетягъар тир къве стха – Петру лугъузвай Симунни адан стха Эндирей акуна. Абуру вириз чил вегъизвай. ¹⁹ Исади абуруз лагъана:

– Зи гуьгъуьнаваз ша. За квекай инсанар къадай гъетягъар ийида.

²⁰ Чпин чилерни туна, абур гъасятда Адан гуьгъуьнаваз фена.

ⁱ 4:7 Киххъей Къанун 6:16.

ⁱⁱ 4:10 Киххъей Къанун 6:13.

ⁱⁱⁱ 4:15-16 Яшай 9:1-2.

²¹ Са къадар мад фейила, Исадиз маса къве стха – Зебедеян хва Якъубни* адан стха Ягъя* акуна. Абуру, чпин буба Зебедеяхъ галаз луеткведа ацукъна, чилер туькІуьр хъийизвай. Гъабурузни Исади Вичихъ галаз ша лагъана. ²² Чпин бубани луеткве туна, Якъубни Ягъя гъясатда Адан гуьгъуьна аваз фена.

Исади гзаф инсанар сагъар хъувун
(Мрк. 1:39, 3:7-12; ЛкІ. 4:44, 6:17-19)

²³ Иса вири Галилей* тирвал къекъвезвай, Ада Цаварин Пачагъ-лугъдин* вахт атуникай Шад Хабар* гузвай. Ада синаугра* чирвилер гузвай ва гъар жуьре азарарни начагъвилер квайбур сагъар хъийизвай. ²⁴ Суюрия тирвал Адакай ван-сес чкІана; Адан патав гъар жуьредин азарар квайбур, жинерар* квайбур, чІур жедайбур, фалужди янавайбур ва масабур гъизвай. Ада вири сагъар хъийиз хъана. ²⁵ Адан гуьгъуьна Галилейдаини Шуд-Шегъердай*, Ярусалимдаини Ягъудатдай* ва Ярдан вацІ галай патайни халкъ гъатна.

Пелел авур вязер
(ЛкІ. 6:20-23)

5 ¹ Къвезвай къван халкъ акурла, Иса пелел хкаж хъана. Ам анал ацукъайла, Адан патав тилмизар* агатна. ² Ам абуруз чирвилер гуз эгечІна:

³ – Бахтавар* я Аллагъдин вилик затІни авачирбур, Цаварин Пачагълугъ* гъабурунди я!

⁴ Бахтавар я шехъзавайбур, Аллагъди абуруз теселли гуда!

⁵ Бахтавар я умунбур, абуруз ирсинай чил акъатда!

⁶ Бахтавар я гъахъ-михъивилихъ* гишинбур ва къанихбур, абур тух жеда!

⁷ Бахтавар я регъим гвайбур, абуруз Аллагъди регъим ийида!

⁸ Бахтавар я миxъи рикІ авайбур, абуруз Аллагъ аквада!

⁹ Бахтавар я ислягъвал гъизвайбур, абуруз Аллагъдин веледар лугъуда!

¹⁰ Бахтавар я Аллагъдиз кІанзавайди къилиз акъудзава лугъуз хурук кутунвайбур, Цаварин Пачагълугъ гъабурунди жеда!

¹¹ Зи терефдарар я лугъуз, инсанри куь намусдик хкІурдайла, куьн хурук кутадайла, куьне жуьреба-жуьре чІуру крар авуна лугъуз квек квачир тахсирар кутадайла, куьнни бахтавар жеда. ¹² Куьне Чехи шадвилер ая, цаварал квез Аллагъди зурба савкъват гъазурнава. Квелаи вилик хъайи пайгъамбарарни* гъа икІ хурук кутунай.

Къелни экв*(Мрк. 9:50; ЛкІ. 11:33, 14:34-35)*

¹³ Куьн чилин къел я. Къелен ери квахъайтІа, ам гьикІ уькІуь хъийиз жеда? Мад ам са куьнизни герек хкведач, ам инсанрин кІвачерик гадарда.

¹⁴ Куьн дуьньядин экв я. Дагъдин кукІушдал эцигнавай шегьер чуьнуьхариз жедач. ¹⁵ КуькІуьрнавай шем къапунин кІаник кутадач, кІвале авайбуруз экв гун патал, ам шемерганда твада. ¹⁶ Гъа саягъда куь экуьнини инсанриз экв гун лазим я. Абуруни, куьне ийизвай хъсан крар акваз, цавараллай куь Бубадин* тариф ийида.

Къанундикай*(ЛкІ. 16:17)*

¹⁷ Куьне Зун Мусади* кхъенвай Къанун* ва пайгъамбаррин* кхъинар чІуриз атанва лугъуз фикирмир. Зун абур чІуриз ваь, абур лагъай къван вири крар къилиз акъудиз атанвайди я. ¹⁸ За квез рикІивай лугъузва: цаварни чил амай къван гагъда Къанунда кхъенвайбур къилиз акъат тавунмаз, анай гьич са гъвечІи гьарфни, гьич са Царни квахъдач. ¹⁹ Гъа икІ, ни и гъвечІи тагъкимрикай сад хъайитІани чІурайтІа ва гьакІ амай инсанриз абур чІуриз чирайтІа, Цаварин Пачагълугъда* ам виридалайни гъвечІиди жеда. Ни и тагъкимар къилиз акъудиз хъайитІа ва абур къилиз акъудиз масадбуруз чириз хъайитІа, гьам Цаварин Пачагълугъда чІехиди жеда. ²⁰ За квез лугъузва хьи, куьне Аллагъдиз кІанзавайди тавратдаррилайни* фарисейрилай* хъсандиз къилиз акъудиз тахъайтІа, квевай Цаварин Пачагълугъдиз гьахъиз жедач.

Хъилекай*(ЛкІ. 12:58-59)*

²¹ Дегь чІавара инсанриз лагъай гафар квез ван хъана: «Ягъна рекъимир»ⁱ, «Ни яна къейитІа, адан дуван авуна кІанда»ⁱⁱ. ²² Амма За квез лугъузва хьи, жуван стхадикай хъел къвезвайдан дуванни авуна кІанда. Ни вичин стхадиз «Вун са затІни туш» лагъайтІа,

ⁱ 5:21 ЭхкъечІун 20:13; Киххъей Къанун 5:17.

ⁱⁱ 5:21 ЭхкъечІун 21:12.

адан дуван Меслягъатди* авун герек я. Ни са масадаз «КІамаш» лагъайтІа, ам жегъеннемдин* цІуз аватун герек я. ²³⁻²⁴Гъа икІ, вун кърбангандал* Аллагъдиз кърбанд авун* патал, хеб-мал гваз атайла, ви рикІел ви стхадин рикІ вакай ханвайди хтайтІа, вав гвай кърбандар са кърехдив тур. Фена сифте жуван стхадихъ галаз туьхкІуькІ, ахпа хтана жуван кърбандар ая. ²⁵Вахъ галаз гъужетарзавайда вун дувандиз тухузватІа, аниз фидай рекъе адахъ галаз туьхкІуьз алахъ. ТахъайтІа, ада вун дуванбегдин, дуванбегдини вун вичиз куьмекарзавайдан гъиле твада, адани вун къазаматда твада. ²⁶За ваз рикІивай лугъузва: вал алай бурж эхиримжи кепекдал къведалди вахгун тавунмаз вун къазаматдай акъатдач.

Зинавиликай

(*МатІ. 18:8-9; Мрк. 9:43-48*)

²⁷Инсанриз лагъай гафар квез ван хъана: «Зинавал* ийи-мир»^і. ²⁸Амма За квез лугъузва хъи, гъар вуж са папаз темягъдалди килигайтІа, ада вичин рикІе адахъ галаз зинавал авуна. ²⁹ЭрчІи вили вун гунагъ* ийидай йикъаз гъизватІа, вуна ам акъудна гадара: ви вири беден жегъеннемдин* цІуз аватдалди, бедендин са чка терг хъун ваз хъсан я. ³⁰ЭрчІи гъили вун гунагъ ийидай йикъаз гъизватІа, вуна ам атІана гадара, ви вири беден жегъеннемдин цІуз аватдалди, бедендин са чка терг хъун ваз хъсан я.

Чара хъуникай

(*МатІ. 19:9; Мрк. 10:11-12; ЛкІ. 16:18*)

³¹Мадни лагъанва хъи, вуж вичин папахъ галаз чара жезватІа, къуй ада чара хъунин гъакъиндай чар кхъирай, ахпа чара хъурай. ³²Амма За квез лугъузва: вуж явавал ийизвачир вичин папахъ галаз чара жезватІа, ада вичин папаз зинавалдай* рехъ ачухзава; рахкурнавай паб ни гъайитІа, гъадани зинавал ийизва.

Къинекай

³³Дегъ чІавара инсанриз мад лагъай гафарни квез ван хъана: «Кър кын чІурмир, Аллагъдин вилик жуван къинер къилиз

^і 5:27 ЭхкъечІун 20:14; Киххъей Къанун 5:18.

акъуд»ⁱ. ³⁴Амма За квез лугъузва: гъич кьин къамир: я цаварал къамир — ам Аллагъдин тахт я; ³⁵я чилел къамир — ам Ада кІвачер эцигдай куьсри я; я Ярусалимдал къамир — ам чІехи Пачагъдин шегъер я; ³⁶я жуван кьилел кьинер къамир — вавай ви са чІарни я лацу, я чІулав ийиз жедач. ³⁷Амма куь гаф я «эхъ», я «ваъ» хьурай. А гафарилай артух гафар хъайитІа, абур шийирдивай я.

Къисасдикай

(ЛкІ. 6:29-30)

³⁸Инсанриз лагъай гафарикай квез хабар я: «Ви вил акъудайтІа, вунани вил ахкъуд, свах акъудайтІа — свах»ⁱⁱ. ³⁹Амма За квез лугъузва: ваз шийир авурдалай къисас къахчумир. Гьадалайни артух яз, ни ви эрчІи хъвехъ ягъайтІа, адахъ муькуь хъвехъни элкьюьра. ⁴⁰Низ вун дувандиз вугана ви перем къакъудиз кІан хъайитІа, адав жуван абани гахце. ⁴¹Ни вун вичихъ галаз са милдин мензилдиз физ мажбурайтІа, вун адахъ галаз кье милдин мензилдиз алад. ⁴²Вавай тІалабдайдаз це. Вавай бурж къачуз кІанзавайдахъ далу элкьюьрмир.

Душманар кІан хьуникай

(ЛкІ. 6:27-28, 32-36)

⁴³Инсанриз лагъай гафар квез ван хъана: «Жуван мукъув гвайди кІан хухъ»ⁱⁱⁱ, «душманар — такІан». ⁴⁴Амма За квез лугъузва хьи, жуван душманарни кІан хухъ, куьн хурук кутазвайбурун гьакъиндай дуьа* ая. ⁴⁵ИкІ авуртІа, куьн цавараллай куь Бубадин* аялар тирди чир жеда. Ада Вичин ракъинин нулар пис инсанрални хъсанбурал сад хъиз ракъуриз тазва. Гьахъ-михъибурални, гьахъ-михъи туширбурални Ада марфни сад хъиз ракъурзава. ⁴⁶Квез куьн кІандайбур кІандатІа, идакай квез вуч суваб жеда? И кар харж кІватІдайбуруни* ийизва. ⁴⁷Куьне салам анжах жуван дустариз гузватІа, ина къетІен вуч кар ава къван? Мажусийрини* гьакІ ийизвачни? ⁴⁸Цавараллай куь Бубадик нукъсан квачирвал, куьнни нукъсан квачиз хухъ.

ⁱ 5:33 Леви 19:12; Къурумда 30:3.

ⁱⁱ 5:38 ЭхкъечІун 21:24; Леви 24:20; Киххъей Къанун 19:21.

ⁱⁱⁱ 5:43 Леви 19:18.

Садакьадикай

6¹Килиг гьа, инсанар алай чкадал жува жув кьалурун патал, хьсанвилер ийимир, тахьайтІа цавараллай куь Бубадин* патай квез суваб кьведач. ²Гьа икІ, садакьа инсанриз акурай лагьана гумир. ИкІ, инсанрин арада чпин тІвар-ван гьатрай лугьуз, синагуграни* куьчейра кьве чин алайбуру ийизва. За квез рикІивай лугьузва хьи, гьахьтинбурувни чпин эвез агакьнава. ³⁻⁴Садакьа гудайла, вуна ийизвай хьсанвал акьван сир кваз хьурай хьи, гьатта ви эрчІи гьили ийизвайди чапла гьилиз чир тахьурай. Вуна сир хвена ийизвай хьсанвал аквазвай Бубади ваз суваб гуда.

Дуьадикай

(ЛкІ. 11:2-4)

⁵Дуьа* ийидайла, кьве чин алайбуру хьиз ийимир. Абуруз синагуграни* куьчейрин пипІерал инсанриз аквадай чкайрал акьвазна дуьаяр ийиз пара кІанда. За квез рикІивай лугьузва: гьахьтинбурувни чпин эвез агакьнава. ⁶Дуьа ийидайла, жуван кІвализ гьахьна, рак агална жуван таквазвай Бубадиз* дуьа ая. Чинебанди аквазвай ви Бубади ваз суваб гуда.

⁷Дуьа ийидайла, мажусийри* хьиз, куьне артухан гафар лугьумир. Абуру, чеб гзаф рахайла, чпин ван Аллагьдиз кьведа лагьана фикирзава. ⁸Абуруз ухшар жемир, квехъ вуч игьтияж аватІа, куьне ам тІалаб ийидалди виликамаз Бубадиз адакай хабар ава. ⁹Дуьа икІ ая:

*Цавараллай чи Буба,
нак хьурай Ви ТІвар!*

10 *На пачагьвал ийидай
алукьрай чІавар.*

*Цаварал хьиз, чилелни
кьадим хьуй Ви кьаст.*

11 *Чи гьар йикьан са кап фу
кьемаз це На чаз.*

12 *Чпел буржар алайбурлай
кьахчунвайтІа гьил чна гьикІ,
ГьакІ Вунани чал аламай
буржарилай гьил кьахчу.*

13 *Темягьрикай яргъаз ая,
шийирдикай хуьх На чун.
Куьз лагъайтІа Вуна чаз
ийидай а чІехивал —
гъам къуват, гъам даиман
баркалла я асирра.
Амин.*

¹⁴ Куьне квек тахсир кутазвайбурулай гъил къахчуз хъайитІа, цавараллай куь Бубадини квелай гъил къахчуда. ¹⁵ Куьне квез писвалзавай инсанрилай гъил къахчун тийиз хъайитІа, куь Бубадини куь тахсиррилай гъил къахчудач.

Сив хуьникай

¹⁶ Сив хуьдайлани*, кьве чин алайбур хъиз, пашмандаказ акъвазмир. Чпи сив хуьзвайди инсанриз акурай лугъуз, абуру чпин чинар чІурда. За квез рикІивай лугъузва хьи, гъахътин-бурални чпин эвез агакънава. ¹⁷ Вуна, сив хуьдайла, жуван къиливай чІем гуьцІна, чин-гъил чуьхуьх. ¹⁸ АкІ авуртІа, вуна сив хуьзвайди садазни чир жедач. Вуна сив хуьзвайди ваз таквазвай ви Бубадиз* аквада. Чинебанди аквазвай ви Бубади ваз суваб гуда.

Девлетдикай

(ЛкІ. 11:34, 16:13; МатІ. 12:33-34)

¹⁹ И дуьньяда девлет кІватІмир; и дуьньяда ам гъуьчІрени муьрхуь тергда, угърийри атана, ви девлет чуьнуьхда. ²⁰ Девлет жуваз цаварал кІватІа, ана ам я гъуьчІре, я муьрхуь тергдач, я угърийри атана чуьнуьхдач. ²¹ Ви девлет гъина аватІа, ви рикІни гъана жеда.

²² Бедендин чирагъ вилер я, вилер михьи ятІа, инсан экуьнай ацІана жеда. ²³ Вилер чІуру ятІа, инсан мичІивиле гъатда. Ви къене авай экв мичІиди ятІа, а мичІивал виле эцягъай тІуб акван тийидайди жеда.

²⁴ Гъич садавайни кьве агъадиз къуллугъ ийиз жедач: абурукай сад кІан хъайитІа, муькуьди такІан жеда; садаз вафавал хвейитІа, муькуьдаз — жедач. Аллагъдизни пулуниз квевай сад хъиз къуллугъ ийиз жедач.

Къайгъуйрикай*(ЛкІ. 12:22-31)*

²⁵ ГъакІ хъайила За квез лугъзва: вуч недатІа ва я вуч хъвадатІа лугъз, жуван чан патал ва вуч алукІдатІа лугъз жуван беден патал къайгъуйрик жемир. Чан тІуьнилайни, беден пекерилайни артух тушни? ²⁶ Къушариз килиг: абуру я цазвач, я гуъзвач, я бегьер хуьдай чкайра кІватІзавач, амма цавараллай Бубади* абуруз тІуьнгузва. Куьн къушарилай артух тушни мегер? Квезни Аллагъди гуда! ²⁷ Кат-галтуг авуналди квевай нивай жуван уьмуьр са сятдин хъайитІани артухариз жеда? ²⁸ Пекерин къайгъудани куьн гъатмир. Бубуяр гъикІ экъечІзаватІа килиг: абуру я зегъмет чІугвазвач, я са затІ хразвач. ²⁹ Амма За квез лугъзва хъи, гъихъгин иер пекер алай Сулейман* пачагъни и цуькверикай садав гекъигиз хъун мумкин туш. ³⁰ Къе никІяй экъечІна пака къулаз вегъидай векъ Аллагъди гъикІ чІагурзаватІа^і килиг! Ада а векъ квелай артух чІагурзавани, эй иманда* зайифбур! ³¹ Гъа икІ, куьн вуч неда, я вуч хъвада, я тахъайтІа вуч алукІда лугъз къайгъуйрик жемир. ³² Мажусияр* тІуьн-хъунихъ галтугзавайбур я, цавараллай куь Бубадиз ибур вири квез герек тирди чизва. ³³ Гъавилай сифте куьне Аллагъдин Пачагъ-лугъ* ва Адан гъахъ-михъивал* жагъура. Амайди Ада квез кІукІни алаз гуда. ³⁴ Гъа икІ, пакагъан йикъан къайгъу чІугвамир, адан къайгъуда пака хъухъ. Къенин юкъуз къенин къайгъуярни бес я.

Масадан дуван авуникай*(ЛкІ. 6:37-38, 41-42)*

7 ¹ Куьне масадан дуван аквамир, Аллагъди куь дуванни аквадач. ² Куьне гъихъгин дуван ийизватІа, Аллагъди куь дуванни гъакІ ийида. Куьне гъихъгин уьлчмедалди алцумайтІа, квезни гъахъгин уьлчмедалди алцумда. ³ Жуван виле авай чукъван такваз, вучиз ваз ви стхадин виле авай къал аквада? ⁴ Я тахъайтІа, вавай, жуван виле авай чукъван такваз, ви стхадиз, къала за ви виле авай къал акъудда лугъз жедани? ⁵ Къве чин алайди! Сифте жуван виле авай чукъван акъуд, ахпа ваз жуван стхадин виле авай къал акъуддайвал аквада. ⁶ КицІерин вилик пак* затІар вегъимир, абуру, вал вегъена, вун кІус-кІус ийида. ВакІарин вилик жуван гевгъерар* гадармир. Абуру адаз кІур гуда.

^і 6:30 *ЧІагурун* – иер авун.

Мад гъилера дуьадикай

(ЛкІ. 11:9-13)

⁷ТІалаба — квез гуда; къекъуьгъ — квез жагъида, рак гатут — квез ахъайда. ⁸Гъар ни тІалабайтІа, гъада къачуда, вуж къекъвейтІа, гъадаз жагъида, ни рак гатайтІа, гъадаз рак ахъайда. ⁹Хци фу це лагъайла, квекай гъич са бубадини фан чкадал адав къван вугудач. ¹⁰Хци гъуьлуьн гъед тІалабайла, адан чкадал гъуьлягъ гудач. ¹¹Куьн хътин писбуру чпин аялриз хъсан савкъватар гуз хъайила, цавараллай Бубадивайни* Вичивай тІалабайдаз хъсан савкъватар гуз жедачни мегер?

¹²Гъа икІ, инсанри куьн патал вуч авуна кІанзаватІа, куьнени гъабуруз гъахътин крар ая. Къанундини* пайгъамбарри* гъа икІ лугъузва.

МуьтІуьгъ хъуникай

(ЛкІ. 6:43-44, 13:24-27)

¹³Фидайла гуьтІуь варарай алад, гъаркъуь варарини гегъенш рекъи жегъеннемдиз* тухуда. Гзафбур гъахътин рекъяй физва. ¹⁴ГуьтІуь варарини четин рекъи уьмуьрдихъ тухуда, а рехъ тІимилбуруз жагъида.

¹⁵Куь патав хипер хъиз къвезвай тапан пайгъамбаррикай* мукъаят хъухъ, къеняй абур вагъши жанавурар я. ¹⁶Квез абур майвайрилай чир жеда. Мегер къвакъвадин вала ципицІ гъидани? Къалгъандилай инжил атІуз женни? ¹⁷Хъсан тарци хъсан майваяр гъида, чІуру тарци — чІуру майваяр. ¹⁸Хъсан тарцивай чІуру майваяр гъиз жедач, пис тарцивайни — хъсан майваяр. ¹⁹Хъсан майваяр тегъизвай гъар гъи тар хъайитІани атІана цІуз гадарда. ²⁰ГъакІ хъайила квез абур чпин майвайрилай чир жеда.

²¹Заз «Агъа, Ребби*» лугъузвай къванбур вири Цаварин Пачагълугъдиз* акъатдач, Аниз акъатдайди анжах Зи Бубадин* къаст къилиз акъудзавайди я. ²²Къияматдин юкъуз* гзафбуру Заз лугъуда: «Я Агъа, я Ребби, Аллагъдин гафар Ви ТІварцІелай* инсанрал агакъарайди чун туширни? Ви ТІварцІелай жинерар* хкудзавайбурни чун туширни? Гзаф аламатарни чна Ви ТІварцІелай авуначирни бес?»

²³Ахпа За абуруз лугъуда: «Заз куьн гъич чидайбур туш. Алат Залай, куьне чІуру крар гзаф авуна».

Мягькем ва гъьургъуь хандакІрикай*(ЛкІ. 6:47-49)*

²⁴ Зи Гафариз яб гуз, абур кылиз акъудзавайди, акъул авай, кІвал эцигдайла, кІвалин бине къванцел эцигай инсандиз ухшар я. ²⁵ Марф къвана, вацІар алахъна, гарар акъатна. Вири гъа кІвалихъ элкъвена, амма, бинедат чархунин къван ава лугъуз кІвал чкІанач. ²⁶ Амма зи гафариз яб гуз, абур кылиз акъуд тийизвайди кІвал хандакІ авачиз, къумадал эцигнавай ахмакъдиз ухшар я. ²⁷ Марф къвана, вацІар алахъна, гарар акъатна гъа кІвалел ацалтна. КІвал ацахъна, зурбадаказ чкІана.

²⁸ Исади Вичин гафар лагъана куьтягъайла, Адан чирвилери вири мягьтеларнай, ²⁹ вучиз лагъайтІа Исади Вичин чирвилер абурун тавратдарри* хъиз гузвачир. Ада Вичин чирвилер гъиле вири гъукум авайда хъиз инсанрал агакъарзавай.

Жузам азар квайди сагъар хъувун*(Мрк. 1:40; ЛкІ. 5:12-14)*

8 ¹ Иса пелелай агъуз эвичІдайла, Адан гуьгъуьна гзаф халкъ гъатна. ² Адан патав жузам* азарди къунвай са касди, атана, икрам авуна:

— Я Агъа! — лагъана ада. — Ваз кІан хъайитІа, Вавай Зун сагъар хъийиз жада!

³ Исади гъилер яргъи авуна, адак гъил къана, лагъана:

— КІанзава Заз, сагъ хъхъухъ!

Гъа гафунилай къулухъ, садлагъана, жузам хкатна, ам сагъ хъхъана.

⁴ — Килик гъа, гъич садазни чуюкъмир, амма, хахамдин* патав фена, жув гъадаз къалура, — лагъана Исади. — Вун азар хкатуни сагълугъдай Мусадин* Къанундив* къадайвал къурбандни це. Гъа идалди вун дири хъхъанвайди чир хъурай.

Вач-хъша сагъар хъувун*(ЛкІ. 7:1-10, 13:28-29; Ягъ. 4:46-53)*

⁵⁻⁶ Иса Кефернагъум шегъердиз гъахъайла, Адан патав Римдин* аскеррин кыле авайди атана:

— Я Агъа! — минетдалди лагъана ада. — Зи вач-хъша фалужди яна кІвале къатканва, адаз тади гузва.

⁷ — За атана ам сагъар хъийида, — лагъана Исади.

⁸ — Я Агъа! — лагъана аскеррин кьиле авайда. — Вун зи кІвачел зи кІвализ атуниз зун лайих туш. ЯтІани, зи вач-хъша сагъ хыйидай са гаф лагъ. ⁹ Зун масадан гъилик квай инсан ятІани, захъ жуваз табий аскерарни ава. Абурукай садаз за «Алад» лагъайтІа, ам фида. Муйкуьдаз «Инал ша» лагъайтІа, ам къведа. Зи вач-хъшадиз «и кар ая» лагъайтІа, ада ам гъасятда ийида.

¹⁰ И гафарин ван хъайи Иса мягътел хъана, Ада Вичихъ галаз къвезвай инсанриз лагъана:

— За квез рикІивай лугъузва: Израилдани* заз икъван Захъ иман* ийизвай са касни акунач.

¹¹ За квез лугъузва хьи, гзафбуру, рагъэкъечІдай ва рагъакІидай патарай атана, Цаварин Пачагълугъда* жедай межлисда Ибрагъиман*, Исакъбан* ва Якъубан* патарив чпин чкаяр къада. ¹² Амма чеб гъа Пачагълугъдин* векилар яз гъисабзавайбур а межлисдиз ахъайдач, абур мичІи къежел гадарда. Ана абуру сасни регъведа, шел-хвални ийида.

¹³ Исади аскеррин кьиле авайдаз лагъана:

— Алад, вуна Захъ икъван иман ийизватІа, ви рикІе авай гъар са кар За кьилиз акъудда.

Адан вач-хъша гъасятда сагъ хъхъана.

Гзафбур сагъар хъувун (Мрк. 1:29-34; ЛкІ. 4:38-41)

¹⁴ Петрудин кІвализ атайла, Исадиз адан яран диде ифин алаз къатканваз акуна. ¹⁵ Исади адак къянамазни, ифин алатна. Ам къарагъна абурун кьилел-кІвачел элкъвез эгечІна.

¹⁶ Няни хъайила, Исадин патав жинерар* квай гзафбур гъана. Ада Вичин гафуналди абурукай жинерар хкудна, азарар квайбур сагъар хъувуна. ¹⁷ Гъа икІ Яшай пайгъамбарди* лагъай ихътин гафар кьилиз акъатна: «Ам, чи азарар Вичел къачуна, гваз хъфена»¹.

Исадин гуьгъуьнаваз физ кІанзавайбур (ЛкІ. 9:57-60)

¹⁸ Исадиз Вичин патав гзаф халкъ гваз акурла, Ада Вичин тилмизриз* вирин муйкуь патаз экъечІун эмир авуна. ¹⁹ Гъа чІавуз са тавратдарди* атана Адаз лагъана:

¹ 8:17 Яшай 53:4.

– Муаллим! Вун гьиниз фейитІани, зунни Ви гуьгьуьна аваз кьведа.

²⁰– СикІерихъ магъараяр жеда, цавун кьушарихъни – мукар, амма Инсандин Хцихъ* кьил эцигдай са чка авач, – жаваб гана Исади.

²¹Ахпа масада, Адан тилмизрикай сада, Адаз лагъана:

– Я Агъа! Вуна заз фена эвел зи буба кучукдай ихтияр це.

²²Амма Исади лагъана:

– Вун Зи гуьгьуьна аваз ша, кьейибур кьуй чан алай мейитри кучукрай.

Турфан секинарун

(Мрк. 4:36-41; ЛкІ. 8:22-25)

²³Иса луйткведа акъахайла, Адан гуьгьуьна аваз Адан тилми- зарни* акъахна. ²⁴Вирел ахътин турфан акъалтна хьи, луйткве лепейрик акатиз хъана; амма Иса ксанвай. ²⁵Гъа чІавуз тилмизар Адан патав атана, Ам ахварай авудна, лагъана:

– Я Агъа! Чун цин кІаниз язава, чун хилас ая.

²⁶– Квез вучиз икъван кичІе я, иманда* зайифбур? – лагъана абуруз Исади.

Ам къарагъна, гарузни вириз «Кис хьухъ» лагъана эмир гана, вирин кьуд пата лал кьена.

²⁷Тилмизар мягътел хъана:

– И Вичиз гарарни вир муьтІуьгъарзавайди вуж хьуй? – ла- гъана абуру.

Гадарейда жинерар хкудун

(Мрк. 5:1-17; ЛкІ. 8:26-37)

²⁸Иса муькуь кьерехда авай Гадарей уьлкведиз фейила, Адал жинерар* квай кьве кас гьалтнай. Абур кьейибур твадай кветІерай- сурарай экъечІнавайбур тир. Абур акъван хата квайбур тир хьи, кветІерин патав гвай гъа рекъяй гьич садавайни физ жедачир.

²⁹Абуру гъарайна лагъана:

– Ваз чавай вуч кІанзава, Аллагъдин Хва*? Вун иниз чун азаб- рик кутадай вахтунилай вилик атанва.

³⁰Абурукай яргъал хъиз вакІарин са чІехи суьруьди векъ нез- вай. ³¹Жинерри Исадиз минетиз хъана:

– Вуна чун и инсанрикай хкудиз хъайитІа, чун Вуна атІа ва- кІарик кухтур.

³² – ХкечІ, – лагъана Исади.

Абурни инсанрикай хкечІна, фена а вакІарик акахъна. ВакІарни, гъясатда са чархалай хкадарна, вирин кІаниз яна. ³³ ВакІарбанарни чукурна шегъердиз хтана. Ана абуру жинерар квайбурун кылел атайдакай ва вакІариз хъайидакай ахъайна. ³⁴ Инлай шегъерда авай къван вири инсанар Исадиз килигиз Адан вилик экъечІна. Ам акурла, халкъди Адавай чпин чилерилай хъфин тІалабнай.

Фалужди янавайди сагъар хъувун

(Мрк. 2:1-12; ЛкІ. 5:18-26)

9 ¹ Гъа чІавуз Иса лубткведа аваз вирелай элячІна Вичин шегъердиз хтана. ² Адан патав месел алаз фалужди янавайди гъана. Исади, абурун иман* акурла, фалужди янавайдаз лагъана:

– ВикІегъ хъухъ, чан хва! Ви гунагърилай* гъил къахчунва.

³ Гъа и арада тавратдаррикай* са бязибуру чпи чпик лагъана:

– Ада Аллагъдиз асивал ийизва.

⁴ – Куьне вучиз куь рикІера чІуру фикирар твазва? – абурун фикирар акурла, лагъана Исади. – ⁵ Вуч лугъун регъят я: «Ви гунагърилай гъил къахчунва» лугъун регъят яни, я тахъайтІа «Къарагъ, ахлад» лугъун? ⁶ Амма Инсандин Хцихъ* гунагърилай гъил къахчудай ихтияр и дуьньядал авайди квез чир хъун патал, За фалужди янавайдаз лугъузва: «Къарагъ, жуван месни къахчуна кІвализ ахлад».

⁷ Ам къарагъна, вичин кІвализ хъфена.

⁸ Халкъдиз и кар акурла, кичІе хъана ва инсанриз ихътин алакъун ганвай Аллагъдиз шукурар авуна.

МатІаякай Исадин тилмиз хъун

(Мрк. 2:13-17; ЛкІ. 5:27-32)

⁹ Анай хъфидайла, Исадиз харж кІватІдай* чкадал ацукънавай МатІай лугъудай са кас акуна.

– Зи гуьгъуьна аваз ша, – лагъана Исади.

МатІай, къарагъна, Адан гуьгъуьна аваз фена.

¹⁰ МатІаян кІвале Ада фу недайла, аниз харж кІватІдайбурни муькуь гунагъкарар атана, Исадихъни Адан тилмизрихъ* галаз ацукъна фу нез эгечІна. ¹¹ Фарисейриз* и кар акурла, абурю Адан тилмизривай хабар къуна:

– Куь Муаллимди харж кІватІзавайбурухъни гунагъкаррихъ галаз вучиз фу незва?

¹² И гафар ван хъайила, Исади абуруз лагъана:

— Жерягъ сагъбуруз ваъ, начагъбуруз герек я. ¹³ Алад, фена Каламда* авай гафарин мана вуч ятІа, гъадакай фикира: «Заз квевай кІанзавайди кърбанд ваъ, регъим я»¹. Зун гъахъ-михъи инсанриз ваъ, гунагъкарриз зи патав эвериз атанвайди я.

Сив хуъникай

(Мрк. 2:18-22; ЛкІ. 5:33-38)

¹⁴ Гъа чІавуз Исадин патав Ягъядин* тилмизар* атана лагъана:

— Чнани фарисейрин* тилмизри сивер гзаф хуъзва, бес Ви тилмизри вучиз хуъзвач?

¹⁵ — Чам чпихъ галамай къван гагъда мехъерин мугъманривай перишан яз акъвазиз жедани? — лагъана Исади. — Амма са чІав атана, чпивай чам къакъудайла, абуру сив хуъда*.

¹⁶ Гъич садани цІуру пекериз цІийи парчадикай пине ядач, ягъайтІа, цІийида цІуруди акъажна, тІеквен авайдалайни чІехи ийида. ¹⁷ Гъич садани цІийи чехир куьгъне целериз цадач. ЦайитІа, чехирди цІуру цел хъиткъинарда — вун чехирдикайни жада, целерикайни. ЦІийи чехир цІийи целера цада. Гъа чІавуз цІийи чехирни сагъ амукъда, цІуру целерни.

Гъакимдин рушал чан хкун

(Мрк. 5:22-43; ЛкІ. 8:41-56)

¹⁸ И гафар Исади Ягъядин* тилмизриз* лугъудайла, Адан патав са гъаким атана.

— Зи руш гъа исятда къенва, тавакъуйда, атана адал гъилер эциг*, ам чандал хкведа, — Адаз икрам авуна, лагъана гъакимди.

¹⁹ Исани тилмизар гъа касдин гуьгъуьна аваз фена.

²⁰ Ингъе, цІикъвед йисуз къеняй иви физ азиятдик квай папа, къулухъай атана, Исадин парталдин ценек гъил къана. ²¹ А папа вичи вичик виликамаз къетІнавай:

— За Адан парталдик гъил къгъайтІа, зун сагъ хъжеда.

²² Элкъвена ам акур Исади лагъана:

— КІевиз акъваз, чан руш! Ви иманди* вун хиласна.

Гъа сятдилай а паб сагъ хъхъана.

²³⁻²⁴ Исади, гъакимдин кІвализ атана, кфилдал яедин макъамар язавайбурни лугъунарзавайбур акурла, абуруз лагъана:

¹ 9:13 Гъаши 6:6.

– ЭкъечІ инай, руш къенвач, ам ксанва.

Амма анал алай инсанар адал хъуьрена.

²⁵ КІваляй инсанар акъудайла, Ада атана рушан гъил къуна, рушни къарагъна. ²⁶ И кардикай ван гъанин вири чилерал чкІана.

Къве буьркьюьди сагъар хъувун

²⁷ Иса анай хкведайла, Адан гуьгъуьна къве буьркьюьди гъатна.

– Давуд* пачагъдин Хва! – гъарайзавай абуру. – Чаз регъим ая!

²⁸ Ам кІвализ хтайла, буьркьюьбур Адал алкІана. Исади абуруз лагъана:

– Залай куьн сагъар хъийиз алакъдайдахъ куьн агъунвани?

– Эхъ, Агъа! – лагъана абуру.

²⁹ Гъанал Ада абурун вилерик гъил къана, лагъана:

– Куьне Захъ иман* ийизватІа, куь рикІе авай гъар са кар За къилиз акъудда.

³⁰ Абурун вилер ахъа хъана.

– Килиг гъа, Зун вуж ятІа, садазни чир тахъурай, – кІевелай лагъана Исади.

³¹ Амма абуру, анай экъечІна, гъа чил тирвал Исадикай ван-сес туна.

Лал кас сагъарун

³² Буьркьюьбур экъечІдайла, Исадин патав жинерар* квай са лал кас гъана. ³³ Адакай жинерар хкудайла, лалдай чІал акъатна. Мягътел хъайи халкъди лугъуз хъана:

– Ихътин кар Израилда* садазни акурди туш.

³⁴ Амма фарисейри* Исадикай лагъана:

– Жинерар хкуддай къуват Ада жинеррин къилевайдавай къачузва.

Гвен гзаф я, гуьдайбур – тІимил

³⁵ Гъа икІ шегъеррани хуьрера къекъевез, Исади синагугра*, чирвилер гуз, Цаварин Пачагълугъдин* вахт атанвайдакай Шад Хабар* гуз, инсанрин тІалар ва азарар сагъар хъийиз хъана. ³⁶ Гзаф халкъ акурла, Адаз абурун язух атана. Абур, чубан авачиз, аман атІанвай, кичІ акатай хипер хъиз авай. ³⁷ Гъа чІавуз Ада Вичин тилмизриз* лагъана:

– Гвен бул я, гвен гуьдайбур – тІимил. ³⁸ ГъакІ хъайила, гвенин Иесидивай гвен гуьдайбур мад ракъурун тІалаб ая!

Тилмизар чирвилер гуз ракъурун

(Мрк. 3:15-19, 6:7-11; ЛкІ. 6:14-16, 9:1-5; Кр. 1:13)

10 ¹Исади Вичин цІикъвед тилмиздиз* эверна, абуруз чІуру жинерар* хкуддай ихтияр ва гъар жуьредин тІаларни азарар сагъар хъийидай къуват гана. ²ЦІикъвед илчидин* тІварар ибур я: сад лагъайди, вичиз гъакІни Симун лугъузвай, Петру, адан стха Эндирей, Зебедеян рухваяр тир Якъуб* ва Ягъя*, ³ФилипІ ва БартІаламай, ТІумай ва харж кІватІдайди* тир МатІай, Гьалфеян хва Якъуб ва Тадас, ⁴Симун Миллетбаз* ва Иса маса гайи Искарят Ягъуд*.

⁵Исади и цІикъведни ракъурдайла, абуруз эмир авуна:

— Чувудар* туширбурун вилаятриз фимир, самариятвийрин* шегъердизни гъахмир. ⁶Сифтени-сифте куьн, хипер хъиз, телеф хъанвай Исраилдин* халкъдин патав алад. ⁷Вач, абуруз Цаварин Пачагълугъдин* вахт хъанвайдакай хабар це. ⁸Азарри къунвайбур сагъар хъия, жузам* квайбур михьи* ая, къейибурал чан хкваш*, жинерар хкуда; квез гъавайда гъатайди гъавайда хгунни ая.

⁹Фидайла, жувахъ галаз я къизил, я гимиш, я къара пул къачумир, ¹⁰рекъиз я гъебе, я къве къат пекер, я кІвачин къапар, я аса тухумир, зегъметкешдив вичин тІуьн агакъда. ¹¹Гъи шегъердиз ва я хуьруьз куьн фейитІа, ана лайих авай инсан вуж ятІа жузуз; хъфидалди гъана акъваз. ¹²КІвализ гъахъдайла, иесидиз «хийирар хъуй» лагъ. ¹³КІвал лайих авайди хъайитІа, куьне а кІвализ гъидай хийир ана амукъда; лайих авайди тахъайтІа, куь хийир квел хкведа. ¹⁴Куьн са кІвале, я са шегъерда къабул тавуртІа ва куь гафариз яб тагайтІа, анай экъечІна хъфидайла, кІвачерал алай ругни кІвах хъия. Идалди куьне абуруз Аллагъди чпиз жаза гудайди къалурда. ¹⁵За квез рикІивай лугъузва: Къияматдин юкъуз* гъа шегъердиз Садумдилаини* Гамурдилай* пис жада.

Геле къекъуьникай

(Мрк. 13:9-13; ЛкІ. 21:12-17)

¹⁶За ракъурнавай куьн жанавуррин арада хипер хъиз жада: гъуьлягъар хъиз акъул авайбур, лифер хъиз дугърибур хъухъ. ¹⁷Инсанрикай мукъаят хъухъ: абуру куьн дувандин гъиле твада ва чпин синауграни* куьн гатада, ¹⁸Ахпа Зун сеbeb яз куьн, Зи илчияр*, гъакимринни пачагърин патав тухуда. Куьне абурун ва

халкъарин вилик Зи илчияр я лугъуз шагъидвалда. ¹⁹ Куьн дуван-диз гъайила, вуч ва гъикІ лугъудатІа лугъуз къайгъудик жемир, куьне лагъана кІанзавай гафар квел гъасятда агакъда. ²⁰ Куьн ваъ, куь мецелай куь Бубадин* Руьгъ* рахада.

²¹ Стхади стха ам къин патал маса гуда, бубади — велед; веледарни диде-бубайриз акси экъечІда ва абур рекъида. ²² Зи тилмизар* хъуниз килигна, куьн виридаз такІан жеда; эхирдал къван эхайди хилас жеда.

²³ Са шегъерда куьн хурук кутаз хъайитІа, маса шегъердиз кат. За квез рикІивай лугъузва: куьн Исраилдин* шегъеррилай элкъвена агакъдалди Инсандин Хва* атана акъатда. ²⁴ Тилмиз вичин муаллимдилай артух туширвал, нуькерни вичин иесидилай артух туш. ²⁵ Вичин муаллим хътинди хъайи тилмиз и кардал рази хъун лазим я. Вичин агъа хътинди хъайи вач-хъша и кардал рази хъун лазим я. Хизандин къилевайдал Багъал-Зевул* лагъай тІвар акъалтнаватІа, ништа, адан кІвалинбуруз вуч лугъузватІа!

Исади къвe чин хъунухъ айибун

(ЛкІ. 12:2-9)

²⁶ Квез душманрихъай кичІе жемир, ашкара тежедай гъич са затІни ва малум тежедай чинибан гъич са карни авайди туш. ²⁷ За квез буьрккъеба вуч лугъузватІа, куьне ам эквеба лагъ, За куь япал вуч лагъанатІа, гъадакай кІвалин чІередилай хабар це. ²⁸ Беден яна рекъизвайбурухъай кичІе жемир, абурувай руьгъ рекъиз жедач. Гзафни гзаф чанни беден жегъеннемдин* ца санал тергдай къуват Авайдахъай кичІе хъухъ. ²⁹ Са къара пулунихъ къвe нуькІ къачуз жедачни мегер? Амма гъикъван абур гъвечІи ятІани, абурукай садни куь Бубадин* ихтияр авачиз чилел аватдач. ³⁰ Куь къилелни гъикъван чІарар алатІа гъисабнава. ³¹ КичІе жемир: гзаф нуькІерилай куьн артух я.

³² Гъар ни инсанрин вилик Зун ихтибардалди къабулзаватІа, Зани цавараллай Зи Бубадин вилик ам гъакІ къабулда. ³³ Инсанрин вилик ни Закай къил къакъудайтІа, Зани цавараллай Зи Бубадин вилик а касдикай къил къакъудда.

Иса сеbeb яз чаравилер хъун

(ЛкІ. 12:51-53, 14:26-27, 17:33)

³⁴ Куьне фикирмир хъи, Зун и дуьньядиз ислягъвал гваз атанва; Зун ислягъвал ваъ, тур гваз атанва. ³⁵ Зун хва вичин бубадихъ

галаз, руш вичин дидедихъ галаз, свас вичин къаридихъ галаз чара авун патал атанва. ³⁶ Инсандиз вичин кІвалевайбурукай душманар хкатда.

³⁷ Низ вичин дидени буба Залай гзаф кІандатІа, ам Заз лайих туш; низ вичин хвани руш Залай гзаф кІандатІа, ам Заз лайих туш. ³⁸ Вуж вичин хаш* кІулаз яна, Захъ галаз къвезвачтІа, ам Заз лайих туш. ³⁹ Вичин чан хуыз алахъдайдавай ам къакъатда; Зун патал вичин чан гайида ам хуьда.

Савкъват

(Мрк. 9:41; ЛкІ. 10:16; Ягь.13:20)

⁴⁰ Куьн къабулзавайда Зун къабулзава, Зун къабулзавайда Зун Ракъурайди къабулзава. ⁴¹ Ни пайгъамбар* ам пайгъамбар я лагъана къабулзаватІа, адав пайгъамбардив агакъдай хътин суваб агакъда; ни гъахъ-михъи кас хъсан кас я лагъана къабулзаватІа, адав гъа гъахъ-михъи касдив агакъай хътин суваб агакъда. ⁴² Ни са сукІрада авай къайи яд зи лап гъвечІи са тилмиздиз*, ам Зи тилмиз я лагъана гайитІа, За квез рикІивай лугъузва, гъадавни вичин савкъват агакъда.

11 ¹ Исади Вичин цІикъвед тилмиздиз чирвилер гана куь-тягъайла, Ам анай экъечІна къунши шегъерриз чирвилер гуз ва вязер ийиз фена.

Ягъя пайгъамбардин тилмизар

(ЛкІ. 7:18-35, 16:16)

² Къазаматда авай Ягъядиз* Месигъдин* крарикай ван хъайила, вичин тилмизрикай* бязибур Исадин патав ракъурна.

³ — Атана кІанзавай Месигъ Вун яни, я тахъайтІа чна масад вилив хуьдани? — хабар къуна абуру Исадивай.

⁴ — Ягъядин патав хъфена, квез акурдакайни ван хъайидакай лагъ, — жаваб гана Исади, — ⁵буьркъуьбуруз цІийи кылелай аквазва, къецІибур кІвачел ахкъалтзава, жузам* квайбур михъи* хъжезва, бишибуруз ван хкъезва, къейибурал чан ахкъалтзава, саилризни Шад Хабардин* ван къвезва. ⁶ Зал шак тегъизвай кас бахтавар* я.

⁷ Ягъядин тилмизар хъфейла, Иса Ягъядикай халкъдиз ихтилатар ийиз эгечІна:

— Куьн къурумдиз куьз тамашиз фенвай? Гару юзурзавай на-цІариз килигиз фейиди яз тахъуй гъа? ⁸ ГъакІ туштІа, бес куьн

куъз килигиз фенвай? Багъа пекер алуКІнавай инсандиз килигиз фенвайни? ЧІагай пекер алуКІна кеф чІугваз уьмуър тухузвай-бур пачагъдин утагъра жеда. ⁹ АкІ хъайила, куьн куъз килигиз фенвайбур тир? Пайгъамбардиз*? Эхъ, лугъзува за квез. Ам пайгъамбардилаини вине авайди я. ¹⁰ Адакай Каламда* икІ кхъенва: «Килиг! Валай вилик За Зи чархачи ракъурзава, ада Ви вилик Ви рехъ гъазурда»ⁱ. ¹¹ За квез рикІивай лугъзува: папа ханвайбурун арада Ягъя пайгъамбардилай зурбади авач, амма Цаварин Пачагълугъда* авай виридалайни агъади гъа Ягъя пайгъамбардилаини вине жеда.

¹² Ягъя пайгъамбарди инсанриз цик акахъун къачу* лагъай йикъарилай эгечІна къенин йикъал къведалди инсанри Цаварин Пачагълугъдихъ галаз акси дяве тухузва, ам къаз кІанзава ⁱⁱ ¹³ Мусади* вичин Къанунда* ва пайгъамбарри Ягъя къведалди пайгъамбарвилин гафар лугъзвай. ¹⁴ Квез абурун гафарин чІа-лахъ жез кІанзаватІа, квез чир хъухъ хъи, Ягъя Месигъдилай вилик атана кІанзавай гъа Ильяс* я! ¹⁵ Нихъ япар аватІа, гъадаз ван атурай!

¹⁶ Чи девирдин инсанар За нив гекъигда? Абур аялриз ух-шар я. Аялри, базардин майдандал къугъвадайла, сада садаз лугъуда:

¹⁷ – Чна квез кфилдай макъамар ягъайла, куьне къуьлерначир; чна къейибурухъ лугъунар авурла, куьн шехъначир.

И девирдин инсанар гъакІ я. ¹⁸ Гила Ягъя атанва, ада я фу незвач, я чехир хъвазвач, амма инсанри: «Адак чІуру жин* ква», – лугъзува. ¹⁹ Инсандин Хва* атанва – Ада ненни ийизва, хъунни. Ам акур инсанрини лугъзува: «ХупІ тІуьнрални хъунрал рикІ алай кас тушни, Вични харж кІватІдайбурунни* гунагъкаррин тай-туьш хъанва!»

Аллагъдин Камалди ийизвай вири крар Вич гъахъ-михъиди яз къалурзава.

ⁱ 11:10 Малахи 3:1.

ⁱⁱ 11:12 И аят мад са жуьреда таржума ийиз жеда: «Ягъя пайгъамбарди инсанриз цик акахъун къачу лагъай йикъарилай эгечІна къенин йикъал къведалди инсанар Цаварин Пачагълугъдиз физ кІанз алахънава. И кар къилиз акъатун патал, вичин вири къуватар эцигзавайди аниз финни ийизва».

Исадин туьгьмет*(ЛкІ. 10:13-15)*

²⁰ Исади гзаф шегьерра Вичин аламатар къалурнайтіани, шегьерра авай агъалияр Аллагьдин рекьел къвезвачир*. Гъвиляй Исади абуруз туьгьметар ийиз хъана.

²¹ – Ваз жедайди гуж я, Харазин шегьер! – лагъана Ада. – Вазни жедайди гуж я, Бетсаид шегьер! Куьна хъайи хьтин аламатар Туьрс ва Сидун шегьерра хъанайтіа, а шегьеррин агъалияр, шихин пекер алуқІна, къилелай руьхъ алахна, Аллагьдин рекьел къведай. ²² ГьакІ хъайила, за квез лугьзува: Къияматдин юкьуз* квез гудай жазайдай Туьрсдизни Сидундиз гайи Аллагьдин жаза къезилди жеда. ²³ Вазни, Кефернагьум, вун цавариз хкаждайди хъиз авани? Ваъ, вун ирид чилерин кіаник вегьида! За ваз авур аламатар Садумда* авунайтіа, а шегьер къенин йикъалди амукъдай. ²⁴ ГьакІ хъайила, За ваз лугьзува хьи, Къияматдин юкьуз Садумдиз валай хъсан жеда!

Исади Бубадиз шукур авун*(ЛкІ. 10:21-22)*

²⁵ Гьа чІавуз, Вичин ихтилат давамарна, Исади лагъана:

– Ваз шукур хъурай, Буба*, цаваринни чилин Ребби*, Вуна акьулни къанажагъ авайбурукай чуьнуьхнавай сир гъвечи аялриз ахъайна. ²⁶ Эхъ, Буба, ам Ви регьим галай къаст тир. ²⁷ Зи Бубади Заз вири ганва. Хва вуж ятіа Бубадилай гъейри садазни чидач; Буба вуж ятіа Хцелай гъейри садазни чидач. Хцизни Ам низ чириз кіан хъайитіа, гьадазни чир жеда.

²⁸ Залан парцикай галатнавайбур ва куьценвайбур вири Зи патавша, За куьн секинарда. ²⁹ Заз табийвал ая ва Зи несигъатар яхъ. Зун милаим я ва Зи рикІни умун я. Куь рикІерни архайин жеда. ³⁰ Заз табий хъун регьят я ва За квел эцигай парни къезилди жеда.

Киш йикъан гъавурда тун*(Мрк. 2:23-28; ЛкІ. 6:1-5)*

12 ¹ Гьа чІавуз, са Киш юкьуз*, Иса къуьлер цанвай никІяй тіуз физвай. Адан тилмизриз* гишин хъанвай; абуру фидай рекье къилер атІуз, къуьлуьн тварар нез хъана. ² И кар фарисейриз* акурла, абуру Исадиз лагъана:

– Килиг, Ви тилмизри Киш юкьуз къадагъа кар ийизва.

³ — Давуд* пачагъдиз ва адахъ галайбуруз гишин хъанвайла, абуру вуч авунатІа, куъне Каламдай* кІелначни мегер? — лагъана Исади. — ⁴ Давуда, Аллагъдин КІвализ* гъахъна, Реббидин* вилик жедай фар къачуна вичини тІуъна, галайбурузни гана. А фар хахамрилай* гъейри садазни недай ихтияр авачир.

⁵ Я тахъайтІа хахамри Киш юкъуз Аллагъдин КІвале кІвалах авуналди Киш чІурзавайди куъне кІелначни мегер? Амма абурук тахсир квач. ⁶ Амма За квез лугъзува: инал куъ вилик Квайди Аллагъдин КІвалелайни вине я. ⁷ Куън «Заз квевай кІанзавайди къурбанд ваъ, регъим я»¹ гафарин гъавурда акъазвайтІа, куъне тахсир квачирбурук тахсир кутадачир.

⁸ Инсандин Хва* Киш йикъанни Иеси я.

Киш юкъуз сагъар хъувун

(Мрк. 3:1-6; ЛкІ. 6:6-11)

⁹ Гъанай Иса синагугдиз* фена. ¹⁰ Ана члахъ гъил галай са инсан авай. Исадик тахсир кутаз кІанз, фарисейри* Адавай хабар къуна:

— Киш юкъуз* инсанар сагъар хъувун Къанундихъ* галаз къазвани?

¹¹ — Авай-авачир са хеб Киш юкъуз фуруз аватайтІа, квекай ни ам акъуд тавуна гъана тада? — жаваб гана Исади. — ¹² Амма инсан хипелай артух я! ГъакІ хъайила Мусадин* Къанунди Киш юкъузни хийирдин крар ийидай ихтияр гузва!

¹³ Ахпа Ада члахъдаз лагъана:

— Ви гъил инихъ ая.

Ада гъил яргъи авуна. Гъасятда адан гъил, муъкуъ гъил хъиз, сагъ хъхъана.

¹⁴ Анай экъечІайла, фарисейри, Иса рекъидай рекъер жагъурун патал, чпи чпихъ галаз меслятар ийиз хъана.

Хкъянавай лукІ

(Мрк. 3:7-12; ЛкІ. 6:17-19)

¹⁵ Амма Исадиз и кар чизвай, Ам анай экъечІна хъфена. Адан гуъгъуъна аваз гзаф инсанар фена; Ада, вири сагъариз, ¹⁶ абуруз Вич вуж ятІа лугъумир лугъуз хъана. ¹⁷ Гъа икІ, Яшай пайгъамбардин* мецелай лагъай ихътин гафар къилиз акъатна:

¹ ^{12:7} Гъаши 6:6.

18 «Ингье За хкянавай Зи ЛукІ,
 Адал Зи рикІ ала, Зи шадвал Гьадалди я.
 Адаз За Зи Рутьгь гуда.
 Ада халкъариз гьахъ дуван малумарда.
 19 Ада гафунал гаф эцигдач, гьарай-эвер твадач,
 куьчейра гьарай ацалтна ихтилатар ийидач.
 20 Гьахъ дуван гьалиб тавунмаз, Ада я алгъанвайⁱ нацІ
 хадач,
 я жкахъиз гьазур хъанвай чирагъ тухьурдач.
 21 Вири халкъари чпин умудар Гьадак кутада»ⁱⁱ.

Иса ва Багьал-Зевул

(Мрк. 3:22-30; ЛкІ. 11:14-23, 12:10)

22 Гьа чІавуз Исадин патав жинерар* квай буьркьюъ ва лал са кас гъанай; Исади ам сагъарнай. А кас рахаз эгечІнай ва адан вилерни ачух хъхъанай. 23 Халкъ мягьтел хъана:

— Белки и кас Давуд* пачагъдин Хва ятІа? — лугъуз хъана абуру.

24 И гафар ван хъайи фарисейри* лагъана:

— Жинерар хкуддай кьуват Ада жинеррин кылевайди тир Багьал-Зевулавай* кьачузва.

25 Амма абурун фикиррин гьавурда авай Исади лагъана:

— Са пачагълугъ сад садаз акси кьве патахъ пай хъайитІа, а пачагълугъ яргьалди амукъдач. Шегьер ва я хизан кьве патахъ пай хъайитІа, а шегьер ва я кІвал чІур жеда. 26 Иблисди* вичи жин чукурзаватІа, ам вич вичиз акси экъечІзава. А чІавуз адан пачагълугъ сагъ амукъун мумкин яни? 27 За а кьуват Багьал-Зевулавай кьачузватІа, куь терефдарри ахътин кьуват нивай кьачузва? Куь дуван ийидайбур гьабур хурай! 28 Куьне За жинерар хкуддай кьуват Аллагъдин Рутьгъдивай* кьачузва лагъайтІа — им квехъ Аллагъдин Пачагълугъ* агакъна лагъай чІал жеда.

29 Низ гуж авай касдин кІвал атІуз кІанзаватІа, ада эвелни-эвел кьуват авайдан гьилер-кІвачер кутІунна кІанда, идалай кьулухъ кІвал тарашиз жеда. 30 Вуж Захъ галаз туштІа, ам Заз акси я; ни Зун галачиз вуч кІватІнатІа, гьам вара-зара ийида. 31 ГьакІ хъайила За квез лугъузва: инсанрин гунагърилайни*, абуру ийизвай аси* ихтилатрилайни гьил кьахчуда, амма вуж

ⁱ 12:20 *Алгъун* — юкъ агъузун.

ⁱⁱ 12:18-21 *Яшай* 42:1-4.

Руьгьдикай чІурукІа рахаз хъайитІа, адалай гьич садрани гьил кьахчудач. ³² Ни Инсандин Хцикай* чІуру гаф лугьузватІа, адалай гьил кьахчуда, вуж Пак Руьгьдикай* чІурукІа рахаз хъайитІа, адалай я и девирда, я кьведай цІийи девирда гьил кьахчудач.

Тарарикайни майвайрикай

(ЛкІ. 11:43-45)

³³ Квез чизва, тар хъсанди ятІа, адан майваярни хъсанбур жеда, тар писди ятІа, адан майваярни писбур жеда. Тар писди яни, хъсанди яни, адан майвайрилай чир жеда. ³⁴ Гьуьлягьдин кьеняй акъатайбур! Куьн ихътин писбур яз хъайила, куьне хъсан гафар гьикІ хъана лугьузвайди я? РикІ ацІайла, инсанди вичин рикІе авайди лугьузвайди я. ³⁵ Хъсан инсанди хъсанвал вичин рикІин хазинадай кьачуна ийида, пис инсанди — писвал вичин пис рикІяй. ³⁶ Амма За квез лугьузва хьи, нагьакъан гафар лагьай инсанри Къияматдин юкьуз* а гафарай жаваб гана кІанда. ³⁷ Ви гафариз килигна, вун гьахъ-михъивилиз акъудунни* мумкин я, жаза гунни.

Юнус пайгьамбардин ишара

(МатІ. 16:4; ЛкІ. 11:29-32)

³⁸ Гьа чІавуз тавратдаррикайни* фарисейрикай* са бязибуру Адавай хабар кьуна:

— Муаллим! Чаз са керемат-ишара кьалура ман.

³⁹ Амма Ада абуруз жаваб яз лагьана:

— Къенин несил гьикъван чІур ва чалкечир хъанва! И несилди керемат-ишара тІалабзава, амма адаз Юнусан* керемат-ишарадилай гьейри, маса керемат-ишара аквадач. ⁴⁰ Юнус пуд юкьузни пуд йифиз гьуьлуьн чІехи гьетрен руфуна гьикІ хъанатІа, гьакІ Инсандин Хвани* чилин рикІе пуд йифизни пуд юкьуз жеда. ⁴¹ Къияматдин юкьуз* Ниневдин* агьалийри и несилдиз кар атІуда. Юнусан несигьатриз яб гайи Ниневдин агьалийри туба авунай* ва несилдиз Юнусалайни ЧІехидан несигьатрин ван кьезва.

⁴² Къибле патан пачагь-ханум чилин лап а кьиляй Сулейман* пачагьдин камал квай гафариз яб гуз атанай. И несилдиз Сулейман пачагьдилайни ЧІехидан гафарин ван кьезва. Гьавиляй Къияматдин юкьуз къибле патан пачагь-ханумди и несилдиз кар атІуда.

Жин элкъвена хтун*(ЛкІ. 11:24-26)*

⁴³Жин* инсандай экъечІайла, яд авачир кьурумра вичиз секин са чка жагъун тавурла, къекъвез гьатна, ада лугъуда:

⁴⁴— Жуван кІвализ хъфин кван!

Элкъвена аниз хтайла, адас анаг ичІи яз ва къакъажнаваз жагъида. ⁴⁵Гъанлай ам фена, вичелайни бетер ирид маса жинни къачуна вич кваз хъайи инсандиз гъахъ хъийида ва архайин жеда. А жинерар акаатай инсандиз авайдалайни пис жеда. И чІуру несилдизни гъакІ жеда.

Исадин дидени стхаяр*(Мрк. 3:31-35; ЛкІ. 8:19-21)*

⁴⁶Исади и ихтилат ийизвай чІавуз Адан дидени стхаяр атана. Абуруз Адахъ галаз рахаз кІанзавай. Амма абур кІвализ гъахънач.

⁴⁷Са ни ятІани Исадиз лагъана:

— Ви дидени стхаяр Вав рахаз кІанз къежел акъвазнава.

⁴⁸— Дидени стхаяр Зун патал вужар я къван? — жаваб гана Ада.

⁴⁹Вичин тилмизар* гъилив къалурна, Ада лагъана:

— Ингъе Зи диде ва Зи стхаяр-вахар! ⁵⁰Цавараллай Зи Бубадин* къаст ни кылиз акъудзаватІа, гъам Зи стхани я, вахни я, дидени!

НикІе тум цазвайдакай къиса*(Мрк. 4:1-9; ЛкІ. 8:4-8)*

13 ¹Гъа юкъуз кІваляй экъечІна, фена, Иса вирин къерехда ацукъна. ²Адан патав атана гзаф халкъ кІватІ хъана, гъаниз килигна Ам фена лубткведа акъахна, халкъ вирин къерехдал кІватІ хъана акъвазна. ³Ада халкъдиз, къисаяр* мисал гъиз, гзаф крарикай ихтилатар ийизвай. Ада лагъана:

— Лежбер никІиз тум цаз фена. ⁴Ада тум вегъидайла, са бязи тварар рекъин къерехрал аватна, алтІушай къушари абур кІуфар ягъиз тІуъна. ⁵Са бязи тварар къван квай чкадиз аватна. И тварар фад экъечІна, вучиз лагъайтІа абур накъв тІимил квай чкадиз аватна. ⁶Рагъ экъечІайла, цІирер шубткъвена, дувулар галачирбур хъиз, кьурана. ⁷Са бязи тварар къалгъанриз аватна. Къалгъанар чІехи хъана, абуру акъалтзавай къацар пІуърчІуькъарна. ⁸Амай тварар мублагъ чилел

аватна ва абуру майваярни гъана — сада виш твар, муькуьда пудкъад, амайбуруни — къанницІуд. ⁹ Нихъ япар аватІа, гъадаз ван атурай!

Къисадин мана ачухарун

(Мрк. 4:10-20; ЛкІ. 8:9-15, 10:23-24)

¹⁰ Исадин тилмизри* Адан патав атана хабар къуна:

— Вун инсанрихъ галаз къисайралди* вучиз рахазва?

¹¹ Абуруз жаваб яз Ада лагъана:

— Квез Цаварин Пачагълугъдин* сирер къатІудай чирвилер ганва, амма абуруз ганвач. ¹² Авайдаз авайдалайни гзаф гуда, авайди адахъ мадни артух жеда. Авачирди вичихъ авай гъа тІимилдакайни магърум жеда. ¹³ Абур килигзаватІани, абуруз затІни аквазвач, абуру яб гузватІани, абуруз ван къвезвач, я абур гъавурда гъатзавач. ГъакІ хъайила Зун абурухъ галаз къисайралди рахазва. ¹⁴ Гъа икІ, Яшай пайгъамбарди* лагъай ихътин гафар абурун къилел къвезва:

*«Япариз ван хъайитІани, куьн гъавурда гъатдач,
вилералди килигайтІани — аквадач.*

¹⁵ *А инсанрин рикІер къван хъанва,
ва япаризни заландиз къвезва ван, вилерни мичІнава;
абурун вилеризни аквадач, я япаризни ван къведач,
рикІерини къатІудач,
чеб сагъар хъувун патални
Захъ элкъведач»¹.*

¹⁶ Аквазвай куь вилерни, ван къвезвай куь япар бахтавар* я. ¹⁷ За квез рикІивай лугъузва хъи, гзаф пайгъамбарризни* гъахъмихъи инсанриз квез аквазвай крар чпизни акуна кІанзавай, амма акунач; квез ван къвезвайбурукай чпизни ван атана кІанзавай, амма атанач.

¹⁸ Тум вегъизвайдакай къисадин метлебдиз фикир це: ¹⁹ Цаварин Пачагълугъдилаи гаф ван жез гъавурда такъазвайди рекъин къерехдиз аватай тум хъиз я: шийирди атана адан рикІе цанвай гаф чуьнуьхда. ²⁰ Гъа и жуьреда къван квай чкадиз аватнавай тумни — ван хъанмазни гъасятда гаф шадвилелди къабулдай

¹ 13:14-15 Яшай 6:9-10.

инсанар я лагъай чІал я. ²¹Амма чпихъ мягкъем дувулар тахъуниз килигна, абур ярғалди амукъдач. Чеб а гаф къуна лугъуз хурук кутурла, чпин къил баладик акатайла, абур гъасятда рекъелай алатда. ²²Къалгъанриз вегъенвай тум – гафунин ван къвезвайбур я лагъай чІал я. Амма гъар йикъан къайгъуйри, девлетдихъ вил ичІи хъуни ахътинбурун рикІера гъатнавай гаф пІуърчІуькъарда, ам бегъер тагуз жеда. ²³Миян чилиз аватнавай тварар – гафуниз яб гана адан гъавурда акъазвайбур я. Гъа ксари вичин бегъерни гъида – сада вишра, пудкъадра, са бязибуру къаннищудра артух бегъер гъида.

Цаварин Пачагълугъдикай къисаяр

(Мрк. 4:30-34; ЛкІ. 13:18-21)

²⁴Исади абуруз мад са къиса* ахъайна:

– Цаварин Пачагълугъ* никІиз хъсан тум вегъей инсандив гекъигиз жеда. ²⁵Йифиз вири ксанвайла, душман атана, къуъл цанвай чкадиз чІуру хъчарин тум вегъена хъфена. ²⁶Къаз акъалтна къуълубън къилерихъ галаз чІуру хъчарни экъечІна. ²⁷ЛукІари атана чилин иесидиз лагъана: «Агъа! Вуна ви никІиз хъсан тум вегъейди туширни къван? Ана экъечІнавай чІуру хъчар гъинай атайбур я?» ²⁸«Ам душмандин кар я», – лагъана ада. «Ваз чна фена а хъчар хкъяна кІаняй акъудна кІанзавани?» – жузуна лукІари. ²⁹«Ваъ, – жаваб гана ада, – фимир, куьне абурухъ галаз къазни кІаняй акъудда. ³⁰Къуй гъабурни, муькуьбурни санал экъечІрай. Гуьдай вахт хъайила, гвен гуьзвайбуруз за лугъуда: сифте чІуру хъчар кІватІна цуьлер авуна, куг, ахпа къуъл зи хармандал кІватІа».

³¹ГъакІ лугъуз, Исади абуруз маса къиса теклифна:

– Цаварин Пачагълугъ – инсанди къачуна вичин никІиз вегъей финдин тварциз ухшар я. ³²Тумарикай ам виридалайни куьлуь ятІани, амма экъечІайла, салан набататрикай виридалайни чІехи хъана, адакай тар жеда. Къушар къвез гъахътин таран хилерал мукар ийиз жеда.

³³Исади абуруз мад са къиса ахъайна:

– Цаварин Пачагълугъ – папа лап гзаф къадар гъуьруьк кутур гъварциз ухшар я, ам кутунмазни тини атана.

³⁴Гъа ибур вири Исади халкъдиз къисайралди лагъана, къиса квачиз Ада халкъдиз ихтилат ийидачир. ³⁵Гъа икІ, Пайгъамбардин* мецелди лагъай ихътин гафар къилиз акъатна:

«Зун абурухъ галаз кысайралди рахада. За абуруз дуьнья халкъ хъайидалай инихъ сир яз амай кардикай ихтилатда»¹.

³⁶ Ахпа халкъ ахъайна, Ам кІвализ гъахъна. Адан патав атай тилмизри* Адаз лагъана:

– Чун никІяй экъечІай чІуру хъчарикай кысадин гъавурда тур.

³⁷ Исади жаваб яз лагъана:

– Хъсан тум вегъизвайди Инсандин Хва* я; ³⁸ ник дуьнья я; хъсан тварар – Пачагълугъдин* веледар я, чІуру хъчар – шийирдин веледар. ³⁹ Абур вегъей душман иблис* я. Гвен эхирзаман я, гвен гуъзвайбур – малаикар*. ⁴⁰ ЧІуру хъчар кІватІна цІал гьикІ кудатІа, эхирзаман атайлани гъакІ жеда. ⁴¹⁻⁴² Инсандин Хци Вичин малаикар ракъурда. Абуру Аллагъдин Пачагълугъда* инсанрив гунагъар* ийиз тазвайбур ва чІуру крар ийизвайбур кІватІна, абур цІуз вегъида; ана жедайди шел-хвал ва сарар регъуьнар я. ⁴³ Гъахъ-михъибуру чпин Бубадин* Пачагълугъда ракъини хъиз нурад чукІурда. Нихъ япар аватІа, гъадаз ван атурай!

⁴⁴ Цаварин Пачагълугъ чилик кутунвай хазинадиз ухшар я. Инсандиз ам жагъана, ада ам мад чинеба чилик кухтун хъувуна. Ам акъван бахтлу тир хъи, вичихъ авай-авачир вири маса гана, фена ада гъа ник къачуна.

⁴⁵ Цаварин Пачагълугъ мадни хъсан гевгъеррихъ* къекъезвай савдагардизни ухшар я. ⁴⁶ Адаз багъа са гевгъер жагъайла, фена вичихъ авай-авачирди маса гана, ада ам вичиз къачуна.

⁴⁷⁻⁴⁸ Мадни Цаварин Пачагълугъ – гъуьлуьз вегъей чилиниз ухшар я. Чил гъуьлуьн гъар жуьредин гъетерай ацІайла, гъетягъри ам къерехдиз чІугуна. Ацукъна абуру хъсан гъетер къапариз вегъена, писбур гадарна. ⁴⁹⁻⁵⁰ Эхирзаман атайлани гъакІ жеда: малаикри атана гъахъ-михъи туширбурни гъахъ-михъибуру чара авуна, писбур цІуз вегъида. Ана жедайди шел-хвал ва сарар регъуьнар я.

⁵¹ Исади Вичин тилмизривай хабар къуна:

– Ибурун виридан гъавурда куьн гъатзавани?

Абуру «Эхъ» лагъана жаваб гана.

⁵² – ГъакІ хъйила, Цаварин Пачагълугъдихъ иман* авур гъар са тавратдар* вичин хазинадай цІуру ва цІийи затІар винел акъудзавай сагъибдиз ухшар я, – лагъана Ада.

¹ 13:35 Забур 77:2.

Хайи шегьерда Иса кьабул тавун

(Мрк. 6:1-6; ЛкІ. 4:16-30)

⁵³Исади Вичин кьисаяр* ахъайна куьтягъайдалай кьулухъ, Ам хъфена. ⁵⁴Ам Вичин ватандиз хтана. Ана Ада синагугда* чирвилер гуз хъана. Адан ван хъайи вири мягьтел жезвай:

— Адаз ихътин камал ва аламатар кьалурдай кьуват гьинай атана? — хабар кьазвай абуру. ⁵⁵— Ам харат устІардин хва тушни? Адан дидедин тІвар Майрам* тушни? Адан стхаяр Якьуб*, Юсуф*, Симун ва Ягьуд* тушни? ⁵⁶Адан вахарни ина, чи арада, авачни мегер? А алакьунар Адаз гьинай атана?

⁵⁷Абуруз Ам квазни кьаз кІан хъанач. Исади абуруз лагъана:

— Пайгъамбар* вирина гьилерал жеда, анжах вичин ватанда, вичин хизандин арада адаз гьуьрмет жедач.

⁵⁸Адаз шегьерда авай инсанри Вичихъ иман* тийидайди чизвай. Гьавиляй Ада Вичивай жедай гзаф аламатар кьалурнач.

Ягья пайгъамбардин кьиникъ

(Мрк. 6:14-29; ЛкІ. 9:7-9)

14 ¹Гъа чІавуз Галилейдин* пачагъ Гьирудал* Исадикай хабарар агакъна. ²Ада Исадикай вичин кьуллугъдарриз лагъана:

— Ам Ягья пайгъамбар* я, ам кьейидалай кьулухъ чан хтайди* я, гьакІ хъайила, адалай аламатарни алакьзава.

³Гъа и Гьируда вичин стха ФилипІан паб Гьирудат кьахчурла, Ягья кьуна кьазаматда тун эмирнай, ⁴куьз лагъайтІа, Ягьяди адаз лугъуз хъанай:

— Ам кьахчун гьарам я.

⁵Гьирудаз ам рекъиз кІанзавай, амма халкъди Ягья пайгъамбар яз кьуниз килигна, адаз халкъдихъай кичІе тир.

⁶Гьирудан хайи югъ кьейддай чІавуз, Гьирудатан руша кІватІ хъанвайбурун вилик кьуьлзавай. Гьирудаз адан кьуьл рикІиз чими хъанай. ⁷Ада рушаз вуч кІан хъайитІани кьилиз акъудда лагъана кьин кьунай. ⁸Руша вичин дидедин гафариз килигна лагъанай:

— Заз гъа исятда вуна Ягья пайгъамбардин кьил синида аваз гъана кІанзава.

⁹Гьируд пачагъ гзаф пашман хъанай, амма вичи мугьманрин вилик гайи кьин кьилиз акъудун патал, ада а кар авун эмирнай.

¹⁰Ада, гьасятда аскер ракъурна, Ягьядин кьил атІун эмирнай.

¹¹Инсанри, фена, кьазаматда авай Ягьядин кьил атІанай, синидал

алаз гъанай, рушав вуганай. Рушани кьил вичин дидедин патав тухванай. ¹²Адалай кьулухъ Ягъядин тилмизар* атана, адан мейит къахчуна тухвана кучукнай. Ахпа фена хъайидакай Исадиз ихтилатнай.

Вад агъзур кас тухарун

(Мрк. 6:32-44; ЛкІ. 9:10-17; Ягъ. 6:1-13)

¹³Исадал а хабар агакъайла, ам анай луйткведа акъахна, амукъун патал са хелвет чкадиз текдиз фена. Амма халкъдиз а кардикай хабар хъайила, абур кІвачи-кІвачи чпин шегъеррай атана, Адан гуьгъуьна гъатна. ¹⁴Луйткведай эвичІна килигайла, Исадиз гзаф халкъ кІватІ хъанваз акуна. Адаз абурун язух атана ва Ада азарри кьунвайбур сагъарна.

¹⁵Югъ няни хъайила, тилмизар* Адав агатна:

— Вахтни геж я, инагни хелвет чка я, — лагъана абур. — Вуна абур ахъая. Абуру фена патарив гвай хуьрерай чпиз недай затІар къачурай.

¹⁶— Халкъ фин герек туш, куйне абуроз тІуьн це, — лагъана Исади.

¹⁷— Чахъ ина авайди вад фуни гъуьлуьн кьве гъед я, — лагъана абур.

¹⁸— Абур зи патав гъваш, — лагъана Исади.

¹⁹Халкъдиз векъел ацукъ лагъана, Ада вад фуни кьве гъед къачуна, цавуз килигна, хийир-дуьа* галаз, фу кІар-кІар авуна, Вичин тилмизрив инсанриз паюн патал вугана. ²⁰ТІуьна вири тух хъана; амукъай фан кІусарай цІикъвед зимбил ахцІурна. ²¹Папарни аялар квачиз фу тІуьрбур вад агъзур кас къван авай.

Иса целай фин

(Мрк. 6:45-51; Ягъ. 6:16-21)

²²Ахпа Исади, Вичи инсанар ахъай тавунмаз, тилмизриз* луйткведа акъах лагъана ва абур Галилейдин* а патаз Вичелай вилик ракъурна. ²³Инсанар ахъайна, Ам Вич дуьаяр* ийиз пелел хкаж хъана. Нянизни Ам ана ялгъуз амукъна.

²⁴Тилмизар авай луйткве къерехдивай яргъаз акъатнавай. Луйткве лепейри гатазвай, гарни луйткведиз аксиди тир. ²⁵Экв жедай къилляй Иса вирелай тІуз абур галай патахъ фена. ²⁶Вирелай тІуз къевзвай Иса акурла, чпиз и кар карагзавайди хъиз хъана, тилмизрай кичІела гъарай акъатна.

²⁷— КІевиз акъваз, — лагъана абуруз гъясятда Исади, — Ам Зун я, кичІе жемир.

²⁸— Я Агъа! — жаваб гана Петруди. — Ам Вун ятІа, заз Ви патав целай къведай эмир це!

²⁹— Ша, — лагъана Исади.

Петру луйткведай эвичІна Исадин патав целай тІуз фена. ³⁰Амма къати гар хъуниз килигна, Петрудиз кичІе хъана. Вич цик акатиз акурла, ада гъарайна:

— Я Агъа! Зун хилас ая!

³¹Исади гъясятда гъил вегъена, ам къуна лагъана:

— Иманда* зайифди! Вуна шак вучиз ийида?

³²Абур луйткведа акъахайла, гар секин хъана. ³³Луйткведа авай тилмизар, Адав агатна ва икрам авуна:

— Вун рикІивайни Аллагъдин Хва* я, — лагъана абуру.

³⁴Абур вирелай тІуз фена Генисаратдин чилерал атана. ³⁵Чкадин агъалийриз Иса чир хъайила, абуру къуд патаз Ам атанвайдакай хабарна. Инсанри азарар квай чпинбур Адан патав гъиз хъана. ³⁶Вирида Вичин пекерин ценцин цІирхиник азарри къунвайбурув са тІуб къванни къягъиз тур лугъуз, Адаз минетзавай. Адак гъил хкІурбур дири хъжезвай.

Михьиди ва чиркинди

(Мрк. 7:1-23)

15 ¹Ахпа Исадин патав Ярусалимдай фарисеярни* тавратдарар* атана, Адаз лагъана:

²— Вучиз Ви тилмизри* чи бубайрин адетрал амалзавач? Фу недайла, абуру чпин гъилер чухъувзач.

³— Вучиз, квез адет хъанвай къайдаяр хуън патал, куъне Аллагъдин тагъким чІурзава? — жаваб гана Ада. — ⁴Аллагъди лагъанва: «Жуван дидедизни бубадиз гъуърмет ая»ⁱ, «Дидедикайни бубадикай чІурукІа рахадайдан жаза къиникъ я»ⁱⁱ. ⁵⁻⁶Амма куъне лугъузва: «Инсанди вичин бубадиз ва я дидедиз „За вав вахгана кІанзавай бурж за Аллагъдив ахгакъарда“ лагъайтІа, адаз дидебубадиз гъуърмет тийидай ихтияр ава». Гъа идалди куъне Аллагъдин гафар куъ адетралди эвез ийизва. ⁷Къве чин алайбур! Яшая квекай хъсандиз лагъанай: ⁸«И инсанри мецелди Заз гъуърмет

ⁱ 15:4 ЭхкъечІун 20:12; Киххъей Къанун 5:16.

ⁱⁱ 15:4 ЭхкъечІун 21:17.

ийизватІани, рикІелди абур Завай яргъа я. ⁹Абуру Заз ийизвай ибадат* гъаваянди я — инсанар абуру Зи тагъкимрал ваъ, чпи арадиз гъайи къайдайрал амал ийиз вердишарзава»¹.

¹⁰⁻¹¹ Исади халкъ Вичин патав кІватІна, лагъана:

— За лугъузвай гафариз хъсандиз яб гана, гъавурда акъукъ: инсандин сивиз атайда ам чиркин ийизвач, ам чиркин ийизвайди сивяй акъатайди я.

¹² Гъа чІавуз тилмизар Адан мукъув атана:

— Ви гафари фарисейрик хъел кутунвайди чаз чизва, — лагъана абуру.

¹³ — Цавараллай Зи Бубади* кутун тавур гъар са экъечІай набатат кІаняй акъатна терг жеда — жаваб гана Исади. — ¹⁴Хъфйрай абур; абур буъркъуьбурун буъркъуь регъберар я; буъркъуьда буъркъуьдаз рехъ къалуриз хъайитІа, абур къведни фуруз аватда.

¹⁵ — И къисадин* манадин гъавурда чун тур, — лагъана Адаз Петруди.

¹⁶ — Куьн адан гъавурда гъелени акъазвачни? — лагъана Исади. — ¹⁷Бес квез чизвачни, сивиз атайди къенез физва, къеняйни ам къецел акъатзава. ¹⁸Сивяй акъатзавайди — рикІяй акъатзавайди я, инсан чиркинни ийизвайди гъам я. ¹⁹РикІяй къвезвайбур чІуру ниятар, къиникъар, зинавилер*, яавилер, чуьнуьхунар, тапан шагъидвилер, буьгътенар я. ²⁰Ибуру вирида инсан чиркин ийизва, амма чуьхуьн тавур гъилерив тІуьни инсан чиркин ийидач.

Чувуд тушир папан иман

(Мрк. 7:24-30)

²¹ Гъанай экъечІна Иса Туьрсни Сидун галай патарихъ фена. ²²Адан патав и чкайра уьмуьр тухузвай са къенанвиⁱⁱ паб атана, гъарайиз эгечІна:

— Заз регъим ая, я Агъа, я Давуд* пачагъдин Хва, зи руш жи-нерри* дили ийизва.

²³ Исади жаваб ганач. Тилмизар* Адан патав атана, минетиз хъана:

— Ам рахкура! Ада, датІана чи гуьгъуьна гъатна, гъараяр ийизва.

ⁱ 15:8-9 Яшай 29:13.

ⁱⁱ 15:22 Къенанвиар чувудар къведалди Фелистинда авай халкъ тир. Абурун са пай гъана амукънай, чувудри абур чпкай яз къазвачир.

24 – Зун анжах хипер хъиз рекъелай алатнавай Исраилдин* халкъдин патав ракъурнавайди я, – жаваб гана Ада.

25 А папа, Адан патав атана, икрам авуна лагъана:

– Я Агъа! Вакай са чара!

26 – Аялривай фу къакъудна кицІериз вегъин хъсан кар туш, – жаваб гана Ада.

27 – Вун гъахъ я, я Агъа! – лагъана папа. – Амма кицІерини чпин агъайрин суфрадилай аватай гъвелер неда.

28 – Эй, вах, вахъ зурба иман* ава, – лагъана адаз Исади. – Гъа ваз кІанивал хъурай!

Адан руш гъасятда сагъ хъхъана.

Къуд агъзур кас тухарун

(Мрк. 8:1-10)

29 Гъанай хъфена, Иса Галилейдин вирин* къерехдал атана. Гъанилай Ам пелел хкаж хъана, гъанал ацукъна. 30 Адан патав къецІибур, буъркъуьбур, набутбурⁱ, лалбур ва масабур галаз гзаф инсанар къевез хъана. Гъана ахътин инсанар Исадин кІвачеривай эцигдай, Ада абур сагъардай. 31 Лалбур рахаз, набутбур сагълам жез, къецІибур къекъевез, буъркъуьбуруз акваз акур халкъ мягътел хъана. Абуру Исраилдин* Аллагъдиз шукур авуна.

32 Исади Вичин тилмизри* эверна, лагъана:

– Пуд юкъуз Зи патав гвай инсанрин язух къевезва Заз: абуруз недай затІни авач. Заз абур тІуьн тагана чпин кІвалериз ахъайиз кІанзавач, абур рекъе гъалдай фин мумкин я.

33 – Икъван гзаф халкъдиз хелвет чкада акъван фу чна гъинай гъида? – хабар къуна тилмизри.

34 – Квев гъикъван фу гва? – жузуна Исади.

– Ирид фуни са тІимил къван кІезрияр, – жаваб гана абуру.

35 Ада халкъдиз чилел ацукъун эмирна. 36 Ирид фуни гъуьлуьн гъетер къачуна, хийир-дуьа* ийиз-ийиз, фар кІар-кІар авуна Вичин тилмизрив вугана. Тилмизри абур халкъдиз пайна. 37 ТІуьна вири тух хъана: амай кІусар кІватІна, ирид зимбил ацІурна.

38 Папарни аялар квачиз, фу тІуьрбур вири къуд агъзур кас хъана.

39 Халкъ ахъайна, Ам луйткведа аваз Магъадан галай патарихъ фена.

ⁱ 15:30 *Набум* – бедендин са ва я са шумуд пай, месела, гъил, кІвач сагъ тушир кас.

Фарисейрин тІалаб

(Мрк. 8:11-21; ЛкІ. 12:54-56)

16 ¹Адан патав сакъаярни* фарисеяр* атана. Иса синагъ ийиз кІанз, абур Адал Цавараллайдавай къалуриз жедай хътин керемат-ишара ая лугъуз алахъна. ²Ада жаваб яз лагъана:

— Нянихъ квез цав яру яз акуртІа, куъне лугъуда: хъсан гъава жеда. ³Экуънахъ фад цав яру яз акуртІа, куъне лугъуда: къе чІимел гъава жеда. Цавуз килигиз квевай гъихътин гъава жедатІа тайинариз жезва, амма исятда гъихътин вахт алукънаватІа, адан ишарайрай* куъ къил акъатзавач.

⁴Къенин несил гъикъван чІур ва чалкечир хъанва! И несилди керемат-ишара тІалабзава, амма адаз Юнусан* керемат-ишарадилай гъейри маса керемат-ишара аквадач.

Ам, гъабур туна, хъфена.

⁵Исадин тилмизар* вирин а патаз экъечІна, амма фу къачун абурун рикІелай алатна. ⁶Исади абуроз лагъана:

— Килиг гъа, фарисейринни сакъайрин маядикай мукъаят хъухъ.

⁷Тилмизри, лагъайтІа, чпив фу гвач лугъуз ихтилатарзавай.

⁸Абурун гъавурда авай Исади лагъана:

— Фу гвач лугъун вуч лагъай чІал я, иманда* зайифбур? ⁹Куън гилани са куънинни гъавурда гъатнавачни? Куъ рикІел За вад фалди вад агъзур итим тухарайди аламачни? Амуқъай фарай куъне шумуд зимбил ацІурнай? ¹⁰Куъ рикІел За ирид фалди къуд агъзур итим тухарайди аламачни? Амуқъай фарай куъне шумуд зимбил ацІурнай? ¹¹За квез лагъайди факай туширди куъне вучиз къатІанач? Килиг гъа, фарисейринни сакъайрин маядикай мукъаят хъухъ.

¹²Инал абур Ада лугъузвай мая фак кутадай мая туширдан гъавурда гъатна, Ам рахазвайди фарисейринни сакъайрин чирвилерикай тир.

Петруди иман къалурун

(Мрк. 8:27-30; ЛкІ. 9:18-21)

¹³Иса ФилипІан Кесар шегъер авай патариз атайла, Ада Вичин тилмизривай* хабар къуна:

— Инсанри Зун, яни Инсандин Хва*, вуж я лугъузва?

¹⁴— Садбуру Ягъя пайгъамбар*, муъкуъбуру — Ильяс*, пуд лагъайбуруни — Ермиягъ* ва я маса пайгъамбаррикай* сад я лугъузва, — жаваб гана абур.

¹⁵ – Куьне Зун вуж я лугьзува? – жузуна Ада.

¹⁶ – Ви Буба* чан алай Аллагъ я, Вун Адан Хва Месигъ* я, – жаваб гана Симун-Петруди.

¹⁷ А чІавуз Исади лагъана:

– Бахтавар* я вун, Юнусан хва Симун, и гафар ваз инсанри чирнавайди туш, абур ваз цавараллай Зи Бубади чирнавайбур я. ¹⁸ Зани ваз лугьзува: вун – Петру (яни Раг) я, гъа и раг За Захъ иманийрин кІватІалдин* бинеда эцигда, гъатта агъа дуьньядин* къуватривайни адан хура акъвазиз жедач. ¹⁹ Вав За Цаварин Пачагълугъдин* куьлег вугуда: вуна чилел вуч къадагъа авуртІа, гъам Цавараллайда къадагъа ийида; вуна чилел вуч ихтиярар гайитІа, цавараллайдани гъа ихтиярар гуда.

²⁰ Исади Вичин тилмизривай Вич Месигъ тирди садазни талгъун тІалабна.

Исади Вичин кьиникъикай сад лагъай гъилера лугъун

(Мрк. 8:31-9:1; ЛкІ. 9:22-27)

²¹ Гъа чІавалай эгечІна Исади Вичин тилмизриз* Вич Ярусалимдиз фин лазим тирдакай лагъана:

– Агъсакъалри, чІехи хахамри*, тавратдарри* Заз гзаф азиятар гуда, абуру Заз кьиникъин жаза гуда, пуд йикъалай Зал чан хкведа*.

²² Петруди Адаз кьерехдиз эверна лагъана:

– Аллагъди яргъазрай, Агъа! Ви кылел ахътин крар татурай!

²³ Ада Петрудихъ элкъвена лагъана:

– Алат Залай, иблис*! Ваз Зун рекъелай алудиз кІанзавани? Ви рикІе авайди Аллагъдиз талукъди ваъ, вири инсанри ийидай хътин фикирар я.

²⁴ Ахпа Исади Вичин тилмизриз лагъана:

– Низ Захъ галаз къвез кІанзаватІа, къуй ам, чандилай гъил къачуна, вичин азабрин хашни* кІулаз яна Захъ галаз атурай.

²⁵ Низ вичин чан хуъз кІанзаватІа, адавай ам къакъудда. Зун патал ни вичин чан эцигайтІа, адаз чан жагъин хъийида. ²⁶ Вичин чан пучна вири дуьнья къачуникай инсандиз вуч хийир ава? Къакъатай чан элкъвена къахчун патал гудай затІ жагъинни мегер?

²⁷ Инсандин Хва*, Вичин Бубадин* баркалладик* кваз, Вичин малаикарни* галаз атана ахкъатда. Гъа чІавуз Ада, чпин крариз

килигна, гьардал къведайди вичел агакъарда. ²⁸ За квез рикІивай лугъузва: инал акъвазнавайбурук ахътинбур ква хьи, абуруз пачагъ яз къведай Инсандин Хва акун тавунмаз, гъич ажални аквадач.

Исадин къамат дегиш хьун

(Мрк. 9:2-13; ЛкІ. 9:28-36)

17 ¹ Ругуд югъ алатайла, Петрудилай, Якъубалай* ва адан стха Ягъядилай* гъейри, мад касни галачиз, Иса къакъан дагъдиз экъечІна. ² Гъана абурун вилик Адан къамат дегиш хъана: Адан чини ракъини хъиз нур гана, Адан пекерни экв хъиз лацу хъана. ³ Садлагъана тилмизриз* Адахъ галаз суьгъбетар ийиз акъвазнавай Мусани* Ильяс* акуна. ⁴ Гъа и арада Петруди Исадиз лагъана:

– Я Агъа! Вуч хъсан хъана чун инал алаз. Ваз кІандатІа, за инал пуд кума эцигин: сад – Ваз, сад – Мусадиз, садни – Ильясаз.

⁵ Ада и гафар лугъузвай вахтунда абур экуь цифедик акатна, анай рахадай ван атана:

– Ам Зи рикІ алай Хва я, Зи шадвал Гъадалди я. Адан чІалаз килиг!

⁶ И ван хъайи тилмизриз гзаф кичІе хъана ва абур чинар кІаникна чилел ярх хъана. ⁷ Исади, абурун патав атана, абурук гъил къана:

– КичІе жемир, къарагъ! – лагъана Ада.

⁸ Къил хкажна килигайла, абуруз Исадилай гъейри касни акунач.

⁹ Дагъдай эхвичІавайла, абуруз Исади эмирна:

– Инсандин Хцел* къейидалай къулухъ чан хкведалди*, акурдакай масадаз ихтилат мийир.

¹⁰ Адан тилмизрини хабар къуна:

– Вучиз тавратдарри* Месигъдилай* вилик Ильяс хтун лазим я лугъузва?

¹¹ – Гъахъ я, Ильяс пайгъамбарди Адалай вилик хтана, вири крар гуьнгуьна тун лазим я, – жаваб гана Ада. – ¹² Амма За квез лугъун хьи, ам хтунни авунай, амма инсанриз ам чир хъаначир. Адаз инсанри чпивай жедайвал писвал авуна. Гъадаз хъиз, инсанри Инсандин Хцизни азабар гуда.

¹³ Гъа инлай, Иса Ильясакай рахазвайтІани, Адан ихтилат Ягъя пайгъамбардикай тирдан гъавурда тилмизар гъатнай.

Жин квай жегьил сагъар хъувун*(Мрк. 9:14-29; ЛкІ. 9:37-42)*

¹⁴ Иса халкъдин патав хтайла, Адан кылиив са инсан атана, метІерал акъвазна.

¹⁵ – Я Агъа! – лагъана ада. – Зи хциз регъим ая! Ам варз цІийи хъайила чІур жезва. Адаз гзаф азабар гузва, гагъ ада цІуз хкадарзава, гагъ – вацІуз. ¹⁶ За ам Ви тилмизрин* патав гъанай, амма абурувай ам сагъариз хъанач.

¹⁷ – Эй иман* гвачир, рекъяй акъатнавай несил! – жаваб яз лагъана Исади. – Гъикъван гагъда Зун квехъ галамукърай? Гъикъван чІавалди За куьн эхрай? Гъваш ам Зи патав!

¹⁸ Исади жинжиз* адай экъечІун эмирна, амни аялдай экъечІна. Аялни гъасятда сагъ хъана.

¹⁹ Иса текдиз амайла, Адан патав тилмизар атана:

– А кар чалай вучиз алакъначир? – хабар къуна абуру.

²⁰⁻²¹ – Куь иман зайиф тирвиляй – лагъана Ада. – За квез рикІивай лугъузва: куь иман финдин твар къван авайтІа, квевай и пелез «Инлай анихъ хъухъ» лагъана эмир гуз жедай, пелни анихъ жедай. Квехъ ахътин иман аватІа, квелай алакъ тийидай гъич са карни жедач.

Исади Вичин кыникыкай къвед лагъай**гъилера лугъун***(Мрк. 9:30-32; ЛкІ. 9:43-45)*

²² Абур вири санал Галилейдиз* хкведайла, Исади абуруз лагъана:

– И мукъвара Инсандин Хва* инсанрин гъиле твада, ²³ Ам яна рекъида, амма пуд лагъай юкъуз Адал чан хкведа*.

И гафар ван хъайила, адан тилмизар* зурба хажалатдик акатна.

Аллагъдин КІвализ гудай харж

²⁴ Исани тилмизар* Кефернагъумдиз акъатайла, Петрудин патав Аллагъдин КІвализ* гудай харж кІватІдайбур* атана, адавай хабар къуна:

– Ви Муаллимди Аллагъдин КІвализ гудай харж тир къве драхма гузвачни мегер?

²⁵ «Гузва» лагъана, Петру кІвализ гъахъна. Петрудин сивяй гаф акъатдалди, Исади адавай хабар къуна:

– Ваз чиз, Симун, и дуьнья гъиле авайбуру харжар нивай къачузва? Ам абуру чпин веледривай къачузвани, я тахъайтІа маса инсанривай?

²⁶ Петруди «Маса инсанривай» лагъана жаваб гана.

– АкІ хъайила, абурун веледар харжуникай азад я, – лагъана Исади. – ²⁷ Амма, харж кІватІдайбуруз хъел татун патал, фена вириз кІир вегъ; сифте гъатай гъетрен сив ахъая, ваз анай къуд драхма жагъида, вуна а пул тухвана, жуван паталайни Зи паталай абуруз це.

Вуж артух я?

(Мрк. 9:33-37; ЛкІ. 9:46-48)

18 ¹Гъа вахтунда Исадин къилив тилмизар* атана, Адавай жузуна:

– Цаварин Пачагълугъда* виридалайни чІехиди вуж я?

²Ада аялдиз Вичин къилив эверна, ам абурун юкъвал акъвазарна, ³лагъана:

– За квез рикІивай лугъузва: куьн, дегиш хъана, аялар хъиз тахъайтІа, куьн Цаварин Пачагълугъдиз гъахъдач. ⁴Гъавиляй, вуж и аял хъиз умун хъайитІа, гъам Цаварин Пачагълугъда виридалайни чІехиди жеда. ⁵Ихътин са аял Зи хатурдай жуванди яз ни къабулайтІа, гъада Зун къабулзава.

Инсан рекъяй акъуддай затІарикай

(Мрк. 9:42-48; ЛкІ. 17:1-3а)

⁶Захъ иман* ийизвай ихътин адетдин гъвечІи ксарикай сад ни рекъяй акъудиз хъайитІа, ам гарданда регъуьн къван туна гуьлуьн деринриз ракъурайтІа хъсан я. ⁷Инсанрив гунагъар* ийиз тазвай и дуьньядиз гуж хъурай! Инсанри гунагъар мад ийида, амма масабурув гунагъар ийиз тазвай ксаризни гуж хъурай!

⁸Ви са гъили ва я са кІвачи вун гунагъ ийидай йикъаз гъизватІа, вуна абур атІана гадара; къве гъил ва я къве кІвач кваз жегъеннемдин* цІуз аватдалди са гъил ва я са кІвач кваз ваз эбеди уьмуьрдиз* гъахъун хъсан я. ⁹Ви са вили вун гунагъ ийидай йикъаз гъизватІа, вуна ам акъудна гадара; къве вил аваз цІун гургур авай жегъеннемдиз аватдалди ваз са вил аваз уьмуьрдиз гъахъун хъсан я.

Квахъай хипекай кыса*(ЛкІ. 15:4-7)*

¹⁰⁻¹¹ Килиг гъа, ихътин адетдин гъвечІи ксарив рикІивай эгечІ, абурун малаикар* датІана цавараллай Зи Бубадин* вилик ква. ¹² Виш хеб авай суъруьдикай са хеб хкатайла, адан иесиди вуч ийида лагъана фикирзава куьне? Гъелбетда, ам, кьудкъанни цІекІуьд хеб дагълара туна, рехъ алатай са хпехъ къекъвез фида. ¹³ За квез рикІивай лугъузва: ам жагъайла, адаз а рехъ алат тавуна амай кьудкъанни цІекІуьд хеб хъунилай гзаф шадвал гъа са хпе гуда. ¹⁴ Гъа и саягъда цавараллай куь Бубадизни кІанзавайди гъа ихътин адетдин гъвечІи ксарикай садни терг тахъун я.

Стхадин гунагъдиз вуч ийида?*(ЛкІ. 17:3)*

¹⁵ Ви стхади-ваха ваз гунагъ* кар къуртІа, фена адахъ галаз жуван бейкефвиликай кьилди-кьилихъ рахух. Ада яб гайитІа, ваз стха жагъун хъувуна. ¹⁶ Ада яб тагайтІа, ви гафарал кьве ва я пуд касди шагъидвал авун патал, жувахъ галаз са ва я кьве кас твах. Вучиз лагъайтІа кхъенва: «Вири гафар кьве ва я пуд шагъидди тестикъарна кІанда»¹. ¹⁷ Стхади-вахари гъабурузни яб тагайтІа, адакай иманийрин кІватІалдиз* лагъ, ада кІватІалдизни яб тагайтІа, адаз мажусидиз*, я тахъайтІа харж кІватІазавайдаз* хъиз килиг. ¹⁸ За квез рикІивай лугъузва: чилел куьне вуч къадагъа авуртІа, Цавараллайда гъам къадагъа ийида; чилел куьне вуч ийидай ихтияр гайитІа, Цавараллайдани гъам ийидай ихтияр гуда.

¹⁹ Мад За квез рикІивай лугъуда хъи, квекай кьве кас са кар тІалабда лагъана меслят хъайитІа, а кар патал абуру дуьани* ийиз хъайила, ам гъихътин кар хъайитІани, цавараллай Бубади* ам кьилиз акъудда. ²⁰ Гъинал Зи ТІвар* кьуна кьвед-пуд кас кІватІ хъайитІа, абурухъ галаз Зунни жада.

Инсаф авачир къуллугъдардикай кыса*(ЛкІ. 17:4)*

²¹ Ахпа Петруди мукъув агатна, Исадивай хабар кьуна:

— Я Агъа! Зи стхади заз такІан кар ийиз хъайитІа, за адалай шумудра гъил къахчун лазим я? Иридра къахчудани?

¹ 18:16 Қиххъей Къанун 19:15.

²² – Иридра ваъ, иридра пудкъанни цІуд гъилера – лагъана Исади. – ²³ ГъакІ хъайила Цаварин Пачагълугъ* вичин къуллугъдарривай гъахъ-гъисаб авун тІалабзавай пачагъдив гекъигиз жеда. ²⁴ Эвелни-эвел адан патав цІуд агъзур тІалантІⁱ бурж алай къуллугъдар гъана. ²⁵ Адавай вичел алай бурж вахгуз тахъуниз килигна, пачагъди ам, адан паб, аялар, вичихъ авай гъар са шей гваз, лукІвиле маса гун ва идалди вичин бурж алудун эмирна. ²⁶ Инал къуллугъдарди, метІерал акъвазна, икрам авуна: «Са тІимил эхи хъия, за вав вири бурж вахгуда». ²⁷ Пачагъдиз адан язух атана. Ада ам ахъайна, буржни гъалална.

²⁸ Гъа и къуллугъдар, вичин виш динарⁱⁱ бурж алай вич хътин са къуллугъдардин патав фена, адан туътуъникай къуна, лугъуз хъана: «Вал алай бурж пул гахце». ²⁹ Адан бурж квайда метІерал акъвазна, адаз минетиз хъана: «Са тІимил эхи хъия, за вав бурж вахгуда». ³⁰ Адаз эхиз кІан хъанач, фена ада вичин бурж квайди бурж вахгудалди къазаматда тваз туна.

³¹ И кар акур адан юлдашар гзаф пашман хъана. Абуру фена хъайи-хъайивал чпин пачагъдиз ахъайна. ³² Гъа чІавуз пачагъди къуллугъдардиз эверна, лагъана: «Къеркъеш лукІ! Вуна заз минетнай лугъуз За ваз зи бурж вири гъалалнай. ³³ За ваз авур хътин регъим вуна ви юлдашдизни авун лазим тир».

³⁴ Вири бурж вахгудалди хъел атай пачагъди ам жаллатІрин гъиле туна. ³⁵ Лап рикІин къеняй сада садалай куъне гъил къахчун тавуртІа, цавараллай Зи Бубади* квейайни гъил къахчудач.

Паб гъуникайни рахкуруникай

(Мрк. 10:1-12)

19 ¹ Ийизвай ихтилатар куътягъайдалай къулухъ, Иса Галилейдай* экъечІна, Ярдан вацІун муъкуъ патай яна Ягъудатдиз* фена. ² Адан гуъгуъна аваз гзаф халкъ атана, Ада абур гъана сагъар хъувуна. ³ Адан патав фарисеяр* атана, Ам синагъ авун патал, хабар къуна:

– Акатай гъар са кардиз килигна гъуьлуъ паб рахкурун дуъз кар яни?

ⁱ 18:24 И къадар пул гъакъи яз къачун патал адетдин зегъметкешди 200000 йисуз кІвалахун лазим жезвай..

ⁱⁱ 18:28 Виш динар гъакъи яз къачун патал адетдин зегъметкешди виш юкъуз кІвалахун лазим жезвай..

⁴ – Квез чизвачни къван, Халикъди сифтени-сифте итимни паб арадал гъана, – жаваб гана Ада ⁵⁻⁶ ва давамар хъувуна:

– Гъавилай, дидени буба туна, итимдикайни папакай сад жеда. Абур къве чан ваъ, са чан жеда. Гъа икІ, Аллагъди сад авурбур инсанди чара авун лазим туш.

⁷ Абуру хабар къуна:

– Бес вучиз Мусади* «ТІалакъбар вахганва лагъай чар кхъена чара хъухъ»¹ лагъана ихтияр ганай?

⁸ – Ада, куъ туькъуьл рикІер акурла, папахъ галаз чара жедай ихтияр гана, амма сифтедай акІ тушир, – жаваб гана Исади. – ⁹ За квез лугъузва хьи, гъи касди, явавал ийизвачир вичин папахъ галаз чара хъана, масад гъайитІа, ада зинавал* ийизва.

¹⁰ Тилмизри* Адаз лагъана:

– Папан вилик гъуьлуьн хиве авай буржар гъахъгинбур ятІа, паб тагъана амукъайтІа хъсан я.

¹¹ – Нивай хъайитІани а кар къабулиз жедач, ам анжах Аллагъди низ ганватІа, гъада къабулда, – лагъана Ада. – ¹² Дидеди хайи чІавалай чеб худумар* тир ва гъавилай паб гъиз тежезвай итимар ава; хеси авунвай итимар ава; гъакІни Цаварин Пачагълугъдин* хатурдай паб гъиз кІанзавачир итимарни ава. Нивай и гафар къабулиз жедагІа, гъада абур къабулрай.

Исади аялриз хийир-дуъа авун

(Мрк. 10:13-16; ЛкІ. 18:15-17)

¹³ Гъа чІавуз Исадин патав, Ада кап алтадна хийир-дуъа* авун патал, аялар гъана, амма тилмизри* абуруз туьгъметар ийизвай.

¹⁴ И кар акур Исади лагъана:

– Аялар секиндив тур, аялриз Зи патав атуниз манийвал гумир, вучиз лагъайтІа Цаварин Пачагълугъ* гъахъгинбурунди я.

¹⁵ Ада абурал кап алтадна, ахпа Ам анай хъфена.

Девлет авай жегъил

(Мрк. 10:17-31; ЛкІ. 18:18-30)

¹⁶ Са касди атана Исадивай хабар къуна:

– Я Муаллим, эбеди уьмуьр* хъун патал, за гъихътин хъсан крар авун лазим я?

¹ ^{19:7} Киххъей Къанун 24:1, 3.

¹⁷ – Вуна Завай хъсанди вуч я лагъана вучиз хабар къазва? – лагъана Исади – Хъсанди анжах са Аллагъ я. Ваз эбеди уьмуьр кІанзаватІа, Аллагъдин тагъкимар къилиз акъуд.

¹⁸ – Гъи тагъкимар? – мад хабар къуна а касди.

– «Ягъна рекъимир, зинавал* ийимир, чуьнуьхмир, тапан шагъидвал ийимир, – лагъана Исади. – ¹⁹Жуван диде-бубадин хатур-гъуьрмет хуьх»ⁱ. «Жув хъиз жуван мукъув гвайдини кІан хуьх»ⁱⁱ.

²⁰ – Абур вири за къилиз акъудзава, заз вуч кимизва? – лагъана жегъил гадади.

²¹ – Ваз камал авай инсан жез кІанзаватІа, алад, фена вахъ вуч аватІа, гъабур маса гана, кесибриз пая, гъа чІавуз вахъ цавара хазинаяр жеда. ГъакІ авурла, захъ галаз ша, – жаваб гана Исади.

²² И гафар ван хъайила, жегъил пашмандаказ хъфена, вучиз лагъайтІа, адахъ зурба девлет авай.

²³ Исадини Вичин тилмизриз* лагъана:

– За квез рикІивай лугъузва: девлет авайбуруз Цаварин Пачагълугъдиз* гъахъиз гзаф четин я хъи! ²⁴Мадни За квез лугъуда: девлет авайдаз Цаварин Пачагълугъдиз гъахъунилай деведиз рапунин хъуькъуьмдай экъечІун регъят я.

²⁵ И гафар ван хъайила, Адан тилмизри, гзаф мягътел хъанва, хабар къуна:

– АкІ хъайила, бес нивай вич хилас ийиз жеда?

²⁶Абуруз килигна, Исади лагъана:

– Инсанрилай а кар алакъдач, амма Аллагъдилаь алакъдачир затІни авач.

²⁷Адаз жаваб яз Петруди лагъана:

– Ингъе, вири туна, чун ви гуьгъуьна аваз атана; бес икІ авунай чаз вуч гуда?

²⁸ – За квез рикІивай лугъузва: цІийи дуьньяда Инсандин Хцикай* тахтуна нурни баркалла* алай пачагъ хъайила, куьн Израилдин* цІикъвед тайифадин гъахъ-дуван ийиз цІикъвед тахтуна ацукъда, – лагъана Исади. – ²⁹Зи хатурдай вичин кІвалерилай, стхайрилай, вахарилай, бубадилай, дидедилай, аялрилай, мулкарилай гъил къачурбурукай вишра артух гъа мал-девлет

ⁱ 10:19 ЭхкъечІун 20:12-16; Киххъей Къанун 5:16-20.

ⁱⁱ 19:19 Леви 19:18.

гьалт тийидай садни амукъдач, абур эбеди уьмуьрдин иесияр жеда. ³⁰ Исятда вилик квай гзафбур кьулухъ жеда, кьулухъ галайбур — вилик.

ЦипицІбагъда кІвалахзавайбурукай кьиса

20 ¹Цаварин Пачагълугъ* экуьнин кьилляй вичин ципицІбагъда кІвалахдай ксар кьаз фейи са касдиз ухшар я. ²КІвалахайбуруз йикъа са динар гудай меслят хъана, ада абур вичин ципицІбагъдиз ракъурна. ³Экуьнин сятдин кІуьдриз хъиз ам базардин майдандила тІуз фидайла, адаз ана са карни тийиз акъвазнавай са шумуд кас акуна. ⁴Ада абуруз лагъана: «Куьнни зи ципицІбагъдиз алад, квез къведай гьакъи за гуда». ⁵Абур фена.

Нисинрихъ хъиз ам мад анал фена, гъа виликдай авурвал авуна, ахпа сятдин пудриз хъиз мад хъфена. Адал мадни гъахътин инсанар гьалтна. ⁶Сятдин вадриз хъиз ам мад анал хтана, анал акъвазнавай маса инсанар акурла, ада хабар кьуна: «Куьн са карни тийиз югъди инал вучиз акъвазнава?» ⁷«Чаз садани кІвалах ганач», — жаваб гана абуру. «Куьнни зи ципицІбагъдиз алад», — лагъана ада.

⁸Югъ няни хъайила, ципицІбагъдин иесиди вичин гъилибан-диз эверна лагъана: «КІвалахайбуруз эверна, эхирдай кьурбурулай эгечІна эвелдай кьурбурал къведалди виридаз чпин зегъметдин гьакъи це».

⁹Сятдин вадаз кьур гьар садаз са динар гана. ¹⁰Сифте кьурбуру чпиз гзаф гуда лагъана фикирнай, амма абурузни гайиди са динар хъана. ¹¹Гьакъи къачурдалай кьулухъ абуру наразивилелди иесидиз лугъуз хъана: ¹²«И инсанри кІвалахайд анжах са сят я, амма вуна абур чахъ галаз сад авуна. Къилин кІукІ куз-вай ракъиник кІвалахар авурбур чун ятІани, вуна гьакъи виридаз сад хъиз гана». ¹³«Дуст, за ви хатурдик хкІурзавач; чун са динардал икърар хъайибур туширни?» — абурукай садаз жаваб яз лагъана ада. — ¹⁴«Жуваз къеззвай гьакъини къахчуна жуван рехъди ахлад; ваз къванди и эхирдай атайдазни гуз кІанзава заз. ¹⁵Заз жуван кІвале жуваз кІандайвал ийидай ихтияр авачни мегер? Я тахъайтІа зи гъилин ахъавал акваз ви вил къаних хъанвани?»

¹⁶Гъа икІ исятда кьулухъ галайбур вилик жеда, вилик квайбур — кьулухъ.

Исади Вичин кьиникьикай пуд лагъай гъилера лугъун

(Мрк. 10:32-34; ЛкІ. 18:31-33)

¹⁷ Ярусалимдиз фидай рекъе Исади Вичин цІикъвед тилмиздиз* са кьерехдиз эверна, лагъана:

¹⁸ – Ингъе, чун Ярусалимдиз физва, Инсандин Хва* хаинвилелди чІехи хахамринни* тавратдаррин* гъиле твада, абуруни Ам кьиникъиз акъудда. ¹⁹ Ам римвийрин гъиле твада. Абуру, ягъанатар авуна, гатана, Ам хашуниз* яда. Пуд лагъай юкъуз Адал чан хкведа*.

Якъубанни Ягъядин дидедин тІалабун

(Мрк. 10:35-45; ЛкІ. 22:24-27)

²⁰ Гъа арада Исадин патав вичин рухварни галаз Зебедеян паб атана, Адавай са вуч ятІани тІалабиз кІанз, Адаз икрам авуна.

²¹ Исади адавай хабар кьуна:

– Ваз вуч кІанзава?

– Ви Пачагъвал алукуьайла, къуй и зи кьве хцикай сад Ви эрчІи патавай, муькуьдини чапла патавай ацукърай, – лагъана Ада.

²² Амма Исади лагъана:

– Куьне тІалабзавайдакай квез хабар авач. За чІугвазвай азаб квевай чІугваз жедани?

– Жеда, – жаваб гана абуру.

²³ – Зи гъам-пияла куьнени хъвада, амма Зи эрчІи ва чапла патаривай ацукъун – ам Завай ихтияр гуз жедай кІвалах туш – лагъана Исади. – А чкаяр Зи Бубади* низ тайинарнаватІа, гъабурунбур я.

²⁴ И гафарин ван хъайила, амай цІуд илчидиз* кьве стхадикай гзаф хъел атана. ²⁵ Исади абуру кІватІна лагъана:

– Вири халкъарихъ гуждалди агъавал ийизвай вилик-кылик квай инсанар ава, вири халкъарал чІехи ксари гъакимвал ийизва. Квез и кар чида. ²⁶ Амма куь арада акІ тахъурай: куь арадай низ вилик-кылик жез кІанзаватІа, къуй ам куь кылел-кІвачел элкъуьрай. ²⁷ Куь арада низ сад лагъай чкадал жез кІанзаватІа, гъам квез лукІ хъун лазим я. ²⁸ Гъа икІ Инсандин Хвани* Вичиз масадбуру кьуллугъ авун патал ваъ, Вич масадбуруз кьуллугъ ийиз атанвайди я. Ам, гзафбурун гунагърилай* гъил къахчун патал, Вичин чан эцигиз атанвайди я.

Къве буъркъуьди сагъар хъвун*(Мрк. 10:46-52; ЛкІ. 18:35-43)*

²⁹ Исани тилмизар* Еригъандай хъфизвайла, абурун гуьгъуьна аваз гзаф халкъ къвезвай. ³⁰ Ингъе, рекъин къерехдив ацукънавай къве буъркъуьда, Иса чпин виликай физвайдакай ван хъайила, гъарайиз хъана:

— Чаз регъим ая, Агъа, Давуд* пачагъдин Хва!

³¹ Гзафбуру абуроз лал хъухъ лагъана, амма абур амайдалайни кІевиз гъараярна:

— Чаз регъим ая, Агъа, Давуд пачагъдин Хва!

³² Исади, акъваз хъана, абуроз Вичин патав эверна.

— Квез Завай вуч кІанзава? — хабар къуна Ада.

³³ — Я Агъа, чаз Вуна чи вилер сагъар хъувуна кІанзава, — лагъана абур.

³⁴ Исади, абурун язух атана, абурун вилерик гъил къана. Гъасятда абурун вилериз экв хтана. Абур Исадин гуьгъуьна гъатна фена.

Иса Месигъ Ярусалимдиз атун*(Мрк. 11:1-10; ЛкІ. 19:28-38; Ягъ. 12:12-15)*

21 ¹ Абур Зейтун пелен* ценерив гвай Бетфагдив агакъна. Ярусалим, лагъайтІа, лап мукъварив гвай. Исади къве тилмиз* ракъурна:

² — Куь вилик квай хуьруьз алад, — лагъана Ада. — Квез гъасятда гъаятда кутІуннавай диши ламни адан шаркІунтІ аквада; абур ахъайна Зи патав гъваш. ³ Квевай хабар къадай кас хъайитІа, куьне лагъ: «Абур Агъадиз герек я», Ада абур квел ахгакъарда.

⁴ И крар пайгъамбарди* лагъай ихътин гафар къилиз акъатун патал хъайиди я:

⁵ *«Сигъандин* рушаз — Ярусалимдиз лагъ:
 килиг, къвезва куь умун Пачагъ
 шаркІунтІадал алаз,
 диши супадал алаз»¹.*

¹ 21:5 Зекери 9:9.

⁶Тилмизри фена Исади лагъайвал авуна. ⁷Абуру ламни шаркІунтІ гъана, къве ламрални чпелай хтІунна пекер-парталар вегъена, Иса ламрал акъахна.

⁸Халкъдин чІехи кІеретІди чпин пек-лек хтІуниз Исадин вилик рекъел экІязавай, муъкуъбуру тарарилай хилер атІуз Адан вилик рекъел гадарзавай. ⁹Исадин вилик квайбуруни къулухъ галайбуру гъарай къачуна лугъузвай:

— Давуд* пачагъдин Хциз шукур хъурай! Реббидин* ТІварцІелай* Къвезвайдаз шукур хъурай! Цавариз шукур хъурай!

Гуз-къачузвайбур чукурун

(Мрк. 11:15-19; ЛкІ. 19:45-48; Ягъ. 2:13-16)

¹⁰Ам Ярусалимдиз гъахъайла, шегъердавай вирибуру, къалабулук кваз, хабар къазвай:

— Ам Вуж я?

¹¹Халкъдин арадай жаваб гузвай:

— Ам Галилейда* авай Назарет шегъердай тир Иса пайгъамбар* я.

¹²Аллагъдин КІвалин* гъаятдиз гъахъайла, Иса ана авай алверзавайбурни муъштерияр чукуруиз эгечІна. Ада пул дегишарзавайбурунни лифер маса гузвайбурун экІягъанар ярхарна.

¹³— Каламда* кхъенва: «Зи кІвализ дуъаяр* ийидай кІвал лугъуда»ⁱ. Куъне ам къучийрин макандиз элкъуързава, — лагъана Ада.

¹⁴Аллагъдин КІвале Адан патав буъркъуъбурни къецІибур къвез хъана, Ада абур сагъар хъувуна. ¹⁵Ада авур къван аламатар акур чІехи хахамризни* тавратдарриз* Аллагъдин КІвале аялри «Давуд* пачагъдин Хциз шукур хъурай!» лагъай гафарин ван хъайила, абуру хъел кваз ¹⁶Исадиз лагъана:

— Абуру вуч лугъузватІа Ваз ван къвезвани?

Исади абуруз жаваб гана:

— Къвезва. Бес куъне Каламдай ихътин гафар кІелначни мегер: «Аялринни хурухъ галамай бицІекрин сивера Вуна Ви тарифдин гафар туна»ⁱⁱ.

¹⁷Ам абурун патавай къарагъна, шегъердай экъечІна, Бетан лугъудай хуъруъз фена. Йифиз Ам гъана амукъна.

ⁱ 21:13 Яшай 56:7.

ⁱⁱ 21:16 Забур 8:3.

Инжилдин тар
(Мрк. 11:12-14, 20-24)

¹⁸ Экуьнахъ Иса шегъердиз хкведайла, Адаз гишин хъана. ¹⁹ Хквезвай рекъин къерехда инжилдин тек тар акурла, Ам адан патав фена, амма тарал пешерилай гъейри затІни алачиз акур Ада тараз лагъана:

— Мад вал садрани майва тахъурай!

Инжилдин тар гъасятда къурана.

²⁰ И кар акур Адан тилмизар* мягътел хъана амукъна:

— И тар гъасятда гъикІ къурана? — лагъана Адаз абуру.

²¹ — За квез рикІивай лугъузва, — жаваб гана Исади, — иман* ийидайла квехъ шак тахъайтІа, куьне инжилдин тарни къурурда, гъатта и пелез куьне «Къарагъ, жува жув гъуьлуьз вегъ» лагъайтІа, и карни къилиз акъатда. ²² Дуьа* ийидайла, рикІе иман аваз вуч тІалабайтІа, гъам къилиз акъатда.

Исадин ихтияр
(Мрк. 11:27-33; ЛкІ. 20:1-8)

²³ Иса Аллагъдин КІвализ* атана, чирвилер гудайла, Адал чІе-хи хахамарни* чувудрин* агъсакъалар атана алтІушна ва абуру Адаз лагъана:

— Вуна и крар гъикІ лагъана ийизва? Абуру ийидай ихтияр Ваз ни гана?

²⁴ — За квевайни са кардикай хабар къада, — жаваб гана Исади. — Куьне Заз жаваб гайитІа, Зани квез Заз ни ихтияр ганватІа, лугъуда. ²⁵⁻²⁶ Вучиз Ягъяди* инсанрив цик акахъун къачуз* тазвай? Ада инсанрив абуруз чпиз кІан хъана цик акахъун къачуз тазвайни, я тахъайтІа, Аллагъдин къастуналди?

Абуру чпи чпихъ галаз веревирдер авуна:

— Чна «Аллагъдин къастуналди» лагъайтІа, Ада хабар къада: «Бес куьн Ягъя пайгъамбардин чІалахъ вучиз хъанач?» «Инсанриз кІан хъана», — лугъуз чаз халкъдихъай кичІеда, вучиз лагъайтІа халкъ Ягъя гъакъикъи пайгъамбар* тирвилин чІа-лахъ жезва.

²⁷ Гъавилияй абуру жаваб гана:

— Чаз чидач.

— Зани квез а крар Заз ни ихтияр гана ийизватІа лугъудач — хълагъна Исади.

Къве хцикай къиса

²⁸ — Гила куьне За квез лугъудайдакай фагъум-фикир ая. Са касдихъ къве хва хъана. Буба сад лагъай хцин патав атана, адаз лагъана: «Къе, чан хва, фена зи ципицІбагълара кІвалаха». ²⁹ «Ваъ, заз физ кІанзавач», — жаваб гана хци. Амма ахпа вичин жавабдал пашман хъана, ам ципицІбагъдиз фена.

³⁰ Буба* муькуь хцин патав фена, гъа гафар гъадазни лагъана. «Фида, агъа», — лагъана хци. Амма ам ципицІбагъдиз фенач.

³¹ Къве хцикай бубадин тІалабун ни къилиз акъудна?

— Сад лагъайда, — жаваб гана абуру.

— За квез рикІивай лугъузва: харж кІватІдайбурни* ява папар Аллагъдин Пачагълугъдиз* квелай вилик акъатда, — лагъана Исади. — ³² Ягъя* квез дуъз рехъ къалуриз атанай, амма куьне яб акалнач, харж кІватІдайбурни ява папар адан чІалахъ хъана. А кар квез акурлани, куьне туба авунач*, я Ягъядихъни агъунач.

Пис ципицІбандикай къиса

(Мрк. 12:1-12; ЛкІ. 20:9-19)

³³ Гила маса къисадиз* яб це. Са инсанди ципицІбагъ кутуна, адалай пару элкъуьрна. Фур эгъуьнна, ципицІар шуткъундай чка туькІуьрна, ципицІбагъдал къаравул чІугун патал минарани эцигна. Ибур вири вичиз кІвалахиз къунвай ципицІбанрив вугана, вич сиягъатдиз фена.

³⁴ Бегъер кІватІдай вахт агакъайла, вичиз къвезвай пай къахчун патал, ада вичинбур ципицІбанрин патав ракъурна. ³⁵ ЦипицІбанрини адан инсанар къуна сад хъсандиз гатана, муькуьди яна къена, пуд лагъайдазни къван гана. ³⁶ Ахпа ада аниз амайдалайни гзаф нуькерар ракъурна, ципицІбанри гъабурузни гъахъгин кар къуна. ³⁷ Эхирни ада абурун патав «Зи хцикай абуруз регъуь жеда» лагъана вичин хва ракъурна. ³⁸ ЦипицІбанриз адан хва акурла, абуру чпи чпиз лагъана: «Им варис я. Ша чна ам рекъин, адан ирсни чал гьалтда». ³⁹ Абуру ам къуна, ципицІбагъларай акъудна, яна къена.

⁴⁰ Квез чиз, ципицІбагъларин иеси аниз атайла, а ципицІбанриз ада вуч авун лазим я?

⁴¹ — Ада а пис ксар азаб гана рекъида, ципицІбагъни вахтунда вичив майваяр вахгудай маса ципицІбанрив вугуда, — жаваб гана абуру.

⁴² Исади лагъана:

— Каламдай* куъне ихътин гафар кІелначни бес:

*«УстІарри кваз такъуна гадарай къванцикай
хандакІдин нипІе твадай кълин къван хъана.*

Им Аллагъди гайивал я.

Бес им алапат тушни къван чаз аквазвайди»^і.

⁴³ ГъакІ хъайила За квез лугъузва хъи, квевай Аллагъдин Пачагълугъ* къахчуда, а Пачагълугъ* чувудар* туширбурув вугуда, чувудар туширбуруни чпин майваяр вахтунда Аллагъдив вахтуда.

⁴⁴ Вуж а къванцел алукайтІа, адан чин-гъил алатда, нел а къван аватайтІа, ам а къванци шупІда.

⁴⁵ ЧІехи хахамрини* фарисейри* Адан къисайриз яб гайила, абур Иса чпикай рахазвайдан гъавурда гъатна. ⁴⁶ ГъакІ хъайила абуруз Ам къаз кІан хъана, амма халкъди Иса пайгъамбардай* къуниз килигна, абуруз халкъдихъай кичІе хъана.

Мехъерин межлисдикай къиса

(ЛкІ. 14:16-24)

22 ¹ Исади чІехи хахамризни* фарисейриз* мад са къиса* ахъайна:

² — Цаварин Пачагълугъ* вичин хџиз мехъер ийиз гъазур хъанвай са пачагъдив гекъигиз жеда. ³ Ада вичин лукІар мугъманриз мехъерик эвериз ракъурна. Амма ша лагъайбуруз къвез кІан хъанач. ⁴ Ада мад вичин маса лукІар ракъурна лагъана: «За теклифнавайбуруз фена лагъ: „тІуън-хъун за гъазурнава, хвенвай данаярни жунгавар тукІунва, вири гъазур я. Ша мехъерин межлисдиз“». ⁵ Ша лагъайбуру мад адан теклиф япа къун тавуна, гъар сад санихъ фена: садбур чпин никІерал фена, садбур чпин алвердин гуъгъуъна гъатна; ⁶ амайбуру адан лукІар къуна, абур гатана, яна къена.

⁷ А крарикай ван хъайи пачагъдиз хъел атана. Ада вичин къушунар ракъурна абур телефна ва абурун шегъерни кана. ⁸ Ахпа ада вичин лукІариз лагъана: «Мехъерин межлис гъазур я, амма межлисдиз теклифнавайбур лайихбур хъанач. ⁹ ГъакІ хъайила алад куъчейрай тІуз, гъалтай-гъалтайдаз зи межлисдиз теклифа».

^і 21:42 Забур 117:22-23.

¹⁰ Абуру фена чпел гьалтай къван хъсан ва пис инсанар кІватІна, межлис абуралди ацІурна.

¹¹ Ахпа пачагъ вичин мугъманриз килигиз атана, абурун арада адаз мехъерихъ галаз къан тийизвай парталар алай са кас акуна.

¹² «Ихътин пекер алаз вун иниз гьикІ атанва, дуст кас?» — лагъана адаз пачагъди. Ада жаваб ганач.

¹³ Инал пачагъди вичин кьилел-кІвачел элкъезвайбуруз лагъана: «Адан гьилерни кІвачер кутІунна, къачуна ам мичІи къежел гадара, ана жедайди шел-хвални сарар регъуьнар я».

¹⁴ Ша лагъанвайбур гзаф жеда, амма абурукай хкъанвайбур — тІимил.

Пачагъдиз гудай харж

(Мрк. 12:13-17; ЛкІ. 20:20-26)

¹⁵ Гьадалай къулухъ фарисеяр* анай экъечІна, Иса гафунал гьикІ къаз жедагІа лугъуз, меслятар ийиз хъана. ¹⁶ Абуру Адан патав Гьируд* пачагъдин терефдарарни галаз чпин тилмизар* ракъурна.

— Я Муаллим! — лагъана тилмизри. — Вун гьакъикъи я, Вуна, садазни гардан кІирвал тавуна, Аллагъдин рекъер дуьздаказ къалурзава. Вун масадаз чин чуьхуьдай гафар талгъудай инсан тирди чаз чизва. ¹⁷ ГьакІ хъайила Вуна чаз лагъ: Римдин* пачагъдиз харж гун дуьз кар жезвани, жезвачни?

¹⁸ Амма Исади, абурун чІуру фикирар чиз, лагъана:

— Къве чин алайбур! Куьне вучиз Зун кІеве твазва? ¹⁹ Харжунай гана кІанзавай пул куьне Заз къалура.

Абуру динар гъана.

²⁰ — Идал алай шикил ва кхъенвай тІвар нинди я? — хабар къуна Исади.

²¹ — Пачагъдинди я, — жаваб гана абуру.

— Гъавилай пачагъдин пай пачагъдиз це, Аллагъдин пай — Аллагъдиз, — лагъана Исади.

²² И гафарин ван хъайила, абур мягътел хъана. Ам анал туна, абур хъфена.

Къейибурал чан хтуникай

(Мрк. 12:18-27; ЛкІ. 20:27-40)

²³ Гъа юкъуз Исадин патав къейидалай къулухъ инсандал чан кхведач* лугъудай сакъаяр* атана, ²⁴ Адавай хабар къуна:

– Муаллим! Мусадим* лагъанай: «Стхайрикай сад аялар тахъана кьейитІа, къуй муькуь стхади адан паб къахчуна вичин стхадин тухум кухтурай»ⁱ.

²⁵ Чи арада ирид стха хъана. Сад лагъайда паб гъана, амма вич кьена. Адахъ аялар тахъуниз килигна, адан паб къвед лагъай стхадиз хкана. ²⁶ Гъам хъиз къвед лагъайдини, пуд лагъайдини, гъатта ирид лагъай стхани кьена. ²⁷ Эхирдай гъа пабни кьена. ²⁸ Ам вири стхайрик гъуьлуьк хъуниз килигна, абурал чан хтайдалай* кьулухъ а паб ирид стхадикай гъи стхадин паб жеда?

²⁹ – Квез я Калам*, я Аллагъдин къуват течидайвилай куьн гъалатІ жезва, – жаваб гана Исади. – ³⁰ Чан хтайла инсанрин арада я папар гъунар, я гъуьлуьз финар хъжедач. Абур цавараллай малаикар* хъиз жеда.

³¹ Къейибурал чан хтуникай рахайтІа, квез и кардикай Аллагъди вуч лагъанватІа куьне кІелначни? ³² Ада лагъанай: «Зун Ибрагъиманни*, Исакъанни*, Якъубан* Аллагъ я»ⁱⁱ. Ам къейибурун ваь, чан алайбурун Аллагъ я.

³³ И гафарин ван хъайи халкъ Адан гафарал мягътел хъана.

Виридалайни кылин тагъким

(Мрк. 12:28-31; ЛкІ. 10:25-28)

³⁴ Исади Вичин жавабралди сакъяр* кІеве туна лагъай ван галуькай фарисеяр* санал кІватІ хъана. ³⁵ Абурукай са тавратдарди*, Иса кІеве тваз кІанз, хабар кьуна:

³⁶ – Я Муаллим! Аллагъдин вири тагъкимрикай важибди гым я?

³⁷ Исади лагъана:

– «Жуван Реббим* Аллагъ рикІин вири сидкъидай, жуван вири руьгъдалди, жуван вири къатІунралди кІан хъухъ»ⁱⁱⁱ. ³⁸ Им сифтегъан ва лап важиб авай тагъким я. ³⁹ Гъадаз ухшар тир къвед лагъай тагъкимни ава: «Жув хъиз жуван мукъув гвайдини кІан хъухъ»^{iv}. ⁴⁰ Къанун* ва пайгъамбаррин* ктабар и кве тагъкимдал акъваз хъанва.

ⁱ 22:24 Киххъей Къанун 25:5-6.

ⁱⁱ 22:32 ЭхкъечІун 3:56.

ⁱⁱⁱ 22:37 Киххъей Къанун 6:5.

^{iv} 22:39 Леви 19:18.

Месигь – Давуд пачагьдин Хва яни?

(Мрк. 12:35-37; ЛкІ. 20:41-44)

⁴¹ Ахпа санал кІватІ хъайи фарисейриз* Исади суал гана:

⁴² – Месигьдикай* куьне вуч фикирзава? Ам нин хва я?

– Давуд* пачагьдин Хва я, – жаваб гана абуру.

⁴³ – Бес Рубьг* акатай Давуд пачагьди вучиз Месигьдиз Агъа лугъузвай? – хабар къуна Исади. – Давуда лагъана: ⁴⁴ «Риббиди* зи Агъадиз лагъанай: „Ви душманар За Ви кІвачерик вегьидалди Зи эрчІи гъилихъай ацукъ“ⁱ. ⁴⁵ Давуд пачагьди Месигьдиз Агъа лугъуз хъайила, Ам адан хва гьикІ жезвайди я?

⁴⁶ Садавайни са жавабни гуз хъанач ва гъа йикъалай эгечІна мад Адавай са куьникайни хабар къадай жуьрэт абуру хъувунач.

Фарисейринни тавратдаррин чІуру крар

(Мрк. 12:38-39; ЛкІ. 11:37-52, 20:45-47)

23 ¹ Ахпа Исади халкъдихъ ва Вичин тилмизрихъ* галаз их-тилатар ийиз хъана. ² Ада лагъана:

– Тавратдаррини* фарисейри* Мусадин* Къанундиз* баянар гудай ихтияр чпин гъиле къунва. ³ Абуру квез вуч лагъайтІа, гъам къилиз акъуд, амма абуру ийизвай крар куьне ийимир, абуру гафаралди лугъузва, краралди ийизвач. ⁴ Абуру инсанрал ялиз тежедай пар эцигзава, амма чпи а пар къун патал, абуру гъич тІуб тупІухъ гелядач. ⁵ Абуру чпин крар анжах халкъдиз чпи са вуч ятІани ийизвайди акурай лугъуз ийизва. Абуру пелер кутІуннавай затІариз килиг, абурун пекерал алай яргъи курквачІриз килиг! ⁶ Синаугра* абур вилик чкаяр къаз алахъда. ⁷ Абуруз базардин майдандал инсанри чпиз гъуьрметдалди икрам авун, чпихъ галаз «Муаллим» лугъуз рахун кІанда.

⁸ Амма жуваз муаллим лугъуз тамир, квехъ авайди анжах са Муаллим я, куьнни вири сад садан стхаяр-вахар я. ⁹ Куьне квекай садазни чилел буба лугъумир, квехъ авайди цавараллай анжах са Буба* я. ¹⁰ Гъич садазни квез регъбер лугъудай ихтияр гумир, квехъ авайди анжах са Регъбер я – Гъамни Месигь* я. ¹¹ Куь арада авай виридалайни чІехиди куь къилел-кІвачел элкъуьрай. ¹² Ни вичи вич вине къуртІа, гъам агъада жада, ни вичи вич агъада къуртІа, гъам вине жада.

ⁱ 22:44 Забур 109:1.

¹³⁻¹⁴ Гуж я квез хъанвайди, тавратдарарни фарисеяр, кве чин алайбур! Куьне инсанриз Цаварин Пачагълугъдиз* фидай рак агална. Я куьн аниз гъахъзавач, я аниз физ кІанзавайбур куьне ахъайзавач.

¹⁵ Гуж я квез хъанвайди, тавратдарарни фарисеяр, кве чин алайбур, куь диндал са кас къванни гъун патал, куьн тефей гъуьлерни чилер амач. Ахътинди квез жагъайла, куьне ам квелай кве къат бетердаз элкъурда, ам квехъ галаз жегъеннемдин* цІуз аватда.

¹⁶ Гуж я квез хъанвайди, буьркъуь регъберар! Куьне лугъузва: «Ни Аллагъдин КІвалел* кьин къуртІа, адавай кьин къилиз акъуд тавуртІани жеда, амма ни Аллагъдин КІвалин къизилрал кьин къуртІа, ада вичин кьин къилиз акъудун лазим я». ¹⁷ Я буьркъуь ахмакъар! Вуч вине я, къизил яни, я тахъайтІа а къизил пак* авур Аллагъдин КІвал?

¹⁸ Куьне вуч лугъузватІа мадни са мисал гъин: «Ни къурбангандал* кьин къазватІа, адавай кьин къилиз акъуд тавуртІани жеда. Ни къурбангандал алай къурбанддал кьин къуртІа, гъада гъа кьин къилиз акъудун лазим я». ¹⁹ Эй буьркъуьбур! Вуч вине я, къурбанд яни, я тахъайтІа ам пак ийизвай къурбанган? ²⁰ Ни къурбангандал кьин къазватІа, ада а къурбангандал вуч алатІа, гъадални кьин къазва. ²¹ Ни Аллагъдин КІвалел кьин къазватІа, ада тек са Аллагъдин КІвалел ваъ, гъакІни ана Уьмуьр Тухузвайдални кьин къазва. ²² Цаварал кьин къазвайда Аллагъдин тахтунални адал Ацукънавай Аллагъдал кьин къазва.

²³ Гуж я квез хъанвайди, тавратдарарни фарисеяр, кве чин алайбур! Куьне гъатта сала экъечІзавай пурнийрин, шивитдин ва эферрин бегъердин цІуд паюникай са пай Аллагъдиз акъудзава, амма Къанундин лап кьилин къайдайриз – адалатвилиз, регъимвилиз ва Аллагъдихъ иман* авуниз – куьне гъич са ябни гузвач. Авуна кІанзавай важиб авай кар гъа им я, амма муькуь крарни рикІелай ракъурна виже къведач. ²⁴ Эй буьркъуь регъберар, куьне хъазвай затІ, ветІ ква лугъуз, куьзда, амма деве туькъуьнда.

²⁵ Гуж я квез хъанвайди, тавратдарарни фарисеяр, кве чин алайбур! Куьне къапарин винел пад михъзава, амма абурун къене куьне къанихвилелди чапхун авурди ава. ²⁶ Эй буьркъуь фарисей, къапунин кве падни михъи жедайвал, сифте куьне адан къен пад михъа.

²⁷ Гуж я квез хъанвайди, тавратдарарни фарисеяр, кве чин алайбур! Куьн винелай асуннавай сурариз ухшар я. Абур винелай гуьрчег яз аквада, амма абурун кьен кьейибурун кІарабрайни гьар жуьредин чиркерай ацІана жеда. ²⁸ Винелай куьнни вири крар дуьздаказ ийизвайбур хьиз аквада, амма куь кьенер жадувиллини чалкечирвилли ацІанва.

²⁹ Гуж я квез хъанвайди, тавратдарарни фарисеяр, кве чин алайбур! Куьне пайгьамбарриз* гуьмбетар эцигзава, гьахь-михьи ксарин сурар чІагурзаваⁱ. ³⁰ Гьа са чІавуз куьне лугьунни ийизва: «Чна чи бубайрин девирра уьмуьр тухуз-вайтІа, абур пайгьамбаррин ивиар экьичдайла, чун бубайрихь галаз сад жедачир». ³¹ Гьа идалди куьне куьн пайгьамбарар телеф авурбурун веледар я лагьана шагьидвал ийизва. ³² Куь бубайри кьил кутур крар гила куьне акьалтІар хьия. ³³ Иланар! Гьуьлягьдин кьеняй акьатнавайбур! Квевай жегьеннемдин цІукай катиз жеда жал? ³⁴ ГьакІ хьайила За куь патав пайгьамбарар, арифдарар ва тавратдарар ракурзава; абурукай са бязибур куьне рекьида, са бязибур хашуниз* яда, муькуьбурни куь синаугра гатаз, са шегьердай муькуь шегьердиз чукурда. ³⁵ Нетижада, гьахь-михьи Гьабилалай* эгечІна, Аллагьдин КІвалинни кьурбангандин арада кьейи Барахан хва Зекеридал кьведалди са тахсирни квачиз яна кьейи вири гьахь-михьи инсанрин кьисас квелай кьахчуда. ³⁶ За квез рикІивай лугьузва: вири пис крарай и несилдиз жаза гуда.

Иса Ярусалимдихь шехьун

(ЛкІ. 13:34-35)

³⁷ Эй Ярусалим, Ярусалим! Пайгьамбарар* гатадай шегьер! Аллагьди ракурнавайбур кьванцин хура твадай шегьер! Вечре вичин цицІибар кІватІна лувак кутадайди хьиз, шумудра Зун ви аялар кІватІиз алахьнай. Амма квез кІан хьаначир. ³⁸ Килиг, «куь Аллагьдин КІвал* ичІиз тунва»ⁱⁱ. ³⁹ Куьне «Риббиндин* ТІвар-цІелай* Кьвезвайдаз шукур хьурай»ⁱⁱⁱ лугьудай вахт кьведалди, квез Зун ахквадач.

ⁱ 23:29 *Чагурун* – иер авун.

ⁱⁱ 23:38 Ермиягь 22:5.

ⁱⁱⁱ 23:39 Забур 117:26.

Гележегдикай Исадин келимаяр

(Мрк. 13:1-37; ЛкІ. 21:5-38)

24 ¹Иса Аллагъдин КІвалаяй* экъечІна хквезвайла, Адан патав тилмизар* атана, Адаз Аллагъдин КІвалин дараматриз килигун теклифна.

²— Куьн и дараматрал гъейран жезвани? — жаваб гана Ада. — За квез рикІивай лугъузва: абур вири барбатІ жеда, къван къванцел аламукъдач.

³Иса Зейтун пелел* ацукънавайла, Адахъ галаз къилди амукъай тилмизри Адан патав агатна лагъана:

— Чаз лагъ: Ам мус жедай кар я? Вун элкъвена хкведайвилинишара* вуч жеда? Эхирзаман хъанвай чІал чаз гъикІ чир жеда?

⁴Исади жаваб яз лагъана:

— Мукъаят хъухъ, куьн алцуариз тахъурай! ⁵Гзафбур, чеб Месигъ* я лугъуз, чеб Зи ТІварцІелай* атанвайди я лугъуз, къведа, гъадалди абуру гзаф инсанар алцуарда.

⁶Мукъваривай ва я яргъарай дяве физвай ванер къвез хъайитІа, кичІе жемир, абур жедай крар я, амма чир хъухъ хъи, им гъеле эхир туш. ⁷Халкъ халкъдал къарагъда, пачагълугъни — пачагълугъдал; чка-чкайра залзалаяр жеда, каш гъатда. ⁸Вири им азаб-азиятрин эвел я. ⁹Гъа чІавуз куьн маса гуда, хурук кутада ва ягъиз рекъида. Зи тилмизар хъуниз килигна, куьн вири халкъариз такІан жеда. ¹⁰Гзафбуру Захъ иман* хъийидач, абуру сада сад маса гуда, садаз сад такІан жеда. ¹¹Тапан пайгъамбарар* гзаф пайда жеда, абуру гзаф инсанар алцуарда. ¹²Писвал артух хъуникди, гзафбурун муьгъуббат* рекъида. ¹³Эхирдалди эхайди хилас жеда.

¹⁴Цаварин Пачагълугъдикай* тир Шад Хабар* дуьнья тирвал вири халкъарин арада чукуьрда, ахпа эхир алукуьда. ¹⁵Гъа икІ, Даниял пайгъамбарди лагъайвал, пак* чкада гъатнавай чкІай-вилини чиркинвал акурла (кІелзавайда къатІунни авурай), ¹⁶Ягъудатда* авай къванбур вири катна фена дагълара чуьнуьх хъурай. ¹⁷Вуж къавал алаз хъайитІа, ам герек шей къачуз кІвализ гъахъ тавурай! ¹⁸Вуж чуьлда аваз хъайитІа, ам винелай алукуьдай вичин пекер къахчуз кІвализ хъфин тавурай. ¹⁹Гъа чІавуз кІвачел заланбурузни хурудихъ аялар галайбуруз гуж жеда! ²⁰Куьн катдай йикъар хъуьтІуьз ва я Киш юкъуз* тахъурай лагъана дуьбаяр* ая. ²¹Аллагъди дуьнья халкъай йикъалай къенини йикъалди тахъай хътин ва хъайидалай кьулухъ тежедай хътин мусибат гъа йикъара

инсанрин кылел къведа. ²² Аллагъди виликамаз гъа мусибатдин йикъар тІимил авуначиртІа, чан алай са затІни хилас жедачир. Амма Вичин хянавайбурун, вичин рикІ алайбурун хатурдай Ада а мусибатдин вахт куъруъ авунва.

²³ Гъа арада квез сада «Ингъе, им Месигъ я», я тахъайтІа «Ангъе, Ам Месигъ я» лагъайтІа, куън чІалахъ жемир, ²⁴ Тапан месигъарни тапан пайгъамбарар гзаф акъатда. Абуру чІехи аламатар ва керемат-ишараяр къалурда, алакъайтІа, гъатта Аллагъди хянавайбурни кваз алцуариз алахъда. ²⁵ Килиг гъа, За квез вири виликамаз лагъанва.

²⁶ Квез «Килиг, кюрумда Месигъ ава!» лагъайтІа, куън аниз фимир, я тахъайтІа «И кІвалерикай сада Ам чуънуъх хъанва» лагъайтІа, куън абурун чІалахъ жемир. ²⁷ РагъэкъечІдай патай ягъай цІайлапан рагъ акІидай пата гъикІ аквадатІа, Инсандин Хвани* гъакІ атана акъатда. ²⁸ Леш гъинал хъайитІа, къузгъунарни гъанал кІватІ жеда.

²⁹ Ахпа а йикъара авай къада-балаяр акатайдалай къулухъ рагъ мичІи жеда, вацрани экв хгудач, гъетер аватда, цавун къуватар юзада. ³⁰ Гъа чІавуз цавал Инсандин Хва хкведайвилини ишара акъалтда. Инсандин Хва къудратда ва зурба баркалла* алаз цавун циферал алаз хквез акур инсанар, чеб чпивай квахъна, шехъиз жеда. ³¹ Ада и дуъньядиз Вичин малаикар* ракъурда. Абуру чІехи къаргъуяр ягъиз, дуъньядин къуд пипІяй, яни цавун и къиляй а къилел къведалди авай къван чкайрай Ада хянавайбур кІватІа. ³² Инжилдин тар квез чешне хурай: адан хилери тІурар гъана пеш ахъайиз хъайитІа, квез мукъвара гад алукъдайди чир жеда. ³³ За лугъузвайди къилел къвезвайди акурла, Инсандин Хвани куъ ракІарив агакънавайди квез чир хъухъ. ³⁴ За квез рикІивай лугъузва: гилан несил алатна фидалди и крар вири къилиз акъатда. ³⁵ Цавни чил дегиш жеда, амма Зи Гафар дегиш жедач.

³⁶ Ам къведай я югъ, я сят садазни чидач, я цавараллай малаикриз, я Хциз. Ам анжах Бубадиз* чида. ³⁷ Нуъгъан* девирда гъикІ хъанатІа, Инсандин Хва элкъвена хтай девирдани гъакІ жеда. ³⁸⁻³⁹ Нуъгъан девирда яд акъалт тавунмаз ва ам гимидиз гъахъ тавунмаз вирибуру незвай, хъвазвай, папар гъизвай, гъулуъз физвай, амма дуъньядал яд акъалтна — вири терг хъана. Акъван чІавалди садазни са затІни чизвачир. Инсандин Хвани гъа саягъда элкъвена хкведа. ⁴⁰ Гъа чІавуз къве кас чуълда

кІвалахиз жеда, абурукай сад къахчуда, сад тада. ⁴¹ Къве папа са регъве техил регъведа: абурукай сад къахчуда, сад тада. ⁴² ГъакІ хъайила уях хъухъ, квез куь Ребби* хкведай югъ чизвач. ⁴³ Квез чидани, кІвалин иесидиз угъри къведай чІав чир хъанайтІа, ам уях жедай ва вичин кІвал атІуз тадачир. ⁴⁴ ГъакІ хъайила куьнни гъазур яз хъухъ: гъич квез хабарни авачиз Инсандин Хва хтана акъатда.

⁴⁵ Лугъун хьи, агъади вичин кІвалихъ гелкъвезвайбурун къилел, абуруз вахтунда фу-яд гун патал, са кас эцигна. А кас вафа гвайди ва къил авайди хъайитІа, ада вуч ийида? ⁴⁶ Агъа кІвализ хтайла, ам вичин хиве авай крарал машгъул яз жеда. Ахътин кас бахтавар* я. ⁴⁷ За квез рикІивай лугъузва хьи, адан агъади вичин вири мал-мулкунин къиле а кас акъвазарда.

⁴⁸⁻⁵¹ А касди намус авачиз вичи вичик «Зи агъа мукъвара ахкъатдач» лагъана, кІвалел алай вич хътинбур гатаз, вични хъвадайбурухъ галаз нез-хъваз хъайитІа, а касдин агъади гъич виливни техуэзвай са юкъуз, гъич фикирдизни гъиз тежедай чІавуз хтана, адаз лашунин хура туна векъи жаза гуда ва гъадазни, къве чин алайбуруз хъиз, кар къада. Ана лагъайтІа, шел-хвал ва сарар регъун амукъда.

Щуд рушакай къиса

25 ¹ Цаварин Пачагълугъ* гъиле чирагъар аваз чам къабулиз феи цІуд рушав гекъигиз жеда. ² Абурукай вад акъул авайбур тир, вадни — акъул авачирбур. ³ Акъул авачирбуру чпин чирагъар къачунатІани, абура цадай чІем къачунач. ⁴ Акъул авайбуру чпин чирагърихъ галаз чІем авай къапарни къачуна. ⁵ Чам геж жезвай, рушарихъ ахвар агалтна, абур ксана. ⁶ Къуланфериз гъарай акъатна: «Ингъе, чам хквезва! Адан вилик экъечІ!»

⁷ Гъасятда рушар къарагъна, абуру чпин кузвай чирагъар къайдадик кухтуна.

⁸ Акъул авачирбуру акъул авайбуруз лагъана: «Чи чІем куьтягъ хъана, чирагъар хкахъзава, чаз куь чІемедикай са тІимил це». ⁹ «Чавай квез гуз жедач, ам я квезни бес жедач, я чазни, — лагъана акъул авайбуру. — Куьне фена куь чирагъриз цадай чІем маса къачу».

¹⁰ Абур чІем гъиз фена хкведалди чамни хтана акъатна, гъазур хъанвайбур чамрахъ галаз мехъерин деминиз гъахъна. Ракни агал хъана. ¹¹ Ахпа амай рушарни аниз атана акъатна.

«Я агъа! Я агъа! — лагъана абуру. — Чаз рак ахъая!» ¹²Амма ада жаваб яз лагъана: «За квез рикІивай лугъузва: заз куьн чидай-бур туш».

¹³ГъакІ хъайила, уях хъухъ, За лугъузвай я югъ, я сят садазни чизвач.

Пул хуьз вугуникай къиса

(ЛкІ. 19:12-27)

¹⁴Гъа икІ, са касди дубньяда къекъуьн къетІна. Рекъиз фидалди а касди вичин вач-хъшаяр кІватІна, вичихъ авай эменни абурун хиве вугана. ¹⁵Садав ада вад тІалантІ вугана, муькуьдав — къве тІалантІ, пуд лагъайдаври — са тІалантІ. Ада абурув гъардав чпин гъар садан алакъунриз килигна вуганай ва вич экъечІна фенай. ¹⁶Вад тІалантІ къачурда гъа пулар кардик кутуна, абурун къилел мад вад тІалантІ хкана. ¹⁷Гъа и саягъда къве тІалантІ гвайдани вичив гвай тІалантІар кардик кутуна, мад къве тІалантІ хкана. ¹⁸Са тІалантІ гвайда тухвана вичин иесидин пул чилик кутуна, чуьнуьхна туна. ¹⁹Са къадар йикъар алатайла, а вач-хъшайрин агъа хтана, абурувай ада гъахъ-гъисаб авун тІалабна. ²⁰Вад тІалантІ къачурда муькуь вад тІалантІни хкана лагъана: «Агъа, вуна зав вад тІалантІ вуганай, ингъе, гъабурун къилел за мад вад тІалантІ хкана». ²¹«Хъсан хъана, регъим ва вафа авай зи вач-хъша! — лагъана агъади. — ГъвечІи карда вуна заз вафа къалурна. Гилад за ви хиве еке крар твада. Захъ галаз вунани шадвал ая».

²²Къве тІалантІ къачурдини атана, лагъана: «Агъа, вуна зав къве тІалантІ вуганай, ингъе, гъабурун къилел за мад къве тІалантІ хкана». ²³«Хъсан хъана, регъим ва вафа авай зи вачхъша! — лагъана агъади. — ГъвечІи карда вуна заз вафа авай къалурна. Гилад за ви хиве чІехи крар твада. Захъ галаз жувани шадвал ая».

²⁴Ахпа адан патав са тІалантІ къачурди атана. «Агъа, заз вун инсаф авачир кас тирди чида, — лагъана ада; — вуна цун тавур ник гуьда, вуна тум чукІур тавур чкадай бегъер кІватІда. ²⁵Вахъай кичІе хъана, тухвана за ви тІалантІ чилик кутуна. Ингъе ви тІалантІ, къахчу». ²⁶«Темпел ва къеркъеш лукІ! — жаваб гана агъади. — За цун тавур никІяй гуьдайди ва за тум чукІур тавур чкадай кІватІдайди ваз чир хъайила, ²⁷вучиз вуна зи пул кирида вуганачир? За хтайла, къведай жуван хийир къил алаз къахчудай».

²⁸ Вичин вач-хъшайриз агъади лагъана: «Къбахчу адав гвай тІалантІ, ам цІуд тІалантІ авайдаз це. ²⁹ Гъар нихъ аватІа, адаз мадни кІукІ алаз гуда, авачирдавай авайдини къакъудда.

³⁰ И виже текъведай вач-хъша мичІи къецел гадара, ана жедай-ди шел-хвал ва сарар регъунар я».

Дуьньядин дуван

³¹ Инсандин Хва* баркалла* алаз Вичин малаикрин* арада аваз атана акъатайла, Ам баркалла алай пачагъ яз тахтуна ацукъда. ³² Адан вилик вири халкъар кІватІ жеда. Ада абур, чубанди хипер къунарикай чара ийидайвал, сад садавай чара ийида. ³³ Хипер Ада вичин эрчІи патавай акъвазарда, къунарни – чапла патавай. ³⁴ Пачагъди Вичин эрчІи патавай акъвазнавайбуруз лугъуда: «Зи Бубади* хийир-дуьа* ийизвайбур, куьн иниз ша, дуьнья халкънавайдалай инихъ квез гъазурнавай Пачагълугъ* къабула. ³⁵ Заз гишин хъайила, куьне Заз фу ганай; Зун цихъ къаних хъайила, куьне Заз яд ганай; Закай къураба хъайила, куьне Зун къабулна. ³⁶ Зун къецІил хъайила, куьне Заз пекер ганай; Зун азарди къурла, куьне Зал къил чІугунай; Зун къазаматда гъатайла, куьн Зи патав атанай». ³⁷ Гъа чІавуз гъахъ-михъи ксари лугъуда: «Я Ребби*! Вун гишила аваз акуна чна Ваз фу мус ганай? Вун цихъ къанихзаваз чна Ваз яд мус ганай? ³⁸ Вун къураба яз чна Вун мус къабулна? Я тахъайтІа Вун къецІила аваз акуна, чна Вал пекер мус алукІнай? ³⁹ Вун азарди къунваз я тахъайтІа къазаматда аваз чаз мус акунай? Чна мус Вал къил чІугунай?» ⁴⁰ Пачагъдини жаваб гуда: «За квез рикІивай лугъуз-ва: ахътин крар куьне Зи стхайрикай садаз авунватІа, куьне а хъсанвилер Заз авунва».

⁴¹ Ахпа Ада Вичин чапла патавай акъвазнавайбуруз лугъуда: «Квахъ Зи виликай, лянет хъайибур, иблисдизни* адан малаикриз гъазурнавай жегъеннемдин* цІуз алад. ⁴² Заз гишинзавайла, куьне Заз фу ганачир. Зун цихъ къаних хъайила, куьне Заз яд ганачир. ⁴³ Зун къураба тирла, куьне Зун къабулначир. Зун къецІил авайла, куьне Зал алукІначир. Зун азарди къунвайла ва къазаматда гъатайла, куьне Зал къил чІугуначир». ⁴⁴ Ахпа абуруни жаваб яз лугъуда: «Я Агъа, чаз Вун я гишила аваз, я цихъ къанихзаваз, я къураба яз, я къецІил яз, я азарди къунваз, я къазаматда аваз акунайни къван? ГъакІ хъайила, чун Вахъ гелкъуьн тавур бере мус хъана?» ⁴⁵ Гъанал Ада жаваб яз лугъуда:

«За квез рикІивай лугъузва: ахьтин куьмекар куьне и адетдин гъвечІи инсанрикай садаз къванни авунвачтІа, куьне абур Заз-ни авунвач».

⁴⁶ ГьакІ хьайила пис ксар даим жазадик акатда, гьахь-михьи ксар – эбеди уьмуьрдиз* аватда.

Иса рекъиз кІан хьун

(Мрк. 14:1-2; ЛкІ. 22:1-2)

26 ¹ Исади вири и гафар лагъана куьтягъайдалай къулухъ Вичин тилмизриз* лагъана:

² – Къве йикъалай Песагъ сувар* жедай юкъуз, Инсандин Хва* маса гана хашуниз* ядайди квез чир хьухъ.

³ Гьа чІавуз Каяф тІвар алай къилин хахамдин* кІвалера чІехи хахамар ва чувудрин* агъсакъалар кІватІ хъана, ⁴ ана абуру Иса фендиналди къуна, къин меслятна. ⁵ Амма абуру лугъузвай:

– Халкъдик гьулгъула акат тавун патал, Ам сувар юкъуз ваь, гьакІан юкъуз къуна кІанда.

Иса Бетан хуьре

(Мрк. 14:3-9; ЛкІ. 7:37-38; Ягь. 12:1-8)

⁶ Иса Бетанда, жузам* азарди къунвай Симунан кІвале авайла, ⁷ Адан патав багъа атир авай хьенчІин гичин гвай паб атана. Ада суфрадихъ ацукънавай Исадин къилел атир илична. ⁸ И кар акур Адан тилмизриз* хьел атана.

– А атирар вучиз гьакІ серфна вара-зара ийизва? – лагъана абуру. – ⁹ Ам чІехи пулунихъ маса гана, а пул кесибрин арада пайиз жедай.

¹⁰ Амма Исади, адан гъавурда гьатна, лагъана:

– Квез и папакай вучиз хьел къвезва? Ада Заз хъсанвал авуна.

¹¹ Кесибар датІана квехъ галаз амукъда, Зун квехъ датІана гала-мукъдач. ¹² Зал атирар илична, ада Зун къветІе-сура динж авуниз гъазурна. ¹³ За квез рикІивай лугъузва: Шад Хабардикай* мушту-лухар гудай къван чкайра и папа авур хъсан кар райж жеда, ам инсанрин рикІелай алатдач.

Ягъудда Иса маса гун

(Мрк. 14:10-11; ЛкІ. 22:3-6)

¹⁴ Гъанлай цІикъвед илчидикай* сад, Искарият Ягъуд* тІвар алайди, чІехи хахамрин* патав фена ¹⁵ ва абуруз лагъана:

– За Иса куь гъиле туртІа, куьне заз вуч гуда?

Абуру адаз къанницІуд гимишдин пул хиве къуна. ¹⁶Гъанлай, Иса гъикІ маса гудатІа лугъуз, Ягъуд са къулай вахтунихъ къе-къевез хъана.

Песагъ суварин тІуьн-хъун

(*Мрк. 14:12-25; ЛкІ. 22:7-23; 1-Кар. 11:23-25*)

¹⁷Тили фарин суварин* сад лагъай юкъуз тилмизар* Исадин патав атана.

– Чна Ваз Песагъ суварин* суфра гъина гъазурин? – жузуна абуру.

¹⁸– Шегъердиз флан касдин патав алад, – жаваб гана Исади, – ва адаз лагъ: «Муаллимди лугъузва: „Зи вахт атанва. Жуван тилмизарни галаз Зун ви кІвале Песагъ суварин суфрадихъ ацукъда“».

¹⁹Тилмизрини чпиз лагъайвал авуна. Абуру Песагъдин тІуьн гъазурна.

²⁰Няни хъайила, Иса Вичин цІикъвед илчини* галаз суфрадихъ ацукъна. ²¹Абуру фу незвайла, Исади абуруз лагъана:

– За квез рикІивай лугъузва: квекай сада Зун хаинвилелди маса гуда.

²²Дерин хажалатдик акатай абуру са-сада Адаз лугъуз хъана:

– Зун яз тахъуй гъа, Агъа?

²³Адани абуруз жаваб яз лагъана:

– Захъ галаз хуьрекдик къягъайда Зун маса гуда. ²⁴Инсандин Хци* Вичин уьмуьр Каламда* кхъенвайвал тухузва, амма Инсандин Хва маса гудайдан къилел къведайди маса гуж я! А касдиз дуьньядал атаначиртІа, гена хъсан тир.

²⁵Исади и гафар лагъайла, Ам маса гуз гъазур хъанвай Ягъудани* лагъана:

– Зун яз тахъуй, Муаллим?

– Вуна гъакІ я лугъузва, – жаваб гана Исади.

²⁶Абур тІуьник квайла, Исади фу къачуна, хийир-дуьа* ийиз-ийиз, ам кІус-кІус авуна, тилмизриз пайна, лагъана:

– Ма, къачу, неъ, им Зи Беден я!

²⁷Ахпа Ада сукІра къачуна, хийир-дуьа авуна, ам абурув ву-гана, лагъана:

– Инай вирида хъухъ. ²⁸Им Зи Икърардин иви я. Ам гзафбур-рун гунагърилай* гъил къахчун патал авахъда. ²⁹За квез лугъузва

хъи, къенин йикъалай эгечІна За мад чехир — ципицІрин ми-
же, — хъвадач. ЦІийи чехир За анжах Зи Бубадин* Пачагълугъда*
квехъ галаз хъвада.

Петруди къил къакъудуникай

(Мрк. 14:26-31; ЛкІ. 22:33-34; Ягъ. 13:37-38)

³⁰ Шукурдин манияр яна, Исани тилмизар* Зейтун пелел*
экъечІна. ³¹ Ана Исади тилмизриз лагъана:

— Къе йифиз куън садни Захъ иман* ийиз амукъдач. Калам-
да* кхъенвай «За чубан яна къейила, суъруьда авай лапагар гъар
сад санихъ чкІида»^і лугъудай гафар Зи къилел къведа. ³² Зал чан
хтайла*, Зун квелайни вилик Галилейдиз* атана акъатда.

³³ Амма Петруди жаваб яз лагъана:

— Амайбуру вахъ иман ийиз тамукъайтІани, зун Вахъ иман
ийиз амукъда.

³⁴ — За ваз рикІивай лугъузва: къе йифиз кІекре гъарайдалди
вуна Закай пудра къил къакъудда, — лагъана Исади.

³⁵ — Вахъ галаз санал рекъидай чкадал атайтІани, Вакай за са
чІавузни къил къакъуддач, — лагъана Петруди.

Ихътин гафар амай тилмизрини лагъанай.

Гетсеман багъда Исади дуъа авун

(Мрк. 14:32-42; ЛкІ. 22:39-46)

³⁶ Ахпа Иса абурухъ галаз Гетсеман лугъудай чкадиз атана:

— За дуъаяр* ийидалди куън инал хъухъ, — лагъана Ада тил-
мизриз*.

³⁷ Вичихъ галаз Петруни Зебедеян къве хвани къачуна, Ам фе-
на. Гъана Адак гъамни дарихвал акатна. ³⁸ Исади абуруз лагъана:

— Зи рикІ ажалдин тІалди незва, куън, инал ксун тавуна, Захъ
галаз акъваз.

³⁹ Са тІимил анихъ фена, Исади, чинихъди ярх хъана, дуъаяр
авуна:

— Зи Буба*! Мумкин кар ятІа, и гъам пияла Зав хъваз тамир;
ятІани, Заз кІандайвал ваъ, Ваз кІандайвал хъурай.

⁴⁰ Элкъвена хтайла, Адаз тилмизар ахварал фенваз акуна.

— Квевай са сятда къванни уяхдиз Захъ галаз акъвазиз хъанач-
ни? — лагъана Ада Петрудиз. — ⁴¹ Уях хъухъ, куън темягъра гъат

^і 26:31 Зекери 13:7.

тавурай лугъуз, дуъа ая, руьгъдиз кІан хъайитІани, беден зайиф яз амукъда.

⁴² Къвед лагъай гъилера мад къерех хъана, Ада дуъа авуна:

– Зи Буба, Ваз За и азаб чІугуна кІанзавани? Маса рехъ авач-Іа, къуй гъа Ваз кІандайвал хъурай.

⁴³ Ам хтайла, Адаз абур мад ксанваз жагъана. Абурун вилер чеб-чпелай ахвариз физвай. ⁴⁴ Абур анал туна, Ам мад пуд лагъай гъилера къерех хъана, гъа лагъай гафар тикрариз, Ада дуъаяр авуна. ⁴⁵ Ахпа тилмизрин патав хтана, Ада абуруз лагъана:

– Куьн мад ксана амани? – лагъана Ада. – Ял язавани? Вахт атана агакънава, ингъе гъа и декъикъадилай Инсандин Хва* гунагъкаррин гъиле гъатзава. ⁴⁶ Къарагъ, ша: ангъе, Зун маса гудайди мукъва хъанва.

Иса маса гун ва къун

(Мрк. 14:43-50; ЛкІ. 22:47-53; Ягъ. 18:3-11)

⁴⁷ Гаф мецел аламаз, Адан цІикъвед илчидикай* сад тир Ягъуд* атана акъатна. Адахъ чІехи хахамрини* агъсакъалри ракъурнавай гзаф инсанар галай. Абурув турарни вагърамар гвай. ⁴⁸ Хаинди вичихъ галайбур Иса маса гунин ишарадин* гъавурда туна:

– Низ за темен гайитІа, Ам Гъам жеда. Вегъена Ам яхъ.

⁴⁹ Атанмазни Ягъуда, Исадиз мукъва хъана, «Хийрар хъуй, Муаллим» лагъана, Адаз темен гана.

⁵⁰ – Дуст кас, вун гъа и кар патал атанвани? – лагъана Исади.

Атайбуру гъа инал вегъена Иса къуна.

⁵¹ Исадихъ галайбурукай сада вичин тур акъудна, къилин хахамдин са лукІ яна, адан яб галудна.

⁵² – Жуван тур къакъара хтур, – лагъана Исади, – ни тур хкажайтІа, гъам турунив рекъида.

⁵³ Заз кІан хъайитІа, Зи Бубадивай*, малаикрин* цІикъвед къушун Завай къачуз жедай; абур Ада Заз гудачир лагъана фикирзавани вуна? ⁵⁴ За тІалабнайтІа, и жезвай крар Каламда* кхъенвайвал къилиз акъатдайни къван?

⁵⁵ И чІавуз Исади атанвайбуруз лагъана:

– Зун къун патал, куьн къачагъ къаз фидайвал, турарни вагърамар гваз атанва хъи? Зун гъар юкъуз чирвилер гуз Аллагъдин КІвале* жедай, амма ана куьне Зак къазавачир. ⁵⁶ Ибур, пайгъамбарри* кхъенвай гафар къилиз акъатун патал, жезвай крар я.

Гъа вахтунда вири тилмизар*, Ам гъанал туна, катна.

Исадик тахсирар кутун

(Мрк. 14:53-65; ЛкІ. 22:54-55, 63-71; Ягь. 18:12-13,19-24)

⁵⁷ Иса кърбуру Ам кылин хахам* Каяфан патав тухвана. Ана тавратдарарни* агъсакъалар кІватІ хъанвай.

⁵⁸ Петру яргъалай хъыз Адан гуьгъуьна аваз, кылин хахамдин гъаятдиз къван атана. Ам гъаятдиз гъахъна, кар квелди куьтыгъ жедатІа лугъуз, нуькеррин арада ацукъна.

⁵⁹⁻⁶⁰ Чехи хахамрини Меслягъатди* Иса кыникъыз акъудун патал, Адаз акси тапан шагъидар жагъурзавай, ахътинбур гзаф хъунни авунай, амма садан шагъидвални кардик кутаз жедайди хъаначир. Эхирни къве кас атана. ⁶¹ Абуру лагъана:

– И инсанди лугъузвай: «Завай Аллагъдин КІвал* чІурна, пуд йикъалай эхцигиз хъжеда»¹.

⁶² Къарагъна кылин хахамди Исадиз лагъана:

– Вун чукъкни тавуна вучиз акъвазнава? Ваз лугъудай гаф авачни? Абур Ваз акси яз экъечІзава эхир!

⁶³ Амма Ада сивяй са гафни акъуднач. Кылин хахамди* мад Исадивай хабар къуна:

– За чан алай Аллагъдин вилик Вун Аллагъдин Хва* Месигъ* яни лагъана хабар къазва.

⁶⁴ – Вуна гъа икІ я лугъузва, – лагъана Исади, – Инсандин Хва* цавал алай циферилай физваз ва шукур хъайи Къудрат Авайдан эрчІи патавай ацукънаваз квез аквада.

⁶⁵ Инал кылин хахамди вичел алай пекер къазунна:

– Ада аси* ихтилатар ийизва! – лагъана ада. – Мад чаз шагъидвилер герек яни къван? Адан аси ихтилатар квез ван хъана!

⁶⁶ Куь фикир гъихътинди я?

Абуру Ам кыникъыз акъуддай чкадал атанва лагъана.

⁶⁷ Гъанлай Адан чиниз тфуяр вегъиз, гъутар эцягъиз хъана, бязибуру Адан чинин патар ягъиз, ⁶⁸ лугъузвай:

– Вун ни янатІа, лагъ кван чаз, Месигъ?

Петруди Исадикай кыл къакъудун

(Мрк. 14:66-72; ЛкІ. 22:54-62; Ягь. 18:16-18, 25-27)

⁶⁹ Петру лагъайтІа, къецел, гъаятда ацукънамай. Адан патав са къаравуш атана, лагъана:

¹ 26:61 Ягъя 2:19.

— Галилейви* Исадихъ галаз вунни авай.

⁷⁰Амма Петруди вири алай чкадал Исадикай кьил къакъудна лагъана:

— Вун куькай рахазватІа заз чидач.

⁷¹Ам варарив агатдайла, муькуь къаравушдиз акуна ва анал алайбуруз ада лагъана:

— Имни Назаретви Исадихъ галаз санал авайди тир.

⁷²Петруди мад кьил къакъудна кьин къуна:

— Ам заз чидай Кас туш.

⁷³Са герендила анал алай инсанар Петрудив агатна, лагъана:
— Якъин вунни гъабурукай я, ви рахунрин жуьреди вун гъабурукай тирди къалурзава.

⁷⁴Гъанлай Петруди кьинер къаз, Аллагъдиз дад ийиз хъана:

— Ам заз чидай Кас туш.

Гъа рахунрик кваз садлагъана кІекре гъарайна. ⁷⁵Петрудин рикІел Исади лагъай гафар хтана: «КІекре гъарайдалди вуна Закай пудра кьил къакъудда». Варарай экъечІна, ам къагъардалди шехъна.

Исадиз кар атІун

(Мрк. 15:1; ЛкІ. 23:1; Ягъ. 18:28)

27 ¹Пакагъан экуьнахъ вири чІехи хахамарни* агъсакъалар, Иса гьикІ рекъидатІа лугъуз меслятар ийиз, кІватІ хъана.

²Ам кутІунна, тухвана Римдин* сердер ПилатІан* гъиле туна.

Ягъудан кьиникъ

(Кр. 1:16-20)

³Исадиз кьиникъин жаза ганвайди Ам маса гайи Ягъудаз* чир хъайила, Ягъуд авур кардал пашман хъана. Ада, фена, чІехи хахамривни* агъсакъалрив къанни цІуд гимиш вахгана, ⁴лагъана:

— Тахсир квачир инсан маса гана, за гунагъ* авуна.

— Чаз вуч ава? — лагъана абуру. — Абур ви къайгъуяр я!

⁵Вичив гвай гимишар Аллагъдин КІвализ* гадарна, Ягъуда фена вичи вич куьрсарна. ⁶ЧІехи хахамри гимишар кІватІ хъу-вуна, лагъана:

— Абур Аллагъдин КІвалин хазинадик кутуна виже къведач, абур ивидихъ ганвай гъакъи я.

⁷Меслят авуна, а гимишрихъ абуру «ГетІехъандин чил» лугъудай чка, къурабаяр кучукун патал, маса къачуна. ⁸Гъаниз

килигна къенин йикъал къведалди а чилиз «Ивидин чил» лугъузва. ⁹ Гъа икІ, Ермиягъ пайгъамбарди* лагъай ихътин гафар къилиз акъатна: «Исраилдин* рухвайри Адан къимет къанницІуд гимиш тайинарна. ¹⁰ Абуру а пулунихъ, Реббиди* эмир авурвал, „ГетІехъандин чил“ къачуна»¹.

Иса ПилатІан вилик

(Мрк. 15:2-19; ЛкІ. 23:2-5, 13-25; Ягъ. 18:29-19:16)

¹¹ Иса сердердин вилик акъвазна. Ада Исадивай хабар къуна:

– Вун чувудрин* Пачагъ яни?

– Вуна гъа икІ я лугъузва, – жаваб гана Исади.

¹² ЧІехи хахамрини* агъсакъалри Адак тахсирар кутадайла, Ада гъич жавабни ганачир. ¹³ Гъанлай ПилатІа* Адаз лагъана:

– Вак кутазвай къван тахсирар ваз аквазвачни?

¹⁴ Амма Вичик кутазвай са тахсирдизни Исади яб тагуз акурла, сердер пара мягътел хъана.

¹⁵ Гъар Песагъ суварин* юкъуз сердерди халкъди тІвар эцигай са кас къазаматдай азад хъийидай адет хъанвай. ¹⁶ Гъа чІавуз Бараб тІвар алай машгъур са тахсиркар къазаматда авай. ¹⁷ Вири кІватІ хъайила, ПилатІа хабар къуна:

– Квез за вуж ахъайна кІанзава: Бараб ахъайдани, я тахъайтІа Месигъ* лугъудай Иса?

¹⁸ ПилатІаз хахамрин къилевайбуру Иса чпин пехилвиляй вичин гъиле тунвайди чизвай. ¹⁹ ПилатІ дуванбегдин чкадал ацукънавай вахтунда, адан патав са кас атана ва адан папа лагъай гафар тикрарна:

– А Кас гъахъ-михъиди я, Адаз са затІни мийир, сенфиз за ахвара Ам сеbeb яз гзаф азабар чІугуна.

²⁰ Амма чІехи хахамрини агъсакъалри Бараб азад хъувуна Иса къиникъиз акъудун лазим тирдахъ халкъ чІалахъарна.

²¹ Гъанлай сердерди абурувай хабар къуна:

– Квез за и къведакай гъим ахъайна кІанзава?

– Бараб, – лагъана абуру.

²² – Месигъ лугъузвай Исадиз за вуч авун лазим я? – лагъана ПилатІа.

– Хашуниз* ягъ Ам! – жаваб гана вирида.

¹ 27:9-10 Ермиягъ 32:9; Зекери 11:12-13.

²³ – Ада вуч пис кар авуна къван? – лагъана ПилатІа.

Амма халкъди амайдалайни кІевиз гъараяр авуна:

– Хашуниз ягъ Ам!

²⁴ ПилатІавай халкъ секинариз жезвачир. Жемятдик мадни гзаф гьулгъула акатзавай. И кар акурла, ПилатІа, яд къачуна, халкъдин вилик вичин гъилер чуъхвена, лагъана:

– И Муъминдин* Иви авахъунай зак тахсир квач, ам куь кІвалах я.

²⁵ – Къуй Адан Ивидин жаваб гудайбур чунни чи аялар хъурай! – жаваб гана халкъди.

²⁶ Гъа чІавуз ПилатІа Бараб ахъайна, Исани къамчидалди гатана, хашуниз ягъ лагъана эмирна.

²⁷ Гъанлай сердердин аскерри Иса гьукумдардин кІвалерин гъаятдиз тухвана, гъана вири аскерар Исадин патав кІватІна.

²⁸ Исадал алай пекер хтІунна, абуру Адал яру пекер алукина, ²⁹ къилелни къакъвадин таж эцигна, Адан эрчІи гъилени лаш туна, Адан вилик метІер яна, абуру рахшанддалди лугъуз хъана:

– Чувудрин Пачагъ сагъ хъурай!

³⁰ ГъакІ лугъуз абуру Адаз тфуяр гуз хъана, ахпа Адан гъилял лаш акъудна, гъадалди Адан къил гатаз эгечІна.

Иса хашуниз ягъун

(Мрк. 15:20-32; ЛкІ. 23:26-43; Ягъ. 19:17-27)

³¹ Адакай ягъанатар авуна куьтягъ хъайидалай къулухъ, Исадилай яру пекер хтІунна, Адал Вичин парталар алукина, гъанлай Ам хашуниз* ягъиз тухвана.

³² Абур фидайла, абурал киринейви Симун лугъудай са кас гьалтна, абуру Исадин хаш адав гужалди тухуз туна.

³³ Абур ГалгутІ, яни Пел лугъудай чкадив агакъна. ³⁴ Исадиз абуру туькъуьлвал квай чехир гана, амма адан дад акурла, Адаз ам хъваз кІан хъанач. ³⁵ Иса хашуниз ягъайдалай къулухъ, Ам хашунал алаз хкажайбуру Адан пекер, чип вегъиз, пайна. ³⁶ Ахпа анал ацукъна Адан къаравул чІугваз хъана. ³⁷ Адан къилихъ тахсиркарвилер къалурдай къул яна. Адал кхъенвай: «Им Чувудрин* Пачагъ Иса я».

³⁸ Исадихъ галаз санал хашариз къве къучини янай: сад Адан эрчІи, муькуьдини – чапла патавай. ³⁹ Патавай физвайбуру, Адакай чІурукІа рахаз, чпин къилер юзуриз, лугъуз хъана:

⁴⁰ – Эй, Аллагьдин КІвал* чукІурна пуд йикъан къене эхциг хъийидайди! Вун Аллагьдин Хва* ятІа, жува жув хилас ая, хашунилай эвичІ!

⁴¹ Гъа и жуьреда чІехи хахамри*, тавратдарри* ва агъсакълрини рахшанд кваз лугъудай:

⁴² – Масадбур Ада хиласдай, гила Вичивай Вич хилас ийиз жезвач. Ам Исраилдин* Пачагъ ятІа, хашунилай гила эвичІрай. ЭвичІна акуртІа, Ам Месигъ* тирдан чун чІалахъ жеда!⁴³ Ада Аллагьдихъ далу акалнавай; Аллагьдиз Ам багъа ятІа, къуй Аллагьди Ам хилас авурай. Ада лагъанай хъи бес: «Зун Аллагьдин Хва я».

⁴⁴ Адахъ галаз санал хашуниз янавай къачагърини Адаз экъуьгъ-завай.

Исадин кьиникъ

(Мрк. 15:33-41; ЛкІ. 23:44-49; Ягъ. 19:28-30)

⁴⁵ Нисинрихъ вири чилел мичІ акълатна, сятдин пудралди гъакІ амукъна. ⁴⁶ Сятдин пудаз хъиз Исадай гъарай акъатна:

– Эли, эли! Лема сабахтани? Яни: я Аллагъ! Я Аллагъ! Вуна Зун вучиз туна?

⁴⁷ Адан ван атай гъанал алай са бязибуру лагъана:

– Килиг садра, Ада Ильясаз* эверзава.

⁴⁸ Абурукай сада, чукурна фена, цуру чехирдай къежирнавай мант, лашунин кІвенкІвел гьалдна, Исадин сивихъ авуна.

⁴⁹ – Акъваз кван, – лугъуз хъана амайбуру, – Ам хилас ийиз Ильяс къведатІа килигин чун.

⁵⁰ Исадай мад кІевиз гъарай акъатна. Гъа инал Адан чан хкатна. ⁵¹ Гъасятда Аллагьдин КІвале* авай пердени виняй агъуз пад хъана, залзала хъана, рагар пад-пад хъана. ⁵² Къейибур динжарнавай къветІерикай са гзафбур ачух хъана, Аллагьдиз талукъ са хейлин къейибурал чан хтана*. ⁵³ Исадал чан хтайдалай къулухъ абур чпин къветІерай экъечІна, Ярусалимдиз – пак* шегьердиз – фена. Абур гзафбуруз акуна. ⁵⁴ Иса хуьзвай аскерризни абурун кылевайдаз залзала ва маса хъайи крар акурла, гзаф кичІе хъана, лагъана:

– РикІивайни Ам Аллагьдин Хва* тир!

⁵⁵ Анал яргъал акъвазна гзаф папарни алай. Абур, Иса Галилейда* авай вахтунда, Адан гуьгъуьна гъатна, Адаз къуллугъ авурбур тир. ⁵⁶ Абурун арада Маждалдай тир Майрам*, Якъубанни* Юсуфан* диде Майрам ва Зебедеян паб авай.

Иса рага атІанвай кветІе-сура тун

(Мрк. 15:42-47; ЛкІ. 23:50-56; Ягь. 19:38-42)

⁵⁷ Няни хъайила, Исадин тилмиз* хъайи АриматІайдай тир Юсуф* тІвар алай девлет авай са кас ПилатІан* патав атана. ⁵⁸ Ада ПилатІавай Исадин мейит вичив вахгун тІалабна. ПилатІа мейит вахгун эмирна. ⁵⁹ Юсуфа Исадин мейит къахчуна, ам михъи кушдин кафандик кутуна, ⁶⁰ вич къейила динж авун патал вичи цІийиз рага атІанвай кветІе-сура туна. КветІин сивихъни са чІехи къван агалдна, ам хъфена. ⁶¹ Маждалдай тир Майрамни* муькуь Майрам кветІен къаншарда ацукънавай.

КветІел къаравулар эцигун

⁶² Гуьгъуьнин юкъуз, ам Киш югъ* тир, ПилатІан* патав чІехи хахамарни* фарисеяр* кІватІ хъана.

⁶³ – Агъа, – лагъана абуру, – гъеле а тапархъандал чан аламаз, Ада «Пуд йикъалай Зал чан хкведа*» лагъайди чи рикІел хтана. ⁶⁴ ГъакІ хъайила, пуд лагъай югъ алуькдалди, Адан мейит авай кветІ хъсандиз хуьдайвал эмир це, Адан тилмизри*, йифиз атана, Ам чуьнуьхун мумкин я. Ахпа абуру халкъдиз «Къенвай Адал чан хтана*» лугъуз къекъведа. ГъакІ хъайитІа, Адан эхиримжи таб эвелимжидалай писди жеда.

⁶⁵ – Квехъ аскерар гала, – лагъана ПилатІа, – алад, квез чидайвал хуьх.

⁶⁶ Абуру кветІен патав атана, къванцел муьгъуьр эцигна, кветІен патав къаравулар акъвазарна.

Исадал чан хтун

(Мрк. 16:1-8; ЛкІ. 24:1-10; Ягь. 20:1-8)

28 ¹ Пакамахъ фад, гъафтедин сад лагъай юкъуз^і Маждалдай тир Майрамни* муькуь Майрам кветІен патав атана. ² Гъа чІавуз зурба залзала хъана, Реббидин* малаик* цаварилай эвичІна, кветІен сиве тунвай къван алудна, гъадал ацукънавай. ³ Адан ақунар цІайлапандиз ухшар тир, адан пекерни жив хъиз лацу тир. ⁴ КичІевилляй къаравулрикни адан вилик зурзун акатна, абуру мейитар хъиз хъана. ⁵ Малаикди элкъвена папариз лагъана:

^і 28:1 Чувудри гъафтедин сад лагъай югъ гъяд яз гъисабзава.

– КичІе жемир, куьн хашуниз* янавай Исадихъ къекъезвайди заз чизва. ⁶Ам ина амач. Ада Вичи лагъайвал, Адал чан хтанва*. Фад инал ша, ингъе Ам эцигай чкани. ⁷Гьерекатна фена Адан тилмизриз* Адал чан хтайдакай хабар це. Ам Галилейдиз* тилмизрилайни вилик атана акъатдайди абурун рикІел хкваш. Абуруз Ам гъана аквада. Ингъе за квез вири гафар лагъана.

⁸Тадиз къветІяй экъечІна, папари кичІевал ва зурба хвеш кваз Исадин тилмизриз хабар гуз чукурна. ⁹Фидай рекъе абурал садлагъана Иса гьалтна.

– Хийирар хъуй! – лагъана Ада абуроз.

Абуру Адав агатна, Адан кІвачер къуна, икрам авуна.

¹⁰Гъанал Исади абуроз лагъана:

– КичІе жемир. Фена Зи стхайриз Галилейдиз алад лагъ, абуроз Зун гъана аквада.

Къаравулрин гъахъ-гъисаб

¹¹Папар тилмизриз* лугъуз фидайла, къаравулрикай са бязибур шегъердиз фена, абуроз хъайи агъвалатдикай чІехи хахамриз* хабар гана. ¹²Агъсакъалрихъ галаз меслят авуна, адалай къулухъ абуроз къаравулриз бегъем пул гана, ¹³лагъана:

– Куьне виридаз лугъун лазим я: «Чун ксанвайла, йифиз Адан тилмизри атана Адан мейит чуьнуьхна». ¹⁴Адакай сердердиз ван хъайитІа, чна адан хъел иликъарда, квез са писвални тахъун патал, чна къайгъу чІугвада.

¹⁵Абуру, пул къачуна, чпиз лагъайвал авуна. А хабар къенин йикъал къведалдини чувудрин* арада чкІана ама.

Чехи тапшуругъ

¹⁶ЦІусад тилмиз* Галилейдиз* Исади чпиз ша лагъай дагъдиз фена. ¹⁷Иса акурла, вирида Адаз икрамна, амма са бязибуру шак авуна. ¹⁸Абурун мукъув хъана, Исади лагъана:

– Чилелни цавара вири Зи Гъиле ава. ¹⁹ГъакІ хъайила алад, вири халкъарин инсанрикай зи тилмизар ая. Бубадин*, Адан Хцин ва Пак Руьгъдин* ТІварцІелай* абуроз цик акахъун къачуз* тур. ²⁰За квез авур эмирар къилиз акъудиз абуроз чира. Эхир алукъдалди Зун гъар юкъуз квехъ галайди чир хъухъ.

МАРКАЛАЙ АТАЙ ШАД ХАБАР

“ЧДГЭСДЛО-ИСЖУ
ЭДЛГЭГ ЭДӨЖГЭ
О-ГЧ ЭДЛГЭГЭ
ГЭΣΟ-БЧ ЭДГО-ГЭ
“ЧДГГГО-ГЦ : ГЭГ⁰
ЭДГГ : ЭЧЭГЭ
О-ГДΣЖ БО-ГЭЭГО³
ΣЖ-ЭЖ СЭГЧГЖ

Мрк.15:40

Гъахъун

Къабулнавай къайда тирвал, и ктаб кхъейди Барнабадин хтул Ягъя Марк я. Иса Месигъдин тербет инсанрин арада чукТурунин карда ада сифтедай илчи Павелахъ галаз, ахпани (чи девирдин 60-йисара) илчи Петрудихъ галаз Римда зегъмет чИугуна.

Им къуд Шад Хабардикай виридалайни куъруьди я. Алай аямдин алмрикай гзафбуру и ктаб муькуьбурулай вилик кхъенвай сад лагъай-ди яз ва адакай, чпин ктабар кхъидайла, МатГаяни ЛукГайди менфят къачурди яз гъисабзава. Иса Месигъди Вичин ибадатдин крар къилиз тухвай къван вахтунда кеферпатам Фелистинда ва Ярусалимда Ада Вичин уьмуьрдин эхиримжи гъафтеда авур кИвалахриз Марка къилин фикир гузва. Марк Иса Аллагъдин Хва тирди ва гъар са азардал, азабдал ва ажалдал гъалиб жедай гъукум гвайди тирди къалуриз алахъзава. Марка я Иса дидедиз хъуникай, я Адал чан хтайдалай къулухъ хъайи вакъиаяр галай-галайвал къиле финикай кхъизвач.

Марк вичин Шад Хабарда гъалтзавай арамей чИалан гафарин гъавурда кИелзавайди тваз алахъзава. И карди Марка Шад Хабар Исади уьмуьр тухвай Исраилда къиле фейи Адан гъерекатар анин уьмуьрдин гъаларихъ галаз таниш тушир кИелзавайбуруз чирун патал кхъейди къалурзава.

Ягъя пайгъамбардин чирвал

(МатI. 3:1-12; ЛкI. 3:1-18; Ягъ. 1:19-28)

1 ¹Аллагъдин Хва* Иса Месигъдикай* Шад Хабардин* эвел ихъ-тинди я. ²Яшай пайгъамбарди* Вичин ктабда «Килиг, Валай вилик За Зи чархачи ракъурзава, ада Ви вилик Вун къведай рехъ гъазурда»ⁱ. ³«Къурумда гъарайзавайдан ван чкИида: „Реббидиз* рехъ гъазура, Адан рехъ дуьзди ая“»ⁱⁱ кхъенвайвал, ⁴инсанрив цик акахъун къачуз* тадай Ягъя* къурумда пайда хъана. Ада, куьн Аллагъдин рекъел ша*, и кар къиле тухунин лишан яз, цик ака-

ⁱ 1:2 Малахи 3:1.

ⁱⁱ 1:3 Яшай 40:3.

хьун къачу ва гъа чІавуз Аллагъди гъил къахчуда лугъуз, вязер-несигъатар гузвай. ⁵Вири Ягъудатдай* ва Ярусалимдай адан патав инсанар къвезвай, чпин гунагъар* хиве къазвай ва адан кап алаз Ярдан вацІа цик акахьун къачузвай. ⁶Ягъядал деведин сун пекер алай, юкъвани тумаждин гъяркъуь чІул авай. Ада незвайди ци-цІерни чІуру чІижерин вирт тир. ⁷Вичин вязера ада лугъузвай:

– Зи гуьгъуьнлай къвезвайди залай къудрат авайди я. Зун Адан кІвачин къапарин чІулар ахъайизни лайих туш. ⁸За квеv цик акахьун къачуз туна, Ада, лагъайтІа, квеv Пак Руьгъдик* акахьун къачуз тада.

Исади цик акахьун къачун ва ам къурумда темягъ авун

(МатІ. 3:13-4:11; ЛкІ. 3:21-22, 4:1-13; Ягъ. 1:32-34)

⁹Са юкъуз Исади, Галилейда* авай Назарет шегъердай атана, Ягъядин* гъил алаз Ярдан вацІа цик акахьун къачуна*. ¹⁰Иса цяй экъечІдайла, Адаз цавар ахъа хъана ва лифрен шикилда аваз цаварилай Вичин винел эвичІавай Руьгъ* акуна. ¹¹Цаварилай рахадай ван атана:

– Вун Зи РикІ алай Хва я, Зи шадвал Валди я.

¹²Идалай къулухъ гъасятда Руьгъди Иса къурумдиз тухвана. ¹³Ана Ам яхцІур юкъуз ничхиррин арада, Вич рекъяй акъудиз кІанзавай иблисдин* хурук хъана. Адаз малаикри* къуллугъ ийизвай.

Исади къуллугъ авунин эвел

(МатІ. 4:12-23; ЛкІ. 4:14-15, 5:1-11; Ягъ. 1:35-42)

¹⁴Ягъя* къазаматда турдалай къулухъ, Иса Галилейдиз* Аллагъди ракъурдай Шад Хабардикай* муштулухар гуз фена.

¹⁵– Аллагъди пачагъвал ийидай вахт атана мукъвал хъанва! – лагъана Ада. – Ша Аллагъдин рекъел элячІ, Шад Хабардин чІалахъ хъухъ!

¹⁶Садра Галилейдин вирин* къерехдай физвайла, Исадиз гъетягъар тир Симунни адан стха Эндирей акуна. Абуру вириз чил вегъизвай.

¹⁷– Зи гуьгъуьнаваз ша, – лагъана Исади. – За квекай инсанар къадай гъетягъар ийида.

¹⁸Чпин чилерни туна, стхаяр Адан гуьгъуьнаваз фена.

¹⁹Са тІимил къван мад рехъди фейила, Исадиз Зебедеян рухвар тир Якубни* Ягъя акуна. Абуру, луйткведа ацукъна,

чилер тукIуър хыйизвай. ²⁰ Гъсятда Исади Вичихъ галаз гъабурузни ша лагъана. Чпин буба Зебедейни адан гъилик кIвалахзавайбур луйткведа туна, Якъубни Ягъя Адан гуьгъуьнаваз фена.

Чуру жин хкудун

(ЛкI. 4:31-37)

²¹ Абур атана Кефернагъум шегъердиз акъатна. Киш юкъуз* Иса синагудиз* фена ва инсанриз чирвилер гана. ²² Вири Адан несигъатрал гъейран хъанвай, вучиз лагъайтIа Исади тавратдарри* хъиз ваъ, гъукум гвайда хъиз Вичин чирвилер инсанрив агакъарзавай.

²³ И чIавуз ана чуру жин* квай са кас авай.

²⁴ — Ваз чавай вуч кIанзава, Назаретви Иса? — гъарайна ада. — Вун чи эхир ийиз атанвайди яни? Вун вуж кас ятIа заз чизва. Вун Аллагъдин Пакди* я!

²⁵ — Лал хъухъ! ЭкъечI адай! — эмир гана Исади жинжиз.

²⁶ А кас зурзурна, чуру жин гъарай галаз адай акъатна. ²⁷ Вири мягътел хъана.

— Им вуч лагъай чIал я? — сада садавай хабар къаз хъана абур. — Ибур чаз ван тахъай гафар я! Адахъ гъатта чуру жинерризни кваз эмирдай къуват ава, жинерарни Адаз табий жезва.

²⁸ Гъа чIаваলাй Адакай вири Галилейда* ва патарив гвай чкай-ра ван-сес чкIана.

Гзафбур сагъар хъувун

(МатI. 8:14-16; ЛкI. 4:38-41)

²⁹ Синагуддай* экъечIна, Иса Якъубни* Ягъя* галаз Симунанни Эндиреян кIвализ фена. ³⁰ Симунан яран диде ифин кваз къатканвай, абур Исадиз адан гъалдикай ихтилатна. ³¹ Папан патав атана, Исади гъил къуна ам къарагъарна. Адан ифин алатна. Паб абурун кылел-кIвачел элкъвез эгечIна.

³² Нянихъ рагъ акIизвайла, Исадин патав азарри къунвай-бурни жинерар* квайбур гъиз хъана. ³³ Шегъердавай къванбур вири Ам авай кIвалин ракIарихъ кIватI хъана. ³⁴ Адани жуьреба-жуьре азарар квай гзафбур сагъар хъувуна, гзафбурукай жинерар хкудна. Ада Вич вуж ятIа чизвайдакай рахун жинерриз къадагъа авуна.

Галилейда чирвилер гун*(ЛкI. 4:42-44)*

³⁵ Экуьнахъ фадамаз, рагъ экъечIдалди къарагъна, Иса, дуьбаяр* авун патал, касни авачир чкадиз фена. ³⁶ Симун ва адан юлдашар Исадин гуьгъуьна гъатна. ³⁷ Ам жагъайла, абуру лагъана:

— Вири Вахъ къекъвезва.

³⁸ — Ша чун мукъув гвай хуьреризни шегъерриз фин, — лагъана Исади. — За гъанра Шад Хабардикай* муштулухар гуда, Зун атунни гъа кар патал авунвайди я.

³⁹ Гъа икI, Ада, вири Галилейда* къекъвез, синаугра* Шад Хабардикай муштулухар гузвай ва жинерар* хкудзавай.

Жузам азар квайди сагъар хъувун*(МамI. 8:1-4; ЛкI. 5:12-16)*

⁴⁰ Садра Исадин патав жузам* азарди кунвай са кас атана ва метIер чилиз яна, минетар ийиз лагъана:

— Ваз кIан хъайитIа, Вавай зун сагъар хъийиз жеда!

⁴¹ Исадиз адан язух атана, адак гъил къана, лагъана:

— КIанзава заз. Сагъ хъхъухъ!

⁴² Гъасятда жузам хкатна, ам михъи* хъхъана. ⁴³ А кас гъанал рахкурдалди вилик Исади адаз кIевелай тагъкимна:

⁴⁴ — Килиг гъа, гъич садазни чуькъмир, амма, хахамдин* патав фена, жув гъадаз къалура. Вуна азар хкатуни сагълугъдай Мусадин* Къанундив* къадай къурбандни це. Гъа идалди вун сагъ хъхъанвайди чир хъурай.

⁴⁵ А инсанди, анай хъфена, виридаз хъайи-хъайивал ихтилатиз хъана. Гъавиляй, Исадивай ачухдаказ шегъерриз хъфиз жезвачир. Ам шегъердин къерехда касни авачир чкайра акъваззавайтIани, Адан патав виринрай инсанар къвезвай.

Фалужди янавайди сагъар хъувун*(МамI. 9:1-8; ЛкI. 5:18-26)*

2 ¹ Са къадар йикъар алатайла, Иса Кефернагъумдиз хтана. ² Ам кIвале авайдакай вири шегъердиз ван хъана. ³ Гъасятда кIвал инсанрай ацIана, ракIаривни чка гумукънач. Исади абурал Аллагъдин Гаф агакъариз хъана. ⁴ Адан патав са къадар инсанар атана, абурукай къуд касди фалужди янавай сад гъана. ⁵ Гаф инсанар хъуниз килигна, Исадин мукъув агатдай мумкинвал

тахъайла, мес къунвайбуру Иса авай кІвалин къавай тІеквен акъудна, гъанай азарди къунвайди агъуз авудна. ⁵Исади, абурун иман* акурла, фалужди янавайдаз лагъана:

— Ви гунагърилай* гъил къахчунва, чан хва!

⁶⁻⁷ Анал тавратдаррикайни* са бязибур ацукънавай.

«Ида аси* ихтилатар вучиз ийизва?» — фикирна абуру. — «Тек са Аллагъдила гъейри, гунагърилай гъил нивай къахчуз жеда?»

⁸ Абуру ихътин фикирар ийизвайди Исадин рикІиз аян хъана.

— Вучиз куъне куъ рикІера а фикирар тунва? — лагъана Ада абуруз. — ⁹ Фалужди янавайдаз вуч лугъун регъят я? «Ви гунагърилай гъил къахчунва» лугъудани, я тахъайтІа «Къарагъ, месни къахчуна ахлад»? ¹⁰⁻¹¹ Амма виридан гунагърилай гъил къахчудай ихтияр Инсандин Хцихъ* авайди квез чир хъун патал, За фалужди янавайдаз лугъузва: «Къарагъ, жуван месни къахчуна кІвализ ахлад!»

¹² Ам гъасятда къарагъна, вичин месни къахчуна, виридан виликай тІуз хъфена. Анал алайбур вири мягътел хъана.

— Ихътин кар чаз садрани акурди тушир, — лугъузвай абуру Аллагъдиз шукур ийиз.

Левидикай Исадин тилмиз хъун

(*МатІ. 9:9-13; ЛкІ. 5:27-32*)

¹³ Иса мад вирин къерехдал фена. Халкъ атана Адал алтІушна. Адани абуруз чирвилер гана. ¹⁴ Ахпа харж кІватІдай чкадин патавай фидайла, Адаз анал Гъалфеян хва Леви ацукънаваз акуна.

— Зи гуьгъуьна аваз ша! — лагъана Исади.

Амни, къарагъна, Адан гуьгъуьнаваз фена.

¹⁵ Ахпа Исади Леvidин кІвале фу незвай. Исадихъ ва Адан тилмизрихъ* галаз ана харж кІватІдайбурни* гунагъкарар гзаф авай. Адан гуьгъуьна абурукай гзафбур жедай. ¹⁶ Харж кІватІдайбурухъни гунагъкаррихъ галаз санал Исади фу нез акурла, фарисейрин* арадай акъатнавай тавратдарри* Адан тилмизриз лагъана:

— Ада харж кІватІзавайбурухъни гунагъкаррихъ галаз вуч лагъана фу незва?

¹⁷ И гафар ван хъайила, Исади абуруз лагъана:

— Жерягъдихъ дирибур ваъ, азарри къунвайбур муьгътеж жеда. Зун гъахъ-михъибуруз ваъ, гунагъкарриз Зи патав эвериз атанвайди я.

Сив хуьникай*(МатI. 9:14-17; ЛкI. 5:33-38)*

¹⁸ Гъа чIавуз Ягъядин* тилмизри* ва фарисейри* сив хуьзвай*. Са шумуд касди, Исадин патав атана, лагъана:

– Ягъядин ва фарисейрин тилмизри сив хуьзва, бес Ви тилмизри вучиз сив хуьзвач?

¹⁹ – Чам чпихъ галамай къван гагъда мехъерин мугъманривай сив хвена акъвазиз жедани? – лагъана Исади. – ²⁰ Амма са чIав атана, чпивай чам къакъуддайла, абуру сив хуьда.

²¹ Гъич садани цIуру пекиниз цIйии парчадикай пине ядач. ЯгъайтIа, цIйида цIуруди акъажна, тIеквен авайдалайни чIехи ийида. ²² Гъич садани цIйии чехир куьгъне целериз цадач, цайитIа, чехирди куьгъне цел хъиткъинарда – вун чехирдикайни жеда, целерикайни; цIйии чехирдиз цIйии целер герек я.

Киш йикъан гъавурда тун*(МатI. 12:1-8; ЛкI. 6:1-5)*

²³ Са Киш юкъуз* Иса къуьлер экъечIнавай никIяй физвай. Рекъе Адан тилмизри* къуьлуьн къилер атIуз хъана. ²⁴ И кар акур фарисейри* Исадиз лагъана:

– Вучиз абуру Киш юкъуз къадагъа кар ийизва?

²⁵ – Давуд* пачагъдиз ва адахъ галайбуруз гишин хъанвайла, абуру вуч авунатIа куьне Каламдай* садрани кIелначни мегер? – жаваб гана Исади. – ²⁶ Им къилин хахам* АбиятIар тир девирда хъайи кар я. Давуда, Аллагъдин КIвализ* гъахъна, хахамрилай гъейри садазни недай ихтияр авачир, Реббидин* вилик жедай фар къачуна, вичини тIуьна, галайбурузни гана.

²⁷ Ахпа Исади давамарна:

– Инсан Киш югъ патал ваъ, Киш югъ инсан патал халкънавайди я. ²⁸ ГъакI хъайила, Инсандин Хва* Киш йикъан Агъани я.

Киш юкъуз сагъар хъувун*(МатI. 12:9-14; ЛкI. 6:6-11)*

3 ¹Мад садра Киш юкъуз* Иса синагугдиз* атана. А юкъуз ана гъил члахъ хъанвай са инсан авай. ² Бязибуру Исадилаи вил алудзавачир. Адак тахсирар кутун патал, Ада Киш юкъуз начагъди сагъардатIа лугъуз, абуру Ам вилив хуьзвай. ³ Исади члахъ гъил галай касдиз лагъана:

– Виридаз аквадайвал юкьвал акъваз.

⁴Анал алай фарисейризни* Ада лагъана:

– Киш юкьуз хъсанвал авун лазим яни, я тахъайтІа писвал? Уьмуьр хвена кІандани, я тахъайтІа пучна кІандани?

Амма абурай гафни акъатнач. ⁵Абуруз хъел кваз вил яна, абурун рикІер къван хъунал гъайиф чІугуна, Исади а инсандиз лагъана:

– Ви гъил инихъ ая кван.

Адани лагъайвал авуна. Адан гъил сагъ хъхъана. ⁶Фарисейри, анай экъечІна, Гъируд* пачагъдин терефдаррихъ галаз Иса рекъидай рекъер жагъурун патал меслят авуна.

Исади гзаф инсанар сагъар хъувун (*МатІ. 4:23-25; 12:15-16; ЛкІ. 6:17-19*)

⁷⁻⁸Иса Вичин тилмизарни* галаз вирин къерехдал фена. Галилейдай*, Ягъудатдай*, Ярусалимдай, Идумейдай, Ярдан вацІун а патай ва гъакІни Туьрсдинни Сидундин патарив гвай чкайрайни Адан крарикай хабар авай гзафбур Исадин гуьгъуьна аваз фена.

⁹Гзаф инсанар кІватІ хъуниз килигна, Исади, Вич басрухра гъат тавун патал, тилмизриз Вичиз кылди луьткве гъазура лагъана.

¹⁰Ада гзафбур сагъар хъувуна лугъуз, азарар квайбур, Исади чпик гъил кяна кІанз, Адав агатиз кІанз алахънавай. ¹¹ЧІуру жинерар* квайбуру, Ам акурвалди, Адан вилик ярх хъана, гъарайзавай:

– Вун Аллагъдин Хва* я!

¹²Амма Ада абуруз Вич вуж ятІа лугъун кІевелай къадагъа ийизвай.

ЦІикъвед илчи хкъягъун (*МатІ. 10:2-4; ЛкІ. 6:14-16; Кр. 1:13*)

¹³Ахпа Ам пелел экъечІна ва Вичиз кІандайбурузни эверна. Абурни Адан патав атана. ¹⁴⁻¹⁵Вичихъ галаз са рекъе хъун патал ва гъар санихъ Шад Хабардикай* муштулухар гуз ракъурун патал, Исади абурукай цІикъвед кас хкъяна. Ада абуруз жинерар* хкуддай къуват гана. И цІикъвед касдиз Исади илчияр* лагъана тІвар гана. ¹⁶Ада хкъянавай цІикъвед илчи ибур тир: Ада Петру лагъана тІвар* гайи Симун, ¹⁷Зебедеян рухваяр Якъубни* Ягъя* (Исади абуруз Бунаржис, яни цавун гугрумрин рухваяр лагъана тІвар ганвай), ¹⁸Эндирей, ФилипІ, БартІаламай, МатІай, ТІумай, Гъалфеян хва Якъуб, Тадас, Миллетбаз* Симун ¹⁹ва гъакІни Ам маса гайи Искарият Ягъуд*.

Иса ва Багъал-Зевул

(*МамI. 12:22-29; ЛкI. 11:14-22; 12:10*)

²⁰ Ам кIвализ хтайла, аниз мад акъван инсанар атана хьи, Исадизни Адан тилмизриз* ацукъна фу недай мажални хъанач. ²¹ И кардикай Исадин мукъва-къилийриз хабар хъайила, абур Ам хутахиз атана, вучиз лагъайтIа абур «Ам Вич Вичик квач» лугъуз фикирзавай. ²² Ярусалимдай атай тавратдарри* лугъузвай:

— Адак жинерин* къил тир Багъал-Зевул* акатнава! Жинерар кхуддай къуватни Ада гъадавай къачузва!

²³ Инал Исади тавратдарриз эверна, абуроз къисаяр* мисал гъыз эгечIна:

— Иблисди* иблис гъикI чукурда? ²⁴ Са пачагълугъ сад садаз акси къве патал пай хъайитIа, а пачагълугъ яргълалди амукъдач. ²⁵ Хизан къве патал пай хъайитIа, а кIвал чIур жеда. ²⁶ Иблис вич вичиз акси хъайитIа, иблисдивай давам гуз жедач, адан эхир пуч жеда. ²⁷ Низ гуж авай касдин кIвал атIуз кIанзаватIа, ада эвелни-эвел къуват авайдан гъилер-кIвачер кутIунна кIанда, ахпа адан кIвал тарашиз жеда. ²⁸ За квез рикIивай лугъузва: инсанрин вири гунагърилайни*, абур ийизвай чIуру ихтилатрилайни гъил къахчуда, ²⁹ амма вуж Пак Рубъгъдикай* чIурукIа рахаз хъайитIа, адалай гъич садрани гъил къахчудач. А гунагъ инсандик даим кумукъда.

³⁰ Иса гъа икI рахана, вучиз лагъайтIа тавратдарри «Адак чIуру жин акатнава» лугъузвай.

Исадин дидени стхаяр

(*МамI. 12:46-50; ЛкI. 8:19-21*)

³¹ Ахпа Исадин дидени стхаяр атана, къеџел акъвазна. Абур, Исадиз эверун патал, са кас ракъурна. ³² Инсанар Иса юкъва туна ацукънавай. Абур Адаз лагъана:

— Ингъе, ви дидени, стхаярни вахар къеџел ала, абур Вун хабар къазва.

³³ — Зи диде, зи стхаяр-вахар вужар я? — жаваб гана Ада. ³⁴ Ацукънавайбурулай вил элкъурна, Ада лагъана:

— Ингъе Зи диде ва Зи стхаяр-вахар! ³⁵ Аллагъдин къаст ни къилиз акъудзаватIа, гъам Зи стхани я, вахни я, дидени.

НикІе тум цазвайдакай кыса

(МатІ. 13:1-9; ЛкІ. 8:4-8)

4¹Исади вирин кърехда мад чирвилер гуз хъана. Вичин патав гзаф инсанар атуниз килигна, Ам лубткведа акъахна. Халкъ вирин кърехда амукъна. ²Лубткведа ацукъна, Ада яргъалди Вичин несигъатар кысайралди* инсанрал агакъарзавай. Ада халкъдиз ихътин кыса ахъайна:

³— Яб це! Йикъарикай са юкъуз лежбер никІиз тум цаз фена. ⁴Ада тум вегъидайла, са бязи тварар рекъин кърехрал аватна, алтІушай къушари абур кІуфар ягъиз тІуъна. ⁵Са бязи тварар къван квай чкадиз аватна. И тварар фад экъечІна, вучиз лагъайтІа абур накъв тІимил квай чкадиз аватна. ⁶Рагъ экъечІайла, цІирер шуъткъвена, чІварахар галачирбур хъиз, къурана. ⁷Са бязи тварар къалгъанар квай чкадиз аватна. Къалгъанри чІехи жердавай цІирер пІуърчІуькъарна. Гъавиляй абуру майваяр гъанач. ⁸Амай тварар мублагъ чилел аватна ва абуру цІир авуна, хкаж хъана, майваярни гъана — сада къанницІуд твар, мукъуьда — пудкъад, амайбуруни — виш.

⁹Ахпа Исади хълагъна:

— Нихъ япар аватІа, гъадаз ван атурай.

Кысадин мана ачухарун

(МатІ. 13:10-23; ЛкІ. 8:9-15)

¹⁰Халкъ чкІана, Иса Вичин цІикъвед тилмиздихъни* Вичин гуьгъуьнавайбурухъ галаз кылди амукъайла, абуру Адавай кыса* ахъаюнин мана-метлеб вуч ятІа хабар къуна.

¹¹— Аллагъди пачагъвал авунин сирер къатІун квез ганва; амайбуруз кысаяр мисал яз гъана кІанда, — лагъана Исади, — ¹²Каламда* лагъанвайвал: «Аллагъдихъ элкъуьн тавун патал ва Ада чпелай гъил къахчун тавун патал, абуруз килигайла аквазвач, яб гайила абур гъавурда акъазвач».

¹³Исади абуруз мад лагъана:

— Куьн и кысадин гъавурда гъатначни? Бес амай кысайрин гъавурда куьн гъикІ гъатда? ¹⁴Тум вегъизвайда цазвайди Аллагъдин Гаф я. ¹⁵Рекъин кърехдал аватнавай тум — им ван хъана рикІера Аллагъдин Гаф гъатнавай, амма ам анай тадиз иблисди* ахкъудай инсанар я. ¹⁶Гъа и жуьреда къван квай чкадиз аватнавай тумни — ван хъанмазни гъасятда гаф шадвилелди къабулдай инсанар я лагъай чІал я. ¹⁷Амма чпихъ мягъкем дувул тахъуниз

килигна, абур икI яргъалди амукъдач. Чеб а гаф къуна лугъуз хурук кутурла, къил баладик акатайла, абур гъасятда рекъай акъатда. ¹⁸ Къалгъанриз вегъенвай тум гафунин ван къвезвайбур я лагъай чIал я. ¹⁹ Амма гъар йикъан къайгъуйри, девлетдихъ вил ичIи хъуни ва маса къанихвилери ахъгинбурун рикIера гъатнавай гаф пIуър-чIуъкъарда, ам бегъер тагудайди ийида. ²⁰ Миян чилиз аватнавай тварар – гафуниз яб гана, ам къабулзавайбур я. Гъа ксари вичин бегъерни гъида – садбуру къанницIуд гъилера, масабуру пудкъад гъилера, са бязибуру виш гъилерилайни артух бегъер гъида.

СукIрадин кIаник квай шем

(ЛкI. 8:16-18)

²¹ Исади абуруз лагъана:

– КуъкIуърнавай шем къапунин кIаник кутуна туъхуърун патал, я тахъайтIа чарпайдин кIаник эцигун патал гъизвайди яни? Ам шемерганда тун патал гъизвайди тушни къван? ²² Винел акъат тийидай сирни авайди туш, я ашкара тахъана амукъдай чинибан карни. ²³ Нихъ ван къведай япар аватIа, гъадаз ван атурай.

²⁴ Ада мад лагъана:

– Исятда квез ван жезвай гафариз хъсандиз яб це. Куъне гъихътин уълчмедалди алцумайтIа, квезни гъахътин уълчмедалди алцумда, квез гъатта артухни гуда. ²⁵ Авайдаз мадни гуда, авачирдавай гвайдини къакъудда.

Тварцикай къиса

²⁶ Исади давамар хъвуна:

– Аллагъдин Пачагълугъ* инсанди чилиз тум вегъизвайдаз ухшар я. ²⁷ Ахпа ам йифиз ксузва, югъ алукуайла къарагъзава. Тум гъикI экъечIаваатIа, гъикI цIир ахъайзаваатIа, адаз хабарни жедач. ²⁸ Чили сифте вичи къаз гъида, ахпа къуълуън къилерив чеб ахъайиз тада, адалайни къулухъ къилер тварарай ацIурда. ²⁹ Бегъер агакуайла, инсанди гъасятда мукал гъиле къада, вучиз лагъайтIа гвен гуьдай вахт атанва.

Финдин тварцикай къиса

(МатI. 13:31-34; ЛкI. 13:18-21)

³⁰ Исади мад лагъана:

– Аллагъдин Пачагълугъ* чна куъв гекъигин? Я тахъайтIа гъихътин къисадалди* чна адан шикил чIугван? ³¹ Ам финдин

тварцив гекъигиз жеда. Ам дуъньяда чилик кутазвай тумарикай виридалайни куьлуь тум я. ³²Амма цайила, адакай экъечІдай тар амай салан вири набататрилайни чІехи жеда. Ада чІехи хилер гъида. Хъен гудай гъа хилерал къушаривай мукар ийиз жеда. ³³Абур гъавурда гъатдай тегъерда Исади гъа ихътин къисайралди Аллагъдин гафар абурал агакъардай.

³⁴Къиса галачиз Ада халкъдиз ихтилат ийидачир, амма тилмизрихъ* галаз къилди амукъайла, Исади абуроз къисайрин мана ачухардай.

Турфан секинарун

(*МатІ. 8:18,23-27; ЛкІ. 8:22-25*)

³⁵Гъа йикъан няниз Исади тилмизриз* лагъана:

— Ша чун вирин а патаз экъечІин.

³⁶Абурни, халкъ туна, Адахъ галаз лубткведа акъахна. Абурун гуьгъуьна маса лубтквеарни авай. ³⁷КІеви гар акъатна; лепейри, лубткведин къерехрилай хкадриз, ам цяй ацІурзавай. ³⁸Иса лубткведин къулухъ къиле, тумаж акъалжнавай хъуьцуьган къилик кутуна, ксанвай. Тилмизри Ам ахварай авудна лагъана:

— Муаллим! Ваз чун квахъна кІанзавани?

³⁹Иса къарагъна, гарузни вириз «Кис хъухъ, акъваз» лагъана эмир гана. Гар секин хъана, вирин къуд патал лал къена.

⁴⁰— Квез вучиз икъван кичІе я? — лагъана Исади тилмизриз. — Квехъ са тІимил къванни иман* авачни?

⁴¹Авайдалайни гзаф кичІе хъайи абуроз чпи чпиз лугъуз хъана:

— Вирни гар муьтІуьгъарзавай Им вуж хъуй?

Герасинда жинерар хкудун

(*МатІ. 8:28-34; ЛкІ. 8:26-39*)

5 ¹Исани тилмизар* вирин а патал авай герасинвийрин вилайтдиз акъатна. ²Иса лубткведай эвичІайла, гъасятда къветІера авай сурарай Адан вилик чІуру жин* квай са кас акъатна. ³Къейибур дин-жардай къветІер ам патал кІвал-югъ тир, гъич садавайни ам гъатта зунжурривни кутІунна секинарун жезвачир; ⁴мукъвал-мукъвал ам зунжурралди кутІуннатІани, адаз къандалар янатІани, ада абур кукІвариз гадариз хъанай. Гъич садавайни ам муьтІуьгъариз жезвачир. ⁵Акъваз тавуна, йифдини югъди, дагъларани къветІера-сурара гъарай ацалтна, ада вичи вич къванерив ядай. ⁶Яргъай Иса акурла, ада атана Исадин вилик икрам авуна, ⁷ва ада гъарайна лагъана:

– Ваз завай вуч кІанзава, Виридалайни Виниз тир Аллагьдин Хва* Иса? Ваз Аллагьдин хатур аватІа, зун азабрик кутамир!

⁸Исади лагьана:

– ЭкъечІ и инсандай, чІуру жин!

⁹Исади адавай жузуна:

– Ви тІвар вуж я?

– Зи тІвар Къшун я, вучиз лагьайтІа чун гзаф я, – жаваб гана ада.

¹⁰Ада Исадиз чеб и виляятдай чукурмир лугьуз минетиз хьана.

¹¹Пелен кІане вакІарин са чІехи суьруьди векъ незвай. ¹²Вири жинерри Исадиз минет ийиз лагьана:

– Чун вакІарин къенериз гьахьдайвал Вуна чун гьабурук кутур.

¹³Исади абуруз ихтияр гана. ЧІуру жинерарни а инсандай екъечІна, фена вакІариз гьахьна. Къве агъзур къван вакІар авай суьруьди, кухунна фена, тик чархалай вириз хкадарна. Абур вири цин кІаниз яна. ¹⁴ВакІарбанри, цІай квайбуру хьиз, катна фена, и кардикай шегьердани хуьрера ахъайна. Агъалиярни вуч хьанатІа лугьуз къвез килигиз хьана. ¹⁵Исадин патав атайла, абуруз жинеррин къшун квайди пекер алаз ва акьул къиле аваз анал ацукънаваз акуна. Абуруз кичІе хьана. ¹⁶А кар акурбуру жинерар квайдакайни вакІарикай хъайи-хъайивал атайбуруз ахъайна. ¹⁷Анал алайбуру Исадиз, чпин патарай ахлад лугьуз, минетиз хьана. ¹⁸Иса луьткведа акъахдайла, жинерар хкатайда Адаз вични твах лугьуз минетна. ¹⁹Амма Исади адаз ихтияр ганач.

– Ахлад жуван кІвализ, жуван мукъвабурун патав, Реббиди* ваз вуч регьим авунатІа, Ада ваз гьихьтин зурба кар авунатІа, хъфена гьадакай ахъая, – лагьана Исади.

²⁰И касди Исади вичиз авур зурба кардикай Цуд-Шегьер* тирвал хабарар чукІурзавай. Вири инсанарни мягьтел хьана амукъзавай.

Яиран рушал чан хкун (*МатІ. 9:19-26; ЛкІ. 8:41-56*)

²¹Иса луьткведа аваз элкъвена къулухъ хтайла, гзаф инсанар атана Адал алтІушна. Ам вирин къерехда акъвазнавай. ²²Адан патав синагугдин* къиле авайбурукай тир Яир лугьудай са кас атана. Иса акунмазни, ам Адан кІвачерик ярх хьана. ²³Ада минетна лагьана:

– Зи руш ажалдик ква, атана адалай кап алтадна, ам ажалдикай хиласа.

²⁴Иса адахъ галаз фена. Адан гуьгъуьна гзаф инсанар гъатнавай, абуру Ам чуькьвена юкьва тунвай. ²⁵Фейи чкада цIикьвед йисуз датIана кьеняй иви физвай са паб авай. ²⁶А папаз такур лукьман хьаначир, абурукай адан чан туьтуьниз кIватI хьанвай. Ада вичихъ авай-авачирди вири лукьманриз харжнатIани, адаз регьят хьаначир, адан гьалар амайдалайни пис жезвай. ²⁷⁻²⁸Исадикай а папаз виликрани ванер атанай. Исадин пекерик вичивай гьил кягъиз хьайитIа, зун сагъ хъжеда лугъуз ада вич чIалахъарзавай. ГьакI хьайила, инсанрин арадай атана, ада кьулухъай Исадин пекерик гьил кяна. ²⁹А папай физвай иви гьасятда акъваз хьана ва ада вич сагъ хъхъайди кьатIана. ³⁰Исади Вичяй феийи кьуват гьасятда гьиссна. Ада, халкьдихъ элкьвена, хабар кьуна:

— Зи пекерик ни гьил кяна?

³¹— Халкьди Вун элкьурна юкьва тунвайди акваз-акваз, Вуна «Зи пекерик ни гьил кяна?» лугъуз, хабар кьазвани? — лагъана Адаз тилмизри*.

³²И кар авурди гьи паб тиртIа лугъуз, Исади кьуд патаз вил вегьена. ³³Папа, вичиз хьанвай регьятвал чиз, кичIела зурзаз Адан кIвачерик ярх хьана, вичин азабрикай ва гила хьанвай регьятвиликай авайвал Исадиз ахъайна.

³⁴— Чан руш! — лагъана Исади адаз. — Ви иманди* вун хиласна. Ахлад, саламат хъуй вун! Мад ваз тIал хъжедач!

³⁵И гафар Адан мецел аламаз, синагугдин кьиле авайдан кIваляй са кас атана, лагъана:

— Я Яир! Ви руш кьена. Муаллим мад икрагъ ийимир.

³⁶Исади и гафар ван тахъайдай кьуна, синагугдин кьиле авайдаз лагъана:

— КичIе жемир, анжах Захъ иман ая!

³⁷Петрудилай, Якьубалай* ва Якьубан стха Ягъядилай* гьейри Ада садазни Вичихъ галаз кьведай ихтияр ганач. ³⁸Синагугдин кьиле авайдан кIвализ атайла, Адаз ана авай шел-хвал, гьарай-вургъай акуна. ³⁹КIвализ гьахьна, ана Ада шехъзавайбуруз лагъана:

— Куьне ина шелар-хвалар вучиз ийизва? Руш кьенвач, ам ксанва.

⁴⁰Абур Адал хъурена. Амма Ам, вири кIваляй акъудна, рушан диде-буба ва Вичин пуд тилмизни галаз руш кьатканвай кIвализ гьахьна. ⁴¹Рушан гьил кьуна, Исади лагъана:

— Талита, кум! (Ам «Я руш, За ваз къарагъ лугъузва» лагъай чIал я.)

⁴² Руш тадиз къарагъна, къекъвез эгечІна — адан цІикъвед йис тир. И кар акурбур мягтел хъана амукъна. ⁴³ Исади абуруз и кар-дикай садазни талгъун эмирна. Ахпа Ада рушаз тІуьн гун эмирна.

Хайи шегъерда Иса къабул тавун

(*МамІ. 13:54-58; ЛкІ. 4:16-30*)

Б¹ Анай экъечІна Иса тилмизарни* галаз Вичин ватандиз хъфена. ² Киш югъ* алукаяйла, Исади синагугда* чирвилер гуз гатІунна. Адаз яб гайи къванбуру гъейранвилелди лугъуз хъана:

— Вичиз гъихътин камал ганватІа аку! Ада Вичин гъилералди гъихътин аламатар къалурзаватІа килиг! Икъван аламатар Адаз гъинай атанатІа?! ³ Ам харат устІар тушни? Ам Майраман* хва ва Якъубан*, Юсидин, Ягъудан* ва Симунан стха тушни? Адан вахарни чи арада авачни?

Абуруз Ам квазни къаз кІан хъанач.

⁴ — Пайгъамбар* виринра гъилерал жеда, анжах вичин ватанда, юлдашрин ва хизандин арада адаз гъурмет жедач, — лагъана Исади абуруз.

⁵ Адавай ватанда са алапатни ийиз хъанач, Адалай алакъайди, азарар квай анжах са шумудал гъилер эцигна*, абур сагъар хъувун тир. ⁶ Ам абурухъ иман* тахъунал мягтел хъана. Ада, патарив гвай хуърериз физ, гъанра чирвилер гуз хъана.

Тилмизар чирвилер гуз ракъурун

(*МамІ. 10:1, 9-14; ЛкІ. 9:1-5*)

⁷ Исади Вичин патав цІикъвед илчидиз* эверна, абур, Шад Хабар* чукІурун патал, къве-къвед ракъуриз хъана. Исади абуруз чІуру жинерар* хкуддай къуватни гана.

⁸ — Асадилай гъейри рекъиз затІни къамир — я фу, я гъебе, я пул, — эмирна Ада. — ⁹ КІвачел сантІалар алуки, жувал алайдалай гъейри маса пекер алукимир. ¹⁰ Са шегъердиз фейила, илифай кІвале эхирдалди акъваз. ¹¹ Са чкада куьн къабул тавуртІа ва куь чирвилериз яб тагайтІа, анай экъечІна хъфидайла, виридаз аквадайвал, куь кІвачерал ацукъай ругни кІвах хъувауна ахлад. Гъадалди куьне виликамаз Аллагъди абуруз гудай жазадикай хабарда.

¹² Исадин илчийри фена инсанриз, ша Аллагъдин рекъел элячІ лугъуз, вязер-несигъатар ийизвай. ¹³ Абуру гзафбурукай жинерар хкудзавай, азарар квай гзафбур, зейтундин чІем гуьцІиз, сагъар хъийизвай.

Ягья пайгъамбардин кьиникъ

(МатI. 14:1-12; ЛкI. 9:7-9)

¹⁴ Исадин ТIвар* машгъур хъанвай, Гъируд* пачагъдизни Адакай хабар хъана. Садбуру лугъузвай:

— Ам вичел чан хтанвай* Ягья пайгъамбар* я, гъакI хъайила адалай аламатарни алакъзава.

¹⁵ Муькуьбуру «Ам Ильяс* я», пуд лагъайбуруни «Ам виликан пайгъамбарриз* ухшар са пайгъамбар я» лугъузвай. ¹⁶ Гъирудаз и ван хъайила, ада лагъана:

— Ам за кьил атIай Ягья я. Адал чан хтанва.

¹⁷ Гъа и Гъируда, вичин стха ФилипIан паб Гъирудат къахчурла, Ягья къуна къазаматда тун эмирнай, ¹⁸ куьз лагъайтIа Ягьяди адаз лугъуз хъанай:

— Жуван стхадин паб къахчун гъарам я.

¹⁹ Гъирудатаз адакай акъван хъел авай хьи, адаз Ягья яна рекъиз кIанзавай, амма алакъзавачир. ²⁰ Гъируда Ягья Гъирудатакай хуьзвай. Гъирудаз Ягьядихъай кичIедай. Ягья пак* ва гъахъ-михьи инсан тирди Гъирудаз чизвай, ада Ягьядин ихтилатрихъ рикI алаз яб акалдай. А ихтилатри ам къве рикIин ийизвайтIани, ада датIана абуруз хушвилелди яб гудай. ²¹ Амма Гъирудат патал са къулай югъ атана алуькнай. Гъируда, вичин хайи югъ хъуниз килигна, вичин гъилибанриз, аскеррин къилевайбуруз ва Галилейдин* агъсакълриз эвернай, межлис кутунай. ²² Гъирудатан руша атана къуьлер ийидайла, ам Гъирудазни адахъ галаз ацукънавайбуруз рикIиз чими хъанай.

— Завай вуч кIандатIани тIалаба, за ваз гуда, — лагъанай Пачагъди рушаз.

²³ Ада рушаз кьин къунай:

— Ваз вуч кIан хъайитIа, за ваз гъам гуда, кIандатIа ваз зи пачагълугъдин са пайни гуда.

²⁴ Руша экъечIна вичин дидедивай хабар къунай:

— Адавай вуч тIалабин?

— Ягья пайгъамбардин кьил тIалаба, — жаваб ганай дидеди.

²⁵ Адани, тади кваз пачагъдин патав фена, лагъанай:

— Заз исятда вуна синида аваз Ягья пайгъамбардин кьил гъана кIанзава.

²⁶ Пачагъ гзаф пашман хъанай, амма, мугъманар алай чкадал кьин къуниз килигна, адаз «ваъ» лугъуз кIан хъаначир. ²⁷ Гъасятда

жаллатІ ракъурна, Ягъядин къил гъун эмирнай. ЖаллатІдини фена къазаматда Ягъядин къил атІанай, ²⁸ синидал алаз гъанай, рушав вуганай. Рушани тухвана къил вичин дидедив вахганай. ²⁹ Ягъядин тилмизриз* и кардикай хабар хъайила, абуру атана адан мейит къахчуна, тухвана сура кучукнай.

Вад агъзур кас тухарун

(*МатІ. 14:13-21; ЛкІ. 9:10-17; Ягъ. 6:1-13*)

³⁰ Исадин патав илчияр* хтана кІватІ хъана, абуру Адаз чпи авур крарикай ва гайи чирвилерикай ахъайна.

³¹ — Куън къилди са хелвет чкадиз алад, ана са тІмил ял ягъ, — лагъана абуруз Исади.

Вучиз лагъайтІа абур авай чкадиз инсанар къвез-хъфизвай, Исадизни илчийриз са кІус фу недай вахтни жезвачир. ³² ГъакІ хъайила, Иса, илчийрилай гъейри касни галачиз, луйткведа аваз са хелвет чкадиз фена. ³³ Халкъдиз абур фейиди акуна, гзафбуруз абур вужар ятІа чир хъанвай, гъавиляй абур физвай чкадиз вири шегъеррай инсанар абурулай вилик кІвачи-кІвачи атана.

³⁴ Луйткведай эвичІна килигайла, Исадиз гзаф халкъ кІватІ хъанваз акуна. Абур чубан галачир хипер хъиз аквазвай. Абурун язух атана, Исади абуруз чирвилер гуз эгечІна. ³⁵ Вахт геж хъуниз килигна, Адан тилмизри*, Адав агатна, лагъана:

— Вахтни геж я, инагни хелвет чка я. ³⁶ Вуна абур ахъая. Абуру фена патарив гвай хуърерай чпиз недай затІар къачурай.

³⁷ — Абуруз куъне тІуън це, — жаваб гана Ада.

— Абуруз тІуън гун патал, гила чна фена къве виш динар жагъурдани? — лагъана тилмизри.

³⁸ Амма Исади абурувай хабар къуна:

— Квев шумуд фу гва? Алад, фена килиг.

Чирайдалай къулухъ абуру хтана жаваб гана:

— Чав вад фуни къве гъед гва.

³⁹ Ада халкъ къацу векъел кІватІал-кІватІал ацукъарун эмирна. ⁴⁰ Виш-виш, яхцІурни цІуд-яхцІурни цІуд инсан жерге-жерге хъана чилел ацукъна. ⁴¹ Ада вад фуни къве гъед къачуна, цавуз килигна, хийир-дуъа* ийиз-ийиз, фу кІус-кІус авуна, Вичин тилмизрив инсанриз паюн патал вугана, къве гъедни виридаз пайна. ⁴² ТІуъна вири тух хъана. ⁴³ Амукъай фан ва гъетрен кІусарай цІикъвед зимбил ахцІурна. ⁴⁴ ТІуърбурун къадар вад агъзур къван итим тир.

Иса целай фин

(*МатI. 14:22-33; Ягъ. 6:16-21*)

⁴⁵ Идалай кьулухъ Исади, инсанар ахъай тавунмаз, тилмиз-риз* луйткведа акъах лагъана ва абур Галилейдин вирин* а пата авай Бетсаиддиз Вичелай вилик ракъурна. ⁴⁶ Инсанар ахъайна, Ам дубаяр* ийиз пелел хкаж хъана. ⁴⁷ Няни хъайила, тилмизар авай луйткве вирин юкъвал, Иса лагъайтIа, ялгъуздиз къерехдал алай. ⁴⁸ Исадиз къусуйри¹ тилмизрал гуж акъалдарзавайди акунай, куыз лагъайтIа гар луйткведиз аксиди тир. Экъ жедай къилляй Иса вирелай тIуз абур галай патахъ фена. Ам луйткведилай алатна финни мумкин тир, ⁴⁹⁻⁵⁰ амма вирелай тIуз къвезвай Иса акур-ла, и кар чпин вилерикай карагзавайди хъиз хъайи тилмизрай кичIела гъараяр акъатна.

— КIевиз акъваз, им Зун я, кичIе жемир, — лагъана Исади.

⁵¹ Ам абурун луйткведа акъахайла, гар секин хъана. Тилмизар лап мяггтел хъанвай. ⁵² Исади гзаф инсанар вад фалди тухарунин гъавурда абур гилани гъатнавачир. Абурун рикIер буъркьюъ тир.

Генисаратда азарри къунвайбур сагъар хъувун

(*МатI. 14:34-36*)

⁵³ Исани тилмизар* вирелай яна фена Генисаратдин чилерин са къерехдал акъвазна. ⁵⁴ Абур луйткведай эвичIайла, анин жемятдиз Иса гъасятда чир хъана. ⁵⁵ Иса флан чкада ава лагъана ван хъайи инсанри, вири патарай къвез, месерал алаз азарри къунвайбур гъиз хъана. ⁵⁶ Хуърюз, шегъердиз, къазмайрал — гъиниз Ам фейитIани, азарри къунвайбур гъана майданрал эцигдай. Адаз, Вичин пекерин ценцин цIирхиник къванни азарри къунвайбурув са тIуб къгъиз тур лугъуз, минетдай. Адак гъил хкIурбур дири хъжедай.

Михьиди ва чиркинди

(*МатI. 15:1-20*)

7 ¹ Садра Ярусалимдай атай фарисеярни* тавратдарар* Исадал алтIушна. ²⁻⁵ Адан бязи тилмизри* чиркин гъилеривди чухън тавуна фу нез акурла, атанвайбуру Исадивай хабар къуна:

— Ви тилмизри вучиз бубайрин адетрал амал ийизвач? Абуру вучиз чиркин гъилеривди фу незва?

¹ 6:48 Къусу — луйткве гъалун патал герек йирф хътинди.

(Фарисейри ва вири чувудри*, бубайрилай инихъ адет хъанвайвал, фу недалди гъилер чуьхуьда. Базардай хтайлани, эл-адет тирвал, чин-гъил чуьхуьн тавунмаз, абуру фу недач. Идалайни гъейри, абуру гзаф маса адетар кылиз акъудда, къаб-къажак, курар, къажгъанар ва чарпаяр чуьхуьда.)

⁶ Исади абуруз жаваб яз лагъана:

— Куьн хътин къве чин алайбурукай Яшаян ктабда хъсандиз кхъенва: «И инсанри мецелди Заз гъуьрмет ийизватІани, рикІелди абур Завай яргъа я. ⁷ Абуру Заз ийизвай ибадат* гъаваянди я — инсанар абуру Зи ТІалабунрал ваъ, чпиз кІани къайдайрал амал ийиз вердишарзава»ⁱ. ⁸ Куьне, Аллагъди авунвай тагъкимар туна, инсанри кутунвай адетар кьунва.

⁹ Ада абуруз мадни лагъана:

— Куьн Аллагъдин тагъкимар жуван адетралди дегишардай хъсан устІарар я! ¹⁰ Мусадин* Къанунда* кхъенвай: «Жуван дидедизни бубадиз гъуьрмет ая»ⁱⁱ, «Дидедикайни бубадикай чІурукІа рахадайдан жаза кыникъ я»ⁱⁱⁱ. ¹¹ Амма куьне лугъзва: «инсанди вичин бубадизни дидедиз „за кев вахгана кІанзавай бурж Аллагъдив ахгакъарда“ лагъайтІа, ¹² а касди вичин дидени буба патал са карни тавуртІани жеда». ¹³ Гъа идалди куьне Аллагъдин гафар куь адетралди эвез ийизва ва ихътин гзаф маса кІвалахарни ийизва.

¹⁴ Исади халкъ мад Вичин патав кІватІна, лагъана:

— За лугъзвай гафариз хъсандиз яб гана, куьн гъавурда гъат: ¹⁵⁻¹⁶ къецай инсандин къенез физвай гъич са затІунивайни ам чиркин ийиз жедач, инсан чиркин ийизвайди адай вичяй акъатзавайди я.

¹⁷ Ам халкъдин арадай экъечІна кІвализ гъахъайла, Адавай тилмизри а къисадин* мана-метлеб хабар кьуна.

¹⁸ — Куьнни гъахътин авамар яни? — жаваб гана Исади. — Къецай инсандин къенез физвай са затІунини ам чиркин тийидайдан гъавурда гъатзавачни? ¹⁹ Къецай къевезвайди инсандин рикІиз ваъ, руфуниз физва. Гъанайни ам къецел акъатзава. (Гъа икІ Исади инсанди незвай вири затІар михъи* тирди малумарна.)

²⁰ Исади давамарна:

ⁱ 7:6-7 Яшай 29:13.

ⁱⁱ 7:10 ЭхкъечІун 20:12; Киххъей Къанун 5:16.

ⁱⁱⁱ 7:10 ЭхкъечІун 21:17.

– Инсан чиркин ийизвайди адай вичяй акъатзавай крар я,²¹ куъз лагъайтІа инсандин рикІин къеняй чІуру ниятар, явавилер, чуьнуьхунар, къиникъар,²² зинавилер* акъатзава. Мадни ришветар, хъилер, фендигарвал, пехилвал, асивал, къуру дамах, диливал акъатда.²³ Вири и пис крари адан вичин къеняй атана инсан вич чиркин ийизва.

Чувуд тушир папан иман (*MamI. 15:21-28*)

²⁴ Гъанай экъечІна, Иса Туьрс шегъер галай патариз атана. Гъана Ам са кІвализ фена. Адаз Вич ана масадбуруз чир хъана кІанзавачир. Амма Адавай а кар чуьнуьхиз хъанач.²⁵ Жин* акатнавай руш авай са папаз адакай хабар хъана, ам атана Исадин кІвачерихъди чилел ярх хъана.²⁶ А паб чувудрикай* тушир, ам Сутьрия-Финикейдай тир. Ада Исадиз вичин рушакай жин хкуд лугъуз минетзавай.²⁷ Амма Исади лагъана:

– КІвенкІве аялар тухарна кІанда, абурун сивихъай атІана, фу кицІериз вегъин хъсан кар туш.

²⁸ Амма папа жаваб яз лагъана:

– ГъакІ я, Агъа. Амма аялри экІягъандин кІаник авадаарай гъвелер кицІерални гъалтзава эхир.

²⁹ – Ихътин хъсан жавабдин хатурдай вавай хъфейтІани жедда, – лагъана Исади. – Ахлад! Ви рушакай жин хкатна.

³⁰ КІвализ хтайла, папаз вичин руш жин хкатна месел къатканваз жагъана.

ЛалакІ бишиди сагъар хъувун

³¹ Туьрс шегъердин патарив гвай чкайрилай эгечІна, Иса сифте Сидун галайвал, ахпа Галилейдин вирин* патав ЦІуд-Шегъер* галайвалди фена.³² Адан патав са биши лалакІ гъана, ада вичел гъилер эциг* лугъуз, Адаз минетар авуна.³³ Исади ам халкъдин арадай къерехдиз тухвана, адан япара тупІар туна. Ахпа Исади цуькІуьн¹ гана, лалакІ бишидан мецик къана.³⁴ Цавуз вил яна, дериндай ухът аладарна, адаз лагъана:

– Еффата! (яни «Ачух хъухъ!»)

³⁵ Адан биши япар гъасятда ачух хъана, мезни ахъа хъана, вични михъидаказ рахана.³⁶ Исади и кардикай садазни ахъаймир

¹ 7:33 *ЦуькІуьн* – тфу.

лагъана эмирна. Амма Ада гъикъван къадагъа авуртІани, абуру Исадикай амайдалайни гзаф ихтилатар ахъайиз хъана. ³⁷ Вирибуру рикІивай мягътел хъана лугъузвай:

– Вири крар иердаказ ийизва: бишибурун япар ачухарзава, лалбурун – мецер.

Къуд агъзур кас тухарун

(*МатІ. 15:32-39*)

8 ¹ Гъа йикъара Исадин патав гзаф инсанар атана, абуруз недайди тахъуниз килигна, Исади Вичин тилмизар* кІватІна, лагъана:

² – Пуд юкъуз зи патав гвай и инсанрин язух къевезва Заз: абуруз недай затІни авач. ³ ТІуън тагана чпин кІвалериз ахъаяйтІа, абур рекъе гъалдай фин мумкин я, са бязибур яргъарай атанва эхир.

⁴ – Хелвет чкада абуруз гудай къван фу гынай атурай? – жаваб гана тилмизри.

⁵ – Квев шумуд фу гва? – хабар къуна Исади.

– Ирид фу, – жаваб гана абуру.

⁶ Ада халкъдиз чилел ацукъ лагъана. Ирид фуни къачуна, хийир-дуъа* ийиз-ийиз, кІус-кІус авуна, Ада ам, халкъдиз гун патал, тилмизрив вугана. Абуруни а фу халкъдиз пайна. ⁷ Абурув са тІимил кІезриярни гвай. Хийир-дуъа авуна, Исади гъабурни пайиз туна. ⁸ ТІуъна, халкъ тух хъана. Амукъай фан кІусарай ирид зимбил ацІана. ⁹ Фу тІуърбурун къадар къуд агъзур итимдив агакънавай. Абур Ада кІвалериз ахъайна. ¹⁰ Ахпа Иса Вичин тилмизарни галаз лубткведа акъахна, Далманут галай патахъ фена.

Фарисейрин тІалаб

(*МатІ. 16:1-12*)

¹¹ Фарисейри* атана Исадихъ галаз гъуъжетар ийиз хъана. Абуру, Цаварал Алайдавай къалуриз жедай керемат-ишара къалура лугъуз, Адавай тІалабиз хъана. Гъадалди абуруз Ам синагъ ийиз кІанзавай.

¹² Ада дериндай агъ чІугуна, лагъана:

– Вучиз и несилди керемат-ишара къалурун тІалабзава? За квез рикІивай лугъузва: и несилдиз керемат-ишара аквадач.

¹³ Фарисеяр гъанал туна, Ам Вичин тилмизарни* галаз лубткведа аваз вирын а патаз рекъе гъатна. ¹⁴ Тилмизрин рикІелай фу къачун алатна, лубткведа чпив гвайдини тек са фу тир.

¹⁵ – Килиг гъа, фарисейрин маядикайни Гъируд* пачагъдин маядикай мукъаят хъухъ, – эмирна Исади тилмизриз.

¹⁶Тилмизриз и гафар чпив фу гвачирвилай лагъай хъиз хъанай.

¹⁷Абурун гъавурда авай Исади лагъана:

– Фу гвач вуч лагъай чІал я? Куъне гилани къатІузвачни? Куън гилани гъавурда акъазвачни? Куъ рикІер гилани къванер яз ама-ни? ¹⁸Вилер аваз квез аквазвачни? Япар аваз квез ван къвезвачни? Куъ рикІел затІни аламачни? ¹⁹За вад фу вад агъзур итимдиз пай авурла, куъне амукъай кІусарай шумуд зимбил ацІурнай?

– ЦІикъвед зимбил, – жаваб гана абуру.

²⁰– Ирид фу къуд агъзур итимдиз пай авурла, куъне амукъай кІусарай шумуд зимбил ацІурнай?

– Ирид зимбил, – жаваб гана абуру.

²¹– Куън гила къванни гъавурда акъуначни? – лагъана Ада.

Бетсаидада буъркъуьди сагъар хъувун

²²Исани тилмизар* Бетсаиддиз атана акъатна. Адан патав буъркъуьди гъана ва адак гъил кІура лугъуз минетна. ²³Исади буъркъуьдан гъил къуна, ам хуъруьн къерехдиз тухвана, адан вилериз цуькІуьн вегъена, адал гъилер эцигна* хабар къуна:

– Ваз аквазвай затІ авани?

²⁴Буъркъуьда къил хкажна лагъана:

– Заз патавай физвай инсанар тарар хъиз аквазва.

²⁵Ахпа Исади мад адан вилерал гъилер эцигна, буъркъуьди мад атІумна килигна. Исади ам сагъар хъувуна. Адан вилериз экв хтана. ²⁶Исади, ам кІвализ рахкурдайла, лагъана:

– Хуъруьз гъахъмир.

Петруди иман къалурун

(МатІ. 16:13-20; ЛкІ. 9:18-21)

²⁷Иса Вичин тилмизар* галаз ФилипІан Кесардин патав гвай хуърериз фена. Рекъе Ада Вичин тилмизривай хабар къуна:

– Инсанар Зун Вуж я лугъуз рахазва?

²⁸– Садбуру Ягъя пайгъамбар*, муькуьбуру Ильяс*, пуд лагъайбуруни алатай пайгъамбаррикай* сад я лугъузва, – жаваб гана абуру.

²⁹– Бес куъне Зун Вуж я лугъузва? – жунун хъувуна Ада.

– Вун Месигъ* я, – жаваб гана Петруди.

³⁰Ада абуруз Вич Вуж ятІа масадбуруз лугъун къадагъа авуна.

Исади Вичин кьиникьикай сад лагъай гъилера лугъун

(*МатI. 16:21-28; ЛкI. 9:22-27*)

³¹ Исади Вичин тилмизар* «Инсандин Хци* гзаф азаб-азиятар чIугун лазим я», — лугъуз гъавурда тваз хъана.

— Агъсакъалри, чIехи хахамри*, тавратдарри* Инсандин Хва кваз къадач, абуру Адаз кьиникьин жаза гуда, пуд йикъалай Адал чан хкведа*, — лагъана Ада.

³² И гафар Ада ачухдиз лугъузвай. Амма Петруди, Адаз са кьерехдиз эверна, ахьтин чIуру гафар сивяй акъудмир лагъана.

³³ Элкъвена Вичин тилмизриз килигиз-килигиз, Исади Петрудин гаф атIана:

— Алат Залай, иблис*! Ви рикIе авайди Аллагъ туш, вибур инсанри ийидай хьтин фикирар я.

³⁴ Ахпа Исади халкъдизни Вичин тилмизриз санал эверна.

— Низ Захъ галаз къвез кIанзаватIа, къуй ам, чандилайни гъил къачуна, вичин азабрин хашни* кIулаз яна Захъ галаз атурай, — лагъана Ада. — ³⁵ Низ вичин чан хуьз кIанзаватIа, адавай ам къакъатда, Зун ва Шад Хабар* патал ни вичин чан эцигайтIа, адан чан сагъ жада. ³⁶ Вичин чан пучна вири дуьнья къачуникай инсандиз вуч хийир ава? ³⁷ Вичин къакъатай чан элкъвена къахчун патал гудай затI инсандиз жагъидани?

³⁸ Къенин несил гъикъван чIур ва чалкечир хъанва! Адакай низ Зунни Зи Гафар къабулиз регъуь хъайитIа, Инсандин Хцизни, Вичин Бубадин* баркалла* алаз, пак* малаикрихъ* галаз къведайла, гъахьгин касни къабулиз регъуь жада.

9 ¹ Исади абуруз мад лагъана:

— За квез рикIивай лугъузва: инал акъвазнавайбурук ахьтинбур ква хьи, абуруз Аллагъди кьудрат гваз ийидай Пачагъвал акун тавунмаз, гъич ажални аквадач.

Исадин къамат дегиш хьун

(*МатI. 17:1-13; ЛкI. 9:28-36*)

² Ругуд югъ алатайла, Петрудилай, Якъубалай* ва Ягъядилай* гъейри мад са касни галачиз, Иса къакъан дагъдиз экъечIна, гъана абурун вилик Адан къамат дегиш хъана. ³ Адан пекер, жив хьиз, лацу хъана, рапрап гуз акъвазнавай. Ахьтин

лацувал чилин винел садавайни арадал гъиз жедачир. ⁴Садлагъана тилмизриз* Исадихъ галаз суьгьбетар ийизвай Ильясни* Муса* акуна.

⁵Гъа и арада Петруди Исадиз лагъана:

– Я Муаллим! Чун ина аваз хъсан хъана. Ша, чна инал пуд кума эцигин: сад – Ваз, сад – Мусадиз, садни – Ильясаз.

⁶Петрудизни амай тилмизриз лап гзаф киче хъанвай, адаз лугъудай маса гаф жагъаначир.

⁷И чIавуз абурун кьилел лацу цифеди хъен вегъена. Адан къеняй рахадай ван акъатна:

– Ам Зи рикI алай Хва я. Гъадан чIалаз килиг!

⁸Садлагъана элкъвена къуд патахъ килигайла, абуруз Исадилай гъейри мад касни акунач.

⁹Дагъдай эхвичIзавайла, Исади илчийриз*, чпиз акур аламат-дикай та Инсандин Хцел* къейидалай къулухъ чан хкведалди* садазни талгъун кIевелай тагъкимарна. ¹⁰Абуру Адан Гаф кьилиз акъудна, амма «къейидалай къулухъ чан хкведалди» вуч лагъай чIал я лугъуз, абур веревирдер ийиз амукъна.

¹¹Абуру Адавай хабар къуна:

– Вучиз тавратдарри* Месигъдилай* вилик Ильяс хтун лазим я лугъузва?

¹²– Гъахъ я, Ильяса Адалай вилик хтана, вири крар гуьнгуьна тун лазим я, – жаваб гана Ада. – АкI хъайила, бес вучиз пайгъамбаррин* ктабра Инсандин Хци гзаф азаб-азиятар чIугвада ва Ам инсанри виляй вегъида лагъана кхъенва? ¹³Амма За квез лугъун хъи, Ильясакай Каламда* кхъенвайвал, ам хтанай. Инсанри адаз чпиз кIандайвал авунай.

Жин квай жегъил сагъар хъувун

(МатI. 17:14-19; ЛкI. 9:37-42)

¹⁴Амай тилмизрин* патав хтайла, Исадизни пуд тилмиздиз кIватI хъанвай халкъдин арада абурухъ галаз гуьжетарзавай тавратдарар* акуна. ¹⁵Иса акунмазни халкъ мягътел хъана. Инсанри, Адаз салам гун патал, Адан патав зверзавай.

¹⁶Ада абурувай хабар къуна:

– Куьне абурухъ галаз квекай гуьжетарзава?

¹⁷– Муаллим, – лагъана сада халкъдин арадай. – За Ви патав зи хва гъанва. Лал жин* акатна, адавай рахаз жезвач. ¹⁸Гъинал ам жинжи къуна чилел гадрайтIа, гъанал ам чIур жезва: адан сивяй

каф къвезва, сарари жакъ-жакъзава, вични къах хъана амукъзава. За Ви тилмизривай адак квай жин хкудун тГалабнай, амма абурулай а кар алакьначир.

¹⁹ – Эй иман* гвачир несил! – лагъана Исади абуруз. – Гъикъван гагъда Зун квехъ галамукърай? Гъикъван чГавалди За куън эхрай? Гъваш ам Зи патав!

²⁰ Гада Исадин патав гъана. Иса акунмазни, жинжи гададик зурзун кутуна. Ам сивел каф акъалтна чилел ярх хъана ва ам къатадиз эгечІна.

²¹ – Ам икІ мусалай ава? – хабар къуна Исади адан бубадивай.

– Аял чГавалай, – жаваб гана ада. – ²² Гзаф гъилера зи велед тергиз кІанз жинжи ам цІузни вацІуз вегъенай. Валай алакьдатІа, чаз са чара ая. Ваз чи язух ша!

²³ – «Валай алакьдатІа» вуч лагъай гаф я! – лагъана Исади. – Иман гвайдалай алакь тийидай кар авач.

²⁴ – Зун имандал ала! – гъарай акъатна гададин бубадай. – Зи иман бегъемди туштІа, ам бегъем хъийиз куъмек ая!

²⁵ – Лал ва биши жин! – кІевелай лагъана анал инсанар алтІуш жез акур Исади. – За ваз адай экъечІ лугъузва! Мад адак акат хъийимир.

²⁶ Жинжяй гъарай акъатна. Гада кІевиз зурзурна, жин адай экъечІна. Аял мейит хъиз ярх хъана. Анал алайбуруни ам къена лугъузвай. ²⁷ Исади гъил къуна гада къарагъарна.

²⁸ КІвализ гъахъна, Исадихъ галаз кылди амайла, тилмизри Адавай хабар къуна:

– А кар чалай вучиз алакьначир?

²⁹ – А жин масакІа ваъ, анжах дуъадалди* хкудиз жедайди тир, – жаваб гана Исади.

Исади Вичин кыникьикай къвед лагъай гъилера лугъун

(МатІ. 17:22-23; ЛкІ. 9:43-45)

³⁰ Анай экъечІна, абур Галилейдай* яна физвай. Исадиз чеб анай физвайди садазни чир хъана кІанзавачир, ³¹ вучиз лагъайтІа Ада Вичин тилмизар* «Инсандин Хва* инсанрин гъиле твада, Ам яна рекъида, амма пуд лагъай юкъуз Адал чан хкведа*», – лугъуз гъавурда твазвай.

³² И гафарин гъавурда гъатначтІани, тилмизриз Адавай хабар къазни кичезвай.

Вуж артух я?*(МатІ. 18:1-5; ЛкІ. 9:46-48)*

³³Абур Кефернагъмдиз атана кІвале авайла, Исади абурувай хабар кьуна:

– Рекье куьне квекай гьуьжетарзавай?

³⁴Абуру чуюкьни авунач, вучиз лагъайтІа абуру рекье, чпикай вуж сад лагъай чкадал алатІа лугъуз, гьуьжетарзавай.

³⁵Иса ацукъайла, Ада цІикъвед тилмиз* кІватІна.

– Низ сад лагъайди жез кІанзаватІа, гьам виридакай эхирим-жиди ва амайбурун кьилел-кІвачел элкъведайдиди хьухъ, – лагъана абуруз Исади.

³⁶Исади аял къачуна, ам абурун юкъвал акъвазарна, адан гардан кьуна, лагъана:

³⁷– Ни Зи хатурдай ихътин аялрикай сад жуванди яз къабулайтІа, гьада Зун къабулзава. Зун къабулзавайда са Зун ваъ, Зун Ракъурайдини къабулзава.

Вуж ваз акси туштІа, гьам ви пад жедә*(МатІ. 10:42; ЛкІ. 9:49-50)*

³⁸Инал Ягъяди* лагъана:

– Я Муаллим! Чаз Ви ТІварцІелай* инсанрикай жинерар* хкудзавай са кас акунай, амма, ам чакай туширди хьуниз килигна, чна адаз а кар ийиз къадагъа авуна.

³⁹– Адаз къадагъа ийимир, – лагъана Исади. – Зи ТІварцІелай аламатар авурдавай гуьгъуьниз закай пис рахаз жедач. ⁴⁰ГьакІ хъайила вуж чаз акси туштІа, гьам чи патал ала.

⁴¹Куьн Месигъдихъ* галайбур хьуниз килигна, Зи хатурдай ни квез са цІиб яд гайитІа, За квез рикІивай лугъузва, гьадав вичин савкъватни агакъда.

Инсан рекъяй акъуддай затІарикай*(МатІ. 5:13, 18:8-9; ЛкІ. 17:1-2)*

⁴²Зи имандал* алай ихътин адетдин гъвечІи ксарикай сад ни рекъяй акъудиз хъайитІа, ам гарданда регъуьн къван туна гуьльуьз вегъейтІа хъсан я. ⁴³⁻⁴⁴Ви са гъили вун гунагъ* ийидай йикъаз гъизватІа, вуна ам атІутІ: кьве гъил кваз жегъеннемдин* хкахъ тийидай цІуз аватдалди са гъил кваз даим ацІай уьмуьрдиз гъахъун хъсан я.

⁴⁵⁻⁴⁶ Ви са кІвачи вун гунагъ ийидай йикъяз гъизватІа, вуна ам атІутІ: къве кІвач кваз жегъеннемдин цІуз аватдалди са кІвач кваз даим ацІай уьмуьрдиз гъахъун хъсан я.

⁴⁷ Ви са вили вун гунагъ ийидай йикъяз гъизватІа, вуна ам акъудна гадара: къве вил аваз цІун гургур авай жегъеннемдиз аватдалди ваз са вил аваз Аллагъдин Пачагълугъдиз* гъахъун хъсан я. ⁴⁸ Жегъеннемда, лагъайтІа, сурун квакни рекъидач, цІайни хкахъдач.

⁴⁹ Къурбанд патал тукІунвай гъайвандин як къелелди михъдайвал, гъар са инсанни цІалди михъда.

⁵⁰ Къел хъсан затІ я. Къел шит хъайитІа, адан тІеам куьв эвез хъийида? Къел жувак кваз хъана кІанда. Куьне квехъ галаз ислгъвилелди уьмуьр твах.

Паб гъуникайни рахкуруникай

(*МатІ. 5:32, 19:1-9; ЛкІ. 16:18*)

10 ¹Гъанай экъечІна, Исани тилмизар* Ярдан вацІун муькуь патай яна Ягъудатдин* чилерал акъатна. Исадал инсанар алтІуш хъанай. Вичиз адет хъанвайвал, Исади абуруз мад чирвилер гузвай. ²Иса синагъ ийиз кІанз, фарисейри* атана Адавай хабар къуна:

— Гъуьлуь паб рахкурун дуьз кар яни?

³— Мусадин* Къанунда* гъихътин эмир ганва? — жаваб яз лагъана Ада.

⁴— Мусади «тІалакъар ганвай чар кхъена чара хъухъ»ⁱ, — лагъана ихтияр ганай, — лагъана абуру.

⁵— Ада а тагъким куь чІуру рикІер акурла кхъейди я, — жаваб яз лагъана Исади. — ⁶Дуьнья халкъ ийидайла, Аллагъди итимни паб арадал гъана. ⁷⁻⁸Гъавиляй, вичин бубани диде туна, итимдикайни папакай къведакай сад жада. Абур къве чан ваъ, са чан жада. ⁹Гъа икІ, Аллагъди сад авурбур инсанди чара авун лазим туш.

¹⁰КІвале Адан тилмизри Адавай мадни а кардикай хабар къуна.

¹¹— Ни вичин папахъ галаз чара хъана, масад гъайитІа, гъада зинавал* ийизва, — лагъана Исади.

¹²Паб вичин гъуьлуькай чара хъана, масадаз фейитІа, гъадани зинавал ийизва.

ⁱ ^{10:4} Киххъей Къанун 24:1, 3.

Исади аялриз хийир-дуьа авун
(*МатI. 19:13-15; ЛкI. 18:15-17*)

¹³ Исади кап алтадун патал, Адан патав аялар гъыз хъана, амма тилмизри* абуруз туьгьметар ийизвай. ¹⁴ И кар акур Исади, хъел атана, лагъана:

— Аялар Зи патав атурай, куьне абуруз манийвал гумир, вучиз лагъайтIа Аллагъдин Пачагълугъ* гъахътинбурунди я. ¹⁵ За квез рикIивай лугъзува: Аллагъдин Пачагълугъ ни аялди хъыз къабул тавуртIа, ам аниз акъатдач.

¹⁶ Аялар къужахда къуна, абурал кап алтадна, Ада абуруз хийир-дуьа* авуна.

Девлет авай жегьил
(*МатI. 19:16-30; ЛкI. 18:18-30*)

¹⁷ Иса рекъиз экъечIдайла, сада, чукурна атана, Адан вилик метIерал акъвазна, Адавай хабар къуна:

— Хъсан Муаллим! Эбеди уьмуьрдин* иеси хъун патал, за вуч авун лазим я?

¹⁸ — Вуна Заз хъсанди вучиз лугъзува? — жаваб гана Исади. — Аллагъдилай гъейри садни хъсанди туш.

¹⁹ Ваз Аллагъдин тагъкимар чида: «Ягъна рекъимир, зинавал* ийимир, чуьнуьхмир, тапан шагъидвал ийимир, алцуармир, жуван диде-бубадин хатур-гъуьрмет хуьх»ⁱ.

²⁰ — Я Муаллим, за вири а тагъкимрал жуван жегьил чIавалай амал ийизва, — лагъана ада.

²¹ Жегьилдиз килигай Исадин ам рикIи чIугуна.

— Ваз кимизвайди са кар я — лагъана Исади, — алад, фена вахъ вуч аватIа, гъам маса гана, кесибриз пай ая, гъа чIавуз вахъ цавара хазинаяр жеда. ГъакI авурла, Захъ галаз ша.

²² И гафар ван хъайила, вич вичивай квахъна, жегьил пашмандаказ хъфена, вучиз лагъайтIа адахъ зурба девлет авай.

²³ Элкъвена килигна, Исади Вичин тилмизриз* лагъана:

— Девлет авайбуруз Аллагъдин Пачагълугъдиз* гъахъун гъикъван четин я хьи!

²⁴ И гафари Адан тилмизар мягътеларна. Амма Исади мад лагъана:

ⁱ 10:19 ЭхкъечIун 20:12-16; Киххъей Къанун 5:16-20.

— Веледар! Аллагъдин Пачагълугъдиз гъахъун акъван четин я хьи! ²⁵ Девлет авайдаз Аллагъдин Пачагълугъдиз гъахъунилай деведиз рапунин хъуькъуьмдай экъечІун регъят я.

²⁶ Абуру мад мяггтел хъана.

— АкІ хъайила, бес нивай вич хиласиз жеда? — хабар къуна абуру сад-садавай.

²⁷ Абуруз килигна, Исади лагъана:

— И кар инсанрилай ваь, анжах са Аллагъдилаь алакьда, Аллагъдилаь алакь тийидай затІни авайди туш.

²⁸ Гъа чІавуз Петруди Адаз лагъана:

— Ингъе, вири туна, чун Ви гуьгъуьна аваз атанва.

²⁹ — За квез рикІивай лугъузва — лагъана Исади. — Зи ва Шад Хабардин* хатурдай вичин кІвалерилай, стхайрилай, вахарилай, дидедилаь, бубадилаь, аялрилай, мулкарилай гъил къачурбурукай ³⁰ и девирда, виш гъилерилайни артух кІвалерни, стхаярни, вахарни, дидеярни, аяларни, мулкарни, чеб хурук кутурбурукай, гьалт тийидай садни амукъдач. Къведай девирдани абуруз эбеди уьмуьр жеда.

³¹ Исятда вилик квай гзафбур къулухъ жеда, къулухъ галайбур — вилик.

Исади Вичин къиникъикай пуд лагъай гъилера лугъун

(МатІ. 20:17-19; ЛкІ. 18:31-33)

³² Исани тилмизар* Ярусалимдиз фидай рекъе авайла, Иса абурукай хкатна вилик кваз физвай. И карди тилмизар мяггеларнавай, амайбурукни кичІевал кутунвай. Ада цІикъвед илчидиз* эверна, Вичин къилел къведай азаб-азиятрикай абуруз мад ахъайиз хъана:

³³ — Ингъе чун Ярусалимдиз физва, Инсандин Хва* хаинвилелди чІехи хахамринни* тавратдаррин* гъиле твада, абуруни Ам къиникъиз акъудна римвийрин гъиле хутада. ³⁴ Ам, ягъанатар авуна, гатана, тфуяр гана, рекъида. Пуд лагъай юкъуз Адал чан хкведа*.

Якъубанни Ягъядин тІалабун

(МатІ. 20:20-28; ЛкІ. 22:24-27)

³⁵ Гъанал Исадин патав Зебедеян рухваяр Якъубни* Ягъя* атана.

— Муаллим, — лагъана абуру. — Вуна чи тІалабун къилиз акъудна кІанзава чаз.

³⁶ — Квез За вуч авуна кІанзава? — хабар къуна Ада.

³⁷ – Вал баркалла* атайла, чакай садаз Ви эрчИи патавай, муь-куьдаз чапла патавай ацукьдай ихтияр це, – лагъана абуру.

³⁸ Амма Исади абуруз лагъана:

– Куьне тЛалабзавайдакай квез хабар авач. За хъвазвай гъам-пияла квевай хъваз жедани? За эхай къван азабар квевай эхиз жедани?

³⁹ – Жеда, – жаваб гана абуру.

– За хъвазвай гъам-пияла куьнени хъвада, За эхай къван азабар куьнени эхда, ⁴⁰ амма Зи эрчИи ва чапла патаривай ацукьун – им Завай ихтияр гуз жедай кІвалах туш, – лагъана Исади. – А чка-яр – низ гъазурнаватІа, гъабурунбур я.

⁴¹ И гафарин ван хъайила, амай цІуд илчидиз* Якъубакайни Ягъядикай гзаф хъел атана.

⁴² Исади, абур кІватІна, лагъана:

– Вири халкъарихъ абурал гуж гъалибна агъавал ийизвай вилик-къилик квай инсанар авайди, вири халкъарал гъахъ-тин чІехи ксари гъакимвал тухузвайди квез чида. ⁴³ Амма куь арада акІ туш: куь арадай низ вилик-къилик жез кІанзаватІа, къуй ам куь къилел-кІвачел элкъуьрай. ⁴⁴ Куь арада низ сад лагъай чкадал жез кІанзаватІа, гъам виридаз лукІ хъун лазим я. ⁴⁵ Инсандин Хвани* Вичиз масадбуру къуллугъ авун патал ваъ, Вич масадбуруз къуллугъ ийиз атанвайди я эхир. Ам Вичин чан гзафбурун гунагърилай* гъил къахчун патал эцигиз атанвайди я.

Буьркъуь БартІимай сагъар хъувун

(МатІ. 20:29-34; ЛкІ. 18:35-43)

⁴⁶ Ахпа абур Еригъандиз атана. Еригъандай Ам Вичин тил-мизарни* са къадар инсанар галаз экъечІдайла, абуруз Тимаян буьркъуь хва БартІимай, це лугъуз, рекъин къерехда ацукьнаваз акуна. ⁴⁷ Назаретви Иса патавай фейиди чир хъайила, къекъве-рагди гъарайиз эгечІна:

– Я Иса! Заз регъим ая! Я Давуд* пачагъдин Хва! ⁴⁸ Гзафбуру адаз лал хъухъ лагъана, амма ада амайдалайни кІевиз гъарайна:

– Давуд пачагъдин Хва, заз регъим ая! ⁴⁹ Исади, акъваз хъана, адаз Вичин патав эвериз туна.

– Къарагъ, викІегъ акъваз, – лагъана адаз анал алайбуру. – Ада ваз эверзава. ⁵⁰ Вичин аба тІунна гадарна, къудгъунна къарагъна, ам Исадин патав атана.

⁵¹ – Ваз Завай вуч кІанзава? – хабар кјуна Исади.

– Заз вилериз экв ахкуна кІанзава, зи Муаллим, – лагъана буъркьюда.

⁵² – Алад, ви иманди* вун сагъарна, – лагъана Исади.

Адан вилериз гъясатда экв хтана, гъамни Исадин гуьгъуьна аваз гъа са рекъяй фена.

Иса Месигъ Ярусалимдиз атун

(*МатІ. 21:1-9; ЛкІ. 19:28-38; Ягъ. 12:12-15*)

11 ¹ Исани тилмизар* Зейтун пелен* ценерив гвай Бетфагдивни Бетандив агакъна. Ярусалим, лагъайта, лап мукъварив гвай. Исади Вичин тилмизрикай къвед ракурна, ² абуруз лагъана:

– Куь вилик квай хуьруьз алад. Финни кумаз квез гъаятда кутІуннавай хам лам аквада, адал садрани инсан акъахайди туш. А лам ахъайна иниз гъаш. ³ Квез «Куьне вуч ийизва?» лугъудай кас хъайитта, куьне адаз икІ лагъ: «Ам Агъадиз герек я, Ада ам вав ахгакъарда».

⁴ Абуру фена. Агакъайла, къецихъай варарал кутІуннавай жегил лам акуна. Абуру ам ахъайна.

⁵ Анал акъвазнавай са бязибуру лагъана:

– Куьне вуч ийизва? Лам вучиз ахъайзава?

⁶ Абуру Исади лагъайвал жаваб гана. Атабуруни абуруз лам тухудай ихтияр гана.

⁷ Абуру ламрал чпин пекер-парталар вегъена, ам Исадин патав гъана, ва Ам гъадал ацукъна. ⁸ Гзафбуру чпин пекер хтІуниз, муькуьбуру тарарин хилер атуз, Исадин вилик рекъел экІягъиз хъана. ⁹ Вилик квайбуруни кюлухъ галайбуру гъарай къачуна лугъузвай:

– Гъасанна!ⁱ Реббидин* ТварцІелай* Къвезвайдаз шукур хурай! ¹⁰ Чи бубайрин буба Давудан* гележегда жедай пачагъвиллиз шукур хурай! Цавариз шукур хурай!

¹¹ Иса Ярусалимдиз гъахъна. Ам Аллагъдин КІвализ* фена. И патаз, а патаз вил яна, вахт гежди хъуниз килигна, Вичин цІикъвед илчини* галаз Бетандиз рекъе гъатна.

ⁱ 11:9 Гъасанна – чувуд чІалал «Гила хилас ая» лагъай чІал я.

Исади инжилдин тар негъ авун*(МамI. 21:18-19)*

¹² Бетандай экъечIай пакагъан юкъуз Адаз гишин хъана. ¹³ Яр-гъалай Исадиз пешери къунвай инжилдин тар акуна. Адалай затI жагъидатIа лугъуз фена. Атана килигайла, пешерилай гъейри Адаз затIни гъатнач, вучиз лагъайтIа инжилар кIватIдай вахт хъанвачир.

¹⁴ Исади тарциз лагъана:

— Ви майваяр садрани мад садани туьхтIуьрай!

И гафарин ван Адан тилмизризни* хъанай.

Гуз-къачузвайбур чукурун*(МамI. 21:12-16; ЛкI. 19:45-47; Язь. 2:13-16)*

¹⁵ Исани тилмизар* Ярусалимдиз атана. Аллагъдин КIвалин* гъаятдиз гъахъайла, Иса ана авай алверзавайбурни муштери-яр чукуруиз эгечIна. Ада пул дегишарзавайбурунни лифер маса гузвайбурун экIягъанар ярхарна. ¹⁶ Аллагъдин КIвалин гъаятдай тIуз шейэр тухудай ихтияр Ада садазни гузвачир. ¹⁷ Ада абуруз несигъат кваз лагъана:

— «Зи кIвализ вири халкъар патал дуьаяр* ийидай кIвал лугъуда»ⁱ лагъана Каламда* кхъенвачни? Амма куьне ам къучийрин макандиз элкъурнава!

¹⁸ И гафарин ван тавратдарризни* чIехи хахамриз* атана. Абур Ам тергдай са рекъихъ къекъвез хъана. Абуруз Адахъай кичIез-вай, вучиз лагъайтIа халкъдиз Исадин чирвилери зурба таьсир ийизвай.

¹⁹ Няни хъайила, Ам тилмизрихъ галаз шегъердай экъечIна хъфена.

Инжилдин къурай тар. Имандин къуват*(МамI. 21:20-22)*

²⁰ Экуьнахъ инжил таран патавай фидайла, абуруз ам михъиз къуранваз жагъана. ²¹ Исадин лянет рикIел хтана, Петруди Исадиз лагъана:

— Муаллим! Килиг, Вуна агъ авур инжилдин тар къурана.

²² — Аллагъдихъ иман* ийиз хъухъ, — жаваб гана Исади. —

²³ За квез рикIивай лугъузва: ни и пелез, рикIе шак тун тавуна,

ⁱ 11:17 Яшай 56:7.

агъунваз «Къарагъ, жува жув вириз вегъ» лагъайтІа, ада лагъай гафар къилиз акъатда.

²⁴ГъакІ хъайила За квез лугъузва: дуъаяр* ийидай чІавуз куъне са затІ тІалабиз хъайитІа, гъам квез гудайвилин чІалахъ хъухъ, квез гунни ийида.

²⁵⁻²⁶Квез са никай ятІани хъел аваз хъайитІа, дуъаяр ийизвай чІавуз а касдилай гъил къахчу, цавараллай куъ Бубадини* куъ тахсиррилай гъил къахчуда.

Исадин ихтияр

(МамІ. 21:23-27; ЛкІ. 20:1-8)

²⁷Исани тилмизар* мад Ярусалимдиз хтана. Иса Аллагъдин КІвале* къекъведайла, Адан патав чІехи хахамар*, тавратдарар*, агъсакъалар атана.

²⁸— Вуна а крар гъикІ лагъана ийизва? — жузуна абуру Адавай. — Абур ийидай ихтияр Ваз ни гана?

²⁹— За квевайни са кардикай хабар къада, куънени Заз жаваб це; ахпа Зани квез Заз ни ихтияр ганватІа, лугъуда, — жаваб гана Исади. — ³⁰Ягъяди* инсанрив чпиз кІан хъана цик акахъун къачуз* тазвайни, я тахъайтІа, Аллагъдин къастуналди? Жаваб це Заз.

³¹Абуру веревирдер авуна:

— Чна «Аллагъдин къастуналди» лагъайтІа, Ада хабар къада: «Бес куън Ягъядихъ вучиз агъунач?»

³²«Инсанриз кІан хъана» лугъуз жезвачир — халкъдихъай кичІе тир, вучиз лагъайтІа вири халкъди Ягъя гъакъикъи пайгъамбар* яз гъисабзавай.

³³Гъавиляй абуру Исадиз жаваб гана:

— Чаз чидач.

— Зани квез а крар, За ни ихтияр гана ийизватІа, лугъудач, — лагъана Исади.

Пис ципицІбандикай къиса

(МамІ. 21:33-46; ЛкІ. 20:9-19)

12 ¹Исади Вичин патав атанвай чІехи хахамриз*, тавратдарариз* ва агъсакъалриз къисаяр* мисал яз гъиз, суьгъбет ийиз эгечІна:

— Са инсанди ципицІбагъ кутуна, адалай пару чІугуна. Фур эгъуьнна, шуткъурган туькІуьрна, ципицІбагъдал вил алаз хъун патал минарани эцигна. Ибур вири вичиз кІвалахиз къунвай

ципицІбанрив вугана, вич сиягъатдиз фена. ²Вахт атайла, вичиз къвезвай пай къахчун патал, ада вичин нуькеррикай сад ципицІбанрин патав ракъурна. ³ЦипицІбанрини ам къуна, хъсандиз гатана, затІни гвачиз рахкурна.

⁴Ада аниз муькуь нуькер рекъе туна, гъадан къилни хана, бе-ябур авуна чукурна.

⁵Мад сад рахкурна, гъамни абуру яна къена. ГъакІ гъар гъилера атай-атайди я гатадай, я рекъидай.

⁶Эхирни ада «Зи хцикай абуруз регъуь жеда» лагъана, вичин рикІ алай авай-авачир са хва гъаниз ракъурна.

⁷Амма ципицІбанри чпи чпиз лагъана: «Им варис я. Ша чна ам рекъин, адан ирсни чаз жеда». ⁸Абуру ам яна къена, ципицІбагъдай акъудна гадарна. ⁹Гила ципицІбагъдин иесиди вуч ийида? Ада атана ципицІбанар рекъида, ципицІбагъни масабурун гъиле вугуда.

¹⁰Куьне Каламдай* ихътин гафар кІелначни бес: «УстІарри кваз такъуна гадарай къванцикай хандакІдин пипІе твадай къилин къван хъана. ¹¹Бес им аламат тушни къван чаз аквазвайди»¹.

¹²Къиса чпикай тирдан гъавурда акъур абуруз Иса къаз кІанзавай, амма халкъдихъай кичІе хъана. Иса гъанал туна, чеб хъфена.

Пачагъдиз гудай харж

(*МатІ. 22:15-22; ЛкІ. 20:20-26*)

¹³Иса гафунал къадай къаст аваз, абуру Адан патав фарисейри-кайни* Гъирудан* терефдаррикай са бязибур ракъурна. ¹⁴Абуру атана Адаз лагъана:

— Я Муаллим! Вун гъакъикъи ва масадаз чин чуьхуьдай гафар талгъудай инсан тирди чаз чизва. Вуна, садазни гардан кІир тавуна, Аллагъдин рекъер гъакъикъидаказ къалурзава. Римдин* пачагъдиз харж гун дуьз кар жезвани-жезвачни? Чна ам гана кІанзавани, тагана?

¹⁵Амма Ада, абурал къве чин алайди чир хъуниз килигна, лагъана:

— Куьне вучиз Зун синагъ ийизва? Зун килигун патал са динар гъваш.

¹⁶Абуру ам гъана.

— Идал алай шикил ва кхъенвай тІвар нинди я? — лагъана Ада.

¹ 12:10 Забур 117:22-23.

– Пачагъдинди я, – жаваб гана абуру.

¹⁷ – Пачагъдин пай – пачагъдиз це, Аллагъдин пай – Аллагъдиз, – лагъана Исади.

Абур Адан гафари мягътеларна.

Къейибурал чан хтуникай

(МатI. 22:23-33; ЛкI. 20:27-40)

¹⁸ Ахпа Исадин патав къейидалай къулухъ инсандал чан хкведач* лугъудай сакъаяр* атана.

¹⁹ – Я Муаллим! – хабар къуна абуру. – Мусадиди* чаз кхъенай: «Стхайрикай сад къена, аялар галачир паб амукайтIа, къуй муъкуъ стхади адан паб къахчуна вичин стхадин тухум кухтуруай»ⁱ.

²⁰ Ирид стха хъана: сад лагъай стхади паб гъана, амма ам аялар тахъана къена. ²¹ Адан паб къвед лагъай стхади къахчуна, аялар тахъана гъамни къена; пуд лагъай стхани гъакI хъана. ²² А паб ирид стхадини къахчунай, амма садахъни аялар хъанач. Абурулай къулухъ пабни хкъена. ²³ Ада ирид стхадик гъуьлуьк хъуниз килигна, абурал чан хтайдалай* къулухъ а паб ирид стхадикай гъи стхадин паб жеда?

²⁴ – Квез я Калам*, я Аллагъдин къуват тийижирвиляй тушни куьн гъалатI жезвайди? – жаваб гана Исади.

²⁵ Чан хтайла, инсанрин арада я папар гъунар, я гъуьлуьз финар хъжедач. Абур цавараллай малаикар* хъиз жеда.

²⁶ Къейибурал чан хтуникай рахайтIа, бес куьне Таврат* кIелначни къван? ЦIай къуна кузвай къакъвадин валарин юкъвай Аллагъди Мусадиз ихътин гафар лугъузвай чка кIелначни: «Зун Ибрагъиманни*, Исакъанни*, Якъубан* Аллагъ я»ⁱⁱ? ²⁷ Аллагъ къейибурун ваъ, чан алайбурунди я. Куьн кIевелай гъалатI жезва.

Виридалайни къилин тагъким

(МатI. 22:34-40; ЛкI. 10:25-28)

²⁸ Тавратдаррикай* сада, Исади сакъайриз* гъуьжетра хъсан жавабар гуз акуна, атана Адавай хабар къуна:

– Аллагъдин вири тагъкимрикай сифтегъанди гъим я?

²⁹ Исади адаз жаваб яз къилин тагъким лагъана:

ⁱ 12:19 Киххъей Къанун 25:5-6.

ⁱⁱ 12:26 ЭхкъечIун 3:56.

– «Яб це, Израил*! Чи Ребби* Аллагъ я, Ребби сад я; ³⁰ жуван Ребби Аллагъ рикІин вири сидкъидай, жуван вири руьгьдалди, жуван вири къатІунралди, жуван вири амандалди кІан хьухъ»ⁱ. Ингъе, сифтегъан тагъким гъа им я!

³¹ Къвед лагъайди ихътинди я: «Жув хъиз жуван мукъув гвайдини кІан хьухъ»ⁱⁱ. И къве тагъким вирибурулайни важиб тир-бур я.

³² – Хъсан я, Муаллим! – лагъана тавратдарди, – Вуна авайвал лагъана, Аллагъ сад я, Адалай гъейри масад авач. ³³ Гъам рикІин сидкъидай, вири къатІунралди, вири амандалди кІан хъун, жуваз жув хъиз, мукъув гвайдини кІан хъун Аллагъдиз акъуднавай вири къурбандрилайни артух я.

³⁴ Ада акъул квай жавабар гуз акуна, Исади лагъана:

– Вун Аллагъдин Пачагълугъдиз* гъахъдайвал гъазур хъанва. Мад Адавай са куьникайни хабар къадай жуьрэт абуру хъувунач.

Месигъ – Давуд пачагъдин Хва яни?

(*МамІ. 22:41-46; 23:1-7; ЛкІ. 11:43-46; 20:41-47*)

³⁵ Аллагъдин КІвале* чирвилер гун давамариз, Исади лугъуз хъана:

– Тавратдарри* Месигъдиз* Давуд* пачагъдин Хва вучиз лугъузвайди я? ³⁶ Пак Руьгъ* акатай Давуд пачагъдин вичин мецелай алатнай: «Реббиди* зи Агъадиз лагъанай: „Ви душманар За Ви кІвачерик вегъидалди Зи эрчІи гъилихъай ацукъ“»ⁱⁱⁱ.

³⁷ Давуд пачагъди Месигъдиз Агъа лугъуз хъайила, Ам адан эвлед гъикІ жезвайди я?

Гзаф халкъди хуш аваз Адаз яб гузвай.

³⁸ Халкъдиз чирвилер гуз, Исади лугъузвай:

– Тавратдаррикай яргъаз хьухъ! Абуруз, яргъи пекер алаз, майданрал чеб къалуриз кІанзава, абурун рикІ халкъди чпиз гъурмет къалурунал ала. ³⁹ Синауграни* межлисра абур вилик чкаяр къаз алахъда.

⁴⁰ Абуру, къве чин алайбуру хъиз, яргъалди дуьаяр* ийидай амалар ийиз хендедайрин кІвал-югъ тІуьна куьтягъда. Амма Аллагъдин патай абурув лап кІеви жаза агакъда.

ⁱ 12:29-30 Киххъей Къанун 6:4-5.

ⁱⁱ 12:31 Леви 19:18.

ⁱⁱⁱ 12:36 Забур 109:1.

Кесиб хендедадин садакья

(ЛкI. 21:1-4)

⁴¹ Иса, садакьядин пул вегьидай буьруьнждикай авунвай крчунин кьаншарда ацукьна, халкьди гьаниз пул гьикI вегьизватIа, килигзавай. Девлет авай гзафбуру пул пара вегьизвай. ⁴² Атай са кесиб хендедади, кьапуниз мукьва хьана, кьве чет кепек вегьена.

⁴³ Исади, Вичин тилмизрин* фикир а папал желбна, лагьана: — За квез рикIивай лугьзува: и кесиб хендедади амайбурулай гзаф пул вегьена, ⁴⁴ вирибуру чпихь авай артуханди вегьизвай, и папа, вичин кесибвизни килиг тавуна, вичихь авай-авачир вири гана.

Гележегдикай Исадин келимаяр

(МатI. 24:1-51; ЛкI. 21:5-38)

13 ¹ Иса Аллагьдин КIвалаяй* эьчечIдайла, Адан тилмизри-кай* сада Адаз лагьана:

— Муаллим! Килиг садра! Гьихьтин иер кьванер, гьихьтин иер дараматар ятIа!

² — Вун и зурба дараматрал гьейран хьанвани? — лагьана Исади. — Абур вири барбатI жеда, кьван кьванцел аламукьдач.

³ Иса Зейтун пелел*, Аллагьдин КIвалин кьаншарда ацукьна-вайла, Адахь галаз кьилди амукьай Петруди, Якьуба*, Ягьяди* ва Эндирея Адавай хабар кьуна:

⁴ — Ам мус жедай кар я? Адакай виликамаз хабар гудай ишара* гьихьгинди я?

⁵ Вичиз гайи суалдиз жаваб яз, Исади абуруз ихтилат ийиз гатIунна:

— Мукьаят хьухь, куьн алцуариз тахьурай! ⁶ Гзафбур, чеб Зун я лугьуз, чеб Зи ТIварцIелай* атанвайди я лугьуз, кьведа. Гьадалди абуру гзаф инсанар алцуарда.

⁷ Мукьваривай ва я яргъарай дяве физвай ванер кьвез хьайила, кичIе жемир, абур жедай крар я, амма чир хьухь хьи, им гьеле эхир туш. ⁸ Халкь халкьдал кьарагьда, пачагьлугьни — пачагьлугьдал, чка-чкайра залзалаяр жеда, каш гьатда. Им азаб-азиятрин эвел я.

⁹ Амма мукьаят хьухь, инсанри дуванханайра куь дуван аквада, чпин синаугра* квез гатунар кьада, Закай шагьидвал авун патал, куьн гьакимринни пачагьрин вилик акьвазарда.

¹⁰ Амма эхир жедалди вилик эвелни-эвел кІанзавайди вири халкъарин арада Шад Хабар* чукІурун а.

¹¹ Куь дуван ийидалди виликамаз вуч лугьудатІа фикирмир; дуванханада куь рикІел вуч атайтІа, гьам лагь, куьз лагьайтІа куь мешелай рахадайди куьн ваъ, Пак Руьгь* жеда.

¹² Стхади стха, ажалдин къармахра тун патал, маса гуда, бубадини — вичин веледар; веледарни диде-бубадиз акси экъечІа да ва абур рекьида. ¹³ Зи ТІвар мецел хьуниз килигна, куьн вирибуруз такІан жеда; эхирдалди эхайди хилас жеда.

¹⁴ Тахьана кІандай чкада авай чкІайвилин чиркинвал акурла, — кІелзавайда къатІунни авурай, — Ягьудатда* авай къванбур вири, катна фена, дагълара чуьнуьх хьурай. ¹⁵ Вуж къавал алаз хьайитІа, ам герек шей къачуз кІвализ гьахь тавурай! ¹⁶ Вуж чуьлда аваз хьайитІа, ам винелай алуькІдай вичин пекер къахчуз кІвализ хьфин тавурай! ¹⁷ Гьа чІавуз руфунал заланбурузни хурухь аялар галайбуруз гуж жеда!

¹⁸ Гьахьтин къада-балаяр галай йикъар хьуьтІуьз татурай лагьана дуьаяр* ая. ¹⁹ Аллагьди дуьнья халкъай йикъалай къенин йикъалди тахьай хьтин ва идалай къулухь тежедай хьтин мусибат гьа йикъара инсанрин къилел къведа. ²⁰ Реббиди* виликамаз гьа мусибатдин йикъар тІимил авуначиртІа, чан алай са затІни хилас жедачир. Амма Вичи хьянавайбурун, Вичин рикІ алайбурун хатурдай Ада а мусибатдин вахт куьруь авунва.

²¹ Гьа чІавуз квез сада «Ингье, им Месигь* я», я тахьайтІа муькуьда «Ангье, Ам Месигь я» лагьайтІа, куьн чІалахь жемир. ²² Тапан месигьарни тапан пайгьамбарар* гзаф акъатда. Абуру гьар жуьредин аламатар ва керемат-ишараяр къалурда, алакьайтІа, гьатта Аллагьди хьянавайбуруни кваз алцуариз алахьда. ²³ Амма куьн мукъаят хьухь. Килиг гьа, За квез вири виликамаз лагьанва.

²⁴ Ахпа и къада-балаяр алатайдалай къулухь къведай йикъара рагь мичІи жеда, вацрани экв хгудач. ²⁵ Гьетер аватда, цавун къуватар юзада. ²⁶ Гьа чІавуз Инсандин Хва* зурба къудратда ва баркаллада*, циферин юкъва аваз къвез аквада. ²⁷ Гьа вьеда Инсандин Хци, дуьньядин и къилияй а къилиз Вичин малаикар* ракъурна, Вичи хьянавайбур кІватІ хьийида.

²⁸ Инжилдин тар квез чешне хьурай: адан хилери тІурар гьана пеш ахьайиз хьайитІа, квез мукъвара гад алуькьдайди чир жеда. ²⁹ За лугьузвайди къилел къвез акурла, Инсандин Хва куь ракІарив агакънавайди квез чир хьухь.

³⁰ За квез рикІивай лугъузва: гилан несил алатна фидалди и крар вири кылиз акъатда.

³¹ Чилни цав алатна фида, амма Зи Гафар алатна фидач.

³² Ам къведай я югъ, я сят садазни чидач, я цавараллай мала-икриз, я Хциз. Ам анжах Бубадиз* чида. ³³ Килиг гъа, уях хъухъ, квезни а вахт чизвач!

³⁴ А чІав – кІвал-югъ туна, кІвалел элкъвезвайбурун хиве жавабдарвал туна, гъардал ийидай кар тапшуругъ авуна, варарал алайдазни ксумир лагъана, сиягъатдиз фейи инсан хъиз я. ³⁵ ГъакІ хъайила, уях хъухъ. КІвалин иеси няниз ва я кбуланфериз, кІекер рахадайла ва я пакамахъ – мус хкведатІа квез чизвач.

³⁶ Килиг гъа, ам хтайла, адаз куьн ксанваз жагъун тавурай!

³⁷ За квез лугъузвайди вирибурузни лугъузва: уях хъухъ!

Иса рекъиз кІан хъун

(*МатІ. 26:2-5; ЛкІ. 22:1-2*)

14 ¹ Песагъ* ва Пили фарин суварар* алукуьдалди кве югъ амай. Чехи хахамарни* тавратдарар* чпи Иса кбуна рекъидай чинебан са рекъихъ къекъвезвай.

² – Ам сувар юкъуз кбуна виже къведач, халкъдин арада наразивал гъатда, – лугъузвай абуру.

Иса Бетан хуьре

(*МатІ. 26:6-13; ЛкІ. 7:37-38; Ягъ. 12:1-8*)

³ Иса Бетанда, жузам* азарди кьунвай Симунан кІвале суфрадихъ ацукънавайла, Адан патав атана са папа, хъенчІин къапунин кІуф хана, гъада авай багъа атирар Адан кылел илична. ⁴ Хъел атай са бязибуру чпи чпик лугъуз хъана:

– А атирар вучиз гъакІ серфна вара-зара ийизва? ⁵ Ам пуд виш динардилаьни¹ багъаз маса гана, а пул кесибрин арада пайиз жедай.

Абуру папаз ахмурар ийиз хъана. ⁶ Амма Исади лагъана:

– Ам секиндив тур, куьн вучиз адал гъавалат хъанва? Ада Зун патал хъсанвал авуна. ⁷ Кесибар датІана квехъ галаз амукъда, квевай абуруз гъар квез кІан хъайила хъсанвилер ийиз жеда, амма Зун квехъ датІана галамукъдач. ⁸ А папа вичивай жедайвал авуна: Зал атирар илична, ада Зун сура динжарун патал гъазурна.

¹ 14:5 300 динар гъакъи яз къачун патал адетдин зегъметкешди 300 юкъуз кІвалахун лазим жезвай.

⁹ За квез рикИвай лугъзва: Шад Хабардикай* вязер ийидай къван чкайра и папа авур хъсан кардикай рахаз жада, ам инсан-рин рикІерилай алатдач.

Ягъуда Иса маса гун

(*МатІ. 26:14-16; ЛкІ. 22:3-6*)

¹⁰ Исадин цІикъвед илчидикай* сад тир Искарият Ягъуд*, Иса маса гуз кІанз, чІехи хахамрин* патав фена. ¹¹ Адан къаст чир хъайила, хахамриз хвеши хъана ва абуру а кардай адаз пул гун хиве къуна. Ягъуд, Иса гъикІ маса гудатІа лугъуз, са къулай вах-тунихъ къекъвез хъана.

Песагъ суварин тІуьн-хъун

(*МатІ. 26:17-29; ЛкІ. 22:7-23; 1-Кар. 11:23-25*)

¹² ТІили фарин суварин* сад лагъай юкъуз, адет тирвал, Песагъдин тукІвадай кІел къурбанддиз акъудна гъазур хъайила, тилмизри* Исадиз лагъана:

— Ваз Песагъ суварин* суфрадихъ гъина ацукъиз кІанзава? Чна фена тІуьн гъазурда.

¹³ Вичин тилмизрикай къвед рекъе твадайла, Исади абуруз лагъана:

— Куьн шегъердиз алад. Квел ана цив ацІай квар гвай са инсан гьалтда; куьн адан гуьгъуьна аваз алад. ¹⁴ Ам гъи кІвализ гъа-хъайтІа, гъадан иесидиз «Муаллимди Вичин тилмизрихъ галаз санал Песагъ суварин суфра авай кІвал гъина ава лугъуз хабар къазва», — лагъ. ¹⁵ Ада квез вини гъавада авай дигирнавай чІехи тавдин кІвал къалурда. Гъана чаз Песагъдин тІуьн гъазура.

¹⁶ Адан тилмизар фена шегъердиз акъатна. Абуруз Исади ла-гъайвал жагъана. Абуру гъана Песагъдин тІуьн гъазурна.

¹⁷ Няни хъайила, Ам цІикъвед илчини* галаз атана. ¹⁸ Суфра-дихъ ацукъна фу незвайла, Исади лагъана:

— За квез рикИвай лугъзва: Исятда Захъ галаз санал фу нез-вай квекай сада Зун хаинвилелди маса гуда.

¹⁹ Абур пашман хъана.

— Зун яз тахъуй гъа? — са-сада хабар къуна Адавай.

²⁰ — Ам Захъ галаз хуьрекдик къгъиз незвай цІикъвед касдикай сад я, — лагъана Исади.

²¹ Инсандин Хци* Вичин уьмуьр Каламда* кхъенвай-вал тухузва, амма Инсандин Хва маса гудайдан къилел

къведайди мѧса гуж я! А касдиз дуьньядал атаначиртІа гена хъсан тир.

²²Абур тІуьник квайла, Исади фу къачуна, хийир-дуьа* ийиз-ийиз, ам кІус-кІус авуна, тилмизриз пайна.

— Ма, къачу, им Зи Беден я! — лагъана Ада.

²³Ахпа Ада сукІра къачуна, хийир-дуьа авуна, ам абурув ву-гана. Вирида анай хъвана.

²⁴— Им Зи Икърардин иви я, — лагъана Исади. — Ам гзафбур хилас хъун патал авахъда. ²⁵За квез рикІивай лугъзува: къенин йикъалай эгечІна За мад чехир — ципицІрин миже хъвадач. ЦИ-ийи чехир За анжах Аллагъдин Пачагълугъда* хъвада.

Петруди къил къакъудуникай

(*MamI. 26:30-35; ЛкI. 22:32-34; Ягъ.13:37-38*)

²⁶Шукурдин манияр яна, Исани тилмизар* Зейтун пелел* екъечІна. ²⁷Ана Исади тилмизриз лагъана:

— Къе йифиз куьн садни Зи иман* гваз амукъдач. Каламда* кхъенвай «За Чубан яна къейила, лапагар гъар сад санихъ чкІи-да»¹ лугъудай гафар Зи къилел къведа.

²⁸Зал чан хтайла*, Зун квелайни вилик Галилейдиз* атана акъатда.

²⁹Петруди Адаз лагъана:

— Амайбур Ви иман гвачиз амукъайтІани, зун Ви имандал аламукъда.

³⁰— За ваз рикІивай лугъзува, — жаваб гана Исади, — къе йифиз кІекре къведра гъарайдалди вуна Закай пудра къил къакъудда.

³¹Амма Петруди рикІивай лугъуз хъана:

— Зун Вахъ галаз санал рекъидай чкадал атайтІани, Вакай за са чІавузни къил къакъуддач.

Гъа ихътин гафар амай тилмизрини лагъанай.

Гетсеман багъда Исади дуьа авун

(*MamI. 26:36-46; ЛкI. 22:39-46*)

³²Ахпа абур Гетсеман лугъудай чкадиз атана.

— За дуьаяр* ийидалди куьн инал хъухъ, — лагъана Исади Вичин тилмизриз*. ³³Ада Вичихъ галаз Петру, Якъуб* ва Ягъя* тухвана. Гъана Адак кичІевални дарихвал акатна.

¹ 14:27 Зекери 13:7.

³⁴ – Зи рикІ ажалдин тІалди незва, куьн, ксун тавуна, инал хьухь, – лагъана Ада тилмизриз.

³⁵ Са тІимил анихъ фена, Исади, чинихъди ярх хъана, мумкин кар ятІа, а пис чІав Вичелай алатрай лугъуз, дуьаяр авуна.

³⁶ – Абба*! Буба* чан! – лугъуз хъана Ада. – Валай алакь тийидай кар авач; и гъам-пияла Зав хъваз тамир; ятІани, Заз кІандайвал ваъ, Ваз кІандайвал хьурай.

³⁷ Элкъвена хтайла, Адаз тилмизар ахварал фенваз акуна.

– Я Симун! – лагъана Ада Петрудиз. – Вун ксанвани? Вавай са сятда уяхдиз акъвазиз хъаначни?

³⁸ Уях хьухь, куьн темягъра гъат тавурай лугъуз, дуьаяр ая, руьгъдиз кІан хъайитІани, беден зайиф яз амукьда.

³⁹ Исади, мад къерех хъана, виликдай лагъай гафар тикрар хъийиз, дуьаяр авуна.

⁴⁰ Ам хтайла, Адаз абур мад ксанваз жагъана. Абур юргъун хъана, вилер чеб-чпелай ахвариз физвай. Абур вуч жаваб гудатІа чин тийиз амай.

⁴¹ Пуд лагъай гъилера атана, Ада абуроз лагъана:

– Куьн мад ксана амани? Ял язавани? Бес я! Вахт атана агакъ-нава. Ингъе, Инсандин Хва* гунагъкаррин гъиле гъатзава. ⁴² Къарагъ, ша: ангъе, Зун маса гузвайди мукъва хъанва.

Иса маса гун ва къун

(*МатІ. 26:47-56; ЛкІ. 22:47-53; Ягъ. 18:3-11*)

⁴³ Гаф мецел аламаз, Адан цІикъвед илчидикай* сад тир Ягъуд* атана акъатна. Адахъ чІехи хахамри*, тавратдарри* ва агъсакъалри ракъурнавай гзаф инсанар галай. Абурув турарни вагърамар гвай. ⁴⁴ Хаинди вичихъ галайбур Иса маса гунин ишарадин* гъавурда туна:

– Низ за салам гана темен гайитІа, Ам Гъам жеда. Вегъена, Ам яхъ. Килиг, Ам тухудайла, Адалай вил алудиз тахъуй, мукъаят хьухь.

⁴⁵ Атанмазни Ягъуда, Исадиз мукъва хъана, «Муаллим!» лагъана, Адаз темен гана. ⁴⁶ Гъа инал Ягъудахъ галайбуру вегъена Иса къуна. ⁴⁷ Амма Исадихъ галайбурукай сада вичин тур акъудна, къилин хахамдин са лукІ яна, адан яб галудна.

⁴⁸ И чІавуз Исади атанвайбуруз лагъана:

– Зун къун патал, куьн, къачагъ къаз фидайвал, турарни вагърамар гваз атанва хьи? ⁴⁹ Зун гъар юкъуз чирвилер гуз квехъ галаз

санал Аллагъдин КІвале* жедай, амма ана куьне Зак кязавачир. Гилад кьуй Каламда* кхьенвайди Зи кьилел атурай!

⁵⁰ Гьа вахтунда вири тилмизар*, Ам гьанал туна, катна. ⁵¹ Кьецил жендекдал анжах шаршав алчуднавай са жегьил Исадин гуьгьуьна аваз физвай. Инсанри ам вегьена кьуна. ⁵² Амма ам хьуткьунна, абурун гьиле шаршавни туна, кьецила катна.

Исадик тахсирар кутун

(*МатI. 26:57-68; ЛкI. 22:54-55, 63-71; Ягь. 18:12-13, 19-24*)

⁵³ Иса кьилин хахамдин* патав гьана. Анал чIехи хахамар, тавратдарар* ва агьсакъалар вири кIватI хьанвай.

⁵⁴ Петру яргъалай хьиз абурун гуьгьуьна аваз, кьилин хахамдин гьаятдиз кьван атана; гьана ада, цIун патав нуькеррин арада ацукьна, вичиз чим акъудзавай.

⁵⁵ ЧIехи хахамарни вири Меслягьат*, Иса кьиникьиз акъудун патал, Адаз акси делилрихъ кьекъвезвай, амма абуруз Адак ку-тадай тахсирар жагъизвачир.

⁵⁶ Гзафбуру Адаз акси тапан шагьидвилер ийизвай, амма абур сад садахъ галаз кьан тийидайбур тир. ⁵⁷ Са бязибуру, кьарагъиз, ихьтин тапан делилар гъизвай:

⁵⁸ — Чаз Ада «Инсандин гьилералди эцигнавай и Аллагъдин КIвал* чIурна, пуд йикъалай За инсандин гьил галукъ тавур масад эхцигда»ⁱ, — лугъуз ван хьана.

⁵⁹ Абурун шагьидвилерни сад садав кьунвайбур тушир.

⁶⁰ Ахпа кьилин хахам юкъвал экъечIна.

— Вучиз вун чуькъни тавуна акъвазнава? — хабар кьуна ада Исадивай. — Ваз лугъудай гаф авачни? Абур Ваз акси яз экъечI-зава эхир!

⁶¹ Амма Ада сивяй са гафни акъуднач.

— Шукур хьайи Аллагъдин Хва* Месигь* Вун яни? — мад хабар кьуна кьилин хахамди.

⁶² — Зун я, — жаваб гана Исади. — Инсандин Хва* цаваллай цифераллаз, шукур хьайи Къудрат Авайдан эрчIи патавай ацукь-наваз квез аквада.

⁶³ Инал кьилин хахамди вичел алай пекер къазунна.

— Мад чаз шагьидар герек яни кьван? — лагьана ада. — ⁶⁴ Адан аси* ихтилатар квез ван хьана. Куь фикир гьихьтинди я?

ⁱ 14:58 Ягья 2:19.

Абуру вирида Ам кьиникьиз акъуддай чкадал атанва лагъана.

⁶⁵Са бязибуру Адан чиниз тфуяр вегъена, Адан вилер кутІуниз, чин ягъиз, Адавай «Ягъайди вуж я, пайгъамбар*?» лугъуз хабар къазвай. Нуькеррини Адан чиниз лапІашар вегъизвай.

Петруди Исадикай кьил къакъудун

(МатІ. 26:69-75; ЛкІ. 22:54-62; Ягъ. 18:15-18, 25-27)

⁶⁶Гъа чІавуз Петру гъаятда авай. Адан патав кьилин хахамдин* къаравушкай сад атана, ⁶⁷цІун патав вичиз чим акъудзавай Петру акуна, адаз килигна, лагъана:

– Назаретви Исадихъ вунни галай.

⁶⁸Амма Петруди Исадикай кьил къакъудна.

– Абур заз чидай крар туш, я вуна вуч лугъузватІани зун гъавурда гъатзавач, – лагъана ада.

Ам экъечІна вилик квай гъаятдиз фена. И арада кІекре гъарайна.

⁶⁹Ам мад садра ахкур гъа къаравушди инал акъвазнавайбуруз «Имни гъабуркай я» лагъана. ⁷⁰Ада мад Исадикай кьил къакъудна. Са герендилай анал акъвазнавайбуру Петрудиз мад хълагъна:

– Якъин вун гъабуркай я; вун Галилейдай* я.

⁷¹– Куьне лугъузвай Инсан заз чидайди туш, – кьин къуна ада.

⁷²И чІавуз кІекре къвед лагъай гъилера гъарайна. Петрудин рикІел вичиз Исади лагъай гафар хтана: «КІекре къведра гъарайдалди вуна Закай пудра кьил къакъудда». Петру шехъиз эгечІна.

Иса ПилатІан вилик

(МатІ. 27:1, 11-30; ЛкІ. 23:1-5, 13-25; Ягъ. 18:28-19:16)

15 ¹Экуьнахъ тадиз чІехи хахамри* агъсакълрихъни таврат-даррихъ* ва Меслягъатда* авай вирибурухъ галаз меслятар авуна. Абуру Иса кутІунна, тухвана ПилатІан* гъиле туна.

²ПилатІа Адавай хабар къуна:

– Вун Чувудрин* Пачагъ яни?

– Вуна гъа икІ я лугъузва, – жаваб гана Исади.

³ЧІехи хахамри Адак гзаф тахсирар кутуна. ⁴ПилатІа Адавай мад хабар къуна:

– Ваз лугъудай гаф авачни? Вак кутазвай къван тахсирар Ваз аквазвачни?

⁵Амма Исади и гафаризни жаваб тагайвиляй ПилатІ пара мягътел хъана.

⁶ Гъар Песагъ суварин* юкъуз халкъди тІвар къур къазаматдавайбурукай сад ПилатІа ахъайдай адет тир. ⁷ Гъа чІавуз, гьул-гъула гъатай вахтунда инсанар къиниз килигна, Бараб ва са къадар маса ксар къазаматда тунвай. ⁸ Халкъди, кІватІ хъана, и гъилерани ПилатІавай ада гъар сувариз ийизвай кар къиле тухун тІалабзавай.

⁹ – Квез кІандатІа, Чувудрин Пачагъ ахъайдани? – жаваб гана ПилатІа. ¹⁰ (ПилатІаз чІехи хахамри Иса чпин пехилвиляй вичин гъиле тунвайди чизвай.)

¹¹ Амма чІехи хахамри, Исадилай Бараб ахъаюн хъсан я лугъуз, халкъдик футфа кутазвай.

¹² – Куъне «Чувудрин Пачагъ я» лугъузвайдаз за вуч авуна кІанзава? – мад лагъана ПилатІа халкъдиз.

¹³ – Хашуниз* ягъ Ам! – гъарайна абуру.

¹⁴ – Ада вуч пис кар авуна къван? – лагъана ПилатІа.

Амма халкъди амайдалайни кІевиз гъараяр авуна:

– Хашуниз ягъ Ам!

¹⁵ Халкъдиз кІандайвал хъун патал, ПилатІа Бараб ахъайна. Исани, къамчидалди гатана, хашуниз ягъ лагъана эмирна.

¹⁶ Аскерри Иса сердердин кІвалерин гъаятдин къенез тухвана, гъана вири аскерар кІватІна. ¹⁷ Абуру Адал яру пекер алукІна, къилелни къакъвадин таж эцигна. ¹⁸ Гъанлай абуру Адакай ягъанатар ийиз хъана:

– Чувудрин Пачагъ сагъ хъурай! ¹⁹ Абуру лашунал Адан къил гатазвай, тфуйар гузвай, метІерал акъвазиз ягъанатдалди Адаз икрам ийизвай.

Иса хашуниз ягъун

(*МамІ. 27:31-44; ЛкІ. 23:26-43; Ягъ. 19:17-27*)

²⁰ Адакай ягъанатар авуна куътягъ хъайидалай къулухъ, Исадилай яру пекер хтІунна, Адал Вичин парталар алукІна. Гъанлай Ам хашуниз* ягъиз тухвана.

²¹ НикІяй шегъердиз хквезвай киринейви Симун лугъудай са касдив, Искендеранни Руфан бубадив, Исадин хаш тухуз тунна. ²² Ам ГалгутІ, яни «Генгеш» лугъудай чкадал гъана. ²³ Адаз тиряк квай набататдин миже какадарнавай чехир гуз алахъна, амма Ада ам хъванач. ²⁴ Иса хашуниз ягъайдалай къулухъ, Ам хашунал алаз хкажайбуру Адан пекер, чип вегъиз, чпин арада пайиз хъана.

²⁵ Ам экуьнин сятдин кІуьдриз хьиз хашуниз янай. ²⁶ Тах-сиркарвилер къалурдай къулунал «Чувудрин* Пачагъ» кхьена, Адан къилихъ яна. ²⁷⁻²⁸ Адахъ галаз санал къилдин хашариз къве къучини яна: сад Адан эрчІи, муькъуьдини – чапла патавай.

²⁹ Патавай физвайбуру, Адакай чІурукІа рахаз, чпин къилер юзуриз лугъуз хъана:

– Эй, Аллагъдин КІвал* чукІурна пуд йикъан къене эхциг хъийидайди! ³⁰ Жува Жув хиласа! Хашунилай эвичІ!

³¹ Гъа и жуьреда чІехи хахамрини* тавратдарри* рахшанд кваз чпи чпиз лугъузвай:

– Масадбур Ада хиласдай, гила Вичивай Вич хиласиз жезвач!
³² И Месигъ*, Израилдин* Пачагъ, гила жедатІа, хашунилай эвичІ-рай. ЭвичІна акуртІа, Ам Месигъ тирвиллин чун чІалахъ жеда!

Адахъ галаз санал хашуниз янавайбуруни Адаз экъуьгъзавай.

Исадин къиникъ

(*МатІ. 27:45-56; ЛкІ. 23:44-49; Ягъ. 19:28-30*)

³³ Нисинрихъ вири чилел мичІ акъалтна, сятдин пудралди гъакІ амаз хъана. ³⁴ Сятдин пудаз хьиз Исадай гъарай акъатна:

– Элаи, Элаи! Лема сабахтани? (Яни: «Я Аллагъ! Я Аллагъ! Вуна Зун вучиз туна?»)

³⁵ Адан ван атай гъанал алай са бязибуру лагъана:

– Килиг садра, Ада Ильясаз* эверзава.

³⁶ Абурукай сада, чукурна фена, цуру чехирдай къежирнавай мантар, лашунин кІвенкІвел акъалжна, Исадин сивихъ тухвана, лагъана:

– Акъваз кван, Ам анлай элягъиз Ильяс къведатІа килигин чун.

³⁷ Исадай мад кІевиз гъарай акъатна. Гъа инал Ада чан гана.
³⁸ Аллагъдин КІвале* авай пердени виняй агъуз пад хъана.

³⁹ Са вишенкъил къаншарда акъвазнавай. Исадин чан а жуьреда хкатайди акурла, ада лагъана:

– И Инсан рикІивайни Аллагъдин Хва* тир.

⁴⁰ Анал яргъал акъвазна килигзавай папарни алай. Абурун арада Маждалдай тир Майрам*, гъвечІи Якъубанни* Юсидин диде Майрам ва Саламат авай. ⁴¹ Абур, Иса Галилейда* авай вахтунда, Адан гуьгъуьна гъатна, Адаз къуллугъ авурбур тир. Абурулай гъейри Адан гуьгъуьна аваз Ярусалимдиз атанвай гзаф маса папарни авай.

Иса рага атІанвай сура тун

(МатІ. 27:57-61; ЛкІ. 23:50-56; Ягь. 19:38-42)

⁴² Няни хьанвай, суварин вилик квай жуьмядин югъ тир, яни Киш йикъан*, Песагъ суварин* вилик квай югъ. ⁴³ АриматІай-дай тир, вични Аллагъди пачагъвал ийидай вахтунал вил алай, Меслягъатдин векил, гьурмет авай ксарикай сад тир Юсуфа* ПилатІан* патав фин къетІна. Ада фена ПилатІавай Исадин мейит вичив вахгун тІалабна. ⁴⁴ Иса икъван фад къена лагъана ван хъайила, ПилатІ мягътел хъана. Аскеррин кылевайдаз эверна.

— Ам фадлай къенани? — хабар къуна ада.

⁴⁵ Аскеррин кылевайдан жаваб чир хъайила, ПилатІа Юсуфаз мейит къахчудай ихтияр гана. ⁴⁶ Адани мейит хашунилай* эяна, кафан маса къачуна, Исадал алчудна, Ам рага атІанвай къветІе-сура кучукна. КъветІин сивихъни къван агулдна.

⁴⁷ Маждалдай тир Майрамани* Юсидин диде Майрама Исадин мейит эцигнавай чка рикІел хвена.

Исадал чан хтун

(МатІ. 28:1-10; ЛкІ. 24:1-10; Ягь. 20:1-10)

16 ¹ Киш югъ* алатайдалай къулухъ Маждалдай тир Майрама*, Якъубан* диде Майрама ва Саламата, фена, Исадивай гуьцІун патал, атирдин ни галай гъерияр маса къачуна. ² Экуьнахъ лап фад, рагъ экъечІзавайла, гъафтедин сад лагъай юкъуз¹, абур Иса эцигнавай сурун патав атана. ³ «КъветІин сивив агалднавай къван чаз ни алудда?» лугъуз, абур чеб чпихъ галаз рахазвай.

⁴ Килигайла, абуруз къван сивихъай гелянаваз жагъана. Къванни зурбади тир.

⁵ Суруз гъахъайла, абуруз яргъи лацу пекер алаз эрчІи пата ацукънавай жегъил гада акуна. Абуруз гзаф кичІе хъана.

⁶ — КичІе жемир, — лагъана гадади, — куьн хашуниз* янавай Назаретви Исадихъ къекъезвани? Адал чан хтанва*, Ам ина амач. Ингъе Ам эцигай чкани.

⁷ Алад, фена, Исади Вич Галилейдиз* абурулай вилик акъатда лагъана хиве къурвал жедайвиликай Адан тилмизризни* Петрудиз хабар це. Абуруз Ам гъана аквада.

¹ 16:2 Чувудри гъафтедин сад лагъай югъ гъяд яз гьисабзава.

⁸ Папар кветІяй экъечІна, чукурна фена. Абурук кичІевилин зурзун акатнавай. Чпиз акурдакай абурувай кичІела садазни лугъуз жезвачир.

Чан хтанвай Иса

(Ягъ. 20:10-23)

⁹ Экуьнахъ фадамаз, гьафтедин сад лагъай юкъуз, чан хтай* Иса сифтени-сифте Маждалдай тир Майраман* вилик атана акъатна. Исади адакай ирид жин* хкудайди тир. ¹⁰ Адани, фена, шез хъукъван тийизвай Исадин тилмизриз* хабар гана. ¹¹ Амма абур чан хтай Иса Майрамаз акуна лугъудай гафарин чІалахъ хъанач.

¹² Адалай кьулухъ абур чуьлдай фидайла, абурукай къведан вилик маса къаматда аваз Иса пайда хъана. ¹³ Хтайла, абуруни амайбуруз хабарна, амма гъабурун чІалахъни хъанач.

¹⁴ Эхирни садра фу нез суфрадихъ ацукънавай цІусад тилмиздин вилик Иса атана акъатна. Абур чІалахъ тахъайди ва абурун рикІерин буьркъуввал чизвай Ада абуруз туьгъметарна, вучиз лагъайтІа абур Ам чан хтанваз акурбурун чІалахъ хъаначир.

¹⁵ – Дуьнья тирвал алад ва Шад Хабардикай* чан алай къван виридаз муштулухар це, – лагъана Ада абуруз. ¹⁶ – Ни имандал* атана цик акахъун къачуртІа*, гьам хиласни жеда; нив иман тахъайтІа, адаз кар атІуда. ¹⁷ Иман гвайбурун патав ихътин керемат-ишараяр жеда: абуру Зи ТІварцІелай* жинерар хкудда, абур цІийи чІаларалди рахада; ¹⁸ абуру гъуьлягъар гъиле къада, агъу хъвайитІа, абуруз са зарарни жедач; азарри къунвайбурун гъилер эцигайла*, абур сагъ хъжеда.

¹⁹ Гъа икІ тилмизрихъ галаз Вичин суьгъбет куьтягъ хъайи Реб-би* Иса, цавариз хкаж хъана, Аллагъдин эрчІи патавай ацукъна.

²⁰ Анай хъфена, тилмизар виринра Шад Хабардикай муштулухар гуз къекъвена. Реббиди, лагъайтІа, абуруз куьмек гузвай: Вичин патай керемат-ишараяр ракъуриз, Ада абурун гафарин дуьзвал тестикъ ийизвай.

ЛУКІАДИЛАЙ АТАЙ ШАД ХАБАР

እርኅታ-ደገታ-ደዐ-ትኅዑ-ት፣
ጥታ-ቀደሐደገ ገደገደ ፣ ኅ
ጥዑ-ት-ጸደህኅኅኅ ከዑ-ትክ
ኅደክ ዑ-ት-ጸደህኅኅኅ ፡ ገደ
ኅታ-ታ-ኅጥዑ-ት-ታዕ-ት-ገደዳታ

ЛкI. 4:36

Гъахъун

Къабулнавай къайда тирвал, и ктаб кхъейди илчи Павелан амадаг-рикай сад хъайи ва вичин пеше жерягъ тир ЛукІа я. Ам Исадин уьмуьр вичин вилералди акур кас тушир. Гъавиляй ам шагъидривай хабарар къаз ва Исадин уьмуьрдикайни крарикай рикІел хкунар вичин Шад Хабар кІелдайбур патал санал кІватІиз къетІен мукъуфдивди алахъна. Ада Исадин уьмуьрдин куьлуб-шуьлуьяр гъа чІаван тарихдин вакъи-айрихъ галаз са алакъада тунва. Ада гъа идалди Месигъдихъ ийизвай имандихъ тарихдин мягъкем бине авайди къалурзава. Ада Месигъди чилел тухвай уьмуьрдин тарихдикай вири инсаниятдин тарихдин са пай хъайиди къалурзава.

Аллагъди саилрин ва жемятди негънавайбурун къайгъу чІугуниз, Месигъдиз ибадат авур папарин крариз ва Иса Месигъдихъ иман ийиз-вай гъар садаз, ам гъи халкъдикай ятІа килигни тавуна, Аллагъдин Пачагълугъдиз фидай мумкинвал хъуниз ЛукІади къетІен фикир гузва.

Гъикаятдин рекъяй алакъунар авай ЛукІади кхъинрин жуьреба-жуьре хатІар чІехи устадвилелди сад садав агудзава. Месела, сад лагъай къиле ада Забурдин манийриз мукъва ва илгъам галай гимнар чешне яз гъизва. Исадин къисаяр лагъайтІа, ада къилди-къилди гузва (кил. иллаки 14-16-къилер).

ЛукІади гъакІ «Илчийрин крар» ктабни кхъена. Ана ада Иса цаварал хъфейдалай гуьгъуьниз иманийрин кІватІал кІвачел акъалтуникай ихтилатзава.

Зекеридин патав малаик атун

1¹⁻² Гзафбур чи арада къиле фейи, гъакІни эвелдилай чпиз вилералди акур ва Аллагъдин Гафуниз къуллугъ авур ксаривай чаз ван хъайи вакъиайрикай къисаяр* туькІуьриз эгечІна.³⁻⁴ Гъавиляй зани вун патал, играми Тегъафил, вун жуваз гайи чирвилер дуьз тирвилин чІалахъ рикІивай хъун патал, вири крар лап эвелдай авайвал чирна, галай-галайвал сад садан гуьгъуь-наллаз кхъин къетІна.

⁵ Ягьудат* вилаятдин пачагь Гьирудан* девирда Аби кьиле хьайи хахамрин* кІватІалдик Зекери лугьудай са хахам квай, адан паб Элисабат Гьарунан* тухумдикай тир. ⁶ Аллагьдин вилик абур Реббидин* вири кьайдайрални тагькимрал кЕвелай амал ийизвай гьахь-михьибур тир. ⁷ Амма абурухь аялар авачир, вучиз лагьайтІа Элисабат эремек тир, абурун кьведанни яшар хьанвай.

⁸ Садра Аллагьдин КІвале* кьуллугь ийидай нубат Ави кьиле хьайи хахамрин кІватІалдал атана. ⁹ Чип вегьидай кьайда авай, хахамрин арада атирдин ни галай гум акьудун и гьилера чпинай Зекеридал атана. ¹⁰ Ада Аллагьдин КІвале ни галай затІар кудайла, кьецел алай гзаф инсанри дуьаяр* ийизвай. ¹¹ Гьа и вахтунда адаз атир галай гум акьуддай кьурбангандин* эрчІи пата Реббидин малаик* акьвазнаваз акуна. ¹² Ам акурла, Зекери вич вичивай квахьна ва адаз гзаф кичІе хьана.

¹³ – КичІе жемир, Зекери, – лагьана малаикди, – Аллагьди ви дуьаяр кьабулнава, ви паб Элисабата ваз хва хада, вуна адал Ягьа* тІвар эциг. ¹⁴ Ам дуьньядал атуни ваз чІехи шадвал гьида, гзаф инсанриз хвеша жеда. ¹⁵ Аллагьдин вилик адакай зурба кас жеда. Ада я чехир, я буза хьвадач. Гьеле дуьньядиз татанмаз ам Пак Рувьгдив* ацІанваз жеда. ¹⁶ Ада Исраилдин* гзаф ксар чпин Аллагь тир Реббидихь элкьуьрда. ¹⁷ Ильясан* хьтин руьгьни кьудрат аваз ам, бубайрин рикІер веледрихь элкьуьр хьийиз, Аллагьдин рекьай акьатнавайбур дуьз рекье хуказ, Ребби кьведалди виликамаз халкь гьазурун патал, Адалай вилик дуьньядиз кьведа.

¹⁸ – ГьакІ жедайди заз гьикІ чир хьурай? – жузуна Зекериди, – Зун кьуьзуь я эхир, зи пабни жегьил туш.

¹⁹ – Зун Аллагьдин вилик акьвазнавай Жабраил я, – жаваб гана малаикди, – зун, вахь галаз рахун патал ва ваз и муштулух гун патал, Гьада ракьурнавайди я. ²⁰ За ваз лагьай кар, вахт агакьайла, кьилиз акьатда. Амма вун зи гафарин чІалахь тахьайвилай, за лагьай кар кьилиз акьатдалди, вун мез кьуна рахан тийиз амуькьда.

²¹ Халкьдин вил Зекеридал алай, ам Аллагьдин КІвале геж хьуни инсанар мягьтел авунвай. ²² Зекери экьечІна, амма адавай раказ хьхьанач. Халкь адаз Аллагьдин КІвале карагун акурдан гьавурда гьатна. Зекери инсанрихь галаз ишарайралди* раказвай, ам чІал кьуна амай.

²³ Къуллугъ ийидай йикъар куьтягъ хъайила, Зекери вичин кIвализ хъфена. ²⁴ Са тIмил вахтунилай адан паб Элисабат кIвачел залан хъана ва сифтегъан вад вацра кIваляй экъечIнач. Ада лугъуз хъана:

²⁵ – Им Аллагъди инсанрин вилик айиб залай алудун паталди авунвайди я.

Малаикди Майрамаз муштулук гун

²⁶⁻²⁷ Элисабат аялдик кваз ругуд лагъай варз хъайила, Аллагъди Галилейда* авай Назарет шегъердиз Давудрикай* тир Юсуфа* лишан кутунвай Майрам* тIвар алай рушан патав малаик* Жабраил ракъурна. ²⁸ Жабраила атана Майрамаз лагъана:

– Саламар хъуй ваз! Аллагъдиз кIаниди! Ребби* вахъ галаз я.

²⁹ Жабраилан гафарин ван хъайила, вичи вич квадарай руша ибур вуч гафар ятIа лугъуз фикирар авуна.

³⁰ – КичIе жемир, Майрам, – лагъана малаикди, – вун Аллагъдин берекатдик* акатнава. ³¹ Ингъе, вун руфунал залан жеда, вуна хва хада, Адални Иса тIвар эциг. ³² Ам чIехи кас жеда, Адаз Виридалай Виниздан Хва лугъуда. Ребби Аллагъди Ам Адан бан-бубайрикай тир Давудан тахтуна ацукъарда. ³³ Ада Якъубан* несилриз даим пачагъвал ийида ва адан пачагъвилини эхир жедач.

³⁴ – Им жедай кар яни? – жузуна Майрама. – Зун гъеле гъуьлуьз фенвайди туш эхир!

³⁵ – Вун Пак Рувъгъдин* эсердик кваз жеда, – жаваб гана малаикди. – Вун Виридалай Виниздан къудратдик акатда. ГъакI хъайила, вуна хадай пак* Аялдиз Аллагъдин Хва* лугъуда. ³⁶ Ингъе, икъван гагъди эремек яз гысабзавай ви мукъвади тир Элисабат къуьзуь къилий аялдик кваз ругуд варз я. ³⁷ Аллагъдила алакь тийидай са карни авач.

³⁸ – Зун Аллагъдин лукI я! – лагъана Майрама. – Къуй гъа вуна лагъайвал хъурай!

Малаик адан патавай хъфена.

Майрам Элисабатан патав фин

³⁹ Гъа идалай къулухъ са тIмил йикъарилай Майрам*, экъечIна, тадиз Ягъудатдин* дагъдик квай са шегъердиз фена. ⁴⁰ Ада, Зекеридин кIвализ атана, Элисабатаз салам гана. ⁴¹ Майраман саламдин гафар ван хъайила, Элисабатан бедендик квай аял юзана, Элисабат Пак Рувъгдай* ацIана.

⁴² Ада ван алаз лагъана:

– *Вири папарилай гзаф Аллагъдин нуьсрет алайди!
Ви бедендик квай аялдални Аллагъдин нуьсрет ала.*

⁴³ Зи Реббидин* диде зи патав атун – им заз гынай жагъай бахт я! ⁴⁴ Ви саламдин сес зи япарихъ галукуайла, зи бедендик квай аялдик шадвилини юзунар акатнава. ⁴⁵ Реббиди ваз лагъайбур кылиз акъатдайдан чIалахъ хъайи вун бахтавар* я.

⁴⁶ Майрамани лагъана:

– *РикI ацIурна алхишда за Реббидиз,
47 Рубъгъ* шад я зи хилас ийир Аллагъдал,
48 Вичин табий лукI акурдал цаварай,
гила вири несилра зи бахтунин
49 тариф гъатда. Къудрат Авайда шафакъатⁱ
авуна заз багъиш, пак я ТIвар Адан.
50 Гъар девирда Ада вичин регъимдик
Вичихъай кичIебур кутазва.
51 Ада Вичин къуват авай гъилелди
лавгъа рикIер авай ксар чукурна.
52 Гьукум гвайбур тахтунилай гадарна,
усал тирбур Ада виниз хкажна.
53 Авачирдаз гана Ада мал-девлет,
девлет авайбур туна гъилер ичIи яз.
54-55 Ада фейи чIавара чи бубайриз,
Ибрагъимаз ва гъакI адан веледриз,
эбеди яз гуда лугъуз хиве кьур
регъим рикIел хвена, Вичин кьуллугъда
акъвазнавай Исраилдиз куьмекна.*

⁵⁶ Элисабатан кIвале пуд варз къван акъудаидалай кьулухъ Майрам элкъвена вичин кIвализ хъфена.

Ягъя пайгъамбар дидедиз хьун

⁵⁷ Элисабата аял хадай вахт алукуьна – адаз гада хъана. ⁵⁸ Реббиди* адаз зурба мергъемет авуна лагъай ван хъайи кьуншийрини

ⁱ 1:49 *Шафакъат* – Аллагъди ракъурнавай регъим, куьмек.

мукъва-къилийри адахъ галаз шадвилер авуна. ⁵⁹ Аял хъайи муъжуъд лагъай юкъуз абур ам суъннетиз атана, абуруз аялдал вичин буба Зекеридин тІвар эцигиз кІан хъана. ⁶⁰ Амма аялдин диде рази хъанач:

— Ваъ, адан тІвар Ягъя* жеда.

⁶¹ — Ви мукъва-къилийрик и тІвар алай кас хъайиди туш, — лагъана абуру ⁶² ва аялдин бубадивай ишарайралди* адал гъихътин тІвар эцигда лагъана хабар къуна.

⁶³ Зекериди къул тІалабна, адал: «Адан тІвар Ягъя я» лагъана кхъена. Вири мягтел хъана амукъна. ⁶⁴ Зекеридиз гъасятда чІал ахкъатна ва ада Аллагъдиз шукурар ийиз хъана. ⁶⁵ Инал Зекеридин къуни-къуншийрик кичІ акатна ва инал хъайи крар вири Ягъудатдин* дагъдик квай чкайрин инсанрин сивера гъатна. ⁶⁶ И кардикай ван хъайибуру и Шад Хабар* чпин рикІе хуъз хъана. Абуру чпи чпик: «И аялдикай вуж жедатІа?» — лугъуз фикирзавай. Гъакъикъатдани, Аллагъдин къуват гъадахъ галай.

⁶⁷ Ягъядин буба Зекери, Пак Руъгъдин* эсердик кваз, пайгъамбар* хъиз рахаз эгечІна:

⁶⁸ — *Шукур хъурай Реббидиз, Израилдин* Аллагъдиз
Вичин халкъдал къил чІугур, ам хиласиз.*

⁶⁹⁻⁷¹ *Адан пак* тир пайгъамбаррин мецелди
хиласда лугъуз чи халкъ душманрин
ва гъакІни чун такІанбурун гъиликай
чаз лап фадлай хиве къурвал Реббиди,
Ада чаз чун хиласдай гуж гана*

⁷² *Вичин лукІ Давудан пак велед яз,
чи бубайрал регъим кзурун паталди,
рикІел алаз вичин пак тир Икърарни,*

⁷³⁻⁷⁵ *Ибрагъимаз* Вичи къур къин рикІеваз,
хуъда лугъуз чун мидяйрин пацукай,
гуда лугъуз чаз даиман мумкинвал*

Вичиз пак яз, гъахъ-михъи яз кзуллугъдай.

⁷⁶⁻⁷⁸ *Виридалай Виниз Турдан пайгъамбар
лагъай тІвар ваз гуда, бала, вун Адан
фида вилик кваз, халкъ хилас хъунухъин
цавар ацІай регъимдив чи Аллагъди
гъил къахчунин гунагърилай инсанрин
муштулухар, чирвилер, Шад Хабар гуз,*

*чи Реббидиз гьяркъув, дуьз рехъ гъазуриз;
Адан регъим цІийи йикъан ярар яз
хкаж жеда, ⁷⁹ чаз къени рехъ ачухиз,
мичІивиле авайдаз ва ажалдин
хъенди кичІе авурбуруз эквер гуз.*

⁸⁰ Аял чІехи жезвай ва руьгьдалди мягъкем жезвай. Израилдин халкъдин вилик экъечІдай вахт алуькъдалди ада къурумра уьмуьр тухвана.

Иса дидедиз хьун

2 ¹Гъа йикъара, чилел алай къван инсанар сиягьдиз къачун патал, АгъустІас пачагьдилаь эмир атанай. ²Им Куьруьна Суьрия идара ийизвай чІав тир. Сад лагъай гъилера халкъ сиягьдиз къачузвай. ³Чпин тІварар кхъиз тун патал, вирибур чпин тухумрин шегъерриз хъфенай. ⁴Галилейдин* Назарет шегъердай Ягъудатдиз*, Давуд* пачагьдин ватан тир Бетлегъем шегъердиз, Давудан тухумдикай тир Юсуфни* фена. ⁵Ам аниз ада лишан кутунвай Майрамни* галаз чпин тІварар сиягьда тун патал феийиди тир. Майрам кІвачел заланзавай. ⁶Абур Бетлегъемда авайла, Майрамаз аял жедай вахт алуькъна. ⁷Ада Хва – сифте Аял хана, Ам пекерик кутуна, мугъманар къабулдай кІвале чка тахьуниз килигна, тІуна эцигна.

⁸Абур акъвазнавай чкадин мукъув гвай чІура йифиз чпин суьруьяр хуьзвай чубанар авай. ⁹Садлагъана абурун вилик Реббидин* малаик* акъатна. Абур алай чка Реббидин къудратдин нураи экуь авуна. Абуруз кІевелай кичІе хъана. ¹⁰Амма малаикди лагъана:

– КичІе жемир, за квез Израилдин* вири инсанар шадардай зурба муштулук гузва: ¹¹къе Давудан шегъерда куь Хиласкар – Ребби Месигъ* дидедиз хъанва. ¹²Имни квез ишара*: тІунай квез пекерик кутунвай Аял жагъида.

¹³Садлагъана малаикдин патав Аллагъдиз шукурар ийиз-ийиз атай цаварин гзаф къушунар пайда хъана:

¹⁴– Шукур хъуй цавараллай Аллагъдиз! – лагъана абур. – Адаз хуш инсанар авай чилел ислягъвал хъурай!

¹⁵Малаикар цаварал хъфейла, чубанри сада садаз лагъана:

– Ша чун Бетлегъемдиз фин, ана вуч хъанатІа килигин. Чаз Реббиди вуч малумнаватІа акван.

¹⁶ Тади кваз аниз атай абуруз Майрам, Юсуф ва тIуна авай Аял жагъана. ¹⁷ БицIек акурла, чубанри малаикди чпиз Адакай лагъай гафар анал алайбуруз тикрар хъувуна. ¹⁸ Чубанрин ихтилатар ван хъайи вири мяггел хъана. ¹⁹ Амма Майрама ибур вири вичин рикIе хвена, ибурукай фикирзавай. ²⁰ Чубанар чпиз акурдай ва ван хъайидай Аллагъдиз шукурар ийиз-ийиз хъфена: вири крар абуруз лагъай жуъреда кыле фенвай.

²¹ Аял дидедиз хъайи муъжуъд йикъалай Ам суъннет авунай ва Адал Иса тIвар эцигна. А тIвар дидедин руфуна аял къадалди малаикди гайиди тир.

Иса Аллагъдин КIвале

²² Реббиди* Мусадиз* гайи Къанундалди* михъивилердай* адет кылиз акъуддай вахт алукуъайла, Юсуфани* Майрама* БицIек Реббидиз къалурун патал Ярусалимдиз гъана. ²³⁻²⁴ Гъа Къанунда кхъенвайвал, гъар са сифте гада аял Реббидиз талукъарна ва къве тIапIас ва я къве жегъил лиф къурбанд гана кIанзавайди я.

²⁵ Гъа вахтунда Ярусалимда Суъмегъал лугъудай кас аваз хъана. Ам гъахъ-михъи ва Аллагъ рикIел алайди тир, вични Израил* гъамарикай азад жедай югъ атунал вил алай, Пак Руъгъ* акатнавай инсан тир. ²⁶ Реббидин Месигъ* вилералди такунмаз вич рекъин тийидайди адаз Пак Руъгъди лагъанвай.

²⁷ Суъмегъал Руъгъдин* эсерди Аллагъдин КIвализ* гъана. Чпин БицIек патал Мусадин Къанунда къалурнавай къайдаяр кылиз акъудиз, Исадин дидени буба Аллагъдин КIвализ гъахъайла, ²⁸ Суъмегъала абурувай аял къачуна гъилерал къуна, Аллагъдиз шукурар авуна ва лагъана:

- ²⁹ — *Заз гайи гаф Вуна кылиз акъудна,
Вири Ихтияррин Иеси,
гила На заз рухсат гуда,*
- ³⁰⁻³¹ *Зи вилериз вилик вири халкъарин
На гъазурай Хиласвал акуна.*
- ³² *Гъар са халкъдиз рехъ къалурдай экв гуда,
Ви халкъ Израилдал гъида Ада баркалла.*

³³ Аялдин бубани диде Адакай авур ихтилатри мяггеларнай. ³⁴ Суъмегъала абуруз хийир-дуъа* авуна, Аялдин диде Майрамаз лагъана:

– Ингъе, и аялдикай Исраилда гзафбур агъуз ва виниз хъунин себеб жеда. Адакай Аллагъди ганвай, амма гзафбуру къабул тийидай ишара* жеда. ³⁵ Гъа идалди абурун рикІера вуч аватІа ачух жеда. Ваз, лагъайтІа, рикІ атІай къван тІар жеда.

³⁶ Инал Ашеран тайифадикай тир Фануилан лап къуъузъ хъанвай руш Гъайна алай. Ам Аллагъдин мецелай раханай. Гъуълуъз фейидалай къулухъ ада вичин итимдихъ галаз санал ирид йисуз уьмуър тухванай. ³⁷ Ам къудкъанни къуд йис хъанвай хендеда тиртІани, ада, Аллагъдин КІвале жез, йифди-югъди дуъаяр* ийиз, сив хуъз* Аллагъдиз къуллугъ ийидай. ³⁸ Гъанна гъа вахтунда Аялдин диде-бубадин патав атана, ада Аллагъдиз шукурар авуна ва ада Ярусалим азад авунал вил алай къванбуруз таза аялдикай ихтилатар ийиз хъана.

³⁹ Реббидин Къанунда кхъенвайвал, вири лазим крар авуна куътягъ хъайила, абур Галилейдиз*, чпин Назарет шегъердиз хтана. ⁴⁰ Аял къвердавай чІехи жезвай, ва къвез-къвез къуватда ва камалда гъатзавай. Ам Аллагъдин нуьсретдик* квай.

⁴¹ Гъар йисуз Адан диде-буба Ярусалимдиз Песагъ суварик* фидай. ⁴² Къайда яз, суварик Ярусалимдиз фидайла, абуру аниз цІикъвед йиса авай Иса сад лагъай гъилера тухванай. ⁴³ Суварин йикъар куътягъ хъана, абур элкъвена хквезвайла, гада Иса Ярусалимда амукъна. Ам хквен тийизвайди Адан диде-бубадиз эвелдай чир хъаначир. ⁴⁴ Абуру Ам масабурухъ галаз хквезва жеди лагъана фикирнай. Амма са йикъан рехъ атІайдалай къулухъ, абур мукъвакылийринни танишрин арада гададихъ къекъвез хъанай. ⁴⁵ Ам жагъун тавурла, Адахъ къекъвез элкъвена Ярусалимдиз хъфенай. ⁴⁶ Пуд йикъалай абуруз Ам, Аллагъдин КІвале муаллимрихъ яб акализ ва абурун вилик суалар эцигиз, абурун арада ацукънаваз жагъанай.

⁴⁷ Исадин ван хъайибур Адан акъулдал ва Ада гузвай жавабрал гъейран тир. ⁴⁸ Ам акурла, дидени буба мягътел хъана амукъна.

– Я Хва, – лагъана дидеди, – Вуна чаз вуч авуна? Ви бубани Зун рикІик гъалаба кваз Вахъ къекъвез хъана.

⁴⁹ – Куън Захъ вучиз къекъвена? – жаваб гана Исади. – Зун Зи Бубадин* КІвале хъана КІанзавайди квез чизвачирни?

⁵⁰ Амма абур Исади лагъай гафарин гъавурда гъатнач. ⁵¹ Ам абурухъ галаз элкъвена Назаретдиз хтана. Исади абуру лагъай вуч хъайитІани ийизвай. Адан дидеди Ярусалимда хъайи агъвалат рикІел хвена. ⁵² ЧІехи жердавай Исадин камал гзаф, Аллагъдини инсанри Адахъ ийизвай майилар артух жезвай.

Ягья пайгъамбардин чирвал

(МатІ. 3:1-12; Мрк. 1:1-8; Ягь. 1:19-28)

З¹ Тибера Римда* пачагъвал ийизвай цІувад лагъай йисуз ПунтІи ПилатІа* Ягьудатда* сердервал, Гьируда* Галилейда* гъакимвал, адан стха ФилипІа Итуратда ва Тарахан вилаятда гъакимвал, Луьсанани Абилинейда гъакимвал ийизвай. ² Гъа и береда Гъайнас ва Каяф къилин хахамар* тир. Гъа чІавуз Зеке-ридин хва Ягья* кьурумда авай. Ана адаз Аллагъ вичихъ галаз рахай ван хъана. ³ Ярдан вацІун патарив гвай чилера къекъез, ада инсанриз куьн Аллагъдин рекъел ша*, и кар къиле тухунин лишан яз цик акахун къачу* ва гъа чІавуз Аллагъди квелай гъил къахчуда лугъуз вязер-несигъатар гузвай. ⁴ ГъакІ хъайила, Яшай пайгъамбардин* ктабда икІ кхъенвай:

«Кьурумда гъарайзавайдан ван чкІида:

„Реббидиз рехъ гъазура,

Адан рехъ дуьзди ая.

⁵ *Гъар са дере ацІур хъия,*

дагъни тепе дуьзен ая.

Патахъ рекъер дуьзар хъия,

ханвай рекъер цІалцІам хъия.

⁶ *Гъа чІавуз чан алай гъар садаз*

Аллагъди гудай хиласвал аквада“»^і.

⁷ Цик акахун къачун патал вичин патав атайбуруз Ягъяди лугъудай:

— Эй гъуьлягъдин къеняй акъатайбур! Аллагъди, хъиляй ацІана, квез гудай жазадикай квевай катиз жеда лагъай фикир куь къилера ни туна? ⁸ Къуй куь хъсан крарин майвайри куьн Аллагъдин рекъел атанвайди къалуррай! «Чи буба Ибрагъим* я», — лугъуз ацукъмир; за квез лугъузва хьи, Аллагъдивай и къванерни Ибрагъиман веледриз элкъуьриз жеда. ⁹ ЯкІвни датІана тарарин пунарив гъазур я: хъсан майваяр тегъидай гъар са тар атІана цІуз гадарда.

¹⁰ Халкъди Ягъядивай хабар къаз хъана:

— Бес чна вуч авун лазим я?

^і 3:4-6 Яшай 40:3-5.

¹¹ – Нихъ кьве къат перем аватІа, авачирдаз це, – жаваб гуз хъана ада, – нихъ недайди аватІа, авачирдаз це.

¹² Харж кІватІдайбуруни*, цик акахъун къачун патал атана, адавай жузуна:

– Муаллим, чна вуч авуна кІанда?

¹³ – Тайинарнавайдалай артух харж тІалабмир, – жаваб гана Ягъяди.

¹⁴ Адавай аскеррини хабар къаз хъана:

– Бес чна вуч ийида?

– Халкъдивай тарашмир, садални буьгътен вегъимир, жуваз гайи гьакъидал рази хъухъ, – жаваб гана ада.

¹⁵ Халкъ важиб тир са квел ятІани вил алаз акъвазнавай, абуру, им Ягъя Месигъ* ятІа лугъуз, хиялар ийизвай.

¹⁶ Ягъяди, виридахъ элкъвена, лагъана:

– За кве цик акахъун къачуз тада. Амма залай гзаф къудрат авайди къведа. Зун Адан кІвачин къапарин чІулар ахъайизни лайих туш. Ада кве Пак Руьгъдик* ва цІук акахъун къачуз тада. ¹⁷ Адан йирф Вичин гъиле ава, Ада Вичин рат михъда, гатай къуьл Вичин бегъер хуьдай чкадиз кІватІда, нагъварни хкахъ тийидай цІал куда.

¹⁸ Гъа ихътин гзаф гафаралди ада Шад Хабар* инсанрал агакъарзавай ва гьакІни абур чІалахъарзавай. ¹⁹⁻²⁰ Гъируд бегди вичин стхадин паб Гъирудат вичиз гъуниз килигна, Ягъяди ам халкъдин вилик беябурна. Адалайни гъейри, Гъируд бегди авур амай чІуру кІвалахарни Ягъяди винел акъудиз хъана. Виликдай вичи авур къван чІуру крар бес тахъана, Гъируда Ягъяни къазаматда тваз туна.

Исади цик акахъун къачун

(МатІ. 3:13-17; Мрк. 1:9-11; Ягъ. 1:32-34)

²¹ Вири халкъди цик акахъун къачурдалай* къулухъ Исадини цик акахъун къачунай. Ада дуьаяр* ийизвайла, цавар ахъа хъана.

²² Лифрен шикилда аваз Пак Руьгъ* Исадал эвичІна. Цаварай: «Вун Зи рикІ алай Хва я, Зи шадвал Валди я!» – лугъудай сес чкІана.

Иса Месигъдин тухум

(МатІ. 1:1-17)

²³ Вичин хиве авай кардив эгечІдайла, Исадин къанни цІуд йис къван тир. Халкъди Ам Элидин хва Юсуфан* велед тирди фикирзавай. Амайбур Адан бан-бубаяр тир: ²⁴ МататІ, Леви, Мелгъи, Янай,

Юсуф, ²⁵ МатІатІи, Амос, Нагъум, Гьесли, Нагъай, ²⁶ МагъатІ, МатІатІи, Шими, Юсех, Ягъад, ²⁷ Югънан, Риза, Зарубабел, Шалатил, Нери, ²⁸ Мелгъи, Ади, КІусам, Элмадам, Эр, ²⁹ Иса, Элигъезер, Ярим, МататІ, Леви, ³⁰ Шимун, Ягъуд*, Юсуф, Янам, Элиаким, ³¹ Мелей, Менан, МатІатІ, Натан, Давуд*, ³² Ишай*, Абид, Багъас, Салман, Нагъшун, ³³ Аминадаб, Арам, Гьесран, ПерецІ, Ягъуд, ³⁴ Якъуб*, Исакъ*, Ибрагъим*, Терагъ, Нахар, ³⁵ Серуг, Регу, Пелег, Эбер, Шалагъ, ³⁶ Къенан*, Арбахшад, Шам, Нуьгъ*, Ламех, ³⁷ Метушелагъ, Гьенух, Яред, Магъалал, Къенан, ³⁸ Энаш, ШетІ, Адам*, Аллагъ.

Къурумда синагъ авун

(МатІ. 4:1-17; Мрк. 1:12-13)

4 ¹ Пак Руьгъ* акатнаваз Ярдан вацІ галай патай хтай Иса гъа Пак Руьгъди къурумда къекъуьриз хъана. ² Иблис ана яхцІур юкъуз Ам рекъяй акъудиз алахъна. Гъа йикъара Исади затІни тІуьначир. ЯхцІур югъ алатайла, Адаз гишин хъана. ³ Иблисди Адаз лагъана:

– Вун Аллагъдин Хва* яз хъайила, и къван фаз элкъуьрдай эмир це.

⁴ – Каламда* кхъенва хъи, инсандал алай чан тек са фалди туш, – жаваб гана Исади.

⁵ Иблисди Ам са къакъан дагъдиз акъудна, са легъзеда Адаз алемдин вири пачагълугъар къалурна, ⁶ Исадиз лагъана:

– И вири пачагълугъар ва абурун халкъарин гьуьрмет-хатур гъана За Ви вилик эцигда. Абур вири зи ихтиярда ава; зи рикІиз вуж кІан хъайитІа, абур за гъадаз гуда. ⁷ Вуна заз икрам авуртІа, абур вири вибур жеда.

⁸ Исади жаваб яз лагъана:

– Каламда кхъенва: «Жуван Ребби* Аллагъдиз икрама, са Гъадаз къуллугъни ая»ⁱ.

⁹ Иблисди Ам Ярусалимдиз тухвана, Аллагъдин КІвалин* виридалайни къакъан чкадал хкажна, лагъана:

– Вун Аллагъдин Хва яз хъайила, инлай хкадра. ¹⁰ Каламда кхъенва: «Вун сагъ-саламатдиз хуьн Аллагъди Вичин малаикрин* хиве твада; ¹¹ Абуру Вун, Ви кІвач къванцихъни галукъар тавуна, гъилерал къуна тухуда»ⁱⁱ.

ⁱ 4:8 Киххъей Къанун 6:13.

ⁱⁱ 4:10-11 Забур 90:11-12.

¹² Исади адаз жаваб яз лагыана:

— Каламда лагъанва: «Виридан Ребби тир Аллагъ синагъ ийи-мир»ⁱ.

¹³ Иса темягъдик кутуна куэтыгъайла, иблис са къадар вахтунда Адалай алатна.

¹⁴ Руьгъдивай* къуват къачур Иса Галилейдиз* хтана; чка-чкада Адакай гъар жуьредин гафар чкІана. ¹⁵ Ада синагугра* чирвилер гуз хъана, инсанрин сивера Адан тариф гъатна.

Хайи шегъерда Иса къабул тавун

(МатІ. 13:53-58; Мрк. 6:1-4)

¹⁶ Иса Вич чІехи хъайи Назаретдиз хтана. Киш юкъуз*, адет тирвал, Ам синагугдиз* атана. Ана авайбурун вилик Ам къарагъна Калам* кІелунив эгечІна. ¹⁷ Адав Яшай пайгъамбардин* къаргъу вугана. Ада, къаргъу ахъайна, ихътин гафар кхъенвай чка жагъурна, кІелна:

¹⁸⁻¹⁹ *«Зал Реббидин* Руьгъ* ала. Ам гуьцІуьр я кесиббуруз Шад Хабар гуз, есирриз азадвал гуз, буьркьубуруз экв хгуз, хилас ийиз зулумдик квай факъирар, чи Реббиди чІехи регъим ийир вахт хъанвайдакай хабар гуз Зун атунин»ⁱⁱ.*

²⁰ Къаргъу акъална, Ам синагугда къуллугъзавайдав вахгана, Иса ацукъна. Виридан вилер Адал алай.

²¹ — Квез инал ван хъайи и пайгъамбарвал къе къилиз акъатна, — лугъуз хъана Исади.

²² Вири Исади хъ галаз рази яз, Адан сивяй акъатзавай хуш гафарал мягтел хъанвай.

— Ам Юсуфан* хва тушни? — жузуна абуру.

²³ Исади абуруз лагыана:

— Гьелбетда, куьне Заз мисалда авайвал лугъуда жеди: «Эй, жерягъ! Сифте Жува Жув сагъар хъия. Инани, Жуван ватанда, Кефернагъум шегъерда Вуна авуна лагыана чаз ван хъайи крар тикрар хъия».

ⁱ 4:12 Киххъей Къанун 6:16.

ⁱⁱ 4:18-19 Яшай 61:1-2.

²⁴— За квез рикІивай лугъзва: вичин ватанда вич пайгъамбар* яз къабулнавай са пайгъамбарни авач, — давамарна Исади. — ²⁵За квез авайвал лугъзва: Илъясан* девирда пуд йисни зура цав кІеви хъайила, вири чил тирвал чІехи каш гъатна. И чІавуз Исраилда* гзаф хендедаяр авай, ²⁶амма Аллагъди Илъяс Исраилдин вири хендедайрин патав ваъ, Сидундин патав гвай Сарфат шегъерда авай са хендедадиз куъмек гуз ракъурна. ²⁷Элиш пайгъамбардин девирда жузам* азар квайбурни Исраилда гзаф авай, амма Аллагъди абур ваъ, суърияви Наъман¹ сагъарна.

²⁸И гафарин ван жезвайла, синагугда авай виридак хъел акатиз хъана. ²⁹Абуру къарагъна Иса шегъердай чукурна. Абуру Ам, чархалай вегъин патал, шегъер алай пелен къерехдал тухвана. ³⁰Амма Иса абурун арадай экъечІна, Вичин рехъ къуна фена.

ЧІуру жин хкудун

(Мрк. 1:21-28)

³¹Иса Галилейдин* Кефернагъум шегъердиз эвичІна. Киш йи-къара* Ада синагугда* инсанриз чирвилер гузвай. ³²Вири Адан чирвилерал гъейран хъанвай, Адан гафара гъукум авайди чир жезвай. ³³Гъа вахтунда ана чІуру жин* квай са кас авай, адани кІевиз гъарайна:

³⁴— Яъ, Ваз чавай вуч кІанзава, Назаретви Иса? Вун чи эхир пучиз атанвайди яни? Вун вуж ятІа заз чизва. Вун Аллагъдин Пакди* я.

³⁵— Лал хухъ! ЭкъечІ адай! — эмир гана Исади. Адак акатнавай жинжи ам синагугдин юкъвал ярхарна, са зиянни тагана, ам адакай хкечІна. ³⁶Анал алайбуруз кІевидаказ таъсир авуна.

— Им вуч лагъай чІал я? — са-садаз лугъуз хъана абуру. — Ада Вичин чІехи ихтиярдалди чІуру жинерриз эмирар гузва, ва абурни Адан чІалаз килигзава. ³⁷Адакай ванер-сесер вири патариз чкІана.

Гзафбур сагъарун

(МатІ. 8:14-16; Мрк. 1:29-34)

³⁸Синагугдай* экъечІна, Иса Симунан кІвализ фена. Симунан яран дидедиз ифинди тади гузвай. Ана авайбуру Исадивай

¹ 4:27 *Наъман* — вичик жузам азар акатай ва вич Элиш пайгъамбарди сагъар хъувур Суъриядин къушунрин къил.

куьмек тIалабна. ³⁹Исади, адан патав атана, ифин алудна. Папан ифин алатна. Ам гьасятда кьарагъна, абурун кьилел-кIвачел эл-къвез эгечIна.

⁴⁰Рагъ акIидайла, Адан патав инсанри чпин кIвалерай азарар квайбур гьиз хьана; Ада, гьардалай гьил элкьуьриз, абур сагъар хьийизвай. ⁴¹Гзафбурукай хкатзавай жинерри* гьарайзавай: «Вун Аллагъдин Хва* я». Исади абуроз и гафар лугъун къадагъа ийиз-вай, вучиз лагъайтIа абуроз Ам Месигъ* тирди чизвай.

Исади чирвилер гун

(Мрк. 1:35-38)

⁴²Югъ алукуьайла, Иса шегьердай экъечIна касни авачир чкадиз фена. Инсанар Адахъ къекъвез хьана. Ам жагъайла, абур Адал чпин патавай масаниз хьфимир лугъуз, гьавалат хьана. ⁴³Амма Исади лагъана:

— За маса шегьеррани Аллагъдин пачагъвиликай Шад Хабар* гана кIанда, Аллагъди Зун гьа и кар патал ракурнавайди я.

⁴⁴Ада фена Ягъудатда* авай синаугра* Шад Хабардикай муш-тулухар гун давамарна.

Инсанар къадай гьетягъар

(МатI. 4:18-22; Мрк. 1:16-20; Ягъ. 1:35-51)

5 ¹Садра Иса Генисарат вирин кьерехдал алайла, Аллагъдилай атай гафарихъ яб акализ Адал халкъ алтIуш хьанвай. ²Иса-диз вирин кьерехдал къве луйткве акуна; гьетягъри луйтквей-рай эвичIна чилер чуьхуьзвай. ³Иса и луйтквейрикай Симуна луйткведа акъахна, адавай вирин кьерехдивай са тIимил анихъ гьалун тIалабна; Ада луйткведа ацукъна халкъдиз чирвилер гана.

⁴Чирвилер гана куьтягъайла, Ада Симуназ лагъана:

— Луйткве дерин чкадал гьала ва чил вегъ.

⁵— Устаз, — жаваб гана Симуна, — чун йифди алахъна, амма чаз гьатай затIни хьанач. Амма гьа Вуна лагъайвал чна чил вегъида.

⁶ГьакI авурла, абуроз гзаф гьетер гьатна, чил са тIимил пад хьанвай. ⁷Чпиз куьмек гун патал, абур ишарайралди* муькуь луйткведа авай юлдашризни эверна. Абур атана, къве луйтквени гьетерив акI ацIурнай хьи, луйтквеяр цин кIаниз ягъиз са тIимил амай. ⁸Симун-Петрудиз и кар акурла, ам Исадин кIвачерик ярх хьана ва лагъана:

— Закай яргъаз хьухъ, зи Агъа! Зун гунагъар* квай инсан я!

⁹ Ада икI авиляй лагъанай хьи, адазни адахъ галаз гъетер къазвайбуруз къунвай къван гъетерин булвал акурла, хаф янавай.
¹⁰ Симун-Петруди юлдашризни – Зебедеян рухваряр тир Якубазни* Ягъядизни* – кичIе хъанвай.

– КичIе жемир, – лагъана Исади, – къенин йикъалай вакай инсанар къадай гъетягъ жада.

¹¹ Къве лутьквени къерехдиз акъудна, алай-алайвал туна, абур Исади хъ галаз фена.

Жузам азар къайди сагъар хъувун

(МатI. 8:1-4; Мрк. 1:40-45)

¹² Садра Иса са шегъерда авайла, Адан патав жузам* азарди къунвай са кас атана. Ам Исадин вилик ярх хъана, Адаз минетна:

– Я Агъа! Ваз кIан хъайитIа, Вавай зун сагъар хъийиз жада эхир!

¹³ – КIанзава Заз, сагъ хъхъухъ! – адак гъил къана лагъана Исади.

Адакай гъасятда жузам хкатна.

¹⁴ – Килиг, – лагъана Исади, – гъич садазни чъукъмир, амма, хахамдин* патав фена, жува жув гъадаз къалура. Ви азар хкатунин сагълугъдай Мусадин* Къанундив* къадайвал, къурбандни гъваш. Гъа идалди вун дири хъхъанвайди чир хъурай.

¹⁵ ЯтIани, къвердавай Исадикай ван-сес гегъеншдиз чкIана. Гзаф къадар инсанар, Адаз яб гуз ва чпик квай азарар хкудун патал, Адан патав къвез хъана. ¹⁶ Амма Ам дуъаяр* авун патал къурумдиз фидай.

Фалужди янавайди сагъар хъувун

(МатI. 9:1-8; Мрк. 2:3-12)

¹⁷ Исади чирвилер гузвай са юкъуз Галилейдинни*, Ягъудатдин* вири хуърерай ва Ярусалимдай атанвай фарисеярни* Къанундин* муаллимар Адан патав ацукънавай. Реббиди* Адаз инсанар сагъар хъийидай къуватни ганвай. ¹⁸ Гъа чIавуз са шумуд касди фалужди янавай инсан занбурагда ал аз гъана. Ам абуруз кIвализ тухвана Исадин вилик эцигиз кIан хъана. ¹⁹ Гзаф инсанар хъуниз килигна, чпивай ам кIвализ тухуз тахъайла, къавал акъахна, абуру чепейрин арадай ам месел алаз кIвалин юкъвал Исадин вилик авудна. ²⁰ Абурун иман* акурла, Исади а касдиз лагъана:

– Эй инсан, ви гунагърилай* гъил къахчунва.

²¹ Тавратдаррини* фарисеяри чпин арада лугъуз хъана:

– Ихътин аси* ихтилатар ийиз им вуж хъурай? Тек са Аллагъ-дилаи гъейри, гунагърилай нивай гъил къахчуз жеда?

²²Исадиз абурун фикир чир хъайила, Ада абуруз жаваб яз лагъана:

– Вучиз куъне куь рикІера ихътин фикирар тунва? ²³Вуч лугъун регъят я: «Ви гунагърилай гъил къахчунва», я тахъайтІа: «Къарагъ, ахлад?» ²⁴Амма Инсандин Хцихъ* виридан гунагърилай гъил къахчудай ихтияр авайди квез чир хъун патал За и фалужди янавайдаз лугъзува: «Къарагъ, жуван месни къахчуна кІвализ ахлад!»

²⁵Амни гъасятда къарагъна, вич алаз гъайи шалтани къахчуна, Аллагъдиз шукур ийиз-ийиз, виридан виликай тІуз вичин кІвализ хъфена. ²⁶Анал алайбур гзаф мягътел хъана. Абуру кичІела Аллагъдиз шукурар ийиз лагъана:

– Къе чаз алапатдин крар акуна.

Левидикай Исадин тилмиз хъун

(МатІ. 9:9-13; Мрк. 2:13-17)

²⁷Инлай Иса къарагъна хъфидайла, Адаз харж кІватІдай чкадал ацукънавай Леви акуна.

– Зи гуьгъуьна аваз ша, – лагъана адаз Исади.

²⁸Амни, вири алай-алайвал туна, къарагъна Исадин гуьгъуьна аваз фена. ²⁹Левиди вичин кІвале Адаз хъсан тІуьн-хъун гъазурна. Ана харж кІватІдайбур* ва абурухъ галаз жуьреба-жуьре инсанарни атана ацукънавай. ³⁰Тавратдаррини* фарисейри* наразивал ийиз, Адан тилмизриз* лагъана:

– Куьне вучиз харж кІватІдайбурухъни гунагъкаррихъ галаз санал ацукъна тІуьнар-хъунар ийизва?

³¹Исади абуруз жаваб яз лагъана:

– Жерягъ сагъбуруз ваь, начагъбуруз герек я; ³²Зун гъахъ-михъибуруз ваь, гунагъкарриз «Аллагъдин рекъел ша*» лугъуз атанвайди я.

Сив хуьникай

(МатІ. 9:14-17; Мрк. 2:18-22)

³³Тавратдаррини* фарисейри* Исадиз лагъана:

– Ягъядин* ва гъакІни чи тилмизри* мукъвал-мукъвал сив хуьз* дуьяр* ийизва, бес вучиз Ви тилмизар нез-хъваз гъатнава?

³⁴ — Чам галай мехъерин мугъманрив сив хуыз тун мумкин яни? — лагъана Исади. — ³⁵Амма са чІав атана, чпивай чам къа-къуддайла, абуру сив хуьда.

³⁶ Инал Ада абуруз са къьса* ахъайна:

— ЦІийи пекиникай атІана цІуру пекиниз пине садани ядач, цІийидини къазунда, цІийидакай атІанвай пине цІуру пекинихъ галаз къадач. ³⁷ Гъич садани цІийи чехир куьгъне целериз цадач; чехирди куьгъне цел хъиткъинарда — чехирни авахъда, целни барбатІ жеда. ³⁸ Амма цІийи чехир цІийи целце цун лазим я. ³⁹ Куьгъне чехир хъваз вердиш хъанвай са касдизни цІийиди хъваз кІан жедач, абуру лугъуда: «Гена куьгънеди хъсан я».

Киш йикъан гъавурда тун

(МатІ. 12:1-8; Мрк. 2:23-28)

Б¹ Са Киш юкъуз* Иса Вичин тилмизарни* галаз къуьлер цанвай никІяй тІуз физвай. Адан тилмизри, къилер атІуз, абур капалай ийиз, тварар незвай. ² Фарисейрикай* садбуру Адаз лагъана: — Куьне Киш юкъуз къадагъа кар вучиз ийизва?

³ Исади жаваб гана:

— Давуд* пачагъдиз ва адахъ галайбуруз гишин хъанвайла, абуру вуч авунатІа куьне Каламдай* кІелначни мегер? ⁴ Давуда Аллагъдин КІвализ* гъахъна, хахамрилай* гъейри садазни недай ихтияр авачир, Реббидин* вилик жедай фар къачуна вичини тІуьна, галайбурузни гана.

⁵ Ада давамар хъувуна:

— Инсандин Хва* Киш йикъанни Агъа я.

Киш юкъуз сагъар хъувун

(МатІ. 12:9-14; Мрк. 3:1-6)

⁶ Гуьгъуьнин Киш юкъузни* Иса синагугдиз* фена, чирвилер гана. Ана эрчІи гъил члахъ хъанвай са итим авай. ⁷ Фарисеярни* тавратдарар* вилер атІумна, Исадиз килигзавай. Ада Киш юкъуз инсанар сагъар хъувунайтІа, абуруз Адак тахсир кутадай са багъна жагъидай. ⁸ Амма Исади, абурун ният чизваз, члахъ гъил галай касдиз лагъана:

— Виридаз аквадайвал юкъвал акъваз.

Амни къарагъна юкъвал атана.

⁹ Ахпа Исади амайбуруз лагъана:

– За квевай хабар къазва: Киш юкъуз хъсанвал авун лазим яни, тахъайтІа – писвал? Уъмуър хуъдани, тахъайтІа ам пучдани?

¹⁰Абуруз виридаз вил яна, Исади гъил члахъ касдиз лагъана:

– Ви гъил инихъ ая.

Ада вичиз лагъайвал авуна. Адан гъил, муъкуъ гъил хъиз, сагъ хъхъана. ¹¹Исадикай хъел акатай душманар къапарай акъатна. Исадиз вуч ийин лугъуз, абуру чпин арада меслятар авуна.

Цікъвед илчи хкъгъун

(*МатІ. 10:2-4; Мрк. 3:13-19; Кр. 1:13*)

¹²Садра Иса дуъаяр* ийиз пелел хкаж хъана ва йифди Аллагъдиз дуъаяр ийиз гъана амукъна. ¹³Югъ алукуъайла, Ада Вичин тилмизар* кІватІна, абурукай цікъвед хкъяна ва абуруз илчияр* тІвар гана: ¹⁴Симун-Петрудизни адан стха Эндиреяз, Якъубазни* Ягъядиз*, ФилипІазни БартІаламаяз, ¹⁵МатІаязни Тумаяз, Гьалфеян хва Якъубазни Миллетбаз* лакІаб алай Симуназ, ¹⁶Якъубан хва Ягъудазни*, гъакІни Ам маса гайи Искарят Ягъудаз.

Исади сагъарун

(*МатІ. 4:23-25; 12:15-16; Мрк. 3:7-12*)

¹⁷Иса абурухъ галаз пелелай эвичІна, са дуъзен чкадал акъвазна. Адан патав тилмизар* ва вири Ягъудат* тирвал, Ярусалимдай, гъуълуън къерехда авай Туърсдаини Сидундай атанвай гзаф къадар инсанар акъвазнавай. ¹⁸Абур Адахъ яб акализ ва чпик квай азарар хкудиз, чІуру жинерар* квайбурни чпик квай жинерар хкудиз атанвайбур тир; абур сагъни хъжезвай. ¹⁹Исадик гъил къгъиз вири алахънавай, Адакай къвезвай къудратди Адак гъил къгъайди гъар са тІалдикай сагъар хъийизвай.

Исадин хийир-дуъаярни агъарар

(*МатІ. 5:3-12*)

²⁰Исади тилмизриз* вил яна лагъана:

– Бахтавар* я куън, затІни авачирбур, Аллагъдин пачагъвал куъди я!

²¹Бахтавар я куънни, къе каш чІугвазвайбур, пака куън тух жада!

Бахтавар я куънни, къе шехъзавайбур, пака куън хуъреда!

²²Бахтавар я куънни – Инсандин Хциз* килигна, инсанри куън чпив агуд тийидай чІавуз, куън абуру чукурдай чІавуз, къез

чпин так Іанвал къалурдай чІавуз, куь тІварар* къацІурдай чІавуз!
 23 Гъахтин югъ алукаятІа, куьне куь рикІер аладра ва шадвилер ая, вучиз лагъайтІа цаварал квез Аллагъди зурба савкъват гъазурнава. Куьн хурук кутадайбурун бубаярни алатай девирда пайгъамбаррихъ* галаз гъакІ хъайибур я.

24 *Амма гуж я квез жедайди, девлет авайбур!*

Квел куь бахтар чилелламаз агакънава.

25 *Гуж я квез жедайди, исятда тухбур! Куьн каша гъатда.*

Гуж я квез жедайди, и заманада хъуьрезвайбур!

Яс авайла хъыз, куьн шехъдай вахт къведа.

26 *Гуж я квез жедайди,*

вири инсанар квекай хъсандиз рахаз хъайитІа:

ахътинбурун бубаярни тапан пайгъамбаррикай гъакІ

рахадай.

Душманар кІан хъуникай

(МатІ. 5:39-42)

27 Амма яб гузвай квез За лугъузва: жуван душманар кІан хъухъ, куьн так Іанбуруз хъсанвал ая, 28 квез лянет ийизвайбуруз хийир-дуьа* ая ва куь кефи хазвайбур патал Аллагъдиз дуьаяр* ая. 29 Ви хъвехъ ягъайдахъ муькуь хъвехъни элкъуьра; винелай алукинавай ви пекер къакъудзавайдаз ви перемни хтІуниз манийвал ийимир. 30 Вавай тІалабзавай гъар садаз це, вавай къачунвайди элкъвена тІалаб хъийимир. 31 Инсанри куьн патал вуч авуна кІанзаватІа, куьнени гъабуруз гъам ая. 32 Куьн кІандайбур квезни кІандатІа, идакай квез вуч суаб жеда? Гунагъкарризни чеб кІандайди кІан жеда. 33 Куьне квез хъсанвал ийизвайбуруз хъсанвал ийизватІа, идакай квез вуч суаб жеда? Гунагъкаррини гъакІ ийида. 34 Куьне бурж ихтибар алайдав вугузватІа, идакай квез вуч суаб жеда? Гунагъкаррини гунагъкаррив буржуна вугуда, ахпа абурувай гъакъванди вахчун патал. 35 Амма квез жуван душманар кІан хъухъ, абуруз вири хъсанвилер ая. Элкъвена вахгудай умуд авачтІани, бурж гице; гъакІ хъайитІа, квез къвезвай пишкешни зурбади жеда ва куьнни Цавараллайдан аялар тирди чир жеда. Чпиз авур хъсанвал чир тежедайбур патални, чІуру ксар патални Цавараллайдахъ мергъемер ава. 36 Куь Бубадихъ* гъикІ мергъемер аватІа, квехъни гъакІ мергъемер хъухъ.

Масадак дуван авуникай

(*MamI. 7:1-5*)

³⁷ Куьне масадан дуван аквамир, Аллагьди куь дуванни аквадач; куьне айибар кутун тавуртІа, Аллагьди квекни айибар кутадач; куьне гьил кьахчуртІа, Аллагьдини квелай гьил кьахчуда. ³⁸ Куьнени це, Аллагьди квезни гуда, артухни алаз, ацІай киледалди гуда; куь гин ацІурайдалай гуьгьуьниз гьил илис хьувуна кьваларилай алахьдайвал мад алава хьийида; куьне гьихьтин уьлчмедалди алцумайтІа, квезни гьахьтин уьлчмедалди алцумда.

³⁹ Исади абуроз са кьиса* ахьайна:

— Буьркьуьдавай буьркьуьдаз рехь кьалуриз жедани? Абур кьведни фуруз аватдачни? ⁴⁰ Тилмиз* вичин муаллимдилай вине хьун мумкин туш. Амма чирвилер кьилиз акьудай гьар са кас вичин муаллимдин дережадив агакьда. ⁴¹ Жуван виле авай чукьван такваз, вучиз ваз ви стхадин виле авай кьал аквада? ⁴² Я тахьайтІа, жуван виле авай чукьван такваз, вавай ви стхадиз кьала за ви виле авай кьал акьудда лугьуз жедани? Кьве чин алайди! Сифте жуван виле авай чукьван акьуд, ахпа ваз, жуван стхадин виле авай кьал гьикІ акьуддатІа, гьам аквада.

Тарарикайни майвайрикай

(*MamI. 7:17-20; 12:33-35*)

⁴³ ЧІуру майва гьидай хьсан тар тежервал, чІуру таравай хьсан майвани гьиз жедач. ⁴⁴ Гьар са тар вичин майвадилай чир жеда. Кьукьвадин валалай инжил атІудач, кьаратикендилайни — ципицІ. ⁴⁵ Хьсан инсанди хьсанвал вичин рикІин хазинадай кьачуна ийида, пис инсанди писвал — вичин пис рикІяй. РикІе авайди мецел жеда.

Мягькем ва гьуьргьуь хандакІрикай

(*MamI. 7:21-27*)

⁴⁶ За лугьузвайди куьне тийиз хьайила, вучиз куьне Заз «Я Агьа! Я Ребби*!» лугьузва? ⁴⁷ Зи патав кьезвай гьар сад, Зи Гафариз яб гузвай ва абур кьилиз акьудзавай гьар са кас низ ухшар ятІа, За квез лугьузва: ⁴⁸ ам, кІвал эцигдайла хандакІар дериндиз яна, кІвалин бине кьванцел эцигай инсандиз ухшар я. Атана селди басрухайла, гьа кІвализ зиян гуз хьанач, вучиз лагьайтІа ам

хъсандиз эцигнавай. ⁴⁹Амма гафариз яб гуз, абур кылиз акъуд тийизвайди хандакI авачиз кIвал чилелай эцигнавай касдиз ух-шар я. Ци басрухнамазни адан кIвал гъасятда чкIана. КIваликай анжах харапIаяр амукъна.

Вач-хъша сагъар хъвун

(МатI. 8:5-13)

7 ¹Яб гузвай халкъдиз лугъудай гафар рахана куытыгъна, Иса Кефернагъумдиз фена. ²Римдин* аскеррин кыле авай садан рикI алай вач-хъша начагъ хъана рекъидай гъалда авай. ³Адаз Исадикай ван хъайила, атана вичин вач-хъша сагъар хъия лугъуз, ада чувудрин* агъсакъалар Исадин кылиив ракъурна. ⁴Исадин патав атана, абуру Адавай кIевелай тIалабна:

– И инсан Вуна куымек авуниз лайих авай кас я. ⁵Адаз чи халкъ кIанда ва ада чаз синауг* эцигна.

⁶Иса абурухъ галаз фена, амма Ам кIвализ мукъва хъайила, аскеррин кыле авайда Адан патав вичин дустар ракъурна ва Адаз икI ая лагъана:

– Икрагъ жемир, зи Агъа, Вун зи кылиив зи кIвализ атуниз зун лайих туш. ⁷Я Ви патавни зун атанач, вучиз лагъайтIа Ви вилик экъечIизни зун лайих авай кас туш. ЯтIани зи вач-хъша сагъ хъийидай са гаф лагъ. ⁸Зун масадан гъилик квай инсан ятIани, захъ жуваз табий аскерарни ава; абурукай садаз за «Алад» лагъайтIа, ам фида; муькуьдаз «Инал ша» лагъайтIа, ам къведа; зи вач-хъшадиз «И кар ая» лагъайтIа, ада ам гъасятда ийида.

⁹И гафар ван хъайи Иса мягътел хъана ва элкъвена Вичихъ галаз къвезвай инсанрин кIеретIдиз лагъана:

– За квез лугъузва хъи, Исраилдани* заз икъван Захъ иман* ийизвай са касни ақунач.

¹⁰Исадин патав ракъурнавайбур кIвализ хтайла, абуруз азарди къунвайди сагъ хъхъанваз жагъана.

Исади хендедадин хцел чан хкун

¹¹Са къадар йикъарилай Иса Наин шегъердиз фидайла, Адахъ галаз Адан тилмизар* ва инсанрин зурба са кIеретIни рекъе гъатна. ¹²Ам шегъердин варарин мукъув агакъайла, са хендедадин авай-авачир хва магъфедал алаз тухузвай; дидедихъ гзаф шегъерэгълияр галай. ¹³Диде ақурла, Реббидиз* адан язух атана.

– Шехъмир, – лагъана Ада.

¹⁴ Исади фена магъфедик гъил кяна; магъфе тухузвайбур акъвазна.

– Эй, жегъил, – лагъана Исади, – За ваз къарагъ лугъузва.

¹⁵ Къенвайди хкаж хъана ацукъна ва рахаз эгечІна. Исади ам вичин дидедив вахгана.

¹⁶ Виридак кичІ акатна; инсанри Аллагъдиз шукурар ийиз, лугъуз хъана:

– Чи арада чІехи пайгъамбар* пайда хъанва. Аллагъ Вичин халкъдиз куъмек ийиз эгечІнава.

¹⁷ Ихътин гафар-чІалар Адакай Ягъудатда* ва патав гвай вири чкайрани чкІана.

Ягъя пайгъамбардин тилмизар

(*Mat. I. 11:2-19*)

¹⁸ Исадин крарикай Ягъядин* тилмизри* хтана чпин муал-лимдал хабар агакъарна. ¹⁹ Ягъяди вичин тилмизрикай къведаз эверна, абур Исадивай: «Атана кІанзавай Месигъ* Вун яни, я тахъайтІа чна масад вилив хуъдани?» – лагъана хабар къаз ра-къурна. ²⁰ Исадин къилив атана, абуру лагъана:

– Чун Ягъя пайгъамбарди Ви патав ракъурнавайбур я. Ада Вавай: «Атана кІанзавай Месигъ Вун яни, я тахъайтІа чна масад вилив хуъдани?» – лугъуз хабар къазва.

²¹ И чІавуз Исади азаррикайни маса тІалрикай гзафбур сагъар хъийизвай, гзафбурукай жинерар* хкуднавай, гзаф буъркъуьбу-руз экуь дуьнья къалур хъийизвай.

²² – Ягъядин патав хъфена, квез акурдакайни ван хъайидакай лагъ, – жаваб гана тилмизриз Исади, – буъркъуьбуруз цІийи къилелай аквазва, къецІибур кІвачел ахкъалтзава, жузам* азар квайбур михъи* хъжезва, бишибуруз ван хкъезва, къейибурал чан хкъезва*; саилризни Шад Хабардин* ван къезва. ²³ Зал шак тегъизвай кас бахтавар* я.

²⁴ Ягъяди ракъурай ксар хъфейдалай къулухъ, Иса Ягъя дикай халкъдиз ихтилатар ийиз эгечІна:

– Куьн къурумдиз куьз тамашиз фенвай? Гару юзурзавай нацІариз килигиз фейиди яз тахъуй гъа? ²⁵ ГъакІ туштІа, бес куьн куьз килигиз фенвай? Багъа пекер алуқІнавай инсандиз килигиз фенвайни? ЧІагай пекер алуқІна, кеф чІугваз уьмуьр гъалзавайбур пачагърин кІвалера жада. ²⁶ АкІ хъайила, куьн куьз килигиз фенвайбур тир? Пайгъамбардиз*? Эхъ, лугъузва за квез.

Ам пайгъамбардилаини виневайди я. ²⁷ Адакай Каламдани* икI кхъенва: «Килиг, Валай вилик За Зи чархачи ракъурзава, Ада Ви вилик Ви рехъ гъазурда»¹. ²⁸ За квез лугъузва: папа ханвайбурун арада Ягъядилай зурбади авач; амма Аллагъдин Пачагълугъда* авай виридалайни агъада авай кас гъа Ягъядилаини вине жада.

²⁹ Ягъядиз яб гайи вири халкъди ва харж кIватIзавайбуру* Аллагъдин ниятар дуьзбур яз гъисабна ва абур Ягъядин патав цик акахъун къачуз* атана. ³⁰ Амма фарисейрини* тавратдарри* Ягъядин жуьреда цик акахъун къачун кваз къунач ва гъадалди абуру Аллагъдин чпиз талукъ къастарни негъ авуна.

³¹ — Чи девирдин инсанар За нив гекъигда? Яраб абур низ ухшар ятIа? — давамарна Исади. — ³² Абур аялриз ухшар я.

Аялри, базардин майдандал къугъвадайла, сада садаз лугъуда: «Чна квез кфилдай макъамар ягъайла, куьне къуьлерначир, чна къейибурухъ лугъунар авурла, куьн шехъначир».

И девирдин инсанарни гъакI я. ³³ Ягъя пайгъамбар атанва, ада я фу незвач, я чехир хъвазвач, амма инсанри: «Адак чIуру жин ква», — лугъузва. ³⁴ Инсандин Хва* атанва — Ада ненни ийизва, хъунни. Ам акур инсанрини лугъузва: «ХупI тIуьнрални хъунрал рикI алай кас тушни, Вични харж кIватIдайбурунни гунагъкаррин тай-туьш хъанва». ³⁵ Аллагъдин Камал кIандай ксари Ам гъахъ-михъиди тирди краралди къалурзава.

Гунагъкар са папалай гъил къахчун (*МатI. 26:6-13; Мрк. 14:3-9; Ягъ. 12:1-8*)

³⁶ Фарисейрикай* сада Исадиз вичихъ галаз фу нез ша лагъана. Ада фена фарисейдин кIвале суфрадихъ чка къуна. ³⁷ Гъа вахтунда а шегъерда авай гунагъкар са папаз, Иса фарисейдин кIвале авай-дакай хабар хъайила, ада гъаниз хъенчIин къапуна аваз атирдин ни галай гъери гъана. ³⁸ Ам Исадин къулухъай акъвазна, шехъна, Адан кIвачерилай накъвар авадариз, кIвачер вичин чIараралди михъиз, Адан кIвачериз теменар гана ва чIем гуьцIна. ³⁹ И кар акур ва Иса илифарнавай кIвалин иесиди фикирна: «Ам пайгъамбар* тиртIа, Адаз Вичик гъихътин папа гъил къазаватIа чир жадай. И паб гунагъкар я эхир».

⁴⁰ Амма Исади, адахъ элкъвена, лагъана:

— Симун! Захъ ваз лугъудай са гаф ава.

¹ 7:27 Малахи 3:1.

– Лагъ, Муаллим, – лагъана ада.

⁴¹– Буржуна пулар вугудай са касдик кьве касдин бурж квай, – лагъана Исади, – са касдин – вад виш динар, муькуьданни – яхцIурни цIуд. ⁴²Абурухъ буржар вахгудай мумкинвал тахъуниз килигна, ада кьведазни а пулар гьалална. Лагъ кван садра, абурукай ам гьидаз гзаф кIан жеда?

⁴³– Заз чиз, чIехи бурж алайдаз, – жаваб гана Симуна.

– Вуна дуьз фикирна, – лагъана Исади.

⁴⁴Папахъ элкьвена, Исади Симуназ лагъана:

– Ваз и паб аквазвани? Зун ви кIвализ атайла, вуна Заз кIвачер чуьхуьдай яд гьваш лагъана эмирнач; и папа вичин накъваралди Зи кIвачер чуьхвена, абур ада вичин кылин чIараралди кьурурна.

⁴⁵Вуна Зун теменралди кьабулнач, амма ада, Зун атайдалай кьулухъ акъваз тавуна, Зи кIвачериз теменар гузва. ⁴⁶Вуна, кIвалин иесидиз адет хьанвайвал, Зи кыливай зейтундин чIем хьайитIани гуьцIнач, амма ада Зи кIвачеривни кваз лап багъа гьери гуьцIна.

⁴⁷ГьакI хьайила, За ваз лугъузва: адан пара кьадар гунагърилай* гьил кьахчурвилай адахъ гзаф муьгъуьббат* ава. Нин гунагърилай тIимил гьил кьахчунватIа, гьадахъ кIанивални гьакъван жеда.

⁴⁸А папазни Исади лагъана:

– Ви гунагърилай гьил кьахчунва.

⁴⁹Исадихъ галаз суфрадихъ галайбуру чпи чпикди лугъуз хьана:

– Гунагърилайни гьил кьахчудай ихътинди Им вуж хьурай?

⁵⁰Исадини и папаз лагъана:

– Ви иманди* вун хиласна; алад, саламат хьурай вун.

Иса шегьерра

8 ¹Гуьгъуьнлай Иса, Аллагъдин Пачагълугъдикай* Шад Хабар* агакьариз ва вязер ийиз, шегьеррани хуьрера кьекъвез хьана. Адахъ галаз Вичин цIикьвед илчи*, ²Вичи чIуру жинеррикайни* тIалрикай сагъар хьувур са шумуд паб, вичикай ирид жин хка-тай Маждалдай тир Майрам*, ³Гьирудан* гьилибан Хузан паб Ягъна, Сусанна ва гзаф масабур авай. Абуру чпин такъатралди Исадизни тилмизриз* куьмекар гузвай.

НикIе тум цазвайдакай кьиса

(МатI. 13:1-10; Мрк. 4:1-9)

⁴Садра Исадин патав гзаф чкайрай инсанар атана кIватI хьана, Иса абуруз кьиса* ахъайиз эгечIна:

⁵ – Са гъилера лежбер никIиз тум вегъиз фена: вегъей са бязи тварар рекъин кърехдиз аватна, абур рекъе авайбурун кIвачерикни акатна, къушарини тIуьна. ⁶ Са бязи тварар къван квай чкайриз аватна, экъечIна алакьдалди къурана, абуруз къеж бес хъанач. ⁷ Са бязибур къалгъанрин арайриз аватна. Къалгъанар чIехи хъана, абуру акъалтзавай къацар пIуърчIуькъарна. ⁸ Са бязибур мублагъ чилел аватна. ЭкъечIайла, абуру вишра артух майваяр гъана.

Ахпа Исади ван алаз давамарна:

– Нихъ ван къведай япар аватIа, гъадаз ван атурай!

Къисадин мана ачухарун
(*МатI. 13:10-23; Мрк. 4:10-25*)

⁹ Исадин тилмизри* Адавай хабар къуна:

– И къисадин* мана вуч хъурай?

¹⁰ – Аллагъдин пачагъвилини сирерай къил акъуддай алакьунар квез ганва, – жаваб гана Исади, – амайбуруз ибур мана авачир къисаяр яз амукъзава, вучиз лагъайтIа абур килигзава – аквазвач, яб гузва – ван къвезвач. ¹¹ Гила къиса куькай ятIа килиг: тумунин твар – Аллагъдин Гаф я. ¹² Рекъин кърехдиз аватай тварар – гаф ван хъайибур я. Ахпа абурун патав атана иблисди*, абур имандал* татун ва хилас тахъун патал, абурун рикIяй а гаф акъудзава. ¹³ Къван квай чкайриз аватай тварар – гаф ван хъанмазни шадвилелди къабулдай, амма чпихъ дувул авачирбур я: гъавиляй са къадар вахтуналди Аллагъдихъ иман ийида, амма синагъдин йикъара абур къулухъ жеда. ¹⁴ Цацарин арайриз аватай тварар – абур гафуниз яб гудай, амма къвердавай чеб, эчIелри хъиз, къайгъуйри, девлетрини лезетри буъркъуь авуна, цIир гъана куьтягъ тахъанмаз, Аллагъдин Гаф рикIелай алуддайбур я. Абуру бегъерни гъидач. ¹⁵ Миян чилел аватай тварар – абур ван хъайи гаф милаим ва михъи рикIе хуьзвай ксар я. Бегъерни абуру сабур хуьналди гъида.

¹⁶ Гъич садани, шем куькIуьрна, адан винел къаб гъалддач, я тахъайтIа, ам чарпайдин кIаник эцигдач; кIвализ гъахъзавайбуруз экв акун патал, ам шемерганда твада. ¹⁷ Я винел акъат тийидай сирни авайди туш, я малум тахъана амукъдай чинибан карни. ¹⁸ Гъа икI, куьне хъсандиз яб це: нихъ аватIа, адаз хгунни хъийида; вичихъ са вуч ятIани авайди хъиз жезвайдавай гъа авайдини къахкъудда.

Исадин дидени стхяяр
(*МатІ. 12:46-50; Мрк. 3:31-35*)

¹⁹ Садра Исадин патав Адан дидени стхяяр атана; абурувай, кІвале гзаф инсанар хуниз килигна, Адан мукъув къвез жезвачир.

²⁰ Исадиз: «Ви дидени стхяяр Вун акваз кІанз къецел акъвазна-ва», — лагъана, хабар гана.

²¹ — Зи дидени стхяяр-вахар Аллагъдин Гафуниз яб гузвай ва а Гафунал амал ийизвайбур я, — жаваб яз лагъана Ада.

ТІурфан секинарун
(*МатІ. 8:23-27; Мрк. 4:36-41*)

²² Са юкъуз Иса Вичин тилмизарни* галаз луйткведа акъахай-ла, Ада абуруз лагъана:

— Ша чун вирин а патаз экъечІин.

Абуру луйткве гьална. ²³ Рекъе Иса ахварал фена. Вирел къати гар акъалтна, луйткве цяй ацІуз эгечІна. Абур кІеве гьатна.

²⁴ Тилмизри Иса ахварай авудна, лагъана:

— Устаз! Устаз! Чун цин кІаниз язава.

Ада къарагъна гарни гур лепеяр секинарна. ТІурфан акъвазна, къуд пата секинвал гьатна.

²⁵ — Куь иман* гьиниз фена? — хабар къуна Ада.

КичІевал акатнавай ва мягътел хъанвай тилмизри чпи чпиз лагъана:

— Гарни яд Вичиз кІандайвал муьТІуьгъарзавай Им Вуж хъурай?

Герасинда жинерар хкудун
(*МатІ. 8:28-34; Мрк. 5:1-20*)

²⁶ Исани тилмизар* Галилейдин* къаншарда авай Герасин ви-ляятдиз атана акъатна. ²⁷ Иса вирин къерехдал эвичІайла, Адан вилик фадлай жинерар* квай, пекерни алуки тийизвай, вични кІвале ваь, къейибур твадай къветІера уьмуьр тухузвай са инсан экъечІна. ²⁸ Иса акурла, ам Адан вилик ярх хъана ва ван алаз гъарайна:

— Ваз завай вуч кІанзава, я виридалайни vineвай Аллагъдин Хва* Иса? Ваз минет хъурай, Вуна зун азабрик кутамир!

²⁹ Ада акІ лугъунин метлеб ам тир хьи, Исади чІуру жинжиз и инсандикай хкечІун эмирнай. Жинжи са шумудра и инсан къуна чандивай авурди тир. Шумудни садра ам зунжурралди кутІунна

хуыз хъанатІани, абур кьатІ-кьатІ ийиз, жинжин таъсирдик кваз, ам кьурумриз катдай.

³⁰ Исади адавай жузуна:

– Ви тІвар вуж я?

– Кьушун я, – жаваб гана касди, вучиз лагъайтІа адак гзаф жинерар квай. ³¹ Жинерри Исадиз, чеб гургусдиз¹ ракъурмир лугъуз, минетна. ³² Патав гвай пелел вакІарин са чІехи суьруь алай. Жинерри вакІарик акахъдай ихтияр це лугъуз Исадиз дад-бидадна. Ада абуруз ихтияр гана. ³³ Жинерар инсандикай хкатна вакІарик акахъна; вакІарини чукурна фена са чархалай вириз хкадарна ва ана абур вири цин кІаниз яна.

³⁴ Хъайи кар акур вакІарбанри, чукурна фена, чпиз акурдакай шегъеррани хуьрера ахъайна. ³⁵ Инсанар вуч хъанватІа килигиз рекъе гъатна. Исадин патав атайла, абуруз жинерар хкатнавай кас вич вичел хтанваз, пекерни алаз Исадин патав ацукънаваз акуна; абурук кичІ акатна. ³⁶ И крар акурбуру жинерар квайди гьикІ сагъарнатІа, атайбуруз ахъайна. ³⁷ Герасин вилайтда авай халкъди Исадивай чпин сергъятрай хъфин тІалабна, абурук лап зурба кичІ акатнавай. Исани луткъведа акъахна Галилейдиз хъфена. ³⁸ Жинерар хкатай касдини, Исадихъ галаз амукъыз кІанз, Адаз минетна, амма Исади лагъана:

³⁹ – Жуван кІвализ ахлад. Аллагъди ваз авур зурба куьмекдикай вун хъфена виридахъ галаз рахух.

Адани Исади вичиз авурдакай фена шегъер тирвал ихтилат ийиз хъана.

Яиран рушал чан хкун

(*МатІ. 9:18-26; Мрк. 5:22-43*)

⁴⁰ Иса элкъвена Галилейдиз* хтана. Халкъди Ам шадвилелди къабулна, вучиз лагъайтІа Адал виридан вил алай. ⁴¹ Ингъе, синаугдин* кьиле авай Яир лугъудай кас атана Исадин кІвачерик ярх хъана. Ада Исадиз вичин кІвализ ша лагъана, минетна: ⁴² адан цІикъвед йис хъанвай авай-авачир са руш рекъидай гъалдал атанвай. Иса аниз рекъе гъатна, инсанри гъар патахъай Ам юкъва туна. ⁴³ Абурухъ цІикъвед йисуз къеняй иви физ азиятдик квай са пабни галай. Вичихъ авай-авачир вири эменни лукъманриз серфнатІани, садавайни ам сагъариз хъхъаначир. ⁴⁴ И папа,

¹ 8:31 *Гургус* – кІан квачир зурба дагъар хътинди.

кьулухъай атана, Исадин парталдин ценцик гъил кяна. А папай физвай иви гъясятда акъваз хъана.

⁴⁵ – Зак ни гъил кяна? – жузуна Исади.

Садани хиве кьун тавурла, адахъ галайбуру ва Петруди лагъана:

– Устаз, халкъди Вун элкьуърна юкьва тунва.

⁴⁶ Амма Исади лагъана:

– Са ни ятІани Зак гъил кяна. За Жувай кьуват фейиди гъисс авуна.

⁴⁷ А паб, вичи авур кар чьунуьхиз тахъана, зурзун кваз атана, Исадин кІвачерик ярх хъана. Исадик гъил кягъуникди вичиз регъят хъайиди ада вири халкъдиз малумарна. ⁴⁸ Исади адаз лагъана:

– Чан руш! Ви иманди* вун хиласна! Ахлад, саламат хьурай вун.

⁴⁹ Адан гаф мецел аламаз синагугдин кьиле авайдаз атана сада лагъана:

– Ви руш кьена, вуна мад Муаллим икрагъ хъийимир.

⁵⁰ И гафар ван хъайила, Исади Яираз лагъана:

– КичІе жемир, анжах Зи чІалахъ хьухъ. Ви руш хилас жеда.

⁵¹ Петрудилай, Ягъядилай*, Якъубалай* ва рушан диде-бубадилай гъейри, Ада садазни руш авай кІвализ гъахъдай ихтияр ганач.

⁵² А рушахъ вири шехъзавай. Амма Исади лагъана:

– Шехъмир, руш кьенвач, ам ксанва.

⁵³ Анал алай инсанар адал хъуьрена, абуруз руш кьенвайди чизвай. ⁵⁴ Исади, рушан гъил кьуна, гъарайна:

– Къарагъ, я руш!

⁵⁵ Рушал гъясятда чан ахкъалтна, ам къарагъна. Исади рушаз тІуьн гун эмирна. ⁵⁶ Рушан диде-буба мягътел хъана амукъна. Исади абуруз хъайи кардидай садазни талгъун эмирна.

Тилмизар чирвилер гуз ракьурун (МатІ. 10:9-14; 14:1-2; Мрк. 6:7-16)

9 ¹ Исади Вичин цІикъвед илчидиз* эверна, абуруз жинерар* хкуддай ихтияр ва азарар сагъар хъийидай кьуват гана. ² Ада абур Аллагъдин пачагъвеликай хабар гуз ва азарри кьунвайбур сагъар хъийиз ракьурна.

³ – Фидай рекъиз гъич са затІни къамир: я аса, я гъебе, я фу, я пул, я дегишдай пекерни, – лагъана Исади. – ⁴ Гьи кІвализ куьн фейитІа, шегъердай хъфидалди, гъана акъваз. ⁵ Са гъина ятІани куьн мугъманвиле къабул тавуртІа, анай экъечІна хъфидайла,

виридаз аквадайвал куь кIвачерал ацукъай ругни югъур хъувуна ахлад. Къуй им абуруз гудай жазадикай виликамаз хабардарвал хъурай.

⁶Абур Шад Хабар* чукIуриз ва инсанар сагъар хыйиз хуърер тирвал къекъвена.

⁷Исадин крарикай Гъируд* бегдиз хабар хъана. Адан кыл акъатзавачир: садбуру Иса къена чан хтанвай* Ягъя* я, ⁸муькуьбуру Ам хтанвай Ильяс* я, са бязибуруни Ам цIийиз чан хтанвай дегъ чIаварин пайгъамбар* я лугъузвай.

⁹— Ягъядин кыл за атIана, — лагъана Гъируда. — Амма, заз ван жезвай, чеб тежедай хътин крар ийизвай Ам вуж хъурай?

Адаз Иса акваз кIан хъана.

Вад агъзур кас тухарун

(*МатI. 14:13-21; Мрк. 6:32-44; Ягъ. 6:1-13*)

¹⁰Илчияр* элкъвена хтайла, чпи кылиз акъудай крарикай абур Исадиз ахъайна. Ахпа Иса, гъабурухъ галаз кылди амуькун патал, Бетсаид лугъудай шегъердин патав гвай са хелвет чкадиз фена. ¹¹Иса аниз финикай хабар хъайила, халкъни Адан гуьгъуьна гъатна гъаниз атана. Адани халкъ къабулна ва Аллагъдин пачагъвеликай абуроз ихтилатар ийиз, сагъарна кIанзавайбур дири хыйиз хъана.

¹²Югъ атана нянихъ элкъвенвай. Цикъвед илчиди, Адан патав атана, лагъана:

— Вуна халкъ ахъая, абур патарив гвай хуърериз чпиз илифдай чка ва недай затI жагъуриз фирай. Инаг хелвет чка я, абуроз инай недай затI жагъидач.

¹³— Куьне халкъдиз тIуьн це, — лагъана Исади.

— Чав гвайди анжах вад фуни къве гъед я, — лагъана абур. — Белки, чна и инсанриз виридаз недай затIар къачун?

¹⁴(Папарни аялар квачиз, вад агъзур къван итим авай.)

Исади Вичин тилмизриз* лагъана:

— ЯхцIурни цIуд-яхцIурни цIуд кас жерге-жерге ацукъра.

¹⁵Абуру Ада лагъайвал халкъ ацукъарна. ¹⁶Исади вад фу ва къве гъед къачуна, кыл цавуз хкажна, хийир-дуьа* ийиз-ийиз, фу кIус-кIус авуна, а кIусар, халкъдин арада паюн патал, тилмизрив вугана. ¹⁷Фу тIуьна вири тух хъана; тилмизри цIикъвед зимбил ацIудай къван фан кIусар кIватI хъувуна.

Петруди Иса – Месигъ яз къбулун

(МатI. 16:13-20; Мрк. 8:27-30)

¹⁸ Садра хелвет чкада Исади Вичин тилмизарни* галаз дуъаяр* ийизвай.

– Халкъди Зун ний къазва? – абурувай хабар къуна Ада.

¹⁹ – Садбуру Ягъя пайгъамбардай*, – жаваб гана абуру, – садбуру – Ильясай*; масадбуру Вун цIийиз чан хтанвай* дегъ чIаварин пайгъамбардай* къазва.

²⁰ Адани абурувай хабар къуна:

– Бес куъне Зун ний къазва?

– Аллагъдин Месигъдай* – жаваб гана Петруди.

²¹ Амма и кардикай садазни талгъун патал, Исади абуруз кIевелай тагъкимарна.

Исади Вичин къиникъикай сад лагъай гъилера лугъун

(МатI. 16:21-28; Мрк. 8:31-9:1)

²² – Инсандин Хци* гзаф азаб-азият чIугун лазим я, – лагъана Исади. – Ам агъсакълри, чIехи хахамри* ва тавратдарри* къабулнач. Ам абуру рекъида ва пуд лагъай юкъуз Адал чан хкъведа*.

²³ Виридахъ элкъвена, Исади давамарна:

– Низ Захъ галаз къвез кIанзаватIа, ам чандилайни гъил къачуна, гъар юкъуз вичин азабрин хашни* кIулаз яна Захъ галаз атурай. ²⁴ Низ вичин чан хуъз кIанзаватIа, а касдивай чан къакъатда. Зун патал ни вичин чан эцигайтIа, адан чан сагъни жеда. ²⁵ Вичин чан пучна вири дуънья къачуникай инсандиз вуч хийир ава? ²⁶ Инсандин Хва Вичин ва Вичин Бубадин*, гъакIни пак* малаикрин* баркалла* алаз къведа. Амма низ Зун ва Зи Гафар къабулиз регъуъ хъайитIа, Инсандин Хцизни, Вич атайла, гъа кас къабулиз регъуъ жеда. ²⁷ За къез рикIивай лугъузва: инал акъвазнавай са бязибуруз Аллагъди пачагъвал ийидай вахт акун тавунмаз, гъич ажални аквадач.

Исадин къамат дегиш хъун

(МатI. 17:1-13; Мрк. 9:2-13)

²⁸ И гафар лагъана са гъафте къван алатайла, Петру, Ягъя* ва Якъуб* галаз Иса дуъаяр* ийиз дагъдиз хкаж хъана. ²⁹ Ада дуъа ийидайла, Адан къамат дегиш хъана, Адан пекерни лацу хъана цIарцIар гуз акъвазна. ³⁰ Гъа вахтунда Адахъ галаз къве

касди суьгьбет ийизвай: сад Муса* тир, муькуьдини – Ильяс*.
³¹ Баркалла* алаз атанвай абур Иса Ярусалимда рекьидайдакай рахазвай.

³² Абуру ихтилатар ийизвай чІавуз Петру ва адахъ галайбур ахвариз фенвай. Ахварай аватайла, абуруз Исадин баркаллади гузвай рапрап ва Исади хъ галаз акъвазнавай къве итим акуна.
³³ А итимар Исадин патавай хъфидайла, Петруди, вичи вуч лугъзватІа течиз, Исадиз лагъана:

– Устаз! Чун ина аваз хъсан хъана. Ша чна ина пуд кума эцигин: сад Ваз, сад Мусадиз, садни Ильясиз.

³⁴ Ада и гафар лугъудайла, тилмизар* цифедин хъендик акатна. Чеб цифедик акатайла, тилмизриз кичІе хъана. ³⁵ Цифедай рахадай ван акъатна:

– Ам Зи хкъянавай Хва я, Адан чІалаз килиг.

³⁶ А ван атІайла, Иса анал мад текдиз аламай. Чпиз акурдакай Петруди ва адахъ галай тилмизри а вахтунда садазни лагъанач.

Жин квай жегьил сагъар хъувун *(МатІ. 17:14-19; Мрк. 9:14-29)*

³⁷ Исани пуд тилмиз* пакагъан юкъуз дагъдай хтайла, абурун вилик гзаф халкъ экъечІна. ³⁸ Садлагъана халкъдин арадай са итимди гъарайна:

– Муаллим! Ваз минет хъурай, зи хциз килиг. Ам захъ авай-авачир сад я. ³⁹ Ам чІуру жинжи* къаз, адай гъараяр акъудзава. Адан сивяй каф чкІидалди жинжи адал таб акъалдарзава; вичиз кІандай къван азабар гайидалай къулухъ ам адалай алатзава.
⁴⁰ За Ви тилмизривай адакай чІуру жин хкудун тІалабнай, амма абурулай алакънач.

⁴¹ – Эй, рекъяй акъатнавай, иман* гвачир инсанар! – жаваб гана Исади. – Гъикъван гагъди Зун квехъ галамукърай? Гъикъван чІавалди За куьн эхрай? Гъваш иниз жуван хва.

⁴² Гада Исадин патав агатзавайла, жинжи ам чилел ярхарна, гада вич вичелай ракъурна. Амма Исади чІуру жин акъвазарна. Гада сагъар хъувуна, ам вичин бубадив вахгана.

Исади Вичин кьиникъикай къвед лагъай гъилера лугъун *(МатІ. 17:22-23; Мрк. 9:30-32)*

⁴³ Вири Аллагъдин гъайбатди мягътеларна. Инсанар Исади авур кардал мягътел хъана амайла, Ада тилмизриз* лагъана:

44— И гафар куьне рикІел хуьх: Инсандин Хва* инсанрин гъиле тун лазим я.

45 Амма абур Ада лагъай гафарин гъавурда гъатнач. Абур гъавурда гъат тежедай жуьреда къасухдай лагъай гафар тир. Абурун манани Адавай хабар къаз абуруз кичІезвай.

Вуж артух я?

(*МатІ. 18:1-5; Мрк. 9:33-40*)

46 Тилмизрин* арада абурукай вуж артух я лугъуз, гъуьжет гъатна. 47 Абурун рикІе авай фикир чир хъайила, Исади аял къачуна Вичин вилик акъвазарна.

48— И аял Зи хатурдай ни къабулайІа, гъада Зунни къабулзава, — лагъана Ада, — ни Зун къабулайІа, гъада Зун Ракъурайдини къабулзава. Квекай виридалайни агъада вуж аватІа, гъам виридалайни вине жеда.

49 Инал Ягъяди* лагъана:

— Я Устаз! Чаз Ви ТІварцІелай* инсанрикай жинерар* хкудзавай са кас ақунай. Ам чи арадай тахъуниз килигна, чна адаз а кар ийиз къадагъа авуна.

50— Къадагъа ийимир, — лагъана Исади, — вуж квез акси туштіа, гъам куь патал ала.

Иса Самариятда къабул тавун

51 Иса цаварал хутахдай йикъар мукъвал хъайила, Ада кІевелай Ярусалимдиз фин къетІна. 52 Ярусалимдиз Самариятдай* яна фена кІанзавай. Аниз Ада Вичелай вилик сифте Вичин инсанар ракъурна. Ам къведалди гъазурвилер авун патал, абур Самариятдин са хуьруьз фена. 53 Амма Иса Ярусалимдиз физва лугъуз, ана абур садани илифарнач. 54 А кар акур Адан тилмизар* тир Якъубани* Ягъяди* лагъана:

— Я Агъа! Ша чна цавай цІуз эверна, абур тергин.

55 Исади абуруз и кар къадагъа авуна. 56 А вахтунда абур элкъвена маса хуьруьз фена.

Исадин гуьгъуьнаваз физ кІанзавайбур

(*МатІ. 8:19-22*)

57 Абур рекъе авайла, са ни ятІани Адаз лагъана:

— Я Агъа! Вун гъиниз фейитІани, зунни Ви гуьгъуьна аваз къведа.

⁵⁸ – СикІерихъ къветІер жеда, – жаваб гана Исади, – цавун къушарихъни – мукар, амма Инсандин Хцихъ* къил эцигдай са чка авач.

⁵⁹ Муъкуьдаз лагъана:

– Зи гуьгъуьна аваз ша.

– Я Агъа! – лагъана ада. – Вуна заз фена эвел зи буба кучук-дай ихтияр це.

⁶⁰ Амма Исади лагъана:

– Къейибур къуй чан алай мейитри кучукрай, жува фена Ал-лагъдин пачагъвиликай муштулухар це.

⁶¹ Са масадани лагъана:

– Зун Вахъ галаз къведа, я Агъа, амма сифте Вуна заз фена жуван хизандиз сагърай лугъудай ихтияр це.

⁶² Амма Исади адаз лагъана:

– Ни вичин гъил куьтендин хилел эцигиз, вил къулухъ ягъиз хъайитІа, гъадакай Аллагъдин Пачагълугъ* патал гъич са хийрни жедач.

Пудкъанни цІикъвед тилмиз

(*МамІ. 11:21-24*)

10 ¹Адалай къулухъ Реббиди* мад пудкъанни цІуд кас хкъана, Вичиз физ кІанзавай шегъерризни хуьрериз абур къве-къвед Вичелай вилик ракъурна. ²Абуруз Ада лагъана:

– Гвен бул я, гвен гуьдайбур – тІимил; гъакІ хъайила, гвенин Иесидиз гвен гуьдайбур мад ракъуррай лагъ!

³Алад! За куьн жанавуррин арадиз кІелер хъиз ракъурзава. ⁴Я пулунин кисе, я гъебе, я кІвачин къапар къачумир, я физвай рекъе садазни салам гумир. ⁵Гъи кІвализ куьн фейитІани, сифте лагъ: «Хийрар хъуй!» ⁶Ана хийир-дуьа* авуниз лайих авай инсан аваз хъайитІа, ада куьне а кІвализ гъидай хийир къада, тахъайтІа куь хийир элкъвена квел хкъеда. ⁷Гъа кІвалай хъфимир, гъабурухъ авайди неъ, хъухъ: чІугунвай зегъметдиз лайих къимет гун лазим я. Садан кІвалай масадан кІвализ экъечІмир.

⁸Са шегъердиз атана куьн къабулайтІа, квез вуч гъайитІа, гъам неъ. ⁹Гъана азарри къунвайбурни сагъар хъия ва анин эгъ-лийризни лагъ: «Аллагъди пачагъвал ийидай вахт квез мукъва хъанва». ¹⁰Чара шегъердиз атайла, куьн къабул тавуртІа, къецел экъечІна, лагъ: ¹¹«Квек тахсир квайди чирун патал, чи кІвачерал ацукънавай куь шегъердин ругни кваз чна югъур хъувуна квез

тада. Аллагьди пачагьвал ийидай вахт мукьва хьанвайди квез чир хьухь». ¹² За квез лугьзува хьи, Къияматдин юкьуз* Садум* шегьердиз и шегьердилай регьят жеда.

¹³ Вазни жедайди гуж я, Харазин шегьер! Вазни жедайди гуж я, Бетсаид шегьер! Куьна хьайи хьтин аламатар Туьрс ва Сидун шегьерра хьанайтІа, а шегьеррин агьалияр, шихин пекер алукІа-на, кьилелай руьхь алахна, Аллагьдин рекьел кьведай*. ¹⁴ ГьакІ хьайила, Къияматдин юкьуз квез гудай жазадилай Туьрсдизни Сидундиз гайи Аллагьдин жаза кьезилди жеда. ¹⁵ Вазни, Кефернагьум, вун цавариз хкаждайди хьиз авани? Ваь, вун ирид чилерин кІаник вегьида!

¹⁶ Квекай кьил кьакьудзавайда закайни кьил кьакьудда, Закай кьил кьакьудзавайда Зун Ракьурнавайдакайни кьил кьакьудда.

Тилмизар элкьвена хтун
(*Matt. 11:25-27; 13:16-17*)

¹⁷ Пудкьанни цІуд тилмиз* шаддаказ элкьвена хтана.

– Я Агьа! – лагьана абуру. – Ви тІвар* кьурла, чаз жинерарни* кваз муьтІуьгь жезвай.

¹⁸ – Заз цІайлапан хьиз цаварай аватай иблис* акуна, – лагьана Исади. – ¹⁹ Ингье, За квез гьуьлягьрални акьрабрал са зиянни авачиз кІвач вегьидай ва душмандин вири кьуватрал гьалиб жедай гуж ганва, са затІунивайни квез зиян гуз жедач. ²⁰ Амма куьне жинерар квез табий хьунал шадвал ийимир, куь тІварар цаварал кхьенваз хьунал шадвал ая.

²¹ Гьа вахтунда Пак Руьгьди* Иса хवेशивилив ацІурна.

– Ваз шукур хьурай, Буба*, цаваринни чилин Ребби*, – лагьана Исади, – Вуна акьулни къанажагь авайбурукай чьунуьхнавай сир гьвечи аялриз ахьайна. Эхь, Буба, ам Ви регьим алай къаст тир.

²² Зи Бубади Заз вири ганва. Хва вуж ятІа, Бубадилай гьейри садазни чидач, Буба вуж ятІа, Хцелай ва Хциз Ам низ кьалуриз кІан хьайитІа, гьадалайни гьейри садазни чидач.

²³ Исади тилмизрихь элкьвена кьилди абуруз лагьана:

– Квез аквазвайди аквазвай вилер бахтавар* я! ²⁴ За квез лугьзува: квез аквазвай крар гзаф пайгьамбарризни* пачагьриз чпизни акуна кІанзавай, амма акунач; квез ван кьеззвайбурукай чпизни ван атана кІанзавай, амма атанач.

Хъсан самариятви

(МатІ. 22:34-40; Мрк. 12:28-31)

²⁵ Са гъилера Иса синагъ ийиз кІанз, къарагъна са тавратдарди* Адавай хабар къуна:

— Я Муаллим, эбеди уьмуьрдив* агакьун патал, за вуч авун лазим я?

²⁶— Къанунда* вуч кхъенва? — жаваб гана Исади. — Анай вуна вуч кІелзава?

²⁷ Ада жаваб гана:

— Виридан Ребби* Аллагъ рикІин сидкъидай, жуван вири чандалди, жуван вири амандалди, жуван вири къатІунралди кІан хъухъ, «жув хъиз жуван мукъув гвайдини кІан хъухъ»¹.

²⁸— Вуна дуьздаказ жаваб гана, — лагъана Исади; — вуна гъакІ авунни ая, вал чан жеда.

²⁹ Амма, вичин суал дуьзди яз къалурун патал, ада Исадиз лагъана:

— Бес зи мукъув гвайди вуж я?

³⁰ А суалдиз жаваб яз, Исади адаз къиса* ахъайна:

— Са инсан Јрусалимдай Еригъандиз физвайла, ам къачагърин гъиле гъатна; абуру адалай пекер хТІунна, гатана, ам рекъидай чкадал гъана, чебни хъфена. ³¹ А рекъий са хахам* физваз хъана, адаз гатанвайди акурла, ам къасухдай къвалавай элячІна фена.

³² Гъа и чкадал атай левидини* гъакІ авуна: гатанвайди акун кумазни, патавай элячІна фена. ³³ Гъанлай са самариятви* фидайла, ам акунмазни, адаз а касдин язух атана. ³⁴ Ам адан патав фена, чехирдив чуьхвена, адан хирериз зейтундин чІем яна, кутІунна.

Вичин ламрал акъадарна ам мугъманханадиз хкана ва гъанани адахъ гелкъвена. ³⁵ Пакагъан юкъуз вич хъфидайла, къве динар акъудна ада мугъманханадин иесидиз виликамаз гана ва лагъана: «Адахъ гелкъуьгъ; артухан харж акъатайтІа, элкъвена хкведайла, за вав вахгуда». ³⁶ Ваз чиз, къачагърин гъиле гъатай кас патал а пудакай вуж мукъув гвайди тир?

³⁷ Тавратдарди лагъана:

— Адаз хъсанвал авурди.

Инал Исади лагъана:

— Алад, жувани гъакІ ая.

¹ 10:27 Леви 19:18.

Иса мугьманвиле

³⁸ Садра абур рекъе авайла, Иса атана са хуьруьз акъатна; ана Марта лугьдау са папа Адаз мугьманвиллиз эверна. ³⁹ Адахъни Майрам* лугьдау са вах авай. Ада, Исадин кІвачерив ацукъна, Адан гафариз яб гузвай. ⁴⁰ ТІуьн-хъун гъазуриз гара авай чІавуз, Мартади, атана, Исадиз лагъана:

— Я Агъа! Зи ваха са кІвалахни тийиз, икъван крар са зал ве-гъенвайди Ваз аквазвачни? Адаз заз куьмек ая лагъ.

⁴¹ — Марта! Марта! — жаваб гана Реббиди*. — Вуна гзаф зегъ-метар чІугвазва, ваз гзаф къайгъуяр ава. ⁴² КІанзавайди анжах са кар я. Майрама вичиз виридалайни хъсан кар хкъянава, ам адавай къакъудни ийидач.

Дуьадикай

(МатІ. 6:9-13; 7:7-11)

11 ¹ Садра са чкада Исади дуьаяр* авурдалай къулухъ, Адан тилмизрикай* сада лагъана:

— Я Агъа! Ягъяди* вичин тилмизриз дуьаяр ийиз гъикІ чир-натІа, Вунани чаз гъакІ чира!

² — Дуьа ийидайла, куьне икІ лагъ, — жаваб яз лагъана Исади.

— Буба! Ви ТІвар пак хъурай!

Ви пачагъвилин вахтни алуькьрай!

³ Чаз къъезвай кап гъалал фу це

На чаз гъар юкъуз.

⁴ Гъил къахчу чи гунагърилай*,

чнани чи бурж алайбурулай

гъил къахчузва эхир.

Чун темягъра твамир Вуна.

⁵ Ахпа Исади абуруз лагъана:

— Лугъун чна, къуланфериз квекай сада дустунин патав фена, лугьуда: «Къала, дуст кас, буржуна зав къвед-пуд фу гице. ⁶ Рекъяй зи дуст атана акъатнава, захъ адан вилик эцигдай затІни авач». ⁷ Дустуни кІвалин къеняй адаз жаваб гана: «Зун икрагъ ийимир, ракІарарни агалнава, аяларни захъ галаз къатканва; завай къарагъна вав фу вугуз жедач».

⁸ За квез лугъузва: ада ваз дуствилелди фу тагуз хъайитІа, ви кІевивал акурла, ада, къарагъна, ваз лазим къван гуда.

⁹ Зани квез лугъузва:

*тІалаба – квез гуда,
къекъуьгъ – квез жагъида,
рак гатут – квез ахъайда.*

¹⁰ *Гъар ни тІалабайтІа, гъада къачуда,
вуж къекъвейтІа, гъадаз жагъида,
ни рак гатайтІа, гъадаз рак ахъайда.*

¹¹ Хци гъуьлуьн гъед це лагъайла, квекай гъи бубади гъетрен чкадал адан гъиле гъуьлягъ вугуда?

¹² Кака це лагъайла, какадин чкадал акъраб гудани?

¹³ Куьн хъгин писбуру чпин аялриз хъсан савкъватар гуз хъайила, цавараллай Бубадивайни* Вичивай тІалабайдаз Пак Руьгъ* гуз жедачни мегер?

Иса ва Багъал-Зевул (*МатІ. 12:22-30; Мрк. 3:22-27*)

¹⁴ Садра Исади лалдакай чІуру жин* хкудна. Жин хкатайла, лалдай чІал акъатна. Халкъ мягътел хъана. ¹⁵ Са бязибуру лугъузвай: – Жинерар хкуддай къуват Ада жинеррин къилевай Багъал-Зевулавай* къачузва.

¹⁶ Муькуьбуру, Ам синагъ ийиз кІанз цавараллайдавай къалуриз жедай хътин керемат-ишараяр ая лугъуз адавай тІалабзавай.

¹⁷ Амма Исади, абурун рикІера авайдакай чиз, абуруз лагъана:

– Чеб чпиз акси къве патал пай хъайи пачагълугъ ичІи жеда; къал гъатай кІвални чІур жеда. ¹⁸ Иблисни* вич вичиз акси хъайитІа, адан пачагълугъди давам гъикІ гуда? Куьне лугъузва хъи, За жинерар хкуддай къуват Багъал-Зевулавай къачузва. ¹⁹ За а къуват Багъал-Зевулавай къачузватІа, куь терефдарри ахътин къуват нивай къачузва? Куь дуван ийидайбур гъабур хъурай!

²⁰ Куьне За жинерар хкуддай къуват Аллагъдивай къачузва лагъайтІа, – им квел Аллагъди пачагъвал ийизва лагъай чІал жеда.

²¹ Къуват авайда ва яракъ гвайда вичин кІвал хуьз хъайила, адан мулк саламатвиле амукъда. ²² Амма адалай гзаф къуват авайди адал гъалиб хъайитІа, адавай вичин далу акалнавай яракъни къакъудда, адан эменнини тарашна тулкІ ийида. ²³ Вуж Захъ галаз туштІа, ам Заз акси я; ни Зун галачиз вуч кІватІнатІа, гъам вара-зара ийида.

Жин элкъвена хтун*(МатІ. 12:43-45)*

²⁴ Жин* инсандикай хкечІайла, ам яд авачир кьурумра вичиз секин са чка жагъун тавурла, кьекъвез гьатда. «Жуван кІвализ хъфин кван», — лугьуда ада. ²⁵ Элкъвена аниз хтайла, адаз анаг кьакъажнаваз жагъида. ²⁶ Гьанлай ам фена, вичелайни бетер ирид маса жинни кьачуна, вич кваз хъайи инсандиз гьахъ хъийида ва архайин жада. А жинерар акатай инсандиз авайдалайни пис жада.

²⁷ И гафар лугьудайла, халкъдин арадай са папа ван алаз Иса-диз гьарайна:

— Бахтавар* я Вун хайи, Ваз нек гайи паб!

²⁸ Амма Исади лагъана:

— ЯтІани, Аллагъдин чІалаз килигиз, Адан Гафар кьилиз акъудзавайбур а папалайни бахтавар я.

Юнус пайгъамбардин ишара*(МатІ. 12:39-42)*

²⁹ Исадин патав мадни гзаф халкъ кІватІ жез хъана. Абурухъ элкъвена, Ада лагъана:

— Къенин несил гьикъван чІур хъанва! И несилди керемат-ишара тІалабзава, амма адаз Юнусан* керемат-ишарадилай гьейри маса керемат-ишара аквадач. ³⁰ Ниневдин* агъалийриз Юнус гьихътин ишара* хъанатІа, и несилдизни Инсандин Хва* гьахътин ишара жада. ³¹ Къибле патан пачагъ-ханум чилин лап а кьилляй Сулейман* пачагъдин камал квай гафариз яб гуз атанай. И несилдиз Сулейман пачагъдилайни ЧІехидан гафарин ван къвезва. ЯтІани и несил Адаз акси экъечІзава. Гъавилляй Къияматдин юкьуз* Къибле патан пачагъ-ханумди и несилдиз кар къада. ³² Къияматдин юкьуз Ниневдин агъалийри и несилдиз кар атІуда. Юнус ам несигъатриз яб гайи Ниневдин агъалийри туба авунай* ва несилдиз Юнусалайни ЧІехидан несигъатрин ван къвезва.

Экв ва мичІ*(МатІ. 5:15; 6:22-23)*

³³ Гьич садани куькІуьрнавай шем чинибан чкада, я тахъайтІа, кьапунин кІаник эцигдач. Ам, кІвализ гьахъзавайбуруз экв акун патал, шемергандал эцигда. ³⁴ Ви бедендин чирагъ вилер я; ви вилер сагъ хъайитІа, вун экуьнив ацІана жада, ви вилер чІурузваз

хъайитІа, вун мичІивиле гъатна жеда. ³⁵ Килиг ви беденда авай экв мичІивал яз тахъурай! ³⁶ Ви беден вири экуь ятІа ва адак гъич са чІулав лекени квачтІа, вун, чирагъдин экуьник квайди хъиз, михъиз экуь жеда.

Фарисейринни тавратдаррин чІуру крар
(*МатІ. 23:1-36*)

³⁷ Исади Вичин чирвилер гана куьтягъайдалай кьулухъ, са фарисейди* Ам вичин кІвализ илифарна. Ада атана суфрадихъ Вичин чка кьуна. ³⁸ Фу недалди Исади Вичин чин-гъил чуьхуьн тавурла, фарисей лап мягътел хъана. ³⁹ Амма Реббиди* адаз лагъана:

– Куьне, фарисеяр, куь къаб-къажахдин винел патар михъзаватІани, куь къене авайди къанихвални писвал я. ⁴⁰ Эй, ахмакъар! Къен пад халкъ авунвайди гъа винел пад халкъ авурди тушни? ⁴¹ Къаб-къажагда авайди кесибриз пая – куьн вири патарихъай михъи жеда.

⁴² Гуж я квез хъанвайди, фарисеяр: пурнийрилай, рейгъандилай ва гъар жуьредин векьер-къаларилай куьне харж гузва, амма эвелни-эвел авуна кІанзавай адалатвални Аллагъ кІан хъун куьне рикІелай ракъурнава! Авуна кІанзавай важиб авай кар гъа им я, амма муькуь крарни рикІелай ракъурна виже къведач.

⁴³ Гуж я квез хъанвайди, фарисеяр: синаугугра* аквадай чкаяр кьунал куь рикІ ала, майданрални – квез куьн гьуьрметдалди тебрикна кІанда.

⁴⁴ Гуж я квез хъанвайди, куьн къилихъ къван галачир сулар хъиз я: инсанар ана сулар авайди тийижиз къекъезва.

⁴⁵ Инал тавратдаррикай* сада Адаз лагъана:

– Муаллим! Вуна и гафаралди чи гуьгьуьлрани эцязав хъи?!

⁴⁶ Амма Исади лагъана:

– Квезни, тавратдарар, хъанвайди гуж я: куьне халкъдин кІула диндин къайдайрин зурба парар твазва, амма а парарик куьне гъич тІубни кязавач. ⁴⁷ Гуж я квез хъанвайди, куьне куь бубайри къейи пайгъамбарриз* гуьмбетар эцигзава. ⁴⁸ Гъадалди куь бубайри авур чІуру крар дуьзбур я лугъуз куьне кьул чІугвазва; абуру пайгъамбарар къена, куьне а пайгъамбарриз гуьмбетар эцигзава.

⁴⁹ Гъавилай тушни Аллагъдин чІехи Камалди икІ лагъайди: «За абурун патав пайгъамбарарни илчияр* ракъурда; абурукай садбур абуру рекьиде, муькуьбур хурук кутада». ⁵⁰⁻⁵¹ Дуьнья халкъ авур чІавадай инихъ экъичнавай пайгъамбаррин иви, Гъабилан*

ивидилай гатІунна Аллагъдин КІвалинни* кърбангандин* ара- да кьейи Зекеридин ивидал къведалди, За а несилдин вилерай хкида. Эхъ, лугъзва За квез, а несилдиз вичиз къвезвайди вичел агакъни ийида. ⁵²Гуж я квез хъанвайди, тавратдарар: чирвилерин куълегар куъне куъ гъиле кьунва. Я куън гъахъзавач, я гъахъиз кІанзавайбурузни куъне манийвал ийизва.

⁵³Иса анай экъечІайла, тавратдарарни фарисеяр гужуналди Адаз суалар гуз, Ам кІеве тваз кІанз, ⁵⁴Адан сивяй Адак тахсир кутаз жедай хъгин гаф акъатдатІа лугъуз, алахъзавай.

Исади къве чин хъунухъ айибун

(МатІ. 10:26-33)

12 ¹Агъзурралди инсанар кІватІ хъана, сада сад чуькьуъзвай арада Исади сифтедай Вичин тилмизриз* лугъуз хъана:

– Фарисейрин* маядикай, яни абурал къве чин хъуникай му- къаят хъухъ! ²Ашкара тежедай гъич са затІни ва малум тежедай чинебан гъич са карни авайди туш. ³Гъаниз килигна буьркъвеба вуч куъне лагъанатІа, гъадан ван эквеба жеда ва кІвале куъне япал вуч лагъанатІа, гъадакай кІвалин чІередилай хабар акъатда.

⁴За квез, Зи дустариз, лугъзва: инсан яна рекъизвайбурукай кичІе жемир, кьинилай гъейри абурулай маса кар алакьдач. ⁵Амма нихъай кичІе хъана кІандатІа, За квез лугъуда: кьена же- гъеннемдиз* ракурдай къуват авай анжах Садакай кичІе хъухъ. Эхъ, лугъзва За квез, гъа Гъадакай кичІе хъухъ.

⁶Вад нуькІрен къимет къве къара пул тушни? НуькІерикай садни Аллагъдин рикІелай фенвач. ⁷Куъ кьилелни гьикъван чІарар алатІа гъисабнава; гъа икІ, квез кичІе жемир: куън нуь- кІерилайни гзаф артух я.

⁸Лугъзва За квез: инсанрин вилик Зун ни ихтибардалди къа- булзаватІа, гъам Аллагъдин малаикрин* вилик Инсандин Хцини* гъакІ къабулзава. ⁹Инсанрин вилик ни Закай кьил къакъудай- тІа, Аллагъдин малаикрин вилик Инсандин Хцини адакай кьил къакъудда.

¹⁰Инсандин Хцикай чІуру гаф лагъайтІа, лагъайдалайни гъил къахчуда; амма Пак Руюгъдикай* ни аси* гафар авуртІа, адалай гъил къахчуда.

¹¹Куън синагугриз*, гъакимрин ва гуж гвайбурун патав гъайила, абуруз гьикІ ва вуч жаваб гудатІа лугъуз къайгъудик жемир. ¹²Гъа чІавуз куъне вуч лагъана кІандатІа, гъам квез Пак Руюгъди лугъуда.

Девлет авай ахмакъ

¹³Халкъдин арадай сада Исадиз лагъана:

– Муаллим! Зи стхадиз лагъ хьи, ада захъ галаз ирс пай авурай.

¹⁴ – Эй инсан, – лагъана Исади, – куь мал-мулк паюн, куь гъахъ-дуван авун Зи хиве тунвайди вуж я?

¹⁵ – Килиг, – хълагъна Исади халкъдиз, – пулунихъ-девлетдихъ къанихъ жемир, инсандин уьмуьр адан мал-девлетдилаь аслу жедач.

¹⁶ Исади абуруз са къиса* ахъайна:

– Девлет авай са инсандин никІи хъсан бегъер гъана. ¹⁷ Адани вичи вичикди веревирдер авуна: «Вучда? Зи чилерин майваяр кІватІна хуьдай чка захъ авач». ¹⁸ «Ингъе за вучдатІа аку, – фикирна ада, – жуван гъамбарханаяр чукІурна, гъабурулайни гегъенш чкаяр эцигда. Ана за жуван техил ва жувахъ авай-авачир вири хуьда. ¹⁹ Жува жувазни лугъуда: Вуна ваз гзаф йисара менфят къачудай зурба няметар кІватІна: ял ягъа, неъ, хъухъ, кеф чІугу».

²⁰ Амма Аллагъди адаз лагъана: «Эй ахмакъ! Къе йифиз ви чан къачуда; вуна кІватІнавай къванди нел гьалтда?» ²¹ Аллагъ патал ваъ, вич патал девлет кІватІдайдан кьилел гъа ихътин крар къведа.

Къайгъуйрикай

(МатІ. 6:19-21,25-34)

²² Исади Вичин тилмизриз* лагъана:

– ИкІ хъайила За квез лугъузва: вуч недатІа лугъуз жуван чан патал ва вуч алуқІдатІа лугъуз жуван беден патал къайгъуйрик жемир. ²³ Чан недайдалай артух я, беденни – пекерилай. ²⁴ КІвагъриз килиг: абуру я цазвач, я гуьзвач; абурухъ я цадай, я бегъер хуьдай чкаяр авач, амма Аллагъди абуруз тІуьн гузва. Квезни Аллагъди гуда! Куьн къушарилай артух тушни мегер? ²⁵ Кат-галтуг авуналди квевай нивай жуван уьмуьр са сятдин хъайитІани артухариз жеда? ²⁶ Гъа икІ, квелай и гъвечІи кар хъайитІани алакьдachtІа, амайбурун къайгъу чІугун куьз герек я? ²⁷ Бубуяр гьикІ экъечІзаватІа килиг: абуру я зегъмет чІугвазвач, я са затІ хразвач. Амма За квез лугъузва хьи, гьихътин иер пекер алай Сулейман* пачагъни и цуькверикай садав гекъигиз хъун мумкин туш. ²⁸ Къе никІяй экъечІзавай ва пака къулаз вегъидай векъни Аллагъди акІ чІагурзаватІа¹, Ада а векъ

¹ 12:28 ЧІагурун – иер авун.

квелей артух чІагурзавани, эй иманда* зайифбур! ²⁹ Гъа икІ, куьн вуч неда, я тахъайтІа вуч хъвада лугъуз, кат-галтугмир, я къайгъудикни жемир, ³⁰ тІуьнихъ-хъунихъ и дуйньяда галтугзавайбур мажусияр* я. Куь Бубадиз* ибур квез герек тирди чизва. ³¹ Гъавилей куьне квез Аллагъдин Пачагълугъ* жагъура, амайди Ада квез кІукІни алаз гуда. ³² КичІе жемир, гъвечІи кІеретІ! Вучиз лагъайтІа квез Вичин Пачагълугъ* гун куь Бубадиз кІанзава.

³³ Жуван мулкар маса це ва садакъаяр пая. Гъадалди куьне квез цаварал куьгъне тежедай пулуни кисеяр ва куьтягъ тежедай хазинаяр гъазурда. Анра ам я чуьнуьхдай угъри, я недай гъуьчІ жедач. ³⁴ Куь девлет гъина аватІа, куь рикІни гъана жеда.

Вафа гвай лукІарикай къиса (*МатІ. 24:43-51; Мрк. 13:33-37*)

³⁵ Куьн, юкъвара чІулар туна, куькІуьрнавай чирагъар гваз гъазур хъухъ. ³⁶ Куьн мехъерикай хтана кІанзавай чпин агъадалвил алай инсанриз ухшар хъухъ, ам хтана рак гатанмазни адаз гъасятда рак ахъайдайвал. ³⁷ Чпин агъа кІвализ хтайла, адаз уях яз жагъай лукІар бахтавар* я. За квез рикІивай лугъузва: агъади, вичин пекер дегишарна, абуруз суфрадихъ эверда ва абуруз къуллугъда. ³⁸ ЛукІарин иесидиз, къуланфериз хтайлани, экв жедайла хтайлани абур уях яз жагъайтІа, а лукІар бахтавар я. ³⁹ Квез чидани, кІвалин иесидиз угъри къведай чІав чир хъанайтІа, вичин кІвал атІуз тадачир. ⁴⁰ Куьнни гъазур яз хъухъ: гъич квез хабарни авачиз Инсандин Хва* хтана акъатда.

⁴¹ Гъа чІавуз Петруди Исадиз лагъана:

– Я Агъа! И къиса* Вуна чаз лугъузвайди яни, я тахъайтІа амайбурузни?

⁴² Реббидини* лагъана:

– Лугъун хьи, агъади вичин кІвалихъ гелкъвезвайбурун къилел, абуруз вахтунда фу-яд гун патал, са кас эцигна. А кас вафа гвайди ва къил авайди хъайитІа, ада вуч ийида? ⁴³ Агъа кІвализ хтайла, ам вичин хиве авай крарал машгълул яз жеда. Ахъгин кас бахтавар я. ⁴⁴ За квез рикІивай лугъузва хьи, адан агъади вичин вири мал-мулкунин къиле а кас акъвазарда. ⁴⁵ А касди вичи вичик «Зи агъа мукъвара ахкъатдач» лагъана, кІвале вач-хъшаяр тир итимарни папар гатаз, къадардилай

артух нез, хъваз, хъивегъиз хъайитІа, ⁴⁶а касдин агъади, гъич виливни техуъзвай са юкъуз, гъич фикирдизни гъиз тежедай чІавуз хтана, адаз векъи жаза гуда ва гъадазни, иман* гвачир-буруз хъиз, гъа икІ ийида.

⁴⁷Вичин агъадиз вуч кІанзаватІа чизвай, амма гъазур тахъана, а кар тавур кас гзаф гатанни ийида. ⁴⁸Вичин агъадин мурад тийижиз, саймазвилелди са чІуру кар авур лукІ тІимил гатада. Гъар низ гзаф ганватІа, гъадавай гзаф кІанни жада; нив гзаф ихтибар вуганватІа, гъадавай гзаф тІалабни ийида.

Иса сеbeb яз чаравилер хъун

(МатІ. 10:34-35)

⁴⁹Зун чилел цІай куькІуьриз атанвайди я, ам куькІвенайтІа Заз гзаф кІандай! ⁵⁰Амма Заз жадай чІехи азабрин югъ вилик кума, а югъ атана алуькдалди Зи рикІел залан пар жада. ⁵¹Квез Зун и дуьньядиз ислягъвал гваз атанвайди хъиз авани? Ваъ, Зун инсанар чара ийиз атанвайди я! ⁵²Гила кІвале вад кас аваз хъайитІа, абур къве пай жада: пуд къведаз акси жада, къведни — пудаз. ⁵³Буба* хъиз акси жада, хвани — бубадиз; диде рушаз акси жада, рушни — дидедиз; къари вичин сусаз акси жада, свасни — вичин къаридиз.

Ийидай кар гежел вегъимир

(МатІ. 5:25-26; 16:2-3)

⁵⁴Халкъдизни Исади лагъана:

— Рагъ экъечІзавай патай къвезвай циф акурла, куьне «Марф къвада» лугъуда. Дуьз я. ⁵⁵Къибле патай гар акъатайла, куьне «Гзаф чими жада» лугъуда. Дуьз я. ⁵⁶Эй, къве чин алайбур! Чилизни цавуз килигна гъихътин гъава жадаТІа, квевай чириз жезва, бес гила гъихътин вахт атанватІа квевай къатІуз жезвачни?

⁵⁷Бес вучиз квевай куьн патал гъахъ-михъивал* вуч яТІа чириз жезвач? ⁵⁸Вахъ галаз гъуьжетарзавайди галаз вун дувандиз фидайла, жезмай къван адахъ галаз рекъе туьхкІуькІ. АкІ тахъайтІа, ада вун дуванбегдин патав тухуда, дуванбегдини вун къазаматдардин гъиле твада, къазаматдардини вун къазаматханадиз вегъида. ⁵⁹За ваз лугъузва: вал алай бурж эхиримжи чет кепекдал къведалди вахгун тавунмаз вун къазаматдай акъатдач.

Аллагъдин рекъиз татайтІа...

13 ¹Гъа вахтунда са бязибур Исадин патав атана, Аллагъдин КІвале* кърбандар ийизвай чІавуз ПилатІан* эмирдалди яна кьейи галилейвийрикай Адаз суьгьбетна. ²И кардин патаяхай Исади лагъана:

— А инсанар амай галилейвийрилай гзаф гунагъар* квайвиляй яна кьенва лугъуз фикирзавани куьне? ³Ваь, лугъузва За квез; куьн Аллагъдин рекъел татайтІа, гъабур хъиз куьнни вири пуч жеда. ⁴Я тахъайтІа, куьне Шилугъамдин минарадик акатна кьейи цІемуьжуьд касдик Ярусалимда уьмуьр тухузвай амай вирибурулайни гзаф тахсирар ква лагъана фикирзавани? ⁵Ваь, лугъузва За квез; куьн Аллагъдин рекъел татайтІа, гъабур хъиз куьнни вири пуч жеда.

⁶Ада и кьисани* ахъайна:

— Са касдихъ вичин ципицІбагъда инжилдин тар хъана; тарцелай майваяр кІватІиз атайла, адаз затІни гьатнач. ⁷Ада ципицІбандиз лагъана: «Ингъе, пуд йис я заз и таралай инжилар кІватІиз кІанз, амма заз адалай затІни жагъызвач. Вуна ам атІутІ: гъавайда ада вучиз чил къазвайди я?» ⁸Амма ципицІбанди жаваб яз адаз лагъана: «Агъа, цІи ам за пер яна кьук кутадалди тур. ⁹Ада майваяр гьидатІа килигда чун; тагъайтІа, чна къведай йисуз ам атІуда».

Исади са паб сагъарун

¹⁰Киш юкъуз* са синагугда* Исади чирвилер гузвай. ¹¹Ана чІуру жинжи* цІемуьжуьд йисан кьене акІажарнавай са паб авай, адавай дуьз акъвазиз жезвачир. ¹²Ам акунмазни, Исади адаз эверна:

— Вун ви начагъвеликай азад хъанва, вах.

¹³ГъакІ лагъана, Исади адал гъилер эцигна*; паб гъасятда къарагъна дуьз хъхъана ва Аллагъдиз шукурар ийиз хъана.

¹⁴Киш юкъуз Исади а паб сагъар хъувуна лугъуз, синагугдин кьилевайда хъел кваз халкъдиз лагъана:

— Гъафтеда кІвалахна кІанзавайди ругуд югъ я; тІаларикай сагъариз Киш ваь, маса йикъарикай са юкъуз ша.

¹⁵— Къве чин алайбур! — жаваб яз лагъана Реббиди*. — Киш юкъуз куьне гъар сада жуван яц, я лам цурай акъудна цел тухувачни? ¹⁶ЦІемуьжуьд йисан кьене иблисди* бедбахтвилик кутунвай Ибрагъиман* эвлед руш Киш юкъуз вичин къзадикай хкудна кІандачирни кьван?

¹⁷ Исади и гафар лагъайла, Адаз акси тир инсанриз регъуь жезвай, амай халкъди Адан алааматдин крарал шадвилер ийизвай.

Финдин тварцикай къиса
(*МатІ. 13:31-33; Мрк. 4:30-32*)

¹⁸ Исади лагъана:

— Аллагъдин пачагъвал куьз ухшар я ва Ам куьв гекъигиз жеда? ¹⁹ Ам инсанди вичин сала цайи финдин тварциз ухшар я: ам экъечІна, адакай еке тар хъана, къушарини адан хилерал мукар ийиз жеда.

²⁰ Исади давамарна:

— Аллагъдин пачагъвал куьв гекъигиз жеда? ²¹ Ам папа цІуд киле гъуьруьк кутур гъварциз ухшар я, ам кутунмазни тини атана.

ГуьтІуь варар
(*МатІ. 7:13-14, 22-23; 8:11-12*)

²² Иса Ярусалимдиз фидайла, рекъе гьалтзавай шегъерра ва хуьрера Ада чирвилер гуз хъана.

²³ Са инсанди Исадиз лагъана:

— Я Агъа! ТІимил инсанар хилас жеда лугъудай гафар гъахъ-бур яни?

Адани жаваб яз лагъана:

²⁴ — Аллагъдин Пачагълугъдиз* рехъ ачухзавай гуьтІуь варарай физ алахъ, — жаваб гана Ада. — За квез лугъузва, гзафбур а варарай физ алахъда, амма абурувай анай экъечІиз жедач. ²⁵ КІвалин иесиди къарагъна рак агалайла, куьн къецел амукъда. Куьне: «Я Агъа! Я Агъа! Чаз рак ахъая», — лугъуз, варар гатаз жеда. Амма Ада квез жаваб гуда: «Куьн гъинай я? Заз куьн чидач». ²⁶ Гъа вахтунда куьне лугъуда: «Чун Вахъ галаз фу-яд тІуьрбур я, чи куьчейрани Вуна чирвилер гайиди я». ²⁷ Амма Агъади жаваб гуда: «За квез лугъузва: куьн гъинай ятІа, Заз куьн чидач. Залай алат, адалат квачир крар ийизвайбур». ²⁸ Квез Аллагъдин Пачагълугъда Ибрагъим*, Исакъ*, Якуьб* ва амай вири пайгъамбарар* аваз акурла, аниз ахъай тавуна къецел амукъайла, куьне сасни регъведа, шелхвални ийида. ²⁹ РагъэкъечІдай патайни рагъакІидай патай, кефер патайни къибле патай атана, инсанри Аллагъдин Пачагълугъда межлисда чпиз чкаяр къада. ³⁰ Исятда агъада авайбурукай са бязибур вине жеда, исятда вине авайбурукай са бязибур — агъада.

Иса Ярусалимдихъ шехъун

(МатІ. 23:37-39)

³¹ Гъа и чІавуз са шумуд фарисей* атана, абуру Исадиз лагъана: — Ахлад, и чкадай экъечІ: Гъирудаз* Вун рекъиз кІанзава.

³² — Фена а сикІрез лагъ хьи, — лагъана Исади, — къени пака За инсанрикай жинерар* хкудда ва азарри къунвайбур сагъар хъийида, пуд лагъай юкъуз За Зи крар куытягда. ³³ Амма къени, пакани, ахпагъан юкъузни Зун Зи рекъе хъун лазим я, вучиз лагъайтІа Ярусалимдила гъейри маса чкада пайгъамбардивай* ажал къабулиз жедач.

³⁴ Эй Ярусалим, Ярусалим! Пайгъамбарар тергдай шегъер! Аллагдай ракъурнавайбур къванцин хура твадай шегъер! Вечре вичин цицибар кІватІна лувак кутадаиди хъиз, шумудра Зун ви аялар кІватІиз алахънай! Амма квез кІан хъаначир! ³⁵ Килиг, куь ичІи макан За квез тазва. Куьне: «Раббидин* ТІварцІелай* къвезвайдаз шукур хъурай!» лугъудай вахт къведалди, квез Зун ахквадач.

Киш хуънилай регъим вине я

14 ¹ Са Киш юкъуз* Иса, фарисейрин* къиле авайдахъ галаз фу тІуън патал, адан кІвализ фейила, ана авайбуру Ада-лай вил алуд тийиз хъана. ² Исадин патав беден яд кІватІ хъунин азарди къунвай са кас гвай. ³ И арада Исади тавратдарривайни* фарисейривай: «Киш юкъуз сагъар хъувун дуъз яни-тушни?», — лагъана хабар къуна. ⁴ Абуру сивай са гафни акъуднач. Исади гъил хкІуна а кас сагъарна ва ам рекъе хтуна. ⁵ Ахпа Исади инал алайбурувай жузуна:

— Куь хва, я тахъайтІа яц къуйдиз аватайтІа, куьне, Киш юкъузни килиг тавуна, ам анай гъасятда акъуддачни?

⁶ Абурувай жаваб гуз хъанач.

Демина хъсан чкайрикай къиса

⁷ КІвализ эвернавайбуру къвез хъсан чкаяр хкъягъиз ацукъиз акурла, Исади абуруз къиса* ахъайна:

⁸ — Ваз мехъерин межлисдиз эверайла, фена хъсан чка къаз алахъмир, валайни машгъур касдиз эвернаваз хъун мумкин я. ⁹ Ам атайла, ваз кІвализ эверайда: «Инал и кас ацукърай», — лугъун мумкин я. ГъакІ хъайила, беябур хъана, вун фена лап гъа

ракІарив гвай чкадал ацукьуниз мажбур жеда. ¹⁰ Амма ваз са межлисдиз ша лагъайла, жув фена гъа ракІарив ацукь. Гъа чІавуз иесиди ваз: «Я дуст, акІ жедач, фена вини кьиле ацукь», – лугьуда. ГъакІ хъайила, ацукьнавайбурун виликни ваз хатур-гъурмет жеда. ¹¹ Гъар ни вичи вич вине кьуртІа, гъам агъуз вегьида, вичи вич агъуз кьурди виниз акъудда.

¹² Вич илифарай фарисейдизни* Исади лагъана:

– Мугьманвализ эвердайла, вуна ви дустариз, стхайриз, ви мукьвабуруз, девлет авай ви кьуншийриз эвермир: абуру вунни илифар хъийида ва куьн кьилера кьил хъжеда. ¹³⁻¹⁴ Амма вуна эвердайла, эвелни-эвел элкъвена ваз хгудай шей авачир кьекъверагриз, набутбуруз¹, кьецІибуруз, буьркьуьбуруз ша лагъ. Гъадалди вун бахтавар* жеда. Гъахъ-михьи тир вири инсанрал чан хтайла*, ваз Аллагъди хгуда.

Деминиз эвернавайбурукай кьиса

(МатІ. 22:2-14)

¹⁵ И гафарин ван хъайила, Исадихъ галаз ацукьнавайбурукай сада лагъана:

– Аллагъдин Пачагълугъда* ни фу тІуьртІа, гъам бахтавар я.

¹⁶ Исади жаваб яз лагъана:

– Са инсанди зурба межлис кутуна гзафбуруз эвернай. ¹⁷ ТІуьнхъун ийидай вахт хъайила, ада вичи ша лагъанвайбуруз: «Вири гъазур хъанва, буюр» лугьуз, вичин лукІ ракьурна. ¹⁸ Амма эвернавайбур, гаф-чІал сад авунвайди хъиз, гъар жуьредин багънаяр акъудиз эгечІна. Сада адаз «Зун къачунвай чилиз килигиз фин лазим я; ваз тавакьу ийида, закай кефи хамир», – лагъана. ¹⁹ Муькуьда лагъана: «За вад жуьт яцар къачунва, зун абуру цана чеб гьикІ тухудатІа чириз физва; ваз тавакьу ийида, залай гьил къахчу». ²⁰ Пуд лагъайда лагъана: «За паб гъанва, гъакІ хъайила завай къвез жедач». ²¹ ЛукІрани хтана, вичин агъадиз хъайи-хъайивал ахъайна. КІвалин иесидиз хъел атана: «Гъерекатна, – лагъана лукІраз, – фена шегьердин куьчейрайни ккІарай кьекъверагар, набутар, буьркьуьбурни кьецІибур галаз хъша». ²² Са герендила, лукІра хтана: «Я Агъа! – лагъана. – Ви эмир кьилиз акъуднава, ятІани суфрадихъ чкаяр мад ама». ²³ «Рекьерайни жигъиррай

¹ 14:13-14 *Набут* – бедендин са ва я са шумуд пай, месела, гьил, кІвач сагъ сушир кас.

алад, — лагъана агъади, — зи кIвал ацIун патал, абур гъанрайни галаз хъша. ²⁴За ваз лугъузва хьи, за эверна татайбуру зи фу недач!»

Тилмизвилин къимет

(*MamI. 5:13; 10:37-38; Mрк. 9:50*)

²⁵Исадихъ галаз гзаф инсанар физвай. Ада абурухъ элкъвена лагъана:

²⁶— Зи патав къвезвайда вичин бубадилаи дидеделаи, папалаи аялдилаи, стхайрилайни вахарилаи ва вичин чандилаи гъил къачуна къвезвачтIа, адакай Зи тилмиз* хъун мумкин туш. ²⁷Вуж Вичин азабрин хаш* кIулаз яна, Захъ галаз къвезвачтIа, гъадакай Зи тилмиз жедач.

²⁸Квекай садаз минара эцигиз кIан хъайитIа, сифте ада минарадин къимет, ахпа жувахъ авай такъатар гъисабдачни мегер? ²⁹⁻³⁰ТахъайтIа, минарадин бине кутуна, ам эцигна кубтягъ тавурла, ам акур вирибур а касдал, «И инсандивай бине кутунвай минара эцигна кубтягъиз хъанач», — лугъуз, хъуьреда.

³¹Я тахъайтIа, маса пачагъдин аксиниз дяве ийиз экъечIзавай пачагъди ацукъна, цIуд агъзур кас галаз вичивай къад агъзур аскер галаз къвезвай пачагъдин хура акъвазиз жедани лагъана, сифте веревирдер ийидачни къван? ³²Адаз вичивай атIадан хура акъваз тежедай чIал чир хъайитIа, ада, атIам яргъа амаз, ислягъвилин шартIарикай меслят авун паталди, адан къилив вичин векилар ракъурда. ³³Куьнни гъакI я, куьне квехъ авай-авачирдалай гъил къачунвачтIа, квекай садакайни Зи тилмиз хъун мумкин туш.

³⁴Къел хъсан шей я; къелен ери квахъайтIа, адаз гъикI дад хгуз жеда? ³⁵Ам чил миянар ийизни виже къведач; ам гъакI гадарна тада. Нихъ ван къведай япар аватIа, гъадаз ван атурай!

Исади квахъайди жагъурун

(*MamI. 18:12-14*)

15 ¹Исадиз яб гун патал, харж кIватIдайбурни* гунагъкарар вири атана кIватI хъанвай. ²Фарисейрини* тавратдарри* наразивал ийиз хъана:

— Ам гунагъкаррихъ галаз алагъ-салагъда ава, гъатта абурухъ галаз санал ацукъна фуни незва.

³И чIавуз Исади ихътин къиса* ахъайна:

⁴— Виш хипекай сад квахъайла, къудкъанни цIекIуьд хеб къурумда туна, гъа квахъай садахъ къекъвез квекай вуж фидач? Хеб

жагъун тавунмаз вуж элкъвена хкведа? ⁵ Жагъайла, хеб шадвилелди къуьнерал вегъена хкида. ⁶ КIвализ хтайла, ада дустаризни къуншийриз эверна лугъуда: «Куьнени захъ галаз шадвал ая, заз зи квахъай хеб жагъун хъувуна». ⁷ Идалди За квез лугъузва хьи, къудкъанни цIекIуьд гъахъ-михьи касдилай са гунагъкар Аллагъдин рекъел атун* цавар патал чIехи шадвал я.

⁸ Я тахъайтIа, цIуд гимишдин пул авай са паб къачун, пуларикай сад адавай квахъайтIа, гъам жагъидалди шемни куькIуьрна ам кIвал шуткуниз, мукъуфдалди кIвалин са-са пIипI тирвал къекъвез жедачни мегер? ⁹ Ам жагъайла, дустаризни къуншийриз эверна ада лугъуда: «Куьнни захъ галаз шад хъухъ, квахъай пул заз жагъун хъувуна». ¹⁰ Гъа икI, лугъузва За квез, Аллагъдин рекъел атай са гунагъкар акуртIани, Аллагъдин малаикриз* хвеша жеда.

Квахъай хцикай къиса

¹¹ Исади мад лагъана:

— Са касдихъ къве хва авай.

¹² Абурукай гъвечIида бубадиз лагъана: «Я буба! Ви эменнидикай зал гьалтзавай пай зав вахце».

Бубадини эменни рухвайрин арада пайна. ¹³ Са къадар йикъар фейила, гъвечIи хва вичин шейэр кIватIна, яргъал уьлкведиз фена. Гъанра ада, кефер чIугваз, вичихъ авай мал-девет гаралай авуна. ¹⁴ Ада вичихъ авай-авачирди руфунай авадарна куьтягъайла, а вилаятда зурба каш хъана. Ам кIеве гъатна. ¹⁵ Ам фена кIвалах це лугъуз а вилаятдин са касдал алахъна, адани ам вичин вакIар хуьз чуьлдиз ракъурна. ¹⁶ Адаз вакIари незвай тIуьналдини руфун ацIуриз кIанзавай, амма адаз гъам гудайдини авачир.

¹⁷ Къили ван авурла, ада вичи вичикди лагъана: «Зи бубадихъ гъакъидалди кIвалахзавайбур гъикъван аватIани, абур вири тухни я ва недайди абуруз амукъни ийизва, амма зун ина гишила рекъизва! ¹⁸ Бубадин* патав хъфида. „Чан буба! — лугъуда за. — Зун цаварин ва ви вилик гунагъкар я, ¹⁹ гила зун ви хва я лагъай тIварцIиз* лайих яз амач. Зунни ваз кIвалахзавайбурун арадиз къабула, буба“».

²⁰ Ам къарагъна вичин бубадин патав хъфена. Бубадиз ам гъеле яргъа амаз акурла, адаз хцин язух атана; бубади, чукурна фена хцин гардан къуна, адаз теменар гана.

²¹ «Чан буба! — лагъана хци. — Зун цаварин ва ви вилик гунагъкар я, ви хва я лугъудай тIварцIизни зун лайих яз амач.»

²²Амма бубади вичин лукІариз лагъана: «Лап хъсан пекер гъана адал алуки, адан тупІухъ тупІални акала, алукидай кІвачин къапарни, ²³хвенвай данани гъана тукІукІ. Нез, хъваз шадвилер ийин чна: ²⁴зи и хва къенвай, гила адал чан хтанва*, ам завай квахънавай, гила ам заз жагъун хъувунва». Абур шадвилер ийиз эгечІна.

²⁵Чехи хва, лагъайтІа, никІе авай; ам хтана кІвализ ахгакъайла, адаз манийрин ва инсанри къуьлер ийизвай ванер атана. ²⁶Ада кІвалел алайбурукай садаз эверна, адавай хабар къуна: «Іна вуч хъанва?» ²⁷«Ви стха хтанва, — жаваб гана ада, — хва сагъ-саламат яз хтана акур ви бубадини хвенвай дана тукІунва».

²⁸Стхадиз хъел атана кІвализ хквез кІан хъанач. Бубади, кІваляй экъечІна, адаз хъша лагъана. ²⁹Амма ада бубадиз жаваб гана: «И вири йисара за ваз къуллугъ ийиз, ви гафунал гаф эцигайди туш, амма вуна заз, жуван дустарихъ галаз кефер чІугун патал, гъич бацІини гайиди туш. ³⁰Гъина ятІани гъатнавай ва чІуру рекъе авай папарихъ галаз ви эменни гаралай авур ви и хва хтайла, вуна адаз хвенвай дана тукІуна». ³¹«Чан хва! — лагъана бубади. — Вун датІана захъ гала, захъ авай-авачирдини вири види я. ³²Ви стха хтай чІавуз шадвал тавуна гъикІ акъвазда?! Ам къенвай, гила — чан хтанва. Ам квахънавай, гила — жагъун хъувунва».

Аллагъдизни пулуниз сад хъиз къуллугъиз жедач

16 ¹Исади Вичин тилмизриз* лагъана:

— Са инсандихъ девлет авай, адахъни кІвалин кІвалахар идара ийизвайди авай; ада кІвалин эменни вара-зара ийизвалугъуз са ни ятІани и девлет авайдаз хабарнай.

²Девлет авайда адаз эверна, лагъана: «Заз вакай къвезвайбур вуч ванер я? Жуван кІвалахдин гъахъ-гъисаб авуна, зи патав гъваш. За вун къуллугъдилай алудзава».

³КІвалин-йикъан къилел алайдани вичи вичикди лагъана: «Гила за вуч ийида? Зи агъади зун къуллугъдилай алудзава. Залан кІвалахдихъ галаз зун къунвач, це лугъуз физни заз регъуьда.

⁴КІвалахдилай алудайла, масадбуру зун чпин кІвалера къабулун патал, за вуч ийида? Агъан, заз чир хъана!»

⁵Ада вичин агъадин буржар алайбуруз са-садаз къилди-къилди эвериз хъана. «Вал зи агъадин гъикъван бурж ала?» — сад лагъайдавай хабар къуна. ⁶«ЧІемдин виш бат алама», — жаваб гана ада.

«Жуван буржунин куьгъне чар къахчуна, тадиз яхцІурни цІуд уьлчме лагъана цІийи чар кхьихъ», — лагъана кІвалин-йикъан кьилел алайда.

⁷ Ахпа муькуьдаз эверна, лагъана: «Вал гьикъван бурж ала?» «ЦІуд агъзур укІур къуьл», — жаваб гана ада. Адазни лагъана: «Жуван буржунин куьгъне чар къахчуна муьжуьд агъзур лагъана цІийиди кхьихъ».

⁸ Агъади, крар бажарагъ гваз авуна лугъуз, кІвалин-йикъан кьилел алай ламатІдин тариф авуна. РикІивайни, Аллагъдин экуьнин веледри чпин крарай кьил акъудзавайдалай и дуьньядин инсанри а крарай кьил акбул гваз акъудзава. ⁹ За квез лугъуза: и гъахъ авачир дуьньяда кІватІай девлетрин куьмекдалди куьне квез дустар жагъура. Куьне гьакІ ийиз хъайитІа, пул виляй аватайла, куьн хушвилелди даим дуьньядин кІвалера къабулда.

¹⁰ ГъвечІи карда вафа тирди чІехи крарани вафа жеда, гъвечІи карда вафа туширди чІехи крарани вафа жедач. ¹¹ Квел чилин девлетар ихтибариз жезвачІа, халисан девлетар квел ни ихтибарда? ¹² Квевай чарадан девлет намус гваз хуьз хъаначІа, куь девлет квез ни гуда? ¹³ Гъич са нуькердивайни къве агъадиз къуллугъ ийиз жедач: абурукай сад кІан хъайитІа, муькуьди такІан жеда; садаз вафавал хвейитІа, муькуьдаз — жедач. Аллагъдизни пулуниз квевай сад хъиз къуллугъ ийиз жедач.

Лазаракай къиса

(*МатІ. 5:18, 31-32; 11:12-13*)

¹⁴ И вири гафар пулунал рикІ алай фарисейризни* ван хъана, абур Исадал хъуьрезвай.

¹⁵ Ада абуруз лагъана:

— Куьне куьн инсанрин вилик гъахъ-михьи ксар хъиз къалурзава, амма Аллагъдиз куь рикІера авайдакай хабар ава: инсанри къимет ава лугъузвай затІ Аллагъдин вилерай муртад затІ я. ¹⁶ Ягъядилай* вилик Къанунни* авай, пайгъамбарарни*. Адалай къулухъ Аллагъдин пачагъвеликай Шад Хабар* гуз хъана. Гзафбур, чпин вири къуватар эцигна, Аллагъдин Пачагълугъдиз* гъахъиз алахъзава. ¹⁷ Цавни чил фад квахъун мумкин я, Къанундин лап гъвечІи са цІарни къуватдай аватдач. ¹⁸ Вичин папахъ галаз чара хъана маса паб гъизвай гъар сада зинавал* ийизва; масада рах-курнавай паб гъизвайдани зинавал ийизва.

¹⁹Девлет авай са инсан хъана. Ада, вичел пачагъдин хътин чІагай пекер алукиз, гъар юкъуз кІандайвал кефер чІугвазвай. ²⁰Михъиз пихери къунвай Лазар лугъудай са къекъвераг адан варарин кІане аваз хъана. ²¹Девлет авайдан суфрадила амукуай кІусар вичел мус гьалтдатІа лугъуз, ам вил алаз жедай. КицІерини къвез адан пихериз мез гудай. ²²Ам къейила, малаикри* къачуна, ам Ибрагъиман* патав тухвана. Девлет авайдини къена, ам кучукна. ²³Агъа дуьньяда* азабрик кваз, девлет авайда къил хкажайла, яргъай хъиз адаз Ибрагъим ва адан патавни Лазар акуна.

²⁴«Я Ибрагъим буба! — гъарай кваз лагъана ада. — Зун кана чІух жезва, заз регъим ая. Вуна зи патав Лазар ракъура, ада вичин тупІун кІвенкІв къежирна зи мецивай гуцІрай». ²⁵Амма Ибрагъима лагъана: «Я хва! Вуна рикІел хкваш хъи, ваз дуьньяда авай къван хъсанвилер хъана, амма Лазараз анжах писвилер акуна. Гида адаз ина теселли жагъида, ваз — азабар. ²⁶Адалайни гъейри, куьни чи арада ахътин кІан квачир дагъар ава хъи, инай куь патаз кІан хъайибурувай экъечІиз жедач ва а патайни и патаз къвез жедач». ²⁷«За ваз минетзава, буба, — лагъана девлет авайда, — вуна Лазар зи бубадин кІвализ ракъура, ²⁸ана захъ вад стха ама. Ада абуруз зурба азаб-азият авай и жегъеннемдикай* хабар гурай, гъабур хъайитІани иниз акъат тавурай». ²⁹«Абурухъ Мусадин* ва пайгъамбаррин ктабар ава, — лагъана Ибрагъима, — къуй абуру ана кхъенвайдал амал авурай». ³⁰«Ваъ, Ибрагъим буба! — лагъана девлет авайда. — Абурун къилив къейибурукай сад фейитІа, абуру Аллагъдин рекъел къведа*». ³¹«Абуру Мусадинни пайгъамбаррин чІалахъ жезвачІа, — лагъана Ибрагъима, — къейидалай къулухъ чан хтанвай* са вуж ятІани абурун патав атайла, абуру чІалахъ жедач».

Исади тилмизриз гъил къахчуз чирун

(МатІ. 18:6-7, 15,21-22; Мрк. 9:42)

17 ¹Исади Вичин тилмизриз* лагъана: — Инсан рекъяй акъуддай затІар дуьньяда тахъун мумкин туш, амма абуру ни арадал гъизватІа, гъадаз гуж жеда. ²ГъакІан гъвечІи инсанрикай сад рекъяй акъудзавай кас гарданда регъуьн къван туна гъуьлуьз вегъейтІа, хъсан я. ³Мукъаят хъухъ, ви стхадди гунагъ* жедай са кар авуртІа, вуна адаз туьнбуьгъ ая. Ада туба авуртІа*, вуна адалай гъил къахчу. ⁴Ада йикъа иридра ваз акси яз гунагъ крар авуртІа ва, иридра ви патав атана, мад туба авуртІа, вуна адалай гъил къахчу.

Имандикай

⁵ Илчийри* Реббидиз* лагъана:

– Чи иман* чІехиди ая!

⁶ Реббиди лагъана:

– Квехъ финдин твар къванни са гъвечІи иман аватІа, тутун тараз куьне «Жуван дувуларни къахчуна фена гъуьлуьз гъахъ», – лагъайтІа, ам куь чІалаз килигда. ⁷ Цан цазвай, я тахъайтІа куь малар хуьзвай вач-хъша элкъвена хтайла, квевай нивай адаз: «Тадиз хъша, суфрадихъ ацукъ», – лугъуз жедат? ⁸ Акси яз, куьне адаз «Вуна заз нянин тІуьн гъазура, жуван пекер дегишарна, за тІуьн-хъун ийидай чІавуз захъ гелкъуьгъ, ахпа жувани неъ», – лугъудачни?

⁹ Вичин эмир къилиз акъудна лагъана ада а вач-хъшадиз сагърай лугъудани? ¹⁰ Куьнни гъакІ я, квез ганвай эмир къилиз акъуддайтІа, лагъ: «Чун гъакІан лукІар я, чна анжах чаз гайи эмир къилиз акъудна».

Жузам азар квайбур сагъар хъувун

¹¹ Садра Иса, Ярусалимдиз физвайла, Самариятдинни* Галилейдин* сергъятдин патарив гвай. ¹² Ам са хуьруьз гъахъдайла, Адан вилик жузам* азар квай цІуд кас атана, са тІимил къерехда хъыз акъвазна. ¹³ Абуру гъарайна лагъана:

– Иса! Устаз! Чаз регъим ая!

¹⁴ Абур акурвалди, Исади лагъана:

– Алад, фена куьн хахамриз* къалура.

Фидай рекъе абур жузамдикай михьи* хъана. ¹⁵ Абурукай сад, вич сагъ хъхъана акурди, элкъвена хтана. Ада ван алаз Аллагъдиз шукурар авуна. ¹⁶ Ам Исадин кІвачерик ярх хъана, адаз «Вун сагърай» лагъана. А кас чувуд* ваъ, самариятви* тир.

¹⁷ Исади адавай хабар къуна:

– Бес михьи хъхъайбур цІуд кас туширни? Амай кІуьд кас гъинава? ¹⁸ Патанди тир и касдила гъейри, Аллагъдиз шукурар ийиз вучиз абурукай садни хтанач? ¹⁹ Къарагъ, вач, ви иманди* вун хиласна.

Аллагъдин Пачагълугъ атун

(МатІ. 24:23-28, 37-41)

²⁰ Садра фарисейри* Аллагъдин пачагъвилини вахт мус алуькъда лагъана хабар къурла, Исади жаваб ганай:

– Аллагъдин пачагъвилин вахт вилериз аквадай жуьреда алуькдач, ²¹ я квез: «Ингъе, им Аллагъдин пачагъвал я», я тахъайтІа: «Килиг, ана авайди Аллагъдин пачагъвал я» лагъана Адакай хабарни гудач. Ингъе, Аллагъдин пачагъвал куь арада авайди я.

²² Ада тилмизриз* мад хълагъна:

– Йикъар къведа хъи, Инсандин Хцин* баркалладин* са югъ хъайитІани квез акваз кІан жеда, амма ам квез аквадач. ²³ Квез садбуру: «Ингъе, Инсандин Хва ина ава», – лугъуда. Муькуьбуру: «Ангъе, Ам ана ава», – лугъуда. Куьн абурун гуьгъуьна гъатмир, я абуру къалурзавай патаризни фимир. ²⁴ Цавун са патай ягъайла муькуь пад экуь ийидай цІайлапан хъиз, Инсандин Хва атана акъатда. ²⁵ Амма сифте Инсандин Хцикай и несилдин инсанри къил къакъудда, Ам гзаф азиятрик акатун лазим я. ²⁶ Нуьгъан* девирда гъикІ хъанатІа, Инсандин Хва элкъвена хтай девирдани гъакІ жеда: ²⁷ Нуьгъан девирда, ам гимидиз акъахдалди, вирибуру незвай, хъвазвай, папар гъизвай, гъуьлуьз физвай, амма дуьньядал яд акъалтна – вири терг хъана. ²⁸ Гъа икІ Лутан* девирдани незвай, хъвазвай, къачузвай, маса гузвай, тарар-тумар цазвай, дараматар эцигзавай. ²⁹ Амма Лут Садумдай* экъечІай юкъуз, Садумдал цавай цІайни гугурт квай марф къвана ва вири тергна. ³⁰ Инсандин Хва пайда хъайи юкъузни гъакІ жеда. ³¹ Гъа юкъуз кІвалин чІередал вуж хъайитІа, ам кІвале авай шейэр къахчуз эвичІ тавурай; вуж чуьлда аваз хъайитІа, ам элкъвена кІвализ хтун тавурай. ³² Лутан папан къилел атай мусибат рикІел хкваш. ³³ Вуж вичин чан хуьз алахъзаватІа, адавай ам къакъудда, ни вичин уьмуьрдилай гъил къачуртІа, адан чан сагъни жеда. ³⁴ За квез лугъузва: гъа йифиз къвед са месик жеда: абурукай сад къахчуда, муькуьди тада. ³⁵⁻³⁶ Къве папа са регъве техил регъведа: абурукай сад къахчуда, муькуьди тада.

³⁷ Исади лагъай и гафариз яб гайидалай къулухъ тилмизри Адавай хабар къуна:

– А крар гъина хъун лазим я?

– Гъинал леш алатІа, – жаваб гана Ада, – гъанал къузгъунарни кІватІ жеда.

Адалат гвачир дуванбегдикай къыса

18 ¹Ахпа Исади Вичин тилмизриз* умуд квадар тавуна датІа-на дуьбаяр* авуникай са къыса* ахъайна:

² – Са шегъерда са дуванбег авай, адаз я Аллагъдихъай кичІедачир, я инсанрихъай регъуьдачир. ³ Гъа шегъерда са хендеда

авай. Дуванбегдин патав къвез ада лугъузвай: «Дуванда вуна зи пад хуьх».

⁴Амма адаз папан пад хуьз кІан тийиз хейлин вахт алатайла, дуванбегди вичи вичикди лагъана: «Заз Аллагъдихъай кичІе-дачтІани, инсанрихъай регъуьдачтІани, ⁵и папа зун секиндив тун тавуниз килигна, мад ада зи къилтІар тавун патал, за адан силис гъялда».

⁶Реббидини* лагъана:

— И адалат гвачир дуванбегди вуч лугъузватІа килиг! ⁷Мегер Аллагъди Вичи хкъагъайбурун, Вичиз юкъуз-йифиз ялварзавайбурун пад къадачни? Ада абуруз гудай куьмек энгелардани къван? ⁸За квез лугъузва: Аллагъди тадив абурун пад къада. ГъакІятІани, Инсандин Хва* элкъвена хтайла, яраб Адаз чилел иман* жагъин хъийидатІа?

Фарисей ва харж кІватІаиди

⁹Чѐб гъахъ-михъи инсанар яз гъисабзавай, масабур кваз та-къазвай ксариз Исади агъадихъ галай къиса* ахъайна:

¹⁰— Къве инсан дуьаяр* ийиз Аллагъдин КІвализ* гъахъна. Абурукай сад фарисей* тир, муькуьдини — харж кІватІаиди*.

¹¹Фарисейди къилди акъвазна дуьа ийидайла, лагъана: «Я Аллагъ! Ваз шукур хуй, зун амай вири инсанар хъгинди туш: зун чапхун гвайбурукай, гунагъкаррикай, зинабурукай ва и харж кІватІзавай хъгиндини туш. ¹²За гъафтеда къведра сив хуьзва* ва гъилиз къвезвайдан цІудакай са пайни за Аллагъдин КІвализ гузва».

¹³Харж кІватІзавайда фарисейдивай яргъал акъвазна, къил хкаждай жуьрѐт авачиз, вичин хур гатаз, лагъана: «Я Аллагъ! Гунагъкар заз мергъемет ая!»

¹⁴За квез лугъузва хъи, фарисей ваъ, гъа и харж кІватІзавай инсан дуьа авурдалай къулухъ вичин кІвализ Аллагъдин вилик гъахъ-михъи яз хъфена. Гъар ни вичи вич вине къуртІа, гъам агъуз вегъида, вичи вич агъуз къурди виниз акъудда.

Исади аялриз хийир-дуьа авун

(*МатІ. 19:13-15; Мрк. 10:13-15*)

¹⁵Исадин патав, Ада кап алтадун патал, аяларни гъидай, амма тилмизри* абуруз туьгъметар ийизвай. ¹⁶Исади Вичин тилмизриз ѐверна, лагъана:

– Аялар Зи патав атурай, куьне абуруз манийвилер ийимир, вучиз лагъайтIа Аллагъдин Пачагълугъ* гъахътинбурунди я. ¹⁷За квез рикIивай лугъзва: ни Аллагъдин Пачагълугъ аялди хъиз къабул тавуртIа, ам аниз акъатдач.

Девлет авай жегъл

(*МатI. 19:16-29; Мрк. 10:17-30*)

¹⁸ Гъакимрикай сада хабар къуна:

– Хъсан Муаллим! Эбеди уьмуьрдин* иеси хъун патал, за вуч авун лазим я?

¹⁹ – Вуна Заз хъсанди вучиз лугъзва? – жаваб гана Исади. – Аллагъдилай гъейри садни хъсанди туш. ²⁰ Ваз Аллагъдин тагъкимар чида: «Зинавал* ийимир; яна рекъимир; чуьнуьхмир; тапан шагъидвал ийимир; жуван диде-бубадиз гъуьрмет-хатур ая»¹.

²¹ – За вири а тагъкимрал жуван жегъл чIавалай амал ийизва, – лагъана ада.

²² И гафарин ван хъайи Исади лагъана:

– Ваз кимизвайди са кар я: фена вахъ вуч аватIа, маса гана, кесибриз пай ая, гъа чIавуз вахъ цавара хазинаяр жеда. ГъакI авурла, Захъ галаз ша.

²³ И гафарилай къулухъ адан кефияр чIур хъана, вучиз лагъайтIа ам лап гзаф девлет авайди тир.

²⁴ И гъал акур Исади адаз лагъана:

– Девлет авайбуруз Аллагъдин Пачагълугъдиз* фин акъван четин я хьи! ²⁵ Девлет авайдаз Аллагъдин Пачагълугъдиз гъахъунилай деведиз рапунин хъуькъуьмдай экъечIун регъят я.

²⁶ И гафарин ван хъайибуру лагъана:

– АкI хъайила, бес нивай вич хилас ийиз жеда?

²⁷ – Инсанрилай алакьдачир кар Аллагъдилай алакьда – жаваб гана Исади.

²⁸ Петрудини лагъана:

– Ингъе, чи мал-девлет туна чун Ви гуьгъуьна аваз атана.

²⁹⁻³⁰ Исади абуруз лагъана:

– За квез рикIивай лугъзва: Аллагъдин Пачагълугъдиз фин патал, и девирда кIвал-югъ, диде-буба, стха-вах, паб-аял тур, гъар садал вичи турдалайни гзаф гъалтда, къведай девирда адаз эбеди уьмуьр жеда.

¹ ^{18:20} ЭхкъечIун 20:12-16; Киххъей Къанун 5:16-20.

Исади Вичин кьиникьикай пуд лагъай гьилера лугьун

(МатІ. 20:17-19; Мрк. 10:32-34)

³¹ Вичин цІикъвед илчи* са кьерехдихъ тухвана, Исади абуруз лагъана:

— Ингье, чун Ярусалимдиз физва. Инсандин Хцикай* пай-гьамбарри* кхьенвайди ина Адан кьилел кьведа: ³² Ам римвийрин гьиле твада, Адакай рахшандарни ийида, Адакай ягъанатда, Адаз тфуярни гуда, ³³ Ам гатана рекьинни ийида. Амма пуд лагъай юкьуз Адал чан хкведа*.

³⁴ Амма Исади лагъай гафарин гьавурда абур гьатначир, и гафарин мана Аллагъди илчийрикай кІевирнавай хьиз тир, абурувай а мана кьатІуз хьаначир.

Буьркьуди сагъар хьувун

(МатІ. 20:29-34; Мрк. 10:46-52)

³⁵ Иса Еригъандин патав агакьдайла, рекьин кьерехда са буьркьуди, це лугьуз, ацукьнавай. ³⁶ Патавай инсанар физвайди чир хъайила, ада хабар кьуна:

— Им вуч хабар я?

³⁷ Адаз Назаретви Иса кьезва лагъана. ³⁸ Гьа вахтунда ада гьарайна:

— Я Иса! Заз регьим ая! Я Давуд* пачагъдин Хва!

³⁹ Вилик кваз физвайбур ам секинриз алахъна, амма ада мадни кІевиз гьарайна:

— Я Давуд пачагъдин Хва! Заз регьим ая!

⁴⁰ Исади, акъвазна, ам Вичин патав гьун эмирна. Буьркьуди Адан патав гъайила, Исади хабар кьуна:

⁴¹ — Ваз Завай вуч кІанзава?

— Я Агъа! — жаваб гана ада. — Заз экв ахкуна кІанзава.

⁴² — Сагъ хъхъух! — лагъана Исади. — Ви иманди* вун сагъарна.

⁴³ Адан вилериз гьасятда экв хтана, амни Аллагъдиз хийирдуьа* ийиз-ийиз Исадин гуьгъуьна аваз фена. И кар акур вири халкъдини Аллагъдиз шукурар ийиз хьана.

Иса Закхеян патав

19 ¹ Иса Еригъан шегьердай яна физвай. ² Ингье, харж кІватІ-дайбурун* кьилел алай Закхей тІвар алай, девлет авай са кас, ³ Иса вуж ятІа чириз кІанз, Ам акваз алахъзавай, амма вичин

гъвечІи буй себеб яз, халкъдин арадай адаз Иса аквазвачир. ⁴Иса акун патал, ам чукурна фена тутун тараз акъахна, Иса гъа и таран патавай фин лазим тир. ⁵Тарав агакъайла, Исади виниз килигна адаз лагъана:

– Закхей! Гъерекатна эвичІ! Къе Зун ваз мугъман хъун лазим я.

⁶Закхея, тадиз тарай эвичІна, Исадиз хушвилелди кІвализ ша лагъана. ⁷И кар акур вирибуру, Иса гунагъкардин кІвализ мугъманвилез физва лугъуз, наразивал ийиз хъана. ⁸Закхеяни, къарагъна, Реббидиз* лагъана:

– Я Агъа! За зи девлетдин са пай кесибриз гуда; за нивай артух харж къачунатІа, гъадав къудра артух вахгуда.

⁹– Ви кІвалел къе хиласвал* атанва, – лагъана Исади, – вучиз лагъайтІа вунни Ибрагъиман* велед я. ¹⁰Инсандин Хва* и дуъньядиз, квахънавай ксар жагъурна, абур хиласун патал, атанвайди я.

Пул хуъз вугуникай къиса

(*МатІ. 25:14-30*)

¹¹И гафариз яб гайибуруз Исади са къисани* ахъай хъувуна. Ам Ярусалимдиз мукъва хъанвай, гъакІ хъайила гзафбуру гиламад Аллагъди пачагъвалдай вахт алукъда лугъуз фикирар ийиз хъанай. ¹²Исади лагъана:

– Са асул-несил авай инсан яргъал вилайтдиз, вичиз пачагъвал къачуна элкъвена хтун патал, физ кІвачин хъанвай.

¹³Ада вичин цІуд къуллугъдардиз эверна, гъардав хуън патал гимишдин са манат вугана лагъана: «Зун фена хкведалди и пул кардик кутур».

¹⁴Амма адан жемятдиз ам такІандай ва адан гуъгъуънал алаз, «Ада пачагъвал авуна чаз кІандач» лугъун патал, чархачияр ракъурна.

¹⁵Пачагъвал къачуна элкъвена хтайла, ада вичин патав, ни вуч къачунатІа чирун патал, пул вугай къуллугъдарриз эверун эмирна.

¹⁶Сад лагъайда атана лагъана: «Агъа! Ви са гимишдин манатди цІуд гимишдин манат гъана». ¹⁷«Баркалла, вун хъсан къуллугъдар я! – лагъана ада. – И гъвечІи карда вуна вафа хуъниз килигна, вун за цІуд шегъердин къиле акъвазарзава».

¹⁸Къвед лагъайда атана лагъана: «Агъа! Ви са гимишдин манатди гимишдин вад манат гъана». ¹⁹«Вунни вад шегъердин къиле акъвазарда», – лагъана ада идазни.

²⁰ Пуд лагъайда атана лагъана: «Агъа, ингъе ягълухдик кутуна хуъзвай ви гимишдин манат. ²¹ Заз вахъай кичІеда, вун атІугъай, чин кІеви инсан я: вуна эциг тавур шей вуна вахчуда, вуна цун тавур ник вуна гуьда». ²² «Ви дуван за, кьеркъеш къуллугъдар, ви гафаралди ийида! — лагъана агъади. — Зун жува эциг тавурди къахчудай ва жува цун тавурди гуьдай, чин кІеви инсан тирди ваз чизвай. ²³ Заз хийир жедайвал, вучиз вуна зи пул кирида вуганач? Хтайла, за ам къил алаз къахчудайди тир».

²⁴ Патав акъвазнавайбуруз ада лагъана: «Адавай пул къахчуна, ам гимишдин цІуд манат къил алаз гъилиз гъайидав гице». ²⁵ «Я агъа! — лагъана абуру. — Адахъ гимишдин цІуд манат ава». ²⁶ «За квез лугъузва хьи, авайдаз гуда, авачирдавай авайдини къакъатда, — жаваб гана ада. — ²⁷ За чпин къилел пачагъвал авуна такІан зи душманар, лагъайтІа, зи вилик гъана, рекъикъ».

Иса Месигъ Ярусалимдиз атун

(*МатІ. 21:1-9; Мрк. 11:1-10; Ягъ. 12:12-15*)

²⁸ И къиса* ахъайна, Иса Ярусалимдиз рекъе гъатна. ²⁹ Зейтун пелен* патав гвай Бетфагдивни Бетандив агакъайла, Ада тилмизрикай* къвед ракъурна ³⁰ лагъана:

— Куъ вилик квай хуъруъз алад; аниз финни кумаз квел кутІуннавай хам шаркІунтІ гьалтда, адал садрани инсан акъахайди туш; ам ахъайна иниз гъваш. ³¹ Квевай «Ам вучиз ахъайзава?» лагъана хабар къадай кас хъайитІа, куъне адаз икІ лагъ: «Ам Агъадиз герек я».

³² Ракъурайбур фена ва абуруз Ада лагъай чкадал шаркІунтІ жагъана. ³³ Абуру шаркІунтІ ахъайдайла, адан иесийри абуруз лагъана:

— Куъне ламрак вучиз кязава?

³⁴ Абуруни жаваб гана:

— Ам Агъадиз герек я.

³⁵ ШаркІунтІ абуру Исадин патав гъана; шаркІунтІдал чпин пекер-парталар вегъена, адал абуру Иса акъадарна. ³⁶ Иса ламрал алаз фидайла, инсанри Адан вилик рехъ тирвал чпин пекер вегъиз хъана. ³⁷ Ам Зейтун пелен кІаниз мукъва хъайила, Адан гзаф къадар тилмизри, чпиз икъван аламентар къалурай Аллагъдал шад яз, гъарай ацалтна шукурар ийиз хъана. ³⁸ Абуру гъарай кваз лугъуз хъана:

– Реббидин* ТІварцІелай* къвезвай Пачагъдиз шукур хурай! Цавара ислягъвал хурай, Аллагъдиз цавар ацІай къван шукур хурай!

³⁹Халкъдин арада авай са бязи фарисейри* Исадиз лагъана:

– Муаллим! Жуван тилмизар секинра.

⁴⁰– За квез лугъузва, абур кисайтІа, къванерай гъараяр акъатда, – жаваб гана Ада.

⁴¹Шегъер аквадай чкадив агакъайла, Иса адан гележегдихъ шел-хвал ийиз эгечІна:

⁴²– Эй, Ярусалим, вазни ислягъвал куь гъидатІа къемаз чир хъанайтІа хъсан жедай! Амма Аллагъди ам вакай чуьнуьхнава.

⁴³Ви кылел ахътин йикъар къведа хъи, душманри атана сенгерар яда ва къуд патахъайни вун элкъуьрна къада, вал абуру гъар патахъай басрухда, ⁴⁴вун барбатІа, ви къеневай веледарни тергда, ви къван къванцел тун тавуна вун руг-руг ийида. Ибур, ви патав куьмек гуз Аллагъ атайла, ваз Ам чир тахъайвиляй жедай крар я.

Гуз-къачузвайбур чукурун

(*МатІ. 21:12-16; Мрк. 11:15-19; Ягъ. 2:13-16*)

⁴⁵Иса Аллагъдин КІвалин* гъаятдиз гъахъна, ана гуз-къачузвайбур чукуруиз эгечІна. ⁴⁶Ада абуруз лугъуз хъана:

– Каламра* «Зи кІвал дуьа* ийидай кІвал я»¹ лагъана кхъенва, амма куьне ам гъинавачир гъарамзадайрин макандиз элкъуьрнава.

⁴⁷Ада Аллагъдин КІвале гъар юкъуз чирвилер гузвай. Чехи хахамар*, тавратдарар*, агъсакъалар ам рекъидай са мумкинвилехъ къекъвезвай, ⁴⁸амма чпин фикир къилиз акъуддай са рехъ абуруз жагъизвачир. Халкъди, лагъайтІа, алтІушна къанихдаказ Адан чирвилериз яб гузвай.

Исадин ихтияр

(*МатІ. 21:23-27; Мрк. 11:27-33*)

20 ¹Йикъарикай са юкъуз Исади Аллагъдин КІвале* инсанрин вилик чирвилер гуз, абурал Шад Хабар* агакъарзавайла, Адан патав агъсакъаларни чІехи хахамар* галаз тавратдарар* атана.

²– Вуна ийизвай и крар гъикІ лагъана ийизва? – жузуна абуру. – Ваз а ихтияр ни гана?

¹ 19:46 Яшай 56:7.

³ — За квевайни са кардикай хабар къада, — жаваб гана Исади, — куьнени Заз жаваб це: ⁴ Ягъяди* инсанрив чпиз кІан хъана цик акахъун къачуз* тазвайни, я тахъайтІа, Аллагъдин къастуналди?

⁵ Абуру чпи чпихъ галаз веревирдер авуна:

— Чна «Аллагъдин къастуналди» лагъайтІа, Ада хабар къада: «Бес куьн Ягъядихъ вучиз агъунач?» ⁶ «Инсанриз чпиз гьакІ кІан хъана» лагъайтІа, вири жемятди къван гана чун рекъинни мумкин я, вучиз лагъайтІа Ягъя гьакъикъи пайгъамбар* тирдан вири халкъ чІалахъ жезва.

⁷ Гъавиляй абуру жаваб гана:

— Ам гьикІ ятІа, чаз чидач.

⁸ — Зани квез а крар За ни ихтияр гана ийизватІа лугъудач, — лагъана Исади.

Пис ципицІбанрикай къиса (*МатІ. 21:33-46; Мрк. 12:1-12*)

⁹ Халкъдиз Исади ихътин къиса* ахъайна:

— Са инсанди ципицІбагъ кутуна, ам вичиз кІвалахиз къунвай ципицІбанрив вугана, вич яргъал вахтаралди сиягъатдиз фена. ¹⁰ Вахт атайла, ада ципицІбанрин патав вичиз къвезвай майвайрин пай къахчуз вичин нуькер ракъурна, амма ципицІбанри ам гатана ва затІни гвачиз элкъурна рахкурна. ¹¹ Мад маса вач-хъша ракъурна; амма гъадазни бегъем гатунар къуна, беябур авуна чукурна, затІни гвачиз ам элкъурна къулухъ рахкурна. ¹² Ахпа ада пуд лагъай вач-хъша ракъурна, гъамни абуру хер-къацІ авуна элкъурна рахкурна.

¹³ Инал ципицІбагъдин иесиди лагъана: «За вуч авуртІа хъсан я? За зи рикІ алай хва ракъурда; ам акурла, абуруз, белки регъуь жен».

¹⁴ Амма ам акурла, ципицІбанри чпи чпин арада веревирдер авуна: «Им варис я; ша, ирс чал гьалтун патал, чна ам рекъин».

¹⁵ Абуру ам, ципицІбагъдай акъудна, къена гадарна.

Гилад ципицІбагъдин иесиди абуруз вуч ийида? ¹⁶ Ада ата-на а ципицІбанар рекъида ва ципицІбагъни масадбурун гъиле вугуда.

И гафар ван хъайибуру лагъана:

— Аллагъди яргъазрай!

¹⁷Амма Исади, абуруз килигна, лагъана:

— «УстІарри кваз такъуна гадарай къванцикай хандакІдин пипІе твадай къилин къван хъана»¹ лагъана кхъенвай гафарин метлеб вуч я? ¹⁸Гъар вуж а къванцел алукуйтІа, адан чин-гъил алатда, нел а къван аватайтІа, ам а къванци шупІда.

¹⁹АлакънайтІа, чІехи хахамрини* тавратдарри* Иса инал аламаз къуна къазаматда твадай. И къисани Ада абурун аксина ахъай-навайдан гъавурда абур гъатнавай, амма абуруз халкъдихъай кичІезвай.

Пачагъдиз гудай харж

(МамІ. 22:15-22; Мрк. 12:13-17)

²⁰Абур, Исадилай вил алуд тийиз, Адан геле къекъезвай. Ам гафунал къуна Римдин* сердердин гъиле тун патал, Адал чеб винелай гъахъ-михъи яз къалурдай, амма рикІ чІулав жасусар гъалдарнавай.

²¹— Я Муаллим! — Исадивай хабар къуна абуру. — Ви ихтилатар ва Вуна гузвай чирвилер гъахъбур тирди, Вуна чин чуьхуьдай гафар тийидайди чаз чизва. Вуна Аллагъдин рекъерни гъакъи-къидаказ къалурзава. ²²Римдин пачагъдиз харж гун дуьз кар жезвани, жезвачни?

²³Исади, абуруз чІуру ният авайди чиз, лагъана:

²⁴— Зун килигун патал, са динар гъваш. Идал алай шикил ва кхъенвай тІвар нинди я?

— Пачагъдинди я — жаваб гана абуру.

²⁵— ГъакІ хъайила, — лагъана Исади, — пачагъдин пай пачагъ-диз це, Аллагъдин пай — Аллагъдиз.

²⁶Абуруз халкъдин вилик Исадин гафарай Ам къуна къазаматда твадай делилар жагъанач. Абур Адан жавабдал мягътел хъана, кисна акъвазна.

Къейибурал чан хтуникай

(МамІ. 22:23-33; Мрк. 12:18-27)

²⁷Гъа вахтунда къейидалай къулухъ инсандал чан хкведач* лугъудай сакъайрикай* са бязибуру атана Исадивай жузуна:

²⁸— Я Муаллим! Мусади* чаз кхъенай хъи, «паб аваз аялар авачирди къейитІа, къуй муькуь стхади адан паб къахчуна вичин

¹ 20:17 Забур 117:22.

стхадин тухум кухтурай»ⁱ. ²⁹Ирид стха хъана: сад лагъай стхади паб гъана, амма ам аялар тахъана къена. ³⁰Адан паб къвед лагъай стхади къахчуна, аялар тахъана гъамни къена. ³¹Пуд лагъай стхани гъаКІ хъана. А паб ирид стхадини къахчунай, амма садахъни аялар хъанач. ³²Абурулай къулухъ пабни хкъена. ³³Ам ирид стхадик гъуьлуьк хъуниз килигна, абурал чан хтайдалай* къулухъ а паб ирид стхадикай гъи стхадин паб жада?

³⁴Исади жаваб яз лагъана:

— И чилел алай садбур гъуьлуьз физва, муькуьбуру папар гъизва. ³⁵Амма къейидалай къулухъ чан хтайбурукай лайих авайбуру гележегда паб тагъана ва я гъуьлуьз тефена уьмуьр тухуда. ³⁶Малаикар* хътинбур хъана, абур рехкъидач. Аллагъди абурал чан хкуниз килигна, абурукай Аллагъдин веледар жада. ³⁷Къейибурал чан хтуникай рахайтІа, Мусадин Тавратда* цІай къуна кузвай къукъвадин валарикай кхъенвай цІарара Реббидиз* Ибрагъиман*, Исакъан* ва Якъубан* Аллагъ лугъзва. ³⁸Аллагъ къейибурун ваъ, чан алайбурун Аллагъ я, Аллагъ патал вири чан алайбур я.

³⁹Инал тавратдаррикай* са бязибуру лагъана:

— Вуна хъсан лагъана, Муаллим!

⁴⁰Мад Адавай са куьникайни хабар къадай жуьрэт абуру хъувунач.

Месигъ — Давуд пачагъдин Хва яни?

(*МатІ. 22:41-23:7; Мрк. 12:35-39*)

⁴¹Исади Вичин вязер давамарна:

— Месигъдиз* Давудан Хва* вучиз лугъзвайди я? ⁴²⁻⁴³Забурда* Давуда* вичи лагъанва эхир: «Реббиди* зи Агъадиз лагъанай: „Ви душманар За ви кІвачерик вегъидалди атана Зи эрчІи гъилихъай ацукъ“»ⁱⁱ.

⁴⁴Давуда Месигъдиз Агъа лугъуз хъайила, Ам Давудан Хва гъикІ жезвайди я?

⁴⁵Вири халкъди яб гудайла, Ада Вичин тилмизриз* лагъана:

⁴⁶— Тавратдарриз* яргъи пекер алаз майданрал чеб къалуриз кІанзава, абурун рикІ халкъди чпиз гъуьрмет авун къалурунал ала. Синауграни* межлисра абур вилик чкаяр къаз алахъда.

ⁱ 20:28 Киххъей Къанун 25:5-6.

ⁱⁱ 20:42-43 Забур 109:1.

Абурукай яргъаз хъух! ⁴⁷Абуру, къве чин алайбуру хъиз, яргъалди дуьаярдай* амалар ийиз, хендедайрин кІвал-югъ тІуьна куьтыгъда. Амма Аллагъдин патай абурув лап кІеви жаза агакъда.

Кесиб хендедадин садакъа

(Мрк. 12:41-44)

21 ¹Исадиз садакъадин пул вегъидай буьруьнждикай авунвай крчуна пул эцигнавай девлет авайбуру акуна. ²Адаз аниз къве чет кепек вегъенвай кесиб хендедани акуна.

³Исади лагъана:

— За квез рикІивай лугъузва: и кесиб хендедади амайбурулай гзаф пул вегъена. ⁴АтІабуру чпихъ авай артуханди вегъизвай, и папа, вичин кесибвилизни килиг тавуна, вичихъ авай-авачир вири гана.

Гележегдикай Исадин келимаяр

(МатІ. 24:1-51; Мрк. 13:1-37)

⁵Са бязибур, Аллагъдин КІвал* эцигнавай къванер гъихътин иербур ятІа, ам гъихътин багъа затІаралди чІагурнаватІа¹ аку лугъуз рахадайла, Исади лагъана:

⁶— Ахътин йикъар къведа хъи, квез ина аквазвай къван затІарикай къван къванцел аламаз садни амукъдач, вири барбатІ жада.

⁷— Муаллим! — хабар къуна Адавай. — А кар мус жада? Адакай виликамаз хабар гудай ишара* гъихътинди я?

⁸Исади жаваб гана:

— Куьн гъалатІ тежедайвал мукъаят хъухъ, гзафбур, чеб Зун я лугъуз, Зи ТІварцІелай* атанвайди я лугъуз, а вахтни алукънава лугъуз, къведа. Абурун гуьгъуьна гъатмир. ⁹Дявейрикай ва гъул-гъулайрикай ванер къвез хъайила, квез кичІе жемир: сифте гъакІ хъун лазим я, амма им эхир туш.

¹⁰Гъа чІавуз Исади абуруз лагъана:

— Халкъ халкъдал къарагъда, пачагълугъни — пачагълугъдал. ¹¹Чка-чкайра зурба залзалаяр жада, кашни Пегъуьн гъатда, маса бедбахтвилерни къведа ва цавайни зурба ишараяр жада. ¹²Адалайни вилик Зун себеб яз куьн къада ва хурук кутада. Синаугра* куь дуван ийида, куьн къазаматда твада, пачагъринни гъакимрин вилик куьн жавабдарвилез чІугвада. ¹³Гъа чІавуз

¹ 21:5 *ЧІагурун* — иер авун.

квез Закай рахадай мумкинвал жеда. ¹⁴ Хъсандиз рикIел хух: гыхьтин жавабар гудатIа лугъуз, виликамаз фикирар ийимир. ¹⁵ За квез рахадай мезни гуда, дерин акъулни. Гъич са душман-дивайни я куь хура акъвазиз, я куьн гафаралди тухуз жедач. ¹⁶ Диде-бубаярни стхаяр-вахар, мукъва-къилиярни дустар куьн рекъидай рекъерихъ къекъведа, квекай са бязибур рекъинни ийида. ¹⁷ Зи тилмизар* хъуниз килигна, вирибуруз куьн такIан жеда. ¹⁸ Амма куь къилелай аватай са чIарни пуч жедач. ¹⁹ КIевиз акъваз – куьн хилас жеда.

²⁰ Къушунри элкъурна къунвай Ярусалим акурла, гъа чIавуз чир хухъ хьи, ам тергдай вахт мукъва хъанва. ²¹ Гъа чIавуз Ягъудатда* авайбур дагълариз катрай. Шегъерда вуж аватIа, гъанай экъечIрай, шегъердин патарив вуж гватIа, шегъердиз тефирай. ²² Къисас йикъар ва Каламда* кхъенвайди къилел къведа. ²³ Гъа чIавуз кIвачел заланбурузни хурухъ чагъа аялар галайбуруз гуж жеда! И чилел зурба мусибат къведа, Аллагъдин хъелни* и халкъдин къилел аватда. ²⁴ Турунин хура гъатна, инсанрин эхир пуч жеда ва гзафбур маса халкъар авай чкайриз есирар яз тухуда. Маса халкъарини, чпин гъиле гъатай серфе куьтягъ тахъанмаз, Ярусалимдиз кIур гуда.

²⁵ Ракъинилай, вацралай ва гъетерилай чанда кичI твадай ишараяр аквада. Къув къачунвай гъуьлуьнни къизгъин лепейрин гъиляй вуч ийидатIани тийижиз зурзун акатнавай халкъарин ийир-тийир квахъда. ²⁶ Цавун къуватар юзана акур инсанар къах хъана амукъда ва алемда жедай крари абурун чанда кичI твада.

²⁷ Гъа вахтунда абуруз Инсандин Хва* циферал алаз, Вичин къудратда аваз ва баркалла* алаз къвез аквада. ²⁸ И гужар къилел къведайла, тик хъхухъ, къилер хкаж хъия, куь хиласвал* мукъва жезвайди чир хухъ.

²⁹ Исади абуруз къиса* ахъайна:

– Инжилдиз ва амай тарариз килиг. ³⁰ Абуру пеш авуна акурла, квез мукъвара гад алукъдайди гъикI чир жезватIа, ³¹ гъакI За лугъузвайди къилел къвез акурла, Аллагъдин пачагъвилини вахт агакънавайди квез чир хухъ. ³² За квез рикIивай лугъузва: ам гилан несил алатна фидалди къилиз акъатда. ³³ Чилни цав алатна фида, амма Зи Гафар алатна фидач. ³⁴ Килиг гъа, куьн явавилерин, хъунрин, дуьньядин ката-галтугунрин гуьгъуьна гъатайтIа, а югъ, желе хъиз, атайла, куьн ийир-тийир жеда: ³⁵ а

югъ дубньяда виридан кьилел кьведа. ³⁶Кьилел кьведай крар регьятдиз алуд жедайвал, бес кьадар кьуват хьун патал ва эхирдай Инсандин Хцин вилик экъечІиз хьун патал, гьар са чІавуз уях хухъ ва дубаяр* ая.

³⁷Гьар юкьуз Исади Аллагьдин КІвале чирвилер гудай, йифиз анай экъечІна Зейтун пелел* фена гьана жедай. ³⁸Пакамалай Адан гафариз яб гуз вири халкъ Аллагьдин КІвализ Адан патав кьведай.

Иса рекьиз кІан хьун

(*МамІ. 26:2-5, 14-16; Мрк. 14:1-2, 10-11*)

22 ¹Песагь* тІвар алай ТІили фарин сувар* мукьва жезвай. ²Чехи хахамарни* тавратдарар* Иса чпи гьикІ рекьидатІа лугьуз са багьнадихъ кьекъвезвай, амма абуруз халкъдик гьулгьула акатиз кичІезвай. ³Исадин цІикъвед тилмиздикай* сад тир Искарят лакІаб алай Ягьудак* иблис* акатна. ⁴Ам, Иса чІехи хахамринни аскеррин кьилевайбурун гьиле гьикІ твадатІа лугьуз, меслят ийиз фена. ⁵Абуруз хвеша хьана, абуру а кардай адаз пул гун хиве кьуна. ⁶Ягьуд абурун икьрардал рази хьана, ва ам, Иса халкъдиз таквадайвал абурун гьиле тун патал, са кьулай вахтунихъ кьекъвезвай.

Песагь суварин тІуьн-хьун

(*МамІ. 26:17-23; Мрк. 14:12-25; 1-Кар. 11:23-25*)

⁷ТІили фарин суварик* адет тирвал тукІвадай Песагьдин* кІел кьурбанддиз акьуддай югъ атана. ⁸Исади Петрудизни Ягьядиз* «Алад, фена чаз Песагь суварик недай затІар гьазура», — лагьана.

⁹— Ваз чна тІуьн гьина гьазурна кІанзава? — хабар кьуна абуру.

¹⁰— Куьн шегьердиз гьахьайла, — жаваб гана Исади, — квел цив ацІай квар гвай са итим гьалтда; гьадан гуьгьуьна аваз фена, гьам гьахьай КІвализ куьнни гьахь. ¹¹А кІвалин иесидиз «Муаллимди Вичин тилмизрихъ* галаз санал Песагь суварин суфра авай кІвал гьим я лугьуз хабар кьазва», — лагь. ¹²Адани квез вини гьавада чІехи тавдин кІвал кьалурда. Гьана Песагьдин тІуьн гьазура.

¹³Абурни фена. Абуруз Исади лагьай гафар галай-галайвал кьилиз акьатайди акуна. Абуру гьана Песагьдин тІуьн гьазурна.

¹⁴Вахт хьайила, Исади, Вичин цІикъвед илчини* галаз суфрадихъ ацукьна, ¹⁵лагьана:

– И Песагъдин фу Заз квехъ галаз Зи азаб-азиятдин вахт алукъдалди тІуьнайІа гзаф кІандай! ¹⁶ За квез лугъузва: за и фу Аллагъдин Пачагълугъда* Песагъ къилиз акъатдалди недач.

¹⁷ Ахпа Ада сукІра гъиле къуна, Аллагъдиз шукур авуна, лагъана:

– Къачуна им куь арада пая. ¹⁸ За квез лугъузва хьи, гъа и де-къикъадилай, Аллагъдин пачагълвал жедалди, За мад чехир – ци-пицІрин миже хъвадач.

¹⁹ Ахпа Ада фу къачуна, Аллагъдиз шукур ийиз-ийиз, фу кІус-кІус авуна, а кІусар абуруз гана ва лагъана:

– Им куь рекъе къурбандзавай Зи Беден я. Зун рикІел хтун патални, гъа икІ ая.

²⁰ Нянин тІуьнилай къулухъ Исади мад гъиле сукІра къуна лагъана:

– И сукІра – цІйи Икърар* я. Ам Зи иви авадаруналдин кутІунда. ²¹ Ингъе, Зун хаинвилелди маса гузвай касдин гъилни Зи Гъилихъ галаз санал са суфрадал ала. ²² Инсандин Хва* Вичиз Аллагъди ганвай рекъяй фида, амма Ам маса гудай касдиз жедайди ма́са гуж я!

²³ Тилмизар чпин арадай и кар ийидайди яраб вуж ятІа лугъуз, сада садавай хабар къаз хъана.

Агъавал мийир, амма къуллугъ ая

(МатІ. 20:25-28; Мрк. 10:42-45)

²⁴ Тилмизрин* арада, чпикай вуж чІехиди яз гъисабна кІанзавайди ятІа лугъуз, гъуьжетар гъатна. ²⁵ И чІавуз Исади абуруз лагъана:

– Мажусийрин* арада пачагъри чпин халкъарал агъавал ийизва, гъукумдарри чпиз «Архаяр» лагъ лугъуз халкъдивай тІалабзава. ²⁶ Куь арада акІ тахъурай! Квекай виридалайни вине авайда вич агъада авайдай, гъакимвалзавайда вич виридан къилел-кІвачел элкъвезвайдай къун лазим я. ²⁷ Вине авайди вуж я – суфрадихъ ацукънавайди яни, я тахъайтІа гъадахъ гелкъвезвайди? Суфрадихъ ацукънавайди тушни къван? Амма Зун куь арада вач-хъша хъиз ава.

²⁸ Зун синагъ ийизвай вахтара куьн датІана Захъ галамукъна. ²⁹ Зи Бубади* Заз пачагълвал гъикІ багъишнатІа, Зани ам квез багъишзава. ³⁰ Зи Пачагълугъда* куьн нез, хъваз Зи суфрадихъ жеда. Тахтара ацукъна, куьне Израилдин* цІикъвед тайифадин гъахъ-дуван ийида.

Петруди кьил къакъудуникай*(МатІ. 26:33-35; Мрк. 14:29-31; Ягь. 13:37-38)*

³¹ Эй, Симун, Симун! Иблисдиз* куьн къуьл хьиз сафунай ягъиз кІан хъанай. ³² Амма За ви иман* куьтягъ тахъуй лагъана вун патал дуьаяр* авунай. Вунани, Захъ элкъвена, ви стхайрин иман мягъкемара.

³³ Исадиз :

— Я Агъа! — жаваб гана Петруди. — Ви гуьгъуьна аваз къазаматдиз физни, рекъизни зун гъазур я.

³⁴ Амма Исади лагъана:

— За ваз лугъузва, я Петру, къе кІекре гъарайдалди, вуна Закай пудра кьил къакъудда.

³⁵ Ахпа Исади тилмизриз* лагъана:

— За куьн пул авай кисени гвачиз, гъебени гвачиз, кІвачин къапарни гвачиз ракъурайла, квез кими хъайи затІ хъанайни?

Абуру «ваъ» лагъана жаваб гана.

³⁶ Инал Ада лагъана:

— Амма гила пул авайда пул яхъ, гъебени къачу. Нихъ тур авачІа, жуван пекерни гана тур къачу. ³⁷ За квез лугъузва хьи, Каламда*: «Адакай тахсиркаррин тай авуна»^і лагъана кхъенвай гафар Зи кьилел атун лазим я. Закай вуч кхъенватІа, исятда гьам кьилиз акъатда.

³⁸ — Я Агъа! — лагъана абуру. — Ингъе чав къве тур гва.

— Бес я, — лагъана Ада.

Гетсеман багъда Исади дуьа авун*(МатІ. 26:36-46; Мрк. 14:32-42)*

³⁹ Къайда хъанвайвал, Иса Зейтун пелел* фена. Адан гуьгъуьнал алаз Адан тилмизарни* фена. ⁴⁰ Чкадал агакъайла, Исади абуруз лагъана:

— Куьн темягъра гъат тавурай лугъуз дуьаяр* ая.

⁴¹ Ам Вич, гадардай къван аватдай къван чкадиз абурувай къакъатна, метІер яна, дуьаяр ийиз эгечІна:

⁴² — Я Буба*! За Ваз тавакъу ийида, Ваз кІан ятІа, Зун и азабди-кай яргъаз ая! ЯтІани, Заз кІандайвал ваъ, Ваз кІандайвал хъурай!

⁴³ Цаварай Исадин патав Адак руьгъ кутаз малаик* атана.

^і 22:37 Яшай 53:12.

⁴⁴РикІик зурба гъалаба кваз, Исади мукъуфдалди дубаяр ийизвай; Адакай ивидин стІалар хъиз гъекъ чилел кІвахъзавай. ⁴⁵Дуъа акъвазарна, Ам Вичин тилмизрин патав атана. Адаз абур дерт хъана ахвариз фенваз жагъана. – ⁴⁶Куън вучиз ксанва? – жузуна Ада. – Къарагъ, куън темягъра гъат тавурай лугъуз дубаяр ая.

⁴⁷Гаф мецел аламаз, гзаф инсанар атана акъатна, кІвенкІве Адан цІикъвед илчидикай* сад тир Ягъуд* авай. Ам темен гуз Исадиз мукъва хъана.

Иса маса гун ва къун

(МатІ. 26:47-56; Мрк. 14:43-50; Ягъ. 18:3-11)

⁴⁸– Эй, Ягъуд*! – хабар къуна Исади. – Вуна Инсандин Хва* темендалди маса гузвани?

⁴⁹Инал жедай кардин къил акурла, Исадихъ галайбуру Адаз лагъана:

– Я Агъа! Турар кардик кутадани?

⁵⁰Абурукай сада къилин хахамдин* вач-хъшадин эрчІи яб яна галудна. ⁵¹Инал Исади лагъана:

– Бес я, акъваз!

Адан япук гъил къана, ам сагъар хъувуна. ⁵²Вичиз акси экъечІнавай чІехи хахамриз, агъсакъалриз ва Аллагъдин КІвалин* къаравулрин къиле авайбуруз Исади лагъана:

– Куън Зи винел турарни вагърамар гваз атанва, на лугъуди, Зун са къачагъ я! ⁵³Зун квехъ галаз гъар юкъуз Аллагъдин КІвале жезвай, куъне Зал гъил хкажначир. Амма гила куъ девран алукънава, мичІивилин девран гъалиб хъанва.

Петруди Исадикай къил къакъудун

(МатІ. 26:67-75; Мрк. 14:66-72; Ягъ. 18:15-18, 25-27)

⁵⁴Иса къуна къилин хахамдин* дараматдиз тухвана. Петруни яргъай хъиз абурун гуьгъуьна аваз физвай. ⁵⁵Иса къурбуру гъятдин юкъвал цІай авуна. Вири санал ацукъайла, атана абурун арада Петруни ацукъна. ⁵⁶Ам цІун патав ацукънаваз акур са къаравушди, адаз мукъуфдалди килигна, лагъана:

– Имни Гъадахъ галайди тир.

⁵⁷Амма Петруди вич Исадихъ галайди инкар авуна, а папаз лагъана:

– Ам Заз чидай кас туш.

⁵⁸Са герендилай ам акур са масадани лагъана:

– Вунни гьабурукай я.

Амма Петруди лагъана:

– Туш.

⁵⁹Са сят къван алатайла, мадни сада вичел чІалахъ яз лагъана:

– РикІивайни, имни Гьадахъ галай, гьа имни галилейви я.

⁶⁰– Вун квекай рахазватІа, зун гьавурда гьатзавач, – лагъана Петруди.

Ада икІ лугъузвайла, кІекре гьарайна. ⁶¹Гьа вядеда Ребби* элкъвена Петрудиз килигна; Петрудин рикІел Реббиди лагъай «Къе кІекре гьарайдалди вуна Закай пудра къил къакъудда» гафар хтана. ⁶²Варарай экъечІна, ам къагьардалди шехъна.

Исадик тахсирар кутун

(*МатІ. 26:63-65; Мрк. 14:61-65; Ягь. 18:19-21*)

⁶³Иса къунвай инсанри, Адакай рахшандар ийиз, Ам гатазвай.

⁶⁴Исадин вилер кутІунна, Адан чин ягъиз, Адавай хабар къазвай:

– Вун пайгъамбар* ятІа, вун ни янатІа, лагъ кван!

⁶⁵Абуру Адак хкуърдай маса гафарни лугъузвай. ⁶⁶Югъ малум хъайила, чувудрин* агъсакъалар, чІехи хахамар* ва тавратдарар* кІватІ хъана. Абуру Иса чпин Меслягъатдиз* тухвана ⁶⁷ва хабар къуна:

– Лагъ кван чаз, Месигъ* Вун яни?

– За квез лагъайтІа, куьн Зи чІалахъ жедач – лагъана Исади.

⁶⁸Квевай За хабар къуртІа, куьне Заз жавабни гудач. ⁶⁹Къенин йикъалай Инсандин Хва* къудрат авай Аллагъдин эрчІи патавай ашукъда.

⁷⁰Гьа чІавуз вирида лагъана:

– АкІ хъайила Вун Аллагъдин Хва* я ман?

– Куьне Зун я лугъузва хьи, – жаваб гана Ада.

⁷¹– Мад чаз шагъидвал герек яни? – лагъана абуру. – Чаз вири Адан Вичин сивяй ван хъана.

Иса ПилатІан вилик гьун

(*МатІ. 27:11-14; Мрк. 15:1-5; Ягь. 18:28-37*)

23 ¹Дуванда авайбур вири къарагъна, Иса ПилатІан* патав тухвана. ²Абур Адак тахсирар кутаз эгечІна:

– Чаз тайинарна хьи, Вич Месигъ-Пачагъ* я лугъуз, Римдин* пачагъдиз харж гун къадагъа ийиз, Ада халкъ рекъай акъудзава.

³ПилатІа Исадивай хабар къуна:

– Вун чувудрин* Пачагъ яни?

– Вуна гъакІ я лугъузва, – жаваб гана Исади.

⁴ПилатІа чІехи хахамризни* халкъдиз лагъана:

– Заз и инсандик тахсир кваз жагъызвач.

⁵Амма абуру, Ада Вичин чирвилералди Ягъудатда*, Галилейдай* эгечІна и чкадал къведалди халкъдик футфа кутазва лугъуз кІевивал ийизвай.

Иса Гъирудан вилик

⁶Галилейдикай* ван хъайила, ПилатІа* жузуна:

– Ам Галилейдай яни мегер?

⁷Иса Гъируд* бегдин вилаятдай тирди чир хъайила, ада Ам и йикъара Ярусалимдиз атанвай Гъирудан патав ракъурна. ⁸Иса акурла, Гъируд гзаф шад хъана. Адаз ам фадлай акуна кІанзавай, адаз Исадикай пара ванер атанвай. Идалайни гъейри ада вичиз Исадин керемат-ишараяр аквада лугъуз умуд авунвай. ⁹Гъируда Исадиз гзаф суалар гана, амма Ада Гъирудаз са жавабни ганач. ¹⁰ЧІехи хахамрини* тавратдарри* Адак кІевелай тахсирар кутузвай. ¹¹Амма Гъирудани адан аскерри Исадихъ хукІуриз, чпиз кІандай къван рахшандар авурдалай къулухъ, Адал зарафат патал чІагай либасарни алукина, Ам элкъуърна ПилатІан патав рахкурна. ¹²Гъа и юкъуз ПилатІни Гъируд чеб чпихъ галаз дуст хъхъана, идалай вилик абур душманар тир.

Иса ПилатІан вилик

(*МатІ. 27:15-26; Мрк. 15:6-15; Ягъ. 18:39-19:16*)

¹³ПилатІа* чІехи хахамар*, гъакимар, халкъ кІватІна, ¹⁴абуруз лагъана:

– Куъне и Инсан халкъ рекъяй акъудзавайди я лугъуз зи патав гъанва. Ингъе, за куъ вилик ам силисна, амма заз и инсандик куъне лугъузвай тахсирар кваз жагъызвач. ¹⁵Гъирудазни* и касдик тахсирар кваз акунач. Ада Ам чи патав рахкурнава. Квез акваз-вайвал, вич къена кІандай хътин гъич са затІни и Касди авунвач. ¹⁶⁻¹⁷ГъакІ хъайила, за Ам, гатана, ахъай хъийида.

¹⁸Амма вири халкъди гъарайиз эгечІна:

– Ам йикъ! Чаз Бараб азад ая!

¹⁹Бараб, шегъерда къиникъар галай гъулгъула туниз килигна, къазаматнавайди тир. ²⁰Иса азад авун патал, ПилатІа мад вичин ван хкажна. ²¹Амма кІватІ хъанвайбуру гъарайзавай:

– Ам хашуниз* ягъ! Хашуниз ягъ!

²²ПилатІа абуруз пуд лагъай гъилера лагъана:

– Ада вуч пис кар авуна къван? Заз Адак Ам рекъиз жедай хътин тахсир кваз аквазвач. ГъакІ хъайила, Адаз са-къве къамчи вегъена ахъя лагъана эмирда за.

²³Амма халкъди Ам хашуниз ягъун тІалабзавай. Абурун гъарайри чпин кар авуна.

²⁴ПилатІа абурун тІалабун къилиз акъудун къетІна. ²⁵Анал алай инсанрин тІалабуниз килигна, къазаматда ацукъарнавай Бараб азадна, амма Иса, рекъин патал, анал алайбурун ихтиярда туна.

Иса хашуниз ягъун

(*МатІ. 27:32-44; Мрк. 15:21-32; Язь. 19:17-29*)

²⁶Иса хашуниз* ягъиз тухузвайбуруз никІяй шегъердиз хквезвай Киринейдай тир Симун лугъудай са кас акуна. Абуру Симунан кІулаз хаш яна, ам Исадин гуьгъуьна аваз финиз мажбурна. ²⁷Исадин гуьгъуьна аваз халкъдин са зурба кІеретІ къвезвай, абурун арада дерт чІугваз, Адахъ шеларзавай папарни авай. ²⁸Абурухъ элкъвена, Исади лагъана:

– Эй, Ярусалим шегъердин папар! Захъ ваъ, квехъ ва куь балайрихъ шехъа. ²⁹Ингъе, инсанри «Аялар тежезвайбур, хун тавурбур ва хуру тагузвайбур бахтавар* я» лугъудай йикъар алукъзава. ³⁰Гъа чІавуз инсанри дагъларихъ элкъвена лугъуда: «Ацахъна чал ават!» Тепейризни лугъуда: «Атана чун кІаник кутур!» ³¹Мижедай ацІанвай ицІи тар икІ тергзаватІа, къурай тарцин гъал гъикІ хъурай?

³²Адахъ галаз санал къиникъиз акъуднавай къве тахсиркарни тухузвай. ³³«Келле» лугъудай чкадал агакъайла, Амни къве тахсиркар, сад Адан эрчІи патай, муькуьдини чапла патай хашуниз яна. ³⁴Исади Вич хашуниз язавайбур патал Аллагъдиз дуьа* авуна:

– Эй Буба*! Вуна ибурулай гъил къахчу, ибур чпи ийизвай кардин гъавурда авач.

Нуькерри Исадин пекер чип вегъена чпин арада пайна. ³⁵Халкъ акъвазна килигзавай. Абурухъ галаз санал гъакимри рахшандар ийизвай.

– Ам Аллагъди хкъянавай Месигъ* яз, масадбур Ада хиласзаватІа, гила Вичи Вич хиласрай! – лугъуз хъана абуру.

³⁶ Аскеррини Адаз гынавачир гафар лугъузвай. Адан патав атана, Адаз хъухъ лугъуз цуру чехир теклифзавай. Адан сивив цуру чехир авай къаб агудна, ³⁷ Адаз лагъана:

— Вун чувудрин* Пачагъ ятІа, Жува Жув хиласа.

³⁸ Адан кылихъбай кхъенвай: «Им чувудрин Пачагъ я».

³⁹ Адахъ галаз санал патав гвай хашуниз янавай тахсиркарри-кай сада Адаз пис экъуьгъунар авуна:

— Вун Месигъ ятІа, Вуна Вунни хиласа, чунни.

⁴⁰ Муькуьда адаз туьгъметдив лагъана:

— Ваз Аллагъдихъбай кичІедачни, бес вазни гъа жаза ганвачни?

⁴¹ Чаз атана кІанзавай жаза чаз ганва; чна авур кардай чав чи эвез агакънава, амма и касдик гъич са тахсирни квач.

⁴² Исадизни ада лагъана:

— Я Иса! Вун Пачагъ хъайила, Вуна зун рикІел хкваш!

⁴³ — За ваз рикІивай лугъузва хьи, къемаз вун Захъ галаз жен-нетда* жада, — лагъана Исади.

Исадин кыникъ

(*МатІ. 27:45-56; Мрк. 15:33-41; Ягъ. 19:30*)

⁴⁴ Нисинилай сятдин пудалди вири чилел мичІ акъалтнай: ⁴⁵ ракъинин экуьвал зайиф хъана. Аллагъдин КІвале* авай перде юкъвайгъуз пад хъана. ⁴⁶ Исади ван алаз гъарайна, лагъана:

— Я Буба*! Зи Руьгъ* За Вав вугузва.

ГъакІ лагъана Ада чан гана.

⁴⁷ И крар акур аскеррин кылевай сада Аллагъдиз шукур авуна, лагъана:

— Ам гъакъикъи гъахъ-михьи Инсан тир.

⁴⁸ Тамашиз анал алтІушнавай вири инсанар инал хъайи кар акурла, чпин хур гатаз-гатаз, чкІиз эгечІна. ⁴⁹ Ам чидай къван вирибуруз, Галилейдай* Адан гуьгъуьна аваз атай папаризни, яргъал акъвазна, вири кыляй-кылиз акунай.

Иса рага атІанвай сура тун

(*МатІ. 27:57-61; Мрк. 15:42-47; Ягъ. 19:38-42*)

⁵⁰⁻⁵¹ Ягъудатдин* АриматІай шегъердай тир Юсуф* лугъудай регъим авай ва гъахъ-михьи са кас Меслягъатдин векил тиртІани, ам дуванди къабулай къарардихъни адан крарихъ галаз рази тушир. Адан вилни Аллагъди пачагъвалдай вахтунал алай. ⁵² Ада, ПилатІан* патав атана, адавай Исадин мейит къахчудай ихтияр

тІалабна. ⁵³Ада Исадин мейит хашунилай* эяна, кетендин кафандик кутуна ва рага атІанвай гьеле са мейитни тун тавунвай кветІе-сура эцигна. ⁵⁴А югъ жуьмядин няни тир, Киш югъ* алуکزэвай. ⁵⁵Юсуфан гуьгъуьна аваз Галилейдай* Исидихъ галаз атай папарни фенай. Ам кветІе гьикІ эцигнатІа, гьикІ кучукнатІа, абур килигна. ⁵⁶Ахпа абур кІвализ хъфена. КІвале абуру атир галай гьери гьазурна. Киш юкьуз, Аллагьдин тагькимрив къазвайвал, абуру ял яна.

Исадал чан хтун

(*МатІ. 28:1-8; Мрк. 16:1-8; Ягь. 20:1-8*)

24 ¹Пакамахъ фад, гьафтедин сад лагъай юкьуз¹, папар атир галай гьери гваз а кветІ авай чкадал атана. ²КветІен сив кІевнавай къван алуднаваз акурла, ³абур къенез гьахьна, амма анай абуруз Ребби* Исадин Беден жагъанач. ⁴Абур серсер хъана акъвазнавайла, садлагъана абурун вилик цІарцІар гузвай пекер алай кве итим пайда хъана. ⁵Папариз кичІе хъана, абурувай къил хкажиз жезвачир. И гьал акурла, кветІевайбуру папариз лагъана:

— Куьн чан алайдахъ къейибурун арада вучиз къекъезва?

⁶Ам ина амач: Адал чан хтанва*. Галилейда* авайла, Ада квез лагъай гафар рикІел хкваш. ⁷Ада лагъанай хьи, Инсандин Хва* гунагъкаррин гьиле твада, Ам абуру хашуниз* яда ва пуд лагъай юкьузни Адал чан хквервал* я.

⁸Папарин рикІел Исади лагъай гафар хтана. ⁹Абуру, кветІяй хъфена, цІусад илчидиз* ва амай тилмизриз* хабарна. (¹⁰Илчийриз хабар гайибур Маждалдай тир Майрам*, Ягъна, Якьубан* диде Майрам ва абурухъ галай маса папар тир.) ¹¹Абуру лугъузвай гафар гьакІанбур хьиз хъана, илчийр папарин чІалахъ жезвачир. ¹²Амма Петруди къарагъна кветІ галайвал чукурна. Элкъвена кветІез килигайла, адаз анжах Иса кутур кафан акуна. Хъайи кардал мягьтелвал ийиз, ам элкъвена хъфена.

Эмагьусдай тир тилмизар

¹³Гъа и юкьуз Исадин тилмизрикай* къвед Ярусалимдилай кве сятдин рехъ авай Эмагьус лугъудай хуьруьз физвай. ¹⁴Абур чеб чпихъ галаз хъайи и вири агьвалатрикай рахазвай. ¹⁵ГьакІ

¹ 24:1 Чувудри гьафтедин сад лагъай югъ гьяд яз гьисабзава.

рахаз-рахаз абур физвайла, Иса Вич абурун мукъув атана, абурухъ галаз санал фена. ¹⁶Амма тилмизрин вилерин экв тІимил хъанвай хъиз тир, абуруз Иса чир хъжезвачир.

¹⁷Исади абурувай жузуна:

– Рекъе куън куъкай рахазвай?

Абур чинар пашман яз акъвазна.

¹⁸Абурукай КІелпІас лугъудай сада лагъана:

– И йикъара Ярусалимда хъайи кардикай, аниз атай къван инсанрикай хабар авачирди анжах са Вун яз тахъуй гъа?

¹⁹– Вуч хабар? – жузуна Исади.

– Назаретви Исадикай хабар – жаваб гана абуру. – Ам Аллагъдин ва халкъдин вилик кардани ва лагъай гафуна къудрат авай пайгъамбар* тир. ²⁰Чи чІехи хахамрини* къилевайбуру Ам, къиниз лайих я лугъуз, хашуниз* ягъиз туна. ²¹Амма чна, Израил* Хиласдайди атанва лугъуз, умуд кутазвай. Абуру Ам къейи йикъалай инихъ пуд югъ алатнава. ²²Чи папарикай са бязибуру чун мягътеларни авуна: абур экуънахъ фад Исадин мейит эцигай къветІез фенай, ²³амма абуруз Исадин мейит жагъанач. Чпиз акур малаикри* Адал чан хтана* лугъузвалдай. ²⁴Чибурукай са бязибуру Адан мейит эцигай къветІел фейила, абуруз акурди гъа папари лагъайвал я, амма абуруз Ам ана аваз акунач.

²⁵Гъа чІавуз Исади абуруз лагъана:

– Куън вуч акъул къери ксар тушни! Пайгъамбарри лагъайдан чІалахъ хъун гъакъван четин кар хъанани квез? ²⁶Вичин баркалладив* агакъун патал, Месигъди* вири и азабар чІугун лазим тирдакай Пайгъамбарри лагъаначирни къван?

²⁷Мусади* Тавратда* кхъенвайдалай эгечІна пайгъамбаррин ктабра кхъенвай гафарал къведалди Исади Каламда* Вичикай вуч лагъанватІа, тилмизар гъадан гъавурда туна.

²⁸Абур чеб физвай хуъруъз мукъва хъана. Исади Вич гъа хуърелай анихъ физвайди хъиз къалурна. ²⁹Амма абуру Ам чІалал гъиз хъана:

– Югъ алатна няни хъанва. Вун чахъ галаз амукъ.

Исани абурухъ галаз кІвализ гъахъна ва ана амукъна. ³⁰Ам абурун суфрадихъ атайла, Ада къачуна фу атІана, хийир-дуъа* авуна, абуруз пайна. ³¹Гъа чІавуз абурун вилер ахъа хъана, абуруз Иса чир хъхъана. Амма Ам акуна-такуна квахъна. ³²Абуру сада-садаз лагъана:

— Ада рекъе чун Каламдин гъавурда твадайла, чи хура кудай рикІер авачирни къван?

³³Абуру тадиз къарагъна Ярусалимдиз хтайла, абуруз цІусад тилмиз ва абурухъ галайбуру саналлаз жагъана. ³⁴Анал алайбуру атайбуруз лагъана:

— Реббидал* гъакъикъатда чан хтанва! Ам Симуназ акуна.

³⁵Ахпа къве тилмизди рекъе чпин къилел атайдакай ва абуруз, фу атІудайла, Иса гъикІ чир хъанатІа, гъадакай ахъайна.

Тилмизриз Иса акун

(Ягъ. 20:19-23)

³⁶Абуру а кардикай ихтилатдайла, Иса Вич атана абурун юкъваз акъатна ва абуруз лагъана:

— Хийирар хъуй!

³⁷Абуру, чеб чпивай квахъна, кичІе хъана, чпин вилерикай Иса карагзава лагъана фикирна.

³⁸Амма Исади лагъана:

— Куън акІ вучиз ава? Вучиз куън къве рикІин хъанва? ³⁹Зи Гъилеризни килиг, Зи кІвачеризни. Зун гъа жув я, Зак гъил къана килиг: карагунихъ Захъ хъыз як-кІараб жадач.

⁴⁰ИкІ лагъана, Ада абуруз Вичин гъилерни кІвачер къалурна.

⁴¹Абуру шадвилай, гъеле чІалахъ тахъана, мяггтелвилер ийиз-вайла, Ада лагъана:

— Ина квехъ недай затІ авачни?

⁴²Абуру Адаз чранвай гъетрен са пай гана. ⁴³Къачуна Ада абурун вилик тІуъна.

⁴⁴— Гъеле Зун квехъ галамайла, За квез лагъанай хъи, Зи къилел Мусадин* Къанунда*, пайгъамбаррин* кхъинра ва Забурда* кхъенвайвал вири атун лазим я, — лагъана Ада.

⁴⁵Ахпа Исади Вичин тилмизриз* Каламда* кхъенвайдан гъавурда гъатдай акбул гана.

⁴⁶— Каламда кхъенва, — лагъана Ада, — Месигъди* азабар чІугуна, къейи пуд лагъай юкъуз Адал чан хкъвервал* я. ⁴⁷Ярусалимдилае эгечІна вири халкъариз чпин гунагърилай* гъил къахчун патал, Аллагъдин рекъел ша* лагъайди Месигъдин ТІварцІелай* малумардайвал я. ⁴⁸Куън хъанвай кардин шагъидар я, ⁴⁹Зани квез Зи Бубади* хиве къурди ракъурда. Квез цаварай гудай къуват квек акатдалди куън Ярусалим шегъерда акъваз.

Иса цаварал хъфин

⁵⁰Исади тилмизар* Ярусалимдай Бетандиз къван гъана, гъилер цавуз хкажна, абуруз хийир-дуъа* авуна. ⁵¹Ада абуруз хийир-дуъа ийидайла, Ам абурукай чара хъана, цавариз хкаж жез эгечІна. ⁵²Абур, Адаз икрам авуна, зурба шадвилелди элкъвена Ярусалим-диз хтана. ⁵³Аллагъдиз хийир-дуъа ийиз, абур датІана Аллагъдин КІвале* жез хъана.

ЯГЪЯДИЛАЙ АТАЙ ШАД ХАБАР

ከደዐ-ገደገገ ሲከረገገ ገደገገ
ገደገገ ገደገገ ገደገገ ገደገገ
ገደገገ ገደገገ ገደገገ ገደገገ
ገደገገ ገደገገ ገደገገ ገደገገ :

Ягъ. 8:36

Гъяхъун

Къабулнавай къайда тирвал, и Шад Хабар кхъейди Исадиз вири-далайни пара мукъва тилмизрикай сад тир Ягъя я. Исадиз ам гзаф кИандай лагъана кхъенва. Ам лап къуъзуъ жедалди амукъна. Алай аям-дин алимрикай гзафбуру Ягъяди вичин Шад Хабар муькуьбурулай геж, мумкин я, чи эрадин 90-йисара, кхъена лугъуз къейдзава.

Сифтегъан пуд Шад Хабардив гекъигайла, Ягъядин Шад Хабардихъ авай къилин тафават куькай ибарат я? Ягъядин ихтилатда Исадин уьмуьрдин вакъиаяр къетИдаказ галай-галайвал къалуриз алахънавач. Ягъяди къилин чка Исадин келимайриз ганва. Ягъяди Исадин къисаяр ахъайзавач. И ктаб кхъинин карда Ягъядин мурад амай пуд Шад Хабарда гъат тавунвай вакъиаяр туькIуьр хъувун ва Иса Адахъ иман ийизвайбур патал цIийи уьмуьр ахъайзавай Аллагъдин Хва тирдахъ чIалахъ авун тир. И Шад Хабар, муькуьбурулай артух яз, диндин къай-дайриз талукъ фикирралди ва шииратдин къати алатралди чара жезва.

Шад Хабар къуд чкадал пайиз жеда: 1) гъяхъун; ана Иса Месигъ, инсаният хилас авун патал, инсандиз элкъвей Аллагъ Вич тирди ачухдаказ тайин жезва (1:1-18); 2) Исади къалурай ва чпи Исадиз ва Адан везифадиз Аллагъдин тIебиат хас тирди тестикъарзавай ирид керемат-ишара (1:19-12:50); 3) Аллагъди тапшуругъ авунвай кар Исади тамамдиз къилиз акъуддай ва идалди Иса машгъур жедай вахт алу-къун (13-20-къилер); 4) акъалтIарун; чан хтай Иса Вичин тилмизрихъ галаз рахаз-луькIвез хъун (21-къил).

Сифтени-сифте авайди

1 ¹Сифтени-сифте авайди Гаф тир. Гаф Аллагъдив гвай. Гаф Аллагъ тир. ²Гаф сифтедилай Аллагъдив гвай. ³Аллагъди вири Гафунин куьмекдалди халкъ авуна; Гаф галачиз халкъ хъайи са затIни авайди туш. ⁴Гафунин уьмуьр гузвай, уьмуьрни инсанар патал экв тир. ⁵Экуьни мичIивиле экв гузвай. МичIивиливай Экв къаз хъанач.

⁶Аллагъди ракъурнавай Ягъя* лугъудай са кас авай. ⁷Ам, вири инсанри Экуьнихъ иман* авун патал, Экуьникай шагъидвал

ийиз атана. ⁸Ам Экуьникай хабар гуз ракъурнавайди тир, амма ам вич Экв тушир. ⁹Гьар са инсандин руюгъ экуь ийидай халисан Экв, лагъайтIа, дуьньядиз атана.

¹⁰Экв дуьньяда хъана, амма гъа Экуьнин куьмекдалди халкъ хъайи дуьньядиз Ам чир хъанач. ¹¹Ам Вичинбурун патав атана, амма абуру Ам къабулнач. ¹²⁻¹³Вичихъ иман ийизвайбуруз, Вич къабулайбуруз Ада Аллагъдин патай тирбур жедай, яни адетдин дидейри хазвай аялар ваъ, Аллагъдилай жезвай аялар хъунин ихтияр гана.

¹⁴Гаф инсандиз элкъвена, ада чахъ галаз санал уьмуьр тухвана. Ам берекатдив* ва гъакъикъатдив ацIанвай, Ам Бубадихъ* авай са Хва тир, Адал Бубадал алай хъгин баркалла* алай, чазни Адал алай баркалла акуна.

¹⁵Адакай Ягъяди инсанриз шагъидвал ийиз ван ацалтна лугъузвай:

— Ингъе за квез вичикай ихтилат авур а Кас. Ам залай гуь-гуььниз къведайди, залай артухди тирди за квез лагъанай, вучиз лагъайтIа Ам залай вилик авай.

¹⁶Адан ацIай берекатдикай сад-садан гуьгъуьналлаз чал паяр гьалтна. ¹⁷Аллагъди чаз Къанун* Мусадин* куьмекдалди гана, берекатни гъакъикъат — Иса Месигъдин* куьмекдалди. ¹⁸Садазни садрани Аллагъ акурди туш, амма Адан авай-авачир са Хци Ам чаз чирна. Адан авай-авачир са Хва Вич Аллагъ я, Ам Аллагъдихъ галаз ава.

Ягъядинни фарисейрин ихтилат

(*МатI. 3:1-12; Мрк. 1:1-8; ЛкI. 3:1-18*)

¹⁹Чувудрин* къиле авайбуру Ярусалимдай адан патав хахамарни* левияр* ракъурай чIавуз Ягъяди* ихътин шагъидвални авуна. Абуру адавай «Вун вуж я?» — лагъана хабар къурла, ²⁰Ада чин къун тавуна, ачухдиз жаваб гана:

— Зун Месигъ* туш.

²¹— АкI хъайила, бес вун вуж я? Ильяс* яни? — хабар къуна абуру.

— Ваъ, — лагъана ада.

— Вун чна вилив хуьзвай пайгъамбар* яни?

— Ваъ, — жаваб гана ада.

²²— Бес Вун Вуж я? — жузуна абуру. — Чун ракъурайбуруз чна вуч жаваб гун лазим я: Вуна жува жувакай вуч лугъуда?

²³Ягъяди Яшай пайгъамбардин* гафаралди лагъана:

«Зун кьурумда гьарайзавайдан ван я:
„Ребби кьведай рехъ дуьзди ая“».¹

²⁴ Ягьядин патав фенвайбур фарисейри* ракурнавайбур тир.
²⁵ Абуру адавай хабар кьуна:

— Вун я Месигь, я Ильяс, я гья пайгьамбар тахьайла, вучиз
вуна инсанрив цик акахьун кьачуз* тазва?

²⁶ Ягьяди жаваб яз лагьана:

— За инсанрив цик акахьун кьачуз тазва, амма куь арада квез
течир са Кас ава: ²⁷ зи гуьгьуьнлай Кьведайди Гьам я; зун Адан
кИвачин кьапарин чИулар ахьайизни лайих туш.

²⁸ И крар Бетанда, Ягьяди халкьдив цик акахьун кьачуз тазвай
Ярдан вацун рагьэкьечИдай пата хьана.

Ягьядин шагьидвал

(*МатI. 3:13-17; Мрк.1:9-11; ЛкI. 3:21-22*)

²⁹ Пакагьан юкьуз Ягьядиз* вичин патав кьезвай Иса акуна:

— Ингье, — лагьана ада, — им Аллагьдин КИел* я, Ада вири
дуьньядин гунагьар* вичин хиве твада. ³⁰ «Зи гуьгьуьнлай Кьве-
дайди, зун жедалди Авайди яз, залай артухди я» за гья идакай
лугьузвай. ³¹ Заз Ам вуж ятIа чизвачир, амма за, иниз атана, вири
Исраилдиз* Ам чир хьун патал, квез цик акахьун кьачуз* тазва.

³² Ягьяди Исадикай шагьидвал авун давамарна:

— Заз лифрен шикилда аваз Руьгь* цаварай Адал эвичИайвал
ва Адал аламукьайвал акуна. ³³ Акьван чИавалди заз Ам чида-
чир. Амма, инсанрив цик акахьун кьачуз тун патал, зун куь
патав Ракьурайда заз лагьанай: «Ваз са нел ятIани Пак Руьгь*
эвичИайвал ва адал аламукьдайвал акуртIа, ваз чир хьухь хьи,
а Кас инсанрив Пак Руьгьдик акахьун кьачуз Тадайди я». ³⁴ Заз
и кар жуван вилералди акуна ва за шагьидди хьиз лугьузва: Ам
Аллагьдин Хва* я.

Исадин сифтегьан тилмизар

(*МатI. 4:18-22; Мрк. 1:16-20; ЛкI. 5:1-11*)

³⁵ Пакагьан юкьузни Ягья* гьанал вичин кьве тилмизни* га-
лаз акьвазнавай. ³⁶ Патавай физвай Иса акурла, Ягьяди Адакай
лагьана:

— Ингье Аллагьдин КИел*.

¹ 1:23 Яшай 40:3.

³⁷ И гафарин ван хъайила, кве тилмизни Исадин гуьгъуьна аваз фена. ³⁸ Исади элкъвена, Вичин гуьгъуьна аваз къвезвайбуру акурла, абуруз лагъана:

– Квез вуч кІанзава?

– Рабби, – лагъана абуру, – Ви кІвал-югъ гына ава? («Рабби» муаллим лагъай чІал я.)

³⁹ Исади лагъана:

– Захъ галаз ша, квез аквада.

Абуру фена ва абуруз Адан кІвал-югъ акуна, амай югъ абуру гъана акъудна. Сятдин кьудар жезвай.

⁴⁰ Ягъяди Исадикай авур ихтилатрин ван хъана Исадин гуьгъуьна аваз фейибурукай сад Симун-Петрудин стха Эндирей тир. ⁴¹ Ада сифте вичин стха Симун жагъурна ва адаз лагъана:

– Чаз Месигъ* жагъана (Месигъ – ГуьцІуьр Алайди лагъай чІал я).

⁴² Эндирейя Симун Исадин патав гъана. Исади, адаз килигна, лагъана:

– Вун Ягъядин хва Симун я, ви тІвар Кифа жеда (Кифа, яни Петру – им къван лагъай чІал я).

⁴³ Пакагъан юкъуз Исади Галилейдиз* фин къетІ авуна. Исадал ФилипІ гьалтна.

– Зи гуьгъуьна аваз ша, – лагъана Исади адаз.

⁴⁴ ФилипІ, Эндирейни Петру хъыз, Бетсаид лугъудай шегъердай тир. ⁴⁵ ФилипІа Натанаил жагъурна, адаз лагъана:

– Чаз Вичикай Мусадин* Къанундани* пайгъамбаррин* ктабра кхъенвай Месигъ жагъана. Ам Назаретдай тир Юсуфан* хва Иса я.

⁴⁶ – Назаретдай рябет квай са затІ акъатда жал? – лагъана Натанаила.

– Фена жув килиг, – лагъана ФилипІа.

⁴⁷ Исади, Вичин патав къвезвай Натанаил акурла, адакай лагъана:

– Ингъе, фендигарвал квачир халисан исраилви.

⁴⁸ – Ваз зун гынай чида? – хабар кьуна Натанаила.

– Ваз ФилипІа эвердалди, Заз вун инжил таран кІаник акурнай, – жаваб гана Исади.

⁴⁹ – Я Муаллим! – лагъана Натанаила. – Вун Аллагъдин Хва* я, Вун Исраилдин* Пачагъ я.

⁵⁰ Исади жаваб гана:

– За ваз «Заз вун инжил таран кІаник акуна», – лагъана лугъуз, вун Зи чІалахъ жезва. Ваз идалайни чІехи керемат-ишараяр аквада.

⁵¹ Ада давамарна:

– За квез лап рикІивай лугъузва хьи, квез ахъа хъанвай цава-рай Аллагъдин малаикар* Инсандин Хцин* патав эвичІиз-хкаж хъжедайвал аквада.

Кана шегъерда мехъер

2 ¹ Пуд лагъай юкъуз Галилейда* авай Кана лугъудай шегъерда мехъер авай, мехъерик Исадин дидени квай. ² Мехъерик Иса-диз ва Адан тилмизризни* эвернавай. ³ Чехир куьтягъ хъайила, Исадин дидеди Адаз лагъана:

– Мехъерин иесийрихъ мад чехир амач.

⁴ – Я диде! – лагъана Исади. – Вуна Заз вучиз лугъузва? Зи вахт гъеле атанвач.

⁵ Адан дидеди къилел-кІвачел элкъведайбуруз лагъана:

– Ада квез вуч лагъайтІани, гъам къилиз акъуд.

⁶ Анал чувудри* чпин михъивилер* авун патал яд цадай къван-цин ругуд каркун алай. Абурукай гъар сад къвед-пуд метратІас къван яд гъакъдайбур тир. ⁷ Исади къилел-кІвачел элкъведайбу-руз лагъана:

– Къванцин къапар цяй ацІура.

Абуруни каркунар сиве-сивди ацІурна.

⁸ – Гила са тІимил къван цана, тамададин патав твах, – ла-гъана Ада.

Абуру тухвана. ⁹ Тамададиз чехир цикай хъанвайди чизвачир, адаз и чехир гъинай гъайиди ятІани чизвачир, а кар чизвайбур анжах яд къапариз цайибур тир. Чехирдин дад акуна, тамадади чамраз эверна, са патахъ тухвана.

¹⁰ – Гъар са инсанди сифте хъсан чехир эцигда, – лагъана ада, – межлисдик квайбур хъвана кефина гъатайла, усал чехир гъида; амма вуна хъсан чехир икъван гагъда тунва.

¹¹ Гъа икІ Исади Галилейда авай Кана шегъерда сифтегъан керемат-ишара къалурна ва инсанриз Вичин баркалла* чирна. Адан тилмизрини Адахъ иман* авуна. ¹² Адалай къулухъ Иса, Адан диде, стхаяр ва Адан тилмизар Кефернагъум шегъер галай-вал эвичІна. Ана абур акъван яргъалди амукънач.

Гуз-къачузвайбур чукурун

(МатІ. 21:12-13; Мрк. 11:15-17; ЛкІ. 19:45-46)

¹³ Чувудрин* Песагъ сувар* муква жезвай, Иса Ярусалимдиз фена. ¹⁴ Ана Адаз Аллагъдин КІвалин* гъяйтда яцар, хипер ва лифер маса гузвайбурни пулар дегишарзавайбур акуна. ¹⁵ Исади еперикай къамчи храна, вирибур Аллагъдин КІвалин гъяйтдай чукурна — гъакІни яцарни хипер, пул дегишарзавайбурун дезгеяр алабарна, абурун пулар чукІурна. ¹⁶ Лифер гузвайбурузни лагъана:

— Квадара абур инай, Зи Бубадин* кІвал базардиз элкъуърмир.

¹⁷ Инал Адан тилмизрин* рикІел Каламда* кхъенвай ихътин гафар хтана: «Ви кІвалин къайгъу чІугваз кІанз Зи рикІи рикІ незва»¹.

¹⁸ И крариз жаваб яз, чувудрин къиле авайбуру Адаз лагъана:

— Ваз икІ ийидай ихтияр авайди субут авун патал, чаз са керемат-ишара къалура.

¹⁹ — Куъне и Аллагъдин КІвал чукІурайтІа, За ам пуд йикъан къене эхциг хъийида, — жаваб гана Исади.

²⁰ Инал чувудри лагъана:

— И Аллагъдин КІвал яхІурни ругуд йисуз эцигайди я, Вуна ам пуд йикъан къене гъикІ эхцигда?

²¹ Амма Ам Аллагъдин КІваликай рахазвайла, Адан фикирда Вичин Беден авай. ²² Ам къена чан хтайдалай* къулухъ, Адан тилмизрин рикІел гъа и гафар хтанай. Абур Каламдин ва Исади лугъузвай гафарин чІалахъ хъана.

²³ Иса Песагъ суварик Ярусалимда авайла, Ада къалурзавай керемат-ишараяр акур вирибуру Адахъ иман* авуна. ²⁴ Амма Исади абурал ихтибар ийизвачир: Адаз инсанар хъсандиз чидай. ²⁵ Адаз гъар са касдин рикІе вуч аватІа аквазвай, Адаз масадбуру ийидай ихтилатар герек тушир.

Исани Никъадим

З ¹ Никъадим лугъудай са фарисей* хъана, ам чувудрин* вилик-къилик квайбурукай сад тир. ² Ам йифиз Исадин патав атана.

— Муаллим! — лагъана ада. — Чаз Вун Аллагъдин патавай атанвай Муаллим яз чида. Аллагъди гуз хъаначиртІа, садавайни Вуна ийизвай хъгин керемат-ишараяр къалуриз жедачир.

¹ 2:17 Забур 68:10.

³ — За ваз лап рикIивай лугъузва, — жаваб гана Исади, — Аллагъдин Пачагълугъ* анжах цIийи кылелай дуьньядал хтайдаз аквада.

⁴ — Къуьзуь хъанвай инсан цIийи кылелай дуьньядал гьикI хтурай? — жузуна Никъадима. — Дидедин руфуниз гъахъ хъувуна анай экъечIиз хъжедани?

⁵ Исади жаваб гана:

— Лап рикIивай лугъузва За ваз: анжах ци ва Ругъди* цIийи кылелай дуьньядиз хкайдавай Аллагъдин Пачагълугъдиз гъахъиз жеда. ⁶ Инсандилай инсан жеда, Ругъдилай — ругъ. ⁷ Гъавиляй За ваз «куьн дуьньядал цIийи кылелай хтун лазим я» лагъайла, вун мяггел жемир. ⁸ Гар вичиз кIандайвал къекъведа. Ваз адан ван къведа, амма ам гъинай гъиниз физватIа, чир жедач. Ругъдилай хъана дуьньядиз атайбурни гъа икI жеда.

⁹ — Ам гьикI жедай кар я? — лагъана хабар къуна Никъадима.

¹⁰ — Израилдиз* тарсар гузватIани, ваз ихътин затIар чизвачни? — жаваб гана Исади. — ¹¹ За ваз лап рикIивай лугъузва: чун чаз чидайдакай рахада, шагъидвални чаз акурдакай ийида, ятIани куьне чи шагъидвилер къабулзавач. ¹² За квез чилин крарикай лугъузва — куьн чIалахъ жезвач. Цаварин крарикай рахаз хъайтIа, куьн чIалахъ жедани къван?

¹³ Гъич са касни цаварал хкаж хъайиди туш, ана хъайиди анжах цаварай эвичIай Инсандин Хва* я. ¹⁴ Мусади* къурумда чиле гул акIурна анал буьруьнждин гъуьлягъ хкажайла, вири Израилдиз и гъуьлягъ акваз хъанай. Гъа саягъда Инсандин Хвани хкаж жеда ва виридаз Ам аквада. ¹⁵ Адахъ иман* ийизвай гъар садахъ эбеди уьмуьр* жеда. ¹⁶ Аллагъдиз и дуьнья акъван кIан хъана хъи, Вичин авайни-авачир са Хва къурбанд авуна*, Адахъ иман ийизвайбур садни рекъин тийидайвал, абуруз эбеди уьмуьр жедайвал авуна. ¹⁷ Аллагъди Вичин Хва и дуьньядин гъахъ-дуван авун патал ваь, Адан куьмекдалди и дуьнья хилас авун патал ракъурнавайди я. ¹⁸ Адахъ иман ийизвайдан дуван ийидач, амма Аллагъдин авай-авачир са Хъихъ иман тийизвайдан дуван, ада иман авунвач лугъуз, авуна алатнава. ¹⁹ Абурун дуван и саягъда кыле фида: дуьньядиз Экв атанва, амма инсанри чIуру крар ийизвайвиляй абуруз экуьнилай гзаф мичIивал кIандай. ²⁰ Гъар ни пис кар ийизватIа, адаз экв акунани кIан туш. Вичин алчах крар дуьздадал акъат тавун патал, ам экуьнал

экъечІдач. ²¹Амма дуъз крар ийизвайди, вичин крар виридаз акун патал, экуьнал экъечІзава. Адаз а крар ийиз куьмек гузвайди Аллагъ я эхир.

Исадини Ягьяди цик акахъун къачуз тун

²²Идалай къулухъ Иса Вичин тилмизарни* галаз Ягъудатдиз* фена ва гъана, инсанрив цик акахъун къачуз* таз са къадар вахт хъана. ²³Ягьядини*, Салимдивай яргъа тушир Энунда, ана яд гзаф авайвиляй, инсанрив цик акахъун къачуз тазвай. Инсанри, къвез, цик акахъун къачузвай. ²⁴Ягья а чІавуз гъеле къазаматда тунвачир.

²⁵Гъа чІавуз Ягьядин тилмизринни са чувуддин* арада ми-хъивилиз* акъудуникай гъуьжет гъатна; ²⁶абуру, Ягьядин патав атана, лагъана:

– Муаллим, ви рикІел аламани, вун Ярдан вацІун муькуь пата авайла, ана са Кас авай, вуна адан патахъай шагъидвални авунай. Гила а Касдин патав вири инсанар физва, Ада абурув цик акахъун къачуз тазва.

²⁷– Инсандихъ авай гъар са затІ Аллагъди ганвайди я, – жаваб яз лагъана Ягьяди. – ²⁸Куьн чеб за лагъай гафарин шагъидар я. За квез лагъанай: зун Месигъ* туш, зун Адакай хабар гуз Аллагъди ракъурнавай чархачи я. ²⁹Свас авайди чам я. Чамран дуст лагъайтІа, чамран патав акъвазда ва адан ван къвез шад жеда. Зунни гъахътин шадвилив ацІанва. ³⁰А Кас къвез-къвез виниз хъун, зун къвез-къвез агъуз хъун лазим я.

³¹Виняй къведайди виридалайни вине жеда, дуьньяда авайди чилел жеда ва чилел алайди хъиз раханни ийида. Цаварилай Къведайди виридалайни вине жеда. ³²Цаварилай Къведайда Вичиз акурдакай ва ван хъайидакай шагъидвал ийизватІани, садани Адан шагъидвал къабулзавач. ³³Ада ийизвай шагъидвал къабулзавайда, Аллагъди авайвал лугъузвайди тестикъарзава. ³⁴Аллагъди Вичи Ракъурайдаз къадар авачир къван Руьгъ* ганва, Ракъурайда лугъузвай гафарни Аллагъдин гафар я. ³⁵Бубадиз* Вичин Хва кІан я, гъавиляй Бубади вири Хцин ихтиярда тунва. ³⁶Аллагъдин Хцихъ* иман* ийизвайдаз эбеди уьмуьр* жеда, амма Аллагъдин Хцихъ иман тийизвайдаз эбеди уьмуьр аквадач ва ам Аллагъдин хъилек* кваз амуькъда.

Самариятви паб

4 ¹⁻³ Фарисейриз* Исади Ягьядилай* гзаф тилмизар* къазва ва Ада Ягьядилай пара инсанрив цик акахун къачуз* тазва лугуз ван хъанвай (амма инсанрив Исади Вичи ваъ, тилмизри цик акахун къачуз тазвай). Исадиз Вичикай фарисейриз хабар авайди чир хъайила, Ам Ягьудатдай* экъечІна мад Галилейдиз* хъфена. ⁴ Ам Самариятдай* яна фин хъана. ⁵ Ам Самариятда авай Сихар лугьудай шегъердиз атана. И шегъер Якъуба* вичин хва Юсуфаз* фадлай багъишай никІин патав гвай. ⁶ Ана Якъубан къуй авай; рекъе галатай Иса къуйдин патав ацукъна; нисиниз мукъва вахт тир.

⁷ Инал яд къачуз Самариятдай тир паб атана. Исади адаз лагъана: — Заз яд це.

⁸ Адан тилмизар недай затІар къачуз шегъердиз фенвай.

⁹ Самариятдай тир папа лагъана:

— Вуна, чувуд* яз, гъикІ лагъана завай, Самариятдай тирдавай, яд тІалабзава?

(Чувудрин самариятвийрихъ* галаз алакъаяр авачир.)

¹⁰ — Ваз Аллагъдин пай вуч ятІа чизвач, — жаваб гана Исади. — Ваз яд кІанзавай Кас чизвайтІа, вуна Адавай Вичивай тІалабдай. Адани ваз уьмуърдин яд гудай.

¹¹ — Я Агъа! — лагъана папа. — Яд авай къуй дерин я, Вавни яд акъуддай къаб гвач. Ваз уьмуърдин яд гъинай къведа? ¹² И къуй чаз чи буба Якъуба туна. И къуйдай адани, адан аялрини, адан мал-къарадини яд хъвана. Вун чи буба Якъубалай артух яни мегер?

¹³ — И яд хъвайи гъар сад цихъ мад къаних хъжеда, — жаваб гана Исади. — ¹⁴ За теклифай яд хъвайиди садрани къаних жедач. И яд булахдиз элкъведа ва адай къвезвай яд эбеди уьмуърдихъ* авахъда.

¹⁵ — Я Агъа! — лагъана папа. — Зун цихъ къаних тахъун ва инал мад тахтун патал, жечни а яд заз гайитІа.

¹⁶ — Хъфена жуван гъуълни галаз инал хъша, — лагъана Исади.

¹⁷ — Заз гъуъл авач, — жаваб яз лагъана папа.

— Гъуъл авач лугъун види гъахъ гаф я, — лагъана Исади. — ¹⁸ Ваз вад гъуъл хъанай. Исятда авай итимдикай ваз гъуъл жедач. Ам вуна дуъз лагъана.

¹⁹ — Я Агъа! — лагъана папа. — Заз аквазва хъи, Вун пайгъамбар* я; ²⁰ чи бубайри икрам и пелел ийидай, амма куъне, чувудри, лугъузва хъи, икрам авуна кІандай чка Ярусалимда ава.

²¹ — Я хала, — лагъана Исади, — вун Зи чІалахъ хьухъ, ахътин вахт къвезва хьи, инсанри Бубадиз* икрам ийидай чка я и пелел, я Ярусалимда хъжедач. ²² Куьне низ икрам ийизватІа, квез чизвач; амма чна низ икрам ийизватІа, чаз чизва, дуьньядин хиласвални* чувудрилай къведа. ²³ Амма са вахт атана агакъзава, ам атунни авунва: Руьгъдив* ацІай инсанри Бубадиз дуьздаказ икрам ийида. Адаз кІанзавайдини гъа ихътин икрам я. ²⁴ Аллагъ Руьгъ я, Адаз икрамзавайбуруни дуьздаказ ва ацІай Руьгъдалди икрамун лазим я.

²⁵ — Месигъ*, яни ГуьцІуьр Алайди, къведайдакай заз хабар ава, — лагъана папа. — И дуьньядиз атайла, Ада чун вири гъавурда твада.

²⁶ — Ам Зун я, — лагъана Исади, — вахъ галаз Рахазвайди Месигъ я.

²⁷ И арада Адан тилмизарни акъатна. Ам папахъ галаз рахаз акурла, абур мягтел хъана. Амма садани Адавай «Ваз адавай вуч кІанзава?» я тахъайтІа «Адахъ галаз Вун квекай рахазвай?» лагъана хабар къунач.

²⁸ Папа, вичин квар туна, шегъердиз фена, ана авай инсанриз лагъана: — ²⁹ За авур крарикай заз галай-галайвал лагъай инсандиз фена килиг. Белки, Ам Месигъ ятІа?

³⁰ Инсанар шегъердай атана Исадин патав акъатна.

³¹ И арада Адан тилмизри Адаз лагъана:

— Муаллим, Вуна фу неъ.

³² Амма Исади абуруз лагъана:

— Захъ квез тийижир недай затІ ава.

³³ Инал Адан тилмизри сада-садаз лагъана:

— Адаз недай затІ гъайи кас ава жал?

³⁴ Исади абуруз лагъана:

— За Зун Ракъурайдан къаст къиле тухузва, За Ада Зал тапшуругъ авунвай карни къилиз акъудун лазим я. Гъа им Зи недай затІ я. ³⁵ НикІе тум цайила, куьне къуд вацралай гвен гуьдай вахт агакъда лугъудачни? За квез лугъузва: килиг къуд патаз, никІериз килиг, абур гуьдай вахт алукънава. ³⁶ Гвен агакънава. Гвен гуьзвайдавни вичин пай агакъзава, ада эбеди уьмуьр патал вичин майваяр кІватІзава. Гъавилай къведавайни шадвилер ийиз жада. ³⁷ Ихътин чІавуз «Сада цада, муькуьда гуьда» лугъудай мисал дуьз мисал я. ³⁸ За куьн куь зегъмет квачирди гуьз ракъурна. Масадбуруз зегъметар чІугуна хъайи бегъерар куьне кІватІ хъувуна.

³⁹А шегьердай тир гзаф самариятвийри Исадихъ иман* авуна, вучиз лагъайтIа а папа абуруз икI ихтилатна:

— За са мус ятIани авур крарикайни Ада заз хъайивал лагъана.

⁴⁰Самариятвийри, Исадин кълиив фена, Адаз чпин патав аму-къун минетна. Иса ана къве юкъуз акъвазна. ⁴¹Ада абуруз авур ихтилатар акурла, амайдалайни гзафбуру Адахъ иман авуна. ⁴²А папаз абуру лагъанай:

— Сифтедай чна Адахъ ви гафар себеб яз иман авунай. Гила, Адан ван хъайила, чаз чизва хьи, Ам рикIивайни дуъньядин Хиласкар я.

Пачагъдин къуллугъдардин хва сагъар хъувун

(*МатI. 8:5-13; ЛкI. 7:1-10*)

⁴³Къве югъ алатайла, Иса анай Галилейдиз* фена. ⁴⁴Исади Вичи лагъанай хьи, жуван ватанда пайгъамбардихъ* гуьрмет авач.

⁴⁵Галилейвиярни Ярусалимда суварик квайла, Исади ана авур крар абуруз чпин вилералди ачунай. Иса Галилейдиз атайла, анин жемятди Ам хъсандиз къабулна.

⁴⁶Вичи яд чехирдиз элкьюьрай шегьердиз, Галилейдин Канадиз, Иса мад хтана. Кефернагъумда пачагъдин са къуллугъдар авай, адан хва начагъ тир. ⁴⁷Иса Ягъудатдай* Галилейдиз атанва лагъана хабар хъайила, ада, Исадин патав атана, вичин рекъидай гьалда авай хва сагъара лагъана минетар ийиз хъана. ⁴⁸Исади адаз лагъана:

— Квез аламаатар ва керемат-ишараяр такунмаз куьн чIалахъ жедач.

⁴⁹— Агъа! — минетна пачагъдин къуллугъдарди. — Зи хва те-къенмаз атана са чара ая.

⁵⁰— КIвализ ахлад, — лагъана Исади, — ви хва сагъ-саламат жеда.

Ам Исади лагъай гафунихъ агъуна хъфена. ⁵¹Рекъе ам вичин къуллугъдаррал гьалтна ва абуру адаз «Ви хва сагъ я» лагъана.

⁵²Ада абурувай хабар къуна:

— Адаз сятдин шумудаз регъят хъана?

— Накъ нисинин сятдин садаз хъиз адалай ифин алатна, — жа-ваб гана абуру.

⁵³И чIавуз буба гъавурда гьатна хьи, вичиз Исади «Ви хва сагъ-саламат жеда» лагъай вахт хъанва. Ада ва адан вири кIвале авайбуру Исадихъ иман* авуна.

⁵⁴Им Ягъудатдай Галилейдиз хтай Исади къалурай къвед ла-гъай керемат-ишара я.

Фалужди ягъайди сагъар хъувун

5 ¹Адалай къулухъ Ягъудатда* сувар хъана, Иса Ярусалимдиз фена.

²Ярусалимда, Лапагдин варар лугъудай чкада, чувуд* чІа-лал Бетзата лугъудай гъавиз авай. Адан патав вад къур гвай.

³⁻⁴А къурарик гзаф къадар азарди къунвайбур: буъркъубур, къецІибур, фалужди ягъайбур къатканвай. ⁵Ина къанни цѐ-муъжуъд йисан къене азар квай са касни авай. ⁶Исадиз ам ана къатканваз акуна ва гъавурда акъуна хъи, ам фадлай гъа икІ ава.

— Ваз сагъ жез кІанзавани? — лагъана Исади адаз.

⁷— КІанзава, Агъа, — жаваб гана азарди къунвайда. — Амма цик юзун акатайла, зун гъавиздиз авуддай са кас захъ авач; зун агатайла, залай вилик гъавиздиз масад эвичІава.

⁸— Къарагъ, — лагъана Исади, — жуван месни къахчуна алад.

⁹Амни гъасятда кІвачел ахкъалтна, вичин месни къахчуна, анай хъфена. Им Киш юкъуз* хъайи кар я.

¹⁰Гъа чІавуз чувудрин кыле авайбуру сагъ хъхъайдаз лагъана:

— Къе Киш югъ я, вуна мес хутахун къадагъа я.

¹¹— Зун кІвачел ахкъалдарайда заз «жуван месни къахчуна алад» лагъанва, — жаваб гана ада.

¹²— Ваз «Жуван месни къахчуна алад» лагъай Кас вуж я? — ха-бар къуна абуру.

¹³И чІавуз Иса халкъдик акахъна вилерикай хкатнавай, гъави-ляй кІвачел ахкъалтайдаз вич ни сагъар хъувунватІа чизвачир.

¹⁴А кас Исадиз Аллагъдин КІвалин* гъенел жагъана.

— Аку, — лагъана Исади адаз, — вун сагъ хъхъана. Ви кылел идалай артух къада-бала техкъведайвал, вуна мад гунагъ* крар хъийимир.

¹⁵А касди, чувудрин кыле авайбурун патав фена, вич сагъар хъувурди Иса тирди лагъана. ¹⁶Чувудри Исади ихътин кІвалахар Киш юкъуз ийизва лугъуз, Ам хурук кутаз хъана.

¹⁷Исади абуруз лагъана:

— Зи Бубади* къедалди гъахътин крар ийизва. Зани гъакІ ийизва.

Бубани Хва

¹⁸Исади са Киш югъ* чІурна лугъуз ваъ, гъакІни Ада Аллагъ Ви-чин буба я ва Вич Аллагъдиз барабар я лугъузвайвиляй чувудрин*

къиле авайбуруз Ам амайдалайни гзаф рекъиз кІан хъана. ¹⁹ И кардин паталай Исади лагъана:

— За квез лап рикІивай лугъузва: Бубади* арадал гъизвай крар такунмаз Хчивай Вичивай затІни арадал гъиз жедач: Ада вуч ийизватІа, Хцини гъам ийида. ²⁰ Бубадиз Вичин Хва гзаф кІанда, Ада Вичи вуч ийизватІа Хциз къалурзава. Бубади Хциз гъабурулайни зурба крар ийидайвал къалурда. Ада а крар авурла, квез керемат-ишара жеда. ²¹ Бубади къейибурал чан хкизвай* саягъда Хцини Вичиз кІандайбурал чан хкизва. ²²⁻²³ Бубадиз ийизвай хътин гъурмет Хцизни авун патал, виридан дуван ийидай ихтияр Бубади Хчив вугана. Бубади Вичи садан дуванни ийизвач. Ни Хциз гъурмет ийизвачІа, Хва ракъурай Бубадизни ада гъурмет ийизвач. ²⁴ За квез лап рикІивай лугъузва: Зи Гафунихъ яб акалзавайдаз ва Зун Ракъурайдахъ иман* ийизвайдаз эбеди уьмуьр* ганва ва адан дуван ийидач. Ам ажалдилай кам яна уьмуьрдиз экъечІнава.

²⁵ За квез лап рикІивай лугъузва: ахътин чІав къведа хьи, къейибурузни Аллагъдин Хцин* ван жеда, ва Адан ван хъайибурал чан хкъведа, а чІавни ингъе атана агакънава. ²⁶ Буба уьмуьрдин чешме тирвал, Бубади Хцикайни уьмуьрдин чешме авунва. ²⁷ Бубади Адан гъиле дуван ийидай ихтиярни тунва, вучиз лагъайтІа Ам Инсандин Хва* я. ²⁸⁻²⁹ Сура авай вирибуруз Адан ван къведай вахт алукъда. Хъсан крар авурбуруз, чан хтайла*, эбеди уьмуьр гъатда. Пис крар авайбурув, чан хтайла, чпин жаза агакъда. Куьн зи и гафарал мягътел жемир. ³⁰ Завай жува-жувалай са затІни ийиз жедач. За Жуваз лагъайвал дуван ийизва. Зун Заз кІандайвал ийиз алахъзавач, Зун Ракъурайди рази жедайвал ийизва За. Гъавилай Зи дуванни гъахъ-михъиди жезва.

Исадикай шагъидвилер

³¹ За Жува Жувакай инсанриз лугъуз хъайитІа, Зи Гафарихъ са къьиметни жедач. ³² Закай лугъузвай маса шагъид ава. Ада Закай гъакъикъи шагъидвал ийизвайди Заз чизва. ³³ Куьне Ягъядин* патав инсанар ракъурнай, адани квез Закай авайвал лагъана. ³⁴ Амма Зун инсанри шагъидвал авунилай аслу туш. За жуван гафар анжах куьн хилас авун патал лугъузвайди я. ³⁵ Ягья экв чукІуриз кузвай чирагъ тир. Квез кІанзавай карни са къадар вахтунда, гъа экуьник акатна, шадвал авун тир. ³⁶ Заз жуван гъакъиндай мад са шагъидвал ава. Амни зи крар я. За Зи крар Бубади*

Зи хиве тунвай кІвалах кылиз акъудун патал ийизвайди я. Зи крари Зун Бубади ракъурнавайди тестикъарзава. И шагъидвал Ягьядин шагъидвилелай артух я. ³⁷Гъатта Зун иниз ракъурнавай Зи Бубади Вичи Зи гъакъиндай шагъидвал ийизва. Амма квез гъич садрани я Адан ван хъайиди туш, я Ам Вич акурди туш. ³⁸Куьн Ада Ракъурнавайдан чІалахъ туш. Гъавилай Адан Гафни куьне куь рикІера хуьзвач. ³⁹Аллагъдин Калам* кІелайла, эбеди уьмуьр* гъатда лугъуз куьне алахъна Калам чирзава. Амма гъа Пак Каламдини* Зи гъакъиндай шагъидвалзава. ⁴⁰Амма эбеди уьмуьрдив агакъун патал квез Зи патав къвез кІанзавач. ⁴¹Заз инсанрин патай баркалла* герек туш. ⁴²Амма квез Аллагъ кІан тийизвайди Заз чида. ⁴³Зун Зи Бубадин ТІварцІелай* атана, амма куьне Зун къабулзавач; са масад вичин тІварцІелай атайтІа, куьне гъам къабулда! ⁴⁴Куьн са-садан вилик, инсанрин арада куь тІвар-ван гъатунихъ къекъвезва, амма Сад Аллагъдин вилик тІвар-ван гъатунихъ куьн къекъвезвач. ГъакІ хъайила, квелай Захъ иман* ийиз алакьдани? ⁴⁵Зи Бубадин вилик За квек тахсирар кутада лагъана куьне фикирар ийимир. Куьне далу акалнавай Мусади* вичи квек тахсир кутада. ⁴⁶Мусади, лагъайтІа, Закай виликамаз кхъенай. Куьн Мусадин чІалахъ хъанайтІа, Зи чІалахъни жедай. ⁴⁷Ада кхъенвайдан чІалахъ жезвачтІа, Зи гафарин чІалахъни куьн гъикІ жеда?

Вад агъзур кас тухарун

(*МатІ. 14:13-21; Мрк. 6:32-44; ЛкІ. 9:10-17*)

Б¹Идалай къулухъ Иса Галилейдин*, яни Тибердин вирин муькуь къерехдиз экъечІна. ²Ада азарри къунвайбур сагъар хъийидайла авур керемат-ишараяр акуна, Адан гуьгъуьна аваз гзаф халкъ фена. ³Иса пелел экъечІна, анал Ам Вичин тилми-зарни* галаз ацукъна. ⁴Чувудрин* Песагъ сувар* муьква жезвай. ⁵Исади, къил хкажна, Вичин патав къвезвай гзаф къадар инсанар акурла, ФилипІаз лагъана:

– Абуруз тІуьн гун патал бес къадар фу чна гъинай къачуда?

⁶Ибур Ада ФилипІ синагъ авун патал лагъай гафар тир; вуч авуна кІандатІа, Адаз Вичиз чизвай. ⁷ФилипІа жаваб гана:

– Гъардал са кІус къванни гъалтун патал къве виш динардихъ къачур фу абуруз бес жедач.

⁸Адан тилмизрикай сада, Эндирея, Симун-Петрудин стхади, лагъана:

⁹ – Ина са гададив мухан вад фуни кьве гьед гва; амма икьван инсанриз адакай вуч жеда?

¹⁰ – Абурув виридав ацукьиз тур, – лагьана Исади.

А хьсан векь авай чкада вад агъзур кьван итимар ацукьна.

¹¹ Исади фар къачуна, шукур авуна, ацукьнавайбуруз гьардаз кІандай кьван фуни гьетер пайна. ¹² Вири тух хьайила, Ада Вичин тилмизриз лагьана:

– Терг тахьун патал амай кІусар кІватІа.

¹³ Вирида тІуьрдалай кьулухь мухан вад факай амукая кІусарай цІикьвед зимбил ацІурнай. ¹⁴ Исади кьалурай керемат-ишараяр акур инсанри лугьуз хьана:

– Им дугьриданни дуьньядиз атана кІанзавай гьа Пайгьамбар* я.

¹⁵ Инсанриз атана Вичикай гужуналди пачагь ийиз кІанзавайди чир хьайи Иса мад текдиз пелел фена.

Иса целай фин

(МатІ. 14:22-33; Мрк. 6:45-51)

¹⁶ Няни хьайила Адан тилмизар* вирихь эвичІна. ¹⁷ МичІи жезвай, амма Иса абурун патав кьвезвачир. Абур луьткведа акьахна вирин а патаз – Кефернагьумдиз фена. ¹⁸ Кьати гар акьатнавай, вирелни лепе акьалтнавай. ¹⁹ Са сятдин мензилдиз фейила, вирелай тІуз атана луьткведиз мукьва жезвай Иса акуна, абуруз кичІе хьана. ²⁰ Амма Исади абуруз лагьана:

– Зун я, кичІе жемир.

²¹ Абуруз Ам луьткведа акьадариз кІанзавай чІавуз луьткве абуруз физ кІанзавай чкадив агакьнавай.

Уьмуьрдин фу

²²⁻²³ Пакагьан юкьуз вирин а пата амай инсанри вирел анжах са луьткве аламайди кьатІанвай. Абуруз а луьткведа тилмизар* акьахайди ва абурухь Иса галачирдини чизвай. Тилмизар вирин а патаз текдиз экьечІнай. И арада Тибердай маса луьтквеяр Исади Реббидиз шукур авуна халкьдиз фу гайи чкадин мукьув атана. ²⁴ Исани Адан тилмизар авачиз акурла, инсанар луьтквейриз акьахна Исадихь кьекьвез Кефернагьумдиз фена. ²⁵ Иса вирин а патай жагьайла, абуру Адаз лагьана:

– Муаллим! Вун иниз мус атана?

²⁶ Исади жаваб гана:

— За квез лап рикІивай лугъузва: фу тІуьна тух хъайивиляй я куьн Захъ къекъвезвайди, амма Аллагъдиз Зи керемат-ишарадалди квез вуч лугъуз кІанзаваТІа куьн гъавурда акъунвач. ²⁷ Куьн фад вара-зара жадай гъакІан тІуьнихъ галтугмир, квез эбеди уьмуьр* гудай тІуьнихъ галтуг. А тІуьн квез Инсандин Хци* гуда. Чи Аллагъ Бубади* Инсандин Хциз гъа ихтияр ганва.

²⁸ — Аллагъдин крар къилиз акъудун патал чна вуч авуна кІанда? — лагъана абуру.

²⁹ — Аллагъдиз кІанзавайди Вичи Ракъурнавайдахъ куьне иман* авун я, — жаваб яз лагъана Исади.

³⁰ И гафариз жаваб яз, абуру Адаз лагъана:

— Вуна чаз са керемат-ишара къалура. Ам акурла, чун Ви чІалахъ жада. Вуна вуч ийида? ³¹ Каламда* кхъенва: «Аллагъди абуруз цаварилай фу нез вугана»^і. Гъа кхъенвайвал, гзаф йисар инлай вилик чи бубайри къурумда мангъу* тІуьнай.

³² — За квез лап рикІивай лугъузва: цаварилай квез фу гайиди Муса* туш, квез цаварилай халисан фу гузвайди Зи Буба я, — лагъана Исади. — ³³ Аллагъди гузвай и фу — им цаварилай атана дуьньядиз уьмуьр гузвайди я.

³⁴ — Агъа! — лагъана абуру. — Чаз датІана гъахътин фу це.

³⁵ — Уьмуьр гудай фу — Зун я, — лагъана Исади. — Зи патав атайди са чІавузни гишила амукъдач ва Захъ иман ийизвайди гъич са чІавузни къаних жадач. ³⁶ Амма За квез виликдай лагъайвал, квез Зун аквазватІани, куьне Захъ иман ийизвач. ³⁷ Зи Бубади Заз ганвай вирибур гъар гъикІ хъайитІани, Зи патав къведа. Зи патав атайди За чукурдач. ³⁸ Зун цаварилай Жуваз кІандайвал авун патал ваъ, Зун Ракъурнавайдан къаст къилиз акъудун патал атанва. ³⁹ Зун Ракъурнавайдан къаст Заз ганвай са касни терг тахъун, Къияматдин юкъуз* абурал За чан хкун* я. ⁴⁰ Зун Ракъурнавайдан къаст — Хва акур ва Адахъ иман ийизвай гъар садаз эбеди уьмуьр гун я. Къияматдин юкъуз За гъахътин гъар са касдал чан хкида.

⁴¹ Исади «Зун цаварилай эвичІна атанвай фу я» лугъуникди, чувудар* Адалай нарази хъана.

⁴² — Ам Юсуфан* хва Иса тушни къван? — лугъузвай абуру. — Чаз Адан дидени буба хъсан чизва. Ада «Зун цаварилай эвичІнавайди я» гъикІ хъана лугъузвайди я?

^і 6:31 Забур 77:24.

⁴³Абуруз жаваб яз Исади лагъана:

– Куьне наразивилер ийимир. ⁴⁴Зи патав анжах Зун ракъурай Зи Бубади гъайидавай къвез жеда. Къияматдин юкъуз За адал чан хкида. ⁴⁵Пайгъамбарри* кхъенва: «Аллагъди вири гъавурда твада»¹. Зи Бубади вуч лугъузватIа ван жезвай ва Ада лагъайбур чир жезвай гъар сад Зи патав къведа. ⁴⁶Им са низ ятIани Буба акуна лагъай чIал туш. Анжах Аллагъдин патавай Атанвайдаз Буба акунва. ⁴⁷За квез лап рикIивай лугъузва: Захъ иман ийизвайдаз эбеди уьмуьр жеда. ⁴⁸Зун уьмуьр гудай фу я. ⁴⁹Куь бубайри къурумда мангъу тIуьнайIани, абур къенай. ⁵⁰Куь вилик квайди лагъайтIа, цаварилай атанвай фу я, а фу тIуьрди рекъидач. ⁵¹Зун цаварилай атанвай уьмуьр гудай фу я; и фу незвай кас эбеди яз жеда. За гузвай фу Зи Беден я. Ам За инсанар чан алаз хъун патал гуда.

⁵²Инлай чувудри чпи чпихъ галаз гъужетар ийиз, лугъуз хъана:

– Ада Вичин Беден чав гъикI нез тада?

⁵³Исадини абуруз лагъана:

– За квез лап рикIивай лугъузва: куьне Инсандин Хцин Беден тIуьн тавуртIа ва Адан Иви хъун тавуртIа, квехъ уьмуьрни жедач. ⁵⁴Зи Беден незвайдахъ, Зи Иви хъвазвайдахъ эбеди уьмуьр жеда, Къияматдин юкъуз За адал чан хкида. ⁵⁵Вучиз лагъайтIа Зи Беден – недай гъакъикъи затI я, Зи Иви – хъвадай гъакъикъи затI я.

⁵⁶Зи Беден незвайди ва Зи Иви хъвазвайди За жеда, Зунни – гъада. ⁵⁷Зун уьмуьр гудай Зи Бубади Ракъурнавайди я, Ам сеbeb яз Зал гъикI чан ала, Зун незвайбурални, Зун сеbeb яз, гъакI чан жеда. ⁵⁸Цаварилай атай гъакъикъи фу гъа ихътинди я, куь къенвай бубайри тIуьр хътинди туш. Цаварилай атай и фу незвайди эбеди яз жеда.

⁵⁹И гафар Исади Кефернагъумда синагугда* чирвилер гудай чIавуз лагъанай.

Гзаф тилмизар Иса туна хъфин

⁶⁰Исадин и гафар ван хъайи Адан тилмизрикай* гзафбуру лагъанай:

– Ибур хупI зегъле ракъурдай гафар тушни! Абуруз яб гудайди вуж хъуй!

⁶¹Тилмизрин наразивал Вичиз аян хъанвай Исади абуруз лагъана:

¹ 6:45 Яшай 54:13.

– Зи гафари квек хкуързавани? ⁶²Бес квез Инсандин Хва* Вич хъйи цаварал хъфиз акуртІа куъне вучда? ⁶³Уьмуър гузвайди Руьгъ* я, инсанрин алахъунрихъ ахътин керемат-ишара авач. За квез лагъанвай гафар руьгъ я, абуру уьмуърни гузва.

⁶⁴ГъакІ ятІани, куь арада иман* тийизвайibur ава.

Исадиз лап сифтедилаи Вичихъ ни иман ийидачтІа чизвай. Адаз Вич ни маса гудатІани чизвай.

⁶⁵– За гъавиляй лагъанай хъи, – давамарна Исади, – Бубади* Зи патав атун низ ганвачтІа, абурукай садавайни Зи патав къвез жедач.

⁶⁶Гъа вахтунилай Адан тилмизрикай гзафibur Адакай къерех хъана ва Адахъ галаз къекъьун хъувунач. ⁶⁷Амай цІикъведавай Исади жузуна:

– Квезни Завай къакъатиз кІанзавани?

⁶⁸– Чун нин патав фида, я Агъа? – жаваб гана Симун-Петруди. – Эбеди уьмуър* гудай гафар Вахъ ава. ⁶⁹Чна Вахъ иман авунва, чаз Вун Аллагъди ракурнавай Пакди* тир чІал чир хъанва.

⁷⁰Исади абуруз жаваб гана:

–Куьн цІикъведни За хкъгъайibur тушни бес? Амма квекай сад иблис* я.

⁷¹ИкІ лугъудайла, Адан фикирда Искарят Симунан хва Ягъуд* авай; цІикъведакай сад тир Ягъуд ахпа Иса маса гайиди тир.

Исадин стхайри иман тавун

7 ¹Адалай къулухъ Иса Галилейдиз* фена. Адаз Ягъудатда* къекъвез кІанзавачир: чувудриз* Ам рекъиз кІанзавай. ²Чувудрин Кумайрин сувар* мукъва жезвай. ³Гъа вахтунда Исадин стхайри Адаз лагъана:

– Вуна ийизвай керемат-ишараяр Ви тилмизризни* аквадайвал, Вун инай Ягъудатдиз алад; ⁴гъардаз вич машгъур хъана кІанда, гъавиляй садани чинибан кар ийидач; Вуна гъахътин керемат-ишараяр арадал гъизватІа, Жувакай дуьньядиз хабар жедайвал ая.

⁵Адан стхайрини Адахъ иман* ийизвачир. ⁶Гъавиляй Исади абуруз лагъана:

– Зи вахт гъеле атанвач, амма квехъ галаз гъар са вахт къунва. ⁷Дуьньядиз куьн такІан хъун жедай кар туш. За, лагъайтІа, дуьньядин чІуру крар винел акъудзава, гъавиляй адаз Зун акунани кІан туш. ⁸Куьн суварик алад, Зун фидач, Зи вахт гъеле атанвач.

⁹Ам, стхайрихъ галаз тефена, Галилейда амукъна.

Иса Ярусалимда суварик

¹⁰ Стхяр суварик фейила, Исани Вич садазни таквадайвал, чинеба суварик фена. ¹¹ Суварик чувудрин* кыле авайбуру, Адахъ къекъвез, «Ам гынава?» лугъуз, хабарар къазвай. ¹² Адакай халкъдин арада гзаф рахунар авай: садбуру Ам хъсан инсан я, муькуьбуру – ваъ, Ада халкъар рекьяй акъудзава лугъузвай. ¹³ Амма чувудрин кыле авайбурукай кичІела садни Адакай ачухдиз рахазвачир.

¹⁴ Суварин йикъарин са пай алатайла, Исади Аллагъдин КІвализ* атана ва чирвилер гуз эгечІна. ¹⁵ Чувудрин кыле авайбуру мяггтел хъана лугъузвай:

– КІел* тавуна, Калам* икъван хъсандиз чир хъун гыкІ жезвай кар я?

¹⁶ Абуруз жаваб яз Исади лагъана:

– За гудай чирвилер зибуру туш, абур Зун Ракъурнавайданбур я. ¹⁷ Адан къаст кылиз акъудиз кІанзавай касдиз За гузвай чирвилер Аллагъдинбур ва я Зибуру ятІа чир жеда. ¹⁸ Са вичин гафар лугъузвайда са вич машгърда, амма вич Ракъурнавайди машгързавайда таб ийидач. Адан чІалахъ хъайитІа жеда. ¹⁹ Мусади* квез Къанун* ганачни мегер? Квекай гыч садани вич Къанунда лагъанвайвал кыле тухузвач. Квез Зун вучиз рекъиз кІанзава?

²⁰ – Вақ жинерар* акатнавани? – жаваб гана халкъди. – Вун низ рекъиз кІанзава?

²¹ Исади Вичин рахунар давамарна:

– За тек са кІвалах авуна, куьн вири тажуб хъана. ²² Куьне куь гадаяр, Мусадилай атанвай адет я лугъуз, Киш юкъузни* суьннет ийизва (авайвал лагъайтІа, суьннет авун Мусадилай ваъ, чувудрин лап чІехи бубайрилай амай адет я). ²³ Мусадин Къанун чІур тавун патал Киш юкъузни аялар суьннет ийиз хъайила, бес За Киш юкъуз инсан сагъар хъувуна лугъуз, вучиз квез Закай хъел къвезва? ²⁴ Винелай килигна ваъ, гъахъ-михъи къимет це.

Иса – Месигъ яни-тушни?

²⁵ Инал ярусалимвийрикай садбуру лугъуз хъана:

– Чи гъакимриз рекъиз кІанзавай Инсан гъа им тушни? ²⁶ Килиг, Ам инсанрихъ галаз ачухдаказ рахазва, абуруни Адаз куьтІни ийизвач. Ам Месигъ* тирдахъ гъакимар гъакъикъатда чІалахъ

хъанвани? ²⁷ Ам гынай ятІа, чаз чида, амма халисан Месигь атайла, Ам гынай атанатІа садазни чир жедач.

²⁸ Аллагьдин КІвале* чирвилер гудайла, Исади ван алаз лагъана:

– Квез Зун таниш я, Зун гынай ятІа квез чида. Зун Залай атанвайди туш, Зун Ракъурнавайди халисанди я. Ам квез чидач.

²⁹ Заз Ам хъсандиз чида. Зун Гьадан патавай атанвайди я. Зун Гьада Ракъурнавайди я.

³⁰ Гьа чІавуз абуруз Ам кьаз кІан хъана, амма садавайни Адак гыл кягъыз хъанач, вучиз лагъайтІа Адан вахт атанвачир. ³¹ Халкъдин арада гзафбуру лугъузвай:

– Месигь атайла, Адавай и касди кьалурай керемат-ишарайрилай гзаф керемат-ишараяр ийиз жедани кьван?

Гьа икІ фикрзавай абуру Исадихъ иман* авуна.

Иса кьаз алахъун

³² Исадикай халкъди ийизвай кушкушар фарисейризни* ван хъана. ЧІехи хахамрини* фарисейри, Ам кьун патал, Аллагьдин КІвалин* кьаравулар ракъурна. ³³ Исади лагъана:

– Зун куь арада са тІимил вахтунда амукъда, ахпа Зун Жув Ракъурайдан патав хъфида. ³⁴ Куьн Захъ кьекъведа, амма квез Зун жагъидач, Зун жедай чкадиз квевай кьвез жедач.

³⁵ Чувудри* чпи чпиз лугъуз хъана:

– Чаз Вич жагъин тийидайвал Адаз гьиниз физ кІанзаватІа? Адаз, маса халкъарин арада авай чувудрин патав фена, гъана чувудар туширбурузни чирвилер гуз кІанзаватІа? ³⁶ «Куьн Захъ кьекъведа, амма квез Зун жагъидач, Зун жедай чкадизни квевай кьвез жедач» лугъузвай гафаралди Адаз вуч лугъуз кІанзаватІа?

Эбеди уьмуьр гудай яд авай вацІар

³⁷ Суварин эхиримжи ва лап чІехи юкъуз Исади, кьарагъна, ван алаз лагъана:

– Вуж цихъ къаних ятІа, Зи патав ша, хъухъ. ³⁸ Каламда* кхъенвайвал, Захъ иман* ийизвайдан рикІяй уьмуьр гудай цин вацІар авахъда.

³⁹ ИкІ лугъудайла, Исадин фикирда Вичихъ иман авурбуруз гудай Руюгь* авай. Иса гъеле Вичин вири баркалладив* агакь тавуниз килигна, абуруз Руюгь ганвачир.

⁴⁰ И гафар ван хъайи халкъдикай садбуру лугъузвай:

– Ам рикІивайни гьа Пайгъамбар* я.

⁴¹ — Ам Месигь* я, — лугъузвай муькуьбуру.

— Месигь Галилейдай* акъятдани мегер? — лугъузвай са бязибуру. — ⁴² Месигь Давудан* тухумдикай жедайди, Ам Давудан хайи Бетлегъем шегъерда пайда жедайди Каламдани лагъанвачни къван?

⁴³ Гъа икI Адан гъакъиндай халкъдин арада чуьруькар гъатна.

⁴⁴ Абурукай са бязибуруз Ам къаз кIанзавай, амма садани Адак гъил къанач.

Чувудрин гъакимрихъ иман тахъун

⁴⁵ Гъа икI Аллагъдин КIвалин* къаравулар элкъвена чIехи хахамринни* фарисейрин* патав хъфена. Хахамрини фарисейри абурувай хабар къуна:

— Куьне Ам къуна вучиз хканач?

⁴⁶ — А инсанди лагъай хътин гафар садани лагъайбур туш, — жаваб гана къаравулли.

⁴⁷ — Ада куьни алцуарнавани? — лагъана фарисейри. — ⁴⁸ Мегер адахъ иман* авурбурук са гъаким ва я са фарисей къванни къвани? ⁴⁹ Адахъ иман ийизвайди Аллагъди негънавай халкъ я, адаз Къанундикай* са хабарни авач.

⁵⁰ Фарисейрин арада йифиз Исадин патав атай Никъадим авай.

⁵¹ — Инсандиз кар атIудалди, адаз вичиз яб гана, адак тахсир кватIа чирна кIанда, — лагъана ада. — Къанундини чаз гъакI лугъузвачни къван?

⁵² — Вунни Галилейдай* яз тахъуй гъа? — жаваб гана абуру. — Калам* кIела, Галилейдай пайгъамбар* акъятдач.

⁵³ Абур вири чпин кIвалериз хъфена.

Гунагъкар паб

8 ¹ Иса Зейтун пелел* фена. ² Экуьнахъ Ам мад Аллагъдин КIвализ* хтана; Адан патав вири халкъ къвезвай. Ада, ана ацукъна, чирвилер гузвай. ³ И арада тавратдаррини* фарисейри* Адан патав зинавал* ийизвайла къур паб гъана, ам юкъвал акъвазарна.

⁴ — Муаллим, — лагъана абуру, — и паб зинавал ийизвайла къунвайди я. ⁵ Мусади* вичин Къанунда* ихътинбуруз къван гана кIанда лагъанва. Вуна вуч лугъуда?

⁶ Абуру и гафар, Ам кIеве тваз кIанз, ахпани Адак тахсирар кутун патал, лугъузвай. Амма Исади агъуз хъана, тупIув чилел

кхъинар ийизвай. ⁷Адавай мадни хабар къаз хъайила, Ада, хкаж хъана, абуруз лагъана:

– Квекай ник гунагъ* квачтІа, сифте къван гъада гъалчрай.

⁸Агъуз хъана, Ада мад чилел кхъинар авун давамна. ⁹И гафарин ван хъайила, вири хъфиз эгечІна, сифте агъсакъалар хъфена. Тек Исани адан вилик акъвазнавай паб амукъна. ¹⁰Къарагъна, Исади адаз лагъана:

– Я вах, вал гунагъар илитІзавайбур гъинва? Ваз кар атІуз кІан хъайи кас хъанани?

¹¹– Гъич садни, я Агъа! – жаваб гана ада.

– Зани ваз кар атІузвач, – лагъана Исади. – Ахлад, мад гунагъ крар хъийимир.

Иса – дуьньядин экв

¹²Исади халкъдиз мад лагъана:

– Зун дуьньядин экв я. Зи гуьгъуьнаваз атайди са чІавузни мичІе гъатдач, уьмуьр гузвай экв адахъ галаз жеда.

¹³И чІавуз фарисейри* Адаз лагъана:

– Ибур вири Вуна Жува Жувакай ийизвай шагъидвилер я, гъакІ хъайила Ви гафар дуьзбур туш.

¹⁴– Гъатта За лугъузвай гафар Жува Жувакай ийизвай шагъидвилер ятІани, абур дуьзбур я, – жаваб яз лагъана Исади. – Зун гъинай атанатІа ва гъиниз хъфидатІа Заз чизва; амма квез Зун гъинай атанатІа ва гъиниз хъфидатІа чизвач. ¹⁵Куьне вири инсанри ийидай хътин дуван ийизва. За саданни дуван ийизвач. ¹⁶За са нин ятІани дуван ийизвай чІавуз, За къилди са Жува ваъ, Зун ракъурай Бубадихъ* галаз дуван ийизва, гъавилай За ийизвай дуван халисанди я. ¹⁷Куь Къанундани къве инсандин шагъидвал дуьзди я лугъузва. ¹⁸Закай Зани шагъидвал ийизва, Зун ракъурай Зи Бубадини.

¹⁹Инал абуру Исадивай хабар къуна:

– Бес Ви Буба гъина ава?

– Квез Зунни чидач, Зи Бубани, – жаваб гана Исади. – Квез Зун чидайтІа, квез Зи Бубани чир жедай.

²⁰И гафар Исади Аллагъдин КІвале*, садакъадин пул вегъидай къватидин патав гвайла, лагъайбур тир. Ада ана чирвилер гузвай. Ам садани къунач, вучиз лагъайтІа Адан вахт алуькь-навачир.

Чувудрихъ галаз ихтилатар

²¹ Исади абуруз мад лагъана:

– Зун хъфизва, амма Зун хъфизвай чкадиз квевай къвез жедач, куьн Захъ къекъвез жеда, амма квез жагъидач, гъа икI куьн гунагъар* кумаз рекъида.

²² Инал чувудри* чпи чпиз лагъана:

– «Зун физвай чкадиз квевай къвез жедач» гафаралди адаз вуч лугъуз кIанзава? Вичиз Вич рекъиз кIанзава жал?

²³ Исадини абуруз лагъана:

– Куьн агъанай, Зун вининай я. Куьн и дуьньядай я; Зун и дуьньядай туш. ²⁴ Гъавиляй За квез лагъанай, куьн куь гунагъарни кумаз рекъида. Зун Гъам Вич Тирдан чIалахъ куьн тахъайтIа, куьн гунагъарни кумаз рекъида эхир.

²⁵ Анал алайбуру Адаз лагъана:

– Бес Вун вуж я?

– Зун Вуж ятIа, За квез сифтедилай лугъузва, – жаваб гана Исади. – ²⁶ Завай квекай гзаф ихтилатарни ийиз жеда, квек кутаз жедай тахсирарни гзаф я. Амма За Зун Ракъурайдавай ван хъайи гафар лугъузва. Зун Ракъурайди гъакъикъи я.

²⁷ Ада Бубадикай* лугъузвайдан гъавурда абур гъатнач.

²⁸ Исади абуруз мад лагъана:

– Инсандин Хва* виниз хкаж хъайила, квез Ам Зун Тирди чир жеда. За Жува Жувалай са карни лугъузвайди туш, За ийизвайди анжах Зи Бубади Заз чирнавайди я. ²⁹ Зун Ракъурнавайди Захъ гала; За датIана Адаз кIандайвал ийизва. Гъавиляй Ада Зун текдиз тазвач.

³⁰ Ада и ихтилатар ийидайла, Адахъ гзафбуру иман* авуна.

³¹ Имандал атанвай чувудриз Исади лагъана:

– Куьн Зи Гафариз вафа яз амукъайтIа, квекай Зи гъакъикъи тилмизар* жеда. ³² Квез гъакъикъат чир хъайитIа, ада куьн азад ийида.

³³ – Чун Ибрагъиман* веледар я, – лагъана абуру, – чун са чIавузни садазни лукI хъайибур туш. Вучиз вуна «Куьн азад жеда» лугъузва?

³⁴ – За квез лап рикIивай лугъузва, – жаваб гана Исади, – гъарни гунагъ кар ийизватIа, гъадакай гунагъдин лукI жезва. ³⁵ ЛукI хизанда амукъдач, амма хва уьмуьрлух хизанда амукъда. ³⁶ Хци куьн лукIвиляй азад авуртIа, куьн рикIивайни азад жеда. ³⁷ Куьн

Ибрагъиман тухумдикай тирди Заз чизва. Амма, гъакІ ятІани, куъне За лугъузвай гафар кваз къазвач. Гъавилий квез Зун рекъиз кІанзава. ³⁸ За лугъузвайди Заз Зи Бубадивай ван хъайиди я. Куънени вирида куъ бубайри лагъайвал ийизва.

³⁹ – Чи буба – Ибрагъим я, – жаваб яз лагъана абуру.

– Куън Ибрагъиман веледар тиртІа, куъне Ибрагъиман крар къиле тухудай, – лагъана Исади. ⁴⁰ – Исятда За квез Заз Аллагъдивай ван хъайи гъакъикъят лугъузва, амма квез Зун рекъиз кІанзава. Ибрагъима акІ ийидачир. ⁴¹ Куъне куъ бубади ийидай хътин крар ийизва.

Инал абуру лагъана:

– Чун пажар туш. Чахъ са Буба ава, Амни Аллагъ я.

⁴² – Аллагъ куъ Буба тиртІа, квез Зун кІан жадай, – лагъана Исади, – Зунни Аллагъдин патавай атана ина авайди я эхир. Зун Жув-Жувалай атанвайди туш, Зун Гъада ракъурнавайди я. ⁴³ Вучиз квевай За лугъузвай гафарин гъавурда гъатиз жезвач? Вучиз лагъайтІа квевай Зи гафариз яб гуз жезвач. ⁴⁴ Куъ буба иблис* я, квез куъ бубадиз вуч кІанзаватІа гъам ийиз кІанзава. Ам лап сифтедилай инсанар рекъизвайди я. Иблис дуъзвили патал алайди туш, вучиз лагъайтІа адахъ са дуъзвални авач. Таб авун адаз вичин дидед чІалал рахай мисал я. Ам тапархъан ва тапаррин буба я. ⁴⁵ За авайвал лугъун сеbeb яз, куън Зи чІалахъ жезвач.

⁴⁶ Квевай нивай Зак гунагъар ква лагъана Зак тахсир квайди субутиз жада? Квевай Зун гунагъкар тирди субутиз жезвачтІа, вучиз куън За авайвал лугъуз хъайила, Зи чІалахъ жезвач? ⁴⁷ Ни вич Аллагъдинди яз къазватІа, гъада Аллагъдин гафариз ябни гуда. Куън Аллагъдинбур тахъуниз килигна, куъне Зи гафариз ябни гудач.

Иса ва Ибрагъим

⁴⁸ Чувудри* Исадиз жаваб яз лагъана:

– Чна Вун самариятви* я, вични жинерар* квайди я лугъузвайла, чун гъахъ тушни бес?

⁴⁹ – Зак жинерар квач, – жаваб гана Исади. – За Зи Бубадин* гъурмет хуъзва, амма куъне Зи гъурмет агъузарзава. ⁵⁰ Зун Жуван баркалладихъ* галтугзавач, амма Аллагъдиз Зал баркалла атана кІанзава. Къуй Ада Вичи дуван авурай. ⁵¹ За квез лап рикІивай лугъузва, ни За лагъай гафар къилиз акъудайтІа, ам са чІавузни рекъидач.

⁵² – Вак жин квайди гила чаз чир хъана, – лагъана чувудри. – Ибрагъмни* кьена, пайгъамбарарни* кьена, амма Вуна лугъузва хьи, Вуна лагъай гафар кьилиз акъудайди са чІавузни рекьидач. ⁵³ Вун чи буба Ибрагъмалай артухди яни? Ам кьенва, вири пайгъамбарарни кьенва. Вуна Жув ний къазва?

⁵⁴ – За Жува Жувал баркалла гъизвайтІа, Зи баркалладихъ са кьиметни жедачир, – жаваб гана Исади. – Зал баркалла гъизвайди Зи Буба я. Куьне Ам куь Аллагъ я лугъузва. ⁵⁵ Квез Ам чидач, амма Заз чида. За Жуваз Ам чидач лагъанайтІа, Закай куьн хътин тапрукъ жедай; амма Заз Ам чида ва Адан Гафни За кьилиз акъудзава. ⁵⁶ Куь буба Ибрагъм Зун къведай йикъахъ эрзиман тир: адаз Зун дуьньядиз атайди акунни авуна ва ам а кардал гзаф шадни хъана.

⁵⁷ Инал чувудри Адаз лагъана:

– Ви яхцІурни цІуд йисни хъанвач, Ваз Ибрагъм акунани къван?

⁵⁸ – За квез лап рикІивай лугъузва: Ибрагъм жедалдини Зун Авайди я, – жаваб гана Исади.

⁵⁹ Исадиз къван гун патал, абуру гъиле къванер къуна. Амма Иса Аллагъдин КІвалаяй* экъечІна, инсанрин вилерикай хкатна.

Буьркьюьди сагъар хъувун

9 ¹Фидай рекъе Исадиз буьркьюьдаказ дидедиз хъанвай са инсан акуна. ²Исадивай Адан тилмизри* хабар къуна:

– Я Муаллим! Ам буьркьюьдаказ дидедиз хъун нин гунагъдиз* ганвай жаза я? Адан вичин яни, я тахъайтІа диде-бубадин?

³ – Ам буьркьюьдаказ дидедиз хъун – адак вичик ва я адан диде-бубадик гунагъар квайвилай туш, – жаваб гана Исади. – Инсанриз Аллагъдихъ авай къудрат къалурун патал, ам дидедиз буьркьюьдаказ хъанвайди я. ⁴Зун Ракъурнавайдан хатурдай ийидай крар чна югъ аламаз авуна кІанда. Йиф алуькбайла, абур садавайни кьилиз акъудиз жедач. ⁵Зун и дуьньяда амай къван и дуьньядин экв я.

⁶ И гафар лугъуникди, Ада чилел цуькІуьн¹ вегъена, ам руквадик какадарна, арадал атай гъуруш буьркьюьдан вилеривай гуьцІна.

⁷Идалай гуьгъуьниз Ада буьркьюьдаз лагъана:

– Шилугъаман латунал алад, анал чин чуьхуьх.

¹ 9:6 ЦуькІуьн – тфу.

(Шилугьам — «ракъурнавайди» лагъай чІал я.) Адани, фена, чин чуьхвена. Хкведай рекъе адан вилериз экв хтана. ⁸ Инал алай къуншийри ва виликдай ам къекъвераг яз акурбуру лагъана:

— Им ацукъна фир-хквербуруз це лугъузвай гъа кас тушни?

⁹ Садбуру «Эхъ, ам гъам я», муькуьбуру: «Ваъ, им ам туш, идак гъадан ухшар ква» лугъузвай. Ада вичи лагъана:

— Ам зун я.

¹⁰ Абуру адавай хабар къуна:

— Ви вилер гъикІ хъана ахъа хъхъайди я?

¹¹ Ада жаваб гана:

— Иса лугъудай Касди гъуруш гъазурна, зи вилеривай гуьцІна заз лагъана: «Шилугъам гъавиздал фена чин чуьхуьх». За, фена, чин чуьхвена, хкведай рекъе зи вилериз экв ахкуна.

¹² — Иса гъина ава? — хабар къуна абуру.

Адани абуруз «Чидач» лагъана.

¹³ Виликдай буьркъуь тир и кас абуру фарисейрин* патав тухвана. ¹⁴ Адан вилериз Исади гъуруш яна ам дири хъувур югъ Киш югъ* тир. ¹⁵ Фарисейри адавай мад гъилера вилер гъикІ сагъ хъхъанатІа хабарар къаз хъана.

— Ада зи вилериз гъуруш яна, зани чин чуьхвена, — жаваб гана виликдай буьркъуьда. — Гила заз аквазва.

¹⁶ Инал фарисейрикай садбуру лагъана:

— А Кас Аллагъдин патай туш, Ада Киш йикъал амал ийизвач. Муькуьбуру лагъана:

— Ихътин керемат-ишараяр гунагъкардилай алакъдани?

Абурун арада гъуьжет гъатна. ¹⁷ Абуру виликдай буьркъуь тир-даз лагъана:

— А Касди ви вилериз экв хкана. Вавай Адакай вуч лугъуз жеда?

— Ам Пайгъамбар* я, — лагъана виликдай буьркъуьда.

¹⁸ Амма чувудрин* къиле авайбур, ам виликдай буьркъуь тирдан ва гила адан вилериз экв хтанвайдан чІалахъ жезвачир, гъавиляй абуру адан диде-бубадиз эверна.

¹⁹ — И куьне буьркъуьдаказ ханвайди я лугъузвай кас куь хва яни? — хабар къуна абуру. — Адан вилериз гъикІ хъана экв ахкурди я?

²⁰ — Ам чи хва тирди ва ам буьркъуьдаказ хайиди чаз чизва, — жаваб гана адан диде-бубади. — ²¹ Гила адан вилериз гъикІ экв хтанатІа, ам чаз чизвач. Адан вилер ни ахъайнатІани чаз чизвач.

Ам бегъем яшар хъанвай инсан я, ам куьне адавай вичивай хабар яхъ. Вичикай ада вичи лугбурай.

²²Адан диде-бубади гъа икI жаваб ганай, вучиз лагъайтIа абуроз чувудрин къиле авайбурухъай кичIедай. Чувудар, Иса ни Месигъдай* къуртIа, гъам синагугдай* чукурда лагъана виликамаз меслят хъанвай. ²³ГъакI хъайила адан диде-бубади лагъанай:

— Ам бегъем яшар хъанвай инсан я, куьне адавай вичивай хабар яхъ.

²⁴Чувудрин къиле авайбуру виликдай буьркъуь тирдаз къвед лагъай гъилера эхверна, лагъана:

— Вун гъахъ я лагъана, Аллагъдин вилик къин яхъ. Ви вилериз экв хкай Кас гунагъкар тирди чаз чизва.

²⁵— Ам гунагъкар яни-тушни заз чидач, — жаваб гана виликдай буьркъуьда, — заз чидайди анжах сад я — виликдай зун буьркъуь тир, гила заз аквазва.

²⁶Адавай мад хабар къуна:

— Исади ваз вуч авуна? Ада ви вилер гъикI ахъайна?

²⁷— За квез лугъузвай, куьне заз яб гузвачир, — жаваб гана виликдай буьркъуьда. — Квез завай мад вуч кIанзава? ТахъайтIа квез Адан тилмизар жез кIанзавани?

²⁸Абуру экъуьгъна лагъана:

— Адан тилмиз ятIа вун я, чун Мусадин* тилмизар я. ²⁹Чаз чизва хъи, Мусади Аллагъди адаз вуч лагъанатIа гъам лагъана, амма и Кас гъинай акъатнатIа чаз чизвач.

³⁰— Мягътел жедай кар ам я хъи, Касди зи вилер ахъа хъувуна, амма квез Ам гъинай ятIани чизвач, — лагъана вилериз экв хтай касди. — ³¹Чаз чизва, Аллагъди гунагъкарриз яб гудач. Ада ВичрикIеллаз Вичи лагъайвал ийизвайбуруз яб гуда. ³²Буьркъуьз дидедиз хъанвайдан вилер ахъа хъийидай Кас жеда лагъана эсиллагъ ван хъайи кар туш. ³³Ам Аллагъдин патай туширтIа, Адалай затIни алакъдацир.

³⁴Адаз жаваб яз фарисейри лагъана:

— Хъайи йикъалай туьтуьнив къван гунагърай ацIанвай вуна гила чаз тарс гузвани?

Абуру ам чукурна.

³⁵А кас абуру чукурна лугъудай хабар Исадал агакъна. Ам жагъурна, Исади адаз лагъана:

— Вуна Инсандин Хцихъ* иман* ийизвани?

³⁶— Адахъ иман ийидайвал Ам вуж я, я Агъа? — лагъана ада.

³⁷ – Ваз Ам исятда аквазва, Ам вахъ галаз рахазва, – жаваб гана Исади.

³⁸ Адани «За иман ийизва, я Ребби*!» лагъана, Исадиз икрамна.

³⁹ Исади лагъана:

– И дуьньядиз Зун дуван ийиз атанва: буьркьюьбуруз экв ах-кун патал, аквазвайбур буьркьюь хьун патал.

⁴⁰ И гафар ван хъайи Адан патав гвай са бязи фарисейри лагъана:

– Чунни буьркьюь я жал?

⁴¹ Исади лагъана:

– Куьн буьркьюь тиртІа, квехъ гунагъар жедачир, амма куьне «чи вилериз экв аквазва» лугъузва. Гъавилий куьн гунагъкарар язни амукъзава.

Хъсан чубан

10 ¹ Исади лагъана:

– За квез лап рикІивай лугъузва: вуж хиперин парахдиз ракІарай ваь, маса чкадай – жугъундилай акъахна гъахъзаватІа, гъам угъри ва чапхундайди я. ² РакІарай гъахъдайди хипер хуьдай чубан я. ³ Адаз ракІарал алайда рак ахъайда, хиперни адаз муьтІуьгъ жеда. Ада вичин хипер тІварар къаз эвериз парахдай акъудда. ⁴ Вичин хипер парахдай акъудайла, ам абурун кІвенкІве аваз фида; адан ван чиз хиперни адан гуьгъуьна гъатна фида. ⁵ Абур чарадан гуьгъуьна аваз фидач. Чарадакай абур катда, абуроз чарадан ван таниш туш.

⁶ Амма фарисеяр* Исади ахъаяй къисадин* гъавурда гъатнач.

⁷ Исади давамар хъувуна:

– За квез лап рикІивай лугъузва хьи, Зун хипер физ-хкведай рак я. ⁸ Залай вилик атай къванбур вири угъриярни чапхундайбур тир, амма хипер абуроз муьтІуьгъ хъанач. ⁹ Зун рак я. Вуж Зай фейитІа, гъам хилас жеда. Зай физ-хтайдаз хъсан яйлахни жагъида. ¹⁰ Угъри анжах чуьнуьхиз, яна рекъиз ва тергиз къвезвайди я. Зун уьмуьр гун патал атанвайди я. За ам алахъна ацІайди ийида. ¹¹ Зун хъсан чубан я. Хъсан чубанди вичин хипер патал чанни гуда. ¹² Киридихъ къунвайдакай хиперин иеси хътин чубан жедач. Жанавур акурла, ам хиперни туна катда. Жанавурри хиперал ве-гъена абур къуд патахъ чукІурда, хипер гъар сад санихъ чкІида. ¹³ Киридихъ къунвай чубан катда, ада хиперин аявалдач. ¹⁴ Зун хъсан чубан я, Заз Зи хипер гъикІ чидатІа, Зунни Зи хипериз гъикІ чидатІа, ¹⁵ гъакІ Зи Бубадизни* Зун чида ва Зазни Зи Буба гъакІ

чида. Зани Зи чан хипер патал гуда. ¹⁶Захъ и парахда авачир маса хиперни ава, гъабурни За санал кІватІна кІанзава. Гъабурзни Зи ван чида. Зи хиперикай кыле са чубан авай са суьруь жеда. ¹⁷За Зи уьмуьр Заз цІийи кыллелай мад уьмуьр хъхъун паталай гузва, гъа и кардиз килигна Зун Зи Бубадиз кІанни ийида. ¹⁸Садани Завай Зи чан къачузвач, амма За адалай Жуван хушуналди гъил къачузва. Захъ Жуван чан гудай ва ам мад къахчудай ихтияр ава. И тагъким Заз Зи Бубади гана.

¹⁹И гафари чувудрин* кыле авайбурун арада мад гъуьжетар туна. ²⁰Абурукай гзафбуру лугъузвай:

– Ам жин* акатна пехъи хъанва. Чна Адаз вучиз яб гузва?

²¹– А гафар жин квайданбур туш, – лугъузвай муькуьбуру. – Жинживай буьркьюдан вилер ахъайиз жеда жал?

Иса къабул тавун

²²ХъуьтІуьн вахт тир. Ярусалимда Аллагъдин КІвал* ЦІийи хъувунин сувар¹ алуькнавай. ²³Иса Аллагъдин КІвалин гъаятда Сулейманан ширасдик* квай. ²⁴Инал чувудар* Исадал алтІушна ва лагъана:

– Вуна чун кьве рикІин яз гыкьван гагъда тада? Вун Месигъ* ятІа, чаз ачухдиз лагъ.

²⁵– За квез лагъанай, амма куьн Зи чІалахъ хъанач, – жаваб гана Исади. – За Зи Бубадин* ТІварцІелай* ийизвай крари Закай шагъидвал ийизва. ²⁶Амма куьне Захъ иман* ийизвач, куьн Зи хипер туш эхир. ²⁷Зи хипер Заз муьтІуьгъ жеда, Зазни гъабур чида, абур Зи гуьгъуьна гъатна жеда. ²⁸За абуруз эбеди уьмуьр* гузва. Гъич са чІавузни абур я рекъидач, я Зи Гъиляй абур садани акъуддач. ²⁹Абур вири Заз гайи Зи Буба виридалайни вине я, Зи Бубадин гъиляй садавайни са затІни акъудиз жедач. ³⁰Зунни Буба сад я.

³¹Инал чувудри, Адал гъалчун патал, мад къванер гъилера хкъуна.

³²– Зи Бубадин куьмекдалди За квез гзаф хъсанвилер авуна, – лагъана Исади. – За авунвай гъи хъсанвиляй квез Зун къванцин хура тваз кІанзава?

¹ 10:22 *ЦІийи хъувунин сувар* – чувудри чпин душманривай-мажусийривай Аллагъдин КІвал къахкъудайдай гуьгъуьниз ам цІийи ва михъи хъувуниз, Аллагъдиз талукъарнавай сувар.

³³ – Вуна, Вун инсан яз, Жув Аллагъдиз барабар яз къзва, – жаваб яз лагъана чувудри. – Вуна авур хъсан крарай ваъ, ви асивилиз килигна, чаз Ваз къван гуз кІанзава.

³⁴ – Куъ Къанунда* «Аллагъди лагъана: куън аллагъар я»¹ лагъай гафар кхъенвачни мегер? – жаваб гана Исади. – ³⁵ Каламда* кхъенвайбуур чІуриз жедач. Аллагъди Вичин Гафунин ван къвезвайбуруз аллагъар лугъузва. ³⁶ Бубади Хкъянавай ва дуъньядиз Ракъурнавай За Зун Аллагъдин Хва* я лагъайла, вучиз куъне, Зун аси* хъанва лугъузва? ³⁷ За ийизвай крар Зи Бубадин крар туштІа, Зи чІалахъ жемир. ³⁸ Куън Зи чІалахъ жезвачтІа, За ийизвай Зи Бубадин крарин хъайитІани чІалахъ хъухъ. Зи крарихъ куън чІалахъ хъайитІа, квез Зун Зи Бубада, Бубани За авайди чир жеда.

³⁹ Гъа чІавуз чувудрин къиле авайбуруз мад Ам къаз кІан хъхъана, амма Иса абурун гъилляй акъатна. ⁴⁰ Иса мад Ярдан вацІун а патаз хъфена, виликдай Ягъяди* инсанрив цик акахъун къачуз* тазвай чкадиз атана ва гъана амукъна. ⁴¹ Гзафбуру атана лугъузвай:

– Ягъяди авур са ахътин керемат-ишара авач, амма ада Исадикай авур ихтилатар гъакъикъибур тир.

⁴² Ана авай гзаф инсанар Исадихъ ийизвай имандал атана.

Лазарал чан хтун

11 ¹⁻² Бетан лугъудай хуъре Майрамани* адан вах Мартади уьмуър тухузвай. Садра са папа, Реббидин* кІвачеривай атир галай гъери гуьцІна, вичин чІараривди михънай. Гъа паб и къве вахакай сад – Майрам – тир.

Абурун стха Лазар азарди къунвай.

³ Вахари Исадин патав «Я Агъа, Ви рикІ алайди азарди къунва» лугъуз сад ракъурнай.

⁴ А хабар агакъайла, Исади лагъанай:

– А азарди адаз ажал гъидач, Лазар азарди къуни Аллагъдал ва Адан Хцел баркалла* гъида.

⁵ Исадиз Марта, Майрам ва Лазар кІандай. ⁶ Лазар азарди къунвайди я лагъана хабар фад агакънайтІани, Иса Вич авай чкада мадни къве юкъуз амукъна. ⁷ Идалай къулухъ Ада Вичин тилмизриз* лагъана:

– Ша чун мад Ягъудатдиз* фин.

¹ 10:34 Забур 81:6.

⁸ – Я Муаллим! – лагъана тилмизри. – Гъа и йикъара чувудриз* Ваз къван гуз кІанзавай, амма Вун мад гъаниз физва.

⁹ – Йикъа цІикъвед сят авачни? – жаваб гана Исади. – Инсан рекъяй юкъуз физваз хъайитІа, ам кІвач галкІана ярх жедач, адаз и дунья экуь яз аквазва. ¹⁰ Йифиз физвайдан кІвач адав экв гва-чирвиляй са затІунихъ галкІида.

¹¹ И гафар лагъана, Ада давамар хъувуна:

– Чи дуст Лазар ахварал фенва, Зун ам ахварай авудиз физва.

¹² Адан тилмизри лагъана:

– Я Агъа! Ам ахвариз фенватІа, сагъ хъжеда.

¹³ Иса ам къенвайдакай рахазвай, амма тилмизриз Ам гъакІан ахварикай рахазвайди хъиз жезвай. ¹⁴ Инал Исади ачухдиз лагъана:

– Лазар къенва. ¹⁵ Куьн имандал* гъидай хътин са кар авунин фикир авайвиляй, Зун икъван чІавалди аниз фенвачир. Зун и кардал шад я. Гила ша чун адан патав фин.

¹⁶ Къветхвер лакІаб алай ТІумая тилмизриз лагъана:

– Ша чунни Муаллимдихъ галаз фин, Адахъ галаз санал рекъин.

¹⁷ Иса Бетандиз атайла, Адаз Лазаран мейит къуд йикъан вилик къветІе динжарнавайди чир хъана. ¹⁸ Бетандилай Јрусалимдал къван зур сятдин рехъ авай. ¹⁹ Майраман ва Мартадин патав къенвай стхадин башсагълугъвал гуз гзаф чувудар атанвай. ²⁰ Иса къвезвайдакай хабар хъайила, Марта Адан вилик экъечІна; Майрам кІвале амай. ²¹ Мартади Исадиз лагъана:

– Я Агъа! Вун ина авайтІа, зи стха рекъидачир. ²² Амма заз чизва, исятдани вуч Вуна Аллагъдивай тІалабайтІа, гъам Ада Ваз гуда.

²³ – Ви стхадал чан хкведа*, – лагъана Исади.

²⁴ – Къияматдин юкъуз* адал чан хкведайди заз чизва, – лагъана Мартади.

²⁵ – Уьмуьр гузвайдини, къейила чан хкизвайдини Зун я, – лагъана Исади. – Захъ иман ийизвайди къейитІани, адал чан хкведа.

²⁶ Захъ иман ийиз уьмуьр тухузвайди са чІавузни рекъидач. Вун и кардин чІалахъ яни?

²⁷ – Эхъ, Агъа! – лагъана Мартади. – Вун Аллагъдин Хва* я, Вун и дуньядиз атана кІанзавай Месигъ* тирдахъ зун агъазва.

²⁸ И гафар лагъана, Марта вичин вах Майраман патав хъфена. Ада Майрамаз чинеба эверна, лагъана:

– Муаллим ина ава, Ада ваз эверзава.

²⁹ И гафар ван хъанмазни Майрам тадиз къарагъна, Исадин патав фена. ³⁰ Иса хуьруьз гъахънавачир, Ам Мартадал гъалтай

чкадал аламай. ³¹ Майрамахъ галаз кІвале ацукъна башсагъ-лугъвал гузвай чувудар, Майрам тади кваз кІвалайя екъечІуниз килигна, адан гуьгъуьна гъатна фена. Абуруз Майрама, кьейи стха динжарнавай къветІен патав фена, ишел ийизвай хъиз хъанай. ³² Майрам Иса алай чкадал атана. Ам акурла, Майрам Адан кІвачерик ярх хъана.

– Я Агъа! – лагъана ада. – Вун ина авайтІа, рекьидачир зи стха.

³³ Майрам ва адахъ галаз атай чувудар шехъзаваз акурла, Иса-диз Вичизни гъайифар хъана. ³⁴ Ада гъалаба кваз хабар къуна:

– Куьне ам гъина эцигнава?

– Фена Жув килиг, я Агъа! – жаваб гана абуру.

³⁵ Исадик шел акатна. ³⁶ Гъанал чувудри лагъана:

– Аквазвани Адаз Лазар гъикъван кІанзавайтІа!

³⁷ Амма абурукай са бязибуру лагъана:

– Адавай буьркъубурун вилериз экв хкиз жезва, бес Адавай Лазар къиникъикай хуьз жедачирни?

³⁸ Иса, гъайифди куз, мейит авай къветІин патав атана. КъветІин сивел къван алай. ³⁹ Исади лагъана:

– Анлай къван алуд.

Рагъметдиз фенвайдан ваха, Мартади, Адаз лагъана:

– Я Агъа! Адак ни акатнава; ам ина аваз къуд югъ я.

⁴⁰ – За ваз лагъаначирни, иман ийизватІа, Аллагъдин баркалла аквада? – лагъана Исади.

⁴¹ Къейиди авай къветІелай къван алудна. Исади къил виниз хкажна, лагъана:

– Шукур хъуй Ваз, Буба*, Ваз Зи ван атана. ⁴² Зи ван Ваз датІана къведайди Заз чизва, амма и гафар За инал алай халкъ патал лугъузвайбур я. Къуй абур Зун Вуна ракъурнавайдан чІалахъ хурай.

⁴³ И гафарилай гуьгъуьниз Ада ван алаз гъарайна:

– Лазар, екъечІ анай!

⁴⁴ Къейиди анай къецел екъечІна. Адал гъилерни кІвачер кутІуннавай кафанар аламай, адан чинни ягълухдал кутІуннавай. Анал алайбуруз Исади лагъана:

– Адан гъилерни кІвачер ахъая, адавай къекъезвез хурай.

Исадин аксина къаст

⁴⁵ Майрамаз* башсагълугъвал гуз атай чувудриз* Исадин керемат-ишара акурла, гзафбур Адахъ ийизвай имандал* атана.

⁴⁶ Абурукай са бязибур фарисейрин* патав фена, Исади авурдакай

абуруз ахъайна. ⁴⁷ Гъа чІавуз чІехи хахамарни* фарисеяр Меслягъатдиз* кІватІ хъана:

— Чна вуч авун лазим я? А касди гзаф керемат-ишараяр къалурзава; ⁴⁸ Ам чна гъакІ туртІа, Адахъ вири халкъди иман ийида, гъаниз килигна, римвийрини атана чи Аллагъдин КІвал* барбатІда ва чи халкъ тергда.

⁴⁹ Абурукай гъа йисуз кылин хахамдин везифа хиве авай Каяф тІвар алай касди лагъана:

— Квез са затІни чизвач. ⁵⁰ Битав са халкъ рекъидалди, са кас рекъин хъсан я. Гъа и кар куь кыле гъатзавачни бес?

⁵¹ И гафар Каяфади вичи вичелай лагъай гафар тушир. Ам гъа йисуз кылин хахамвиле авайвилай, халкъ хилас авун патал Иса рекъидайдакай Ада пайгъамбардиз* хас саягъда лагъанай. ⁵² Амма Иса тек са чувуд халкъ патал рекъин лазим тушир. Ада дуьньядиз чкІанвай Аллагъдин вири веледрикай Вичин кыникъалди са халкъ авунни лазим тир. ⁵³ Гъа йикъалай чувудрин кыле авайбуру Иса яна кын меслят авуна. ⁵⁴ ГъакІ хъайила Иса мад чувудриз аквадай чкайриз хъфенач, Ам къурумдин патав гвай Ифраим лугъудай шегъердиз фена. Ана Ам Вичин тилмизарни* галаз акъвазна.

⁵⁵ Чувудрин Песагъ сувар* мукъва жезвай. Ярусалимдиз вири уьлкъведай, Песагъ суварилай вилик авуна кІандай михъивилер* авун патал, гзаф инсанар атанвай. ⁵⁶ Гъа вахтунда чувудар Иса-дихъ къекъез хъанай. Абуру Аллагъдин КІвале сада садавай хабар къазвай:

— Ваз чиз, Ам Песагъ суварик къведани?

⁵⁷ ЧІехи хахамрини фарисейри, чпивай Иса къаз жадавал, Ам авай чкадикай чпиз хабар ая лагъана виридаз тагъкимнай.

Иса Бетан хуьре

(МатІ. 26:6-13; Мрк. 14:3-9; ЛкІ. 7:37-39)

12 ¹ Песагъ суварилай* ругуд югъ вилик, Иса Бетандиз атана. Ана кьейидалай къулухъ вичел Ада чан хкай* Лазара уьмуьр тухузвай. ² Ана Адаз нянин суфра ахъайна. Марта абурун кыллел-кІвачел элкъезвай. Адахъ галаз суфрадихъ ацукънавай-бурук Лазарни квай. ³ Майрама* атирдин ни галай багъа гъери къачуна, са гирванка къван Исадин кІвачеривай гуьцІна ва вичин чІараралди Адан кІвачер михъна. КІвале атирдин хуш ни гъатна. ⁴ Исадин тилмизрикай* сад тир, жележегда Ам маса гудай Искарят Ягъуда* лагъана:

⁵ – Атирдин ни галай гъери пуд виш динардихъ вучиз маса ганач? А пул кесибриз гуз жедай эхир! ⁶ Ибур ада кесибрихъ рикІ кузвайвиляй ваъ, вич угъри тирвиляй лагъай гафар тир: тилмизрин уртах пул хуъдай затІ адав жедайди тир, ада мукъвал-мукъвал а пулуникай чуънуъхдай.

⁷ – Майрам секиндиз тур, – лагъана Исади. – А гъери ада Зун сура динжардай югъ паталди хвенва. ⁸ Кесибар датІана квехъ гала, амма Зун – датІана жедач.

⁹ Чувудрикай* гзафбуруз Иса Бетанда авайдакай хабар хъана. Гъавиляй абур, тек са Иса ваъ, гъакІ къейидалай къулухъ Ада чан хкай Лазарни акун патал, гъаниз фена. ¹⁰⁻¹¹ Исадин патав атай гзаф чувудар, Лазар себеб яз, Исадихъ ийизвай имандал* атанай. Гъавиляй чЕхи хахамри* Лазарни яна рекъин къетІна.

Иса Месигъ Ярусалимдиз атун

(*МатІ. 21:4-9; Мрк. 11:7-10; ЛкІ. 19:35-38*)

¹² Гуъгъуьнин юкъуз Ярусалимдиз суварик атай гзаф инсанриз аниз Исани къвезва лугъудай ван хъана. ¹³ Абур гъилера хурмадин тарцин хилер аваз Адан вилик экъечІна ва гъарайиз хъана: – Гъасанна! Реббидин* ТІварцІелай* Къвезвайдаз шукур хъурай! Исраилдин* Пачагъдиз шукур хъурай!

¹⁴ Иса, жегъил лам жагъурна, гъадал акъахна. И кар Каламда* кхъенвайвал хъана:

¹⁵ *«КичІе жемир, Сигъандин* руш Ярусалим, шаркІунтІдаллаз ингъе къвезва ви Пачагъ!»ⁱ*

¹⁶ И кар хъайи чІавуз Адан тилмизар* Каламда кхъенвай гафар къилиз акъатзавайдан гъавурда акъуначир. Амма гуъгъуьнлай, Исадал баркалла* атайдалай къулухъ, Каламда кхъенвай гафар къилиз акъатайди абуруз чир хъана.

¹⁷ Ана Исади Лазарал чан хкайвал* акур инсанар авай. Абуру Лазар Исадин эвердал къветІяй эхкъечІайдакай вирибуруз суъгъбетна. ¹⁸ Исади авур керемат-ишарадин кардикай хабар хъайивиляй халкъ Адан вилик экъечІна. ¹⁹ Фарисейри* чпи чпик лугъуз хъана: – Аквазвани, квевай Адаз са затІни ийиз жезвач. Дуюнья вири Гъадан гуъгъуьна гъатнава.

ⁱ 12:15 Зекери 9:9.

Иса чувудар туширбурухъ галаз рахун

²⁰ Икрам ийиз сувариз атанвайбурун арада чувудар* туширбурукайни са къадар авай. ²¹ Абуру, Галилейда* авай Бетсаиддай тир ФилипІан патав атана, адаз лагъанай:

– Агъа! Чаз Иса акваз кІанзава.

²² ФилипІа, фена и гафар Эндиреяз лагъана, Эндиреяни ФилипІа фена Исадиз хълагъна. ²³ Исади жаваб яз лагъана:

– Инсандин Хцел* баркалла* къведай вахт атанва. ²⁴ За квез лап рикІивай лугъузва: къуьлуьн твар чилел аватна пуч тахъайтІа, ам твар яз амукъда, амма ам чилел аватна терг хъайитІа, адалай гзаф тварар арадиз къведа. ²⁵ Жуван чан кІандайди чандикай магърум жада, и дуьньяда жуван чан такІанда вичин чан эбеди уьмуьр* патал хуьда. ²⁶ Ни Заз къуллугъзаватІа, гьам Зи гуьгъуьна аваз атун лазим я. Зун гъина хъайитІа, Зи къуллугъзавайдини гъана хъун лазим я. Ни Заз къуллугъ авуртІа, Зи Бубадини* гъадаз хатур-гъуьрмет ийида.

²⁷ Зи рикІи рикІ незва; За гъикІ лугъун: «Буба, Зи къилел къведайдакай Зун хуьх». Зун гъа и кар паталди атанва. ²⁸ Буба, Ви баркалла къалура!

Гъа чІавуз цаварилай ван атана:

– За квез Зи баркалла къалурнай ва мадни къалурда.

²⁹ И ван хъайи инал алай халкъди лагъана:

– Ибур цавун къукърумар я.

Муькуьбуру лагъана:

– Адахъ галаз малаик* рахана.

³⁰ Адан гъакъиндай Исади лагъана:

– Цаварилай а ван Зун патал ваь, куьн патал атанвайди я.

³¹ Гила и дуьньядин дуван ийидай вахт хъанва; и дуьньядал агъавалзавай бег гила-мад чукурда. ³² Зун чилелай хкаж авурла, За вири Жувал желб ийида. ³³ И гафар лугъуналди Ада Вич гихътин ажалдалди рекъидатІа къалурзавай.

³⁴ Халкъди Адаз лагъана:

– Чаз Къанундай* чизва хъи, Месигъ* атайла, ам эбеди яз чи патав гумукъда. Амма Вуна Инсандин Хва цавуз хкаж хъжеда лугъузва. А Инсандин Хва Вич вуж я?

³⁵ – Са тІимил вахтунда квехъ галаз Экв амукъда, – жаваб гана Исади. – Экв амай къван гагъда куьн, мичІера гъат тийидайвал, куь рехъди алад. МичІерай физвайдаз вич гъиниз физватІа чир

жедач. ³⁶ Квекай Экуьнин веледар хьун патал Экв квехь галаз амай кьван гагда Экуьнихъ иман* ая.

И гафар лагъана куьтягъ хъайила, Иса абурукай къакъатна чуьнуьх хъана.

Чувудри иман тавун

³⁷ Исади инсанрин вилик икъван керемат-ишараяр авунатІани, абуру Адахъ иман* ийизвачир. ³⁸ Гъа икІ Яшай пайгъамбардин* гафар къилиз акъатнай. А гафар ихътинбур я: «Я Ребби*, чна лагъай гафарин вуж чІалахъ хъанай кьван? Реббидин къуват низ акунай кьван?»ⁱ ³⁹ Вичин ктабда маса чкадал Яшая инсанривай вучиз иман ийиз жезвачтІа мад лагъанай: ⁴⁰ «Ада абурун вилер буьркью, рикІерни кІеви авуна. Ада и кар, абуруз вилералди затІни такун патал ва рикІералди затІни къатІун тавун патал, авуна. Гъавиляй абурувай Аллагъдихъ элкъвена чеб сагъяр хъия лугъуз жезвач»ⁱⁱ. ⁴¹ Ибур Яшая Исадин баркалла* гъихътинди жедагІа аян тирвиляй лагъай гафар тир.

⁴² Гъакимрикайни гзафбур Исадихъ ийизвай имандал атанай, амма чеб фарисейри* синагугдай* чукуриз кичІела, абуру а кар ачухдиз хиве къазвачир. ⁴³ Абуруз чпин тариф Аллагъди ийизвайдалай гзаф инсанри авуна кІанзавай.

Исади ийидай дувандикай

⁴⁴ Исади ван алаз лагъана:

— Захъ иман* ийизвайда тек са Захъ ваъ, гъакІни Зун Ракъурнавайдахъ иман ийизва. ⁴⁵ Зун аквазвайдаз Зун Ракъурнавайдини аквазва. ⁴⁶ Захъ иман авурбур мичІе амуьк тавун патал, Зун Экв яз дуьньядиз атана. ⁴⁷ Зи гафар ван хъайи, амма За лагъайвал тавурбурун дуван За ийидач. Зун дуьньядин дуван ийиз ваъ, дуьнья хиласиз атанвайди я. ⁴⁸ Зун негъ ийизвайдаз ва Зи гафар къабул тийизвайдаз дуванбег ава, Зи гафари адан дуван Къияматдин юкъуз* ийида. ⁴⁹ Зи гафар За Жува Жувакай туькІуьрна лугъузвайбур туш. Вуч ва гъикІ лагъана кІандатІа, Зун ракъурнавай Зи Бубади* Заз тагъкимнава. ⁵⁰ Адан тагъкимди эбеди уьмуьрдал* гъидайди Заз чизва. Гъа икІ, Заз Бубади вуч лагъанатІа, Зани гъам лугъун хъийизва.

ⁱ 12:38 Яшай 53:1.

ⁱⁱ 12:40 Яшай 6:10.

Тилмизрин кІвачер чухуьн

13 ¹ Песагь суварин* вахт мукьва жезвай. Исадиз Вич и дуьньядай Бубадин* патав хьфидай вахт атанвайди чизвай. И дуьньяда Вичихь галаз санал хьайибур Вичиз гьикьван пара кІан ятІа, Ада эхирдалди кьалурна. ² Вири нянин суфрадихь ацукьнавай. Исадиз хаинвал авунин фикир иблисди* Искарият Симунан хва Ягьудан* рикІе тунвай. ³ Исадиз Вич Аллагьдин патавай атанвайди ва Аллагьдин патав хьфидайди чизвай. ГьакІни Адаз Аллагьди вири Вичин ихтиярда тунвайдини чизвай. ⁴ Ам суфрадихьай кьарагьна, Ада винелай алукинавай парталар хтІунна, юкьва дасмал туна. ⁵ Ахпа Ада лигенда яд цана, Вичин тилмизрин* кІвачер чухуьз, юкьва авай дасмалдалди михьи ийиз эгечІна. ⁶ Гьа икІ нубат Симун-Петрудал агакьна.

– Я Агья! – лагьана Исадиз Петруди. – Ваз рикІивайни зи кІвачер чухуьз кІанзавани?

⁷ – За ийизвай кардин гьавурда вун исятда ваь, адан гьавурда вун геж акьада, – жаваб гана Исади.

⁸ – Вуна зи кІвачер гьич са чІавузни чухуьз тахьуй, – лагьана Петруди.

– За абур чухуьн тавуртІа, вун Заз талукь жедач, – лагьана Исади.

⁹ – Я Агья! – лагьана Симун-Петруди. – АкІ ятІа, са кІвачер ваь, гьилерни, кьилни чухуьх.

¹⁰ – Вири беден чухьвенвайда тек са кІвачер чухуьн лазим я, – лагьана Исади, – вучиз лагьайтІа адан беден михьи* я; куьнни михьи я, амма вири – ваь.

¹¹ Вич ни маса гудатІа Адаз чизвай, гьакІ хьайила Ада «Куьн вири михьи туш» лагьанай. ¹² Тилмизрин кІвачер чухьвена, Вичин пекер ахлукІайла, Ада хтана суфрадихь ацукьна, абуруз лагьана:

– За авурдан гьавурда куьн гьатнани? ¹³ Куьне Заз «Я Агья», «Муаллим» лугьзува. ГьакІ лугьунал куьн гьахь я, Зун куьне лугьзувайди я. ¹⁴ За, куь Муаллимди ва Агьади, куь кІвачер чухьвенатІа, куьнени сада садан кІвачер чухуьн лазим я: ¹⁵ За квез чешне кьалурнава, За квез авурвал куьнени ая. ¹⁶ За квез лап рикІивай лугьзува: нуькер вичин иесидилай артух туш, илчини* вич ракьурайдалай артух туш. ¹⁷ Гила квез и кар чизва, куьне гьакІ ийиз хьайитІа, куьн бахтавар* жеда. ¹⁸ Зун квекай виридакай рахазвач. За хьянавайбур Заз чизватІани, Каламда*

кхьенвай ихьтин гафарни кылиз акъатун лазим я: «Захъ галаз фу тӀурди Заз акси хъана»ⁱ. ¹⁹И кӀвалахар кыле фидай чӀавуз куьне Зун гъакъикъатда Вуж ятӀа Гъам Тирдан чӀалахъ хъун патал, За квез и гафар исятда виликамаз лугъузва. ²⁰За квез лап рикӀивай лугъузва: За ракъурай кас къабулдайда Зунни къабулда ва Зун къабулдай касди Зун Ракъурайдини къабулда.

Ягьуда Иса маса гун

²¹Ахпа Исади чӀехи гъалаба кваз лагъана:

— За квез лап рикӀивай лугъузва: квекай сада Зун хаинвилелди маса гуда.

²²Ам никай рахазватӀа тийижиз, Адан тилмизар* сад садаз килигиз амукъна. ²³Исадин рикӀ алай са тилмиз Адав агатна ацукънавай. ²⁴Симун-Петруди адаз, Исадивай хаин вуж ятӀа чирун патал, ишара* авуна. ²⁵Ада, Исади хъ алгъанаⁱⁱ, «Ам вуж хъуй, я Агъа?» лагъана Адавай жузуна.

²⁶— Ам, куруна авай хуьрекдик фан кӀус кяна За низ гайитӀа, гъам я, — жаваб гана Исади.

КӀус кяна, Ада ам Искарият Симунан хва Ягьудав* вугана. ²⁷Фан а кӀус къачурдалай къулухъ, Ягьудак гъасятда иблис* акатна. Гъа чӀавуз Исади лагъана:

— Вуна ийидай кар фадамаз ая.

²⁸И гафар Исади адаз вучиз лагъанатӀа, ацукънавайбурукай касни гъавурда гъатнач. ²⁹Абуруз Ягьудав чпин уртах пул хъуниз килигна, Исади адаз сувариз чпиз герек затӀар къачу, я тахъайтӀа кесибриз затӀ-матӀ це лагъайди хъиз хъана. ³⁰Ам фан кӀус къачуна гъасятда кӀвалай экъечӀна. Йиф тир.

Исадин цӀийи тагъким

³¹Ягьуд* экъечӀайла, Исади лагъана:

— Инсандин Хци* Вичин баркалла* къалурдай вахт алукуьнава. Гъа идалди Аллагъди Вичин баркаллани къалурда. ³²Инсандин Хци Аллагъдин баркалла къалурзава, Аллагъдини Вичин баркалла Инсандин Хциз багъишда. И кар лап мукъвара жада.

³³Чан балаяр! Квехъ галаз Зун яргъалди амукъдач: Куьн Захъ къекъвез жада. За виликдай чувудрин* кыле авайбуруз лагъанай:

ⁱ 13:18 Забур 40:10.

ⁱⁱ 13:25 *Алгъун* — юкъ агъузун.

«Зун физвай чкадиз квевай къвез жедач». Гъа и гафар гила За квезни лугъзува. ³⁴ За квез цІийи тагъким ийизва: садаз сад кІан хъухъ. Заз куън гъикІ кІандайтІа, квезни куън гъакІ кІан хъун лазим я. ³⁵ Квез садаз сад кІан хъайила, гъар са касдиз куън Зи тилмизар* тирди чир жеда.

Петруди кьил къакъудуникай

(*МатІ. 26:33-34; Мрк. 14:29-30; ЛкІ. 22:33-34*)

³⁶ Симун-Петруди Исадиз лагъана:

– Я Агъа! Вун гъиниз физва?

– Зун гъиниз физватІа, вавай Захъ галаз исятда къвез жедач, амма ахпа Зи гуьгъуьна аваз вунни къведа, – жаваб гана Исади.

³⁷ – Я Агъа! – хабар къуна Петруди. – Вучиз завай Вахъ галаз исятда къвез жедач? Вун патал за зи чанни гуда.

³⁸ – Вуна Зун патал чан гуда лугъзувани? – жаваб гана Исади. – За ваз лап рикІивай лугъзува: кІекре гъарайдалди вуна пудра Закай кьил къакъудда.

Исади инсанар Аллагъдин патав гъун

14 ¹ Исади лагъана:

– Куъне рикІи рикІ немир. Аллагъдихъ иман* ая, Захъни иман ая. ² Зи Бубадин* кІвалера гзаф утагъар ава. АвачиртІа, За квез лугъудайни: Зун квез чкаяр гъазуриз физва? ³ Фена чкаяр гъазурайла, куънни Зун авай чкада хъун патал, За хтана куънни хутахда. ⁴ Зун физвай чкадин рехъ квез чида.

⁵ Тумая лагъана:

– Я Агъа! Вун гъиниз физватІа, чаз чизвач. Чаз рехъ гъикІ чир хъурай?

⁶ Исади лагъана:

– Рехъни Гъакъикъатни Уъмуьрни – Зун я; Зун арада авачиз Бубадин патав садавайни физ жедач. ⁷ Квез Зун чир хъанайтІа, квез Зи Бубани чир жедай. Къедлай къулухъ квез Ам чизва ва квез Ам акунай.

⁸ – Я Агъа! – лагъана ФилипІа. – Вуна чаз Буба къалура, чаз Ам акун бес жеда.

⁹ – Зун квехъ галаз икъван вахт хъанватІани, ваз Зун чир хъаначни, ФилипІ? – лагъана Исади. – Зун акурдаз Бубани акунва; идалай гуьгъуьниз «Вуна Чаз Буба къалура» лугъудай гафар вуч лагъай чІал я? ¹⁰ Зун Бубада, Бубани За авайдахъ вун чІалахъ

жезвачни? Квез лугъузвай гафар За Жува Жувакай туькІуьрна лугъузвайбур туш. Зунни Вич сад хъанвай Буба я Вичин крар ийизвайди. ¹¹ Буба За ава, Зун Бубада ава лугъудай зи гафарин чІалахъ хъухъ. Куьн зи гафарин чІалахъ жезвачтІа, гыч тахъайтІа За ийизвай крарихъ хъайитІани агъугъ.

¹² За квез лап рикІивай лугъузва: Зун Зи Бубадин патав хъфизва, гъавиляй Захъ иман ийизвайда За вуч авуртІа гъам ийида, гъатта За авурдалай артухни ийида. ¹³ Куьне Заз Зи ТІварцІелай* ая лагъай вуч хъайитІани За ийида. Гъа икІ Хци Бубадин баркалла* къалурда. ¹⁴ Зи ТІвар къуна куьне вуч тІалабайтІа, За гъам къилиз акъудда.

Пак Руьгъ хиве къун

¹⁵ Квез Зун кІан ятІа, куьне Зи тагъкимар къилиз акъудда. ¹⁶ За Бубадиз* минетда, Адани квез цІийи Несигъатдар гуда. Ам даим квехъ галаз амуькда. ¹⁷ А Несигъатдар Гъакъикъатдин Руьгъ* я. Дуьньядиз Ам акунач ва чидач, гъавиляй дуьньядивай Ам къабулизни жедач. Квез Ам чизва, вучиз лагъайтІа Ам квехъ галаз амуькзава ва Ам квек кваз жеда. ¹⁸ За куьн етимвиле тадач, Зун элкъвена куь патав хкведа. ¹⁹ Са къадар вахтундилай Зун дуьньядиз ахквадач, амма квез Зун ахквада, вучиз лагъайтІа Зал чан ала, квелни чан ала. ²⁰ Гъа юкъуз квез чир жеда: Зун Зи Бубада, куьн За, Зунни кве ава. ²¹ Низ Зун кІанзаватІа, ада Зи тагъкимар къилиз акъудда. Зун кІандайди Зи Бубадизни кІан жеда. Зазни кІан жеда ва За Жув адаз ачухарда.

²² Искарият тушир Ягъуда* Адавай хабар къуна:

— Я Агъа! Вучиз Ваз Вун дуьньядиз ваь, тек са чаз къалуриз кІанзава? Бес Вун вири дуьньядин вилик атун лазим тушни?

²³ — Низ Зун кІандатІа, гъада Зи гаф къилиз акъудда, — жаваб гана Исади. — Зи Бубадизни гъам кІан жеда; гъа чІавуз Чун а касдин патав къведа ва адахъ галаз амуькда. ²⁴ Зун кІан тийизвайда За лагъайвал ийизвач. За квез лугъузвай гафар Зибур ваь, Зун ракъурнавай Зи Бубадинбур я. ²⁵ Ибур За квез Зун куь арада амаз лугъузвайди я. ²⁶ Зи ТІварцІелай* Бубади куь патав ракъурдай Несигъатдарди, яни Пак Руьгъди*, лагъайтІа, квез вири чирда ва За квез лагъайбур вири куь рикІел хкида. ²⁷ За квез секинвал тазва, Зи секинвал гузва За квез. И дуьньяди тагудай хътин саягъда гузва. РикІик къамир! КичІе жемир! ²⁸ За лагъайди квез ван хъанани? Зун куь патавай хъфизва, ва мад элкъвена хкведа.

Зи Буба Залай артух я, гъавиляй квез Зун кІандайтІа, Зун Бубадин патав хъфизва лагъай гафуни куьн шадардай. ²⁹ И кар арадал атайла куьне иман* авун патал, За квез виликамаз лугъузва. ³⁰ Ина квехъ галаз ихтилатар ийидай вахт Захъ амач, и дуьньядал агъавалзавай бег Заз акси яз экъечІзава. Адаз Зал агъавалдай са ихтиярни авач. ³¹ Амма дуьньядиз Заз Зи Буба кІанзавайди ва Зи Бубади Зал тапшуругъ авунвай крар ийизвайди чир хъун лазим я. Къарагъ, чун инлай хъфин.

Иса – ципицІ Чере

15 ¹ ЦипицІдин халисан Чере – Зун я, Зи Бубани* ципицІбан я. ² Майваяр тегъидай Зи гъар са хел Ада атІузва, майваяр гъидай гъар са хел, амайдалайни гзаф майваяр гъурай лугъуз, Ада михъзава. ³ Зи гафариз яб гана куьн михьи* хъанва. ⁴ Куьн За хъухъ, Зунни кве жада. Чередикай атІай хилевай гъикІ майваяр гъиз жадачІа, гъакІ квевайни Закай чараз майваяр гъиз жадач. ⁵ Зун Чере я, куьн – хилер. Вуж За аватІа ва Зун не аватІа, гъада бул майваярни гъида, амма Зун галачиз квелай затІни алакьдач. ⁶ Вуж За амукьдачІа, гъам гадарнавай хел хъиз жада, ам къурада, ахътин хилер кІватІна цІуз вегъида, абур куда. ⁷ Куьн За амукьайтІа, Зи гафарни кве хъайитІа, гъа чІавуз квез вуч кІан хъайитІани, тІалаб ая, квез гуда. ⁸ Зи тилмизар* яз куьне бул майваяр гъиз жада, гъадалди Зи Бубади Вичин баркалла* къалурда.

⁹ Зун Бубадиз кІан хъайивал, Зазни куьн гъакІ кІан хъанва. Зи кІанивиле аваз уьмуьр твах. ¹⁰ За Зи Бубадин тагъкимриз яб гуз, Зи Бубадин кІанивиле аваз гъикІ уьмуьр тухузватІа, гъакІ куьнени, Зи тагъкимриз яб гайитІа, Зи кІанивиле аваз уьмуьр тухуда. ¹¹ За и гафар Зи шадвал квехъ галаз хъун ва куьн шадвал ацІайди хъун паталай лагъанвайди я. ¹² За квез ихътин тагъким ийизва: Зун квез кІанзавайвал, гъакІ квезни садаз сад кІан хъухъ. ¹³ Виридалайни чІехи кІанивал – жуван дустар патал чан гун я. ¹⁴ За лугъузвай гафар куьне къилиз акъудзаватІа, куьн Зи дустар я. ¹⁵ ЛукІраз вичин агъади вучзаватІа чир жадач. За жуван Бубадивай ван хъайи къван вири квез чирна. Гъавиляй мад За квез лукІар лугъузмач. Куьн Зи дустар я. ¹⁶ Зун куьне хкъянач, куьне ийидай крарин майваяр китІидайбур тахъун патал, куьн хкъягъайди Зун я. Куьне Зи Бубадивай Зи ТІварцІелай* вуч тІалабайтІани, гъам Ада квез гуда. ¹⁷ Ингъе квез Зи тагъким: садаз сад кІан хъухъ.

Дуьньядиз Исани тилмизар такІан хьун

¹⁸ Дуьньядиз куьн такІан ятІа, рикІел хуьх, адаз Зун квелайни вилик такІан тир. ¹⁹ Куьн и дуьньядикай тиртІа, дуьньядиз куьн вичинбур хьиз кІан жедай. Амма куьн и дуьньядикай туш; И дуьньядай За куьн хкягъайвиляй дуьньядиз куьн такІан я. ²⁰ За квез «Нуькер вичин иесидилай артух туш» лагъай гаф рикІел хкваш. Зун хурук кутунватІа, куьнни хурук кутада; дуьньяди Зи гаф кьилиз акъудзавайтІа, ада куь гафни кьилиз акъуддай. ²¹ Инсанриз Зун Ракъурнавайди течизвайвиляй, Зун себеб яз абуру куьн хурук кутунва. ²² За атана Зи гафар абуруз лагъаначиртІа, абурук гунагъ* тахсир жедачир. Амма гила абурухъ чеб гъахъардай са делилни авач. ²³ Низ Зун такІан ятІа, гьадаз Зи Бубани* такІан я. ²⁴ Залай гъейри, садавайни тежедай крар За абурун арада тавунайтІа, абурук гунагъ жедачир. Амма абуруз За авур къван крар вири акунатІани, абуруз Зунни Зи Буба такІан я. ²⁵ Гъа и саягъда абурун Къанунда* кхьенвай «Зун себеб авачиз такІан хъана»¹ лугъудай гафар кьилиз акъатна. ²⁶ За Бубадин патавай квез Несигъатдар ракъурда. Ам – Гъакъикъатдин Руьгъ* – Бубадин патавай куь патав къведа ва Зи гъакъиндай квез шагъидвал ийида. ²⁷ Куьнени Закай шагъидвал ийида: куьн Захъ галаз лап гъа сифте йикъалай хъайибур я.

16 ¹ За квез ибур, куьне жуван иман* квадар тавун патал, лагъайбур я.

² Синагугдай* куьн чукурда; гъатта ахътин вахт къведа хьи, куьн яна кьейи инсанри чпи Аллагъдиз хуш жедай кар авуна лагъана фикирда.

³ Я Зи Буба, я Зун чин тийидайвиляй абуру гъакІ ийида.

⁴ Амма идакай За квез авиляй ахъайна хьи, а йикъар атайла, За лагъайбур куьне рикІел хкун лазим жеда. Сифтедилай За квез и гафар лагъаначир, вучиз лагъайтІа Зун Жув квехъ галай.

Пак Руьгъдин крар

⁵ Гила Зун Жув Ракъурайдан патав хъфизва. Квекай садани «Вун гьиниз хъфизва?» лагъана, Завай хабар къазвач. ⁶ Вири и крарикай За квез ахъайна лугъуз куь рикІер хажалатдив ацІанва.

¹ 15:25 Забур 34:19; 68:5.

⁷Амма За квез авайвал лугъузва: Зун хъфейтІа, квез хъсан жеда, Зун хъфин тавуртІа, Несигъатдар куь патав къведач. Зун хъфейла, За Ам куь патав ракъурда. ⁸Ам атайла, дуьньяди гунагъдикай*, гъахъ-михъивиликай* ва дувандикай ийизвай дуьз тушир фикирар Ада винел акъудда. ⁹Ада Захъ иман* тавунин гунагъни инсанриз къалурда. ¹⁰Зун Зи Бубадин* патав хъфида ва квез Зун мад ахквадач. И карди инсанриз гъахъ-михъивал чирда. ¹¹И дуьньядал агъавалзавай бегдин дуван авунва. И карди инсанриз дуван вуч ятІа чирда. ¹²Захъ квез лугъудай гзаф гафар ама, амма куьн патал абур къадардилай артух жеда. ¹³Гъакъикъатдин Руьгъ* атайла, Ада куьн гъакъикъи рекъяй тухуда. Ада лугъудай гафар Вичи Вичикай туьІуьрна лугъузвайбур жедач, Ада квез Вичиз ван жезвай гафар лугъуда, инлай къулухъ жедай крарикайни Ада квез хабар ийида. ¹⁴Ада квез гудай хабарар Завай къачурбур жеда. Гъа саягъда Ада Зи баркалла* къалуриз жеда. ¹⁵Бубадихъ вуч аватІа, Захъ авайдини гъам я. Гъавилай За квез лагъанай: Ада квез гудай хабарар Завай къачурбур жеда. ¹⁶Са тІимил чІаваলাй квез Зун ахквадач, ахпа са куьруь вахтундилай квез Зун мад ахквада.

Пашманвал шадвилиз элкъуьн

¹⁷Инал Исадин тилмизрикай* са бязибуру чпи чпиз лагъана:

— Ада лугъузва: «Са тІимил вахтундилай квез Зун ахквадач, ахпа са куьруь вахтундилай квез Зун мад ахквада» ва «Зун Бубадин* патав физва». Им вуч лагъай чІал я?

¹⁸Абуру мад лагъана:

— «Са тІимил вахт» вуч лагъай чІал я? Ада лугъузвайдан гъавурда чун гъатзавач.

¹⁹Тилмизриз суалар гуз кІанзавайди Исади къатІана, Ада лагъана:

— Куьне сада-садавай За лагъай «Са тІимил вахтундилай квез Зун ахквадач, ахпа са куьруь вахтундилай квез Зун мад ахквада» лагъай гафарикай жузазвани? ²⁰За квез лап рикІивай лугъузва: куьне — шел-хвал, дуьньяди — шадвилер ийида. Куьне хажалатар чІугвада, амма куь хажалатар шадвилериз элкъведа. ²¹Папа аял хадай вахт атайла, тІалри адаз азабар гуда. Аял хъайидалай къулухъ адан рикІелай вичиз тІар хъайиди фида, ам дуьньядал инсан акъалтна лугъуз шад жеда. ²²Куьнни гъакІ хажалатдик акатнава. Амма Заз куьн мад ахкурла, куь рикІерни шадвиливди

ацЈуда. Куь а шадвал гьич садавайни къакъудиз жедач. ²³ Гья юкъуз куьне Завай са затЈуникайни хабар къадач. За квез лап рикЈивай лугъузва: куьне Зи Бубадивай Зи ТІварцЈелай* вуч тЈалабайтЈани, гьам Ада квез гуда. ²⁴ Къедалди куьне Зи ТІварцЈелай са затЈни тЈалабнач. ТЈалаб ая – квез гуда. Гья чЈавуз куь шадвал ацЈайди жеда.

Дуьньядал гъалиб хьун

²⁵ Гилалди За куьн къисаяр* мисал гъиз гъавурда твазвай, амма Зун квехъ галаз къисайралди рахан тийидай вахт къвезва. Гья чЈавуз Зун квехъ галаз Бубадилай* ачухдиз рахада. ²⁶ Гья чЈавуз куьне Зи ТІварцЈелай* Бубадивай ТЈалабда; За квез лугъузва хьи, Бубадивай куьн патал мад са карни За тЈалаб авун лазим хъжедач. ²⁷ Квез Зун кЈан хъана ва куьн Зун Аллагъдин патавай атайдахъ агъуна. Гъавилияй Бубадиз Вичизни куьн кЈанзава. ²⁸ И дуьньядиз Зун Бубадин патавай атана. Гила Зун, дуьнья туна, Бубадин патав хъфида.

²⁹ Исадин тилмизри* Адаз лагъана:

– Гила Вуна къисайралди ваъ, ачухдиз лугъузва. ³⁰ Ваз виридакай хабар авайди гила чаз чир хъанва. Ваз Вавай сада хабар къун герек туш. ГьякІ хъайила Вун Аллагъдин патавай атанвайдахъ чун агъазва.

³¹ – Гила куьн имандал* атанвани? – хабар къуна Исади. – ³² Ингье, вахт атана мукъвал хъанва, Зун текдиз туна, куьн гьар сад санихъ чкЈида. Амма Зун тек туш, Захъ Зи Буба гала. ³³ И вири гафар За квез, куьн За аваз, Зи патай квез саламатвал гун патал, лагъайди я. И дуьньяда куьне азиятар чЈугвада, амма ви-кІегъ хъухъ: Зун дуьньядал гъалиб хъана.

Исадин дуьа

17 ¹ Исади, и гафарилай къулухъ къил цавуз хкажна, лагъана: – Вахт хъанва, Буба*. Жуван Хцин баркалла* къалур, Хцини Ви баркалла къалурда. ² Вуна Адан патав гъидай гьар садаз Ада эбеди уьмуьр* гун патал, Вуна чан алай вирибур Адан ихтиярда тунва. ³ Эбеди уьмуьр, лагъайтЈа, халисан сад Аллагъ тир Вун ва Вуна ракъурнавай Иса Месигъ* чир хьун я. ⁴ Вуна Заз чилел ая лагъанвай кар За къилиз акъудна. Гья идалди За Ви баркалла къалурна. ⁵ Гила, Буба, дуьнья халкъ ийидалди Зун ви патав гвайла, Зал алай хътин баркалла Вуна

Зав гахце. ⁶И дуьньяда Вуна Зав агудай инсанриз За Ви ТІвар* чирна. Абур вибур тир, Вуна абур Зи патав гъана. Абуру Ви гаф кылиз акъудна. ⁷Вуна Заз гайи къванди вири Валай къвезвай чІал гила абуруз чир хъанва. ⁸Вуна Заз лагъай гафар За абурал агакъарна, абуруни а гафар къабулна. Гила абуруз Зун Ви патавай атайди гъакъикъатда чир хъанва ва Зун Вуна ракъурайдахъ абур агъунва. ⁹Абурун паталай За Ваз минетзава. Дуьньяда авай вирибурун паталай ваъ, са гъабурун паталай. Абур вибур тир, Вуна абур Заз гана. ¹⁰Захъ авай вири Види я, Вахъ авай вири Зиди я. Абуру чпин краралди Зи баркалла виридаз къалурда. ¹¹Зун мад и дуьньяда акъваздач, Зун Ви патав хкъезва. Абур, лагъайтІа, и дуьньяда амукъзава. Я пак* Буба, абур Заз Вуна гана, Жуван ТІварцІелай абур хуъх; къуй абур чун хъиз сад хъурай. ¹²Зун абурухъ галамай къван гагъда Заз ганвай Ви ТІварцІелай За абур хуъзвай. За абур хвена ва Каламда* кхъенвайди кылиз акъатун патал кыникъ ганвай садалай гъейри, абурукай гъич садни терг хъанач. ¹³Гила Зун Ви патав хкъезва. За ийизвай хътин шадвилив гъабурни ацІун патал, За и вири гафар абурухъ галаз Зун и дуьньяда амаз лугъузва. ¹⁴Ви гаф За абурал агакъарна, амма дуьньяда авайбуруз абур такІан хъанва, вучиз лагъайтІа, Зун хъиз, гъабурни и дуьньядикай туш. ¹⁵За Ваз абур и дуьньядай къахчун патал минетзавач, За Вавай абур чІурудакай хуън тІалабзава. ¹⁶Зун дуьньядикай туширвал, гъабурни дуьньядикай туш. ¹⁷Жуван гъакъикъатдив абур пак ая. Ви гаф гъакъикъат я. ¹⁸Вуна Зун и дуьньяда авайбурун патав ракъурайвал, Зани абур и дуьньяда авайбурун патав ракъурна. ¹⁹За Жув гъабурун паталай пак къурбанд хъиз гузва, гъабурни гъакъикъатдив пак хъурай. ²⁰За ийизвай минет са гъабур ваъ, абурун гафариз яб гана Захъ иман* ийидайбур патални я. ²¹Зун Ва ава, Вунни За ава. Абур – сад хъурай ва Ча аваз хъурай. Гъа чІавуз дуьнья Зун Вуна ракъурайдахъ агъада. ²²Зунни Вун гъикІ сад ятІа, гъабурни гъакІ сад хъурай. Гъавилияй За гъабурузни Вуна Заз гайи хътин баркалла гана. ²³Зун абура ава, Вунни За ава. Абурухъни гъа ихътин тамам садвал хъурай. Гъа чІавуз Ваз, Зун хъиз, гъабурни кІанзавай чІал дуьньядиз чир жеда ва Зун Вуна ракъурайдахъ дуьнья агъада. ²⁴Буба, гъеле дуьнья халкъ жедалди Ваз зун кІандай ва Вуна Заз баркаллани ганай. Гъавилияй Заз, Вуна Зав агудай и баркалла акун патал, Заз абур Зун гъина хъайитІа, гъана

хъанайтІа кІандай. ²⁵Гъахъ-михъи Буба! Дуьньядиз Вун чизвач, амма Заз Вун чизва. Зун Вуна ракъурнавайди ина авайбурузни чир хъанва. ²⁶Ваз Зун кІандайвал, гъабурни кІан хъун патал, За абуруз Ви ТІвар ачухарна ва мадни ачухарда. Гъа и саягъда Зун абура ава.

Иса маса гун ва къун

(МатІ. 26:47-57; Мрк. 14:43-50, 53-54; ЛкІ. 22:47-54)

18 ¹И гафар лагъана куьтягъ хъайила, Иса Вичин тилмизарни* галаз Кедрун вацІалай элячІна багъ авай патаз фена. ²А чка Исадиз хаинвал авур Ягъудазни* чизвай, вучиз лагъайтІа Иса мукъвал-мукъвал Вичин тилмизарни галаз аниз къведай. ³Римдин* аскерар ва гъакІни чІехи хахамрини* фарисейри* ракъурнавай нуькерар Ягъуд галаз багъдиз атана. Абурув виридав яракъар, чирагъар ва шемгъалар гвай. ⁴Вичин къилел къведай вири крар виликамаз чизвай Исади, абурун вилик экъечІна, лагъана:

— Куьн нихъ къекъвезва?

⁵— Назаретви Исадихъ, — жаваб гана абуру.

— Ам Зун я, — лагъана Исади.

Абурухъ галаз Иса маса гудай Ягъудни акъвазнавай. ⁶Ада «Ам Зун я» лагъайла, абур садлагъана къулухъ хъана, ахпа ярх хъана.

⁷— Куьн нихъ къекъвезва? — мад хабар къуна Исади.

— Назаретви Исадихъ, — лагъана абуру.

⁸— За квез лугъузва: Ам Зун я, — жаваб гана Исади. — Куьн Захъ къекъвезватІа, амайбурув хъфиз тур.

⁹Ада икІ Вичи садра лагъай ихътин гафар къилиз акъатун патал лагъайди тир: «Вуна Заз гайибурукай За садни квадарнач».

¹⁰Тур гвай Симун-Петруди тур акъудна, къилин хахамдин лукІ яна адан эрчІи яб галудна; лукІран тІвар Малх тир. ¹¹Амма Исади Петрудиз лагъана:

— Тур къакъара хтур! Бубади* Зав вуганвай гъам-пияла хъун тавуна жедани?

¹²Гъа чІавуз аскерри, абурун чІехида ва чувудрин* къиле авайбуру ракъурнавай гъилибанри Иса къуна кутІунна. ¹³Сифте Ам абуру Гъайнасан патав тухвана; ам Каяфан яран буба тир. Каяф а йисуз къилин хахам тир. ¹⁴Халкъ патал сад къейитІа хъсан жада лугъуз, чувудриз меслят къалурай Каяф гъам тир.

Петруди Исадикай кыл кьакъудун

¹⁵ Симун-Петру ва маса тилмиз* Исадин гуьгъуьна аваз фена. А тилмиз кылин хахамдиз* чизвай ва гъавиляй ам Исадихъ галаз кылин хахамдин гъаятдиз гъахъна. ¹⁶ Петру къецедай варарихъ галамукъна. Са герендилай кылин хахамдиз таниш тилмиз экъечІна, варар хуьзвай къаравушдихъ галаз рахана, Петруни галаз гъаятдиз гъахъна. ¹⁷ Инал варар ахъаяй гъа къаравушди Петрудиз лагъана:

– Вунни а Касдин тилмизрикай тушни?

Петруди «Ваъ» лагъана.

¹⁸ Мекъи тир, лукІарини нуькерри цІай хъувуна, цІун патав акъвазна чпиз чим акъудзавай. Абурун арада, вичиз чим акъудиз, Петруни акъвазнавай.

Кылин хахамдин силис

¹⁹ Кылин хахамди* Исадивай Адан тилмизрикай* ва Ада абуруз гайи чирвилерикай хабарар къуна. ²⁰ Исади жаваб гана:

– Зун вири дуьньядихъ галаз датІана ачухдиз раханай. Чинеба лагъай гафар Захъ хъайиди туш. Вири чувудар* кІватІ хъанвай Аллагъдин КІвалени* синаугра* За Жуван чирвилер гузвай. ²¹ Вуна Завай вучиз силис къазва? За лагъайдакай Заз яб гайибурувай хабар яхъ. За вуч лугъузвайтІа, гъабуруз чида.

²² Исади и гафар лагъайла, Адан патав гвай нуькеррикай сада Адан хъвехъ кутуна яна, Адаз лагъана:

– Кылин хахамдиз гъакІ жаваб гудани?

²³ Исади жаваб гана:

– За чІуру вуч лагъанатІа, вуна Заз лагъ: За дуьз жаваб ганатІа, вуна зун вучиз язава?

²⁴ КутІуннавай Иса Гъайнаса кылин хахам* Каяфан патав ракъурна.

Петруди Исадикай мад кыл кьакъудун (МатІ. 26:71-75; Мрк. 14:69-72; ЛкІ. 22:58-62)

²⁵ Симун-Петру цІун патав вичиз чими ийиз акъвазнавай. Инал адаз абуру лагъана:

– Вунни Гъадан тилмизрикай* тушни?

Ада кыл кьакъудна ва «ваъ» лагъана.

²⁶ Кылин хахамдин* лукІарикай сада, Петруди туруналди яб галудайдан мукъвада, лагъана:

– Заз вун Гьадахъ галаз багъда акур хьиз я.

²⁷ Петруди мад Исадикай кьил къакъудна, гъа и арада кІекре гъарайна.

Иса ПилатІан вилик

(*МатІ. 27:1-2, 11-14; Мрк. 15:1-5; ЛкІ. 23:1-5*)

²⁸ Экуьн яралай Иса Каяфан патавай Римдин* сердердин дараматдиз тухвана. Чувудар* Песагъ суварин* суфрадихъ ацукъиз гъазур хъанвай, гъавилай абуруз, чеб чиркин тахъурай лугъуз, утагъдиз гъахъиз кІанзавачир.

²⁹ ГъакІ хъайила ПилатІ* вич абурун вилик экъечІна лагъана:

– И Касдик куьне вуч тахсир кутазва?

³⁰ – И Касди са чІуру кар авунвачиртІа, чна Ам ви патав гъидачир, – жаваб гана абуру.

³¹ – Ам хутахна Адан дуван куьне куь Къанундалди ая, – лагъана ПилатІа.

– Чаз са касни кьиникъиз акъуддай ихтияр авач, – лагъана чувудрин кьиле авайбуру.

³² Исади Вич гъихътин ажалдик рекъидатІа виликамаз лагъайвал, гъам кьилиз акъатдайвал хъана. ³³ Гъа чІавуз ПилатІа мад дараматдиз гъахъна, эверна Исадивай хабар кьуна:

– Вун Чувудрин Пачагъ яни?

³⁴ – Им жува къатІанани, я тахъайтІа ваз масадбуру лагъанани? – жаваб гана Исади.

³⁵ – Зун чувуд яни къван? – жаваб гана ПилатІа. – Ви халкъди ва чІехи хахамри* Вун гъана зи гъиле тунва. Вуна вуч авунва?

³⁶ – Зи Пачагълугъ* и дуьньяда авач, – жаваб гана Исади. – Зи Пачагълугъ и дуьньяда авайтІа, Зи кьуллугъдал алайбуру, Зун чувудрин гъиле тун тавун патал, женг чІугвадай. Амма гила Зи Пачагълугъ и дуьньядикай туш.

³⁷ – АкІ хъайила Вун Пачагъ я ман? – лагъана ПилатІа.

– Вуна жува Зун Пачагъ я лугъузва, – жаваб гана Исади. – Зун дидедиз хъунни, и дуьньядиз ракъурунни гъакъикъатдикай хабар гун патал я. Гъар вуж гъакъикъатдин пата аватІа, гъада Зи гафуниз яб гузва.

³⁸ – Гъакъикъат вуч затІ я? – хабар кьуна ПилатІа.

ИкІ суал гана, ам чувудрин патав хъфена, лагъана:

– Заз адак са тахсирни кваз аквазвач.

Иса кьиникьин кьарар

(МатI. 27:15-30; Мрк. 15:6-19; ЛкI. 23:13-25)

³⁹ Амма квехъ Песагъ суварин* юкьуз къазаматдай са кас ахъаюн тIалабдай адет ава. Квез кIандатIа, Чувудрин* Пачагъ ахъайдани?

⁴⁰ Адаз жаваб яз вирида гьарайна:

— Ам ваъ, Бараб ахъая.

Бараб, лагъайтIа, къачагъ тир.

19 ¹ И чIавуз ПилатIа* Иса къамчидив гатут лагъана эмир гана. ² Аскерри къакъвадин таж храна, ам Исадин кьилел эцигна, Адал икьи-яру аба алукина. ³ Абуру лугъуз хъана:

— Сагъ хьурай Чувудрин Пачагъ!

ГьакI лугъуз Ам гатаз хъана.

⁴ ПилатIа, мад экъечIна, чувудриз лагъана:

— Килиг. Адак са тахсирни кваз таквазвайвилай ингье за Ам мад куъ вилик гьизва.

⁵ И чIавуз къакъвадин тажни икьи яру аба алаз Иса атана. ПилатIани абуруз лагъана:

— Ингье, Им гьа Инсан я!

⁶ Ам акурвалди чIехи хахамрини* Аллагъдин КIвалин* кьаравулри «Ам хашуниз* ягъ, хашуниз ягъ!» лугъуз гьарайна.

— Ам къуна куъне хашуниз ягъ, заз Адак са тахсирни кваз аквазвач, — лагъана ПилатIа.

⁷ — Ада Вичиз Аллагъдин Хва* лугъузва, — жаваб гана чувудри. — Чахъ къанун ава, чи Къанундалди Ам кьин лазим я.

⁸ И гафар ван хъайи ПилатIаз амайдалайни кичIе хъана, ⁹ Ада, дараматдиз хтана, Исадивай хабар къуна:

— Вун гьинай я?

Исади жаваб ганач.

¹⁰ — Вуна заз жаваб гузвачни? — лагъана ПилатIа. — Вун ахъа хъувунни, хашуниз ягъунни зи гъиле авайди ваз чизвачни?

¹¹ — Ваз Цавари ихтияр ганачиртIа, вахъ а ихтияр жедачир, — жаваб гана Исади. — ГьакI хъайила Зун ви гъиле тур касдин гунагъ* мадни чIехи я.

¹² Инлай ПилатI Иса ахъайдай багънадихъ къекъвез хъана. Амма чувудри гьараярзавай:

– Вуна Ам ахъаяйтІа, вун Римдин* пачагъдин дуст туш. Ни вич пачагъдай къадай къасар ийизватІа, ам Римдин пачагъдин душман я.

¹³ И гафар ван хъайи ПилатІа Иса Къванцин Шегъре лугъудай майдандал акъудна. А чкадиз чувуд чІалал Габат лугъуда. Анал ПилатІ дуванбегдин чкадал ацукъна. ¹⁴ Гъа вахт Песагъ суварин вилик квай жуьмя югъ тир. Югъни атана частуниз мукъва жезвай. ПилатІа чувудриз лагъана:

– Им куь Пачагъ я!

¹⁵ – Йикъ, Ам йикъ, хашуниз ягъ! – гъарайна абуру.

– Куь Пачагъ За хашуниз яна кІанзавани квез? – лагъана ПилатІа.

– Чахъ Римдин пачагъдилай гъейри маса пачагъ авач, – жаваб гана чІехи хахамри.

¹⁶ Эхирни ПилатІа, Иса хашуниз ягъун патал, абурун гъиле туна. Аскерри Иса къуна тухвана.

Иса хашуниз ягъун

(*МатІ. 27:33-44; Мрк. 15:24-32; ЛкІ. 23:33-43*)

¹⁷ Иса, Ам ядай хашни* гваз Пелел, чувуд* чІалал – ГалгутІ, лугъудай чкадал тухвана. ¹⁸ Гъанал Иса ва Адан къваларивай мад къве кас хашуниз яна. Иса юкъва авай. ¹⁹ ПилатІа* хашунал «Чувудрин Пачагъ Назаретви Иса» кхъенвай къул эцигун эмирна. ²⁰ Иса хашуниз ягъай чка шегъердин патав хъуниз килигна, а кхъинар гзаф чувудри кІелнай. А кхъинарни чувуд, латин ва юнан чІаларалди авунвай.

²¹ – «Чувудрин Пачагъ» вучиз кхъенва? – лагъана чувудрин чІехи хахамри* ПилатІаз. – «Ада „Зун Чувудрин Пачагъ я“ лугъузвай», гъам кхъинни ая.

²² – За кхъейди кхъена, – жаваб гана ПилатІа.

²³ Иса хашуниз ягъай аскерри Адан аба чпин арада пайна. Абур къуд кас авай. Исадин яргъи перем са цвални алачиз санлай хранвайди тир. ²⁴ Гъавиляй абуру перем къазун тавун къетІна ва, ам низ акъатдатІа чирун патал, чип вегъена. Гъа икІ аскерри Каламда* кхъенвай ихътин гафар къилиз акъатдайвал авуна: «Абуру Зи пекер чпин арада пайна ва Зи перемдин паталай чип вегъена»¹.

¹ 19:24 Забур 21:19.

²⁵Иса ягъай хашунин патав Адан диде, Адан дидевах, КІулпІасан паб тир Майрам* ва Маждалдай тир Майрам акъвазнавай.
²⁶Исади, диде ва Вичин рикІ алай тилмиз* акъвазнаваз акурла, Вичин дидедиз лагъана:

— Ам Ви Хва я, диде.

²⁷Ахпа тилмиздиз лагъана:

— Ам ви диде я!

Гъа идалай къулухъ а тилмизди Адан диде вичин КІваллиз хутахна.

Исадин кьиникъ

(МатІ. 27:48-50; Мрк. 15:36-37; ЛкІ. 23:36)

²⁸Исадиз вири куьтягъ хъанвайди чир хъана. Каламда* кхъенвай гафар тамамдиз къилиз акъатун патал, Ада лагъана:

— Заз яд кІанзава.

²⁹Анал цуру чехирдай ацІанвай къаб алай. Аскерри мант цуру чехирда экъуьрна, ам иссуп лугъудай набататдин лашунал акъалжна, Исадин сивихъ тухвана. ³⁰Цуру чехирдин дад акуна, Исади лагъана:

— Гила вири туькІвена!

Къил хуруз аватай Ада чан гана.

³¹Жуьмя тир. Гуьгъуьнин югъ Киш*, гъакІни чІехи суварин югъ тирвиляй чувудрин* гъакимриз хашуниз* янавайбур хашарал аламукъна кІанзавачир. Гъаниз килигна, абуру ПилатІавай*, хашуниз янавайбурун ажал фад алуькун патал, абурун кІвачер яна хадай ва ахпа хашунилай ахлуддай ихтияр гун тІалабна. ³²Гъа икІ аскерри атана эвел Исадин са патай хашуниз янавайдан, ахпа муькуьдан зангар яна хана. ³³Абур Исадин патав атайла, абуруз Адал чан аламачирди акуна, гъавиляй абуру Исадин зангар ханач. ³⁴Амма абурун арадай са аскерди Исадин пакун тІваларин арадиз жида сухна, анай гъасятда ивини яд авахъна. ³⁵И кар вичин вилералди акур касди тестикъарна. Ада вири авайвал лагъана, адаз вичи лугъузвайди гъакъикъат тирди чизва. Ада лугъунни куьне иман* авун патал ийизвайди я. ³⁶Инал Каламда кхъенвай «Адан са кІарабни ханач»ⁱ лагъай гафар къилиз акъатна. ³⁷Гъа идакай Каламдин маса чкадани лугъузва: «Чпи жида эцягъайдаз абур килигни ийида»ⁱⁱ.

ⁱ 19:36 ЭхкъечІун 12:46.

ⁱⁱ 19:37 Зекери 12:10.

Иса рага атІанвай сура тун

(МатІ. 27:57-61; Мрк. 15:42-47; ЛкІ. 23:50-56)

³⁸ Идалай къулухъ АриматІайдай тир Юсуф* Исадин мейит хашунилай* алудна хутахдай ихтияр къачуз ПилатІан* патав атана. Юсуф Исадин тилмиз* тир, амма ада, чувудрин* къиле авайбурухъай кичІела, и кар чъунуьхзавай. ПилатІа адаз ихтияр гана. Гъа чІавуз Юсуфа Исадин мейит хашунилай алудна, ам гваз хъфена. ³⁹ Юсуфан патав Никъадимни атана. Ада виш гирванка къван атир галай жуьреба-жуьре векьер-къалар гъана. Ам са мус ятІани Исадин патав йифиз атай гъа Никъадим тир. ⁴⁰ Абуру Исадин тандал атирдин ни къвезвай шаршав алчудна. Къейибур чувудри гъа и къайдада динжарда. ⁴¹ Ам хашуниз ягъай чкада багъ, багъдавай къветІе цІийи сур авай. Ана икъван гагъда са мейитни эцигнавачир. ⁴² КъветІ патав хъуниз килигна, абур жуьмя йикъакай амаз Исадин мейит динжариз агакъна.

Исадал чан хтун

(МатІ. 28:1-8; Мрк. 16:1-8; ЛкІ. 24:1-12)

20 ¹Гъафтедин сад лагъай юкъуз^і, Маждалдай тир Майрам* йиф кумаз къветІел-сурал атана. Адаз къветІин сивел алай къван са патахъ ярхарнаваз жагъана. ²Ада, чукурна фена, Симун-Петрудизни Исадин рикІ алай маса тилмиздиз* лагъана:

— Агъа къветІяй акъудна тухванва, Ам гъиниз авунатІа чаз чидач.

³Гъасятда Петруни муькуь тилмиз къветІин патав фена. ⁴Абуру къведани санал зверна, амма муькуь тилмизди Петрудилай йигиндиз чукурзавай, гъакІ хъайила ам фад атана. ⁵Ам къветІез гъахънач. Алгъана килигайла, адаз ана авай кафанар акуна. ⁶⁻⁷Адан гуьгъуьнал алаз атай Симун-Петру къветІиз гъахъна. Адаз ана чкІанвай шаршавар ва Исадин къил кутІунай ягълух акуна. Ягълух шаршаврикай чараз кІватІна маса чкадал алай. ⁸Сифте агакъай къвед лагъай тилмизни къветІез гъахъна, гъадазни и кар акуна ва ам агъуна. ⁹Икъван чІавалди абур Исадал къейидалай къулухъ чан хкведа* лагъана Каламда* кхъенвай гафарин гъавурда акъазвачир. ¹⁰Ахпа тилмизар кІвализ хъфена.

^і 20:1 Чувудри гъафтедин сад лагъай югъ гъяд яз гъисабзава.

Майрамаз Иса акун

(МатI. 28:9-10; Мрк. 16:9-11)

¹¹ Майрам*, лагъайтIа, къветIин патав акъвазна шехъзавай. И арада ам алгъанаⁱ къветIиз килигайла, ¹² адаз ана вилик-дай Исадин мейит алай чкадал лацу пекер алаз ацукънавай къве малаик* акуна, абурукай сад мейитдин къил, муькуьд-ни кIвачер хъйи чкайрал ацукънавай. ¹³ Абуруни Майрамаз лагъана:

– Вун вучиз шехъзава?

– Инай ни ятIани зи Агъа хутахнава, – жаваб гана ада, – Ам гьиниз авунатIа, заз чизвач.

¹⁴ ГъакI лагъана ам кълухъ элкъвейла, адаз кIвачел акъвазнавай са кас акуна, Ам Иса тир, амма икI тирди Майрамаз чир хъначир.

¹⁵ – Вун вучиз шехъзава, я вах? – лагъана Исади. – Вун нихъ къекъвезва?

Ам ципицIбан хъиз хъйи Майрама Исадиз лагъана:

– Агъа! Ам Вуна инай акъуднатIа, Ам вутIнатIа, заз лагъ. За Ам къахчуда.

¹⁶ – Майрам! – лагъана Исади.

Майрама, Исадихъ элкъвена «Раббуни» (чувуд* чIалал «я му-аллим») лагъана.

¹⁷ – Вуна Зун къамир, ахъая, Зун гъеле Зи Бубадин* патав хъфенвач, – лагъана Исади. – Вуна фена Зи стхайриз «Зун Зини куь Бубадин патав, Зини куь Аллагъдин патав хъфизва» лагъ.

¹⁸ Маждалдай тир Майрама фена тилмизриз* «Заз Ребби* акуна» лагъана, хабар гана. Ада Исади вичиз вуч лагъанатIа, вири абуруз ахъайна.

Тилмизриз Иса акун

(Мрк. 16:14-18; ЛкI. 24:36-49)

¹⁹ Гъафтедин гъа сад лагъай йикъан няниз Исадин вири тилмизар* санал кIватI хъанвай. Чувудрин* къиле авайбурухъай кичIела абуру ракни акъалнавай. Рак кIеви тиртIани, Иса атана, абурун юкъвал акъвазна.

ⁱ 20:11 *Алгъун* – юкъ агъузун.

– Квез хийирар хуй, – лагъана Ада.

²⁰ ИкІ лагъана, Ада абуруз Вичин гьилерални къвалал алай хирер къалурна. Ребби* акурла, тилмизриз хвеша хъана. ²¹ Исади абуруз къвед лагъай гьилера лагъана:

– Квез хийирар хуй! Зун Зи Бубади* куь патав гьикІ ракъур-наватІа, Зани куьн дуьнья тирвал ракъурзава.

²² ИкІ лагъана, Ада абуруз уф гана, лагъана:

– Пак Руьгь* къабула. ²³ Нин гунагърилай* куьне гьил къах-чуртІа, гьадакай абур хкатда. Нин гунагърилай гьил къахчун тавуртІа, гьадак абур кумукьда.

²⁴ Иса атайла, цІикъвед илчидикай* сад тир «Къветхвер» лугьдай Тумай абурухъ галаз ина авачир. ²⁵ Муькуь тилмизри адаз лагъана:

– Чаз Ребби акуна.

Амма Тумая лагъана:

– Заз Адан гьилерал михери авунвай хирер такуртІа, а хирера за тІуб тун тавуртІа ва Адан къвалаз за гьил тавуртІа, зун чІа-лахъ жедач.

²⁶ Са гьафтедилаи Исадин тилмизар мад гьа кІвале кІватІ хъхъана. Абурухъ Тумайни галай. Рак агалнавай. Иса атана абурун юкъваз гьахъна.

– Квез хийирар хуй! – лагъана Ада.

²⁷ Ахпа Тумаяз лагъана:

– Ви тІуб Зав гице, килиг Зи Гьилериз; ви гьил гице, Зи къва-лаз гьил ая; шак ийимир, иман* ая.

²⁸ Адаз жаваб яз Тумая лагъана:

– Зи Ребби! Зи Аллагь!

²⁹ Исади адаз лагъана:

– Вуна Зун акурла иман авуна. Такуна иман ийидайбур бах-таварар* я!

И ктабдин макъсад

³⁰ И ктабда кхъенвай керемат-ишарайрилай гьейри Исади Вичин тилмизрин* вилик гьахьгин мадни гзаф крар къалурна. ³¹ За и ктаб, Иса Аллагьдин Хва* ва Месигь* тирдахъ куьне иман* авун патал, кхъенвайди я. И кардихъ иман авуни квез эбеди уьмуьр* гуда.

Ирид тилмизни Иса

21 ¹Хъайи крарилай кьулухъ Тибердин вирин патав Иса мад Вичин тилмизрин* вилик акъатна. Амни икI хъайи кар я: ²Симун-Петру, «Къветхвер» тIвар алай тIумай, Галилейдин* Кана шегъердай тир Натанаил, Зебедеян кьве хва ва мад кьве тилмиз вири санал алай. ³Симун-Петруди абуруз лагъана:

— Зун вирел гъетер кьаз физва.

Абуру адаз «Чунни вахъ галаз къведа» лагъана. Фена абур луьткведа акъахна, амма а йифиз абуруз затIни гъатнач. ⁴Пакама хъайила, вирин къерехдал Иса акъвазнавай; амма тилмизриз Иса чир хъанач.

⁵— Аялар! — лагъана Исади. — Квев недай затI гвани?

Абуру Адаз «Ваъ» лагъана жаваб гана.

⁶— Чил луьткведилай эрчIи патаз вегъ, гъанай квез гъетер гъатда, — лагъана Исади.

Абуру чил вегъена, амма абурувай ам акъудиз хъанач, вучиз лагъайтIа чилина гъетер гзаф гъатнавай. ⁷Гъа чIавуз Исадин рикI алай тилмизди Симун-Петрудиз лагъана:

— Ам Ребби* я.

Гъетер къадайла, Симун-Петру къецIил тир. Ам Ребби я лагъай гафар ван хъайила, ада вичин винелай алукуIдай пекер алукуIна, циз хкадарна, къерехдихъ сирнавна. ⁸Муькуь тилмизар луьткведа аваз къерехдиз хтана, ацIай чилни абуру луьткведихъ галкIурна чIугуна. Абуру гъетер кьазвай чка къерехдивай яргъа авачир, авайди кьве виш кьуьнт тир. ⁹Луьткведай эвичIайла, абуруз цIай акуна, адал гъетер вегъенвай, патавни фу гвай.

¹⁰— Куьне гила кьунвай гъетерикайни са тIимил гъетер гъваш, — лагъана Исади.

¹¹Симун-Петруди, луьткведа акъахна, анай зурба гъетер авай чил акъудна чилел вегъена. Чилина вишни яхцIурни цIипуд гъед авайтIани, ам пад хъанвачир.

¹²Исади абуруз лагъана:

— Ша, ацукъна неъ.

Ам Ребби тирди чир хъайи тилмизрикай садавайни рикIна «Вун вуж я?» лагъана хабар кьаз хъанач. ¹³Исади, атана, фу къачуна, абуруз пайна, гъедни гьакI авуна. ¹⁴Гъа икI Иса, къена чан хтайдалай* кьулухъ, Вичин тилмизрин патав пуд лагъай гъилера атанвай.

Иса ва Петру

¹⁵ Исадини тилмизри* фу тІуьна куьтягьайла, Исади Симун-Петрудиз лагьана:

– Ягьядин* Хва Симун, ваз Зун амай вирибурулайни гзаф кІандани?

– Эхь, Ребби*! – жаваб гана Петруди. – Заз Вун кІандайди Ваз чизва.

– Зи кІелер хуьх, – лагьана Исади.

¹⁶ Къвед лагьай гьилера Исади мад лагьана:

– Ягьядин хва Симун, ваз Зун кІандани?

– Эхь, Ребби! – жаваб гана Петруди. – Заз Вун кІандайди Ваз чизва.

– Зи хипер хуьх, – лагьана Исади.

¹⁷ Исади пуд лагьай гьилера лагьана:

– Ягьядин хва Симун, ваз Зун кІандани?

Ада пуд лагьай гьилера «Ваз Зун кІандани?» лагьана хабар къазва лугьуз, Петрудин кефийр хана.

– Я Ребби! – лагьана ада. – Ваз вири чизва. Заз Вун кІандайди Ваз чизва.

– Зи хипер хуьх, – лагьана Исади. – ¹⁸ За ваз лап рикІивай лугьузва: Вун жегьил тирла, жуван юкъва чІул туна, кІандай чкадиз фидай. Амма вун къуьзуь хьайила, ви юкъва чІул масада кутІунда ва вуна куьмек кІанз гьилер яргьи авурла, вун ваз та-кІан чкадиз тухуда.

¹⁹ И гафар лугьудайла, Адан фикирда Петруди Аллагьдин баркалла* гьикІ къалурдатІа, яни Петрудин ажал гьихьтинди жедатІа авай. И гафарилай гуьгьуьниз Исади Петрудиз лагьана:

– Зи гуьгьуьнаваз ша.

Иса ва Адан рикІ алай тилмиз

²⁰ Петру элкъвена килигайла, адаз чпин гуьгьуьна аваз Исадин рикІ алай тилмиз* къвезвайди акуна. Ам, Исади эхиримжи гьилера тилмизрихь галаз нянин фу недайла, Исадив агатна «Я Агья! Ваз хаинвал ийидайди вуж хьурай» лагьана хабар къур гьа тилмиз тир. ²¹ Петрудиз ам акурла, ада Исадиз лагьана:

– Я Ребби*! Бес и тилмиз гьикІ хьурай?

²²— Ваз адакай вуч ава? — лагъана Исади. — Белки, Заз ам, Зун элкъвена хкведалди, амукъна кІанзава жеди. Вун Зи гуьгъуьна аваз ша!

²³И гафар ван хъайила, вирибуруз и тилмиз са чІавузни рекъин тийидайди хъиз хъанай. Гъа икІ а гафар тилмизрин сивера гъатна. Амма Исади а тилмиз рекъидач лагъайди тушир. Ада анжах лагъанай: «Ваз адакай вуч ава? Белки, Заз ам, Зун элкъвена хкведалди, амукъна кІанзава жеди».

²⁴И вири вакъиайрин шагъид хъайи гъа тилмизди и ктаб кхъена. Вири крар гъада кхъенвайвал хъайиди чаз чизва. ²⁵Исади мадни гзаф крар авуна: абурукай вирибурукай кхъейтІа, за фикирзавайвал, а ктабар вири дуьньяда гъакъдачир.

ИЛЧИЙРИН КРАР

ᠯᠢᠴᠢᠶᠢᠷᠢᠨ ᠬᠷᠠᠷ
ᠣᠲᠤᠨ ᠶ᠋ᠢᠨ ᠪᠠᠶᠢᠨ ᠪᠠᠶᠢᠨ ᠪᠠᠶᠢᠨ
ᠶ᠋ᠢᠨ ᠪᠠᠶᠢᠨ ᠪᠠᠶᠢᠨ ᠪᠠᠶᠢᠨ
ᠶ᠋ᠢᠨ ᠪᠠᠶᠢᠨ ᠪᠠᠶᠢᠨ ᠪᠠᠶᠢᠨ
ᠶ᠋ᠢᠨ ᠪᠠᠶᠢᠨ ᠪᠠᠶᠢᠨ ᠪᠠᠶᠢᠨ
ᠶ᠋ᠢᠨ ᠪᠠᠶᠢᠨ ᠪᠠᠶᠢᠨ ᠪᠠᠶᠢᠨ

Кр. 13:38

Гъахъун

И ктаб жерягъ, пуд лагъай Шад Хабар данди ЛукІа яз къабулнава. Адан Шад Хабардин давам хъун яз, и ктабда Римдин империяда иманийрин кІватІалар гъикІ пайда ва гзаф хъанатІа ихтилатзава. ЛукІа илчи Павелан амадаг тир, ва и дережада аваз ам адахъ галаз гагъ-гагъ сиягъатрани хъанай. ИкІ тирди ЛукІади вич шагъид хъайи вакъиайри-кай «зун» лугъудай чкадал «чун» лугъуз кхъини къалурзава. Амай вири вакъиайрикай ада жуъреба-жуъре чешмеяр кІватІунал ва абурукай веревирдер авунал алахънавай, тарих кхъызвай касди хъыз ихтилатзава.

Ктабдин сад лагъай паюна (1-7-къилер) Месигъдин илчийрин ала-хъунралди Ярусалимда, Ягъудатда ва Самариятда иманийрин кІватІал сифтедилай кІвачел акъалтуникай рахазва (чи аямдин 30-йисар). Къвед лагъай паюна (8-28-къилер) Шад Хабар Исраилдилай къерехда Юнандин медениятдин меркезра машгъур хъуникай ва Римдин империядин меркездивни агакъайвиликай ихтилатзава. Ярусалимда Песагъдилай гугъгъуниз яхІурни цІуд лагъай юкъуз Исади хъ иман авурбурук акатай Пак Руьгъди чпикай раханвай вири вакъиайра иманийрин кІватІал виликди тухвана ва мягъкемарна.

И чІавуз (чи аямдин 40-60-йисар) вири халкъарив Месигъдихъ ийиз-вай иман са куьнизни килиг тавуна агакъарзавайди илчи Павел тир, икІ ийидалди вилик ада и имандиз кІевелай душманвал ийизвай. Илчи Павела Римдин империядин Мукъвал тир РагъэкъечІудай патан чиле-рал сиягъатзавай ва Месигъдикай вязер ийизвай. Ахпа, ам Юнандиз фейи чІавуз, ЛукІадикай адаз вафа тир куьмек ийизвай кас хъана.

Ктаб Павела, вич пачагъди дувандин вилик акъвазарунал вил алаз, Римда са къадар вахтунда уьмуьр тухузвай бередал куьтягъ жезва.

Иса цаварал хкаж хъун

1 ¹⁻² Я Тегъафил, зи сад лагъай ктабда за ваз Иса цаварал хута-хай йикъал къведалди Ада авур крарикайни чирвилерикай кхъенай. Цаварал хутахдалди Ада Пак Руьгъдин* куьмекдалди Вичи хкъагъай илчийриз* вуч авуна кІандатІа лагъанай. ³ Вичи хашунал* азабар чІугурдалай къулухъ, Иса яхІур йикъан

къене а илчийрин патав къез хъанай. Ада Вичел гъакъикъатда чан алайди субутардай гъар жуъредин делилар гъиз хъанай, Ада абуруз Аллагъдин Пачагълугъ* вуч ятІа лугъудай.

⁴ Садра, илчийрихъ галаз фу недайла, Исади абуруз ихътин эмир гана:

– Ярусалимдай хъфимир, амма Бубади* квез хиве къур савкъватдал вил алаз акъваз. А савкъватдикай квез зи сивяй ван хъанай. ⁵ Ягъяди* инсанрив цик акахъун къачуз* тунай, квев, лагъайтІа, са къадар йикъарилай Аллагъди Пак Руьгъдик акахъун къачуз тада.

⁶ Илчийр санал кІватІ хъайила, абуру Адавай хабар къуна:

– Ребби*, Вуна а чІавуз Исраилдин* пачагълугъ гуьнгуьна хутада ман?

⁷ – Бубади Вичин гъукумдалди тайинарнавай кІвалахар къиле фидай чІаварни муьгълетар чир хъун квез герек туш, – лагъана Ада. – ⁸ Квек Пак Руьгъ акатна, куьн адан къуватдив ацІай чІавуз гъам Ярусалимда, гъам Ягъудатда*, гъам Самариятда*, гъамни дуьньядин вири пипІера куьн зи шагъидар жед.

⁹ ИкІ лугъун кумаз, Ам абуруз акваз-акваз цавуз хкаж хъана ва цифедин гапІалдик акатна. Ам абурун вилерикай хкатна.

¹⁰ Цавуз килигиз амай абурун патав садлагъана лацу пекер алай къве кас пайда хъана.

¹¹ – Галилейвиар, – лагъана абуру, – куьн цавуз килигиз акъвазнава хъи? Квез и Иса куь патавай цаварал хкаж жез акур хъиз, Ам гъакІ хквенни ийида.

Ягъуддин чкадал илчи хкъгъун

¹² Идалай къулухъ абур Зейтун пеляй* эвичІна ва Ярусалимдиз хтана. И дагъ Ярусалимдивай са версинин мензилда авай.

¹³ Петру, Ягъя*, Якъубни* Эндирей, ФилипІни ТІумай, БартІа-ламайни МатІай, Гьалфеян хва Якъуб, Симун Миллетбаз* ва Якъубан хва Ягъуд* Ярусалимдиз хтана винел алай кІвале санал ацукънавай. ¹⁴ Абуру вирида сад хъана датІана дуьбаяр* ийизвай. Абурухъ галаз са бязи папар, гъакІни Исадин диде Майрам* ва Адан стхаяр авай.

¹⁵ Садра Петруди кІватІ хъанвай вишни къад кас къван иманийрин* вилик къарагъна, лагъана:

¹⁶⁻¹⁷ – Стхаяр, Каламда* Пак Руьгъди* Давуд* пачагъдин мецелди Ягъудакай виликамаз лагъай гафар къилиз акъат тавуна

жедачир. Чи арада аваз, чахъ галаз санал къуллугъ ийизвайтани, Ягъуда Иса къаз кІанз геле къекъезвайбуруз Ам авай чка къалурна. ¹⁸Хаинвал авуналди къачур пулунихъ ада ник къачунай, гъа икІ адан эхир пучни хъанай. Ам, къилихъди акъуна, руфун пад хъана, ратарни чкІанваз жагъанай. ¹⁹И крарикай Ярусалим-да авай вирибуруз хабар хъанай ва а никІиз абуру чпин чІалал Гъакелдама, яни Ивидин Ник лагъана тІвар ганай. ²⁰И крарикай Забурдани* кхъенва:

*«Адан кІвал ичІи хъурай,
ана чан алай касни тамукърай»ⁱ,*

ва:

«Адан къуллугъдин чкани масада къурай»ⁱⁱ.

²¹⁻²²ГъакІ хъайила, адан чкадал маса кас хкъяна кІанда. Герек, а кас Ягъяди Исадив цик акахъун къачуз* таз эгечІай чІавалай та Иса чи патавай цаварал хъфей йикъалди Исадихъ галаз чи арада хъайи кас жен. А кас Исадал чан хтайвиликай* чахъ галаз санал шагъидвал ийидайдини хъун лазим я.

²³Къве касдин: Юст лакІаб алай Юсуфан* (адаз гъакІни Барсаба лугъудай) ва МатІидин тІварар къунай. ²⁴⁻²⁵КІватІ хъанвайбуру дуъаяр авуна:

– Я Ребби*, Ваз виридан рикІер аквазва, илчивиликай хкатна вичиз гъазурнавай чкадиз хъфей Ягъудан чкадал къуллугъ авун патал Вуна и къведакай вуж хкъядатІа чаз къалура.

²⁶Ахпа абуру чип вегъена, чип МатІидал аватна. Гъа икІ, ам цІусад илчидин* жергедиз цІикъвед лагъайди яз къабулна.

Пак Руъгъ атун

2 ¹ЯхцІурни цІуд лагъай йикъан суварин* югъ алукъна. Вири са чкада кІватІ хъана. ²Садлагъана цавай атай тІурфандин хътин кІеви ванци абур авай кІвал ацІурна. ³Виридаз зулар-зулар жезвай ялаврин мецериз ухшар са вуч ятІани атана чпел гъар садал акъвазайди акуна. ⁴Вирибур Пак Руъгъдив* ацІана ва

ⁱ 1:20 Забур 68:26.

ⁱⁱ 1:20 Забур 108:8.

чара-чара халкъарин чІаларал рахаз эгечІна: Пак Руьгъди абуруз гъа ихътин алакьунар ганай.

⁵И чІавуз Ярусалимда жуьреба-жуьре уьлквейрай тир ва рикІел Аллагъ алай чувудри* уьмуьр тухузвай. ⁶Акъатай гъарай-эвердал гзаф халкъ кІватІ хъана. Иманияр* рахадайла, анал кІватІ хъан-вайбуруз гъар садаз вичин дидед чІалалди рахадай ван хъана, абур теспача хъана. ⁷Гзаф мягътел хъайи инсанри сада садавай хабар къуна:

– И инсанар вири Галилейдай* тушни? ⁸Чаз гъардаз абур чи дидед чІалал рахадай ван къвезва. Им гьикІ жезвай кар я? ⁹Чи арада гъар жуьре уьлквейрай инсанар – партивияр, мидявияр, эламвияр, Месапатамдин, Ягъудатдин*, Кападукдин, ПунтІасдин ва Асия вилайатдин*, ¹⁰Фиригъдин, Памфилдин, Мисридин* агъалияр, Ливиятдин, Киринейдин патарив гвай агъалияр, Римдай* атанвайбур, ¹¹чувудар ва чувудрин дин къабулнавай масабур, киритІвиярни арабар ава. Чаз гъар садаз и инсанар Аллагъдин зурба крарикай чи чІаларал гьикІ рахазватІа ван къвезва!

¹²Пагъ атІана, вуч лугъудатІа течиз амукъай абуру сада садавай хабар къазвай:

– Им вуч лагъай чІал я?

¹³Са бязибуру хъуьруьнар ийизвай:

– Абур чехир гзаф хъвана, лухъ хъанва.

Петрудин рахунар

¹⁴Петруди, амай цІусад илчидихъ* галаз санал акъвазна, халкъдихъ элкъвена, виридаз ван къведайвал лагъана:

– Ягъудатдин* итимар ва Ярусалимдин вири агъалияр! Захъ хъсандиз яб акала! Квез чир хъухъ хьи, ¹⁵и инсанар хъвана сархуш туш, гъеле сятдин экуьнин кІуьд я. ¹⁶Им Яил пайгъамбарди* лагъай гафар къилиз акъатун я:

¹⁷ *«Эхиримжи йикъара, – лугъузва Аллагъди, –*

За Жуван Руьгъ вири инсанрик кутада.

Куь рухварни рушар Зи мецелди рахаз жеда,

жегьилриз керематар, къуьзуьбуруз ахварар аквада.

¹⁸ *Зи лукІар тир итимрикни папарик*

гъа йикъара За Зи Руьгъ кутада, абурни Зи мецелди

рахаз жеда.

¹⁹ *Винида цавал За аламатар къалурда,*

*агъада чилерални — керематар-ишараяр:
иви, цІай ва гумадин кІватІар.*

20 *Реббидин* чІехи ва баркалладин* югъ алукуьдалди
великамаз*

21 *Рагъ хкахъна мичІи жеда, варз, иви хъыз, яру жеда.
Реббидин ТІвар* кьуна эверай гьар сад хилас жеда»ⁱ.*

22 Исраилвияр, за лугъузвай гафариз яб це! Назаретдай тир Иса — Аллагъди тестикъарнава. ИкІ тирди Аллагъди Адав ийиз тур аламатрай ва керемат-ишарайрай, Адав къалуриз тур лишанрай аквазва. Квез и крар куьвилералди акуна, хъсандиз чизва. ²³Аллагъди великамаз къетІнавайвал, Иса куьгъиле туна. Куьне римвийрин куьмекдалди Иса хашуниз* яна кьена. ²⁴Амма Аллагъди Адал чан хкана*, Ам ажалдин еперай акъудна. Ажалдихъни Иса кьуна акъвазариз жедай къуват авайди тушир. ²⁵Давуд* пачагъди Адакай икІ лагъанай:

«Заз Ребби датІана зи вилик кваз аквадай.

Жув кьве рикІин тахъун патал

Ам зи эрчІи гъилихъай гала.

26 *Гъавиляй зи рикІ хवेशивиливди,*

Зи мезни шад гафаривди ацІанва.

Зун фана ятІани, захъ умуд ава,

27 *я Ребби, Вуна зун агъа дуьньяда* тадач,*

Жуван муъмин кас тадач сура члафиз!

28 *Вуна заз уьмуьрдиз тухузвай рехъ къалурна.*

Вун патав гвайла, Зи рикІ шадвилив ацІуда»ⁱⁱ.

²⁹Стхаяр, завай квез ачухиз жеда хьи, чи буба Давудни вири инсанар хъыз кьена. Ам кучукни авунай. Адан къветІ чахъ гилани ама. ³⁰Адан эвледрикай тир са касдикай, Давуд хъыз, пачагъ жеда лагъана Аллагъди кьин кьунай. Давудаз и кар чизвай. Ам пайгъамбар тир эхир. ³¹Гъавиляй, «Ам агъа дуьньяда тадач» ва «Жуван муъмин* кас тадач сура члафиз» лугъудайлани, адаз Месигъдал* кьейидалай къулухъ чан хкведайди великамаз чизвай. ³²Аллагъди и Исадал чан хкана, чун вири и кардин шагъидар я!

ⁱ 2:17-21 Яил 2:28-32.

ⁱⁱ 2:25-28 Забур 15:8-11.

³³ Аллагъди Иса хкажна Вичин эрчи гъилихъай ацукъарна. Хиве кьур Пак Рубъг* Вичин Бубадин* патай къачур Исади а Рубъг* чакни кутуна. Квез аквазвайди ва ван къвезвайди гъа вакъиадин нетижа я. ³⁴⁻³⁵ Давуд пачагъ, лагъайтIа, цаварал хкаж хъайиди туш, ятIани ада лагъана:

*«Реббиди зи Агъадиз лагъана:
„Ви душманар За Ви кIвачерик вегъидалди
Зи эрчи гъилихъай ацукъ“»¹.*

³⁶ Къуй Исраилдин* вири инсанриз кIевелай чир хъурай хьи, куъне хашуниз ягъай и Исадикай Аллагъди Реббини, Месигъни* авуна!

³⁷ И гафарин ван хъайила, ийир-тийир квахъай инсанри Петрудивайни муъкуь илчийривай хабар къаз хъана:

— Я стхаяр, чна вуч авун лазим я?

³⁸ — Куън гъар са кас Аллагъдин рекъел атун* лазим я, — жаваб гана Петруди. — Ахпани куъне, куь гунагърилай* гъил къахчун патал, Иса Месигъдин ТIварцIелай цик акахун къачу*. Гъа чIавуз квез Аллагъди Пак Рубъг пай яз гуда. ³⁹ Аллагъди и кар квез, куь аялриз ва яргъара авайбуруз, Ада Вичин патав эверзавай къван вирибуруз хивени къуна.

⁴⁰ Петруди гъакIни гзаф маса гафаралди абуруз несигъатар гана:

— Рекъяй акъатнавай и несилдин арада куъне куън хилас ийиз тур.

⁴¹ Адан гафар къабулай ва имандал* атай инсанри цик акахун къачуна. Гъа юкъуз Исадихъ иман ийизвайбурун къадар пуд агъзур кас къван артух хъана.

Иманийрин уьмуьр

⁴² Иманийри* вири вахт санал акъудзавай: санал илчийрин* чирвилериз яб гузвай, санал фуни атIузвай, санал дуьаярни* ийизвай. ⁴³ Илчийри къалурзавай къван гзаф аламатар ва керемат-ишараяр акурла, инсанрин рикIера кичIевал гъатзавай. ⁴⁴ Вири иманияр санал алай, абурухъ авай-авачирдини уртах тир. ⁴⁵ Абуру чпин мал-мулк, эменни маса гуз, хъайи пул чпин арада гъар садаз герек тир къван пайзавай. ⁴⁶ Абур гъар юкъуз садвилелди

¹ 2:34-35 Забур 109:1.

Аллагъдин КІвале* кІватІ жезвай. Абуру нубатдалди кІвалера вирида санал фу атІузвай, шадвилелди ва михьи рикІелди фу незвай, ⁴⁷Аллагъдиз шукурар ийизвай. Вири халкъди абуруз гьурметзавай, Аллагъдини гунагърикай* хиласзавайбурун къадар югъ-къандавай артухарзавай.

Петруди къеџи кас сагъар хъувун

З¹Садра сятдин пудаз, дуьа* ийидай вахтунда Петруни Ягъя* Аллагъдин КІвализ* фенай. ²И чІавуз Аллагъдин КІвалин «Иербур» тІвар алай варарихъ са къеџи кас гъана. Адавай дидедиз хъайидалай инихъ къекъвез жезвачир. Гъар юкъуз ам гъана гъанал эцигдай, адани Аллагъдин КІвализ къевезвайбурувай садакъа тІалабдай. ³Аллагъдин кІвализ гъахъиз кІанзавай Петруни Ягъя акурла, ада гъабурувайни садакъа тІалабна. ⁴Петруни Ягъя элкъвена дикъетдивди адаз килигна. Петруди адаз лагъана:

– Чаз килиг!

⁵Абурувай са затІ гъатдатІа акваз къил хкажна къекъвераг абуруз килигна. ⁶Инал Петруди лагъана:

– Гимишни къизил захъ авач, амма за ваз захъ авайди гуда. Назаретдай тир Иса Месигъдин* ТІварџелай* за ваз лугъузва – къарагъна къекъуьг!

⁷Петруди къеџекан эрџи гъил къуна адаз къарагъиз куьмекна, гъасятда адан кІвачерин кІарабар мягъкем хъана. ⁸Ам къудгъунна кІвачел къарагъна, къекъвез эгечІна. Ам абурухъ галаз къекъвез ва хвешила хкадариз, Аллагъдиз шукурар ийиз, Аллагъдин КІвализ гъахъна. ⁹Вири инсанриз акуна хъи, ада къекъвез Аллагъдиз шукурар ийизва. ¹⁰Абуруз ам Аллагъдин КІвалин «Иербур» тІвар алай варарихъ ацукъна, аниз фир-хквердавай садакъа тІалабзавай кас тирди чир хъана. Халкъ ам сагълам хъунал мягътелни гъейран хъанвай.

¹¹Сагъ хъайиди Петрудилаи Ягъядилаи алатзавачир. Халкъ атана Сулейманан ширас* тІвар алай чкада авай илчийрал* гъейранвилелди алтІушнаи. ¹²И кар акур Петруди абуруз лагъана:

– Израилвияр! Вучиз куьн и кардал тажуб хъанва? Ам икІ къекъведайвал авун чна чи къуватдалди ва я Аллагъдин вилик чи муьминвилини куьмекдалди авур хъиз яни квез? ¹³Ибрагъиман*, Исакъан* ва Якъубан* Аллагъди, чи бубайрин Аллагъди, Вичин ЛукІ Исадал баркалла* гъана. Куьне, лагъайтІа, Ам дувандиз акъудна. ПилатІаз* Ам ахъа хъийиз кІан хъанатІани,

куьне ПилатІан вилик Исадикай кьил къакъудна. ¹⁴ Куьне Пак* ва Гьахъ-Михьи Касдикай кьил къакъудна ва ивикъичⁱ ахъаюн тІалабна. ¹⁵ Амма куьне уьмуьр Гузвайди къена. Аллагъди Адал чан хкана*, чун а кардин шагъидар я! ¹⁶ Иса Месигъдин ТІвар-цІихъ иман* авуни и квез аквазвай ва чидай кас мягъкемарна. Исадихъ иман авуни и кас сагъар хъувуна, и кар квез виридаз акваз-акваз кьилиз акъатна.

¹⁷ Гила, стхаяр, заз чизва хьи, куьне Иса рекъидай чІавуз квез, куь кьиле авайбуруз хъиз, куьне вуч ийизватІа чизвачир. ¹⁸ Месигъди азаб-азият чІугуникай Аллагъди вири пайгъамбаррин* мецелди виликамаз лугъунни авунай, Ада и кар кьилизни акъуднай.

¹⁹ Куь гунагърилай* гъил къахчун патал Аллагъдиз килиг ва Адан рекъел ша! ²⁰ Гъа чІавуз Аллагъди куь руьгъер кІубанарда ва куь патав квез виликамаз тайинарнавай Месигъ – Иса ракъурда.

²¹ Гъеле къуд пад цІийи хъжедалди Ам цаварал аламукъун лазим я. Аллагъдини къадим вахтарылай инихъ Вичин пак пайгъамбардин мецелди гъа икІ жеда лагъанай. ²² Мусади* лагъанай: «Реббиди*, куь Аллагъди, квез зун хътин пайгъамбар ракъурда, ам квекай сад жеда. Куьн гъар са карда гъа пайгъамбардиз табий хъухъ. ²³ Адан чІалаз килигзавачир гъар вуж хъайитІани халкъдин арадай чукурда ва ам телеф жеда»ⁱⁱ. ²⁴ Смаилалай* эгечІна вири пайгъамбаррини гъа и йикъара кьиле феи крарикай виликамаз лагъанай. ²⁵ Пайгъамбардин эвледарни Икърардин* варисар куьн я. Аллагъди Ибрагъимаз лагъай и гафарив куь бубайрихъ галаз и Икърар кутІуннавай: «Ви несилар чилел алай вири халкъар патал хийир-дуьа* жеда»ⁱⁱⁱ. ²⁶ Аллагъди Вичин лукІрал чан хкайла, сифте Ада Ам куьн гунагъ рекъивай яргъа авун патал куь патав ракъурна, гъа икІ Аллагъди Вичин лукІарин куьмекдалди квез хийир-дуьа авуна.

Меслягъатдин вилик

4 ¹ Петруни Ягъя* халкъдив рахадайла, абурун патав хахамар*, Аллагъдин КІвалин* къаравулрин кьилевайди ва сакъаяр* атана. ² Илчийри* халкъдиз чирвилер гузвайла, абуру, Исадал къейидалай къулухъ чан хтун* чешне гъиз, къейидалай къулухъ

ⁱ 3:14 *Ивикъич* – инсан яна къейи кас.

ⁱⁱ 3:22-23 Киххъей Къанун 18:15, 18, 19.

ⁱⁱⁱ 3:25 Хъунухъ 22:18.

чан хтун авай кар тирди чпин рахунра тестикъарзавай. Сакъайриз илчийрин и крарикай гзаф хъел атанвай. ³Абуру Петруни Ягъя къуна ва геж вахт хъуниз килигна, пакамалди абур къазаматна. ⁴Петрудизни Ягъядиз яб гайи гзафбуру Шад Хабардихъ* иман* авуна, гъа икI иманийрин* къадарни вад агъзурдав агакъна.

⁵Пакагъан юкъуз чувудрин* гъакимар, агъсакъалар ва тавратдарар* Ярусалимда санал кIватI хъана. ⁶Абурук къилин хахам Гъайнас, Каяф, Ягъя, Искендер, къилин хахамдин мукъва-къилиярни акахъ хъувунай. ⁷Абуру Петруни Ягъя чпин патав гъун эмирна, гъайила, жузуна:

– Ихътин крар ийидай къуват квез гъинай атана? И крар куъне нин тIварцIелай* ийизва?

⁸И чIавуз Пак Руюгъдив* ацIай Петруди жаваб гана:

– Эй халкъдин гъакимарни агъсакъалар! ⁹КъецIек гъикI сагъ хъхъанатIа ачухарун патал къе куъне чавай жаваб гъаркъзаваⁱ. ¹⁰Квез ва Исраилдин* вири халкъдиз чир хъухъ хъи, и кас исятда куъ вилик сагъ хъхъана акъвазун Назаретдай тир Иса Месигъдин* тIварцIелай авур кар я! Куъне Ам хашуниз* яна къена, амма Аллагъди Адал чан хкана*.

¹¹ *«Куъне – къванцин устIарри – гъяз татана гадарай*

къванцикай

цлан хандакIдин нинIе твадай лап къилин къван хъана»ⁱⁱ.

И гафар гъа Исадикай кхъенвайбур я. ¹²Хилас ийидай масад авач! Гъадан тIварцIелай гъейри чун хиласдай маса тIвар чилин винел алайди туш!

¹³Петруни Ягъя кIелнавачир авам инсанар тирди чизвай гъакимар, абур викIегъвилелди рахазвай тегъер акурла, тажуб жезвай. Гъакимриз абур Исадихъ галаз хъайи ксар тирдини чизвай. ¹⁴Петрудинни Ягъядин патав абуру сагъар хъувунвай касни гваз акурла, гъакимривай са гафни абуруз акси яз лугъуз жезвачир. ¹⁵Инал абуру илчийриз кIвалаяй экъечIун эмирна ва чпин арада меслятар ийиз эгечIна.

¹⁶– И инсанриз чна вуч ийин? – лугъузвай гъакимри, – абурун и чIехи керемат-ишарадикай Ярусалимда авай вири агъалийриз

ⁱ 4:9 Гъаркъун – са вуч ятIани кIевелей тIалабун.

ⁱⁱ 4:11 Забур 117:22.

чир хъанва, чавай а кар кваз такбуна жедач. ¹⁷ Исадикай халкъдин арада мадни гегъеншдиз ван чукІун тавун патал, ша чна абуруз чпин рахунра Адан ТІвар кьун къадагъа ийин.

¹⁸ Гъакимри илчияр мад эверна хкана, Исадин ТІварцІелай рахун ва чирвилер гун абуруз кІевелай къадагъа авуна. ¹⁹ Амма Петрудини Ягъяди жаваб гана:

– Де куьне лагъ, чун Аллагъдилай гзаф квез табий хъунухъ Аллагъдин вилик дуьз кар жедани? ²⁰ Чавай акурдакай ва ван хъайидакай лугъун тавуна акъвазиз жедач.

²¹ Гъакимривай илчийриз жаза гудай багъна жагъуриз жезвачир, абуруз кичІерар гана ахъайна, вучиз лагъайтІа илчийри авур кардай вири халкъди Аллагъдиз шукурар ийизвай. ²² Вич сагъ хъхъунин керемат-ишара акур касдин яшар яхцІур йисалай виниз тир эхир.

Иманийрин дуьа

²³ Азад хъхъайдалай кьулухъ Петруни Ягъя* чпинбурун патав хъфена ва абуру чпиз чІехи хахамрини* агъсакъалри лагъай къван гафарикай ихтилатна. ²⁴ Иманийриз* ван хъайила, абуру вирида сад хъана дуьаяр* авуна:

«Эй Вири Ихтияррин Иеси! Чилни цав, гьуьлер ва анра авай гъар са затІ халкъ авурди Вун я. ²⁵ Чи буба ва Ви лукІни тир Давудан* мецелай Вуна Пак Руьгъдин* куьмекдалди лагъанай:

*Вучиз къал-къил акатзава халкъарик,
инсанрини туькІуьрзава ичІи фендер?*

²⁶ *Къарагъзава чилерин пачагъар
ва гъакимар саналди
меслят жезва Реббидиз акси яз,
Адан Месигъдизни акси яз»^і.*

²⁷ РикІивайни, и шегъерда Гъирудни* ПунтІи ПилатІ* римвийрихъни Израилдин* халкъдихъ галаз сад хъанва. Абурухъ виридахъ Ви ГуьцІуьр алай пак* ЛукІ Исадал гъил хкаждай чІуру къаст авай. ²⁸ ИкІ хъана кІандайди Вуна виликамаз къетІнай. И кар Ви кьудратдин гьунар я. ²⁹ Исятда, я Ребби*, гъакимри чаз гъикІ кичІерар гузватІа, килиг. Гъавиляй Вуна чаз зурба викІегъвилелди

^і 4:25-26 Забур 2:1-2.

Ви гаф инсанриз чирдай къуват це. ³⁰ Инсанриз жуван къудрат къалура, къуй Ви пак ЛукI Исадин ТIвар* кьур-кьур чкада азарри къунвайбуру сагъ хъхъурай, аламатар ва керемат-ишараяр хъурай!

³¹ Дуъаяр авуна куътягъ хъайила, абур кIватI хъанвай чка зурзана. Абур вири Пак Руъгъдив ацIана, ва абуру Аллагъдин Гаф виКегъвилелди инсанрив агакъариз хъана.

Вири уртах я

³² Иманияр* рикIералдини руъгъералди вири сад тир. Садани вичин эменни анжах са вичинди я лугъудачир, абурухъ авай-авачирди уртах тир. ³³ Илчийри* Ребби* Исадал чан хтайдакай* уьткъемвилелди ва агалкъунар аваз шагъидвал ийиз хъанай, Аллагъдини абуруз виридаз чIехи берекат* гузвай. ³⁴ Абурун арада дарвиле авай кас авачир, чпихъ мал-мулк авайбуру вахт-вахтундилай, абур маса гуз, пул гъиз ³⁵ илчийрин ихтиярда твадай, а пул иманийрин арада гъар садаз герек къадар пайдай.

³⁶ Месела, Юсуфа*, Куъпридай тир левиди* (адаз илчийри Барнаба, яни «Секинвал гудайди» лагъай ТIварни ганвай), ³⁷ вичин ник маса гана, пул гъана илчийрин гъиле вугана.

Гъанани ва Сапфира

5 ¹ Гъанани ТIвар алай са касдини адан Сапфира лугъудай папа чпин мулк маса гана. ² Амма пулунин са пай ада вичиз туна, и кардикай адан папазни хабар авай. Амукъай пул ада гъана илчийрин* ихтиярда туна. ³ Петруди адаз лагъана:

— Гъанани, ви рикIиз гъикI хъана иблис* гъахъайди я? Чил маса гайи пулунин са пай чинеба жуваз туналди, вуна Пак Руъгъдикай* таб авуна эхир! ⁴ Вуна маса гудалди чил види тир, вуна адахъ къачур пулни ви пул тир. Вуна вучиз и кар ви рикIе туна? Вуна инсанриз ваъ, Аллагъдиз таб авуна.

⁵ Гъананидиз и гафар ван хъун кумазни, ам гъанал ярх хъана, къена. И кардикай хабар хъайи виридак зурба кичI акатна. ⁶ Ахпа жегъилри, атана, Гъанани кафандик кутуна ва тухвана кучукна.

⁷ Гъуъл къейидакай хабар авачир адан паб пуд сятдилай хъиз атана акъатна. ⁸ Петруди адавай хабар къуна:

— Лагъ кван, гъуълуьхъ галаз куъне чил гъа икъван пулунихъ маса ганани?

— Эхъ, — жаваб гана ада, — гъакъван пулунихъ.

⁹ – Аллагъдин Руьгъ* синагъ авун патал куьне вучиз гаф-чІал сад авунва? – лагъана Петруди. – Ингъе ви гъуьлуьн мейит сура туна хтанвайбур раКарив гва, абуру ви мейитни суруз тухуда.

¹⁰ Гъа инал и паб, Петрудин кІвачерик ярх хъана, къена. Гъахъай жегъилриз ам къенваз акуна. Абуру паб тухвана гъуьлуьн патав кучукна. ¹¹ Иманийрин кІватІалдик* ва и кардикай ван хъайи амай жемьтдик зурба кичІ акатна.

Аламатар ва керемат-ишараяр

¹² Халкъдин арада илчийри* гзаф аламатар ва керемат-ишараяр къалуриз хъана. Вири иманияр* Сулейманан* ширасдик кІватІ жедай. ¹³ Иманийрин кІватІалдик* квачир инсанри абурук экечІ-дай жуьрэт ийизвачир, ятІани инсанри имандал* атайбуруз гъуьрметзавай. ¹⁴ Реббидихъ* иман ийизвай итимринни папарин къадар къвердавай артух жезвай. ¹⁵ Вири и аламатрин нетижа яз, куьчедай физвай Петрудин хъен хъайитІани алуькьрай лугъуз инсанри азар квайбур куьчейриз акъуддай, абур месерал къат-курдай. ¹⁶ Ярусалимдин мукъув гвай шегъеррайни инсанар кЕретІралди къведай. Абуру аниз азарар квай чпинбур ва жинерри* гъалдай вегъенвайбур гъидай, вири начагъбур чпин тІалрикай азад хъжедай.

Илчийр хурук кутун

¹⁷ Илчийрал* пехил хъанвай къилин хахамди* ва адан тереф-дарар тир сакъайри* ¹⁸ илчийр къуна ва шегъердин къазаматда туна. ¹⁹ Амма йифиз Реббидин* малаикди* варар ахъайна, абур ахкъудна.

²⁰ – Аллагъдин КІвализ* алад, – лагъана ада, – фена инсанриз и цІйи уьмуьрдикай вири лагъ.

²¹ Чпиз лагъайвал, экуьнахъ фадамаз Аллагъдин КІвализ атана, абур халкъдиз чирвилер гуз эгечІна.

Къилин хахамди* ва адан мукъув гвайбуру экуьнахъ Меслягъатдин* векилар ва Израилдин* вири агъсакъалар кІватІна, къазаматда авай илчийр гъун патал аниз итимар раКъурна. ²² Нуькерар къазаматдиз атайла, илчийр ана авачиз хъана. Элкъвена хтана, абуру чеб раКъурнавайбуруз лагъана:

²³ – Къазаматдин варар мягъкемдиз агалнавай, варарални къаравулар алай, амма чун къазаматдин къенез гъахъайла, чаз анай садни жагъанач.

²⁴ И ван хъайила, чЕхи хахамри ва Аллагъдин КІвалин къаравулрин кыле авайда, им вуч лагъай чІал я лугъуз, фикирар ийиз хъана. ²⁵ Гъа чІавуз са ни ятІани атана ихътин хабар гана:

– Ингъе, куъне къазаматда турбуру Аллагъдин КІвале акъвазна жемятдиз чирвилер гузва.

²⁶ Аллагъдин КІвалин къаравулрин кылевайди вичин итимарни галаз фена илчияр гваз хтана. Халкъди къван гунихъай кичЕзвай абуру илчияр гужуналди хканачир.

²⁷ Силис къун патал илчияр къилин хахамдин патав Меслягъатдиз гъана.

²⁸ – Чна квез Исадин ТІвар* къун кЕвелай къадагъа авуначирни? – лагъана къилин хахамди, – амма куъне куъ чирвилерив Ярусалим аЦІурзава. Гъадалайни гъейри, квез Иса къинин тахсирни чи хиве тваз кІанзава.

²⁹ – Инсанрилай гзаф Аллагъдиз табиѳвал авун лазим я! – жаваб гана Петрудини муъкуъ илчийри. – ³⁰ Чи бубайрин Аллагъди куъне кІарасдин хашуниз* яна къейи Исадал чан хкана*.

³¹ Исраилдиз Аллагъдин рекъел къведай* ва гунагърилай* гъил къахчудай мумкинвал гун патал, гъа и Иса Аллагъди Вичин эрчІи гъилихъай ацукъарна ва Адакай ЧЕхиди ва Хиласкар авуна.

³² И кардин шагъидар тек са чун туш, гъакІни Аллагъди Вичиз табиѳбуруз гузвай Пак Руьгъни* я.

³³ И гафар ван хъайибурук хъилен цІай акатна. Абуруз илчияр рекъиз кІанзавай. ³⁴ И чІавуз Меслягъатдин вилик фарисейрикай* тир Гамалил экъечІна. Ам Къанундин* муаллим тир, вири халкъди адаз гъурметзавай. Гъамалила илчияр са къадар вахтунда къежел акъудун эмирна ³⁵ ва дуванханада авайбуруз лагъана:

– Исраилвияр! Куъне квез и инсанриз вуч ийиз кІанзаватІа хъсандиз фагъум ая. ³⁶ Са тІимил идалай вилик вич чЕхи кас хъиз къалурзавай Тавдас лугъудай сад хъанай. Къуд виш къван касди адан пад къунай, амма ам яна къейила, адан вири терефдарар гъарнихъ чкІана, адан крарни тахъайдай хъана. ³⁷ Адалай къулухъ, агъалияр сиягъдиз къачудай чІавуз, Галилейдай* тир Ягъуд* пайда хъана. Адани инсанрин са кІватІал вичин патаз гъана. Гъамни яна къена, гъадан терефдарарни гъар сад санихъ чкІана. ³⁸ ГъакІ хъайила за квез лугъузва: и инсанрик хкуърмир. Абур ахъая. Абурун мурадари крар абуруз чпиз кІан хъана ийизвайбур ятІа, а кІвалахар вири терг жеда. ³⁹ Абурун крар Аллагъдиз

кІан хъана ийизвайбур ятІа, квелай абур тергиз алакьдач, куьнни Аллагьдиз акси жедайвал ийимир.

Ада кІватІ хъанвай инсанар чІалал гъана. ⁴⁰Абуру илчийриз эверна ва абур къамчидалди гатаз туна. Ахпа илчийриз мад Исадин ТІвар хкъун къадагъа авуна, абур ахъайна. ⁴¹Исадин ТІварцІин хатурдай ихътин русвагъвилез лайих авунал, шад яз илчийр Меслягъат кІватІ хъанвай чкадай экъечІна. ⁴²Гъар юкъуз Аллагьдин КІвалени чпин кІвалера абуру акъваз тавуна чирвилер гузвай ва, Шад Хабар* яз, Иса – Месигъ* тирди лугъузвай.

Ирид шемас хкъягъун

Б¹Тилмизрин* къадар артух жезвай чІавуз юнан чІалал рахдай чувудри* чкадин чувудрилай шикаятар ийиз хъанай. Юнан чувудри лугъузвай хъи, гъар йикъан фу пайдайла, чкадин чувудри юнан чувудрин хендедаяр кваз къазвач. ²Иниз килигна цІикъвед илчиди* вири тилмизар санал кІватІна лагъана:

– Аллагьдин Гаф чукІурун туна, тІуьнин-хъунин месэлаяр гъялун чаз кутугнавач. ³ГъакІ хъайила, стхаяр, куь арадай ирид кас хкъягъа, чнани а везифаяр гъабурун хиве твада. И ксар гъуьрмет авай, Руьгъдив* ацІанвай ва акъул авай ксар хъун лазим я. ⁴Чна, лагъайтІа, гзафни-гзаф чи вахт дуьаяр* авунизни Аллагьдин Гаф чукІуруниз серфда.

⁵И меслят вирибуруз хуш хъана, абуру Истефас (ам имандивни* Пак Руьгъдив* ацІанвай), ФилипІ, Пархар, НикІанур, Тимун, Парман ва виликдай чувудрин диндал хъайи антІиахви НикІалай хкъяна. ⁶Ирид касни илчийриз къалурнай, абуру, дуьа авуна, абурал гъилер эцигна*.

⁷Аллагьдин Гаф гегъеншдиз чкІизвай, тилмизрин къадарни Ярусалимда къвердавай артух жезвай, хахамрикайни* гзафбур имандал атана.

Истефас къазаматда тун

⁸Аллагьди къуватни берекат* ганвай Истефаса халкъдин арада зурба аламатар ва керемат-ишараяр къалурзавай. ⁹«Азад хъайибурун» синагугдикай* тир чеб Киринейдай ва Искендерандай атанвай чувудри* ва Киликатдай ва Асия вилайтдай* тир са шумуд чувудди Истефасахъ галаз гъуьжетар ийиз хъана. ¹⁰Амма Руьгъди* Истефасаз ахътин акъул гана хъи, абурувай садавайни гъуьжетра адал гъалибвал къачуз хъанач. ¹¹ГъакІ хъайила,

Истефасан рекъибри чинеба меслят хъана са бязи инсанрив Истефасакай икI лугъуз туна:

– Ада Мусадизни* Аллагъдиз акси яз чIуру гафар лугъудайла, чаз ван хъана.

¹² Гъа икI а ксари халкъ, тавратдарар* ва агъсакъалар Истефасаз акси акъвазарна. Истефасакай хъел авайбуру ам къуна Меслягъат* кIватI жезвай чкадиз гъана. ¹³ Абуру жагъурай тапан шагъидри лугъудай:

– Ам датIана Аллагъдин КIваликайни* Къанундикай* чIурукIа рахазва. ¹⁴ «Назаретдай тир а Исади Аллагъдин КIвал барбатIа, чаз Мусадитур къайдаяр дегишарда», – лугъуз Истефас рахадайла, чаз ван хъанай.

¹⁵ Меслягъатда авай къванбур вири Истефасаз дикъетдалди килигзавай. Адан чин абуруз малаикдин* чин хъыз аквазвай.

Истефасан рахунар

7 ¹ Къилин хахамди* Истефасавай хабар къуна:
– ГъакI яни?

² – Стхаярни бубаяр! – жаваб гана Истефаса. – Заз яб це. Чи буба Ибрагъим* гъеле Месапатамда амайла, ам Харандиз фидалди вилик, адаз баркалла* алай Аллагъ вичив рахаз акунай.

³ «Жуван уълкве ва мукъва-къилияр тур. Вун За ваз къалурдай чил галайвал алад»ⁱ, – лагъана Аллагъди. ⁴ Халдейрин чилер туна, Ибрагъим Харандиз куьч хъана. Буба къейила, Аллагъди Ибрагъим исятда куьне уьмуьр тухузвай и чилерал куьчарна. ⁵ Аллагъди адаз эменни яз са чIиб чил къванни ганач. Ибрагъимахъ а чIавуз веледар авачиртIани, Аллагъди и чил адаз ва адан эвледриз гуда лагъана хиве къунай. ⁶ Аллагъди адаз лагъанай: «Ви несилар гъурбатда къурабаяр яз, къуд виш йисуз лукIвиле жада, абуруз садани инсафдач. ⁷ Амма абур лукIвиле тур халкъдиз За жаза гуда. Ахпа ви несилар анай экъечIна хъфейла, абуру и чкадал атана Заз къуллугъда»ⁱⁱ.

⁸ Ахпа Ада Ибрагъимахъ галаз Икърар* кутIунна, а Икърардин лишанни суьннет авун хъана. Ибрагъимаз хва Исакъ* хъана, адани ам хайи муьжуьд йикъалай суьннетна. Ахпа Исакъаз хва Якъуб* хъана, а хцикайни цIикъвед тайифадин буба хъана.

ⁱ 7:3 Хъунухъ 12:1.

ⁱⁱ 7:6-7 Хъунухъ 15:13-14.

⁹Якъубан цІусад хва чпин стха Юсуфал* пехил тир, гьакІ хьайила абуру ам Мисридиз* лукІвиллиз маса гана. Амма Аллагъ Юсуфахъ галаз хъана. ¹⁰Аллагъди ам вири четинвилерай акъудна. Ада Юсуфаз акбул-камал гана, адалай фиръаван – Мисридин пачагъ, рази жедайвал авуна. Фиръавандини Юсуф вири Мисридин ва вичин мал-мулк идара ийидай гьакимвиле тайинарна. ¹¹Ахпа вири Мисрида ва Къенанда* каш ва зурба мусибатар гьатна. Чи бубайриз недай затІ гьатзавачир. ¹²Мисрида техил ава лагъана ван хъайи Якъуба аниз вичин рухваяр сад лагъай гъилера ракъурна. ¹³Къвед лагъай гъилера стхаяр иниз атайла, Юсуфа абуруз вич вуж ятІа лагъана, гьа икІ фиръавандизни Юсуфан хизандикай хабар хъана. ¹⁴Идалай къулухъ Юсуфа вичин буба Якъуб ва амай вири хизан, санлай хизанда пудкъанни цІувад кас авай, вичин патав гъиз ксар ракъурна. ¹⁵Якъуб Мисридиз атана, ана ам ва адан рухваяр къена. ¹⁶Абурун мейитар Шехемдиз хкана, Ибрагъима Шехемдай тир Гьамуран рухвайривай гимишдин пулунихъ къачур сура туна.

¹⁷⁻¹⁸Аллагъди Ибрагъимаз гайи гаф къилиз акъуддай вахт мукъвал жердавай, тахтуниз Юсуфакай хабар авачир маса пачагъ къведалди чи халкъдин къадарни Мисрида лап артух хъана. ¹⁹Чи халкъдихъ галаз а пачагъди вич хаинвилелди тухузвай, ада чи бубайриз инсаф ийизвачир. Ада гьатта ханвай бицІекар, абурал чан аламукъ тавун патал, куьчедиз гадарун мажбурзавай.

²⁰Гьа чІавуз Муса* дидедиз хъана. Ам лугъуз тежедай къван иер аял тир. Сифте пуд вацра Муса вичин бубадин кІвале хъана, ²¹ахпа аял гадарна, гъанлай ам фиръавандин руша къахчуна. Руша аялдиз, вичин хайи хциз хъиз, тербия гана. ²²Мусади Мисридин гьа чІаван вири илимар чирнавай; ам кар алакьдай, рахунрин устад яз чІехи хъана. ²³Вичин яхцІур йис тамам хъайила, ада вичин халкъдикай тир стхайрал къил чІугун къетІна.

²⁴Садра адаз мисривиди са исраилвидин хатурдик хкІурзавайвал акуна. Мусади исраилвидин пад хвена, ада, къисас къахчун яз, мисриви яна къена. ²⁵Мусади вичин куьмекдалди вичин стхаяр Аллагъди хиласдайдан гъавурда абур ава лугъуз фикирзавай, амма абур и кардин гъавурда гьатзавачир. ²⁶Пакагъан юкъуз Мусадиз къве исраилви кикІиз акуна. Ам абур туьхкІуьр хъийиз алахъна. «Я итимар, куьн стхаяр я, – лагъана ада, – вучиз куьне куь хатур хазва?»

²⁷ Хатурда эцязавайда, Мусадиз рум гана хьиз, лагъана: «Вун гъаким ва чЕхиди яз эцигайди вуж я? ²⁸ ТахъайтІа накъан мисриви хьиз ваз зунни яна рекъиз кІанзавани?»ⁱ

²⁹ И гафарилай гуьгъуьниз Муса Мидияндиз катна, ана къураба яз амукъна. Ана Мусадикай къве хчин буба хъана.

³⁰ ЯхцІур йис алатайла, Синай* дагъдин мукъув, къурумда адаз ялавди къунвай валарин юкъвай малаик* акуна. ³¹ Ам акурла, Муса мягътел хъана. Вуч хъанватІа чириз кІанз валариз мукъва хъайила, Мусадиз Реббидин* ван атана: ³² «Зун ви бан-бубайрин, Ибрагъиман, Исакъан ва Якъубан Аллагъ я». КичІе хъана Муса зурзас акъвазна. Адавай къил хкажна килигдай жуьрэт хъанач. ³³ Реббиди лагъана: «КІвачин къапар хтІуна, Вун акъвазнавай чка пак* чил я. ³⁴ Зи халкъдиз Мисрида инсаф тийизвайдакай Заз хабар ава. Заз абурун шел-хвалдин ван къвезва. Зун абур лукІвиликай азад авун патал атанва. За вун Мисридиз ракъурзава, алад».

³⁵ Аллагъди исраилвийрин патав абуру чпи «Вун гъаким ва чЕхиди яз эцигайди вуж я?» лагъана абуру инкарай гъа и Муса ракъурна. Кузвай валарин юкъвай адан вилик пайда хъайи малаикдин куьмекдалди Аллагъди Вичи ам исраилвийрин чЕхиди яз ва абур хиласдайди яз Муса ракъурнавай. ³⁶ Мусадиди, аламатар ва керемат-ишараяр къалуриз, исраилвияр Мисридай ахкъудна, Яру гъуьлелай алудна, ахпа абур къурумдай яхцІур йисуз тухвана.

³⁷ Гъа и Мусадиди Исраилдин* халкъдиз лагъана: «Реббиди, куь Аллагъди, квез зун хътин пайгъамбар* ракъурда, ам квейкай сад жеда»ⁱⁱ.

³⁸ Чи бан-бубаяр къурумда санал кІватІ хъанвайла, Мусани гъабурухъ галаз авай. Ана малаикди Синай дагъдал Мусадиз, Мусадиди чи бубайриз, чал агакъарун патал, эбеди яз амукъдай гафар лагъана.

³⁹ Амма чи бубайриз Мусадин чІалаз килигиз кІан хъанач, абуру ам инкарна. Абуруз элкъвена Мисридиз хъфиз кІанзавай.

⁴⁰ Абуру Гъаруназ* лагъана: «Чаз чун вичин гуьгъуьна аваз вилик тухудай аллагъ туйкІуьра. Чун Мисридай акъудай Мусадикай лагъайтІа, чаз адахъ вуч хъанватІа чидач!»ⁱⁱⁱ ⁴¹ Абуру къизилдикай

ⁱ 7:27-28 ЭхкъечІун 2:14.

ⁱⁱ 7:37 Киххъей Къанун 18:15.

ⁱⁱⁱ 7:40 ЭхкъечІун 32:1.

дана туькІуьрна, гьа бутдиз* кьурбандар гьиз ва чпин гьилералди авур бутдин сагълугъдай суварар ийиз хьана.

⁴² Гьа чІавуз Аллагьди абурухъ далу элкьуьрна, абур цава авай гьетеризни маса затІариз икрам ийиз гьана туна. И кардикай пайгьамбаррини кхьенай:

«Исраилдин халкъ!

Кьурумда хьайи яхцІур йисан кьене

куьне Заз кьурбандар авунайни кьван?

43

Квев куь аллагь Малухан алачух

ва куь аллагь Ремфанан гьед

ва абурун шикилар гвай

вуна чпиз икрам авун паталди.

ГьакІ хьайила, За куьн

Бабилдилаини анихъ суьргьунда»ⁱ.

⁴⁴ Кьурумда чи бубайрив Шагьидвилиин Алачух* гвай. И Алачух Мусаді Аллагьди кьалурайвални лагьайвал туькІуьрнавай. ⁴⁵ Чи бубаяр аниз кьвердавай Аллагьди ана авай халкьар чукурнай, ва абурун чилер кьаз Нунан хва Шуай* кьиле аваз фидай чІавузни и алачух чи бубайрив гвай. Ахпа алачух несилрилай несилрив вугуз хьана. Давуд* пачагьдин девирдалди а алачухни и чилерал аламай. ⁴⁶ Давуд пачагьдилай Аллагь рази тир, Давуда, лагьайтІа, вичивай Якьубан Аллагьдиз кІвал эцигайтІа жедани лугьуз Аллагьдивай хабар кьуна. ⁴⁷ Аллагьдиз кІвал Сулейман* пачагьди эцигна. ⁴⁸ Амма Цаварал Алайда инсанри эцигнавай кІвалера уьмуьр тухудач. Пайгьамбарди идакай икІ лугьузва:

49

«Цавар Зи тахт я, чилни – Зи кІвачерик квай даях.

Квевай Заз гьихьтин кІвал эцигиз жеда?

Заз ял ядай чка гьинава? – лугьузва Реббиди. –

50

Дуьньяда авай кьван вири шейэр

Зи Гьилералди авунвайбур тушни кьван?»ⁱⁱ

⁵¹ Эй кьилиз ялдай, Аллагь тийижир рикІ авай, Аллагь патал япар бишибур! Куьн датІана Пак Руьгьдиз* акси экъечІава! Куьн

ⁱ 7:42-43 Амус 5:25-27.

ⁱⁱ 7:49-50 Яшай 66:1-2.

куь бубаяр хъиз я! ⁵² Куь бубайри хурук кутун тавур са пайгъамбар къванни хъайиди яни? Аллагъдин Гъахъ-Михъиди атуникай виликамаз хабарар гайибур абуру ягъиз, рекъиз хъана, исятда куьне хаинвилелди гъа и гъахъ ЛукI Вич яна къена. ⁵³ Квез, лагъайтIа, Аллагъди малаикрин куьмекдалди Къанун* ганай, амма куьне адал амал авунач.

Истефасаз къван гун

⁵⁴ Меслягъатдин* векилриз и гафарин ван хъайила, абур хъилен цIай акатна, сарар регъвез акъвазна. ⁵⁵ Истефас Пак Руьгъдив* ацIанвай. Ам цавуз килигзавай, анай адаз баркалла* алай Аллагъ ва Адан эрчIи гъилихъай акъвазнавай Иса акуна.

⁵⁶ — Килиг, — лагъана ада, — заз ахъа хъайи цавара Аллагъдин эрчIи гъилихъай акъвазнавай Инсандин Хва* аквазва.

⁵⁷ Инал абур, чпин япара тупIар туна, гъарайиз, вирида сад хъиз адал хкадарна. ⁵⁸ Абуру ам галчIурна шегъердай къерехдиз акъудна, гъана ам къванцин хура туна. Тахсир кутазвай шагъидри Шаул лугъудай жегъил касдин кIвачерив чпин пекер тунай.

⁵⁹ Абуру Истефасаз къван гудайла, Истефаса дад авуна:

— Я Ребби* Иса, зи руьгъ Вуна къабула.

⁶⁰ Ахпа ада чилиз метIер яна, ван ацалтна гъарайна:

— Я Ребби, Вуна абурун и гунагъдила* гъил къахчу.

И гафар лагъана, Истефасан чан хкатна.

Шаула иманияр хурук кутун

8 ¹ Шаула Истефас къин дуьз кар яз гъисабнай.

Гъа йикъалай Ярусалимда Исадихъ иманийрин кIватIал* кIевелай хурук кутаз эгечIнай. Илчийрилай* гъейри, амай вири катна фена, Ягъудатдизни* Самариятдиз* чкIанай. ² Аллагъ рикIел алай инсанри Истефас кучукна, адахъ чIехи шел-хвал авунай. ³ Шаул иманийрин кIватIал терг ийиз алахъзавай. Ада, кIвалаяй кIвализ физ, имандал* атай итимарни папар къаз, абур къазаматда тваз хъана.

ФилипI Самаратда

⁴ Ярусалимдай катайбуру, чеб гъина аваз хъайитIани виринра Шад Хабар* агакъариз, Аллагъдин Гаф чукIурзавай. ⁵ ФилипI Самариятдин* меркездиз атана, ана Месигъдикай* муштулухар гуз хъана. ⁶ ФилипIа къалурзавай керемат-ишараяр акваз,

адаз яб гайи вири инсанри рикIивай адан крариз фикир гузвай. ⁷ЧIуру жинерар* квайбурукай гъарай галаз абур хкатзавай, фалужди янавайбурни кьецIибур сагъ хъжезвай. ⁸Шегьерэгълияр лап шад тир.

⁹И шегьерда ицитIар авунал машгъул са кас авай, адан тIварни Симун тир. Адан ицитIвилел самаратвияр* вири гъейран тир. Ада вич зурба кас хъиз къалурзавай. ¹⁰Адан аламатри пун квайбурун ва амай маса инсанрин фикирар чпел желбзавай.

– Симун – Аллагъдин Къуват я, а Къуватдиз Зурбади лугъузва, – тестикъзавай абуру.

¹¹Инсанрин фикирар ада вичихъ желбнавай, вучиз лагъайтIа вичин гиллейрив вири мягътелариз хейлин вахтар тир. ¹²ФилипIа, лагъайтIа, Аллагъдин Пачагълугъдикайни* Иса Месигъ тирдакай Шад Хабарар гузвай. Итимарни, папарни имандал* къвезвай ва абуру цик акахъун къачузвай*. ¹³Симунни имандал атана, ада цик акахъун къачуна ва ам ФилипIахъ галаз амукъна. ФилипIа къалурзавай аламатар ва керемат-ишараяр акваз, ам мягътел жезвай.

¹⁴Самаратдин халкъди Аллагъдин Гаф къабулна лугъудай хабар Ярусалимда авай илчийрал* агакъайла, абуру аниз Петруни Ягъя* ракъурна. ¹⁵Абуру, атана, цIийиз иман къабулайбурук Пак Руьгъ* акатрай лугъуз, дуьаяр* ийиз хъана, ¹⁶вучиз лагъайтIа абурук гъеле садакни Пак Руьгъ акатнавачир. Абуру анжах Иса Месигъдин ТIварцIелай* цик акахъун къачунай. ¹⁷Ахпа Петрудини Ягъяди абурал гъилер эцигна*, абурук Пак Руьгъ акатна. ¹⁸Илчийри гъилер эцигуникди, инсанрик Руьгъ* акатзавайди акур Симуна абуруз пул гъана ¹⁹ва лагъана:

– За садал гъилер эцигайла, гъа касдикни Пак Руьгъ акатдайвал куьне зазни гъахътин къуват це.

²⁰– Вуна Аллагъди гузвай пай пулунихъ къачуз жеда лугъузватIа, вун гъа пулни галаз къий! – жаваб гана Петруди. ²¹– Ваз и карда иштиракдай са ихтиярни авач, вучиз лагъайтIа ви рикI Аллагъдин вилик гъахъ туш. ²²Ша, вун Аллагъдин рекъел элячI, Реббидиз* дуьаяр ая, белки Ада ви рикIе чIуру фикир хъунилай гъил къахчун. ²³Ви рикI туькъуьлвилив ацIанвайди ва вун батIулвиллин зунжурра гъатнавайди заз аквазва.

²⁴Инал Симуна тIалабна:

– Куьне лагъай крар зи къилел текъведайвал за квез зи паталай Аллагъдиз дуьаяр авун тавакъу ийизва.

²⁵ Чпин вилериз акур къван крарикай инсанриз суьгьбетар авуна, Аллагьдин Гаф абурал агакьарайдалай къулухъ, илчияр Ярусалимдиз хьфена. Хьфидай рекъе абурю Самариятдин гзаф къадар хуьрера Шад Хабардикай ахъайиз хъана.

ФилипІни эфияпви

²⁶ Реббидин* малаикди* ФилипІаз лагъана:

— Къарагъ, къибледихъ Ярусалимдай Газадиз физвай, кІвачик гзаф квачир рекъел экъечІ.

²⁷ ФилипІ къарагъна фена. Ингъе, эфияп худум* — Гъебешдин Кандикат тІвар алай пачагъ-ханумдин вири хазина гъиле авай везир а рекъай файтунда аваз физвай. Ам Ярусалимдай ибадат* авуна ²⁸ кІвализ хьфизвай. Файтунда ацукъна, ада Яшай пайгъамбардин* ктаб кІелзавай. ²⁹ Руьгъди* ФилипІаз лагъана:

— А файтундиз мукъва хъана, адан къвалал алаз алад.

³⁰ ФилипІ зверна файтундин патав атана. Анай адаз Яшай пайгъамбарди кхъенвай гафар эфияпвиди гьикІ кІелзаватІа ван хъана.

— Вун кІелзавайдан гъавурда акъазвани? — хабар къуна ФилипІа адавай.

³¹ — Гъавурда твадай кас тахъайла, зун гьикІ гъатрай? — жаваб гана везирди. Ада ФилипІаз файтундиз акъахна вичин патав ацукъун теклифна. ³² Везирди Каламдай* кІелзавай чка ихътинди тир:

*«Ам хеб хьиз, къасаб ийиз тухванай,
сар твазвайдан вилик квай кІел кисдайвал,
Ада гъич сивни ахъайзавачир.*

³³ *Ам акъван русвагъ авунай хьи,
Адаз атІай карни гъахъди хъаначир.
Адан эвледрикай лугъуз жедай вуж ава?
Адан чан чилел къахчунай эхир»^і.*

³⁴ Худумди ФилипІавай хабар къуна:

— Лагъ кван садра заз, ина пайгъамбар* никай рахазва? Вичикай, я тахъайтІа са масадакай?

³⁵ ФилипІа, ада кІелай чкадила гатІунна, адаз Исадикай Шад Хабар* гуз хъана. ³⁶⁻³⁷ Атана абур яд авай чкадив агакъна.

^і 8:32-33 Яшай 53:7-8

– Ингъе, ина ядни ава, – лагъана худумди. – Цик акахъун къачудайла*, зи вилик пад ни къада?

³⁸ Ада фйитун акъвазра лагъана эмирна. ФилипИни худум къведни цел фена. ФилипIа адав цик акахъун къачуз туна. ³⁹ Абур цйй экъечIайла, Аллагъдин Руьгъди ФилипI садлагъана анлай къахчуна хутахна. Худумдиз ам мад ахкунач. Шад хъйи худумди вичин рехъ давамарна. ⁴⁰ ФилипI Ашдад шегъердиз акъатна. Ада Кесар шегъердиз фидай рекъел алай вири шегъеррив Шад Хабар агакъарна.

Шаул имандал атун

9 ¹⁻² Шаула Реббидин* тилмизрин* къилел тIурфан акъудзавай, ам абур яна рекъиз кIанз хъиле кузвай. Шаулаз Шам шегъерда Исадихъ иман* авунин рекъе авай ксар – гъам итимар, гъамни папар – гъилер кутIунна Ярусалимдиз хкиз кIанзавай. И кар авун патал ада къилин хахамдивай* Шамда авай синагугриз* чарар кхъин тIалабна. ³ Ам Шамдив агакъзавай рекъе, садлагъана цава куькIвей экуьни къуд пата нур туна. ⁴ Шаул чилел ярх хъана. Адаз вичихъ элкъвена рахазвай са ван хъана:

– Шаул, я Шаул, вуна Зун вучиз хурук кутазва?

⁵ – Вун вуж я, я Агъа? – жузуна Шаула.

– Зун вуна хурук кутазвай Иса я, – жаваб гана ванци, – ⁶ ис-ятда къарагъна шегъердиз алад, ана вуна вуч авуна кIандатIа ваз лугъуда.

⁷ Шаулахъ галай инсанар анал къах хъана амукъна, садавайни сивйй гаф акъудиз хъанач. Абуруз ван атана, амма акур кас хъанач. ⁸ Шаул чилелай къарагъна, амма вилер ахъаяйла, ам затIни такваз амукъна. Шамдиз ам гъил къуна гъана. ⁹ Пуд йикъан къене адаз затIни акуначир, ада я тIуьнни авуначир, я хъунни.

¹⁰ Шамда Гъанани тIвар алай са тилмиз авай. Адаз са карагун акуна. Адахъ галаз Ребби рахана:

– Гъанани!

– Гъай, Ребби, – лагъана жаваб гана ада.

¹¹ – «Дуьз» тIвар алай куьчеда авай Ягъудан* кIвализ фена, Tпарас шегъердай тир Шаул лугъудай кас хабар яхъ, ингъе, ада дуьаяр* ийизва, – лагъана Реббиди.

¹² Шаулаз вичин патав Гъанани лугъудай кас керематдин* жуь-реда атайди ва Гъананиди адан вилерал гъилер эцигна* абур ахъа хъувурди карагна.

¹³ – Я Ребби, – жаваб гана Гъананиди, – а касди Ваз талукъ-буруз Ярусалимда авур писвилерикай заз гзаф ванер хъана. ¹⁴ Ам иниз Ви ТІвар* кьур кьванди кьазаматда твадай ихтиярар чІехи хахамривай кьачуна атанвайди я.

¹⁵ – Алад! – лагъана Реббиди. – А кас Зи ТІвар пачагърин ва Исраилдинни* маса халкъаррин арада машгъур авун патал За хкъанавай алат я. ¹⁶ Зи ТІварцин патахъай вичи гьикъван азаб-азият чІугвадатІа За адаз кьалурда.

¹⁷ Гъанани фена, вичиз лагъай кІвализ гьахъна. Ада Шаулал гъилер эцигна, лагъана:

– Шаул стха, вун иниз кьведай рекъе пайда хъайи Ребби Исади ви вилериз экв ахквадайвал ва вун Пак Руюгдив* ацІудайвал зун ви патав ракъурнава.

¹⁸ Гъа и арада Шаулаз вичин вилерилай перде алатай хъиз хъана, адан вилер ачух хъхъана. Ада, къарагъна, цик акахъун кьачуна*. ¹⁹ Ахпа ада фу тІуьна, адан чандиз такъат хтана.

Шаул Шамда

Шаул са шумуд юкьуз тилмизрихъ* галаз Шамда хъана. ²⁰ Ге-жел тевгъена, ада синаугра* Иса Аллагъдин Хва* тирдакай вязер ийизвай. ²¹ Адан ван хъайи вирида тажуб яз лугъудай:

– Ярусалимда Исадин ТІвар* кьурбур терг ийиз хъайиди гьам туширни? Ам иниз иманияр* кьуна чІехи хахамрин* патав ху-тахиз атанвайди туширни?

²² Шаулан вязер кьвердавай кьуватда гьатзавай. Иса Месигъ* я лугъуз субутариз, Шамда авай чувудриз* ада лугъудай гаф тазвачир.

²³ Са кьадар вахт алатна фена, чувудри Шаул яна рекъин кьетІна. ²⁴ Амма Шаулаз абурун чІуру кьастуникай хабар хъана. Абуру, ам яна рекъиз кІанз, йифиз-юкьуз шегъердин варарихъ къаравулвал чІугуна. ²⁵ Амма йифиз Шаулан тилмизри ам куткунда аваз шегъердин цлалай авадарна.

Шаул Ярусалимда

²⁶ Шаул Ярусалимдиз хтана, гъана ам тилмизрик* акахъиз алахъна, амма абуруз адахъай кичІе тир, ам имандал* атунин чІалахъ абур жезвачир. ²⁷ Барнабади адаз куьмек гана ва ам ил-чийрин* патав гъана. Ада абуруз Шаулаз Шамдин рекъе Ребби* акурвал, Ребби адахъ галаз рахайвал ва Шаула Шамда викІегъ-даказ Исадин ТІварцІикай* вязер авурвал ахъайна. ²⁸ Са кьадар

вахтунда Шаул Ярусалимда иманийрин* амадаг хяна, ада Реб-бидин Тварцелай викЕгъдиз вязер ийизвай. ²⁹ Ам юнан чІалал рахадай чувудрихъ* галаз гьужетра гьатдай. Гьавиляй абур ам рекъиз алахънай. ³⁰ Иман гвай стхайриз и кардикай хабар хьайила, абуру Шаул Кесар шегьердиз тухвана, анайни ТІарасдиз рекъе туна.

³¹ Гьа и чІавуз Ягьудатда*, Галилейда* ва Самариятда* иманийрин кІватІалар* патал ислягъ йикъар алукъна. Пак Руьгьдин* куьмекдалди кІватІалар мягъкем, иманийрин къадарни гзаф жезвай. Абуру Аллагъдикай кичІе яз уьмуьр гьалзавай.

Эней сагъарун

³² Уьлкве тирвал къекъвей Петру Месигъдиз* талукъ инсанрал къыл чІугун патал Луьда шегьердизни атана. ³³ Ана Эней лугьудай са кас авай. Ам фалужди яна, муьжуьд йисан къене меселай къарагъзавачир. ³⁴ Петруди адаз лагъана:

– Эней! Иса Месигъди вун дири хьийизва. Къарагъ! Жуван месни кІватІ хьия.

Эней гьасятда къарагъна. ³⁵ Луьда шегьердинни Шарун арандин агъалийриз ам сагъ хъхъайди акурла, абур Аллагъдихъ элкъвена.

Табита

³⁶ Яфа шегьерда Исадихъ иман* ийизвай са паб авай, адан тІварни Табита, яни «Жейран» тир. Табитади гзаф хъсанвилер ийидай, кесибриз куьмекар гудай. ³⁷ Гьа и вахтунда ам азарди къуна къена. Адан мейит чухъвена винеллай кІвале эцигна. ³⁸ Луьда шегьер Яфадин патав гвай. Петру Луьдада ава лагъана ван хьайи тилмизри* адан патав къве кас ракъурна, минетдалди лагъана:

– Геж тавуна чи шегьердиз ша ман!

³⁹ Петру абурухъ галаз фена. Атана агакъайла, абуру ам винеллай кІвализ тухвана. Ина вири хендедаяр атана адал алтІушна. Абуру, чпиз Жейрана вичел чан аламай чІавуз цвайи булушкаярни маса пекер къалуриз, шел-хвал ийизвай. ⁴⁰ Петруди абур вири кІвалаяй акъудна, метІер чилиз яна, дуьбаяр* авуна, къенвайдахъ элкъвена, лагъана:

– Табита, къарагъ!

Табитади вилер ахъайна. Петру акурла, ам хкаж хяна ацукъна. ⁴¹ Петруди адан гьил къуна, адаз къарагъиз куьмекна. Ахпа ада хендедайризни Месигъдиз* талукъбуруз эверна, чан ахкъалтнавай

Табита къалурна. ⁴²И кардикай вири Яфада хабар хъана. Гъавилей гзаф къадар инсанар Реббидихъ* ийизвай имандал атана.

⁴³Яфада Петру яргъалди амукъна, ана ам табагъар ийидай Симунан кІвале хъана.

Петруни Карнел

10 ¹Кесар шегъерда Карнел лугъудай са кас авай. Ам Римдин* аскеррик квай Италдин къушун тІвар алай дестедин эфсер тир. ²Ам ва адан вири хизан Аллагъдиз икрамзавай ва Аллагъдихъай кичІезвай инсанар тир. Ада дарвиле авайбуруз гъил ахъавилелди куъмекар гудай. Ада Аллагъдиз датІана дуъаяр* ийидай. ³Садра, нисинилай къулухъ сятдин пудриз хъиз, Карнелаз керемат* акуна. Адаз акваз-акваз малаик* атана. Малаикди лагъана:

– Карнел!

⁴Карнел адаз кичІевал кваз килигна.

– Вуч хъана, я агъа? – лагъана ада.

– Вуна ийизвай дуъаярни кесибриз гузвай куъмекар Аллагъдиз аквазва, – лагъана малаикди. ⁵– Гила Яфадиз инсанар ракъура, абуру са гъи ятІани Симун-Петру лугъудай касдиз иниз ша лугъурай. ⁶Ам табагъар ийидай Симунан мугъман я. Симунан кІвал гъуьлуьн патав гва.

⁷Карнелахъ галаз рахай малаик хъфейла, ада вичин къве вачхъшадиз ва вичин къилдин тапшуругъар къилиз акъудзавай аскеррикай Аллагъ рикІеллай садаз эверна. ⁸Хъайи кардикай вири абуруз ахъаяйдалай гуьгъуьниз ада абур Яфадиз ракъурна.

⁹Пакагъан юкъуз, Карнела ракъурнавайбур шегъердив агакъзавай вахтунда, Петру дуъа ийиз кІвалин къавал акъахнавай. ¹⁰Адаз гишин хъанвай ва фу нез кІанзавай. ТІуьн гъазур жедалди Петрудиз ахварал алайдаз хъиз керемат акуна: ¹¹ахъа хъайи цавай къуд пІипІ са ни ятІани къунвай хътин зурба суфрадиз ухшар са затІ агъуз эвичІна. ¹²Адал гъар жуьредин гъайванар, чурчулар ва къушар алай. ¹³Ахпа адаз цавай къвезвай ванци лагъана:

– Къарагъ, Петру! И гъайванар тукІуна неъ.

¹⁴– Гъич са чІавузни, я Ребби*! – лагъана жаваб гана Петруди – зи уьмуьрда за чиркин ва я гъарам затІ ТІуьрди туш.

¹⁵Ванци адаз къвед лагъай гъилера хълагъна:

– Аллагъди гъалал авунвай затІуниз чиркинди лугъумир.

¹⁶Гъа икІ пудра давам хъана, ахпа суфра мад цавуз хкаж хъхъана.

¹⁷ Петру им вуч керемат ятІа лугъуз фикирдик квай арада Карнела ракъурнавай инсанар, Симунан кІвал жагъурна, адан варарив акъвазнавай. ¹⁸ Абуру Симун-Петру ина авани лугъуз, кІевиз хабар къазвай. ¹⁹ Акур керематдикай хиялар ийизмай Петрудиз Руьгъди* лагъана:

– Симун, вахъ пуд кас къекъвезва. ²⁰ Къарагъ, кІаник эвичІ. Са шакни тавуна абурухъ галаз алад, абур За ракъурнавайбур я.

²¹ КІаник эвичІна, Петруди а ксариз лагъана:

– Куьн къекъвезвай инсан ингъе зун я. Квез завай вуч кІанзава?

²² – Чун эфсер Карнела ракъурнавайбур я, – жаваб гана абуру. – Ам гъахъ-михьи ва Аллагъдихъай кичІезвай инсан я. Ам вири Ягъудатдин* халкъдин арада гъуьрмет авай кас я. Пак* ма-лаикди Карнелаз ваз вичин патав эвера лагъана ва ви ихтилатриз яб гун эмирнава.

²³ Петруди кІвализ ша лагъана абур илифарна.

Пакагъан юкъуз Петру ва адахъ галаз Яфадай тир имандал* алай са шумуд стха мугъманрихъ галаз рекъе гъатна. ²⁴ Са йикъалай абур Кесар шегъердиз атана акъатна. Карнела вичин мукъва-къилияр, ярар-дустар кІватІнавай. Абуру санал Петру вилив хуьзвай. ²⁵ Петру гъаятдиз гъахънамазни, Карнела, Петрудин вилик фена, адаз, кІвачерив ярх хъана, икрам авуна.

²⁶ – Къарагъ, – лагъана Петруди, адаз къарагъиз куьмекна, – зунни гъа вун хътин инсан я.

²⁷ Карнелахъ галаз рахаз-рахаз, Петру кІвализ гъахъна. КІвале адаз гзаф инсанар кІватІ хъанваз акуна. ²⁸ Ада абуруз лагъана:

– Квез чизва хьи, чувудриз* маса халкъарикай тирбурухъ галаз рафтарвал авун ва абурун кІвалериз фин къадагъа авунва. Амма Аллагъди заз гъич са касни къацІайдай ва я чиркиндай къун тавун лазим тирди къалурна. ²⁹ ГъакІ хъайила, заз ша лагъайла, зун чуькъни тавуна куь патав атана. Гила за квевай куьне заз вучиз эвернавайди ятІа хабар къан.

³⁰ – Къуд югъ идалай вилик йикъан сятдин пудаз за жуван кІвале дуьа ийизвай, – жаваб гана Карнела. – Садлагъана зи вилик цІарцІар гузвай пекер алай са кас акъатна ³¹ ва лагъана: «Карнел, вуна ийизвай дуьаяр Аллагъди къилиз акъудзава ва вуна кесибриз гайи куьмекарни Адаз аквазва. ³² Гъавиляй вуна Яфа шегъердиз Петру-Симун лугъудай касдиз эвериз инсанар ракъура. Ам табагъар ийидай Симунан кІвале акъвазнава, адан кІвал гъуьлуьн патав гва». ³³ Зани гъасятда

ви патав инсанар ракъурна. Вун атана хъсан кар хъана. Аллагъди чаз вуч лугъун ваз эмирнаватIа вавай чирун патал, исятда чун иниз Аллагъдин вилик кIватI хъанва.

³⁴Петру рахаз эгечIна:

– Зун рикIивай а кардин гъавурда акъазва хьи, Аллагъди са халкъ маса халкъдилай вине къазвач. ³⁵Аллагъди Вичи-хъай кичIезвай ва дуъз кIвалахар ийизвай гъар са кас, адан миллетдизни килиг тавуна, къабулзава. ³⁶Аллагъди Исраилдин* халкъдиз вирибурун Ребби тир Иса Месигъди* адаз ислягъвал гъида лагъана хабар ракъурна. ³⁷Ягъяди* цик акахъун къачу* лагъана эверайдалай къулухъ, Галилейдилай* эгечIна вири Ягъудатда къиле фейи крарни квез чизва. ³⁸Аллагъди Назаретдай тир Исадиз Пак Руьгъни* чIехи къуват гана. Гъавиляй Исади Вич къекъвез хъайи вири чкайра хъсанвилер авуна, иблисдин* гъилик акатнавайбур сагъар хъувуна. Вучиз лагъайтIа Аллагъни Адахъ галаз авай. ³⁹Вири Ягъудатда ва Ярусалимда Исади авур къван крарин шагъидар я чун. Чувудри Ам хашуниз* яна къена, ⁴⁰⁻⁴¹Аллагъди Адал пуд лагъай юкъуз чан хкана*. Аллагъди Ам вири халкъдиз ваъ, анжах чаз, Вичи виликамаз хкъанавай шагъидриз, аквадайвал авуна! Исадал къейидалай къулухъ чан хтайла*, чна Адахъ галаз фу-яд тIуьнай. ⁴²Аллагъди Ам чан алайбурунни къейибурун дуванбегвиле тайинарнава, Исади чун и кардикай инсанриз хабар гудай шагъидар яз ракъурнава. ⁴³Пайгъамбаррини* гъадакай шагъидвал ийизва. Абуру лугъузва хьи, Исадихъ иман авур гъар садан гунагърилай* Адан ТIварцIелди* гъил къахчуда.

⁴⁴Петруди и гафуникай ихтилатар ийизмай къван гагъда адаз яб гузвай вирибурук Пак Руьгъ акатна. ⁴⁵Петрудихъ галаз атай чувуд иманияр* Аллагъди Пак Руьгъдин пай маса халкъарикай тирбурузни ганвайди чир хъайила, лап мягътел хъана, ⁴⁶вучиз лагъайтIа абуруз Карнелани адахъ галай инсанри Аллагъдиз жуьреба-жуьре чIаларал шукурар ийизвайди акунвай. Инал Петруди лагъана:

⁴⁷– Чак хъиз Пак Руьгъ акатнавай и инсанриз цик акахъун къачун къадагъа ийиз жедани къван?

⁴⁸Адани Иса Месигъдин ТIварцIелай абурув цик акахъун къачуз туна. Идалай къулухъ абуру Петрудиз са шумуд юкъуз чпин патав гумукъ лагъана.

Петруди ярусалимвийриз авур ихтилат

11 ¹Илчийриз* ва Ягьудатда* авай стхайриз Аллагьдин Гаф чувудар* туширбуруни къабулуникай хабар хъана. ²Петру Ярусалимдиз атайла, чувуд иманийри* и кардин патахъай ана адаз ахмурар ийиз хъана.

³— Суьннет тавунвайбурун кІвалериз фена, вуна абурухъ галаз ацукъна фу тІуьна, — лугьузвай абуру.

⁴Петруди абуруз хъайи-хъайивал ахъайиз эгечІна:

⁵— Яфа шегьерда за дуьаяр* ийизвай, — лагъана ада. — Заз, дуьа ийизвай чІавуз, ахварал алайдаз хъиз, ихътин керемат* акуна. Заз са ни ятІани къуд пІипІ къуна цавай авадарзавай зурба суфра хътинди акуна. Ам атана лап зи вилик акъвазна. ⁶Дикъетдив килигайла, заз адал гъайванарни ничхирар, чурчуларни къушар акуна.

⁷Ахпа заз ван атана: «Петру, къарагь! Абур тукІуна неъ». ⁸«Гьич са чІавузни, я Ребби*! — жаваб гана за. — Зи уьмуьрда за чиркин ва я гьарам затІ тІуьрди туш». ⁹Цавай атай ванци мад лагъана: «Аллагьди гьалал авур затІуниз гьарам я лугьумир». ¹⁰Гъа икІ пудра тикрар хъана, ахпа вири цавуз чІугун хъувуна.

¹¹Гъа чІавуз зун илифнавай кІвалин патав пуд кас атана акъатна. Абур зи патав Кесардай ракъурнавайбур тир. ¹²Руьгьди* заз са шакни тавуна абурухъ галаз алад лагъана. Захъ галаз а ругуд стхани рекъе гъатна. Атана чун заз теклифай инсандин кІвализ акъатна. ¹³Ада вичин кІвале малаик* акурдакай ва ам вичихъ галаз рахайдакай чаз ихтилат авуна. Малаикди адаз лагъана: «Яфадиз, Симун-Петру тІвар алай касдиз эвериз ракъура, ¹⁴ада ваз жув ва жуван вири хизан гьикІ хиласдатІа ихтилатда».

¹⁵Зун рахаз эгечІайла, лап сифтедай чак гьикІ акатнатІа, гъабуркни гьакІ атана Пак Руьгь* акатна. ¹⁶Гъанал зи рикІел Реббиди лагъай гафар хтана: «Ягьяди* инсанрив цик акахъун къачуз* тунай, квев Пак Руьгьди гъахъиз тада». ¹⁷ГьакІ хъайила, Ребби Иса Месигьдихъ* иман* авур чаз, хътин пай Аллагьди абурузни ганватІа, завай Аллагьдиз манийвал ийиз женни?

¹⁸Абуру Петрудиз мад туьгьметар хъувунач. Абуру Аллагьдиз шукуруар ийиз, лугьуз хъана:

— ГьакІ хъайила, Аллагьди чувудар туширбурузни уьмуьрдихъ фин патал Аллагьдин рекъел къведай* мумкинвал ганва.

АнтѠахдин кѠватѠал

¹⁹Истефас кьейидалай кьулухъ хурук кутуна Ярусалимдай катай иманийрикай* са къадарбур Финикидив, Куьпридив ва АнтѠах шегьердив къван агакъна. Абуру Аллагьдин Гафуникай анжах чувудриз* хабар гузвай. ²⁰Катна атай иманийрин арада куьпривиярни киринейвияр авай. АнтѠахдиз атайла, абуру Ребби* Исадикай Шад Хабар* чувудар туширбурузни гузвай.

²¹Абуруз Аллагьди куьмек гузвай, гзафбур Исадихъ ийизвай имандал* атана Аллагьдихъ элкьвеней. ²²И вакъиадикай хабар Ярусалимдин иманийрин кѠватѠалдивни* агакъна. Анай АнтѠахдиз Барнаба ракъурна. ²³АнтѠахдиз атайла, Барнабадиз Аллагьдин берекат* акуна. Ам лап шад хъана. Ада цѠийиз имандал атайбуруз Аллагьдиз вири рикѠелди вафа хъана амуьк лугьуз эверзавай. ²⁴Барнаба, лагъайтѠа, Пак Руьгьдив* ацѠанвай имандаллай ва хъсан кас тир. Гзаф инсанар Реббидин рекьел атана. ²⁵Ахпа Шаул ахкун патал Барнаба ТѠарасдиз фена. ²⁶Адаз ам ана жагъана, ада Шаул АнтѠахдиз хкана. Тамам са йѠсан къене Барнабани Шаул АнтѠахдин иманийрин кѠватѠалда хъана, абуру гзаф инсанриз чирвилер гана. Тилмизриз* месигьияр сифте АнтѠахда лагъайди я.

²⁷И чѠавуз Ярусалимдай АнтѠахдиз пайгъамбарар* атана. ²⁸Абурукай Агъаба, Руьгь* акатнаваз, Римдин* пачагьлугъ михъиз каша къадайдакай виликамаз малумарнай. (Клавдаса пачагьлугъ идара ийизвай вахтунда и кар хъунни авуна.) ²⁹ГъакѠ хъайила Ягьудатда* авай стхайриз-вахариз тилмизри чпелай гьардалай алакьдай къадар куьмек гун къарар къабулна. ³⁰А къарар абуру къилизни акъудна. Абуру, Барнабадивни Шаулав вугана, Ярусалимда авай иманийрин кѠватѠалдин чѠехибуруз чпи кѠватѠай пул-затѠ ракъурна.

Петру къазаматдай катун

12 ¹Тахминан гъа и вахтунда Гьируд* пачагьди иманийрикай* са бязибур хурук кутаз хъана ва абуруз писвилер авуна. ²Ада Ягьядин* стха Якъуб* туруналди рекьиз тунай. ³Ихьтин крар чувудриз* хуш жез акурла, ада Петруни къунай. И кар ТѠили фарин суварин* йикъара хъана. ⁴Къазаматда тур адал къуд кѠеретѠ, гьар кѠеретѠда къуд къаравул эцигна. Гьирудан къаст Песагь суварилай* кьулухъ халкъдин вилик Петрудин дуван авун тир.

⁵ Гъа икІ Петру къазаматда авай, амма иманийрин кІватІалди* акъваз тавуна адан паталай Аллагъдиз дубаяр* ийизвай.

⁶ Гъирудаз Петрудин дуван ийиз кІанзавай йикъан вилик квай йиф алукъна. Петру къве зунжурдалди кутІуннаваз, къве аскердин юкъва ксанвай. Къазаматдин ракІарални къаравулар алай.

⁷ Садлагъана Реббидин* малаик* атана акъатна. Къазаматдин кІвал экуънив ацІана. Малаикди Петрудин къвала эцяна, ам ахварай авудна.

– Тадиз къарагъ! – лагъана малаикди. Петрудин гъилерал алай зунжурар ахъа хъана чилел аватна.

⁸ – Къилел-кІвачел алуки, – лагъана малаикди.

Петруди ада лагъайвал авуна.

– Са чухва галчукна зи гуьгъуьна аваз ша, – лагъана малаикди.

⁹ Петру малаикдин гуьгъуьна аваз къазаматдай экъечІна. Адаз малаикди ийизвай крар гъакъикъатда жезвайбур тирди чизвачир. Адаз и кар ахварин хиялдай карагзавай хъиз тир. ¹⁰ Абур сад ва къвед лагъай къаравулрилай элячІна, шегъердихъ физвай ракъун варарив атана агакъна. Варар чеб чпелай ахъа хъана, абур анай экъечІна. Абур къведни куьчедин атІа къилиз къван акъатайла, малаик Петрудин вилерикай квахъна.

¹¹ Петруди, вич вичел хтайла, лагъана:

– Исятда зун рикІивайни гъавурда гъатна хъи, Реббиди Вичин малаик ракъурна зун Гъирудан гъиляй акъудна, Ада зун чувуд халкъди заз къазвай кардикай хиласна.

¹² Къил къилел хтайла, Петру Майраман* кІвализ фена. Майрам Ягъядин (адаз Маркни лугъузвай) диде тир. Ана дубаяр ийиз гзаф иманияр кІватІ хъанвай. ¹³ Петруди вар гатана – Реда тІвар алай са къаравуш руш экъечІна. ¹⁴ Адаз Петру ванцелай чир хъхъана, шадвиляй варни ахъа тавуна, зверна фена кІвализ гъахъна.

– Петру хтана варарив гва! – лагъана Редади.

¹⁵ – Вун кими хъанвани?! – лагъана адаз кІвалевайбуру.

Амма рикІивайни Петру хтанва лугъуз къаравуш вичин гафунал акъвазна. И чІавуз абуру лагъана:

– Ам адан малаик я.

¹⁶ Петруди вар гатазмай. Вар ахъайна, Петру акурла, абур мягтел хъана амукъна. ¹⁷ Петруди абуруз гъилелди кис хъухъ лагъай ишара* авуна, ахпа Реббиди вич гъикІ къазаматдай акъуднатІа ахъайна.

– Куьне и кардикай Якьубазни амай стхайриз ахъая, – лагъана, вич инай масаниз фена.

¹⁸ Экуьнахъ аскеррин арада зурба къалабулукъ гъатна. Петру гъиниз фенатІа садан къилни акъатзавачир. ¹⁹ Гъируд адахъ виринра къекъвена, амма Петру жагъанач. Гъируда аскерривай силис къуна, ахпа абур рекъин эмирна.

Гъируд пачагъ кьин

Ахпа Гъируд* Ягъудатдай* Кесардиз фена, ам ана са къадар вахтунда амукъна. ²⁰ Гъирудаз Туьрс ва Сидун шегъеррин жематрикай гъаф хъел авай, амма недай суьрсетдал гъалтайла, абур Гъирудан уьлкведилай аслу тир. Гъавилай абуру вири сад хъана, пачагъдин ихтибар алай къуллугъдар БилатІакай даях къуна, чпиз ислягъвал тІалабун патал, пачагъдихъ галаз чин-чинал гъалт жез алахънавай. ²¹ Гъалтдай чІав тайинарай юкъуз пачагъдин пекер алукина, Гъируд атана къакъан тахтунал ацукъна, халкъдихъ элкъвена рахана. ²² Халкъди ван алаз гъарайна:

– Чахъ галаз рахазвайди инсан ваъ, аллагъ я!

²³ Гъа и чІавуз Гъируда Аллагъ кваз къунач лугъуз Реббидин* малаикди* ам яна. Ам чан аламаз къеняй куквари тІуьна куьтягъна.

²⁴ Амма Аллагъдин Гаф гегъеншдиз чкІизвай, иманийрин* къадарни гъаф жезвай. ²⁵ Барнабадини Шаула чпин хиве авай везифа Јарусалимда къилиз акъудна. Ахпа абур Ягъя-Маркни галаз элкъвена хтана.

13

Павелан сад лагъай сиягъат

Барнабани Шаул къуллугъ ийиз ракъурун

¹ АнтІаихда авай иманийрин кІватІалда* пайгъамбарарни* муаллимар авай. Абур Барнаба, Нигер лакІаб алай Суьмен, киринейви ЛукІис, Гъируд* бегдин некІедин стха Манаил ва Шаул тир. ² Садра, абуру Реббидиз* ибадат* ийиз сив хуьзвайла*, Пак Руьгъди* абуруз лагъана:

– За тапшуругъ яз гайи кар къилиз акъудун патал Барнабани Шаул Зи ихтиярда тур.

³ Сив хвена, дуьа* авуна, Барнабадинни Шаулан къилерилай гъилер эцигна*, абур тайинарнавай рекъе туна.

Куьприда Шад Хабар чукІурун

⁴ Пак Руьгъди* ракъурай а къве илчи* Селукейдиз, анайни гимида аваз Куьпридиз фена. ⁵ Абур Саламис шегьердиз атана. Ина абур чувудрин* синаугра* Аллагьдин Гаф инсанрал агакъарзавай. Ана абурухъ галаз Ягъяни* авай, ада абуроз куьмекзавай. ⁶ Абур къураматдин и къйляй а къйлиз яна, атана Пафасдиз акъатна. Ана абурал суьгъуьрчи ва тапан пайгъамбар* Бар-Иса тІвар алай чувуд гьалтна. ⁷ Ам Римдин* гьаким, акьул авай инсан Серкъи Павелан итимрикай тир. Гьакимди Барнабадизни Шаулаз вичин патав эверна, адаз Аллагьдин Гафуниз яб гуз кІанзавай. ⁸ Амма вичиз юнан чІалал Элим лугъудай Суьгъуьрчиди, гьаким имандикай* къерех хьун патал, Барнабадизни Шаулаз гьар жуьредин манийвилер ийизвай. ⁹ Инал Пак Руьгъдив ацІанвай Шаула (адал Павел лугъудай тІварни алай) Элимадиз атІумна килигна, ¹⁰ лагъана:

– Гьей, иблисдин* хва, гьар са гьахъ-михъивилин* душман! Вун тапаррайни гьиллейрай ацІанва. Вун идалай къулухъни Аллагьдин дуьз рекьер чІуриз алахъдани? ¹¹ Аллагьдин къуват ви хура акъвазда. Вун буьркьуь жада, са къадар вахтунда ваз рагъ ахквадач.

Элимадиз гьасятда вич мичІивили къурди хьиз хъана. Ам вич гьил къуна тухудай са касдихъ къекъвез хъана. ¹² И кар акур гьаким Реббидин* Гафунихъ авай гьайбатди гьейранарна, ада Аллагьдихъ иман авуна.

Писидатдин АнтІиахда

¹³ Павелни адахъ галайбур Пафасдай гимида аваз Памфилда авай Пергидиз рекъе гьатна. Абур аниз агакъайла, Ягъяди* абур туна, вич Ярусалимдиз хтана. ¹⁴ Амайбур Пергидай Писидатдин АнтІиах шегьердиз атана. Киш юкъуз* абур синаугдиз* фена ацукъна. ¹⁵ Ина Къанундайни* пайгъамбаррин* ктабрай чІукар кІелайдалай къулухъ синаугдин къиле авайбуру абуроз икІ лугъун патал ксар ракъурна:

– Стхаяр, инал кІватІ хъанвайбурук руьгъ кутадай ихтилатар квехъ аватІа, рахух.

¹⁶ Павела, къарагъна, гьилелди секин хьухъ ишара* авуна, лагъана:

– Исраилвияр ва Аллагьдихъай кичІе маса ксар, захъ яб акала!

¹⁷ Исраилдин* халкъдин Аллагъди Вичиз вири халкъарикай чи халкъдин чІехи бубаяр хяна. Чувудар* Мисрида* къурабаяр тирла, Ада чи халкъдин къадар артухарна, ахпа Ада Вичин Къуватдалди ам Мисридай ахкъудна. ¹⁸ Аллагъди та яхцІур йисан къене къурумда къекъуьрай чи халкъди эхна. ¹⁹ Ада Къенанда* авай ирид халкъ тергна, абурун чилер Исраилдин халкъдив вугана. ²⁰ Гъа икІ 450 къван йисар алатна. Ахпа Аллагъди чи халкъдиз гъакимар гана. Эхиримжи гъаким Смаил* тир. ²¹ Гъа чІавуз халкъди вичиз пачагъ це лугъуз Аллагъдивай тІалабна. Аллагъди абуруз Бунъямин* тайифадикай тир Къишан хва Шаул пачагъвиле гана. Шаула яхцІур йисуз пачагъвал авуна. ²² Шаул пачагъвиляй акъудна, адан чкадал Аллагъди Давуд* пачагъ ацукъарна, адакай Аллагъди лагъана: «Ишаян* хва Давуд Зи рикІиз чими я. Ада Заз кІандай вуч хъайитІани къилиз акъудда»¹.

²³ Аллагъди Вичи гаф гайивал, Исраил хиласун патал Давудан несилрикай тир Иса ракъурна. ²⁴ Иса къведалди Ягъяди Исраилдин вири халкъдиз Аллагъдин рекъел ша* ва цик акахъун къачу* лугъуз вязер-несигъатар авунай. ²⁵ Вичи тайинарнавай кІвалах къилиз акъудайла, Ягъяди лугъудай: «Куьне зун вуж я лагъана фикирзава? Зун Месигъ* туш. Ам залай гуьгъуьниз къведа. Зун Адан кІвачин къапарин чІулар ахъа авунизни лайих туш».

²⁶ Стхаяр, Ибрагъиман* эвледар ва Аллагъдихъай кичІезвай масадбур! Хилас хъуникай тир и хабар чаз ракъурнавайди я! ²⁷ Ярусалимдин агъалийризни абурун къилевайбуруз Иса вуж ятІа чир хъанач. Чувудрин гъакимри Адаз кар атІана. Идалди чувудри гъар Киш юкъуз чпин синагугра кІелзавай пайгъамбаррин гафар къилиз акъудна. ²⁸ Исадин хиве тун патал къиникъиз акъудуниз лайих гъич са тахсирни жагъаначтІани, абуру ПилатІавай* Адаз къинин жаза гун тІалабна. ²⁹ Адан къилел къведай крарикай кхъенвай гафар абуру къилиз акъудайдалай къулухъ, Адан мейит хашунилай* алудна кучукна. ³⁰ Амма Аллагъди Адал чан хкана*. ³¹ Виликра Галилейдай* Ярусалимдиз физ-хкведай рекъе Адахъ галаз хъайибуруз Иса хейлин вахтунда акваз хъана. Исятда абур чи халкъдиз а агъвалатдин шагъидар я.

³²⁻³³ Аллагъди чи бубайриз гайи гаф чун патал къилиз акъудун яз, Ада Исадал къейидалай къулухъ чан хкана. Гила чна квез и крарикай Шад Хабар* гузва.

¹ 13:22 1-Пачагъар 13:14.

Къвед лагъай Забурдин* манида кхъенвайвал:

*«Къенин йикъалай Вун Зи Хва,
Зунни Ви Буба я!»ⁱ*

³⁴ И гафаралди Аллагъди Вичи Исадал, къейидалай къулухъ
Ам члаф тежедайвал, чан хкайдакай лугъзува:

*«Давуд пачагъдиз хиве къур
нак ва дегии тежедай нуьсретар
За гуда квез»ⁱⁱ.*

³⁵ Гъа и кардикай Каламдин* маса чкадани кхъенва:

«Жуван муъмин кас тадач сура члафиз!»ⁱⁱⁱ*

³⁶ Давуда вичин девирда Аллагъдиз къуллугъзавай ва Адан
къастар къилиз акъудзавай. Давуд рагъметдиз фена. Ам вичин
бубайрин патав динжарна. Адан беден члаф хъана. ³⁷ Амма Ал-
лагъди чан хкай Адан Беден члаф хъуникай хилас хъана!

³⁸ Гъа икI, стхаяр, заз квез чир хъана кIанзава хьи, Аллагъди
Исадин куьмекдалди куь гунагърилай* гъил къахчунвайдакай
квез малумарзава. Мусадин* Къанундалди куьн гъахъ-михъивилиз
акъудиз* хъанач. ³⁹ Исадихъ иман* ийизвайбур вири гъахъ-
михъивилиз акъуднава. ⁴⁰ Мукъаят хъухъ, пайгъамбарри лагъай
гафар куь къилелни татурай гъа:

⁴¹ *«Килиг гъа, къама ял авайбур!
За куь йикъара ахътин крар ийида хьи,
квез абурукай са ни ятIани лагъанайтIани,
куьн са чIавузни чIалахъ жедачир.
Гила килигиз, мягътел хъухъ, куьн терг жеда!»^{iv}*

⁴² Павелни Барнаба синагугдай экъечIна хъфидайла, ана ахъаяй
агъвалатрикай мад ихтилатар хъийиз гуьгъуьнин Киш юкъузни
иниз атун абуруз теклифна. ⁴³ КIватI хъанвайбур чкIайдалай

ⁱ 13:32-33 Забур 2:7.

ⁱⁱ 13:34 Яшай 55:3.

ⁱⁱⁱ 13:35 Забур 15:10.

^{iv} 13:41 Гъабакъукъ 1:5.

кьулухъ гзаф къадар чувудар ва абурун дин къабулнавай масабур Павеланни Барнабадин гуьгъуьна аваз фена. Павелани Барнабади, чпихъ галаз къевезвайбуруз суьгъбетар ийиз, Аллагьдин берекатдикай* къерех жемир лугъуз абур алакьарзавай.

⁴⁴Къведай Киш юкъуз шегьерда авай къван саки вири агъалияр Реббидин* Гафунихъ яб акализ синаугдиз кІватІ хъана. ⁴⁵Икъван гзаф халкъ акурла, чувудар пехил хъана. Абуру Павелак хкуьриз, адан ихтилатриз аксивал ийизвай. ⁴⁶Гъа инал Павелани Барнабади абуруз викІегьдаказ лагъана:

– Аллагьдин Гаф сифте кев агакъарна кІанзавайди тир. Амма куьне Аллагьдин Гаф кваз къазвач. Яни куьне куьн эбеди уьмуьрдиз* лайих яз гьисабзавач. Гъавиляй чун масабурун патав фида. ⁴⁷Аллагьди чаз ихътин весият ийизва:

*«За вакай маса халкъариз экв авунва,
Вуна дуьньядин а къилел къван къведалди
авай халкъар хиласда»¹.*

ИкІ лугъуналди, Ада чаз маса халкъарикай тирбурун патав фин эмирна. ⁴⁸И гафар абурун япарихъ галукъайла, абуру Реббидиз шадвилелди шукурар ийиз хъана. Эбеди уьмуьр ганвай къванбур вири Аллагьдин Гафунихъ агъуна. ⁴⁹Реббидин Гаф гъа чкаяр тирвал чкІана. ⁵⁰Амма чувудри шегьердин вилик-къилик квай итимрикни Аллагьдиз ибадат* ийизвай вилик-къилик квай папарик футфа кутуна. Абуру Павелни Барнаба хура туна ва и чкайрай катуниз мажбурна. ⁵¹Илчийри*, шегьерэгълийрилай нарази тирвилин лишан яз, чпин кІвачерал ацукънавай руг юзурна. Ахпа абур Кани шегьердиз хъфена. ⁵²И чкайра авай тилмизар* Пак Руьгъдивни* чІехи шадвилев ацІанвай.

Кани шегьерда

14 ¹Кани шегьерда Павелни Барнаба чпиз адет хъанвайвал синаугдиз* фена. Ана абуру Исадикай суьгъбетар авуна. Гзаф къадар чувудрини* муькуьбурукай тирбуру Исадихъ иман* авуна. ²Амма Исадихъ иман ийиз кІанзавачир чувудри маса халкъарикай тирбурун арада футфа туна, абур иманийриз* акси акъвазарна. ³ЯтІани Павелни Барнаба ана гзаф вахтунда

¹ 13:47 Яшай 49:6.

амукъна. Абуру Реббидикай* виКегъвилелди вязер ийизвай. Реббиди, лагъайтА, абурув аламатар ва керемат-ишараяр къалуриз тунай. Гъа идалди Аллагъди Вичин берекатдикай* абуру лугъузвай гафар тестикъарзавай. ⁴Шегъерэгълияр къве пай хъана. Садбуру чувудрин, муькуьбуруни илчийрин* пад къуна. ⁵Чувудрини маса халкъарикай тирбуру чпин къилевайбурни галаз илчийриз кар къун патал, абуруз къван гуда лагъана, гаф-чАл сад авуна. ⁶Амма илчийриз абурун къастуникай хабар хъана. Абуру ЛукАнат уьлкведа авай ЛукАнат ва Дербелугъудай шегъерризни абурун патарив гвай чкайриз катна. ⁷Ана абуру Исадин гъакъиндай Шад Хабар* гузвай.

ЛукАнат ва Дербел

⁸ЛукАнат кАвачер кАкатанвай¹ са кас авай. Ам хайи чАвалай набутⁱⁱ тир, адавай уьмуьрда гъич къекъвез хъайиди тушир. ⁹Павела ихтилат ийизвайла, а касди адаз яб гузвай. Павелаз акуна хъи, и набут касдихъ вич сагъ хъийидайвилин иман* ава.

¹⁰— Къарагъ, кАвачел акъваз! — ван алаз лагъана ада набут касдиз.

Амни къудгъунна къарагъна къекъвез эгечАна. ¹¹Павела авур аламат акур инсанри ЛукАнатдин чАлал гъарайиз хъана:

— Чи патав инсанрин кАллубда аваз аллагъар атанва!

¹²Барнабадиз абуру Зевс лагъана тАвар гана, Павелазни — Гьермесⁱⁱⁱ, вучиз лагъайтА, рахунрин къенерар Павелан гъиле авай.

¹³Шегъердин къерехда Зевсан ибадатхана авай. Ана къуллугъзавай касди, халкъдихъ галаз Павелазни Барнабадиз къурбанд авун* патал, жунгаварни цуькверин кАунчАр шегъердин варарив гъана.

¹⁴Барнабадизни Павелаз и кардикай хабар хъайила, абуру, чпел алай пекер кукАварна, халкъдин арадиз гъахъна, гъараяр авуна:

¹⁵— Акъваз, я стхаяр, куьне вуч ийизва? Чунни куьн хътинбур я! Чна квез чан алай Аллагъдикай Шад Хабар* гъанва. Бутар* гадарна, чан алай Аллагъдиз килиг! Чилни цав, гъуьлер ва анра авай къван затАр халкъ авурди Гъам я. ¹⁶Къадим вахтара Ада гъар

ⁱ 14:8 *КАкатан* — кАвачер чеб чпин ихтиярда амачир, абуру инсандиз муьтлуьгъ тушир гъал.

ⁱⁱ 14:8 *Набут* — бедендин са ва я са шумуд пай, месела, гъил, кАвач сагъ тушир кас.

ⁱⁱⁱ 14:12 *Зевс ва Гьермес* — къадим юнанрин аллагъар. Зевс — виридалай къилинди, Гьермес —гуз-къачунинни чАлан устадвилин.

са халкъдиз вичиз кІандайвал уьмуър тухудай ихтияр ганайтІани, ¹⁷Вичи ийизвай мергьеметдин краралди Ада Вичикай вахт-вахтунда хабарни гузвай. Ада цавай квез марф ва бегьер ракъурзавай, квез недай суърсет гузвай ва куь рикІерни шадвилив ацІурзавай.

¹⁸И гафар лагъанатІани, абуру чпиз къурбандар гъиз кІанзавай халкъ гужа-гуж акъвазарна.

¹⁹Гъа иниз АнтІаих ва Кани шегьеррай чувудар* атана, абуру инсанар чпин патаз гъана ва Павелаз къван гуз эгечІна. Абуруз ам къейиди хъиз хъайила, абуру галчІурна тухвана ам шегьердин къерехдиз гадарна. ²⁰Тилмизар* атана адал алтІушна. Павел къарагъна шегьердиз хъфена. Пакагъан юкъуз ам Барнабадихъ галаз Дербедиз рекъе гъатна.

Суьриядин АнтІаихдиз хтун

²¹И шегьерда Шад Хабар* чукІурна, гзаф инсанар имандал* гъайидалай къулухъ абур элкъвена ЛувстІра шегьердиз, анай Канидиз ва АнтІаихдиз хтана. ²²Хъайи чкайра абуру тилмизрин* руьгъ мягкемарзавай ва абуруз Аллагъдихъ иман ийиз амукъунихъ эверзавай. Абуру гъакІ Аллагъдин Пачагълугъдиз* акъатун патал чна гзаф азиятарни чІугуна кІанда лугъузвай. ²³Павелани Барнабади иманийрин* гъар са кІватІалдин къиле жедайбур тайинарна. Дуьаярни* авуна, сивни хвейи абуру иманийрин кІватІалар* чпи Вичихъ иман ийизвай Аллагъдал аманат авуна. ²⁴Илчияр* Писидатдай яна Памфилдиз атана, ²⁵Пергида Аллагъдин Гафуникай хабар гайидалай къулухъ абур Аталидиз фена. ²⁶Исятда тамамарнавай кІвалахар къилиз акъудун патал чеб Аллагъдин берекатдал* аманатна, абур са мус ятІани АнтІаихдай экъечІнай. Гила абур гимиди аваз элкъвена гъа АнтІаихдиз хъфена. ²⁷Иниз хтана, иманийрин кІватІалда авайбур кІватІна, Павелани Барнабади, чпин куьмекдалди Аллагъди авур кІвалахрикай рахаз-рахаз, чпи чувудрикай* туширбуруз имандин рак гъикІ ахъайнатІа ихтилат авуна. ²⁸Тилмизарни галаз абур ана гзаф вахтунда амукъна.

Ярусалимда хъайи меслятар

15 ¹АнтІаихдиз Ягъудатдай* атай са бязи инсанри иманийриз* лугъуз хъана:

– Куьн Мусадиди* ганвай къайда тирвал суьннет тавуртІа, куьн хилас жедач.

² И гафариз килигна, Павелни Барнаба а ксарихъ галаз чЕхи гъужетра гъатна. И месэладай кыл акъудун патал, Павелни Барнаба са къадар иманиярни галаз Ярусалимдиз илчийринни* чЕхибурун патав ракъурун къетІна. ³ Иманийрин кІватІалда* авайбуруз сагърай лагъана, абур рекъе гъатна. Абур Финикидаини Самариятдай* тІуз фена, ана абуру чувудар* туширбур Аллагъдин рекъел къевезвайдакай* хабар гана. И хабарди вири иманийрик чЕхи шадвал кутуна.

⁴ Ярусалимдиз атайла, абур иманийрин кІватІалди, илчийри ва чЕхибуру къабулна. Павелани Барнабади Аллагъди чпин гъилералди авур вири крарикай ахъайна. ⁵ Фарисейрин* патал алай имандал* атанвайбуру къарагъна, лагъана:

— Имандал атанвай чувудар туширбур суьннет авун лазим я, гъабурувайни Мусадин Къанун* кылиз акъудун гъаркъна¹ кІанда.

⁶ И месэладин паталай меслятар ийиз илчийрни чЕхибур кІватІ хъана. ⁷ Яргъал гъужетар хъайидалай къулухъ Петруди къарагъна, лагъана:

— Стхаяр, квез чизва хъи, куь арадай зун Аллагъди чувудар туширбур имандал гъун патал Шад Хабардикай* муштулухар гуз хкъяна тІимил вахт туш. ⁸ РикІер аквазвай Аллагъди, чаз хъиз чувудар туширбурузни Пак Руьгъ* гуналди, гъабурни къабулзавайди къалурна. ⁹ Абуру Иса Месигъдихъ* иман авурла, Аллагъди и имандалди абурун рикІер ми хъна, абурунни чи арада авай тафават квадарна. ¹⁰ ГъакІ хъайила, я чавай, я чи бубайривай къаз тахъай пар маса халкъарин арадай тилмизвиллиз атайбурун хивез вегъиз, вучиз куьне Аллагъ синагъ ийизва? ¹¹ Гъабуру хъиз, чнани Ребби* Исадин берекатдик* кваз хилас жедайдахъ иман авунва эхир!

¹² И чІавуз вирида кисна Павелазни Барнабадиз яб гузвай. Абуру чпин куьмекдалди Аллагъди маса халкъарин арада гъихътин аламатар ва керемат-ишараяр къалурнатІа суьгъбетзавай. ¹³ Абуру куьтягъайла, Якъуба* лагъана:

— Стхаяр, захъ яб акала. ¹⁴ Сифте яз Аллагъ чувудар туширбурун къайгъу чІугваз эгечІна, абурукай Ада Вичин халкъ авуникай чаз Симуна ахъайна. ¹⁵ Адан гафарихъ галаз пайгъамбарри* кхъенвайдини къазва:

¹ 15:5 Гъаркъун — Са вуч хъайитІани кІевелей тІалабун.

- 16 *«„Ахна За элкъвена хтана Давудан*
ацахънавай кІвал туьхкІуьр хъийида.
А кІвал За чкадиз хкида,
За ам цІийи кълелай гуьнгуьна хутада.*
- 17-18 *Амай инсанарни Зи ТІвар* янавай вири халкъар
Реббидихъ къекъвез жедайвал“, –
дегъ чІаварилай инихъ Вичин гафар малумарна
къилиз акъудай Реббиди икІ лугъузва»¹.*

¹⁹ ГъакІ хъайила за гысабзава хъи, Аллагъдихъ элкъвезвай чувудар туширбурун вилик пад къуна кІандач. ²⁰ Бутриз* къурбанднавай тІуьн, дуьз тукІун тавунвай гъайванрин як, иви кумай як немир ва явавеликай яргъаз хъухъ лагъана абуруз за чар кхъин теклифзава. ²¹ Мусадин Къанун, лагъайтІа, дегъ чІаварилай гъар са шегъерда чирзава ва синагугра* гъар Киш юкъуз* кІелзава.

Мажусийриз чар

²² Илчийрини* иманийрин кІватІалдин* чІехибуру амай вири иманийрихъ* галаз санал, чпин арадай са шумуд кас хкъяна, абур Павелахъни Барнабадихъ галаз санал АнТІахдиз ракъурун къетІна. Абуру хкъягъайбур Барсаба-Ягъудни Силав тир. И къве кас иманийрин къиле авайбур тир. ²³ Иманийри абурув вугана ракъурай чарче икІ кхъенвай:

«Илчийрин ва иманийрин кІватІалдин чІехибурун патай АнТІахдин, Суьриядин ва Киликатдин имандаллай* маса халкъарикай тир стхайриз-вахариз саламар ракъурзава! ²⁴ Куь къилив чи патавай са бязи ксар атайди ва абуру чпин ихтилатралди куь арада гьулгъула тунва ва куь руьгъер теспача авунва лугъуз чаз ван хъана. Амма чна абуруз са эмирни авунвачир. ²⁵ Иниз килигна чна чун вири кІватІ хъанвай чкадал са шумуд кас хкъяна, абур играми Барнабадихъни Павелахъ галаз куь патав ракъурун къетІна. ²⁶ Барнабани Павел чи Ребби* Иса Месигъдин* ТІвар* патал чпин чан эцигнавайбур я. ²⁷ И чар гваз чна ракъурзавай Ягъудани* Силава чпини и чарче авай гафар квез тестикъ хъийида. ²⁸ Пак Руьгъдизни* чаз квел, са бязи къайдайрал куьне амал авунилай гъейри, са парни эцигна кІанзавач: ²⁹ бутриз*

¹ 15:16-18 Амус 9:11-12.

кърбанднавай тІуьн, дуьз тукІун тавунвай гъайвандин як, иви кумай як немир, явавиликай яргъаз хъухъ. И тагъкимар куьне къйлиз акъудиз хъайитІа, хъсан я. Куьн сагърай».

³⁰ Ракъурнавайбур атана АнтІахдиз агакъна. Ана иманияр кІватІна, чпив гвай чар абурув вугана. ³¹ Чарче авай руьгъ кутадай гафар кІелайла, абуруз хвеша хъана. ³² Ягъудни Силав чебни пайгъамбарар* тир, абуру иманийриз кІубанардай ва руьгъ мягъкемардай гзаф гафар лагъана. ³³⁻³⁴ Абур ана са къадар вахтунда амукъна, ахпа иманийри абуруз хийир-дуьа* авуна, абур иниз ракъурай ксарин патав рекъе хтуна. ³⁵ Павелни Барнаба АнтІахда амукъна. Ана абуру ва абурухъ галай гзаф масабуру Реббидин Гафуникай муштуллухар гузвай.

Павелан къвед лагъай сиягъат

Павеланни Барнабадин араяр къун

³⁶ Арадай са къадар вахт фейила, Павела Барнабадиз лагъана: — Ша, чна Реббидин* Гафуникай хабар ганвай къван шегъериз фена, чи стхайрал-вахарал са къил чІугван, абур гъикІ аватІа килигин.

³⁷ Барнабадиз вичихъ галаз Ягъя-Маркни тухуз кІанзавай. ³⁸ Амма Павелаз Памфилда чеб гадарна чпин крарикай къил къакъудай Марк чпихъ галаз тухуз кІан хъанач. ³⁹ Павеланни Барнабадин арада хци наразивилер гъатна, абур чара хъана. Барнаба, Маркни къачуна, Куьпридиз фена. ⁴⁰ Павела вичиз Силав хкъана. Стхайри-вахари Павел Аллагъдин берекатдал* аманатна, ам рекъиз экъечІна. ⁴¹ Павела Суьриядайни Киликатдай тІуз фидай рекъе иманийрик* руьгъ кутаз хъана.

ТиматІей гьалтун

16 ¹ Павел Дербедиз ва ЛуьстІрадиз атана. Ана ТиматІей тІвар алай тилмиз* авай. ТиматІеян диде Исадихъ иман* ийизвай чувуд*, бубани юнан тир. ² ЛуьстІрадани Канида авай иманияр* ТиматІеякай хъсан рахазвай. ³ Павелаз вичихъ галаз ТиматІейни къачуз кІан хъана, гъакІ хъайила ада ам суьннет авуна. И кар ада и чкайра авай чувудриз ТиматІеян буба юнан тирди чир хъуниз килигна авунай. ⁴ Шегъердай шегъердиз физ, Павелани адахъ галайбуру Јрусалимда илчийрини* чІехибуру къабулай къайдайрикай иманийрал хабар агакъарзавай, абуру

маса халкъарикай тир иманийриз и къайдайрал амал ая лугъуз-вай. ⁵ Гъа икІ кІватІалра авай иманияр имандал мягъкем, абурун къадарни югъ-къандавай артух жезвай.

Павелан ахвар

⁶ Абур Фиригъдайни ГалатІдай яна физвай, Асия вилаятда* Аллагъдин Гафуникай хабар чукІурдай ихтияр абуруз Пак Руьгъди* ганач. ⁷ Муьсидин часпардал атана агакъайла, абуруз Битиндиз физ кІан хъанай. Амма абур Исадин Руьгъди* аниз ахъайнач. ⁸ Абурни Муьсидин патавай яна Туругъасдиз фена. ⁹ Йифиз Павелаз ахварай МакІедандай тир инсан акуна. Ада кІвачел акъвазна Павелаз минетзавай:

– Тавакъу ийида, вун гъуьлелай элячІна, чиниз ша, чаз куь-мек ая.

¹⁰ Павелаз акур и ахвардай чна Аллагъди чаз Шад Хабардикай* муштулухар гуз аниз эверзавайди къатІана. Чунни гъасятда МакІедандиз рекъе гъатна.

Лидият имандал атун

¹¹ Туругъасдай гимиде аваз чун дуьз СаматІракІдал фена, гъанай пакагъан юкъуз чун Неапудиз акъатна. ¹² Неапуддай чун римвийрин гъилик квай, МакІедандин и паюнин къилин шегъер тир ФилипІриз атана. Ана чун са шумуд юкъуз хъана. ¹³ Киш юкъуз* шегъердин варарай экъечІна, вацІал фена. Чаз ана ибадат* ийидай чка авай хъиз тир. Чун ана кІватІ хъанвай папарихъ галаз рахана. ¹⁴ Абурун арада Туьатира шегъердай тир Лидият лугъудай са паб авай, адан пеше багъа парчаяр маса гун тир. Лидият Аллагъдиз ибадат ийизвай кас тир, Павелан гафар а папан рикІе гъатун патал Реббиди* адан рикІ ахъайна. ¹⁵ Лидията вичин кІвале авай виридахъ галаз цик акахъун къачуна*. Идалай гуьгъуьниз Лидията чун вичин кІвализ мугъманвиллиз къетІивилелди тухвана.

– Куьне зун Реббидихъ иман* ийизвай касдай къазватІа, атана заз мугъман хъухъ, – лагъана ада. Чун рази хъана.

Павелни Силав къун

¹⁶ Садра чун ибадат* ийидай чкадал фидайла, рекъе чал жинжи* къунвай къаравуш руш гьалтна. Жинжи рушан мецелай инлай къулухъ жедай крарикай лугъудай. Фалбазвал авуналди

руша вичин сагьибриз зурба хийирар гъизвай. ¹⁷ Къаравушди, Павеланни чи гуьгъуьна гъатна, гъарайзавай:

– И инсанар цавараллай Аллагьдин лукIар я! Абуру квез хилас жедай рехъ къалурзава!

¹⁸ А руша гзаф йикъара гъакI ийиз хъана. Эхирни бизар хъана, Павела чIуру жинжихъ элкъвена лагъана:

– Иса Месигьдин* ТIварцIелай* за ваз эмирзава, адакай хкат!

Рушакай жин гъасятда хкатна. ¹⁹ Чпиз хийир къвезвай чешме квахъайди чир хъайила, рушан иесийри Павелни Силав къуна, абур шегъердин къилевайбурун патав майдандал галчIурна. ²⁰ Павелни Силав шегъердин гъакимрин патав гъайибуру лагъана:

– И инсанар чувудар* я. Абуру вири шегъердик гъулгъула ку-тазва. ²¹ Абур чал, римвийрал, чавай къабулиз тежедай хътин, къанундив къан тийидай къайдаяр илитIиз алахънава.

²² Халкъди Павелни Силав гъайибурун пад къуна. Гъакимри абурулай пекер хIунна, лашаралди гатун эмирна. ²³ Хъсандиз гатана абур къазаматдиз вегъена, къаравулдални абур мукъаятдаказ хуьх лугъуз тапшуругъ гана. ²⁴ Гъа ихътин эмир къачур къаравулди абурун кIвачериз кIарасдин тIапIар яна, абур къене пата авай къазаматдиз чуькъвена.

²⁵ Йифен къулариз Павелани Силава Аллагьдиз дуьаяр* ийидайла ва тарифдин манияр лугъудайла, къазаматда авай муькуьбуру абуруз яб гузвай. ²⁶ Садлагъана ахътин кIеви залзала хъана хьи, къазаматдин бинени кваз юзана. Къазаматдин вири ракIарар ахъа хъана, къазаматнавай вирибурул алай зунжурар куIуннавай хкар цларай акъатна аватна. ²⁷ Ахварай аватай къаравулдиз, ахъа хъайи ракIарар акурла, къазаматда авай вирибур катнавай хъиз хъана. Гъавилай ада тур акъудна ва вичи вич яна рекъиз кIан хъана. ²⁸ Амма Павела кIевиз гъарайна:

– Жуван чандиз къаст ийимир! Чун вири ина ама!

²⁹ Къаравулди экв куькIуьрун эмирна ва ам тадиз къазаматнавайбур авай чкадиз гъахъна. Чандик зурзун акатна, ам фена Павеланни Силаван кIвачерик ярх хъана. ³⁰ Ада абур анай акъудна, хабар къуна:

– Агъаяр, жув хиласун патал за вуч авун лазим я?

³¹ – Ребби* Исадихъ иман* ая, – лагъана абуру, – гъакI авурла, вунни хилас жеда, ви хизанни.

³² Абуру адазни адан кIвале авай вирибуруз Реббидин Гаф лагъана. ³³ Йифен и геж вахтунда къаравулди абур вичин кIвализ

тухвана, абурун хирер чуьхвена, ахпа ам ва адан кІвалевайбуруни цик акахун къачуна*. ³⁴Ада Павелни Силав вичин кІвализ хкана, абуруз хъсан тІуьн-хъун гана. Чеб Аллагьдихъ ийизвай имандал атанва лугъуз ам ва адан хизан гзаф шад хъанвай.

³⁵Югъ алуькна. Гьакимри къазаматдиз вач-хъшайр ракъурна. Абуру къаравулдиз Павелни Силав къазаматдай азад ая лагъана эмир гана.

³⁶Къаравулди Павелаз и кардикай хабар гана лагъана:

– Гьакимри куьн къазаматдай ахъая лагъана эмирнава! Квевай хъфейтІа жада, квез хъсан рехъ хъурай!

³⁷Амма Павела гьакимрин вач-хъшайриз лагъана:

– Чун Римдин* ватанэгълияр хьунизни килиг тавуна, абуру дуван тавуна чун халкъдин вилик гатана, къазаматдиз вегъена. Гила абуруз, а кардикай садазни чир тежедайвал, чун чпелай элягъиз кІанзавани? Ваъ! Абур иниз чеб атана, чпи чун инай акъудрай.

³⁸Вач-хъшайри Павеланни Силаван гафар гьакимрал агакъбарна. Павелни Силав Римдин ватанэгълияр тирдакай чир хъайила, гьакимриз кичІе хъана. ³⁹Абуру атана гъил къахчун тІалабна. Гьакимри абурувай къазаматдай экъечІна, шегъердай масаниз хъфин тІалабна. ⁴⁰Къазаматдай экъечІна, Павелни Силав Лидиятан кІвализ фена. Абуру ана авай иманийрин* руьгъ кІубанарна. Адалай гуьгъуьниз абур чпин рекъиз экъечІна.

Саланикда халкъ къарагъун

17 ¹Павелни адахъ галайбур Амфипулдайни АпІалиндай яна Саланикдиз атана. Ана чувудрин* синагуг* авай. ²⁻³Вичиз адет хъанвайвал, пуд Киш юкъуз* Павел синагугдиз фена. Ина ада чувудар Каламдин* гъавурда твазвай. Каламдикай бине къуна, Павела Месигьди* азиятар чІугун ва ахпа Адал къейидалай къулухъ чан хтун* лазим тирди субутарзавай.

– Зун Вичикай рахазвай Иса гъа Месигъ я, – лугъузвай Павела.

⁴Адаз яб гайибурукай бязи чувудри, Аллагьдиз ибадат* ийизвай гзаф къадар масабуру ва вилик-къилик квай гзаф папари Исадихъ иман* авуна. Абур Павеланни Силаван патаз атана.

⁵Чувудри адал пехилвал ийизвай. Санал кІватІ хъана, абуру майдандилай гъинавай виже текъведай ксар жагъурна. Абуруни халкъ кІватІна шегъерда гъулгъула туна. КІватІ хъайибур, Павелни Силав халкъдин вилик акъудиз кІанз, абур жагъуриз Ясунан кІвал галай патлахъ фена. ⁶Анай Павелни Силав жагъун тавурла,

абуру шегърдин гьукумдаррин патав Ясун ва имандаллай амай стхайрикай са къадарбур гъана. Халкъди гъарайзавай:

– Фадлай дуьньяда гьулгьула тунвай инсанар гила инизни атанва. ⁷ Ясуна абур вичин кIвале къабулна. Абуру вири санал Римдин* пачагъдин эмирар чIурзава ва Иса тIвар алай маса пачагъ ава лугъзва.

⁸ И гафарин ван галукаьй шегърдин гьакимрикни халкъдик къалабулук акатна. ⁹ Абуру, Ясунавайни адахъ галайбурувай дувандиз хтун патал залукдин пул къачуна, абур ахъайна.

Илчияр Бериди

¹⁰ Иманийри* йифиз тадиз Павелни Силав Беридиз рекъе туна. Беридиз агакьайла, абур чувудрин* синагугдиз* фена. ¹¹ Беривияр саланиквийрилай рикI ахъа инсанар тир. Абуру Аллагъдин Гаф чIехи гьевесдалди къабулна. Павелан гафар дуьзбур яни-тушни чирун патал, абуру гъар юкъуз Каламни* мукьуфдивди кIелзавай. ¹² Гзаф къадар чувудар ва гьакIни вилик-къилик квай хейлин маса папарни итимар имандал* атана. ¹³ Амма Павела Аллагъдин Гафуникай Бериди суьгьбетзава лагъана ван хъайила, Саланикда авай чувудар гъа инизни атана акъатна. Абуру футфа кутаз, халкъ Павелазни Силаваз акси акъвазариз хъана. ¹⁴ Иманийри Павел тадиз гьуьл галайвал ракъурна, Силавни ТиматIей Бериди амукъна. ¹⁵ Павел рекъе твазвайбур адахъ галаз Афинайриз* къван атана, ахпа абур Силавазни ТиматIеяз жезмай къван фаддаказ вичин патав хъша лугъузвай Павелан тагъким гваз элкъвена хъфена.

Павел Афинайра

¹⁶ Павел Афинайра* вичин юлдашрал вил алаз акъвазнавайла, и шегърда авай къван бутар* акваз, ам перт жезвай. ¹⁷ Гъавиляй синагугда* ада чувудрихъни* Аллагъдиз ибадат* ийизвай мукъуьбурухъ галаз суьгьбетарзавай. Идалайни гъейри шегърдин майдандал вичел гьалтайбурухъ галаз ада гъар юкъуз ихтилатар ийидай. ¹⁸ Садра адахъ галаз астаикIри ва Эпикуран терефдарар тир са шумуд филасафди гьуьжетар ийиз хъана. Садбуру хабар къазвай:

– И лагълагъзавайдаз вуч лугъуз кIанзава?

Масадбуру лугъузвай:

– Аквазвайвал, ада яд уьлквейрин аллагърикай ихтилатзава.

Абуру акI Павела Исадикай ва кьейидалай кьулухъ адал чан хтуникай* рахазвайвилей лугъузвай.

¹⁹ Павел АрпIаг тIвар алай кIунтIунал кIватI жедай межлисдиз гъана, кылевайбуру адавай хабар кьуна:

– Вуна лугъузвай цIийи чирвал вуч ятIа чазни чирайтIа жедачни? ²⁰ Вун къариб затIарикай рахазва, абур вуч гафар ятIа чаз чир хъана кIанзава.

²¹ (Афинайрин агъалийризни ана уьмуьр тухузвай чара уьлквей-рай тир инсанриз чпин вахт цIийи хабарар ахъайиз ва абуруз яб гуз акъудунилай хъсан маса машгъулат авачир.)

²² КIватI хъанвайбурун вилик Павела къарагъна лагъана:

– Афинайрин агъалияр! Гъи патай килигайтIани, заз куьне аллагъриз гьурметзавайвал аквазва. ²³ Куь шегъерда кьекъвез-кьекъвез аллагъриз икрамдай чкайриз фейила, заз гъатта «ЧАЗ ТЕЧИДАЙ АЛЛАГЪДИЗ» лугъудай гафар кхъенвай къурбанганни* акуна. Гъа и квез течиз куьне икрамзавай Аллагъдикай за квез суьгъбетда. ²⁴ Дуьнья ва ана авай къван затIар халкъ авур Аллагъди, цаваринни чилин Реббиди*, инсанрин гъилералди эцигнавай ибадатханайра уьмуьр тухузвач. ²⁵ Адаз инсанри чпин гъилералди Вичиз кьуллугъ авун герек туш. Акси яз, инсанриз уьмуьр, нефес ва амай вири затIар Ада Вичи гузва. ²⁶ Ада са инсандикай вири чилел жедай инсаният халкъна. Вири халкъариз Ада уьмуьр тухудай вахтни чка тайинарна. ²⁷ Аллагъди инсанри-вай Вичихъ кьекъвез жедайвал, Вичин патав къвез жедайвал ва Вич жагъуриз жедайвал авуна. Ам чавай гъар садавайни яргъа туш эхир. ²⁸ Вучиз лагъайтIа Гъада аваз чна уьмуьр тухузва, чун гьерекатдани ава, дуьньядални ала. Куь са бязи шаиррини гъа икI лагъанай:

«Чун Гъадан несил я».

²⁹ Чун Аллагъдин тухумдикай яз хъайила, чна Аллагъ кьизилдикайни гимишдикай ва я къванцикай инсанрин фикиррини амалди арадал гъанвай суьрет хъгинди я лагъана фикирна кIандач. ³⁰ Алатай вахтара са куьникайни хабар авачир инсанриз Аллагъди жаза гудачир, гила, лагъайтIа, Ада вирина вири инсанриз Вичин рекъел ша лугъузва. ³¹ Вучиз лагъайтIа Аллагъди адалат гваз дуьньядин дуван ийидай югъ тайинарнава. А дуван ни ийидатIа, гъа Касни кьалурнава. А Касдал кьейидалай кьулухъ чан хкуналди*, Аллагъди вири инсанриз Вичи тайинарнавайди Гъам тирди субутна.

³² Инал алайбуруз кьейидалай кьулухъ чан хтана лугьудай гафарин ван атайла, абурукай са бязибуру ягъанатдин хъверна, муькуьбуру лагъана:

– Чаз мад гъилера ви и ихтилатдиз яб хгуз кІанзава.

³³ КІватІ хъанвайбур гъанал туна Павел хъфена.

³⁴ Амма са бязибуру Павелан гафарихъ иман* авуна. Абур адан патав атана. Абурун арада Арпагдин векил Дуъаниси, Дамар лугьудай са паб ва масабур авай.

Павел Каринфда

18 ¹Гьадалай кьулухъ Афинаяр* туна, Павел Каринфдиз фена. ²Ана адал ПунтІасдай тир Акуьл лугьудай са чувуд* ва адан паб ПрискІа гьалтна. Абур Италдай и мукъвара атанвайбур тир, вучиз лагъайтІа Клавдас пачагъди вири чувудриз Римдай* экъечІна хъфин эмирнавай. Павел абурун патав фена. ³Павелни Акуьла са пешедин устІарар тир – абуру алачухар цвадай, гьакІ хъайила Павел абурухъ галаз кІвалахиз амукъна. ⁴Гъар Киш юкъуз* ам синагугда* чувударни муькуьбур вичин чІалал гъиз алахъзавай.

⁵МакІедандай Силавни ТІиматІей хтайла, Павела вири вичин вахт вязер ийиз серфна. Ада чувудриз Иса – Месигъ* я лугъуз шагъидвал ийизвай. ⁶Чувудри и карда адаз акси жез, адан хатурдик хкуьрайла, ада вичин пекерал ацукънавай руг югъурна абуруз лагъана:

– Куьн кьиникъин тахсир куьди жеда! Зак са тахсирни квач, гила за фена маса халкъарикай тирбуруз чирвилер гуда.

⁷Синагугдай экъечІна ам Аллагъдиз ибадат* ийизвай Юст ТитІес лугьудай касдин кІвализ фена. Адан кІвал синагугдин патав гвай.

⁸Синагугдин кьиле авай Криспа ва адан вири хизан Реббидихъ* ийизвай имандал* атана. Павелаз яб гайи гзаф къадар каринфвийрини, имандал атана, цик акахъун къачуна*.

⁹⁻¹⁰Са йифиз Павелаз ахварай Реббиди лагъана:

– КичІе жемир, вахъ Зун гала. И шегъерда зи инсанар гзаф ава, вак хкІадай са касни жедач. Гъавиляй рахух, кисмир.

¹¹Аллагъдин Гафуникай чирвилер гуз, Павела ана йисни зур акъудна.

¹²Галиян Ахайда гъаким тир чІавуз чувудар, вири сад хъана, Павелал гъавалат хъана. Ам къуна абуру дувандиз гъана ¹³ва лагъана:

– И кас, Къанундив* къан тийизвайвал Аллагъдиз ибадат ая лугъуз, инсанар вичин рекъиз гъиз алахънава.

¹⁴ Павела сивяй гаф акъуддалди, Галияна элкъвена чувудриз лагъана:

– Чувудар, куъне и касди чІехи са чІуру кар авуна лагъана адак тахсир кутазвайтІа, за квез яб гудай. ¹⁵Амма гъуъжет гафарикай, тІварарикай ва куъ Къанундикай физватІа, абурай къил куъне акъуда. Заз и крапа дуванбег жез кІанзавач.

¹⁶ Галияна абур дуванханадай акъуд лагъана. ¹⁷ Инал халкъди синагугдин къиле авай СастІен къуна, дуванханадин вилик адаз гатун къуна, амма Галияна и кардиз гъич ябни ганач.

Павел АнтІахдиз хтун

¹⁸ Са къадар вахтунда Павел Каринфда амукъна. Ахпа, иманийриз* сагърай лагъана, ам гимида аваз Суъриядиз фена. Адахъ галаз ПрискІа ва Акуъл рекъе гъатна. Кинхерейдай экъечІдалди, Аллагъдин вилик авур вяд куътягъ хъунин лишан яз, ада уъл-гуъчдалди вичин къил твана. ¹⁹ Абур Эфесдиз акъатна. ПрискІа ва Акуъла гъана туна, Павела фена синагугда* чувудрихъ* галаз ихтилатар ийиз хъана. ²⁰ Абуру адавай чпихъ галаз са къадар вахтунда амукъун тІалабна, амма ам рази хъанач.

²¹– Аллагъди гайитІа, куъ патав зун мад хкведа, – хъфидайла, лагъана ада.

Павел гимида аваз Эфесдай хъфена. ²² Кесардиз атана, гимидай эвичІна, винелди Ярусалимдиз фена, ана авай иманийрал къил чІугуна. Анай ам АнтІахдиз рекъе гъатна. ²³ Са къадар вахт АнтІахда акъудна, шегъердай шегъердиз физ, ГалатІни Фиригъ тирвал къекъез, Павела вири тилмизрин* руъгъ генани мягъ-кемарзавай.

Павелан пуд лагъай сиягъат

АпІалас Эфес шегъерда

²⁴ Гъа чІавуз Эфесдиз АпІалас лугъудай са чувуд* атана. Вич Искендерандай тир АпІалас кІелнавай инсан тир. Калам* адаз хъсандиз чидай. ²⁵ Реббидин* рекъикайни адаз хъсандиз чирвилер ганвай. Адаз чизвайди анжах Ягъяди* цик акахъун къачу* лугъузвайди тиртІани, ада лап рикІивай ва галай-галайвал инсанриз Исадикай чирвилер гузвай. ²⁶ Ам гъа идакай синагугда*

викІегъвилелди рахаз эгечІна. ПрискІадизни Акуулаз адан ван хъайила, абуру ам чпин кІвализ тухвана Аллагъдин рехъ вуч затІ ятІа мадни дуъм-дуъз чирвилер хгана. ²⁷ АпІаласаз Ахайдиз физ кІан хъайила, Исадихъ иманийри* адаз хъсан рехъ хъурай лагъана. Абуру Ахайда авай тилмизриз* АпІалас къабулун паталай чарни кхъена. Аниз атана агакъайла, ада Аллагъдин берекатдик* кваз имандал* атайбуруз зурба куъмекар гана. ²⁸ АпІаласа халкъ авай чкайра чувудрихъ галаз ийизвай гъуъжетра, абурун фикирар дуъз туширди къалурдай, Каламдикай бине къуна, Иса – Месигъ* тирди чІалахъ жедайвал субутдай.

Павел Эфесда

19 ¹ АпІалас Каринфда авай чІавуз, Павел вини дагъларин уълкве тирвал сиягъатдиз акъатнай. Ам Эфесдиз атана. Ана адал са шумуд тилмиз* гьалтна.

² – Куън Исадихъ ийизвай имандал* атайла, квек Пак Руьгъ* акатнайни? – абурувай хабар къуна ада.

– Чаз Пак Руьгъ вуч затІ ятІа гъич ванни хъайиди туш, – лагъана жаваб гана абуру.

³ Инал Павела хабар къуна:

– Цик акахъун къачудайла* бес куъне квехъ иман ийизвай?

– Чна Ягъяди* лагъай гафарин чІалахъ яз цик акахъун къачунай, – лагъана жаваб гана абуру.

⁴ – Ягъяди инсанриз Аллагъдин рекъел атунин* лишан яз цик акахъун къачу ва гъакІ вичелай гуьгъуъниз къведай Исадихъни иман ая лугъузвай, – лагъана Павела.

⁵ И гафар ван хъайи абуру Ребби* Исадихъ иман авунин лишан яз цик акахъун къачуна. ⁶ Павела абурал гъилер эцигна*, абурукни Пак Руьгъ акатна. Гъа инал абур жуъреба-жуъре чІаларал рахаз ва пайгъамбарвал ийиз хъана. ⁷ Абур цІикъвед кас къван авай.

⁸ Павела пуд вацра синаугра* викІегъдаказ вязер авуна. Ада чувудрихъ* галаз авур веревирдера Аллагъдин пачагъвал вуч затІ ятІа вири чІалахъ жедайвал ачухарзавай. ⁹ Адаз яб гузвайбурукай са бязибур терс тир. Адан гафарин чІалахъ тежез, абуру халкъдин вилик Аллагъдин рекъиз себ гузвай. Павел абурун патавай хъфена ва вичихъ галаз тилмизарни хутахна. Ада гъар юкъуз Туъренан мектебда вязер ийизвай. ¹⁰ Гъа икІ давам хъайи къве йисан къене Асия вилайтда* авай вири чувудризни муькуъбуруз Реббидин Гафуникай хабар хъана.

¹¹ Аллагъди тежер хътин аламатар Павелан гъилералди къилиз акъудзавай. ¹² Азарри къунвайбурун патав Павела алуқІай ягълухарни хуруганарни гъидай, азарри къунвайбурал эцигдай, абурукай себеб жез азарри къунвайбур дири хъжедай, чІуру жинерар* хкатдай. ¹³ А чкайра инсанрикай суьгъурдин гафаривди жинерар хкудзавай са бязи чувудар мадни авай, абуруни, жинерар хкудиз алахъдайла, Иса Месигъдин* ТІвар* къун къетІна. Абуру жинерриз лугъуз хъана:

– Вичикай Павела ихтилатай Исадин ТІварцІелай за ваз и касдикай хкечІ лагъана эмирзава.

¹⁴ Чувудрин чІехи хахам* Скеван ирид хцини гъа икІ авуна. ¹⁵ Амма чІуру жинжи абуруз жаваб гана:

– Иса заз чида, Павелакайни заз хабар ава, бес куьн вужар я?

¹⁶ ЧІуру жин квай инсан абурал гадар хъана, ада абур вири кІаник кутуна. Ада абуруз ахътин гатунар къуна хъи, иви кІвахъна физ, жинерар хкудзавайбур пекерни алачиз а кІваляй катна хъфенай. ¹⁷ Эфесда уьмуьр тухузвай вири чувудризни муькуьбуруз и кардикай хабар хъайила, абурук кичІ акатна. Гъанлай Ребби Исадин ТІвар абуру зурба гъурметдалди къаз хъана.

¹⁸ Имандал атай гзафбуру, къвез, чпи авур чІуру крар вирибурун вилик хиве къаз хъана. ¹⁹ Виликдай суьгъурчивилер авур гзафбуруни чпин суьгъурдин ктабар гваз къвез, абур виридан вилик цІуз гадарнай. ЦІуз вегъей къван ктабрин къимет гъисабайла, ам яхцІурни цІуд агъзур драхмадив къван агакънай. ²⁰ Гъа икІ гегъеншдиз чкІиз, Аллагъдин Гафуну къуват къачузвай.

Эфесда къал

²¹ Хъайи вири крарилай къулухъ Павела МакІедандайни Ахайдай яна Ярусалимдиз фидай меслятна.

– Ярусалимда хъайидалай къулухъ зун Римдизни* акъатун лазим я, – лагъана ада.

²² МакІедандиз ада вичиз куьмекарзавай къве кас, ТІиматІейни ЭрастІ, ракъурна, вични са къадар вахтунда Асия вилаятда* амукъна.

²³ И чІавуз Аллагъдин рекъин паталай лап чІехи къалар акъатна.

²⁴ Заргар ДимитІриди гимишдикай Артемидатан¹ ибадатханадин

¹ 19:24 *Артемидат* – къадим Юнанда (Грецияда) няметрин булвилин гъуц тир.

гъвечИ кІалубар гъазуриз маса гузвай. И кІвалахди адазни чкадин устІарриз чІехи хийирар гъизвай. ²⁵ Садра ада маса устІарар ва шакІуртар кІватІна абуруз лагъана:

– Я стхяр, и карди чаз хъсан хийир гузвайди квез чизва. ²⁶ Амма квез аквазва ва ван къвезва хъи, и Павел лугъудай касди тек са Эфесда ваъ, гъакІ вири Асия вилаятдани инсандин гъилери туькІурнавай аллагъар – аллагъар туш лугъуз, гзаф инсанар чІалал гъана вичин патаз акъудна. ²⁷ Исятда тек са чи пеше къиметдай аватунин ваъ, гъакІни чІехи аллагъ Артемидатан ибадатхана квазни такъунин хата арадал атанва. ГъакІ хъайила, вичиз вири Асия вилаятди ва вири дуъньяди ибадат* ийизвай вилик-къилик квай паб-аллагъ Артемидат кІвачерик аватун мумкин я.

²⁸ И гафарин ван хъайила, устІаррик хъел акатна, абуру гъарайиз хъана:

– Сагъ хъурай Эфесдин Артемидат!

²⁹ Са герендилай вири шегъердик юзун акатна. Инсанри Павелан юлдашар тир макІеданви Гайни АристІарх къуна. Вирида шегъердин мярекатар къиле физвай чкадиз гъерекатна. ³⁰ Павелаз халкъдин вилик экъечІна рахаз кІан хъана, амма тилмизри* ам ахъайнач. ³¹ Асиядин вилик-къилик квай са бязи ксари, чеб Павелан дустар хъуниз килигна, аниз фимир лагъана адан патав инсанар ракъурна.

³² КІватІ хъанвайбур вири какахънавай. Садбуру са гафар гъарайзавай, муькуьбуру маса. ЧІехи паюниз чеб аниз вучиз атанвайбур ятІа чизвачир. ³³ Чувудри* Искендер вилик акъудна ва инсанрин кІеретІди адаз вуч лугъудатІа чирна. Искендера вич хуьн патал гаф къачудайла, гъилелди ишара* авуна. ³⁴ Амма ам чувуд тирди чир хъайила, вирибуру сад хъиз гъарайиз хъана:

– Сагъ хъурай Эфесдин Артемидат!

Абуру къве сятда къван гъараяр авуна. ³⁵ Ахпа халкъдин вилик шегъердин чІехибурукай сад экъечІна. Ада абур секинарна, лагъана:

– Эфесвияр! Вилик-къилик квай паб-аллагъ Артемидатан ибадатхана Эфес шегъерда авайдакай вири дуъньядиз хабар авачни? Цавай аватай адан къамат алай къван Эфесда авайди тийижирди авани? ³⁶ И кар инкариз жедай кас авачтІа, куьн секин хъун лазим я, фагъум тавуна са карни авуна кІандач. ³⁷ Куьне иниз къуна гъайи инсанрикай садани ибадатхана атІанач ва чи паб-аллагъдиз экъуьгънач. ³⁸ ДимитІридини адан юлдашри са нелай

ятлани шикаят ийизватла, чахъ дуван ва гьакимар ава. Къуй абуру чпи чпелай арзаяр авурай. ³⁹Квехъ мад са гьихътин ятлани сулар аматла, къанун тирвал кIватIнавай межлисдал эцигиз жада. ⁴⁰Къал къарагъарна лагъана къе хъайи крарай чак тахсирар кутаз хъайитла, чаз чун гъахъар хъийидай делилар жагъидач, вучиз лагъайтла вири къал-къул бине авачирди я.

Гъа и гафар лагъана, ада халкъ ахъайна.

Павел МакIедандизни Юнандиз фин

20 ¹Къалар куьтягъ хъайила, Павела, тилмизар* кIватIна, абурук руьгъ кутуна. Абуруз сагърай лагъана, ам МакIедандиз рекъе гъатна. ²Фидай рехъди ада иманияр* кIубанар ийизвай. Юнандиз атайла, ³ада ана пуд варз акъудна. Суьриядиз фидай арада, чувудриз* адаз акси яз чIуру къаст ийиз кIан хъайила, ада МакIедандай яна элкъвена хтун къетIна. ⁴Хъфидайла адахъ бериви Пуьран хва УспатIрус, Саланикдай тир АристIархни СекIунд, Дербедай тир Гай, ТIиматIей, Асия вилаятдай* тир Тирафимни Туьхик галай. ⁵Абуру, чалай вилик фена, чун Туругъасда вилив хуьзвай. ⁶Чун ТIили фарин суварилай* къулухъ ФилипIрай ги-мида аваз фена ва вад йикъалай Туругъасда абурук акахъна. Ана чун ирид юкъуз амукъна.

ЭвтIихал чан хкун

⁷Гъафтедин сад лагъай юкъузⁱ, чун фу атIуз кIватI хъана. Павела кIватI хъанвайбурухъ галаз ихтилатзавай. Адаз пакад юкъуз хъфиз кIан хъайивилай, ихтилатар къуланфералди давам хъана. ⁸Чун кIватI хъанвай винел алай кIвале гзаф чирагъар кузвай. ⁹ДакIарда ЭвтIих лугъудай жегъил гада ацукънавай. Павел рахазвайла, гада ахварин хиялда гъатзавай. Ахпа, михъиз ахварал фейила, ам пуд лагъай гъавадай аватна. Фена хкажайла, ам къенваз жагъана. ¹⁰Павел кIаник эвичIна, жегъил гададин винел ярх хъана, ам къужахда къуна.

– Архайин хъухъ, – лагъана. – Адал чан ала!

¹¹Павел мад кIвализ хкаж хъхъана. Ада фу атIуз тIуьна. Экв жедалди ада суьгъбетар авуна, пакамахъ ам анай хъфена. ¹²Жегъил гадани саламат яз кIвализ хкана. И карди виридаз гзаф хвеша авуна.

ⁱ 20:7 Чувудри гъафтедин сад лагъай югъ гъяд югъ яз гьисабзавай.

Туругъасдай Милетдиз

¹³ Гимида аваз чун Асасдиз фена. Ана Павелни чак акахъун лазим тир. Чун ина вичел вил алаз акъвазунин патахъай ада вичи лагъанай, амма адаз вичиз къураматдин рекъяй физ кІан хъана. ¹⁴ Асасда ам чи вилик экъечІна, чи гимидиз акъахна, чун вири Муътленадиз фена. ¹⁵ Анай пакагъан юкъуз чун Хигъасдилай алатна фена. Са югъ арадай фейила, чун Самасдиз, мадни са йикъалай Милетдиз агакъна. ¹⁶ Асия вилаятда* геж тахъун патал Павела Эфесда акъваз тавуна фин меслятна. Адаз, агакъиз хъайитІа, Ярусалимдиз ЯхцІурни цІуд лагъай йикъан суварик* физ кІанзавай, гъавиляй адак тадини квай.

Эфесдин агъсакъалрихъ галаз ихтилат

¹⁷ Эфесдин иманийрин кІватІалдин* кыле авайбур атун патал Павела Милетдай инсанар ракъурна. ¹⁸ Абур атайла, ада абуруз лагъана:

— Асия вилаятдиз* атай сифте йикъарилай эгечІна за ина, куъ арада, гъикІ уьмуър тухванатІа, квез чизва. ¹⁹ Чувудри* зи кылел гъайи еке синагъризни килиг тавуна, за муътІуьгъдаказ, вилел нагъв алаз Аллагъдиз къуллугъна. ²⁰ Квез хийир гудай са карни за квекай чъунуьхнач, гъам халкъ алай чкайрални, гъам куъ кІвалерани за квез вязер авуна ва чирвилер гана.

²¹ За чувудризни муъкуьбуруз абур Аллагъдин рекъел атун* ва чи Ребби* Исадихъ иман* авун лазим тирди малумарзавай. ²² Ингъе, исятда зун Руьгъдин* гуьгъуьнаваз Ярусалимдиз физва, заз ана вуч жедатІани чизвач. ²³ Заз анжах чизва хьи, гъар са шегъерда Пак Руьгъди* зи кылел къведай азаб-азиятрикай ва зун къазаматда гъатдайдакай заз виликамаз хабарзава. ²⁴ Амма заз жуван уьмуър са квяйни аквазвач. Заз кІанзавайди Ребби Иса Месигъди* зал Аллагъдин берекетдикай шагъидвал ая лагъана ганвай тапшуругъ кар кылиз акъудун я.

²⁵ Куъ арада за Аллагъдин пачагъвиликай малумарнай. Гила заз чизва хьи, квекай садазни мад зун ахквадач. ²⁶ ГъакІ хъайила за квез къе лугъзува: Са вуж ятІани телеф хъайитІа, тахсир зиди жадач. ²⁷ За квез, са затІни чъунуьх тийиз, Аллагъдин вири къастуникай лагъанай. ²⁸ Пак Руьгъди Вичи квекай иманийрин* суьруьдин чубанар авуна. Жувал ва Аллагъди Вичин Ивидалди кІватІай иманийрал вил алаз хъухъ, абурув чІуру крар ийиз тамир.

²⁹Заз чизва хьи, зун инай хъфейла, куь патав пехьи жанавурар къведа, абуру суьруьдиз инсаф ийидач. ³⁰Гъатта куь арадаини тапан несигъатар гудайбур акъатда, абуруз тилмизар* чпин рекъел гъиз кІан жеда. ³¹ГъакІ хъайила мукъаят хъухь! За, вилерал нагъв алаз, датІана пуд йисан къене квез гъар садаз несигъатар гайиди рикІел хъухь!

³²Исятда за куьн Аллагъдал ва Адан берекатдикай* лугъузвай Гафунал аманатзава. И Гафунихъ куьн мягъкемардай къуват ава, Аллагъди квез, Вичиз талукъ виридаз, хиве къурди гуда. ³³Заз гъич садавайни я гимиш, я къизил, я пекер къачуз кІан хъайиди туш. ³⁴Зи ва зи юлдашрин фу зи жуван гъилерин зегъметдалди гъатнавайди квез чизва. ³⁵Ребби Исадин «Гузвай кас къачузвай-далай бахтлу я» лугъудай гафар датІана рикІел хвена, за вири крара ажузбуруз куьмек гана. Гъа икІ, жуван къуватар гъайиф татана зегъмет чІугуналди, куьнени гъа икІ авуна кІандайди за квез къалурна.

³⁶И гафар лагъана Павелa, виридахъ галаз санал метІер чилиз яна, дуьа* авуна. ³⁷Вирида, шехъиз ва ам къужахда къаз, адаз теменар гузвай. ³⁸Абуруз иллаки «мад квез зун ахквадач» лагъай адан гафари хажалат авунвай. Павел абуру гимидал къван рекъе туна.

Ярусалимдиз сиягъат

21 ¹Абурухъ галаз чара хъхъана, чун гъуьлуьз экъечІна ва дуьм-дуьз Кус атІадал фена. Пакагъан юкъуз чун Радасдиз агакъна. Гъанайни ПатІарадиз фена. ²Ана Финикидиз физвай гими жагъурна, гъада аваз рехъ давамарна. ³Куьпри аквадайвал къибле патай яна Суьриядиз фена. Туьрс шегъерда чи гими акъвазарна, адай парар авудна. ⁴Ина чна Исадин тилмизар* жагъурна, абурухъ галаз ирид югъ акъудна. Са бязибуру, Руьгъди* эсердик кутунваз, Павелаз Ярусалимдиз фимир лугъуз минетна. ⁵Вахт атана агакъайла, чун чи рекъиз физ гъазур хъана. Вири иманияр*, абурун папарни аялар чун рекъе тваз шегъердай гъуьлуьн къерехдал къван экъечІна. Ана чна метІер чилиз яна дуьаяр* авуна. ⁶Чун, сада садаз сагърай лагъана, гимидиз акъахна. Абурни чпин кІвалериз хъфена.

⁷Гимида аваз рехъ давамарна, чун Туьрс шегъердай Питалмасдиз атана. Гъана стхайрал-вахарал къил чІугуна, абурухъ галаз са югъ акъудна. ⁸Гуьгъуьнин юкъуз анай Кесардиз рекъе гъатна. Ина Шад Хабар* чукІурзавай ФилипІан кІвале акъвазна. Ам

Ярусалимдин иманийрин кІватІалди* тайинарнавай ирид шемасдикай* сад тир. ⁹ Адахъ гъульуыз тевенвай къуд руш авай, абурувай пайгъамбарвал ийиз жадай.

¹⁰ Чун ина аваз са шумуд югъ алатайла, иниз Ягъудатдай* пайгъамбар* Агъаб акъатна. ¹¹ Ам чи патав атана, ада Павелан чІул къачуна вичин гъилер, кІвачер кутІунна ва лагъана:

– Пак Руьгъди* лугъузва хъи, Ярусалимда и чІулунин агъа чувудри* гъа икІ кутІунна римвийрин гъиле твада.

¹² И гафар чаз ван хъайила, чна ва чкадинбуру Павелаз Ярусалимдиз фимир лугъуз минет ийиз хъана. ¹³ Амма Павела жаваб яз лагъана:

– Шелар ийиз куьне зи рикІ вучиз падзава? Зун неинки къазаматда ацукъиз, гъакІ Ребби* Исадин хатурдай Ярусалимда чанни гуз гъазур я.

¹⁴ Ам чІалал гъиз тахъайла, чун секин хъана.

– Къуй Аллагъдиз кІандайвал хъурай, – лагъана чна.

¹⁵ Са шумуд йикъалай чун рекъе гъатиз гъазур хъана ва Ярусалимдиз фена. ¹⁶ Чахъ галаз Кесардай са бязи тилмизарни атана. Абуру чун Минасунан кІвализ гъана, чун гъана амукъна. Куьпридай тир Минасун лап фадлай Исадин тилмиз тир.

Якъубан меслят

¹⁷ Ярусалимда иманийри* чун хушвилелди къабулна. ¹⁸ Пакагъан юкъуз Павел чахъ галаз Якъубан* патав фена. Ана иманийрин чІехибур вири кІватІ хъанвай. ¹⁹ Салам гайидалай къулухъ, Павела вичив маса халкъарин арада Аллагъди ийиз тур крарикай галай-галайвал ихтилатна. ²⁰ Адаз яб гайибуру Аллагъдиз шукурар авуна. Ахпа абуру Павелаз лагъана:

– Гила ваз, стха, имандал* атанвай чувудар* шумуд агъзур кас аватІа чидани? Абуру вирида гъакъисагъвилелди¹ Къанундал* амалзава. ²¹ Вуна, маса халкъарин арада уьмуьр тухузвай вири чувудриз Мусадин* Къанундикай къерех хухъ, аялар мад суьннет хъийимир ва чи къайдаяр къуна ацукъмир лугъузвай ванер абуруз атанва. ²² Чна вуч авун лазим я? Абуруз, гъелбетда, вун атанвайдакай хабар жада.

²³ ГъакІ хъайила чна гудай меслятдиз яб це. Чи арада Аллагъдин вилик вяд авур къуд кас ава. ²⁴ Гъабурни галаз фена адет тирвал

¹ 21:20 Гъакъисагъвилелди – лап рикІивай.

михъивилер ая, абуру гана кІандай пулни вуна це, гъа и чІавуз абурувай Аллагъдин вилик авур вяд куьтягъ хъунин лишан яз кылерни тваз жеда. Гъа икІ авуртІа, вуна Къанундихъ галаз къадайвал уьмуьр тухузвайди виридаз аквада. Вакай чукІурнавай хабарар тапанбур тирди виридаз малум жеда. ²⁵ Маса халкъарикай яз имандал атанвайбуруз, лагъайтІа, чна абуру кылиз акъудна кІанзавай ихътин къайдаяр авай чар кхъенай: бутриз* кърбанднавай тІуьн, дуьз тукІун тавунвай гъайвандин як, иви кумаи як немир, явавиликай яргъаз хъухъ.

²⁶ Пакагъан юкъуз а ксарихъ галаз фена, Павела абурухъ галаз санал михъивилер авуна. Ахпа ада, Аллагъдин КІвализ* гъахъна, чпин михъивилерин вахт куьтягъ жедай югъ хахамриз* малумарна. И юкъуз Павелани адахъ галай къуд касди кърбандар авун лазим тир.

Павел кьун

²⁷ Михъивилер авуна ирид югъ алатзавайла, Павел Аллагъдин КІвале* аваз акур Асия вилайтдай* тир са шумуд чувудди* футфа кутуна халкъдив Павел къаз туна ²⁸ ва гъарайиз эгечІна:

— Исраилвияр! Чи куьмекдиз ша! Виринра чи халкъдиз, чи Къанундиз* ва и Чкадиз акси гафар лугъуз виридаз чирвилер гузвай кас гъа им я. Ада Аллагъдин КІвализ чувудар туширбурни кваз гъанва, гъадалди ада и пак* Чка чиркин авунва.

²⁹ Виликдай абуруз Павелахъ галаз шегъерда Эфесдай тир Тирафим акунай, гъакІ хъайила абуру ам Павела вичихъ галаз Аллагъдин КІвализ гъанва лагъана фикирнай. ³⁰ Вире шегъерда гъулгъула гъатна. Къуд патахъай къвез инсанар кІватІ жезвай. Павел кьуна, Аллагъдин КІвалай галчІурна акъудна. Гъанин варарни гъасятда кІевна. ³¹ Абуруз ам рекъидай ният авай чІавуз вири Ярусалимда гъулгъула гъатнавайдакай шегъерда авай Римдин* къушундин кылевайдаз хабар гана. ³² Ам, тадиз са шумуд эфсерни аскер галаз халкъдин арадиз гъахъна. Абур акурла, къал къачунвайбуру Павелаз къазвай гатунар акъвазарна. ³³ Къушундин кылевайда Павел кьуна ам къве зунжурда тун эмирна. Эфсерди халкъдивай гатазвай кас вуж я, ада вуч авуна лагъана хабар кьуна. ³⁴ Халкъдин арадай садбуру са гафар, муькуьбуру маса гафар гъарайзавай. Гъулгъуладин гъилий адаз са тайин жаваб жагъун тавурла, ада Павел къеледиз тухун эмирна. ³⁵ Абур къеледин

гурарив агакбайла, халкъ акІ туьнт хъана хьи, аскерар Павел гьилерал алаз тухуниз мажбур хъана.

³⁶Халкъди абурун гуьгъуьниз физ-физ:

— Ам яна йикь! — лугъуз гъарайзавай.

³⁷Аскерри Павел къеледин къенез тухузвайла, ада къушундин къилевайдаз лагъана:

— Жечни квевай са кар тІалабайтІа?

— Яъ, вун юнан чІалал рахазвани?! — жаваб яз хабар къуна къушундин къилевайда. — ³⁸АкІ ятІа, вун и мукъвара къалар акъудна, къурумдиз къуд агъзур къачагъ галаз катай мисриви туш ман?

³⁹— Зун чувуд я, — жаваб гана Павела, — Киликатда авай ТІарас лугъудай тІвар-ван авай шегъердин эгъли я. За тавакъу ийида, заз халкъдихъ элкъвена рахадай ихтияр це.

⁴⁰Къушундин къилевайда ихтияр гайила, Павела гурарал акъвазна халкъдиз гьилелди ишара* авуна. Халкъ кисайла, ам чувуд чІалал рахаз эгечІна.

Ярусалимдин чувудрин вилик

22 ¹— Бубаяр*, стхаяр, куьне заз жув хуьн паталай къве гаф лугъудай ихтияр це, — лагъана Павела.

²Ам чувуд* чІалал рахаз акурла, абур вири михъиз кис хъана. Ада давамарна:

³— Зун чувуд я, зун Киликатда авай ТІарасда хана. И Ярусалим шегъерда заз тербия гана. Чи бубайрин Къанун* Гамалила заз лап хъсандиз чирна. Инал акъвазнавай куьн хъиз, зунни Аллагъдин весияр рикТивай къилиз акъудиз алахъна. ⁴Зун Исадин рекъел атайбур хурук кутаз ва абур рекъидай рекъер жагъуриз хъана. За, итимарни, папарни къаз, къазаматриз вегъидай. ⁵Къилин хахам-дивайни* Меслягъатдивай* а крарин шагъидвал ийиз жеда. За абурувай Шамдиз фин патал стхайриз кхъенвай чарни къачунай. Аниз фейила, вири иманияр* къаз ва Ярусалимдиз хкана абуруз жаза гуз кІанзавай.

⁶Физвай рекъе, нисинриз хъиз Шамдиз агакъзавайла, садлагъана цаварай атай къати рапрапди зун экуь авуна. ⁷Зун чилел ярх хъана, заз захъ элкъвена рахазвай са ван хъана: «Шаул! Я Шаул! Вуна Зун вучиз хурук кутазва?» ⁸«Вун вуж я, я Агъа?» — хабар къуна за. «Зун вуна хурук кутазвай Назаретдай тир Иса я», — жаваб гана Ада заз.

⁹ Захъ галай юлдашриз экв акунай, амма заз атай ван абуруз атанач. ¹⁰ За хабар къуна: «Я Ребби*, за вуч авун лазим я?» «Къарагъна Шамдиз алад, — жаваб гана Реббиди, — Аллагъди ваз ая лагъанвай вуна авуна кІандай крарикай ваз ана лугъуда».

¹¹ Аллагъдин баркалладин* экуъни зун буъркъуъ авуниз килигна, юлдашри гъил къуна, зун Шамдиз гъана. ¹² Ана Гъанани лугъудай са кас зи патав атана. Ам Аллагъ рикІел алай, Мусадин* Къанундал амалзавай инсан тир, ана авай вири чувудрин арада адаз зурба гъуърмет авай. ¹³ Зи патав атана, зи вилик акъвазна, ада лагъана: «Шаул стха, ви вилериз экв хтурай!» Зи вилер гъасятда ахъа хъхъана, заз ам акуна.

¹⁴ «Чи бубайрин Аллагъди вун хкъяна, ви гъакъиндай Вичин къаст ваз къалурна, — лагъана ада. — Ваз Гъахъ-Михъиди акуна, ваз Адан Гафар ван хъана, ¹⁵ вучиз лагъайтІа акурдакайни ван хъайидакай вавай шагъидди хъиз виридан вилик ихтилат ийиз жеда. ¹⁶ Вучиз вуна гежарзава? Къарагъ, цик акахъун къачу*, жув гунагърикай* михъи авуна, Адан ТІвар* яхъ».

¹⁷ Элкъвена Ярусалимдиз хтана, за Аллагъдин КІвале* дуъаяр* ийидайла, заз зун ахварал алай хъиз хъана. ¹⁸ Заз Ребби акуна. Ада заз лагъана: «Тадиз Ярусалимдай ахлад, ина авайбуру вуна Закай авур шагъидвал къабулдач». ¹⁹ «Я Ребби, — жаваб гана за, — вахъ иман* ийизвай вири ксар къаз, синагугра* гатай ва абур къазаматда тваз хъайи кас зун тирди и инсанриз хабар ава. ²⁰ Ви шагъид хъайи Истефас къиникъиз акъудайлани зун гъанал алай, за къван гайибурун пад къунай. За ам къейибурун пекер хуъзвай». ²¹ Инал Реббиди лагъана: «Алад, За вун яргъал уълквейрин халкъарин патав ракъурзава».

Къушундин къилевайдан патав

²² И гафарал къведалди халкъди Павелаз яб гузвай, амма и гафар лугъунни кумаз, абур гъарайиз эгечІна:

— Ам дуъньядилай терг ая, адал чан туна виже къведач!

²³ Абуру гъарайиз, чпин абаяр гадариз, руг хчализ цавуз ахъайдайла, ²⁴ къушундин къилевайда Павел къеледиз твах лагъана эмирна. Вучиз халкъди адаз икъван гъарайзаваТІа чириз кІанз ада ам гатана силис твах лагъана. ²⁵ Гатун патал Павел кутІунзавайла, патав акъвазнавай эфсердиз ада лагъана:

— Римдин* къанунди гъахъ-дуван тавунвай Римдин ватангъели гатадай ихтияр гузвани?

²⁶ И гафар ван хъайила, эфсерди фена кьушундин кылевайдаз лагъана:

– Куйне вуч ийизва? А инсан Римдин ватанэгъли я.

²⁷ Павелан патав фена, кьушундин кылевайда адавай хабар кьуна:

– Лагъ кван заз, вун рикIивайни Римдин ватанэгъли яни?

– Эхъ, – лагъана жаваб гана Павела.

²⁸ – Римдин ватанэгъли хьун патал за гзаф пул гайиди тир, – лагъана кьушундин кылевайда.

– Зун Римдин ватанэгъли яз хайиди я, – лагъана жаваб гана Павела.

²⁹ Адавай силис кьаз кIанзавайбур садлагъана кьулухъ хъана. Вичи Римдин ватанэгъли зунжурра турди кьатIайла, кьушундин кылевайдакни кьалабулук акатна.

³⁰ Чуводри* адан хиве вуч тахсир твазватIа, авайвал чирун патал ада пакад юкъуз вири чIехи хахамар* ва Меслягъат* кIватIун эмирна. Ада Павел азадна ва аниз гъана, гьабурун вилик акъвазарна.

Меслягъатдин вилик

23 ¹ КIватI хъанвайбуруз вил яна, Павела лагъана:

– Стхаяр, кьенин йикъал кьведалди за Аллагъдин вилик виждан ми хъи яз жуван уьмуьр тухвана.

² Инал Павелан патав акъвазнавайбуруз кылин хахам* Гъананиди адан сив кутуна ягъун эмирна. ³ Павела адаз лагъана:

– Аллагъди вунни яда, лацу чепедай асуннавай цал! Вун инал Къанундин* бинедаллаз зи дуван авун патал ацукънавайди я, амма вуна зун ягъ лугъуналди Къанун чIурзава.

⁴ Павелан патав акъвазнавайбуру лагъана:

– Аллагъдин кылин хахамдин хатурдик вуна вуч лагъана хкуьрзава?

⁵ – Стхаяр, заз ам кылин хахам тирди чизвачир, – жаваб гана Павела. – Каламдани* кхъенва эхир: «Ви халкъдин кыле авайдакай чIурукIа рахамир»ⁱ.

⁶ КIватI хъанвайбурукай садбур сакъаяр*, муькуьбурни фари-сеяр* тирди Павелаз чизвай, гьакI хъайила ада ван алаз Меслягъатдин* векилриз лагъана:

ⁱ 23:5 ЭхкъечIун 22:28.

– Стхаяр, зун фарисейдин хва фарисей я, зи дуванни кьейи-бурал чан хтуник* умуд ква лугъуз ийизва.

⁷Ада икI лугъунни кумаз, фарисейринни сакъайрин арада гъуьжет гъатна. Меслягъат кьве патал пай хъана, ⁸вучиз лагъай-тIа, сакъайри мейитрал чан хтунар, малаикар*, жинерар* кваз къазвачир. Амма фарисейри абур авай крар я лугъузвай. ⁹Чехи гъарай-эвер акъатна. Фарисейрин патай тавратдаррикай* са бя-зибур къарагъна хци гъуьжетар ийиз эгечIна:

– И касдай чаз са пис карни аквазвач. Низ чида къван, адахъ галаз Руьгъ* ва я малаик рахазвачтIа?

¹⁰Гъуьжет акъван къати хъана хьи, къушундин къилевайдаз абуру Павел кIус-кIус ийиз кичIе хъана. Гъавиляй ада аскерриз аниз фена, ам ккIизвайбурун юкъвай акъудна, къеледиз хутах лагъана эмир гана.

¹¹Гуьгъуьнин йифиз Павелан патав акъвазна Реббиди* лагъана:

– ВикIегъ хьухъ! Юрусалимда вуна Закай шагъидвал гъикI аву-натIа, Римдани* вуна гъакI шагъидвал авун герек я.

Павелаз акси чIуру къаст

¹²Пакагъан экуьнахъ са бязи чувудар* чIуру къаст авун патал кIватI хъана. Павел яна текъенмаз гъич са затIни я ненни ийидач, я хъванни лагъана абуру къин къуна. ¹³Павелаз чIуру къаст ийиз кIанзавайбур яхцIур касдилаини гзаф авай. ¹⁴Чехи хахамринни* агъсакъалрин патав фена, абуру лагъана:

– Чна, Павел яна къин тавунмаз, сиве гъич са затIни твадач лагъана кIевелай къин къунва. ¹⁵Гъа икI куьне ва Меслягъатди*, квез Павелавай галай-галайвал силис къаз кIанзава лагъана, къушундин къилевайдав ам иниз гъиз тур. Чун гъазур хъана акъвазда. Ам аниз агакъунни кумаз, чна ам яна рекъида.

¹⁶И чIуру къастуникай Павелан вахан хциз хабар хъана. Ада-ни къеледиз фена Павелаз хабар гана. ¹⁷Павелани эфсеррикай садаз эверна лагъана:

– И гада къушундин къилевайдан патав твах, и касдиз адахъ галаз ийидай ихтилатар ава.

¹⁸Эфсерди гада тухвана къушундин къилевайдаз лагъана:

– Къазаматнавай Павела заз эверна, и гада ви патав твах ла-гъана заз минетна. Адахъ ваз ийидай ихтилат ава.

¹⁹Къушундин къилевайда гададин гъил къуна са патахъ тухва-на. Адахъ галаз къилди амукъайла, адавай хабар къуна:

– Ваз вуч лугъуз кІанзава?

²⁰– Чувудри Павел пака Меслягъатдиз гъваш лугъун къетІна, – лагъана гадади. – И тІалабун абуру гуя Павелавай галай-галайвал силис къун патал ийизвайди я. ²¹Амма вун абурун чІалахъ жемир, яхцІур касдилаини гзафбуру ам чинеба вилив хуьда. Абуру ам текъенмаз чпи я недач, я хъвадач лугъуз къин къунва. Вун рази жеда лугъуз, абур гъазур хъана акъвазнава.

²²Къушундин къилевайда гада ахъайна ва адаз эмирна:

– Вуна заз и агъвалатдикай ихтилатайди гъич садазни лугъумир.

Павел Кесардиз ракъурун

²³Къушундин къилевайда вичин эфсеррикай къведаз эверна эмир гана:

– Нянин кІуьдаз къве виш ях аскер, пудкъанни цІуд ми-ях^і ва къве виш кас жидаяр гвай аскерар гъазура. Чна Павел Кесардиз тухуда. ²⁴Павелаз улакъ гъазура. Килиг гъа, Павел Римдин* пачагъдин сердер Феликсан патав сагъ-саламатдиз агакъардайвал ая.

²⁵Ада ихътин чар кхъена: ²⁶«Луьси Клавдасан патай жанаби сердер Феликсаз саламар. ²⁷И кас чувудри* къунай, абур ам рекъиз гъазур хъанвай. Зун жуван аскерар галаз атана, ам Римдин ватангъгли тирди чир хъайила, ам хиласна. ²⁸Абуру адак гъихътин тахсирар кутазватІа чирун патал за ам абурун Меслягъатдиз* тухванай. ²⁹Зун гъавурда гъатайвал, абуру адак кутазвай тахсиркарвал чувудрин Къанундихъ* галаз алакъада ава. Заз адакай я рекъидай хътин, я къазаматда твадай хътин тахсир жагъанач. ³⁰И касдиз чІуру къаст авун патал чувудри гаф-чІал сад авунвайди заз малум хъайила, за ам тадиз ви патав ракъурна. Адак тахсир кутазвайбуруз за чпин делилар гъихътинбур ятІа ваз чир ая лагъанва».

³¹Аскерар, чпиз эмир гайивал, Павелни къачуна йифиз Ан-тІипатрисдиз атана. ³²Гуьгъуьнин юкъуз ам мяхрихъ галаз Кесардиз ракъурна, абур элкъвена къеледиз хтана. ³³Мяхар Кесардиз атана агакъайла, абуру сердердив чар ва Павел вич вахкана. ³⁴Гъакимди чар кІелна, Павелавай вич гъи вилайтдай я лагъана хабар къуна. Павел Киликатдай тирди чир хъайила, ³⁵ада лагъана:

^і 23:23 *Мях* – шивцел алай инсан.

– Вак тахсир кутузвайбурни иниз атайтІа, гьа чІавуз за ви кардиз яб гуда.

Гьакимди Павел Гьирудан* дараматда кьаравулар алаз хуьх лагьана эмир гана.

Павелак кутазвай тахсир

24 ¹Вад югъ алатайла, кьилин хахам* Гьанани Кесардиз ата-на. Абуру Павелак гьихьтин тахсир кутунватІа сердердиз кьалурна. Адахъ са бязи агьсақьалар ва дувандал рахун патал хкянавай Тертуьл лугьудай са кас галай. ²⁻³ Павел дуванханадиз гьайила, анал Тертуьл Павелак кутазвай тахсирдикай рахана:

– Жанаби Феликс! Вун сеbeb яз чи уьлкведа ислягьвал ава. Вуна, камал гваз халкъдин гьакимвал авуналди, адан уьмуьр хьсанарзава. Вири и дегишвилер чна кьабулзава ва уьлкведин вири пипІера халкъди ваз рикІин сидкъидай сагърай лугьузва. ⁴Вавай вахт кьакъуд тавун патал, за куьрелди лугьуда. За вавай регьимдалди яб гун тІалабзава.

⁵Чаз и инсан халкъдик гьулгьула кутазвайди яз чида. Ада вири дуьньяда, вири Ягьудатда* кьал твазва, ва ам назаретвийрин кІватІал тІвар алайбурун кьил я. ⁶⁻⁸Ам гьатта чи Аллагьдин КІвал* чиркин ийизни алахънай. Гьа чІавуз чна ам кьунни авунай. Вуна адавай силис кьурла, чна адак тахсирар кутун дуьз кар тирдахъ вунни чІалахъ жеда.

⁹Чувудри* Тертуьлан пад кьуна Павелак кутазвай тахсирар гьахьбур я лагьана.

Феликсан вилик авур рахунар

¹⁰Сердерди Павелаз рахадай ихтияр гайила, ада лагьана:

– Вун и уьлкведа халкъдин дуванбег яз са шумуд йис тир-ди заз хабар ава, гьакІ хьайила ви вилик жув хуьн патал ра-хадай мумкинвал хьунал зун шад я. ¹¹Зун ибадат* авун патал Ярусалимдиз атана цІикьвед йикъалай гзаф туширди вавай регьятдиз чириз жеда. ¹²Зак тахсирар кутазвайбуруз за Ал-лагьдин КІвале*, синаугра* ва шегьерда са нихъ галаз ятІани гьуьжетар ийиз ва я халкъдин арада гьулгьула тваз акунач. ¹³Исятда зак кутазвай тахсирар абурувай са куьналдини субу-тариз жедач. ¹⁴ЯтІани, за чи бубайрин Аллагьдиз, Адан рекьел алайда хьиз ибадат ийизвайди хиве кьазва. Чувудри*, лагьай-тІа, за кьунвай рехъ чІуру чирвал яз гьисабзава. Кьанунда*

лугъузвайдахъ ва пайгъамбарри* кхъенвайдахъ зун чІалахъ я. ¹⁵ Абурухъ къейи гъахъ-михъи тирбурални туширбурал Аллагъди чан хкунин* умуд авайвал, захъни гъахътин умуд ава. ¹⁶ Гъавилъй зун Аллагъдинни инсанрин вилик датІана жуван намус михъи яз хуън патал алахънава.

¹⁷ Зун инра авачиз са шумуд йис алатна. Гила жуван халкъдикай тир кесибриз куъмек гун патал ва Аллагъдин КІвале кърбандар авун патал Ярусалимдиз хтанва. ¹⁸ И ксар атана зал гьалтайла, за вири и кІвалахар къиле тухванвай ва Къанундив къадай михъивилерни авунвай. А чІавуз зи гуьгъуьна халкъ авайди тушир, я къал акъуддайбурни авачир. ¹⁹ Зак тахсирар кутаз кІанзавай са бязи чувудар зал гьалтна. Абур Асия вилайтдай* я. Ингъе, исятда абур инал ви вилик квайтІа ва чпи зак кутазвай тахсирар лагъанайтІа, хъсан тир! ²⁰ Я тахъайтІа, къуй инал алайбуру Меслягъатдиз* закай вуч тахсир жагъанатІа, гъадакай лугъурай. ²¹ Абурувай зак кутаз жедай тахсир – «Къейибурал чан хтунихъ* за иман* авуниз килигна, куьне къе зи дуван ийизва» гафар абурун вилик лугъун я.

²² Феликсаз Реббидин* рекъел алайбуру хъиз ибадат авун вуч затІ ятІа хъсандиз чизвай. Ада ийизвай дуван акъвазарна.

– Ви кардай кърар къушундин къилевай Луьси иниз атайла, за акъудда, – лагъана ада.

²³ Ада эфсердиз Павелелай вил алуд тавун, гъа са вахтунда адаз вич вичин ихтиярда жедай мумкинвални гун эмирна ва Павелан дустарини адан къайгъу чІугвадайвал абурун вилик пад къамир лагъана.

²⁴ Са шумуд югъ алатайла, Феликс вичин чувуд паб Дурзилани галаз атана. Ада Павел гъун эмирна. Феликсаз Иса Месигъдихъ* иман авун вуч затІ ятІа чириз кІанзавай. ²⁵ Павела гъахъ-михъивиликай*, сабур хъуникай ва Къияматдин йикъакай* лагъайла, Феликсаз кичІе хъана.

– Къе авур ихтилатар бес я! – лагъана ада Павелаз. – Ахлад, маса гъилера заз вахт хъайила, за ваз мад эвер хъийида.

²⁶ Гъа са чІавуз адан вил Павела вичиз ришвет гунални алай, гъакІ хъайила ада, ам мукъвал-мукъвал вичин патав гъиз таз, адахъ галаз ихтилатар ийидай.

²⁷ Къве йис алатна, Феликсан къуллугъдин чкадални ПуркІас ФестІ хъана, амма Феликса чувудар рази авун патал Павел къазаматда туна.

Павелан тІалабун

25 ¹Гьакимдин везифайрив эгечІай пуд йикъалай, ФестІ Кесардай Ярусалимдиз фена. ²Ярусалимда адан патав чІехи хахамар* ва чувудрин* вилик-къилик квай ксар атана, абуру Павелан хиве авай тахсиррикай гьакимдиз лагъана. ³Абуру Павел Ярусалимдиз хкунин патахъай ва чпихъ галаз разивиле хьунин патахъай ФестІавай кІевелай тІалабна. Абуруз ам хкидай рекъе яна рекъидай къаст авай. ⁴ФестІа жаваб гана:

– Павел Кесарда къазаматвиле жеда. Къе-пака зунни гъаниз фида. ⁵Къуй куь векиларни захъ галаз атурай. Павела рикІивайни авунвай чІуру кар аватІа, абуру гъана адак квай тахсирар лугъурай.

⁶ФестІа абурун арада муъжуд-цІуд йикъалай гзаф тушиз йикъар акъудна, ахпа элкъвена Кесардиз хтана. Пакагъан юкъуз ада, гьакимдин чкадал ацукъна, Павел дувандиз гъунин эмир гана. ⁷Павел дуванханадиз гъана. Ярусалимдай атай чувудри Павел юкъва туна адак гзаф ва еке тахсирар кутаз хъана, амма абурувай а тахсирар субутариз жезвачир. ⁸Павела вич хуьн патал лагъана:

– За я чувудрин Къанундиз*, я Аллагъдин КІвализ*, я Римдин* пачагъдиз акси гъич са чІуру карни авунач.

⁹ФестІа, чувудар рази жедайвал ийиз кІанз, Павелавай хабар къуна:

– Ви дуван Ярусалимда за авун патал вун гъаниз ракъурунал вун рази яни?

¹⁰– Зун Римдин пачагъдин дувандин вилик акъвазнава, гъада зи дуванни авун лазим я, – жаваб гана Павела. – Ваз хъсандиз чизвайвал, чувудриз за гъич са пис карни авунвайди туш. ¹¹АвунватІа, за къиникъикай къил къакъудзавач. Чувудри зак кутазвай тахсирар садни за авунвайбур туштІа, гъич садазни зун абурун гъиле твадай ихтияр авач. За зи дуван Римдин пачагъди авун тІалабзава!

¹²Меслятар авурдалай къулухъ, ФестІа малумарна:

– Вуна ви дуван пачагъди авун тІалабзаватІа, вун гъадан патав финни ийида.

АгърипІ пачагъдин вилик

¹³Са къадар вахт алатайла, ФестІал илифун патал Кесардиз АгърипІ пачагъни Беренесе атана. ¹⁴Вичин патав абуру са шумуд

югъ санал хъайидалай къулухъ ФестІа пачагъдихъ галаз Павелан кардикай ихтилатна.

— Ина гъеле Феликса къазаматда тур са инсан ама, — лагъана ада. ¹⁵ — Зун Јрусалимда авайла, чувудрин* чІехи хахамри* ва агъсакълри адак тахсирар кутуна. Абуру завай адаз кар атІун тІалабзавай. ¹⁶ За абуруз лагъана хъи, инсандиз вичик тахсирар кутазвайбурукай чин-чинал акъвазна вич хуъдай мумкинвал тахъанмаз, са нин ятІани гъурметдай кар атІун Римдин* къайдайрихъ галаз къазвач. ¹⁷ Абуру захъ галаз иниз атана акурла, и кар яргълди вегъин тавуна за дуван пакадин юкъуз тайинарна ва а кас дувандал гъун эмир гана. ¹⁸ Абуру адак кутазвай тахсирар лугъуз эгечІайла, за вилив хвейи хътин тахсиркарвилерикай анал са гафни хъаначир. ¹⁹ Амма абуру кутазвай тахсирар чпин диндин са бязи месэлайрикай тир. Къилди къачуртІа, Павела Иса лугъудай къенвай са Касдикай Адал чан ала лугъуз тестикъарзавай. ²⁰ Зун кІеве акІанай, заз вуч авуна кІандатІа чизвачир. ГъакІ хъайила, за адавай вичин дуван Јрусалимда авунал ам рази яни лагъана хабар къуна. ²¹ Амма Павела вичин дуван авунин месэладай эхиримжи гаф Римдин пачагъди лугъун ва вич ина тун тІалабна. Римдин пачагъдин патав ракъурдай мумкинвал жедалди, за ам ина къаравулар алаз тун эмирна.

²² — Зазни а инсандиз яб гуз кІанзава, — лагъана АгърипІа.

— Вуна адаз пака яб це, — лагъана жаваб гана ФестІа.

²³ Пакадин юкъуз АгърипІни Беренисе дамахар авуна, дуванханадиз атана. Абурухъ чІехи дережаяр авай эфсерар ва шегъердин вилик-къилик квай инсанар галай. ФестІан эмирдалди Павел аниз гъана. ²⁴ ФестІа лагъана:

— АгърипІ пачагъ ва ина чахъ галаз кІватІ хъанвай ксар! Куън и касдиз килиг. Јрусалимда ва Кесарда авай вири чувудри, зи патав къвез, и касдилай шикаятар ийиз хъанай. А касдал мад чан аламаз хъун лазим туш лугъуз, абуру гъараярнай. ²⁵ Заз, лагъайтІа, ам къиникъиз акъуддай хътин са тахсирни адак кваз жагъанач. Амма и касди вичин дуван Римдин пачагъди авун тІалабна, гъавиляй за ам Римдиз ракъурдай къарар къабулна. ²⁶ Амма адан гъакъиндай пачагъдиз кхъидай якъин делилар тахъуниз килигна, за ам куъ вилик, иллаки ви вилик, АгърипІ пачагъ, гъанва. Адавай жузун-качузун авурла, белки, заз адакай кхъидай делилар жагъин. ²⁷ Квай тахсирар къалур тавуна къазаматнавайди Римдин пачагъдин патав ракъурун за акъулдив къур кар яз гъисабзавач.

Павелан рахунар

26¹ — Ваз дувандал жув хуьн патал рахадай ихтияр гузва, — лагъана АгърипIа Павелаз.

Павела гъил хкажна ва вич хуьз эгечIна:

² — АгърипI пачагъ! Къе чувудри* зак кутазвай тахсиррикай жува жув хуьн патал ийидай рахунар ви вилик акъвазна авун за бахт яз гъисабзава, ³ гъадалайни артух яз, чувудрин къайдаяр ва гъуьжет алай абурун месэлаяр ваз хъсандиз чизва. ГъакI хъайила, заз сабурдалди яб гун тIалабда. ⁴ Вири чувудриз зи халкъдин арада Ярусалимда фейи зи уьмуьр жегъил чIавалай инихъ чизва. ⁵ Зун чи диндин виридилай къетIи са хел тир фарисейрик* квай. Гъа икI зун гъа чIавалай чизвайбурувай, абуруз кIан хъайитIа, и кар тес-тикъариз жеда. ⁶ Ингъе, къе зи дуван Аллагъди чи бубайриз гайи гафуник за умуд кутазва лугъуз ийизва. ⁷ Юкъузни йифиз рикIивай Аллагъдиз ибадат* ийизвай чи цIикъвед тайифадини Аллагъди хиве къур кар къилиз акъатуник умуд кутазва. Эхъ, пачагъ, гъа и са умуддиз килигна чувудри зак тахсирар кутазва. ⁸ Куьне вучиз къейибурал Аллагъди чан хкун* жери кар тушиз гъисабзава?

⁹ Зунни Назаретдай тир Исадин хура акъвазнавай, инсанри Адахъ иман* тавун патал вири къуватар кIватIна кIанда лугъуз фикирнай за. ¹⁰ Ярусалимда за гъакIни авунай. ЧIехи хахамрин* ихтиярдалди За Месигъдиз* талукъ инсанар къазаматра тунай. Абуруз къиникъин жаза гудайла, зун ахътин къарардин терефдар жедай. ¹¹ Абуруз жазаяр гун патал зун мукъвал-мукъвал синагуг-дай* синагугдиз фенай. Зун абурув имандикай къил къакъудиз таз алахъдай. Заз абурукай акъван хъел авай хьи, зун абур хурук кутун патал гъатта Ягъудатдин* къеце патазни фидай.

¹² Садра гъа къаст рикIе аваз чIехи хахамривай тапшуругъни ихтияр къачуна, зун Шамдиз рекъе гъатнай. ¹³ Физвай рекъе, нисинрихъ, эй пачагъ, заз ракъинилайни хциз цIарцIар гузвай экв цаварай къевез акуна. Ада зун ва захъ галайбур къуд патахъай экуь авуна. ¹⁴ Чун вири чилел ярх хъайила, заз чувуд чIалал раха-дай ван атана: «Я Шаул, я Шаул, вуна Зун вучиз хурук кутазва? Аллагъдиз ийиз кIанзавай крарин хура акъвазиз хъайитIа, ви гъал чIур жеда». ¹⁵ «Вун вуж я, я Агъа?» — хабар къуна за. «Зун вуна хурук кутазвай Иса я, — жаваб гана Реббиди*. ¹⁶ — Къарагъ, Зун вакай Заз къуллугъ ийидайди авун патал атанвайди я. За ваз исятдани ва идалай къулухъни къалурдайдакай вун шагъидвал

ийиз жеда. ¹⁷ За вун чувудрикайни маса халкъарикай хуьда, ва За вун маса халкъарин патав ракъурзава. ¹⁸ Абур иблисдин* мичИ пачагълугъдай Аллагъдин экуь Пачагълугъдиз* атун патал, За абурун гунагърилай* гъил къахчун патал, абурни Аллагъдиз талукъ хъун патал, За вун абурун патав ракъурзава».

¹⁹ АгърипI пачагъ, цаварай акур карагуниз зун муьтIуьгъ тахъана амукънач. ²⁰ ГъакI хъайила сифте за Шамда, ахпа Ярусалимда, ахпани Ягъудатда авай инсанриз ва гуьгъуьнлайни маса халкъарикай тирбуруз Аллагъдиз килиг, Аллагъдин рекъел ша*, куьне икI ийидайди лайих краралди къалура лагъана. ²¹ Гъа и кардиз килигна чувудар Аллагъдин КIвале* зун къуна рекъиз алахънай. ²²⁻²³ Амма Аллагъди къенин йикъалди заз куьмекзава. Ингъе зун инал акъвазнава, за гъвечIидалай чIехидал къведалди виридан вилик шагъидвал ийизва: Месигъди азабар чIугунин, Адакай къейибурукай чан хтай* сад лагъайди хъунин ва Ада Вичин халкъдизни маса халкъариз экуьникай муштулухар гунин. ИкI лугъуналди за анжах Мусадинни* пайгъамбаррин* виликамаз лагъай гафарилай артуханди лугъувач.

²⁴ Павела вичи вич икI хуьзвайла, ФестIа гъарайдалди лагъана:

— Вун кими хъанва, Павел, ви зурба чирвилери вун кими авунва!

²⁵ — Играми ФестI, — жаваб гана Павела, — зун кими туш, зи гафар дуьзбур ва акъул авайбур я. ²⁶ Вичихъ галаз викIегъдиз зун рахазвай пачагъдиз за лугъузвай гафар вири чизва. За лугъузвай крар садазни таквадай са далдадик хъайибур туш. Абурукай пачагъдиз хабар хъунихъ зун агъунва. ²⁷ АгърипI пачагъ, вун пайгъамбаррин гафарин чIалахъ яни? Вун чIалахъ тирди заз чизва.

²⁸ — Са куьруь вахтундилай вуна закайни месигъи ийида — лагъана АгърипIа.

²⁹ — За анжах са вун ваь, заз къе яб ни ганатIа, гъабурни са куьруь ва я яргъал вахтарилай вири крара зун хътинбур хъун патал, амма зун хъиз къазаматда тун тавун патал Аллагъдиз дуьа* ийизва, — жаваб гана Павела.

³⁰ Пачагъ, адахъ галаз сердер, Беренисе ва дуванханада ацукънавай амайбурни къарагъна. ³¹ Абур анай экъечIна, сад садахъ галаз рахаз хъана:

— И касди ам къиникъин жаза гуз ва я къазаматда тваз жедай са карни авунвач.

³² — Ада Римдин* пачагъди вичин дуван авун тIалабначиртIа, ам фадлай азадиз жедай, — лагъана АгърипIа ФестIаз.

Павел Римдиз рекъе гъатун

27 ¹Чун Италдиз рекъе твада лагъай кърар агакбайла, Павел ва къазаматнавай са бязибур Римдин* пачагъдин къушундин эфсер тир Юлидал тапшуругъ авуна. ²Чун Адрамитдай экъечИзавай ва Асия вилайтдин* кърехра авай бандарай¹ физвай гимида акъахна. Гими рекъе гъатна. Чахъ Саланикдай тир макЕданви АристАрх галай. ³Пакагъан юкъуз чун Сидундив агакъна. Юли Павелав хъсандиз эгечИзавай, гъавиляй ада Павелаз ял ягъун патал дустарин патав фидай ихтияр гана. ⁴Чун анай мад гъуьлуьз экъечИна, гар чиниз ягъуниз килигна, чун Куьпридин гар авачир кефер патай яна фена. ⁵Киликатдилаيني Памфилдилай алатна физ, чна ачух гъуьл атИана, чун Луькиятда авай Муьра шегъердиз атана, ⁶ана эфсердиз Искендерандай Италдиз физвай гими жагъана. Чун эфсерди гъада акъадарна. ⁷Чи гими яваш-яваш вилик физ са гзаф йикъар хъана. Эхирни, чИехи четинвилелди чун Киндасдилай алатна. Чиниз ягъизвай гару чаз гъа рехъ давамардай мумкинвал гузвачир, гъавиляй чи гими КиритИдилай къекъуьн гана, адан гар авачир патай Салманадин пипИ лугъудай чкадилай элячИна фена. ⁸Гъуьлуьн кърехдай яна, эхирни чун Ласейдивай яргъа авачир Хъсан Бандар лугъудай чкадиз са гужуналди акъатна. ⁹Рекъе чи гзаф вахт квахъна, гъуьлел Турфанар жедай бере алуькнавайвиляй гъуьлуьз экъечИун хата тир. Гъавиляй Павела абуруз ихътин меслят къалурна:

¹⁰ – Стхаяр, заз чун мад гъуьлуьз экъечИун хата тирди аквазва. Са чи гимини чи парар ваъ, гъакИ чи уьмуьрни хатадик ква.

¹¹Эфсерди Павелаз яб ганач, ада гимидин иесидини гимичийрин къилевайда лагъайвал авуна. ¹²Чи гими акъвазнавай банд къуьд акъудун патал къулайди тушир, гъакИ хъайила инсанрин чИехи паюни рехъ давамарун къетИна. Абуру, ФуйникИдиз агакъдай мумкинвал хъайитИа, ана къуьд акъудда лугъуз умудзавай. ФуйникИ КиритИдин рагъакИдай пата авай. Ам кефердихъни къибледихъ гимияр фин патал ачух банд тир.

Къибле патан гар

¹³Къибле патай къезил гар къарагъна. Гимичийриз а гару чпин рикИк квай кар къилиз акъудиз куьмекдай хъиз хъана. Абуру,

¹ 27:2 Банд – порт.

лабарⁱ хкажна, КиритІдин кърех къуна гими гьална. ¹⁴Са тІмил вахт арадай фейила, КиритІ галай патахъай къати гар акъатна, ахътин гаруз «кефердинни рагъэкъечІдай патан гар» лугьуда. ¹⁵Гар гимидин хура гъатна, гимидивай гаруз дурум гуз хъанач. Чун гарун басрухдиз са къадар вахтунда аксивал ийиз алахъна, затІ арадал татайла, чна гими гарун ихтиярда туна. ¹⁶Гьуьле авай Кавда лугьудай гъвечІи къураматдин патавай фидайла, чаз са тІмил вахтунда гарукай чъуьнуьх жедай мумкинвал хъана. Ана гимичийри зурба азиятрик хиласай луьткве ¹⁷гимидал хкажна. Ахпа гимичийри элкъвез-элкъвез гимидилай цІилер чІугуна, ам мягкемарна. Яд къери СуьртІа лугьудай чкадал алкІиз кичІела, абуру къезил лабар вегъена, гими гарув тухуз туна. ¹⁸Къати гар яргъалди давам хъуниз килигна, чун пакад юкъуз гимида авай пар гьуьлуьз гадаруниз мажбур хъана. ¹⁹Мад са йикъалай гимичийри чпин гьилералди гимидин алатарни гьуьлуьз гадарна. ²⁰Гзаф йикъара тІурфан давам хъанай, я рагъ, я гъетер аквазмачир. Чун хилас хъуникай чи умудар атІана. ²¹Хейлин вахтунда инсанри са затІни тІуьнвачир. Павела къарагъна лагъана:

– Стхаяр, за авур меслятдиз яб гана КиритІдай куьн экъечІначиртІа, чун и баладикни акатдацир, я чаз зиянарни жедачир. ²²Амма исятда за квевай рикІер кІевиз куьн тІалабзава, квекай садни рекьидач, анжах гими кукІвар жеда. ²³За Вичиз муьтІуьгъ лукІра хъиз къуллугъзавай Аллагъдин малаик* сенфиз зи патав пайда хъана. ²⁴«КичІе жемир, Павел, – лагъана Ада заз. – Вун дуванханада Римдин* пачагъдин вилик акъвазна кІан жеда. Аллагъди ваз ийидай мергъемет себеб яз и гимида аваз вахъ галаз физвайбур вири сагъ яз амукъда».

²⁵Гъавиляй викІегъ хъухъ, стхаяр! Зун Аллагъди заз лагъайвал жедайдан чІалахъ я. ²⁶Къураматрикай садал чи гими яд къери чкадал ацукъда.

²⁷Им чун АдратІик гьуьлелай физвай цІукъуд лагъай йиф тир. Йифен къулариз хъиз гимичийриз чун чилиз мукъва жезвай хъиз хъана. ²⁸Абуру гьуьлуьн деринвал алцумаила, яхцІурни цІуд юкІ къван хъана. Са къадар вахтунилай мад алцум хъувурла, къанни цІуд юкІ къван хъхъана. ²⁹Гимичийри чи гими къванерихъ галукъиз кичІела адан къулухъ патай къуд лабар

ⁱ 27:13 *Лабар* – гими гьуьлел акъвазарун патал вичихъ яргъи зунжур галай залан кърмах.

вегьена ва абуру югъ фад алуцьрай лугьуз дуьаяр* авуна. ³⁰ Гимичияр гимидай катизни алахъна, и кар къилиз акъудун патал, абур гимидин вилик къяляй лабар авадагдай амалар ийиз, хиласдаь луйткве цел авудиз алахъна. ³¹ Павела эфсердизни аскерриз лагъана:

— И ксар гимнада амуць тавуртIа, куьн хилас хъун мумкин туш.

³² Инал аскерри луйткве кутIуннавай цIилер турунив яна атIа-на, луйткве гьуьлуьз аватна.

³³ Экъв жедайла Павел виридал фу неь лугьуз алахъна.

— Къе цIукъуд югъ я куьне, са вуч ятIани вилив хуьз, са затIни тIуьн тавуна, — лагъана ада. ³⁴ — Гъавиляй за квез са кIус фу неь лугьуз минетзава. Фу тIуьртIа, ада квез чан аламукъиз куьмекда. КичIе жемир, куь къилелай са чIарни аватдач.

³⁵ ИкI лагъана, Павела фу къачуна, виридан вилик Аллагъдиз хийир-дуьа* авуна, ам атIана, нез эгечIна. ³⁶ И карди вирибур кIубанарна ва абурни нез эгечIна. ³⁷ Гимиди чун вири къве вишни пудкъанни цIуругуд кас авай. ³⁸ Инсанри тух жедалди тIуьрдалай къулухъ, гимнада авай техил гьуьлуьз гадарна, гими къезиларна.

³⁹ Экъв хъайила, абуруз чеб гьиниз акъатнатIа чизвачир, гимичийриз къумади къунвай къакъан тушир къерех авай гъвечIи банд акуна. Чпелай алакъайтIа, гимичийри гими къери чкадал ацукъардай меслят авуна. ⁴⁰ Лабар, цIилер атIана, гьуьле туна, ахпа гимичийри гимидин кIаник квай, гими тухузвай къусуярⁱ кутIуннавай цIилерни атIана, къусуйрив кIвалахиз туна. Гару къерехдихъ тухудайвал гъвечIи елкен хкажна. ⁴¹ Гъа икI, гими къерехдив агакъна, къумада гъатна акъваз хъана. КIуф къумада акIай гими юзазмачир. Адан къулухъ пад къати лепейри кукIвариз хъана. ⁴² Къазаматнавай са касдивайни катиз тежедайвал, аскерриз абур рекъиз кIан хъана. ⁴³ Амма эфсердиз Павел хиласиз кIанзавай, гъакI хъайила ада аскерар акъвазарна. Ада сирнавиз чидайбуруз, вирибурулайни вилик циз хкадарна, къерех галайвал сирнав авун эмирна. ⁴⁴ Амайбуруз тахтайрални гимидикай амуцьай маса затIарал алаз къерехдиз экъечI лагъана. Гъа икI вири сагъ-саламатдиз гьуьлуьн къерехдиз акъатна.

ⁱ 27:40 *Къусу* — луйткве гьалун патал герек алат.

Малта атАдал

28 ¹Сагъ-саламатдиз гъуьлуьн кьерехдиз акъатайла, чаз чун алай къураматдиз Малта лугъузвайди чир хъана. ²Къураматдин агъалийри чун лап хъсандиз къабулна. Марф къваз эгечІна, мекъи хъана. Абуру цІай хъувуна, чун илифарна. ³Павела са къужахта авай кІарасар кІватІна, абур цІуз вегъиз хъана. ЦІун чимивал гъиссна са гъинай ятІани садлагъана акъатай гъуьлягъ Павелан гъилик ккІана. ⁴Къураматдин агъалийриз Павелан гъиликай куьрс хъанвай гъуьлягъ акурла, абуру сада садаз лугъузвай:

— И кас са инсан яна кьенвайди хъунухъ лазим я. Гъуьле завалдикай хилас хъанватІани, Къисасдин аллагъди адал чан тадач эхир.

⁵И чІавуз Павела гъил юзурна, гъуьлягъ цІуз вегъена. Гъуьлягъди адаз гъич са зиянни ганач. ⁶Инсанар адал вил алаз акъвазнавай. Абуру ам дакІвада ва я садлагъана кьена ярх жеда лугъуз вил алаз гъаф вахт хъана, амма адаз затІни тахъанвайди акурла, абуру чпин фикирар дегишарна, ам аллагъ я лугъуз хъана.

⁷Чун акъвазнавай чка анин сердер Публусдин мулкарин мукъув гвай. Ада чун лап хъсандиз илифарна. Пуд юкъуз чун адан кІвале хъана. ⁸Адан буба азарди къуна месе авай. Адак цІайни руфунин тІал квай. Павела, адан патав фена, дуьа* авуна, адал гъилер эцигна*, ам сагъар хъувуна. ⁹И кардилай гуьгъуьниз къураматдал алай чеб азарри къунвай вирибур чеб сагъ хъхъун патал адан патав къведай. ¹⁰Абуру чаз гъаф гъуьрметарнай. Чун рекъе гъатиз кІвачин хъайила, абуру рекъиз герек къведай къван затІаралди чун таъминарна.

Павел Римда

¹¹Къураматдал пуд варз акъудайдалай къулухъ чун ина къуьд акъудай «Къветхверар» тІвар алай, Искендер шегъердин гимида аваз гъуьлуьз экъечІна. ¹²СуьрекІусдиз атана, гъана чун пуд юкъуз хъана. ¹³Анай чун Регидиз фена. Пакагъан юкъуз къибле патан гар къарагъна, къвед лагъай юкъуз чун ПІутІигуьлриз акъатна. ¹⁴Чаз ана иманияр* жагъана, абуру чавай чпихъ галаз са гъаф-теда акъвазун тІалабна.

Эхирни чун Римдиз* атана агакъна. ¹⁵Чун къвезвайдакай ина авай стхайриз хабар авай, абур та Апидин Майданни Пуд Кар-

вансара лугъудай чкайрал къведалди чун къабулиз вилик атана. Павелаз а инсанар акурла, ада Аллагъдиз шукур авуна. Ам кІубан хъана. ¹⁶Чун Римдиз гъахъайла, Павелаз къилди, амма къаравулдин вил алаз уьмуьр тухудай ихтияр гана.

Римда Шад Хабар чукІурун

¹⁷Пуд югъ алатайла, Павела Римдин* чувудрин* къилевайбуруз вичин патав эверна. Абур кІватІ хъайила, ада лагъана:

— Стхаяр, за я чи халкъдиз, я чи бан-бубайрин къайдайриз акси тир гъич са карни авуначІани, зун Ярусалимда къазаматна, римвийрин гъиле туна. ¹⁸Абуруз, силисдал зак яна рекъидай хътин са тахсирни квачиз акурла, зун ахъайиз кІан хъана. ¹⁹Амма чувудар акси хъуниз килигна, зи дуван Римдин пачагъди авун тІалабуниз зун мажбур хъана. И кар за зи халкъдик са гъихътин ятІани тахсир кутун патал авурди туш. ²⁰Куьн акун патал ва квехъ галаз рахун патал къе за куьн кІватІни авунва. Исраилди* умуд кутунвай кардихъ иман* авуна лугъуз, къе зун къазаматдани тунва.

²¹— Ягъудатдай* ви гъакъиндай чаз гъич са чарни атанач, — жаваб гана яб гузвайбуру. — Чи патав атанвай стхайрикай гъич садани чаз вакай са пис гафни лагъанач. ²²Амма чаз вуна вуч лугъудатІа гъадаз яб гуз кІанзава, вучиз лагъайтІа чаз а гапІалдикай чизва, адакай вирина аксивилелди рахазва.

²³Абуру чеб Павелан патав къведай югъ тайинарна. А юкъуз адан кІвализ гзаф инсанар атана. Экуьнилай няналди Павела абуруз Аллагъдин пачагъвилакай шагъидвалзавай. Ам Мусадин* Къанундикай* ва пайгъамбаррин* ктабрикай бине къуна, абур Иса — Месигъ* тирдан чІалахъариз алахъзавай. ²⁴Садбур ада имандал гъана, муькуьбур адан чІалахъ жезвачир. ²⁵Абур са фикирдал алачиз хъфизвай.

Павела абуруз лагъана:

— Пак Руьгъди* Яшай пайгъамбардин* мецелди куь бубайриз хъсандиз лагъанай:

²⁶ «А халкъдин патав фена лагъ:

куьне япаралди яб гуда,

амма куьн са куьнинни гъавурда гъатдач,

куьн вилералди килигда,

амма куь вилериз са затІни аквадач.

27

А халкъдин рикІ буъркъуь хъанва.

Абуру япар кІевнава, вилер акъалнава.

*ИкІ туширтІа, абурун вилериз аквадай,
япариз ван къведай, рикІ гъавурда акъадай,
абур Захъ элкъведай.*

Гъа чІавуз за абур сагъар хъийидай»^і.

²⁸⁻²⁹ ГъакІ хъайила, квез чир хъухъ хъи, инсаният хилас хъуникай хабар Аллагъди маса халкъарал ракъурзава. Гъабуру ябни гуда.

³⁰ Римда къунвай кІвале Павел сагъ къве йисуз амукъна. Ада вичин патав вуж атайтІани къабулдай. ³¹ Ада Аллагъдин Пачагъ-лугъдикай* хабар гузвай, инсанриз Ребби* Иса Месигъдикай чирвилер гуз, ам лап викІегъдиз рахазвай, адан вилик пад сада-ни къазвачир.

^і 28:25-29 Яшай 6:9-10.

ТЈАЈУТΣΑΟТНЗБУЧ
ЛЧБУСΖΖΥΖΥЧЖЈБΟΤ
ΛΟ-ΖΖΛΖΖΛБΖБЈНΟ-Т
ΥΟ-ТΣΟ-ΛБЧЈΖΖΑΟ-Σ

Якъ. 1:2

Якъубан чар

Гъахьун

И чар Исадин стха Якъуба кхьенвайди хьун мумкин я. Ам ЦИийи Икърарда авай вири ктабрилай чара жезва. МатІаялай атай Шад Хабарда хьыз, и чарчяйни Месигьдихъ иман ийизвай чувуддин ван къвезва.

Якъуба Исадихъ иман авур чувудар патал кхьенва. Ада абуруз Сифтегъан Икърардин ктабрай чизвай мисалар мукьвал-мукьвал гъизва. Чарче девлет хьуниз ва саилвиллиз, фитнедизни буюгътенриз, сабурдиз, дуьадиз талукъ месэлайриз килигзава. Якъубан къилин фикир адакай ибарат жезва хьи, Аллагьдихъ ийизвай иман кра-ралди тестикъ жезвачтІа, ахьтин иманди хиласвилехъ тухузвач. РикІивайни Аллагьдихъ иман ийизвайда, са куьнизни килиг тавуна, Аллагьдиз кІани крар ийизва — гъа ихьтин фикир твазва чар кхъей касди кІелзавайдан рикІе.

Саламар

1 ¹Аллагьдин ва Ребби* Иса Месигьдин* лукІ Якъубан* па-тай дуьнья тирвал чкІанвай цІикьвед тайифадиз хийирар хьурай.

Синагъ ва темягъ

²Стхаяр-вахар, куьн жуьреба-жуьре синагърал ацалтайла, гзаф шад хьухъ. ³Квез чизва, куь иман* синагъ авуни дурум хьунухъ арадал гъизва, ⁴дурум хьунухъ лагъайтІа, квехъ акъван гзаф

хьурай хьи, куьн акьулбалугъбур, битавбур ва са жуьрединни нукъсанар квачирбур жедайвал. ⁵Квекай са низ ятІани камал бес жезвачтІа, къуй ада ам виридаз, са тугъметни тийиз, гьил ахъадаказ гузвай Аллагъдивай тІалабрай – адаз гунни ийида. ⁶Амма тІалабзавайди, са шакни тавуна, агъурай, вучиз лагъайтІа шак ийизвайди гару гваз фена чукІурзавай гьуьлуьн лепедиз ухшар я. ⁷Къуй ахътин касди Реббидивай* са вуч ятІани къачуда лагъана фикир тавурай. ⁸Ам, вуч ийиз хъайитІани, вири крапа къве пад язавай, къве руьгъ авай инсан я.

⁹Кесибрин агъуз жергедай тир стхади вичин виниз дережадал дамахрай. ¹⁰Амма девлет авайда вичин агъуз дережадал дамахрай, вучиз лагъайтІа ам, чуьлдин цуьк хъиз, квахъда. ¹¹Рагъ экъечІзава ва ада вичин ифиндив набатат къурурзава, адан цуьк авахъзава, ва вири иервал квахъзава. Девлет авай касни вичин крапин челек-фелекда гъакІ шуьткъведа.

¹²Синагъдик квайди бахтавар* я. Синагъдиз дурум гайила, ада Аллагъди Вич кІанзавай виридаз гуда лагъана хиве къур уьмуьрдин таж къачуда. ¹³Темягъ тухвана рекъяй акъуддай кардал ацалтайла, лугъуз тахъуй: «Им Аллагъди зи темягъ тухуз тазвайди я». Писвиливай Аллагъдин темягъ тухуз жедач ва Ада садни темягъ тухвана рекъяй акъатдайвал ийизвач. ¹⁴Гъар са кас темягъ тухвана рекъяй акъудзавайди адан вичин хуси эр-зиманар я, абуру ам гваз физва ва адан темягъ тухузва. ¹⁵Ахпа гъевес бугъаз жезва ва адалай гунагъ* жезва, хъйи гунагъди, лагъайтІа, ажал гъизва.

¹⁶Играми зи стхаяр-вахар, куьне куьн алцуармир. ¹⁷Вири дугъри ва тамам савкъватар виняй, дегиш тежедай ва дегишвилини гъич хъенни авачир Бубадилай*, цавун чирагърин Халикъдилай, къвезвайди я. ¹⁸Вичи халкъай затІарин арада чакай сифтегъан бегъер хъун патал, Ада Вичи Вичин къаст тирвал чун гъакъи-къатдин гафуналди аладна.

Гафар ва ийизвай крар

¹⁹Играми зи стхаяр-вахар, гъавурда акъукъ: къуй гъар сад, рахунрихъ ва я хъел къалурунихъ алгъидалди¹, яб акалунихъ гелкъуьрай. ²⁰Хъел квайла инсанди Аллагъдиз гъахъ-михъи яз аквазвай кар ийидач. ²¹Гъавилияй гъар жуьредин чиркинвал ва

¹ 1:19 *Алгъун* – юкъ агъузун.

писвилерин гзафвал гадара ва квек кутазвай, куьн хиласдай къуват авай гаф муьтлуьгъвилелди къабула.

²²И жигъетдай квекай тек са гафуниз яб гузвайбур ваъ, гъакИни ам къилиз акъудзавайбур хухъ, тахъайтIа куьне куьн алцурарзава. ²³Гафуниз яб гуз, ам къилиз акъуд тийизвайди гуьзгуьдиз килигзавай инсандиз ушар я: ²⁴ам вичиз килигна ва къекъечIна, вич гъихътинди ятIа гъасятда адан рикIелай алатна. ²⁵Амма азадвал гузвай тамам Къанун* къатIузвайда, Къанундилаь алат тавуна, ван хъайи гафар рикIелай алуд тавуна, адав къадай крар ийизва, адаз вичин крара нуьсрет* гуда.

²⁶Вич муьмин* яз гъисабиз, амма вичин мез идара ийиз тежезвайда вичи вич алцурарзава, ахътин касдин муьминвал хийир авачирди я. ²⁷Аллагъдин, чи Бубадин*, вилик михъи* ва рехне квачир муьминвал етимриз ва хендедайриз абурун муьгътежвилера куьмек гуникай ва жув и дуьньядикай михъи яз хуьникай ибарат я.

Са пад къаз алахъмир

2 ¹зи стхаяр-вахар, Иса Месигъдихъ*, баркалла* алай чи Реббидихъ*, ийизвай иман* аваз хъуналди, са инсанар муькуьбурун вилик yine къун тахъуй. ²Лугъун хъи, куьн кIватI жезвай кIвализ багъа парталар алай, тупIухъ къизилдин закIал галай касни кесиб ва чиркин парталар алай кас къведа. ³Куьне багъа парталар алайдаз килигна «Ша, буюр, ацукъ и хъсан чкадал» лагъайтIа, амма кесибдиз «Гъанал акъваз» ва я «Инал, зи кIвачерив, ацукъ» лагъайтIа, ⁴куьне, чIуру фикирар авай дуванбегриз элкъвена, садбур муькуьбурун вилик yine къазвачни бес?

⁵Яб це, играми зи стхаяр-вахар, Аллагъди и дуьньяда кесибар хкъянавачни мегер – абурун имандалди девлет авайбур жедайвал ва абурукай Ада Вич кIанибуруз хиве къур Пачагълугъдин* ирсагъибар жедайвал? ⁶Куьне лагъайтIа, кесибдиз нифрет ийизва. Куьн зулумдик кутазвайбур ва куьн дуванриз чIугвазвайбур девлет авайбур тушни мегер? ⁷Квел алай иер тIвар* русвагъзавайбур гъабур тушни мегер?

⁸Куьне рикIивайни, «Жув хъиз жуван мукъув гвайдини кIан хухъ»ⁱ кхъенвайвал, Къанундин* къилин къарардал амал ийизватIа, куьне дуьз кар ийизва. ⁹Амма куьне садбурун вилик

ⁱ 2:8 Леви 19:18.

муькуьбур вине къазватІа, куьне гунагъ* ийизва, ва Къанунди куьн тахсиркара яз винел акъудзава. ¹⁰ Вири Къанундал амал ийиз, амма са карда гунагъ ийидайдак вири Къанун чІуру авунин тахсир ква. ¹¹ «Зинавал* ийимир»ⁱ лагъайда «Ягъна рекъимир»ⁱⁱ гафарни лагъанва. Вуна зинавал ийизвачтІа, амма яна рекъизватІа, вакай Къанун чІурзавайди хъанва.

¹² АкІ рахух ва акІ ая хъи, гуя азадвал гузвай къанундалди, яни Шад Хабардалди* куь дуван авун гъеле вилик кумайди хъиз. ¹³ Регъим къалур тийизвайбуруз дувандини регъим ийидач. Регъим авайдаз дувандал Аллагъди инсаф ийида!

Иман ва крар

¹⁴ Зи стхаяр-вахар, инсанди вичихъ иман* ава лугъузватІа, амма адав къур крар авачтІа, идакай вуч хийир ава? Ихътин имандивай ам хиласиз жедани? ¹⁵ Стхадихъ ва я вахахъ партал ва тІуьн авачтІа, ¹⁶ ва квекай са ни ятІани абуруз, «Саламатдиз фена жуваз чим акъуда ва тух жедалди неъ» лагъана, чпин муьгътежвал авай са затІни тагайтІа, идакай вуч хийир ава? ¹⁷ Иманни гъакІ я: адахъ крар галачтІа, ам къенвайди я.

¹⁸ Амма мумкин я, са ни ятІани лугъун: «Садахъ иман ава, муькуьдахъ – крар». – «ГъакІ ятІа, заз крар галачир ви иман къалура. Амма завай ваз краралди зи иман къалуриз жеда. ¹⁹ Аллагъ сад тирдахъ вуна иман ийизва, им хъсан кар я. Амма чІуру жинерни* имандал ала ва зурзава».

²⁰ Крар галачир имандикай хийир авачирди чир жез кІандани ваз, я акъул авачир инсан? ²¹ Вичин хва Исакъ* къурбангандал* эцигунай чи бан-буба Ибрагъим* адан крарин нетижа сеbeb яз гъахъ-михъивилиз акъудначирни* бес? ²² Адан иман ва адан крар къакъат тийиз сад садахъ галаз галкІанвайбур тирди ваз аквазва, иллаки адан краралди адан иман вичин тамамвилив агакъна. ²³ Гъа икІ Каламда* авай ихътин гафар къилиз акъатна: «Ибрагъима Аллагъдихъ иман авуна, им адан гъахъ-михъивал* яз къабулнай»ⁱⁱⁱ. Ибрагъимаз Аллагъдин дустни лагъанай. ²⁴ Са иман сеbeb яз ваъ, крарни сеbeb яз инсан гъахъ-михъивилиз акъудзавайди квез аквазва.

ⁱ 2:11 ЭхкъечІун 20:14; Киххъей Къанун 5:18.

ⁱⁱ 2:11 ЭхкъечІун 20:13; Киххъей Къанун 5:17.

ⁱⁱⁱ 2:23 Хъунухъ 15:6.

²⁵ Жасусар хушуналди къабулна, абур маса рекъяй тлуз ракъурай чІавуз къагъбе Рагъаб* адан крар себегъ яз гъахъ-михъвивилиз акъудначирни бес?

²⁶ ГъакІ хъайила, ругъ галачир беден къенвайди жадаивал, крар галачир иманни къенвайди жада.

Мецикай

З¹ Зи стхаяр-вахар, вири муаллимар жез алахъмир! Вучиз лагъайтІа, чак, муаллимрик, кІевелай тахсирар кутаз жадаиди квез чизва. ² Чна лагъайтІа, вирида гзаф крара гунагъар* ийизва. Ни рахунра гунагъар ийизвачтІа, ам тамамвилив агакънавай, вичин бедендални къенерар вегъиз алакъдай кас я.

³ Шив муьтІуьгъарун патал адан сиве залпанд туналди, чна адан вири беден идара ийизва. ⁴ Ва я мисал яз гимияр къачун: гъикъван абур чІехибур хъайитІани ва гъихътин къати гар аваз хъайитІани, абур гъвечІи элкъуьрагди гими гъалзавайдаз кІани патахъ тухузва. ⁵ Мезни гъакІ я: ам гъвечІи алат я, амма ам дамахар гваз чІехи гафар рахада. Килиг – тамук акатнавай чІехи цІай бицІи цІелхемдилай гатІунзавайди я. ⁶ Мезни гъа цІай хъиз я, чи бедендин алатрин арада ам виче нагъахъвили уьмуьр тухузвай чка я. Ада, вичи жегъеннемдикай* цІай къунваз, уьмуьрдин вири еришдикни цІай кутазва ва вири беден чиркинарзава.

⁷ Ничхиррин, къушарин, чурчулрин ва гъуьлуьн гъайванрин вири жуьреяр муьтІуьгъариз жада, абур инсанди муьтІуьгъарнава, ⁸ амма мез садавайни табий ийиз жадач. Ам залпанд алачир, ажал гъидай агъудив ацІанвай писвал я.

⁹ Мецелди чна Реббидиз*, чи Бубадиз*, шукурар ийизва ва гъа мецелди чна Аллагъдиз ухшарвал аваз халкънавай инсанриз лянет ийизва. ¹⁰ Гъа са сивяй тарифни къаргъиш акъатзава! Зи стхаяр-вахар, икІ хъана кІандач. ¹¹ Гъа са чешмедай михъи ва укІуь яд авахъун мумкин яни мегер? ¹² Зи стхаяр-вахар, инжилдин тарцел – зейтунар ва я ципицІ чІередал инжилар экъечІдани мегер? Гъа саягъда укІуь булахдай шит ядни авахъун мумкин туш.

Камалдин къве жуьре

¹³ Куь арада камал ва акъул авайди вуж я? Къуй ада вичихъ камалди гузвай муьтІуьгъвал авайди лайих уьмуьрдалди къалуррай. ¹⁴ Амма куьне рикІе туькъуьл пехилвални жуван хийир кІан хъунин эрзиманар хуьзватІа, жуван тарифариз дамахармир

ва гьакъикъатдин аксина таб ийимир. ¹⁵Ихътин «камал» цаварилай къвезвайди туш, ам чилинди, инсандиз хасди, иблисдилаи* къвезвайди я. ¹⁶Инсанар пехилвили ва жуван хийир кІан хьунин эрзиманри идара ийизвай чкада къайда тахьун ва гьар жуьредин чІуру крар ава.

¹⁷Амма цаварилай къвезвай камал эвелни-эвел михьиди, ахпани ислягъвал кІаниди, хъуьтуьлди, чІалал къведаиди, регъимдив ва къени майвайрив ацІанвайди, нагъахъдиз садан падни такъазвайди ва къве чин алачирди я. ¹⁸Ислягъвал арадал гъизвайбуру ислягъвилелди гъахъ-михъивилин* майвар гузвай тумар цазва.

Аллагъдиз муьтІуьгъ хьун

4 ¹Куь арада авай душманвални чуьруькар гьинай атанвайди я? Куь къене акъажунра авай куь къизгъин эрзиманрилай тушни? ²Квез са вуч ятІани кІанзава, амма ам квез авач, гъавиляй куьне ягъиз рекъизва. Куьн са квел ятІани пехил я, амма квевай адав агалкъиз жезвач, гъавиляй куьн акъажунра гъатзава ва куьне душманвилер ийизва. Квез гъатдай затІ авач, вучиз лагъайтІа куьне Аллагъдивай тІалабзавач; ³тІалабзава, амма гъатдай затІ авач, вучиз лагъайтІа куьне, тІалабзавай затІарикай лезет хкудун патал серф ийиз кІанз, михъи тушир делилрал амалзава.

⁴Эй Аллагъдиз вафа теуьзвайбур! Гунагъкар дуьньядихъ галаз дуствиле хьун – им Аллагъдихъ галаз душманвал авун тирди квез чизвачни мегер? И дуьньядин дуст жез кІанзавайдакай Аллагъдин душман жезва. ⁵ТахъайтІа Аллагъдиз Вичи инсанрик кутазвай Руьгъ* анжах Вичиз гзаф вафа хвена кІанзавайдакай Каламда* гъавайда кхьенва лагъана фикирзавани куьне? ⁶Амма Ада чаз мадни чІехи берекат* гузва. Гъавиляй Каламди лугъунни ийизва:

*«Аллагъ акси я лавгъабуруз,
амма Ада умунбуруз берекат гузва»¹.*

⁷Гъавиляй Аллагъдиз муьтІуьгъ хьухъ, иблисдиз* акси яз къарагъ, ва ам квекай катда. ⁸Аллагъдиз мукъва хьухъ, Амни квез мукъва жеда.

Гунагъкара, куь гъилер чуьхухъ, куьнени, шак гъизвайбур, куь рикІер михъа. ⁹Пашман хьухъ, дерт чІугу, шелар ая.

¹ 4:6 Келимаяр 3:34.

Хъуьрена кІандай чкадал шехъа, шад хъана кІандай чкадал пашманвал ая. ¹⁰Аллагъдин вилик агъуз хъухъ, гъа чІавуз Ада куьн хкажда.

¹¹Стхаяр-вахар, сад садакай пис рахамир. Стхадикай-вахаккай пис рахазвайди ва абурук тахсир кутазвайди Къанундикай* пис рахазва ва ада и Къанундик тахсир кутазва. Амма вуна Къанундик тахсир кутазвайла, вакай Къанун кылиз акъудзавайди ваъ, дуванбег жезва. ¹²Амма Къанун Акъуддайди ва Дуванбег анжах Сад – Аллагъ я. Анжах са Гъадавай хиласиз ва я пучиз жеда. Жуван мукъув гвайдак тахсир кутун патал вун вуж я къван?

Жув жувахъ са акъван агъамир

¹³«Къе-пака чун флан шегъердиз фида, са йисуз ана амукъда, маса гуз-къачунин савда ийида ва хийир къачуда» лугъузвайбуру гила яб це. ¹⁴Квез гъатта пака вуч жедатІани чизвач. Куь уьмуьр вуч я? Куьн са къадар вахтунда пайда хъана ахпа квахъдай бугъ хъыз я эхир. ¹⁵Куьне икІ лагъайтІа хъсан я: «Аллагъди гайитІа, чун мад са къадар вахтунда чан аламаз жеда ва чна и ва я муь-куь кар ийида». ¹⁶Куьне лагъайтІа, жув вине къуна дамахарзава, амма ахътин дамахар авун пис кар я.

¹⁷Вичи авуна кІани хъсанвал чизвай, амма тийизвай гъар сада гунагъ* ийизва.

Девлет авайбуруз тагъким

5 ¹Гила куьне, девлет авайбур, заз яб це. Шелар ая ва къагъарар ая, вучиз лагъайтІа куь кыилел бедбахтвилер къвезва. ²Куь девлет кІанва, куь парталар гъуьчІре тІуьнва. ³Куь къизилни гимиш муьрхъуь къунва, абурун муьрхъуь квез акси яз шагъидвал ийида ва, цІу хъыз, куьн туькъуьнда. Эхиримжи йикъар алуькъзава – куьне, ингъе, девлет кІватІзава! ⁴Ингъе, куьне куь никІера бегъер кІватІай лежберрикай атІай пулари кІевидаказ гъарайзава. Гвен гуьзвайбурун сузадин ван Къуватрин Реббидив* агакъзава. ⁵Куьне чилел булвиле-гурвиле ва кеф-кефиятда уьмуьр тухвана, амма Къасабдин югъ¹ алуькънавайлани, куьне са куьн тІуьн гана куькарна. ⁶Квез аксивал тавур гъахъ-михъидак куьне тахсир кутуна ва ам яна къена.

¹ 5:5 Сифтегъан Икърардай къачунвай и ибара «Къияматдин югъ» лагъай чІал я.

Сабур хуьх

⁷Стхаяр-вахар, Ребби* къведалди сабур хвена акъваз. Чил гъял-завайдани, зулун ва гатфарин марфар агакъдалди, чилин багъа бегъер сабурдивди вилив хуьзва. ⁸Куьнни сабур гваз хуьх ва жуван рикIер мягъкемара, вучиз лагъайтIа Ребби къведай чIав мукъвал ала. ⁹Квек Аллагъди тахсир кутун тийидайвал, стхаяр-вахар, сада садалай шикаятар ийимир. Дуванбег атана ракIарив акъвазнава.

¹⁰Стхаяр-вахар, Реббидин ТIварцIелай* рахай пайгъамбарар* квез азабра эхиз чирдай чешне хурай. ¹¹Сабур къалурзавайбур нуьсрет* ганвайбур яз гъисабзава чна. Квез Аюбан сабурдикай ван хъана ва эхирдай Реббиди адаз гъикI нуьсрет ганатIа акуна, вучиз лагъайтIа Реббидихъ регъим хъунин ва рикI кунин девлет ава.

¹²Виридалайни вилик, зи стхаяр-вахар, я цавалди, я чилелди, я са гъихътин ятIани маса затIуналди кьин къамир. Квек Аллагъди тахсир кутун тийидайвал, къуй куь «эхъ» – халисан «эхъ», куь «ваъ» халисан «ваъ» хурай.

Дуьадин къуват

¹³Квекай са ни ятIани азаб чIугвазватIа, ада дуьа* авурай. Са низ ятIани бахт аватIа, ада тарифдин манияр лугъурай. ¹⁴Квекай са вуж ятIани азарди къунватIа, ада, вичин гъакъиндай дуьаяр авун патал ва вичивай Реббидин* ТIварцIелай* чIем гуьцIун патал, иманийрин кIватIалдин* къилевайбуруз эверрай. ¹⁵Иман* гваз авур дуьади азарди къунвайди дири хъийида. Реббиди ам къахрагъарда. Азар квайда гунагъ* авунватIа, адалай гъил къах-чуда. ¹⁶Сада садан вилик куьне куь гунагъар хиве яхъ ва, куьн дири хъхъун патал, сада садан гъакъиндай дуьаяр ая. Гъахъ-михъи касди кIевелай ийизвай дуьадилай гзаф крар алакьда.

¹⁷Ильяс* гъа и чун хътин инсан тир. Амма ада марф такъун патал кIевелай дуьа авуна, ва чилел пуд йисни зура марф къванач. ¹⁸Ада мад дуьа авуна, цаву марф гана, ва чили цIийи къилелай бегъер гъиз хъана.

Гъакъикъатдивай къекъечIайбурукай

¹⁹Зи стхаяр-вахар, квекай сад гъакъикъатдивай къекъечIайтIа, амма масада ам гъакъикъатдал хкайтIа, ²⁰ам дуьз рекъел хкайдаз чир хурай хъи, и кардалди ада гунагъкардин руьгъ кьиникъикай хиласда ва адан гзаф гунагъар* тахъайдай ийида.

Чан алай умуд

³ Аллагъдиз, Чи Ребби* Иса Месигъдин* Бубадиз*, шукур хурай. Ада Вичин чЕхи регъимдалди, Иса Месигъдал кьейи-далай кьулухъ чан хкуналди*, чаз чан алай умуд гана ва чун цИийи кьилелай дуьньядиз хкана. ⁴ Ада чаз терг тежедай, чиркин тавунвай ва шуйткъуьн тийидай ирс гана. Ам куьн паталди цаварал хуьзва. ⁵ Аллагъдин кьуватди куь имандин* куьмекдалди вахтарин эхирда атана акъатиз гъазур тир хиласвал* патал куьнни хуьзва.

⁶⁻⁷ Гъавилай, исятда са къадар вахтунда чи имандин гъакъикъивал къалурун патал квел жуьреба-жуьре синагъра азабар ацалтзаватлани, гъа хиласвал гъидай йикъал шад хьухъ, — иман къизилдилаьни багъа я; къизил, цлалди синагъ ийизватлани, эбеди туш, — гъа икI иманди Иса Месигъ пайда хъайи чlавуз квез аферин, баркалла*, гьуьрмет гъида. ⁸ Квез Ам акунвач, амма квез Ам кланзава, ва гилани, ам акун тавуртлани, куьне Адахъ иман ийизва. Адахъ иман авуна, гафаралди лугъуз тежедай баркалла галай шадвилелди хвешивалзава. ⁹ Вучиз лагъайтlа, куь мурад тир жуван чанарин хиласвилев куьн имандалди агакъзава.

¹⁰ Квев агакъиз гъазур берекатдикай* лагъай пайгъамбаррин* къекъуьнар ва алахъунар и хиласвилев бахшнаь. ¹¹ Абур, чпик квай Месигъдин Руьгъди* гъи вахтуникай ва гъи гъаларикай лугъузватlа, гъадан гъавурда акъаз алахъзавай. Руьгъди, лагъайтlа, Месигъдиз виликамаз азабар кхъенвайвиликай ва абур алатайдалай гуьгъуьниз къведай баркалладикай виликамаз шагъидвал ийизвай. ¹² Пайгъамбарвилер ийизвайла, абур чпи чпиз ваъ, квез къуллугъ ийизвайди абуроз Аллагъди малумарна. Цаварилай ракъурнавай Пак Руьгъдин* кьуватдалди Шад Хабар* гайибурун мецеривди гила квез хабар ганва. Малаикарни* и сирдин суракъда гъатнава.

Пак хьухъ

¹³ Гъавилай куьне куь акьул кардик экечlдайвал ая ва жув-жувал алаз хьухъ. Иса Месигъ* атай чlавуз квез гудай берекатдик* тамамдиз умуд кваз хьухъ. ¹⁴ Чlалаз килигдай аялри хъиз, Шад Хабардикай* квез са ванни тахъанвай чlавуз авур чlуру крар ийиз клан хъуникай яргъаз хьухъ. ¹⁵ Куьне вуч ийиз хъайитлани,

вири крара, квез Эверайди хьыз, пак* хьухь, ¹⁶ гьикI лагьайтIа кхьенва: «Пак хьухь, вучиз лагьайтIа Зун пак я»ⁱ.

¹⁷ Куьне садан падни хуьн тавуна гьар са касдин дуван ийизвай Аллагьдиз Буба* лугьуз эверзаватIа, куьне квез чилел ганвай уьмуьр Аллагьдихьай кичIе яз кьилиз акьуда. ¹⁸⁻¹⁹ Куьне, куь бан-бубайри хьыз, са манани авачиз, тухузвай уьмуьрдивай куьн кьахчунай. Куьн гимиш ва я кьизил хьтин терг жедай затIар гана ваь, михь* ва рехне квачир кIел хьтин Месигьдин Иви гана ахьтин уьмуьрдивай кьахчурди квез чизва эхир! ²⁰ Ам гьеле дуьнья халкъ ийидалди вилик тайин авунай, амма куь хатурдай Ам вахтарин эхирдай атана. ²¹ Месигьдин куьмекдалди Вичел кьейидалай кьулухь чан хкай* ва, куьне Аллагьдихь иман* авун патал ва куьне Адак умуд кутун патал, Месигь машгьур авур Аллагьдихь куьне иман ийизва.

²² Жуван стхаяр-вахар рикIин сидкъидай кIан хьун патал, куьне куь руьгьер гьакьикьатдин чIалаз килигуналди михь авуна. Гьа саягьда садаз сад вири рикIелди кIан хьухь! ²³ КтIидай тумуникай ваь, ктIин тийидай, чан алай ва датIана авай Аллагьдин Гафуникай куьн цIийи кьилелай ханва, ²⁴ вучиз лагьайтIа кхьенва:

*«вири инсанар векьер хьыз я,
абурун вири баркалла чуьлдин цуьквер хьыз я.*

²⁵ *Векьер кьурада, цуьквер авахьда,
амма гафар Реббидин* эбеди яз амуькьда»ⁱⁱ.*

Ибур квез муштулук яз гузвай Шад Хабарда авай гафар я.

2 ¹ Гьа икI, куьн гьар гьихьтин хьайитIани писвилерикай, тапаррикай, кьве чин хьуникай, пехилвилерикай ва фитнейрикай азад хьухь. ²⁻³ Гила куьне рикIивайни Реббидихь регьим авайди гьисснаваз хьайила, цIийиз ханвай аялри хьыз, Руьгьдин* михь некIедихь яла, куьн, ам хьваз, чIехи жедайвал ва хилас хьун патал чрадайвал ая.

ⁱ 1:16 Леви 19:2.

ⁱⁱ 1:24-25 Яшай 40:6-8.

Чан алай ибадатхана

⁴ Куьн Адан, яни инсанри инкарнавай, амма Аллагьди Вичиз багьа яз хкянавай чан алай Къванцин патав атайла, ⁵ Иса Месигьдин* куьмекдалди Аллагьдиз хуш руьгьдин къурбандар авун патал квекай пак* хахамар* жедайвал, къуй квекай, чан алай къванерикай хьиз, Руьгьдин* ибадатхана эциграй.

⁶ Каламдани* кхьенва:

*«Ингье За Сигьан шегьерда эцигзава
хкянавай ва мас авай пипИен къван.
Адахъ иман ийизвайдаз
са чIавузни регъуб жедач»¹.*

⁷ Гьа икI, и къван имандал* алай куьн патал мас авайди я. Амма иман тийизвайбуруз Ам «эцигзавай устIарри кваз такъур къван я, амма вичикай пипIе твадай къван хъайи»ⁱⁱ, ⁸ «Къван я, вичихъ галкIидай кIвач, раг я, вич себеб яз абур алуькьдай»ⁱⁱⁱ. Гафуниз яб тагузвайвиляй абурун кIвач галкIизва. Абур патал Аллагьдиз гьакI хъана кIанзава.

⁹ Куьн лагьайтIа, хкянавай тухум я, Пачагьдин хахамар я, пак халкъ я, Аллагьдиз талукъ, Адан чIехи крарикай хабар гун патал хкянавай инсанар я. Ада квез мичIивилляй Вичин алапатдин экуьниз эвернава. ¹⁰ Квекай, виликдай халкъ туширбурукай, гила Аллагьдин халкъ хъанва. Виликдай куьн регьимдикай хкатнавай, гила лагьайтIа, квез регьим авунва.

Иман гваз уьмуьр тухун

¹¹ КIанибур, и дуьньяда къурабаярни сияпулар^{iv} хьиз уьмуьр тухузвай квез за тагькимзава, куь руьгьдин аксина дяве тухузвай куь усал гьевесрин кьенерра гьатмир. ¹² Иман* гвачирбурун юкьва жува жув хъсан тухуналди кьил хуьх. Куьн залумар яз къалуриз, квел буьгьтен вегьизвайбуруз куь хъсан крар аквадайвал ва Ам хкведай юкъуз абур Аллагьдиз шукурар ийидайвал ая.

ⁱ ^{2:6} Яшай 28:16.

ⁱⁱ ^{2:7} Забур 117:22.

ⁱⁱⁱ ^{2:8} Яшай 8:14.

^{iv} ^{2:11} *Сиятур* – санай саниз физ, къекъвез жедай кас.

Гъакимрин ва гъукумдин чІалаз килигун

¹³ Инсанри эцигнавай гъихътин хъайитІани гъукумдиз Аллагъдин хатурдай табий хъухъ, кІантІа ам виридалайни вине авай пачагъ хъурай, ¹⁴ кІантІа писвал ийизвайбуруз жаза гун патал ва хъсанвал ийизвайбурун тариф авун патал пачагъди тайинарнай сердерар хъурай. ¹⁵ Аллагъдиз кІанзавайди куъне, хъсанвилер ийиз, ахмакъ инсанрин авам ихтилатар акъвазарун я.

¹⁶ Куъне куъ уьмуър азад инсанри хъиз твах, анжах, килиг гъа, куъ азадвал писвилез къаюмвал ийизвайди тахъурай, амма Аллагъдин лукІари хъиз уьмуър твах. ¹⁷ Виридаз гъуърмет ая, куъ кІватІалда авай стхаярни вахар кІан хъухъ, Аллагъдихъай кичІе хъухъ ва пачагъдиз гъуърмет ая.

¹⁸ ЛукІар, гъар жуъредин гъуърметар авунивди, жуван иесийриз табий хъухъ, анжах са регъим авайбуруз ва мергъемет авайбуруз ваъ, гъакІ инсаф течидайбурузни. ¹⁹ Са ни ятІани, нагъахъдиз азаб чІугваз, Аллагъдин хатурдай намусдивди хажалатар эхзаватІа, им тариф авуниз лайих кар я. ²⁰ Квевай хъайи са хатадай куън гатадай чІавуз куъне эхзаватІа, идай квез вуч барқалла* къведа? Амма куъне хъсан кар патал азаб чІугвазватІа ва и кар сабурдивди эхзаватІа, Аллагъ квелай рази я. ²¹ ИкІ авун патал квез эвер ганвай, вучиз лагъайтІа Месигъдини* куън паталди азабар чІугунай. ГъакІ хъайила Адан геле аваз фин патал Ада квез Вич чешне яз туна.

²² *«Ада гунагъ* авуначир,
Адан мецел хъаначир са фендигарвални»^і.*

²³ *Ам русвагъ ийидайла,
Ада жаваб гузвачир алчавхилериз;
азабар чІугваз, Ада гъелягъар къазвачир,
амма адалат гваз дуван Ийизвайдал
вич михъиз ихтибарзавай.*

²⁴ *Ада Вичин Беденда аваз
чи гунагъар хашунал хкажна,
чун гунагъ патал къенвайбур
ва гъахъ-михъивал патал чан алайбур я лагъана.
Адан хирералди куън дири хъувуна.*

^і 2:22 Яшай 53:9.

25

*ГьикІ лагъайтІа куьн
рехъ квахънавай хипер хьиз авай,
амма гила куьн куь Чубандихъ
ва куь руьгьер Хуьзвайдахъ элкъурнава.*

Итимарни папар

З¹⁻² Папар, куьнни куь гъуьлерин чІалал алаз хьухъ. Итимри-
кай са бязибур Аллагъдин Гафуниз табий тахъайтІа, куьн
чІалаз килигзавайвал ва куь михъи уьмуьр акваз, чпин папарин
ахлакъдалди абур гаф галачизни Аллагъдиз муьтІуьгъ жедайвал
ая. ³ Куь иервал винел патанди тахъурай. Ам чІарар кІалубда ту-
нилай, къизилрилай ва иер алуькІунрилай аслуди ваь, ⁴ рикІин
къене авай терг тежедай муьтІуьгъни секин руьгъдин иервал
хъурай. Аллагъди ихътин иервилиз къимет гузва. ⁵ И саягъда
алатай вахтара Аллагъдик умуд кутазвай Адаз талуькъ папари
чпин гъуьлериз муьтІуьгъ хъуналди чеб иер ийидай. ⁶ ИкІ Сарра*
Ибрагъиман* чІалаз килигдай ва адаз «Агъа» лугъудай. Хъсанвал
авуналди ва са куьникайни кичІе тахъуналди, квекай Саррадин
рушар хъанва.

⁷ Гъа и саягъда, гъуьлер, куьн куь папарив гъавурда акъунал-
ди, зайифбурув хьиз эгечІа. Уьмуьр квез ирс яз ганвай савкъват
тирди гъабурузни ганвайди чиз, абуруз гъурмет ая. Гъа чІавуз
куь дуьайрин* вилик пад са куьнини къадач.

Гъахъ-михъивилйй азабар чІугун

⁸ Эхирки, сад садахъ галаз меслятда аваз уьмуьр твах, сада
сadan рикІикай хабар яхъ, садаз сад, стхайриз хьиз, кІан хьухъ,
мергъемет авайбур ва жув вине такъадайбур хьухъ. ⁹ Писвилйй
писвал ийимир, намусдик хкуьрунай намусдик хкуьрмир, акси
яз, хийир-дуьа* ая, вучиз лагъайтІа куьн и кар патал тайинар-
нава, квез ирсинай хийир-дуьа акъатдайвал авунва.

¹⁰ Кхъенва:

*«Уьмуьрдал ашукъ яз,
хъсан йикъар акваз кІанзавайда
хвена кІанда писвиликай вичин мез,
вичин сив хвена кІанда рахунрикай фендигар.*

11

*Къуй ам яргъаз хъурай писвиликай,
ийиз хъурай хъсанвал,*

*жагъуриз хъуй ислягъвал
 ва ялрай адахъди,
 12 вучиз лагъайтІа Реббидин* вилер гъахъ-михъибурал
 алазва,
 Адан япар ахъа я абурун дуъаяр патал,
 амма писвалзавайбуруз акси я чин Реббидин»ⁱ.*

¹³ Куьн хъсанвал ийиз алахъайтІа, квез ни писвал ийида?

¹⁴ Амма куьне гъахъ-михъивал* патал азаб чІугвазватІа, куьн бах-тавар* я. Абурухъай кичІе жемир, са куьнини квек кичІ кутун тавурай, ¹⁵⁻¹⁶ куь рикІера Ребби Месигъдиз* икрам ая. Куь умуд-дикай хабар къадайбуруз умунвилелди ва гъурметдивди жаваб гуз датІана гъазур хъухъ. Куьне куь виждан михъиз хуьх. Квекай фитне ийизвайбуруз ва Месигъдалди тир куь къени ахлакъдиз тегъне ийизвайбуруз регъуь жедайвал ая. ¹⁷ ИкІ хъун Аллагъдин къаст ятІа, пис крар авуна азаб чІугунлай къени крар авуна азаб чІугун хъсан я.

¹⁸ ГъикІ лагъайтІа, куьн Аллагъдин патав гъун патал, гъахъ-михъи тир Месигъдини, гъахъ-михъи туширбурун паталай, гунагърай* са гъилера азаб чІугунай. Адан Беден къиникъик кутунай, амма Адан Руьгъдал* чан хканай*. ¹⁹⁻²⁰ А Руьгъда аваз Ам Нуьгъан* йи-къара чеб са мус ятІани муьтІуьгъ туширбур яз къалурайбурун патав фена, къазаматда авай и руьгъериз вязер авуна. Нуьгъа гими туькІуьрзавай йикъара Аллагъди абур сабурдивди вилив хуьзвай, амма гимида анжах муьжуьд кас акъахнай ва Ада абур ядаландайⁱⁱ фидайла хилас авунай. ²¹ Им исятда куьн хилас ийизвай кардин — цик акахъун къачунин* лишан я. Цик акахъун къачун — им бедендилай чуьхвена чирк алудун туш, Иса Месигъдал чан хтунин* куьмекдалди михъи виждан гун патал ийизвай тІалабун я. ²² Ам цавариз хкаж хъана, Аллагъдин эрчІи гъилихъай гала, ва Адаз малаикар*, гьукумар ва къуватар табий хъанва.

Аллагъ патал уьмуьр

4 ¹ Гъа икІ, Месигъди* бедендалди азабар чІугун себеб яз, куь-нни ахътин кардиз гъазур хъухъ, гъикІ лагъайтІа бедендалди азаб чІугвазвайда гунагъдин* гьукумдик кваз уьмуьр тухун

ⁱ 3:10-12 Забур 33:13-17.

ⁱⁱ 3:19-20 Ядалан — зурбадаказ яд акъалтун.

акъвазарнава. ² Гъа чІавуз ада чилел уьмуьрдикай амай пай инсандиз хас гъевесрин ваъ, Аллагъдин къастунин идарадик кваз уьмуьр тухуда. ³ Куьне бутпересри тухузвай хътин уьмуьрдин къайда жезмай къван яргъалди къиле тухванай, явавилез, гъевесриз, сархушвилез, къенер алачир чиркин крар галай тІуьнхъунриз ва такІан къведайвал бутриз* икрам авуниз къил янай. ⁴ Гъавилай, куьне мад чпихъ галаз явавилера иштирак ийизмач лугъуз, бутпересар мягътелни жезва, квекай пис гафарни рахазва. ⁵ Амма вири крарай абуру чан алайбурунни къейибурун дуван ийиз Гъазурдан вилик гъахъ-гъисаб ийида. ⁶ Гъавилай Шад Хабар* къейибурувни агакъарнай, и хабар вичив агакъ тийир садни авач, абурувай, бедендалди къенватІани, руьгъда аваз, Аллагъди лугъузвайвал уьмуьр тухуз жедайвал авуна.

⁷ Мукъвара виридан эхир жеда. Гъавилай, куьн датІана дуьа* ийиз жедай гъалда хъун патал, куьне акъулдин дуьзвал хуьх, уях яз хуьхъ. ⁸ Виридалайни вилик вафа гъаз садаз сад кІан хуьхъ, вучиз лагъайтІа «муьгъуьббатди* гзаф гунагъар тахъай мисал ийизва»ⁱ. ⁹ Шикаят тийиз, сада сад мугъманвилини адетар хвена илифариз хуьхъ. ¹⁰ Аллагъдин гзаф жуьрейрин берекатдиз* хъсандиз къуллугъзавайбуру хъиз, сада садаз гъардаз ганвай паюналди къуллугъ ая. ¹¹ Лугъузвайда и кар Аллагъдин гафар лугъузвайда хъиз авун лазим я. Къуллугъ ийизвайда къуй Аллагъди гузвай къуватдалди къуллугъ авурай. Къуй и вири крара Иса Месигъдин куьмекдалди Аллагъ машгъур хъурай. Баркаллани* асиррай асирриз физвай къуват Гъадаз хъурай, амин.

Иман патал азабар

¹² КІанибур, куьн цІай квай синагърай финиз мажбур хъунал мягътел жемир, ина аламат жедай са затІни авач. ¹³ Аксина, Месигъдин* азабра куьнени иштирак ийизва лагъана шад хуьхъ; гъикІ лагъайтІа Адан баркалла* квез ахъа хъайи чІавузни куьн шад жеда ва куьне хвешивилер ийида. ¹⁴ Месигъдин ТІвар* къунай куь намусдик хкуьрзаватІа, квел нуьсрет* ала, им акІ лагъай чІал я хъи, баркалладин Руьгъди* – Аллагъдин Руьгъди – квел бине къунва. Абуру Аллагъдиз асивалзава, куьне, лагъайтІа, Ам машгъурзава. ¹⁵ Къилинди квекай садани ивикъичⁱⁱ хъана ва

ⁱ 4:8 Келимаяр 10:12.

ⁱⁱ 4:15 *Ивикъич* – инсан яна къейи кас.

я угъри хъана, ва я зулумкар хъана, ва я масадан крапа вичин кьил твазвай кас хъана азаб чІугун тавун я. ¹⁶Амма са ни ятІани месигъи яз азаб чІугвазватІа, къуй адаз регъуь тахъурай, вичел ахътин ТІвар ала лугъуз Аллагъдиз шукур авурай. ¹⁷Вучиз лагъайтІа Дувандин вахт алукунава, дуван Аллагъдин кІвалелай гатІум жеда. Ам чалай гатІум хъайитІа, Аллагъдин Шад Хабардиз* табий тахъайбурун эхир гъихътинди жедатІа фагъум ая.

¹⁸ *«Гъахъ-михъи касдиз хилас жез регъят туштІа,
чалкечирризни гунагъкарриз жедайди вуч хъуй?»ⁱ*

¹⁹Гъавиляй Аллагъдин къастуналди азаб чІугвазвайбуру къуй чпин умуьр чпивай далу акализ жедай Халикъдин гъиле турай ва хъсанвал авун давамаррай.

Чехибуруз ва иманийриз несигъатар

5 ¹Жув чІехиди ва Месигъдин* азабрин шагъид яз, гъакІни ахъа хъун лазим тир Адан баркаллада* иштиракзавайди яз, за куь чІехибурувай тІалабзава. ²Куь къаюмдик кутунвай Аллагъдин суьруь хуьх, адал мажбурвилелди ваь, Аллагъдиз кІандайвал хушуналди, усал темягъкарвал аваз ваь, гъакъисагъвилелдиⁱⁱ вил алаз хуьх. ³Квел ихтибарнавай инсанриз зулумкарвал ийимир, амма суьруьдиз жуван кьилдин чешне къалуриз хуьх. ⁴ГъакІ хъайитІа, Къилин Чубан атайла, куьне баркалладин шуьткъуьн тийир таж къачуда.

⁵Жегъилар, куьнни чІехибуруз табий хуьх. Сад садахъ галаз умун хуьх, вучиз лагъайтІа «Аллагъ акси я лавгъабуруз, амма Ада умунбуруз берекат* гузва»ⁱⁱⁱ.

⁶Гъавиляй Аллагъдин мягъкем гъилик куьн умун хуьх. Вахт атайла, Ада куьн хкажда. ⁷Куь вири къайгъуяр Гъадан хиве тур, вучиз лагъайтІа Ада куь къайгъу чІугвазва.

⁸Мукъаят ва уях хуьх. Куь душман, иблис*, гъугъзавай аслан хъиз, гъуьрч жагъуриз кІанз квел элкъевзва. ⁹Имандал* кІевиз акъваз, иблисдин чІалал фимир, рикІел хуьх: вири дуьнья тирвал куь стхайри-вахари гъа ихътин азабар чІугвазва.

ⁱ 4:18 Келимаяр 11:31.

ⁱⁱ 5:2 Гъакъисагъвилелди – лап рикІивай.

ⁱⁱⁱ 5:5 Келимаяр 3:34.

¹⁰ Квел са куъруъ вахтунда ацалтдай азабдилай гуьгъуьниз куьн Иса Месигъдиз талукъ тирвиляй, Вичин эбеди баркалладихъ эверай Аллагъди, гъар са берекатдин чешмеди, куьн кIвачел ахкъалдарда, квез къуватни, уьткъемвални, мягъкемвал гуда.
¹¹ Вири гьукум эбеди яз Гъаданди хъурай, амин!

Эхиримжи саламар

¹² Рубгъ* кутаз ва, за квез вуч кхъенатIа, гъам Аллагъдин гъа-къикъи берекат* тирдакай шагъидвал ийиз, вафа гвай стха яз гъисабзавай Силаван куьмекдалди за квез и куъруъ чар кхъена. Гъа берекатдал кIевиз акъваз.

¹³ Бабилда*ⁱ авай иманийрин кIватIалди*, гъа куьн хъиз хкъяна-вайда, ва зи хва Марка квез саламар лугъузва. ¹⁴ Муьгъуьббатдин* темендивди сада садаз саламар це.

Иса Месигъдихъ* иман* ийизвай квез виридаз саламатвал хъурай.

ⁱ 5:13 Аквар гъаларай, ихтилат Бабилдикай ваъ, Римдикай физва.

Петрудин къвед лагъай чар

Гъахъун

И чар Циийи Икърардин эхиримжи ктабрикай сад я. Вичин мана-метлебдалди ам Ягъудан чарчиз мукъва я.

А вахтара иманийрин кIватIалра тапан муаллимар пайда жезвай, абуру, иманийрин темягъ фидайвал ийиз, абуруз чпин гунагъкар гъевесар рази авунихъ рум гузвай. Реббиди Вич мукъвара хкведа лагъана гайи гаф абуру рикIивай къабулзавачир. Чар кхей касди иманийриз чпин имандин бинеяр гъуьргъуь ийидай шаквилера гъатмир лугъуз эвер гузва. Месигъдихъ иман ийизвай иманийри идалай къулухъни михъи уьмуьр тухун ва Ребби хкведайдак жуван вири умудар кутун лазим я.

1 ¹Иса Месигъдин* лукI ва илчи* Симун-Петрудин патай. Чи Аллагъ ва Хиласкар Иса Месигъдин гъахъ-михъивал* себеб яз чавни гвай гъа багъа иман* къабулнавайбуруз.

²Къуй берекатни* саламатвал, Аллагъ ва чи Ребби* Иса къа-тIуналди, артух хъурай квез.

Иманивилин уьмуьрдихъ эвер гун

³Илагъи къуватди чаз уьмуьр ва муьминвал патал лазим тир вири гана, Вичин хсуси баркалладалди* ва чаз хъсанвилелди эверай Аллагъдин къатIуналди гана. ⁴Гъа икI Ада чаз чIехи ва къимет авай хиве къунар авуна, абурун куьмекдалди куьн дуьнь-ядин члаф жедай гъевесрикай катдайвал ва иллагъи тIулдиз та-лукъбур жедайвал авуна.

⁵Гъавилий куьне жедай къван вири ая, куь имандал* эдеб алава жедайвал ая, эдебдал — чирвал, ⁶чирвилел — жувавай жув къаз хъунухъ, жува жув къаз хъунал — сабур, сабурдал — муьминвал, ⁷муьминвилел — садаз сад кIан хъун, садаз сад кIан хъунал муь-гъуьббат* алава жедайвал ая. ⁸Квек ихътин къилихар кватIа ва

абур артух жезватІа, куьне чи Ребби* Иса Месигь* кьатІун хи-йир авачирди ва бегьер тагудайди яз амуькдач. ⁹ Ник и кьилихар квачтІа, ам буьркьуь я ва адаз яргъавайди хъсан аквазвач, вичин алаатай гунагьрикай* михьи хъун адан рикІелай фенва. ¹⁰ Гъавиляй, стхаяр-вахар, эвернавайбур ва хянавайбур тирди тестикъарун патал мадни гзаф алахъа. ИкІ куь кІвач садрани галкІидач, ¹¹ чи Ребби ва Хиласкар Иса Месигьдин эбеди Пачагьлугьдиз гъахъдай рак квез гегьеншдиз ахъа жеда.

¹² Квез и кар хъсандиз чизватІани ва куьне къабулнавай гъа-кьикъатда куьн мягькем хъанватІани, и кар куь рикІел хкун за садрани акъвазардач. ¹³ Амма зун гъеле и алачухда, яни зи беденда, амай къван гагьда куь рикІел хкун за дуьз кар яз гьисабзава. ¹⁴ И мукъвара зун, заз чи Ребби Иса Месигьди ахъаяйвал, и ала-чухдай хъфидайди заз чизва. ¹⁵ Гъавиляй, зун куь арада тамукъ-дай чІав атайлани, зун и гъакъикъатар гьи вахтунда хъайитІани квевай рикІел хкиз хъунал алахъда.

Иса Месигьдин чІехи баркалла

¹⁶ Чи Ребби* Иса Месигьдин* къуватдикай ва хтуникай лугьудай-ла, чна кьил акадардай махар ахъайзавачир. Чунни лагъайтІа, Адан зурбавилин шагьидар хъанай. ¹⁷ Адаз гьуьрметни баркалла* Аллагь Бубади* ганай, Аллагьдин ван Ам паталди чІехи баркалла галаз акъатнай: «Им Зи рикІ алай Хва я, Им Зи шадвал я». ¹⁸ Чун Адахъ галаз санал пак* дагьда авайла, цаварилай къевзвай и ван чаз хъанай.

¹⁹ Гила чун пайгъамбарвилелди лагъай гафунихъ генани кІе-велей агъунва. Адаз, югъ алуькдалди ва куь рикІера экуьнин гьед экъечІдалди мичІивиле нур гузвай чирагьдиз хьиз, дикъет гуналди куьне хъсан кар ийизва. ²⁰ Виридалайни вилик рикІел хуьх: Каламда* авай пайгъамбарвилини са гафни пайгъамбар-дин* вичин туькІуьрункай хкатзавайди туш, ²¹ вучиз лагъай-тІа пайгъамбарвилини гафар са чІавузни инсандин къастуналди лагъанвайбур туш, абур Пак Руьгьди* юзун кутунвай инсанри Аллагьдин мецелай лугьузвай.

Тапан муаллимар

(Ягьд. 1:3-19)

2 ¹ Амма, халкъдин арада тапан пайгъамбарар* хъайивал, гъа саягьда куь арадани тапан муаллимар пайда жеда. Абуру пуч хъунихъ тухудай аси* къайдаяр кардик кутада. Абуру чпин

паталай эвез гайи, Вири Ихтияррин Иеси гьатта инкаризни жеда ва идалди чпин ажал мукьвал ийида. ²Гзафбур абурун рекье аваз фида, явавиле уьмуьр тухуда, ва абуруз килигна гьакьикъатдин рехъ тегънедик акатда. ³И муаллимри, темягькарвилин гьевесар аваз, гьар жуьредин тапаррикай менфят къачуз, квелди чпиз девлетар кІватІда. Абурун кьилелай фадлай жаза куьрс хьанва, абурун кьиникъ ксанвач.

⁴ГьикІ лагъайтІа, Аллагъди гунагъ* авур гьатта малаикризни* инсаф авунач, абур, мичІивилин зунжурра туна, чеб дуванди вилив хуьзвай жегъеннемдиз* гадарна. ⁵Ада къадим дуьньядиз инсаф авунач, амма, чалкечир дуьньядал яд акъалтиз турла, анжах гьахъ-михьивилин* вязердар Нуьгъ* ва адахъ галаз мад ирид кас хвена. ⁶Ада, гележегдин чалкечирриз тагъким яз руьхъ авуналди, Садумни* Гамур* шегъерриз кар атІана. ⁷Амма вич элкъурна кьунвай явавал акуна чара атІай гьахъ-михьи Лут* хиласна. ⁸Къайда авачир крар акур чІавуз ва абурукай ван хъайи чІавуз и гьахъ-михьи касди гьар юкьуз азият чІугвазвай.

⁹Аллагъди вири и крар авунатІа, гилани Аллагъдиз муьминбур* синагъдикай гьикІ хилас ийидатІа ва кьанун гвачирбур дувандин юкьуз жаза патал гьикІ хуьдатІа чизва. ¹⁰Им иллаки вичин къаматдин усал гьевесрин жилавда аваз физвайбуруз ва гьукум инкарзавайбуруз талукъ я.

Ихьтин инсанар терс я, абуру чпиз кІандайвал ийизва ва, баркалла* алайбурукай чІуру гафар лугъудайла, абур кичІела зурзазвач. ¹¹Амма гьа са вахтунда абурулай гзаф къуват авай ва чпиз чІехи тир гьукум ганвай малаикрини Реббидин* вилик баркалла алайбурук тахсирар кутадайла, абурун намусдик хкуьрзавач. ¹²И инсанар акьул авачирбур, тІебии гьиссери гьерекатда твазвай ва чеб къуна кьил атІун патал ханвай гьайванар хьтинбур я. Чеб гьавурда такъазвайдакай абур чІуру гафар рахазва. Абур, гьайванар хьиз, рекьинни ийида. ¹³Масадбуруз авур вири писвилерай абурув къисас агакъда. Абурун чпин лезет, регъуь тахъана, гьатта экв алай юкьузни сархуш кефер галай тІуьн-хъунра вахт акъудун яз гьисабзава. Чпин тапан лезетрикай кеф хкудиз, абуру куь уртах нагьарар беябурзава ва чиркинарзава. ¹⁴Абурун вилер гьашервилив ацІанва; абур гунагьар авуна тух тежербур я. Абуру мягькем тахъанвай руьгьер алцурарзава. Абурун фикирар анжах регъятдиз гьатдай къазанжидикай я. Абур лянетдик кутунва. ¹⁵Абур, дуьз рекьелай элячІна,

Басаран хва Билъаман* рекъяй физва. Билъамаз нагъахъ кардай къазанжи кІандай, ¹⁶ ва адан тахсиркарвилер винел акъуднай; сиве мез авачир диши ламра, инсандин чІалалди рахуналди, пайгъамбар вичин диливеликай хвенай.

¹⁷ И инсанар яд авачир булахар я, жинжи* гаруⁱ тухузвай циф я. Абур виле эцязавай тІуб таквадай мичИивили вилив хуъзва. ¹⁸ Абуру, инсандин зайифвилерихъ ва гъевесрихъ галаз къугъунар ийиз, кІеви ван галай, амма къуру гафар лугъузва. Гъа икІ абуру рекъел татана уьмуьр тухузвайбурукай анжах азад жез гатІун-навайбур чпел желб ийизва. ¹⁹ Чеб чІуру крарин лукІар ятІани, абуру инсанриз азадвал хиве къазва. ГъикІ лагъайтІа инсан, вич куъз муьтІуьгъ хъанватІа, гъадан лукІ я. ²⁰ Абур чи Ребби ва Хиласкар Иса Месигъ* къатІун себеб яз и дуьньядин чІурувеликай азад хъанатІа, амма ахпа мад а писвал чпел алчуд хъана абур магълуб хъанатІа, абур авай эхиримжи гъал виликандалай генани писди я. ²¹ Гъахъ-михъивал чир жердалай ва абуруз ганвай пак* тагъкимдихъ далу элкъуьрунилай гъахъ-михъивилин рехъ гъич чир тахъанайтІа абур патал хъсан тир. ²² Ихътин ксарин къилел атайдакай мисалри дуьз лугъузва: «КицІ вичи экъуьчайдан патав хкведа» ва «Чуьхвей вак къарада къатадиз фида».

Реббинин югъ алукуьн

З ¹ Им, кІанибур, квез зи къвед лагъай чар я. И чарар за квез, рикІел хкун яз, къил-къилеллаз фагъум авунихъ эверун патал, кхъейбур я. ² Алатай вахтара пак* пайгъамбарри* лагъай гафар ва куь патав ракъурай илчийри* агакъарай Реббининни* Хиласкардин тагъким куьне рикІел хуьх.

³ Виридалайни вилик куьне эхир алукуьдай вахтара кІеви чин алай ягъанатбазар пайда жедайди рикІел хвена кІанда. Абуру чпин усал гъевесрин жилавда аваз физ, ягъанатдив хуььрез ⁴ ва лугъуз жеда: «Ам хтунин месэла гъикІ хъанай? Адан аямдарар къе-йидалай инихъ вири гъа халкъ хъайидалай инихъ гъикІ авайтІа, гъакІ амазма эхир». ⁵⁻⁶ Амма каинат лап дегъ заманра Аллагъдин Гафуналди халкъ хъайиди, ятар кІватІна ва ахпа къурамат пайда хъайиди, гъакІни виликан дуьнья ядаландикⁱⁱ кутуна чукІурай-ди абуру инкарзава. ⁷ Гилан цав ва чил лагъайтІа, Аллагъдин гъа

ⁱ 2:17 *Жинжи гар* – алчуд жез-жез фидай гар.

ⁱⁱ 3:5-6 *Ядалан* – зурбадаказ яд акъалтун.

гафуналди хуъзва, абур дувандин югъ алукуьдалди ва чалкечир инсанар цІа кудалди тазва.

⁸ Са кар инкармир, кІанибур: Ребби патал са югъ агъзур йис хъиз я ва агъзур йис са югъ хъиз я. ⁹ Аллагъди Вичи гайи гаф кылиз акъудун, са бязибуру идаз гежел вегъин лугъузватІани, кьулухъ чІугвазвач. Са ни ятІани эбеди уьмуьр* квадар тавуна кІанз, амма вирида Аллагъдин рекъел атана* кІанз, Ада яргъалди эхзава ва вил алаз акъваззава. ¹⁰ Реббидин югъ, угъри хъиз, къведа. А чІавуз цав кьукърумар ийиз квахъда, цав авай эфлакьар^і цІа цІрада, чилни гьакІ жеда, адал алай вири крар винел акъатда.

¹¹ Вири икІ чкІиз хъайитІа, куьн гъихътинбур хъун лазим я? Куьне паквиле ва муьминвиле, ¹² цавар цІу чукІурдай ва зегъемда цавун эфлакьар цІрадай Аллагъдин югъ атунал вил алаз ва ам фад къведайвал ийиз, уьмуьр тухвана кІанда. ¹³ Амма чна, Аллагъди хиве кьурвал, чпе гьахъ-михъивал* авай цІийи цавни, цІийи чил вилив хуъзва.

Эхиримжи тагъкимар

¹⁴ Гъавиляй, кІанибур, и кар вилив хуъз, куьн Адаз леке алачирбур яз, рехне квачирбур яз ва меслятда аваз уьмуьр тухузвайбур яз жагъун патал, алакьдай вири ая. ¹⁵ Чи Реббиди* авиляй яргъалди сабур ийизва хьи, Адаз куьн хилас хъана кІанзава. Гъа и карди-кай чи играми стха Павелани, вичиз Аллагъди гайи камалдиз хас тирвал, квез кхъенай. ¹⁶ Идакай ада вичин вири чарара кхъизва. Абура гъавурда акъаз регъят тушир чкаяр авачиз туш, а чкаяр авам ва тестикъ тахъанвай ксари, чпин чан пуч хъунал гъидайвал ийиз, маса Каламарни* хъиз, чІуру патахъди дегишарзава.

¹⁷ Гъавиляй, кІанибур, и кардикай виликамаз чиз, куьн къанун гвачирбурун чІуру рекъери чпел желб тавун патал ва куьне куь даях квадар тавун патал, мукъаят хухъ. ¹⁸ Чи Ребби ва Хиласкар Иса Месигъдин* берекатда* ва Ам къатІунин карда къвез-къвез чІехи хухъ. Гъадаз къе ва эбеди яз баркалла* хурай! Амин*.

^і 3:10 *Эфлакьар* – планетаяр.

0-12ΣJ-P2'4·0-6J-ΣC

22'4210-0-7hΣJ-P2'4

40-7110'46J-θ42140-71

60-ΣC0-50-710-7'44T2

1-Ягь. 1:2

Ягьядин сад лагбай чар

Гьахьун

И чар вичин мана-метлебдалди ва кхьенвай жуьредалди Ягьядилаи атай Шад Хабардиз мукьва я. Ам, «Чувудриз чар» хьиз, маса чарарилаи ихьтин чарариз хас тир адетдин саламар тахьуналди чара жезва.

Месигьдихь ийизвай имандин метлеб вуч ятIа и чарче гьавурда твазва: Аллагьди, инсан хьуналди ва чи хатурдай Вичин чан гуналди, Вичин муьгьуьббат кьалурна. Гьавилай Аллагьдин аялрин гьакьикьивал абуруз масабур (иллаки имандин стхаярни вахар) гьикI кIанзаватIа, гьадалди алицумда.

И чар кхьейда Иса Месигь даимдаказ хьайидахь ва инсандин кIалуб кьабулуналди чилел атайдахь иман авунин лазимвални кьейдзава.

Уьмуьр бахшзавай Гаф

1 ¹Ингье, чна малумарзава: Ам эвелдай Авайди тир ва чаз Адан ван атанай, чаз Ам вилералди акунай, Ам чна вилералди ва гьилералди гьисснай – чна Уьмуьрдин Гафуникай гьа икI малумарзава. ²Уьмуьр пайда хьана, чаз ам акуна ва и кардин гьакьиндай чна шагьидвал ийизва. Эвелдай Бубадихь* авай ва гуьгьуьнай чахьни пайда хьайи эбеди уьмуьрдикай* чна квез малумарзава. ³Куьнни чахь галаз уртах хьурай лугьуз, чна чаз акурбурукай ва ван хьайибурукай квезни хабар гузва. Бубадихьни адан Хва Иса Месигьдихь* галаз чун уртахар я. ⁴Чна и крарикай чи шадвал тамамди хьурай лугьуз кхьизва.

Нурдик кваз физвай уьмуьр

⁵ Иса Месигьдивай* чаз ван хъайи ва гила чна квез малумарзавай хабар ихътинди я: Аллагъ нур я ва Адахъ са зеррени зулумат авач. ⁶ Чун, «Аллагъдихъ галаз чи уртахвал ава» лугъуз, мичѠера къекъвезватІа, акІ малум жезва хъи, чна тапарарзава ва гъакъикъатдал амал ийизвач. ⁷ Чунни, Ам нурдик кваз къекъвезвай саягъда нурдик къекъвезватІа, чи арада уртахвал ава ва Адан Хва Исадин Ивиди чун гъар са гунагъдикай* михъзава. ⁸ Чна чун гунагъ квачирбур тирди малумарзаватІа, чна чун алцуурарзава ва чахъ гъакъикъат авач. ⁹ Амма чна чи гунагъар хиве къазватІа, Аллагъдихъ вафа ва гъахъ-михъивал* авайвиляй, Ада чи гунагърилай гъил къахчуда ва чун гъар са нагъахъвиликай михъда. ¹⁰ Чна чун гунагъкарар тушиз гъисабзаватІа, а чІавуз чун адан фикирриз акси экъечІзава, чна Ам тапрукъдай къазва ва чахъ Адан Гаф авач.

Иса Месигъ – чи панагъ

2 ¹ Чан балаяр, за и гафар квез, куьне гунагъ* тавун паталди кхъизва. Сада гунагъ авуртІани, чахъ гъахъ-михъи Иса Месигъ* ава ва Ада Бубадин* вилик чи пад къаз векилвал ийизва, ² Ам чи гунагъриз килигна, тек са чи гунагъриз ваъ, вири дуьнь-един гунагъриз килигна, абур михъун патал къурбанд хъанва. ³ Чна Адан тагъкимар къилиз акъудзаватІа, чаз Ам чизва. ⁴ Сада «заз Ам чизва» лугъузватІа, амма Адан тагъкимар къилиз акъудзавачтІа, ам тапархъан я ва адахъ гъакъикъат авайди туш. ⁵ Анжах ни Адан Гафунал амал авуртІа, Аллагъдин муьгъуббат* адан рикІе камилвилин дережадив агакънава. И кардилай чаз чир жезва хъи, чун Аллагъдиз талукъ я. ⁶ Ни вич Адахъ галаз амукъзавайди яз малумарзаватІа, гъада Иса Месигъдин хътин уьмуьр къиле тухун лазим я.

ЦІийи тагъким

⁷ За квез, зи кІанибур, цІийи тагъким ваъ, квехъ эвелдай авай, къадам тагъким кхъизва. Амни квез ван хъанвайди я. ⁸ Гъар гъикІ ятІани, за квез кхъизвайди цІийи тагъким я, ам гъакъикъат тирди Месигъдин* ва куь крарай аквазва. Вучиз лагъайтІа, мичѠер алатзава ва гила халисан экуьни рапІрапІ гузва. ⁹ Низ вич экуьник ква лугъуз, амма вичин стха такІанзаватІа, ам гъеле мичІивиле

ама. ¹⁰Стха кІанзавайди экуьна амуькьзава ва адан кІвач галкІи-дай са себегни авач. ¹¹Амма стха такІанзавайди мичІера ама. Ам мичІера къекъезва ва адаз вич гьиниз фидатІа чизвач, вучиз лагъайтІа, мичІивили адан вилер буьркьуь авунва.

¹²Чан балаяр, за квез кхъизва, вучиз лагъайтІа, Гьадан ТІвар-цІин* хатурдай куь гунагърилай* гъил къахчунва. ¹³Эй бубаяр, за квез кхъизва, куьз лагъайтІа, сифтедилай Вуж авайтІа, Ам квез чир хъанва. Эй жегьилар, за квез кхъизва, вучиз лагъайтІа, куьн шийирдал гъалиб хъанва. ¹⁴Эй аялар, за квез кхъена, вучиз лагъайтІа квез Буба* чизва. Эй бубаяр, за квез кхъена, вучиз ла-гъайтІа, Вуж сифтедилай авайтІа, Ам квез чир хъана. Эй жегьилар, за квез кхъена, вучиз лагъайтІа, квехъ къуват ава, Аллагъдин Гаф квехъ амуькьзава ва куьн шийирдал гъалиб хъанва.

¹⁵Квез и дуьнья ва и дуьньяда авай затІар кІан жемир. Низ и дуьнья кІанзаватІа, адаз Буба кІанзавач. ¹⁶Вучиз лагъайтІа, дуьньяда авай гъар са затІ – гъашервал, темягъкарвал ва къадар авачир такабурвал Бубадин патай ваь, дуьньядин патай къеззва. ¹⁷Дуьнья ва дуьньядин гъашервилер алатна фида, амма Аллагъ-дин къастунал амал ийизвайбур эбеди яз амуькьда.

Месигъдиз акси кас

¹⁸Эй аялар, эхирзаман я. Квез ван хъайивал, Месигъдиз* ак-си кас атун герек я ва гилани Месигъдиз акси ксар гзаф пайда хъанва. Гъа и кардилай малум жезва хьи, эхирзаман я. ¹⁹Абур чи арадай акъатна, амма абур чакай туш. Абур чакай тиртІа, чахъ галаз амуькьдай. Амма абур амуькь тавуни абур чакай туширди къалурзава. ²⁰Куьне пак* тирдавай нуьсрет* къачунва ва квехъ виридахъ чирвилер ава. ²¹За и гафар квез гъакъикъат чин ти-йизвайвиляй ваь, чизвайвиляй кхъена ва квез чизва хьи, гъич са тапарринни гъакъикъатдин арада алакъа авач. ²²Бес тапрукь вуж я? – Иса – Месигъ тирди инкар ийизвай кас! Ахътин кас Месигъдиз акси кас я, ада Бубани* Хва инкарзава. ²³Хва инкар-завай касдихъ Бубани авач, амма Хва тестикъарзавай касдихъ Бубани ава. ²⁴Квез лагъайтІа, эвелдай ван хъайи гафар къуй квехъ амуькрай. Эвелдай квез ван хъайиди куь рикІе амуькьай-тІа, куьнни Хце ва Бубада амуькьда. ²⁵Гъа им Ада чаз хиве кьур эбеди уьмуьр* я! ²⁶Ибур за куьн алцурарзавайбурукай кхъизва. ²⁷Квекай лагъайтІа, Адавай къачур нуьсрет квехъ амуькьда ва гъавиляй квез са ни ятІани са вуч ятІани чирунин игътияж

авач. Аксина, Адан и нуьсретди квез гьар са затІ чирзава ва им тапарар туш, гьакъикъат я. Гьавилай, и паюни квез чирайвал, Адаз талукъ яз амукъа.

Аллагъдин веледар

²⁸ Гьа икІ, чан балаяр, куьн Адаз талукъ яз амукъа, Ам пайда хъайила чахъ жуьрэт жедайвал, Адан вилик чаз регъуь тежедайвал. ²⁹ Квез ам гьахъ-михьи кас тирди чизватІа, а карни чир хъухъ хьи, гьахъ-михьи крар ийизвай гьар са кас Адан велед я.

З ¹ Килиг Бубади* чаз гьихьтин муьгъуьббат* къалурнаватІа: чаз Аллагъдин веледар лугъзва! РикІивайни чун Адан веледар я! Чаз Ам чизвачирвилай, дуьньядизни чун чизвач. ² Эй кІанибур, гила чун Аллагъдин веледар я, амма чун вужар жедатІа, гьеле малум туш. Чаз чизва хьи, Ам атай чІавуз чунни Ам хъиз жеда, вучиз лагъайтІа, а чІавуз чаз Ам гьакъикъатда авайвал аквада. ³ Адак ихьтин умуд кутазвай гьар сада вични Ам хъиз ми хьи ийизва. ⁴ Гунагъ* ийизвай гьар сада къанунар чІурзава, вучиз лагъайтІа, гунагъ авун къанунар чІурун я. ⁵ Квез чизва, Месигъ* чалай гунагъар алудун патал атанвайди я. Адахъ гунагъар авайди туш. ⁶ Адаз талукъ яз амукъай гьар вуж хъайитІани, а касди мад гунагъар хъийидайди туш. Гунагъар ийизвай касдиз я Ам акунвач, я Ам чизвач.

⁷ Чан балаяр, къуй садани куьн алцуарар тавурай. Гьахъ-михьи кар ийизвайди, Месигъ хъиз, гьахъ-михьи я. ⁸ Гунагъар ийизвайди иблисдин* патай я, вучиз лагъайтІа иблисди дуьнья арадал атай сифтегъан йикъалай гунагъ ийизва. Аллагъдин Хва* иблисдин крар чІурун паталди атана. ⁹ Аллагъдин патай тир гьар ни хъийитІани гунагъар ийидайди туш, вучиз лагъайтІа, ам Аллагъдилай я. Ада гунагъар авун мумкин туш, вучиз лагъайтІа ам Аллагъдин велед я.

¹⁰ Вуж Аллагъдин велед, вуж иблисдин велед ятІа, гьа и кардай чир жеда: гьахъ-михьи кІвалахар тийизвай ва гьакІни вичин стха кІан тийизвай гьар сад Аллагъдин патай туш.

Садаз-сад кІан хьун

¹¹ Ингье гьеле эвелдай квез ван хъайи хабар гьа им я: чаз садаз-сад кІан жен. ¹² Шийирдин пата авай, вичин стха яна къейи Къабил* хъиз тежен. Ада вичин стха вучиз къена? Вучиз

лагъайтІа, адан кІвалахар нагъахъ, стхадин кІвалахар гъахъ-михъибур тир. ¹³Дуьньядиз куьн такІанзаватІа, мягътел жемир, стхаяр-вахар. ¹⁴Чи стхаяр кІанзавайвиляй, чаз чизва хьи, чун къиникъдай уьмуьрдиз атанва. Низ кІанзавачтІа, ам ажалдин гьукумдик кума. ¹⁵Вичин стха-вах такІанзавай гьар са кас ивикъич^і я. Квез чизвайвал, гъич са ивикъичдизни вичихъ авай эбеди уьмуьр* несиб жезвайди туш. ¹⁶Муьгьуьббат* вуч ятІа, Месигъди* Вичин чан чун паталди гайила, чаз чир хъанва. Чна-ни чи чан чи стхаяр-вахар паталди гун герек я. ¹⁷Са кас дуьньядин мал-деветдин иеси яз, адаз вичин стха-вах муьгътежвиле аваз акуна, адан язух къвезвачтІа, Аллагъдин муьгьуьббат адан рикІе гьикІ амуькун мумкин я? ¹⁸Чан балаяр, гафаралди ва мецелди ваъ, рикІин сидкъидай ва чи краралди чаз Аллагъ кІан жен. ¹⁹⁻²⁰Гъа идалди чаз чун гьакъикъатдай тирди чир жеда ва, рикІи чак тахсир кваз гьисабзаватІа, Аллагъдин вилик чавай ам секинариз жеда, вучиз лагъайтІа, Аллагъ чи рикІелай вине ава ва Адаз гьар са затІ чизва.

²¹КІанибур, рикІи чак тахсир кваз гьисабзавачтІа, чавай жуьр-этдалди Аллагъдин вилик къвез жеда. ²²Чна адавай вуч тавакъу авуртІани, Ада чаз гузва. Вучиз лагъайтІа, чна адан тагъкимар къилиз акъудзава ва адаз хуш тир крар ийизва. ²³Адан тагъким ам я хьи, чна Адан Хва Иса Месигъдин ТІварцІел* иман* гъин ва Ада чаз тагъким авурвал, чаз садаз-сад кІан жен. ²⁴Адан тагъкимар къилиз акъудзавай кас Аллагъдиз талукъ яз, Аллагъни гъадаз талукъ яз амуькъда. Ам чахъ амуькзавайди ада чаз гайи Руьгъдин* куьмекдалди чир жезва чаз.

Гьакъикъатдин Руьгъ ва тапан руьгъ

4 ¹КІанибур, гьар са руьгъдин чІалахъ жемир, руьгъер Аллагъдин патай ятІа-туштІа чир хьун патал, абур синагъдай акъуда, вучиз лагъайтІа дуьньядал гзаф тапан пайгъамбарар* арадал атанва. ²Аллагъдин Руьгъ* квевай икІ чириз жеда: Иса Месигъ* инсандин беденда аваз атанвайди тестикъарзавай Руьгъ Аллагъдин патай я. ³Амма Иса къабул тийизвай руьгъ Аллагъдин патай туш. Ам Месигъдиз акси касдин руьгъ я. Ам къведайди квез ван хъанвай, гила ам атана, дуьньяда ава. ⁴Чан балаяр, куьн Аллагъдин патай я, ва куьн тапан пайгъамбаррал

^і 3:15 *Ивикъич* – инсан яна къейи кас.

гъалиб хъанва. Вучиз лагъайтІа, квехъ Авайди дуьньяда авай-далай артух я. ⁵Абур и дуьньядай я ва гъавилйя дуьньяда рахазвай хъиз рахазва ва дуьньяди абуруз яб гузва. ⁶Чун Аллагъдин патай я. Аллагъ чизвайда чаз яб гузва, Аллагъдин патай туширда чаз яб гузвач. Гъакъикъатдин Руьгъ ва тапан руьгъ чаз гъа и жуьре чир жезва.

Аллагъ – муьгъуьббат я

⁷Эй кІанибур, ша чаз садаз-сад кІан жен, вучиз лагъайтІа, муьгъуьббат* Аллагъдин патай я. Нин рикІе ашкъи аватІа, Аллагъ ам паталди Буба* я ва адаз Аллагъ чизва. ⁸РикІе ашкъи авачир касдиз Аллагъ чизвач, вучиз лагъайтІа, Аллагъ муьгъуьббат я! ⁹Аллагъди вичин рикІе чаз авай кІанивал икІ малумарна: чна Вичихъ авай тек са Хцин куьмекдалди цИийи уьмуьр къачун патал, Аллагъди Ам дуьньядиз ракъурна. ¹⁰Муьгъуьббат чаз Аллагъ кІан хъуникай ваъ, Адаз чун кІан хъуникай ва Ада Вичин Хва чи гунагъар* ми хъун паталди къурбанд авуникай* ибарат я.

¹¹Эй кІанибур, Аллагъдиз чун гъикІ кІанзаватІа, чазни садаз-сад гъакІ кІан хъун герек я. ¹²Аллагъ гъич садазни са чІавузни акунвач. Чаз садаз-сад кІан хъайитІа, Аллагъ ча амукъда ва Адан муьгъуьббат ча камил жеда. ¹³Чун Ада, Амни ча амукъзавайди Ада чаз Вичин Руьгъдикай* гуналди чаз чида. ¹⁴Чаз жуваз акуна, чна шагъидвал ийизва хъи, Бубади Хва дуьньядин Хиласкар яз ракъурна. ¹⁵Ни Иса Аллагъдин Хва* яз къабулзаватІа, Аллагъ гъада жеда, амни – Аллагъда. ¹⁶Чаз Аллагъдиз чун кІанзавайди чир хъанва ва чун и кардин чІалахъ хъанва. Аллагъ муьгъуьббат я. Вуж муьгъуьббатда амукъайтІа, гъам Аллагъда амукъзава, Аллагъни – гъада. ¹⁷Къияматдин юкъуз* чахъ жуьрэт хъун патал чи муьгъуьббат камил хъана. Вучиз лагъайтІа, Месигъ* гъикІ ятІа, чунни и дуьньяда гъакІ я. ¹⁸Муьгъуьббатда кичІевал авайди туш, аксина, камил муьгъуьббатди кичІевал чукурда. Куьз лагъайтІа, кичІевал жазадиз талукъ я, кичІедай инсан вичин муьгъуьббатда камил туш. ¹⁹Чаз кІанзава, вучиз лагъайтІа сифте Адаз чун кІан хъана. ²⁰Ни «زاز Аллагъ кІанзава» лугъуз, амма вичин стхадиз нифретзаватІа, гъам тапрукъ я. Вучиз лагъайтІа, вилиз аквазвай стха кІан тийизвайдаз, вилиз таквазвай Аллагъни кІан жедач. ²¹Чна адавай къачур тагъким ихътинди я: «Аллагъ кІанзавайдаз вичин стхани кІан хъурай».

Дуьньядин винел гъалибвал

5 ¹Иса Месигъ* тирдан чІалахъ тир гъар са кас Аллагъдин патай я. Буба* кІанзавай касдиз Адан патай тирбурни кІан жедайди я. ²Ингъе, Аллагъдин веледар чаз гъикІ кІанзаватІа, Аллагъ гъакІ кІан хъана, чна адан тагъкимар къилиз акъудунилай чир жезва. ³ГъикІ лагъайтІа, Аллагъдиз муьгъуббат* чна Адан тагъкимар къилиз акъудуникай ибарат я ва адан тагъкимар четинбур туш. ⁴Вучиз лагъайтІа, Аллагъдин патай тир гъар сад дуьньядин винел гъалиб жезвайди я. Чав дуьньядин винел гъалибвал къачуз тазвайди чи иман* я. ⁵Дуьньядин винел гъалиб жезвайди вуж я? Гъелбетда, Иса Аллагъдин Хва* тирдахъ чІалахъди!

Вичин Хцикай Аллагъдин шагъидвал

⁶Иса Месигъ* цихъ ва ивидихъ галаз санал атана. Ам тек са цихъ галаз ваъ, цихъни ивидихъ галаз санал атана. И кардин шагъидвалзавайди Руьгъ* я, вучиз лагъайтІа, Руьгъ гъакъикъат я. ⁷Эхъ, пуд шагъид ава: ⁸Руьгъ, яд ва иви. Абуру вирида са кардин патахъай шагъидвалзава. ⁹Чна инсанрин шагъидвал къабулзаватІа, Аллагъдин шагъидвал адалай артух я, ва ам Аллагъдин шагъидвал я: Ада вичин Хцин гъакъиндай шагъидвал авунва. ¹⁰Аллагъдин Хцел* иман* гъайи касдихъ вичихъ шагъидвал ава. Амма Аллагъдин чІалахъ туширда, Ам тапрукъ хъиз гъисабда. Вучиз лагъайтІа, ахътин кас Аллагъди вичин Хцин гъакъиндай авур шагъидвилин чІалахъ туш. ¹¹И шагъидвал адакай ибарат я хъи, Аллагъди чаз эбеди уьмуьр* ганва ва и уьмуьр чна Адан Хва арада аваз къачунва. ¹²Нихъ Хва аватІа, гъадахъ уьмуьр ава, нихъ Хва авачтІа, адахъ уьмуьр авач.

Эхиримжи къейдер

¹³Ибур за квез, Аллагъдин Хцин* ТІварцел* иман* гъайибуруз, кхъена хъи, квез эбеди уьмуьр* ганвайди чир жедайвал. ¹⁴Чун Аллагъдин патав гъавилияй умуд кваз къвезва хъи, чаз чизва, чна Адаз кІандайвал авуна, Адавай са затІ тІалаб авуртІа, Ада чи мурад къилиз акъудда. ¹⁵Чаз чна Адавай вуч тавакъу авуртІани, Ада чаз яб гудайди чизватІа, чаз гъакІни чна Адавай тІалабай затІар вири Ада чаз гудайди чизва.

¹⁶Квез, куь стхади къиникъдал тухун тийир гунагъ* ийиз акуртІа, куьне гъа стхадин паталай дуьа* ая, ва Аллагъди адаз

уьмуьр гуда. Зун инал чпин гунагьри кьиникьдихъ тухун тийиз-вайбурукай рахазва. Кьиникьдихъ тухузвай гунагьни ава, ва за квез ахьтин гунагькардин паталай дуьаяр ая лугьузвач. ¹⁷Гьар са нагьахъ кIвалах гунагь я, амма вири гунагьри чпин гуьгьуьна аваз ажал гьизвач.

¹⁸Чаз чизва хьи, Аллагьдин патай тирда гунагь ийидач. Ада вичи-вич хуьда ва шийирдивай адав агатиз жедач. ¹⁹Чаз чизва хьи, чун Аллагьдин веледар я, амма вири дуьнья шийирдин гьукумдик ква. ²⁰Чаз а карни чизва хьи, Аллагьдин Хва атанва, халисанди тир Аллагь чир хьун патал Ада чаз акьул-камал ганва. Чун Халис Тирдаз, Адан Хва Иса Месигьдиз* талукь я. Ам халисан Аллагь ва эбеди Уьмуьр я.

²¹Чан балаяр, куьне куьн тапан аллагьрикай хуьх!

Ягьядин кьвед лагьай чар

Гьахьун

И чар ЦИийи Икьрарда авай виридалайни куьруь ктаб я. Им кхьейда вичиз «агьсакъал» лугьузва, вичин нуфуз ва маса иманийриз несигьатар гунин буржи къалурзава.

Ягьядин I-чарче хьиз, инани гьакъикъатдивни муьгьуьббатдив кьурвал уьмуьр твах лугьуз, кЕлзавайбур чIалал гьизва. Ада гьакI-ни Иса Месигьдикай авай тапан чирвилерикайни яргъаз хьухь лугьуз тагькимзава.

Саламар

1 ¹Агьсакъалдин патай заз рикIивай кIани, хкянавай ханум-диз¹ ва адан веледриз. Тек са заз ваь, гьакъикъатдин гъавурда акъазвайбуруз виридаз куьн кIан я. ²Вучиз лагьайтIа гьакъикъат чахъ галаз ава ва ам даим яз чахъ галазни амукьда.

³Гьакъикъатдалдини муьгьуьббатдалди* Аллагь тир Бубадилаи* ва Адан Хва Иса Месигьдилаи* атай берекат*, регьим ва саламатвал датIана чахъ галаз санал хьурай.

КIанивилин тагьким

⁴Ви аялрин арада, Бубади* чаз тагьким гайивал, гьакъикъатдив къадайвал уьмуьр тухузвайбур хьунал зун гзаф шад хьана.

⁵Гила, ханум, за ваз цIийи тагьким кхьизвач, им чаз сифтедилаи авай тагьким я: чаз садаз сад кIан жен. ⁶И кIанивал адакай ибарат я хьи, чна Адан тагьким къилиз акъудун герек я. Квез сифтедилаи гьа и тагькимдин ван атанва. Гьа тагькимдалди гьерекатни ая.

¹ 1:1 «Ханум» гафуни инал къилдин са паб ваь, иманийрин кIватIал, «хкянавай вахан веледар» ибареди къунши кIватIалдин векилар къалурзава.

Месигьдиз вафа хуьз хьухь

⁷Иса Месигь* инсандин бедендаваз атанвайди кьабул тийизвай гьиллебазар дуьньядал гзаф пайда хьанва. ⁸Килиг гьа, чна зегьмет чIугуна кIватIай затIар квадармир ва куь зегьметдин эвездай бегьем савкьват кьачуз алахь! ⁹Ни Месигьди чирайвал уьмуьр тухузвачIа, маса рекьерай физватIа, адахь Аллагь авач. Вуж Адан тарсариз вафа хуьз амуькзаватIа, адахь гьам Буба*, гьамни Хва ава, яни Аллагь ава. ¹⁰Са вуж ятIани куь патав Иса Месигьдин ваь, маса тарсар гваз атайтIа, куьне ам кIвализ ахьаймир ва адаз салам гумир. ¹¹Ни ахьтин касдиз салам гузватIа, ам гьа касдин пис кIвалахрив шерик жезва.

Эхиримжи гаф

¹²Захь квез лугьудай гафар мад гзаф ава, амма заз абур чарчин ва девитдин куьмекдалди лугьуз кIанзавач. Куь патав атана, квехь галаз чин-чинал рахуник за умуд кутазва, чи шадвал бегьемди жедайвал.

¹³Ваз ви хкянавай вахан веледрин патай саламар!

Ягьядин пуд лагъай чар

Гъахъун

И чар кхъейда, къвед лагъай чарче хъиз, инани вичиз «агъсакъал» лугъузва. Ада и чар са иманийрин кІватІалдик квай, Гай тІвар алай садаз кхъизва, муъгъуьббат къалурунай адан тарифзава ва вичикай чаз са затІни течизвай ДатІреф лугъудай са касди вич лайих тушир саягъда тухузвайдакай лугъузва.

Саламар

1 ¹Агъсакъалдин патай заз рикІивай кІани, играми Гаяз. ²Азизди, ви вири крар хъсан хъун патал, ви руьгъ гьикІ сагълам ятІа, ви беденни гьакІ сагълам хъун патал за дуьа* ийизва. ³Атай стхайри вуна вафа хуьникай, вун гьакъикъатдин рекъе хуьникай шагъидвал авурла, зун гзаф шад хъана. ⁴Зи веледар гьакъикъатдин рекъе авайди ван хъунилай чІехи шадвал захъ авач.

Гъевес кутун ва туьгъмет авун

⁵Азизди, стхаяр паталди, гъатта абур ваз чин тийидайбур хъа-йитІани, вуч авуртІани, вуна дуьз ийизва. ⁶Абуру иманийрин* кІватІалдиз ви кІанивиликай шагъидвал авуна. Вуна абуруз чпин сиягъат давамарун паталди Аллагъдиз хуш къведай къайдада куьмек ганайтІа хъсан жедай. ⁷Абур Исадикай муштулухар гун патал рекъиз экъечІна ва абуру иман* гвачирбурувай са затІни къачунач. ⁸Гьакъикъат сейли авун паталди чун гъахътин ксариз даях хъун герек я.

⁹За кІватІалдиз чар кхъена, амма абуруз чІехивал ийиз алахъ-завай ДатІрефа чун къабулзавач. ¹⁰Зун атайтІа, за ам, чакай чІуру фитнесяр ийиз, квел машгъул ятІа винел акъудда. Ада вичи, стхаяр къабул тавунилай гъейри, масадбурузни абур къабулун къадагъа ийизва ва абур къабулиз кІанзавайбурни кІватІалдай чукурзава.

¹¹Азизди, писвилелай ваъ, хъсанвилелай чешне къачу. Ни хъсанвал ийизватІа – Аллагъдин патай я, ни писвал ийизватІа – ам Аллагъдин гъавурда авайди туш.

¹²ДимитІридикай вири хъсандиз рахазва, гъакІни гъакъикъат адакай хъсандиз рахазва. Чунни и кардин шагъид я ва вазни чизва хъи, чи шагъидвал гъакъикъиди я.

Эхиримжи гаф

¹³Квез лугъудай гафар захъ мад гзаф ава, амма девитдинни къелемдин куьмекдалди абур заз лугъуз кІанзавач. ¹⁴Мукъвара вун акуник за умуд кутазва ва гъа чІавуз чун чин-чинал рахада.

¹⁵Ваз саламатвал хъурай. Дустари ваз саламар ракъурзава. Вири дустариз, гъар садаз къилди, саламар лагъ.

Ягьудан чар

Гъахьун

И чар, аквар гьалда, Ягьуда, Ярусалимда авай иманийрин кІватІалдин кьил тир Якъубан гьвечи стхади, кхьенвайди я. Иманийрин кІватІалри къабулнавай къайда тирвал, абур къведни Иса Месигьдин стхаяр тир. Мана-метлебдалди и чар Петрудин къвед лагъай чарчиз мукьва я.

Ягьуда и чарче Месигьдин тербет чІурукІа агакъарзавай ва ява уьмуьр тухузвай са гьихьтин ятІани тапан муаллимрикай иманийрин кІватІалар хабардар ийизва. Ада иманийриз Реббидиз вафавал хуьх ва имандал кІевиз акъваз лугьуз меслятар гузва.

Итиж галай кар ам я хьы, Петруди хьыз, Ягьудани Пак Каламдик акат тавунвай, амма а чІаван чувудрин арада машгьур ва нуфуз авай ктабрикай (апокрифрикай) гагь-гагь даях къазва.

Саламар

1 ¹ Иса Месигьдин* лукІ ва Якъубан* стха Ягьудан* патай. Аллагь Бубади* эвернавай, Адаз кІани тир ва Иса Месигьди хуьзвай вирибуруз.

² Къуй регьим, саламатвал ва муьгьуббат* артух хьурай квез.

Вири тапан муаллимрин дуван авун (2-Птр. 2:1-22)

³ КІанибур, заз чи уртах хиласвиликай* квез кхьиз гзаф кІан тир. Амма садра ва эбеди яз Аллагьдин пак* халкъдал ихтибарнавай иман* хуьн патал квек руьгь кутун за герек яз гьисабна.

⁴ Вучиз лагъайтІа куь арадиз фадлай чпин дуван авун ганвай ксар чинеба гъахьнава. И чалкечир ксари чи Аллагьдин берекат* явавилер давамардай гьалал багьнадиз элкьуьрнава. Абуру чи авай-авачир сад тир Вири Ихтияррин Иеси ва Ребби* Иса Месигь* инкар ийизва.

⁵ И вири крарикай квез чизватІани, заз куь рикІел хкиз кІанзава хьи, Реббиди Мисридай* халкъ хиласна, амма ахпа Адахъ агъун тавурбур Ада тергна. ⁶ Чпин дережа техвей ва чпи уьмуьр тухузвай чка гадарай малаикарни* Ада даиман зунжурда туна, мичІивиле, Дувандин чІехи югъ паталди къунва.

⁷ Явавилезни тІебии тушир чІуру алакъайриз къил ягъиз хъайи Садумдин*, Гамурдин* ва абурун патарив гвай шегъеррин агъалияр даиман цІун жазадик акатун виридаз чешне я. ⁸ Гъа саягъда и хиялкаррини чпин беденар чиркинзава, Аллагъдин агъавал къабулзавач ва баркалла* алайбурукай пис рахазва. ⁹ Гъатта къилин малаикрикай сад тир Мукаила иблисдихъ* галаз Мусадин* мейитдикай гъуьжет ийидайла, малаикди вичив иблисдик намусда эцядай жуьреда тахсир кутаз туначир. Ада анжах лагъанай: «Къуй ваз Реббиди жаза гурай». ¹⁰ И инсанри лагъайтІа, чпиз чин тийидайдал буюгътен вегъизва; амма чпиз тІебиатдила атанвай хесетралди, акбул авачир гъайванри хъиз, абуру чеб тергзава.

¹¹ Гуж я абуруз хъанвайди! Вучиз лагъайтІа абур Къабилан* рекъай физва ва, регъят къазанжи гъатунихъ къаних яз, абуру Билъама* рекъелай алатна авур хътин крар мад хъийизва, абур чпин гъулгъула себегъ яз, Къарагъан¹ кІеретІ хъиз, рекъида. ¹² Ахътин инсанар куь уртах суфрадал алай лекеяр я. Квехъ галаз незхъвазвай абур регъуьвал течидай суьруь ваь, чеб хуьдай чубанар я. Абур гару тухузвай, марф галачир тунгъал цифер я, гъатта зулузни бегъер тегъидай, дувулни галаз акъудна къве гъилера къенвай тарар я. ¹³ Абур беабурвилин каф алай гъуьлуьн пехъи лепеяр я, чпиз даим яз са зеррени экв авачир мичІивиле авай, рехъ алатна къекъевезвай гъетер я.

¹⁴⁻¹⁵ Гъенуха, ирид лагъай несилда Адаман* эвледди, гъабурукайни пайгъамбарди* хъиз виликамаз икІ лагъанай: «Ингъе, Реббигъаф агъзурралди Вичин пак малаикар галаз виридан дуван авун патал къведа, ва абурукай чалкечир гунагъкарри ягъ авачир авур къван намус галачир вири крар ва Реббидиз акси яз лагъай къван гафар винел акъудун патал къведа». ¹⁶ И ксари датІана шикаят

¹ 1:11 *Къарагъ* — Израилвияр къурумда къекъевез гъатнавайла, Къарагъ Мусадизни Гъаруназ акси яз къарагъай гъулгъуладин къиле акъвазнай. Аллагъди адаз бала гана: Къарагъ вичин терефдарарни галаз чили туюкъуьмнай (кил. Къурумда, 16-къил).

ийизва ва абур уьмуърдикай къана рахазва. Абур чпин алчах ниятрин чІалал алаз физва, абуру къадар авачир къван чІагур-навай¹ ихтилатар ва хийир паталди чинал ялтах тарифар ийида.

Несигъатдин гафар

¹⁷Амма куьне, кІанибур, чи Ребби* Иса Месигъдин* илчий-ри* виликамаз лагъай гафар рикІел хуьх. ¹⁸Абуру квез лугъудай: «Эхиримжи вахтара чин кІеви яз ягъанатардай, чпин чалкечир ниятрин чІалал алаз фидай инсанар пайда жада». ¹⁹А инсанри чаравилер твазва; абур анжах чпи къунвай къилихрин геле аваз физва, амма абуруз Аллагъдин Руьгъ* авач.

²⁰Амма куьне, кІанибур, Пак Руьгъда* аваз дуьаяр* ая, жуван уьмуърдин хандакІда пак* иман* эциг ва ам давамариз хуьх. ²¹Регъим гваз чаз эбеди уьмуър* гузвай чи Ребби Иса Месигъдал вил алаз, Аллагъдин муьгъуббатда* амукъ. ²²Шак ийизвайбурухъ галаз мергъемерт гваз хуьх. ²³Муькуьбур, цІун юкъвай ахкъудиз, хилас ая; пуд лагъайбуруз регъим ая, амма, мукъаят яз, гунагъкар беденди чиркиннавай гъатта партални такІан хуьх.

Эхир

²⁴Куьн имандилай* алатуникай хуьдай ва куьн Вичин баркалла-дик* шадбур ва рехне квачирбур яз кутадай къуват авайдаз, ²⁵сад Аллагъдиз, чи Ребби* Иса Месигъдин* куьмекдалди чи Хиласкар тирдаз шукур, зурбавал, къуват ва гьукум хуьрай – вахтарин эвел алуькдалдини, къенин юкъузни ва амай вири асиррани! Амин*.

¹ 1:16 *Чагурун* – иер авун.

Саламар

1 ¹⁻² Иса Месигьдин* лукI, Адан илчи* яз эвернавайди ва Каламра* пайгъамбаррин* куьмекдалди виликамаз хиве кьур Аллагьдин Шад Хабардикай* муштулухар гузвайди яз хянавай Павелан патай. ³ И хабар чи Ребби* Иса Месигьдикай я. Ам бедендалди Давуд* пачагьдин эвлед тир, ⁴ амма, кьейидалай кьулухь Адал чан хкуналди*, Руьгьдин* паквилев кьурвал, Аллагьди Вичин чIехи кьудратдалди Ам Вичин Хва тирди кьалурнай. ⁵⁻⁶ Вири халкьарикай тир инсанар, абурухь галаз санал Иса Месигьди эвернавай куьнни имандиз* Адан ТIварцIин* гьуьрметдай муьтIуьгьун патал, Аллагьдин Хцин* куьмекдалди чав берекат* ва илчивал агакьна. ⁷ За Аллагьдиз кIан хьанвай ва чпиз Адаз талукьбур хьун патал эвернавай вири римвийриз кхьизва. Чи Буба* Аллагьдин ва Ребби Иса Месигьдин патай берекат ва саламатвал хьурай квез!

Павелаз Римдиз физ кIан хьун

⁸ Эвелни-эвел за Иса Месигьдин* ТIварцелди* куь виридан гьакьиндай Аллагьдиз шукур ийизва, вучиз лагьайтIа куь имандикай* вири дуьньядиз чизва. ⁹ Аллагьдин Хцикай* Шад Хабардикай* муштулухар гуз, за Вичиз вири рикIелди кьуллугьзавай Аллагь за датIана куьн рикIел хкизвайвилин шагьид хьурай. ¹⁰ За жуван дуьайра* завай эхирни куь патав, Аллагьди гайитIа, кьвез хьун паталай датIана тIалабзава. ¹¹ Аллагьди куьн мягькемарун патал, заз куьн акваз ва Руьгьди* гайи паяр квехь галаз пайиз гзаф кIанзава. ¹² Яни чавай садавай сад жуван имандалди, куь ва зи имандалди, кIубанариз жедайвал ийиз кIанзава. ¹³ Заз куьн са хабарни авачиз таз кIанзавач, зун гзаф гьилера куь патав кьвез алахьнай, амма икьван чIавалди датIана заз са куь ятIани манийвал гузвай. Заз, маса халкьарин арада хьиз, куь арадани жува ийизвай кьуллугьдин майва акваз кIанзава. ¹⁴ Меденивал авайбурун виликни, авачирбурун виликни, савад авайбурун ва авамбурун виликни зал бурж ала. ¹⁵ Гьавилай зун Римда* авай квезни Шад Хабардикай муштулух гунихь кьаних я.

Шад Хабар – Аллагьдин кьуват

¹⁶ Заз Шад Хабардикай* регьуь туш, вучиз лагьайтIа ам имандал* атай гьар сад патал, эвелни-эвел чувуд*, ахпани муькуьди

хилас хьун патал Аллагьдин къуват я. ¹⁷ Аллагьдин вилик чавай чун имандалди, анжах са имандалди, «Гьахъ-михьиди имандалди чан алаз жеда»ⁱ кхьенвайвал, гьахъ-михьивилиз акъудиз* жедайди Шад Хабарда ачух жезва.

Инсаниятдин тахсир

¹⁸ Писвилелди гьакъикъатдиз кIур гузвай инсанрин гьар са чалкечирвилел ва батIулвилел цаварилай Аллагьдин хъел* ахъа жезва. ¹⁹ Аллагьдикай вуч чир хъана кIан ятIа, и ксариз чизва, вучиз лагъайтIа ам абуруз Аллагьди къалурнава. ²⁰ Дуьнья халкъ авурдалай инихъ Аллагьдин таквадай хесетар – Адан эбеди къуват ва Илагьди Тебиат Ада халкънавай затIариз килигайла ачухдаказ къатIуз хьун мумкин я. Гъавилай инсанриз гьил къахчун къевезвач, ²¹ абуруз Аллагьдикай чизвайтIани, абуру Адаз Аллагьдиз хьиз шукурар ва Адан тарифар авунач, амма абур герек авачир фикирар ийиз хъана, абурун акъул авачир рикIер мичIивиле гьатна. ²² Камал къалуриз кIанз, абур ахмакъ хъана, ²³ Мидаим Аллагьдин баркалла* абуру мидаим тушир инсанриз, къушариз, къуд кIвач квай гъайванриз ва чурчулриз ухшар къаматралди дегишарна.

²⁴ Гъавилай Аллагьди абур чпин рикIерин гьашер гьевесрин хура туналди абуру чиркинвилелди чпин беденар абурдай вегьидайвал авуна. ²⁵ И инсанри гьакъикъи Аллагъ тапан кIалубдалди эвезна, тукIуьрнавай затIуниз икрамиз ва къуллугъиз хъана, Халикъдиз ваъ. Адаз эбеди яз шукур хъурай. Амин*.

²⁶ Гъавилай Аллагьди абур чпин айиб гьевесрин хура туна, нетижада абурун папари итимрихъ галаз жедай Тебии алакъаяр Тебии туширбуралди – сад садахъ галаз хьуналди эвезна. ²⁷ Гъа саягъда итимрини папарихъ галаз жедай Тебии алакъаяр къатI авуналди, сад садахъ галаз хьунин Тебии тушир алакъаяр гьевесралди къизгъинариз хъана. Итимри итимрихъ галаз айиб крар ийизва ва абурай чпин бедендалди лайих жаза чпив агакъзава.

²⁸ Аллагъ къатIун* абуру герек авачир кар яз гьисабнаваз хъайила, Аллагьди абур чпин чIур хъанвай акъулрин хура туна, а акъулди чIуру крар авуниз рехъ гана. ²⁹ Абур гьар жуьредин батIулвилев, писвилев, мискъивилев, рехнейрив, пехилвилев, масадан иви экъичиз ва къалмакъал акъудиз кIан хьунив, тапаррив, фендигарвилев, фитнейрив ацIанва. ³⁰ Абур гьибетзавайбур я, абуруз

ⁱ 1:17 Гъабакъукъ 2:4.

Аллагъ такІан я, абурухъ ягъ авач, абур лавгъабур я, фурсухъанар я, пис крара амалдар я, диде-бубайриз муьтІуьгъбур туш; ³¹ абурухъ я акьул, я ихтибар, я муьгъуьббат*, я регъим авач. ³² Абуруз Аллагъ гьикІ эгечІзаватІа чизва – ихътин чІуру крар ийизвай вирибур кьиникъиз лайих я, амма абуру тек са чпи гунагъар* ийизвач, гьакІни абуру акІ ийизвай масабурун падни къзва.

Аллагъдин гьахъ дуван

2 ¹Гъавиляй, масадан дуван ийизвайди, вун вуж яз хъайитІани, валай гьил къахчузвач. Масадбурук тахсир кутуналди вуна жуваз кар атІузва, вучиз лагъайтІа вунни, дуван ийизвайди, гъа кар ийизвайди я. ²Ни икІ ийизватІа, ам Аллагъдин дуванди вилив хуьзвайди чаз чизва, и дуван гьахъди я. ³Жува ийизвай крарай масадбурук тахсир кутуналди, ваз вун Аллагъдин дувандикай хкатдай хъиз яни, я инсан? ⁴Ва я вуна, Аллагъдин регъимди вун Вичин рекъел атунихъ тухузвайдан гъавурда авачиз, Аллагъдин чІехи регъим, Адан мергъе мет ва сабур гьисаба къзвачни? ⁵Жуван терсвилелди ва авур кардал пашман тахъай рикІелди вуна вал аватдай хъел кІватІзава, а хъел Аллагъдин хъилен* юкъуз, гьахъ дуван жедай юкъуз, ви кьилел ацахъда. ⁶Аллагъди гъар садаз абуру авур крарай эвез гуда. ⁷ДатІана хъсанвал ийиз, баркалла*, гьуьрмет ва ажал тахъун жагъурзавайбуруз эбеди уьмуьр* гуда. ⁸Амма жуваз кІандай крар жагъурзавайди, гьакъикъат инкарзавайди ва писвилин рекъе авайди хъилени гъазабди вилив хуьзва. ⁹Писвал ийизвай гъар сад, эвелни-эвел чувуд*, ахпани муькуьди, хажалатди ва бедбахтвили вилив хуьзва. ¹⁰Амма хъсанвал ийизвайди, эвелни-эвел чувуд, ахпани муькуьди, баркаллади, гьуьрметди ва саламатвили вилив хуьзва, ¹¹вучиз лагъайтІа Аллагъди сад муькуьдалай вине къзвач.

¹²Мусадин* Къанун* авачиз гунагъ* ийизвайди Къанундилай къеце телеф хъана, ва Къанун чиз гунагъ ийизвайдан дуван Къанундив кьурвал ийида. ¹³Къанундиз яб гуз Адал амал ийизвайбур ваъ, Къанун кьилиз акъудзавайбур Аллагъди гьахъ-михъибур яз гьисабзава. ¹⁴Эхъ, чувудар туширбурухъ Къанун авач, амма абуру Къанунди тагъкимзавайди чпин рикІяй гьиссна ийизвайла, идалди абуру чпиз вуч авуна кІандатІа Къанун галачизни чизвайди къалурзава. ¹⁵Идалди абуру къалурзава хъи, Къанундин тагъкимар абурун рикІе кхъенва, и кардин гьакъиндай гьакІ абурун виждандини ва гагъ абур гьахъарзавай, гагъни абурал

тахсир гъунин фикирри шагъидвалзава. ¹⁶ И крар Аллагъди Иса Месигъдалди* инсанрин чинебан крарин ва фикиррин дуван за вичикай муштулухар гузвай Шад Хабардив* кървал ийидай юкъуз ашкара жеда.

Чувудар ва Къанун

¹⁷ Ингъе вуна вун чувуд* я лугъузва, Къанундихъ* далу акалзава ва вун Аллагъдиз мукъва я лугъуз дамахарзава. ¹⁸ Ваз Адан къаст чизва ва Къанунди вердишарнавай вавай вуч хъсан я ва вуч пис яТIа тайинариз жезва. ¹⁹ Вуна вун буъркъуьбур патал аса яз, мичИвиле авайбур патал экв яз, ²⁰ ахмакъар патал несигъатдар яз ва авамар патал муаллим яз гъисабзава, вучиз лагъайтIа вав Къанун – чир-вилинини гъакъикъатдин кIалуб гва. ²¹ АкI тирла, масадбуруз тарс гуз, бес вучиз вуна жуваз чирвал гузвач? Вуна угъривилиз акси яз вязер ийизва, амма жува чунъухъзава. ²² Вуна зинавал* авун айибзава, амма жува зинавал ийизва. Ваз бутар* аквадай вилер авач, амма вуна бутханаяр тарашзава. ²³ Вуна Къанундал дамахзава, амма, Къанун чIуриз, Аллагъ виляй вегъизва. ²⁴ Кхъенва: «Куьн себеб яз халкъарин юкъва Аллагъдин ТIвар* виляй аватзава»¹.

²⁵ Вуна Къанундал амал ийизвай чIавуз суьннет авуникай хийир ава, амма вуна Къанун чIурзаватIа, ви суьннет авунихъ са метлебни авач. ²⁶ ГъикI лагъайтIа, суьннет тавунвайбуру Къанундал амал ийизватIа, бес абур суьннетнавайбур яз къадачни? ²⁷ Суьннет тавунвайда, амма Къанундал амал ийизвайда вак, суьннет авунвайдак ва Къанун чизвайдак, амма Адал амал тийизвайдак, тахсир кутада. ²⁸ ГъикI лагъайтIа чувуд – чувуд хъиз аквазвайди туш, халисан суьннетни – бедендал алайди туш. ²⁹ Ваъ, халисан чувуд къенепатай вич гъахъгинди тир кас я, суьннетни – им Къанундин гъарфунив къунвайвал ваъ, Руьгъдив* къунвайвал авунвай рикIин суьннет я. Ихътин касдиз инсанрин патай ваъ, Аллагъдин патай баркалла*.

Аллагъдин вилик инсаниятдин буржи

3 ¹ АкI хъайила, чувуд* хъунин артуханвал вуч я? Суьннетнавайбурук кваз хъуникай вуч хийир ава? ² Вири патарихъай чIехи артуханвал ава. Эвелни-эвел чувудрал Аллагъдин Гаф ихтибарунин артуханвал.

¹ 2:24 Яшай 52:5.

³ Абурукай бязибур Аллагъдиз вафа хъаначІа, абурухъ вафа тахъунивай Аллагъдин вафавал чІуриз жедани къван? ⁴ Гьелбетда, ваъ! Гьар са инсандик таб кватІани, Аллагъ гьакъикъи я, идакай икІ кхъинни авунва:

*«Ви гафар гьахъ-михъибур тирди раиж хъун патал,
ва Жуван дуванда гъалиб хъун патал»¹.*

⁵ Амма чи чиркинвили ачухдаказ Аллагъдин гьахъ-михъивал* къалурзаватІа, им Аллагъдихъ чакай авай Вичин хъиле гьахъ авач лагъай чІал жезвани? (Зун инсандиз хас веревирдералди ра-хазва.) ⁶ Гьелбетда, ваъ! ТахъайтІа Аллагъдивай дуьньядин дуван гьикІ ийиз жедай? ⁷ Амма зи тапуни Аллагъдин гьакъикъат къати ийизватІа ва и саягъда Адан баркалла* артухарзаватІа, вучиз зи дуван, гунагъкардин дуван яз ийизва? ⁸ Хъсанвал арадал атун патал, белки, чун писвал ийиз эгечІин? Фитнебазри чна гьакІ ийиз чирзава лугъузва. Ахъгин инсанар чпин дуван авуниз лайих я.

Гьахъ-михъи садни авач

⁹ Бес вуч хъанва? Чун, чувудар*, масабурулай хъсан гьалда авани? СтІунни ваъ! Муькуьбур хъиз, чувударни гунагъдин* таъсирдик акатнавайдакай чна винидихъ лагъанай. ¹⁰ Кхъенвайвал я:

*«Гьахъ-михъиди авач,
гьич садни авач!*

¹¹ *Гъавурдик квай садни авач,
садани Аллагъ жагъурзавач.*

¹² *Вири рекъяй акъатнава,
вири, сад хъиз, ява хъанва,
хъсанвал ийирди авач,
гьич садни авач»ⁱⁱ.*

¹³ *«Абурун кІалхан ахъа сур я,
табзава абуру чпин мецелди»ⁱⁱⁱ.
«Абурун сивел агъу ала гуьрзедин»^{iv}.*

ⁱ 3:4 Забур 50:4.

ⁱⁱ 3:10-12 Забур 13:1-3; Забур 52:2-4.

ⁱⁱⁱ 3:13 Забур 5:10.

^{iv} 3:13 Забур 139:4.

- 14 *«Абурун сивер къаргъиширивни туькъуьлвилев
ацІанва»ⁱ.*
- 15 *«Иви экъичун паталди абурун кІвачер йигин я;
16 абурун рекъе барбатІвални бедбахтвал ава,
17 чидач абуруз ислягъвилехъ фидай рехъ»ⁱⁱ.*
- 18 *«Абурун вилера Аллагъдикай кичІ авач»ⁱⁱⁱ.*

¹⁹ Чаз чизва хьи, винидихъ Къанунда* лагъанвайди Къанундик квайбуруз лагъанва. Аллагъдин вилик гъич садазни сив ахъайдай ихтияр авач, вири дуьнья Адан вилик жавабдар я. ²⁰ Къанундал амал авуникди гъич садни Аллагъдин вилик гъахъ-михъивилиз акъуддач*. Къанундин куьмекдалди чавай анжах гунагъ къатІуз жада.

Имандив къур гъахъ-михъивал

²¹ Амма гила, Къанундилаь* аслу тушиз, Аллагъди инсанриз вичикай Къанундини пайгъамбарри* шагъидвалзавай гъахъ-михъивал* ачухзава. ²² Аллагъдилаь къвезвай гъахъ-михъивал Иса Месигъдихъ* иман* ийизвай виридаз имандалди гузва. Са тафаватни авач: ²³ вирида гунагъ* авунва ва вири Аллагъдин баркалладикай* магърум хъанва, ²⁴ гъахъ-михъивилиз акъудун* вирида гъавая, берекатдив* къурвал, Иса Месигъди гайи эвездин куьмекдалди къачузва. ²⁵ Аллагъди Ам имандал атай вирибур патал мергъемет авунин лишан яз къалурнава. Хашунал* авахъай Адан Ивидалди тахсир алуднава. Идалди Аллагъдиз Вичин гъахъ-михъивал къалуриз кІан хъана. Инсанри виликан асирра авур гунагърай Аллагъди жаза ганач эхир. ²⁶ Ада яргъалди эхна. Гила, чи вахтунда, лагъайтІа, Адаз Вичин гъахъ-михъивал къалуриз кІанзава. Ам Вич гъахъ-михъи я ва Ада Исадихъ иман ийизвайди гъахъ-михъивилиз акъудзава.

²⁷ Гъа икІ, чакай ийизвай тарифдиз вуч хъана? Ам арадай акъатна. Им гъи къайдадал амална хъайи кар я? Крар кІанзавай Къанундал? Ваъ, иман кІанзавай къайдадал. ²⁸ Чна тести-къарзава хьи, Къанундал амал авунилай аслу тушиз, инсандив имандалди гъахъ-михъивилиз акъудун агакъзава. ²⁹ Аллагъ

ⁱ 3:14 Забур 9:28.

ⁱⁱ 3:15-17 Келимаяр 1:16; Яшай 59:7-8.

ⁱⁱⁱ 3:18 Забур 35:2.

тек са чувудрин* Аллагъ жезвани къван? Бес Ам муькуьбурун Аллагъни тушни? Гьелбетда, муькуьбурундини я, ³⁰ вучиз лагъайтIа Ам, имандив къурвал, суьннетнавайбур хъиз, чпин имандив къурвал, суьннет тавунвайбурни гъахъ-михъивилиз акъудзавай тек са Аллагъ я. ³¹ Им чна имандалди Къанун къуватдай вегъизва лагъай чIал я жал? Гьелбетда, ваъ! Аксина, чна ам тестикъарзава.

Имандив къурвал Ибрагъим гъахъ-михъи яз къун

4 ¹Бедендин жигъетдай чи бан-буба тир Ибрагъимакай* чавай вуч лугъуз жеда? Ада вуч гъилиз гъана? ²Ибрагъим ада авур крариз килигна гъахъ-михъивилиз акъуднатIа*, адаз дамахардай себеб авай, амма Аллагъдин вилик ваъ. ³Каламди* вуч лугъуз-ва бес? «Ибрагъима Аллагъдихъ иман* авуна – им адан гъахъ-михъивал* яз къабулна»ⁱ.

⁴КIвалахзавайдаз гъакъи гун – им савкъват ваъ, адаз къвезвай къазанжи я. ⁵Крарихъ далу акал тийиз, амма чалкечир гъахъ-михъи ийизвай Аллагъдихъ иман ийизвайди патал адан иман вич гъахъ-михъивилиз акъуднавайди яз гъисабда.

⁶Гъа икI, Аллагъди инсандин крариз килиг тавуна гъахъ-михъивал яз гъисабзавай и кар ийизвайди бахтавар* я, тестикъарзава Давудани*. Ада лугъузва:

⁷ *«Нин писвилерилай къахчунватIа гъил,
нин гунагъар кIевнаватIа,
гъам бахтавар я!*

⁸ *Аллагъди нин хиве твазвачтIа гунагъар*,
гъам бахтавар я»ⁱⁱ.*

⁹И нуьсрет* анжах суьннетнавайбуруз талукъ яни ва я суьннет тавунвайбурузни? Ибрагъимаз адан иман гъахъ-михъивал яз къабулайдакай чна лагъанай. ¹⁰АкI яз мус гъисабнай? Суьннет ийидалди ва я гуьгъуьнлай? Гуьгъуьнлай ваъ, суьннет ийидалди! ¹¹Суьннетдин ишара* адав ахпа, ам имандалди гъахъ-михъи тирди тестикъарун яз, гъеле ам суьннет тавунвайла, агакънай. Гъа икI, суьннет тавунвай иманиярни* гъахъ-михъибур яз гъисабун

ⁱ 4:3 Хъунухъ 15:6.

ⁱⁱ 4:8 Забур 31:1-2.

патал, Ибрагъимакай абурун виридан буба хъана. ¹² Ам неинки суьннет авунин адетдал амал ийизвай, чи буба Ибрагъимахъ суьннет ийидалди хъайи имандин рекъяйни физвай, чебни суьннет авунвайбурун бубани я.

Ибрагъимаз гайи гаф – имандаллай вирибуру патал

¹³ Дуьнья чпиз ирс яз жеда лагъана гайи гаф Ибрагъимазни* адан эвледриз Къанундин* куьмекдалди ваъ, абур имандин* жигъетдай гъахъ-михъибур я лагъана гайиди я. ¹⁴ И гайи гаф Къанун къилиз акъудзавайбуруз талукъ тиртIа, иман гъаваянди ва Аллагъди гайи гаф кар галачирди жедай. ¹⁵ ГъикI лагъайтIа Къанун чIуруни хъел гъида, амма Къанун авачир чкада Къанун чIурунин тахсиркарвални авач.

¹⁶ Гъавилай и гаф, берекатдив* къурди хъун патал, иманидаз* ганва. Гъа икI, ам Ибрагъиман вири эвледар патал гъакъикъиди я: неинки чпин умудар Къанундал амал авуник кутунвайбуру патал, гъакIни чпихъ Ибрагъимахъ хъгин иман авайбуру патални. Ам чи виридан буба я. ¹⁷ Каламда* кхъенвайвал: «За вакай гзаф халкъарин бан-буба авунва»ⁱ. Ам вичи иман авур Аллагъдин вилик чи буба я – къейибурал чан хкизвай* ва гъеле авачирди авачирнай гъана авайди ийизвай Аллагъдин вилик.

¹⁸ Са умудни амачирла, Ибрагъим умуд кутуна агъуна, гъавилай «Ви несилни къадардиз гъа икъванди жеда!»ⁱⁱ лагъанвайвал, адакай гзаф халкъарин буба хъана. ¹⁹ Вичин яш виш йисав агакънавай чIавуз вичин беден саки къенвайди ва Саррадизни* аялар техъжезмайди Ибрагъимаз чизвайтIани, адан иман зайиф хъанач. ²⁰ Аллагъди гайи гафунихъ Ибрагъиман иманди ян ганач, аксина, ам иман себеб яз къуватдив ацIана ва ада Аллагъдиз шукур ийизвай. ²¹ Аллагъди гайи гаф Ада къилиз акъуддай къуват Адахъ авайдахъ Ибрагъима кIевелай иман ийизвай. ²² Ингъе вучиз Аллагъди адан иман гъахъ-михъивал* яз къабулнатIа. ²³ И кар неинки са Ибрагъимаз, ²⁴ ам чазни талукъ я. Чи Ребби* Иса Месигъдал* къейидалай къулухъ чан Хкайдахъ ийизвай чи иманни Аллагъди гъахъ-михъивал яз гъисабда. ²⁵ Иса Месигъ чи тахсирар себеб яз ажалдин хура тунай ва чун гъахъ-михъивилиз акъудун патал Адал чан хтанай*.

ⁱ 4:17 Хьунухъ 17:5.

ⁱⁱ 4:18 Хьунухъ 15:5.

Аллагъдихъ галаз туьхкIуьн

5 ¹Гъавилай имандалди* гъахъ-михъивилиз акъудуналди*, чахъ чи Ребби* Иса Месигъдин* ТIварцелди* Аллагъдихъ галаз меслятвал жада. ²Чун исятда авай берекатдихъ* къведай рехъ чаз имандалди, Иса Месигъдин куьмекдалди ачух я. Аллагъдин баркалладикай* чазни пай хъунин умуддалди чна дамахарзава. ³Неинки са идалди, чна гъакIни азабралди дамахарзава, вучиз лагъайтIа чаз чизва хъи, азабри дурум хъунухъ, ⁴дурум хъуни тежриба, тежриба хъуни умуд гузва. ⁵Умудди, лагъайтIа, гъевес хадач, вучиз лагъайтIа Аллагъди Вичин муьгъуьббат* чаз ганвай Пак Руьгъдалди* чи рикIериз цанва.

⁶Чун гунагърин* вилик гъеле ажуз тир чIавуз Месигъ тайин вахтунда чун, имандик квачирбур, патал къена. ⁷ГъикI лагъайтIа, маса сада вичин уьмуьр гъатта гъахъ-михъибур патални бажагъат гуда, ятIани са вуж ятIани дугъри кас патал къинни мумкин я. ⁸Амма чун гъа гунагъкарар яз амайла, Месигъ чун паталди къиналди Аллагъди чаз Вичин муьгъуьббат къалурна.

⁹Исятда, чун Месигъдин Ивидалди гъахъ-михъивилиз акъуднавайла, чун Адалди Аллагъдин хъилекай* генани артух хилас авунва! ¹⁰Чун Аллагъдин душманар тир вахтара Адахъ галаз Адан Хцин къиникъалди туьхкIуьн хъувунатIа, гила гъадалайни артух яз, туьхкIвенвайбур яз, чун Адан уьмуьрдалди хиласни ийида! ¹¹Мадни артух, чи Ребби Иса Месигъ арада аваз Аллагъди чаз Вичелди чун Вичихъ галаз туьхкIуьр хъувун ракъурунал чна шадвалзава!

Адам ва Месигъ

¹²Гъавилай гунагъ* дуьньядиз са касдилаь атана. Гъа са касдин гунагъди вичихъ галаз къиникъ гъана, гъа икI, виридакай ажал галайбур хъана, вучиз лагъайтIа вирида чпин гунагъар ийиз хъана. ¹³Гъеле Къанун* гудалди гунагъ дуьньяда авазвай, амма Къанун авачир чкада гунагъ тахсир яз къадач. ¹⁴ЯтIани Адамалай* Мусадал* къведалди Адама хъиз, Аллагъди эцигнавай къадагъа чIурна, гунагъ тавурбурални ажалди агъавал ийизвай.

Адам, лагъайтIа, атун лазим Тирдан къаматда авайди я. ¹⁵Амма берекатдин* хатурдай ганвай паюнин таъсир Адаман тахсиркар-вилини эсер хъгинди туш. Гзаф инсанар са касдин тахсирар сеbeb яз къенатIа, гила, гъадалайни артух яз, Аллагъдин берекат ва са

Касдин, Иса Месигьдин*, берекатдив кьур савкъват булдаказ гзафбуруз гузва! ¹⁶Са касдин гунагьдин нетижаяр и савкъватди гузвайдав гекъигиз жедач. Са тахсиркарвилиз авур дуванди кар атлун арадал гъизва, амма берекатдин хатурдай ганвай паюни гзаф тахсиркарвилерай гъахъвал гъана. ¹⁷Анжах са касдин тахсиркарвал себеб яз ажалди агъавал ийиз эгечІзаватІа, адалай артух яз, са Инсандин, Иса Месигьдин, куьмекдалди берекатдин девлет ва гъахъ-михъивилин* савкъват къабулзавайбуру уьмуьрда агъавал ийида!

¹⁸Гъа икІ, са инсандин тахсирди вири инсанриз кар атлун гъайивал, гъакІ Садан гъахъ-михъи карди вирибуруз уьмуьр гузвай гъахъ-михъивилиз гъана. ¹⁹Сад чІалаз килиг тавуникди гзафбурукай гунагькарар хъайивал, гъакІ Сад чІалаз килигуналди гзафбурукай гъахъ-михъибуру жеда.

²⁰Къанун лагъайтІа, тахсиркарвал гзаф хьун патал, геж ата-на. Амма гунагъ гзаф хъайи чкада берекатдин булвал гъадалай артух хъана, ²¹гунагъди агъавализ ва ажалдихъ тухуз гьикІ хъанатІа, гъакІ Иса Месигьдин, чи Реббидин*, куьмекдалди эбеди уьмуьрдихъ* тухудай берекатдини гъахъ-михъивилелди агъавал ийидайвал авуна.

Гунагъ патал къенва, Аллагъ патал чан ала

6 ¹Бес гила вучда? Берекат* гзаф хьун патал, гунагьар* авун давамардани? ²Гьелбетда ваь! Гунагъ патал чун къенва. Гунагъда чавай уьмуьр гьикІ давамариз хьурай? ³Чун, Иса Месигьдин* ТІварцІелай* цик акахьун къачунвайбуру* яз, Адан къиникъа Адахъ галаз сад хъанвайбуру тирди квез чизвачни бес? ⁴Гъа икІ Бубадин* баркалла* алай къудратдалди Месигьдал къейидалай къулухъ чан хкайвал*, цІийи жуьреда уьмуьр тухун патал чна цик акахьун къачудай чІавуз Адахъ галаз къенвайбуру яз кучукнай. ⁵Чун Адахъ галаз Адан къиникъа сад хъанатІа, чун Адахъ галаз Адал чан хтунани* сад жеда. ⁶Чун мад гунагьдин лукІар тежедайвал, чи уьмуьр гунагьдин гьукумдикай азад авун патал, чи виликан гунагькар тІебиат Адахъ галаз санал хашуниз* ягъайди чаз чизва, ⁷гьикІ лагъайтІа, къейиди гунагьдикай азад хъанва.

⁸Чун Месигьдихъ галаз къенатІа, Адахъ галаз уьмуьр тухуз жедайдахъни чун агъунва. ⁹Месигьдал къена чан хтайдалай къулухъ Ам мад рекьин тийидайди чаз чизва: ажалдиз Адан винел мад гьукум амач. ¹⁰Къейи чІавуз Ам гунагъ патал садра ва эбеди

яз къена, амма, чан алаз, Ада Аллагъ патал уьмуьр тухузва. ¹¹ Гъа саягъда Иса Месигъда авай куьнни гунагъ патал къенвайбур яз, амма Аллагъ патал чан алайбур яз гьисабзава.

¹² Гъавилай ажал галай куь беденда гунагъдив агъавал ийиз тамир ва адан гъашер гъевесрин таъсирдик кваз жемир. ¹³ Куь бедендин паяр гунагъдив вугумир, абур гъахъ-михьи туширвиллин алатриз элкьуьрмир. Куьне куьн, къена чан хтайбур хьиз, Аллагъдиз це, куь бедендин паярни Адаз гъахъ-михъивилин* алатар яз це. ¹⁴ Гунагъди квел агъавална кІандач, вучиз лагъайтІа куьн Къанундин* ихтиярда ваь, берекатдин ихтиярда ава.

Гунагъдин лукІвиликай азад хьун

¹⁵ Вучда, чун Къанундин* ваь, берекатдин* ихтиярда ава лугъуз гунагъар* ийидани? Гьелбетда, ваь! ¹⁶ Квез чизвачни къван – куьне куьн са низ ятІани муьтІуьгъ хьун патал лукІвиле твазватІа, квекай адан табий лукІар жезва: ажалдихъ тухузвай гунагъдин лукІар ва я гъахъ-михъивилихъ* тухузвай чІалаз килигунин лукІар. ¹⁷ Аллагъдиз шукур хьурай, куьн гунагъдин лукІар тир, амма гила куьне квева агакьай тербетдин рехъ къун рикІин сидкъидай къетІ авунва. ¹⁸ Куьн, гунагъдикай хкатна, гъахъ-михъивилин лукІар хъана. ¹⁹ За идакай, куьн гъавурда такьун мумкин тирди гьисабда къуна, адетдин чІалалди лугъузва.

Куьне виликдай куь бедендин паяр чиркинвиллин ва къанунсузвиллин лукІвиле турвал ва идалди чІуру кар авурвал, гилани абур паквилехъ тухудай гъахъ-михъивилин лукІвиле тур. ²⁰ Куьн гунагъдин лукІар тирла, куьн гъахъ-михъивиликай азад тир. ²¹ А чІавуз авур ва чпикай гила квез регъуь тир крарикай квез вуч хийир жезвай? Абурун эхир ажал я! ²² Гила лагъайтІа, куьн гунагъдикай азад хъанва ва квекай Аллагъдин лукІар хъанва, и кардин майва – паквал, адан эхирни эбеди уьмуьр* жеда. ²³ ГьикІ лагъайтІа гунагъди гузвай гъакъи ажал я, амма Аллагъдин пай чун Ребби* Иса Месигъда* хъунай гузвай эбеди уьмуьр я.

Къанун ва гунагъ

7 ¹ Стхяяр-вахар, зун квехъ галаз Къанун* чизвайбурухъ галаз хьиз рахазва. Инсандал анжах чан аламай къван адал Къанундин гьукум алайди квез чизвачни къван? ² Месела, гъуьлуьк квай паб, гъуьлел чан аламай къван, некаягъдин къанундалди вичин гъуьлуьхъ галаз алакьада ава. Эгер хьи гъуьл къейитІа, паб

и къанундикай азад жезва. ³Гъавиляй, гъеле гъуълел чан аламаз, паб масадаз гъуълуъз физ хъайитІа, и кардалди ада гъуълуънни папан вафа чІурзава, амма гъуъл къенватІа, паб къанундикай азад я ва адак, масадаз гъуълуъз хъфизвайла, гъуълуънни папан вафа чІурна лугъуз, тахсир кутаз жедач.

⁴Куънни гъакІ я, зи стхаяр-вахар. Куън Масадаз, къейидалай къулухъ чан Хтайдаз, талукъ хъун патал ва гъа икІ Аллагъдиз бегъер гъун патал, Месигъдин* Беден къинин куъмекдалди куън Къанун патал къена. ⁵Чна чи гунагъкар тІебиатдив къурвал уъмуър тухудай чІавуз Къанунди чак чи бедендин паяра чпин кар аквазвай гунагъкар гъевесар уяхардай, ва абурун бегъер ажал тир. ⁶Гила лагъайтІа, са мус ятІани чун пацук кутур Къанун патал чун къенвайла, виликдай хъиз, Къанундин гъарфунив къурвал ваъ, цІийикІа, Руъгъдин* куъмекдалди Аллагъдиз къуллугъун патал, чун азад авунва.

⁷Им вуч лагъай чІал я? Къанун гунагъ* я лагъай чІал яни? Гъелбетда, ваъ. Амма гунагъ вуч ятІа заз чир жедачир, Къанун авачиртІа. Мумкин тир, месела, заз нефс вуч ятІа чир тахъун, Къанунди лугъузвачиртІа: «Темягда гъатмир»^і. ⁸Гунагъди, и тагъкимдай багъна жагъанваз, зи чанда вири жуърейрин гъевесар арадал гъана, амма Къанун галачиз гунагъдал чан жедач. ⁹Са мус ятІани за Къанун течиз уъмуър тухузвай, амма заз тагъким чир хъайи чІавуз гунагъдал зи беденда чан атана, ¹⁰зун лагъайтІа, къена. КилигайтІа, уъмуър гъун лазим тир тагъкимди ажал гъана, ¹¹вучиз лагъайтІа гунагъди, тагъким вич гъиликиз, зун алцуарна ва Руъгъдин рекъяй къиникъал гъана. ¹²Гъа икІ Къанун пакди* я, тагъкимни пакди я, гъахъ-михъиди ва хъсанди я.

¹³АкІ хъайила, хъсанда заз ажал гъанани? Гъелбетда, ваъ! Амма гунагъди вич гунагъ яз къалурун патал, хъсандан куъмекдалди вичин кар ийиз, зи чанда ажал арадал гъана. Ва гъа и саягда, тагъкимдин куъмекдалди, чаз гунагъ гъикъван эйбежер ятІа аквадай мумкинвал хъана.

¹⁴Къанун руъгъани тир чІал чаз чизва. Зун лагъайтІа беден авайди я, зун гунагъдиз лукІвиле маса ганва. ¹⁵За вучзаватІа, зун гъавурда акъзвач. Заз вуч кІанзаватІа за ийизвач, адан чкадал жуваз такІанзавай кар ийизва. ¹⁶Жуваз кІан тийизвай кар за ийизватІа, за идалди Къанун вич хъсан тирдахъ галаз разивал

^і 7:7 ЭхкъечІун 20:17; Киххъей Къанун 5:21.

ийизва. ¹⁷ Гъа икI и кар за жува ваъ, зак квай гунагъди ийизва. ¹⁸ Зак, зи бедендик, хъсан са затIни квачирди заз чизва, вучиз лагъайтIа заз хъсанвал ийиз кIанзава, амма ийиз жезвач. ¹⁹ За ийизвайди заз ийиз кIанзавай а хъсанвал туш. За жуваз тийиз кIанзавай писвал ийизва. ²⁰ Гъа икI, жуваз кIан тийизвай кар за ийизватIа, и кар ийизвайди зун ваъ, зак квай гунагъ я.

²¹ Гъа икI ина заз ихътин къанунди кар ийизвайди жагъана: заз хъсанвал ийиз кIанзавай чIавуз гъасятда писвал атана акъатзава. ²² Къенепатай за Аллагъдин Къанундал шадвалзава, ²³ амма заз зи беденда маса къанунди вичин кар ийизвайди аквазва. И къанунди зун рикIяй вичелай рази тир къанундихъ галаз дяве тухузва ва закай зи бедендин паяра вичин кар ийизвай гунагъдин къанундин есир ийизва. ²⁴ Бахт авачир инсан я зун! Зун ажал галай и бедендикай ни хилас авурай? ²⁵ И кар чи Ребби* Иса Месигъдин куьмекдалди авур Аллагъдиз шукур хъурай!

Гъа икI, зун зи акъулдалди Аллагъдин Къанундин, амма бедендалди зун гунагъдин къанундин лукI я.

Руьгъ галай уьмуьр

8 ¹ Гила Иса Месигъдиз* талукъ тирбуруз са жуьрединни кар атIун авач, ² вучиз лагъайтIа уьмуьр гузвай Руьгъдин* къанунди вун гунагъдинни* ажалдин къанундикай Иса Месигъдин куьмекдалди азад авунва. ³ Чи гунагъкар тIебиат табий ийиз тахъай Къанундилаь* алакъ тавурди Аллагъди авуна. Ада Вичин Хва инсандин гунагъкар бедендиз ухшар беденда аваз ракъурна ва, Адакай чи гунагърай къурбанд авуналди*, гунагъдиз кар атIана. ⁴ И кар Ада, гунагъкар тIебиатдив къурвал ваъ, Руьгъдив къурвал уьмуьр тухузвай чи арада Къанундин тагъкимар къилиз акъатун патал, авуна.

⁵ Гунагъкар тIебиатдив къурвал уьмуьр тухузвайбурун къанажагъди и тIебиатдиз вуч кIанзаватIа гъадакай фикирзава, амма Руьгъдив къурвал уьмуьр тухузвайбурун къанажагъди Руьгъдиз вуч кIанзаватIа – гъадакай. ⁶ Гунагъкар тIебиатдай къевзвай къанажагъди ажалдихъ тухузва, амма Руьгъдай къевзвай фикирри уьмуьрдихъни ислягъвилихъ тухузва. ⁷ Гунагъкар къанажагъ Аллагъдихъ галаз душманвиле ава. А къанажагъ Аллагъдин Къанундиз табий жезвач, я адалай табий жез алакъни ийидач. ⁸ Гъавиляй гунагъкар тIебиатдин гъукумдик кваз уьмуьр тухузвайбурувай Аллагъдиз хуш крар ийиз жезвач.

⁹Амма Аллагьдин Руьгь рикIивайни квек кваз аватIа, куьн гунагькар Tебиатдин гьукумдик ваь, Руьгьдин гьукумдик ква. Месигьдин Руьгь квачирди Адаз талукь туш. ¹⁰Месигь квек кваз аватIа, куь беден гунагь сеbeb яз рекьиде, амма Руьгьди куьн Аллагьдихь галаз туьхкIвейвиляй уьмуьрдив ацIурда. ¹¹Исадал кьейидалай кьулухь чан Хкайдан Руьгь квек кваз уьмуьр тухузватIа, Месигьдал кьейидалай кьулухь чан Хкайда квек кваз уьмуьр тухузвай Вичин Руьгьдалди куь ажал галай беденрални чан хкида*.

¹²Гьавиляй, стхаяр-вахар, гунагькар Tебиатди чал илитIзавай саягьда уьмуьр тухудайвал, чун адан буржуник квайбур туш. ¹³Куьне квел гунагькар Tебиатди илитIзавай саягьда уьмуьр тухузватIа, куьн телеф жеда. Куьне Руьгьдалди гунагькар Tебиатдин гьерекатар рекьизватIа, квел чан жеда. ¹⁴Вучиз лагьайтIа Аллагьдин Руьгьдин регьбервилик квай вири Аллагьдин веледар я. ¹⁵Квев агакьнавайди идалай кьулухьни кичIевиле уьмуьр тухун патал ганвай ва квекай лукIар ийидай руьгь ваь, квекай Аллагьдин веледар ийидай Руьгь я, Адалди чун Аллагьдихьни элкьвена рахазва: «Абба*! Буба* чан!» ¹⁶Аллагьдин Руьгьдини чи руьгьдихь галаз санал чун Аллагьдин веледар тирдан шагьидвалзава. ¹⁷Чун рикIивайни Адан веледар ятIа, чун Аллагьдин ирссагьибарни я, Месигьдихь галаз Гьадан ирссагьибарни я. Чна адахь галаз санал азаб чIугвазватIа, чал Адахь галаз санал баркаллани* кьведа.

Инлай кьулухь жедай баркалла

¹⁸Чи гилан азабар, чаз инлай кьулухь ахьа жедай баркалладив* гекьигайла, за са затIни тушиз гьисабзава. ¹⁹ГьикI лагьайтIа халкь авунвай вирида сабур авачиз Аллагьдин веледар ашкара авун вилив хуьзва. ²⁰⁻²¹Вучиз лагьайтIа халкь авунвай вири затIар уьмуьрдихь мана авачирвилиз, хабарни такьуна, чеб муьтIуьгь Авурдан къастуналди табий авунай. Амма халкь авунвайдаз, Аллагьдин веледри кьачудай хьтин баркалла алай азадвал кьачун патал, кьиникьин гьукумдикай азад хьунин умуд ава.

²²Халкь авунвай вирибуру икьван чIавалди, аял хазвай папа хьиз, цIугь ийизвайди ва азиат чIугвазвайди чаз чизва, ²³неинки са гьабуру, чна вилив хуьзвайдан замин яз Руьгь* агакьнавай чнани кьенепатай цIугь ийизва, сабур авачиз, чун веледвилиз кьабулунал, яни чун михьиз азад хьунал вил алаз акьвазнава.

²⁴Чун хилас хъанва, амма им гъеле умуд я. Умуд, лагъайтIа, вилиз аквазвайдахъ элкъвена жедач; са вуч ятIа аквазватIа, адак умуд кутун куъз я къван? ²⁵Чна таквазвайдак умуд кутазватIа, чна ам сабурдивди дурум гваз вилив хвена кIанда.

²⁶ГъакI чаз чи вири зайифвилера Руъгъдини куъмек гузва. Чаз куън гъакъиндай дуъа* авуна кIандатIани чизвач, амма Руъгъди Вичи гафаралди лугъуз тежедай агъар чIугуналди чи гъакъиндай тавакъу ийизва. ²⁷РикIер Чирзавайдаз Руъгъдин фикир чизва, вучиз лагъайтIа Руъгъди Аллагъдин къастунихъ галаз разивиле аваз пакбурун* гъакъиндай тавакъу ийизва.

Иса Месигъдихъ ийизвай иманда Аллагъдин муъгъуббат

²⁸Чаз чизва хьи, Аллагъди Вич кIандайбур ва Вичин ниятдив къурвал эвернавайбур патал вири хийирдиз элкъуързава. ²⁹Иса-дикай гзаф стхайрин-вахарин арада Сад лагъай велед хъун патал, Аллагъди виликамаз чир хъайибуруз Вичин Хцин къаматдиз ухшарбур хъун тайинарни авуна. ³⁰Вичи виликамаз тайинарай-буруз Ада эверни авуна, эверайбур гъахъ-михъивилиз акъудна* ва гъахъ-михъивилиз акъуддайбурал баркаллани* гъана.

³¹Чна идакай вуч лугъун? Аллагъ чи патал алатIа, нивай чаз аксивал ийиз жеда? ³²Вичин Хцин гъайиф Татайда, амма Ам чун вири патал Гайида Адахъ галаз чаз вири гудачни бес? ³³Аллагъди хкъагъайбурук ни тахсир кутада? Гъахъ-михъивилиз акъудзавай-ди Аллагъ я. ³⁴Чаз нивай кар атIуз жеда? Къейиди Иса Месигъ* я; гъадалайни артух яз Адал чан хтана* ва исятда Ам Аллагъдин эрчIи гъилихъай ацукънава. Ада чи гъакъиндай тавакъуни ийизва. ³⁵Чун Месигъдин муъгъуббатдивай* куъвай къакъудиз жеда? Хажалатдивай ва я четинвилеривай? Чи геле къекъуънивай ва я кашавай? КъецIилвиливай ва я ажалдивай? ³⁶Кхъенвайвал я:

*«Ви паталай гъар юкъуз чун рекъизва,
къасабханадиз гъалзавай хипериз хъиз
килигзава чаз»¹.*

³⁷Амма вири и крарал чун кIан Хъайидан куъмекдалди чна лап чIехи гъалибвал къачузва. ³⁸⁻³⁹Зун кIевелай агъунва: Я ажалдивай, я уьмуърдивай, я малаикривай*, я гъукумривай, я алай аямдивай,

¹ 8:36 Забур 43:23.

я къведай аямдивай, я къуватривай, я къакъанвиливай, я дерин-виливай, я халкъ авунвай къван амайбурукай — са куьнивайни чун Аллагъди чи Ребби* Иса Месигъди авур кардалди къалурай муьгъуьббатдивай къакъудиз жедач!

Исраил ва Аллагъди гайи гаф

9¹ Месигъдиз* талукъ касдиз кутугнавайвал, за гъакъикъят лугъзва ва табзавач. Заз и кардин гъакъиндай Пак Руьгъдин* регъбервелик квай зи вижданди шагъидвалзава. ² Зун гзаф пашман я, ва зи рикI эхир авачир тIалдив ацIанва. ³⁻⁴ Ивидалди заз багърияр тир зи стхайрин — исраилвийрин чкадал заз жув негъ авунайIа ва Месигъдивай къакъуднайIа кIандай. Хвавилини ихтиярар, баркалла* ва Аллагъдихъ галаз Икърарар* гъабурув агакънай, абуруз Къанун*, Аллагъдиз ибадат* авун ва Ада гайи гафар гъабуруз ганай. ⁵ И халкъдин арадай бан-бубаяр акъатна, абурун арадай, инсандин тIебиат хас яз, Месигъ акъатнава. Адаз — виридан къилел алай Аллагъдиз эбеди яз шукур хъурай. Амин*.

⁶ Амма им Аллагъдин Гаф къуватдай аватнава лагъай чIал туш, вучиз лагъайIа Исраилдин* вири халкъ гъакъикъи Исраил туш. ⁷ Ибрагъиман* вири эвледар адан гъакъикъи веледар туш. Кхъенва: «Ви тухум Исакъа* давамарда»ⁱ. ⁸ Им акI лагъай чIал я хьи, Ибрагъиман вири эвледар Аллагъдин гъакъикъи веледар туш. Ибрагъиман гъакъикъи веледар Аллагъди гайи гаф низ талукъ ятIа, гъабур я. ⁹ И гаф и жуьреда ганай: «Тайинарнавай вахтунда Зун хкъеда, ва Саррадиз* хва жеда»ⁱⁱ.

¹⁰ Амма неинки са им хъана. Рефигъадинⁱⁱⁱ къве хцин бубани гъа сад тир — чи бан-буба Исакъ. ¹¹ Амма гъеле къветхверар хадалди ва абуру са вуч ятIани хъсан ва я пис кар ийидалди — Аллагъди хкъагъайди ¹² абурун крарилай ваь, Эверзавайдалай Вичелай аслу хъун патал — Рефигъадиз лагъанай: «ЧIехиди гъвечIидаз лукI жеда»^{iv}. ¹³ Идакай кхъенвайвал хъана: «Заз Якъуб* кIан хъана, Эсав* такIан»^v.

¹⁴ Им вуч лагъай чIал я? Яраб Аллагъ гъахъ туш жал? Гъелбетда, ваь! ¹⁵ Ада Мусадиз* лагъана:

ⁱ 9:7 Хъунухъ 21:12.

ⁱⁱ 9:9 Хъунухъ 18:10.

ⁱⁱⁱ 9:10 *Рефигъа* — Исакъан паб, къветхверар тир Эсав Якъубан диде.

^{iv} 9:12 Хъунухъ 25:23.

^v 9:13 Малахи 1:2-3.

*«За низ регьим ийизватIа, гьадаз регьим ийида,
низ инсаф ийизватIа, гьадаз инсаф ийида»ⁱ.*

¹⁶ Гъавиляй метлеб инсандин гьевесдихъ ва я алахъунихъ ваъ, Аллагъдин регьимдихъ ава. ¹⁷ Каламда* Аллагъди фиръавандиз лугъзува: «Ви винел Зи къуват къалурун патал ва вири чилел Зи ТIвар* машгъур авун патал За вун хкажна»ⁱⁱ. ¹⁸ Гъавиляй Аллагъди регьим кIандайбуруз регьим ийизва, терсвал ийиз кIанзавайбуруз терсвал ийизва.

Аллагъдин регьим ва Адан хъел

¹⁹ Са ни яТIани заз лугъун мумкин я: «АкI хъайила, вучиз Ада чак тахсир кутазва? Адан къастунин хура нивай акъвазиз жеда?» ²⁰ Бес вун вуж я къван, инсан, Аллагъдихъ галаз гъуъжетар ийиз? Гъилерив авунвай затIуни вич авунвай касдиз лугъузвани къван: «Вуна вучиз зун ихътинди яз авуна?» ²¹ ХъенчIин къапарин ус-тIардиз чепедин гъа са кIусуникай гъуърмет авайбурун межлисда ва я агъуз дережадин краа гъиликдай къаб-къажах гъазурдай ихтияр авачни къван? ²² Вичин хъел ва къуват къалуриз кIанзавай Аллагъди Вичиз хъел гъизвайбур ва терг авун патал гъазурнавайбур яргъалди эхзавайла, вучда къван? ²³ Вичиз регьим низ ийиз кIанзаватIа ва вуж Ада баркалла* патал гъазурнаватIа, гъабуралди виридаз Вичин баркалладин девлет къалурун патал Аллагъди икI ийиз хъайитIа, вучда къван? ²⁴ Ада эвер чаз ийизва, чун тек са чувудрикай* ваъ, муькуьбурукайни я. ²⁵ Гъашидин ктабда Аллагъди лугъузвайвал жезва:

*«За „Зи халкъ“ лугъуда Зи халкъ туширдаз;
кIан тийизвайдаз „кIаниди“ лугъуда»ⁱⁱⁱ,*

²⁶ ва

*«„Куьн Зи халкъ туш“ лагъанвай чкада
абуруз „чан алай Аллагъдин рухваря“ лугъуда»^{iv}.*

²⁷ Яшяя Исраилдикай* икI лугъуз гъарайзава:

ⁱ 9:15 ЭхкъечIун 33:19.

ⁱⁱ 9:17 ЭхкъечIун 9:16.

ⁱⁱⁱ 9:25 Гъаши 2:23.

^{iv} 9:26 Гъаши 1:10.

«Исраилдин рухваря къадардалди гъуьлуьн къум къван яз
 хъайитІани,
 анжах тІимилбур хилас жеда,
 28 вучиз лагъайтІа, Реббиди* виликамаз малумарай кар
 Вичи чилел къетІидаказ ва фад-фад къилиз акъудда»ⁱ.

29 Мадни Яшая виликамаз лагъайвал:

«Къуватрин Реббиди
 сагъ яз амукъайбур са шумуд туначиртІа,
 чун Садумдиз ухшар жедай,
 Гамур хъиз жедай чун»ⁱⁱ.

Исраил ва Шад Хабар

30 Гила чна вуч лугъун? Гъахъ-михъивилихъ* камни къачун тавур мажусийрив* гъахъ-михъивал агакъна. И гъахъ-михъивал имандай* гузва. 31 Муькуь патахъай, хкъанавай Исраилди* Аллагъдихъ галаз вич дуьз тухуз тадай Къанун* жагъурзавай, амма абуруз Ам жагъанвач. 32 Вучиз? Вучиз лагъайтІа абуруз а гъахъ-михъивал имандив къурвал ваъ, крарив къурвал къачуз кІан хъана. ГалкІидай къванцихъ абурун кІвач галкІана. 33 Идакай кхъенва:

«Ингъе За Сигъандал кІвач галкІидай Къван эцигзава,
 Раг эцигзава, вич сеbeb яз инсанар алуькдаь,
 амма Адахъ иман ийизвайдаз регъуь жедач»ⁱⁱⁱ.

10 ¹ Стхаяр-вахар, зи рикІин мурад ва за Аллагъдиз ийизвай дуьа* зи халкъдин векилар хилас хъун паталай я. ² Зун абуру гъайрадалди^{iv} Аллагъдихъ ялзавайдан шагъид я, амма абурун гъайра чирвиле бине авунвайди туш. ³ Аллагъди гузвай гъахъ-михъивилин гъавурда такъаз ва чпин хуси алахъунралди гъахъ-михъивилив агакъиз кІанз, абур Аллагъдин гъахъ-михъивилихъ тухузвай рекъиз

ⁱ 9:27-28 Яшай 10:22-23.

ⁱⁱ 9:29 Яшай 1:9.

ⁱⁱⁱ 9:33 Яшай 8:14; 28:16.

^{iv} 10:2 Гъайрадалда – гзаф рикІ гваз хъун.

муьтӀуьгъ хъанач. ⁴ Месигъ* Къанундин мурад я, инлай къулухъ гъахъ-михъивал имандаллай гъар садав агакъзава.

Вирибур патал хиласвал

⁵ Къанундив* къур гъахъ-михъивал* Мусади* икI кхъена къалурзава: «ШартIар-къайдаяр къилиз акъудзавайдал абур сеbeb яз чан алаз жеда»ⁱ. ⁶⁻⁷ Иман* гвай касдикай имандив къурвал гузвай гъахъ-михъивили Каламда* лугъзува: цаварай Месигъ* гъун патал «Цаварал вуж хкаж жеда?»ⁱⁱ. Ва я: къенвай-бурукай Месигъдал чан хкун* патал «„Гургусдиз»ⁱⁱⁱ вуж эвичI-да? – лагъана хабар къамир». ⁸ Амма гъахъ-михъивили вуч лугъзува? «Гаф ваз мукъва я, ам ви мецел ала ва ви рикIе ава». Им чна вичикай вяз ийизвай имандикай тир гъа гаф я! ⁹ Вуна Иса Ребби* я лугъуз тестикъзаватIа ва Аллагъди Адал къейидалай къулухъ чан хкайдакъ вуна мецелди ва рикIелди иман ийизватIа, вун хилас жеда. ¹⁰ Вучиз лагъайтIа рикIелди иман авуни инсандиз гъахъ-михъивал гузва, мецелди тестикъ авур шагъидвили хиласвал* гъизва.

¹¹ Каламди лугъзува эхир: «Адахъ иман ийизвайдаз садрани регъуь жедач»^{iv}. ¹² И карда чувуддинни* муькуьдан арада са тафаватни авач – гъа са Ребби виридан Ребби язва ва Ада Вичиз эверзавай вирибуруз булдаказ нуьсрет* гузва. ¹³ ГъикI лагъайтIа «Реббидиз эверай гъар сад хилас жеда»^v.

¹⁴ Амма абуру чпи иман Тавурдаз гъикI эверрай? Вичикай ван Тахъайдаз гъикI иман ийида? Абуруз садани вяз ийиз тахъайтIа, гъикI ван жеда? ¹⁵ Ракъурнавайди тушиз, са нивай ятIани вяз гъикI ийиз жеда? Кхъенвайвал я: «Шад Хабардикай* вяз ийизвайбурун кIвачер хупI иер тушни!»^{vi}

¹⁶ Амма Шад Хабардиз вири муьтӀуьгъ хъанач. ГъикI лагъайтIа, Яшая лугъзува: «Я Ребби, чавай ван хъайдан вуж чIалахъ хъана?»^{vii}
¹⁷ Гъа икI ван хъайи хабардила, Месигъдикай тир гафунилай

ⁱ 10:5 Леви 18:5.

ⁱⁱ 10:6-7 Киххъей Къанун 30:11-14.

ⁱⁱⁱ 10:6-7 *Гургус* – кIан квачир зурба дагъар хъгинди.

^{iv} 10:11 Яшай 28:16.

^v 10:13 Яил 2:32.

^{vi} 10:15 Яшай 52:7.

^{vii} 10:16 Яшай 53:1.

иман къвезва. ¹⁸Амма за хабар къазва: абуруз ван хъаначни бес? Гьелбетда, ван хъана, гьикI лагъайтIа кхъенва:

*«Абурун ван физва вири чил тирвал,
абурун гафар агакъзава а кылив къван дуньядин»ⁱ.*

¹⁹ИкI тирла, за хабар къазва: Израил* идан гъавурда акъазвачир жеди? Сифте яз бес Мусадини Аллагъдин гафаралди лагъанай эхир:

*«Чниз халкъ я лугъуз тежербурун куьмекдалди
За квек гъайраⁱⁱ уяхарда;
ахмакъ халкъдалди За квек хъел кутада»ⁱⁱⁱ.*

²⁰Яшая лагъайтIа викIегъдаказ Аллагъдин гафар лугъузва:

*«Захъ къекъуьн тавурбуруз жагъанва Зун;
Завай хабар такъурбуруз ахъа хъанва Зун»^{iv}.*

²¹Амма Израилдикай Яшая лугъузва:

*«Яргъи югъди За Зи Гъилер яргъи авунай
муьтIуьгъ тушир ва аси халкъдиз»^v.*

Аллагъди Вичин халкъ инкар тавун

11 ¹Гъавилий за хабар къазва: Аллагъди Вичин халкъ инкар-нани къван? Гьелбетда, ваъ! Зун жув израилви, Бунъяминан* тайифадай тир Ибрагъиман* эвлед я эхир. ²Аллагъди лап фадлай хкъягъай Вичин халкъ инкарнач.

ГьикI лагъайтIа Ильяса*, Каламдай* мисалар гъиз, Аллагъдин вилик гьикI Израилдик* тахсирар кутунатIа квез чизва: ³«Ребби*, Ви пайгъамбарарни* яна къена, Ви къурбанганар* чукIурна. Тек са зун амукъна, ва абур зун кьин патал алахънава»^{vi}.

ⁱ 10:18 Забур 18:5.

ⁱⁱ 10:19 *Гъайра* – вич кIан тежез, масад кIан хъунухъин кичIевал.

ⁱⁱⁱ 10:19 Киххъей Къанун 32:21.

^{iv} 10:20 Яшай 65:1.

^v 10:21 Яшай 65:2.

^{vi} 11:3 3-Пачагъар 19:10, 14.

⁴Амма Аллагъди адаз вуч жаваб гана? «За Жуваз Багъаланⁱ вилик метІер чилиз ягъ тавур ирид агъзур кас хвена!»ⁱⁱ ⁵Аллагъдин берекатдив* кървал хянавайбур са къдар исятдани ава. ⁶Берекатдив кървал хянавайбур ятІа, абур крариз килигна хянавайбур туш, тахъайтІа берекатдикай берекат жедачир.

⁷АкІ ятІа, вуч хъана бес? Израилди куьхъди гьерекат авунатІа, адаз гъам гъатнач, анжах хкъягъайбуруз гъатна, амайбур, лагъайтІа, терс хъана. ⁸Кхъенвайвал хъана:

*«Гьисс тийирбур авуна абурукай Аллагъди,
абуруз такун патал, Ада абурун вилер агална,
абуруз ван татун патал, япар агална
та къенин йикъал къведалди»ⁱⁱⁱ.*

⁹Давуда* лугъузва:

*«Къуй абурун суфрадикай абуруз кемен ва желе хъурай,
кІвач галкІидай къван хъурай, къясас хъурай.
¹⁰Абуруз такун патал, вилер буьркъуь хъурай,
абурун кІулар какур хъурай»^{iv}.*

Маса халкъар хилас авун

¹¹Гъа икІ за хабар къазва: Эбеди яз агъуз хъун патал, чувудар* татаб хъана жеди? Гьелбетда, ваъ! Амма абур чпин тахсирда агъуз аватуни маса халкъариз израилвийрик чпикни гъайра^v гзафардай хиласвал* гъана. ¹²Абур агъуз аватуни дуьньядиз девлет гъанатІа ва абуруз хъайи зиянри муькуьбуруз девлет гъанатІа, абур имандал* атуни гъихътин чІехи девлет гъида!

ⁱ 11:4 *Багъал* — Израилвияр къведалди Фелистинда уьмуьр тухвай къенанвийри къадим вахтара вичиз икрам ийиз хъайи аллагърикай сад. Уьлкведа амукъай чкадин агъалийрин таъсирдик кваз израилвийрини мукъвал-мукъвал Багъалаз икрам ийиз жедай. Абуру икІ ийидайла, им халкъди Аллагъдин аксина ийизвай лап чІехи тахсиркарвал яз гьисабдай.

ⁱⁱ 11:4 3-Пачагъар 19:18.

ⁱⁱⁱ 11:8 Киххъей Къанун 29:4; Яшай 29:10.

^{iv} 11:9-10 Забур 68:23-24.

^v 11:11 *Гъайра* — гзаф рикІ гваз хъун.

¹³ За квез лугъзва, чувудар туширбур. Куь илчи* яз, за зи къул-лугъдиз чЕхи къимет гузва. ¹⁴ За са гьикІ ятІани абурун гъайра туьнт ийида ва идалди зи халкъдикай са бязибур хъайитІани хилас ийида лагъана умудзава. ¹⁵ ГьикІ лагъайтІа, Аллагъди инкар авуни дубньядиз туькІуьн хъувун гъанатІа, Ада абур мад гъилера къабулуникай вуч жеда, им къейидалай къулухъ чан хтай* хьтин кар жедачни? ¹⁶ Тинидин са пай Аллагъдиз талукъарнавайди ятІа, вири тини Гъадаз талукъарнавайди я; дувул Аллагъдиз талукъарнаватІа, хилерни Гъадаз талукъарнавайди я.

¹⁷ Къени зейтундин къилди хилер ханваз, вун, чІуру зейтун, абурун чкадал кІалам яз илигнаватІа ва вуна зейтун тарцин мижедикай хъазватІа, ¹⁸ вун абурулай хъсан я лугъуз дамахармир. Вуна вун вине къазватІа, дувул вуна ваъ, дувулди вун къазвайдакай фикир ая. ¹⁹ Белки, вуна лугъуда: «Хилер, зун кІалам яз илигун патал, хайиди я». ²⁰ Эхъ. Абур чпихъ иман авачирвилиз килигна хайиди я, амма вун иман себеб яз кІевиз акъвазнава. Гъавиляй дамах къачумир, амма кичЕ хухъ. ²¹ ГьикІ лагъайтІа Аллагъди тЕбии хилериз инсаф авуначтІа, Ада вазни инсаф ийидач.

²² Аллагъдин дугъривиликай ва кІевивал авуникай фикир ая: къакъатайбурухъ галаз кІевивал авуникай ва вахъ галаз дугъри хуникай, вични ахътин шартІуналди хьи, вуна Адан дугъривилик умуд кутазвай къван гагъда уьмуьр тухун давамарзава, тахъайтІа вунни атІуда. ²³ Чувудар иман гвачиз амуьк тавуртІа, абур мадни кІалам яз илигда, вучиз лагъайтІа Аллагъдихъ абур мад илигдай къуват ава. ²⁴ Вун тЕбиатда чІуру зейтун тарцелай атІанатІа ва тЕбиатдиз акси яз къени тарцел кІалам яз илигнаватІа, генани хъсандиз тЕбии хилери чпиз мукъва тарцел чка къада!

Исраилдиз жедай хиласвал

²⁵ Стхаяр-вахар, куьне куьн квез авайдалай артух акбул авайбур яз гьисаб тавун патал, заз куьн ихътин сирдикай са хабарни авачиз таз кІанзавач: муькуь халкъарикай тирбур вири тамамдиз Аллагъдин рекъел къведалди*, Исраилда* авайбурун са къадар терс жеда. ²⁶ И саягъда, кхъенвайвал, вири Исраил хилас жеда:

«Сигъандилай Хиласдайди къведа.

Якъубан эвледривай чалкечирвал Ада яргъа ийида.

27 *Абурухъ галаз им я Зи Икърар*
абурулай гунагъар алудай чIавуз»ⁱ.*

²⁸ Шад Хабардикай* рахун хъайитIа, и Хабар квеv агакьун патал, абурукай куь хатурдай душманар хъана, амма хкягъуникай рахайтIа, абур Аллагъдиз бан-бубайрин хатурдай кIан я. ²⁹ Аллагъдин паяр Ада Вичи къуватдай вегьин тийидайбур я, ва Ада Вичи эвер гайибур гадарзавач. ³⁰ Куьн виликдай Аллагъдиз муьтIуьгъбур тушир, амма гила абур муьтIуьгъ тахьуниз килигна Аллагъди квеv регъим авуна. ³¹ Гила исраилвиярни гъа саягъда муьтIуьгъ тахъана ава, ва гъа икI абурузни регъим авун патал Аллагъди квеv регъим авунва. ³² Аллагъди, вири халкъариз регъим авун патал, абур, садни хкуд тавуна, муьтIуьгъ тежервилин рекъяй тухвана.

Чун алапатдин рекъерай тухузвай Аллагъдиз шукур

33 *Аллагъдин девлетдин, камалдин ва чирвилин
деринвал вуч я!*

*Къили гъакъ тийирбур я Адан къарарар,
чириз тежербур я Адан рекъер!*

34 *«Ни къатIана Реббидин* акьул
ва я вуж я Адаз меслятар гузвайди?»ⁱⁱ*

35 *«Ни Адав са чIавуз бурж вугана,
адав Ада бурж вахгана кIандайвал?»ⁱⁱⁱ*

36 *Вири крар Гъадалай, Гъадалди,
Гъам паталди я.
Шукур хъурай Адаз даим! Амин.*

Аллагъди къабуддай уьмуьр

12 ¹ Гъавилияй за квеv Аллагъдин регъимдин хатурдай тагъ-кимзава, стхаяр-вахар, куь беденар чан алай, пак* ва Аллагъдиз кIани савкъватар яз гъваш. Гъа им куьн патал кутугай, куьне Адаз ийизвай къуллугъ жеда. ² И дуьньядин уьмуьрдин

ⁱ 11:26-27 Яшай 27:9; 59:20; Ермиягъ 31:33.

ⁱⁱ 11:34 Яшай 40:13.

ⁱⁱⁱ 11:35 Аюб 41:3.

къайдадихъ галаз къамир, амма дегиш хъухъ, квевай Аллагъдин къаст, яни хъсанвал, менфятвал ва тамамвал, къатІуз хъун патал, куь акбул цІийи хъия.

³Заз ганвай берекатдив* къурвал за квекай гъар садаз лугъзва: куьне куьн са акъван артух яз къамир, къил къилеллаз, Аллагъди гъар садаз ганвай имандин* уьлчмедалди куьне квекай веревирд ая. ⁴Гъар садахъ са беден ва адахъ гзаф паяр авайвал, амма а паяриз гъардаз вичин везифа авайвал, ⁵Месигъдиз* талукъ чакайни са беден жезва, ва чун вири сад садаз талукъ я. ⁶Чаз ганвай берекатдив къурвал чав жуьреба-жуьре паяр агакънава. Са нихъ ятІани пайгъамбарвал авунин пай аватІа, къуй ада вичиз ганвай имандив къурвал пайгъамбарвал авурай; ⁷им масадбуруз къуллугъ авунин пай ятІа, къуй къуллугърай; им муаллимвал авунин пай ятІа, къуй чирвилер гурай; ⁸им кІубанар ва тагъким авунин пай ятІа, къуй гъакІ авурай; им муьгътежбуруз куьмек гуниин пай ятІа, къуй жумартдаказ гурай; им гъакимвал ийиз алакьунин пай ятІа, къуй гъакъсагъвилелдиⁱ гъакимвал авурай; им мергъамет гваз хъунин пай ятІа, къуй а алакьун шадвилелди къалуррай.

⁹Къуй куь муьгъуббат* рикІин сидкъидай хъурай. Писвал такІан хъухъ ва хъсанвал яхъ. ¹⁰Садаз сад стхаяр-вахар хъиз рикІелди кІан хъухъ. Сада сад жувадай вине яхъ. ¹¹Къуй куь гъакъсагъвалⁱⁱ зайиф тахъурай, Реббидин* Руьгъди* квекай цІай квайбур авурай, Реббидиз къуллугъ ая. ¹²Умудда шад хъухъ, азабра сабур хуьх, дуьада* дегиш тахъана амукъ. ¹³Аллагъдиз талукъ ксариз, абур муьгътежвиле авайла, куьмек це, мугъманар кІан хъухъ.

¹⁴Куь геле къекъвезвайбуруз нуьсрет* це — абуруз хийир-дуьа* ая, лянет гумир. ¹⁵Шадвалзавайбурухъ галаз шадвал ая, шехъзавайбурухъ галаз шехъа. ¹⁶Сад садахъ галаз меслятвиле аваз уьмуьр твах. Лавгъа жемир, виниз тушир дережадин инсанрихъ галазни рафтарвал ийиз хъухъ. Куьне куьн са акъван артух яз къамир. ¹⁷Садазни писвиляй писвал ийимир, виридаз анжах хъсанвал ая. ¹⁸Виридахъ галаз квелай алакъзавай къван ислягъвилелди уьмуьр твах. ¹⁹Зи дустар, куьне куь паталай къисас къачумир, Аллагъдин хъел* патал чка тур, гъикІ лагъайтІа Реббиди Каламда* лугъзва: «Къисас Зи Гъиле тур, За эвез гуда»ⁱⁱⁱ. ²⁰Аксина:

ⁱ 12:8 *Гъакъсагъвилелди* — лап рикІивай.

ⁱⁱ 12:11 *Гъакъсагъвал* — гъахъ-намус хъунухъ.

ⁱⁱⁱ 12:19 *Киххъей Къанун* 32:35.

«Ви душмандиз гишин ятІа, фу це адаз,

хъваз кІанзаватІа, яд це адаз.

ИкІ авуналди, вуна адан кылил жуьгьенар

кІватІа»¹.

²¹ Жувал писвилев гъалиб жез тамир, амма хъсанвилевди писвилел гъалибвал къачу.

Гъукумдикай

13 ¹ Гъар са кас кылевай гъукумдиз табий хъун лазим я, вучиз лагъайтІа Аллагъди эциг тавунвай гъукум авач. Авай къван вири гъукумар Аллагъди эцигнавайбур я. ² Гъавилай гъукумдиз акси яз къарагъзавайди Аллагъди эцигнавайдаз акси яз къарагъзава. ИкІ ийизвайда вичин дуван ийидайвал ийизва. ³ Гъакимрикай хъсанвал ийизвайбуруз ваъ, писвал ийизвайбуруз кичІе я. Гъукумдин вилик кичІевал авачиз уьмуьр тухуз кІанзаватІа, хъсанвал ая, ва ваз адан патай аферин къведа. ⁴ Гъукумдин векил Аллагъдин лукІ я, ам ви хийирдиз я. Вуна писвал ийизватІа, кІевиз акъваз, адав тур гъавая гвайди туш гъа. Ам Аллагъдин лукІ я; ада писвал ийизвайбуруз Аллагъди атІанвай кар къазва. ⁵ ГъакІ хъайила гъукумдиз неинки жазадихъай кичІевилай, гъакІ-ни виждандив къурвал табий хъана кІанда.

⁶ Гъавилай куьне харжар гузва, вучиз лагъайтІа гъукумдин кылевайбур Аллагъдин, чеб чпин кардиз бахшзавай лукІар я. ⁷ ГъакІ хъайила виридаз низ вуч гун лазим ятІа це: садаз – харж, муькуьдаз – эцигай къимет, низ гъуьрмет герек ятІа, гъадаз – гъуьрмет, нихъай кичІе ятІа, гъадахъай кичІе хъухъ.

Муьгъуьббат – Къанун кылиз акъудун

⁸ Тек са муьгъуьббатда* сад садан буржуник хъунилай гъейри, мад са куьналдини саданни буржуник жемир, вучиз лагъайтІа масад кІанзавайда Къанун* кылиз акъуднава. ⁹ Ингье гъа им я «зинавал* ийимир», «яна рекъимир», «чуьнуьхмир», «темягда гъатмир»ⁱⁱ лагъай весийрин мана, ва амай маса тагъкимрин манани сад я – «жув хъиз жуван муькуьв гвайдини кІан хъухъ»ⁱⁱⁱ. ¹⁰ Муь-

ⁱ 12:²⁰ Келимаяр 25:21-22.

ⁱⁱ 13:⁹ ЭхкъечІун 20:13-15, 17; Киххъей Къанун 5:17-19, 21.

ⁱⁱⁱ 13:⁹ Леви 19:18.

гъуьббатди мукъув гвайдаз писвал ийизвач, гъавиляй муьгъуьббат вич – Къанун къилиз акъудун я.

Эхир мукъва хъун

¹¹ Гъа икI, куьн ахварикай кватдай вахт атанвайди квез чизва, вучиз лагъайтIа чи хиласвал* чун имандал* атай чIавалай исятда хейлин мукъва хъанва. ¹² Йиф эхирдив агакъзава, ва югъ мукъва жезва. ГъакI хъайила ша чна мичIивилин крар тан ва экуьнин къеркъер алукIин. ¹³ Лайихдаказ, чиркин тIуьнрик-хъунрик, сархушвилик, явавилик, туьнтвилик, къалмакъалдик ва пехилвилик экечI тавуна, уьмуьр тухун. ¹⁴ Ребби* Иса Месигъдин* къамат алукIа ва жуван гунагъкар тIебиатдиз ва адан гъевесриз кIандайвал авуникай фикирмир.

Имандал кIевибурукай ва зайифбурукай

14 ¹Имандал* зайиф инсан, адан фикиррикай гъуьжет тавуна, къабул ая. ² Садан иманди адаз вири недай ихтияр гузва, амма имандал зайифда анжах салан майвар незва. ³ Вири незвай кас акI тийизвайдаз виняй килигна кIандач, ва са вуч ятIани тинезвайда незвайдак тахсир кутуна кIандач, вучиз лагъайтIа а кас Аллагъди къабулнава. ⁴ Чарадан лукIрак тахсир кутаз вун вуж я къван? Ам вичин иесидин патал кIвачел акъвазнавани ва я ярх жезвани тафават авач, ам мад кIвачел акъвазар хъийида, вучиз лагъайтIа иесидивай ам кIвачел акъвазариз жеда.

⁵ Са ни ятIани йикъар важиб тирбур ва я тIимил важиб тирбур яз чара ийизва, амма масад патал вири йикъар сад хътинбур я. Къуй гъар сад вичин фикиррал кIевиз акъвазрай. ⁶ Са югъ муькуьдалай важиб яз гъисабзавайда и кар Ребби* патал ийизва. Са вуч ятIани незвайда Ребби патал незва, вучиз лагъайтIа и тIуьнай ада Аллагъдиз шукур ийизва. И затI тинезвайдани Ребби патал незвач ва Аллагъдиз шукурзава. ⁷ Чакай садани жув паталди уьмуьр тухузвач ва садни жув паталди рекъизвач. ⁸ Чна уьмуьр тухузватIа, Ребби патал уьмуьр тухуза. РекъизватIа, мадни Аллагъ патал рекъизва. Чна уьмуьр тухузвани ва я чун рекъизвани – Гъадаз талукъ я.

⁹ ГъикI лагъайтIа и кар патал Месигъни* къена ва чан хтана*, Адакай чан алайбурунни, къенвайбурунни Агъа хъана. ¹⁰ Бес вучиз вуна жуван стхадик тахсир кутазва ва я вучиз адаз винедай килигзава? Чун вири Аллагъдин дувандин вилик акъвазда эхир. ¹¹ Къхъенва къван:

*«За жуван уьмуьрдал кьин къазва, — лугъузва Реббиди, —
турус я: зи вилик гьар са мет яда чилиз,
гьар са меци шагьидвалда Аллагьдин»¹.*

¹² Гьа икI чакай гьар сада жуван паталай Аллагьдин вилик жаваб гуда.

¹³ Гьавилай мад сада садак тахсир кутун техьйин. Куь стхадин кIвач галкIидай ва ам гунагьдал* гьидай хьгин мад са карни тахь-вун патал, жув жувал мукъаят хьухь. ¹⁴ Вич вичелай чиркин са тIуьнни авачирди заз, Ребби Исади хь иман ийизвайдаз, чизва ва идахь зун кIевелай агъунва. Амма инсанди са вуч ятIани чиркин яз гьисабзаватIа, ам гьа кас патал чиркин я. ¹⁵ Вуна незвай тIуьн себеб яз ви стхадин-вахан намусдик хкIазватIа, вун муьгьуьббатдив* кьурвал эгечIзавач. Вич патал Месигь* кьейи стха жуван тIуьналди барбатIмир. ¹⁶ Куьне хьсанди яз гьисабзавайдаз себ гудай багьна инсанриз гумир. ¹⁷ Аллагьдин Пачагьлугь* тIуьникайни хьуникай ваь, Пак Руьгьди* гузвай гьахь-михьвиликай*, ислягьвиликай ва шадвиликай ибарат я. ¹⁸ А саягьда Месигьдиз кьуллугьзавайда Аллагьдиз шадвал гузва ва инсанрин патай разивал къачузва.

¹⁹ Гьа икI ислягьвилихь ва сада садаз несигьат гунихь тухузвай крар авун патал, ша чна вири кьуватар эцигин. ²⁰ ТIуьн себеб яз Аллагьдин крар чIурмир. Вири тIуьн ми хьиди* я, амма жуван мукьув гвайди тIуьнин куьмекдалди гунагьдал гьизвайда пис кар ийизва. ²¹ Як туьтIуьн, чехир тахьун ва ви стха татабарзавай са карни тавун хьсан я. ²² И гьакьиндай ви фикир Аллагьдин вилик кьилдин ви фикир яз хьурай. Жува хкянавайдай жувак тахсир кутун тийизвайди бахтавар* я. ²³ Нез ва гьа са вахтунда вичи кьетIнавай кар дуьзди тирдал шак гьизвайдак гьакIни тахсир кутунва, вучиз лагьайтIа ада вичин имандив къадайвал ийизвач. Имандив къан тийизвай вири лагьайтIа, гунагь я.

15 ¹ Чна, кьуват авай са иманийри*, зайифбуруз абурун зайиф-вилер ялиз куьмекна кIанда ва чна чаз кIандайвал авуна виже къведач. ² Чакай гьар сад, жуван мукьув гвайдаз кIандайвал ийиз ва ам Руьгьдин* рекьй чIехи хьунин къайгьу чIугваз, адаз кIани кардихь гелкъвена кIанда. ³ Месигьди Вичини Вичиз кIандайвал ийизвачир, амма, кхьенвайвал: «Вакай чIуру гафар

¹ 14:11 Яшай 45:23.

лугъузвайбурун русвагъвилер Зал аватна»ⁱ. 4 ГъикI лагъайтIа, чав Каламдай* агакъзавай сабурдалди ва кIубанвилелди, чаз умуд хьун патал, Каламда авай вири квез чирвилер гун патал вили-камаз кхъенвайди я.

⁵ Къуй сабурни кIубанвал гузвай Аллагъди квев, Иса Месигъдин терефдарриз кутугайвал, сад садахъ галаз меслятвиле аваз уьмуьр тухуз турай, ⁶ куьне вирида сад хъиз, са сивяй Аллагъдин, чи Ребби Иса Месигъдин Бубадин* тарифдайвал авурай.

Иса чувудар патални, маса халкъар патални атанва

⁷ Аллагъдиз шукур авунин гьуьрметдай сада сад Месигъди* куьн къабулайвал къабула. ⁸⁻⁹ За квез лугъузва: Аллагъди бан-бубайриз гайи гафар тестикъарун патал, Аллагъдиз вафа къалурун патал, ва гъакIни, кхъенвайвал, маса халкъаривайни Аллагъдиз Адан регъимдай шукур ийиз хьун патал, Месигъдикай чувудрин* лукI хъана:

*«И кардай за Ваз шукур ийида маса халкъарин арада,
Ви ТIварцил тариф за ийида»ⁱⁱ.*

¹⁰ Ва мад кхъенва:

«Шад хьухъ, халкъар, Адан халкъдихъ галаз!»ⁱⁱⁱ

¹¹ Ва мадни:

*«Шукур ая Реббидиз, вири инсанар!
Адаз тарифдин мани лагъ, вири халкъар!»^{iv}*

¹² ГъакIни Яшая лугъузва:

*«Ишаян Дувандилай Сад къведа
ва хкаж жеда, халкъар идара авун паталди,
халкъар Адак умуд кваз жеда»^v.*

ⁱ 15:3 Забур 68:10.

ⁱⁱ 15:8-9 Забур 17:50.

ⁱⁱⁱ 15:10 Киххъей Къанун 32:43.

^{iv} 15:11 Забур 116:1.

^v 15:12 Яшай 11:10.

¹³ Къуй умуддин чешме тир Аллагъди, куь имандалди* куьн гъар жуьредин шадвилевни саламатвилев ацГуррай. Пак Руьгъдин* къуватдин куьмекдалди квез умудрин булвал гурай.

Павел муькуь халкъарин илчи я

¹⁴ Зи стхаяр-вахар, куьн хъсанвилев, гъар жуьредин чирвилев ацИанвайдахъ ва квевай садавай садаз несигъат гуз жедайдахъ зун тамамдиз агъунва. ¹⁵ ЯтИани и чарче за викIегъдаказ бязи затIар куь рикIел хкизва, вучиз лагъайтIа Аллагъди заз ганвай Вичин берекатдив* къурвал ¹⁶ зал муькуь халкъар патал Иса Месигъдиз* къуллугъзавайди хъун тапшуругъ авунва. Муькуь халкъарикай тирбур Пак Руьгъдалди* Аллагъдиз талукъ авунвай, Аллагъдиз хуш тир къурбанд хъиз, Аллагъдиз гъун патал, Шад Хабардикай* муштулухар гуз, за Адаз къуллугъ ийиз зегъмет чIугвазва.

¹⁷ Гъа икI, анжах Иса Месигъдин крарал бине къуна, завай Аллагъдиз ийизвай жуван къуллугъдал дамахариз жеда. ¹⁸ Вири халкъар Аллагъдиз табий хъунал гъун патал, Месигъди зи куьмекдалди авурдалай гъейри, маса са куьникайни завай лугъуз жедач. Ада и кар гафуналди ва кардалди, ¹⁹ аламатрин ва керемат-ишарайрин къуватдалди, Аллагъдин Руьгъдин* къудратдалди къилиз акъудна. АкI хъайила за и къуллугъ къилиз акъудна: Месигъдикай Шад Хабардикай Ярусалимдилаь та ИлирикIдал къведалди муштулухар гун. ²⁰ Зи алахъун Шад Хабардикай муштулух Месигъдикай гъеле чин тийизвай чкада гун хъана. Заз чарадан хандакIдал эцигунар ийиз ваь, ²¹ амма кхъенвай гафар къилиз акъудиз кIан хъана:

*«Чниз Адакай лугъун тавунвайбуруз аквада,
ван тахъайбурни гъавурда акъада»¹.*

²² Зи гъа и къуллугъ, зун куь патав къвез гзаф гъилера алахънатIани, къвез тахъунин сеbeb хъана.

Павелаз Римдиз физ кIан хъунин ниятар

²³ Гила за и вилаятра жуван зегъмет куьтягнава. Ва гзаф йисара заз куь патав къвез кIанзавайвилеяь, ²⁴ Испандиз фидайла,

¹ 15:21 Яшай 52:15.

заз и кар ийиз кІанзава. Гъаниз фидай рекъе за квел кьил чІугвадайдак ва за куь арада хьуникай са тІимил лезет къачурда-лай гуьгъуьниз заз куьне рехъ давамариз куьмекдайдак за умуд кутазва. ²⁵ Исятда лагъайтІа, зун Ярусалимда уьмуьр тухузвай, Месигъдиз* талукъбуруз къуллугъун патал аниз физва, ²⁶ вучиз лагъайтІа МакІеданда ва Ахайда авай иманийрин кІватІалри* Ярусалимда уьмуьр тухузвай, Месигъдиз талукъ кесибар патал садакъяр кІватІун къетІнава. ²⁷ Абуру икІ авун чпи къетІнава, гьикІ лагъайтІа абур гъакъикъатдани и кесибрин вилик буржуник ква. Чувудри* чпин Руьгъдин* нуьсретар* абурухъ галаз пайнатІа, гъакІ абуруни чпин патай чувудрихъ галаз дуланажагъдин няметар гуналди куьмекун лазим я. ²⁸ За и тапшуругъ кьилиз акъудайдалай ва кІватІайди абурув вугайдалай гуьгъуьниз захъ Испандиз финин ният ава ва фидай рекъе квелни кьил чІугваз кІанзава. ²⁹ Зун куь патав атайла, за квез Месигъдин нуьсрет тамамдиз гъидайди заз чизва.

³⁰ За квез минетзава, стхаяр-вахар, чи Ребби* Иса Месигъдин ва Руьгъдин муьгъуьббатдин* хатурдай, зи гъакъиндай Аллагъдиз дуьа* авуналди, заз зи женгина куьмек це. ³¹ Ягъудатда* зун иман* гвачирбурукай хилас хьунин гъакъиндай ва Ярусалимда Месигъдиз талукъ уьмуьр тухузвайбуру зи къуллугъ хъсандиз къабулунин гъакъиндай дуьаяр ая. ³² Аллагъди гайитІа, гъа чІавуз завай куь патав шаддаказ къвез жеда, ва чавай санал ял ягъиз жеда. ³³ Къуй саламатвилини чешме язвай Аллагъ квехъ виридахъ галаз хьурай. Амин*.

Эхиримжи меслятар ва саламар

16 ¹ За иманда* чи вах, Кинхерейда авай иманийрин кІватІалдин* шемас* Фуьба куь кІватІалда къабулун патал квез меслят къалурзава. ² Ам Ребби* патал, Аллагъдиз талукъбуруз кутугайвал, къабул ая, адаз вуч лазим хъайитІани, вири жигъетрай куьмек це. Ада вичини гзафбуруз, гъабурукай яз зазни, куьмекар гайиди я.

³ Иса Месигъдиз* ийизвай къуллугъда зи амадагар язвай ПрискІадизни Акуьлаз саламар лагъ. ⁴ Зи гъуьрметдай абуру чпин уьмуьр хатадик кутаз хъанай, абуруз неинки са за, гъакІни муькуь халкъарикай тир иманийрин* вири кІватІалрини сагърай лугъузва. ⁵ Абурун кІвале кІватІ жезвай иманийрин кІватІалдизни саламар.

Асия вилаятда* Месигъдихъ сифтегъанди яз иман авур зи играми дуст ЭпенетІаз саламар. ⁶ Куън паталди гъакъисагъвилелди^і зегъмет чІугур Майрамаз* саламар. ⁷ Захъ галаз санал къазаматда хъайи, чеб зи халкъдикай язвай АндраникІазни Юниядиз саламар. Абуру илчийрин* арада машгъур я ва абуру гъеле залай вилик Месигъдихъ иман авуна.

⁸ Реббидалди заз кІани Ампулатаз саламар. ⁹ Месигъдиз ийизвай къуллугъда чи амадаг Урбаназ саламар ва зи играми дуст Исте-хуъаз саламар. ¹⁰ Вичи Месигъдиз вафа хуъзвай ва синагърай акъатнавай АпІелесаз саламар. АристІапалан кІвалевой виридаз саламар. ¹¹ Вич зи халкъдикай язвай Гъиридуназ саламар. Наркисан кІвалевойбурукай чеб Реббидиз талукъбуруз саламар. ¹² Ребби патал зегъмет чІугвазвай папар язвай ТІуърифеназни ТІуърифасаз саламар. Ребби патал гъакъисагъдиз зегъмет чІугвазвай играми Перисазни саламар.

¹³ Реббиди хкъанавайди язвай Руф стхадиз ва вичикай зазни диде хъанвай адан дидедиз саламар. ¹⁴ АсинкІиритІаз, Ифлеганаз, Гъермадиз, ПатІраваз, Гъермесаз ва абурухъ галай стхайриз саламар. ¹⁵ Филалаз ва Юлиятдиз, Нирез ва адан вахаз, гъакІни АлуъмпІаз ва абурухъ галайбуруз, Месигъдиз талукъ вирибуруз саламар.

¹⁶ Пак* темендалди сада садаз салам це. Месигъдиз талукъбурун вири кІватІалри квез саламар лугъзва.

¹⁷ За квевай, стхяр-вахар, тІалабзава: чаравилер твазвайбурукай ва, квез ганвай чирвилериз акси яз экъечІиз, инсанрихъ авай иман чІурзавайбурукай мукъаят хъухъ. Абурукай яргъа хъухъ. ¹⁸ Ахътин инсанри чи Ребби Месигъдиз ваъ, чпин руфуниз къуллугъзава. Абуру ширин ва ялтах гафаралди къені инсанар алцуарзава. ¹⁹ Куън чІалаз килигзавайвиликай виридаз чир хъанва, гъавиляй зун куъ гъакъиндай гзаф шад я, амма заз куън вири хъсан крара камал авайбур ва писвилехъ галаз алакъада авай крара тахсир квачирбур хъана кІанзава. ²⁰ ГъакІ хъайитІа, саламатвал гузвай Аллагъди иблис* фад-фад куъ кІвачерик вегъида!

Къуй чи Ребби Иса Месигъдин берекат* квехъ галаз хъурай.

²¹ Зи амадаг ТІиматІея ва зи халкъдикай язвай ЛукІисди, Ясана ва Саспатара саламар лугъзва.

²² Павела лугъуз и чар хкъизвай за, Тертасани, квез стхавилин саламар лугъзва.

^і 16:6 Гъакъисагъвилелди – лап рикІивай.

²³⁻²⁴ Вичин мугьманпересвеликай за ва иманийрин вири кІва-тІалди менфят къачузвай Гаяни квез саламар лугьзува.

Шегьердин хазинадар ЭрастІан ва иманда чи стха язвай Квартан патайни саламар.

²⁵ За муштулух гузвай Иса Месигьдикай Шад Хабарди* лугьзвайвал куьн мягькемариз жери Аллагьдиз шукур хьурай. И хабарди асирар алатна фидалди чуйнуьх хьайи сир ачухнава. ²⁶ Исятда а сир, вири халкъар имандиз муьтІуьгь хьун патал, эбеди Аллагьдин тагькимдалди, пайгьамбаррин* Каламар* куьмек яз, ачух хьанва. ²⁷ Камал авай Сад Аллагьдиз эбеди яз Иса Месигь себеб яз шукур хьурай! Амин*.

7-кылин 11-аятдилай 16-кылин 4-аятдалди Павелa вичиз каринфвийри чпин чарче гайи кылдин са бязи суалриз жавабар гузва: итимринни папарин алакъайрикай, бутриз къурбанд яз гъанвай тГуьникай, фу атГуникай, Руьгъдиз талукъ паярикай, бедендал чан хтуникай, Ярусалимда авай иманийр патал садакъя гуникай. Вичин нуфуз хуьналди, Павелa вичин илчивал гъакъикъи тирди субутзавай делилар гъизва. 13-кыл халисан ивир я. Ана иманийрин уьмуьрда виридалайни кылинди муьгъуьббат тирди лугъузва.

Эхирда (16:4-24) Павелa и кВатГалдиз вичин патай авай муьгъуьббатдикай лугъузва, вичин кылдин ЦИйи Хабаррикай ва вичин макъсадрикай ихтилатзава, гъакъи вичин тГалабар ва саламар агакъарзава.

Саламар ва шукурар

1 ¹Аллагъдин къастуналди хкъянавай Иса Месигъдин* илчи* хьунин везифа хиве тунвай Павелан ва СастГен стхадин патай ²Каринфда авай иманийрин кВатГалдиз*, Иса Месигъдалди гунагърикай* михъи авунвайбуруз, Адаз талукъ хьун патал эвернавайбуруз, гъакъи жуьреба-жуьре чкайра Иса Месигъдин, яни абурун ва чи Реббидин* ТИварцИхъ* элкъвезвайбуруз. ³Аллагъдин, чи Бубадин*, ва Ребби Иса Месигъдин патай берекат* ва саламатвал хьурай квез.

⁴Аллагъди Иса Месигъдалди квез берекат ганва лугъуз, за гъар са чАвуз куь паталай зи Аллагъдиз шукур ийизва. ⁵Месигъ себ-еб яз, Аллагъди квез гъар са патахъай, гъар са гафуна ва гъар са чирвиле девлет ганва. ⁶Гъикъ лагъайтА чна Месигъдикай авур шагъидвилини гъакъикъивал квелди тестикъарна. ⁷Гъавиляй куьне чи Ребби Иса Месигъ пайда хьун вилив хуьзвай къван береда Руьгъдикай* ганвай паюна са дарвални жедач. ⁸Чи Ребби Иса Месигъ хтай юкъуз квек са тахсирни тежедайвал, Ада куьн эхирдал къван имандал* хьунал мягкемарда. ⁹Вичин Хва Иса Месигъдихъ галаз, чи Реббидихъ галаз рафтарвиле хьухъ лугъуз квез эверай Аллагъди Вичи гайи гафуниз вафа хуьзва!

Иманийрин кВатГал пайи-паяр хьун

¹⁰Чи Ребби* Иса Месигъдин* ТИварцИелай* за квез сад садахъ галаз туькИвена хьухъ лугъуз минетзава, стхаяр-вахар! Къуй куь арада са чаравални тахъуй, куь фикирарни ниятар сад хьурай. ¹¹Зи стхаяр-вахар, Хилаядин кИвалевайбурувай

заз куь гьуьжетрикай чир хъана. ¹² Зи фикирда авайди квекай садбуру икI лугьун я: «Зун Павелан терефдар я», муькуьбуру – «Зун – АпПаласан», пуд лагьайбуру – «Зун – Кифадин», кьуд лагьайбуру – «Зун – Месигьдин». ¹³ Месигь пайи-паяр хъанани кьван? Я туштIа, куь паталай хашуниз* ягьайди Павел тир жал? Ва я куьне Павелан тIварцIелай цик акахьун кьачунай* жал? ¹⁴ Аллагьдиз шукур, Криспалайни Гаялай гьейри, за квекай садаври цик акахьун кьачуз туначир, ¹⁵ гьакI хьайила квевай садавайни вичив зи тIварцIелай цик акахьун кьачуз турди я лугьуз жедач. ¹⁶ Эхь, за Истефасан кIвалевайбурувни цик акахьун кьачуз тунай, мад са нив ятIани цик акахьун кьачуз тур хьтин кар зи рикIел аламач. ¹⁷ Зун лагьайтIа, Месигьди инсанрив цик акахьун кьачуз таз ваь, Шад Хабардикай* муштулухар гуз ракьурнава. За инсанрин камал квай гафар галачиз муштулухар гун лазим я. МасакIа хьайитIа Месигьдин хашуни вичин гуж квадарда.

Дуьньядин камал Аллагьдин вилик ахмакьвал я

¹⁸ Техкверна терг жедайбуру хашуникай* хабар ахмакьвал яз гьисабзава, амма хилас жедай чун патал ам Аллагьдин кьуват я. ¹⁹ ГьикI лагьайтIа, кхьенва:

«За камал авайбурун камал са куьнайни туширвал ийида, акьул авайбурун акьулни За инкарда»¹.

²⁰ Гьинава камал авайди? Гьинава тавратдар*? Гьинава и асирдин магьир гьуьжеткар? И дуьньядин камал гьакьикьатда ахмакьвал тирди Аллагьди кьалурначни кьван? ²¹ Аллагьдихь камал авай: Аллагьдай кьил акьудун патал, инсанри чпин камалдикай менфят кьачун тийидайвал авуна. Идан чкадал Аллагьди чна ваз ийизвай ахмакь хабардин чIалахь жезвайбур хилас авун кьетIна. ²² Чувудриз* керемат-ишараяр кIанзава, муькуьбуру камал жагьурзава, ²³ чна лагьайтIа, хашуниз ягьай Месигьдикай* хабар гузва – им чувудар патал кIвач галкIидай кьван я, муькуьбур патал – акьул тахьун. ²⁴ Амма Аллагьди эвернавайбур патал, абур кIандатIа чувуд, кIандатIа муькуьбур хьурай, Месигь Аллагьдин кьуватни камал я! ²⁵ ГьикI лагьайтIа Аллагьдин «сефигьвиле»

¹ 1:19 Яшай 29:14.

инсандин камалда авайдалай гзаф камал ава, Аллагьдин «зайифвиле» инсандин къуватда авайдалай гзаф къуват ава.

²⁶ Аллагьди квез эверай чІавуз куьн гьихьтинбур тиртІа килиг, стхаяр-вахар. Куь арада, инсандиз хас жуьреда веревирд авуртІа, камал авайбур гзаф тирни, къудрат авайбур гзаф тирни, тІвар-ван авайбур гзаф тирни? ²⁷ Амма Аллагьди камал авайбуруз регъуь хьун патал дуьньяда сефигьбур яз къазвайбур хяна, къуват авайбуруз регъуь хьун патал зайифбур хяна. ²⁸ Важиб авайди яз гьисабзавайди агъузарун патал, Ада дуьньяда са къиметни авачирди, агъада авайди ва русвагънавайди хяна, ²⁹ гьакІ хьайила садавайни Адан вилик вичин тарифиз жедач. ³⁰ Аллагьди лагъайтІа, куьн чун паталди Аллагьдин камал, гьахь-михьивал*, гунагьрикай* михьи хьунухь ва гьил къахчунин сеbebкар хьанвай Иса Месигьдихь галкІурна. ³¹ Гъавилай, Каламда* кхьенвайвал жезва: «Тариф ийизвайда Аллагьдалди тариф авурай»^і.

Павел Каринфдиз идалай виликни атун

2 ¹Стхаяр-вахар, зун куь патав атана Аллагьдин сирдикай лагъай чІавуз, зи гафар я иервилелди, я са къетІен камалдалди тафават авайбур тушир. ² Куь арада аваз, за Иса Месигьдилай*, Вични хашуниз* янавайдалай, гьейри, мад са затІни чир тахьун къетІна. ³ Зун куь патав зайиф яз, гьуьрметдивди ва рикІик зурзун кваз атанай. ⁴⁻⁵ Куь иманди* инсандин камалдал ваь, Аллагьдин къуватдал бине къун патал, зи хабарни зи вяз инсандин камалдалди алакьардай гафарикай ваь, Руьгьдин* къуват аквадайвал субут авуникай ибарат я.

Аллагьдин камалдикай

⁶ Чна камалдикай руьгьдин рекъйй чранвайбурун арада хабар гузва, амма им и дуьньядин ва чеб фад-геж са затІни туширвиллиз элкьведай и дуьньядин гьукумдаррин камал туш. ⁷ Ваь, икъван чІавалди далдадик кумаз хьайи, амма дуьнья халкъ тахьанмаз, лап сифтедилай чи баркалла* патал тайинарнавай Аллагьдин камалдикай рахазва чун. ⁸ И дуьньяда гьукум гьиле авайбур а камалдин гъавурда акьунач, масакІа тиртІа абуру баркалладин Ребби* хашуниз* ядачир. ⁹ Амма кхьенва:

^і 1:31 Ермиягь 9:24.

*«Аллагъди Вич кІандайбуруз вуч гъазурнаватІа
виллиз ақунач,
япуз ван хъанач,
я рикІелни атанач»ⁱ.*

¹⁰ И кар Аллагъди Руьгъдин* куьмекдалди чаз ачухарна, вучиз лагъайтІа Руьгъди вири затІар тупІалай ийизва, Ада гъакІни Аллагъдин деринарни чирзава. ¹¹ Инсандин къеневайди, адак вичик квай руьгъдилай гъейри, мад низ чизва? Гъа саягъда Аллагъдин къеневайдини, Аллагъдин Руьгъдилай гъейри, садазни чизвач.

¹² Чаз гъатайди и дуьньядин руьгъ ваъ, чаз Аллагъди багъишнавай къван виридан гъавурда чун акъун паталди ганвай, Аллагъдилай атанвай Руьгъ я. ¹³ Идакай чна инсандиз хас камалдин гафаралди ваъ, Руьгъди чаз чирнавай гафаралди лугъузва. Чна руьгъани гъакъикъатар чаз Руьгъди чирзавай гафаралди ачухарзава. ¹⁴ Руьгъ авачир инсанди Аллагъдин Руьгъдилай къвезвайди къабулзавач. Ада им ахмакъвал яз гъисабзава ва адавай гъавурда акъаз жезвач, вучиз лагъайтІа идакай анжах Руьгъдалди веревирд ийиз жеда. ¹⁵ Руьгъ авай инсандивай виридакай веревирд ийиз жеда, адакай вичикай са касдивайни веревирд ийиз жедач, ¹⁶ вучиз лагъайтІа кхъенва:

*«Нивай жеда Аллагъдиз тарсар гуз?
Вуж агакъда Аллагъдин акъулдив?»ⁱⁱ*

Чаз лагъайтІа, Месигъдин* акъул ава.

Иман гвайбурун кІватІал пайи-паяр хъун

З ¹ Гъа икІ, стхаяр-вахар, завай квев Аллагъдин Руьгъ* квай инсанрив хъиз рахаз жезвачир, амма квев зун цІуру гунагъкар тІебиатдин гъукумдик квай инсанрив хъиз, Месигъдихъ* иман* авунин рекъе бицІекар яз амайбурув хъиз рахаз хъанай. ² Чирвал яз за квез кІеви тІуьн ваъ, нек ганай, вучиз лагъайтІа квелай кІеви тІуьн къабулиз алакъзавачир, квелай гилани а кар алакъзавач, ³ гъикІ лагъайтІа, куьн виликдай хъиз гунагъкар тІебиатдин гъукумдик кума. Куь арада пехилвални гъуьжетар амай

ⁱ 2:9 Яшай 64:4.

ⁱⁱ 2:16 Яшай 40:13.

къван гагда куън виликан инсанар яз амукъзавачни къван? Ва куъне куън и дуъньядин инсанри хъиз тухузвачни къван? ⁴Сада: «Зун Павелан терефдар я» ва муькуьда: «Зун – АпАласан терефдар я» лугъузвайла, куън амайбурулай квелди чара жезва къван? ⁵АпАлас вуж я къван? Павелни вуж я къван? Абур Аллагъдиз къуллугъзавайбур я, абурун куьмекдалди куъне Месигъдихъ иман авуна. Абурукай гъар сада чпиз Реббиди* ая лагъай тайин кар ийиз хъана. ⁶За цана, АпАласа яд гана, амма чЕхи авурди Аллагъ я. ⁷Гъавиляй я цазвайдини, я яд гузвайдини са затІни туш, авайди анжах цайиди чЕхи ийизвай Аллагъ я. ⁸Цазвайдани яд гузвайда ийизвайди са кар я, гъар сада вичин зегъметдин паюнай гъакъини къачуда. ⁹ГъикІ лагъайтІа, чун къведни Аллагъдихъ галаз са кар ийизвайбур я, куън чун паталди Аллагъдин ник я, Адан имарат я.

¹⁰Аллагъди заз ганвай берекатдив* къурвал, за, камал авай устІарди хъиз, бине эцигна, са масада эцигуни кар давамарда. Гъар сад вичи гъикІ эцигзаватІа килиграй. ¹¹Садавайни эцигнавай бинедилай гъейри маса бине эцигиз жедач, а бине Иса Месигъ я. ¹²И бинедал инсандивай къизилдикай, гимишдикай, багъа къшарикай, кІарасдикай, алафдикай ва я самарикай эцигиз жеда, ¹³ни гъикІ эцигнатІа малум жедай югъни алуькъда. А юкъуз вири цІалди синагъ ийида, гъар садан кІвалахдин ери цІу къалурда. ¹⁴Эцигнавай затІ чукІун тавуртІа, эцигайдав вичин гъакъи агакъда; ¹⁵кайитІа, адан гъакъи квахъда. Ам вич лагъайтІа, цІукай хилас хъайиди хъиз, хилас жеда.

¹⁶Куън Аллагъдин кІвал тирди ва квек Аллагъдин Руьгъ квайди квез чизвачни къван? ¹⁷Са ни ятІани Аллагъдин кІвал чукІурайтІа, ам вич Аллагъди чукІурда, вучиз лагъайтІа Аллагъдин кІвал пак* я, Адан кІвал лагъайтІа, ам куън я.

¹⁸Куъне куън алцурармир, квекай са ни ятІани вичихъ и дуъньядин фагъумрай камал ава лагъана фикирзаватІа, ам рикІивайни камал авайди хъун патал «ахмакъ» хъун лазим я. ¹⁹ГъикІ лагъайтІа, и дуъньядин камал Аллагъдин вилерай ахмакъвал я. ИкІ кхъенва: «Ада камал авайбур абурун чпин амалдарвиливи къазва»ⁱ, ²⁰ва мад: «Камал авайдан фикирар анжах челек-фелек тир чІал Реббидиз чизва»ⁱⁱ. ²¹Гъавиляй инсанралди дамахармир. Вири куьбур

ⁱ 3:19 Аюб 5:13.

ⁱⁱ 3:20 Забур 93:11.

я: ²²кІандатІа Павел ва я АпІалас ва я Кифа ва я и дуйнья, уьмуьр ва я ажал ва я алай вахт ва я кьвезмай вахт хьурай – вири куьбур я, ²³куьн лагьайтІа, Месигьдинбур я, Месигьни* – Аллагьдинди.

Илчийрин алахьунар

4 ¹Гьа икІ, чун чпел Аллагьдин сирер ихтибарнавай Месигь-диз* кьуллугьзавайбур хьиз кьабул ая. ²Низ ихтибар ийизватІа, абурувай вафа кІанзава. ³Куьне ва я квекай са ни ятІани закай вуч лугьзватІани заз са кьайгьуни авач. За жува жуваз кьиметни гузвач. ⁴Зи намус михьби я, ятІани им гьакьикьатда зун гьахь-михьвилиз акьуднава* лагьай чІал туш. Зи дуванбег Ребби* я. ⁵Гьавилай Ребби хкведалди са куьнизни виликамаз кьимет гумир. Ада вири чинебан крар винел акьудда ва инсанрин рикІерин чинебан ниятар винел акьудда, гьа чІавуз гьар садав Адан патай тариф агакьда.

⁶За и гафар, стхаяр-вахар, закайни АпІаласакай куь хийир патал, куьне, чалай чешне кьачуна, «Кхьенвайдалай артухан затІни мийир» келимадин мана вуч ятІа гьавурда акьун патал, куьне, сад муькуьбурулай виниз хкажна, са касдалди дамахар тавун патал лугьзува. ⁷Вун муькуьбурулай хьсан яз кьазвайди вуж я? Вахь Аллагьдивай кьачун тавунвай кьилди ви вуч ава? Ахьтин затІ авачтІа, бес вучиз вуна, ам авайди хьиз кьаз, дамахарзава?

⁸Квехь гила «вири» ава, куьн гила «девет авайбур» хьанва, квекай чун галачиз «пачагьар» хьанва лугьуз фикирзава. Пагь, кІандай хьи заз, квекай рикІивайни пачагьар хьанайтІа ва чна-ни квехь галаз пачагьвал ийиз хьанайтІа! ⁹Вучиз лагьайтІа заз акІ я хьи, Аллагьди чун, илчийр*, инсанрикай эхиримжибур хьиз, кьиникьин жазадиз акьуднавайбур хьиз, виридаз аквадайвал вилик кутунва. Чакай дуйнья патал, малаикар* патал ва инсанар патал тамаша хьанва. ¹⁰Месигьдин хатурдай чун «ахмакьар» я, куьнни –Месигьдалди «камалэгьлияр» я! Чун «зайиф» я, квехь – «кьуват ава»! Куь тарифарзава, чун русвагьзава! ¹¹Чал виликдай хьиз кашни кьанихвал, партал тахьун ацалтзава, чаз гатунар кьазва, чаз уьмуьр тухудай чка авач, ¹²чна пеле гьекь аваз жуван гьилералди кІвалахзава. Чун негь ийидай чІавуз чна жаваб яз хийир-дуьа* ийизва; чи геле кьекьвезва, чна эхзава. ¹³Чакай фитне ийизва, чна хьсан гафар лугьуналди жаваб хгузва. Кьенин йикьалди дуйнья патал чун зирзибил хьиз, гадарнавай амуькьаяр-руквар хьиз я.

¹⁴ За и гафар квез регъуь хъун патал кхъизвач, ваь, заз квез, зи кІани аялриз хъиз, акъул гуз кІанзава. ¹⁵ Квехъ Месигьдал амалзавай агъзурралди муаллимар аватІани, квехъ бубаяр гзаф авач. Квез Шад Хабар* гъуналди, Иса Месигьдихъ галаз алакъада авай куь уьмуьрда закай квез буба хъанай. ¹⁶ Гъавиляй квез минет я: залай чешне къачу. ¹⁷ И кар патал за куь патав ТиматІей ракъурнава. Ам зи играми хва я, Ада вичини Реббидиз вафа хуьзва. Ада Иса Месигьдихъ галаз авай зи уьмуьрдин вири бинейр куь рикІел хкида. За абур виринра, гъар са кІватІалда авайбуруз чирзава.

¹⁸ Зун куь патав хкведач лугъуз, квекай бязибурун къама ял гъатнава. ¹⁹ Амма мукъвара, Аллагъди гайитІа, зун куь патав къведа, гъа чІавуз заз а дамахар гвайбурун гафар ваь, абурун къуват вуч ятІа чир жеда. ²⁰ Вучиз лагъайтІа Аллагъдин Пачагълугъ* гафуна ваь, карда дуьздак акъатзава. ²¹ Квез вуч кІанзава — зун куь патав лаш гваз къведани ва я муьгъуьббат* гваз, милайим руьгъда аваз къведани?

КІватІалда явавилез рехъ гумир

5 ¹ Куь арада гъич мажусийрихъни* тежедай хътин явавилер жезва лугъуз ванер къвезва; квекай сада вичин бубадин папахъ галаз уьмуьр тухузвалда. ² Куь къама лагъайтІа, ял гъатнава! Ихътин чкадал квез пашман хъун ва ихътин кар авур кас куь арадай акъудун кутугнавачни? ³ Зун бедендалди квехъ галачтІани, амма руьгъдалди квехъ гала ва куьне а касдиз вуч авун лазим ятІа за, квехъ галайда хъиз, къарар къабулнава: ⁴ чи Ребби* Иса Месигьдин* ТІварцІелди* куьн санал кІватІ хъайи береда ва зун руьгъдалди квехъ галаз авайла ва чахъ галаз чи Ребби Месигьдин къуват жедай чІавуз, ⁵ а касдин руьгъ Къияматдин юкъуз* хилас хъунин хатурдай адан беден чукІун патал, куьне а кас иблисдив* вугун лазим я.

⁶ Квез дамахдай са карни авач. Са Тимил гъварци вири тинидик гъвар кутадайди квез чизвачни мегер? ⁷ Гъвар квачир цИийи тини хъун патал, куьгъне гъвар, яни куьгъне гунагъар* квайтІебиат, гадара, куьн гъахътинбур язни я, гъикІ лагъайтІа, чи Песагьдин* кІел хъайи Месигь къурбанд авуна* алатнава эхир. ⁸ Гъавиляй ша чна рехнейринни писвилин куьгъне гъвар квайтІалди ваь, михъивилинни гъакъикъатдин гъвар квачир фалди сувар къиле тухун.

⁹ За зи чарче квез явабурухъ галаз жемир лагъана кхъенай, ¹⁰ амма зи фикирда авайбур санлай и дуьньядин вири явабур ва я темягъкарар, къачагъар ва я бутпересар тушир. Ихтилат гъабурукай физвайтIа, куьн и дуьньядилай хъфин лазим жедай. ¹¹ Амма за квез, вичиз стха лугъуз, гъакъикъатда вич явади, темягъкар, бутперес ва я фитнебаз, хъвадайдахъ ва къачагъдихъ галаз тахъуникай кхъизва. Ахътин касдихъ галаз гъич фуни немир.

¹²⁻¹³ Иманийрин кIватIалдилай* къеце авайбуруз къимет гун зи кар яни къван? КIватIалдилай къеце авайбуруз къимет Аллагъди гуда. «Пис кас куьне куь арадай акъуд»¹, – лагъана кхъенва. Иманийрин кIватIалда авайбуруз куьне гъа саягъда къимет гузвачни къван?

Иман гвайбурун арада дувандин силисар

6 ¹ Куь кар Аллагъдиз талукъбуру гъялнайтIа кIандай. Идан чкадал куь гъуьжетар иман* гвачир ксарикай ибарат дуванханадив гъялиз куьне вуч лагъана тазва? ² Дуьньядин дуван Аллагъдиз талукъбуру ийидайди квез чизвачни къван? Инлай къулухъ дуьньядин дуван авун куь хиве аватIа, бес квевай куьлуь-шуьлуь кIвалахар гъялиз жедачни? ³ Чна малаикрин* дуванни ийидайди квез чизвачни бес? Чи гъар йикъан къайгъуйрай чавай кыл акъудиз жедачни мегер? ⁴ Амма вучиз куьне ихътин месэлаяр гъялун куь кIватIалдик акат тийизвай ксарин ихтиярда твазва? ⁵ Квез регъуь тушни! Куь юкъвай иманийрин* арада авай гъуьжетар гъялиз жедай хътин акъул авай инсан жагъидачни къван? ⁶ Амма куьне сада сад дувандиз вугузва, ва гъатта иман гвачирбуру куь дуван ийизва!

⁷ Гъич тахъайтIа, куьне сада сад дувандиз вугун – куьн паталди михъиз магълубвал я. Зиян хъайибур яз амукъун мадни хъсан тушни? Алцур хъайибур яз амукъун генани хъсан тушни? ⁸ Амма куьне гъатта куь стхяр-вахар алцурни ийизва, абурувай чуьнуьхни ийизва. ⁹ Гъахъ авачирбуруз Аллагъдин Пачагълугъ* ирс яз акъат тийидайди квез чизвачни къван? Килиг гъа, куьн алцур жедайвал тахъурай. Са явабурузни, са бутпересризни, гъуьлуьн-папан вафа чIурзавайбурузни, чпи чпиз гъуьл-пабвалзавай итимризни папаризни, ¹⁰ угърийризни, темягъкарризни, хъвадайбурузни, фитнекарризни, къачагъризни Аллагъдин Пачагълугъ ирс яз

¹ 5:12-13 Киххъей Къанун 13:5; 17:7, 12; 19:19; 21:21; 22:21, 24; 24:7.

акъатдач. ¹¹Квекай, лагъайтІа, са бязибур анжах гъа гъахътинбур тир, амма куьн Ребби* Иса Месигъдин* ТІварцІелди* ва чи Аллагъдин Руьгъдалди* чуьхвена михънай, пак* ва гъахъ авунай.

Беден – Пак Руьгъдин кІвал

¹²Куьне лугъузва: «Заз вири ихтиярар ава». Эхъ, амма виридакай хийир авач. «Заз вири ихтиярар ава», амма зал са куьнинни гьукум хьун лазим туш. ¹³Куьне мадни лугъузва: «Хук – тІуьн паталди я, тІуьнни – хук паталди, амма Аллагъди имни, амни терг ийида». Эхъ, амма беден явалал авун паталди ваъ, Аллагъдиз къуллугъ авун паталди тайинарнавайди я, Аллагъдини бедендиз вуч лазим ятІа гъам гузва. ¹⁴Аллагъди Вичин къуватдалди Реббидал* чан хкана*, чални чан хкида. ¹⁵Квез куь беденар Месигъдин* Бедендин паяр тирди чизвачни мегер? ГъакІ хъайила квез Месигъдин Бедендин паяр къагъбедин бедендин паяриз элкъуьриз кІанзавани? АкІ жедач! ¹⁶Къагъбедихъ галаз сад хъайиди адахъ галаз са беден жезвайди квез чизвачни къван? ГъикІ лагъайтІа, кхъенва эхир: «Къведакай са жендек жеда»¹. ¹⁷Реббидихъ галаз сад хъайиди Адахъ галаз са руьгъ жезва.

¹⁸Гъашервикай катиз хьухъ. Инсанди ийизвай маса гунагъар* вичин бедендихъ галаз алакъада авайбур туш, амма гъайрин явалал ийизвайда жуван бедендиз зиян гузва. ¹⁹Куь беден квек квай ва куьне Аллагъдивай къачунвай Пак Руьгъдин* кІвал тирди квез чизвачни къван? Куьн квез талукъ яз авач, ²⁰вучиз лагъайтІа куьн багъа къимет гана къачунва. Гъавилияй куь беденралди Аллагъдиз шукурар ая.

Некягъдикай

7 ¹Куьне заз итимди паб тагъун хъсан я лагъана кхъенай. ²Амма явавеликай яргъа хьун патал гъар итимдихъ вичин паб хьун, гъар папахъ вичин гъуьл хьун хъсан я. ³Папахъ галаз алакъада аваз гъуьлуь вичин гъуьлвилини везифаяр, папани гъуьлуьхъ галаз алакъада авай вичин везифаяр тамамарун лазим я. ⁴Папан беден адаз вичиз ваъ, адан гъуьлуьз талукъ я. Гъа саягъда гъуьлуьн беденни адаз вичиз ваъ, папаз талукъ я. ⁵Сад садав агатуникай катмир, анжах са куьруь геренда, а вахт дуьба* авуниз бахшун къведани санал къетІна, къакъатайтІани жеда.

¹ 6:16 Хьунухъ 2:24.

Амма идалай гуьгъуьниз квевай жувавай жув къаз тежез хъайитIа, иблисди* куьн темягда тун тавун патал, мадни сад садахъ галаз хъухъ. ⁶Гъавилай за квез и гафар эмир хъиз ваъ, къезилвал гун яз лугъузва. ⁷Заз вири, зун хъиз, субай хъанайтIа кIандай, амма гъар садаз Аллагъди ганвай вичин пай ава: садаз – сад, муькуьдаз – масад. ⁸За папар амачир итимризни хендеда папариз лугъузва: абуруз, мехъер тахвуна, за хъиз, уьмуьр тухун хъсан я. ⁹Амма абурувай чпивай чеб къаз жезвачтIа, къуй мехъер авурай, акI авун ашервилини цIай акатна жеридалай хъсан я.

¹⁰Папа вичин гъуьл гадарна кIандач – ихътин эмир некаягъдик квайбуруз гузвайди зун ваъ, Ребби* Вич я. ¹¹Ада гъикI хъайитIани гъуьл гадарайтIа, цIийи къилелай мад я гъуьлуьз техъфирай, я вичин гъуьлуьхъ галаз туьхкIуьрай ва адан патав хъфирай. Вичин патай гъуьлни папахъ галаз чара хъана кIандач. ¹²Амайбуруз за лугъузва, ибурни Реббидин Гафар ваъ, зибур я: стхайрикай садаз иман* гвачир паб аватIа ва папаз гъуьлуьхъ галаз уьмуьр тухуз кIанзаватIа, итим чара хъун лазим туш. ¹³И кар иман гвачир гъуьл авай папазни талукъ я: гъуьлуьз папахъ галаз уьмуьр тухуз кIанзаватIа, паб чара хъун лазим туш. ¹⁴ГъикI лагъайтIа, иман гвачир гъуьл – имандал алай папалди ва иман гвачир паб иман гвай гъуьлелди Аллагъдиз талукъ жезва. ТахъайтIа куь аялар миьхи жедачир, амма и саягда абур пак* я.

¹⁵Иман гвачирдаз чара жез кIанзаватIа, къуй чара хъурай. Ихътин береда стхади ва я ваха чеб кутIуннавайбур яз гъисс тавурай. Аллагъди чаз ислягъвилелди уьмуьр твах лагъанва. ¹⁶Вуна ви гъуьл хилас ийидани-ийидачни ваз гъикI чир хъурай, я паб? Вунани ви паб хилас ийидани-ийидачни ваз гъикI чир хъурай, я гъуьл?

¹⁷Къуй гъар сада Аллагъдиз кIанзавай саягда вичин уьмуьр тухурай, Аллагъди вичиз гихътинди яз эвернаватIа гъахътинди яз амуькрай. И къайда за вири иманийрин кIватIалра* тун эмирзава. ¹⁸Вичиз эверай чIавуз вуж суьннет авунватIа, ада и кар чуьнуьхун лазим туш. Низ суьннет тавунмаз эвер ганватIа, къуй ада вич суьннет ийиз тагурай. ¹⁹Суьннет авунихъни тавунихъ са метлебни авач, къилинди инсанди Аллагъдин эмирар къилиз акъудун я. ²⁰Къуй гъар сад вичиз Аллагъди эверай вахтунда гъихътинди тиртIа гъа саягда амуькрай. ²¹Аллагъди ваз эверайла вун лукI тиртIа, къуй и карди вун перт тавурай, амма ваз азадвал къачудай мумкинвал аватIа, адакай менфят къачу. ²²Вучиз лагъайтIа Аллагъди эвернавай лукI – ам Реббиди азаднавайди

я, гъа саягъда Аллагъди азад яз эвернавайди Месигъдин* лукІ я. ²³ Куьн багъа къимет гана къачунва, гъакІ хъайила квекай инсанрин лукІар жемир. ²⁴ Стхаяр-вахар, къуй гъар сад вичиз Аллагъди эверайла гъи саягъда авайтІа, гъа саягъда аваз амукърай.

²⁵ Аллагъдин патай мехъер тавунвайбуруз талукъ эмирар заз авач, амма, Аллагъдин регъимдалди ихтибар къачур за жуван фикир лугъзува: ²⁶ алай четин чІавуз за куьн субай яз амукъун хъсан яз гъисабзава. ²⁷ Вуна паб гъанватІа, чара жез алахъмир. Вуна паб гъанвачтІа, папахъ къекъемир. ²⁸ Амма вуна паб гъайитІани, им гунагъ* жедач; руш гъуьлуьз фейитІа, имни гунагъ жедач. Анжах мехъер ийизвайбурун уьмуьрда цІийи четинвилер пайда жеда, заз куьн гъабурукай хуьз кІандай. ²⁹ Маса гафаралди, стхаяр-вахар, заз квез лугъуз кІанзава хъи, вахт лап тІимил ама, къуй и вахтунда мехъер авунвайбуру мехъер тавунвайбуру хъиз, ³⁰ хажалат чІугвазвайбуру хажалат чІугван тийизвайбуру хъиз, шадвалзавайбуру шадвал тийизвайбуру хъиз, шей-шуьй къачузвайбуру чпи затІни къачун тийизвайбуру хъиз тухурай. ³¹ Са гафуналди, и дуьньядиз хас крарал алахъзавайбур а крарилай гъейри маса кІвалахар амачир хъиз эгечІ тавурай. Вучиз лагъайтІа, гилан шикилда авай дуьнья и мукъвара тахъай мисал жеда.

³² Квез са жуьредин къайгъуярни залан тахъана кІанда заз. Паб тагъанвай касди Реббидин крарин къайгъу чІугвада, Реббидиз кІандайвал ийида. ³³ Паб гъанвайда и дуьньядин крарин къайгъу чІугвада, папаз кІандайвал ийида. ³⁴ Гъуьл амачир паб ва я субай руш Реббидин крарихъ гелкъведа, абур бедендалди ва руьгъдалди чеб Аллагъдиз бахш ийиз алахъда, амма гъуьлуьк квай папа гъар йикъан крарин къайгъу чІугвада ва гъуьлуьз кІандайвал ийиз жеда. ³⁵ За и гафар квез са квелди ятІани къадар эцигун паталди ваь, куь хийирдиз лугъузвайди я. Заз кІанзавайди куьне Реббидиз яргъал тевгъена лайихдаказ датІана къуллугъ авун я.

³⁶ Ни вич вичин лишан кутунвай рушав лайих тушир саягъда эгечІаваз гъисабзаватІа, ва адавай вичин гъашер гъиссер къаз жезвачтІа, къуй ада вичиз кІандайвал авурай. Гунагъ жедач, къуй абуру мехъер авурай. ³⁷ Амма инсанди паб гъидач лагъана кІевелай къетІнаватІа, ам садани мажбур ийизвачтІа, адавай вич къаз жезватІа, лишан кутунвай рушак къягъ тавун вичин рикІяй къетІ авуналди, ада вич хъсандаказ тухуда. ³⁸ Гъа икІ, ни вичин лишан кутунвай руш гъизватІа, ада вич хъсандаказ тухузва, паб тегъизвайда вич гъадалайни хъсандиз тухузва.

³⁹ Паб уьмуърлух вичин гъуьлуьхъ галкІанва, анжах адан гъуьл рагьметдиз феи чІавуз адавай азаддаказ вичиз кІандайдаз гъуьлуьз хъфиз жеда; кьилинди — а кас Реббидиз талукьди хьурай. ⁴⁰ Амма зи фикирдалди гъуьлуьз техъфейтІа, адаз генани гзаф бахт жеда. Заз чиз, закни Аллагьдин Руьгь* ква.

Бутриз кьурбанд авунвай тІуьникай

8 ¹ Гила бутриз* кьурбанд авунвай* тІуьнрин месэладикай. Чаз виридаз чирвал авайди чаз райж я, амма чирвили инсанрин кьама ял твада, муьгъуьббатди* несигьат гуда. ² Вичиз са вуч ятІани чизва лугьуз фикирзавайдаз гьакьикъатда гьеле лазим тир саягьда чизвач. ³ Амма Аллагьдиз Вич низ кІанзава-тІа чир хьанва.

⁴ Гьа икІ, бутриз кьурбанд авунвай тІуьникай. Чаз малум я хьи, дуьньяда чпиз икрамзавай бутар са затІарни туш, ва са Аллагьдила гьейри масад авач. ⁵ Чпел «аллагьар» тІвар* алайбур аватІани, кІандатІа абур цава хьурай, кІандатІа чилел — рикІивайни жуьреба-жуьре «аллагьар» ва «агъаяр» гзаф ава, — ⁶ амма чун паталди авайди анжах са Аллагь Буба* я, чун вири Гьадалай я, Гьам паталди чна уьмуър тухузва ва анжах са Ребби* Иса Месигь* я, Гьадалдини вири арадал атана ва Гьадалди чна уьмуър кьачуна. ⁷ Амма виридаз и кар малум туш. Бязибур икьван чІавалди бутрив акьван вердиш хьанва хьи, абуру ахтин тІуьн недайла, абуру адакай кьурбандриз ганвай тІуьникай хьиз фикирзава. Гьа береда абурун зайиф вижданди абуруз чеб михьибур туширди лугьузва. ⁸ Амма тІуьни Аллагьдиз мукьва жез куьмекзавайди туш. Чна са затІ нен тийиз хьайитІа, чаз пис жезвач, чна нез хьайитІани, чаз хьсан жезвач. ⁹ ЯтІани, килиг, тІуьн хкягьунин жигьетдай куь азадвал зайифбур патал кІвач галкІидай кьван жедайвал тахьурай. ¹⁰ Вучиз лагьайтІа садаз, ваз и чирвал аваз, вуна бутриз ибадат* ийизвай кІвале нез акуртІа, ви гуьгъуьналлаз зайиф виждан авай гьадавни бутриз кьурбанд авунвай тІуьн нез тадачни? ¹¹ Гьа икІ ви чирвили вичин паталай Месигь кьейи зайиф стха-вах телефда. ¹² И саягьда стхайрин-вахарин аксина гунагьар* ийиз ва абурун зайиф виждандал хер ийиз, куьне Месигьдин аксина гунагьар ийизва. ¹³ Гьавилай, зи тІуьниз килигна зи стхади-ваха гунагь ийизватІа, за як гьич тІуьн тавун хьсан жеда — идалди стхадив-вахавни гунагь ийиз тун тавун патал.

**Иса Месигьдин илчи яз,
Павела вич масадбур патал муьтӱуьгьарун**

9 ¹Зун азад тушни кьван? Зун илчи* тушни бес? Заз чи Ребби* Иса ақуначни бес? Реббидин жигьетдай куьн аради́з атун зи кар тушни кьван? ²Масадбур патал зун илчи туштӱани, куьн паталди зун илчи я! Куьн Реббидихь галаз хьун зи илчивал тестикь авун я. ³Зун айибзавайбуруз зи суалар ихьтинбур жеда. ⁴Чаз недайдини хьвадайди кьабулдай ихтияр авачни бес? ⁵Муькуь илчийри, Реббидин стхайри ва Кифади хьиз, жувахь галаз имандаллай* жуван пабни тухудай ихтияр чаз авачни кьван? ⁶Я тахьайтӱа жуваз недайди гьилиз гьун лазим тирбур анжах зунни Барнаба яни? ⁷Вичин аскервили́н кьуллугьдихь галаз алакьада авай хар-жар гьи аскерди ийизва кьван? Ципицӱбагь кутуна, ахпа анай ципицӱар тинедайди вуж я? Нехир хуьз, адакай нек тахьвадайди вуж я? ⁸Ибур за анжах инсандиз хас кьатӱунрай лугьузвай гафар яни кьван? Кьанундини* гьадакай лугьузвачни бес? ⁹Гьикӱ лагьайтӱа, Мусадин* Кьанунда кхьенва: «Юг гатазвай яцран сив кӱевмир»¹. Аллагьдин фикирда авайди яц яни? ¹⁰Им Ада чакай лугьузвачни мегер! Гьелбетда, чун паталди икӱ кхьенва: «Цан цазвайда цан цана кӱанда, юг гатазвайда юг гатана кӱанда ва гьарда бегьердикай вичин пай кьачуда лагьана умудна кӱанда». ¹¹Чна куь аради́з руьгьани тум вегьенватӱа, чна квелай агьвал галай бегьер кьачуртӱа, им кьадардила́й артухан кар жезвани кьван? ¹²Масадбуруз куь патай куьмек кӱан жедай ихтияр аватӱа, чаз гьабурулайни гзаф ихтияр ава.

Ятӱани чна и ихтиярдикай менфят кьачуначир, Месигьдин* Шад Хабар* чи патай са манийвални авачиз чукӱун патал, чун вири эхиз гьазур я. ¹³Ни Аллагьдин Кӱвале* ибадат* ийизватӱа, гьадаз кьил хуьн патал лазим затӱар Аллагьдин Кӱвале агакьзавайди кьез чизвачни кьван? Ни кьурбангандив* ибадат ийизватӱа, гьадаз кьурбанд авунвайдакай* пай кьеззавайди кьез чизвачни кьван? ¹⁴Гьа икӱ Реббиди ни Шад Хабардикай муштулухар гузватӱа, адас и кардай лазим затӱарни гурай лагьана эмирни авунва. ¹⁵Амма за и ихтияррикай садакайни менфят кьачунач, гилани за куьне заз гьахьтин куьмек гун паталди кхьиззавайди туш. Тариф квадарунилай заз кьейитӱа хьсан я. ¹⁶За Шад Хабардикай

¹ 9:9 Киххьей Кьанун 25:4.

муштулухар гузва лугъуз дамахарзавач, им зи буржи я, за Шад Хабардикай муштулухар гун техъийиз хъайитІа, заз жедайди гуж я! ¹⁷ За и кар жува хкъяна ийизвайди тиртІа, завай и кардай къазанжини къачуз жедай, амма и кар за жуван буржи яз ийизва, вучиз лагъайтІа и тапшуругъ заз Аллагъди ганва. ¹⁸ Зи къазанжи куькай ибарат я? Ам адакай ибарат я хъи, Шад Хабардикай муштулухар гуз, за и кар гъакъи авачиз ийизва ва заз Шад Хабар гуникай за са менфятни къачузвач.

¹⁹ Зун виридакай азад ятІани, жезмай къван гзаф инсанар Аллагъдихъ элкъуьрун патал за жувакай вирибурун лукІ авунва. ²⁰ Чувудар* желб авун патал, закай чувудар патал чувуд хъгинди хъана. Зун Къанундик квачирди ятІани, Къанундик квайбур патал зун Къанундал амалзавайди яз хъана. ²¹ Зун Месигъдин къанундик хъун себеб яз Аллагъдин къанундикай зун азад туштІани, Къанун авачирбур Аллагъдихъ элкъуьрун патал закай абуруз Къанун авачир хъгинди хъана. ²² Зайифбурни чІалал гъидайвал, закай зайифбур патал зайифди хъанва. Гъич тахъайтІа, са къадар къванбур хъайитІани хиласун патал, закай вири патал вири хъана. ²³ И вири крар за Шад Хабардин хатурдай ва адан хийир-дубаяр* къачун патал ийизвайди я.

²⁴ Квез чизвачни къван: звер авунин акъажунра иштиракзавай-бур гзаф, амма гъалибдар сад жеда? Гъавилияй савкъват къачуз жедайвал звер ая. ²⁵ Гъар са иштиракзавайда акъажунриз гъазур жезвай чІавуз вири затІарилай гъил къачуда, икІ ада пуч жедай таж къачун патал ийизва. Чун лагъайтІа, пуч тежедай тажунихъ физ алахъзава. ²⁶ Гъавилияй за макъсад авачиз зверзавач ва гъава гъутарив язавач. ²⁷ Ваъ, масадбуруз Шад Хабардикай муштулухар гудай чІавуз зун жуван дережадай вегъин тавун патал, за жуван беден лигимарзава ва за ам жуваз табий ийизва.

Исраилдин тарихдай тарсар

10 ¹Стхаяр-вахар, заз чи вири бан-бубаяр циферик кваз хъайидакай ва гъуьляй тІуз фейидакай куьн са хабарни авачиз таз кІанзавач. ²Циферани гъуьле абурув виридав Мусадиз* талукъбур яз цик акахъун къачуз* тунай. ³Абуру вирида цаварилай атай гъа са тІуьн незвай ⁴ва гъа са хъвадайди хъвазвай. Абуру чпихъ галаз къвезвай Руьгъдин* гъа са рагай хъвазвай, гъа раг Месигъ* тир. ⁵Амма абурукай гзафбуруз Аллагъди майил ийизвачир ва эхирни абурун мейитар къурум тирвал чкІанай.

⁶ Им чаз виридаз чешне я: чна, абуру тПалабайвал, писвал тПалабна кІандач. ⁷ Каламда*: «Халкъ нез-хъваз ацукъна, гуь-гуьнлайни къугъунариз къарагъна»^і, – кхьенвайвал, абурукай бязибуру авур хъиз, бутриз* икрам ийимир. ⁸ Абурукай бязибуру авур хъиз, чнани явавал тийин, гъа явавили са юкъуз къанни пуд агъзур кас рекъидайвал авунай. ⁹ Гуьгуьнлай гуьулягъри кІасна къейи абуру авур саягъда тежедайвал, чна Месигъ синагъ тийин. ¹⁰ Абурукай бязибуру хъиз, наразивални ийимир, гъавиляй терг ийидай малаикди* абур къенай.

¹¹ И крар абурун къилел чешне яз атанай. Им эхирзаманда авай чун патал тагъким яз кхьенва. ¹² ГъаІ хъайила, са низ яТІани вич мягкъемдиз акъвазнавайди хъиз аватІа, къуй ам вич ярх тахъун патал мукъаят хъурай! ¹³ Квел икъван чІавалди ацалтзавай вири четинвилер инсанрал гъалтзавай адетдин синагъар хъунилай гъейри маса затІ туш. Куьн къадардилай артух синагъ авуниз Аллагъди рехъ гудач, Ада вичи гайи гафуниз вафа хуьзва. Квевай а четинвал эхиз хъун патал, куь къилел четинвал атай чІавуз Ада квез ам алуддай рехъни къалурзава.

¹⁴ Гъавиляй, зи играмибур, бутриз икрам авуникай къил къа-къуд. ¹⁵ За квез акъул авай инсанриз хъиз лугъузва, веревирд куьне ая. ¹⁶ Чна хийир-дуьа* ийизвай мубарак сукІради чун Месигъдин Ивидиз шерик ийизвачни къван? Чна атІузвай фа чун Месигъдин Бедендиз шерик ийизвачни къван?

¹⁷ Фу сад тир хъиз, чунни, гзаф яТІани, са беден я, вучиз ла-гъайтІа сад тир фа чи пайни ава.

¹⁸ Исраилдин* халкъдиз килиг: къурбанд авунвайди* нез-вайбур вири са къурбангандиз* шерик жезвачни? ¹⁹ За лугъузвани къван: бутдихъ ва я къурбанддиз акъуднавайдахъ са гъихътин яТІани метлеб ава? ²⁰ Гъелбетда, ваъ, амма кар ана ава хьи, мажусийри* чпин къурбандар гуналди, абур Аллагъ-диз ваъ, чІуру жинерриз* къурбанд ийизва. Амма заз куьн жинеррихъ галаз алакъада хъана кІанзавач. ²¹ Квевай гъа са вахтунда Реббидин* сукІрадаини жинеррин сукІрадай хъваз жедач, гъа са вахтунда Реббидин суфрадилай* ва жинеррин суфрадилай нез жедач. ²² Ва я чна Аллагъдик хъилен цІай ку-тазва лагъана фикирзавани? Чаз Адалай гзаф къуват гвайди авани къван?

^і 10:7 ЭхкъечІун 32:6.

Вири Аллагъдин баркалла паталди я

²³ Куъне лугъзва: «Вири ихтиярар ава». Амма виридакай хийир авач. «Вири ихтиярар ава», амма вирида са вуч ятІа арадал гъуниз къуллугъзавач. ²⁴ Къуй садни жуваз кІандайвал ийиз алахъ тавурай, амма масадбурун хийирдихъ гелкъуърай.

²⁵ Базардал маса гузвай вири як, ам гъинай атанватІа чир тавуна, рикІин секинвилив неъ, ²⁶ вучиз лагъайтІа

*«чил ва чилел алай къван вири
Реббидинди я»¹.*

²⁷ Иман* гвачир касди квез фу нез эверай чкадиз квез физ кІан хъайитІа, квез теклифзавай къван вири затІар, жузунар тавуна, рикІин секинвиливди неъ. ²⁸ Амма квез ихътин чІавуз «Им къурбанддин як я», — лугъз хъайитІа, квез икІ лагъай касдин ва виждандин секинвилин хатурдай ам немир — ²⁹ зи фикирда авайди ви хуси виждан ваъ, маса касдин виждан я. Вучиз зи азадвал чарадан вижданди айибдайвал жеда къван? ³⁰ За Аллагъдиз шукур ийиз незватІа, а тІуън себеб яз зун вучиз айиб авурай къван?

³¹ Гъа икІ, куъне вуч ийиз хъайитІани, нез ва хъваз хъайитІани, Аллагъдиз шукур ийидайвал ая. ³² Сад паталдини кІвач галкІидай къван жемир — я чувудар* паталди, я муъкуъбур паталди, я Аллагъдин иманийрин кІватІал* паталди. ³³ За хъыз, вирибуруз вири крара абур рази жедайвал ая. Зун жуван хийирдихъ ваъ, гзафбур хилас хъун патал, гъабурун хийирдихъ къекъвезва.

11 ¹ За Месигъдилай* чешне къачузвайвал, куънени залай чешне къачу.

Аллагъдиз ибадат ийидай чІавуз жува жув тухуникай

² Вири крара куъне зун рикІел хуънал ва куъне куън за квез гайи адетдив къадайвал тухунай за куъ тарифзава. ³ Заз квез чир хъана кІанзава хъи, гъар са итимдин къил Месигъ* я, гъар са папан къил — адан гъуъл я, Месигъдин къил Аллагъ я. ⁴ Итимди къилел алаз дуъа* ва я пайгъамбарвал ийизватІа, ада вичин къил абурдай вегъизва. ⁵ Папани къил кІев тавуна дуъа ва я пайгъамбарвал

¹ 10:26 Забур 23:1.

ийизватІа, гъадани вичин кьил абурдай вегъизва. Им ада вичин кьил твана лагъай чІал я. ⁶ Папа кьил кІевзавачтІа, къуй ада ми-хъиз вичин чІарар турай. Папа кьил тун ва я чІарар атІун бея-бурвал яз гъисабзаватІа, къуй ада кьил кІеврай. ⁷ Итимди вичин кьил кІевна кІандач, гьикІ лагъайтІа, ам Аллагъдин къамат ва Адан баркалла* я. Паб лагъайтІа, вичин гъуьлуьн баркалла я.

⁸ Итим папалай ваъ, паб итимдилай хъанвайди я. ⁹ Итим паб патал ваъ, паб итим патал халкъ авунвайди я. ¹⁰ Гъавиляй мала-икрин* хатурдай папан кьилел гъукумдин лишан хъана кІанда.

¹¹ ЯтІани Реббидин* вилик я паб, я итим сад садалай аслу тушиз жедач, ¹² вучиз лагъайтІа паб итимдилай хъайивал, итимни папа ханва, амма вири Аллагъди халкънава. ¹³ Куьне фагъума, папаз кьилел алачиз дуьа авун кутугнавани къван? ¹⁴ Итимди яргъи чІарар тазватІа, им ам патал беябурвал я, чаз ацукъуни-къарагъуни гъакІ лугъузвачни къван? ¹⁵ Гъа са вахтунда паб патал яргъи чІарар абур я. ГьикІ лагъайтІа, папаз яргъи чІарар шаршавдин чкадал ганва. ¹⁶ Са низ ятІани захъ галаз и кардин паталай гъуьжет ийиз кІанзаватІа, заз гъасятда адаз лугъуз кІанзава: я чаз, я Аллагъдин иманийрин* муькуь кІватІалриз маса адет авач.

Реббидин суфра кутун

¹⁷ И тагъкимар гуналди, за куь тариф ийизвач лугъуз кІанзава заз, вучиз лагъайтІа куьн санал кІватІ хъунри хийирдилай гзаф зарар гъизва. ¹⁸ Сад лагъайди, куьн иманийрин кІватІал* хъиз, санал кІватІ жезвай берейра куьн пайи-паяр жезва лугъуз ван хъана заз. Са патахъай зун и ванерин чІалахъни жезва. ¹⁹ Куь арадавай фикиррин чаравални квекай вуж синагъра мягъкем ятІа къалурун патал хъун лазим я. ²⁰ Амма санал кІватІ жезвай берейра куьне ийизвай крариз Реббидин суфра* кутунин карда иштиракун я сакІани лугъуз жедач. ²¹ Куьне гъар сада жува гъанвайди незва, гъакІ садбур гишила амукъзава, муькуьбуру сархуш жедалди хъвазва. ²² Тъуьн-хъун паталди квез жуван кІвалер авачни? Им Аллагъдин иманийрин кІватІал беябур авун ва чпиз недай затІни авачирбур русвагъ авун тушни къван? За квез вуч лугъун? И кардай куь тариф ийидани? Гъелбетда, ваъ! ²³ ГьикІ лагъайтІа, за Реббидивай* Вичивай къабулна, квев агакъарна хьи, Иса Месигъ* маса гайи йифиз Ада фу гъиле къуна ²⁴ ва ризкъи гудай дуьада* шукурна, фу чІук-чІук авуна ихътин гафар лагъана: «Им куь паталай гузвай Зи Беден я. Зун рикІел хкиз гъа икІ ая». ²⁵ Нянин

тЎунилай кьулухъ Ада сукІра гъиле кьуна, дуъа авуна ва лагъана: «И сукІра Зи Ивидалди кутЎуннавай цІийи Икърар* я. Гъар гъилера Зун рикІел хкун патал хъвадайла, гъа икІ ая». ²⁶ Вучиз лагъайтІа гъар гъилера и фу недайла ва и сукІрадай хъвадайла, куъне Ребби хкведалди Адан кьиникьикай шагъидвалда.

²⁷ Гъа икІ, кутуг тавур саягъда фу незватІа ва сукІрадай хъвазватІа, ада Реббидин Бедендин ва Ивидин аксина гунагъ* ийизва. ²⁸ Фу недалди ва сукІрадай хъвадалди вилик инсанди вичи вич чиррай, ²⁹ вучиз лагъайтІа Реббидин Бедендин метлеб къатЎун тавуна незвай ва хъвазвай гъар сада вичиз кар къадайвал ийизва. ³⁰ Куъ арада чандин жигъетдай зайифбур ва азарри кьунвайбур гзаф авайди, гъатга рагъметдизни фенвайбур тІимил тахъун гъавилай я. ³¹ Чна чун синагъ ийизвайтІа, Аллагъди чи дуван ийидачир. ³² Амма чи дуван Реббиди ийизвайла, чаз амай дуъньядихъ галаз санал кар атЎун патал, чаз тербия яз жаза гузва.

³³ Гъа икІ, стхаяр-вахар, куън санал нез кІватІ жедайла, сада сад вилив хухъ. ³⁴ Куъ кІватІ хъунухърай куъ дуван тийидайвал, низ гишин ятІа, къуй ада кІвале тЎурай.

Зун куъ патав атайла, за амай крарни гуънгуъна твада.

Руъгъ – сад, паяр – гзаф

12 ¹ Гила, стхаяр-вахар, ша чун Руъгъдин* паярикой рахан. Заз куън абурукай хабар авачиз амукъна кІанзавач. ² Куън мажусияр* тир чІавуз квез са куъ ятІани лал бутар* галайнихъ рум гайиди куъ рикІел алама. ³ Гъавилай гъавурда акьукъ: Аллагъдин Руъгъди гъевес кутунваз рахазвай садани «Исадиз лян-нет хъурай», – лугъудач, ва садани «Иса Ребби* я», – лагъана хиве къадач, икІ лугъун патал адак Пак Руъгъди* гъевес кутун тавуртІа.

⁴ Паяр гъар жуърединбур ава, амма Руъгъ гъа сад я. ⁵ Везифарни гъар жуърединбур ава, амма Ребби гъа сад я. ⁶ Гъерекатар гъар жуърединбур ава, амма абур гъа са Аллагъди арадал гъизва.

⁷ Руъгъ гъар садаз уртах кардин хийир патал винел акъатзава. ⁸ Садаз Руъгъди акьул квай ихтилатар авун гузва; муъкуъдаз гъа Руъгъди чирвал агакъарун гузва; ⁹ са низ ятІани гъа Руъгъди къетІен иман* гузва; са низ ятІани гъа Руъгъди дири хъхъунин паяр гузва. ¹⁰ Садаз аламатдин таъсир квай къуватар, муъкуъдаз пайгъамбарвилер, пуд лагъайдаз Руъгъдилай вуч атанва-атанвач чара ийидай алакьун гузва; са масадаз течир жуъреба-жуъре чІалар

ганва, амма са низ ятІани гѣа чІаларал лагъанвай гафарин мана ачухардай алакьун ганва. ¹¹ Ибур вири гѣа са Руьгьдин гьерекатар я, Ада Вичиз кІандайвал гьар садаз Вичин пай гузва.

Беден – сад, адан паяр – гзаф

¹² Беден гзаф паярикай ибарат тирвал, абур санал хьуни са беден тешкилзавайвал, Месигьни* гьакІ я. ¹³ Чакай са Беден хьун патал, чун вири са Руьгьда* туна, кІандатІа чун чувудар* ва я муькуьбур хьурай, лукІар ва я азадбур хьурай, чна гѣа са Руьгьдикай хъванва. ¹⁴ ГьикІ лагъайтІа, беденни гѣа са паюникай ваъ, гзафбурукай ибарат хъанва. ¹⁵ КІвачи «Зун бедендиз талукъ туш, вучиз лагъайтІа зун гьил туш!» – лагъайтІа, гъавиляй тушни кІвач бедендин пай тирди? ¹⁶ Япу «Зун вил туш, ва гъавиляй зун бедендиз талукъ туш!» – лагъайтІа, гъавиляй тушни яб бедендин пай тирди? ¹⁷ Вири беден са виликай ибарат тиртІа, бес чаз гьикІ ван къведай? Вири беден са япукай ибарат тиртІа, ни гьикІ къведай? ¹⁸ Амма Аллагьди Адаз Вичиз кІандайвал бедендин гьар са паюниз вичин ийидай кІвалах гана. ¹⁹ Тамамдиз анжах са паюникай ибарат жезвайтІа, бедендин гьал гьикІ жедай? ²⁰ ГьакІ хъайила, бедендин паяр гзаф я, амма вирида са беден арадал гъизва. ²¹ Виливайни гъилиз лугьуз жедач: «Вун заз герек авач!» Къиливай кІвачериз лугьуз жедач: «Куьн заз герек авач!». ²² Аксина, чаз чеб амайбурулай зайиф яз аквазвай паяр гьакъикъатда виридалайни гзаф лазимбур жезва. ²³ Чи фикирдалди чпиз са акъван гьуьрметун лайих тушир паярин къайгъу чна мадни гзаф чІугвазва. Абурдив къан тийизвай паяр чна мукъуфдивди кІевирзава, ²⁴ абурдив къазвай паяр патал и кар авун герек туш. Амма Аллагьди беден а саягъда туькІуьрнава ва и кар чи къиле тунва хьи, чна бедендин абурдив къан тийизвай паярин къайгъу гзаф чІугвадайвал, ²⁵ беден пайи-паяр тежедайвал, амма сада садан къайгъу сад хьиз чІугвадайвал авунва. ²⁶ Са паюниз азиат жезватІа, адахъ галаз амайбурузни азиат жезва, са паюнин тариф ийизватІа, адахъ галаз амайбурни шад жезва.

²⁷ Гѣа икІ куьн Месигьдин* Беден я, квекай гьар сад са пай я. ²⁸ Иманийрин кІватІалда* Аллагьди сад лагъайбур илчияр* яз, къвед лагъайбур пайгъамбарар* яз, пуд лагъайбурни муаллимар яз тайинарнава. Ада садбуруз аламатар къалурдай къуват ганва, муькуьбуруз дири хьийидай алакьун пай яз ганва, садбуруз

муьгътежбуруз куьмек гун пай яз ганва, муькуьбуруз идара авун пай яз ганва, бязибуруз течир жуьреба-жуьре чІалар ганва. ²⁹ Вири илчияр яни мегер? Вири пайгъамбарар яни къван? Вири муал-лимар яни къван? Вирида аламатар ийизвани? ³⁰ Дири хийидай пай виридаз ганвани къван? Течир чІаларалди вири рахазвани? И чІаларин мана ачухариз виридалай алакьдани къван? ³¹ Куьн гъабурулайни важиб авай паяр къачуз алахъзава.

Амма за квез виридалайни хъсан рехъ къалурда.

Муьгъуьббатдикай тарифдин мани

13 ¹ Завай инсанрин ва малаикрин* чІаларалди рахаз жезватІа, амма захъ муьгъуьббат* авачтІа, зун ванзавай буьруьнж ва я зигърингъарзавай литаврияр хъунилай гъейри маса затІ туш. ² Заз пайгъамбарвилин пай ганватІа ва заз вири сирер чизватІа, заз вири чирвилер ганватІа ва захъ дагълар чкадилай юзурдай иман* аватІа, амма муьгъуьббат авачтІа, зун са затІни туш. ³ За жуван эменни пай авуртІани ва жуван беден цІуз вегъейтІани, амма захъ муьгъуьббат авачтІа, за жува жув къурбанд авуни* заз са хийирни гудач.

⁴ Муьгъуьббатдихъ сабур ава, ам къени я, ада пехилвалдач ва вичи вичин тарифардач, ада къама ялар твадач, ⁵ адалай векъи жез алакьдач, ам вичин хийирдихъ гелкъведач, ам туьнт жедач ва ада писвал рикІел хуьдач. ⁶ Ам гъахъ тахъунал шад жедач, амма гъакъикъатдал шад жеда. ⁷ Ада вири тахсирар тахъай гъисаб ийида, виридан чІалахъ жеда, виридак умуд ку-тада, вири эхда.

⁸ Муьгъуьббат са чІавузни акъалтІдач. Пайгъамбарвилер куьтягъ жеда, течир чІалар кис жеда, чирвилер куьтягъ жеда. ⁹ Вучиз лагъайтІа, чи чирвилер тамамбур туш, ва чи пайгъамбарвилерни са къадардинбур я. ¹⁰ Тамамвал алукуьайла, гъа чІавуз бегъем тушир вири крар куьтягъ жеда. ¹¹ Аял тир чІавуз зун аял хъиз рахазвай, фикирни аялди хъиз, веревирдни аялди хъиз ийизвай. Амма зун чІехи хъайила, за жуван аялвилин хесетрал эхир эцигна. ¹² Чаз исятда, рагъул гуьзгуьдай хъен аквадайди хъиз, какахъна аквазва. А чІавуз лагъайтІа, чаз чин чинал аквада. Исятда заз чизвайди са къадар я, ахпа лагъайтІа, заз, зун Аллагъдиз гъикІ чизватІа, гъакІ тамамдиз чир жеда.

¹³ Гъа икІ, амуькъзавайди и пуд затІ я: иман, умуд ва муьгъуьббат, абурукайни виридалай чІехиди муьгъуьббат я.

Пайгъамбарвал ва течир чІаларал рахун

14 ¹Муьгъуббатдин* рекъе хъухъ, Руьгъдин* паяр къачуз алахъ, иллаки пайгъамбарвал ийиз хъунин пай. ²Вуж вичиз течир чІалал рахазватІа, ам инсанрихъ галаз ваъ, Аллагъдихъ галаз рахазва, вучиз лагъайтІа, адан гъавурда садни акъазвач, ада руьгъдалди сирер лугъузва. ³Амма пайгъамбарвал ийизвайда инсанриз, абуруз несигъат яз, кІубанарун яз ва сабур гун яз лугъузва. ⁴Течир чІалал рахазвайди анжах са вичиз несигъат гуз рахазва, амма пайгъамбарвал ийизвайди иманийрин кІватІалдиз* несигъат гуз рахазва. ⁵Заз куьн вири течир чІаларал раханайтІа кІандай, амма куьне пайгъамбарвал авунайтІа мадни хъсан жадай. Течир чІаларал рахазвайда вичин рахунрин мана ачухарзавай ва адалди иманийрин кІватІалдиз несигъат гузвай дуьшуьшар квачиз, течир чІаларал рахазвайдалай пайгъамбар* вине я. ⁶Стхаяр-вахар, зун куь патав атана течир чІаларал рахаз хъайитІа, зи гафара я керемат*, я чирвал, я пайгъамбарвал, я несигъат авачиз хъайитІа, за квез вуч хийир гуда? ⁷Ша чна мисал яз чан алачир ван акъудзавай алатар тир кфил ва я арфа къачун. Абура, ванер сад садавай чара тежез, макъамар ягъиз хъайитІа, квез макъам гъа алатралди язавайди гъикІ чир хъурай? ⁸Къаргъуди къил акъатдайвал тайин хабар- ишара* ягъ тавуртІа, женгиниз вуж гъазур жада? ⁹Куь арадани гъакІ я. Куьне меселди, къил акъатдайвал, атІуз-атІуз течир чІалал гафар лугъуз тахъайтІа, куьне вуч лугъузватІа инсан гъикІ гъавурда акъурай? Куьне лагъай гафар гару тухуда. ¹⁰Дуьньяда жуьреба-жуьре чІалар гзаф ава, ва абурухъ гъардахъ вичин мана ава. ¹¹Заз лугъузвай гафарин мана чизвачтІа, зав рахазвайдан гъавурда зун акъадач ва гъамни зи гъавурда акъадач. ¹²Куь арадани гъакІ я. Квез квехъ Руьгъдин паяр хъана кІанзаватІа, абур квехъ булвилелди жадайвал ая, амма иманийрин кІватІалдиз хийир жадайвал хъурай.

¹³Гъавилай течир чІалал рахазвайда вичиз мана ачухарунин пай хъун патал дуьа* авурай. ¹⁴Зун течир чІалал рахадай чІавуз зи руьгъди дуьа ийизва, амма акъул и кардик квач ва идакай масабуруз са хийирни авач. ¹⁵ГъакІ хъайила за вуч ийин? Заз руьгъдалдини дуьа ийиз, акъулдалдини дуьа ийиз кІанзава. Заз руьгъдалдини мани лугъуз, акъулдалдини мани лугъуз кІанзава. ¹⁶Вуна руьгъдалди Аллагъдиз шукур ийизватІа, чІал течирдавай «амин» гъикІ лугъуз жада? Вучиз лагъайтІа, вуна вуч лугъузватІа

ам гъавурда акъадач! ¹⁷ Вавай Аллагъдиз хъсандаказ шукурар ийиз жеда, амма и карди маса касдиз хийир гъидач.

¹⁸ За жув течир чІаларал квелай гзаф рахазва лугъуз Аллагъдиз шукур ийизва. ¹⁹ Амма иманийрин кІватІалда, течир чІалал цІуд агъзурралди гафар лугъудалди, масадбуруз несигъат жедай, гъавурда акъадай анжах вад гаф лугъуз кІанзава заз.

²⁰ Стхаяр ва вахар, акъулдалди аялар жемир. Писвилин рекъяй аялар хъиз, амма акъулдалди чІехибур яз хъухъ.

²¹ Къанунда* Реббиди* лагъанва:

*«Чара чІаларал рахазвай инсанрин куьмекдалди,
патан чилин эгълийрин мецералди
Зун рахада и халкъдив,
амма гъа чІавузни абуру Заз яб гудач»¹.*

²² Гъа икІ течир чІалар иманияр* паталди ваъ, иман* гвачирбур паталди ишараяр я. Пайгъамбарвал авун иман гвачирбур паталди ваъ, иманияр паталди я. ²³ Гъавиляй, вири иманийрин кІватІал кІватІ хъана течир чІаларалди рахаз хъайитІа, наши ва иман гвачир ксар атайтІа, абуру куь акъул фенва лугъудачни? ²⁴ Амма вирида пайгъамбарвал ийидай чІавуз иман гвачирди ва я нашиди атайтІа, адан гунагъар* винел акъудда, вирида ам айибда. ²⁵ Адан рикІин вири чинебан ниятар винел акъатда, ва ада, чинихъди ярх хъана, Аллагъдиз икрамда ва ван алаз лугъуда: «Куь арада гъакъикъатдани Аллагъ ава!»

Ибадат авунин къайда

²⁶ Вучда, стхаяр-вахар? Куьн санал кІватІ хъайи чІавуз, квед гъар садав мани ва я чирвилин гаф, ва я керемат*, ва я чІал, ва я а чІалал лагъайдан мана гватІа, къуй им вири иманийрин кІватІалдиз* несигъат яз хъурай. ²⁷ Течир чІалал рахадайбур аватІа, къуй къвед рахурай, гзаф хъайитІа, пуд рахурай ва чебни нубат-нубатдалди, амма са касди гъавурда турай. ²⁸ Куь арада гъавурда твадай кас авачтІа, иманийрин кІватІалда кисрай ва анжах ви-чизни Аллагъдиз лугъурай.

²⁹ Пайгъамбарарни* къвед ва я пуд рахурай, амайбуру чпиз ван хъайидакай веревирдер авурай. ³⁰ КІватІ хъанвайбурукай са низ

¹ 14:21 Яшай 28:11-12.

ятлани керемат атайтла, кьуй сифтедай рахазвайди кис хурай. ³¹ Квевай виридавай жуваз несигьат ва кТубанвал кьачуз хьун патал, квевай нубатдалди пайгьамбарвал ийиз жада. ³² Пайгьамбарривай чпин руьгь идара ийиз жада, ³³ вучиз лагьайтла Аллагь кьайда тахьунин ваь, ислягьвилин Аллагь я.

Месигьдиз* талукьбурун вири кВатлалра хьыз, ³⁴ папар ибадатдин* вахтунда кис хурай. Абуруз рахадай ихтияр авач, амма абур, Къанунди* тЛалабзавайвал, табий хурай. ³⁵ Абуруз са вуч ятлани чириз кИанзаватла, и кардикай абуру кВале чпин гьуьлеривай хабар кьурай, вучиз лагьайтла иманийрин кВатлалда папаз рахун кутугнавач.

³⁶ Аллагьдин Гаф эвелни-эвел квелай атайди я ва я анжах квевагакьайди я лагьана фикирзавани куьне? ³⁷ Ни вич пайгьамбар ва я Руьгьдин* инсан яз гьисабзаватла, за квез кхьызвайбур Реббидин* Вичин тагькимар тирди хиве кьурай. ³⁸ Са ни ятлани и кар кваз кьазвачтла, гьам вични кваз кьадач.

³⁹ Гьа икI, стхяяр-вахар, пайгьамбарвал авунихъ гьереката, амма течир чЛаларал рахунин вилик пад кьамир. ⁴⁰ Амма вири кВалахар эдебдалди кьиле фирай ва кьайдадив кьадайбур хурай.

Кьейибурал чан хтуникай

15 ¹Стхяяр-вахар, за квез муштулук гайи, куьне кьабулай ва вичелди куьн мягькем хьайи Шад Хабар* за куь рикIел хкизва. ² Куьн за квез муштулук яз гайидал кIевиз акьвазайтла, куьн гьадалди хилас жада, тахьайтла куь иман* гьаваянди я.

³ Жува кьачур виридалайни важиб тирди за квев вуганва: Каламра* авайвал, Месигь* чи гунагьрай* кьенай. ⁴ Каламда авайвал Ам кучукнай ва кьейи пуд лагьай юкьуз чан хтанай*. ⁵ Ам Кифадиз акунай ва ахпа цIикьвед тилмиздиз*. ⁶ Идалай гуьгьуьниз Ам вад вишелайни гзаф стхайриз-вахариз гьа са вахтунда акунай. Абурукай гзафбурал чан алама, са бязибур рагьметдиз фенва. ⁷ Са кьадар чАвалай Ам Якьубаз* акунай, ахпа гьакIни вири илчийриз*, ⁸ ва геж хьыз куь арадиз атай язух заз Ам виридалай гуьгьуьниз акунай. ⁹ Зун лагьайтла, илчийрикай виридалайни гьвечIиди я ва гьатта илчидин тIварцIиз* лайихни туш, вучиз лагьайтла зун Аллагьдин иманийрин кВатлалдин* геле кьекьвеннай. ¹⁰ Амма Аллагьдин берекатди* гайивал зун вуж ятла гьам я, Адан берекат зак нагьакьанди хьанач: за амайбурулай гзаф зегьмет чIугуна, яни за ваь, захь галай Аллагьдин берекатди. ¹¹ Ни

муштулух гузватІа са гафар я: за ва я абуру. Къилинди куьн чна муштулух гузвайдан чІалахъ хьунухъ я.

¹² Лагъ кван заз, Месигьдал къейидалай къулухъ чан хтана лугъуз муштулух гузватІа, квекай са бязибуру гьикІ лагъана къейибурал чан хтун жедай кар туш лугъузвайди я? ¹³ Къейибурал чан хтун авай кар туштІа, Месигьдални чан хтанвач. ¹⁴ Месигьдал чан хтанвачтІа, чна муштулух гузвайдахъни чи имандихъ са манани авач. ¹⁵ Гъа са чІавуз чакай Аллагъдикай тапан шагъидвал ийизвайбур жезва, вучиз лагъайтІа чна, къейибурал чан хкиз* тахъайтІани, Аллагъди чан хкун тавур Месигьдал Ада чан хкана лугъуз шагъидвал авунай. ¹⁶ ГьикІ лагъайтІа, къейибурал чан хквезвачтІа, Месигьдални чан хтаначир. ¹⁷ Месигьдал чан хтанвачтІа, чи иманни гъаваянди я, куь гунагъарни куь хиве ама. ¹⁸ АкІ хъайила, Месигъдихъ ийизвай иман гваз рагъметдиз фейибурни телеф хъана. ¹⁹ Чна Месигъдик кутазвай умуд анжах са и уьмуьр паталди ятІа, чун амай инсанрилайни гзаф язух гьалда ава.

²⁰ Амма Месигьдал гьакъикъатдани чан хтана! Адал рагъметдиз фейибурун арадай сифтегъанди яз чан хтанва. ²¹ И дуьньядиз ажал са касдалди гьикІ атанатІа, гьакІ са Касдалди къейидалай къулухъ чан хтунни атана. ²² Вучиз лагъайтІа Адамаз* талукъбур вири гьикІ рекъизватІа, Месигъдиз талукъ виридал гьакІ чан хкведа. ²³ Гъардахъ вичин вяде ава: сифте Месигьдал чан хтана, ахпа, Ам мад пайда хъайила, Адаз талукъбурални чан хкведа. ²⁴ Ада, гъар са гъакимвал ва гьукум ва къуват тергна, Пачагълугъ* Аллагъ Бубадив* вугай чІавуз эхир заман алукуьда. ²⁵ Аллагъди вири душманар ярхарна Месигъдин кІвачерик вегъидай вахт къведалди, Месигъди пачагъвал авуна кІанда. ²⁶ Тергна алуддай эхиримжи душман ажал я. ²⁷ Аллагъди Каламда лугъузвайвал, «вири Адан кІвачерик муьтІуьгъарна»¹. «Вири муьтІуьгъарна», – лугъудай чІавуз, гьелбетда, «вири» гафуник вири Адаз муьтІуьгъ авур Аллагъ Вич акатзавач. ²⁸ Вири Адаз муьтІуьгъ авур чІавуз, Аллагъди вирина агъавал авун патал, Хва Вични вири Хциз муьтІуьгъ Авурдаз табий жеда.

²⁹ ИкІ туширтІа, вучиз къейибурун паталай инсанри цик акахъун къачудай*? Къейибурал чан хкведачтІа, вучиз абурун паталай инсанри цик акахъун къачузва къван? ³⁰ Вучиз чнани гъар са сятда жуван уьмуьр хатадик кутазва? ³¹ Стхяр-вахар, зун

¹ 15:27 Забур 8:7.

гъар юкъуз къиникъин вилик чин-чинал акъваззава. Им за чи Ребби* тир Иса Месигъдин вилик квел дамахар ийизвайди хъиз гъакъикъатда авай кар я. ³² За, цаварал жедай уьмуьрдик умуд кутун тавуна, Эфесда вагъши гъайванар хътин инсанрихъ галаз женг чӀугунатӀа, заз идай хъайи вуч хийир ава? Къейибурал чан хквезвачӀа, вучда къван: «Ша нен, хъван, вучиз лагъайтӀа пака чун рекъида?»¹

³³ Килиг, куьн алцур жедайвал тахъуй: «Пис кӀватӀалди хъсан адетар чӀурда». ³⁴ Куьн хъун лазим тирвал, къил къилел хъша, гунагъар ийимир, гъикӀ лагъайтӀа, квекай бязибуруз Аллагъ чизвач, — и гафар за квез регъь хъун патал лугъузва.

³⁵ Мумкин я сада хабар къун: «Къейибурал гъикӀ чан хкведа? Абурухъ гъихътин беден жеда?» ³⁶ Ибур терхеба гафар я. Гъар са цил уьмуьрдин цӀир гъун патал къена кӀанда! ³⁷ Вуна тум вегъидай чӀавуз цазвайди набататдин вири беден туш къван, анжах къуьлуьн ва я са маса твар я. ³⁸ Амма Аллагъди Вичиз кӀандайвал адаз беден гузва — гъар са тварциз вичин беден. ³⁹ Вири беденар сад хътинбур туш: инсанрин беденар са жуьрединбур я, гъайванрин беденар са жуьрединбур я, къушарин беденар са жуьрединбур я, гъуьлуьн гъетрен беденар са жуьрединбур я. ⁴⁰ Цаварал алай кӀалубарни, чилерал жедайбурни ава. Цаварин кӀалубрихъ чпин иервал ава, чилинбурухъ — чпин. ⁴¹ Ракъинихъ вичин парпар ава, вацрахъ — вичин, гъетерихъни — чпин. Гъетерни чпин нубатдай экуьвилел гъалтайла садаз садалай тафават авайбур жезва.

⁴² Къейибурал чан хкведайлани гъакӀ жеда. Чилик кутур беден ктӀана чкӀида, чан хкведай беден ктӀидач. ⁴³ Чилик кутур бедендал баркалла* алач, чан хкведай бедендал баркалла жеда. Чилик кутурди зайифвиле жеда, чан хкведайди — къуватда. ⁴⁴ Чилик кутурди беден авай затӀ хъиз чкӀида, чан хкведайди Руьгъдиз* хас жуьреда жеда. Тан авай беден аватӀа, Руьгъдиз хас беденни ава. ⁴⁵ Каламди лугъузва хъи, сад лагъай инсан Адамал чан атана, амма эхиримжи Адам — уьмуьр гудай Руьгъ я. ⁴⁶ Сифтедай Руьгъдиз хасди ваъ, беден авайди къвезва, анжах ахпа — Руьгъдиз хасди. ⁴⁷ Сад лагъай инсан чилин руквадикай халкъ авунай, къвед лагъай Инсан — им цаварилай тир Инсан я. ⁴⁸ Чилин инсанар чилин сад лагъай инсан хътинбур я, цаварин инсанар цаварилай атай

¹ 15:32 Яшай 22:13.

Инсан хьтинбур я. ⁴⁹ Исятда чал гьикI чилин инсандин къамат алатIа, гьакI чун цаварин Инсандизни ухшар жеда.

⁵⁰ За квез лугъузва, стхяяр-вахар, якIукайни ивидикай Аллагьдин Пачагьлугьдин* ирссагьибар хьун мумкин туш; ктIндай са затIни ктIин тийидайдан ирссагьиб жедач. ⁵¹ Яб це, за квез исятда сир ахъайда: чун вири рагьметдиз фидач, амма вири чун ⁵² садлагъана, вил кIевна ахъайдалди, эхиримжи къаргьудин ван акъатайла, дегишарда. Къаргьудин ван акъатдайла, къейибурал члаф тежедайвал чан хкведа, чун лагъайтIа, дегиш жеда. ⁵³ Члаф жедай къван вири члаф тежедайдаз элкьуьн лазим я, ажал галай къван вири – рекьин тийидайдаз. ⁵⁴ Члафдакай члаф тежерди, рекьирдакай рекьин тийирди хъайила, гьа чIавуз и кхьенвай гафар кьилиз акъатда: «Ажал гъалибвили туькьуьнна!»ⁱ

⁵⁵ *«Я ажал, ви гъалибвал гьинава?
Я ажал, ви мизмиз гьинава?»ⁱⁱ*

⁵⁶ Ажалдин мизмиз гунагь я, гунагьди къуват Къанундивай* къачузва. ⁵⁷ Амма Аллагьдиз шукур хьурай! Ада чи Ребби Иса Месигьдин куьмекдалди чаз гъалибвал гузва!

⁵⁸ Гъавилай, зи кIани стхяяр-вахар, кIевиз акъваз. Са куьнини куь рикIе шак туна кIандач. Куьне датIана Аллагьдиз къуллугь авунин рекье агалкъунар къачу ва куь зегьмет Ребби патал гъаваянди туширди чир хьухь.

Сиягъатар авунин ниятар

16 ¹ Гила Месигьдиз* талукьбур патал пул кIватIуникай. ГалатIдин иманийрин кIватIалра* за вуч ая лагъанатIа, гьам ая. ² Гъяд юкьуз квекай гьар сада жуван мажибдикай нивай гьикьван жедатIа, пул кьилди эциг, зун атайла пул кIватIун лазим тежедайвал. ³ Зун атай чIавуз за куьне хкядай ксар, абурун гьакьиндай хьсан кьимет гузвай чарарни галаз, куьне кIватIай пул Ярусалимдиз агакъарун патал ракъурда. ⁴ Аниз зунни финиф кIан хъайитIа, зун абурухь галаз фида.

⁵ Зун куь патав, МакIедандилай къулухь къведа. Зун МакIедандай яна къвезва. ⁶ Зун са къадар вахтунда, мумкин я, вири

ⁱ 15:54 Яшай 25:8.

ⁱⁱ 15:55 Гъаши 13:14.

кьюдди куь патав гумукьда, ва куьне заз адалай гуьгъуьнизни сиягъат ийиз куьмекда. ⁷Заз кІанзавайди фидай рекъе гьакІ квел са кьил чІугун туш, Аллагьди гайитІа, за куь патав гзаф вахтунда гумукьуник умуд кутазва. ⁸Эфесда зун ЯхцІурни цІуд лагъай йикъан суваралди* амуькда, ⁹вучиз лагъайтІа ина, гзаф душманар аватІани, заз, бегьер галаз ибадат* авун патал рак геьеншдиз ачух я.

¹⁰Куь патав ТиматІей хъайитІа, адаз са куьникайни хата тахуьнин паталай къайгъу чІугу. Адани, за хьиз, Реббидин* кІвалах кьилиз акъудзава эхир. ¹¹Къуй адаз садни виняй килиг тавурай. Ахпани, ам зи патав хтун патал, адаз секиндаказ рекъе гьатиз куьмек це. За ам стхаярни галаз вилив хуьзва.

¹²Чи стха АпІаласакай лагъайтІа, за адавай стхаярни галаз куь патав атун гзаф тІалабнай. Адаз сакІани исятда къвез кІанзавачир, амма мумкинвал хъайи чІавуз ада квел кьил чІугвада.

¹³Уях хьухь! Иманда* кІевиз акъваз! ВикІегь хьухь, къуват аваз хьухь. ¹⁴Къуй куь вири крар муьгъуьббатдивди* ийизвайбур хьурай.

¹⁵За квевай тІалабзава, стхаяр-вахар: Истефас ва адан кІвалевайбур Ахайда имандал атайбурукай сифтегъанбур тирди квез чизва. Абуру чеб Аллагьдиз талукьбуруз къуллугъ авуниз бахшнава — ¹⁶ахьтин ксаризни ибадат ийизвайбуруз ва иманийрин кІватІалда къуллугъзавай вирибуруз муьтІуьгъ хьухь. ¹⁷Истефас, ФартІун ва Ахайик атай чІавуз зун гзаф шад хъанай. Абуру заз куьн галачиз заз вуч бес жезвачтІа гьам гана. ¹⁸Абуру зунни, куьнни секинарна. Ахьтин инсанрин къадир чир хьухь.

Эхиримжи саламар

¹⁹Асия виляятда* авай иманийрин кІватІалрини* квез саламар лугъузва. Акуьлан, ПрискІадин ва абурун кІвале кІватІ жезвай кІватІалдин патайни квез, Месигьдиз* талукь ксариз, чими саламар. ²⁰Инавай вири стхайри-вахари квез саламар ракъурзава. Пак* темендалди сада садаз салам це.

²¹За, Павела, квез и саламар жуван гьилелди кхъизва: ²²са низ ятІани Ребби* кІанзавачтІа, гьадаз лянет хьурай. Чи Ребби, хъша!

²³Къуй Ребби Исадин берекат* квехъ галаз хьурай.

²⁴Зи муьгъуьббат* Иса Месигьда авай квехъ галаз хьурай. Амин*.

8-9-кылера Павела Ярусалимда авай иманийрин кІватІалдиз такъатар кІватІун паталай несигъатар гузва.

Эхирда (10-13-кылер) Павел вичин гъуьжетдарри вичик кутазвай тахсиррилай вичин илчивилин дережа хуьнал элячІзава. Ахътин тахсирар кутуналди а ксариз каринфвийрин арада Павел ихтибардай авудиз ва абурал чпин тапан чирвилер илитІиз кІанзавай. Павелалай вичи ийизвай къуллугъ гъужумрикай хуьз алакъзава, и карда ада вичи Месигъ патал чІугур къван азабрикайни синагърикай, гъакІни вичив агакъбай керематрикай даях къазва.

Саламар

1 ¹Аллагъдин къастуналди хкъянавай Иса Месигъдин* илчи* Павелан ва стха ТІиматІеян патай Каринфда авай Аллагъдиз талукъ иманийрин кІватІалдиз* ва Ахайда Аллагъдиз талукъ вирибуруз.

²Аллагъдин, чи Бубадин* ва Ребби* Иса Месигъдин патай берекат* ва саламатвал хъурай квез.

Азабра сабур гузвай Аллагъдиз шукур

³Шукур хъурай Аллагъдиз, чи Ребби* Иса Месигъдин* Бубадиз*, мергъемет авай Бубадиз, гъар жуьредин теселли гузвай Аллагъдиз. ⁴Ада вири чи четинвилера чаз теселли гузва, чавайни, чи нубатда, Аллагъди чаз гузвай теселлидалди масадбуруз абурун вири азабра теселли гуз хъун патал. ⁵Чна Месигъдин чІехи азабра гъикІ иштирак ийизватІа, гъакІ чав Аллагъдилай Месигъдин куьмекдалди чІехи теселлини агакъзава. ⁶Чи четинвилер чна квез теселли ва хиласвал* хъун паталди эхна алудзава. Чав агакъзавай теселли чаз куьне сабур хуьн паталди гузва. Ада квезни чна эхзавай гъа са азабар дурумдивди алудиз куьмек гуда. ⁷Чна кІевелай квек умуд кутунва ва, куьне чахъ галаз чи азабар гъикІ пайзаватІа, гъакІ чаз гузвай теселлини пайзавайди чаз чизва.

⁸Стхяр-вахар, Асия виляятда* чи къилел атайдакай заз куьн са хабарни авачиз таз кІанзавач. Ана чи къилел атай къван азабар чи вири къуватрилай акъван гзаф хъана хъи, чан алаз амуькьникай чи гъатта умуд атІанай. ⁹Чаз акІ тир хъи, чаз къиникъин жазадалди кар атІанва, амма акІ чаз жувахъ ваъ, къейибурал чан хкизвай* Аллагъдихъ далу акализ чир хъун патал хъана. ¹⁰Ада

чун кыникъин хатавеликай хилас авуна ва мад хилас хыйи-
да. Ада чун мад хилас ийида лагъана чна Адак умуд кутунва.
¹¹ Куьнени чаз куь дуьайралди* куьмек це, гзафбуру Аллагъдиз,
Ада чаз абурун дуьайриз килигна берекат* гузвайвилай, шукур
авун паталди.

Павела вич вучиз атаначтIа лугъун

¹² Чавай чи михьи виждандал дамах ийиз жеда. Чна чун и
дуьньядани, иллаки квехъ галаз авай чи алакъайра, намус гваз ва
рикIин михъивилелди тухвана, им чаз Аллагъдин патай ганвай.
Чна чи крар и дуьньядин «камалдиз» хас жуьреда ваь, Аллагъдин
берекатдиз* хас жуьреда кыле тухуз хъана.

¹³ Чна квез кхей къван чарара куьне кIелна гъавурда такъадай
хътин са затIни авач. За умудзава хьи, эхирдал къван чи гъавурда
акъада, — ¹⁴ са къадар куьн исятда чи гъавурда акъунвайвал, — чи
Рибби* Иса хкведай юкъуз квевай чални, чна квел дамахзавай-
вал, дамах ийиз жеда.

¹⁵ Зун и кардихъ агъунва ва гъавиляй, квез къведра берекат
хъун патал, заз сифте куь патав атанайтIа кIандай. ¹⁶ МакIедан-
диз фидай рекъе заз куь патав акъваздай ва элкъвена хкведай
рекъени квел кыл чIугвадай фикир авай, гъа чIавуз куьне заз
Ягъудатдиз* физни куьмек гудай. ¹⁷ Квез и фикир фагъум тавуна
авунвайди яз аквазва жал? Ва я инсанриз хас тирвал, за гъа са
вахтунда гагъ «эхъ», гагъни «ваь» лугъузва жал? ¹⁸ За квез Ал-
лагъдин вилик тестикъзава хьи, за квез лугъузвайди ян тагана
лугъузва. ¹⁹ Вичикай квез за, Силава ва ТIиматIея хабар гайи
Аллагъдин Хва* Иса Месигъда* са тайин туширвални авач,
гагъ «эхъ», гагъни «ваь» жезвач, Ада датIана авайди анжах «эхъ»
я. ²⁰ Аллагъди гайи вири гафар Иса Месигъда «эхъ» яз тестикъ
хъанва! Гъавиляй чна Гъадалди Аллагъдин гъурметдай «Амин*»
лугъузва. ²¹ Месигъдихъ иман* авур чакай квехъ галаз ян тагу-
дайбур ийизвайди Аллагъ я. Ада чал чи къуллугъ тестикъзавай
гуьцIуьр эцигнава ²² ва Вичин муьгъуьр гьалчнава. Ада, Вичи
хиве къур вири крар кылиз акъатунин замин яз, чи рикIера
Вичин Руьгъ* тунва.

²³ Аллагъ шагъид я: зун икъван чIавалди куь патав Каринфдиз
анжах куь язухдай атанач. ²⁴ Чаз куь имандал гъакимвал ийиз
кIанзавач, ваь, чна вири кIвалахар куьн анжах шад хъун паталди
ийизва, вучиз лагъайтIа куьн имандал кIевиз акъвазнава.

2 ¹Гъавиляй за куь патав анжах куьн пашман тахьун патал мад татун кьетІнава, ²вучиз лагьайтІа за куьн пашман ийиз хьайитІа, зун шад ийидайди бес вуж хьурай? Абур за пашман ийизвай куьн тахьана вуж хьурай? ³За а чар, квез заз чпелди шадвал ийиз кІанзавайбуру зун пашман тавун паталди, кхьейди я. Зун куь шадзаватІа, куьнни ада шадвалзавайдахь зун агьунва. ⁴Квез акІ кхьиз заз акьван регьят тушир; за накьвар авахьиз ва рикІе тІал аваз кхьенай. Амма зи макьсад куьн пашман авун ваь, заз куьн гьикьван гзаф кІанзаватІа квез чир авун тир.

Гунагькардилай гьил кьахчун

⁵Пашманвал гайида зун ваь, вири куьн са кьадар (за гзафардайвал тахьуй) пашман авуна. ⁶А касдиз адав квекай гзафбурун патай агакьнавай жаза бес я. ⁷Гила лагьайтІа адалай гьил кьахчу ва ам, эхи тежедай пашманвили руьгьдай авуднаваз тежедайвал, кІубанара. ⁸Гъавиляй минет хьуй квез, адахьди куь муьгьуббат* тестикь ая.

⁹За гьакІ куьн вири краа зи чІалаз килигдатІа чирун патални квез кхьенай. ¹⁰Куьне нелай гьил кьахчузватІа, зани адалай гьил кьахчуда. Эхь, са нихь ятІани гьил кьахчудай хьтин кар аваз, за а касдилай гьил кьахчунатІа, за Месигьдин* вилик куь хатурдай гьил кьахчуна. ¹¹И карди иблисдивай* чун алцур тежедайвал авуна. Иблисдин ниятар лагьайтІа чаз лап хьсандиз чизва.

Павелаз вичин гьакьиндай чарада кхьенвай чарар герек туш

¹²Месигьдикай* Шад Хабар* гуз зун Туругьасдиз атай чІавуз Реббиди* заз рехь ахьайна. ¹³Амма завай секин хьана акьвазиз хьанач, вучиз лагьайтІа ана заз имандин* рекьйй зи стха тир ТитІ жагьаначир. Гъавиляй зун абурухь галаз чара хьхьана ва МакІедандиз рекье гьатна.

¹⁴Аллагьдиз шукур хьурай: Ада чун Месигьди кьачур агалкьунар авай Вичин сварагдик кваз датІана тухузва ва чна Месигьдикай виринра чирвилерин хуш атир чукІурзава. ¹⁵Хилас жезвайбурун ва кьиникьихь физвайбурун арада, Месигьдиз талукьбур яз, Аллагь паталди чун хуш атир я. ¹⁶Садбуруз чун ажал гьизвай пис ял я, муькуьбуруз – чан кутадай хуш атир я. Ихьтин кьуллугь кьилиз акьудиз алакьдайди вуж я? ¹⁷Чна, гзафбуру ийизвайвал,

жуваз менфят къачуз, Аллагъдин Гаф маса гузвач эхир. Чун Аллагъдин вилик, Аллагъди ракъурнавай инсанар хъыз, Месигъдиз вафа хуъз, михьи рикІелди рахазва.

Сифтегъан ва цІийи Икърар

3 ¹Чун мад чи тарифар ийиз эгечІзавайди хъыз яни? Амма куън паталди ва я куъ патай меслятдин чарар, масадбуруз абур герекзавай хъыз, чаз герек яни? ²Ваъ, чи чар куън я: чи рикІера кхъенвай, виридаз малум тир ва вирида кІелзавай чар я. ³Виридаз куън Месигъдин* чар тирди аквазва: ам чи къуллугъдин нетижада девитдалди ваъ, Аллагъдин чан алай Руьгъдалди*, вични чархун къванерал ваъ, инсанрин рикІера кхъенвай чар я.

⁴Аллагъдин вилик ихътин агъунвайвал чаз Месигъди гузва. ⁵Ам хъунухъ чахъ къетІен са вуч ятІани, са агалкъун авайвиляй туш; чи алакъунар анжах са Аллагъдивай я. ⁶Ада чаз цІийи Икърардиз* къуллугъзавайбур жедай алакъун гана. И Икърар гъилив кхъенвай Къанун* туш, ваъ, амма ам Руьгъдилай атанва. ГъикІ лагъайтІа Къанундин гъарфуни рекъизва, амма Руьгъди уьмуър гузва.

⁷Мусадиз* ганвай къуллугъ гъарфар яз къванцел атІанвай Къанундиз къуллугъ авуникай ибарат тир. Ам ахътин машгъурвиле аваз арадал гъанай хьи, исраилвийривай Мусадин нур гузвай чиниз, а экуъвал яргъалди амукъдайди туширтІани, килигиз жезвачир. Нетижада ажал гъайи и къуллугъ ахътин машгъурвиле аваз атанатІа, ⁸бес Руьгъди ийидай къуллугъ генани баркалла* алайди жедачни? ⁹Инсандик тахсир кутазвай къуллугъ ахътин машгъурвиле хъанатІа, бес инсан гъахъ-михъивилиз акъудзавай* къуллугъдиз гъихътин чІехи машгъурвал гузва! ¹⁰РикІивайни, а чІавуз машгъурвиле хъайиди, лап гзаф чІехи баркалладив гекъигайла, гъич машгъурди туш. ¹¹Вахтуналди тирди машгъурвиле хъанатІа, бес даимди гъихътин чІехи машгъурвиле жеда!

¹²Гъа икІ чахъ авай умуд акъван чІехи я хьи, чун ада викІегъарзава. ¹³Исраилвийри хкахъдай а машгъурвилеиз килиг тавун патал Мусадин авурвал, чна чи чинар кІевзавач. ¹⁴Амма абурун акъул кІеви яз ама, вучиз лагъайтІа икъван чІавалди, абуру Сифтегъан Икърардин каламар* кІелдайла, а шаршав алуд тавуна тазва, ва и Икърар Месигъ атайла куътягъ хъайидан гъавурда абур акъазвач. ¹⁵Эхъ, къенин йикъалди, Мусадин Къанун кІелдайла, чувудрин* рикІер шаршавдалди кІевнава. ¹⁶Амма Исраилдин*

халкъ Реббидихъ* элкъвезва, Ада шаршав алудзава. ¹⁷Ребби Руьгъ я, Аллагъдин Руьгъ авай виринра азадвал ава!

¹⁸Ахъа чинар авай чаз, гуьзгуьдай хъиз, Реббидин баркалладин парпар аквазва, ва чун дегиш жезва, Гъадаз ухшарбур жезва. Адан баркалла чак мадни чЕхи жезва, ам Реббидилай Вичелай къвезва, Ам лагъайтІа Руьгъ я!

ХъенчІин къапара авай хазина

4 ¹Ингъе, и къуллугъ чаз Аллагъдин мергъемерди ганваз, адакай чи рикІ вучиз хазвачтІа. ²Чна гъи жуьредин хъайитІани гъарамзада, чпел амал авуникай регъуь ийидай къайдаяр инкар ийизва, чна садни алцуларзавач ва Аллагъдин Гаф масакІа дегишарзавач. Акси́на, чна Аллагъдин вилик ачухдаказ гъакъикъятдикай хабар гузва, къуй гъар са касди вичин виждандалди Аллагъдин вилик чакай вичин фикирни лугъурай. ³Чна Вичикай муштулукъ гузвай Шад Хабардин* гъавурда са вуж ятІани акъазватІа, Ам анжах къиникъихъ физвайбур патал гъахътинди я. ⁴Абур чпин акъулар и дуьньяда аллагъвал ийизвай иблисди*, абуруз Вич Аллагъдин къамат тир Меси́гъдин* баркалладикай* Шад Хабардин экв такурай ва абуруз иман* тахъурай лагъана, буьркъуь авунва. ⁵Чна чакай ваь, Иса Меси́гъдикай Реббидикай* хъиз хабар гузва. Чун лагъайтІа Исадин гъуьрметдай куь лукІар я. ⁶«Къуй мичІивиле экв куькІуьрай»ⁱ лагъай Аллагъ Вич Экв я, Иса Меси́гъдин чинай аквазвай Аллагъдин баркалладикай чаз чирвал гуз, чи рикІера куьКвенвай Экв я.

⁷Амма и зурба къуват чи патай ваь, Аллагъдилай тирди къалурун патал и багъа хазина чна хъенчІин къапара — чи беденра — аваз тухузва. ⁸Гъар жуьредин четинвилери чун вири патарихъай чуькъуьзва, амма чун ажуз хъанвач; чун чара атІудай гъалара ава, амма чи чара атІанвач; ⁹чи геле къекъвезва, амма чун Аллагъди гадарнавач; чун кІевидаказ гатанва, амма чун къенвач. ¹⁰Чи беденда аваз чна датІана Исадин къиникъ тухузва, чай Гъадан уьмуьрни къалурун паталди. ¹¹Чал чан алама, чун Исадин килигна ажалдин хурук кутазва; ажал галай чи беденрай Исадин уьмуьр къалурун патал чун ажалдин вилик чин чинал акъвазнава. ¹²Чак ажалдин гъерекат ква, кве́к — уьмуьрдин.

ⁱ 4:6 Хъунухъ 1:3.

¹³ «Зун имандал алай, гъавиляй за лугъзвай»ⁱ кхьенвай Каламда*. Чахъ гъахътин имандин Руьгъ* авайвиляй, чнани иман ийизва ва гъавиляй Шад Хабардикай лугъзва. ¹⁴Ребби Месигьдал чан Хкайда Иса Месигьдиз талукъ тир чални чан хкида* ва куь патавай чунни акъвазардайди чаз чизва. ¹⁵Им вири куь хийирдиз я, Аллагьдин машгурвилиз ийизвай шукурар мад ва мад гзаф инсанрив агакъзавай берекатди* алахъна фидайвал авун паталди я.

Цаварик умуд кутуна уьмуьр тухун

¹⁶Гъавиляй руьгьдай аватзавач, амма чи бедендин къуватар къери жезватІани, къенепатай чун югъ-къандавай цІийи жезва, ¹⁷вучиз лагъайтІа чи къезил ва вахтуналди тир азабар, абуру чал гъизвай чІехи ва эбеди баркалладив* гекъигайла, са затІни туш. ¹⁸Чун чаз аквазвайдаз ваъ, таквазвайдаз килигзава, вучиз лагъайтІа аквазвайди – вахтуналди, таквазвайди эбеди я.

5 ¹Чаз чизва хьи, чи чилин алачух – чи беден – терг авур чІавуз цаварал чун эбеди кІвали – инсанрин гъилералди ваъ, Аллагьди халкънавай беденди вилив хуьзва. ²Чун и алачухда амай къван гагьда чна чал чи цаварин кІвал алукидай бере алукъдалди суза ийизва. ³Ам алукиайла, чун къецІил яз амукъзавач. ⁴Амма чун чи чилин алачухда амай къван ва суза ийизмай къван гагьда чаз четин я, вучиз лагъайтІа чаз чилин бедендикай магьрум хъана рекъиз кІанзавач, амма, гъакІ ятІани, ажал галай къван виридал эбеди яз чан аламукьун патал, чаз жувал даиман беден алукииз кІанзава. ⁵Гъавиляй чун чаз Руьгъ* замин хъиз ганвай Аллагьди халкъни авунва.

⁶Гъавиляй жуван чилин беденда амай къван гагьда чун Реббидивай* яргъа авунвайди чаз чизватІани, чакай чи рикІ датІана архайин я; ⁷гъикІ лагъайтІа чна чаз аквазвайдал ваъ, имандал* амал ийизва. ⁸Чи рикІ чакай архайин я ва чаз, чи беденар хтІунна фейила, Реббидин патав акъваздайвал хъана кІанзава. ⁹Гъавиляй, чун чи беденда ва я адалай къеце ава талгъана, Реббидиз чавай вуч кІанзаватІа, гъам авун чи мурад я. ¹⁰ГъикІ лагъайтІа чи виридан вилик Месигьдин* дувандал фин акъвазнава, ва гъар садаз вичин гьунаррай, ада чилин беденда аваз авур хъсан ва пис крарай эвез гуда.

ⁱ 4:13 Забур 115:1.

Сад садахъ галаз туькIвена хьунин кьуллугъ

¹¹ Гъа икI, Реббидиз* чIехи гьурмет авун вуч ятIа чиз, чун масадбур имандал* гъиз алахъзава. Аллагъдиз лагъайтIа чун гьихътинбур ятIа чизва, ва квезни чун гъа саягъда хъсандиз, куь виждандив кьурвал чизва лагъана за умудзава. ¹² Куь вилик чун мад садра жуван тарифар ийиз алахъзавач, амма квевай, рикIе авайдал ваь, гъакI кьалурун патал ийизвай крарал дамахзавай-буруз жаваб гуз жедайвал, чал викIегъдиз дамах ийиз жеда. ¹³ Чун кьил кьилел алачирбур яз гьисабзаватIани, чакай ахътинбур Аллагъ паталди хъанва; кьил кьилел алаз фикирар лугъзватIа, им куьн паталди я. ¹⁴ Месигъдин* муьгъуьббатди* чав виликди физ тазва. Чун а кардин чIалахъ я хьи, Сад вирибур патал кьенватIа, им вирибур кьенва лагъай чIал я. ¹⁵ Чан алайбуру гила чеб патал ваь, чпин паталай кьена чан Хтанвайди патал уьмуьр тухвайвиляй Ам вирибур патал кьена.

¹⁶ Гъа икI, чун гила садазни инсандин вилерай килигзавач. АкI са мус ятIани чун Месигъдиз килигнай, амма мад килиг хъийизмач. ¹⁷ Гъавиляй, вуж Месигъдиз талукъ ятIа, ам цIийиз халкънавайди я. Куьгънеди алатнава, ингъе цIийивал хъанва! ¹⁸ И кар чун вири Месигъдин куьмекдалди Вичихъ галаз туькIуьр хъувур ва чаз инсанар туькIуьр хъувунин кьуллугъ гайи Аллагъдилаь атанвайди я. ¹⁹ Яни Месигъдин куьмекдалди Аллагъди, инсанрик абурун гунагърай* тахсирар кутун тавуна, Вичихъ галаз дуьнья туькIуьр хъувуна, ва Ада и туькIвейвиликай хабар гун чи хиве туна.

²⁰ Гъа икI, чун Месигъдин векилар я ва Аллагъди чи куьмекдалди инсанриз тагъкимар гузва. Гъавиляй чна Месигъдин ТIварцIелай* минетзава: Аллагъдихъ галаз туькIуьн хъия. ²¹ Чун Месигъдиз талукъ яз Вичин вилик гъахъ-михьибур хьун патал, Аллагъди инсанрин гунагъдай тахсир гунагъ Квачирдал эцигна.

6 ¹ Аллагъдихъ галаз санал кIвалахзавай ксар яз чна квевай Аллагъдин берекат* нетижа авачиз тун тавун тIалабзава. ² ГъикI лагъайтIа Ада лугъзва:

*«Кутугай лап хъсан береда Заз ви ван хъана,
хиласдай юкъуз За куьмек гана ваз»¹.*

¹ 6:2 Яшай 49:8.

Ингье, исятда кутугай лап хъсан бере я; ингье кье хилас-
вилини* югъ я.

Павела вичи Аллагъдиз къуллугъзавайди тирди къалурун

³Чна ийизвай къуллугъдиз садавайни туьгьметиз тежедайвал, чна са касдизни кІвач галкІидай багъна гузвач. ⁴Чна вири макъамра чун Аллагъдиз къуллугъзавайбур яз къалурзава: зурба сабур хъуна, бедбахтвилера, муьгьтежвиле, четинвилера, ⁵чун гатазвайла, зинданра твазвайла ва я пехъи хъанвай кІеретІдин хурук акатзавайла, четин зегъметда, ахвар авачир йифера ва каша, ⁶михъивиле, чирвиле, мягъкемвиле, регъимвиле, Пак Руюгда* ва рикІин сидкыдай тир муьгьуббатда*, ⁷гъакъикъатдин гафуна, Аллагъдин къуватда, эрчІи ва чапла гъиле гъахъ-михъивилини* яракъ аваз, ⁸машгъурвиле ва русвагъвиле, гъам айибдин, гъамни разивилин гафар къачуз. Чун тапархъанрай къазва, амма чун гъакъикъи я; ⁹чун садазни течирбурай къазва, амма чун чизва; чун кьейибурай къазва, амма чал чан алама, чаз инад къазва, амма чун яна къенвач; ¹⁰чун пашманарзава, амма чна датІана шадвалзава; чун кесиб я, амма чна гзафбурукай девлет авайбур ийизва; чахъ затІни авач, гъа са вахтунда чаз вири ава!

¹¹Каринфвияр! Чна квез виридакай ачухъдиз лагъанай. Чна чи вири рикІяй квехъди къезвай муьгьуббат къалуриз хъанай. ¹²Квехъ муьгьуббат авур рикІер ахъа тийизвайбур чун ваъ, чахъди муьгьуббатдивди рикІер ахъа тийизвайбур куьн я. ¹³Зун квехъ галаз, жуван аялрихъ галаз хъиз, рахазва: жаваб яз куьнени куь рикІер ахъая!

Иман авачирбурухъ галаз сад жемир

¹⁴Иман* авачирбурухъ галаз са викІиник экечІмир. Къанун* чІурунихъ галаз гъахъ-михъивилини* уртах вуч ава къван? Экуьнихъ мичІивилихъ галаз ¹⁵ва я Месигъдихъ* Велиярахъ галаз уртах вуч ава къван? Иман авайдаз иман авачирдахъ галаз ¹⁶ва Аллагъдин ибадатханадиз бутрихъ* галаз уртах вуч ава къван? Чун чан алай Аллагъдин ибадатхана я, Аллагъди чакай лагъайвал:

*«Зун абурун арадиз гъахъда, къекъвез жеда абурун арада.
Закай абурун Аллагъ жеда, абурукайни Зи халкъ жеда»¹.*

¹ 6:16 Леви 26:11-12; Зеки 37:27.

¹⁷ Гъавиляй Реббиди* мадни лугъзува:

*«Абурун арадай экъечI
ва чара хъухъ,
къягъиз тахъуй чиркиндак,
гъа чIавуз За къабулда куьн»ⁱ.*

¹⁸ *«Закай Буба* жеда куь,
къекай жеда Зи рухваяр ва рушар, —
лугъзува Реббиди, вири дуьньядин Агъади»ⁱⁱ.*

7 ¹ Гъа икI, кIанибур, чаз ихътин хиве къунар авунватIа, ша чнани чун чи беденар ва руьгъер чиркинарзавай виридакай михъи* ийин, Аллагъдиз чи чIехи гъурмет къалурин ва чи уьмуьр Гъадаз бахшин.

ТIитIан ихтилатдал Павела шадвал авун

² Чун паталди куь рикIер ахъа ая! Чна садан хатурни ханач, садан мал-мулкни вара-зара авунач, садакайни жуваз менфят къачунихъ гелкъвенач. ³ И гафар за тахсир кутун яз лугъзувайбур туш. Куьн чи рикIера авайдакай ва чун къехъ галаз уьмуьр тухуз ва рекъиз гъазур тирдакай за къез икъван чIавалди лагъанай. ⁴ Зун къехъ гъаф агъунва ва за къелди пара дамахзава! Куьне зун акъван кIубан ийизва хъи, зи вири бедбахтвилеризни килиг тавуна, зун къадар авачир къван шад жезва. ⁵ Эхъ, чун МакIедандиз атай чIавузни чаз секинвал хъаначир. Акси яз, вири патарихъай чаз къайгъуяр хъанай: винелай чна гъужумар эхзавай, ва къеняй чак къалабулук акатнавай. ⁶ Амма сефилвиле авайбуруз сабур гудай Аллагъди чаз ТIитI атуналди сабур гана, ⁷ ам гъакI атуналди ваъ, куьне ам къабул авуналди гъаф сабур гана. ГъикI къез зун акуна кIанзаватIа, гъикI куьне хъайи кардикай гъайиф чIугвазватIа ва гъикI куьне кIевелай зи пад къунатIа, ада чаз суьгъбет авуна. И карди заз гъаф чIехи шадвал гана.

⁸ Куьн и чарчи сефил авунатIани, ахътин чар кхъена лугъуз, за гъайиф чIугвазвач. Гъелбетда, за сифтедай икI хъана лугъуз гъайиф чIугунай, вучиз лагъайтIа чарчи, са акъван яргъалди авуначIани, куьн сефил авурди заз акунай, ⁹ амма исятда зун

ⁱ 6:17 Яшай 52:11; Зеки 20:34, 41.

ⁱⁱ 6:18 2-Пачагъар 7:14.

шад я. Шад я куьн сефил я лугъуз ваъ, куь сефилвили куьн туба авунал* гъана лугъуз. Вучиз лагъайтIа куь пашманвал Аллагъдин къастуналди хъанвайди тир, гъакI хъайила чна квез гайи са зиянни авачир. ¹⁰Аллагъдилаь атанвай пашманвили туба авунал гъызва, идани хиласвилихъ* тухузва ва гъайиф чIугун патал мад чка тазвач. Амма и дуьньядин пашманвили ажалдихъ тухузва. ¹¹Куьне фагъум ая кван: Аллагъдилаь атанвай пашманвили квек гъакъисагъвал, жув гъахъар хъийиз кIан хъунухъ, тахсир квайдакай гъахъдаказ хъел атун, къалабулук, чаз чун акваз кIан хъунин къанихвал, гъевес, тахсир квайдаз жаза гуз гъазур хъунин гъисс кутуна. Куьне и карда квек са тахсирни квачир чIал тамамдиз субутарна! ¹²За квез масадан намусдик хкуьрайди ва нин намусдик хкуьрнатIа, гъам себеб яз кхъейди тушир. Заз куьне гъикI рикIин сидкъидай Аллагъдин вилик вафа хуьзватIа квез акуна кIанзавай. ¹³И карди чаз теселли гана!

Амма и теселлидалди вири акъалтIзавач. Чун иллаки TитIаз хъайи чIехи хвешивилел шад хъана. ГъикI лагъайтIа куьне адан руьгъ къезиларна. ¹⁴Адахъ галаз хъайи ихтилатда виликдай за куь тариф авунай, ва куьне зун акIадарначир. Акси яз, чна квез лагъай вири гафар дуьзбур хъайивал, чна куь тариф ийиз TитIаз лагъай гафарни дуьзбур хъана. ¹⁵Куьне адан гафариз яб гайивал ва куьне гъихътин гъурметдивди ва рикIик зурзун кваз ам къабулайвал рикIел хкидайла, TитIаз куьн къвердавай гзаф кIан жезва. ¹⁶Вири крада квехъ далу акализ хъунал зунни шад я!

Ярусалимдин кесиб иманийриз пул кIватIун

8 ¹Стхаяр-вахар, Аллагъди МакIеданда авай кIватIалриз гъихътин берекат* ганатIа, чаз гъадакайни квез лугъуз кIанзава. ²Четин тир гзаф синагъра аватIани, абурун шадвал акъван зурба тир хъи, абурухъ акъалтIай пис кесибвиле жумартвилин булвал авай. ³Абуру чпивай жадай къван вири ва гъатта адалай артухни хушуналди къурбанд ийиз* хъайивилин шагъид я зун. ⁴Абуру чпи чавай хабар къуна ва Ярусалимда Месигъдиз* талукъбуруз куьмек гунин пай кутадай ихтияр, чIехи берекат хъиз, кIевелай тIалабна. ⁵Абуру авурди чна умуд кутурдалай гзаф хъана. Абуру эвелни-эвел чпи чеб Реббидиз*, ахпани Аллагъдин къастуналди чаз гана. ⁶Гъавилай чна, TитIа къил кутуниз килигна, и мергъетдин кар ада куь патавни эхирдалди къилиз акъудун патал адак руьгъ кутуна. ⁷Квехъ вири булвилелди хъуниз килигна: квехъ

иман*, дилаварвал, чирвал, алахъвал ва чахъди куь муьгъуббат* ава, — чаз куьне и мергъеметдин кардани куь лап хъсан чкаяр къалурна кІанзава.

⁸ За квез эмир гузвач, амма масадбуру къалурзавай алахъу-никай лугъуналди, заз куь муьгъуббатни рикІяй къвезвайди хъун синагъ ийиз кІанзава. ⁹ Квез чи Ребби Иса Месигъдин берекат чизва эхир. Адахъ девлет авай, амма чун паталди Ам кесиб хъана, Вичин кесибвилиз килигна, чун девлет авайбур хъун паталди.

¹⁰⁻¹¹ За квез икІ авун меслятзава: куьне шаз ийиз эгечІай кар куьтягъа, ам гъа квез хийир я. ГъикІ лагъайтІа куьн и кар ийиз эгечІай сифтебурни я, и кар авун куьне сифте яз ниятни авунай. ГъакІ, кар куьтягъдайлани, и кар ният ийидайла къалурай хътин гъакъисагъвал¹ къалура. Куь агъвалди гъикъван квез мумкинвал гузватІа, гъакъван це. ¹² Къилинди — ийиз кІан хъунухъ я, гъа чІавуз куьне кутур паюниз Аллагъди къимет гуда. Адаз куьне квез авачирдакай ваъ, авайдакай гана кІанзава.

¹³ Чаз куь гъисабдай масадбуруз регъят хъана кІанзавач, амма барабарвал хъана кІанзава. ¹⁴⁻¹⁵ Алай вахтунда куь агъвалди — абурун муьгътежвал, абурун агъвалди, лагъайтІа, герек чІавуз куь муьгътежвал къезиларда. Гъа чІавуз

*«Гзаф кІватІайдаз артуханди авачир,
тІимил кІватІайдаз муьгътежвал авачир»ⁱⁱ, —*

лугъуз кхъенвай хътин барабарвал жеда.

ТІитІ ва адан амадагар

¹⁶ Зи рикІел эцигай хъиз, ТІитІан рикІелни куь къайгъу чІугун эцигай Аллагъдиз за шукур ийизва. ¹⁷ ГъикІ лагъайтІа ТІитІа чи тІалабдиз гъакІ гъай лагъанач, ам куь патав хушуналди, вичи къил кутуналди къвезва. ¹⁸ Чна адахъ галаз санал вири кІватІалра Шад Хабардиз* хъсандиз къуллугъзавайди яз чизвай мад са стха ракъурнава. ¹⁹ Идалайни гъейри, чи ялав квай ниятдин лишан яз, Ребби* Вич машгъур авун патал, чна ийизвай мергъеметдин карда чахъ галаз атун патал ва чаз куьмек гун патал, а кас кІватІалри

ⁱ 8:10-11 *Гъакъисагъвал* — гъахъ-намус хъунухъ.

ⁱⁱ 8:14-15 ЭхкъечІун 16:18.

хкянавайди я. ²⁰Гъил ахъадаказ гузвай и савкъватрихъ галаз чун кбиле физвайвиллиз садавайни туьгъмет ийиз тежедайвал хъана кІанзава чаз. ²¹Чун вири крар дуьздаказ ийиз алахъзава – са Реббидин вилик ваъ, гъакІ инсанрин виликни.

²²Чна куь патав гзаф гъилера ва гзаф крара вичин рикІивай тир къайгъударвал къалурау мад са стха абурухъ галаз ракъурнава. Гила лагъайтІа квехъ гзаф агъун себегъ яз, ам кардив генани рикІивай эгечІзава. ²³ТитІакай лагъайтІа, ам зи амадаг ва куь арада захъ галаз санал кІвалахъзавайди я. Амай стхайрикай рахайтІа, абур кІватІалри ракъурнавайбуру я ва Месигъдин* баркалла* къалурзавай. ²⁴Гъавилай абуруз куь патай авай муьгъуббат* субут ая, вири кІватІалриз чна квел ийизвай дамах гъаваянди туширди аквадайвал.

Гъил ахъадаказ масадбуруз куьмекдайбуру Аллагъдиз кІан хъун

9 ¹Гъар вуч ятІани, Месигъдиз* талуькьбуруз куьмек гуникай квез кхьинин лазимвал заз авач. ²Куьмек гуз кІан хъунин цІай квай куь ният заз чизва ва за макІеданвийрин вилик куь тарифни авунай. Ихътин къурбанд авуниз* куьн Ахайда гъеле шаз гъазур тирдакай за абуруз лагъанай. Куь къетІивили абурукни гьерекат кутуна. ³Чна авур куь тариф гъакІан къуруди тахъун патал ва за квез лагъайвал куьн гъазур яз жедайвал, за куь патав стхаяр ракъурнава. ⁴ГъикІ лагъайтІа, макІеданвийр захъ галаз атун хъайитІа ва абуруз куьн гъазур тушиз акуртІа, чаз регъуь жеда, квез жедай регъуьвилакай талгъайтІани жеда. ⁵Гъавилай, куьне гаф гайивал, пул кІватІунин кар куьтягъун патал, заз стхаяр чІалал гъана абуру виликамаз квел кьил чІугун лазим яз акуна. Гъа чІавуз куьне и кар мажбурдалди ваъ, хушуналди ийизвайди аквада.

⁶РикІел хуьх: ни мискъидаказ тум цайитІа, ада мискъи гвенни гуьда, ни жумартдаказ тум цайитІа, ада жумарт гвенни гуьда. ⁷Къуй гъар сада вичиз рикІи гъикъван це лугъузватІа, гъакъван гурай, гъайиф яз ва я мажбур яз тагурай, вучиз лагъайтІа Аллагъдиз ни шаддаказ гузватІа, гъам кІанда.

⁸⁻⁹ *«Ада вичихъ авайди кесибриз пайна,
Адан гъахъ-михъивал эбеди яз амукъзава»^і, –*

^і 9:8-9 Забур 111:9.

лугъуз кхьенвайвал, квехъ датІана вири бес къадарда хъун патал ва хъсан кар патал артухни алаз бес жедайвал, Аллагъдивай куън лазим тир виридалди таъминариз жеда.

¹⁰Тум цазвайдаз тум Гузвайда, инсанриз тІуън яз фу Гузвайда куъне цайиди артухарда ва куъ гъахъ-михъивилин* гвен гзафарда. ¹¹Куън вири затІаралди акъван девлет авайбур жеда хъи, квевай датІана инсанриз гъил ахъадаказ куъмек гуз жеда, чи куъмекдалди агакъарнавай куъ жумарт савкъватдай абуру Аллагъдиз шукур ийида.

¹²Куъ и къуллугъди къилди Месигъдиз талукъбурун къайгъуйриз куъмекзавач, ада гъакІ Аллагъдиз мад ва мад гзаф шукурар ийиз тазва! ¹³Куъне ийизвай мергъеметвилин къуллугъ акваз, инсанри куъ паталай Аллагъдиз шукурар ийида. Куъне вичел иман* ийизвай Месигъдин Шад Хабардиз* куъне вафа хуъзва, куъне квез авайди абурухъ галаз ва вирибурухъ галаз гъилин ахъавилелди пайзава. ¹⁴Абуру куъ гъакъиндай дуъаяр* ийида ва квез Аллагъди ганвай къадар авачир берекатдин* куъмекдалди абуру квехъди ялда. ¹⁵Гафаралди лугъуз тежедай хъгин савкъватдай Аллагъдиз шукур хъурай!

Павела вичин къуллугъдин пад хуън

10 ¹Зун, Павел, куъ патав гвайла куъне лагъай къван «ажузди», квевай яргъа авайла куъне лагъай къван «викІегъди», исятда Месигъдин* муътІуъгъвиле ва милайимвиле аваз квехъ элкъвена рахазва. ²Квез минет хъуй, зун куъ патав гвайла, чна чи уьмуър инсанриз хас тир са гъихътин ятІани ниятар аваз тухузва лугъудайбурухъ галаз зун викІегъ ва къетІи хъуниз мажбур ийимир. ³Чна и дуъньяда уьмуър тухузватІани, чна, и дуъньяди дяве тухудайвал, дяве ийизвач. ⁴Чна зайиф касдин яракъ гваз ваъ, Аллагъди ганвай къуват авай яракъ гваз женг чІугвазва. И яракъдалди чна руъгъдин къелеяр чукІурзава. Чна инсанрин фикиррин кІалубар чукІурзава, ⁵ва Аллагъ къатІуниз* акси яз лавгъавилелди эцигзавай вири манийвилерин кІан цавалзава. Гъар са фикир Месигъдин чІалаз килигуниз муътІуъгъ хъун патал, чна а фикирар есирда къазва. ⁶Куън чІалаз килигун тамамди хъунни кумаз, чун са ни ятІани чІалаз килиг тавуниз жаза гуз гъазур жеда.

⁷Вуч аватІа, куън гъадаз килиг. Вич Месигъдиз талукъ тирдахъ агъунвайда, вич хъиз чунни Месигъдиз талукъ тирдакай фикир

авурай. ⁸ Реббиди* чаз куьн чукІурун паталди ваъ, куьн мягкемарун паталди ганвай гьукумдал за мадни гзаф дамахар ийиз хъанайтІани, заз регъуъ жедачир.

⁹ Заз жуван чараралди квек анжах кичІ кутаз кІанзава лагъана садани фикир тавурай. ¹⁰ Захъ чарара гзаф таъсир ва къуват ава, амма жув куъ патав гвайла, зун зайиф я, зи гафарни са акъван метлеб авачирбур я лугъузва. ¹¹ Къуй акІ лугъузвайбуру фикиррай хьи, чун чарара, куъ патав гвачирла, гъихътинбур ятІа, крарани чун, куъ юкъва аваз, гъахътинбур жеда.

¹² Квекай чпи чеб хкаждайбуруз чаз ухшар жез ва я чаз чун ахътинбурув гекъигизни кІанзавач. Амма чеб чпихъ галаз гекъиг авуналди ва тешпигъ авуналди, абур са куьнин гъавурдани авач. ¹³ Чаз лагъайтІа жуван метлеб авайдалай артух чІехи тийиз, амма жуван ихтиярар чаз Аллагъди ганвай сергъятра аваз хуъз кІанзава, иник чна куъ арада тухузвай кІвалахни акатзава. ¹⁴ ГьикІ лагъайтІа чун и сергъятрай экъечІзавач, чун куъ патав атаначиртІа, икІ тахъунни мумкин тир, амма чун гъакъикъатда квез Месигъдикай Шад Хабар* гъайи сифтегъанбур я. ¹⁵ Чна масадан зегъметар жуванбур я лугъуз дамахар ийизвач. Амма чна куъ иман* чІехи жеда ва идахъ галаз сад яз куъ арада чи кІвалахдин сергъятарни гегъенш жеда лагъана умуд кутазва. ¹⁶ А чІавуз чавай мадни яргъаз физ жеда ва ана чун Шад Хабар чукІуриз жеда, чун, са бязибур хъиз, чпин сергъятра масадбуру авунвай крарал дамахариз жедач. ¹⁷ Каламда* кхъенвайвал, «дамахар ийизвайда Реббидал дамах авурай»ⁱ. ¹⁸ ГьикІ лагъайтІа хушдиз къабул авуниз вичи вичин тариф ийизвайди ваъ, нин тариф Реббиди ийизвайтІа, гъам лайих я.

Павел ва тапан илчияр

11 ¹ Куьне са тІимил зи «ахмакъвал» эхнайтІа хупІ хъсан туширни! Са къадар эхи хъия, минет я.

² Аллагъдин гъайрадалдиⁱⁱ за куъ гъакъиндай гъайра ийизва. Куъ кІватІал заз зи руш хъиз я; за адак авайни-авачир са Итимдин – Месигъдин* лишанар кутунва, ам Месигъдин вилик са рехнени квачир свас хъиз акъвазун патал. ³ Амма, Гъава амалдар гъуълягъди алцурайвал, заз гъа саягъда куъ фикирарни куьн

ⁱ 10:17 Ермиягъ 9:24.

ⁱⁱ 11:2 *Гъайра* – вич кІан тежез, масад кІан хъунухъин кичІевал.

сидкъидалди ва михъивилелди Месигъдиз бахш авуникай къерех жез кичЕзва. ⁴Куь патав атана сада чна Вичикай квез хабар гайи Исадикай ваъ, масадакай хабар гуз хъайитІа, ва я квев агакънавай Руьгъ* ваъ, масад агакъиз хъайитІа, ва я куьне чавай къабулнавай Шад Хабар* ваъ, масад къабулиз хъайитІа, а чІавуз ибур вири куьне лап хъсандиз эхзава. ⁵За жув абурулай, и «акъалтІай чІехи илчийрилай*», са квелди ятІани усал туш лагъана фикирзава. ⁶Мумкин я, зун, абур хъиз, са акъван дилавардиз рахазвач, амма захъ чирвал ава, гъар гъикІ ятІани, чна квез и кар виридаз аквадайвал тамамдиз къалурна.

⁷Белки, за, куьн хкажун патал, жув агъузаруналди гунагъ* авунатІа? За квез Шад Хабардикай муштулух са гъакъини къачун тийиз гуз хъаначирни? ⁸Квез къуллугъ авун патал, за, маса кІватІалривай гъакъи къачуз, абур тараш авурдай хъанва. ⁹Зун куь патав гвайла ва са куьхъ ятІани муьгътеж тирла, зун квекай садазни пар хъаначир, вучиз лагъайтІа вири лазим тир затІаралди заз МакІедандай атанвай стхайри куьмек гузвай. Зун са куьнани квез пар тежез алахъзавай, идалай къулухъни за гъакІ ийида. ¹⁰Месигъдин гъакъикъат зак квайвал, и карни турусди я, — зи тариф инкар ийиз алакъдай са касни вири Ахай вилайта авач. ¹¹Белки, куьне, заз куьн кІан тийизвайвилай за квел пар эцигзавач лагъана, фикирзава? Заз куьн гъикІ кІанзаватІа, Аллагъдиз чизва!

¹²Дамахар ийиз, чеб чаз барабар яз гъисабдай багънадихъ къекъезвайбуруз ахътин багъна тагун патал, за авурвал гъакІ давамарни ийида. ¹³А ксар тапан илчийр я, чеб Месигъдин илчийр тирдан къасар ийизвай тапан кІвалахдарар я. ¹⁴Гъар гъикІ ятІани, им алапат жедай кар туш: иблисди* вич экуьнин малаик* тирдан къасар ийизва. ¹⁵Гъавилай адаз къуллугъзавайбуруз чеб гъахъ-михъивилиз* къуллугъзавайбур тирдан къасар авунал мягътел хъана кІандач. Эхирда абурув, чпиз вуч лайих ятІа, гъам агакъда.

Павелал ва адан илчивилин къуллугъдал ацалтзавай четинвилер

¹⁶За мад гъилера тикрар хъийизва: зун ахмакъдай къамир, амма куьне икІ ийизваз хъайила, заз, ахмакъдиз хъиз, мад са тІимил жуван тариф ийидай ихтияр це. ¹⁷Исятда за лугъудай гафар за Реббидиз* хас тирвал лугъудач. Тариф авунин уюнда зун

ахмакъ хъыз рахада. ¹⁸ И дуьньяда гзафбуру чпин тариф ийизва, зани жуван тариф ийида. ¹⁹ Куьне, лагъайтIа, чIехи лезетдалди ахмакъар эхзава, куьн гъахътин акьул авайбур я! ²⁰ Куьне куьн лукIвилик кутазвайбур ва куь жибиндай незвайбур, квез гъилляй къвезвай вуч хъайитIани ийизвайбур, куь вилик лавгъавал ийизвайбур ва куь чиниз лапIаш вегъизвайбур эхзава. ²¹ Жуваз регъу жедай кар ятIани, лугъун: квез гъакI ийидай викигъвал чаз бес хъанач!

Амма абуру квелди дамахардай викигъвал авуртIани, завайни жуван тарифар-дамахардай викигъвал ийиз жедат. Зун гъеле мад, ахмакъ хъыз, рахазва. ²² Абур чувудар* яни? Зунни я. Абур исраилвияр яни? Зунни я. Абур Ибрагъиман* эвледар яни? Зунни я! ²³ Абур Месигъдиз* къуллугъзавайбур яни? ИкI лугъун ахмакъ кар ятIани, за Месигъдиз абурулай генани гзаф къуллугъ ийизва! За зегъмет гзаф чIугуна, зун абурулай гзаф гъилера зинданра тваз хъана, абурулай гзаф гатаз хъана, ажалдин сергъятдал зун садрани къведра хъанач. ²⁴ Чувудри вад гъилера заз гъар чIавуз яхцIурдакай сад кимиз къамчидал ягъунин жаза гана. ²⁵ Пуд гъилера зун тIваларалди гатана, са гъилера заз къван гана, пуд гъилера зун гимидин къилел атай хасаратвилик акатна, гъа чIавуз садра за михъиз са югъни са йиф гъуьле акъудна. ²⁶ Зун мукъвал-мукъвал сиягъат авуниз мажбур жезва. ВацIарилай элячIадайла, зун хатавилик акатна, къчагъри, зи халкъдикай тирбуру, маса халкъарикай тирбуру, арадал гъайи хатавилерик акатна; зун шегъерда, къурумда, гъуьлел хатавилера хъана, тапан стхайри арадал гъайи хатавилера хъана. ²⁷ За гъалдай фидалди зегъмет чIугуна, зун мукъвал-мукъвал ахвар авачиз, кашни гъарарат эхиз, недай затI авачиз, къай эхиз, алукIдай затI авачиз хъана. ²⁸ Ибурулай гъейри, зал гъар юкъуз вири кIватIалрин къайгъу чIугунни илитI жезва. ²⁹ Са вуж ятIани зайиф жезва – зун зайиф жезвачни бес? Са вуж ятIани гунагъдик* акатзава – адахъ зи рикI кузвачни бес?

³⁰ За дамахар авун герек ятIа, жув квелди зайиф ятIа, заз гъадал дамахариз кIанзава. ³¹ За таб тийизвайди Ребби Исадин Бубадиз* ва Аллагъдиз чизва. Адаз даим яз шукур хъурай.

³² АретI пачагъди Шамда тайинарнавай гъакимди, зун къун патал, шегъердал къаравулвал тухун эмирна. ³³ Амма зун зинбилда аваз шегъердин цла авай текIвендай агъуз авудна, гъа икI зун хилас хъана.

Павелан карагунар ва адан бедендик мизмиз кутун

12 ¹ИкI авуни са затIни гузвачтIани, зун жуван тарифар-
дамахар авун давамаруниз мажбур я. Аллагьдилай къез-
вай карагунрал ва керематрал* элячIин. ²Заз Месигьдиз* талукь
са кас чида. А кас цIукьуд йис идалай вилик пуд лагьай цавуз
къуна хкажнай. Ам вичин беденда авайни, я туштIа, адалай
къеце авайни заз чидач, и кар анжах Аллагьдиз чида. ³Заз чида
хьи, и кас – заз чидач ам вичин беденда авайни, адалай къеце
авайни, и кар анжах Аллагьдиз чида – ⁴женнетдиз* тухванай
ва адаз инсанди хълагьдай ихтияр авачир ва чеб лугьуз тежедай
гафар ван хъана. ⁵За гъахьтин касдалди дамахарда, амма жу-
валди дамахардач, авуртIа – жуван зайифвилералди дамахда.
⁶Заз дамахариз кIан хъайитIани, им ахмакь кар жедачир, вучиз
лагьайтIа за гъакьикъат лугьудай. Амма, инсанриз зун аквазвай
чIавуз ва зи ван жезвай чIавуз садани заз жув тирдалай гзаф
метлеб авайди яз къалуриз кIанзава лагьана фикир тавун патал,
за икI ийидач.

⁷Зав ихьтин чIехи керематар агакьнава лугьуз зак дамахар акат
тавун патал, зи бедендиз, заз азаб гун патал, Аллагьди сух, иб-
лисдин* векил, ганва. ⁸Зун идакай хилас авун патал за Реббидиз*
пуд гъилера минет авунай, ⁹Адани заз икI жаваб гуз хъана: «Ваз
Зи берекат* бес я, гъикI лагьайтIа Зи къуват зайифвиле хъсан-
диз винел акъалтзава». Гъавиляй заз, жувак Месигьдин къуват
хъун патал, ихьтин шадвилелди жуван зайифвилел мадни гзаф
дамахариз кIанзава. ¹⁰Гъавиляй зун зайифвилерални, намусдик
хкуьрунрал ва муьгьгежвилерал, геле къекъез хъунрални, Ме-
сигь паталди ацалтзавай четинвилерални рази я, вучиз лагьайтIа
зун зайиф тир чIавуз захъ къуват ава.

Каринфдин кIватIалдихъ Павелан рикI кун

¹¹Гъа икI, зун михъиз ахмакь хъанва, амма икI хъун патал зун
куьне мажбур авуна. Зи тарифар куьне авуна кIанзавайди тир,
гъикI лагьайтIа зун, гъакьикъатда са затI туштIани, «акъалтIай
чIехи илчийрилай*» са куьналдини усал туш. ¹²Халисан илчи-
дин керемат-ишараяр квез къалурнай: лап чIехи сабур, аламаатар,
керемат-ишараяр ва къудратдин крар. ¹³Зи патай амай кIватIал-
рив агакьна квева агакь тавур затI хъанани? Анжах са кар хъана:
закай квез пар хъанач. За икI куь хатур хунай залай гъил къахчу.

¹⁴ Ингье, зун квел пуд лагъай гъилера къил чІугваз гъазур жезва ва заз жувакай квез пар хъана кІанзавач. Заз лагъайтІа квехъ авайди ваъ, куьн кІанзава. Жуван диде-бубаяр патал аялри ваъ, аялар патал диде-бубайри девлет кІватІна кІанда эхир. ¹⁵ Зун лагъайтІа куьн паталди ашкъидалди захъ авай вири гуз ва куьн паталди жуван чанни эцигиз гъазур я. Мегер заз куьн гзаф кІан хъунивай квез зун тІимил кІан жезвани? ¹⁶ Гъар гъикІ хъайитІани, закай квез пар хъанач, амма, белки, куьне за гъикІ хъайитІани куьн са квелди ятІани алцуарна лугъузватІа?

¹⁷ Белки, за куь патав ракъурзавай инсанрин куьмекдалди квекай хийир хкудиз хъанатІа? ¹⁸ За куь патав атун ТІитІавай тІалабна ва адахъ галаз мад са стха ракъурнава. Белки, ТІитІа куь са куькай ятІани менфят къачуна? Мегер чна чи къуллугъ адахъ галаз санал къиле тухуз хъаначирни, чахъ авайбур гъа сад хътин макъсадар туширни?

¹⁹ Куьне, мумкин я, чна чун куь вилик хуьзва лугъуз фадлай фикирзава жеди. Ваъ, чун Аллагъди ракъурнавай ксар яз, Адан вилик рахазва: зи рикІ алайбур, чна ийизвай къван вири крар куьн мягъкем хъун паталди ийизвайбур я. ²⁰ Зун куь патав атай чІавуз заз куьн зи рикІи, зунни куь рикІи къан тийиз кичІезва. Зун квев квез кІанзавайвал ваъ, масакІа эгечІуниз мажбур жеда. Куь арадай гъуьжетар, пехилвал, хъел, къалмакъалар, буьгътен, фитнеяр, лавгъавал ва къайда тахъун жагъиз кичІе я заз. ²¹ Мад гъилера зун куь патав атай чІавуз заз Аллагъди зун куь вилик русвагъ ийиз кичІезва. Виликдай гунагъар* авур, амма чпел тахсир яз аватнавай чиркинвал, явавал, фасикъвал авуникай туба тавур гзафбурухъ шехъуниз мажбур жеда зун.

Эхиримжи тагъкимар

13 ¹ Зун гила куь патав пуд лагъай гъилера къвезва. «Гъар гъихътин хъайитІани тахсир кве ва я пуд шагъиддин гафаралди тестикъзавайди хъун лазим я»¹ лагъана кхъенва. ² Гъавилляй зун къвед лагъай гъилера куь патав гвайла, за квез тагъким авунай, гилани, яргъа аваз, виликдай гунагъар* авурбуруз ва амай вирибуруз за тикрар хъийизва: и гъилера заз куь язух къведач. ³ Квез лагъайтІа зи мецелди Месигъ* рахазвайди субут авун кІанзава. Месигъ куьн патал зайиф туш, Ада куь арада Вичин

¹ 13:1 Киххъей Къанун 19:15.

къуват къалурзава! ⁴РикИвайни Месигъ зайифвиле аваз хашуниз* янайТани, Адал Аллагъдин къудратвилин чан ала! ГьакI чунни, Ам хъиз, зайиф я, амма чна, куь вагътедай фин патал, Аллагъдин къудратвилелди Месигъдихъ галаз уьмуьр тухуда.

⁵Куьне куьн чира, квехъ мад иман* аматIа чира, жув синагъ ая. Ва я квез Иса Месигъди уьмуьр кве тухузвайди чизвачни? Квевай гьакъикъатда синагъдай дурум гана экъечIиз хъанатIа, – гьелбетда. ⁶Чун лагъайтIа, и синагъдай чун дурум гана экъечIайди квез аквадайдик за умуд кутазва. ⁷Куьне писвал тавун патал чна Аллагъдиз дуьа* ийизва. Дурум гана экъечIайбур яз къалурун паталди ваъ, куьне ийизвай крар, чун синагъдай дурум гана экъечIайбур хъиз такуртIани, гъахъунихъ галаз къурбур хъун паталди дуьа ийизва. ⁸Чавай гьакъикъатдиз акси са затIни ийиз жедач, авуртIа, анжах гьакъикъат паталди ийида.

⁹Куьн къуват авайбур хъайитIа, чун гъатта зайифбур хъунални шад жеда. Гъавиляй чна куьн дуьз хъхъунихъ фин патал дуьаярни ийизва. ¹⁰Исятда куь патав гъачиз, за квез авиляй кхъизва хьи, куь патав хъайи чIавуз за векъивал къалур тавун паталди. Реббиди* заз чукIурун паталди ваъ, арадал гъун паталди гьукум ганва.

¹¹Эхирдай, стхаяр-вахар, заз лугъуз кIанзава: шад хъухъ, дуьз хъхъунихъ гьереката, сада сад кIубан ая, къуй куь арада садвал хъурай, ислягъвиле аваз уьмуьр твах. Гъа чIавуз кIанивилинни саламатвилин чешме тир Аллагъ квехъ галаз жеда.

¹²Сада садаз пак* темендалди салам це. Аллагъдиз талукъ ина авай вирибуру квез саламар лугъузва.

¹³Къуй квехъ виридахъ галаз Ребби Иса Месигъдин берекат*, Аллагъдин муьгъуьббат* ва Пак Руьгъди* гузвай садвал хъурай.

Ⲛⲉⲛⲏⲥⲟⲩⲉⲛⲏⲥⲟⲩⲉⲛⲏⲥ

Ⲛⲉⲛⲏⲥⲟⲩⲉⲛⲏⲥⲟⲩⲉⲛⲏⲥ

Ⲛⲉⲛⲏⲥⲟⲩⲉⲛⲏⲥⲟⲩⲉⲛⲏⲥ

Ⲛⲉⲛⲏⲥⲟⲩⲉⲛⲏⲥⲟⲩⲉⲛⲏⲥ

ГлГІ. 1:12

ГалатІвийриз чар

Гьахьун

ГалатІ вилаятда (гилан Туьркиядин юкьва авай чка я) Павела иманийрин кІватІалар вичин илчивилин сад лагьай сиягьатдин вахтунда, чи девирдин 40-йисара арадал гъана.

Павел ГалатІдай хъфейдалай гуьгъуьниз аниз маса муаллимар атана. Абуру Муса пайгъамбардин Къанундал амал авун ва Аллагьдивай хиласвал къачун патал суьннет авунин адетни къабулун кІевелай тІалабзавай. ГьакІни абуру Павела Месигьдикай Шад Хабардикай баянар гун ва вязер авунал шак гъизвай. Месигьдалди Аллагьди авунвай крарин метлеб чІурзавай и вязердарар вужар ятІа Павела винел акъудзава ва вичин илчивилин пад хуьдай гафар лугъузва.

1-2-кылера Павел вичи Шад Хабардикай гузвай муштулхдин халисанвал тестикъариз ва адан кылин къайдадин гъавурда галатІвийар тваз алахъзава. Ада Къанундин краралди гьахъар хъувун мумкин туширдакай, Месигьди гузвай азадвеликай ва Аллагьди иманияр хвавилыз къабулуникай лугъузва. 3-кылин 1-аятдилай 5-кылин 12-аятдал къведалди Павела Аллагьди инсанриз хиласвал Къанундал амал авуникди ваъ, абуру Иса Месигьдихъ иман авуникди гузвайди субутарзавай делилар гъизва. Ада къейдзава хьы, хиласвал патал имандал алава яз мад са вуч ятІани тІалаб авун Аллагьдин берекат къабул тавурдай жезва. 5-кылин 13-аятдилай 6-кылин 10-аятдал къведалди Шад Хабар сеbeb яз Пак Руьгьди ва муьгъуьббатди идара

ийизвай уьмуьр гьихьтинди ятІа кьалурзава. Павела вичин чар Шад Хабардин гьакьикъатдив кьурвал уьмуьр тухузвай виридаз хийир-дуьа авуналди акьалтІарзава.

Саламар

1 ¹Инсанри хкягь тавунвай ва инсандин куьмек галачиз, анжах Иса Месигьди* ва Ам кьейидалай кьулухь Адал чан хканвай* Аллагь Бубади* илчи* яз тайинарнавай Павелан ²ва захь галаз авай вири стхайрин ва вахарин патай.

ГалатІда авай иманийрин кІватІалриз*.

³Аллагьдин, чи Бубадин, ва Ребби* Иса Месигьдин патай берекат* ва саламатвал хьурай квез. ⁴Чи Аллагь Бубадин ихтиярдалди Иса Месигьди чи гунагьар* михьун ва чун алай девирдин напаквилерикай азад авун паталди Вич кьурбанд авуна*. ⁵Аллагьдиз эбеди яз шукур хьурай! Амин*.

Тек са Шад Хабар

⁶Маса са Шад Хабардин* паталай Иса Месигьдин* берекатдалди* квез эверай Аллагь куьне икьван фад рикІелай алудунал зун мягьтел я. ⁷Гьакьикъатда маса Шад Хабар авайди туш! Амма, куьн чІуру рекье тваз, Иса Месигьдин Шад Хабар чІуриз алахъзавайбур ава. ⁸ЯтІани я чна, я тахьайтІа цаварилай атай са малаикди* хьайитІани, чна квез рактурнавай Шад Хабардиз акси са затІ Шад Хабар хьиз халкьдин арада чукІурайтІа, кьуй адаз лянет хьурай! ⁹За эвелдай лагьай гафар мад тикрарзава: ни квез куьне кьабулнавай Шад Хабардиз акси са затІ таблигьиз хьайитІа, кьуй адаз лянет хьурай! ¹⁰Гила за нин разивал кьачун герек я: инсанрин ва я Аллагьдин? Белки зун инсанриз хуш атун паталди алахъзава? Инсанар рази авун паталди алахъзавайтІа, зун Иса Месигьдин лукІ жедачир.

Павел илчи хьуникай

¹¹Стхаяр-вахар, квез чир хьурай, за квез гьанвай Шад Хабар* инсанрин патай туш. ¹²За Ам инсанривай кьабулнач ва Адан гьавурда зун инсанри тунач. Адан мана заз Иса Месигьди* ачухарна.

¹³Чувудрин* диндихь галаз алакьада авай чІавуз за гьихьтин уьмуьр кьиле тухузвайтІа квез ван хьана. Зун Аллагьдин иманийрин кІватІалдиз* акси тир ва ам чукІуриз алахъзавай. ¹⁴За

чувудрин диндиз кьуллугъзавай чІавуз зун жуван юлдашрилай парабуралай вилик квай. Чи чІехи бубайрин адетар хуьнин кардал зун рикІин сидкъидай алахъзавай. ¹⁵Амма гъеле дидедин къене амаз, заз Вичин берекатдалди* Вичиз кьуллугъиз эверай Аллагъди зун хкъана, ¹⁶Адакай чувудар туширбуруз Шад Хабар гун патал Вичин Хва заз малумар авунал Аллагъ рази хъайила, за гъасятда инсанрихъ галаз меслятнач. ¹⁷Зун Ярусалимдиз, залай вилик илчи* хъайибурун патав ваъ, Арабистандиз фена, ахпа мад Шам шегъердиз хтана.

¹⁸Ахпа, пуд йис алатайдалай кьулухъ, Кифадихъ галаз таниш хуьн патал зун Ярусалимдиз фена ва цІувад юкъуз адан патав амукъна. ¹⁹Муькуь илчийрикай заз садни акунач. Тек са Реббиндин* стха Якъуб* акуна. ²⁰За квез кхъенвай гафар тапарар туширди за Аллагъдин вилик тестикъарзава. ²¹Ахпа зун Суьриядиз ва Киликатдиз фена. ²²Ягъудатда* авай иманийрин кІватІалриз а чІавуз зун гъеле, чинай акуна, чизвачир. ²³Абурув анжах ихътин ванер агакъзавай: «Виликан вахтара чи геле къекъвей касди, вичи тергиз алахъай имандикай* гила вичи муштулухар гузва». ²⁴Гъа икІ, абуру заз килигна Аллагъдиз баркалла* ийизвай.

Маса илчийри Павелан кьуллугъ къабулун

2 ¹Цукъуд йис алатайдалай кьулухъ зун Барнабани галаз мад Ярусалимдиз фена. Чна чахъ галаз ТІитІни тухванай. ²Аллагъдин патай зун аниз фин герек я лагъана хабар атанвай. За чувудар* туширбурун арада чукІурзавай Шад Хабардин* манаметлеб вилик-къилик квай ксариз абурухъ галаз кыле фейи къилдин ихтилатрин вахтунда ачухарна, гъакІ-гъавайда жуван вахт акъуд тавун патал. ³Абуру зи патав гвай ТІитІ, чувудрикай туширди хуьниз килиг тавуна, суьннет авуниз мажбурнач. ⁴И месэла чи арадиз атана гъахънавай тапан стхайри къарагъарнай. Абур, чун Иса Месигъда* аваз арадал атанвай азадвиликай малуматар кІватІун ва цІйи кылелай чун лукІар хъгинбур авун паталди, чинеба чи арадиз гъахънай. ⁵Амма, квез Шад Хабардин гъакъикъи мана хуьн патал, чун са легъездани абурун таъсирдик акатнач, абуруз муьтІуьгъ хъанач.

⁶Вилик-къилик квай ксарикай лагъайтІа, абуру за гайи Хабардилай гъейри маса са затІни тІалабнач. А ксар идалай вилик вужар тиртІани гила зун паталди абур вири сад я, вучиз лагъайтІа, Аллагъди инсанрин арада тафават твазвач. ⁷Аксина, абуруз

акуна хьи, чувудрив Шад Хабар агакьарун Петрудин хиве тунвай хьиз, муькуьбурун арада Шад Хабар чукIурунин кIвалахни зи хиве тунва. ⁸Чувудрин арада илчи* хьун патал Петрудик гьерекат кутур Аллагьди, муькуьбурун арада таблигъат тухун патал, заз кьуват гана. ⁹КIватIалдин дестекар тир Якьубани*, Кифадини яни Петрудини, Ягьяди*, заз ганвай илчивилин алакьун акуна, чна санал кIвалах авунин лишан яз, зазни Барнабадиз гьил яргьи авуна ва чун маса халкьарин, абур чебни чувудрин патав финал рази хьана. ¹⁰Абуру чавай анжах кесибар рикIелай алуд тавун, абуруз куьмекар гун тавакьу авунай, ва и кар за чIехи гьевесдалди кьиле тухузва.

Иса Месигьдал иман гьуналди гьахь-михьи хьун

¹¹Амма Кифа АнтIахдиз атай чIавуз, адак тахсир хьуниз килигна, зун адаз ачухдиз акси экъечIна. ¹²Вучиз лагьайтIа, Якьубан* патавай иманияр* тир са бязи чувудар* кьведалди ада маса халкьарикай тир иманийрихь галаз санал фу незвай, амма гьа итимар атайдалай кьулухь абурукай кичIе тирвиляй, ада маса миллетрин иманийрихь галаз яваш-яваш алакьаяр атIана. ¹³Адахь галаз санал маса чувудрини кьве чин алай амалар авуна. Абурун кьве чин алай амалри гьатта Барнабани дуьз рекьелай алудна.

¹⁴Абур Шад Хабардин* дуьз рекьелай алатнаваз акурла, за виридан вилик Кифадиз лагьана: «Вун чувуд яз, вуна чувудди хьиз ваь, маса халкьари хьиз уьмуьр тухузватIа, бес вучиз вуна а халкьарив чувудрив хьиз уьмуьр тухуз тазва?».

¹⁵Чун чувудар яз дуьньядал атанва, «гунагькар мажусияр*» яз ваь. ¹⁶Амма чаз чизва хьи, инсан Кьанундал* амал авуналди ваь, анжах Иса Месигьдал* иман* гьуналди гьахь-михьивилиз* акъатзава. Гьавиляй Кьанундал амал авуналди ваь, Месигьдал гьанвай имандалди гьахь-михьивилиз акъатун патал чнани Иса Месигьдал иман гьана. Вучиз лагьайтIа, Кьанундал амал авуналди гьич са касни гьахь-михьивилиз акъудзавайди* туш.

¹⁷Чаз Иса Месигьдин куьмекдалди гьахь-михьивилиз акъудиз кIанзавай чIавуз чун жувни гунагькара жезватIа, им Иса Месигь гунагьриз* лукIвал ийизвайди я лагьай чIал яни? Гьелбетда, ваь! ¹⁸За виликдай чукIурайди гуьгьуьнай эциг хьувуртIа, за жува жув Кьанун чIурзавайди хьиз кьалурзава. ¹⁹Кьанунди заз кьиникьдин кьарар акъудна ва зунни Аллагьдин рекье уьмуьр тухун патал кьена, ахпа зун Кьанундин гьукумкидай азад хьана. Иса

Месигъдихъ галаз санал зунни хашуниз* чІугуна. ²⁰ Гила уьмуьр тухузвайди зун туш, зи чанда уьмуьр тухузвайди Иса Месигъ я. Зи уьмуьр, зун кІан хъана, Вич къурбанд авур* Аллагъдин Хцел* иман гъана, Гъадаз ибадат* авуникай ибарат я. ²¹ Аллагъдин берекат* за кьулухъ элкьурзавач. Гъахъ-михъивал Къанундал амал авуналди къачуз хъанайтІа, им акІ лагъай чІал жедай хъи, Иса Месигъ нагъахъ кьенва.

Къанун ва иман

З ¹ Ахмакъ галатІвиар! Вилерикай Иса Месигъ* хашуниз* чІугунвай гъал карагзавайтІани, куьн ни икІ тІилисимда тунва? ² Зи са суалдиз жаваб це: Руьгъ* куьне Къанун* вилив хуьналди къачунани, я тахъайтІа Шад Хабардикай* квез ван хъайидал иман* гъуналди къачунани? ³ Мегер куьн гъакъван ахмакъ яни? Руьгъдилай эгечІна, гила квез куь ниятрив куь къуватдалди агакъиз кІанзавани? ⁴ Икъван азиятар куьне нагъахъ чІугунани? Икъван крар нагъахъ хъун мумкин туш! ⁵ Руьгъ квез гайи, куь арада аламатдин крар кьиле тухузвай Аллагъди и крар куьне Къанун кьиле тухузва лугъуз ва я Шад Хабардикай квез ван хъайидал куьне иман гъана лугъуз кьиле тухузвани мегер?

⁶ Ибрагъим* рикІел хкваш – адакай кхъенва хъи, ада «Аллагъдихъ иман авуна – им адан гъахъ-михъивал* яз къабулна»ⁱ. ⁷ Гила гъавурда акьукъ, имандал атанвайбур Ибрагъиман веледар я!

⁸ Каламда* виликамаз Аллагъди, имандиз килигна, маса халкъар гъахъ-михъивилиз акъуддайди* хабар гана ва Ибрагъимаз «Вири халкъари ви куьмекдалди хийир-дуьа* къачуда»ⁱⁱ – лагъана, Шад Хабар малумарнай. ⁹ Гъавиляй имандал атанвайбуру иман гваз уьмуьр тухузвай Ибрагъимахъ галаз санал хийир-дуьа къачузва.

¹⁰ Къанун вилив хуьн ният авайбур вири лянетдик ква. Вучиз лагъайтІа кхъенва: «Къанунда кхъенвай вири затІар кьилиз акъуд тийизвайбуруз лянетрай!»ⁱⁱⁱ. ¹¹ Малум я хъи, Къанун кьиле тухуналди, садни Аллагъдин вилик гъахъ-михъивилиз акъудзавач, вучиз лагъайтІа «Гъахъ-михъи касди имандалди уьмуьр тухуда»^{iv}. ¹² Къанунди имандал бине кьунвач, вучиз лагъайтІа кхъенва:

ⁱ 3:6 Хъунухъ 15:6.

ⁱⁱ 3:8 Хъунухъ 12:3.

ⁱⁱⁱ 3:10 Кихъей Къанун 27:26.

^{iv} 3:11 Гъабакъукъ 2:4.

«Къанундин эмирри чеб кылиз акъудзавайбуруз уьмуьр гузва»ⁱ.
 13-14 Иса Месигъди чун Къанундин лянетдикай хиласна. Чи эвезда
 Ам вич лянетдик акатна. Гъа и кардикай икI кхъенва: «Таракай
 куьрсарнавай гъар са касдал лянет ала»ⁱⁱ. Маса халкъаривайни,
 Иса Месигъ арада аваз, Ибрагъмаз гайи хийир-дуьа къачуз
 хъурай ва чнани чаз хиве къунвай Ругъ имандалди къачурай
 лагъана, Ада вичел лянет къачуна, чун хиласна.

Къанун ва хиве къун

¹⁵ Стхаяр-вахар, за квез инсанрин гъар йикъан уьмуьрдай
 мисал гъида: гъатта инсандин лазим тир къайдада тестикъар-
 навай весини дегишардай ва я адак алаваяр кутадай ихтияр
 садазни авач. ¹⁶ Аллагъди анжах Ибрагъмаз* ва адан эвледдиз
 хиве къунар ганвай. Аллагъди, гзаф инсанрикай рахазвай хъиз,
 «ва адан эвледриз» ваъ, са инсандикай рахана, «ва ви эвлед-
 диз»ⁱⁱⁱ лугъузва. Амни Иса Месигъ* я. ¹⁷ Гъа идалди заз лугъуз
 кIанзава: Аллагъди виликамаз тестикъ авунвай Икърар* ада-
 лай къуд вишни къанни цIуд йис алатайла атай Къанундивай*
 къуватдай вегъиз жедач ва идалди Ибрагъмаз гайи гаф кылиз
 акъуд тавуна таз жедач. ¹⁸ Вучиз лагъайтIа, ирс Къанундилау
 аслу тиртIа, ада мад хиве къунрал бине эцигдачир. Амма ам
 Аллагъди Ибрагъмаз, са нямет хъиз, савкъват хиве къунин ре-
 къелди гана.

¹⁹ Бес Къанун куьз герек я? Къанун Икърар чIурайбуруз чпик
 тахсир квайди чир хъун паталди алава хъувунай. Ам Аллагъди ирс
 хиве къунвай кас – Ибрагъман несилдай тир Инсан къведалди
 къуватда амукъна кIанзавай. Къанун малаикрин* куьмекдалди,
 са арачидин гъилелди агакъарнай. ²⁰ Сада къилди гъерекатзаватIа,
 адаз арачи герек туш. Аллагъ сад я!

²¹ АкI хъайила, Къанун Аллагъдин хиве къунриз акси яни?
 Гъелбетда, ваъ! Чаз ганвай Къанундивай уьмуьр гуз хъанайтIа,
 гъахъ-михъивал* Къанун къиле тухунилай аслу жедай. ²² Амма
 Каламди* вири каинат гунагърин* есир тирди малумарна: Иса
 Месигъдиз иман* гъунал хиве къур затIар анжах иманийриз*
 гурай лагъана.

ⁱ 3:12 Леви 18:5.

ⁱⁱ 3:13-14 Киххъей Къанун 21:23.

ⁱⁱⁱ 3:16 Хъунухъ 22:18.

²³Амма и иман къведайдалай вилик чун Къанундин гьукумдик квай, жележегда иман пайда жедалди чун есир яз къунвай. ²⁴Яни Къанун чаз Месигъ къведалди фидай рехъ къалурдай тербия гудайди хъана, чун имандал атана, гъахъ-михъивилиз акъудун* паталди. ²⁵Амма имандал атайдалай къулухъ чаз тербия гудайди герек амач.

ЛукІар ваъ, рухварь хьун

²⁶Куьн вири Иса Месигъдал* гъайи иманда* Аллагъдин веледар я. ²⁷Иса Месигъдал иман гъана цик акахъун къачур* куьн вири адаз ухшар хъана. ²⁸Гила мад чувуддинни* муькуьдан, лукІранни азад инсандин, итимдинни папан арада тафават амач, Иса Месигъдихъ галаз алакъада авай куьн вири сад хъанва. ²⁹Куьн Иса Месигъдиз талукъ ятІа, Ибрагъиман* несилдикай я ва Аллагъди савкъватар хиве къунвайбурун ирсагъибар я.

4 ¹За мад лугъзва: ирсагъиб гъар са куьнин иеси хъайи-тІани, аял тир чІавуз лукІралай чара яз жедач. ²Ам бубади вахтуналди тайинарай гъилибанрин ва тербиядаррин гъилик жеда. ³Чунни гъакІ имандин рекъел татанмаз и дуьньядал агъавалзавай руьгъдин къуватрин лукІар тир. ⁴Амма, тайин авунвай вахт атана агакъайла, Аллагъди папа ханвай, Къанундиз* муьтІуьгъ тир Вичин Хва ракъурна, ⁵Къанундиз муьтІуьгъ тир чун маса къачун ва веледвилиз къабулун паталди. ⁶Куьн Аллагъдин веледар я. Гъавиляй Аллагъди Вичин Хцин «Абба*! Буба* чан!» лугъзвай Руьгъ* чи рикІера туна. ⁷Гъавиляй вун мад лукІ туш, велед я. Велед ятІа, гъакІни Аллагъди вун ирсагъиб яз тайин авунва.

Павела галатІвийрикай фикир чІугун

⁸Сифтедай, Аллагъ чин тийидай чІавуз, куьн гъакъикъатда чеб аллагъар тушир затІарин лукІар тир. ⁹Амма гила квез Аллагъ чизва, дуьз лагъайтІа, Аллагъдиз куьн чизва. ГъакІ хъайила, вучиз бес куьн мад диндиз талукъ зайиф ва куьлуь къатІунрал элкъвена хквезва? Квез цІийи къилелай гъабурун лукІар хъижез кІанзавани? ¹⁰Куьне гъатта тайин тир йикъарал, варцарал, вахтарал ва йикъарал амалзава! ¹¹Заз кичІезва за квел чІугур зегъметар гъавая физ.

¹² Стхаяр-вахар, за квез минетзава, зун хьиз хьухь, вучиз лагъайтІа, зунни куьн хьиз хьанва. Куьне заз гьахь галачир гьич са карни авунач. ¹³ Квез чизвайвал, зун сад лагъай гьилера куь патав атунин, за квев Шад Хабар* агакьарунин себеб жуван сагъламвал зайиф хьун тир. ¹⁴ Зун авай гьал, зи бедендин зайифвал куьн паталди са синагъ тиртІани, куьн заз пис тамашнач, куьне зун яргъаларнач. Куьне зун Аллагъдин са малаик* хьиз, Иса Месигъ* къабулдай хьиз къабулна. ¹⁵ Гила гьинва куь виликан а бахтаварвал*? Зун чІалахь я, виликан вахтара и кар мумкин тиртІа, куьн куь вилерни акъудна заз гуниз гьазур тир. ¹⁶ Гила, квез гьакъикъат ачухарна лугъуз, зун куь душман хьанвани?

¹⁷ Гьа инсанар куьн чпин патахь ялиз алахъзава, амма абурун ниятар чІурубур я. Абуруз куьн чавай къакъудиз, чпин пад хуьзвайбур ийиз кІанзава. ¹⁸ И кардикай зарар авач, абур чпин михьни ниятрал, анжах зун куь патав гвай береда ваъ, даима акъвазиз хьайитІа.

¹⁹ Зи веледар, Иса Месигъдин къаматди квез эсер ийидалди, куьн паталди за саки цІийи кьилелай аял хадайла чІугвадай хьтин тІалар чІугвазва. ²⁰ Агъ, исятда заз куь юкъва жез ва квехь галаз маса жуьре рахаз кІанзава. Куьне зун гзаф мягътеларзава.

Къаравушдин аялар ва азад папан аялар

²¹ Эй, Къанундиз* муьтІуьгъ хьана уьмуьрь тухуз кІанзавайбур, мегер куьн Къанундин гъавурда акъазвачни? ²² Ибрагъимаз* къве хва хьайиди, сад къаравушди, садни азад тир папа ханвайди кхьенва. ²³ Къаравушди хайиди адетдин къайдадалди, азад папа хайиди Аллагъди гайи гафуниз килигна дуйньядал атанвай. ²⁴ И гьикаяда дерин мана ава. Вучиз лагъайтІа, и къве папа къве Икьрардин* лишан гузва. Сад Синай* дагъдай я, ада лукІар хьун паталди аялар хазва. Ам Гьежер^і я. ²⁵ Гьежера Арабистанда авай Синай дагъ къалурзава, гьакІни ам алай девирдин Ярусалимдиз ухшар я. Вучиз лагъайтІа, Ярусалим вичин веледрихъ галаз санал лукІвиле ава. ²⁶ Амма цаварин Ярусалим азад я, ва ам чи диде я. ²⁷ Каламда* икІ лагъанва:

^і 4:24 *Гьежер* – Ибрагъиман паб Саррадин къаравуш. Саррадиз аялар жезвачирла, Гьежера Ибрагъималай хва Исмаил хана. Амма Ибрагъиман ирссагъиб адан хва Исакъ хьана. Аллагъди гайи гафунив къурвал, Исакъ Сарради лап геж хайиди тир.

«Хвеши хьухь, эй бегьер тегъидай,
 аялар авачир наб!
 Шадвал ая, гъарая,
 аял ханвачир ва аял хаз тежезвай наб!
 Вучиз лагъайтІа гадарнавай папаз
 гъуьл авай папалай пара аялар жеда»ⁱ.

²⁸ Куьнни, стхаяр-вахар, Исакъ* хьиз Аллагъди гаф гуналди дуьньядиз атанвайбур я. ²⁹Амма а чІавуз адетдин къайдада ханвай кас Руьгъдин* къуватдалди ханвай касдин геле гьикІ къевезвайтІа, гилани гьакІ я. ³⁰И кардикай Каламда вуч кхьенва? «Къаравушни адан хва чукура. Вучиз лагъайтІа, къаравушдин хва азад папан хцихъ галаз санал ирссагъиб хьун герек туш»ⁱⁱ. ³¹Гъавиляй, стхаяр-вахар, чун къаравушдин ваь, азад папан веледар я!

5 ¹Чун азад инсанар хьун патал Иса Месигъди* чун лукІвиляй акъудна. Гъавиляй, мягъкем хьухь ва мад лукІвилин викиник куь хев кутамир.

Иса Месигъди ганвай азадвал

²За, Павела, квез лугъзува: куьн суьннет авуртІа, Месигъди* квез гьич са хийирни гудач. ³За мад гъилера квез тестикъарзава: суьннет авунвай гъар са касди Къанундин* вири шартІарал амал авун герек я. ⁴Квез Къанундалди гъахъ-михъивилиз акъудиз* кІанзаватІа, чир хьухь: куьн Месигъдивай къакъатна, Аллагъдин берекатдивай* яргъал хъанва. ⁵Амма чна Руьгъдин* куьмекдалди Аллагъдин вилик имандалди* куьн гъахъ-михъи хьуник умуд кутаза. ⁶Иса Месигъдиз инсан суьннет авунвайди ва я тавунвайди хьун метлеб авай кар туш, метлеб авайди кІанивилелди таъсирзавай иман я.

⁷Куьн дуьз рекъе авай. Гъакъикъатдин рекъе хьуниз квез ни манийвална? ⁸Ам куьн дуьз рекъе Турди туш. ⁹Са тІимил къван гъварци вири тини хкажда. ¹⁰Гъар вуч ятІани, Реббидихъ* галаз санал чна кьиле тухвай уьмуьрди чун чІалахъарзава: чи арада фикирдин чаравал жедач. Гъулгъула твазвайбур, яд рагъуларзавайбур, вужар хъайитІани, чпин жазайрив агакъда. ¹¹Стхаяр-вахар,

ⁱ 4:27 Яшай 54:1.

ⁱⁱ 4:30 Хьунухь 21:10.

за, эвелан хъиз, суьннет авун таблигъзаватІа, бес гила вучиз зи геле къекъвезва? А чІавуз мад хашуниз* ягъун кІвачик галкІизвай къван тушир эхир! ¹² Куьн чІуру рекъе тваз алахъзавайбуру къуй чпин гынаг кІандатІани атІурай!

¹³ Стхаяр-вахар, квез азадвилиз эвернава. Анжах и азадвилекай чІуру крар паталди менфят къачумир, куь гунагъкар тІулдиз, нефсиниз къуллугъ ийимир, аксина, сада садаз кІанивилелди къуллугъ ая. ¹⁴ Вучиз лагъайтІа вири Къанундин мана-метлеб са эмирда ганва: «Жув хъиз жуван мукъув гвайдини кІан хъух!»¹. ¹⁵ Куьне сада-сад жакъвзаватІа, игътият хух, куьне сада-сад тергда!

Уьмуьр Пак Руьгъдин регъбервелик кваз

¹⁶ Гъавилей, за лугъзва: Руьгъди* къалурзавайвал уьмуьр къиле твах, а чІавуз куьне куь гунагъкар тІулдин нефсиниз яб гудач. ¹⁷ Гунагъкар тІулдиз Руьгъдиз акси тир ва Руьгъдизни гунагъкар тІулдиз акси тир затІар кІанзава. Абур датІана сад-садаз акси акъвазвава. Нетижада куьне квез кІандайвал гъерекат ийизвач. ¹⁸ Амма куьн Руьгъдин регъбервелик кваз хъайитІа, куьн Къанундин* регъбервелик жедач.

¹⁹ Гунагъкар тІулдин крар малум я. Ибур явавал, чиркинвал, ягъ тахъун, ²⁰ бутпересвал, суьгъурчивал, душманвал, гъуьжетунар, шак, хъел акатун, жува жув къалурун, араяр чІурун, ²¹ пехилвал, сархушвал, кеф чІугун ва ибуруз ухшар амалар я. Мад гъилера за квез малумарзава: ихътин крарал машгъулбуру Аллагъдин Пачагълугъ* ирс яз къачудач.

²² Руьгъдин майва ихътинди я: кІанивал, шадвал, саламатвал, сабур, регъимвал, хъсанвал, вафа, ²³ хъуьтуьлвал, нефсинал гъалиб хъун. Къанунда ихътин крариз акси са затІни авач.

²⁴ Иса Месигъдиз* талукъбуру чпин беденрин чІуру темягърихъ ва гъашервилерихъ галаз санал хашуниз* акъуднай. ²⁵ Руьгъди чаз уьмуьр ганватІа, ша чна Руьгъдин регъбервелик кваз ам къиле тухун. ²⁶ Машгъурвал кІани ксар тежен, сада-садаз хъел гъин тийин, сада-садал пехилвал тийин!

6 ¹ Стхаяр-вахар, са инсан са тахсирдин винел къуртІа, куьне, Аллагъдин Руьгъ квай инсанри, ам дуьз рекъел хтун патал милайимвилелди адаз куьмек ая. Килиг гъа, куьнни гунагъра*

¹ 5:14 Леви 19:18.

гъат тийидайвал хъурай! ²Къеве гъатайдаз даях хъухъ. Гъа и кардалди куъне Месигъдин Къанун кылиз акъудда. ³Сада вич са затІни тушиз зурба кас яз гъисабзаватІа, ада вичи-вич алцурарзава. ⁴Къуй гъар сада вичин кІвалахриз фикир гурай ва абур масадбурун кІвалахрив гекъиг тавурай, анжах вичин кІвалахралди дамахрай! ⁵Гъар садаз вичин пар авайди я.

⁶Низ са касди имандикай* хабар гузватІа, гъа касди вичин муаллимдихъ галаз вичин мал-девлет пайрай.

⁷Алцурар жемир: Аллагъдикай садавайни ягъанатариз жедайди туш. Инсанди, вуч цайитІа, гъам гуънни ийида. ⁸Ни вичин гунагъкар тІул паталди са вуч ятІани цайитІа, ам, гъа гунагъкар тІулдин бегъер себеб хъана, телефни жеда. Рубъг паталди са вуч ятІани цайида вичиз эбеди уьмуьр* къачуда. ⁹Хъсанвал авунин ара атІумир. Чна хъсанвал авун давамариз хъайитІа, са вахт къведа чна цанвайдалай бегъерни къахчуда. ¹⁰Гъавиляй, гъикъван вахтунда и кар мумкин ятІа, чна виридаз хъсанвал ийин, иллаки чи имандин стхайриз-вахариз.

Эхиримжи гаф

¹¹За жуван гъилив и чІехи гъарфаралди кхъенвайдаз килига!

¹²Винелай чеб хъсанбур яз къалуриз кІанзавайбуру куън суъннет къабулиз мажбуриз алахъзава. Абуруз Месигъ* хашуниз* акъудунай чпин геле къекъвена кІанзавач. ¹³Гъатта суъннет авунвайбуру чпини Къанундал* амал ийизвач. Абуруз анжах и кардалди чпи дамахдайвал куън суъннет авуна кІанзава. ¹⁴Заз лагъайтІа, чи Ребби* тир Иса Месигъдин хашунилай гъейри гъич са куънални дамахиз кІанзавач. Адан куъмекдалди зун паталди дуънья хашуниз акъуднава ва дуънья паталди — зун. ¹⁵Суъннет авунин ва я суъннет тавунин арада са акъван тафават авач. Кылинди Аллагъ паталди вун цІийиз халкънавайди хъун я! ¹⁶Къуй и къайдайрал амал ийизвайбуруз виридаз ва гъакІни халисан Израилдиз* саламатвал ва регъим несиб хъурай!

¹⁷Идалай къулухъ къуй гъич садани мад заз азиятар гун тавурай, вучиз лагъайтІа за жуван бедендал жув Исадиз талукъ тирвал къалурзавай лишанар гваз къекъвезва.

¹⁸Стхаяр-вахар, къуй чи Ребби Иса Месигъдин берекат* квехъ галаз хъурай! Амин*.

ΣΙΟ-ΙΨΡΩΙΘΟ-ΓΙΛΙ
ΛΩΛΩΩΟ-ΓΨΣΙΡΩΨ
ΛΙΣΟ-ΛΣΟ-ΨΒΙ-ΘΨ
ΣΟ-ΓΙΒΨΙΩΓΨΟ-ΙΨ
ΡΩΙΨΩΨ: ΙΩΨΩΨ
ΤΟ-ΓΙΣΟ-ΨΩΨΣΙΡΩΨ

Эф. 2:5

Эфесвийриз чар

Гьахьун

Эфес – виче гзаф девлетар авай Римдин вилаят хъайи Асиядин (гилан Туьркиядин рагъакИндай патан кьерехар) меркез – Римдин империядин медениятдин, сиясатдин ва майишатдин маканрикай сад тир. Павел ана, Шад Хабардикай муштулухар гуз ва иманийрин цIийи кIватIал кIвачел акьалтуниз куьмекар гуз, кве йисалай артух вахтунда хьана.

Чарчяй чаз кIватIалдин уьмуьрдикай са затIни чир жедач, гьавиляй ам кхьинин себебарни макьсад вуч ятIа чирун четин я. Ана тайин са кIватIалда кьиле физвай крарикай ваъ, Месиьгдихъ ийизвай имандин асул манадин умуми фикиррикай рахазва. Чар саки сад хътин кве паюникай ибарат хьанва.

Сад лагъай пай (1-3-кьилер) асул бинеяр кьалурзавайди я, ана Иса Месиьгдин куьмедалди кьилиз акъудзавай, Аллагьди гузвай хиласвилн сир квай ният ава. Шад Хабарди ва Месиьгдихъ иман авуни вири халкъарикай тир инсанар хилас ва сад ийизва.

Кьведлагъай пай (4-6-кьилер) тежрибадиз талукьди я. Ана садвиле, муьгьуббатда ва михъивиле тухвана кIани уьмуьрдикай иманийриз

тайин несигъатар гузва. Иманийрин кІватІалди вич элкъурна къунвай дуьньядиз ЦИйи уьмуьрдин чешне къалурун лазим я. Гъашервилин гъевесрини къецепатан шартІари идара ийизвай бедендиз хас уьмуьрдикай къерех хъана, иманийри вичин чешме Аллагда авай, руьгъани уьмуьр тухун лазим я. Вилиз таквадай мичІи къуватрин аксина тухузвай руьгъдин мишекъат женгина уях хъунин ва Реббидихъ галаз садвиле аваз къуват хъунин меслягъатарни несигъатар гуналди чар акъалтІава.

И чарче лагъанвай фикирар каласарвийриз кхъенвай чарче авайбуруз ухшарбур я, амма ина акси ксарихъ галаз гъуьжетар авач.

Саламар

1 ¹Аллагъдин къастуналди хкъянавай Иса Месигъдин* илчи* Павелан патай.

Эфесда Аллагъдиз талукъбуруз, Иса Месигъдихъ ийизвай иман* ва вафа гваз уьмуьр тухузвайбуруз.

²Чи Буба* Аллагъдин ва Ребби* Иса Месигъдин патай берека-тар* ва саламатвал хъурай квез.

Руьгъани нуьсретар

³Аллагъдиз, чи Ребби* Иса Месигъдин* Бубадиз*, шукур хъурай. Ада Иса Месигъдиз талукъ тир чаз цаварин вири руьгъани нуьсретар* гана. ⁴ГъикІ лагъайтІа, чун муьгъуьббатда* уьмуьр тухуз, чакай Аллагъдиз талукъбур ва Адан вилик рехне квачир-бур хъун патал, гъеле дуьнья халкъдалди вилик Аллагъди чун Иса Месигъдалди хкъяна. ⁵Вичин къени мураддив ва къастунив къурвал, Иса Месигъдин хатурдай Ада чакай Вичи веледвилиз къабулнавай аялар хъун виликамаз тайинарна. ⁶Гъа икІ Ада чаз Вичиз кІани Месигъдалди гайи берекатдай* чна Адаз шукур ийизва. ⁷Месигъдин Ивидалди тахсиррихъ гайи эвез ва тахсиррилай гъил къахчун, Аллагъдин сергъят авачир берекатдив къурвал, чав Месигъдила агакъна. ⁸А берекат Аллагъди жумартдаказ гъар жуьредин камалдалди ва къатІунралди чаз гана. ⁹Месигъди авур кІвалахралди Аллагъди чаз Вичин къастунин сир ачухна. И кар Ада Вичин къени мураддалди авуна. ¹⁰ИкІ Ада цаварал ва чилел алай къван вири затІар Месигъдин гъукумдик тайин вахтунда сад жадаивал авуна.

¹¹⁻¹²Чна, Месигъдик умуд кутур сифтегъанбуру, Аллагъдин тариф авуниз къуллугъун патал, чакай, Месигъдиз талукъ тирбур яз, ирссагъибар хъанва. Дуьньяда вири крар Вичин къастунив ва

Вичин мурадлив кьурвал ийизвай Аллагьдин ниятди виликамаз гьа икI тайинар авунва.

¹³ Квез хиласвал* гьизвай Шад Хабардин* – гьакьикъатдин Гафунин ван хьана ва Месигьдихъ иман* авуна, Адахъ ийизвай иманда квелни хиве кьунвай Пак Руюьгдин* муьгьуьр гьалчна. ¹⁴ Пак Руюьг гележегда чаз жеда лагьана хиве кьунвай затIарин ва Адаз талукьбурун гунагьрилай* гьил кьахчунин замин я. Шачна Адан тариф ийин.

Павелан дуьа

¹⁵ Гьавилайй зани, Реббиди* Исадихъ куь имандикай* ва Аллагьдиз талукьбуруз куь патай авай муьгьуьббатдикай* ван хьанваз, ¹⁶ куьн дуьайра* рикIел хкиз, куь гьакьиндай Аллагьдиз шукур авун акъвазарзавач. ¹⁷ Чи Иса Месигьдин* Аллагьди, баркалла* алай Бубади*, квез Ам мадни хьсан кьатIуз жедайвал, квез камалдин ва керематдин* Руюьгдикай* пай гун патал, за дуьа ийизва. ¹⁸ Аллагьди куь рикIин вилер экуь авун патални за дуьа ийизва: Ада квез вичихъди эвер ганвай умуд вуч затI ятIа, Аллагьдиз талукьбуруз ирс яз гудай баркалладин девлет гьикьван зурбади ятIа, ¹⁹ чак, Адан зурба кьуватдин таьсирдик кваз имандал алайбурук, квай Адан кьадар авачир кьудратни гьихътинди ятIа квез акурай. ²⁰⁻²¹ Аллагьди и кьуватдалди Месигьдизни таьсирар авуна: Аллагьди Адал чан хкана* ва цавара, гьар жуьредин гьакимрилай, гьукумрилай, кьуватрилай ва агьавилерилай вине, неинки и асирда, гьакIни гележегдани рикIел гьиз жедай гьар са тIварцIелайни* вине Ам Вичин эрчи гьилихъай ацукьарна. ²² Аллагьди вирибур Месигьдин кIвачерик муьтIуьгьарна, Адан гьукумдик кутуна, Ам иманийрин кIватIалдин* кьил яз эцигна. ²³ А кIватIал Адан Беден я, вири крава вири АцIурзавайдан ацIайвал я.

Цийи уьмуьр – берекатдин савкъват

2 ¹⁻² Чилинни цавун арада авай кьуватрин гьакимдин – алай вахтунда Аллагьдиз аксивалзавайбурук квай руьгьдин эмирдалди куьне уьмуьр тухузвай. Куь тахсиркарвилер ва гунагьар* себеб яз ва куьне куь крар гунагькар дуьньядиз хас жуьреда ийизвайвилай, куьн кьенвайбур тир. ³ Са мус ятIани чун гьахьтинбур тир ва чна чи крар тIебии гьевесриз кIандайвал, жуван явавилев кьурвал ийизвай. Амай вирибур хьиз, чунни Аллагьдин хьиле*

вилив хуъзвай. ⁴Амма регъимдин девлет авай Аллагъди чахъди ийизвай ахътин муъгъуббат* къалурна хьи, ⁵чун чи тахсиркарвилер себеп яз къенвайбур тиртани, Ада чаз Месигъдихъ* галаз санал умуър хгана. Куън хиласайди берекат* я. ⁶Аллагъди чал Месигъдихъ галаз санал чан хкана* ва Иса Месигъдихъ галаз сад хъанвай* чун цавара тахтарал ацукъарна. ⁷Идалди Адаз къевезмай асирра Иса Месигъдин куъмекдалди чаз гудай Вичин берекатдин къадар авачир девлет къалуриз кИанзавай. ⁸⁻⁹Вучиз лагъайтIа куън имандалди* хиласайди берекат я. Хиласвал* агакъна лугъуз садани дамах тавун патал, им куъ краралди авунвай агалкъун ваъ, Аллагъди квез ганвай пай я. ¹⁰Чун Аллагъди халкънавайбур я, Аллагъди чаз къадар яз ганвай хъсан крар авун патал, чун Иса Месигъдин къуватдалди арадал гъанва.

Иса Месигъдалди сад хъун

¹¹Гъавилай рикIел хуъх: куън хайила мажусияр* тир; чпел инсанриз хас жуъреда, гъилералди «суъннетнавайбур» тIвар* алайбуру квез «суъннет тавунвайбур» лугъузвай. ¹²А чIавуз куън Месигъ* авачиз авай ва куън Израилдин* халкъдикай тушир. Аллагъди гайи гафар авай Икърарар* квез талукъ тушир, квехъ и дуньяда умуд ва Аллагъ авачир. ¹³Амма исятда – куън Иса Месигъдиз талукъ тирла – са мус ятIани яргъаз хъайи куън Месигъдин Ивидалди мукъвабур хъанва.

¹⁴Ада Вичи чун, чувудар*, ва куън, муъкуъбур, туькIуър хъувуна, чи арадавай цал, яни чун чара ийизвай душманвал, Вичин къиникъалди кукIварна, къведакай сад авуна. ¹⁵Виче вичин тагъкимарни къайдаяр авай Къанун* Месигъди къуватдай вегъена, Адан мурад къведакай Вичихъ галаз са цIийи халкъ авун, ислягъвал арадал гъун ¹⁶ва, Вич хашунал* къиникъалди душманвал тергна, къведни са Беденда аваз а хашунин куъмекдалди Аллагъдихъ чин элкъуъриз тун я. ¹⁷Ада атана, квез, Вичикай яргъа тирбуруз ва Вичиз мукъва тирбуруз, ислягъвиликай муштулухар гана, ¹⁸вучиз лагъайтIа Адан куъмекдалди чаз къве халкъдизни са Руъгъдик* кваз Бубадин* патав фидай мумкинвал хъана.

¹⁹Гъавилай куън чарабур ва къурабаяр яз амач; гила куън Аллагъдиз талукъбурун ватандашар, Адан хизандин векилар я. ²⁰Куън илчийрикайни* пайгъамбаррикай* ибарат бинедал эцигнава, адан пипIен Къван Иса Месигъ я. ²¹Къевез-къевез эцигнавай ва Реббиндин* пак* ибадатханадиз элкъевезвай вири и дарамат Месигъдал

дуьм-дуьздаказ хкаж жезва. ²²Квекайни Аллагьди Вичин Руьгьдалди уьмуьр тухудай кІвал хьун патал, куьн Месигьдиз талукь тирвиляй, куьнни и дараматдин цлара эцигзавай къванер хьиз я.

Павела чувуд туширбуруз муштулухар гун

З ¹Ингье, гъавиляй за, куьн, чувуд* туширбур, патал Иса Месигьдин* патахъай къазаматда авай Павела, дуьа* ийизва.

²Аллагьдин берекат* квева агакъарунин жавабдарвал Аллагьди зи хиве тунвайди квез, гьелбетда, чизва. ³Ада заз чинибан фикир ачухна, адакай за квез куьрелди кхъенай. ⁴И чар кІелна, Месигьдин сирдикай заз чизвайди квевайни чириз жеда. ⁵Инсанрин виликан несилриз и сир малум тушир. Амма гила Руьгьди* ам Аллагьдин пак* илчийризни* пайгъамбарриз* ачухнава. ⁶И сир адакай ибарат я хьи, Шад Хабардин* куьмекдалди маса халкъарикай чувудрихъ галаз санал Аллагьди гузвай нуьсретрин* ирссагьибар ва са Бедендин паяр жезва. Иса Месигьдалди гайи гаф гъабурузни талукь я.

⁷Аллагьдин къуватдин гьерекатдалди заз ганвай Аллагьдин берекатдив къурвал, закай и Шад Хабардиз къуллугъзавайди хъанва. ⁸Вири Аллагьдиз талукьбурукай зун дережадиз виридалайни гъвечІиди я, ятІани чувудар туширбуруз Месигьдин къадар авачир девлетдикай Шад Хабар агакъарунин и берекат заз гана. ⁹Вири халкъ авур Аллагьди лап сифтедилай чуьнуьхна къур фикирдиз талукь чирвал вирибуруз гун зал ихтибарна. ¹⁰И фикирдив къурвал, гила иманийрин кІватІалди* цаварал алай гъакимриз ва гьукумриз Аллагьдихъ авай гзаф жуьрейрин камал ачух авун лазим я. ¹¹Им Ада чи Ребби* Иса Месигьдин куьмекдалди къилиз акъудай Адан даиман къаст я. ¹²Месигьдиз талукь яз ва Адахъ иман* ийиз, чавай азаддиз ва къетІидаказ Аллагьдин патав физ жеда. ¹³Гъавиляй куь патахъай чІугъазвай зи азабриз килигна куьн руьгьдай ават тавун тІалабзава за, а азабри куь баркалладиз* къуллугъзава.

Иса Месигьдин муьгъуьббат

¹⁴Гъа и кар патал зун дуьа* ийиз Аллагь Бубадин* вилик метІерал акъвазнава. ¹⁵Чилерал ва цаварал алай гьар са тухум Гъада арадал гъизва. ¹⁶Ада Вичин баркалладин* девлетдив къурвал, квека Вичин Руьгьдалди* къенепатан къуват кутун патал ¹⁷ва иман* авурвиляй куь рикІера Месигь* гьатун патал, за дуьа

ийизва. Куьне куь уьмуьрдин дувулни хандакI муьгьуьббат* хьун патал, ¹⁸ вири Аллагьдиз талукьбурухь галаз санал Месигьдин муьгьуьббатдин гьяркьуьвилини, яргьивилини, кьакьанвилини ва деринвилини гьавурда акьаз хьун патал ¹⁹ ва инсандин акьулдилай вине авай и муьгьуьббат кьатIун патал, за дуьа ийизва. Куь уьмуьр Аллагьдин вири ацIайвилини ацIун патал, за дуьа ийизва. ²⁰ Вичин кьуватди чак акатна кар Ийизвайдаз ва чна тIалабзавайдалай ва я чна вичикай гьатта фикирзавайдалайни лап гзаф ийиз Алакьдайдаз ²¹ несилдилай несилдалди, эбеди яз, Иса Месигьдин ва иманийрин кIватIалдин* куьмекдалди шукур хьурай! Амин*.

Руьгьдин жигьетдай садвал

4 ¹ Ребби* себеб яз кьазаматда авай за кьез минетзава: куьн Аллагьди эвернавайбур яз хьайила, куь везифадиз лайих яз уьмуьр твах. ² Дамах гвачирбур ва умунбур хьухь, сад садав сабурдивди ва муьгьуьббатдивди* эгечI. ³ Ислягьвилини зунжурралди куь руьгьдин садвал мягькемарун патал, жедай кьван вири ая. ⁴ Кьез ганвай умуд сад тир хьиз, Руьгьни* сад я, Беденни. ⁵ Ребби сад, иман* сад, цик акахьун кьачун* сад, ⁶ Аллагь – виридан Буба* – сад я. Ам виридан винел ала ва вири Вичин гьилик кваз вирина кардик ква.

⁷ Месигьди* чун паталди тайинарнавай уьлчмедалди чакай гьар садаз берекат* ганва. ⁸ Гьавилай лугьунни авунва:

*«Хкаж хьана Ам кьакьандиз,
гуьгьуьнал алаз тухуз есирар,
инсанриз савкьватар гана»¹.*

⁹ «Хкаж хьана» лугьуни Ам виликдай агьуз, чилел эвичIунилай гьейри мад затIни кьалурзавач. ¹⁰ И ЭвичIайди, Вичелди вири алем ацIурун патал, цаварилайни виниз хкаж хьайи гьа Гьам я. ¹¹⁻¹³ Аллагьдиз талукьбур кьуллугь авунин кардиз гьазур хьун патал, чун вири иманда ва Аллагьдин Хва* кьатIунин карда садвилини агакьдай кьван чIавалди, чун руьгьдин акьулбалугьвилини агакьдалди, Виче тамамвилини ацIайвал авай Месигьдиз ухшар яз чIехи жедалди, чна Месигьдин Беден арадал гьун патал,

¹ 4:8 Забур 67:19.

Аллагъди садбурукай илчияр*, муькуьбурукай пайгъамбарар*, масадбурукай Шад Хабардикай* муштулухар гудайбур, бязибурукайни инсанар хуьдай чубанар ва муаллимар авуна.

¹⁴ Гъа чIавуз чакай инсанар рекъелай алудзавай амалдар тапар-хъанрин къурбандар ийизвай жуьреба-жуьре чирвилерин лепейрал ян гузвай ва гарари тухузвай гъвечи аялар жедач. ¹⁵ Амма муьгъуьббатдивди гъакъикъат лугъуз, вири крара Къил яз авай Месигъдин къилих къалуриз, чун чIехи жеда. ¹⁶ Гъам себеб яз вири Беден сад хъанва ва вири алакъайралди мягъкем хъанва ва адан вири паяри гъар сада вичин кIвалах ийизва. Гъа икI вири Беден чIехи жезва ва муьгъуьббатда арадал къвезва.

Виликан уьмуьр ва цIийи уьмуьр

¹⁷ Гъавилай Реббидин* ТIварцIелай* за малумарзава ва тагъкимзава: фикирар ичIи тир мажусияр* хъиз уьмуьр тухун акъвазара, ¹⁸ абурун къанажагъ мичIи я. Абурун рикIерин баятвал себеб яз арадал атанвай къенепатан буьркъуьвилай абур Аллагъди гузвай уьмуьрдикай чара авунва. ¹⁹ Гъар жуьредин айиб квадарна, абуру явавилез къил язава, тухвал течиз гъар са чиркинвиле гъатзава.

²⁰ Амма квез Месигъ* акI чир хъанач. ²¹ Квез Адакай ван тахъана авач ва квез, Адан терефдар хъайибуруз, гъакъикъат чирна, гъикI лагъайтIа гъакъикъат Исада ава. ²² Алцурарзавай гъевесар себеб яз члаф жезвай куь куьгъне тIулдиз хас уьмуьрдин виликан къайдадикай куьне къил къакъуддайвал квез чирна. ²³ Куь фикиррин тIул цIийи ая, ²⁴ Аллагъдин къилих – гъакъикъи гъахъ-михъивал* ва паквал къалурзавай цIийи тIул алуки.

²⁵ Гъавилай къуй квекай гъар сада таб гадаррай ва вичин мукъув гвайбуруз авайвал лугъурай, вучиз лагъайтIа чун вири са Бедендин паяр я. ²⁶ Хъиле аваз, гунагъ* мийир, куь хъел рагъ акIидалди квек тамир. ²⁷ Куь уьмуьрда иблисдиз* чка гумир. ²⁸ Ни чуьнуьхиз хъанатIа, мад ада чуьнуьх тахъвурай, къуй ада кIвал-югъ патал герек затIар вичин зегъметдалди гъилиз гъурай ва муьгътежвиле авайбурухъ галаз пайрай. ²⁹ Са жуьрединни чIуру гафар лугъумир, анжах несигъат патал хийир авай гафар лагъ, яб гузвайбуруз нуьсрет* гъидайвал ая. ³⁰ Хиласвилин* югъ патал квел муьгъуьр хъиз гъалчнавай Аллагъдин Пак Руьгъ* пашман ийимир. ³¹ Руьгъда* авай гъар жуьредин туйкуьулвеликай, хъилекай, гъазабдикай, гъарайдикай, намусдик хкуьрдай гафарикай ва гъар жуьредин

писвиликай хилас хьухь. ³² Сад садахъ галаз къени хьухь, сада садахъ рикІ кузвайди къалура, Аллагъди куь гунагърилай Месигьдалди гьил къахчурвал, сада садалай гьил къахчу.

Экуьнин аялар

5 ¹ Аллагъдин рикІ алай веледар хъана, Адалай чешне къачу. ² Месигьдиз* чун кІан хъайивал ва Вичи Вич чи паталай Аллагъдиз савкъват ва къурбанд яз, хуш атир яз гайивал, куьне муьгьуьббатда* аваз уьмуьр твах. ³ Куь арада гьич са дуьшуьшдани явавилини ва я гьар жуьредин чиркинвилини ва я мискьивилини гьич гелни тахьун лазим я – ибур Аллагъдиз талукьбуруз кутуг тавур крар я. ⁴ Куь рахунра са жуьрединни айиб гафар, къуру лагълагъар ва я къацІай зарафатар тахьун лазим я. Аллагъдиз шукур ийиз хъайитІа хъсан я. ⁵ Чир хьухь: я явал ийизвайдаз, я рехне квайдаз, я азгъундаз – им бутперес тир мисал я – Месигьдинни Аллагъдин Пачагьлугъда* ирс жедач.

⁶ Винидихь лагъанвай гафариз акси яз экъечІиз, садани куьн алцулар тавурай, вучиз лагъайтІа муьтІуьгъ тахъайбурал Аллагъдин хъел* аватда. ⁷ Ахътин ксарихъ галаз са уртахвални жемир.

⁸ Са мус ятІани куьн мичІивиле авай, амма гила, куьн Реббидихь* ийизвай иманда* авайла, квекай экв хъанва. Экуьнин аялри хьиз уьмуьр твах. ⁹ Экуьнин майва лагъайтІа – им гьар жуьредин дугъривал, гъахъ-михъивал* ва гъакъикъат я. ¹⁰ Аллагъдиз вуч хуш ятІа, чириз алахъа. ¹¹ МичІивилини хийир авачир крара иштиракмир, акси яз, а крар винел акъуд. ¹² Ахътин ксар чинеба квел алахънаватІа, гьатта лугъузни регъуь я. ¹³ Вири чинебан крар экуьнал ашкара жеда. ¹⁴ Чеб аквадайвал авунвай къван виридакай экв жезва, гъавилияй лугъунни ийизва:

«Ахварай ават, ксанвайди!

Къенвайди яз чан хъша –

Месигьди вун экуь ийида».

¹⁵ Гъа икІ, килиг гъа, ийидай кар мукъаятдиз ая, ахмакъри хьиз ваь, камал авайбуру хьиз ая. ¹⁶ Вахтунин къадир хьухь, вучиз лагъайтІа и йикъара писвилер гзаф ава. ¹⁷ Къиле гар авайбур жемир, Аллагъдин къаст вуч ятІа къатІуз алахъ. ¹⁸ Руфун ацІудалди чехир хъвамир, ида явавилихъ тухуда. Амма Руьгьдалди* ацІуз хьухь. ¹⁹ Забурдин* чІаларалди, тарифдин манийралди ва

руьгъани лугъунралди сада садаз несигъатар це. Манияр лагъ ва куь рикIера Реббидин тариф ая. ²⁰ Чи Ребби Иса Месигъдин ТIварцIин* хатурдай датIана ва вири крарай Аллагъ Бубадиз* шукур ая.

Иманийрин хизан

(Кал. 3:18-21)

²¹ Месигъдикай* кичIе яз сад садаз табий хуьхь.

²² Куьн, папар, Реббидиз* хьиз, куь гъуьлериз табий хуьхь.

²³ ГъикI лагъайтIа, Месигъ иманийрин кIватIалдин* – Вичин Бедендин Къил ва Хиласкар тирвал, гъуьлни вичин папан къил я. ²⁴ Иманийрин кIватIал Месигъдиз табий жезвайвал, папарни вири краара чпин гъуьлериз табий хун лазим я.

²⁵⁻²⁶ Квез, гъуьлер, Месигъдиз Вичин иманийрин кIватIал кIан хъайивал, куь папарни гъакI кIан хуьхь. Ада Вичи Вичин чан иманийрин кIватIал пак* авун патал эцигна. Ада цик акахун къачуналди* ва и чIавуз лугъудай гафарин куьмекдалди ам миьна, ²⁷ ам Вичин вилик я леке, я са нукъсан ва я гъахътин маса лишан квачир баркалла* алай кIватIал яз эцигиз жедайвал, ам пакди ва рехне квачирди жедайвал авуна. ²⁸ Гъа саягъда гъуьлеризни чпин папар, чпин хуси беден хьиз, кIан хун лазим я. Вичин паб кIанзавайдаз вични кIанзава. ²⁹ ГъикI лагъайтIа вичин беден такIандай кас авач, амма гъар сада вичин бедендиз тIуьн гузва ва адан къайгъу чIугвазва. Гъа саягъда Месигъдини иманийрин кIватIалдин къайгъу чIугвазва, ³⁰ вучиз лагъайтIа чун Адан Бедендин паяр я. ³¹ «Ингъе вучиз итимди, бубани диде туна, папахъ галаз уьмуьр тухузватIа ва ам адахъ галаз са чандиз элкъвезватIа»ⁱ. ³² И гафара чIехи гъакъикъат чуьнуьх хъанва, ва за квез лугъузва: абур Месигъдинни иманийрин кIватIалдин алакъайриз талукъ я. ³³ Са гафуналди, квекай лугъун хъайитIа, къуй гъар са гъуьлуьз, вичиз вич хьиз, вичин пабни кIан хъурай, ва папани вичин гъуьлуьз гъуьрмет авурай.

6 ¹ Аялар, Реббидихъ иман* ийиз куь диде-бубайрин чIалаз килиг, гъа икI дуьз жеда. ² «Бубадизни* дидедиз гъуьрмет ая»ⁱⁱ – им сифтегъан тагъким я, вичихъ ихътин хиве къун

ⁱ 5:31 Хьунухъ 2:24.

ⁱⁱ 6:2 ЭхкъечIун 20:12; Киххъей Къанун 5:16.

галай: ³ «Чилел ви уьмуьр яргьиди хьун патал ва ваз а чилел хьсан хьун патал».

⁴ Бубаяр, куь аялрик хкуьрна хьел гьмир, амма абуруз Реббиндин тербетдив ва несигьатдив кьадайвал тербия це.

ЛукIаринни абурун иесийрин алакьяар

(Кал. 3:22–4:1)

⁵ ЛукIар, и чилел куь иесийриз гьурметдивди ва рикIик зурзун кваз, михьи рикIелди, куьн Месигьдиз* муьтIуьгь жедайвал, муьтIуьгь хуьхь. ⁶ И кар гьакI кьалурун патал, анжах абур кве регьимвилелди эгечIун патал ваь, руьгьдалди Аллагьдин кьаст кьилиз акьудзавай Месигьдин лукIари хьиз ая. ⁷ Куьне инсанриз ваь, Реббидиз* гьикI кьуллугьдайта, гьакI рикI алаз кьуллугь ая. ⁸ Реббиди гьар са хьсан кардай, ам ни – лукIра ва я азад касди – авуртIани, савкьват гудайди рикIел хуьхь.

⁹ Куьнни, иесияр, куь лукIарив гьа саягьда эгечIа. Абуруз гьелягьар кьун акьвазара. Цаварал гьабурун ва куь винел иесивалзавай Ребби алайди ва Ада садни муькуьдалай вине кьан тийизвайди рикIел хуьхь.

Аллагьдин руьгьани яракь ва женгинин парталар

¹⁰ Эхирки, Реббидилай* аслу яз, Адан кьудратдалди ва кьуватдалди мягькем жез хуьхь. ¹¹ Квевай иблисдин* фендигарвилерин хура акьвазиз жедайвал, квез Аллагьди ганвай вири яракьарни женгинин парталар жувал алука. ¹² Вучиз лагьайта чна инсанрин аксина ваь, гьакимрин, гьукумрин, и мичIивилин дуьньядин эмирин ва цаварин кIаник квай чIуру руьгьерин аксина женг чIугвазва. ¹³ Гьавилай писвили гьужумдай юкьуз абурун хура квевай акьваз жедайвал ва куьн, вири гьужумар алудна, дурум авайбур жедайвал, Аллагьдин вири яракьар кьачу. ¹⁴⁻¹⁵ Гьакьикьат хьиз чIул юкьва туна, гьахь-михьивал* кьеркь хьиз алукина, кIвачерал Аллагьдихь галаз туькIвенвайдакай Шад Хабар* гуниз гьазурвал алукина, кIевиз акьваз. ¹⁶ Ибурулай виридалай гьейри, имандин* кьалхан кьачу, адалди квевай шийирдин кузвай хьелер туьхуьриз жеда. ¹⁷ Хиласвилин* ракьун-кIукI алуки ва Руьгьдин* тур – Аллагьдин Гаф яхь.

¹⁸ Гьар са чIавуз Руьгьдин куьмекдалди гьар жуьредин тIалабунралди ва минетралди дуьаяр* ая. И кар патал уях хуьхь ва вири Аллагьдиз талукьбурун гьакьиндай ийизвай дуьада дегиш

тахъана дурум гваз хъухъ. ¹⁹Зун рахазвайла, заз лазим тир гафар гун патал ва завай Шад Хабардин сирдин гъавурда викІегьдаказ тваз хъун патал, зи гъакъиндайни дуъа ая. ²⁰Лап и зунжурра аватІани, зун Шад Хабардин векил я. Завай адакай викІегьдиз, лазим тир саягъда муштулухар гуз хъун патал, дуъаяр ая.

Эхиримжи саламар

²¹Квез зи крарикай чир жедайвал, чи играми стха ва Реббидиз* вафа тир къуллугъзавай Туъхика квез вири ахъайда. ²²Чун авай гъаларикай квез чир хъун патал ва куън кІубан авун патал, за ам куъ патав ракъурни ийизва.

²³Къуй квез, стхаяр, Аллагъ Бубадин* ва Ребби Иса Месигьдин* патай саламатвал, муьгъуьббат* ва иман* хъурай. ²⁴Ребби Иса Месигъ эхир авачир къван кІанзавай вирибурухъ берекат* хъурай.

Филип I вийриз чар

Гъахъун

Филип I ар Римдин империяда авай Мак I едан вилаятдин (гилан Юнандин кефер пад ва Мак I едан Республика) важиб авай шегъеррикай сад тир. Гъа ина, Европада, Павела иманийрин сад лагъай кIват I ал арадал гъана ва ана Шад Хабардикай вязер ийиз хъана.

И чар Павела къазаматда авай чIавуз кхъейди я, гъавиляй, иманийрин кIват I алриз адет хъанвайвал, ам Эфесвийриз, Каласарвийриз ва Ифлеманаз кхъенвай чарарихъ галаз санал «Къазаматрай ракъурай чарариз» талукъди яз гъисабзава. Ана вири сад ийизвай са месэла авач, ят I ани кIелзавайбуруз адан муькуь чарарилай хъсандиз Павел вуч кас ят I а кIалурзава, гъик I лагъайт I а Павеланни филип I вийрин кIват I алдин арада дуствилин алакъяр авай.

Вири четин гъалара Павела вичиз къазаматда тунни Шад Хабардикай мадни гегъенидиз вязер ийидай мумкинвал ганва лугъуз шадвал ийизва. Павела вичин азабра Исадиз ухшарвал ийизва ва кIелзавайбурузни гъак I ая лугъуз эвер гузва. Илчиди филип I вийрик руьгъ кутазва, абур иманда мягъкемарзава ва абурун жумарт савкъватрай сагърай лугъузва, а савкъватрай адаз иманийрин муьгъуьббат ва къайгъударвал аквазва. Ада абуроз гъак I а синагърин йикъара важибдаказ герек тир садвал хуьх лугъуз эвер гузва.

Чарче Вич Аллагъ яз, инсаният хилас авун патал, Вич лук I ран чкадал къван агъузарай Месигъдикай лугъузвай гимнди (2:6-11) къетIен чка къазва.

Саламар

1 ¹ Иса Месигъдин* лук I ар тир Павеланни TиматIеян патай. Филип I ра авай, чеб Иса Месигъдиз талукъ вирибуруз, абурун чIехибур ва шемасарни* кваз.

² Аллагьдин, чи Бубадин* ва Ребби* Иса Месигьдин патай берекат* ва саламатвал хьурай квез.

Аллагьдиз шукур авун ва дуьа авун

³⁻⁴ Куьн рикIел алаз ийизвай гьар са дуьада* за датIана куь виридан гьакьиндай зи Аллагьдиз шукурзава. За и дуьаяр шадвилелди ийизва, ⁵вучиз лагьайтIа куьне сифте йикъалай къедалди, Шад Хабардикай* муштулухар гуз, захъ галаз и кIвалахда иштиракзава. ⁶ Куь арада и хъсан кардик кьил кутур Аллагьди а кар Иса Месигь* хкведай югъ алуькьдалди эхирдал кьван ийидайдахъ зун агьунва.

⁷ Квекай икI фикирун заз кутугнава, вучиз лагьайтIа куьн зи рикIе ава. Зун исятда бухавра авайла, гьакIни за Шад Хабар хьудайла ва тестикьардайла, куьнени вирида захъ галаз Аллагьдин берекат* пайзава. ⁸ Зун Иса Месигьдин муьгьуббатдалди* квехъ виридахъ цIигел я. И кардин шагьид Аллагь я.

⁹ Куь муьгьуббат мад ва мад чIехи хьун патал ва нетижада чирвилерив ацIун патални фагьумдин жигьетдай дерин хьун патал за дуьа ийизва. ¹⁰ Гьа чIавуз куьн паталди вуч хъсан ятIа куьне тайинарда, Месигь хкведай юкъуз куьн михьи ва рехне квачиз жеда, ¹¹ куьне гьахъ-михьивилин* майва гьида. А майва, Аллагьдал баркалла* гьун ва Адан тарифун паталди, Иса Месигьдин куьмекдалди гьидайди я.

Зун паталди Месигь уьмуьр я

¹² Заз квез чир хъана кIанзава хьи, стхаяр-вахар, зи кьилел атай кьван вири крари Шад Хабардикай* муштулухар гунин карда агалкъунарни хьуниз куьмекна. ¹³ Гила пачагьдин вири къаравулриз ва амай вирибуруз зун Иса Месигь* патал къазаматда авайди чизва. ¹⁴ Зун къазаматда тун себеб яз, гзаф стхаяр-вахар Реббидихъ* ийизвай имандал* кIеви хъанва ва абуру мадни викIегьдиз ва кичIе тушиз Аллагьдин Гафуникай хабар гузва.

¹⁵ Бязибуру пехилвиляйни бягьс чIугун паталай Месигьдикай хабар гузва лагьай чIал дугьри я. Амма муькуьбуру хъсан ниятар аваз хабар гузва. ¹⁶ Михьи ниятар авайбуру, зун Шад Хабар хьун патал ина тунвайди къатIуз, муьгьуббатдал* амал ийизва. ¹⁷ Гьа са чIавуз чIуру ниятар авайбуру Месигьдикай, са чпин менфят кIанз, рикI гвачиз, заз ина, къазаматда, мадни гзаф четинвилер хьунин мурад аваз, хабар гузва. ¹⁸ Мад вучда кьван? Абурухъ

тапан ва я дуъз ниятар аватIани, кылинди ам я хьи, абуру Месигь машгъурзава, ва зун и кардал шад я.

За зи шадвал атIудач. ¹⁹ Вучиз лагъайтIа, заз чизва хьи, икI авуни куь дуьбаяр* себеб яз ва Иса Месигьдин Руьгьдин* куьмекдалди зун азад хьувуниз рехъ гуда. ²⁰ За вилив хуьзва ва кIевелай умудзава хьи, зун са куьникайни жуваз регъуь жедай гьалдиз кьведач. Амма, датIана хьиз, гилани зун, Месигь зи беденда машгъур хьун патал, кIевиз акъвазда ва викIегъ жеда. И кар зи уьмуьрдин ва я ажалдин куьмекдалди – гьикI хъайитIани – заз сад я. ²¹ Вучиз лагъайтIа, зун паталди уьмуьр – им Месигь я, ажални – хийир я. ²² Заз жувал чан аламуькьна кIанзаватIа, им зун паталди майваяр галай кIвалах жеда лагъай чIал я. Гьа икI, вуч хкядатIа, заз чизвач. ²³ Зун кьве ниятдин арада кьве рикIин жезва: заз и уьмуьрдай хъфиз ва Месигьдихъ галаз санал жез кIанзава, гьа им, лагъайтIа, виридалайни хъсан я. ²⁴ Амма зал чан аламуькьун квез гзаф герек я. ²⁵⁻²⁶ Зун и кардин чIалахъ я. Гьавилияй заз чизва хьи, куь шадвал имандалди артух хьун патал ва куьн иманда мадни вилик фин патал, ва зун мад квехъ галаз жедай чIавуз квехъ, Иса Месигьди зи куьмекдалди авур крарал дамахардай багънаяр гзаф хьун патал, за уьмуьр тухуда ва квехъ галаз амуькьда.

²⁷ Вуч хъайитIани, Иса Месигьдин Шад Хабардиз лайих яз уьмуьр твах. Зун атайла, куьн акуртIани ва я зав квекай анжах ванер агакъайтIани, заз чир жеда хьи, куьне ян гузвач ва куьне садвиле аваз уьмуьр тухузва, куьн кьуьн кьуьне туна Шад Хабардал бине кьунвай имандал кIевиз акъвазнава, ²⁸ ва квез душманрикай кичIе туш. Ида а кардикай лугъузва хьи, абур телеф жеда, амма куьн хилас жеда – им Аллагъдилаь кьведай кар я. ²⁹ Квез Иса Месигь себеб яз ганвай гьуьрмет хьиз неинки Месигьдихъ иман авун, гьакIни Адан паталай азабар чIугун гана. ³⁰ Зал виликдай ацалтай хьтин ва, квез чизвайвал, за исятда эхзавай хьтин гьа са четинвилер квелни гьалтзава.

Месигьдин умунвилелай чешне къачун

2 ¹ Гьа икI, Месигьдихъ галаз сад хьуни* куьн кIубан ийизва. Адан муьгъуьббатди* квез теселли гузва. Куьн Руьгьдин* куьмекдалди садвиле ава ва квехъ регьим ва чарадан рикIикай хабар къадай гьисс ава. ² Зи шадвал генани ацIайди хьия: куь фикиррин садвал хуьх, квехъ гьа сад хьтин муьгъуьббат хьурай, куьне руьгьдин жигъетдай садвал къалура, куьн сад хьтин

фициррал алайбур хуьхь. ³Са жуван менфят кІан хуьнин ва я кбуру дамахар авунин ниятар аваз са карни ийимир. Абур хуьхь ва масадбур жувайлай вине яхь. ⁴Са жуваз авай хийирдал ваь, гьакІни муькуьбуруз авай хийирдални амал ая.

⁵Куьфицирар Иса Месиьгдин* фикирар хьтинбур хьана кІанда.

⁶ *Аллагьдихъ хьтин тІебиат аваз,
гьикІ хьайитІани алахънач Ам
барабарвал хуьз Аллагьдихъ галаз,*

⁷ *аксина, Вичин агъуззавай тІул,
лукІран тІебиат авуна къабул;
адакай инсанриз ухшарди хьана,
акунрай инсан хьтинди хьана.*

⁸ *Ада умун авуна Вич,
рекьидалди муьтІуьгъ хьана, амма яз Ам
муьтІуьгъ хьана ажалдиз хашунал!*

⁹ *Гьавиляй Ам Аллагьди хкажна,
Адаз вири тІварарилай вине авай ТІвар гана,*

¹⁰ *цаварални, чилерални, чилин кІаникни
Иса Месиьгдин ТІварцІин вилик
метІерал вири акъвазун патал,*

¹¹ *Аллагь Бубадин* гьуьрметдай
гьар са чІала къабулун патал
Иса Месиьг Ребби тирди!*

МичІивилин алемда гьетери хьиз нур це

¹²Гьа икІ, зи кІанибур, куьн датІана чІалаз килигдайбур тир, неинки зун куь патав гвай чІавуз, гьакІ исятдани, зун авачирлани, куьн гьадалайни гзаф чІалаз килигзава. КичІевиливди ва рикІик зурзун кваз куьн хилас хьун куьне куьн тухузвай къайдадалди къалуриз хуьхь, ¹³гьар гьикІ ятІани Аллагьди Вичи куь къене кІвалах тухузва, квек Вичин къастунив кьурвал гьевесни, гьерекатни кутазва.

¹⁴⁻¹⁵ЧІуру ва рекъяй акъатнавай несилдин арада квекай рехне квачирбур ва леке алачирбур, Аллагьдин миьхь аялар хьун патал, вири крар шикаятар ва гьуьжетар галачиз ая. Куьне абурун арада, цавара гьетери хьиз, нур гузва. ¹⁶Куьн уьмуьрдин гаф къуна хуьхь. За и кардал Месиьг* хкведай юкьуз, за жуван ката-галтуг

чIагънакъя¹ авунач лугъуз ва чIагънакъя зегъмет чIугунач лугъуз, дамах ийидайвал ая. ¹⁷ Куьне Аллагъдиз гъакъикъидаказ ийизвай къуллугъдиз — къурбанддиз тамамвал гуз алахъдай чехир хъиз зун хъайитIани, зун шад я, зани квехъ галаз санал шадвал ийизва. ¹⁸ Куьнни шад хъухъ ва захъ галаз шадвал ва хвешивал ая.

ТIиматIей ва ЭпафратитI

¹⁹ ТIиматIея квекай хкидай хабарри зун кIубан авун патал, Ребби* Исади заз куь патав мукъвара ам ракъуриз хъунин умуд ганва. ²⁰ Захъ галаз са фикиррал алай ТIиматIей хътин, куь паталай ихътин жавабдарвал гъиссдай маса кас захъ авач. ²¹ Амайбур гъар сад Иса Месигъдиз* кIанзавайдан ваъ, жуван хийирдин къайгъуда ава. ²² Амма ТIиматIея вичин алакъунар карда къа-лурайди, ада захъ галаз санал, хци бубадихъ галаз хъиз, Шад Хабардикай* муштулух гайиди квез чизва. ²³ Гъавилай, инлай къулухъ захъ вуч жедатIа чир хъунни кумаз, за ам куь патав ракъурда лагъана умуд ийизва. ²⁴ Реббиди зун жувни мукъвара куь патав акъатунин чIалахъарзава.

²⁵ Мадни лагъайтIа, зи стха, захъ галаз са кар ийизвайди ва амадаг, куьне ракъурнавайди ва зи къайгъуйра заз къуллугъайди тир ЭпафратитI куь патав элкъвена рахкур хъувун за лазим яз гъисабзава. ²⁶ Адан вил квехъ гзаф хъанва. Квев адан азардикай ванер агакъуни ам гъарикI ийизва. ²⁷ Эхъ, ам лап рикIивай азарди къунвай, саки рекъидай чкадал атанвай, амма Аллагъди адаз регъим авуна, неинки са гъадаз, зи пашманвилел пашманвал алава тахъвун патал, зазни регъим авуна. ²⁸ Гъавилай, куьн ам акуна шад хъун патал ва зи пашманвални тIимил хъун патал, за ам куь патав мадни чIехи хушуналди ракъурзава. ²⁹ Ам Реббиди ганвай стха яз чIехи шадвилелди къабула ва ам хътин инсанриз гъурмет ая. ³⁰ ГъикI лагъайтIа Месигъ патал кIвалахдайла, ам саки къена. Заз квевай гуз тахъай куьмек гун патал, ада вичин уьмуьр къиникъин хатадик кутуна эхир.

Гъакъикъи гъахъ-михъивал

З ¹ Гъа икI, стхаяр-вахар, Реббидик* кваз шадвал ая! Идакай мад ва мад кхьин тавун заз четин я, вучиз лагъайтIа куьн патал икI хъсан жада.

¹ 2:16 ЧIагънакъя — нетижа галачиз.

²А кицЦерикай – писвал ийизвай ксарикай – мукъаят хьухъ, зиянкярвал ийизвайбурукай¹ мукъаят хьухъ. ³Гъакъикъатда суьннет авунвайбур – Аллагъдин Руюгъдин* регъбервилик кваз икрамзавай, Иса Месигъдалди* дамахарзавай ва жуван агалкъунрихъ далу акал тийизвай чунни куьн я. ⁴Завай, лагъайтІа, а агалкъунрихъ далу акализ жедай! Абурухъ далу акалдай бинеяр захъ маса нелай хъайитІани гзаф авай жеди. ⁵Зун хана муъжуьд лагъай югъ алукайла суьннет авунай, зи ери-бине исраил халкъ-дикай, Бунъяминан* тайифадай я. Зун халисан миxъи чувуд* я, Къанундихъ* галаз авай зи алакъадикай лагъайтІа, зун фарисей* я. ⁶Лап рикІе цІай аваз, алахъна зун иманийрин* геле къекъвена. Къанундив къур хътин гъахъ-михъивиликай* рахайтІа, зак са рехнени квач.

⁷Амма за а чІавуз жуваз жагъанвайди яз гъисабзавай къван вири затІар гила Месигъдин хатурдай квахънавайбур яз гъисабзава. ⁸Неинки са гъам, гъакІ амай крарни, зи Ребби Иса Месигъ къатІунин къимет авачирвилив гекъигаила, за жувавай квахънавай затІар яз гъисабзава. Месигъ патал за дуьньяда авай къван амай вири затІар зибилрай къуна, Ам жуваз хъун патал ва Адахъ галаз хъун патал за вири квадарна, ⁹За гила жуван алахъунралди ва Къанун къилиз акъудуналди къачудай гъахъ-михъивилиз акъудунихъ* ялзавач. Ваъ, Аллагъди зун авилай къабулна хьи, захъ Иса Месигъдихъ ийизвай иман* ава. ¹⁰Заз Месигъ ва Адал чан хкай* къуват къатІуз кІанзава. Заз Адахъ галаз Адан азабар пайиз ва Адан къиникъа Гъам хътинди жез кІанзава. ¹¹Гъа чІавуз, за кІе-велай умудзава, къейидалай къулухъ чан хтунивни* зун агакъда.

Цаварал алай чи ватан

¹²Им зун ихътин дережадив агакънава ва я закай тамамди хъанва лагъай чІал туш, амма зун а дережадив агакъиз алахъзава, вучиз лагъайтІа зун Иса Месигъди* Вичив агакъарнава. ¹³Стхаяр-вахар, за жува и кар авунваз гъисабзавач, амма алатна фейи къванди рикІелай алудиз, анжах вилик квайдахъди физва. ¹⁴Зун жуван мураддихъ – савкъват къачун патал йигиндиз вилик физва. А савкъват, лагъайтІа, вичихъди Иса Месигъ арада аваз Аллагъди эвер ганвай цІийи уьмуьр я.

¹ 3:2 Абур тапан муаллимар тир. Абуру хилас хъун патал суьннет авун герек я лугъуз вязер ийизвай.

¹⁵ Чун, руьгъдин рекъяй чранвай ксар, вири затIариз гъа икI килигна кIанда. Куьне са куьнин патахъай ятIани масакIа фикирзаватIа, квез Аллагъди гъамни ачухарда. ¹⁶ Амма ша чна чун агакънавай дережадиз кутугайвал уьмуьрдин рехъ къан.

¹⁷ Куьне за ийизвайвал ая, стхаяр-вахар. Чакай хъанвай чешнедал амал ийизвайбур квез чешне яз яхъ. ¹⁸ Гзафбуру Месигъдин хашунин* душманар яз къил хуьзва. Виликдай за абурукай квез лагъанай ва гилани вилерал накъвар алаз лугъузва. ¹⁹ Абур чеб телеф хъунихъ физва. Абурун аллагъ чпин руфун я, абуру гъи кардал дамахзаватIа, гъада абур беябурзава. Абурун фикирар и дуьньядиз хас крарихъ элкъвенва. ²⁰ Чи ватан лагъайтIа, цаварал ала, гъанай чна Хиласкар Ребби* Иса Месигъ хтун вилив хуьзва. ²¹ Адаз вири Вичиз муьтIуьгъдай къуват ава, и къуватдин гьерекатдалди Ада виляй аватнавай чи беденар акI дегишарда хъи, абур Адан баркалла* алай бедендиз ухшар жеда.

4 ¹ Гъа икI, зи шадвални зи таж тир кIани ва играми зи стхаяр-вахар, Реббидин куьмекдалди кIевиз акъваз, кIанибур.

Несигъатар

² За Эвгъуда вахазни СуьнтIуьх вахаз Реббидалди* са фикиррал алаз хъухъ лугъуз тагъкимзава. ³ За вазни минетзава, заз вафа тир амадаг, и вахариз куьмек це, гъикI лагъайтIа абуру Шад Хабар* патал захъ галаз, КIелмесахъ галаз ва уьмуьрдин ктабда чпин тIварар авай маса чи амадагрихъ галаз зегъмет чIугуна.

⁴ Реббидик кваз датIана шад хъухъ ва за мад гъилера лугъузва: шад хъухъ! ⁵ Къуй инсанрихъ галаз авай куь хъсан алакъаяр виридаз акурай. Ребби мукъув гва. ⁶ Са куьнин къайгъуни чIугвамир, амма вири крара, дуьадин* ва минетдин куьмек галаз шукур авуналди, куь тIалабунар Аллагъдиз чира. ⁷ Гъа чIавуз гъихътин хъайитIани къатIунрилай вине авай Аллагъдилай къевезвай саламатвили куь рикIер ва акъулар Иса Месигъдалди* садвиле аваз хуьда.

⁸ Эхирки, стхаяр-вахар, гъи кар гъакъикъат, намус, адалат, ми-хъивал, хушвал ва гъейранвал галайди ятIа, гъи кар сувабди ва тарифдиз лайихди ятIа, гъадакай фикирар ая. ⁹ Квез завай чир хъайи къван, завай квев агакъай къван, ван хъайи къван ва завай акур къван вири крар къилиз акъуд. Гъа чIавуз саламатвилин чешме тир Аллагъ квехъ галаз жеда.

Савкватрай сагърай лугъун

¹⁰ Куьне цIийи кьилелай зи къайгъу чIугунал за Реббидихъ* ийизвай иманда* рикIин сидкьидай шадвалзава. Гьелбетда, куьне зи къайгъу датIана чIугвазвай, амма квез а кар къалурдай мумкинвал авачир. ¹¹ За икI жув са куьхъ ятIани муьгътежвиляй лугъузвайди туш, гьикI лагъайтIа зун гьихътин хъайитIани гьаларал рази жез вердиш хъанва. ¹² Заз кьитвални булвал вуч ятIа чизва. Зи кьилел татайди амач, заз тух хъун ва каш эхун вуч ятIа, агьвал хъунухъ ва дарвиле хъун вуч ятIа чизва. ¹³ Заз къуват Гузвайдан куьмекдалди залай вири алакьда.

¹⁴ Гъа икI, захъ галаз зи бедбахтвилер паюналди куьне хъсан кар авуна. ¹⁵ ФилипIвиар, за Шад Хабардикай* муштулухар гуз эгечIай, зун МакIедандай экъечIай чIавуз, тек са квелай гъейри, иманийрин* са кIватIалдини заз пулунин куьмек тагайвал куь рикIел алама. ¹⁶ Зун герек чIавуз куьне заз куьмек гьатта Саланикдизни кваз шумудни са гьилера ракъурнай. ¹⁷ За им квелай са вуч ятIани жувал агакъун патал лугъузвайди туш, амма заз куьне куь суваб гзафарна кIанзава. ¹⁸ ЭпафрадитIан куьмекдалди куьне заз ракъурай вири пул зав агакъна. Ам гьатта герекзавайдалайни гзаф я. Захъ исятда вири бес къадарда ава. Им атир галай ни хъиз я, вич Аллагъдиз кIани ва хуш къурбанд хъиз я. ¹⁹ Зи Аллагъди Иса Месигъдин* куьмекдалди Вичин баркалла* алай девлетри-кай гана, куь виридан игътияжар таъмин ийида!

²⁰ Къуй чи Аллагъдиз ва Бубадиз* асирдай асирдиз шукур хъурай. Амин*.

Эхиримжи саламар

²¹ Иса Месигъдиз* талукъ вирибуруз саламар лагъ. Захъ галай стхайри-вахарини квез саламар лугъузва. ²² Аллагъдиз талукъ тир инавай вирибуру квез саламар лугъузва, иллаки Римдин* пачагъдин кьилел-кIвачел элкъвезвайбурукай тирбуру.

²³ Къуй Ребби* Иса Месигъдин берекат* квехъ галаз хъурай. Амин*.

Каласвийриз чар

Гъахъун

И чар мана-метлебдалди Эфесвийриз кхъей чарчиз гзаф мукъва я.

Маса гун-къачун авай зурба шегьер тир Каласар Фиригъ виляятда авай (гилан Туъркиядин рагъак Идай пата). Ана гъар жуьредин мажуси динар авай. Чкадин иманийрин кIватIалдизни Месигъдихъ ийизвай имандихъ галаз къан тийизвай тапан чирвилер чкIана ва иманийрин арада машгъур хъана. И тапан тербет Павела галай-галайвал къалурзавачтIани, ам чувудрин къетIен чирвилер гузвай муаллимрин тербет тирди къатIуз жезва, ада Месигъдин метлеб тIимиларзава. Адак загъдивилин ва малаикриз икрам авунин шартIар акатзавай ва ада Къанундиз къуллугъ авун Аллагъдиз гъакI кIан хъунин бинедат эцигзавай. Идалайни гъейри, и тербетдал амал ийизвайбуру хилас хъун патал анжах лап тIимил арифриз хас тир къетIен чирвилер герек я лугъуз тестикъзавай.

Чарчи Каласра авай иманияр Иса Месигъдихъ ийизвай гъакъикъи иманда мягъкемарзава ва халисан камал инсанар Аллагъдихъ галаз туькIуьр хъийизвай Иса Месигъди авур крарикай, адан къиникъикай ва чан хтуникай тир Шад Хабар тирди къалурзава. Гъавиляй иманияр патал диндин адетриз талукъ къайдайрин къайгъуда хъана кIандач, абур патал Аллагъдихъ иман авун ва сада садаз къалурзавай муьгъуьббат важиб я.

Саламар

1 ¹Аллагъдин къастуналди хкъянавай Иса Месигъдин* илчи* Павелан ва стха ТIиматIеян патай ²Каласра авай, Месигъдихъ иман* ийизвай, Адаз талукъ стхайриз-вахариз.

Чи Буба* Аллагъдин патай берекатар* ва саламатвал хъурай квез.

Аллагъдиз шукур авун

³Куь паталай авур дуьайра* чна датІана Аллагъдиз – чи Ребби* Иса Месигъдин* Бубадиз* шукур гъизва, ⁴вучиз лагъайтІа чав Иса Месигъдихъ куьне ийизвай имандикай* ва Аллагъдиз талукъ вирибуруз куь патай авай муьгъуьббатдикай* ванер агакъзава. ⁵⁻⁶Куь иманни муьгъуьббат квева цаварал агакъдайдак кутунвай умудди арадал гъанвайди я. Идакай квез виликдай гъакъикъатдин гафунай – куь патавни атанвай Шад Хабардай* ван хъана. И Хабар вири дуьнья тирвал чкІизва ва Ада бегъер гъизва. Квез сифте яз адакай ван хъана ва Аллагъдин берекат* гъакъикъатдаказ къатІай йикъалай инихъ дуьнья тирвал гъикІ бегъер гъизватІа, гъакІ куь арадани бегъер гъизва. ⁷А хабардикай квез чи кІани амадаг, куьн паталди Месигъдиз вафа яз къуллугъзавай Эпафарасавай чир хъана. ⁸Квез Руьгъди* гайи муьгъуьббатдикай гъада чаз ихтилатни авуна.

⁹Гъавилай квекай сифте яз ван хъайи чІаваалай инихъ чна куь гъакъиндай акъваз тавуна дуьаяр ийизва ва куьне Аллагъдин къаст Руьгъдалди ва гъар жуьредин камалдалди къатІун тІалабзава. ¹⁰Куьне Ребби рази жедайвал уьмуьр тухун паталай чна дуьаяр ийизва. Куь хъсан крари гъар са жигъетдай бегъер гъурай ва куьне Аллагъ мукъувай къатІунрай. ¹¹Ада Вичин къуватдин ва зурбавилин куьмекдалди, квевай вири крада дурум гуз ва эхи ийиз жедайвал, куьн мягъкем авурай. ¹²Квез Аллагъдин экуь Пачагълугъда* Вичиз талукъбурун ирсиникай пай къачудай алакьун гана. Ам квез гайи Цаварин Бубадиз шаддаказ шукур ая. ¹³Ада куьн мичІивилин гъукумдикай хиласна ва куьн Вичин рикІ алай Хцин Пачагълугъдиз тухвана. ¹⁴Хцелди чав хиласвал*, гунагърилай* гъил къахчун агакъна.

Виридалай Иса Месигъ yine ава

- ¹⁵ *Иса Месигъ* Аллагъдин къамат я таквазвай,
халкънавай къван виридалай Ам виликдай авазвай.*
- ¹⁶ *Адан куьмекдалди
цаварал ва чилерал алай къван вири,
аквазвайди ва таквазвайди халкъ авуна:
чеб кІандатІа тахтар хъурай,
кІандатІа гъакимвилер,
кІандатІа регъбервилер*

- ва кІандатІа гьукумар –*
вири Гьадан куьмекдалди ва Гьам патал халкъ авуна.
- 17 *Вири халкъ ийидалди вилик Ам авазвай,*
халкънавай къван вири Гьадалди къайдада ава.
- 18 *Ам Бедендин къил я,*
иманийрин КІватІалдин къил я,
Ам виридан эвел я,
вири патарихъай сифтегьанди хьун патал,
къена чан хтайбурун арадани Ам сад лагьайди я,
- 19 *куьз лагьайтІа Аллагьдин вири ацІайвал*
Месигьда аваз хьун Аллагьдиз кІан хьана.
- 20 *Хашунал* экъичай Месигьдин Иви сеbeb яз,*
Адан куьмекдалди
цаварал ва чилел алай къван вири
Аллагьди Вичихъ галаз тубкІуьр хьувуна.

²¹Са мус ятІани куьн Аллагьдивай яргъа тир ва чІуру крарихъ элкьуьрнавай куь акулдалди Адахъ галаз мидявиле авай. ²²Амма исятда Месигь Вичин Бедендин къиникьдалди Аллагьди куьнни Вичихъ галаз тубкІуьр хьувуна, вучиз лагьайтІа Адаз куьн пакбур*, рехне квачирбур ва леке алачирбур яз Вичин вилик акъвазариз кІанзавай. ²³Куьн имандин* бинедал ян тагана амукуьайтІа, цаварин кІаник квай виридаз муштулух яз ганвай ва квезни ван хьанвай Шад Хабарди* квез ганвай умуддикай къерех тахъайтІа, гьакІ женни ийида. Закай, Павелакай, лагьайтІа и Шад Хабардиз къуллугъзавайди хьанва.

Павела иманийрин кІватІалдиз къуллугъ авун

²⁴Гила за куь паталай азаб чІугвазва лугьуз шадвал ийизва. Месигьди* Вичин Беден патал, яни иманийрин кІватІал* патал заз тайинарнавай бедендин азабар чІугун за тамамар хьийизва. ²⁵Аллагьдин эмирдалди заз и кІватІалдиз къуллугъ ийидай мумкинвал гана. Ада заз Вичин гаф вири тамамвилелди квеv агакъарунин эмир гана. ²⁶А гаф инсанар патал асирдай асирдиз, несилрай несилриз сир яз амукуьзавай, амма гила ам Адаз талукьбуруз ачух хьанва. ²⁷Месигьди куь рикІера уьмуьр тухузвай-виликай ибарат сир вири халкъар паталди гьикъван зурба ятІа, Аллагьдиз чириз кІан хьана. Инлай къулухъ жедай баркалладик* куьне кутазвай умуд Месигь я.

²⁸ Гъар са кас геле тваз ва адаз чирвал гуз, чна Месигъдикай хабар гузва. Гъар садакай акъалтІай месигъи хъун патал, чна вири камалдикай менфят къачузва. ²⁹ Дуъз лагъайтІа, и кар патал за Месигъдилай къвезвай, зак акатна, гуж аваз гъерекат ийизвай къуват кардик кутаз зегъметни чІугвазва.

2 ¹ Куъ ва ладикейвийрин, гъакІни зи чин гъич акунни тавур-бурун паталай за гъихъгин къати женг чІугвазватІа квез чир хъана кІанзава заз. ² Заз и карди абур чпиз Аллагъдин сирдикай, яни Месигъдикай, дерин ва гегъенш чирвилер хъун патал кІубанарна ва муъгъуьббатда* сад авуна кІанзава. ³ Камалдинни чирвилини вири хазинаяр Гъада чуьнуьх хъанва. ⁴ За им квез, куьн садавайни амалдар гафаралди алцуарариз тахъун патал, лугъузвайди я. ⁵ Зун жуван бедендалди квехъ галачтІани, руьгъдалди зун квехъ гала. Куъ садвал ва Месигъдихъ куъ мягъкем иман* акваз зун шад жезва.

Инсанри эцигнавай къайдайрикай азад хъун

⁶ Гъавилай, куьне Ребби* Иса Месигъ* къабулай хъиз, Гъадан чІалал алаз уьмуьрни твах, ⁷ Гъадан тІебиатдиз дувулар ахъая, гъабура чІехи хъухъ. Къуй квез чирнавай имандалди* куьне къуватар кІватІрай, къуй куьн идал шукурвилив ацІуриз хъурай. ⁸ Килиг гъа, Месигъдин къайдайрал ваъ, инсанрин адетрал ва и дуьньядин чирвилерал бине къунвай филасафатдин ичІи веревирдралди рекъяй акъудна куьн садани лукІвилик кутун тавурай. ⁹⁻¹⁰ Вири гъакимрин ва гъукумрин кыле акъвазнавай Месигъдин куьмекдалди куьнени Аллагъдин ацІайвал къачуна. И вири ацІайвили лагъайтІа, Месигъдин гъакъикъи кІалубда аваз уьмуьр тухузвай. ¹¹ Месигъ къабулай чІавуз куьн суьннетни авунай, амма ам инсанрин гъилеривди ийидай хъгин суьннет тушир. Куьн Месигъдин таъсир кваз авур руьгъдин суьннетдалди куъ гунагъкар тІебиатдикай азад авунай. ¹² Цик акахъун къачур* чІавуз куьн Месигъдихъ галаз кучукай мисални хъанай ва Адахъ галаз квел къейи Месигъ къахрагъарай Аллагъдин къуватдихъ авур имандалди чанни хканай.

¹³ Куъ тахсирар, куьн руьгъдин суьннетдалди гунагъкар тІебиатдикай азад тахъун сеbeb яз, куьн руьгъдалди къенвайбур тир, амма Аллагъди квел Месигъдихъ галаз санал чан хкана*. Ада чи вири тахсиррилай гъил къахчуна. ¹⁴ Къанунда* квез акси яз

кхьенвай кьарарар авай дафтардилай цIар чIугуна. Ада и дафтар хашуниз* яна, ам тахьай мисал авуна. ¹⁵Аллагьди чIуру кьуватар, абурун гьакимар ва гьукumar яракь гвачиз туна ва абур виридаз аквадайвал беабур жедайвал авуна, Месигьдин куьмекдалди абур есирар хьиз халкъдин виликай тIуз тухвана.

¹⁶Куьне вуч незва ва я вуч хьвазва лагьана ва я диндин са гьихтин ятIани суваррал, цIийи варцарин ва Кишрин* адетрал амалзавач лагьана квек кутазвай тахсирриз яб гумир. ¹⁷Ибур вири чаз анжах идалай кьулухь ачухдиз чир жедай крарин лишанар я, виридан асул мана Месигь я. ¹⁸Чeб умун яз кьалуриз гзаф кIандай ва чпи малаикриз* икрамзава лугьузвай инсанри квек кутазвай тахсирриз яб гумир. Абурук, чпин карагунрал алахьиз, гьевес акатзава ва, гунагькар тIебиатдиз хас чпин акьулдал гьавая дама-хариз, абур чпи чеб хкажзава. ¹⁹Жалгьайринни кьуру дамаррин куьмекдалди галкIана сад хьанвай ва Аллагь себеб яз чIехи жезвай Беден идара ийизвай Кьилихь галаз абурун алакьа квахьнава.

Месигь галай цIийи уьмуьр

²⁰Куьн и дуьньядин чирвилер патал Месигьдихь* галаз кьенватIа, бес вучиз куьн виликдай хьиз, и дуьньядин инсанар хьиз, адан ихьтин кьайдайриз табиь жезва: ²¹«Им кьачумир», «ам немир», «идак кягьмир»? ²²Ибур анжах инсанрин кьайдаяр ва чеб кардик кутунивай фад ва я геж терг жедай затIарикай авай малуматар я. ²³И кьайдайри, дуьз тушир диндарвал авун, жув умунди яз кьалурун ва беден гьалдай фин илитIиз, са гьихьтин ятIани камалдин акунар арадал гьун мумкин я. Гьакьикьатда и кьайдайри тек са инсанриз ганвай тIебии хас гьевес рази ийизва.

З¹Гьа икI, квел Месигьдихь галаз чан хканватIа*, Месигь Аллагьдин эрчIи гьилихьай ацукьнавай цавариз талукь жез алахьа. ²Куь фикирар чилиз талукьдахь ваь, цавуз талукьдахь элкьуьра. ³Куьн и дуьнья патал кьена, ва куь уьмуьр Месигьдихь галаз санал Аллагьда чуьнуьх хьанва. ⁴Куь уьмуьр Месигь я, Ам дуьньядиз кьалурай чIавуз куьнни Адахь галаз санал баркаллада* аваз кьалурда.

⁵Гьавилай гунагькар тIебиатдиз гьеле талукь яз жувак кумай кьван вири йикь: явал, ахлакь тахьун, кIеви гьевес хьунухь, абур авачир мурадар ва азгьунвал (ам бутриз* икрам авунилай гьейри мад са затIни туш). ⁶Ибуру вирида Аллагьдин чIалаз килиг тийизвайбурукай Адаз хьел гьизва. ⁷Са чIавуз куьнени гьа

ибуралди уьмуьр тухузвай, ⁸ амма исятда куьн патал и вирида-кай – хъилекай, гъзабдикай, писвилакай, агъу квай мецикай ва татугай гафар рахуникай – хилас жедай вахт алукуьнава. ⁹ Сада садаз таб мийир, гьикI лагъайтIа куьне куьгъне инсандин къаматни крар жувалай алуднава. ¹⁰ Куьне халисан чирвилив цIийи хъувунвай ва Халикуьдин Вичин къамат язвай цIийи инсандин тIебиат либас хъиз алукуьнава. ¹¹ Гила мад я юнан, я чувуд*, я суьннет авунвайди, я суьннет тавунвайди, я вагъшиди, я скIуьф, я лукI, я азадди амач. Амма вири ва вирида авайди Месигъ я.

¹² Гъавилай, Аллагъди хкъанавай Вичиз талукуьбур ва кIанибур яз, куьне жувал чарадан рикIикай хабар кьун, дугъривал, умунвал, инсанрихъ галаз рахунра хъуьгуьлвал, сабур либас хъиз алукуьнава. ¹³ Сад садахъ галаз сабур гваз хъухъ, куьне садакай садаз хъайи рикIин тIарвилерилай гъил къахчу. АкI гъил къахчу хъи, Реббиди* квелай къахчурвал. ¹⁴ Ва и виридал алава яз, тамам садвиле кIватIавай муьгъуьббатни* эхциг.

¹⁵ Къуй куь рикIериз регъбервал Месигъдин ислягъвили авурай, вучиз лагъайтIа куьн са Бедендин паяр я ва квез а ислягъвал таяйнарнава. Квехъ шукур авайди къалура. ¹⁶ Къуй Месигъдикай тир гаф вичин вири девлетдалди квехъ галаз санал хъурай. Сада садаз гъар жуьредин камалдалди чирвал ва несигъатар це, ва, шукурвал къалуриз, куь рикIера Аллагъдиз забурар, тарифдин ва руьгъани манияр лагъ. ¹⁷ Куьне вуч ийиз ва вуч лугъуз хъайитIани, Ребби Исадин тIварцIин* гъуьрметдай ая, Адалди Аллагъ Бубадиз* шукур гъваш.

Иманийрин хизан

(Эф. 5:22–6:4)

¹⁸ Папар, Реббидиз* кIани саягъда куь итимриз муьтIуьгъ хъухъ.

¹⁹ Гъуьлер, куь папар кIан хъухъ ва абурухъ галаз векъи жемир.

²⁰ Аялар, вири крара куь диде-бубадин чIалаз килиг, вучиз лагъайтIа Реббидиз и кар хуш я.

²¹ Бубаяр*, куь аялар ажуз хъана тамукуьдайвал, абурук ктадмир.

ЛукIаринни абурун иесийрин алакъаяр

(Эф. 6:5-9)

²² ЛукIар, вири крара и чилел куь иесийриз табий хъухъ. Им инсанар рази авун паталди вилиз хъсан аквадай краралди ваъ, рикIин къеняй, Аллагъдихъай кичIе яз гъа икI ая. ²³ Куьне вуч

ийиз хъайитІани, вири рикІелди ая, куьне ам инсанар патал ваъ, Ребби* патал ийизвай хъиз ая. ²⁴ГъикІ лагъайтІа Реббидин патай квез ирс савкъват яз гудай чІал квез чизва. Куьне Месигъдиз* къуллугъзава. ²⁵Масадаз зиян гузвайдаз вичизни зиян гуда. Аллагъдиз сад муькуьдалай вине къун хас туш.

4 ¹Агъаяр, куь лукІарив гъахъ-михъивал* гваз ва лайихдаказ, квехъ цаварал Агъа авайди рикІел хвена, эгечІа.

Эхиримжи несигъатар ва саламар

²ДатІана дуьаяр* ая. Дуьа ийидайла, уях хъухъ ва Аллагъдиз шукур гъваш. ³Зун исятда гъа Месигъ* себеб яз къазаматда ава. Аллагъди чи хабардиз рак ахъаюн патал, Месигъдин сирдикай хабарар гун патал чи гъакъиндайни дуьаяр ая. ⁴А сир инсанриз завай лазим тир саягъда ачухиз хъун патал тІалаб ая.

⁵Иман* тийизвайбурухъ галаз рафтарвиле вахтуникай дуьздаказ менфят къачуз, камал къалура. ⁶Къуй куь ихтилатар хуш жедайбурни къел квайбур хъурай, квейлай гъардаз герек жаваб гуз алакърай.

⁷Закай квез играми стха, вафа тир къуллугъзавай, Ребби* патал чІугъазвай зегъметда зи амадаг Туьхика вири суьгъбетда. ⁸Чун авай гъаларикай квез чир хъун патал ва куьн кІубан авун патал, за ам куь патав ракъурни ийизва. ⁹Ам куь патав чи гъакъикъи ва играми стха, куь ватанэгъли Энесим галаз къведа. Абуру ина жезвай къван вири крарикай квез суьгъбетда.

¹⁰Захъ галаз къазаматда авай АристІархани квез саламар лугъузва. Барнабадин имидин хва Маркани квез саламар лугъузва, за адан гъакъиндай куьн тагъкимар авунай. Ам куь патав атайтІа, ам мугъмандиз ийидай гъуьрмет хвена къабула. ¹¹Вичел Юст лакІаб алай Исадини квез саламар лугъузва. Зи амадагрин арада авай-авачир чувудар* гъабур я. Абуру Аллагъдин Пачагълугъвал* патал кІвалахзава ва заз теселли гузва. ¹²Иса Месигъдиз къуллугъзавай гъа куь Эпафарасани квез саламар лугъузва. Аллагъдиз квейвай кІани вири кардал куьне тамамвилелди ва агъунваз амал авун патал Эпафараса датІана вири рикІелди куь хийирдиз дуьа ийизва. ¹³Ада куьн ва Ладикейдани Гъерапулда авай иманияр* патал кІевелей кІвалахзавайдан шагъид зун я. ¹⁴Чи играми жерягъ ЛукІади

ва Димаса квез саламар лугъузва. ¹⁵Ладикейда авай стхайриз, гьакІни Нимфадиз ва адан кІвале кІватІ жезвай иманийриз зи саламарни лагъ.

¹⁶Квез и чар кІелай чІавуз ам Ладикейдиз, гьанани кІелун патал, ракъура. Куьнени Ладикейдай квев агакъардай зи чар кІела.

¹⁷АрхипІаз вичел Реббиди тапшуругъ авунвай къуллугъ эхирдал кьван твах лагъ.

¹⁸За, Павела, жуван гьилелди кхъизва: квез зи патай саламар. Зун бухавра авайди рикІел хуьх.

Берекат* квехъ галаз хьурай.

Саланикда авай иманийрин кІватІалди чешне къларун

²⁻³Куьн ва куь имандин* крар, куьне муьгьуббатдивди* кьилиз акъудзавай регьят тушир кІвалах, чи Ребби* Иса Месигьдихъ* умуд кваз квехъ авай сабур датІана жуван дуьайра* чи Буба* тир Аллагьдин вилик рикІел хкиз, чна куь виридан паталай гьар чІавуз Аллагьдиз шукур гьизва.

⁴Аллагьдиз куьн кІанзава, стхаяр-вахар, ва чаз Ада куьн хкя-навайди чизва! ⁵Чи Шад Хабар* куь патав тек са гафар яз ваъ, гьакІни Пак Руьгьдин* кьуват яз, адан гьакьикъивилихъ акьал-тІай иман яз атана. Квехъ галайла, чун куьн паталди гьихьтинбур тиртІани, квез чизва. ⁶Куьне чалайни Реббидилай чешне кьачуз хьана ва, чІехи азабрис килиг тавуна, Месигьдикай лагьанвай гаф квез Пак Руьгьди гайи шадвилелди кьабулна. ⁷ГьакІ тирви-ляй квекай МакІеданда ва Ахайда авай иманияр* патал чешне хьана, ⁸гьа и саягьда Реббидин Гаф квелай тек са МакІеданда ва Ахайда чкІанач, Аллагьдихъ чи иман авайвиликай хабар вирин-риз хьана. Чаз гьич са гафни лугьунин гереквал авач. ⁹⁻¹⁰Вучиз лагьайтІа куьне чун гьикІ кьабулнатІа ва куьне гьикІ бутар* гадарнатІа ва чан алай, халисан Аллагьдихъ куьн гьикІ элкьвенатІа, чаз масадбуру ахъайзава. Куьне гила Аллагьдиз гьикІ кьуллугъ ийизватІа ва Адан Хва Иса Месигь цаварилай кьведайвал гьикІ куьне вилив хуьзватІа, чаз ван хьана. Къейидалай кьулухъ Аллагьди Вичи чан хкай* Иса Месигьди чун кьвердавай чаз мукьвал жезвай Аллагьдин хьилекай* хкудда.

Павела ва адан юлдашри Саланикда кьуллугъ авун

2¹Стхаяр-вахар, чун куь патав атун гъаваян кар туширди квез чизва. ²Квез чизвайвал, чал ФилипІра гзаф азабар ва русвагь-вилер акьалтна, амма, кьати аксивилеризни килиг тавуна, чаз чи Аллагьди квез Вичин Шад Хабардикай* лугьудай викІегьвал гана. ³Чи эвер гуна я таб, я кьацІай кьастар авач, чун куьн алцураун патални алахъзавач. ⁴Акси яз, чун Аллагьди синагъ авунвай ва чпел Шад Хабардикай лугьун ихтибарнавай ксар хьиз рахазва. Чна инсанриз ваъ, чи рикІер синагъзавай Аллагьдиз кІандайвал авунихъ ялзава. ⁵Квез чизвайвал, чна садрани чинал тариф авурди туш ва темягькарвилин кьастаралди амалар авунач, и кардин шагьид Аллагь я; ⁶чаз инсанрин вилик машгьурвал герек туш: я куь вилик, я са нин ятІани масадан.

⁷ Месигьдин* илчияр* хьуналди, чавай къвез чи гьукум къалу-риз жедай, амма, акси яз, чун хур гузвай диде вичин бицІекрихъ гелкъведай жуьреда квехъ галаз милайим хъана. ⁸ Чаз куьн акъван кІеведаказ кІан хъана хьи, чун квехъ галаз тек са Шад Хабар ваъ, гьакІни чи уьмуьр пайиз гьазур тир — гьакъван куьн чаз багъа хъана. ⁹ Куь арада Аллагьдилаь атанвай Шад Хабар вяз ийидайла, квекай садални гуж акъалт тавун патал чна йифиз-юкъуз гьалдай фидалди гьикІ зегьмет чІугунатІа, куь рикІел алама, стхаяр-вахар.

¹⁰ Квехъ, яни иманийрихъ* галаз чна чун михьедаказ, гьахъда-каз ва айиб текъведайвал тухвайвилини шагьидар куьнни Аллагь я. ¹¹ Квез чизвайвал, чна квехъ гьар садахъ галаз бубади вичин аялрихъ галаз ийидай хьтин рафтарвал авуна: ¹² квек руьгъ кутаз, чІалал гьиз хъана, Вичин Пачагьлугьдиз* ва Вичин баркалладик* атуниз эверзавай Аллагьдин вилик куьне лайих тир уьмуьрдалди къил хуьн патал квез дад-бидадиз хъана.

¹³ Чна датІана Аллагьдиз а кардай шукур ийизва хьи, куьне чавай ван хъайи Аллагьдин Гаф къабулдайла, ам инсанри туь-кІуьрнавай гаф хьиз ваъ, ам гьихьгинди ятІа, гьахьгинди яз — Аллагьдин Гаф яз, иман* авай куь рикІера зурбадаказ гьерекат твазвай къуват яз къабулна. ¹⁴⁻¹⁵ Куьне, стхаяр-вахар, Ягьудатда* авай ва чеб Иса Месигьдихъ иманийрин кІватІалрилай* — Аллагь-дин кІватІалрилай чешне къачуна. А кІватІалриз Ребби* Исани пайгъамбарар* яна къьйи ва чун чукурай чувудрин* патай акур хьтин дарвилер куь уьлкведин агъалийрин патай квезни акуна. Абуру Аллагьдиз кІандайвал ийизвач ва амай вири инсанриз душманвал ийизва. ¹⁶ Чаз, халкъар хилас авун патал, абурухъ галаз рахаз вугузвач. Гьа идалди абуру датІана чпин гунагьрин* къадардал мад гунагьар хкин хьийизва, амма Аллагьдин хьел* эхирни абурув агакъна.

¹⁷ Стхаяр-вахар, са къадар вахтунда чун квевай къакъатна-вай, бедендалди къакъатнавай, амма рикІелди ваъ. Чна куьн акун патал вири мумкинвилер кардик кутазвай. ¹⁸ Чаз куь па-тав къвез кІанзавай, зун, Павел, акІ ийиз са шумудра алахъ-най, амма иблисди* чаз рехъ ганачир. ¹⁹ Чи Ребби Исадин ви-лик Ам хкведай юкъуз чи умуддин, чи шадвилини, чи тариф-рин таж куьнни жедачни къван?! ²⁰ Вучиз лагъайтІа куьн чи баркалла ва шадвал я!

ТиматІей рекъе тун

3 ¹Чавай квехъ галаз чаравал мад эхиз техъжезмайла, чна Афинайра* текдиз амукъун къетІна, ²⁻³ва чи стха ТиматІей чна куъ патав ракъурна. Ада чахъ галаз Месигъдин* Шад Хабардикай* муштулухар гуз санал кІвалахзава. Квекай садни и четинвилерин завалда къве рикІин тежедайвал авун, иманда* куън мягкъем ва кІубан авун чна адал тапшуругъ авунай. Четинвилер, лагъайтІа, чи къадар-къисмет я, и кар квез чизва. ⁴Квехъ галайла, чун дарвилера туникай чна лагъанай. Квез чизвайвал, гъакІ хуьнни авуна. ⁵Гъа и себебдалди, мад завайни эхиз техъжезмайла, квехъ авай иман чирун патал, иблисди* куън рекъяй акъуднаватІа ва чи зегъмет гъаваянди хъанватІа чирун патал за ТиматІей ракъурна.

⁶Амма гила ТиматІея, куъ патавай хтайла, куъ имандикай ва муъгъуьббатдикай* хъсан хабарар гъана. Ада чаз куъне датІана шадвилелди чун рикІел хкизвайдакай ва, гъикІ чаз куън акваз кІанзаватІа, гъакІ квезни чун акваз кІанзавайдакай ихтилатна. ⁷Гъавиляй чи вири дарвилера ва четинвилера, стхаяр-вахар, куън ва куъ иман чун патал кІубанардай чІехи къуват хъана. ⁸ГъикІ лагъайтІа, куън Реббидихъ* ийизвай имандал мягкъемдиз акъвазнаватІа, чални гъавиляй гила чан атанва. ⁹Куъне чаз гайи вири шадвиляй чна чи Аллагъдив разивал гъикІ агакъар хъийин? ¹⁰Квехъ галаз сад садал гъалтун патахъай ва, куъ иманда вуч бес жезвачтІа, гъам алава хъувун патахъай чка юкъузни йифиз дуъаяр* ийизва.

¹¹Къуй Аллагъди, чи Бубади* ва чи Ребби Исади Вичи чи рехъ куъ патахъди элкъуьррай! ¹²Къуй Реббиди, гъикІ Ада чун квехъди муъгъуьббатдив ацІурнатІа, гъа саягъда куън сад садахъди ва вири инсанрихъди муъгъуьббатдив артухдаказ ацІуррай! ¹³Ребби Иса Вичин вири пакбур* галаз хкведайла, чи Аллагъдин ва Бубадин вилик куън рехне квачирбур ва Адан кар давамарзавайбур хъун патал, къуй Ада куъ рикІер мягкъем авурай. Амин*.

Аллагъ рази ийидай уьмуьр

4 ¹Эхирни, стхаяр-вахар, куън Ребби* Иса Месигъдиз* талукъ-бур тирвиляй, чна квевай гзаф тІалабзава: куъне чна квез чирайвал уьмуьр гвах. Гъа ихътинбур яз куън Аллагъдиз кІан жеда. Куъне гъакІ уьмуьр тухузва, амма гъадалайни хъсандиз жедайвал ая. ²Ребби Исадилай чна квез гъихътин несигъатар ганатІа, куъ

рикІел алама. ³Аллагъдиз куьн пак* хъана кІанзава. И кар патал куьне куьн явавиликай хух; ⁴квекай гъар сада паквилелди ва лайих хвена куь бедендал агъавал ая. ⁵Аллагъ течидай халкъари ийизвайвал, куьн гъашервилин гъевесдин кьенерда гъатмир. ⁶И карда садани вичин стхадиз писвал тавурай ва ам алцуар тавурай. Ихътин гунагърай* инсандиз Аллагъди бала гуда, и кардикай чна квез виликамаз лугъунни авунай. ⁷ГьикІ лагъайтІа, Аллагъди чаз мурдарвилихъ ваъ, пак уьмуьрдихъ эвер ганва. ⁸Гъавиляй ни и эвер гун къабулзавачтІа, ада инсан ваъ, Вичин Пак Руьгъ* квез гузвай Аллагъ къабулзавач.

⁹Стхавилин кІанивиликай квез кхьинин лазимвал авач, гьикІ лагъайтІа квез Аллагъди садаз сад кІан жез чирна. ¹⁰Квез МакІеданда авай вири стхаяр кІанзавайди чаз чизва. Чаз квевай кІанзавайди квехъ муьгъуьббатда* мадни гзаф агалкъунар хьун я.

¹¹⁻¹² Куь уьмуьрда иман* гвачирбурун патай гъуьрмет къачун патал ва квез са куьникайни дарвал тахьун патал, чна квез виликдайни лагъайвал, гъар сада жуван кар ийиз ва жуван гъилералди кІвалахиз, намус гваз уьмуьр тухуз алахъа.

Ребби агун

¹³Стхаяр-вахар! Умуд авачир иман* гвачирбуру кьейибурухъ хажалат чІугвазвайвал, куьнени абурухъ хажалат чІугун тавун патал, кьейибурукай чаз куьн са хабарни авачиз таз кІанзавач. ¹⁴Чун чІалахъ я хьи, Иса кьена ва Адал чан хтана*, ва гъавиляй Исадихъ ийизвай иман гваз кьейибурни Аллагъди Исадихъ галаз санал Вичин патав хутахдайдахъ чун чІалахъ я. ¹⁵Реббиди* Вичи чаз лагъана, чнани квез лугъузва: чаз, Ребби къведай чІавуз чан аламукъдайбуруз, кьенвайбурулай са артуханвални жедач. ¹⁶Вучиз лагъайтІа къати эверди, къилин малаикдин* ванци ва Аллагъдин къаргъуди ван ийидай чІавуз цаварилай Ребби Вич эвичІа, ва Месигъдихъ* ийизвай иман гваз кьейибурал сифте чан хкведа*. ¹⁷Ахпа чунни, яни чан аламукъайбур, абурухъ галаз санал, гъавада Реббидин къаншардиз фин патал цавун циферал хкажда, гъа чІавалай чун датІана Реббидин патав жеда. ¹⁸Гъавиляй и гафаралди сада садак руьгъ кутур.

5 ¹Стхаяр-вахар, чаз йисарикайни йикъарикай рахунин лазимвал авач. ²Квез и кар кьетІадаказ чизва хьи, Ребби къведай югъ хабарни авачиз, йифиз угъри хьиз, атана алукуьда. ³Инсанар

«ислягъвал ва хата галачир саламатвал» лугъуз жеда, амма абурув, руфунал залан папаз аял хадайла тГарвилер жедай саягъда, садлагъана бала агакъяда, а чІавуз садни катдач.

⁴Амма, стхаяр-вахар, а югъ квел, угъри хъиз, садлагъана туыш жедайвал, куън мичІи авамвиле авач. ⁵Куън вири экуънинни йикъан рухваря я эхир. Чун йифиз ва я мичІивилиз талукъ туш, ⁶гъавилэй ша, чун, масадбур хъиз, ксун тийин, чун уях жен ва кыл кылеллаз жен. ⁷Ксузвайбур йифиз ксузва, хъвазвайбуруни йифиз хъивегъзава. ⁸Гъавилэй, чун йикъаз талукъбур тирла, ша чун кыл кылеллаз, имандинни муъгъуббатдин* кьеркъ жувал алукинаваз, кылелни хилас хъунихъ умуддин ракъун бармак алаз амукъин. ⁹ГъикІ лагъайтІа Аллагъди чун хъел патал ваъ, чи Ребби Иса Месигъдила чав агакъзавай хиласвал* патал та-йинарнавайди я. ¹⁰А юкъуз чун къейибурун ва я чан алайбурун арада хъайитІани-тахъайтІани, чна Вичихъ галаз санал умуър тухун патал, Ада чун патал чан гана. ¹¹Гъавилэй сада сад кІубан ва мягъкем ийиз хъухъ.

Иман гвайбур патал несигъат

¹²Чна квевай тІалабзава, стхаяр-вахар: ни куъ арада зегъмет чІугъвазватІа, ни куъ кІватІалда Иса Месигъдалди* регъбервал ийизватІа ва квез несигъатар гузватІа, гъабуруз гъуърмет ая. ¹³Абуру ийизвай кІвалахдай абуруз гзаф майил къалура. Сад садахъ галаз тукІвена хъухъ. ¹⁴Чна квез тагъкимзава, стхаяр-вахар: кІвалахиз кІан тийизвайбур чІалал гъваш, кичІебур кІубан ая; зайифбуруз куъмек це, виридахъ галаз сабур гваз хъухъ. ¹⁵Килиг, садани садазни писвиляй писвал тахъвурай, амма сад садахъ галаз ва вирибурухъ галаз датІана дугъри жез алахъа.

¹⁶ДатІана шад хъухъ, ¹⁷датІана дуъаяр* ая, ¹⁸гъихътин гъалара хъайитІани Аллагъдиз шукур ая, вучиз лагъайтІа Иса Месигъдихъ галай куън патал Аллагъдин къаст гъахъгинди я.

¹⁹Руъгъ* туъхуърмир, ²⁰пайгъамбаррин* гафар къулухъди ийи-мир, ²¹амма виридай кыл акъуд ва хъсанвилин пад яхъ. ²²Гъар жуъредин писвиликай кыл къакъуд.

Хийир-дуъадин ва чара хъхъунин гафар

²³Гъа икІ, куъ чан, куъ руъгъ ва беден рехне квачиз чи Ребби* Иса Месигъ* къведалди сагъдиз амукъун патал къуй ислягъвал

гузвай Аллагъди Вичи куьн тамамдиз пак* авурай. ²⁴Квез Вичин рекъиз эверай Аллагъ гафунал кІеви я, гайи гаф Ада кылиз акъудда.

²⁵Стхаяр-вахар, чи гъакъиндайни дуъаяр* ая. ²⁶Пак темендалди вири стхайриз салам це. ²⁷За Аллагъдин вилик квез тагъкимзава, и чар вири стхайриз-вахариз кІела!

²⁸Къуй чи Ребби Иса Месигъдин берекат* квехъ галаз хъурай.

Саламар

1 ¹Павелан, Силаван ва ТиматІеян патай – чи Аллагь Бубадиз* ва Ребби* Иса Месигьдиз* талукь яз Саланикда авай иманийрин кІватІалдиз*.

²Чи Аллагь Бубадин ва Ребби Иса Месигьдин патай берекат* ва саламатвал хьурай квез!

Ребби хкведай югъ вилив хуьн

³Чна куьн паталди Аллагьдиз датІана шукур авун лазим я, стхаяр-вахар, икІ авун дуьзни я, вучиз лагьайтІа куь иман* мад ва мад гзаф жезва, квехь садан-садахь авай муьгьуббат* артух жезва. ⁴Гъавиляй куь пайгарвиликай ва имандикай чун Аллагьдихь иман ийизвайбурун кІватІалра дамахдивди рахазва. Куьне куь иман куьн хурук кутурла эхай кьван вири дарвилера ва бедбахтвилера кьалурна.

⁵Им Аллагьди гьахь-михьивал* гваз дуван авунин ва Ада ваз Вичин Пачагьлугьда* иштиракзавайвиляй вуна азаб чІугунин шагьадатнама я. ⁶ГьикІ лагьайтІа Аллагь гьахь-михьи я, квез азабар ийизвайбуруз Ада азабралди жаваб гуда, ⁷⁻⁸амма ахьтин азабар эхай квез чахь галаз санал Ада секинвал гуда. Аллагь кваз такьур ва чи Ребби* Иса Месигьдин* Шад Хабар* яб тагана амуькай вирибуруз бала гун патал цаварилай цІун юкьва вай кьудрат авай малаикар* галаз Иса Месигь атай чІавуз гьа икІ жеда. ⁹Абуруз даиман жегьеннедалди* жаза гуда: эбеди яз Реббидивай ва Адан сейли кьудратдикай яргьаз ийида. ¹⁰И кар, Ам Вичиз талукьбурун арада машгьур хьун патал ва вири иманийрин* патай гьейранвал кьачун патал, Ам атай юкьуз жеда. А юкьуз Адаз шукурар ийидайбурун арада куьнни жеда, вучиз лагьайтІа куьн чна авур шагьидвилихь агьуна.

¹¹Гъавиляй чна датІана куьн паталди дуьаяр* ийизва. Чи Аллагьди куьн куь везифадиз лайих авайбур яз гьисабрай. Квез ийиз кІанзавай гьар са хьсан кІвалах ва имандин кар кьилиз акьудиз Аллагьдин кьуватди куьмек гурай. ¹²Чи Ребби Исадин ТІвар* куь куьмекдалди машгьур хьун патал ва куьнни Адан куьмекдалди машгьур хьун патал, чна чи Аллагьдин ва Ребби Иса Месигьдин берекатдив* кьурвал дуьаяр ийизва.

Иса хкведалди душманди авур гъжум

2 ¹Чи Ребби* Иса Месигь* хтуниз ва чун Адан патав кІва-тІуниз талукъ крарикай рахайтІа, чна квевай, стхяяр-вахар, тІалабзава: ²гъар са куьнин чІалахъ жез тади къачу-мир, Реббидин югъ атанва лугъуз пайгъамбарвал ийидай садакайни, хъайи ванцикайни ва я гуя чна кхъенва лугъудай хътин чарчикайни квек къалабулух акатмир. ³Килиг гъа, куьн садани са жуьредани алцуарариз тахъурай: Аллагъдивай къакъат тавунмаз, чалкечир ва терг жедай инсан пайда жедалди а югъ алуькдач. ⁴Ам аллагъ тІвар* алай ва пак* я лугъузвай гъар са куьниз акси жеда ва вич абурулай вине къада. Ада гъатта Аллагъдин КІвале* чкани къада ва вич Аллагъ я лугъуда.

⁵За и кардикай, зун куь патав гвайла, квез лагъайди куь рикІел аламачни мегер? ⁶Гила квез чир хъанва хъи, а касдив адан вахт алуькдалди пайда жез вугун тийиз, куь ам къуна акъвазарзаватІа. ⁷Чалкечирвилини чинебан къуват исятда кардик ква, амма сифтени-сифте ам къуна акъвазарзавайди рекъелай элячІун лазим я. ⁸Гъа чІавуз чалкечирди вич къалурда. Амма ам Ребби Исади Вичин нефесдалди, Вич хтуналди терг ийида. ⁹Чалкечир атун иблисдин* кар я. Чалкечирди жуьреба-жуьре къуватар, тапан аламатар ва керемат-ишараяр къалурда, ¹⁰инсанар регъятдиз чІалахъардай гъихътин хъайитІани тапарар туькІурда, а инсанар гъакъикъат ва гъадалди хиласвал* къачуз кІан тахъайвиляй телеф жеда. ¹¹⁻¹²Гъавиляй ахътин инсанриз, абур тапаррихъ агъун патал, гъакъикъатдин чІалахъ тахъайбур ва таб къабулайбур айибдайвал Аллагъди абурун къил акадарда.

КІевиз акъваз

¹³Реббидиз* кІани стхяяр-вахар, чна куьн патал датІана Аллагъдиз шукурна кІанда, вучиз лагъайтІа, хиласун патал Ада лап эвелдилай куьн хкъанава. Ада куьн Руьгъдалди* пак* ийизва ва куьне гъакъикъатдихъ иман* ийизва. ¹⁴И кардихъ Ада чна Шад Хабардикай* гайи муштулухралди квез эвер гана, чи Ребби Иса Месигъдин* баркалладик* куь пайни акатдайвал авуна. ¹⁵Гъавиляй, стхяяр-вахар, кІевиз акъваз, чна квез мецелди ва чи чарче аваз гайи адетдиз вафа хъухъ.

¹⁶ Къуй чи Ребби Иса Месигъди Вичи ва чун кІан хъайи ва берекатдалди* чаз даиман теселлини экуь умуд гайи чи Аллагъ Бубади* ¹⁷ куь рикІериз сабур гурай, куьн гъар са кардани гафуна мягкем авурай.

Чун паталди дуьаяр ая

З ¹ Эхирдайни, стхаяр-вахар, чна квевай тІалабзава: Реббиндин* Гаф фад сейли хьун патал ва квелай алакьдай саягъда виринра гьуьрметдалди къабулун патал, чун паталди дуьаяр* ая. ² Чун алчах ва пис инсанрикай хилас хьурай лугъуз дуьаяр ая: гьикІ лагъайтІа виридахъ иман* авач. ³ Амма Ребби гафунал кІеви я, Ада чун мягкемарда ва шийирдикай хуьда. ⁴ Чун, лагъайтІа, Реббидалди квехъ агъунва: чна квез вуч лугъузватІа, гьам куьне кьилиз акъудзава ва мадни акъудда. ⁵ Къуй Реббиди куь рикІер Аллагъ кІан хьунихъ ва Месигъ* хьиз пайгарди хьунихъ элкьуьррай.

Явакъан жемир

⁶ Ребби* Иса Месигъдин* ТІварцІелай* чна квевай тІалабзава, стхаяр-вахар: кар квахънавай ва куьне чавай къабулнавай адетдал амал тийиз уьмуьр тухузвай стхайривай-вахайривай яргъаз хухъ, ⁷ вучиз лагъайтІа чна кьунвай рекъе хьун гьикъван лазим кар ятІа, квез чизва. Чна, куь патав гвайла, вахт кар-чІал авачиз ракъурначир, ⁸ я чун чарадан фални хъаначир, аксина, чна, квекай садални пар гьалт тавурай лугъуз, гьалдай фидалди юкъуз-йифиз кІвалахнай. ⁹ Квевай куьмек кІан жедай тамам ихтияр чаз авайвизлини килиг тавуна, чна гьакІ авунай, вучиз лагъайтІа чаз квез чешне къалуриз кІанзавай. ¹⁰ Чун куь патав гвайла, чна квез ихътин къайда тунай: «Ни кІвалахдач, гьада недач».

¹¹ ЯтІани квекай бязибуру явакъанвал ийизва, са кІвалахни ийизвач, амма чарабурун крада кьил твазва лугъуз чаз ванер къевезва. ¹² Иса Месигъдин ТІварцІелай чна ахътинбурувай секин-даказ кІвалахун ва жуваз недайди гьакъи яз къачун тІалабзава ва акьул гузва. ¹³ Амма, стхаяр-вахар, квез талукъ крарикай рахайтІа, хъсанвилер авунин карда юргъунвал хиве къамир.

¹⁴ Чна квез и чарче къалурнавай крарал са ни ятІани амал тийиз хъайитІа, адакай игътият хухъ. Адаз вичи вич тухузвай тегъер-дикай регъуь жедайвал, ахътин касдихъ галаз рафтарвал ийимир. ¹⁵ Амма ам душман яз гьисабмир, ам стха хьиз гъавурда тур.

Хийир-душаяр

¹⁶ Къуй къенивилин чешме тир Реббиди* Вичи квез датІана ва вири крапа секинвал гурай. Квехъ виридахъ галаз Ребби хъурай!

¹⁷ И салам за, Павела, жуван гъилелди кхъизва, вири чарара за гъа икІ ийизва, ам а чар за кхъейвилин ишара* я.

¹⁸ Къуй чи Ребби Иса Месигъдин* берекат* квехъ виридахъ галаз хъурай!

ⲐⲄⲘⲘⲟⲧⲥⲓⲛⲁⲛⲏ
ⲛⲁⲛⲏⲧⲓⲛⲏⲧⲓⲛⲏ
ⲃⲣⲧⲃⲘⲧⲓⲛⲏⲧⲓⲛⲏⲧⲓⲛⲏ :
Ⲅⲥⲟⲧⲥⲓⲛⲏⲧⲓⲛⲏⲧⲓⲛⲏ

1-Тим. 3:16

Тиматїеяз сад лагъай чар

Гъахъун

И чарчелай са жерге чарар ачух жезва, иманийрин кІватІалриз ваъ — кьилдин ксариз кхъенвайбур.

Тиматїей чувуд папанни юнан итимдин хизанда хана. Ам Павелаз виридалайни гзаф вафа яз куьмекар гайи сад хъана ва гзаф йисара ам Павелан сиягъатра адахъ галаз Шад Хабардикай муштулухар гуз хъана.

И чар кхъейда жегьил касдик руьгь кутазва ва адаз иманийрин кІватІалдин аявал хъсандиз гьикІ ийидатІа несигъатар гузва.

Чар кьве чкадал пайиз жеда. Сад лагъай паюна (1-3-кьилер) ам кхъейда Тиматїеяз тапан чирвилериз акси яз акъвазун герек тирвиликай лугъузва. Идалай гуьгъуьниз ада иманийрин кІватІалдин уьмуьрда авай къайдадикай, иллаки Аллагъдиз икрам авуниз талукъ шартІарикай ихтилатзава. ГъакІни ада кІватІалрин кьиле авайбур ва абуруз куьмек гузвайбур гъихътинбур хъана кІанда-тІа лугъузва.

Къвед лагъай паюна (4-6-кьилер) ам кхъейда Тиматїеяз Месигъдихъ иман авунин карда чешне хъухъ ва жув кІватІалда авайбуруз дуьз тарсар гуниз бахи ая лугъуз несигъатар гузва. Ада гъакІни Тиматїеяз иманийрин жуьреба-жуьре кІеретІриз (кьюьзуьбуруз, жегьилбуруз, хендедайриз, лукІариз) талукъ меслятарни гузва.

Саламар

1 ¹Чи Хиласкар тир Аллагьдин ва чи умуд тир Иса Месигьдин* эмирдалди Месигь Исадин илчи* хьанвай Павелан патай ²иманда* зи гьакьикъи хва тир Тиматїєз.

Аллагь Бубадин* патай ва чи Ребби* Иса Месигьдин патай берекатар*, регьим, саламатвал хьурай ваз.

Тапан тербетрикай виликамаз хабар гун

³ Макїедандиз фидайла, за вавай кьетїдаказ Эфесда аму-кьун ва бязи инсанриз маса са куькай ятїани чирвилер тагурай, ⁴акатай махаризни тухумрин а кьил авачир сиягьриз чпин вахт харж тавурай лугьун тїалабнай. И карди анжах гьуьжетар арадал гьызва, имандал* бине кьунвай Аллагьдин кар кьилиз акьатуниз куьмекзавач. ⁵И тїалабунин макьсад ми хьби рикїяй, дугьри на-мусдай ва сидкьи галай имандай кьезезвай муьгьуьббат* я. ⁶Амма бязи инсанар, и крар вири туна, кьуру рахунар ийиз ава. ⁷Абу-руз Кьанундин* муаллимар жез кїанзава, амма чпи лугьузвай ва кьетїдаказ тестикьарзавай гафарай чпин кьил акьатзавач.

⁸Дуьздаказ гьиликиз хьайитїа, Кьанун хьсанди жедайди чаз чида. ⁹Чаз гьакїни чида хьби, Кьанун гьахь-михьибур патал ваь, ам чїурзавайбур патал, табий туширбур патал, асибур* патал ва гунагькарар патал, са затїни пак* яз такьазвайбур патал ва чалкечирбур патал, чпин бубадин ва я дидедин уьмуьрдал гьил хкажзавайбур патал, ивикьичар^і патал, ¹⁰явавилиз кьил янавай-бур патал, чпи чпиз гьуьл-пабвалзавай итимарни папар патал, инсанар чуьнуьхна лукївилиз маса гузвайбур патал, тапрукьар патал, тапан кьинер кьазвайбур патал ва дуьзгуьн тербетдиз ак-сивалзавайбур патал, ¹¹зал ихтибарнавай шукур Аллагьдин Шад Хабардихь* галаз кьан тийизвай вирибур патал я.

Павела вичиз Аллагьди авур регьимдай шукур авун

¹²⁻¹³ Заз кьуватар гайи чи Ребби* Иса Месигьдиз* за шукур ийизва. Зун виликдай аси*, зулумкар ва ягь авачир кас хьунизни килиг тавуна, Ада зун ихтибардиз лайих авайди яз гьисабна ва зи хиве пак* везифа туна. Заз регьим авуна, вучиз лагьайтїа за авур крар жуваз течиз ва имандал* алачиз авунай. ¹⁴Амма имандихь

^і 1:9 *Ивикьич* – инсан яна кьейи кас.

ва Иса Месигьда авай муьгьуьббатдихъ* галаз санал чи Реббидин вири девлет галай берекат* зав агакъна.

¹⁵ И гаф гьакъикъи я ва къабулуниз лайих я: Иса Месигъ и дуьньядиз гунагъкарар хиласун патал атанвайди я, абурукай виридалайни чІуруди зун я. ¹⁶Амма Реббиди заз регъим авуна. Зун, гунагъкаррикай виридалайни чІуруди яз, Иса Месигьдиз Аллагьдин сабур гьихътин чІехиди ятІа, заз къалуриз кІан хъана. И кар акуна, масадбурни эбеди уьмуьр* къачун патал имандал атурай. ¹⁷ ГьакІ тирвиляй къуй даиман Пачагьдиз, рекъин тийидай, таквадай ва сад Аллагьдиз даим яз аферин ва шукур хьурай! Амин*.

¹⁸⁻¹⁹ ТиматІей, чан хва, вакай лагъанвай къван пайгъамбаррин* гафар рикІел алаз за ваз веси ийизва; заз вуна, абурал амал авуна, лайихдаказ женг чІугуна, жуван иман ва михъи намус хвена кІанзава. Садбуру ам гадарнава ва нетижада абурун имандин гими хасаратдик акатнава. ²⁰Абурун арада Гьуьменей ва Искендер ава, за абур асивал тийиз чир хьун патал иблисдин* ихтиярда тунва.

Дуьадикай ва ибадатдикай

2 ¹⁻² Гьа икІ, виридалайни вилик за тІалабзава: чавай ислягьдаказ, секиндаказ муьминвал ийиз лайихдаказ уьмуьр тухун патал, Аллагьдиз вири инсанрин, пачагьрин ва гьукум гъиле авай вирибурун паталай аман-минет ва шукурар авуналди, дуьяяр* ая. ³ И кар чи Хиласкар тир Аллагьдиз хъсанни я, хушни. ⁴ Адаз вири инсанар хилас хъана ва абуру гьакъикъат къатІана кІанзава. ⁵ «Аллагь сад я»ⁱ, Аллагьдинни инсанрин арада авайдини сад я – ам Инсан Иса Месигь* я. ⁶ Ада Вичи Вич вири инсанрин паталай эвекъ яз гана, Ам дуьньядиз вичин вахтунда ганвай Аллагьдин шагъадатнама я. ⁷ Гьавиляй зун чувудар* туширбур патал гьакъикъи имандин* чархачи яз, илчи* яз ва муаллим яз тайинарнава, ва за авайвал лугъузва, табзавач.

⁸ Гьавиляй итимри, хьелни гьуьжетар туна, гьар са чкадал пак* гъилер хкажиз дуьа авуна кІанзава заз.

⁹ ГьакІ папарини дамах гвачиз ва абур хвена, эдебдал амал авуна, алукирай; къуй абуру чеб кифер хруналди, къизилралди, гевгьерралди* ва багъа парталралди ваъ, ¹⁰ Аллагьдиз бахш хъанвай папари авуна кІани хъсан краралди чІагуррайⁱⁱ. ¹¹ Къуй

ⁱ 2:5 Киххъей Къанун 6:4.

ⁱⁱ 2:10 *Чагурун* – иер авун.

папари секиндиз, тамам табийвиле аваз чирвилер къачурай. ¹² Итимдиз тербетар ва я регьбервал гудай ихтияр за папаз гудач; ада сабур хуьн лазим я. ¹³ ГьикІ лагьайтІа сифтедай халкъ авурди Адам* я, ахпа Гьава я, ¹⁴ алцуарар хьайидини Адам ваь, паб я, тапунин чІалахъ хьайиди ва хата авурди гьам я. ¹⁵ Амма паб, аяларни хаз, иманда, муьгьуббатда* ва суваб галай паквиле хьайитІа, хилас жеда.

Кьиле акъвазнавайбурун ва шемасрин чка

З ¹ Дуьз лугьузва: инсанди иманийрин* кьиле акъвазунихъ ялун тарифдай кар я. ² Кьиле акъваздайди са куьнайни тахсир кутаз тежедай кас хьун, герек, са папан гьуьл жен — сабурни акьул авай, дуьзвал гвай, мугьманар кІандай, хьсан муаллим, ³ хьивегьунал рикІ алачирди, кикІин тийидайди, амма инсанрихъ галаз рафтарвиле хьуьтуьлди, хкуькъ тийидайди ва пул кІан тийидайди хьун лазим я. ⁴ Ада вичин хизан хьсандиз идара авун лазим я, адахъ аялар хьайитІа, абур адан чІалаз килигдайбур ва адаз гьуьрметдайбур хьун герек я. ⁵ ГьикІ лагьайтІа, са нивай яТани вичин хизан кьиле тухуз тахьайтІа, адавай Аллагьдин иманийрин кІватІалдин* къайгьу чІугваз гьикІ хьурай? ⁶ ЦИийиз имандал* атанвайдакай кьиле акъваздайди хьун герек туш: ахьгиндан къама ял гьатун мумкин я, гьа чІавуз адак иблисдик* тахсир кутур саягьда тахсир кутада. ⁷ Адаз туьгьметар татун патал ва ам иблисдин железиз ават тавун патал адакай иман гвачирбурухъни хьсан фикир хьана кІанда.

⁸ Гьа ихьтин крар шемасризни* талукъ я: абур гьуьрмет авай, кьве мез авачир, хьивегьунал рикІ алачир, темягькарвал квачир инсанар хьун лазим я. ⁹ Абуру чаз гила ачух хьанвай имандин сирерал миxьи намусдивди амал авуна кІанда. ¹⁰ Сифтени-сифте а ксарай кьил акьудна кІанда. Абуруз акси яз рехне кутаз жедай хьтин са затІни жагьун тавуртІа, абуру шемасрин везифаяр кьиле тухурай.

¹¹ Папарни гьакІ гьуьрмет хуьдайбур хьун лазим я, абуру фитнесар авуна кІандач, сабур гвайбур ва вири крара ихтибар алайбур хьана кІанда.

¹² Шемасар тир кас са папан гьуьл хьун лазим я, ада вичин аялар ва кІвалевайбур хьсандиз идара авуна кІанда. ¹³ Чпин везифаяр хьсандиз тамамарзавайбуру чпиз лайих дережа

къада ва абурувай Иса Месигьдихъ* чпин имандикай чеб чпихъ кЕвেলাй агъунваз рахаз жеда.

¹⁴Мукъвара ви патав атуник за умуд кутазватІани, и чар за ваз кхъизва. ¹⁵Зун эглеш жез хъайитІани, гила ваз жув Аллагьдин кІвале гьикІ тухвана кІандатІа чизва; гъанаг — чан алай Аллагьдин кІватІал, гьакъикъатдин даях ва тестикъвал я. ¹⁶Чи имандин сир, са шакни алачиз, чІехиди я:

*Ам инсан яз атанай,
 Руьгьди Ам гьахъ-михъивилиз акъуднай,
 Ам ақунай малаикриз,
 Адакай хабарнай халкъарин арада,
 Ам дуьньяда къабулна иман яз,
 Ам хкаж хъувунай баркалла алаз.*

Имандилаь алатун

4 ¹Руьгьди* ачухдаказ лугъузва: эхиримжи вахтара бязибуру иман* гадарда, тапан руьгьерин ва чІуру жинеррин* тербетрин рехъ къада. ²Ахътин тербетар къве чин алай ва намус квадарнавай тапархъанри гьида. ³Абуру инсанриз некаягьдик экечІун, иманийри* ва гьакъикъат чидайбуру шукур ийиз тІуьн патал Аллагьди арадал гъанвай жуьреба-жуьре тІуьнар къадагъа ийизва. ⁴Аллагьди халкънавай вири затІар хъсанбур я, шукур гваз къабулзавай затІар инкар авуна виже къведач, ⁵вучиз лагъайтІа абур Аллагьдин Гафунивди ва дуьадалди* пак* ийизва.

⁶Вуна и кар стхайринни вахарин рикІел гъиз хъайитІа, Иса Месигь* патал вакай имандин гафар кужумзавай ва вуна къунвай дуьзгуьн тербет гвай хъсан ибадаткар* жеда. ⁷Къарийри хърак ийидай хътин къуру ихтилатрик къил кутамир, жуван муьминвал лигим ая. ⁸Бедендин акъажунрихъни тайин тир хийир ава, муьминвилихъ, лагъайтІа, вири патарихъай хийир ава, ада и дуьньядани, атІа дуьньядани уьмуьр хиве къазва. ⁹И гаф гьакъикъи я ва къабулуниз лайих я. ¹⁰Гъа и кар паталди чна зегьметни къачузва, женгни чІугвазва, адахъди гьерекатни ийизва, вучиз лагъайтІа вири инсанар, иллаки Вичин иманияр Хиласкар тир чан алай Аллагьдик чна умуд кутунва. ¹¹И кардихъ инсанриз эвер це, и кар абуруз чир ая.

ТиматІей – амайбуруз чешне, ва муаллим

¹²Садавни жуваз, вун жегьил я лагъана, кваз такъадай жуьреда килигиз тамир. Амма жуван рахунра, уьмуьрда, муьгъуьббатда*, иманда* ва михьивиле иманияр* патал чешне хъухъ. ¹³Зун къведалди кІелунал, вязинал, муаллимвилел алахъа. ¹⁴Пайгъамбаррин* гафарин куьмекдалди ва иманийрин кІватІалдин* кылевайбуруз гьилер эцигуналди* ваз ганвай пай инкар мийир.

¹⁵И ибадатар* ийидайла, гьакъисагъ хъухъ, виридаз вун вилик финиф аквадайвал, жува жув тамамвилелди ибадатдиз бахш ая. ¹⁶Жувахъ ва вуна гузвай тербетдихъ гелкъуьгъ, гьа рехъ гваз амукъ. Вуна акІ ийиз хъайитІа, вуна жувни, ваз яб гузвайбурни хиласда.

5 ¹Къуьзуь итимдиз векъи туьгъметар ийимир, жуван буба вуна гьикІ чІалал гьидатІа, ам гьа саягъда чІалал гъваш. Жегьил гадайрихъ галаз стха хъиз хъухъ. ²Яш хъанвай папарив дидейрив хъиз, жегьил папаривни михьивилелди, вахарив хъиз эгечІ.

Хендедаяр иманийрин кІватІалда

³Гьакъикъатда чпиз куьмекдай са касни авачир хендедайрин къайгъу чІугу. ⁴Хендедадихъ аялар ва я хтулар аватІа, къуй абуруз сифте нубатда чпин хизандиз талукъ къайгъуяр ийиз ва чпин дидейринни бадейрин бурж вахгуз чир авурай. И кар Аллагъдиз хуш я. ⁵Ялгъуздаказ амукънавай халисан хендедади Аллагъдик умуд кутада ва Адаз юкъуз-йифиз тІалабунар ва дуьаяр* ийида. ⁶Амма хендеда яз амукъай папа вичин кеф патал уьмуьр тухузватІа, ам чан аламаз къенвайдай къуртІа жада. ⁷Са жуьрединни туьгъметар тахъун патал, винидихъ лагъанвай къван вири крар инсанривай тІалаб ая. ⁸Ни вичин мукъва-къилийрин, сифтени-сифте вичин хизандин къайгъу чІугвазвачтІа, ам имандикай* къерех хъанва ва ам иман гвачирдалайни пис я.

⁹Хендедадин пудкъад йис хъанвачтІа ва я ада гъуьлуьз ийизвай вафа чІурнатІа, ам иманийрин кІватІалдин* къаюмдик кутуна кІандач. ¹⁰Ам хъсан крар авурди: аялриз тербия гайиди, муьгъманар хуш хъайиди, Аллагъдиз талукъбурун кІвачер чуьхвейди, четинвиле авайбуруз куьмекайди, вич гьар жуьре хъсан крариз бахш авурди яз малум хъана кІанда.

¹¹ Жегьил хендедаяр ахьтин сиягда твамир, вучиз лагьайтІа абурун чандин гьевес квай мурадар Месигьдиз* вафа хуьнилай гзаф гуж авайбур хьайи чІавуз абуруз мад гьуьлуьз хьфиз кІан жеда ¹² ва чпи эвелдай гайи вяд чІур авуналди абуру чпел айиб гьйда. ¹³ Идалайни гьейри, абур кІвалах тийиз вердиш жезва ва абурок вахт файда авачиз акьудунин, кІвалайя кІвализ финин, фитнеяр авунин, чарадан краа кьил тунин ва герек авачир гафар лугьунин хесет акатзава. ¹⁴ Гьавилай заз жегьил хендедаяр гьуьлуьз хьфена, абуру аялар хана, кІвалин-йикъан кьайгьуйрал алахъна ва душманриз кьулухъай чІурукІа рахадай багъна тагана кІанзава, ¹⁵ вучиз лагьайтІа абур себеб яз бязи хендедайри чпин иман гадарнава ва иблисдин* рехъ кьунва.

¹⁶ Иманийрин кІватІалди чпиз гьакьикъатда куьмек кІанзавай хендедайрин кьайгьу чІугун патал, иман гвай папари чпин мукьва-кьили хендедайриз куьмекар гун лазим я. Къуй а хендедайрикай кІватІалдиз артухан пар тахьурай.

Иманийрин кІватІалдин чІехибур

¹⁷ Чпин кІвалах хьсандиз ийизватІа, иманийрин кІватІалдин* кьилевайбур, иллаки вязер ийизвайбур ва чирвилер гузвайбур, кьве кьат артухан гьуьрметдиз лайих я. ¹⁸ Вучиз лагьайтІа Каламда* лугьузва: «Юг гатазвай яцран сив агалмир»ⁱ ва: «КІвалахзавайдаз гьакьи гана кІанда»ⁱⁱ. ¹⁹ Иманийрин* кьилевайдак кутазвай тахсир, кьвед ва я пуд шагьид авачиз хьайитІа, кьабулмир. ²⁰ Масадбурузни кичІе хьун патал, гунагьар* ийизвайбурун крар виридан вилик ачухдаказ винел акьуд.

²¹ За Аллагьдин вилик, Иса Месигьдин* вилик ва хкянавай малаикрин* вилик вавай кьетІидаказ тІалабзава: и тагькимар кьиле твах ва абурал, гьакьикъат течиз ийизвай фикир кьерех авуна ва садни муькуьбурулай артухди яз такьуна, амал ая.

²² Кьилел кьве кап эцигна садни тадидаказ кІватІалдин чІехиди яз тайинармир. Адан гунагьрин жаваб ви хиве гьат тавурай. Жув михьидаказ хуьх.

²³ За ваз неинки са яд хьун, гьакІни, ви хуьрекдин кІвал ва мукьвал-мукьвал жезвай ви кефияр тахьун себеб яз, са тІимил чехирни хьухъ лугьузва.

ⁱ 5:18 Киххьей Къанун 25:4.

ⁱⁱ 5:18 ЛукІа 10:7.

²⁴ Бязи инсанрин гунагъар гъеле дуван тавунмаз виле акъада, амма масабурун гунагъар са къадар геж чир жеда. ²⁵ И къайда хъсан краризни хас я: са бязи хъсан крар гъасятда аквада, муь-куьбур геж ашкара жеда.

ЛукІар

Б¹ Я Аллагъдин ТІварцІикай*, я чи тербетдакай пис гафар тал-гъудайвал, лукІвилин зулумдик квайбур къуй чпин иесийрив гъуьрметдалди эгечІрай. ² Иесияр имандал* алай лукІарини, абур чпин стхаяр хъунал бине къаз, абуруз ийизвай лайих гъуьрмет ТИ-милди тахъурай. Аксина, абуру великдай авурдалайни хъсандиз къуллугъун лазим я, вучиз лагъайтІа абуру низ къуллугъзаватІа, гъабур вафа тир ва кІани стхаяр я. И кар вуна инсанриз чирна кІанда ва идахъ эвер гана кІанда.

³ Са ни ятІани маса жуьредин чирвал гуз ва ам Иса Месигъдин* несигъатрихъ ва муьминбуруз* кІвал-югъ гьикІ тухвана кІандатІа чирзавай тербетдихъ галаз рази туш. ⁴ Ахътиндан къама ял ава, ам са куьнин гъавурдани авач. Адахъ авайди анжах гъуьжетар ийиз ва кар-чІал авачиз къуру рахунар ийиз кІан хъунин зарар квай ният я, и карди пехилвал, чуьруькар, асивал, чІуру гиманар ⁵ ва гъакъикъатдивай яргъа тир ява акъул авай инсанрин арада датІана сад садав такъурвал арадал гъида: ахътинбуру муьмин-вал анжах регъят къазанжи къачудай рехъ я лугъуз фикирзава. ⁶ Амма авайдал рази яз муьмин хъун чІехи къазанжи я. ⁷ ГьикІ лагъайтІа и дуьньядиз чна жувахъ галаз са затІни гъанач ва инай са затІни жувахъ галаз хутахиз жедач. ⁸ Чахъ недайдини партал аватІа, чун рази хъун лазим я. ⁹ Девлет гзаф хъунихъ ялзавай-бур темягъда гъатда, абур ахмакъ ва хата гвай ниятрин железиз аватда, а ниятри инсанар бедбахтвилини кьиникъин деринда твада. ¹⁰ Пул кІан хъун – им вири жуьредин писвилерин дувул я. Пул кІан хъуни имандивай къакъудай ва чпи чеб азиятра тур инсанарни гзаф ава.

Иман патал женг

¹¹ Вун лагъайтІа, ТИматІей, Аллагъдин инсан я, ва гъавиляй вуна вири ихътин крарикай кьил къакъуд. Гъахъ-михъвивилихъ*, муьминвивилихъ, имандихъ*, муьгъуьббатдихъ*, сабурдихъ, инсан-рихъ галаз рафтарвиле хъуьтуьлвивилихъ яла. ¹² Вири четинвилерихъ галаз иман хвена женг чІугу ва ви хиве тунвай эбеди уьмуьрдин*

пад яхъ, гьикІ лагъайтІа гзаф шагъидрин вилик вуна ви имандикай лайихвилелди ва ачухдиз лагъанай. ¹³Виридаз уьмуьр гузвай Аллагъдин ва рикІе авайди кьетІидаказ ПунтІи ПилатІан* вилик лагъай Иса Месигъдин* вилик за ваз лугъузва: ¹⁴ваз Аллагъди вуч тагъкимзаватІа, гъам гъакъикъидаказ ва туьгъмет къачун тавуна, та чи Ребби* Иса Месигъ хкведалди, кьилиз акъуд.

15-16 *Шукур авуниз лайих тир ва сад тир Падишагъди,
пачагърин Пачагъди ва агъавалзавайбурун Агъади,
инсанрикай садазни такур ва таквадай,
агакъ тийир экуьна уьмуьр тухузвай
авай-авачир Рекъин тийирда
вичин вахтунда
а пайда хьунухъ къалурда.
Гьурметни кьудратвал
даим яз
талукъ хьуй Гъадаз!
Амин.*

¹⁷И чилел алай уьмуьрда девлет авайбуруз дамах акат тавун патал ва чпин девлетдик умуд кутун тавун патал тагъким ая: девлет умуд кутаз жери затІ туш. Абуру Аллагъдик умуд кутурай. Адачна уьмуьрдикай лезет хкудун патал чаз лазим тирдалайни гзаф гузва. ¹⁸Абурувай хъсанвал авун, дугъри краралди девлет кІватІун, гъилин ахъавал авун ва жуван девлетдикай амайбурузни пай гун кІан хьухъ. ¹⁹Гъа икІ абуру чпин гележегдин бине жедай хазинаяр кІватІда ва гъакъикъи уьмуьр къачузва.

²⁰ТиматІей, вал ихтибарнавайди хухъ. Аллагъдикай яргъа, къел квачир, гафарал ва чпиз чирвилер я лугъузвай тапаррикай ийизвай гьуьжетрал алахъмир. ²¹Гъа ихътин тапан чирвилер къабулна масабурузни гуз хъайи са бязибур имандикай къерех хъана.

Къуй берекат* квехъ галаз хьурай.

ᲞᲚᲗᲐᲛᲚᲚ ᲚᲚᲗᲐᲛᲚᲚ¹
ᲚᲚᲗᲐᲛᲚᲚ ᲚᲚᲗᲐᲛᲚᲚ ᲚᲚᲗᲐᲛᲚᲚ²
ᲚᲚᲗᲐᲛᲚᲚ ᲚᲚᲗᲐᲛᲚᲚ ᲚᲚᲗᲐᲛᲚᲚ³
ᲚᲚᲗᲐᲛᲚᲚ ᲚᲚᲗᲐᲛᲚᲚ ᲚᲚᲗᲐᲛᲚᲚ⁴
ᲚᲚᲗᲐᲛᲚᲚ ᲚᲚᲗᲐᲛᲚᲚ ᲚᲚᲗᲐᲛᲚᲚ⁵

2-Тим. 4:8

Тиматѧез кьвед лагьай чар

Гьахьун

И чар кхейди мад гьилера вичиз вафа яз куьмекар гузвай Тиматѧехъ элкъвена рахазва. Вич авай четин гьалдиз килиг тавуна, ада вичин вири уьмуьрда вичиз куьмек гайи Аллагьдин тарифар ийизва. Адаз кьиникьикай кичѧе туш, ам вич Месигьдихъ галаз жедай даим уьмуьрди вилие хуьзвайдахъ агъунва. Гьа са вахтунда ада, Месигьдихъ иман ийизвайбурун кѧватѧалрин геле абур хурук кутайбуур кьекъведайди чиз, а кѧватѧалрин кьайгьу чѧугвазва. Гьавиляй ада Тиматѧез (ва адахъ галаз вири иманийризни) Месигьдиз вафавал авунин карда гьатта азабрин виликни кѧевиз акъваз лугьуз несигьатар гузва.

Саламар

1 ¹Аллагьди Вичи Иса Месигьдалди* гуда лагьай уьмуьрдикай хабар гун патал хкягьай Иса Месигьдин илчи* Павелан патай ²играми хва Тиматѧез.

Аллагь Бубадин* ва чи Ребби* Иса Месигьдин патай берека-тар*, регьим ва саламатвал хьурай ваз.

Шукур авун ва руьгь хкажун

³ Вахт-вахтунда ийизвай дуьайра* вун за рикІел гъизвайла, за Вичиз, зи бан-бубайри хъиз, михьи намусдалди ибадатзавай* Аллагъдиз шукурзава. ⁴ Зи рикІел ви накъвар хквезва ва заз вун акваз гзаф кІанзава: а гьалтуни зун тежер къван шадардай. ⁵ Зи рикІел ви сидкъи иманни* хквезва: гъа саягъда ви баде Лаисадивни, ви диде Эвникавни иман гвай, гъа гъахътин иман вакни квайдахъ зун агъунва. ⁶ Гъавиляй за ви рикІел хкизва: вуна, за вал гъилер эцигуналди*, Аллагъдивай къачунвай пай, цІай хъиз, къати хъия. ⁷ ГъикІ лагъайтІа Аллагъди чаз ганвайди кичІевилин руьгь ваъ, къуватдин, муьгъуьббатдин* ва дуьз фи-кирунин руьгь я.

⁸ Гъавиляй чи Аллагъдикай рахаз ва зун Адаз килигна къазаматда хъуникай регъуь жемир. Аксина, Аллагъдин къуватдихъ далу акална, вуна захъ галаз Шад Хабар* сеbeb яз чІугвазвай азабар пай ая. ⁹ Аллагъди чна хъсан крар авуна лугъуз ваъ, чакай вичин халкъ хъун патал чун хиласна, Вичин берекатдив* къурвал чаз эверна. А берекат чаз Иса Месигъдилай* дуьнья халкъ хъайидалай вилик ганвай. ¹⁰ А берекат гила пайда хъана, яни ажал терг авур ва Шад Хабардалди цІийи уьмуьр ва ажал авачирди къалурай чи Иса Месигъ, чи Хиласкар атана. ¹¹ Зун и Шад Хабардин чавушвиле, илчивиле ва муаллимвиле эцигнай. ¹² Гъа и кардай за исятда азабар чІугвазва, амма заз идакай регъуь туш, вучиз лагъайтІа заз жува Нихъ иман авунатІа чизва. Адалай, за Вичел вуч ихтибарнаватІа, гъам Къияматдин йикъалди* хуьз алакъдайдахъ за иман ийизва. ¹³ Завай ваз вуч ван хъанатІа, къуй ваз гъадакай дуьз тербет гунин карда чешне хъурай. Иса Месигъдилай къвезвай иманни муьгъуьббат гваз уьмуьр твах. ¹⁴ Вал ихтибарнавай хъсан крар хуьз квек квай Пак Руьгъди* куьмекрай.

¹⁵ Асия виляятда* вирида, гъабурухъ галаз Фуьгела ва Гъермагена, захъ далу элкъуьрна; и кар ваз чизва.

¹⁶ Къуй Реббиди* Анисфаран кІвализ регъим авурай, гъикІ лагъайтІа ада зун кІубан ийиз хъанай, зун зунжурра хъана лугъуз регъувал авуначир. ¹⁷ Аксина, вич Римда* авайла, ам къетІадаказ захъ къекъвез хъанай ва ада зун жагъурнай. ¹⁸ Къуй Къияматдин юкъуз Реббиди адаз регъим авурай. Ада заз гъикъван хъсанвилер Эфесдани авунатІа, вазни хъсандиз чизва.

Шад Хабар патал кІвалахун ва азабар чІугун

2 ¹Гъа икІ, зи хва, Иса Месигъдилаи* къвезвай берекатда* къуват аваз хъухъ. ²Завай ваз мукъвал-мукъвал жуъреба-жуъре гъалара чир хъайи шагъидвилер вафа тир ва алакъунар авай ксарал ихтибар ая. Абуру чпин нубатда масабуруз чиррай. ³Иса Месигъдин дугъри аскерди хъиз азабрикай жуван пай къачу. ⁴Са аскердини вич кІвалин-йикъан крарихъ галаз алакъада твадач, ам патал къилинди вичин чІехидаз кІандайвал авун я; ⁵я са пагъливандивайни, ада акъажунрин къайдаяр чІуриз хъайитІа, савкъват къачуз жедач. ⁶Майвайрин пай сифте нубатда чуълда зегъмет чІугвазвай лежберди къачун лазим я. ⁷За вуч лугъузватІа, фагъум ая, адан гъавурда акъаз ваз Реббиди* вири крара куъмек гуда.

⁸За гъайи Шад Хабарда* лугъузвайвал, Давудан* тухумдикай тир ва къена чан хтай* Иса Месигъ рикІел хухъ. ⁹Гъа Шад Хабардин паталай за азабар чІугвазва, гъадаз килигна зун гъатта, тахсиркар хъиз, зунжурра тунва. Амма Аллагъдин Гаф зунжуррани тваз хъун мумкин туш! ¹⁰Гъавиляй хкъягъайбурун хатурдай за вири эхзава. Абуру лагъайтІа, Иса Месигъдалди жедай хиласвал* даиман баркалладихъ* галаз къачудаивал ийизва. ¹¹И гафар гъакъикъибур я:

*Чун Адахъ галаз къенатІа,
Адахъ галаз уьмуърни тухуда чна.*

¹² *Чна эхзаватІа,
Адахъ галаз пачагъвални ийида.*

*Чна Ам жувакай атІайтІа,
Адани чун атІуда.*

¹³ *Чун Адаз вафа ятІа,
гъикІ хъайитІани Ам вафа гваз амукъда,
куъз лагъайтІа Адавай
Вичикай Вич атІуз жедач.*

¹⁴Им вафа хуъзвай гъа ксарин рикІел хкиз хъухъ. Абуруз Аллагъдин вилик кІевелай лагъ хьи, гафара тІуб экъуърунал¹ алахъ тавурай. И кар хийир гъидайди туш, ада яб гузвайбуруз анжах

¹ 2:14 *Гафара тІуб экъуърун* – гафарик вуч мана кватІа чириз, абурукай нукъсанар жагъуриз алахъун.

зиян гуда. ¹⁵Жув гьакъикъатдин гаф дуздаказ агакъарзавай, регъуь жедай хътин крар тавунвай синагърай акъатнавай инсан яз, кІвалахдай кас яз Аллагъдиз къалуриз алахъа. ¹⁶Аси* ва къуру рахунрикай къил къакъуда, вучиз лагъайтІа ахътин крар ийизвай-бур Аллагъдивай мад ва мад яргъаз къакъатзава. ¹⁷Ахътин ксари гузвай тербет ирин хъиз чкІида. Абурун арадиз Гъуьменейни ФилитІ аватнава. ¹⁸Абур, къейибурал чан хтана алатнавайди я лугъуз ва идалди бязи инсанрин иман* чІуриз, гьакъикъатдивай яргъаз къакъатнава. ¹⁹Амма Аллагъди эцигнавай мягъкем бине чукІуриз жериди туш. Адал ихътин кхъинар алай муьгъуьр ала: «Реббидиз Вичинбур чизва» ва: «Реббидин ТІвар* къазвай гъар сад писвиликай къерех хъун лазим я».

²⁰Гъар са чІехи кІвале тек са къизилдинни гимишдин къапар ваь, гьакІни кІарасдинни хъенчІинбур ава. Са къапунихъ гъуьрмет галай везифа ава, муькуьдахъ – агъуз дережадин. ²¹Инсанди вич вири и писвилерикай михъи авуртІа, ам гъуьрмет галай везифа авай къаб хъиз, пакдаказ*, Иесиди Вичи менфят къачуниз лайих яз гъиликда. Гъа икІ ада гъар са жуьре хъсан крар ийизва.

²²Жегъилвилиз хас тир акатай айиб ниятрикай къил къакъуда. Гъахъ-михъивилихъ*, имандихъ, муьгъуьббатдихъ* ва ислягъвилихъ яла ва и кар Аллагъдихъ рикІин сидкъидалди элкъевезвайбурухъ галаз санал ая. ²³Ахмакъ ва авам гъуьжетрик экечІмир, абуру чуьруькрал гъидайди ваз чизва. ²⁴Реббидин лукІра къал-къил авуна кІандач. Аксина, ам вири ксарив дугъривилелди эгечІна кІанда, адалай тербет гуз ва писвал алудиз алакъна кІанда. ²⁵Ада мидяйриз хъуьтуьлдаказ, Аллагъди абур Вичин рекъел гъунин ва абуру гьакъикъат къатІунин умуд аваз, несигъатар гун лазим я. ²⁶Гъа чІавуз абурун къилиз акъул хкведа, ва абур чеб есирда къазвай ва чпив вичин къаст къилиз акъудиз тазвай иблисдин* желедай азад жеда.

Эхиримжи йикъара Аллагъ квадарун

З ¹Чир хъухъ, эхиримжи йикъара мишекъат вахт жеда. ²⁻³Инсанар гъар сад са вичин менфятдихъ гелкъведа, пулунал рикІ алайбур, яцІу гафар гвайбур, дамах гвайбур, асибур*, диде-бубайриз яб тагудайбур, чпиз авур хъсанвал чир тежедайбур, са затІни пак* яз такъазвайбур, рикІ авачирбур, туькІуьн тийидайбур, буьгъгенар вегъидайбур, чпивай чеб къаз тежедайбур, инсаф авачирбур жеда, абуруз хъсанвал такІан жеда, ⁴абур хаинвал ийиз жеда,

туьнт жеда, дамах гваз жеда, абуруз Аллагьдивай гзаф лезетар кІан жеда. ⁵Муъминвал абуру патал анжах винел патан къабух жеда, амма абуру муъминвилин гьакъикъи къуват инкар ийида. Ахътинбурувай къил къакъуд.

⁶Абурун арада, кІвалериз физ, гунагьдин* пар алай ва акаатай гьихътин хъайитІани ниятрин-гьевесрин чІалал фидай, къиле гар авай папар рекъелай алуддайбурни ава. ⁷А папари датІана чирвал къачузва ва сакІани гьакъикъатдин гъавурда акъаз алакъзавач. ⁸ГьикІ Янисани Ямпереса Мусади* лагъай гафариз аксивал авунатІа, и ксарини гьакІ гьакъикъатдиз аксивал ийизва. Ибуру ява хъанвай, акъулни иман* патал виже текъведай инсанар я. ⁹Амма абурун алакъунар яргъал фидач, абурун ахмакъвал, Мусадин мидяйриз хъайивал, винел акъатда.

Илчийри къалурай чешне

¹⁰⁻¹¹Тербетда, уьмуьр тухунин къайдада, макъсадра, иманда*, сабурда, муьгъуьббатда*, мягъкемвиле, АнтІиахда, Канида, ЛуьстІрада зи къилел атай хурук кутунра ва азабра вуна зи рехъ къуна. Гьихътин акъалтІай пис жуьреда зун хурук кутунар за эхна, амма вирибурукай зун Реббиди* хилас авуна. ¹²РикІивайни Иса Месигьдихъ* ийизвай имандихъ галаз туькІвена уьмуьр тухуз кІанзавай вири хурук кутада. ¹³Пис ксар ва гъарамзадаяр чпин тапаррин юкъва мад ва мад дериндаказ акІида ва абуру масадбурни алцурализ жеда. ¹⁴Амма вуна ваз вуч чирнаватІа, квелди вун алакъарнатІа, Гъадахъ иман авун давамара, гьикІ лагъайтІа ваз ни чирвал ганатІа, ваз чизва. ¹⁵Ваз лап гъвечІи чІавалай Пак Калам* чизва, Иса Месигьдихъ ийизвай имандин куьмекдалди ваз хиласвилехъ* тухудай акъул гуз абурулай алакъда. ¹⁶Вири Калам* Аллагьди нефес гана илгъамда тунва, адакай чирвал гунин-къачунин, чІуру крар винел акъудунин, дуьз хъувунин, гъахъ-михъивилин* несигъат гунин жигъетдай хийир ава. ¹⁷Ада Аллагьдин инсан гьихътин хъайитІани хъсан кар къиле тухуз тамамдиз гъазур жедайвал ийизва.

Эхирдал къван вафа хуьн

4 ¹Аллагьдин ва чан алайбурунни къейибурун гъахъ-дуван ийидай Иса Месигьдин* вилик ва Ам Пачагьди хъиз агъавалун патал хкъведайвиляй за вавай къетІидаказ тІалабзава: ²Шад Хабардикай* муштулух це, къулай чІавузни, къулай тушир

чІавузни кІевиз акъваз, туькІуьр хъия, винел акъуд, кІубанар ая; гъа и вири крара сабур хуьх ва ибуралди рикІивай тербет це. ³ Вучиз лагъайтІа инсанри дуьз тербет къабул тийидай вахт алуькда. Абуру ша лугъуз, чпин япариз хуш жедай гафар лугъудай муаллимриз яб гуда. ⁴ Абуру гъакъикъатдиз яб хгудач ва чпи туькІуьрнавай гафарихъ яб акализ жеда. ⁵ Амма вун вири крара кьил кьилеллаз хъухъ, четинвилер алуда, жуван кІвалах ая — Шад Хабардикай муштулук це, жуван ибадат* кьилиз акъуд. ⁶ Зи уьмуьр, къурбангандал* ичІирзавай затІ хъиз, алахъна физва, зун атІа дуьньядиз хъфидай вахт алуькзава. ⁷ За хъсандиз женг чІугунва, жуван рехъ за звериз-звериз атІанва ва иман* хвенва, ⁸ исятда зун патал Реббиди*, гъахъ-михьи Дуванбегди, Къияматдин юкъуз* зав вугудай гъахъ-михъивилин* таж гъазурнава, а таж неинки зав, гъакІни къарай авачиз Ам атун вилив хуьзвай вирибурув вугуда.

Кьилдин меслятар ва тІалабунар

⁹ Зи патав фад акъатдайвал ая, ¹⁰ вучиз лагъайтІа Димаса зун гадарнава. Адаз и дуьньядин няметар хъсан яз акуна ва Саланикдиз хъфена; Креск ГалатІдиз хъфена, тІитІ — Далматдиз. ¹¹ Тек са ЛукІа захъ галаз амуькна. Жувахъ галаз къачуна Маркни гъваш, зи ибадатда* ада заз хъсандиз куьмекзава. ¹² Туьхик за Эфесдиз ракъурна. ¹³ Зи патав къведайла, тІалабда, зи абани гъваш, за ам Туругъасда КарпІав туна, чарчин къаргъуярни яхъ, иллаки кІелен хамунал кхъенвайбур.

¹⁴ Чатухъан Искендера заз гзаф зиян гана. Ада авур крарай Аллагъди Вичи адаз эвез хгуда. ¹⁵ Вунни адакай мукъаят хъухъ, вучиз лагъайтІа ам чна лугъузвай гафариз кІевелай акси жезвай.

¹⁶ Сифте яз заз дувандал жува жув хуьдай мумкинвал хъайила, зи пад кьун патал садни атанач, вирида зун гадарна. И кар абурун тахсир яз гъисаб тавурай.

¹⁷ Амма Ребби* зи патав гвай ва зи куьмекдалди и хабар вири халкъариз ван жедайвал вяз ийиз хъун патал Ада заз къуватар гана. Зун асландин сиве гъатуникай хиласна.

¹⁸ Реббиди идалай къулухъни зун гъар жуьредин шийирдикай хиласда ва Вичин Цаварин Пачагълугъдиз* хутахна хиласда. Адаз эбеди яз шукур хъурай. Амин*.

Эхирдин саламар

¹⁹ ПрискІадиз ва Акуьлаз, гьакІни Анисфаран кІвализ саламар лагь. ²⁰ ЭрастІ Каринфда амукьна, азарди кьунвай Тирафим за Милетда туна. ²¹ Кьуьд алукуьдалди иниз кьведайвал ая. Эвбула, Пшуда, Лина, Клавдади ва вири стхайри ваз саламар лугьузва.

²² Кьуй Ребби* ви руьгда аваз хьуй. Кьуй Берекат* квехь галаз хьурай.

Саламар

1 ¹Аллагъдин лукІ, гьакІни Иса Месигъдин* илчи* тир, хкя-гъайбур имандихъ*, муъминвилехъ тухузвай ва эбеди уьмуър* хьунин умуд гузвай гьакъикъат къатІунал гъун патал ракъурнавай Павелан патай. ²И эбеди уьмуър садрани таб тийидай Аллагъди гъеле дуьнья халкъ ийидалди гуда лагъана хиве къунай. ³Тайинарнавай вахт алукъайла, Ада Аллагъдин – чи Хиласкардин, – эмирдалди зал ихтибарнавай вязинин куьмекдалди Вичин къастарикай лагъана.

⁴Уртах имандин рекъяй зи халисан хва ТитІаз:

Аллагъ Бубадин* ва чи Хиласкар тир Иса Месигъдин патай берекат* ва саламатвал хъурай ваз.

Къиле акъвазнавайбурун ери

⁵За вун КиритІдал авиляй тунай хьи, къил кутунвай кар вуна эхирдал къван тухун патал ва, за ваз эмир авурвал, гьар шегъерда иманийрин кІватІалдин* къиле акъваздайбур тайинарун патал. ⁶Къиле акъваздай кас айиб квачирди, са папан гъуьл хьунухъ лазим я; адан аяларни иманияр* хьун, явабур ва яб тагудайбур я лагъай чІуру тІвар алачирбур хьун лазим я. ⁷Ам айиб квачирди хьун лазим я, гьикІ лагъайтІа ада Аллагъдиз талукъ кІватІал идара ийизва. Ам къама ял авайди, хъел акатдайди, хъивегъунихъ ялдайди, кикІидайди, вил ичІиди тахьун герек я. ⁸Аксина, ам мугъманрал рикІ алай, дугъривал кІандай, акьул авай, гьахъ-михъи, муъмин*, вич вичел алай кас хъана кІанда. ⁹Адавай масадбурузни дуьз тербет тирвал несигъат гуз хьун патал ва адаз аксивалзавайбур инкариз хьун патал вичиз чирнавай гьакъикъи гафуниз ам вафа хъана кІанда.

Тапан муаллимриз вуч авуна кІанда

¹⁰Иллаки Месигъдин* имандал* атай чувудрин* арада чпел са гьукумни кваз такъадай, къуру рахунрал алахъдай ва масадбур алцуардай ксар гзаф ава. ¹¹Абур кис хьуниз мажбурна кІанда, вучиз лагъайтІа абуру чпин нефсинин темягъриз килигна сагъ хизанар рекъяй акъудзава, абуруз чирна виже текъведай крар чирзава. ¹²Гъатта абурукай сада, абурун хуси пайгъамбарди* лагъанай: «КиритІвияр датІана тапархъанар,

вагыши гъайванар, темпел руфунбазар я». ¹³⁻¹⁴ Им дуъз шагьидвал я. Гъавиляй абурун иман дуъзди хъун патал абуруз кЕвелей лагъ. Къуй абуру чувудри туькІуърнавай тапарриз ва гъакъикъатдихъ далу элкъуърнавай ксарин тагъкимриз яб тагурай. ¹⁵ Михъibur* патал вири михъи жеда, амма чиркин ва иман гвачир инсанар патал михъи са затІни авач, вучиз лагъайтІа абурун акъул ва виждан чиркин я. ¹⁶ Абуру чпиз Аллагъ чида лугъуз малумарзава, амма абуру чпин краралди Адакай къил къакъудзава. Абуру рикІиз такІан, чІалаз килиг тийидайбуру ва чпикай хъсан са кар патални хийир авачирбуру я.

КІватІал патал къайдаяр

2 ¹Буна, лагъайтІа, дуъз тербетдив къурвал чирвилер гун лазим я. ²Яш хъанвай итимриз чпи чеб дуъз тухуз, гъуърмет хуъз, акъул артухариз, дуъз иманияр*, муьгъуьббат* гвайбуру ва сабуру авайбуру жез чир ая.

³Яш хъанвай папаризни чеб имандиз* кутугайвал тухун, фитнесер тавун ва са акъван артух чехир хъун тавун паталай тагъким ая. Абуру жегъил папариз хъсан крар ийиз чирна кІанда, ⁴⁻⁵ Аллагъдин Гафунал леке татун патал, жегъил папариз чпин гъуълер кІан хъухъ, аялар кІан хъухъ лугъуз, акъул авайбуру, ахлакъ авайбуру, хъсан кайванияр, къени ва чпин гъуълериз яб гудайбуру хъухъ лугъуз несигъатар гана кІанда.

⁶ Жегъил итимривай чпивай чеб гъиле къаз хъун тІалаба. ⁷⁻⁸ Хъсан краралди жува абуруз гъар патахъай чешне къалура. Чакай писдаказ рахадай са багънани жагъун тавуна, гъар аксина экъечІдайдаз регъуь жедайвал, ачухдаказ ва дуъздаказ, кутугай ва айиб квачир келимайралди чирвал це.

⁹⁻¹⁰ ЛукІариз вири крара чпин иесийрин чІалаз килигиз ва абурун гафунал гаф эциг тийиз чира. Къуй абуру чуьнуьхунар тавурай, чеб далу агалдиз жедай инсанар хъиз тухурай, хийир квайбуру хъурай. Идалди виридаз чи Хиласкар тир Аллагъдин тербет иерди тирди аквада.

¹¹ ГъикІ лагъайтІа вири инсанриз хиласвал* гудай Аллагъдин берекат* пайда хъанва. ¹²⁻¹³ Ада чаз чалкечирвал ва чилин уьмуьрдиз хас гъевесар жував агуд тийиз, и дуьньяда гъахъдаказ ва муьминдаказ*, жува жув гъиле къуналди, бахтавар* умуд къилиз акъатунал – чІехи Аллагъ ва чи Хиласкар Иса Месигъ* баркалла* аваз хтунал вил алаз уьмуьр тухуз

чирзава. ¹⁴ Чун вири къанунсузвилерикай хиласун патал ва чун михьи авун патал, чун Вичин къилдинди тир, хъсанвал авунихъ къаних халкъ авун патал, Месигъди Вичин чан чун паталди гана.

¹⁵ Вуна гъа икI масадбуруз чира. Гьукум гъилевай касди хъиз, кIубанар ая ва чIурувилер винел акъуд, жуваз садавни гъисаба авачир жуьреда килигиз тамир.

Хъсанвал ая

З ¹ Инсанар чпин чIехибуруз ва гьукумдиз табий хъун ва гъар са хъсан кIвалах къилиз акъудиз гъазур хъун лазим тирди иманийрин* рикIел хкиз хъухъ. ² Абур садакайни чIуру ихтилатар тийиз, къал-къил тийиз, амма вири инсанрихъ галаз хуш рафтарвал хуъз ва къенивал къалуриз вердишарна кIанда.

³ Са чIавара чунни ахмакъбур, муьтIуьгъ туширбур, рекъяй акъатнавайбур, гъар жуьре къизмиш гъевесри ва лезетри алцурарнавайбур ва лукIвилик кутунвайбур тир. Чи уьмуьр хъилевни пехилвилив ацIанвай, чун садаз сад акунани такIанзавай алчахбур тир. ⁴ Амма ахпа Аллагъди, чи Хиласкарди, чаз регъим авуна ва инсан кIан хъунухъ къалурна. ⁵ Ада чна авур гъахъ-михъивилин* крарай ваъ, Вичин регъим тирвал, цIйи къилелай дуьньядал хкидай цяй яна гъахъ-михъивилиз акъудуналди* ва Пак Руьгъдив* цIйи хъууналди, чун хиласна. ⁶ Аллагъди Вичин Руьгъ* чак чи Хиласкар Иса Месигъдин* куьмекдалди кутуна. ⁷ Адан берекатдалди* гъахъ-михъивилиз акъуднавай чакай вичик умуд кутунвай эбеди уьмуьрдин* ирссагъибар хъун патал Ада икI авуна. ⁸ И гафар гъахъбур я, ва заз вуна, Аллагъдихъ иман* авурбуру хъсан крарихъ гъерекатун патал, и гафарин метлеб къетIендиз къатIана кIанзава. Им хъсан ва инсанар патал хийир авай кар я.

Пайи-паяр жемир

⁹ Ахмакъ рахунрикай, тухумрикай ийизвай къуру ихтилатрикай, гъуьжетрикай ва Къанундикай* ийизвай къалкъилрикай къил къакъуда: ибуру хийир гузвач ва абурухъ са метлебни авач. ¹⁰ Пайи-паяр хъунал гъизвайдаз садра-къведра тагъким ая, амма къил къамир. ¹¹ Ахътин кас михъиз рекъелай алатнава, ада гунагъар* ийизва ва идалди ада вичи вичиз кар къунва.

ТІалабунар ва саламар

¹² За ви патав я Артамас, я Туьхик ракъурай чІавуз, зи патав Никапулдиз тади ая, за гъана къуьд акъудун къетІнава. ¹³ Къанундар Зеназ ва АпІаласаз абурун сиягъатда куьмек це, абурухъ лазим тир вири затІар хъун патал къайгъу чІугу. ¹⁴ Къуй чибурни масадбурун игътияжар таъминарунин рекъе хъсанвилер ийиз вердиш хъурай, абурун уьмуьр бегъер галачирди тахъун патал.

¹⁵ Исятда захъ галай вирибуру ваз саламар лугъузва. Чун кІани вири иманийриз* салам. Къуй квехъ виридахъ галаз Аллагъдин берекат* хъурай.

Ифлеманаз чар

Гъахъун

И чар Месигъдихъ иман ийизвай касдиз, вич Каласар шегъердай тир Ифлеманаз кхъенва. Адаз Павела вичин «рикI алай амадаг» лугъузва. Адан Энесим тIвар алай са лукI адакай Римдиз катна (и кар а вахтара лап чIуру тахсиркарвал яз къазвай). Аквар гьалда, Энесима иесидин кIвале авай эменнидикайни са вуч ятIа тухванвай. Адал ана а чIавуз Римда къазаматда авай Павел гьалтна ва и илчиди ам Месигъдихъ иман авунал гъана. Са къадар вахтунилай Павела Энесим элкъурна Ифлеманан патав рахкурна, адав и чарни вугана. И чарче Ифлеманавай Энесим имандин стха хъиз къабулун ва адалай гъил къахчун тIа-лабзава (Римдин къанунралди иесидиз вичин катнавай лукI рекъидай ихтияр авай). Мумкин я, Павелаз Ифлемана Энесим азад хъувуна ва ам Римдиз рахкурна адаз Павелаз къуллугъдай мумкинвал гана кIанзавай. Павела лукIвеликай Римдин къанунра авай къайдайрихъ галаз гъуьжетзавач, амма ада иманийрин стхавилин муьгъуьббатдихъ а къанунрилай гзаф важиб авайди къалурзава.

Саламар

1 ¹Иса Месигъдихъ* иман* авунай къазаматда авай Павелан ва гъакIни ТIиматIей стхадин патай чахъ галаз санал са кар ийизвай играми Ифлеманаз, ²Афия вахаз ва чи женгинин юлдаш АрхипIаз, гъакIни ви кIвале кIватI жезвай иманийрин кIватIалдиз*.

³Аллагъдин, чи Бубадин*, ва Ребби* Иса Месигъдин патай берекатар* ва саламатвал хъурай квез.

Ифлеманан иман ва муьгъуьббат

⁴За датIана ви гъакъиндай ийизвай дуьайра* Аллагъдиз шуркурдин гафар лугъузва, играми Ифлеман, ⁵вучиз лагъайтIа вуна

Ребби* Исадихъ иман* авуникай ва Адаз талукъ вирибурухъ ви патай авай муьгъуьббатдикай* зав ванер агакъзава. ⁶ Вуна къизгъиндаказ масабурохъ галаз пайзавай иманди вун чна Месигъдивай* къачузвай вири хъсанвал къатунал гъун паталай за дуьаяр ийизва. ⁷ Ви муьгъуьббатди зун гзаф шадарзава ва заз теселли гузва, гьикI лагъайтIа, я стха, Аллагъдиз талукъбурун рикIер ваз килигна секин хъанва.

Павела Энесиман гъакъиндай тIалаб ийизва

⁸ Гъавиляй, завай викIегъдаказ вуна Иса Месигъдин* ТIварцIелай* ви буржи тамамарун тIалабиз жезватIани, ⁹ за муьгъуьббатвиливди* икI ийизвач. За, Павела, агъсакъалди, Иса Месигъдихъ иман* авурвиляй гила къазаматдани тунвайда, ¹⁰ ина къазаматда авай ва имандал атанвай, вични заз хва хъанвай Энесимазⁱ регъим авунин гъакъиндай вавай тIалаб ийизва. ¹¹ Виликдай адакай ваз са хийирни авачир жеди, амма исятда ам вазни, зазни гъакъикъатда «Хийир Авайди» я. ¹² За ам къулухъди ви патав рахкурзава, и кар зун паталди жуван са пад атIай мисал я. ¹³ Шад Хабардиз* килигна зун тунвай къазаматда, ви чкадал заз куьмек гун патал ам жуван патав тунайтIа заз гзаф кIандай. ¹⁴ Амма ви разивал авачиз заз са затIни ийиз кIанзавач. Гъавиляй и кар вуна заз буржи вахгун яз ийизвайди ваъ, хушуналди тамамарзавайди хъун лазим я. ¹⁵ Ви лукI са къадар вахтунда ви патав хъанач. Мумкин я, ам ви патав эбеди яз хтун паталди икI хъана. ¹⁶ Амма гила ам лукIралай yineвайди яз — играми стха яз хкъезва. Ам заз гзаф играми я, ва ам ваз гъам инсан хъиз, гъамни Месигъдихъ иман ийизвайди хъиз, генани артух играми жеда.

¹⁷ Гъа икI, вуна зун ви амадаг яз гъисабзаватIа, вуна ам зун гьикI къабулдатIа, гъакI къабул ая. ¹⁸ Ада са квелди ваз зиян ганатIа ва я адал ви бурж алатIа — а бурж зиди яз гъисаба. ¹⁹ За, Павела, адан вири буржар вахгуда, — лагъана ваз жуван гъилелди кхъизва. Вал жувалди зи бурж хъуникай чун рахадач. ²⁰ Эхъ, стха, заз Реббидин* хатурдай куьмек це ва гъадалди зун Месигъдихъ иман ийизвай стхади хъиз шад ая.

²¹ За ваз вуна неинки зи тIалабдиз жаваб гудайвилихъ, гъакIни за тIалабзавайдалай артухни ийидайвилихъ чIалахъ яз кхъизва.

ⁱ 1:10 *Энесим* — юнан чIал «Хийир авайди».

²² Ахпа мадни зун паталди кІвал гъзура, вучиз лагъайтІа куь дуьайриз* килигна зун квев вахгудайдак за умуд кутазва.

Саламар ва хийир-дуьаяр

²³⁻²⁴ Иса Месигьдихъ* иман* авунай гъакІ къазаматда авай Эпафараса ва захъ галаз санал са кар ийизвайбур тир Марка, АристІарха, Димаса ва ЛукІади ваз саламар лугъузва.

²⁵ Къуй Ребби* Иса Месигьдин берекат* квехъ галаз хъурай.

УСО-ГЧ : БЦ БЖЖЧСУ
ЖЧЧНО-ГЦ БУС ЧО-ГЖ
ЗЧΣЖ-УЦРЗЧЖ-О-Ю-Т
БЗЧЗЮЗГ : ЖЖ-ЖГНО-ЧЧΣ⁺

ЧВД. 11:40

Чувудриз чар

Гьахьун

И чар Аллагьдин Гафуниз талукъ гзаф муракаб эсер я, ам фасагьат-диз рахунин магьир сенятдин вири кьайдаяр хвена кхьенва. Амай вири чараривай чара яз, и чар Сифтегьан Икьрардин ктабра авай медени кьайдайрин чИалалди кхьенва. Чар кхьейди, кхьенвай вахтни чка малум туш, амма ам, аквар гьалда, Месигьдихъ иман ийизвай чувудар патал кхьенвайди я.

Мумкин я, эвелдай и чар иманийрин кИватИалда кИелун патал тайинаривай вяз тир. Анжах 13-кыле хийир-дуьаярни саламар пайда жезва. Ибур чарчиз хас лишанар я.

Чар кхьейдан кьилин мурад — чувуд халкьди вилив хвейи крар ва Каламдин пайгьамбарвилер анжах Иса Месигьда кьилиз акъатайди кьалурун я. Иса тек са гьакИан пайгьамбар ва я кьуллугъ ийизвайди ваъ, халисан Аллагьдин Хва я, Ада Виче Аллагьни инсан, пачагьни чИехи хахам сад авунва. Инсанрин гунагьрай Исади Вичи Вич рехне квачир кьурбанд яз гана, даим уьмуьр тухун патал Адал чан хтана ва гила Аллагьдин вилик инсанрин паталай тавакъу ийизва. Месигьдин кьурбанд акьалтИ хьанвайди ва тамамди я, ам садра виридан паталай ганва, ам Тавратда тестикьарнавай ва датИана тикрар жезвай кьурбандрилай тафават квайди жезва. Исадин кьурбандди вири инсанриз Аллагьдин патав фидай рехъ ахъайзава, Ам кьабулзавайбурун гунагьдилаь садра ва эбеди яз гьил кьахчудайвал авунва. Гьавилай гьатта чеб хурук кутунвай чИавузни имандал алай чувудар

Месиғьдиз вафа яз амуқьун лазим я ва кѳимет авачир савкъват тир Адан берекатдилаѳ вахтуналди тир кефер вине кѳуна виже кѳведач.

И чарче авай халисан гевгѳер — 11-кѳыл я. Ана имандикаѳ лугѳузѳа. Иман — гѳакI са бязи фикирар кѳабулун ва я кѳайдайрал амал авун туш, ам михѳыз Аллағьдиз кѳуллугѳ авун патал ганвай уьмуьр ва гѳар юкѳуз Адаз ийизвай ихтибар я. Чар кхѳейда и кар Иса Месиғьдилаѳ вилик Каламда хѳайи гѳаф ксар чешне яз гѳанѳа. Ада гѳакI иман авунин кѳегѳалвал жезмай кѳван аѳIайвилелди Месиғьда кѳиле феѳиди кѳалурѳаѳа.

Аллағь Вичин Хцелди рахун

1 ¹Алатаѳ вахтара гѳаф гѳилера ва гѳаф жуьрейра чи бан-бубайрихѳ галаз пайгѳамбаррин* мецелди рахай Аллағь ²и эхиримжи йикѳара чахѳ галаз Вичин Хцин мецелди рахана. Аллағьди Вичин Хѳа виридан Пачагѳвиле тайинарнаѳ ва Адан куьмекдалди каинатни халкѳ авунаѳ. ³Хѳа Бубадин* баркалладин* рекIв я, Аллағьдин тIебиатдин дуьм-дуьз кIалуб я. Хци Вичин кѳудрат авай гафуналди каинат хѳуниз куьмек гуѳѳа. Чун гунагѳрикаѳ* михѳи авуна, Ам цаварал Аллағьдин эрчIи гѳилихѳай аѳуқьнаѳа.

Аллағьдин Хѳа вири малаикрилай вине я

⁴Гѳикѳван Ада кѳачур тIвар* абурун тIварарилаѳ вине ятIа, Ам малаикрилай* гѳакѳван вине я. ⁵Малаикрикаѳ низ ва мус Аллағьди икI лагѳана:

*«Гила вун зи Хѳа,
Инлай кѳулухѳ жеда Закаѳ Буба ваз?»ⁱ*

Я тахѳайтIа икI лагѳана:

*«Буба жеда Зун Адаз,
Хѳа жеда Ам Заз?»ⁱⁱ*

⁶Вичин Сифтегѳанди дуьньядиз рақурѳаѳайла, Аллағьди мадни лугѳузѳа:

ⁱ 1:5 Забур 2:7.

ⁱⁱ 1:5 2-Пачагѳар 7:14; 1-Тарих 17:13.

«Аллагъдин вири малаикри къуй
Адаз икрам авурай»ⁱ.

⁷ Малаикрикай Аллагъди лугъзува:

«Ада Вичин малаикар элкъуързава гарариз,
Вичин нуькеррикай цІун мецер ийизва».ⁱⁱ

Амма Вичин Хцикай икІ лугъзува:

⁸ «Я Аллагъ! Даим я Ви тахт,
Ви пачагъвили лаш — лаш я гъахъ дувандин.
⁹ Ваз гъахъ-михъивал* кІан хъана,
так Іан хъана Къанун чІурун,
гъавиляй, я Ребби, Ви Аллагъди Вавай
гуьцІна гзаф чІем шадвилин
ви юлдашривай гуьцІайдалай».ⁱⁱⁱ

¹⁰ Хцикай мадни лугъзува:

«Я Ребби! Вуна эвелдай эцигна
бине чилин,
цаварни кар я Ви Гъилерин.
¹¹ Абур квахъда,
амма Вун амукъда даим яз;
абур, партал хъиз, кук Івар жеда,
¹² Вуна абур алчударна кІват Іда, шаршав хъиз;
абур, партал хъиз, цІийибуралди эвезда.
Амма Вун гъа Вун я,
эхир авач йисариз Ви».^{iv}

¹³ Малаикрикай низ ва мус икІ лагъана:

«Ацукъа Зи эрчІи гъилихъай,

ⁱ 1:6 Забур 96:7.

ⁱⁱ 1:7 Забур 103:4.

ⁱⁱⁱ 1:8-9 Забур 44:7-8.

^{iv} 1:10-12 Забур 101:26-28.

*За Ви вири душманар
вегыдалди кІвачерик Ви?»ⁱ*

¹⁴ Чпиз хиласвал* ганвайбуруз кзуллугъ ийиз куьмекдиз ра-
кързавай руьгьер малаикар тушни бес?

Хилас хуникай хабар инкар тавун патал эвер

2 ¹ Гъавиляй чун чаз ван хъайидав генани дикъетдивди эге-
чІун лазим я, тахъайтІа чун селдин хура аваз фида. ² ГъикІ
лагъайтІа, малаикри* Мусадив* агакъарнавай Къанундихъ*
къуват аватІа, ва авур гъар са чІурувили ва чІалаз килиг та-
вунни гъахъ жаза гунал гъызватІа, ³ бес чун Реббиди* Вичи ма-
лумарнавай ихътин чІехи хиласвиликай* чна къил къакъуд-
завайла, чаз гузвай жазадикай гъикІ катда? ИкІ тирди Ада-
вай и хабар чпин япаралди ван хъайибуру тестикъ авунай.
⁴ И хабар аламатралди ва керемат-ишарайралди, Аллагъдин
къуват къалурзавай краралди ва Аллагъди Вичиз кІандайвал
пайзавай Пак Руьгъдин* савкъватралди Аллагъди Вичи тес-
тикъарнава.

Чун хиласун патал Аллагъдин Хцикай Инсан хьун

⁵ Чун вичикай рахазвай гележегдин каинат Ада малаикрин*
гъилик кутунач. ⁶ Амма са гъина ятІани сада шагъидвал авунва:

*«Яраб инсан вуж ятІа,
икъван Вуна адахъ Ви рикІ кузвайла?
Инсандин хва вуж я къван,
Вуна адан къайгъу чІугъаз?
⁷ Малаикрилай Вуна Ам агъузна
са тІимил береда,
баркалладин, гъуьрметдин таж алукина адал,
⁸ Вуна вири адан кІвачик муьтІуьгъна»ⁱⁱ*

Аллагъди вири инсандиз табий авуна, адаз табий тушир затІ-
ни тунач. Амма инсандиз вири муьтІуьгъ авунвайди чаз гъеле
аквазвач. ⁹ ЯтІани чаз аквазва хъи, малаикрилай са тІимил

ⁱ 1:13 Забур 109:1.

ⁱⁱ 2:6-8 Забур 8:5-7.

вахтунда агъада эцигнавай Исадиз баркалладикайни* намус-
дикай таж авуна, вучиз лагъайтІа ажалдик акатна; Аллагъди
чаз гузвай берекат* къалурун яз Исади гъар са касдин паталай
ажалдин тІям акуна.

¹⁰ Вири Вич себеб яз ва Вичин куьмекдалди авай ва Вичин
гзаф къадар рухваяр-рушар, азабрай тІуз тухвана, баркалладихъ
гъизвай Аллагъди абурун хиласвилини* къил Кутурди тамамди
яз авун лазим тир. ¹¹ Пак* Ийизвайдини, ва Адалди пак жезвай-
бурни – вири са Бубадин* аялар я, ва гъавиляй Исадиз абуруз
стхяяр-вахар лугъуз регъуь туш. ¹² Ада лугъузва:

*«За Ви Твараҟикай ихтилатда стхайризни вахариз Зи,
межлисда тарифда Ви».*ⁱ

¹³ Ада мад лугъузва:

*«За Гъадахъ далу акалда».*ⁱⁱ

ва мадни:

*«Ингъе Зун ва Заз Аллагъди гайи аялар».*ⁱⁱⁱ

¹⁴ Аялар якІукайни ивидикай хъун себеб яз, Адазни гъахътин
беден хъана, гъиле ажалдин винел гъукум авайди, яни иблис*,
Ада Вичин ажалдалди къуватдай вегъидайвал авуна, ¹⁵ чпин
вири уьмуьрда ажалдин вилик кичІевилин лукІвиле авайбур
азадна. ¹⁶ ГъикІ лагъайтІа Ада, са шакни алачиз, малаикриз
ваъ, Ибрагъиман* эвледриз куьмек гузва! ¹⁷ И кар патал Вичи-
кай Аллагъдиз ийизвай къуллугъда регъим авай, вафа хуьдай,
халкъди авур гунагърай* Аллагъдиз мергъемет гъидай Къи-
лин хахам* хъун паталди, Иса вири крара Вичин стхяяр-вахар
хътинди хъун лазим тир. ¹⁸ Темягъ тухудай крар эхиз, Ада азабар
чІугунай, гила уьмуьрда темягъ тухудай крар гъалтзавайбуруз
Адавай куьмек гуз жада.

ⁱ 2:12 Забур 21:23.

ⁱⁱ 2:13 Яшай 8:17.

ⁱⁱⁱ 2:13 Яшай 8:18.

Аллагъдин рекъе аваз фин

З¹Гъавиляй, Аллагъдиз талукъ стхаяр-вахар, цавариз эверна-вай амадагар, куьн чна Вичикай шагъидвал ийизвай, Вич Ракъурнавайди ва Къилин хахам* тир Исадиз килиг. ²Мусади* вири Аллагъдин кІвале вафа хуьзвайвал, Вичин хиве къуллугъ Вугайдаз Исадини вафа хуьзвай. ³КІвал эцигайдаз кІвалелай гзаф гъурмет ийидайвал, Иса Мусадилайни гзаф гъурметдиз лайих хъана. ⁴Гъелбетда, гъар са кІвалихъ вич эцигайди ава. Аллагъ лагъайтІа, вири эцигайди я. ⁵Мусадин къуллугъди ге-лежегда куьн гъакъиндай хабар гун лазим ятІа къалурзавай. Ам къуллугъдар хъиз Аллагъдин вири кІвале вафа гваз хъана. ⁶Ме-сигъди* лагъайтІа, хци хъиз, Аллагъдин кІвал вафа гваз идара ийизва. Чна эхирдалди викІегъвал ва чна вичел дамахзавай умуд хвейитІа, Адан кІвал чун я.

⁷Гъавиляй, Пак Руьгъди* лугъузвайвал жеда:

*«Къе Адан ван хъайитІа,
8 терс ийимир рикІер куь,
куьн гъулгъула гваз къарагъайла авур хъиз
къурумда синагъдин юкъуз.
9 Ана Зун куь бубайри синагъ авунай,
Зи крар абуруз акунвайтІани яхцІур йисан муьгълетда.
10 Гъавиляй Заз такІан хъана а несил
ва лагъана: „Абурун рикІер датІана
алатзава рекъелай,
чизвач абуруз рекъер Зи.“
11 Гъавиляй За къин къуна, Зун Зи хъиле авайла:
„абур гъахъдач лагъана секинвиллиз Зи!“»ⁱ*

¹²Стхаяр-вахар, квекай садан рикІни хъел квайди ва иман* авачирди тахъун патал ва ам чан алай Аллагъдивай чара тахъун патал, кІевиз акъваз.

¹³И «къе» гафунин алакъа чахъ галаз амай къван гагъда, гу-нагъди* вичел рикІ ацукъарна садни рекъяй акъуд тийидайвал ва квекай садни терс тийидайвал, сада садаз гъар юкъуз и кар тагъким ая.

ⁱ 3:7-11 Забур 94:7-11.

¹⁴ Чна чаз эвелдай авай хьтин кIеви иман лап эхирдалди хвейитIа, чакай Месигьдин юлдашар жеда. ¹⁵ Ва мадни лагъанва:

*«Къе Адан ван хъайитIа,
терс ийимир рикIер куь,
куьн гьулгъула гваз
къарагъайла авур хъиз».*ⁱ

¹⁶ И гафар ван хъана, акси хъайибур вужар тир? Мисридай* Муса кыле аваз экъечIай вирибур тушни? ¹⁷ ЯхцIур йисан къене Аллагъдиз никай хъел авай? Гунагъ авурбурукайни чпин беденар кьурумда пуч хъайибурукай туширни къван? ¹⁸ Абур Вичин секинвиллиз гъахъдач лагъана Аллагъди низ кьин къунай? Вичин чIалаз килиг тийизвайбуруз туширни къван? ¹⁹ Абурувай чпихъ иман тахъун себеб яз гъахъиз тахъайди чаз аквазва.

4 ¹Амма гъеле геж туш, Аллагъди Вичин секинвиллиз гъахъуникай ганвай гаф къуватда ама. Гъавиляй, ша чна дикъет хуьн, квекай садни и секинвиллив агакъ тавуна амуьк тийидайвал. ² ГъикI лагъайтIа, и гьулгъула гваз къарагъайбуруз хъиз, чазни Шад Хабардикай* муштулух ганай, амма и хабарди абуруз са хийирни гъаначир, вучиз лагъайтIа абуру а хабар иман яз къабулначир. ³Амма чун, имандал атанвайбур Адан секинвиллиз, Аллагъди лагъанвайвал, гъахъда:

*«Гъавиляй За кьин къуна, Зун Зи хъиле авайла:
Зи секинвиллиз гъахъдач абур!»*ⁱⁱ

И секинвал дуйнъя халкъ авур лап эвелдилай авазва, ⁴ вучиз лагъайтIа Ада ирид лагъай йикъакай икI лагъанва: «Ирид лагъай юкъуз Аллагъди Вичин вири крарикай секинвиле ял яна»ⁱⁱⁱ. ⁵Амма винидихъ лагъанвай: «Зи секинвиллиз гъахъдач абур!»^{iv}

⁶ Гъа икI аниз гъахъун бязибурун вилик гъеле кумазма ва виликдай чпиз секинвиллиз гъахъуникай муштулух гайибурни

ⁱ 3:15 Забур 94:7-8.

ⁱⁱ 4:3 Забур 94:11.

ⁱⁱⁱ 4:4 Хьунухъ 2:2.

^{iv} 4:5 Забур 94:11.

аниз, абуру чІалаз килиг тавун сеbeb яз, гъахъначир. ⁷Гъавиляй Аллагъди мад гъилера тайин югъ тестикъарна, — «къе». Гзаф вахтар алатайдалай гуьгъуьниз и кардикай, винидихъ гъанвай гафара авайвал, Давудан* куьмекдалди хабар ганай: «Къе Адан ван хъайитІа, терс ийимир рикІер куь»¹. ⁸Ихтилат абуруз Нунан хва Шуая* гайи секинвиликай физвайтІа, Аллагъ и йикъалай гуьгъуьниз къвезвай са гъи ятІани маса йикъакай мад рахадачир. ⁹Гъавиляй Кишдин* секинвал Аллагъдин халкъ паталди яз амукъзава. ¹⁰ГъикІ лагъайтІа, вуж Аллагъдин секинвилиз гъахъайтІа, адани вичин зегъметрикай, Аллагъди Вичин зегъметрикай ял ягъайвал, секинвиле ял яда. ¹¹Гъавиляй, а секинвилиз гъахъун патал, чІалал татунин атІа чешнедин рехъ къуна садни пуч тахъун патал, ша чна алакьдай къван вири ийин.

¹²Аллагъдин Гафунал чан ала ва ам кардик ква, ам къве мурз-ни хци гъар са турунилайни хци я ва ам чи асулдин лап деринриз сух жезва, ам руьгъдивни рикІив, жалгъайрив ва кІарабдин мефтІедив агакъзава. Ада рикІин фикирризни къастариз къимет гузва. ¹³Халкънавай къван виридакай са затІни Адакай чуьнуьх хъанвач. Адан вилик вири чуплах я, Адан вилериз вири аквазва. Чна Адаз чи гъахъ-гъисаб авун лазим я.

Иса къилинбурукай лап чІехи Хахам я

¹⁴Чахъ цавар кІвачелай авунвай къилинбурукай лап чІехи хахам* ава — Аллагъдин Хва* Иса. Гъавиляй ша чна вичелай шагъидвал ийизвай гъакъикъат кІевиз къан. ¹⁵Чи Къилин хахам* чи зайифвилера чи рикІикай хабар такъадайбурукай туш. Чун хъиз, Гъамни, вири краралди синагъ авуна рекъяй акъудиз алахънай, амма Ада гунагъ* авуначир. ¹⁶Гъавиляй, чав регъим агакъдайвал ва чавай вахтунда къведай куьмекдин берекат* къачуз жедайвал, ша чун викІегъдиз берекатдин тахтуниз мукъва жен.

5 ¹ГъикІ лагъайтІа, гъар са къилин хахам инсанрин арадай хкъзава ва, авур гунагърай Аллагъдиз савкъатарни къурбандар гуз, Аллагъдин вилик инсанрин патай векилвал авун патал ам къуллугъда акъвазарзава. ²Ихътин къилин хахамдилай чпиз затІни течидай, рекъелай алатнавайбурун гъавурда акъаз

¹ 4:7 Забур 94:7-8.

алакъда, вучиз лагъайтІа адаз вичизни зайифвилер хас я; ³ и кар сеbeb яз ада, халкъдин гунагърай хъиз, вичин хсуси гунагърайни къурбандар авун герек я.

⁴ Ихътин гъурмет инсандивай вичивай вичиз ийиз жедач, адаз, вичин вахтунда Гъаруназ* эверайвал, Аллагъди эверда. ⁵ Къилин хахам хъуналди, Месигъдини* ихътин гъурмет Вичи Вичивай къалурначир, амма Адаз и гъурмет ихътин гафар Лагъайда ганай:

*«Гила Вун Зи Хва,
Инлай къулухъ жеда Закай Буба Ваз».ⁱ*

⁶ Маса чкадални Ада лугъзва:

*«Вун хахам я даим яз
Мелик-Садикъан дережадив къур хътин».ⁱⁱ*

⁷ Чилел тухвай Вичин уьмуьрдин вахтунда Исади Вич ажал-дикай хилас ийиз жедай Аллагъдиз кІевидаказ, сузадалди ва накъвар авахъиз дуьа* авунай. Аллагъдиз ийизвай чІехи гъурметдай Адан ван агакънай. ⁸ Ам Хва хъунизни килиг тавуна, Адаз Вичин азабрин куьмекдалди чІалаз килигиз чир хъана. ⁹ Тамамдиз гъазур хъайила, Адакай Вичин чІалаз килигзавайбур патал эбеди хиласвилин* чешме хъана. ¹⁰ Аллагъди Адаз Мелик-Садикъан* дережадив къур хътин Къилин хахамвал тайинарна.

Жуван фикиррилай элкъуьникай тагъким

¹¹ И кардикай чавай мадни гзаф рахаз жедай, амма куьн идан гъавурда тун четин я, вучиз лагъайтІа кведай гъавурда гъатиз алакъзавач. ¹² Вахтуниз фагъум гайитІа, квекай муаллимар жедай чІав хъанва, амма квез Аллагъдин Гафунин къилин гъакъикъатар чирдай муаллимар гъелелиг герекзама. Куьне кІеви тІуьн тІуьна ваъ, мад нек хъвана кІанзава. ¹³ Нек хъвазвай гъар сад гъеле бицІек я, адаз гъахъ-михъивиликай* хъсан чирвал авач. ¹⁴ КІеви тІуьн чпин гъиссериз тежрибади гъина хъсанвал, гъина писвал аватІа чирнавай акъулбалугъ инсанар паталди я.

ⁱ 5:5 Забур 2:7.

ⁱⁱ 5:6 Забур 109:4.

6¹Гъавиляй Месигъдин* тербетдин бинейрилай акъулбалугъ-бур патал вуч тайинарнаватІа гъадал элячІин. Ажалдихъ тухузвай крарай Аллагъдин рекъел атуникай*, Адахъ иман* авуникай, ²цик акахъун къачуникай*, гъилер эцигуникай*, къейибурал чан хтуникай* ва эбеди дувандикай чун мад гъилера чирвилер гуналди рахадач. ³И кар чна, Аллагъди ихтияр гайитІа, ахпа ийида.

⁴Вучиз лагъайтІа са гъилера чпиз чирвал гайибур, чпиз цавун савкъватдин тІеам акурбур ва Пак Рутьгъдив* шерик яз хъайибур, ⁵гъакІни Аллагъдин дугъри Гафунин ва къведай асирдин къуватдин тІеам акурбурувай, ⁶амма идалай гуьгъуьниз имандивай къакъатайбурувай, Аллагъдин рекъел хквез жедач. Абуру Аллагъдин Хва* хъуьруьнриз вегъиз, чпиз зиян гун яз, цІийи къилелай хашуниз* язава.

⁷Мукъвал-мукъвал къвазвай марф хъвазвай ва вичихъ гелкъвезвайдаз бегъер гъизвай чилиз Аллагъди нуьсрет* гузва. ⁸Амма вичел тек са эчІеларни цацар экъечІнавай чил виже къведач. Ам негъ авунин хатадик ква, адан эхир цІай яна кун жеда.

⁹Зи рикІ алайбур, чна икІ лугъузватІани, куьн хъсан гъалда авайдахъ ва хилас хъунихъ куьн галкІанвайдахъ чун агъунва. ¹⁰Аллагъ гъахъ гвачирди туш. Я куь зегъметар, я куьне Аллагъдиз талукъбуруз къуллугъ авуналди ва гилани ийизвай къуллугъ давамаруналди къалурзавай муьгъуьббат* Аллагъди рикІелай алуддач. ¹¹Куь умуд къилиз акъатуни хатурдай чаз квекай гъар сада ахътин чІехи гъакъисагъвал^і эхирдалди къалурна кІанзава. ¹²Чаз куьн темпел хъана ваъ, чпин имандалди ва сабурдалди чпиз гуда лагъанвайди ирс яз къабулзавайбурулай куьне чешне къачунайтІа кІандай.

Вичи гайи гафариз Аллагъдин вафа

¹³Ибрагъимаз* гаф гудайла, Аллагъди Вичи Вичел къин къунай, вучиз лагъайтІа вичел къин къаз жедай хътин мад садни авачир.

¹⁴Ада лагъана: «За гъикІ хъайитІани ваз нуьсрет* гуда ва ви эвледрин къадар гзафди ийида»ⁱⁱ. ¹⁵Гъа икІ, сабурдивди вил алаз, Ибрагъимав вичиз хиве къурди агакъна.

^і 6:11 *Гъакъисагъвал* — гъахъ-намус хъунухъ.

ⁱⁱ 6:14 *Хъунухъ* 22:17.

¹⁶ Инсанри чпелай артух тир са квел ятІани кьин кьазва; лагъай гафар кьине тестикьарзава ва гьар гьихьтин хьайитІани гьужетдал эхир эцигзава. ¹⁷ ГьакІ Аллагьдини Вичи хиве кьур крарин ирссагьибриз Вичин ниятар дегеш тежедайбур тирди мадни ачухдиз кьалуриз кІан хьайи чІавуз Ада а ниятар кьин кьуналди тестикьарнай. ¹⁸ Гьавиляй дегеш тежедай ва чеб Аллагьдин патай тирла таб квачирбур жедай и кьве кардивай — гаф гунивай ва кьиневай — чна гзаф чІехи кІубанвал кьачузва. Чун, лагъайтІа, Аллагьдивай далда жагъайбур ва чи вилик квай умуддик ккІанвайбур я. ¹⁹ И умуд чи руьгь патал мягькем ва вичик умуд кутаз жедай лабар¹ я. И умудди чаз пакханадин кьенез, ам кьве пайзавай пердедин а патаз, ²⁰ Вичикай эбеди яз Мелик-Садикъан* дережадив кьур хьтин Кьилин хахам* хьана, чи вилик кваз фейиди тир Иса гьахьай чкадиз гьахьдай ихтияр гузва.

Мелик-Садикъ ва Иса

7 ¹ И Мелик-Садикъ* Салимдин пачагъ ва виридалайни вине авай Аллагьдин хахам* тир. Адал пачагьрал гьалибвал кьачурдалай гуьгьуьниз дяведай хквезвай Ибрагьим* гьалтна ва Мелик-Садикъа адаз нуьсрет* гана. ² Ибрагьима душманривай вичин гьиле гьатай затІарин цІудай са пай адаз гана. Адан «Мелик-Садикъ» лугьудай тІвар «гьахь-михьивал* гвай пачагъ» лагъай чІал я, адан «Салимдин пачагъ» лугьудай дережадин манани «саламатвал гьизвай пачагъ» жезва. ³ Я адан бубадикай, я адан дидедикай, я адан маса бан-бубайрикай, адан уьмуьрдин я эвелдикай, я эхирдикай санани кхьенвач, амма ам, Аллагьдин Хва* хьгинди авунваз, эбеди яз хахам яз ама.

⁴ Ам гьикъван чІехи тиртІа килиг! Гьатта чи бан-буба Ибрагьимани адаз дяведа кьакьудайдан цІудай са пай ганай. ⁵ Къанунда* са тагькимда кьалурнавайвал, чпикай хахамар хьайи Левидин тайифадикай тирбуруз халкъдиз кьезвай хийирдин цІудай са пай кьачудай ихтияр ава. Абуру и пай чпин стхайривай, гьабурни Ибрагьиман эвледар ятІани, кІватІзава. ⁶ Амма Мелик-Садикъа, вич Левидин тайифадай тушиз, Ибрагьиман хийирдин цІудай са пай кьабулна ва адаз, Аллагьдин патай гаф ганвайдаз, нуьсрет

¹ 6:19 *Лабар* — гимн гьуьлел акьвазарун патал вичихь яргьи зунжур галай залан кьармах.

гана. ⁷Агъада авайдаз винеда авайда нуьсрет гузва (идал садани са шакни гъизвач). ⁸Къвезвай хийирдин цIудай са пай адет яз ажал галай инсанри къабулзава, амма Мелик-Садикъакай адал чан ала лагъана шагъидвал авунва. ⁹Лугъун хьи, цIудай са пай къачузвай Левиди вичини къвезвай хийиррин цIудай са пай, Ибрагъима къил кутурвал, Мелик-Садикъаз гана, ¹⁰вучиз лагъайтIа Мелик-Садикъал Ибрагъим гьалтайла, гъеле дидедиз тахъанвай Леви Ибрагъиман ятурра авай.

¹¹Тамамвилив левийрин* хахамвилин куьмекдалди агакъзавайди тиртIа (абурун хахамвал халкъдиз ганвай Къанундин асул кар алай пай тир), Гъарунан* дережадив ваъ, Мелик-Садикъан дережадив къур хъгин маса хахамдин лазимвал жедайни мегер? ¹²Хахамвал дегиш жедай береда Къанунни дегиш авун мажбур жеда. ¹³Исятда Никай ихтилат физватIа, Гъам садани ва садрани къурбангандин* патав къуллугъ тавур тайифадикай тир. ¹⁴Малум я хьи, чи Ребби* Ягъудан* тайифадай тир, ва Мусади* и тайифадай тир хахамрикай са гафни лагъанвач. ¹⁵Чаз мадни хъсандиз ачух жезва хьи, Мелик-Садикъан дережадин маса хахам пайда жедайла, Къанун дегиш хъана. ¹⁶Тайин тайифадиз талукъ хъун важиб яз къазвай тагъкимдалди ваъ, эбеди уьмуьрдик* кутунвай къуватдалди Адакай хахам хъана. ¹⁷ГъикI лагъайтIа Каламди* шагъидвалзава:

*«Мелик-Садикъан дережа авай
хахам я Вун эбеди яз»ⁱ.*

¹⁸Гъа икI, виликан тагъким къуватдай вегъенва, вучиз лагъайтIа ам зайифди ва вичикай хийир авачирди хъана. ¹⁹Къанунди гъич са карни тамамди авунач, амма са гъихътин ятIани хъсанвал хъунин умуд гузва. Адан куьмекдалди чун Аллагъдиз мукъва жезва.

²⁰ИкI тирди Аллагъдин къине тестикъ авунни лишан алай кар я. Маса хахамрив чпин къуллугъ къин галачиз агакъзавай, ²¹амма Месигъдикай* хахам Адаз икI Лагъайдан къинелди хъана:

*«Къин къуна Реббиди ва алатдач гафунилай:
Вун хахам я эбеди яз»ⁱⁱ.*

ⁱ 7:17 Забур 109:4.

ⁱⁱ 7:21 Забур 109:4.

²² Гъа и саягъда Исадикай генани хъсан Икърардин* заминвал ийизвайди хъана.

²³ А хахамар гзаф авай, садбур рекъизвай, абурун чкадал масадбур къвезвай, ²⁴ амма Исадал эбеди яз чан ала, Адан хахамвални эбеди я. ²⁵ Гъавиляй Вичи Аллагъдин патав гъизвайбур тамамдиз хиласдай къуват ава Адахъ. Адал датІана чан ала ва Ада датІана абурун патахъай векилвал ийизва.

²⁶ Иллаки гъа ихъгин Къилин хахам* тир чаз герекди: пакди*, са тахсирни, са рехнени квачирди, гунагъкаррикай чаради ва цаварилайни вине авайди. ²⁷ Маса къилин хахамри сифтени-сифте чпин ва анжах ахпа халкъдин гунагърай* къурбандар ийизвайвал, Ада гъар юкъуз къурбандар авунин лазимвал авач. Ада икІ садра ва эбеди яз, Вичи Вич къурбанд ийидайла*, авуна. ²⁸ Къанун тирвал, къилин хахамар яз адетдин зайиф инсанар тайинарзава, амма Къанундилай гуьгъуьниз къур къин тирвал, къилин хахамвал авун патал эбеди яз кІвачинарнавай Хва тайинарнай.

Иса цІийи Икърардин къилин хахам я

8 ¹ Чна квез лугъузвайдакай къилинди ам я хъи, чахъ гъахътин Къилин хахам* ава, Вични цаварал Аллагъдин эрчІи гъилихъай ацукънава, ² инсанри ваъ, Реббиди* эцигнавай халисан Алачухда, пакханада къуллугъзавайди я. ³ Гъар са къилин хахамди* садакъаяр ва къурбандар гъун абуруз тайинарнавай кар я, гъавиляй чи Къилин хахамдихъни къурбанд ийиз* жедай хъгин са вуч ятІани хъун лазим тир. ⁴ Ам исятда чилел алайтІа, Адакай гъатта хахамни жедачир, вучиз лагъайтІа Къанундив* къадайвал къурбандар ийизвай хахамар гъакІни авазва. ⁵ Абуру цава авай пакханадин хъен тир ва адаз ухшар пакханада ибадатни* къилиз акъудзава. Гъавиляй Мусадиз* ада алачух эцигдалди вилик эмир авунай: «Килиг гъа, – лагъанай Аллагъди, – вири ваз дагъдал къалурай тегъерда дуьм-дуьз ая»¹. ⁶ Амма исятда Месигъдиз* чилел алай хахамрин къуллугъдилай гзаф артуханвал авай къуллугъ тапшуругъ авунва, вучиз лагъайтІа Ам Аллагъди инсандихъ галаз кутІунай, лап хъсан хиве къунар бинеда авай лап хъсан Икърардин* арачи я.

⁷ Сифтегъан Икърар* нукъсанар квачирди тиртІа, къвед лагъайдан лазимвал авачир эхир. ⁸ Амма Аллагъди, инсанрин нукъсанар акваз, лугъузва:

¹ 8:5 ЭхкъечІун 25:40.

«Ингъе, — лугъузва Реббиди, —
 За Исраилдин кІвалихъ ва Ягъудан кІвалихъ галаз
 цІийи Икърар кутІундай йикъар алукъзава.

- 9 И Икърар За абур гъил къуна Мисридай* акъудай чІавуз
 абурун бан-бубайрихъ галаз кутІунай Икърар
 хътинди жедач,
 вучиз лагъайтІа абуру Захъ галаз авур Икърардиз
 вафа хуъзвачир,
 ва За абуроз далу ганай, — лугъузва Реббиди. —
- 10 Ингъе, за гележегда
 Исраилдин кІвалихъ галаз
 ахътин Икърар кутІунда хъи, — лугъузва Аллагъди, —
 Зи Къанунар За абурун акъулда твада
 ва абурун рикІера кхъида.

Закай абурун Аллагъ жеда,
 абурукайни зи халкъ жеда.

- 11 Ва мад сада садаз,
 стхади стхадиз,
 „Аллагъ къатІутІ“ лугъуз, тарсар гудач,
 вучиз лагъайтІа
 Зун гъвечІудалай чІехидалди виридаз чир жеда.
- 12 ГъикІ лагъайтІа За абурун
 гунагърилай гъил къахчуда
 ва мад абурун гунагъар рикІел хкидач»¹.

¹³ Ада и Икърардиз цІийиди лагъана ва адалди сифтегъан
 Икърар цІуру хъанвайди къалурна. ЦІуру ва чуру хъанвайди
 фад квахъда.

Чилел алай пакханада Аллагъдиз икрам авун

9 ¹ Сифтегъан Икърарда* Аллагъдиз икрам авунихъ галаз ала-
 къада авай серенжемар ва чилел пакхана алай. ² Алачух*
 эцигнай, ва адан сад лагъай паюна чирагъган ва Реббидин*

¹ 8:8-12 Ермиягъ 31:31-34.

вилик жедай фар алай эКІягъан авай, и паюниз «Пакди*» лугъузвай. ³ Къвед лагъай паюниз «Паквилерин Пакди» лугъузвай ва ам сад лагъай паюнивай пердедалди чара авунвай. ⁴ Иерни галай затІар кудаы, къизил чІугунвай къурбанган* ва вири патарихъай къизилдалди кІевнавай Икърардин сандух* аниз талукъ тир. Сандухда мангъудив* ацІай къизилдин къаб, Гьарунав* хъайи цуък авур лаш ва Икърардин къванцин къаябар авай. ⁵ Сандухдин винелай чІехи малаикрин* кІалубар — баркалладин* яржар алай, абуру вичиз «Гунагъар* алудзавай чка» лугъузвай сандухдин къапсахдал лувар эКІянавай. Амма исятда идакай чун галай-галайвал рахадач.

⁶ Вири гъа и саягъда туькІуьр хъайидалай гуьгъуьниз хахамар* чпин ибадат* авун патал вахт-вахтунда Алачухдин сад лагъай паюниз гъахъзава. ⁷ Амма къвед лагъай паюниз гъахъдай ихтияр йиса са гъилера анжах къилин хахамдиз ава. Аниз гъахъайла, адав вичин паталай ва халкъди хабар авачиз ахъайнавай гунагърай гъизвай ивини жедай. ⁸ Гъадалди Пак Руьгъди* виликан Алачух гъеле кардик кумай къван гагъда цавараллай Паквилерин Пак чкадиз фидай рехъ гъеле ахъа хъанвачирди къалурзава. ⁹ Гъа ина алай вахт паталдини чешне ава: садакъайривайни къурбандривай Аллагъдиз икрам ийизвайдан виждан михъи ийиз ва ам тамамвилихъ гъиз жедач. ¹⁰ И серенжемар анжах тІуьнихъ ва хъунихъ ва чуьхуьн къачунин жуьреба-жуьре адетрихъ галаз алакъада ава. Вири ибур анжах винел патан ақунар авай серенжемар я ва абур анжах цІийи къайда эцигдай вахтуналди къуватда жеда.

Цавун Алачухда ибадат авун

¹¹ Амма пайда хъайи хъсанвилерин къилин хахам* яз атай Месигъ* авайдалайни чІехи ва тамам алачухдиз, инсанрин гъилералди эциг тавунвай, яни и дуйньядиз талукъ тушир алачухдиз, гъахъна. ¹² Ам аниз къунаринни данайрин иви гваз ваъ, Ам Паквилерин Пак* чкадиз Вичин Иви гваз, инсанар патал эбеди яз эвезар хгунин мумкинвал къачуз садра ва эбеди яз гъахъна. ¹³ Къунаринни яцарин иви ва гъакІни канвай дуьгведеин руьхъ квай яд хъичир авуни чиркинбур пак, адет паталди михъи* хъийизватІа, ¹⁴ Вичи Вич эбеди Руьгъдин* къуватда аваз Аллагъдиз са рехнени квачир къурбанд авур* Месигъдин Ивиди къиникъихъ тухузвай крари леке

гъанвай чи виждан генани гзаф михъи ийида! Адан Ивиди чаз чан алай Аллагъдиз къуллугъ ийидай мумкинвал гуда!

¹⁵ Гъавиляй Месигъ, эвернавайбурув чпиз хиве къунвай эбеди ирс агакъун патал, цИйи Икърардин* арачи язва. И кар Адан къиникъи абуру гъеле сифтегъан Икърардин шартIара ахъаяй гунагърилай* гъил къахчудайвал авун себеб яз хъана.

¹⁶ Веси анжах веси ийизвайдан къиникъ тестикъ хъайидалай гуьгъуьниз къуватда гъатзава. ¹⁷ Амма веси ийизвайдал гъеле чан аламати, весидихъ са къуватни авач. Веси ийизвайди къе-йидалай къулухъ веси къуватда гъатзава. ¹⁸ Гъавиляй сифтегъан Икърарни иви галачиз тестикъ хъанач. ¹⁹ ГъикI лагъайтIа Мусади* вири халкъдиз Къанундин* вири тагъкимар лагъайдалай гуьгъуьниз ада, данайринни къунарин иви къачуна, цик акадарна, аник экуь яру сар ва иссуп набататдин хел къана, иви ктабал вичел ва вири халкъдал хъичирна. ²⁰ Ада лагъана: «Им Икърардин иви я, адан шартIар къилиз акъудун Аллагъди квевай кIевелай тIалабзава»ⁱ. ²¹ Ада гъакI Алачухдални*, Аллагъдиз ибадат* авунин карда гъилик жезвай вири затIарални иви хъичирна. ²² Къанунди саки вирибур ивидалди михъи хъун кIевелай тIалабзава, иви авадар тавунмаз гунагърилай гъил къахчудач.

²³ Цавара авайдалай чешне къачуна чилел авунвай къван вири крар гъа и саягъда михъи хъун лазим я, амма цаваринди ибурулай хъсан къурбандралди михъи хъана кIанда. ²⁴ Месигъ инсандин гъилералди авунвай ва вич халисдан анжах хъен-шикил тир чилин пакханадиз ваъ, Ам чи паталай Аллагъдин вилик пайда хъун патал цавариз гъахъна. ²⁵ Къилин хахам* гъар йисуз чарадан иви гъаз Паквилерин Пак чкадиз гъахъдайвал, Месигъ цавариз Вич мад ва мад къурбанд авун патал гъахънач. ²⁶ ИкI туширтIа, Ада дуьнья халкъ хъайидалай инихъ эгечIна гзаф гъилера азабар чIугун лазим жадай. Амма Ам исятда, эхиримжи вахтара, са гъилера пайда хъана, садра ва эбеди яз гунагъ терг авун патал, Ада Вичи Вич къурбанд авуна. ²⁷ Гъар са инсандиз садра къиникъ ва ахпа дуван ганвайвал, ²⁸ Месигъни*, гзаф инсанрин гунагърилай гъил къахчун патал, садра къурбанд авунай, ва Ам къвед лагъай гъилера Вичел гунагъ къачун патал ваъ, Вич атунал вил алаз акъвазнавайбур хиласун патал къведа.

ⁱ 9:20 ЭхкъечIун 24:8.

Иса Месигъ гунагърай ганвай эхиримжи кърбанд я

10 ¹ Мусадин* Къанун* гележегда инсанриз хъана кІани берекатар* чеб ваъ, анжах абурун хъен я. Гъавиляй Къанундивай датІана, йисалай йисуз, гъа са кърбандар гун патал къвезвайбур тамамвилиз акъудиз жедач. ² ИкІ тиртІа, кърбандар авун акъвазардачирни мегер? Икрам ийизвайбур садра ва эбеди яз михъи* жедай, абуру чпин гунагърай* чпик тахсир квайди мад гъисс хъийидачир. ³ Амма и кърбандар йисалай-йисуз авуни гунагъ рикІел хкизва, ⁴ вучиз лагъайтІа ячаринни къунарин ивидивай гунагъар арадай акъудиз жедач.

⁵ Гъавиляй, и дуьньядиз гъахъдайла, Месигъди* лагъана:

*«КІан хъанач Ваз я кърбандар, я савкъватар,
амма Вуна Зун паталди гъазурна беден.*

⁶ *Шад ийизвач Вун я кунугрини,
я гунагъдай ийизвай кърбандрини.*

⁷ *Гъа чІавуз За лагъана: „Ингъе, Зун къвезва,
къаргъуда Закай кхъенвайвал,
Ви къаст къилиз акъудун патал, я Аллагъ!“ⁱ*

⁸ Гъа икІ, Ада винидихъ лагъана: «КІан хъанач Ваз я кърбандар, я савкъватар, я кунугар, я гунагъдай кърбандарни, абуру вун шад ийизвач». Вири ибур Къанунди кІевелай тІалабзавайвиллизи килиг тавуна Ада икІ лагъана. ⁹ Ахпа Ада алава хъувуна: «Ингъе, Зун къвезва, Ви къаст къилиз акъудун патал». Ада сад лагъайди къуватдай вегъизва ва къвед лагъайди къуватда твазва. ¹⁰ Иса Месигъди Аллагъдин къаст къилиз акъудайвиляй чун Адан Беден кърбанд авуналди* садра ва эбеди яз пак* авунва.

¹¹ Гъар са хахамди*, гунагъар арадай акъудиз тежедай гъа сад хътин кърбандар мад ва мад ийиз, йикъай юкъуз вичин везифаяр къилиз акъудзава. ¹² И Къилин хахамди*, лагъайтІа, гунагърай тек са кърбанд авуна ва Ам эбеди яз Аллагъдин эрчІи гъилихъай ацукъна. ¹³ Гъа чІавалай инихъди Ада Вичин душманар Вичин кІвачерик вегъидай сят вилив хуъзва. ¹⁴ Пак ийизвайбур Ада са кърбанддалди даим яз тамамвилив агакъарна. ¹⁵ Идан гъакъиндай чаз Пак Руьгъдини* шагъидвалзава. Эвелдай Ада лугъузва:

ⁱ 10:5-7 Забур 39:7-9.

16 *«За гележегда абурухъ галаз
ахътин Икърар кутІунда хьи, — лугъузва Реббиди, —
Зи Къанунар За абурун рикІера твада
ва абурун бейнида кхьида»ⁱ.*

17 Ахпа Ада алава хъийизва:

*«Абурун гунагъар ва абурун Къанун чІурунар
За мад рикІел хкидач»ⁱⁱ.*

18 Гунагъдилай гъил къахчур чІавуз гунагъдай къурбанд гунин лазимвал мад амукъзавач.

Имандал кІевиз акъвазун патал эвер

19 Стхаяр-вахар, Исадин Иви себеб яз чавай гила Паквилерин Пак* чкадиз викІегъдиз гъахъиз жеда. 20 Ада чаз пердедайⁱⁱⁱ фидай цІийи ва уьмуър гудай рехъ ахъайна. И кар Ада Вичин Беден къурбанд гуналди авуна. 21 Ва чаз Аллагъдин кІвалин къиле акъвазнавай Къилин хахам* ава. 22 ГъакІ хъайила, ша чун халисан рикІер гваз, имандив* ацІанваз, иви хъичир авуналди рикІер рехне квай виждандикай миxъи авуна ва беденар миxъи цяй чуьхвена, Аллагъдиз мукъва жен. 23 Ша чна умуд гузвай имандикай шагъидвал авун ян тагана къан, вучиз лагъайтІа чаз гаф Гайиди гъакъикъи я. 24 Ша чун сад садав дикъетдивди эгечІин, сада садаз муьгъуьббатдив* ацІуз ва дугъри крар ийиз кІан жедайвал ийин. 25 Са бязибуруз хесет хъанвайвал, чна чи кІватІ хъунухъар гадар тийин. Аллагъдин югъ мукъва жезвайди аквазвай чІавуз сада сад мад ва мад кІубанар ийин.

26 Вучиз лагъайтІа, чна, гъакъикъат къатІана, чиз-чиз гунагъар* авун давамарайтІа, мад са къурбанддивайни и гунагърилай гъил къахчудайвал ийиз жедач. 27 Ихътин дуьшуьшда чаз амукъзавайди дувандал ва Аллагъдин душманар недай пехъи цІал кичІела вил алаз акъвазун я. 28 Мусадин* Къанундилай*

ⁱ 10:16 Ермиягъ 31:33.

ⁱⁱ 10:17 Ермиягъ 31:34.

ⁱⁱⁱ 10:20 *Перде* — Аллагъдин КІвале Паквилерин Пак чка кІевнавай перде. Иса Месигъдин къиникъи аниз гъахъдай мумкинвал гана (кил.: Марк 15:38).

кам вегейди кьве ва я пуд шагьиддин гафарикай даях кьуналди са инсафни тавуна кьиникъиз акъуддай. ²⁹ АкI хъайила, куь фикирдалди, Аллагьдин Хциз* кIур гузвайди, вич Икърардин* Ивиди пак авунатIани, а иви са квяйни такъазвайди ва берекатдин* Рубгь* русвагъзавайди гьикъван кIеви жазадиз лайих я? ³⁰ Чаз Ам чизва, Ни икI лагъанатIа: «Кьисас Зи Гъиле ава, За эвез хгуда»ⁱ ва мадни: «Реббиди* Вичин халкъдин дуван ийида»ⁱⁱ. ³¹ Чан алай Аллагьдин Гъиле гьатун кичIе жедай кар я!

³² Куьн имандал атайдалай гуьгъуьниз куьне залан азабриз дурум гайи виликан йикъар рикIел хкваш. ³³ Квекай садбур хъуьруьнриз вегьидай ва куь геле кьекъведай, амма квекай муькуьбур гьахътин азабар эхзавайбурухъ галаз кьуьн-кьуьневаз акъваздай. ³⁴ Куьне зинданра авайбурун язух чIугвадай; куь эменни кьахчур чIавара куьн гьатта шадни жедай, вучиз лагъайтIа квез квехъ лап хъсан, эбеди эменни авай чIал чизвай.

³⁵ ВикIегъвал квадармир, и кардай квез жумарт савкъват гуда.

³⁶ Аллагьдин къаст кьилиз акъудайла, Ада квез хиве кьурди къачун патал, куьн кIевиз акъвазун герек жеда, ³⁷ Каламди* кхьенвайвал:

*«Са кIусни яргъал алач, гьич яргъал алач,
Вич атана лазим Турди
геж тавуна акъатда.*

³⁸ *Зи Гьахъ-михьиди имандалди чан алаз жеда,
амма Ам Захъ иман авуникай кьулухъ хъайитIа,
жеда Зун Адалай нарази»ⁱⁱⁱ.*

³⁹ Амма чун кьулухъ чIугуна рекьидайбурукай ваъ, имандал атана хиласвал* къачузвайбурукай я.

Имандикай

11 ¹Иман* — им вуч вилив хуьзватIа гьадахъ агъун я, такъазвайдал шак тагъун я. ²Къадим инсанри ихътин иман гваз уьмуьр тухвана ва абуру тариф къачуна.

ⁱ 10:30 Киххъей Къанун 32:35.

ⁱⁱ 10:30 Киххъей Къанун 32:36.

ⁱⁱⁱ 10:37-38 Гьабакъуьк 2:3-4.

³ Анжах имандалди чун гъавурда акъазва хьи, каинат Аллагъдин Гафуналди халкъ авунва, ва вири аквазвай къванди такваз-вайдакай халкъ хъанва.

⁴ Иман себеб яз Гъабила* Аллагъдиз Къабила* авурдалай хъсан къурбанд ганай. Аллагъди адан къурбанддин тариф авур чIавуз ада гъахъ-михьи кас яз имандалди Реббидин* разивал къачунай. Гъабил къенатIани, вичин имандалди ам гъеле рахазма.

⁵ Иман себеб яз Гъенух, ажал такуна, и дуъньядай къахчунай. Ам жагъур хъийиз жезвачир, вучиз лагъайтIа ам Аллагъди къахчунай. Амма ам къахчудайдалай вилик ам Аллагъдиз кIандайвал авур кас яз гъалалвилив агакънай.

⁶ Иман гвачиз Аллагъдиз кIандайвал авун жадай кар туш, вучиз лагъайтIа Адан патав къвезвай гъар сада Аллагъ авайдахъ ва Ада Вич жагъурзавайбуруз савкъват гудайдахъ иман авун лазим я.

⁷ Аллагъди Нуъгъав* гъеле акваз хъун мумкин туширдакай тагъким агакъарайла, ада вичин хизан хиласун патал гими имандалди Аллагъдиз ийизвай чIехи гъуърметдивди туькIуърнай. Нетижада дуъньядиз кар атIанай, амма Нуъгъакай имандин куьмекдалди къведай гъахъ-михъивилин* ирссагъиб хъанай.

⁸ Вичиз гележегда ирс яз гуда лагъай чилел фин патал Аллагъди эверай Ибрагъим*, вич гъиниз физватIа чизвачиртIани, имандалди муьтIуьгъ хъанай ва фенай. ⁹ Вичиз хиве къур чилел ам патан кас хъиз имандалди уьмуьр тухуз акъвазнай, чпизни гъахътин кар хиве къунваз адахъ галаз санал ирссагъибар тир Исакъни* Якъуб* хъиз, алачухра хъанай, ¹⁰ вучиз лагъайтIа ада мягъкем бинейрал акъвазнавай, Аллагъ Вич устIарни фяле тир шегъер вилив хуьзвай.

¹¹ Вичиз аялар жезвачиртIани, Саррадилай* имандивди гъакъван чIехи яшда аваз руфунал залан жез алакъна, гъикI лагъайтIа ада вичиз гаф Гайида гаф хуьдайдахъ далу акалнавай. ¹² Гъа икI, беден саки къенвай са касдилай, цава гъетер ва гъуьлуьн къере къумадин тварар гъикъван аватIа гъакъван инсанар хъанай.

¹³ Вири и инсанар, иман гваз, чпиз хиве къурди агакъдалди гъакI къена фенай. Абуруз анжах яргъай аквазвай ва абуру вири а крар хъсанбур яз къазвай. Чеб и чилел анжах къурабаяр ва ина-ана къекъвезвайбур тирди абуру хиве къазвай. ¹⁴ Чеб ихътинбур яз гъисабзавайбуру идалди чпи чпин халисан ватан жагъурзавайди къалурзавай. ¹⁵ Абуру анжах чпи туна экъечIнавай уьлкведикай фикирзавайтIа, абурувай аниз хкъвезни жадай. ¹⁶ Амма гъакъикъатда

абуру хъсан уълкведихъ — цавун уълкведихъ гьерекатзавай. Гъавиляй Аллагъдиз Вич абурун Аллагъ я лугъуз регъуь туш — Ада абур патал шегьер гъазурнай эхир.

¹⁷⁻¹⁸ Аллагъди Ибрагъим синагъ ийидайла, ада имандалди Исакъ къурбанд авунай*. Ам вичин авай-авачир са хва къурбанд ийиз гъазур тир. Аллагъди адаз гаф гун яз: «Ви тухум Исакъа давармарда»ⁱ лугъунизни Ибрагъим килигначир, ¹⁹ вучиз лагъайтIа ада Аллагъдивай гъатта къейибурални чан хкиз* жедайди яз гъисабзавай; чIагай жуьреда лугъун хъайитIа, Исакъ ада гъакъикъятдани къейибурун арадай къахчунай.

²⁰ Имандалди Исакъа Якъубанни Эсаван* гележегдиз нуьсрет* ганай.

²¹ Рекъидай гъалда авайла, Якъуба имандалди Юсуфан* рухвайрикай гъар садаз нуьсрет ганай ва, вичин кIекIецдал гъалч хъана, Аллагъдиз икрам авунай. ²² Исраилвияр Мисридай* экъечIуникай Юсуфа имандалди вичин уьмуьрдин эхирда лагъанай ва вичин кIарабрин гъакъиндай эмир ганай. ²³ Муса* хайидалай гуьгъуьниз адан диде-бубади имандалди ам пуд вацра чинеба хвенай, вучиз лагъайтIа абуруз ам иер аял тирди аквазвай, ва пачагъдин фарманди абурук кичI кутуначир. ²⁴ Чехи хъайила, Мусади имандалди вичиз фиръавандин рушан хва лугъуникай къил къакъуднай. ²⁵ Куьруь вахтуналди тир гунагъкар лезетрикай кеф хкудунилай жуван халкъдихъ галаз дарда тунвайди хъун адаз хъсан яз акунай. ²⁶ Вич виликай гъихътин савкъватди вилив хуьзватIа адаз аквазвай, ва гъавиляй адаз Месигъдин* хатурдай русвагъвиле хъун Мисридин девлетрилай багъа тир. ²⁷ Пачагъдин хъилекай кичIе тахъана, ам имандалди Мисридай экъечIнай. Ада, Таквазвайди вичин вилик кваз аквазвай касди хъиз, вири эхнай. ²⁸ Имандалди ада Песагъ* къилиз акъуднай, сифтегъан аялар тергзавайдавай исраилвийрин аялрик къагъиз тежедайвал ракIарин гуьрцелриз иви хъичирнай.

²⁹ Халкъ имандалди НацIун гъуьляй, къурамаатдилай хъиз, феннай; мисривиярни, гъакI физ алахъайла, цик акатнай.

³⁰ Исраилвийри галаз-галаз ирид юкъуз шегьердал чархар ягъайдалай гуьгъуьниз имандикди Еригъандин цлар ацахънай.

³¹ Имандалди Исраилдин жасусар ислягъдаказ къабулай къагъбе Рагъаб* иман гвачирбурухъ галаз санал телеф хъаначир.

ⁱ 11:17-18 Хъунухъ 21:12.

³²Мад хълагъунин лазимвал авани? Вахт тIимил хъуни заз Гидегъанакай, Баракъакай, Шимшанакай, Ифтагъакай, Давудакай*, Смаилакай* ва пайгъамбаррикай* рахадай мумкинвал гузвач. ³³Абуру имандалди пачагълугъар муьтIуьгъарзавай, гъахъ-михъивал арадал хкизвай, чпиз хиве къурди къачузвай, асланрин сивер кIевзавай, ³⁴абур къати цIун къене кузвачир, турунин мурцакай хилас жезвай. Абурун зайифвал къуватдиз элкъезвай, абур ягъ-ягъунра мягъкем жезвай ва абуру чара уьлквейрин къушунар катуниз мажбурзавай. ³⁵Папарин патав абурун къейи, чпел чан хтанвай*, мукъвабур хквезвай. Муькуьбур хъсан уьмуьр паталди чпел чан хтун вилив хуьн патал, чпиз теклифнавай азадвал къабул тавурвиляй азабрик кутунай. ³⁶Муькуьбуру чпел ийизвай хуьруьнарни гатунар, гъакIни зунжурарни зиндан эхи ийизвай. ³⁷Абуруз къван гузвай, абур къве къатI ийизвай, турунив яна рекъизвай, абур хпен ва цIегърен хамар алукIна сиягъ жезвай, абур муьгътежвиле авай, абурун геле къекъезвай ва абурукай ягъанатар ийизвай. ³⁸Чпин лайихдив дуьнья агакъ тийизвайбур къурумра, дагълара, магъарайра, дагъарра сиягъ хъанвай.

³⁹Чпин имандай абуру Аллагъдин патай гьалалвал къачунай, амма абурукай садани чпин уьмуьрда чпиз хиве къунвайди къачуначир, ⁴⁰вучиз лагъайтIа, анжах чахъ галаз санал абур тамамвилив агакъун патал, Аллагъди чун паталдини хъсан са вуч ятIани виликамаз гъазурнава.

Аллагъди чаз тербия гузва

12 ¹Гъа икI, чун шагъидрин сагъ са гапIалди, цифеди хъиз, элкъуьрна къунва! Гъавиляй ша чна жувалай чав катиз вугузвачир вири, гъакIни чун регъятдиз вичин чилиниз чIугвазвай гунагъ* гадарин, чаз зверун патал ганвай рехъ сабурдалди атIун. ²Вил галуд тавуна Исадиз килигин. Эвелдилай эхирдал къван чи иман* Гъадалай аслу я. Гележегда жедай шадвилин хатурдай Ада хашунал* ажал эхи авуна, беябурвал инкарна, исятда Ам Аллагъдин тахтунин эрчIи къвалахъай ацукънава. ³Гунагъкаррин патай ихътин душманвал эхи авур Адакай фикир ая, и карди квез руьгъдалди къуватдай ават тийиз ва бедендик чан хъуниз куьмек гуда.

⁴Куьне иви авахъдалди гунагъдихъ галаз гъеле дяве авунвач.

⁵Квез, рухвайриз хъиз, кIубан авун патал лагъанвай ихътин гафар куьне рикIелай алуднава:

«*Зи хва, инкар ийимир несигьатар Реббиндин,
так Іан жемир Адан туйгьметни,
6 гьик І лагьайт Іа Реббиди* тербет гузва
Вичин рик І алайдаз,
Вичи хва хьиз къабулзавай гьар сад гатазва*»ⁱ.

⁷ Азабар квез гузвай тербиядин са пай яз эхи ая. Аллагь квез рухвайрив хьиз эгеч Ізава. Бубади тербет тагай хьтин хва ава жал? ⁸ Квез тербет ганвачт Іа (гьар садаз, лагьайт Іа, тербет гузвайди я), куьн халисан рухваяр ваь, пажар я. ⁹ Чахь виридахь, чаз тербет гуз хьайи бубаяр и чилел авай, чна абуруз гьурметзавай. Чи руьгьерин Бубадиз* чун гьикьван гзаф муьтІуьгь хьун лазим я, гьик І лагьайт Іа и муьтІуьгьвили чаз уьмуьр гузва! ¹⁰ Чи бубайри чаз са къадар вахтунда чпиз дуьзди яз аквазвай саягьда тербия гуз хьанай, амма Аллагьди, чакай Вичин паквиле иштиракзавайбур хьун патал, чаз хийир хьунин мураддалди тербия гузва. ¹¹ Вичин вахтунда гьар гьихьтин хьайит Іани жазади шадарзавач, пашманарзава. Амма чпиз жазадалди тербия гайибурув гуьгьуьнлай гьахь-михьивилинни* саламатвилини майва агакъзава.

¹² Гьак І хьайила, куьрс хьанвай гьилер ва зайифвиляй зурзазвай метІер мягькем ая. ¹³ Дуьм-дуьз рекьяй алад, къецІивал ийизвайди авайдалайни гзаф набутⁱⁱ жедайвал ваь, мадни сагьлам жедайвал ая.

Аллагь инкар тавун патал эвер

¹⁴ Вири инсанрихь галаз меслятвиле аваз уьмуьр тухуз ва михьибур жез алахьа: иманивал галачиз садазни Ребби* аквадач. ¹⁵ Килиг гьа, квекай садни Аллагьдин берекатдикай* магьрум жедайвал тахьурай, куь арада экъечІнавай туйкьуьл къачІуни хьиз, квез садани зиян гудайвал ва а къачІуни гзафбур чиркин ийидайвал тахьурай. ¹⁶ Килиг гьа, квекай садни Аллагьдикай къакъатдайвал тахьурай, са бади тІуьнихь вичин чІехи стхавилин ихтиярар маса гайи Эсав* хьиз, Аллагьдивай яргъа жедайвал тахьурай. ¹⁷ Адаз ахпа нуьсрет* къачуз кІан хьайиди, амма

ⁱ 12:5-6 Келимаяр 3:11-12.

ⁱⁱ 12:13 *Набут* – бедендин са ва я са шумуд пай, месела, гьил, кІвач сагь тушир кас.

ам инкар авурди квез чизва. Ам кІевиз шехъиз хъанатІани, авур крарал пашман хъун патал геж хъанвай.

¹⁸ Куън лагъайтІа, вичик кягъиз хъун мумкин тир ва цІай къуна кузвай Синай* дагъдин патав, мичІивилин патав, чІулаввилин патав ва тІурфандин патав атанач къван. ¹⁹ Куън къаргъудин ванцел ва яб гузвайбуруз ван хъайила мад чпиз а гафар лугъумир лугъуз минетзавайбуруз а гафар лугъузвай ванцел атанач къван.

²⁰ Чпиз ганвай ихътин эмир эхи ийидай такъат инсанриз авачир: «Гъайвандини вич и дагъдик хкІуртІа, адаз къван гун лазим я»ⁱ.

²¹ Им акъван кичІ кутадай кар тир хъи, гъатта Мусадини* лагъанай: «Зак кичІевални зурзун акатнава»ⁱⁱ.

²² Ваъ! Куън Сигъан* дагъдин патав, чан алай Аллагъдин шегъердин патав, цаварин Ярусалимдин патав, куън шад межлисдиз кІватІнавай агъзурралди малаикрин* патав атана. ²³ Куън чпин тІварар цаварал кхъенвай сифтегъан аялрин кІватІалдиз, куън Аллагъдин, вири инсанрин Дуванбегдин патав ва тамамвилив агакънавай гъахъ-михъибурун руьгъерин патав атана. ²⁴ Куън цІи-йи Икърардин* арачи тир Исадин патав, Гъабилан* ивидилайни хъсандиз рахазвай, хъичирзавай Ивидин патав атана.

²⁵ Килиг гъа, квехъ элкъвена рахазвай Аллагъ инкар мийир. Чилел рахай Аллагъдиз яб гуникай къил къакъудайбур чпин жазадикай хкатнатІа, чун адакай генани хкатдач, цаварай чахъ элкъвена рахазвай Аллагъдин ванциз чна яб тагуз хъайитІа. ²⁶ А чІавуз Адан ванци чил зурзурзавай, исятдани Ада гаф гузва: «За мад гъилера чил зурзурда, гъакІ цаварни»ⁱⁱⁱ. ²⁷ «Мад гъилера» гафари лугъузва: ян гудай, халкънавай къван вири ва вахтуналди тир затІар квахъда, тек са ян тагудай затІар амукъда.

²⁸ Гъавиляй, ян гунуг мумкин тушир Пачагълугъ* къачуналди, ша чаз авур хъсанвиляй Аллагъдиз шукур ийин ва Адаз хуш жедайвал, гъурметдивди ва кичІ кваз икрамни ийин, ²⁹ вучиз лагъайтІа чи Аллагъ – вири тукъуьндай цІай я.

Эхиримжи несигъатар

13 ¹ ДатІана садаз сад стхаяр-вахар хъиз кІан хъухъ. ² Мугъманар кІан хъунухъ рикІелай алудмир: икІ авуналди, бя-

ⁱ 12:20 ЭхкъечІун 19:13.

ⁱⁱ 12:21 Киххъей Къанун 9:19.

ⁱⁱⁱ 12:26 Гъагай 2:6.

зибуру, чпизни хабар авачиз, малаикар* мугьманвиле къабулна. ³Зинданра авайбур, гуя куьнни абурухъ галаз къазаматда авай хьиз, рикІел хуьх ва къиле твах. Азаб чІугвазвайбур, гуя куьнени абурухъ галаз азаб чІугвазвай хьиз, рикІел хуьх.

⁴Къуй вирида некаягда сад хьунухьиз гьуьрмет авурай ва чпин некаягдик квайбуруз вафа хуьрай. Аллагьди гьуьлуьз ва я папаз вафа хуьзвачир вирибурун ва явавилин тахсир квайбурун дуван аквада. ⁵Пул кІан хьуникай азад хьухъ, квехъ авайдал рази хьухъ, вучиз лагьайтІа Аллагьди лагьана:

*«За садрани гадардач вун,
ви патавай хьфидач»ⁱ.*

⁶Гъавиляй чавай агьунваз лугьуз жеда:

*«Ревби заз куьмек гузвайди я,
са куьникайни кичІе туш заз.
Инсандивай заз вуч ийиз жеда къван?»ⁱⁱ*

⁷Квез Аллагьдин Гаф чирай куь несигьатдарар рикІел хуьх, ва, абурун уьмуьрдин къени нетижайриз килигиз, абурун имандилай* чешне къачу. ⁸Иса Месигь* накьни, къени, гьамишандани гьа Гьам я.

⁹Къуй куьн акатай гьихьтин хьайитІани патан чирвилери гьакьикъатдивай къакъуд тавурай. РикІер чеб тІуьниз талукъ яз кхьенвай серенжемралди ваъ (абуру чпел амал авурбуруз хийир гьанач), Аллагьдин берекатдалди* мягькем хьайитІа, хьсан я. ¹⁰Чяхъ Гьалтунин Алачухда* къуллугъ ийизвайдавай вичелай затІ недай ихтияр авачир къурбанган* ава. ¹¹Къилин хахамди* гьайванрин иви Паквилерин Пак* чкадиз тухуз-ва — им гунагьдай* къурбанд я, гьайванрин жендекар, лагьайтІа, кундин сергьятрилай къеце кузва. ¹²Гъавиляй Исадини, Ада Вичин Ивидалди халкъ пак авун патал, шегьердин варарилай къеце азабар чІугунай. ¹³Гьа икІ ша чунни, Ам акатай русвагьдик чунни акатдайвал, кундилаи къецецз

ⁱ 13:5 Хьунухъ 28:15; Киххьей Къанун 31:6, 8; Нунан хва Шуай 1:5; 1-Тарих 28:20.

ⁱⁱ 13:6 Забур 117:6.

Адан патав фин. ¹⁴ Вучиз лагъайтІа ина, чилел, чаз шегъер авач, чна гележегдин шегъер вилив хуъзва.

¹⁵ Ша Исадин куьмекдалди чна Аллагъдиз Адан ТІварцІин* тарифзавай пІузаррай акъатзавай тарифдин къурбанд датІана гун.

¹⁶ Хъсанвал авун ва квехъ авайди муьгътежвиле авайбурухъ галаз паюн рикІелай алудмир, – ихътин къурбандар Аллагъдиз хуш я.

¹⁷ Куь несигъатдаррин чІалаз килиг ва абуруз табий хъухъ. Вучиз лагъайтІа абуру вил алуд тийиз куь къайгъу чІугвазва, абуру чпин зегъметдин гъакъиндай Аллагъдиз гъахъ-гъисаб авуна кІанда. Абурувай чпин къуллугъ шаддаказ къиле тухъуз хъун патал суза тийиз алахъа, вучиз лагъайтІа идакай квез хийир авач.

¹⁸ Чи гъакъиндай дуьа* ая. Чи виждан михъи тирдахъ чун агъун-ва ва вири крар дуьздаказ ийиз алахъзава. ¹⁹ Завай куь патав фад хквез хъунин гъакъиндай дуьа авун за квевай лапни къетІендиз тІалабзава.

Нуьсретар гун ва эхиримжи саламар

²⁰ Къуй Аллагъди, саламатвилин Чешмеди, эбеди Икърар* мягъкемарзавай иви сеbeb яз чи Ребби* Исадал – Вичин хиперин чІехи Чубандал къейидалай къулухъ чан Хкайда, ²¹ куьн Адан къаст къилиз акъудун патал къенивиле мягъкем авурай. Ада Вичиз кІани крар ча къилиз акъудун патал къуй Иса Месигъди* куьмек гурай. Асиррилай асирралди Адаз шукур хъурай. Амин*.

²² Стхаяр-вахар, за квевай и несигъатдин гафарив сабурдивди эгечІун кІевелай тІалабзава, гъикІ лагъайтІа зи чар куьруьди я.

²³ Чи стха ТІиматІей азад хъувунвайди чир хъухъ. Мукъвара ам иниз атайтІа, за адахъ галаз санал квел къил чІугвада.

²⁴ Куь вири несигъатдарриз ва Аллагъдиз талукъбуруз саламар. Италдай тир иманийрини* квез саламар лугъзва.

²⁵ Къуй берекат* квехъ виридахъ галаз хъурай.

Ягьядин Керемат

Гъахьун

И ктаб кхъей касдикай гъадим вахтарилай инихъ гъуьжетар физва. Садбуру и ктаб илчи Ягьяди яни 4-Шад Хабарни пуд чар кхъей кас яз къазвай инсанди, кхъенвайди яз гъисабзава. Амма кхъенвай къайдадалди и ктаб амайбуруз ухшар туш. Ам кхъенвай касдал Ягья тIвар алатIани ва ам иманийрин кIватIалдин къилевайбурукай сад тиртIани, маса касни хьун мумкин я. Ада и ктаб, вич ПлатIмус атIадал суьргъунда авайла, чи девирдин 90-йисара, инсаф авачиз иманийрин геле къекъевез хъайи Дамициан пачагъди агъавалзавай чIавуз кхъена.

Ктабда сифте нубатда ГъвечIиди тир Азияда (гилан Туьрки-яда) авай иманийрин кIватIалрихъ элкъвена рахазва. Ада азабр-ик акатнавайбуруз къведай вахтара вуч жедатIа суалдиз жа-ваб гузва: Иса Месигъ мад гъилера чилел хкведа, Аллагъдизни Адан халкъдиз акси хъайи виридан винел акъалтIай гъалибвал къачуда ва Вичиз вафа хуьзвайбуруз эбеди савкъват гуда. Ктабда иманий-рин кIватIалрин арадиз гъахънавай тапан муаллимрикай лугъузвай тагъкимарни ава.

И ктабди Сифтегъан Икърарда авай пайгъамбаррин адет дава-марзава, а пайгъамбарри рикIел аламукъдай шикилралди чилин тарих кутьягъ жедайдакай ва хъсанвал писвилел акъалтIай жуьреда гъалиб жедайдакай лагъанай. И ктаб, ада гузвай баян къиле гъакъун патал ва адан гъавурда акъун патал, ЦIийи Икърарда авай виридалайни четин ктаб я: ам шишатдин нехиширив, пайгъамбарвилерив ацIанва, абур анжах идалай къулухъ къилиз акъатдайбур я.

ЭгечIун

1 ¹Им Иса Месигъди* чаз гайи керемат* я. Ам Аллагъди и му-къвара вуч жедатIа Вичин лукIариз къалурун патал Исадиз Вичиз гайиди я. И керемат малаикдин* куьмекдалди Аллагъди

Вичин лукІ Ягьядал* агакьарна. ²И ктабда Ягьяди вичиз акур-
дакай лугьзува. Им Месигь Исади инсанрин арада чукІурай
Аллагьдин Гафуникай Ягьяди авунвай шагьидвал я.

³Пайгьамбарвилини и келимаяр кІелзавай кас бахтавар* я.
Абуруз яб гузвай ва абурал амал ийизвай касни бахтавар я, ву-
чиз лагьайтІа и келимаяр кьилиз акъатдай вахт атана агакьзава.

Ирид кІватІалдиз саламар

⁴Ягьядин* патай Асия вилаятда* авай иманийрин* ирид кІва-
тІалдиз: ДатІана авай, хьайи ва хкведай Аллагьдин ва Адан
тахтунин вилик квай ирид руьгьдин ва Иса Месигьдин* патай
квез берекат* ва саламатвал хьурай. ⁵⁻⁶Иса Месигь вафа гвай
шагьид ва кьейибурукай чан хтай* сифтегьанди ва чилин па-
чагьрин падишагь я. Адаз баркалла*! Адаз чун гзаф кІанда, Ада
Вичин Иви авадаруналди чун гунагьрикай* хкудна. Ада чакай
Вичин Буба* Аллагьдиз кьуллугьда акъваздай пачагьарни ха-
хамар* авуна. Иса даим яз вири дуйньядин кьилел алаз хьурай!
Амин*.

7

Ингье, килиг:

*Цифераллаз кьведа Ам,
вилер авай гьар садаз Ам аквада,
хашуниз Ам ягьайбуруз аквада.*

Вири халкьар Адан вилик ишеда.

РикІивайни, гьа икІ жеда. ГьакІ хьурай!

⁸ДатІана авай, хьайи, ва хкведай Ребби* Аллагьди, вири дуйнь-
ядин Агьади лугьзува: «Зун Алфани Омега* я».

ПатІмусдал акурди ва ван хьайиди

⁹Зун куь стха Ягья* я, ва гьавиляй зун Аллагьдин Пачагьлугь-
дин* гьа куьн хьтин ватандаш я. Куьне хьиз, зани хажалатрикай
пай кьачунва ва абур эхзава. Аллагьдин Гафуникай инсанриз
лагьайвиляй ва Иса Месигьдикай* шагьидвал авурвиляй зун гьуь-
лел алай ПатІмус тІвар алай кьурамадал акъудна. ¹⁰Реббидин*
юкьуз, заз, Руьгьда* аваз, зи кьулухьай, кьаргьудай^і кьвезвайди
хьиз, хци ван атана:

^і 1:10 *Кьаргьу* – кфилдин са жуьре.

¹¹ – Жуваз аквазвай кардикай ктабда кхьихь. А ктаб Эфес, Симуьрне, Пергам, Туьатира, Сердер, Филадельфи ва Ладикей шегьерра авай иманийрин* ирид кІватІалдиз ракъура.

¹² Захь галаз рахазвайди нин ван ятІа лугьуз, зун къулухь элкьвена килигна. Заз къизилдин ирид чирагъган акуна. ¹³ Чирагъганрин юкъва Инсандин Хциз* ухшар сад акъвазнавай. Адал яргъи аба алай, юкъвани къизилдин чІул авай. ¹⁴ Адан къилин чІарар, лацу сар хьиз, жив хьиз лацу тир, Адан вилер цІай кузвай цукІвар хьиз тир. ¹⁵ Адан кІвачер чатук кутуна ифена цІарцІар гузвай буьруьнждиз ухшар тир. Адан ван авахъзавай гур ятарин ван хьиз тир. ¹⁶ Ада Вичин эрчІи гъиле ирид гъед къунвай. Адан сивай къве патайни хци тия авай тур экъечІзавай. Адан чин частуниз акъатнавай рагъ хьиз тир.

¹⁷ Ам акурла, зун, къейиди хьиз, Адан кІвачерик ярх хъана. Ада зал Вичин эрчІи гъил эцигна ва лагъана:

– КичІе жемир, Зун Сифтегъанди ва Эхиримжиди ¹⁸ ва Чан Алайди я. Зун къенвайди тир. Амма, ингъе, килиг, Зал даиман чан хтанва*. Ажал ва агъа дуьнья* зи ихтиярда ава. ¹⁹ Вуч аватІа ва идалай къулухь вуч жедатІа, ваз аквада. Гъа икІ, ваз вуч акуртІа, гъадакай кхьихь. ²⁰ Зи эрчІи гъиле авай ирид чирагъгандин сир вуч ятІа лугъун За ваз. Ирид гъед иманийрин ирид кІватІалдин малаикар* я. Ваз акур ирид чирагъган гъа иманийрин ирид кІватІал я.

Эфесда авай кІватІалдиз чар

2 ¹ Эфес шегьерда авай иманийрин кІватІалдин* малаикдиз* кхьихь: «ЭрчІи гъиле ирид гъед къуна ирид чирагъгандин юкъва аваз Къекъвезвайда ваз икІ лугъузва:

² – Куь крар, куь зегъметар, куь сабур Заз чизва. Квевай чІуру рекъе авайбур эх тежедайдини Заз чида. Куьне „Чун илчияр* я“ лугъуз, чеб илчияр туширбур синагъ авурла, абур квез тапархъанар яз жагъанай. ³ Куьне гзаф четинвилер эхна, куьне сабур хвена. Заз килигна куьне гзаф азиятар чІугунатІани, куьн къуватдай аватнач. Вири и крарни Заз чида. ⁴ Амма са карда Зун квелай рази туш: гила квез Зун сифтедай хьиз кІанзамач. ⁵ Куьне куьн чІуру тахъанмаз гъихьтинбур тиртІа рикІел хкваш. Туба ая*, куьне эвелдай авур хьтин крар ая. Тийиз хъайитІа, и Зун куь патав къведа ва куь чирагъган алай чкадила алудда. ⁶ Авайвал лагъайтІа, куь хъсанвал ам я хьи, Заз такІандай

НикІаланⁱ терефдаррин крар квезни такІанда. ⁷ Руьгъди* иманийрин кІватІалриз вуч лугъузватІа, япар авайбуруз ван атурай: Аллагъдин женнетдин* юкьвал алай уьмуьрдин тарцин бегьерар За Аллагъдиз акси крарал гъалибвал къачудай гъар садав нез тада!»

Симуьрнеда авай кІватІалдиз чар

⁸ Симуьрне шегьерда авай иманийрин кІватІалдин* малаикдизни* кхьихь: «Эвелдай къена, гила, ингъе, чан хтанвай* Сифтегъанда ва Эхиримжида икІ лугъузва:

⁹ – Заз квехъ дерт-гъам авайди, куьн кесиб тирди чизва. Авайвал лагъайтІа, квехъ девлет ава. Чпи чпикай „Чун чувудар* я“ лугъудайбуру квекай чІурукІа ийизвай ихтилатарни Заз чида. Амма абур халисан чувудар туш, абур иблисдин* межлисдиз кІватІ хъанвайбур я. ¹⁰ Куьне эхна кІанзавай крарикай квез кичІе жемир. Чир хьухъ, куьн синагъ авун патал иблисди куь арадай са шумуд кас къазаматдиз вегъида. Са цІуд юкьуз квез гъам-хажалат жеда. Рекьидалди Заз вафа хуьх, За квез эбеди уьмуьрдин* таж гуда.

¹¹ Руьгъди* иманийрин кІватІалриз вуч лугъузватІа, япар авайбуруз ван атурай: къвед лагъай гъилера къиникъикай Аллагъдиз акси крарал гъалибвал къачудай са касдизни зиян жедач».

Пергамда авай кІватІалдиз чар

¹² Пергам шегьерда авай иманийрин кІватІалдин* малаикдизни* кхьихь: «Къве патайни хци тия авай тур гвайда икІ лугъузва:

¹³ – Куьне иблисдин* тахтⁱⁱ авай чкада уьмуьр тухузвайди Заз чизва. ГъакІ ятІани, куьн Заз мукьва яз ама. Иблис авай куь маканда Зи паталай вафа гваз шагъидвал авур АнтипІ яна къейи йикъарани куьне Закай къил къакъуднач. И карни Заз чизва. ¹⁴ Амма Зун квелай са бязи крара рази туш – ана квехъ Билъаман* несигъатрал амалзавайбур ава: Билъама, лагъайтІа, къадим вахтара Балакъав Исраилдин* халкъ рекъяй акъудиз туна. Абуруз бутриз авунвай къурбандар нез ва явавилер ийиз чирна. ¹⁵ Квехъни НикІалан терефдаррин тарсар къазвайбур ава. ¹⁶ Ша,

ⁱ 2:6 *Никал* – Месигъ Исадин тагъкимар чІурзавай инсанрин са кІеретІдин къиле хъйи кас.

ⁱⁱ 2:13 *Иблисдин тахт* – Пергам бутризни* Римдин* пачагъриз икрамзавай меркез шегьер тир.

куъне туба ая*, гунагькараар жемир, тахъайтIа, и мукъвара Зун куъ патав къведа ва Зи мецин туруналди Зи Гафар чIурзавайбурухъ галаз дяведиз экъечIада.

¹⁷ Руъгьди* иманийрин кIватIалриз вуч лугъузватIа, япар авай-буруз ван атурай: Аллагьдиз акси крарал гъалибвал къачудайдав За сир квай мангъудин* дад акваз тада ва адаз За лацу къван багъишда. Къванцел садазни течидай цIийи тIвар кхъенваз жеда. Ам нин тIвар ятIа, анжах гъа къван гъатайдаз чир жеда».

Туйатирада авай кIватIалдиз чар

¹⁸ Туйатира шегьерда авай иманийрин кIватIалдин* малаик-дизни* кхьихъ: «Кузвай цукIвар хьтин вилер ва цIарцIар гузвай лацу буюруьндиз ухшар кIвачер авай Аллагьдин Хци* икI лугъузва:

¹⁹ – Куъ крар, куъне Заз къалурзавай куъ муъгъуббат*, куъне Заз ийизвай къуллугъ, куъне Захъ ийизвай иман* ва куъ сабур Заз чизва. Куъне эхиримжи вахтара ийизвай крар зурба тирдини Заз чизва. Сифтедай Зи иман къуна куъне авур крар акъван чIехибур тушир.

²⁰ Амма Зун квелай рази туш: Язебел лугъудай са папа вич Аллагьдин мецелай рахазва лугъузва, Зи лукIариз тапан несигъатар гузва, абур рекъяй акъудзава, абурув явавилер ийиз ва бутриз* авунвай къурбандар нез тазва. Вуна лагъайтIа, а папаз рехъ гузва. ²¹ За а папаз Аллагьдин рекъел атун* патал вахт гана, амма адаз вичин рекъелай Аллагьдин рекъел къвез кIанзавач. ²² Ингье За ам месиз язава. Адахъ галаз зинавал* авурбуруни туба тавуртIа, За гъабурузни чIехи бедбахтвал ракъурда. ²³ За а папан пата авайбурувни ажал агакъярда. Гъа чIавуз иманийрин* вири кIватIалар Заз инсанрин рикIерни абурун фикирар аквазвайди тирдан гъавурда Зун акъада. За гъар садав вичи авур крарин гъахъ агакъярда. ²⁴ Куъне, Туйатирада авай муъкуъбуру, а папа гузвай несигъатрал амал ийизвач. Иблисдин* крарин тапан деринвилерни квез чизвач. Гъавилай За квез лугъузва: За куън мад кIевера твадач. ²⁵ Анжах квехъ авай иман Зун къведалди кIевиз яхъ.

²⁶ Эхирдалди Зи къастунал амал авуна, иблисдал гъалибвилер къачудайбурув За халкъарин винел чIехивал ийиз тада. ²⁷ Абуру халкъарал ракъун чумахъ гъиле аваз агъавал ийида. Халкъар хъенчIин къапар хъиз кIус-кIус жеда. ²⁸ Зи Бубадин* патай гькум

Зи Гъилени гъакІ гъатайди я. Гъалиб жедайдаз За экуьнин гъедни гуда.

²⁹ Руьгъди* иманийрин кІватІалриз вуч лугъузватІа, япар авайбуруз ван атурай».

Сердерда авай кІватІалдиз чар

З¹ Сердер шегъерда авай иманийрин кІватІалдин* малаикдизни* кхъихъ: «Аллагъдилай атанвай ирид руьгъни ирид гъед гвайда лугъузва:

– Заз куь крар чизва. Вирида квел чан аламайдай къазва, амма куьн къенва. ² Ажалдин ахварай ават! Куь хкатзавай чан уьмуьрдив ахцІура. Заз куь крарни Зи Аллагъдин вилик тамамбур яз аквазвач. ³ Куьне гъихътин весиятарни несигъатар къабулнайІа, рикІел хкваш, абур къилиз акъуд, туба ая*. Куьн уях тахъайІа, Зун чинебан угъри хъиз куь патав къведа. Гъи чІавуз Зун куь патав къведатІа, квез гъич чирни жедач.

⁴ Авайвал лагъайІа, вахъ Сердерда чеб чиркинарнавачир са шумуд кас ава. Абур лацу парталар алуКІна Захъ галаз къекъез жеда. Абур и кардиз лайих я. ⁵ Аллагъдиз акси крарал гъалибвал къачудай гъар сада лацу парталар алуКІда. За гъахътиндан тІвар уьмуьрдин ктабдай акъуддач. Зи Бубадин* ва Адан малаикрин виликни За ам къабулда, ам Зи рикІ алай кас я лугъуда.

⁶ Руьгъди* иманийрин кІватІалриз вуч лугъузватІа, япар авайбуруз ван атурай».

Филадельфида авай кІватІалдиз чар

⁷ Филадельфи шегъерда авай иманийрин кІватІалдин* малаикдизни* кхъихъ:

«Давуд пачагъдин куьлег гвайди атанва, а куьлегдив ахъа авур дапІарар садавайни агал ийиз хъжедач. Гъа куьлег гвай Халисанда ва Пакда лугъузва квез:

⁸ – Заз куь крар чизва. Ингъе, За куьн патал раКІар ахъайнава. Садавайни ам агализ жезвач. Квехъ чІехи къуват авач, ятІани куьне Зи Гаф къуна, куьне Зи ТІварцІикай* къил къакъуднач. ⁹ Ингъе, чпи чпикай „Чун чувудар* я“ лугъуз, амма чеб чувудар тушиз тапарзавайбур, иблисдин* межлисдиз кІватІ хъанвайбур, атана куь кІвачерив метІерал акъвазвайвал ийида За. Абуруз Заз куьн кІан хъанвайди чир жеда.

¹⁰ За квез „эха“ лагыана эмир гайила, куьне эхна. Гъавиляй чилин вири инсанар синагъ ийидай вахт атайла, За куьн къада-баладикай хуьда. ¹¹ Зун гъа и мукъвара къведа. Садани куь таж чуьнуьх тийидайвал, жувахъ авай иман* хуьх. ¹² Аллагъдиз акси крарал гъалибвал къачудай гъар садакай За Зи Бубадин* КІвале даяхдин гул ийида. Ам мад анай маса патахъ ахкъатдач. За адал Зи Аллагъдин ТІвар, Зи Бубадин патавай цаварилай эвичІзавай цІийи Ярусалим шегъердин тІвар ва зи цІийи тІвар кхьида. ¹³ Руьгъди* иманийрин кІватІалриз вуч лугъузватІа, япар авай-буруз ван атурай».

Ладикейда авай кІватІалдиз чар

¹⁴ Ладикей шегъерда авай иманийрин кІватІалдин* малаик-дизни* кхьихъ: «Амин*, яни Гъакъикъат тІвар алайда, вафа гвай ва халисан шагъидди, Аллагъди халкъ авунвай къван затІарин бине тирда икІ лугъузва:

¹⁵ – Заз куь крар чизва. Куьн я къайи туш, я чими. Куьн къайи тиртІа, ва я куьн чими тиртІа, вуч хъсан тир! ¹⁶ Амма куьн къуьруьгъуьм я. Куьн я чимини туш, я къайини. Гъавиляй За куь тІвар* Зи сивяй вегъида. ¹⁷ Вучиз лагъайтІа, куьне квекай „чахъ девлет ава, чаз са затІни кими туш“ лугъузва. Амма квез куьн бахт авачирбур ва язухбур тирди, куьн са затІни авачирбур, буьркъубур ва къецІилбур тирди чизвач. ¹⁸ За квез, квехъ девлет хъун патал, Завай ми хъи къизил маса къачу лугъузва. Куь къецІилвили квел гъизвай айиб таквадайвал За квез, Завай маса къачуна, лацу парталар алукулун меслятзава. Куь вилеризни аквадайвал, абуруз, Завай маса къачуна, дарман квай гъуруш ягъ.

¹⁹ Заз кІанибуруз За абурун рехнеяр къалурзава ва абуруз жазани гузва. ГъакІ хъайила рикІ хци хъухъ ва туба ая*.

²⁰ Килиг гъа, Зун ракІарихъ гала, За ракІар гатазва: Зи ван хъана, ни Заз ракІар ахъаяйтІа, Зун гъадан кІвализ гъахъда, За адахъ галаз санал фу неда, адани Захъ галаз неда.

²¹ Зун гъикІ гъалиб хъанатІа, гъикІ Зи Бубадихъ* галаз Адан тахтунал ацукънатІа, Аллагъдиз акси крарал гъалибвал къачудай гъар садни За гъакІ Зи патав ацукъарда.

²² Руьгъди* иманийрин кІватІалриз вуч лугъузватІа, япар авай-буруз ван атурай».

Цаварал Аллагъдиз къуллугъ авун

4 ¹Идалай къулухъ заз цаварин ахъа раКIар акуна. Виликдаи зав рахай, къаргъудай къвезвай хътин ванци Заз лагъана:

– Иниз хкаж хъухъ, за ваз идалай къулухъ вуч хъана КIандатIа къалурда.

²Зак садлагъана Рубъгъ* акатна. Заз цаварал алай чIехи тахт ва тахтунал Ацукънавайди акуна. ³ЧIехи тахтуна Ацукънавайда къацу яспис ва яру сардис лугъудай багъа къашари гудай хътин нулар чукIурзавай. ЧIехи тахт къацу зумруд лугъудай багъа къашуни чукIурдай хътин нуларин хважамжамди элкъуърна къунвай. ⁴ЧIехи тахт къанни къуд гъвечIи тахтунин юкъва авай. А тахтарал къанни къуд агъсакъал ацукънавай. Абулар лацу пар-талар, къилерални къизилдин тажар алай. ⁵ЧIехи тахтунилай цIайлапанарни къукърумар, гъарай-эвер алахъзавай. Адан вилик ирид чирагъ кузвай. Абу Аллагъдин ирид рубъгъ тир. ⁶ЧIехи тахтунин вилик буълуъл¹ хътин михи гъуълуъл ухшарди квай. ЧIехи тахтунин къуд патахъай чан алай къуд затI галай. Абуруз виликайни вилер авай, къулухъайни. ⁷Чан алай сад лагъай затI асландиз, къвед лагъайди данадиз ухшар тир. Чан алай пуд лагъай затIунихъ инсандин хътин чин авай, къуд лагъайди лув гузвай лекъ хъиз аквазвай. ⁸Чан алай гъар са затIунихъ ругуд лув квай, луварин КIаникайни винелай гзаф вилер авай. Чан алай къуд затIари юкъуз-йифиз датIана лугъузва:

– Пак* я, Пак я, Агъа вири дубъньядин,
чи Пак Ребби* я Ам. Аллагъ датIана
Хъайиди я, авазва Ам, хкведа.

⁹Чан алай затIари тахтунал Ацукънавайдаз, Мидаим Чан Алай-даз шукурар, гъуърметар ийидайла, Адаз тарифдин гафар лугъудайла, ¹⁰Тахтунал Ацукънавайдан вилик къанни къуд агъсакъал метIерал акъваззава, эбеди чан алай Адаз икрам ийизва, чпин къилерал алай тажар чIехи тахтунин вилик эцигиз, иКI лугъузва:

¹¹ – Ребби Аллагъ, Вун шукурар, гъуърметар,
гъакIни гъукум къабулуниз лайих я,

¹ 4:6 Буълуъл – вини дережадин ери авай шуъше, хрусталь.

*куъз лагъайтІа вири Вуна халкънава,
Ви къастуни гъанва вири арадал,
виридал чан гъанвайдини са Вун я.*

Кхьинар алай къаргъу ва Аллагъдин КІел

5 ¹Ахпа заз тахтуна Ацукънавайдан эрчІи гъиле кхьинар алай къаргъу аваз акуна. Къаргъудин къенени, винелни кхьинар авунвай. Ам ирид муъгъуър яна агалнавай. ²Заз зурба са малаикни* акуна.

– И къаргъудал алай муъгъуърар алудуниз ва ам ахъаюниз вуж лайих я? – лагъана ада кІеви ванцелди.

³Я цаварал алай, я чилерал алай, я чилерин кІаник квай садавайни ахъайна къаргъудиз килигиз жезвачир. ⁴Къаргъу ахъайна кІелиз къванни жадай лайих авай кас хъанач лугъуз, зун рикІ хъуткъуниз шехъна. ⁵А чІавуз агъсакъларикай сада заз лагъана:

– Шехъмир! Ингъе, Ягъудан* тайифадикай тир Аслан, вични Давудан* дувандилай ЭкъечІнавайди гъалиб хъанва. Адавай и къаргъу алай ирид муъгъуър алудна ам ахъайиз жада.

⁶Заз къурбанд авунвай* хътин кІел акуна. Ам тахтунин патав чан алай къуд затІунин ва агъсакъларин юкъва акъвазнавай. Адахъ ирид карч ва ирид вил авай. Ирид вил Аллагъдин ирид руъгъ тир. Абур Аллагъди чилел ракъурнавайбур тир. ⁷КІеле* ата-на тахтуна Ацукънавайдан эрчІи гъилияй къаргъу къачуна. ⁸Ада къаргъу къачурла, чан алай къуд затІни къанни къуд агъсакъл КІелен вилик метІерал акъвазна. Абурув гъар садав са арфани атиррив ацІанвай къизилдин сукІра гвай. Атирар – Аллагъдиз талукъбурун дуъаяр* тир. ⁹Чан алай къуд затІунин агъсакълари цІийи мани лагъана:

*Къаргъу къачуз, адал алай муъгъуърар
алуд ийиз лайихди са Вун я,
куъз лагъайтІа Вун къурбанддиз акъудна.*

*Гъар са чІал гвай халкъарикай, тухумдай,
тайифадай Вуна Жуван Ивидихъ
Аллагъ патал инсанарни къачуна,*

¹⁰ *абурукай къуллугъдай чи Аллагъдиз
пачагъарни хахамарни авуна,
Ва пачагъвал абуру чилел ийида.*

¹¹ Заз тахт, чан алай кьуд затІ ва агъсакъалар юкъва туна акъвазнавай гзаф малаикар акуна, абурун ванер атана. Абурун къадарни лап тежер къван гзаф хъанвай, агъзур агъзурдав къван агакънавай. ¹² Абуру кІеви ванцелди лугъузвай:

– *Къурбанднавай и КІел гзаф зурба я,
ава Адахъ девлет, камал, къуватни,
чна Адаз гъурметзава рикІивай,
шукурзава, Адан тариф ийизва.*

¹³ Заз цаварал алай, чилерал алай, чилерин кІаник квай, гъуелерал алай вирида икІ лугъудай ван атана:

– *Ацукънавайдаз тахтунал ва КІелез
Шукур хъурай, абуруз гъурмет авурай,
Абурун тариф авурай ва алаз хъуй
Чилин-цавун къилел абур датІана!*

¹⁴ Чан алай кьуд затІуни «амин» лагъана. Къанни кьуд агъсакъал метІерал акъвазна ва абуру тахтуна Ацукънавайдаз икрам авуна.

Сифтегъан ругуд муьгъуьр алудун

6 ¹ Заз КІеле* къаргъудал алай ирид муьгъуьрдикай сад лагъайди алудайди акуна. Заз чан алай кьуд затІуникай сада цавун къукърумрин ванцелди икІ лугъузвай ван атана:

– Инал ша!

² Ингъе, заз лацу шив акуна, адал гъиле чемерукІ авай сад ацукънавай. Мияхдиз¹ пачагъдин тажни гана. Ам гъалиб хъанвайди хъиз атанай. Ам гъалибвал къачуз атанвай.

³ КІеле къвед лагъай муьгъуьр алудайла, заз чан алай къвед лагъай затІунин ван атана.

– Инал ша!

⁴ Гила цІай хъгин куьрен шив атана. Адал ацукънавайдаз чилел инсанри сада сад рекъиз дявеяр ийидай ихтияр гана. Адан гъиле чІехи турни туна.

⁵ КІеле пуд лагъай муьгъуьр алудайла, заз чан алай пуд лагъай затІунин ван атана:

¹ 6:2 *Миях* – шивцел алай инсан.

– Инал ша!

Ингъе, заз чІулав шив акуна. Адал миях алай. Адан гъиле терезар авай. ⁶ Заз чан алай къуд затІунин арадай ихътин ван атана:

– Са йикъан гъакъидин къимет – са киле къуъл хъурай; са йикъан гъакъидин къимет – тек пуд киле мух хъурай! Зейтун тарарⁱ авай чкаярни ципицІбагълар барбатІ мийир!

⁷ КІеле къуд лагъай муьгъуьр алудайла, заз чан алай къуд лагъай затІунин ван атана:

– Инал ша!

⁸ Ингъе, заз мейитдин ранг алай шив акуна, адал Ажал тІвар алай сад ацукънавай. Адан гуьгъуьналлаз агъа дуьнья* къвезвай. Абуруз къведаз чилин инсанрин къудай са пай туруналди ва кашалди, азарралди ва ничхиррин къармахралди тергдай ихтиярар гана.

⁹ КІеле вад лагъай муьгъуьр алудайла, заз къурбангандин*ⁱⁱ кІа-ник квай руьгъер акуна. Абур Аллагъдин Гафуникай шагъидвал авурвилай яна кьейибурун руьгъер тир. ¹⁰ Руьгъери кІеви ван-целди цІугъ авуна:

– Я Вири Ихтияррин Иеси! Я Пакди* ва Халисанди. Чилел чи иви авадарай инсанрин дуван тавуна ва абурулай къисас къахчун тавуна Вун гъикъван чІавалди акъвазда?

¹¹ Ягъна кьейибурув гъар садав лацу парталар вугана. Абуруз чилел аламай чпин юлдашрикай, стхайрикай ва вахарикай, са къадарбур яна рекъидалди са тІимил вахтунда секин хъана акъваз лагъана.

¹² Заз КІеле ругуд лагъай муьгъуьр алудайди акуна. Чехи залзала хъана, рагъ, ших хъиз, чІулав хъана, ацІай варзни, иви хъиз, – яру. ¹³ Гъетер цавай чилел аватна, налугъуди гару юзурзавай инжилдин тарци вичин чранвачир инжилар гадарзава. ¹⁴ Цав къаргъу хътиндаз элкъвена. Дагъларни гъуьлрал алай къураматар алай чкадилай юзана. ¹⁵ Чилин пачагъар, везир-векилар, девлет авайбур, къушунрин къилевайбур, къуват авайбур, гъар са лукІ ва азад инсан магъарайрани дагъларин хъиткъерра чъуьнуьх хъана. ¹⁶ Абуру дагъларизни къванериз лугъузвай:

ⁱ ^{6:5} Зейтун тарцин бегъеррикай чІем хкуддай.

ⁱⁱ ^{6:9} *Къурбанган* – Ам къуд пипІенди тир. Адан къуд пипІел къуд карч алай. ТукІунвай гъайванар гъиз адан винел кудай.

– Чи винел ават. Чун тахтуна Ацукънавайдан вилерикай ва КЕлез атанвай хъилекай кЕв ая. ¹⁷Тахтунал Ацукънавайдаз ва КЕлез хъел къведай чЕхи югъ алукуънава. Нивай а хъилен вилик акъвазиз жеда къван?

Тахтунин ва КЕлен вилик гзаф халкъ кЕватІ хьун

7 ¹Ахпа заз чилин къуд пипЕлел акъвазнавай къуд малаик* акуна. Я чилел, я гъуълел, я са тарцел гзаф гар тахьун патал абуру чилин къуд патай къвезвай къуд гар къуна акъвазарнавай. ²Заз рагъэкъечІдай патай хкаж жезвай маса малаик акуна. Адав чан алай Аллагъдин тагъма гвай. Чилизни гъуълуъз зиянар гунин ихтияр гвай и къуд малаикдиз ада кЕвиз гъарайна:

³ – Чи Аллагъдин лукІарин пелерал тагъма гьалч тавунмаз я чилиз, я гъуълуъз, я тарариз зиянар гумир.

⁴Заз пелел тагъма гьалчайбурун къадар гъикъван яТІа ван хъана: Исраилдин* вири тайифайрин веледрикай тир абурун къадар вишни яхцІурни къуд агъзур хъанвай.

5 Ягъудан* тайифадикай цІикъвед агъзур касдал,
 Рувенан тайифадикай цІикъвед агъзур касдал,
 Гадан тайифадикай цІикъвед агъзур касдал,
 6 Ашеран тайифадикай цІикъвед агъзур касдал,
 Нифталидин тайифадикай цІикъвед агъзур касдал,
 Манашедин тайифадикай цІикъвед агъзур касдал,
 7 Шимунан тайифадикай цІикъвед агъзур касдал,
 Левидин тайифадикай цІикъвед агъзур касдал,
 Исахаран тайифадикай цІикъвед агъзур касдал,
 8 Забулунан тайифадикай цІикъвед агъзур касдал,
 Юсуфан* тайифадикай цІикъвед агъзур касдал,
 Бунгъяминан* тайифадикай цІикъвед агъзур касдал
 тагъма гьалчнавай.

⁹Ахпа ингъе заз лап гзаф инсанар акуна. Абурун къадар садавайни гъисабиз жедачир. Абур чилин вири тайифайрикайни тухумрикай, гъар жуьредин чІаларал рахазвай халкъарикай тир. Абур лацу парталар алаз, гъилера хурмадин тарцин хилер аваз ЧЕхи тахтунин ва КЕлен* вилик акъвазнавай. ¹⁰КЕви ванцелди абуру лугъузвай:

– Тахтуна ацукънавай чи Аллагъди ва КЕле вири хиласда.

¹¹ Вири малаикри тахтни агъсакъаларни чан алай къуд затІ эл-къуърна юкъва тунвай. Абуру тахтунин вилик метІерал акъвазна, чинар агъуз ийиз Аллагъдиз икрамна.

¹² – Амин*! – лагъана абуру.

– Камал, къуват Авайди я, баркаллани Алайди я,
зурбани я Аллагъ чи.

Чна Адан тарифзава, Адаз шукур ийизва,
чна Адаз гъуърметар ийизва даим. Амин.

¹³ Агъсакъалрикай сада завай хабар къуна:

– И лацу парталар алайбур вужар я? Абур гъинай атанвайбур я?

¹⁴ – Заз чидач, ваз чизва, зи агъа, – лагъана за.

– Абур чІехи азиятрай акъатнавайбур я, – лагъана ада. – Абуру чпин парталар КІелен Ивидай чуъхвена ва пекер михъи-лацу хъана.

¹⁵ *ГъакІ тирвилай къе Аллагъдин тахтунин*

вилик абур акъвазнава. Абуру

гъам юкъузни, гъам йифизни Аллагъдиз

къуллугъзава Ибадатханада.

Тахтунавай Падишагъди абурун

къилел Вичин экуъ чардах ахъайда.

¹⁶ *Абуруз чир хъжедач каш вуч ятІа,*

я абур мад хъжедач цихъ гъарарат,

я ракъини, я зегъемди хкудач,

¹⁷ *куъз лагъайтІа пак* тахтунин юкъваллай*

абур хуъда, абур тухуда

уъмуър гудай ятар авай булахрал.

Абурун гъар са стІални накъвадин

вилерилай михъ ийида Аллагъди.

Ирид лагъай муъгъуър ва ирид малаик

8 ¹КІеле* ирид лагъай муъгъуър алудайла, цаварал са зур сятда къван секинвал акъалтна. ²Заз Аллагъдин вилик акъвазнавай ирид малаик* акуна. Абурув гъар садав са къаргъу вугана. ³Ахпа са маса малаик атана, къурбангандин* вилик акъвазна. Адан гъиле атирар кудай сукІра авай. Адав са гзаф атирарни вугана. Ада атирар Аллагъдиз талукъбурун дуъаярни* галаз тахтунин вилик квай къизилдин къурбангандал эцигна. ⁴Атирар кана акъатзавай гум Аллагъдиз талукъ ксарин дуъайрихъ галаз

малаикдин гъиле авай сукІрадай Аллагъдин вилик хкаж хъана.
 5 Малаикди атирар кузвай сукІра хкажна, ам кърбангандилай
 къачунвай кузвай цукІварив ацІурна, ахпа абур чилел ичІирна.
 Гъа чІавуз гъарай-эвер акъатна, къукърмарни цІайлапанар яна.
 Чилел залзала хъана.

Сифтегъан ругуд къргъу

6 Гър садав са къргъу гвай ирид малаик* къргъуяр ягъиз
 гъазур хъана.

7 Сад лагъай малаикди къргъу яна. Иви какахънавай харни
 цІай акъатна чилел авахъна. Чилин пудай са паюнал алай та-
 рарни къацу векъ кана.

8 Къвед лагъай малаикди къргъу яна. ЦІай къуна кузвай чІехи
 дагъ гъуьлуьз аватна. Гъуьлуьн пудай са паюникай иви хъана.

9 Гъуьле уьмуьр тухузвай чан алай къван гъайванрин пудай са
 пай къена, гимийрин пудай са пайни терг хъана.

10 Пуд лагъай малаикди къргъу яна. Кузвай чирагъдиз ухшар
 чІехи гъед цавай аватна. Ам вацІарин ва булахрин пудай са па-
 юнал алуькъна. 11 И гъетрен тІварни Явшан тир. Пудай са пай
 вацІарани булахра авай яд явшан хъиз туькъуьл хъана. Туькъуьл
 хъайи яд хъвайивилъй гзаф инсанар къена.

12 Къуд лагъай малаикди къргъу яна. Ракънинни, вацран-
 ни, гъетеринни пудай са пай къуна. Абур мичІи хъана. Йикъан
 пудай са пай экуьникай магърум хъана, йифен пудай са паюна
 вацрани гъетери экв ганач.

13 Заз цавун юкъвай тІуз лув гузвай лекъ акуна ва адан ван хъана.

— Гуж я, гуж я, гуж я чилел уьмуьр тухузвай квез муькуь пуд
 малаикдин къргъуйрин ванери ийидайди! — лагъана ада кІеви
 ванцелди.

9 1 Вад лагъай малаикди къргъу яна. Заз цавай чилел аватай
 гъед акуна. Малаикдив гургусдин¹ куьлег вуганвай. 2 Ада
 гургусдин къуй ахъайна. Анай чІехи пичинай хъиз гум акъатна.
 Гургусдай акъатай гумадик рагъ ва гъава чІулав хъана. 3 Гума-
 дай гзаф цицІерин лужар акъатна чилел фена. Абуруз акъраб-
 риз авай хъгин къуват гана. 4 ЦицІериз я чилин векъериз, я маса
 къацу векъиз-къалаз, я са тарциз зиян гумир лагъана, зиянар

¹ 9:1 Гургус — кІан квачир зурба дагър хъгинди.

гуз хъайитІа, анжах пелерал Аллагъдин тагъма алачир инсанриз це лагъана. ⁵ ЦицІериз ахътин инсанар рекъидай ваъ, анжах вад вацран къене абуруз азаб-азият ийидай ихтияр гана. ЦицІери гудай азабар акърабди хуз гайидай я. ⁶ А йикъара инсанар чпин ажалдихъ къекъвез жеда, амма абуруз жагъидач. Абуруз чеб къена кІан жеда, амма ажал абурукай катда. ⁷ Чпин акунралди цицІерин луж дяведиз гъазурнавай шиверин рамагдиз ухшар тир; цицІерин къилерал къизилдин тажар хътинбур алай, абурун чинар, лагъайтІа, инсанрин чинриз ухшар тир. ⁸ Абурун чІарар папан чІарар хъиз тир, сарар асландин кІирериз ухшар тир. ⁹ Абурурал ракъукай авунвай хътин къеркъер алай. Абурун луварин ван дяведиз физвай шиверихъ галай дапурагрин чархарин ван хъиз тир. ¹⁰ ЦицІерин тумарихъ, акърабрин тумарихъ хъиз, хузар авай. ЦицІериз вад вацран къене инсанриз зиянар гунин ихтияр ганвай. ¹¹ ЦицІерин къиле гургусдин пачагъвалзавай малаик авай. Адан тІвар чувуд* чІалалди Абадан, юнан чІалалдини Апалуън тир. Яни Тергдайди.

¹² Сад лагъай гуж алатна. Ингъе гила адан гуьгъуьналлаз мад къве гуж къведа.

¹³ Ругуд лагъай малаикди къаргъу яна. Заз Аллагъдин вилик квай къурбангандин* къуд крчунилай къвезвай са ван атана. ¹⁴ А ванци къаргъу гвай ругуд лагъай малаикдиз лагъана:

– ЧІехи Эфрат вацІун патав кутІуннавай къуд малаик ахъая. ¹⁵ Инсанрин пудай са пай терг ийиз эгечІдай сят ва югъ, варз ва йис патал гъазурнавай къуд малаикни ахъайна. ¹⁶ Эфратдин патавай шиверал алайбурун къушун экъечІна. Заз аскеррин къадар гъикъван ятІа ван хъана. Абуруз къадар авачир. ¹⁷ Заз шиверни мияхар ихътинбур яз акуна: мияхрал цІай хътин яру, мичІи-вили ва гугурт хъиз хъипи къеркъер алай. Шиверин къилер асланрин къилер хъиз тир. Абурун сиверай цІайни, гугуртни гум акъатзавай. ¹⁸ И пуд завалдик, шиверин сиверай акъатзавай цІукни, гумадикни гугуртдик инсанрин пудай са пай телеф хъана. ¹⁹ Шиверин къуват, лагъайтІа, абурун сиверани тумара авай. Абурун тумарин чкадал гъуьлягъар алай. Шивери гъуьлягърин къилералди зиянар гузвай. ²⁰ И завалрик къин тавур инсанри чпи туькІуьрай бутриз* икрам ийизмай. Абуру са затІни таквадай, са куьнинни ван текъведай, я къекъвезни тежедай бутриз, къизилдикай, гимишдикай, буьруьнждикай, къванцикай ва кІарасдикай

авунвай бутриз ва чѲуру жинерриз* кѲуллугъзамай. ²¹А инсанри маса ксар ягъиз рекъин, суьгъурчивилер, явавилер, угъривилер авун акъвазарнавачир.

ГъвечѲи ктаб гъилевай малаик

10 ¹Заз циф галчукна цавай эвичѲавай кѲуват авай са маса малаик* акуна. Адан кълел хважамжам алай. Адан чин рагъ хъиз тир. Адан кѲвачер цѲай кѲуна кузвай гулар хъиз акваз-вай. ²Адан гъиле гъвечѲи ахъа ктаб авай. Ада вичин эрчѲи кѲвач гъуьлел, чапла кѲвачни чилел эцигна. ³Ада, асланди хъиз, кѲеви ванцелди гъарайна. Адан гъарайдиз цавун ирид кѲукърумди жаваб хгана. ⁴Ирид кѲукърум рахайла, зун кхъиз гъазур хъана. Амма цаварилай зав са ван агакъна:

– Ирид кѲукърумди вуч лагъанатѲа жуван къене хуьх, кхъимир.

⁵Заз гъуьлени чилел акъвазнаваз акур малаикди эрчѲи гъил цавуз хкажна, ⁶цаварни ва цавара вуч аватѲа, чилни ва чилел вуч алатѲа, гъуьлни ва гъуьле вуч аватѲа Вири Халкъ Авур Даим Уьмуьр Тухузвайдал къин къаз лагъана:

– Вахт атана алуькнава. ⁷Ирид лагъай малаикди къаргъу ягъай-ла, Аллагъди Вичиз кѲуллугъзавай пайгъамбарриз* гайи муштулухра лагъанвайвал, Ада сир кутунвай къаст кылиз акъатда.

⁸Заз цавалай атай ван мад гъилера захъ галаз рахана.

– Алад, – лагъана ада, – фена, гъуьлелни чилел акъвазнавай малаикдин гъилевай ахъа ктаб къачу.

⁹Малаикдин патав фена, за лагъана:

– Зав ктаб гице.

– Къачуна, ам неь, – лагъана ада. – Ам ви руфуна тукъуьл хъайитѲани, ви мецел ам, вирт хъиз, ширин жеда.

¹⁰За малаикдин гъилий ктаб къачуна тѲуьна. Ам зи мецел, вирт хъиз, ширин тир. Амма зи руфуна ам тукъуьл хъана. ¹¹И чѲавуз заз лагъана:

– Жубреба-жуьре чѲаларал рахазвай халкъарин, тайифайрин ва пачагърин кълел вуч къведатѲа, къедлай кѲулухъ вуна мад пайгъамбарди хъиз лугъуда.

Къве шагъид

11 ¹Зав яргъи лаш хътин аса вугана ва лагъана:

– Къарагъ, фена, Аллагъдин Ибадатханани кѲурбанган* алцум ая. Ибадатханада икрам ийизвайбур гъисаба.

² Ибадатханадин къеце патан гъен тур, ам алцум мийир. Анаг маса халкъарин ихтиярда тунва. Абуру яхцурни къве вацран муъгълетда Пак* Шегърдиз кIур яда. ³ За зи къве шагъиддиз Зи мецелай рахадай ихтияр гуда. Абуру рекъинай ягъ тавунвай сарикай хранвай парталар алаз агъзурни къве вишни пудкъад юкъуз пайгъамбарвал ийида.

⁴ И къве шагъид — зейтундин къве тарни я, къве чирагъганни я. Абур къведни вири дуъньядин пачагъ тир Аллагъдин вилик акъвазнава. ⁵ Садаз абурун хатур хаз кIан хъайитIа, абурун сивяй цIай акъатда, цIу абурун душманар туькъуьнда. Сада абурун хатур хайитIа, а кас гъа и За лагъайвал рекъида. ⁶ Абуру пайгъамбарвал ийидай йикъара марф къун тавун патал, абуруз цав агалдай ихтияр ава. Вири ятарни абурун ихтиярда ава. Абуруз чпиз кIан хъайи гъи чIавуз хъайитIани ятар ивидиз элкъурдай ва чил жуьреба-жуьре завалралди акIажардай ихтияр ава. ⁷ Абуру чпин шагъидвал авуна куьтягъайла, гургусдай¹ ничхир экъечIа. Ничхирди абурал вегъида ва гъалиб жеда. Ада абур рекъида. ⁸ Ада абурун мейитар чIехи шегърдин куьчедал тада. А шегърда чи Реббини* хашуниз* янай. А шегърдиз шартIуналди Садум* ва я Мисри* лугъуз жеда. ⁹ Гъар жуьре чIаларал рахазвай халкъарикай, тухумрикай, тайифайрикай тир инсанар пуд югъни зура абурун мейитриз килигиз жеда ва абур кучукиз тадач. ¹⁰ Чилел алай инсанар и кардал шад жеда ва абуру хвешивилер ийида, сада садаз савкъватар ракъурда, вучиз лагъайтIа и къве пайгъамбарди* чилел алайбуруз азабар ганай.

¹¹ Амма пуд югъни зуралай къенвайбурук Аллагъди ракъурнавай чан хкидай* руьгъ акатна. Абур къведни кIвачел къарагъна. Абуруз килигзавайбурук зурба кичI акатна. ¹² Къве шагъиддиз цаварилай ван хъана:

— Иниз хкаж хъухъ.

Абур цифедаллаз цавуз хкаж хъана. Душманар абуруз килигиз амай. ¹³ Гъа чIавуз зурба залзала хъана. Шегърдин цIудай са пай чкIана. Залзаладик ирид агъзур кас телеф хъана. Амай инсанрик кичI акатна. Абуру Аллагъдиз шукурар авуна.

¹⁴ Къвед лагъай гуж алатна. Ингъе фад-фад пуд лагъай гуж къвезва.

¹ 11:7 *Гургус* — кIан квачир зурба дагъар хътинди.

Ирид лагъай къаргъу

¹⁵ Ирид лагъай малаикди* къаргъу яна. Цавай кIеви ванери лагъана:

– Дуьньядикай Чи Реббидини* Адан Месигъди* пачагъвалдай вилаят хъанва. Абуру даим яз чил-цав идара ийида.

¹⁶ Аллагъдин вилик квай тахтарал алай къанни къуд агъса-къални метIерал акъвазна. Абуру чинар агъузна Аллагъдиз икрам ийиз ¹⁷ лагъана:

– *Ребби Аллагъ, Агъа вири дуьньядин,*

шукурзава, икрамзава чна Ваз,

Вун датIана хъанай, къени авазва.

Ви гъукумни къе Ви Гъиле гъатнава.

На пачагъвал ийидай вахт атана.

¹⁸

Халкъар пехъи хъанва, абур дили я.

Гила ваз хъел къведай вахтни атанва,

къейибурун дуван Вуна ийида,

Ви лукIарив – пайгъамбаррив, Аллагъдиз

талукъбурув, гъардав, Вахъай кичIе тир,

гъвечIибурув, чIехибурув, гъар садав

чпин гъакъи агакъардай вахт хъанва.

Исятда чил терг ийизвай инсанар

чеб дуьньядай терг ийир вахт атанва.

¹⁹ Аллагъдин цава авай Ибадатхана ахъа хъана. Виридаз Ибадатханада авай Адан весийрин сандух акуна. ЦIайлапанар яна. Гъарай-эвер акъатна. Цавари къукърумарна. Чилерал залзала хъана. Зурба хар къвана.

Са пабни аждагъан

12 ¹Цавал са чIехи кардикай хабар гудай ишара* акъалтна. Ам рагъ алукIнавай папан шикилда авай. Папан кIвачерик варз квай, адан къилел цIикъвед гъед авай таж алай. ²Ам кIвачел залан тир. Аял хадалди вилик жедай азабди гузвай тIалдик папа гъарайзавай. ³Цавал са маса ишарани акъалтна. Ам са чIехи яру аждагъандин шикилда авай. Аждагъандал ирид къилни цIуд карч алай, гъар са къилел са таж алай. ⁴Адан тумуни цавалай гъетерин пудай са пай шутхунна, чилел гадарна. Аждагъан аял хазвай папан

вилик акъвазна. Папа аял хунни кумаз аждагъандиз адан таза аял нез кІанзавай. ⁵Папа гада хана. Аялди гъиле ракъун аса къуна вири халкъарал пачагъвал авуна кІанзавай. Папан аял Аллагъди Вичин тахтунин патав хутахна. ⁶Паб аждагъандикай къурумдиз катна. Ана Аллагъди адаз чка гъазурнавай. Ана агъзурни къве вишни пудкъад юкъуз папан къайгъу чІугун лазим тир.

⁷Ахпа цаварал дяве хъана. Мукаила ва адан малаикри* аждагъандин аксина гъужумна. Аждагъан ва адан малаикар атІабурун аксина экъечІна ⁸ва кІаник акатна. Аждагъан ва адан малаикар цаварилай чукурна. ⁹Аждагъан, лагъайтІа, къадим гъулягъ^і я. Адаз иблис* ва я шейтІан лугъузва. Ада вири алем алцуарарзава. Ам чилел гадарна, адахъ галаз адан малаикарни гадарна. ¹⁰А чІавуз заз цавай кІеви ван атана:

– *Ингъе гила хиласвални атанва.
Аллагъдин гуж гъалиб хъанва. Пачагъвал
чи Аллагъди ийидай чІав атанва,
алукънава гъукум Адан Месигъдин.
Аллагъдиз чи стхайрилай-вахарлай
гъам юкъуз, гъам йифиз фитне авурди
гадарнава чилерал. ¹¹Ва абуру
КІелен Иви къурбанд яз гуналди
чпин шагъидвилелди
аждагъандал гъалибвал къачуна.
Адаз вафани хуьнин хатурдай,
чпин чанни гуз гъич гъайиф атанач.
¹² ГъакІ хъайила, шад хъухъ, цавар ва ана
уьмуьр тухуз авайбур! Эй, алайбур
чилерални гъуьлерал, квез жедайди
гуж я, гуж я, куьз лагъайтІа куь патав
хъел атанвай вичиз пара писдаказ
иблис агъуз эвичІнава. Чизава
адаз вичиз тІимил вахт амайди!*

¹³Аждагъандиз вич чилел гадарнавайди акурла, ам гада ханвай папан геле къекъвез эгечІна. ¹⁴Папавай аждагъандин хурукай

^і 12:9 Иблисди гъулягъдин къаматда аваз сифтегъан инсанар рекъелай алуднай.

кьурумдиз вичиз гьазурнавай чкадиз лув гуз жедайвал, адаз Чехи лекьрен кьве лув гана. Ана Аллагъди са йисуз, кьве йисуз ва зур йисуз папан кьайгъу чІугун лазим тир.

¹⁵ Аждагъанди вичин сивяй папан гуьгъуьниз са вацІ ацІай къван яд ахъайна. Адаз паб вацІу тухвана кІанзавай. ¹⁶ Амма чили папаз куьмек гана. Чили вичин сив ахъайна, аждагъандин сивяй авахъай вацІ туькьуьнна. ¹⁷ Аждагъандиз папакай пара пис хьел атана. Ам папа ханвай маса ксарал, яни Аллагъдин тагъкимар хуьз, Иса Месигъдикай* шагъидвал ийизвайбурал гьужум ийиз фена. ¹⁸ Аждагъан атана гьуьлуьн кьерел акъвазна.

Гьуьлуькай хкечІай ничхир

13 ¹ Заз гьуьлуькай хкечІавай ничхир акуна. Адал ирид къилни цІуд карч алай. Адан гьар са крчунал са таж алай. Кьилерал тІварар кхьенвай. А тІварар аси* тІварар тир. ² Заз акур ничхир лекьендиз ухшар тир. Адан кІвачер севрен кІвачер хьтинбур, сив асландин сив хьгинди тир. Аждагъанди вичин кьуватни тахт ва вичин ихтиярар ничхирдиз гана.

³ Ничхирдин са къилел гзаф пис хер алай. А хирекай къил рекъидай хьиз тир. Амма а хер сагъ хъхъана. Ничхирдиз килигзавай чилеллай инсанар мягътел хъана ва адан гуьгъуьнаваз фена. ⁴ Абуру, ничхирдиз вири ихтиярар гайивилай, а аждагъандиз икрам авуна. Абуру ничхирдизни икрам авуна.

— И ничхирдив вуж агакъда? Нивай адахъ галаз женгиниз экъечІиз жеда? — лагъана абуру. ⁵ Ничхирдиз дамах гваз Аллагъдикай аси ихтилатар ийиз рахадай сив гана. Адаз вичин кІвалахар яхцІурни кьве вацран кьене ийидай ихтиярар гана. ⁶ Ничхир Аллагъдикай, Адан тІварцІикай*, Ада уьмуьр тухузвай чкадикай ва цаварал уьмуьр тухузвай вирибурукай аси ихтилатар лугъуз эгечІна. ⁷ Адаз Аллагъдиз талукъбурухъ галаз дяве ийидай ва абурал гъалиб жедай ихтияр гана. Адаз жуьреба-жуьре чІаларал рахазвай тухумрал, халкъарал, ва тайифайрал гьукумвалдай ихтиярни гана. ⁸ Къурбанддиз акъуднавай КІелев* гвай, дуьнья халкъ тахъанмаз авай уьмуьрдин ктабда тІварар гьат тавунвайбуру ничхирдиз икрам авуна.

⁹ Нихъ япар аватІа, гьадаз ван атурай.

¹⁰ *Есирвал нин кьисмет ятІа,
есирвилиз аватда ам.*

*Туруник кьин кьисмет тирди,
тур галукьна рекьиди ам.
И береда лап сифте яз герекди
Аллагьдиз талукьбурухъ хьунухъ я
ихтибарни, сабурни.*

Чиликай хкечІай ничхир

¹¹ Ахпа заз маса ничхир акуна. Ам чиликай хкечІавай. Адал кІелен хьтин кьве карч алай. Адан ван аждагьандин ван хьтинди тир. ¹² И ничхирдизни гьа сифтегьан ничхирдиз ганвай хьтин вири ихтиярар авай. Ада вичин крарни гьа сифтегьандан вилик ийизвай. Ада вири дуьньяда авайбур гзаф пис хер сагъ хъхъай сифтегьан ничхирдиз икрам авуниз мажбурзавай. ¹³⁻¹⁴ Адаз сифтегьан ничхирдин вилик аламатар кьалурдай ихтияр ганвай. Ада чІехи керемат-ишараяр ийизвай. Ада, инсанриз аквадайвал, гьатта цаварилай чилерал цІайни кьурзавай. Ихьтин керемат-ишарайралди кьвед лагъай ничхирди инсанар алцуларзавай. Ада чилел алайбуруз хер сагъ хъхъай ничхирдин кьамат-кІалуб расна гьазур ая лугьузвай. ¹⁵ Адаз сад лагъай ничхирдин кІалубдал чан гьидай кьуват гана ва ада кІалубдал чанни гьана. И кІалубдивай гьатта рахазни жедай. Кьвед лагъай ничхирди а кІалубди вичиз икрам тавурбур ягъиз рекьидайвални авунай. ¹⁶ Кьвед лагъай ничхирди гьвечІибурун ва чІехибурун, девлет авайбурун ва саилрин, азадбурун ва лукІарин виридан эрчІи гьилел ва я пелел тагъма гьалчдайвал авуна. ¹⁷ ГьакІни и тагъма, яни ничхирдин тІвар ва я адан тІварцІин рекъем, алайбурулай гьейри мад садазни са затІ маса кьачудай, я маса гудай ихтияр ганач.

¹⁸ Инал акьул-камал герек я. Низ акьул аватІа, кьуй ада ничхирдин рекъемдин мана чир авурай. А рекъемди виче инсандин тІвар чуьнуьхнава. Адан рекъем ругуд вишни пудкьанни ругуд я.

Зейтун пелел лагъай цІийи мани

14 ¹ Ингье, заз Сигьан* дагъдал акъвазнавай КІел* акуна. Адахъ вишни яхцІурни кьуд агъзур кас галай. А ксарин пелерал КІелен ва Адан Бубадин* тІварар* кхьенвай. ² Заз цаварилай арфаяр язавай хьтин ван атана. А ван чІехи селдин ванцизни зурба кьукьрумрин ванциз ухшар тир. ³ Тахтунин, чан алай кьуд

затІунин агъсакъалрин вилик цІийи мани лугъузвай. Аллагъди хиласнавай вишни яхцІурни къуд агъзур касдилай гъейри сада-вайни и мани чириз жедачир. ⁴А ксари садрани папарихъ галаз чІуру крар авуначир, абур михъи* яз амай. КІел гъиниз фидатІа, абурни гъаниз фида. Чилин инсанрин арадай абур кІватІ хъувунвай бегъердикай Аллагъдизни КІелез багъишнавай сифтегъан бегъерар тир. Абур Аллагъди хиласнавайбур тир. ⁵Абурун мецел тапан гаф алачир, абурук рехне квачир.

Пуд малаикдин хабар

⁶Заз маса малаик* акуна. Ада цавун юкъвай тІуз лув гузвай. Адав чилел алай инсанриз, гъар са тайифадиз, гъар са тухумдиз, жуъреба-жуъре чІаларал рахазвай гъар са халкъдиз муштулух яз гудай даим Шад Хабар* гвай. ⁷Ада кІеви ванцелди лагъана:

– Аллагъдихъай кичІе хъухъ. Адан тариф ая. Ада инсанрин дуван ийидай вахт алукънава. Цавни чил, гъуълни булахар халкъ авур Халикъдиз икрам ая.

⁸Сифтегъан малаикдин гуьгъуьнал алаз маса малаик атана.

– ЧІехи шегъер Бабил* барбатІ хъана, чкІана, – лагъана ада. – А шегъерди вири халкъариз вичин явавилин туьнт чехир гана, абур къудур авуна.

⁹Сифте къве малаикдин гуьгъуьнал алаз пуд лагъай малаик атана.

– Ничхирдизни адан кІалубдиз икрамзавай ва вичин пелел ва я гъилел тагъма гъалчун къабулзавай ксари ¹⁰Аллагъдин хъилен* чехир хъвада, – кІеви ванцелди лагъана ада. – А чехир Аллагъдин хъилен сукІрада туьнт хъанвайди я. Ахъгин гъар са касдиз пак* малаикринни КІелен* вилик цІани гугуртда азабар гуда. ¹¹Абуруз азабар гузвай цІун гум даим яз цавуз хкаж жеда. Ничхирдизни адан кІалубдиз икрамзавайбуруз ва адан тІвар алай тагъма къабулзавайбуруз я юкъуз, я йифиз секинвал жедач.

¹²Исятда Аллагъдиз талукъбуруз, Адан тагъкимрал амал ийизвайбуруз ва Исадихъ иман* ийизвай ксариз герекди сабур хуьнуьх я.

¹³Заз цаварилай ван атана:

– Кхъихъ: къедлай къулухъ Аллагъ рикІеллаз рекъизвайбур бахтавар* я.

– Эхъ, гъакІ я, – лагъана Руьгъди*. – Абуру чпин зегъметрикай ял яда, вучиз лагъайтІа абур авур крарикай Аллагъдиз хабар я.

Чилел гвен гуьн

¹⁴Ингъе, заз цавай экуь циф акуна. А цифедал Инсандин Хциз* ухшар са кас ацукънавай. Адан кълел кълзилдин таж алай. Адан гъиле хци мукал авай. ¹⁵Ибадатханадай маса малаик* экъечІна ва ада цифедин гапІалдал алайдаз кІеви ванцелди гъарайна:

– Жуван мукал кардик кутур ва гвен гуьг. Гвен гуьдай вахт алукънава. Чилел гвенар чранва.

¹⁶Цифедин гапІалдал ацукънавайда вичин мукалдив чилел алай гвен гуьз эгечІна ва гвена куьтягъна.

¹⁷Ахпа цаварал алай Ибадатханадай маса малаик экъечІна. Гъадавни хци мукал гвай. ¹⁸Къурбангандин* патавай маса малаик атана. Адаз цІал гьукумвал ийидай къуват ганвай. Ада мукал хътин хци чукІул гвай малаикдиз кІеви ванцелди гъарайна:

– Жуван мукал кардик кутур. Чилел алай ципицІрин чІереяр атІутІ. Абурал алай бегъерар дигмиш хъанва.

¹⁹Малаикди вичин чукІулдив чилел алай гвен гуьз эгечІна, ципицІрин чІереяр атІана ва абур ципицІар шуткъурдай чкадиз, яни Аллагъдин хъиле* чІехи шуткъургандиз вегъена. ²⁰Шуткъурган шегъердивай яргъа авай. ЦипицІрин тварар къванцик акатна. Къванцин кІаникай иви авахъна. А иви агъзурни ругуд виш истаддин чкада шивцин къенеррив къван хкаж хъана.

Ирид завал гвай ирид малаик

15 ¹Заз цавай са чІехи кардикай хабар гудай аламатдин маса ишара* акуна. Заз гъар садав са завал гвай ирид малаик* акуна. А эхиримжи завалар Аллагъдин чІехи хъел куьтягъ жезва лагъай чІал тир. ²Заз шуьшедин гьуьл хътинди акуна. Адак цІайни какахънавай. Ничхирдални адан кІалубдал гъалиб хъайи ва адан тагъмадал алай тІварцІин рекъем къабул тавур инсанар, Аллагъди чпиз гайи арфаяр гъиле къуна, и шуьшедин гьуьлел акъвазнавай. ³Абуру Аллагъдин лукІ Мусади* ва КІеле* туькІуьрай мани лугъузвай:

*Зурбани я, ажайибни крар Ви,
Ребби Аллагъ, Агъа вири дуьньядин!
Гъахъ-михъибур, дуьзбурни я рекъер Ви,
чилел алай къван халкъарин Пачагъ чи!*

- 4 *Вакай, Ребби*, киче тежер вуж ава,
вуж ава Ви ТварцИз шукур тийидай?
Пакди анжах са Вун я.
Вири халкъар къведа икрам ийиз Ваз,
куыз лагъайтІа виридаз чир хъанва къе
На ийидай дуван тирди гъахъ-михьи.*

⁵Ахпа заз цавай акуна хьи, Ибадатхана яз кардик квай Шагид-вилин Алачух* ахъа хъана. ⁶Ибадатханадай ирид малаик экъечІна. Абурув гъардав са завал гвай. Малаикрал кушдин гъаларикай хранвай михьи экуь парталар алай. Абурун хурарал къизилдин чІулар алай. ⁷Чан алай къуд затІуникай сада ирид малаикдиз – гъар садаз са къизилдин сукІра гана. СукІраяр даим чан алай Аллагъдин хъилев* ацІанвай. ⁸Аллагъдин баркаллади* ва Адан къудратди Ибадатхана гумадив хъиз ацІурна. Ирид малаикдив гвай ирид завал алатна куьтягъ жедалди садавайни Ибадатханадиз физ жезвачир.

Аллагъдин хъилев ацІанвай ирид сукІра

16 ¹Заз Ибадатханадай къвезвай кІеви ван атана.
– Алад, – лагъана ванци ирид малаикдиз*, – фена, Аллагъдин хъилев* ацІанвай ирид сукІра чилел ичІира.

²Сад лагъай малаикди фена вичин сукІра чилел ичІирна. Ничхирдиз ва адан кІалубриз икрамзавай инсанрал гзаф пис, ирин авай хирер хъана.

³Къвед лагъай малаикди вичин сукІра гъуьлуьз ичІирна. Гъуьлуьккай мейитдин ивидиз ухшар иви хъана. Гъуьле авай къван чан алай затІар вири къена.

⁴Пуд лагъай малаикди вичин сукІра вацІаризни булахриз ичІирна. ВацІарикайни булахрикай иви хъана. ⁵Заз ятар хуьзвай малаикдин ван атана:

– ДатІана авай, хъайи ва пак* Ребби*, Вун гъахъ-михьи я, вучиз лагъайтІа Вуна авур дуван адалат галайди я. ⁶Инсанри Аллагъдиз талукъбурунни пайгъамбаррин* иви гъикІ авадарнатІа, Вуна гъа инсанрив иви хъвазни туна. Абуру иви хъваз туниз лайих я.

⁷Ахпа заз къурбангандин* патавай къвезвай са ван атана:

– Эхъ, Ребби Аллагъ, вири дуьньядин Агъа, вуна ийизвай дуванар дуьзбур ва гъахъ-михьибур я.

⁸ Къуд лагъай малаикди вичин сукІра ракъинал ичІирна. Ракъиниз инсанар кудай ихтияр гана. ⁹ Зурба зегъемди инсанар алугарна. Абуру и завалар гъиле авай Аллагъдиз экъуьгъунар авуна. Инсанар Аллагъдин рекъел атанач* ва Адаз шукур авунач.

¹⁰ Вад лагъай малаикди вичин сукІра ничхирдин тахтунал ичІирна. Ничхирдин вилаятда мичІи хъана. Азабрик акатай инсанри чпин мецер кІасзавай. ¹¹ Абуру чпиз азабарни завалар гана лугъуз цаварин Аллагъдиз экъуьгъунар авуна. Инсанри чпин пис крар акъвазарнач.

¹² Ругуд лагъай малаикди вичин сукІра чІехи Эфрат вацІуз ичІирна. ВацІ кьурана. Рагъ экъечІдай патай къведай пачагъриз рехъ ачух хъана. ¹³ Заз аждагъандин, ничхирдин ва тапан пайгъамбардин гъар садан сивяй са чиркин руьгъ экъечІзавайди акуна. Абур пудни хъипериз ухшар тир. ¹⁴ Абур чІуру жинерин* руьгъер тир. А руьгъери керемат-ишараяр къалурзавай. Абур алемда авай вири пачагърин патав, са чІехи юкъуз а пачагъар вири дуьньядин Агъа тир Аллагъдихъ галаз ийидай дяведиз къарагъарун патал, физвай.

¹⁵ Реббиди лугъузва:

— Ингъе, Зун чинибан угъри хъиз къезва. ДатІана уях ва вичин парталар хуьзвай кас бахтавар* я. Ам къецІилдиз къекъведач. Адан айиб инсанриз аквадач.

¹⁶ ЧІуру жинерин руьгъери пачагъар вичиз чувуд* чІалалди Гъармагеддан лугъудай чкадиз кІватІна.

¹⁷ Ирид лагъай малаикди вичин сукІра гъвадиз ичІирна. Ибадатханада авай тахтунин патавай кІеви ван атана:

— АкъалтІна!

¹⁸ ЦІайлапанар яна, цавари къукърумарна, гъарай-эвер акъатна. Чилел зурба залзала хъана. Ихътин залзала чилел инсанар халкъ авурдалай инихъ хъайиди тушир. Гъахътин зурба залзала тир! ¹⁹ ЧІехи шегъер пуд чкадал пай хъана. Халкъарин шегъерар чкІана. ЧІехи Бабил* шегъерни Аллагъдин рикІелай алатнач. Гъа шегъердивни Аллагъди хъилин туьнт чехирдив ацІанвай сукІра хъваз туна. ²⁰ Гъуьлел алай гъар са къурамат квахъна. Чилел дагъларни амукънач. ²¹ Инсанрин къилел цаварай чІехи къванерин хар къвана. Завалар хъана лугъуз инсанри Аллагъдиз экъуьгъунар авуна, вучиз лагъайтІа хару гъайи завалар гзаф заланбур тир.

Бабил шегъердин дуван авун

17 ¹Ирид сукІра гвай ирид малаикдикай* сад атана ва захъ галаз рахана:

– Ша, – лагъана ада, – За ваз гзаф вацІар авахъзавай чилерин юкъвал ацукънавай чІехи ченгидин дуван ийидайвал къалурда. ²Адахъ галаз чилин пачагърини явавилер авуна. Адан явавилин чехирди чилел уьмуър тухузвайбур сархушарна.

³Зак Руьгъ* акатна, ва малаикди зун къурумдиз тухвана. Ана аз яру ничхирдал ацукънавай са паб акуна. Ничхирдал элкъвез-элкъвез тІварар кхъенвай. Абур асибур* тир. Ничхирдал ирид къил ва цІуд карч алай. ⁴Папахъ багъа яру парталар галчукнавай. Ам къизилралди, багъа къашаралди ва мержанралди чІагурнавайⁱ. Адан гъиле къизилдин сукІра авай. СукІра папан явавилин чехирдив ацІанвайди тир. А чехирдик гынавачир чиркин шейэр какадарнавай. ⁵Адан пелел «ЧІехи Бабил*, ченгийринни гынавачир чиркин шейэрин диде» лагъана сир квай тІвар кхъенвай. ⁶Аллагъдиз талукъбурун ва Исадикай шагъидвал авурбурун иви хъвана паб сархуш хъанвай. И крар акур зун гзаф мягътел хъана амукъна.

⁷⁻⁸ – Вун вучиз мягътел хъанва? – лагъана малаикди. – За ваз и папан ва ам ацукънавай ничхирдин сир ахъайда. Ваз акур ва вичел ирид къилни цІуд карч алай ничхир хъайиди тир, гила ам амач. Ам гургусдайⁱⁱ экъечІа ва ахпа михъиз терг жеда. Чилел алай инсанрикай нин тІварар дуьнья халкъ жедалди вилик уьмуърдин ктабда кхъенвачтІа, гъа ксар ничхирдал мягътел жеда, вучиз лагъайтІа а ничхир хъанай ва гила ам амач. Амма ам мад пайда хъжеда.

⁹Исятда герекди акбул-камал я. Ничхирдин ирид къил – паб ацукънавай ирид дагъ я. Гъа гъабур ирид пачагъни я. ¹⁰Ирид пачагъдикай вад алуднава, сад амазма, муькуьди гъеле атанвач. Атайлани, ам яргъалди амукъдач. ¹¹Виликдай хъайи ва гила амачир ничхир муьжуьд лагъай пачагъ я. Гъамни гъа иридакай сад я ва вичин ажалдив агакъда.

¹²Ваз акур цІуд карч – гъеле гъиле пачагълугъ гъат тавунвай пачагъар я. Амма абуров ничхирдихъ галаз са сятдин муьгълетда

ⁱ 17:4 *ЧІагурун* – иер авун.

ⁱⁱ 17:7-8 *Гургус* – кІан квачир зурба дагъар хъгинди.

пачагъдин гьукум вугуда. ¹³А цIуд пачагъдихъ виридахъ са мурад ава. Абуру чпин къуватни гьукум ничхирдиз гуда. ¹⁴Абуру КЕлехъ* галаз дяве ийида. КЕл абурал гъалиб жеда, вучиз лагъайтIа КЕл агъавалзавайбурун Агъани я, пачагърин пачагъни. Вужар КЕлехъ галатIа, абур Гъада эвернавайбур, Гъада хкягъайбур ва Гъадаз вафа хуъзвайбур я.

¹⁵Ахпа малаикди лагъана:

— Ваз ченги ацукънаваз акур вацIар — жуьреба-жуьре чIаларал рахазвай халкъар, тайифаяр ва тухумар я. ¹⁶Ничхирдиз ва адал алай цIуд крчуниз ченги такIан жеда, абуру адан девлетар вара-зара ийида, ам къецIиларда, адан беден неда ва цIа куда. ¹⁷ЦIуд пачагъдивни Аллагъди Вичин къаст къилиз акъуддайвал ийиз туна. Аллагъдин виликамаз лагъай гафар къилиз акъатдалди цIуд пачагъдини садвилелди чпин ихтиярар ничхирдин гъиле твада. ¹⁸Ваз акур паб чилин пачагърал пачагъвал ийизвай чIехи шегъер я.

Бабил барбатI хьун

18 ¹Ахпа заз цавай эвичIзавай маса малаик* акуна. Адан гъиле чIехи ихтияр авай. Адан баркаллади* чил экуъ авунвай. ²Ада лап кIеви ванцелди гъарайна:

— *БарбатI хъана, барбатI хъана, Бабил, вун,
чIехи ченги, чIехи шегъер Бабил, вун.*

*Адакай кIвал хъана чIуру жинеррин,
макан хъана чиркинвал гвай руьгъерин,
адакай муг хъана чиркин къушарин.*

³ *Адав хъайи явавилин туьнт чехир
хъванай вири и дуйньядин халкъари.*

*Адахъ галаз санал чилин пачагъри
зинавилер, явавилер авунай.*

*Ада вичин ацIайвилив, абурдив
савдагаррин мални девлет артухнай.*

⁴Заз цавай маса ван атана:

— *И шегъердай экъечI, зи халкъ! Акъвазмир!
Пай кутамир адан чIехи гунагърик.
И шегъердиз хъайи гуж квез тахъурай.*

- 5 *И шегьердин гунагърин* дагъ цавариз
хкаж хъанвай. Адан вири тахсирар
рикТеллама чи Реббидин, Аллагъдин.*
- 6 *Вуч писвал квез авунатIа шегьерди,
куьнени гъам хъия къве къат алазни.
Ада квез туьнт чехир цайи сукIрада
куьне хъуз къведра туьнтди гъадлайни.*
- 7 *Гъикъван машгъур авунатIа ада вич,
мал-деветдин юкъва чIугъаз кефият,
гъакъван адаз гъам-хажалат, азаб це.
Лугъузва гъа ада вичин рикIяйни:
«Зун пачагъ я ацукънавай тахтуна,
хендеда туш, са дертни-гъам жедач аз».*
- 8 *Гъахъняй са къуз адав жаза агакъда,
адан ажал къведа, адан йикъ жеда,
адаз шел-хвал жеда, каша гъатда ам,
цIа гъатна ам куда, вучиз лагъайтIа
къуват ава Ребби Аллагъдихъ, дуван гвай.*

⁹ Ам кузвай цIун гум акурла, адахъ галаз санал явавилер ва ацIайвилер-чIагайвилер авур чилин пачагъар рикI къекъягъиз адахъ шехъда. ¹⁰ Адаз жезвай азабрикай кичIела чилин пачагъри, яргъал акъвазна, лугъуда:

— Гуж я, гуж я ваз хъанвайди, чIехи шегьер, мягъкем шегьер Бабил*, куъз лагъайтIа са сятдин къене вав ви жаза агакъна.

¹¹ Чилин савдагарар чпив гвай метягъ садани маса къахчун тийизмайвилай рикI къекъягъиз шехъда. ¹² Абурув гвай метягъ, лагъайтIа, къизилдинни гимишдин затIар, багъа къашарни мер-жанар, назназиярни багъа яру парчаяр, атIласарни хараяр, атир галай кIарасрикайни магъидикай, багъа кIарасрикайни буь-руьнждикай, ракъукайни мрамардикай раснавай затIар, ¹³ надирⁱ дадни атир галай жуьреба-жуьре векьер-къаларни, чехирарни чIемер, гъуьрни къуьл, маларни лапагар, шиверни фургъунар, лукIар ва маса инсанар тир. ¹⁴ Савдагарри шегьердиз лугъуда:

— Ви руьгъдиз кIани бегьерар вав гумукънач. ЦIарцIар гудай вири багъа шейэр вавай къакъатна. Ваз мад абур жагъин хъийидач.

ⁱ 18:13 *Надир* — лап къериз, тек-туьк гъалтдай затI.

¹⁵И шегъердихъ галаз гуз-къачунин савда авуналди девлет ар-тух хъайи савдагарар шегъердик акатнавай цІукай кичІела яргъа акъвазда ва рикІ къекъягъиз шехъда.

¹⁶— Гуж я, гуж я ваз хъанвайди, чІехи шегъер! — лугъуда абур-ру. — Назназиярни, багъа яру парчаярни хараяр галчукнавай, къизилдалди, багъа къашаралдини мержанралди чІагурнавай^і шегъер! ¹⁷Ихътин девлетар са сятдин къене терг хъана. Гимичийрин къилевайбуру, гимичийри, гимида аваз сиягъат ийизвайбуру ва гъуьлелай хийир къачузвай вирибуру яргъа акъвазна, ¹⁸шегъердик акатнавай цІуз килигиз, цІугъ ийиз лагъана:

— И чІехи шегъер хътин шегъер мад авайІа яраб?

¹⁹Абуру чпин къилерал рухъ кІвахна ва цІугъ ийиз шелар авуна:

— Гуж я, гуж я ваз хъанвайди, чІехи шегъер! Гимияр авайбурни гъуьлуькай хийир хкудзавайбур тир виридаз девлетар гайи шегъер! Вун са сятда ичІи хъана.

²⁰И кардал шад хъухъ, цавар, илчиярни* пайгъамбарар* ва Аллагъдиз талукъ тир амайбур. Шегъерди квез вуч авунатІа, гъадай Аллагъдини шегъердиз жаза гана.

²¹Къуват авай са малаикди регъуьн къван хътин са къван къачуна гъуьлуьз гадарна ва лагъана:

— Вун гъа ихътин йигинвилив, эй Бабил,
барбатІ жеда, мад вун хкаж хъжедач.

²² Ягъиз арфаяр, кфилар, къаргъуяр,
хуш манияр лугъузвай шад ксарин
ванер-сесер хкведач ваз садрани.

Садрани вахъ мад устІарар хъжедач.

Ви куьчейрай регъуьн къванер элкъведай
ван хкведач. ²³Ви къене мад, эй Бабил,
гъич садрани чирагърин экв куьхкІуьдач.

Я мехъерин ванерни ваз хкведач,
куьз лагъайтІа и дуьньядин къуд пата
ви тажирар виридалай зурба тир.

²⁴ Халкъар рекъяй акъудна ви суьгъуьрди,
пайгъамбаррин, Аллагъдиз талукъбурун,
гъакІни чилел яна къейи ксарин
вирибурун ивиар вай жагъана.

^і 18:16 ЧІагурун — иер авун.

Цаварал шадвилер

19 ¹Ахпа заз са гзаф инсанар рахазвай хьтин кIеви ван атана:

– Гьалелуя¹! Тариф ая Реббидин!
 Баркалла алай ва къудрат авай чи Реббиди
 хиласна чун. ²ГьакIни адан дуванар
 гьахъ-михьибур я, дуьзбур я.
 Ада чIехи ченгидизни кар къунай –
 а ченгиди вичин явавилелди
 чIуру рекъе турвилай чил ва ада
 гьакI Реббидин лукIаринни ивиар
 авурвилай экъич. Гьахъний Реббиди
 ченгидилай михьиз къисас къахчуна.

³Ванци къвед лагъай гьилера «Гьалелуя» лагъана. Ченги кузвай цIун гум даим яз цавуз хкаж хъана. ⁴Гьа чIавуз къанникъуд агъ-сакъалдини чан алай къуд затIуни, метIерал акъвазна, тахтунал ацукънавай Аллагъдиз икрамна ва лагъана:

– Амин*! Гьалелуя!

⁵Тахтунин патавай ван акъатна:

– Аллагъдихъай кичIе лукIари,
 гъвечIибуруни, чIехибуруни
 вирида чи Аллагъдин тарифар ая!

⁶Ахпа заз са гзаф инсанар рахазвай хьтин, чIехи селдин хьтин, къуват авай къукърумрин хьтин ван атана:

– Гьалелуя! Тариф ая Реббидин!
 Чи Ребби Аллагъди
 вири дуьньядин Агъади,
 пачагъвал ийир вахт алукънава.
⁷ Ша чна шадвал, хвешивал ийин!
 Ребби Аллагъдин тарифар ийин!

ⁱ 19:1 Гьалелуя – чувуд чIалалди «Аллагъдиз шукур хьурай» лагъай чIал я.

*КЕлен мехъерни жезва мукъвара,
Адан сусани¹ вич гъазурнава.
8 Ингъе сусахъни галчук авунва
михъи ва экуъ назнази дуюгуър.*

Назнази, лагъайГа, Месигъдиз* талукъбурун гъахъ-михъивилин* лишан я.

⁹Заз малаикди* лагъана:

– Кхъихъ: КЕлен* мехъерик эвернавайбур бахтавар* я.

Ахпа малаикди заз хълагъна:

– Ибур Аллагъдин халисан гафар я.

¹⁰Зун адаз икрам авун патал адан КІвачерив ярх хъана. Амма ада лагъана:

– Килиг гъа, заз икрам ийимир. Зани, гъа вуна хъыз ва Исади гайи Шад Хабардикай* шагъидвал авур ви стхайри-вахари хъыз, Аллагъдиз къуллугъзава. Аллагъдиз икрам ая. Исади ачухай гъа-къикъатди пайгъамбаррик* руьгъ кутазава.

Месигъдин гъалибвал

¹¹Ингъе, заз ахъа хъанвай цавай лацу шив акуна. Мияхдин тІвар Вафа гвайди ва Халисанди тир. Ада тухузвай дяведа адалат хуьзва. Ада ийизвай дуванни гъахъ-михъиди я. ¹²Адан вилер куькІвена кузвай цІай хъыз тир. Адан къилел гзаф тажар алай. Адал тІвар кхъенвай. А тІвар са Гъадалай Вичелай гъейри садазни чизвачир. ¹³Адан парталар михъиз ивидай хъанвай. Адан тІвар «Аллагъдин Гаф» тир.

¹⁴Адан гуьгъуьна лацу шивераллай малаикрин* къушун къевезвай. Малаикрал лацу ва михъи назназияр алай. ¹⁵Мияхдин сивай халкъар терг авун патал хци тур акъатзавай. Ада халкъар ракъун чумахъдалди хуьда. Ада вири дуюньядин Агъа тир Аллагъдин хъиленни* гъазабдин чехир хкудзавай къванцик акатай инсанрал КІвач илисзавай. ¹⁶Адан ятур КІевзавай парталдин ценцел тІвар кхъенвай: пачагърин Пачагъ, агъайрин Агъа.

^{i 19:7} «Свас» Аллагъдиз талукъ инсанрикай метафора яз лагъанва. Инал а гаф иманийрин КІватГал фикирда аваз лагъанва. Гуьгъуьнлай Аллагъдин халкъдин уьмуър тухузвай ЦІийи Ярусалим шегъердизни «свас» лугъуьз хъана.

Ничхирдин ва тапан пайгъамбардин эхир

¹⁷ Заз ракъинал акъвазнавай са малаик* акуна. Ада кIеви ван-целди цавун къакъанра лув гузвай къушариз лагъана:

– Ша, Аллагъдин чIехи межлисдиз кIватI хъухъ. ¹⁸ Ана пачагърин мейитар, къуват авайбурун мейитар, къушунрин къилевайбурун мейитар, шиверинни абурал ацукънавайбурун мейитар, вири уьзденрин ва лукIарин мейитар, гъвечIибурун ва чIехибурун мейитар неъ.

¹⁹ Заз ничхирни чилин пачагъар ва абурун къушунар акуна. Абур Мияхдихъ галаз ва адан къушундихъ галаз дяве авун патал гъазур хъанвай. ²⁰ Ничхирни тапан пайгъамбар* къведни санал къуна. И тапан пайгъамбарди ничхирдин вилик керемат-ишараяр къалурзавай. Ада и аламатралди чпел ничхирдин тагъма алаз адан кIалубдиз икрамзавай инсанар алцурнай. Ничхирни тапан пайгъамбар къведни чан аламаз цIай къуна кузвай гугурт авай вириз гадарна. ²¹ Амайбур Мияхдин сивяй акъатзавай турунив яна къена. Къейибурун мейитар тIуьна вири къушар тух хъана.

Агъзур йис

20 ¹ Заз цавай эвичIзавай малаик* акуна. Адав гургусдинⁱ къулег гвай, эрчIи гъилени чIехи зунжур авай. ² Ада аждагъан къуна. И аждагъан къадим гъуьлягъⁱⁱ тир. И гъуьлягъдиз иблисни* шейтIан лугъузвай. Малаикди ам кутIунна ва са агъзур йисуз зунжурда амукъдайвал авуна. ³ Малаикди гъуьлягъ-аждагъан гургусдиз гадарна, гъана туна. Агъзур йис алатдалди гъуьлягъ-аждагъанди халкъар алцурар тавун патал малаикди гургусдиз агална муьгъуьр яна. Ахпа ам са тIимил вахтунда ахъа хъувун лазим тир.

⁴⁻⁵ Заз цаварал тахтар акуна. Абурал ацукънавай вирибуруз дуван ийидай ихтияр гана. Заз гъакIни Исадикай шагъидвал авурвилай ва Аллагъдин Гаф вяз авуна лугъуз къилер галудай ксарин руьгъерни акуна. А ксари я ничхирдиз, я адан кIалубдиз икрамначир, абур я чпин пелел, я чпин гъилел ничхирдин

ⁱ 20:1 *Гургус* – кIан квачир зурба дагъар хъгинди.

ⁱⁱ 20:2 Иблисди гъуьлягъдин къаматда аваз сифтегъан инсанар рекъелай алуднай.

тагъмани эцигиз туначир. Абур чандал хтана. Аллагъди икI чан хкун* сад лагъай гъилера жезвайди тир. Идалай гуьгъуь-низ абуру Месигъдихъ* галаз агъзур йисуз пачагъвал авуна. Амма амай къейибур агъзур йис алатдалди чандал хтаначир. ⁶И гъилера чан хтай* инсанар пак* ва бахтавар* я. Къвед лагъай ажалди абурук хкIадач. Абурукай Аллагъдизни Месигъдиз къуллугъзавайбур жеда, абуру Месигъдихъ галаз агъзур йисуз пачагъвал ийида.

Иблисдин дуван авун

⁷Агъзур йис алатайла, иблис* мичIи къазаматдай ахъайда, ⁸ада чилин къуд пипIе авай халкъар, яни Ажижни Мажиж, алцуарда ва абур вичин гуьгъуьна аваз Аллагъдихъ галаз ийидай дяведиз къарагъарда. А халкъарин къадар гуьулуьн къере гъикъван къум аватIа, гъакъван жеда. ⁹Абуру атана вири чил къада. Абуру Аллагъдиз талукъбур авай Аллагъдин рикI алай шегъер элкъуьрна къада. Амма цавай цIай аватда ва цIу абур неда. ¹⁰Абур алцуарарай иблис цIай къуна кузвай гугурт авай вириз вегъида. Ничхир ва тапан пайгъамбар* иниз фадлай гадарнавай. Абуру пудани ана даим яз юкъузни йифиз азабар чIугвада.

Къиямат

¹¹Заз чIехи лацу тахт ва анал Ацукънавайди акуна. Адан виликай цавни чил катна ва михъиз вилерикай хкатна. ¹²Заз гъвечIи ва чIехи къенвайбур акуна. Абур тахтунин вилик акъвазнавай. Инсанри авур крар къенвай ктабарни ахъайна виридан вилик квай. Са маса ктабни ахъайна анал алай. Ам уьмуьрдин ктаб тир. Гъар садан ктабда къенвай крариз килигна, къейибурун дуван авуна. ¹³И чIавуз гуьулуь вичив гвай къенвайбур гъана вахгана. Ажалдини агъа дуьньяди* чпив гвай къенвайбурни гъана вахгана. Гъар са къейидан дуван адан крариз килигна авуна. ¹⁴Ахпа ажални агъа дуьнья цIай къуна кузвай вириз гадарна. И вир къвед лагъай ажал я. ¹⁵Уьмуьрдин ктабда IIвар гъатнавачир гъар са кас цIай къуна кузвай вириз вегъена.

ЦIйи цавни цIйи чил арадал гъун

21 ¹Заз цIйи цавни цIйи чил акуна. Сад лагъай цавни сад лагъай чил квахънавай, я гуьулни амачир. ²Заз пак* шегъер Ярусалим акуна, Аллагъдин патавай цаварай эвичIавай цIйи

Ярусалим. Ам чам патал чІагурнаⁱ гъазурнавай свас хъиз авай.
³Заз тахтунихъай къвезвай кІеви ван атана:

– Ингъе Аллагъдин чардах, гила ам инсанрив гва. Аллагъди инсанрихъ галаз уьмуьр тухуда. Абурукай – Аллагъдин халкъ, Аллагъдикайни абурун Аллагъ жеда. Аллагъ Вични инсанрихъ галаз жеда. ⁴Аллагъди инсанрин вилерай атай гъар са нагъв михъда. Мад я ажал, я шел, я цІугъ, я азар хъжедач, вучиз лагъайтІа виликдай хъайи къван крар алатна фенва.

⁵Тахтунал Ацукънавайда лагъана:

– Ингъе За вири цІийиз халкъзава.

Ахпа Ада заз лагъана:

– И гафар кхъихъ. Абур гъахъбур ва дуьзбур я.

⁶– АкъалтІна! – давамарна Ада. – Зун Алфани Омега* я, Зун Эвелни Эхир я. Цихъ къанихдаз За уьмуьр гудай булахдай яд гъавая гуда.

⁷Закай Аллагъдиз акси крарал гъалибвал къачудай гъар касдин Аллагъ жеда, а касдикайни Зи хва жеда. ⁸КичІерхъанарни хаинар, мурдарбурни ивикъичарⁱⁱ, явабурни суьгъуьрчияр, бут-пересарни вири тапархъанар цІайни гугурт авай вириз аватда. И вир къвед лагъай ажал я.

⁹Ирид завалдив ацІанвай ирид сукІра гвай ирид малаикдикай* сад зи патав атана.

– Ша, за ваз КІелен* свас къалурда, – лагъана ада.

¹⁰Зак Пак Руьгъ* акатна. Малаикди зун чІехи ва къакъан дагъдиз хкажна. Заз цаварай Аллагъдин патавай чилел эвичІ-завай пак Ярусалим шегъер къалурна. ¹¹Шегъердал алай Аллагъдин баркаллади* нур гузвай. Адан нур буьлуьлдиⁱⁱⁱ хъиз цІарцІар гузвай яспис лугъудай багъа къаш хъиз аквазвай. ¹²Адахъ чІехи ва къакъан пару галай, паруда цІикъвед вар авай, гъар са варцел са малаик акъвазнавай. Варарал Исраилдин* рухвайрин цІикъвед тайифадин тІварар кхъенвай. ¹³Рагъэ-къечІдай патахъай пуд вар, кефер патахъай пуд вар, къибле патахъай пуд вар, рагъакІидай патахъай пуд вар авай. ¹⁴Шегъердин пару цІикъвед дибдал акъвазнавай, абурал КІелен цІикъвед илчидин* тІварар кхъенвай.

ⁱ 21:2 *ЧІагурун* – иер авун.

ⁱⁱ 21:8 *Ивикъич* – инсан яна къейи кас.

ⁱⁱⁱ 21:11 *Буьлуьл* – вини дережадин ери авай шуьше, хрусталь.

¹⁵ Захъ галаз рахай малаикдив шегъер, варар ва пару алцумун патал къизилдин лаш гвай. ¹⁶ Шегъердихъ къуд пIипI авай. Адан къуд цлан яргъивални сад тир. Малаикди лашуналди шегъер алцумайла, цIикъвед агъзур истад хъана. Шегъердин яргъивал, гъаркъуьвал ва къакъанвал сад тир. ¹⁷ Шегъердин парудин къакъанвал алцумайла, вишни яхцIурни къуд къуьнт акъатна. Къуьнт инсандин уьлчме тир. Малаикди инсанрин уьлчмейрал алцумзавай. ¹⁸ Шегъердин пару ясписдикай эцигнавай. Шегъер михъи къизилдикай тир, ада буьлуьлди хъиз нур гузвай. ¹⁹ Шегъердин цлан дибар багъа къашаралди чIагурнавайⁱ. Сад лагъай диб – къацу ясписдикай, къвед лагъайди вили сафирдикай, пуд лагъайди – яру гъакъекъдикай, къуд лагъайди экуь-къацу зумруддикай, ²⁰ вад лагъайди яру-махъу униксдикай, ругуд лагъайди – туракъ сердаликдикай, ирид лагъайди яру хирзалитдикай, муьжуьд лагъайди къацу-вили бериллдикай, кIуьд лагъайди рекIвeba-хъипи тапаздикай, цIуд лагъайди къацу-къизилверекъ хризaпраздикай, цIусад лагъайди икъи-яру лалдикай, цIикъвед лагъайди фичIи-яру аметистдикай тир. ²¹ Гъар са вар чIехи сагъ мержандикай авунвай. Шегъердин куьчeяp михъи къизилдикай тир, абуру, буьлуьлди хъиз, нур гузвай.

²² Заз шегъерда Аллагъдин KIвал* акунач. Адан KIвал вири дуьньядин Агъа тир Ребби* Аллагъ ва KIел я. ²³ Шегъер экуь авун патал я рагъ, я варз герек туш. Ам Аллагъдин баркаллади экуь ийизва. KIел шегъердиз экв гузвай чирагъ я. ²⁴ Вири халкъари шегъердай къевзвай экуьник уьмуьр тухуда. Чилин пачагъри шегъердиз чпин хазинаяр гъида. ²⁵ Югъди адан варар ахъаз амуькъда ва агалдач, вучиз лагъайтIа ана йиф стIунни жедач. ²⁶ Халкъари шегъердиз рекIв ва девлетар гъида. ²⁷ Шегъердиз чиркинвал квай са затIни гъахъдач, я аниз табвал квай ва чиркин са касни гъахъдач. Аниз анжах KIелев гвай уьмуьрдин ктабда тIварар кхъенвайбур гъахъда.

22 ¹ Ахпа заз малаикди Аллагъдин ва KIелен тахтунин патавай къевзвай михъи вацI къалурна. ВацIа уьмуьр гудай яд авай. Ам алцифна ваз, экв алаз, буьлуьлⁱⁱ хъиз, аквазвай. ² И вацI шегъердин къилин куьчeдин юкъвай авахъзавай. ВацIун

ⁱ 21:19 *ЧIагурун* – иер авун.

ⁱⁱ 22:1 *Буьлуьл* – вини дережадин ери авай шуьше, хрусталь.

къве патани уьмуьр гудай майваяр гъизвай тарар экъечІнавай. А тарар цІикъведра майваяр гъидайбур тир. Абуру гъар вацра бегъерар гъизвай. Тарарин пешер вири халкъар дири хъувун патал тир. ³Шегъерда мад Аллагъдин лянет алай са затІни хъжедач. Ана Аллагъдинни КІелен тахт жеда. Аллагъдин лукІари Адаз ибадат* ийида. ⁴Абуруз Аллагъдин чин аквада. Абурун пелерал Аллагъдин ТІвар* кхъенвай. ⁵Ана мад йиф хъжедач. Абуруз мад я чирагъ, я ракъинин экв герек жедач. Абуруз экв Ребби Аллагъди гуда, абуру даим яз пачагъвал ийида. ⁶Малаикди заз лагъана:

– И гафар гъахъбур ва дуьзбур я. Пайгъамбаррин* руьгъ идара ийизвай Аллагъди Вичин лукІариз и мукъвал вахтара вуч жедаТга къалурун патал малаик ракъурна.

Иса Месигъ хтун

⁷Исади лагъана:

– Килиг гъа, Зун гъа и мукъвара хкведа. И ктабда лагъанвай пайгъамбарвилин гафарал амал ийидайбур бахтавар* я.

⁸Зун, Ягъя*, и кар акурди ва ван хъайиди я. И кар акурла ва ван хъайила, заз и крар къалурай малаикдин* вилик зун адаз икрам авун патал адан кІвачерив ярх хъана. ⁹Амма ада лагъана:

– Килиг гъа, заз икрам ийимир. Зани, гъа вуна хъиз, ви стхаяр тир пайгъамбарри* хъиз, и ктабда лагъанвай гафарал амал ийизвай ксари хъиз, Аллагъдиз къуллугъзава. Аллагъдиз икрам ая.

¹⁰Ахпа ада заз лагъана:

– И ктабда лагъанвай пайгъамбарвилин гафар инсанрикай чуьнуьхмир. Вахт мукъвал хъанва. ¹¹Пис крар ийизвай ксари къуй чпин крар давамаррай. Мердимазарри къуй чиркинвилер авурай. Гъахъ-михъи ксари мадни гъахъ-михъивилер* авурай. Аллагъдиз талукъбур мадни Адаз талукъ яз амуькрай.

¹²Реббиди* лагъана:

– Ингъе, гъа и мукъвара Зун хкведа. За гъар са касдив вичи авур крарин гъакъи ахгакъарда. ¹³Зун Алфани Омега* я. Зун Эвелни Эхир я.

¹⁴Аллагъдин тагъкимрал амал ийиз чпин михъивилер ийизвай ксар бахтавар я. Абуруз шегъердин варарай аниз гъахъна уьмуьр гудай тарцелай бегъерар недай ихтияр жеда. ¹⁵Мердимазаррни суьгъуьрчияр, явабурни ивикъичар, бутпересарни нагъахъ крарал рикІ алай ва тапархъан тир гъар са кас шегъердилаь къеце амуькъда.

¹⁶ – За, Исади, Зи малаик ракъурнава. Ада иманийрин кІватІалар* патал и ктабда кхъенвай крарикай шагьидвал ийида. Зун Давудан Хва* я. Зун нур гузвай экуьнин гъед я.

¹⁷ Руьгьдини* суса санал лугъузва:

– Хъша иниз!

И ван хъайи гъар касдини Исадиз «Хъша!» лугъурай.

Къуй къанихди атурай, кІандайда уьмуьрдин яд гъавая къачурай.

¹⁸ И ктабда авай пайгъамбарвилини гафар ван хъайи гъар садаз за тагъкимзава: ина кхъенвай гафарал са вуч ятІани алава хъийидай касдиз Аллагъди гъа и ктабда кхъенвай хътин завалрални завалар алава хъийида. ¹⁹ Сада и ктабда авай пайгъамбарвилини гафарикай са вуч ятІани гадарайтІа, Аллагъди а касдин пай атІуда. А кас и ктабда кхъенвай пак* шегъердиз гъахъдач ва ада ана авай уьмуьр гудай тарарин бегъерар недач.

²⁰ И вири крарикай шагьидвал ийизвай Исади квез лугъузва:

– Эхъ, зун гъа и мукъвара хкведа.

Амин*. Хъша, Ребби Иса!

²¹ Къуй даим яз Ребби Исадин берекат* квехъ виридахъ галаз хъурай. Амин.

Гафарган

Абба — арамей чІалал — «буба, дах»; аялри бубадиз тавазидаказ гъа икІ лугъудай. Аллагъ Бубадихъ галаз Иса Месигъ гъа икІ лугъуз рахадай, гуьгъуьнлай сифтегъан иманийрини гъа икІ ийиз хъанай.

Агъа дуьнья — Гзаф маса халкъари хъиз, ЦИийи Икърардин вахтарин чувудрини къейидалай къулухъ инсандин руьгъ агъа дуьньядиз акъатда ва ана чилел тухвай уьмуьрдикай гъахъ-гъисаб авун герек жеда лугъуз фикирдай. Гунагъкаррив ана жаза агакъда лугъудай.

Адам — Аллагъди халкънавай сад лагъай кас. Адалайни адан паб Гъавадилаь вири инсаният арадал атана. Адамни Гъава Аллагъдин весият чІурай ва идалди гунагъ авур сифтегъанбурни тир. Гъа вахтарилай абурун эвледар гунагъдик кваз амукъун давам жезвай, гунагърай гузвай жазани ажал хъанвай. Месигъдиз эхиримжи Адам лугъуналди, Павела Месигъдихъ иман авур инсаният гуя цІийи къилелай дуьньядал хкъезвайди хъиз къалурзава. Гила инсаниятдивай Аллагъдинни Адаман арада виликдай, гунагъкарвал жедалди, хъайи алакъайрал хкъез жеда.

Алачух — кил. «Гьалтунин Алачух».

Аллагъ къатІун — И келима Пак Каламда гъакІ «Аллагъдикай са гъихътин ятІани чирвал хъун» лагъай чІал ваъ, «Адан къас-тунив къадайвал, Адахъ галаз сад хъана, Адахъ галаз жуван къилдин алакъаяр гуьнгуьна тваз уьмуьр тухун» лагъай чІал я.

Аллагъдин КІвал — Мусадин вахтарилай вичин патав чувудри Аллагъдиз икрам ийиз хъайи Алачухдин эвезда Сулейман пачагъди Исраилдин меркез Ярусалимда эцигай ибадатханадин гапІал. Чи аям къведалди 586-йисуз Аллагъдин КІвал бабилвийри чукІурнай, амма са шумуд цІуд йисар алатайдалай гуьгъуьниз ам эхциг хъувунай. И цІийи КІвал ЧІехи Гъируд пачагъди цІийи къилелай туьхкІурнай ва хъсандиз гегъен-

шар хъувунай. И КІвал Исраилдин вири уьмуьрдин кылин макан тир: кърбандар тек са гъа ина гуз жедай, иниз вири уьлкведай ва къцепатайни чувудар чпин чІехи суварар (Песагъ, ЯхцІурни цІуд лагъай йикъан сувар, Кумайрин сувар) кыле тухуз къведай.

Аллагъдин КІвалин кылин утагъдиз Паквилерин Пак чка лугъудай, аниз кылин хахамдивай кылдин кьуллугъ авун патал йиса са гъилера гъахъиз жедай. Паквилерин Пак чка тек са хахамривай физ жедай Пак чкадивай пердедалди чара авунвай. И къве падни Аллагъдин КІвал яз гъисабзавай, анриз адетдин инсанривай физ жедачир, абуру Аллагъдин КІвалин гъаятра икрам ийидай. Гъаятрин кърехрай авай ширасрик жуьреба-жуьре кеспийрик квай гзаф халкъ кІватІ жедай.

Иса Месигъди виликамаз лагъайвал, чи аямдал къведалди 70-йисуз римвийри Аллагъдин КІвал ми хъиз чукІурна ва гъа вахтарилай инихъ ам мад эхциг хъувуначир.

Аллагъдин КІел — Аллагъди Муса пайгъамбардин куьмекдалди исраилвийриз гайи Къанунди къалурнавайвал, Аллагъдин КІвале гъар пакамахъ ва гъар няниз хахамри Аллагъдиз эркек кІел кърбанд ийидай. Кърбанддин кІелен ивиди Аллагъ инсанрихъ галаз туьхкІуьр хъийидай, и адетда исраилвийрин гунагърилай гъил къахчунин гъерекат кыле физвай. Ягъя пайгъамбарди Иса Месигъдиз Аллагъдин КІел лугъуналди, Ам вири дуьнья патал кърбанддиз акъуддайдакай виликамаз лугъуз хъанай.

Аллагъдин Пачагълугъ — И келимади Аллагъдин ва Ам чпин Пачагъ яз къабулзавай, Адахъ галаз рафтарвиле аваз уьмуьр тухузвай инсанрин алакъайрикай лугъузва. А Пачагълугъ Иса Месигъ къвед лагъай гъилера хтайдалай къулухъ чилел тайин жеда: Аллагъдин халкъдин душманар магълуб жеда, виликан дуьнья квахъда, адан чкадал цІийиди жеда, ам даиман кадгъайвилив ацІана жеда, ана са жуьрединни писвал амукъдач. Амма Аллагъдин Пачагълугъ неинки са гележегда жедай кар я, ам инсанри Аллагъдин къастунал амал ийизвай ва чпин алакъайра муьгъуббат авайди къалурзавай вирина исятдани ава. Аллагъдин Пачагълугъ Иса Месигъдин, Ягъя пайгъамбардин ва илчийрин вязерин кылин килим я.

Аллагъдин рекъел атун – Инсанди туба ийизва (кил. «Туба авун»), гьадалай къулухъ Аллагъдин къастунай фин кIевелай къетIзава, Иса Месигъдалди Аллагъди гузвай хиласвал къабулзава.

Аллагъдин Хва – Чувуд чIала «дуьньядин хва», «теселлидин хва» ва я «къукърумдин рухваяр» хьтин ибарайри нихъ гьахьтин лишанар ва тIебиат аватIа гьам къалурзава. «Аллагъдин рухваяр» ибара каламра Исраилдин веледрихъ чпин уьмуьрда Аллагъдин халкъдиз Аллагъдиз хас лишанар хьун лазим тирди къалурун патал гъиликзава. Исраилдин рухваяр Аллагъдин веледар яз гьисабзавай, амма и веледвал бедендилай хьанвайди яз ваъ, Аллагъди инсанар, абурун бан-бубаяр лукIвиликай хкудна, уьмуьрдал гъунин нетижада хьанвайди яз гьисабзава (кил. Киххьей Къанун 14:1, Гъаши 1:10; 11:1). Исраилдин рухвайрин каламра «Аллагъдин Хва» гьакI Исраилдин пачагъ къалурун патални гъиликзава. Ахьтин пачагъдихъ, адалат гваз уьлкве идара авуналди, Аллагъдиз хас лишанар хьун лазим я (кил. 2-Пачагъар (2-Смаил) 7:8-17; Забур 2:6-11; 89:20-27). Пачагъар Исраилдин рухвайрин векилар яз гьисабзавай. Аллагъдихъ галаз пачагърин къетIен алакъяар авай, Аллагъди абур пачагъвилин гелеваз тухузвай. Давуд пачагъдин тухумдилаь атанвай пачагъ хьиз, Иса Месигъни Аллагъдин Хва яз къабулзава. И ибара бедендалди жедай ва тIебиатдиз хас жуьредин алакъайрихъ галкIанвайди яз къабулиз жедач. Иса патал гъиликзавай и тIварцIи Адахъ тамамдаказ Аллагъдиз хас лишанар авайди ва масадбуруз а лишанралди Аллагъдин халисан тIебиат къалурзавайди къейдзава.

Аллагъдин хъел – И ибара инсандик акатзавай хьтин гьиссер Аллагъдик акатзава лагъай чIал туш. Амма Аллагъди инсанрин гунагърални рехнейрал разивал ийизвач, абурай кIеви жаза гун мумкин я, а жазадин макъсад – гьахъ арадал хкун ва гунагъкардин къилив ван ийиз тун я. Гъар са касди гунагъар ийизвайвиляй, ада вичел Аллагъдин хъел аватдайвал ийизва, ятIани адавай Месигъдиз талукъ хьуналди Аллагъдихъ галаз туьхкIуьз жеда.

Алфани Омега – юнан алфавитдин сифте ва эхиримжи гъарфар.

Амин – Къадим чувуд чIалал и гафуникай «гьакъикъи я» ва «гьакъикъат» мана хкатзава. И гафуналди вяз ва я дуьа гатIунизни, акъалтIаризни жеда. Масада лагъанвай и гафуниз

жаваб хгун яз и гаф лугъузвай касди вич адан гафарихъ галаз рази тирди къалурзава.

Аси — Аллагъдикай чурукIа рахун, Адаз аксивал авун.

Асия вилайт — (с гьарф аваз кхьида). Римдин империядин са вилайт, гилан ГъвечIиди тир Азиядин (Туъркиядин) са пай я. И вилайтдин меркез Эфес шегъер тир. Дуъньядин са пай тир Азиядин тIвар гъа и вилайтдилай атанвайди я, амма абур какадарна кIандач.

Афинаяр — Юнанда авай шегъер. Ам къадим вахтара тек са сиясатдин макан хъиз ваъ, гьакI медениятдин макан хъизни сейли хъана. Сакратан, Эфлатунан ва Эрестудинн хайи шегъер тир Афинаяр къадим вахтара жуъреба-жуъре хилерин филасафар чеб чпел гьалтдай ва абуру чпин гьуъжетар къиле тухудай чкани тир.

Бабил — къадим Мукъвал тир рагъэкъечIдай патан лап чIехи шегъер. Ам Месапатамда (гилан Иракда) авай зурба империядин меркез тир. Бабилда жуъреба-жуъре гзаф аллагъриз тIеат ийизвай. Чи аямдал къведалди хъайи 587-йисуз бабилвийри Ярусалим чукIурнай, идалай гуъгъуъниз абуру чпихъ галаз гзаф къадар чувудар Месапатамдиз хутахнай. ЦIийи Икърардин вахтар алукъдалди Бабил шегъер чукIур авунвай. ЦIийи Икърарда «Бабил» гафуну иблисдин пачагълугъ лагъай мана гузва; цIийи зурба империядин меркез, Ярусалим къачур, мажуси бутринни гзаф рехнейрин макан тир Римни Бабилдихъ галаз сад авун мумкин я.

Багъал-Зевул — иблисдин тIварарикай сад. Аллагъдин душман тир иблис чIуру жинеррин чIехиди я. И тIвар, аквар гьаларай, Фелистиндин мажуси халкъарин адетра гьалтзавай аллагърикай чIехиди тир Баалан тIварцIихъ галаз алакъада ава.

Баркалла — Аллагъди и дуъньяда ийизвай крарай аквазвай Адан зурбавилиз гъа икI лугъузва. Пак Каламдай чир жезвайвал, бязи вахтара Аллагъдин баркалла чувудриз къати экв яз ачухдиз аквадай. ЯтIани, Аллагъдин баркалла Адан миxьи ксарин умуърдани къалурнаваз жадай. Адан баркалла гзафни-гзаф Иса Месигъдин умуърдай, Ада къалурай аламатрай ва иллаки Ам хашунал къиникъай ва Адал чан хтунай аквазва.

Бахтавар — вичихъ бахт хьунухъ са гьикъван ятIани вахтуналди гьиссзавайди ваъ, вичихъ амукъдай эбеди ва са шакни алачир бахт хкъанавай кас.

Берекат – Цийи Икърарда гьалтзавай кылин келимайрикай сад. Лайих авачизни инсанриз Аллагъди ийизвай регъим. И гафуну Аллагъди инсандиз ганвай хъсан пай къалурзава. А пай Ада са гъихътин ятІани агалкъунрай савкъват яз ваъ, Вичин регъим галай къастуналди гузва. Гъа ида берекат Къанундивай чара ийизва. Къанунди, адалатдин шартІарикай бине къуналди, Аллагъдинни инсандин, гъакІни инсанрин чпин алакъаяр идара ийизва: гъар садав, вичиз вуч лайих ятІа, гъам агакъзава. Берекат лугъудай келима къилдин инсандин ва гзаф ксар авай гапІалдин уьмуьрда гьалтзавай маса жуьредин паярихъ ва вакъиайрихъни галкІуриз жеда; виридалайни виниз тир берекат – иманияр патал ахъа жезвай ва Аллагъдихъ галаз санал тухудай эбеди уьмуьр я.

Билъам – Мусадин вахтара уьмуьр тухвай пайгъамбар (Къурумда 22-24-къ.). Чувудри чпин душманар яз къазвай мааб халкъдин пачагъ Балакъа Билъам кирида къунай ва ам исраилвийриз лянетар авун патал ракъурнай. Амма пайгъамбар физвай рекъе алапатдин саягъда акъвазарнай. Билъам алаз физвай диши лам адахъ галаз инсандин чІалал раханай, гъа икІ пайгъамбардиз вичиз Аллагъдин малаикди исраилвийриз – Аллагъди хкъянавай халкъдиз – лянет авун къадагъа ийизвайди чир хъана. Нетижада Аллагъдин къастуналди Билъама лянетрин чкадал Исраилдиз хийир-дуъа авуна.

Буба – (Аллагъдикай рахадайла) Иса Месигъди Аллагъдиз «Буба» лугъузва ва идалди Аллагъдихъ галаз вичин къетІен алакъа, Вичин хвавал ачухъдиз къалурзава. Исади, Сифтегъан Икърардин са бязи пайгъамбаррин рехъ давамарун яз, Аллагъдиз гъа икІ лугъун патал имандал алайбуруз вязер авунай: имандал алайбуруз Аллагъ неинки и дуьньядин Агъа яз, гъакІни датІана чпин куьмекдиз къезвез гъазур, чеб кІани Буба язни аквазва.

Бунъямин – Якъубан цІикъвед хцикай виридалайни гъвечІиди, чувудрин тайифайрикай садан къил кутурди.

Бут – бязи халкъарин динра кІарасдикай ва я маса затІарикай инсандин, гъайвандин, ва я маса затІарин шикилда аваз раснавай аллагъдин кІалуб.

Галилей – Фелистиндин кефер пад. Гзаф асирра и вилаят къецепатан агъайрин гъукумдик хъана, гъавиляй анин агъалийрик гзаф чувудар туширбурни квай. Ягъудатдин агъалийри чеб галилейвийрилай yine къадай. Галилейдин шегъер тир

Назаретда Исадин аялвални жегъилвал фена. Ина, Галилейда, Ада Вичин гзаф аламатар къалурна.

Галилейдин вир — Галилейда авай укІуъ тушир чІехи вир. Анай Ярдан вацІ авахъзава. Вире гзаф гъульуън гъетер ава, анал халисан тІурфанар жеда, гъавиляй адаз гагъ-гагъ гъуълни лугъуда. Адал маса тІварарни ала: Тибердин вир, Генисарат вир.

Гамур — кил. «Садум (ва Гамур)».

Гевгъер — гъульуън ва вацІарин хъипрепІрин бязи жуьрейрай акъуддай багъа къаш. Гевгъерар шумудни са жуьрединбур ва къадардинбур жеда. Гзаф чІехи ва къериз гьалтдай гевгъеррин къимет лап винизди жеда.

Гунагъ — Аллагъди ганвай весиятар чІурун, Аллагъдин чІалаз килиг тавун ва Адаз муьтІуьгъ тахъун.

Гъилер эцигун — виче са ярж авай гъерекат, диндин са адет: кІва-тІалдин къиле авайда инсандин къилел гъилер эцигдай ва Аллагъдивай къетІен хийир-дуъа, рухсат гун тІалабдай. Гъа икІ Аллагъдивай и касдиз Пак Руьгъ, азаррикай сагъ хъхъун ва Руьгъдин къетІен паяр багъишун тІалабдай. ИкІ адаз къетІендиз ибадат ийидай ихтияр гудай.

Гъабил — Адаманни Гъавадин къвед лагъай хва. Аллагъди, адан къурбанд хушдиз къабулна, адан чІехи стха Къабилан къурбанд кваз такъурла, Къабила Гъабил яна къенай. Им инсаниятдин тарихда хъайи сад лагъай яна къиникъун тир (кил. Хъунухъ 4:1-16).

Гъалтунин Алачух — Аллагъдин КІвал эцигдалди вилик исраилвийри Аллагъдиз икрам Гъалтунин Алачухдин вилик ийидай, къурбандарни гъана гудай. Ана Аллагъдин весиятар хъена атІанвай марчил къванер хуъзвай. Израилдин халкъди ам вичихъ галаз тухудай. Аллагъдин КІвал эцигайдалай гуьгъуьниз Гъалтунин Алачух къилдин чкада, виридалайни пак кІвале авай.

Гъарун — Мусадин чІехи стха. Ам Леvidин тайифадикай тир. Аллагъди Мусадин куьмекдалди къадим чувудриз Къанун гайи чІавуз Гъарун хахамвиле тайинарнай. Аллагъди гъадалай къулухъ хахамар анжах Гъарунан эвледрикай хъун эмирнай.

Гъахъ-михъивал — Аллагъ гъахъ-михъи я, яни Адан крарин бинеда гъакъикъятни адалат ава. ЦІийи Икъарди къалурзавайвал, анжах Аллагъди инсандин гунагърилай гъил къахчуртІа ва

Вичин гъахъ-михъивал савкъват яз гайитIа (идаз «гъахъ-михъивилиз акъудун» лугъуда), инсан халисандаказ гъахъ-михъи хъун мумкин я. Инсанди вичини, Аллагъдин къаст къилиз акъудиз, вичи ийизвай вири крара михъивилихъ ялна кIанда.

Гъахъ-михъивилиз акъудун – Аллагъди инсандин гунагърилай гъил къахчузва, ам тахсир квачирди яз малумарзава ва адав гъахъ-михъи касдив хъиз эгечIзава. Ихътин гъахъ-михъивилиз акъудун анжах Иса Месигъдихъ иман авуналди къачуз жедайди ЦИийи Икърарда къетIендиз къейдзава.

Гъируд –

- (1) ЧIехи Гъируд, чувудрин пачагъ. Ада Фелистинда чи аямдал къведалди 40-лагъай йисалай чи аямдин 4-лагъай йисалди пачагъвал авуна. Иса Месигъ хайи са къадар вахтунилай Бетлегемда куърпе аялар къинин эмир гайиди гъа и пачагъ тир.
- (2) Гъируд АнтипI, ЧIехи Гъирудан хва. Ада Галилейда чи аямдин 4 – 39-лагъай йисара пачагъвал авуна. Къанундал амал тавуна авур некаягъ винел акъудай Ягъя пайгъамбар къунин ва къиникъан жазадиз акъудунин эмир гайиди гъа и пачагъ я. Ам Месигъдин дуван ийизвай чIавуз са акъван яргъалди тушир вахтунда Адал гъалтнай.
- (3) Гъируд Агрипа I, ЧIехи Гъирудан хтул. Ада Фелистинда чи аямдин 41 – 44 лагъай йисара пачагъвал авуна. Ам инсаф тийиз месигъийрин геле къекъез хъанай.
- (4) Гъируд Агрипа II, Гъируд Агрипа I лагъайдан хва. Илчи Павел гъадан вилик раханай. Ада Фелистиндин жуъреба-жуъре чкайра чи аямдин 70-йисал къведалди пачагъвал авунай. Гуьгъуьнлай ам Римдиз хъфенай.

Давуд – Израилда Шаулалай гуьгъуьниз хъайи къвед лагъай пачагъ, ам чи аямдал къведалди хъайи 1000-йисуз тахтуна ацукъна. Давуда Израил чIехи гъукуматдиз элкъуърна, Ярусалимдикай адан меркез авуна. Ам дяве ийидай алакьунар авай аскер ва чIехи шаир, Сифтегъан Икърарда авай Забур ктабдин – Аллагъдихъ элкъвена лагъанвай манияр кхъенвайбурукай сад тир. Давуда вафадивди Аллагъдиз къуллугъзавай, ва, и кардай савкъват яз, адаз Аллагъди израилвийрин пачагъар са гъадан эвледрикай жеда лагъана гаф ганай. Чувудрин пайгъамбаррини вири и дъуньядал пачагъвал ийидай Месигъ Давудан Эвлед жедайдакай виликамаз лугъуз хъанай. Гъавилай Исадиз Давудан Эвледни лугъузва.

Давудан Хва – ИкI чувудри Месигъдиз лугъудай, гьикI лагъайтIа, чувудрин иман тирвал, Ам Давуд пачагъдин гьакъикъи Эвлед хъун лазим тир.

Дуъа – ЦИийи Икърарда дуъадин къве жуъре ава: къилдин, яни инсанди Аллагъдихъ элкъвена вичин гафаралди, Адан тарифиз, Адаз сагърай лугъуз ва я куъмек тIалабиз ийизвай дуъа ва кIватIалдин, яни тайинарनावай чкада (Аллагъдин кIвале ва я синагугда) тайинарनावай вахтунда малум тир къайдада ийидай дуъа.

Ермиягъ пайгъамбар – чи аямдал къведалди VII – VI лагъай асирра уьмуър тухвай пайгъамбар. Адан пайгъамбарвилерин къилин килим Исраилдиз Аллагъдин рекъел атунихъ эвер гун ва, Аллагъдин рекъел атун тавуртIа, чувудрин къилел къведай туькъуъл къисметдал шехъун я.

Жегъеннем – кил. «Агъа дуьнья».

Женнет – Хъунухин ктабда (2-къил) гуъзел багъдин шикил ганва. Ана инсанри Аллагъдихъ галаз рафтарвиле аваз уьмуър тухузвай. И багъдиз женнет лугъузвай. Аллагъдин гафар япалай авурла, инсанар анай чукурна, гила абур четин зегъмет ва азарар чIугваз, ажалдин гьукумдик кваз уьмуър тухуниз мажбур жезвай. Женнетдикай рахадайла, Исадин фикирда Аллагъдихъ галаз санал тухузвай и бахтавар ва са пашманвални авачир ва вич эбеди яз давам жедай уьмуърдиз хтун ава.

Жинер – чпин къиле иблис акъвазнавай чIуру руьгъер. Инсанриз мукъвал-мукъвал абурукай кичIе жедай, вучиз лагъайтIа жинерри и дуьньяда чпин гьерекатар къетIидаказ къиле тухузвай, месела, инсанрик акатдай ва ам михъиз чпин табийдик кутадай. Амма и дуьньяда виридалайни къилин гьукум Аллагъдив гва. Аллагъди ганвай къуватдалди Исади инсанрикай жинерар хкуддай. Ада Вичин илчийризни ихътин алакъун ганай.

Жузам – Жузам азар квайди чиркин яз гьисабдай. Ахъгиндак гъил хкIурдини чиркин хъанвайдай къадай. Хахамди жузам квайбур жагъурун ва абур амай инсанрикай чара авун лазим тир. Ахътин азар квайди дири хъхъунин шагъидвални хахамди ийидай.

Забур – Сифтегъан Икърардин ктабда – Забур ктабда чувудрин диндин 150 мани санал кIватIнава. И ктаб Давуд пачагъдин тIварцIихъ гилигзава, вучиз лагъайтIа и манийрикай са къадарбур къилди гъада хъенвайбур я. Са манийра Аллагъдин

регъимдай Адаз шукурар ийизва ва сагърай лугъузва, муькуь манийра куьмек авун тГалабзава. Иманийри лап фад алатай вахтарилай дуьадин вахтунда Забурдай жуьреба-жуьре манир лугъудай.

Зейтун пел – Им Ярусалимдин рагъэкъечІдай патан цлахъай галай къакъан тушир дагъ я. Анлай вири шегъер иердиз аквазва. И пелен ценев Гетсеман багъ гвай. Инжилдиз талукъ тарихдин гзаф вакъиаяр гъа ина къиле фенай: месела, Месигъди вахтарин эхир алуькдайдакай гъа ина лагъанай ва Ам гъа ина къунни авунай.

Зинавал – кІвал-югъ аваз ва я авачиз чара касдихъ галаз чІуру рекъе хъун ва явавилер авун.

Ибадат – Аллагъ рикІел гъун, Адаз икрамун, дуьаяр авун.

Иблис – Аллагъдин мидя, чІуру жинеррин къилевайди. Ада ва адан гъилик квай жинерри инсанар алцуларзава, абурув Аллагъ къабулиз тазвач ва инсанар эбеди къиникъал гъиз алахъзава. Аллагъдиз акси экъечІзавай ксариз кискис гузвайди иблис я. Керемат ктабда иблисдал са чІавуз михъиз гъалиб жедайди ва ам тергдайди лугъузва. Пак Каламда адал маса тІварарни ала: шийирди, Багъал-Зевул.

Ибрагъим – семит халкъарин бан-буба. Адан тарих Хъунухъ ктабдин 12-25 лагъай къилера ачухарнава. Аллагъди ам хкъяна ва адахъ галаз Икърар кутІунна. Аллагъди адаз хайи чилелай яргъал Къенандин чилел фин эмирна. Анаг Аллагъди адан гзаф къадарда авай эвледриз гун хиве къуна. Ибрагъимакай бязи халкъарин, гъабурукай яз исраилвийринни, бан-буба хъана. Тавратда ам, авай гъалариз ва инсанриз хас фикирриз акси яз, Аллагъдиз акъалтІай вафа хуьнин, Адан вири эмирар къилиз акъудиз гъазурвилини чешне я.

Икърар – Аллагъдинни инсанрин арада кутІуннавай чІуриз тежер икърар, ада Пак Каламда къилин чка къазва. Икърар кутІундайла, гъар терефди, вичел тайин мажбурнамаяр къачуналди, абур къилиз акъудда лагъана гаф гузва. Синай дагъдал Аллагъди арада Муса аваз вири чувуд халкъдихъ галаз Икърар кутІунна. Аллагъди чувудриз нуьсрет гуда, абур вири душманрикай хуьда лагъана гаф ганай. Амма чувудрини, чпин нубатдай, Аллагъдиз вафа хуьн, Къанунда кхъенвай Адан къаст къилиз акъудун лазим тир. И Икърардиз, ам кутІун авуникай ва къилиз акъудуникай ихтилатзавай ктабрин кІватІалдиз

«Сифтегъан Икърар» лугъзува. Аллагъдинни инсанрин арада цИйи Икърар кутІундайдакай пайгъамбарри виликамаз лугъуз хъанай. Ам Иса Месигъдин къиникъин ва Адал чан хтунин куьмекдалди кутІунайдакай Инжилда ихтилатзава. И Икърардикай ЦИйи Икърардин ктабра лугъзува. Гила Иса Месигъдихъ иман авур ва Ада гайи чирвилерихъ галаз къурвал уьмуьр тухузвай вирибур, чпин ери-бинедиз килиг тавуна, Аллагъдин халкъ яз гьисабзава.

Икърардин сандух – исраилвийрин виридалайни пак затІ: кІарасдикай туькІуьрна, къизилдалди кІевирнавай пак сандух. Ана, Аллагъди чувуд халкъдихъ галаз Икърар кутІундайла, Ада Синай дагъдал Мусадиз гайи 10 весият кхъенвай къванцин марчилар авай. Сандух эвелдай Алачухдин, ахпани Аллагъдин КІвалин виридалайни пак паюна авай. Исраилвийри ам Ребби ацукънавай тахтунин лишан яз гьисабзавай.

Илчияр – Иса Месигъдин векилар. Сифте нубатда Месигъдин лап мукъва тилмизриз, яни Ада чилел тухвай уьмуьрда Адахъ галаз санал къекъвей ксариз гъа икІ лугъзува. Абур Месигъдал къейидалай къулухъ чан хтуникай муштулухар гуз ракъурнай. Гуьгъуьнлай, Месигъдал къена чан хтайдалай къулухъ, вичиз Месигъди ихътин муштулухар гун патал эверай Павела вичизни гъа икІ лугъуз хъана. Шад Хабардикай вязер ийизвай маса ксаризни икІ лугъун мумкин я. Месела, Барнабадиз.

Ильяс пайгъамбар – Исраилдин чІехи пайгъамбар (кил. 3-Пачагъар 17-къилиз ва адалай гуьгъуьнизни). Пак Каламда ам чан алаз цаварал тухвайвиликай кхъенва, гъавилий садра ам чилел хкведайдахъ чувудар агъунвай (кил. Малахидин ктаб 4:5). «Ильясан руьгъ ва къуват кваз» Ягъя пайгъамбар инсанриз Месигъ къвезвайдакай муштулух гуз атанай.

Иман – Аллагъдихъ, Ада гайи гафар къилиз акъатунихъ агъун, Адан къаст къабулун, жув гъар йикъан уьмуьрда Адан къастунин геле аваз физ гъазур хъун. ЦИйи Икърарда имандин лап чІехи важиб авай шартІ – Иса Месигъ Ребби ва Хиласкар яз къабулун я.

Имани – имандал алай кас.

Иманийрин кІватІал – ДатІана Аллагъдиз ибадат авун патал, Пак Калам чирун патал ва рафтарвиле хъун патал са чкада уьмуьр тухузвай иманийрин гапІалдиз гъа икІ лугъзува.

И келимадин мана неинки са чкадин иманийрин гаПал, гьакІни вири дуьньяда Иса Месигьдихъ иман ийизвайбур лагъай чІал жезва.

Инсандин Хва – Иса Месигьди Вичиз ганвай тІвар. И тІвар Инжилда Исадал къвезвай баркалладихъ галаз къетІендаказ алакъада ава. А баркалла Адан азабрай, къиникъай ва Адал чан хтунай аквазва. ГьакІ и тІвар цаваринни чилерин арада адан Арачивилин, Аллагьди чилел вахтарин эхирда дуван ийиз ва дуьнья идара ийиз ракъурнавай касдин везифадизни талукъ я. Исади и дережа Вич паталди тирди къалурзавай.

Иса – чувуд чІалалди «Йешуа». Ам «Реббиди хиласзава» лагъай чІал я. Иса Месигь – кил. «Аллагьдин Хва», «Инсандин Хва» ва «Месигь».

Исакъ – Ибрагьиманни Саррадин хва, Исаванни Якъубан буба, чувудрин бан-буба.

Исраил – Чувуд чІалал и гафуни «Аллагьдихъ галаз къуршахар къазвайди» мана гузва:

- (1) Аллагьди Якъубаз (кил. «Якъуб»), ада Пенуилда малаикдихъ галаз къуршахар къурдалай гуьгьуьниз, гайи тІвар (кил. Хьунухъ 32:22-32);
- (2) Якъубалай хъайи Исраилдин вири халкъ, вири 12 тайифа (кил. Малахи 4:4);
- (3) Регьебам пачагьдин аямда Исраилдин сад тир пачагьлугъ къве пай хъайидалай гуьгьуьниз (кил. 3-Пачагьар 12) Кеферпатан пачагьлугъ – Исраил (10 тайифа) ва Къиблепатан пачагьлугъ – Ягьудат арадал атана;
- (4) чеб Аллагьди хкъянавай са халкъ яз къазвай ва чеб вири халкъарикай тир вири иманийриз Аллагьдин Исраил лугьузва (кил. ГалатІвийриз 3:29; 6:16).

Ишай – Давуд пачагьдин буба, Иса Месигьдин бан-бубайрикай сад.

Ишара – адет яз, са вуч ятІани субут ва я тестикъ авун патал Аллагьди къалурзавай лишан. Иса Месигьдалди Аллагьди гзаф ишараяр къалурна.

Калам – пак ктабрин кІватІал. Ам Тавратдикай (Муса пайгъамбардин вад ктабдикай), Забурдикай, пайгъамбаррин ктабрикай ва тарихдин вакъияяр галай-галайвал къалурзавай ктабрикай ибарат я. И вири ктабриз «Сифтегъан Икърар» лугьузва. Са къадар вахтарилай, ЦІийи Икърар (Инжил, Илчирин крар,

чарар ва Керемат ктабар) кхъей чІавуз, гьамни «Пак Калам-дик» кутунай.

Керемат — Аллагьди Вичин къаст инсанриз жуьреба-жуьре рекъералди къалурзава: цаварай къвезвай ванералди, малаик-ралди, пайгъамбарралди, карагунралди, Пак Каламдалди. Адан къаст райж хъунин и вири жуьрейриз «керемат» лугьуда. Аллагьди инсанриз къалурай къилин керемат Иса Месигъ я.

Киш югъ — чувудрин пак югъ. Мусадин Къанунди къалурзавайвал, и югъ тамамдиз Аллагьдиз бахш авун лазим яз гьисабзава ва гъавилай и юкъуз кІвалах авун къадагъа ийизва. Киш йикъара чувудар синагугра дуьаяр авун патал ва Пак Ктабар кІелун патал кІватІ жедай. Чувудар патал гьафтедин сад лагъай югъ рагъ акІайдалай къулухъ гатІун жезва, гъавилай кІвалах авунал эцигнавай къадагъа жуьмя юкъуз рагъ акІайдалай къулухъ гатІун жезва ва Киш юкъуз рагъ акІайдалай гуьгъьуниз куьтягъ жезва. Инжилдин вахтариз мукъва жезвайла, фарисейри Киш юкъуз авун къадагъа тир крарин, куьлуй-шуьлуйярни кваз къалурнавай тамам сиягъ туькІурна ва а къайдаяр къилиз акъудун мукъуфдивди вилив хуьз хъана.

Кумайрин сувар — чувудар Мисридай азад хъхъана яхцІур йисуз къурумда хъун рикІел хуьнин лишан яз тухузвай сувар. Песагъ суварилай гуьгъьуниз къвезвай яхцІурни цІуд лагъай юкъуз къейдзава. И юкъуз чувудри, Ярусалимдай экъечІна, чуьлда кумаяр эцигдай ва са гьафтеда анра уьмуьр тухудай.

Къабил — Адаманни Гъавадин чІехи хва, Гъабилан стха. Аллагьди Гъабилан къурбанд къабулай, амма Къабилан къурбанд инкарай чІавуз Къабила пехилвилай Гъабил яна къена. Им инсаниятдин тарихда сад лагъай сефер яз инсан яна къиникъ тир. Аллагьди Къабилаз лянет авуна ва адан уьмуьрдин эхирдалди ам ина-ана сиягъ жедайвал авуна (кил. Хъунухъ 4:1-16).

Къанун — И гаф чувудрин «Тора» гафунилай арадал атанва. «Тора» гафунихъ, гегъеншдиз къачун хъайитІа, чирвал гун, Аллагьдин патай чирвал гун мана ава. ГуьтІуь манада и гафуни Израилдин халкъдиз Муса пайгъамбардин куьмекдалди ганвай къанун-къайда къалурзава. Тавратдизни гъа икІ лугъузва, абура и Къанун вич ва ам халкъдиз багъишунин тарих ганва. Къанунди израилвийриз лап куьлуй-шуьлуйярални амал авуна

туькIуърнавай несигъатар гузвай, абурун руьгъани ва жемии уьмуър къайдада твазвай, регъимдинни адалатдин виниз тир мурадар тайинарзавай.

Къанундай инсанриз Аллагъдин къаст ачух жезвай, амма Къанун чIурзавай ксар чпин гунагърай гана кIани жазадикай Къанундивай хилас ийиз хьун мумкин туш. Гъавиляй ЦIийи Икърарда Къанундивай тежезвай крар Аллагъдин берекатдивай жедайди къалурзава.

Къенан – Чувуд чIалал и гафунуи «агъада авай чил» мана гузва:

- 1) Хаман рухвайрикай сад, адал лукIвилин лянет алуькънай. Адакай къадим Къенанда уьмуър тухвай гзаф халкъарин бан-буба хъана (кил. Хьунухъ 9:18-27; 10:6, 15-19);
- 2) Къулан гъуьлуьн къерех тирвал Ярдандал къведалди авай чил, ам къибле патай Мисридилай кефердихъди Ливандал къван экIя хъанва (кил. Къурумда 34:1-12). Иер, мублагъ, Къенанан эвледар алай и чил Аллагъди Ибрагъимазни адан эвледриз гуда лагъана гаф ганай (кил. Хьунухъ 13:14-15; 15:18; ЭхкъечIун 3:8; Чувудриз 11:8-9). Аллагъдин халкъдиз Къенанда виликдай уьмуър тухвай халкъарихъ галазни, я абурун аллагърихъ галазни сад жедай ихтияр авачир (кил. ЭхкъечIун 23:31-33; 34:15-16), амма чувудри абур вири терг авун ва абурун бутар барбатI авун герек тир (кил. Киххъей Къанун. 7:1-6). ЯтIани исраилвиар Къенандин халкъарихъ галаз алакъайра жез ва абурун аллагъриз икрам ийиз хъана, и карди Исраил магълуб хьунал хъана.

Къияматдин югъ – и дуьньядин тарих куьтягъ жедай бере. И чIав атайла, виликдай къейибурал чан хкведайдахъ ва вири инсанар, чпин уьмуърдин гъахъ-гъисаб гваз, Аллагъдин вилик акъваздайдахъ гзаф чувудар агъунвай. ИкI тирди ЦIийи Икърарди тестикъарзава, амма ада къетIендиз къейдни ийизва хьи, и дувандал са инсандивайни вичин ми хьи краралди вич гъахъариз жедач, хъайитIа, и кар тек са Иса Месигъди авур эвездин къурбанддалди ийиз жеда.

Къурбанган – къурбанддиз акъуднавай гъайванар ва я абурун паяр вичел кудай къакъан чка. Къурбанган, адет яз, къванерикай эцигдай, амма Гьалтунин Алачухдихъ чкадилай чкадал тухуз жери къурбанган галай. Ам кIарасдикай туькIуърнавай ва адан винелай буьруьнж янавай. Къизилдикай туькIуърнавай къурбанганни авай, адал атирар кудай.

Къурбанд авун – Исраилвийри Мусадин Къанундив къурвал Аллагъдиз гъайванар къурбанд ийидай: абур тукIвадай, ахпа абурун са пай ва я санлай къурбангандал кудай, амукая пай хъайитIа, инсанри ам чпин тIуьник кутун мумкин тир. Мусадин вахтарилай эгечIна, Аллагъди къурбандар тек са чкада авун эмирзавай: эвелдай Гьалтунин Алачухда, ахпани Аллагъдин кIвале; и кар тек са хахамривай кыле тухуз жедай. Гъайванрилай гъейри, къурбанд яз фу, чехир, зейтундин чIем, цIийи бегъердин сифтегъан майваяр гудай. Къурбандар са шумуд жуьре авай, гъардахъ къетIен метлеб авай: гунагъдай эвез хгун патал, Аллагъди авур хъсанвилай сагърай лугъун яз, вяд авун яз ва я жуваз кIан хъуналди къурбанд ийидай – ихътин къурбанд Аллагъдини инсанди санал фу тIуьнин ярж тир. Идалайни гъейри, исраилвийри Аллагъдиз къурбанд яз гъизвай суърсетрикай хахамризни левитриз недадини жезвай. ЦIийи Икъарда Месигъ хашунал кын вири инсаниятдин гунагърай ганвай акъалтIай къурбанд яз къалурзава.

Къилин хахам – чувудрин хахамрин арада са йисан муьгълетда тайинардай чIехиди. Ам Меслягъатдин кыле жедай. Къанунда къалурнавайвал, диндин бязи адетар кыле тухудай ихтияр анжах къилин хахамдиз авай. Гъабурукай къилди яз, Аллагъдин кIвалин Паквилерин Пак чкадиз гъахъдай ихтиярни са гъадаз авай. Адал махсус парталар жедай, ада амайбуруз чешне жедай хътин уьмуьр тухун лазим тир. Исадин вахтара къилин хахамар вилик-къилик квай тухумрикай жедай.

Къиса – дерин мана квай гыкая. Ана ихтилат ийизвайдан фикир дуьм-дуьздиз ва ахъадаказ ваъ, чинебан мана-метлеб кваз, рикIел аламукаядай шикилралди ачухарда. Иса Месигъди вичин вьзера мукъвал-мукъвал къисайрикай менфят къачудай.

КIел – кил. «Аллагъдин КIел».

Левияр – Левидин эвледар. Леви Якъубан цIикъвед хцикай сандан тIвар я. Левидин тайифадикай тир итимрин са паюникай (Гъарунан эвледрикай) хахамар жедай; и тайифадин амай итимри – Левидин эвледри (абуруз адет яз левияр лугъуда), хахамриз къуллугъдин вахтунда куьмек гудай. Маса тайифайрай тир чувудриз ихътин ихтияр авачир. Идалайни гъейри, левийри Къанун чирзавай ва халкъдин арада муаллимар хъизни экъечIзавай.

Лут – Ибрагъиман стхадин хва. Эвелдай ам Ибрагъимахъ галаз санал инай-аниз куьч жез авай. Ахпа ам явавилелди машгъур тир Садум шегъерда акъвазна. Аллагъдиз и шегъер терг ийиз кІан хъайила, Ада и кардикай малаикдин куьмекдалди Лутаз виликамаз хабар ганай. Малаикди Лутазни адан хизандиз, Садум шегъердай катдайла, кьулухъ элкъвена килиг тавун эмирнай. Лутни хизан Садум кана куьтягъ жедалди виликамаз шегъердай катнай, амма адан папа малаикдиз яб ганачир, кьулухъ элкъвена килигай ам кьелен гулуниз элкъвенай.

Мажуси – гъакъикъи Аллагъдиз ваъ, бутриз ва маса кьуватриз икрамзавай кас. Къадим чувудри амай вири халкъариз гъа икІ лугъудай, вучиз лагъайтІа а вахтара анжах са чувудри Сад Аллагъдиз икрамзавай, амай халкъари гзаф аллагърихъ иман ийизвай.

Майрам –

- 1) Исадин диде. Юсуфан лишан кутунвай лап жегъил руш яз, адаз Жабраил лугъудай малаикди хва Иса жеда лагъай хабар гана. Юсуфаз вичиз руша вафа техвейди хъиз хъун мумкин тиртІани (вафа чІурунай кьиникъин жаза гузвай), Майрама ян тагана Аллагъдиз кІандайвал авуна. Ам Исади чилел тухвай вири уьмуьрда Адан патав гваз хъана ва Ам кьейи бередани хашунин патав хъана.
- 2) Маждал шегъердай тир паб. Адакай Исади ирид жин хкудна, адакай Месигъдин терефдар хъана.
- 3) Мартадин ва вичел Исади чан хкай Лазаран вах. Ам Бетандай тир. Ихътин тІвар маса ксарални алай.

Малаик – Аллагъдиз кьуллугъзавай, чан алай руьгъани затІ. Ада Аллагъдин эмирдалди инсанриз куьмекар гузва ва абуроз Аллагъдин къастуникай хабарзава. Иллаки чІехи важиб авай малаикрихъ чпин тІварар ава. Абурукай садбурал Пак Каламда Микаил ва Жабраил тІварар ала.

ЧІехи малаикар Аллагъдиз цаварал къетІендиз мукъва я. Чувудрин фикиррай, абур лувар квай зурба гъайванриз ухшар тир ва абуру Аллагъ ацукънавай дапураг ялзавай. Гъавилай исраилвийрин кьилин пак затІ тир Икърардин Сандухдин къапсахдални чІехи малаикрин кІалубар алай, а Сандух чувудри Аллагъдин тахтунин лишан язни гъисабзавай.

Са вахтара са къадар малаикар Аллагъдин аксина къарагъна ва Адаз муьтлуьгъ яз амуькьнач, абур иблисдин патаз экъечІна. Ихътин малаикриз «агъуз аватайбур» лугъузва.

Мангъу – чувудриз Мисридай экъечІайдалай гуьгъуьниз яхцІур йисан къене къурумда къекъведай чІавуз Аллагъди цаварилай гайи къетІен тІуьн.

Мелик-Садикъ – Ярусалимдин пачагъ ва хахам. Ибрагъима вичиз дяведа гъатай затІарин цІудай са пай Мелик-Садикъаз ганай. Идалай гуьгъуьниз Мелик-Садикъа Ибрагъимаз хийир-дуьа авунай (кил. Хъунухъ 14:17-20). Чувудриз чарче Мелик-Садикъан паквал Месигъдин паквилiz ушарди яз къалурзава.

Месигъ – «ГуьцІуьр Алайди» лагъай чІал я. И къайда Исраилда пуд жуьре инсанрихъ галаз алакъада аваз кардик кутадай: хахамрихъ, пайгъамбаррихъ ва пачагърихъ галаз. Аллагъди пайгъамбаррин мецелай чилел Месигъ – Исраилдин халкъдин Хиласкар ва чилин вири халкъарал эбеди яз агъавал ийидайди, – ракъурда лугъуз чувудриз гаф ганай. Исадин вахтара чувудар чпиз хиве къунвай Хиласкар къведа лугъуз вил алаз акъвазнавай. Ада чеб къецепатан чапхунбазрин – римвийрин гъукумдикай азад авуник ва Исраилдин виликан зурбавал кІвачел ахкъалдуник абурун умудар кваз жедай. Амма чилел атай Хиласкарди – Иса Месигъди – жеридалайни гзаф крар авуна. Ада вири инсаният гунагъдин ва ажалдин лукІ-виликай хкъудна, Адалди Аллагъдини инсанри цІгийи, эбеди Икъарар кутІунна.

Месигъдихъ галаз сад хъун – И ибардин дуьм-дуьз мана «Аллагъда хъун», «Месигъда хъун» я. И гафарикай ахътин фикир хкатзава хьи, рикІивай иман ийизвайда вичин уьмуьрдин гъар са легъзе Аллагъ рикІел алаз, Гъадан къастунал амал ийиз ва дуьадалди Гъадахъ элкъвена тухузва. Месигъи патал Аллагъдихъ галаз ихътин садвал Месигъдихъ иман авуналди жагъизва.

Месигъи – Иса Месигъдин терефдар, Ам вич патал Хиласкар яз къабулнавайди, Адан весиятрихъ галаз къадайвал уьмуьр тухуз алахъзавайди.

Меслягъат – чувудар кІватІ жедай къилин чка. Ам пудкъанни цІуд касдикай: хахамрикай, тавратдаррикай ва вилик-къилик квай маса ксарикай ибарат тир. Абурун виридан къиле къилин хахам авай. Меслягъатда гзафни-гзаф диндин месэлаяр

гьялдай. И Меслягъатди римвийрин вилик чувуд халкъдин векилвал ийизвай. Адахъ дуван ийидай ихтиярни авай. Исадин аямда, чувудар Римдин гьукуматдик квайла, Меслягъатди къабулай къарар Фелистинда авай Римдин сердерри тести-къарайла, къуватда гъатдай.

Миллетбаз — чувудрин диндинни сиясатдин гапІал. Адаз чувудрин дин мажусийрин таъсирдикай къетІидаказ хуънин къилих хас тир ва ам дяведин рекъелди халкъ Римдин гьукумдикай азад ийиз алахъзавай. Исадин цІикъвед илчидикай сад тир Симун виликдай гъа и гапІалдик хьунни мумкин я. И гаф цІийи Икърарда бязи чкайрал «къенанви» гафуналди эвезнава.

Мисри (Египет) — Исраилан эвледар Мисрида къуд виш йисуз хъана. Мисривийри абуруз инсаф тийиз зулумар авур чІавуз Аллагъди абур азадвилехъ тухванай (кил. ЭхкъечІун ктабдиз).

Михъи — Мусадин Къанунда къалурнавайвал, израилвийриз михъидини чиркинди чара ийиз чир хъун лазим тир. Тайин гъайванар, къушар ва гьуьлуьн гъетер, затІар ва тІуьнин-хъунин бязи жуьреяр чиркинбур яз гъисабдай. Жузам азар квай, мейитдик гъил-затІ кІур инсан, гъакІ вацра-къилер хъанвай ва я аял хайи береда пабни чиркинбур яз къадай. Чиркин инсанривай диндин адетра иштиракиз ва михъибурук тІубни къгъиз жедачир. Чиркинвилин себеб арадай акъудайла, инсанди михъи хъхъун патал тайин тир шартІар-къайдаяр къиле тухун лазим тир.

Муса — Исраилдин лап чІехи регъбер. Аллагъди Исраилдин халкъ Мисридай ахкъуддайла ва ахпа адалай гуьгъуьниз халкъ къурумда къекъведайла, Муса Исраилдин халкъдин къиле акъвазнавай. Аллагъди Мусадив израилвийриз къилиз акъудун лазим тир Къанун вугана. И Къанун Тавратда ганва. Адаз Мусадин ктабар ва я Мусадин Къанун лугъзва. Чувудар патал Муса датІана имандин лап чІехи муаллим яз хъана.

Муъмин — Аллагъдин рекъел алай кас.

Муьгъуьббат — цІийи Икърарда муьгъуьббатдикай жуваз кІани кас гъевесар иликъардай алатдиз элкъуьриз кІан хъуникай хъиз ваъ, гзафни-гзаф инсан вичихъ авай вири, гъатта вичи вични кІани кас патал къурбанд ийиз гъазур хъуникай рахазва. Аллагъдиз инсанар кІан хъунухъ къалурай виридалай виниз тир чешне — Иса Месигъ хашунал къурбанд авуна къиникъ я.

Нинев – кьудрат авай, амма инсаф авачир Ашур пачагьлугьдин меркез. И пачагьлугьди исраилвийриз душманвал ийизвай. Иниз Аллагьди Юнус пайгьамбар ракьурнай: ада анин гунагь-кар агьалийриз, абуру гунагьрикай кьил кьакьуд тавуртIа, абур терг ийидайдакай хабар гун лазим тир. Юнусан вязинилай гуьгьуьниз Ниневидин агьалияр гунагьрикай туба авунай, ва Аллагьди абуруз регьим авунай.

Нуьгь – Дегьзаманда Аллагьди рекьяй акъатнавай инсаният терг авун, анжах михьи кас тир Нуьгьни адан хизан тун кьетIнай. Нуьгьа Аллагьдин эмирдалди чIехи гими туькIуьрна. Ам хизанни галаз гимида акьахайла, вири дуьньядал яд акьалтна. Анжах са гьа и хизан хилас хьана, цIийи инсаният гьадалай арадал атана (кил. Хьунухь ктабдин 6-9-лагьай кьилериз).

Нуьсрет – кил. «Хийир-дуьа».

Пайгьамбар – Аллагьди Вичин кьастуникай инсанриз хабар гун патал хкянавай кас. Пак Руьгьдин таьсирдик кваз рахаз, пайгьамбарри неинки гележегда жедай крарикай лугьудай, абур гьакI чIуру крар винел акьудзавайбур хьиз ва несигьат-дарар хьизни рахадай, абуру инсанриз абуру туба авунихь ва Аллагьдин рекьел атунихь эвер гудай. Абуру Месигь дуьнья-ядиз атуникай Ам гьеле хадалди лап фад виликамаз лагьанай. Исадин аямдал кьведалди Исраилда гзаф пайгьамбарар авай. Пайгьамбаррикай гзафбуру вязерин ктабарни кхьенай. Гьа ктабар чувудриз кIандай. Гзафни-гзаф Яшай пайгьамбардин, Еремиягь пайгьамбардин ва Зеки пайгьамбардин ктабар гьилера жедай. Инжилдани пайгьамбаррин тIварар кьунва – абур имандал алай, Пак Руьгьдин кьуватдалди рахазвай ва чпиз Аллагьди ашкара авурди амайбурузни ахьай-завай ксар я.

Пак – Пак Каламда и гафуни сифтени-сифте Аллагьдин лишанар кьалурзава. Ам паталди кьилди чара авунвай, Гьадаз талукь тир затIаризни гьакI лугьуда: Аллагьдин КIвализ, ибадатдин вахтунда лазим жедай шейэриз ва Аллагьдиз икрамзавай инсанриз (Сифтегьан Икьрарда – Исраилдин халкьдиз, ЦIийи Икьрарда – иманийрин КIватIалдиз). Ихьтин инсанриз чи таржумада «Аллагьдиз талукьбур» ва я «Месигьдиз талукьбур» лугьузва. Идалайни гьейри, и гафуни хсуси михьивилин ва Руьгьдин рекьяй тамамвилин виниз тир дережани кьалурзава.

Пак Калам – кил. «Калам».

Пак Руьгъ – кил. «Руьгъ».

Пачагълугъ – кил. «Аллагъдин Пачагълугъ».

Песагъ сувар – са мус ятІани чувудар Мисридин лукІвиликай азад авун рикІел хуьн яз гатфарин вахтунда къейд ийидай чувудрин къилин суваррикай сад. Аллагъдиз икрам авун патал дегъзаманда Песагъ суварик чувудар вири Исраилдай ва маса уьлквейрай Ярусалимдиз къведай. Песагъдилай гуьгъуьниз гъасятда Тили фарин сувар гатІундай. Ам ирид юкбуз давам жедай. Са гъафтедин къене чувудри, Мисридай тади кваз катун ва а ЧІавуз тинидик хемир кутадай мумкинвал авачирди рикІел хкун яз, анжах хемир квачир фу недай. Инжилда Песагъ ва Тили фарин суварар са сувар яз гъисабзава. Гъа йикъара Иса Месигъ хашуниз янай ва Адал чан хтанай. Песагъдикай месигъяр патал къилин сувар – Месигъдал чан хтай сувар хъана. «Песагъ» гъакІни и суварин нагъардизни, яни кърбанддин кІелезни, лугъуда.

ПилатІ – Римдин сердер. Исадиз къиникъин жаза гайи ЧІавуз ПунтІи ПилатІа Ягъудат вилайт идара ийизвай (чи аямдин 26-36-лагъай йисар). Гъукумдин амай вири идараяр гъадаз табий тир ва абуруз ада тестикъ тавунмаз къиникъин жаза гудай ихтияр авачир. Санлай къачурла, аданни чувудрин къилевайбурун араяр къайибур тир. Вилайтда гългъулаяр тахъун патал ПилатІ мукъвал-мукъвал чувудриз кІандайвал авуниз мажбур жедай.

Рагъаб – Фелистин къачур ЧІавуз чувудри Нунан хва Шуайдин гъилик кваз сад лагъайди яз кър Еригъан шегъерда уьмуьр тухвай ява паб (кил. Нунан хва Шуай 2, 6-къ.).

Рагъил – чувуд халкъдин бан-буба Якъубан къве папакъай (Лиядихъ галаз санал) са паб. Адан тІвар чувуд вири дидеяр къалурзавай ярж хъиз къун адет хъанвай.

Рабби – И гафуни Аллагъдин ТІвар къалурзава, И тІвар алаз Аллагъ Мусадиз ва исраилвийриз ашкара хъанай (ЭхкъечІун 3:14-15). Ам дуьм-дуьз гъикІ лугъудатІа чаз малум туш.

Раббинин Суфра – Сифтегъан месигъяр, Иса Месигъдин гафариз муьтІуьгъ яз, фу ЧІук-ЧІук авун ва чехир цун патал мукъвал-мукъвал кІватІ жедай. ИкІ абуру Вич хашуниз ядалди вилик Месигъди Вичи гъа икІ авурди, ва фазни чехирдиз Вичин Беденни Иви лагъайди рикІел хкун яз ийизвай. Месигъди авур кърбанддик чпин пайни квайди тестикъарун патал,

месигыйри гъа икI ийизвайди я. И саягъда суфра кутуниз лезгийри «гъейиф» лугъузва.

Рим – ЦИийи Икъарда къалурнавай вахтара Рим шегъерди Къулан гъул элкъуърна къунвай гзаф уьлквейар вичиз муьтлуьгъ авунвай, гъабурукай яз Фелистинни. Римдикай къиле пачагъ авай чIехи гъукуматдин меркез хъана. Фелистинда, амай табий уьлквейра хъиз, римвийри чпин къушунар акъвазарнавай ва гъар са аксивилиз инсаф тийиз кар къазвай. Идахъ галаз санал са пачагълугъ хъуни уьлкведин жуьреба-жуьре паярин арада мадарат вилик финиз ва санай саниз цIийи фикирар чукIуниз рехъ ачухзавай. Рим шегъердин ватандашриз (абурукай яз илчи Павелазни) вири пачагълугъдин чилерал къетIен ихтиярар ганвай, месела, дуванда абуруз чпин дуван анжах пачагъди авун тIалабдай ихтияр авай.

Руьгъ – Аллагъдин Руьгъ. Адаз, Бубадизни Хциз хъиз, Аллагъдин вири ерияр хас я. Инжилдай аквазвайвал, Иса Месигъдихъ иман авур инсанри Пак Руьгъ къачузва. Ада абуруз несигъатар ва къуватар гузва.

Садум (ва Гамур) – къадим шегъерар. Абурун агъалийрин явавилез килигна Аллагъди абур цавун цIалди канай. И тарихдикай Хъунухъ ктабдин 19-лагъай къиле ахъайнава.

Сакъаяр – ЦИийи Икъардин вахтара чувудрин диндин къилин хилерикай са десте. Меслегъатдин векилрикай гзафбур, чIехи хахамар ва абуруз мукъва тир ксар, сакъаяр тир. Муькуь кIеретIдилай, фарисейрилай, чара яз, сакъайри Пак Каламдин нуфуз кваз къазвай ва абур сиверай сивериз физвай къисайрин чIалахъ тушир. Къилди къачуртIа, абур Къияматдин юкъуз, Аллагъдин вилик акъвазун патал, вири къенвайбурал чан хтунихъ агъазвачир.

Самарият – Фелистиндин вилаят. Ам Ярусалимдилай кефердихъ ва Галилейдилай къибледихъ галай. Анин меркез шегъердин тIвар Самарат тир. Са вахтара и вилаят Ашур пачагълугъдик акатзавай. А чIавуз маса уьлквейрай атай агъалияр и вилаятдиз ракъурнай. Уьлкведа амуькбай исраилвийрин ва маса уьлквейрай куьч хъана атайбурун эвледрикай самариятвияр хъана.

Самариятвияр – Ягъудатдивай кефер пата, Самарият вилаятда уьмуьр тухузвай халкъ. Самариятвийри, чувудри хъиз, Мусадин Къанун кваз къазвай, амма адан гъавурда масакIа акъазвай. Къилди къачуртIа, абуру Аллагъдиз икрам Ярусалимда ваъ,

Гаризим дагъдал, чпин къилин пакхана авай чкада ийидай. Чувудрини самариятвийри садбуру муькуьбур гьакъикъи диндивай къакъатнавайбур яз гьисабзавай ва садбур муькуьбурухъ галаз рахунни тийиз алахъдай.

Сарра – Ибрагъиман паб, абур къведни санал Аллагъди хкъянай. Хкъядалди вилик адал Сара тІвар алай, амма адаз Аллагъди цІийи тІвар гана – Сарра. Ада гъуьлуьхъ галаз сиягъатрин вири четинвилер пайна, Аллагъдиз вафа хуьз амуькъна ва Ада гайи гафар къилиз акъатунал вил алаз хъана. Вири уьмуьрда ам аялар тежез хъанай, анжах лап къуьзуь хъайи чІавуз ада Ибрагъимаз хва Исакъ хана.

Сив хуьн – Пак Каламдин вахтара и келимади тІуьникай тамамдиз къерех хунухъ, са къадар вахтунда (адет яз, са йикъан къене) гъатта ядни хуьн тавун къалурзавай. Гъа икІ инсанди вич Аллагъдал ихтибардай, Адаз вичин вафа къалурдай, Адавай гъил къахчун ва куьмек тІалабдай. Бязи йикъара вири чувудар патал сив хуьн мажбур кІвалах тир, месела, гъар йисуз къейддай Регъимдин юкъуз. И юкъуз чувудри Аллагъдивай чпин гунагърилай гъил къахчун тІалабдай. Бязи чувудри, иллаки фарисейри, чпел алава яз сив хуьнар къачудай. Иманийрин къилдин кІватІалдивайни, чпиз санал са гьихътин ятІани къетІен себеб аваз дуьяр авун лазим хъайи береда, сив хуьз жедай.

Сигъан – Ярусалим шегъер алай кІунтІарикай сад. Инал Аллагъдин КІвални алай. Гъавиляй Сигъан тІварцІи гагъ-гагъ Ярусалим ва гъакІни виче Аллагъдихъ галаз эбеди яз михъи ксари уьмуьр тухудай цавараллай Ярусалим лагъай манаярни гузва.

Синагуг – чувудар санал кІватІ жедай кІвал. Ана чувудри санал дуьа ийида ва Пак Калам кІелда. Синагугда кІватІ хъайи вахтунда гъатта адетдин касдивайни Пак Каламдай са чІук кІелиз, ахпа вичи кІелайдан баян ва я несигъат гуз, кІватІ хъанвайбурухъ элкъвена рахаз жедай. Аллагъдин КІвале хъиз, синагугра къурбандар ийидачир. Чувудри уьмуьр тухузвай гъар са шегъерда гъич тахъайтІа са синагуг жедай.

Синай – Синайдин зуракІ-атІадал (гилан Египет) алай дагъ. И дагъдал Аллагъди чувуд халкъдихъ галаз Икърар кутІунна ва адаз Муса арада аваз Къанун гана.

Сифтегъан Икърар – кил. «Икърар».

Смаил – пайгъамбар ва Израилдин гъаким. Ада Шаулан ва ахпа Давудан къилел, пачагъвал ийидай ихтияр гун яз, чѐм гуьцІ-най. Адан тарихдикай 1-Пачагъар (1-Смаил) 1-19-къилера ихтилатнава.

Сулейман – Давудан хва, Давудалай гуьгъуьниз Израилдин пачагъ (чи аямдал къведалди 10 лагъай асир). Сулейман вичин арифдарвилелди машгъур хъанай. Ада пачагъвал авур аямда Израилдин гъукуматди цуьк ахъайнай. Сулеймана Ярусалимда Аллагъдин сад лагъай КІвал эцигнай. Акъван чІавалди исраилвийри Аллагъдиз икрам санай-саниз тухузвай Гьалтунин Алачухда ийизвай. Сулейманан тІварцІихъ галаз Сифтегъан Икърардин бязи ктабарни алакъада ава: Келимаяр, Муаллим, Манийрин Мани.

Сулейманан ширас – Аллагъдин КІвалин дараматдин рагъэкъечІ-дай патахъай авай ва чпел къав алай гуларин жерге. Аник гзаф инсанривай кІватІ жез хъун мумкин тир.

Таврат – Муса пайгъамбардин вад ктаб. И ктабра дуьнья халкъ авуникай, сифте яз Аллагъдин ван хъайи муъминрикай, Израилдин халкъдин тарихдикай, ам Мисрида (Египетда) лукІвеликай азадна, адаз Къенан гуникай ва маса крарикай кхъенва. И ктабра гъакІни Аллагъди Израилдин халкъдиз авур весиятарни гъатнава. Къанунда авай виридалайни важиб авай къайдаяр Аллагъди Мусадив вугана ракъурна лугъуз, и ктабдиз «Мусадин Къанун» тІварни ганва.

Тавратдарар – Къанун хъсандиз чидай ва адан тарсар маса чувудриз чирдай ксар. Тавратдарар халкъдин патай зурба гуьрмет авай инсанар тир. Абурукай гзафбур Меслягъатдиз хкъанавай.

Тилмиз – ЦІийи Икърарда Руьгъдин жигъетдай рехъ къалурзавай касдин, эвелни-эвел Иса Месигъдин, лап мукъва терефдарар.

Туба авун – Инсанди, вичин виликан уьмуьр гунагъар квайди ва Аллагъдиз лазим туширди къатІуналди, вичин гунагърилай Аллагъдивай гъил къахчун тІалабава ва гележегда гунагъар хъийидач лагъана гаф гузва (кил. «Аллагъдин рекъел атун»).

ТІвар – Пак Каламдин вахтара тІвар ам нел алатІа гъадан зат къалурзавай ибара хъиз къабулзавай. Тилмизри са вуч ятІа-ни «Месигъдин тІварцІелай» ийизвайтІа, абуру и кар Адан къастуналди ва Адан къуватдалди ийизвай.

ТІили фарин сувар – кил. «Песагъ сувар».

Фарисеяр – Цийи Икъардин вахтара чувудрин диндин кылин хилерикай са десте. Абур неинки анжах са Пак Каламдин весиятар, гъакИни чеб сивяй сивиз физ гзаф къадарда авай къисайрин макъсадар мукъфдивди кылиз акъудиз алахъзавай.

Харж кІватІдайди – чкадин агъалийрикай яз харж кІватІдай кас. Ада Римдин империядин хазинадиз налукар кІватІдай. Харж кІватІдайбуру мажусивиле авай Римдин гьукумдихъ галаз санал кІвалахзавайвиляй, чувудриз абур гзаф такІандай (икІ санал кІвалахун абурун Къанундихъ галаз къазвачир). Идалайни гъейри, харж кІватІдайбуру агъалийривай абуру чпин чІехибуруз гун лазим къадардилай гзаф пул къачудай, артуханди чпиз тадай.

Хахам – Гьалтунин Алачухда ва Аллагъдин КІвале къурбандар ийизвай ва диндин маса мажбурнамаяр кыле тухузвай кас. Хахамар анжах Гъарунан эвледрикай жадай. Хахамар 12 дестедиз пай хъанвай ва абуру нубатдалди чпин везифаяр кылиз акъудзавай. Хахамрин кыле кылин хахам акъвазнавай.

Хаш – Иса Месигъдин вахтара Римдин империяда виридалайни чІехи тахсиркарвилер авур ксар къиникъиз акъудун патал гъиликдай алат. Ам чиле акІурнавай гулуникай ва дуъз пІипІ алаз адал тІулаба алкІурнавай къулуникай ибарат я. Хашуниз ягъуниз акъуднавайбур хашунал кутІундай ва я михер яна алкІурдай, яргъалди фидай азабрик рекъин патал гъанал тадай; ихътин жаза виридалайни гзаф зегъле тухудайди ва беябурвал галайди яз гъисабдай. Жаза кылиз акъудзавай чкадал тахсиркарди вичин хашунин тІулаба къул вичи тухун лазим тир – гъа им «жуван хаш тухун» лагъай чІал я. Иса хашуниз ягъайдалай гуьгъуьниз жазадин и алатдикай, аксина, Исадилай къевзвай хилас хъунин ва уьмуьрдин лишан хъана.

Хийир-дуъа – И гафуникай гзаф манайра аваз менфят къачун мумкин я. (1) Аллагъди инсандиз хъсан паяр гузва; (2) са касди масадаз Аллагъдин патай ихътин паяр гун тІалабзава; (3) чувуд чІалал и гафунихъ пуд лагъай манани ава: и паяр агакъбай касди разивилелди Аллагъдин тариф ийизва (таржумайра и манаяр жуьреба-жуьре гафаралди лугъузвай чкаяр тІимил гьалтзавач).

Хиласвал – Пак Каламда и гафуни инсан ва я санлай са халкъ душманрикайни хатавилерикай хилас авун яз Аллагъди гузвай

куъмек къалурзава. Амма лап виниз дережадин метлебда и гафунихъ иманияр гунагъдин гьукумдикай азад авунин, Аллагъдихъ галаз рафтарвал ийидай ва эбеди умуьр къачуз жедай мумкинвал хьунин мана ава. Инжилди къалурзавайвал, ихътин мумкинвал Иса Месигъ хашунал къиникьи ва ахпа Адал чан хтуни гузва. Месигъдихъ, Хиласкардихъ иман авуналди, инсанди хиласвал къабулзава.

Худум – хеси авунвай итим. Къадим вахтара гзаф халкъарин пачагърин гьаремар худумри хуьн адет тир (чувудрихъ ахътинбур авачир). Гзаф вахтара худумрихъ пачагъдин тавханайра Чехи нуфуз жедай, абур ана виниз тир дережада жедай, гьавилай гзаф вахтара «худум» гаф «тавханайра къуллугъзавайди» лугъдай ибарадиз мукъва жедай.

Цаварин Пачагълугъ – И ибара Магъаялай атай Шад Хабарди мукъвал-мукъвал «Аллагъдин Пачагълугъ» ибарадин чкадал гъиликзава (кил. «Аллагъдин Пачагълугъ»).

Цик акахьун къачун – диндин лап важиб авай адетрикай сад. Цик акахьун къачуни инсан гъахъ-михьи хьун ва ада вич Аллагъдиз бахш авун къалурзава. Инжилда цик акахьун къачунин къве жуьредикай лугъзува. Эвелдай Ягъя пайгъамбарди Аллагъдин рекъел атай ва Аллагъдин къаст къилиз акъудун къетI авур инсанрив цик акахьун къачуз тазвай. Иса Месигъдал къена чан хтайдалай гуьгъуьниз цик акахьун къачунин метлеб мадни гзаф деринди хъана: инсан вичин виликан гунагърив ацIай умуьрдикай къерех жезва, налугъуди ам рекъизва, амма ахпа цIийи умуьрда Месигъдихъ галаз сад яз умуьр тухун патал адал чан хквезва. ИкI цик акахьун къачурбурув Пак Руьгъ агакъда.

Цийи Икърар кил. «Икърар».

Цуд-Шегьер – сад хьанвай цIуд шегьер. Абур Галилей гьуьлуьвай къибле пата, чувудри ваъ, маса халкъари умуьр тухузвай чкада авай.

Чан хкун – кил. «Чан хтун».

Чан хтун – беденда аваз умуьрдал хтун. Инжилдин вахтара гзаф чувудар Къияматдин юкъуз вири инсанрал чан хкведайдахъ ва абур Аллагъдин дувандин вилик акъваздайдахъ агъунвай. Амма къейи инсанрал Исади гъясятда чан хкун ва ахпа Адал Вичелни къейидалай къулухъ чан хтун Ада къалурай аламатрикай лап чIехиди тир.

Чувудар – Якъубалай арадал атанвай халкъ. И гаф гагъ-гагъ «Исраилдин рухвар», «исраилвиар» ибарайралди эвез ийизва.

Шад Хабар – Вичикай Сифтегъан Икърарда лагъанвай Шад Хабардикай инсанриз муштулухар Иса Месигъ чилел атай чІавуз ганай. Ам Аллагъдиз инсанар кІанзавайвиликай ва Ада абур патал чилел Вичин Хва ракъруникай ибарат я; Иса Месигъ хашунал къин ва ахпа чан хтун себеб яз вири инсанар патал гунагърикай ва эбеди ажалдикай хилас жедай рехъ ахъа хъана. И Хабардикай, лап эвелдилай эгечІна, месигъийрин имандин бине хъанва.

Шагъидвилин Алачух – кил. «Гъалтунин Алачух».

Шемас – иманийрин кІватІалда къуллугъзавай кас. Абур иманийрин кІватІалда авай чпиз куьмек герек тир инсанрихъ гелкъвезвай (Крар 6) ва кІватІалдин кыле акъвазнавайбуруз куьмекар гузвай.

Шуай – чувуд чІалалди «Йешуа». Ам «Реббиди хиласзава» лагъай чІал я. Мусадиз куьмекзавайди. Муса къейидалай къулухъ Нунан хва Шуай чувудрин регъбер хъана. Адан гъилик кваз чувудри Къенан – Аллагъди чпиз гуда лагъана хиве къур уьлкве къуна ва ана уьмуьр тухуз ацукъна. Ихътин тІвар маса ксарални алай.

Эбеди уьмуьр – ЦІийи Икърарда чилин винел даим яз ваъ, цІийи дуьньяда Аллагъдихъ галаз гуьзел ва са къайгъуни авачир уьмуьр тухуниз икІ лугъзва. Иманияр патал ихътин уьмуьр гъеле чи дуьньяда амаз, чилел абурув ажал агакъ тавунмаз гатІун жезва, амма а уьмуьр Аллагъди абуруз чилел абурун уьмуьр куьтягъ хъайила, тамамдиз багъишда.

Эсав – Исакъан хва, Якъубан чІехи къветхер-стха. Садра, гишин хъанваз, ада вичин сифтегъанвал Якъубаз чІиргъиндихъ маса ганай. Идалай гуьгъуьниз Якъуб сифтегъанди яз гъисабиз хъанай.

Юнус пайгъамбар – Аллагъдин пайгъамбар. Юнус пайгъамбардин ктабди Аллагъди ам исраилвийрин душман тир инсаф гвачир Ашур пачагълугъдин меркез Ниневидиз ракъруникай суьгъбетзава. Юнусаз, и тапшуругъдикай къил къакъудна, гимида аваз маса патахъ физ кІан хъанай, амма Аллагъди гимидал тІурфан ракъурнай, ахпа гуьлуьн зурба гъетре Юнус туькъуьннай ва ам гъетрен къене пуд юкъуз хъанай. Ахпа гъетре ам вичин къеняй ахкъуднай, ва ам Ниневидиз рекъе гъатнай.

Юсуф –

- (1) Якъубан цИкьвед хцикай сад. Адалай Исраилдин халкъдин къве тайифа хъана: Ифраим ва Манаше (кил. Хъунухъ ктаб 37-50). Гуьгъуьнлай ихътин тIвар гзаф маса инсанрални эцигнай.
- (2) Иса хайи Руш Майраман гъуьл. Гъа вахтарин адетри къалур-завайвал, чувудри ам Исадин буба яз гъисабзавай.

Ягъуд – Якъубан цИкьвед хцикай сад. Адалай Исраилдин тайифайрикай сад хъана. А тайифа авай Исраил уьлкведин вилайтдиз, Ягъудан тIвар сеbeb яз, Ягъудат тIвар гана. Исраилдин пачагъ Давуд ва адан эвлед Иса Месигъ Ягъудан тайифадикай тир. Абур къведни Ягъудатдин Бетлегъем шегъерда дидедиз хъана. Гуьгъуьнлай ихътин тIвар гзаф маса инсанрални эцигнай. Инал, къилди къачуртIа, Месигъ маса гайи тилмиз Ягъуд Искариятан тIвар къаз жеда.

Ягъудат – Фелистиндин къибле пата авай вилайт. Адал и тIвар Исраилдин тайифайрикай садан бан-буба тир Ягъудан тIвар-цIелай атанва.

Ягъя –

- (1) «Инсанрив цик акахъун къачуз тазвай Ягъя» (кил. «Цик акахъун къачун»). Чи таржумада и ибара «Ягъя пайгъамбар» яз ганва. Месигъ къведайдакай виликамаз лагъай ва Ада Вичин къуллугъ ийиз гатIунай вахтунин лап эвелда Адав цик акахъун къачуз тур пайгъамбар. Месигъдин гафарай, Ягъя «папари ханвайбурулай» виридалайни чIехиди тир.
- (2) Илчи Ягъя, Зебедеян хва ва илчи Якъубан стха, Месигъдин цИкьвед тилмиздикай сад. Исадиз ам къетIендаказ кIандай. Ам Шад Хабар, пуд чар ва Керемат ктабар кхъей кас яз къабулун адет хъанва.
Ихътин тIвар маса ксарални алай.

Якъуб – Исакъанни Ребекъадин къве хцикай сад. Якъуб вичин къветхер-стха Эсавалай гуьгъуьниз ханатIани, Аллагъди гъам хкъяна. Якъубаз сифте яз хайи хцин ихтиярар гана. Адан цИкьвед хцикай чувуд халкъдин цИкьвед тайифа арадал атана. Якъубаз Аллагъди гайи «Исраил» тIвар адан эвледрал – чувуд халкъдал акъалтна. Гуьгъуьнлай и тIвар маса ксарални эцигнай, месела, Исадин илчийрикай садал.

ЯхцIурни цIуд лагъай йикъан сувар – чувудрин диндин къилин суваррикай сад. Ам Песагъ сувар къейд авуна яхцIурни цIуд

югъ алатайдалай гуьгъуьниз, бегьер кІватІ хъувурдалай къу-
лухъ кьиле тухудай. И суварин юкбюз Месигьдин тилмизрик
Пак Руьгъ акатдай.

Яшай пайгъамбар – Сифтегъан Икърардин лап машгъур пай-
гъамбар. Ада чи аямдал къведалди VIII лагъай асирда уьмуьр
тухвана. Иса Месигъ чилел хадалди 700 йис къван амаз Яшай
пайгъамбарди Исадин уьмуьрдин гзаф вакъиайрикай вили-
камаз лагъанай.

Пулуниң дережаяр

Ракъун пулар	Гъикъван ятІа	Куькай ятІа
Талант	6000 динар	гимиш
Гимиш манат	100 динар	гимиш
Къуд драхма	4 динар	гимиш
Къве драхма	2 динар	гимиш
Гимишдин пул	1 динар	гимиш
Динар	1 динар	гимиш
Къара пул	1/16 динар	цур
Кепек	1/64 динар	цур
Чет кепек	1/128 динар	цур

1 динар адетдин зегъметкешдин са йикъан мажиб тир.

Заланвилинни кѣнен кѣдарар

Тварар	Гѣкѣван ятѣа
Гирванка	330 г
Киле	1,1 литр
Сатун	13 литр
Бат	29 литр
Метратѣас	32 литр
Чкѣур	400 литр

Мензилдин кѣдарар

Тварар	Гѣкѣван ятѣа
Кѣуѣнт	46 цм
Юкѣ	71 цм
Истад	185 м
Кишдин мензил	925 м

Тафаватар

Инал чна чи таржумада гъиликнавай текстерилай тафават тир ва чеб гъилелди кхъенвай маса ктабра авай чкаяр къалурзава:

- МатІ. 5:44 Амма За квез лугъузва хьи, жуван душманарни кІан хъухъ, куьн хурук кутазвайбурун гъакъиндай дуъа ая. Квез лянет ийизвайбурукай хъсандиз рахух ва куьн такІанбуруз хъсанвилер ая.
- МатІ. 6:6 Дуъа ийидайла, жуван кІвализ гъахъна, рак агална жуван чинебан Бубадиз дуъа ая. Чинебанди яз аквазвай ви Бубади ваз аквадай суваб ийида.
- МатІ. 6:13 Темягърикай яргъаз ая, шийирдикай хуьх На чун.
- МатІ. 17:20-21 – Куь иман зайиф тирвиляй, – лагъана Ада, – За квез рикІивай лугъузва: куь иман финдин твар къван авайІа, квевай и дагъдиз «Инлай анихъ хъухъ» лагъана эмир гуз жедай, дагъни анихъ жедай. Квехъ ахътин иман аватІа, квейлай алакъ тийидай гъич са карни жедач. И жин масакІа ваъ, анжах дуъадалдини сив хуьналди чукуриз жеда.
- МатІ. 18:10-11 Килиг гъа, ихътин гъвечІибурув рикІивай эгечІ, абурун малаикар датІана цавараллай Зи Бубадин вилик ква. Инсандин Хва, телеф хъанвайбур жагъана, абур хиласиз атанвайди я.
- МатІ. 23:13-14 Гуж я квез хъанвайди, тавратдарарни фарисеяр, къве чин алайбур! Куьне инсанриз Цаварин Пачагълугъдиз фидай рак агална. Я куьн аниз гъахъзавач, я аниз физ кІанзавайбур куьне ахъайзавач. Гуж я квез хъанвайди, тавратдарарни фарисеяр, къве чин алайбур! Куьне хендедайрин кІвалер незва ва къве чин алаз яргъалди дуъа ийизва: гъа кардай квез генани чІехи дуван ийида.

- МатІ. 25:30 И виже текъведай лукІ мичІи къежел гадара, ана жедайди шел-хвал ва сарар регъуьнар я. Нихъ ван къведай япар аватІа, гъадаз ван атурай!
- Мрк. 7:15-16 Къеция инсандин къенез физвай гъич са затІунивайни ам чиркин ийиз жедач, инсан чиркин ийизвайди адай вичяй акъатзавай гафар я. Нихъ япар аватІа, гъадаз ван атурай.
- Мрк. 9:43-44 Ви са гъили вун гунагъ ийидай йикъаз гъизватІа, вуна ам атІутІ: къве гъил кваз жегъеннемдин хкахъ тийидай цІуз аватдалди са гъил кваз даим ацІай уьмуьрдиз гъахъун хъсан я. Жегъеннемда, лагъайтІа, сурун пІаркІвни рекъидач, цІайни хкахъдач.
- Мрк. 9:45-46 Ви са кІвачи вун гунагъ ийидай йикъаз гъизватІа, вуна ам атІутІ: къве кІвач кваз жегъеннемдин цІуз аватдалди са кІвач кваз даим ацІай уьмуьрдиз гъахъун хъсан я. Жегъеннемда, лагъайтІа, сурун пІаркІвни рекъидач, цІайни хкахъдач.
- Мрк. 11:25-26 Квез са никай ятІани хъел аваз хъайитІа, дуьаяр ийизвай чІавуз а касдила гъил къахчу, цавараллай куь Бубадини куь тахсиррилай гъил къахчуда. Куьне гъил къахчун тавуртІа, цавараллай куь Бубадини куь гунагърилай гъил къахчуда.
- Мрк. 15:27-28 Адахъ галаз санал къилдин хашариз къве къучини янай: сад Адан эрчІи, муькуьдини – чапла патахъай. Пак Каламдин гаф къилиз акъатна: «Ам зулумкарикай яз гъисабна».
- Мрк. 16:9-20 И аятар лап къадим гъилин кхъинра гъалтзавач.
- ЛкІ. 17:35-36 Къве папа са регъве техил регъведа: абурукай сад къахчуда, муькуьди тада. Къвед никІе жеда: абурукай сад къахчуда, муькуьди тада.
- ЛкІ. 22:43-44 И аятар лап къадим гъилин кхъинра гъалтзавач.
- ЛкІ. 23:16-17 ГъакІ хъайила, за Адаз са-къве къамчи вегъена ахъая лагъана эмирда. Адаз кІанзавайдини суварин йикъаз талукъ яз къазаматда авай са кас ахъай хъувун тир.

- ЛкІ. 23:34 Нуькерри Исадин пекер чип вегьена чпин арада пайна.
- Ягь. 5:3-4 А кьурарик гзаф азарди кьунвайбур: буьркьубур, кьецІибур, фалужди ягъайбур кьатканвай. Гагь-гагь Реббидин малаик эвичІадай ва ада цик ктаддай. Гьа чІавуз цик акахьун кьачур сад лагъай кас гьихьтин хъайитІани азардикай сагь хъжедай.
- Ягь. 7:53—8:11 И аятар лап кьадим гъилин кхьинра гьалт-завач.
- Кр. 7:36-37 Атана абур яд авай чкадив агакьна. «Ингье, ина ядни ава, — лагъана худумди, — Цик акахьун кьачудайла, зи вилик пад ни кьада?» «Вири рикелди иман ийизватІа, цик акахьун кьачуртІа жеда» лагъана ФилипІа. «Иса Месигь Аллагьдин Хва тирдахъ за иман ийизва» жаваб яз лагъана везирди.
- Кр. 15:33-34 Абур ана са кьадар вахтунда амукьна, ахпа стхайри абуруз хийир-дуьа авуна, абур иниз ракъурай ксарин патав рекье хтуна. Силава гъана амукьун кьетІна Ягьуд лагъайтІа, Ярусалимдиз хьфена.
- Кр. 24:6-8 Ам гьатта чи Аллагьдин КІвал чиркин ийизни алахънай. Гьа чІавуз чна ам кьунни авунай ва, чи Къанундикай бине кьуна, адан дуван ийиз кІан хъанай. Анжах кьушундин кьилевай Лисиди атана чІехи зулумдалди ам чибурун гъилляй ахкъудна ва ви кьилив ракъурна. Чазни ви патав атун эмирна. Вуна адавай силис кьурла, чна адак тахсирар кутун дуьз кар тирдахъ вунни чІалахъ жеда.
- Кр. 28:28-29 «ГьакІ хъайила, квез чир хьухъ хьи, инсаният хилас хьуникай хабар Аллагьди мажусийрал ракъурзава. Гьабуру ябни гуда». Абур чпи чпин арада гьуьжетар ийиз-ийиз хьфена.

- 1-Птр. 4:14 Месигьдин ТІвар кьунай куь намусдик хкуьрзаватІа, квел нуьсрет ала, им акІ лагьай чІал я хьи, баркалладин Руьгьди – Аллагьдин Руьгьди – квел бине кьунва. Абуру Аллагьдиз асивалзава, куьне, лагьайтІа, Ам машгьурзава.
- 1-Птр. 4:16 Амма са ни ятІани месигьи яз азаб чІугвазватІа, кьуй адаз регьуь тахьурай, вичин къадар-къимет ихьгинди я лугьуз Аллагьдиз шукур авурай.
- 1-Ягь. 5:7-8 Цавал пуд шагьид ала: Буба, Гаф ва Пак Руьгь. И пудни – сад я. Чилелни пуд шагьид ала: Руьгь, яд ва иви, абуру пудани гьа садакай шагьидвал ийизва.
- Рим. 16:23-24 Вичин мугьманпересвиликай за ва иманийрин вири кІватІалди менфят къачузвай Гаяни квез саламар лугьузва. Шегьердин хазина гвай Эрас-тІан ва иманда чи стха язвай Квартан патайни саламар. Кьуй чи Ребби Иса Месигьдин берекат квехь виридахь галаз хьурай. Амин.

Пак Каламдин ктабар

*Агъадихъ Пак Каламдик акатзавай ктабрин сиягъар урус чIалалди
ва лезги чIалалди пуд жуьреда гузва:*

Сифтегъан Икърардин ктабар

Урус	Лезги тамам жуьре	Лезги куьруь жуьре	Лезги атIай жуьре
Бытие	Хьунухъ	Хьунухъ	Хьн.
Исход	ЭхкъечIун	ЭхкъечIун	Эхкъ.
Левит	Леви	Леви	Лв.
Числа	Кьурумда	Кьурумда	Кьрм.
Второзаконие	Киххъей Къанун	Киххъей Къанун	ККъ.
Книга Иисуса Навина	Нунан хва Шуа- якай ктаб	Нунан хва Шуай	Шй.
Книга Судей Израилевых	Гьакимрикай ктаб	Гьакимар	Гьк.
Книга Руфь	Рутакай ктаб	Рут	Рт.
Первая книга Царств	Пачагърикай сад лагъай ктаб	1-Пачагъар	1-Пч.
Вторая книга Царств	Пачагърикай къвед лагъай ктаб	2-Пачагъар	2-Пч.
Третья книга Царств	Пачагърикай пуд лагъай ктаб	3-Пачагъар	3-Пч.
Четвертая книга Царств	Пачагърикай къуд лагъай ктаб	4-Пачагъар	4-Пч.
Первая книга Паралипоменон	Тарихрин сад лагъай ктаб	1-Тарих	1-Трх.

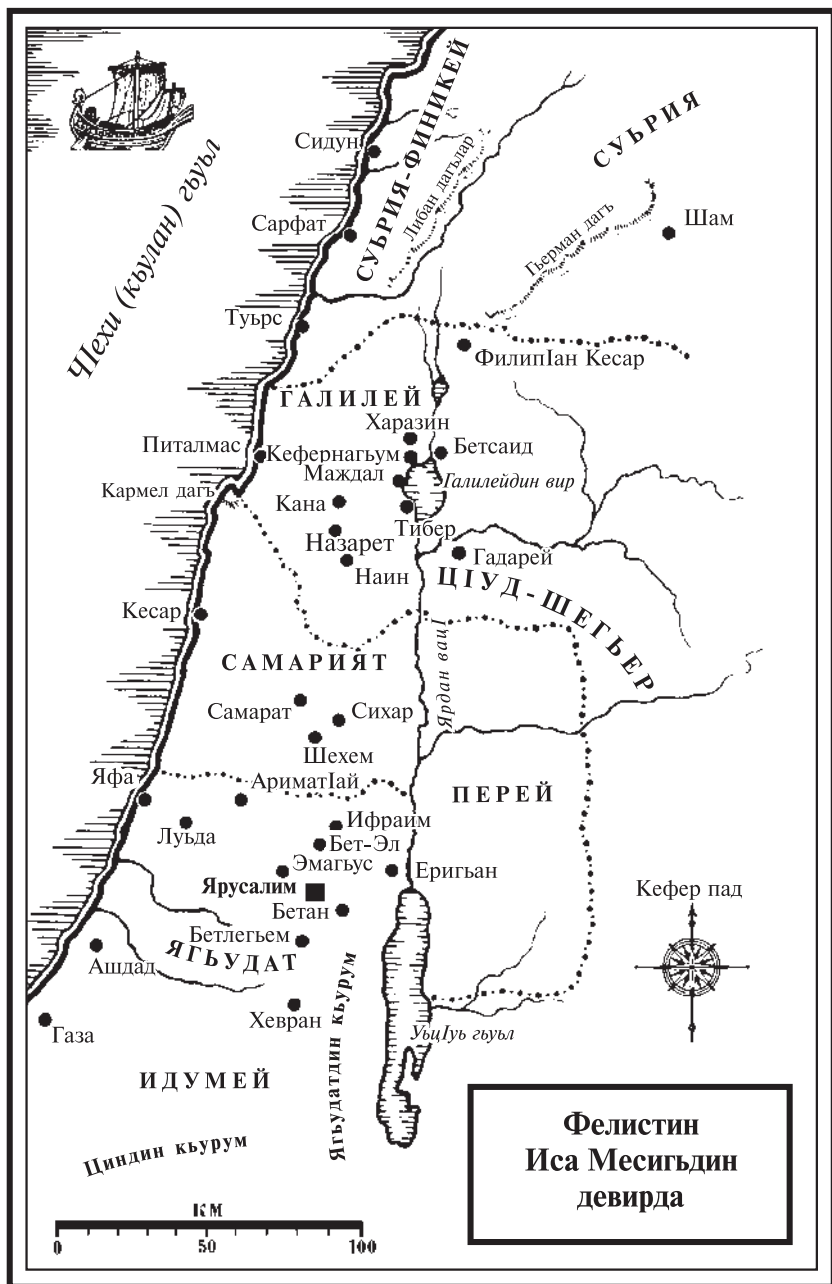
Урус	Лезги тамам жуьре	Лезги куьруь жуьре	Лезги атГай жуьре
Вторая книга Паралипоменон	Тарихрин кьвед лагьай ктаб	2-Тарих	2-Грх.
Книга Ездры	Эзрадакай ктаб	Эзра	Эз.
Книга Неемии	Негьемакай ктаб	Негьем	Нгь.
Книга Есфирь	Эстеракай ктаб	Эстер	Эс.
Книга Иова	Аюбакай ктаб	Аюб	Аюб
Псалтирь	Забур	Забур	Зб.
Книга Притчей Соломоновых	Дерин келимай-рин ктаб	Келимаяр	Дк.
Книга Екклесиаста, или Проповедника	Муаллимдин ктаб	Муаллим	Мл.
Книга Песни Песней Соломона	Манийрин мани ктаб	Мани	Ман.
Книга пророка Исаии	Яшай пайгьамбардин ктаб	Яшай	Яш.
Книга пророка Иеремии	Ермиягь пайгьамбардин ктаб	Ермиягь	Ерм.
Книга Плач Иеремии	Ермиягь пайгьамбардин шел	Шел	Шел
Книга пророка Иезекииля	Зеки пайгьамбардин ктаб	Зеки	Зк.
Книга пророка Даниила	Даниял пайгьамбардин ктаб	Даниял	Дн.
Книга пророка Осии	Гьаши пайгьамбардин ктаб	Гьаши	Гьш.
Книга пророка Иоия	Яил пайгьамбардин ктаб	Яил	Яил
Книга пророка Амаса	Амус пайгьамбардин ктаб	Амус	Амс.

Урус	Лезги тамам жуьре	Лезги куьруь жуьре	Лезги атГай жуьре
Книга пророка Авдия	Абди пайгъамбардин ктаб	Абди	Абд.
Книга пророка Ионы	Юнус пайгъамбардин ктаб	Юнус	Юн.
Книга пророка Михея	Микей пайгъамбардин ктаб	Микей	Мик.
Книга пророка Наума	Нагъум пайгъамбардин ктаб	Нагъум	Нм.
Книга пророка Аввакума	Гъабакъукъ пайгъамбардин ктаб	Гъабакъукъ	Гъб.
Книга пророка Софонии	Цафан пайгъамбардин ктаб	Цафан	Цф.
Книга пророка Аггея	Гъагай пайгъамбардин ктаб	Гъагай	Гъг.
Книга пророка Захарии	Зекери пайгъамбардин ктаб	Зекери	Зкр.
Книга пророка Малахии	Малахи пайгъамбардин ктаб	Малахи	Млх.

Цийи Икърардин ктабар

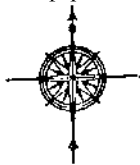
Урус	Лезги тамам жуьре	Лезги куьруь жуьре	Лезги атІай жуьре
Евангелие от Матфея	МатІаялай атай Шад Хабар	МатІай	МатІ.
Евангелие от Марка	Маркалай атай Шад Хабар	Марк	Мрк.
Евангелие от Луки	ЛукІадилаь атай Шад Хабар	ЛукІа	ЛкІ.
Евангелие от Иоанна	Ягьядилаь атай Шад Хабар	Ягья	Ягь.
Деяния Апостолов	Илчийрин крар	Крар	Кр.
Послание Иакова	Якьубан чар	Якьуб	Якь.
Первое Послание Петра	Петрудин сад лагьай чар	1-Петру	1-Птр.
Второе Послание Петра	Петрудин кьвед лагьай чар	2-Петру	2-Птр.
Первое Послание Иоанна	Ягьядин сад лагьай чар	1-Ягья	1-Ягь.
Второе Послание Иоанна	Ягьядин кьвед лагьай чар	2-Ягья	2-Ягь.
Третье Послание Иоанна	Ягьядин пуд лагьай чар	3-Ягья	3-Ягь.
Послание Иуды	Ягьудан чар	Ягьуд	Ягьд.
Послание к Римлянам	Римвийриз чар	Римвийриз	Рим.
Первое послание к Коринфянам	Каринфвийриз сад лагьай чар	1-Каринфвийриз	1-Кар.
Второе послание к Коринфянам	Каринфвийриз кьвед лагьай чар	2-Каринфвийриз	2-Кар.

Урус	Лезги тамам жуьре	Лезги куьруь жуьре	Лезги атГай жуьре
Послание к Галатам	ГалатГвийриз чар	ГалатГвийриз	ГлтГ.
Послание к Ефесянам	Эфесвийриз чар	Эфесвийриз	Эф.
Послание к Филиппийцам	ФилипГвийриз чар	ФилипГвийриз	ФпГ.
Послание к Колоссянам	Каласвийриз чар	Каласвийриз	Кал.
Первое послание к Фессалоникийцам	Саланиквийриз сад лагбай чар	1-Саланиквийриз	1-Сал.
Второе послание к Фессалоникийцам	Саланиквийриз кьвед лагбай чар	2-Саланиквийриз	2-Сал.
Первое послание к Тимофею	ТиматГяз сад лагбай чар	1-ТиматГяз	1-Тим.
Второе послание к Тимофею	ТиматГяз кьвед лагбай чар	2-ТиматГяз	2-Тим.
Послание к Титу	ТитГаз чар	ТитГаз	ТитГ.
Послание к Филимону	Ифлеманаз чар	Ифлеманаз	Ифл.
Послание к Евреям	Чувудриз чар	Чувудриз	Чвд.
Откровение Иоанна	Ягьядин Керемат	Керемат	Крм.

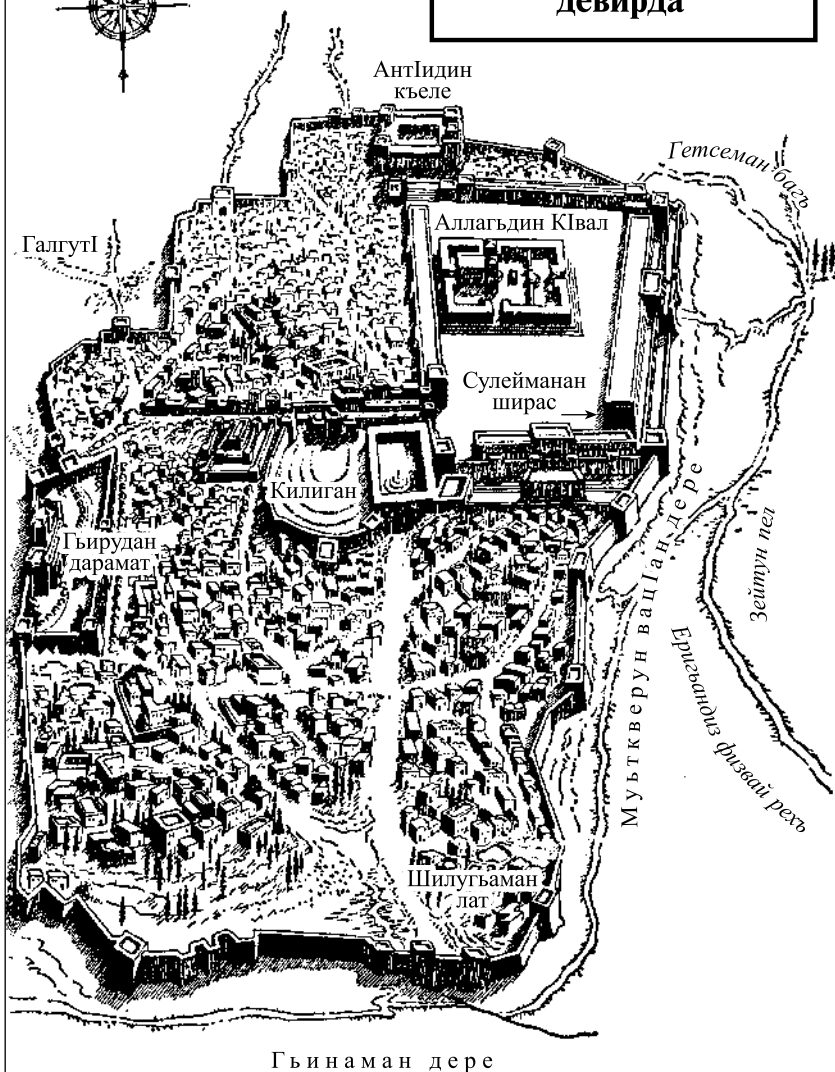

**Фелистин
Иса Месигъдин
девида**

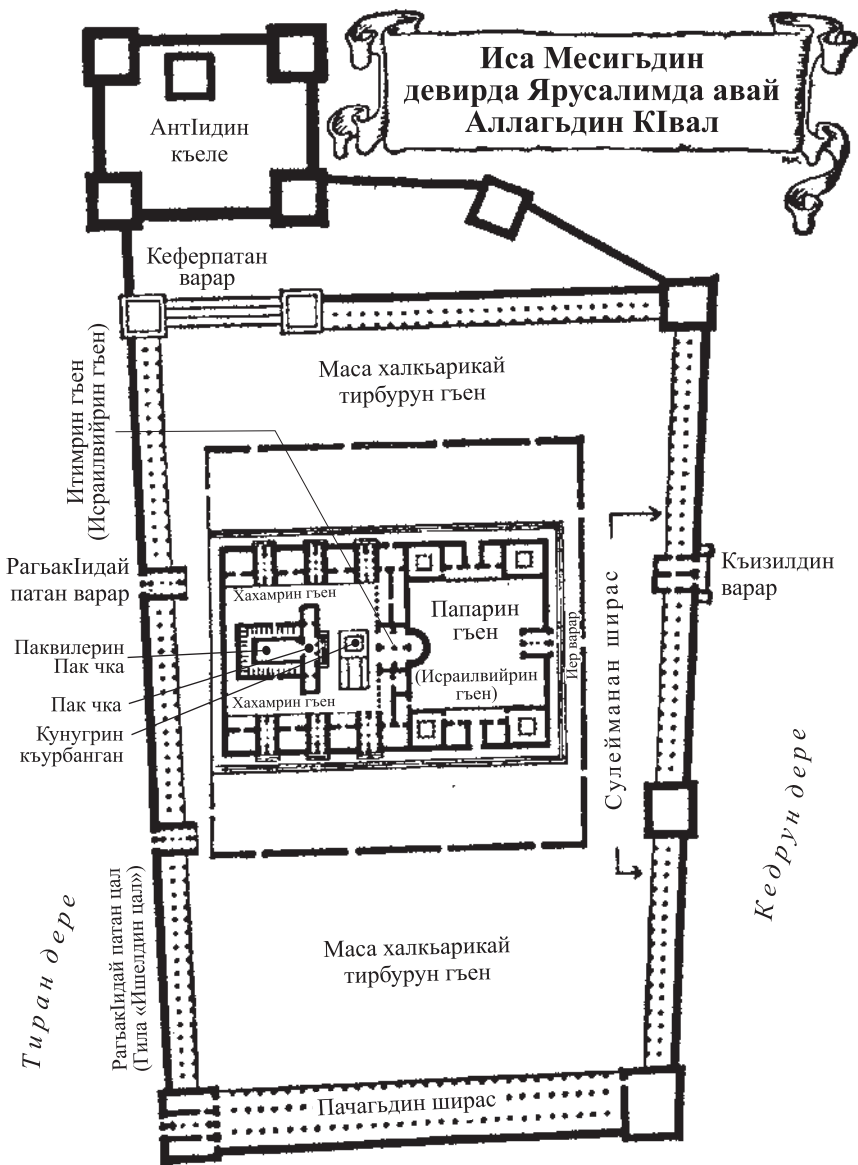
Кефер пад

Ярусалим Иса Месиҗдин деви́рда

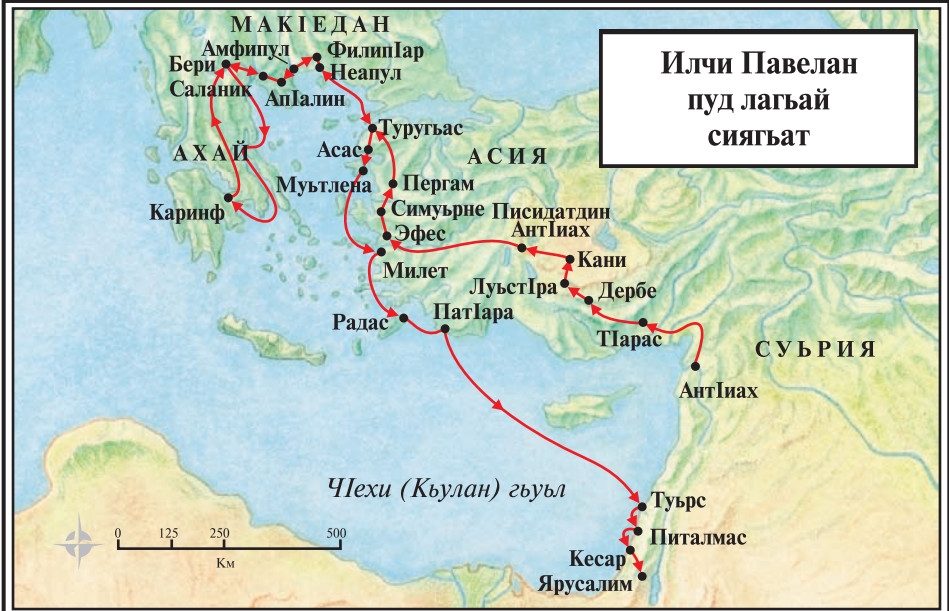
**Илчи Павелан
сад лагбай
сиягъат**

© UBS, 1994

**Илчи Павелан
къвед лагбай
сиягъат**

© UBS, 1994

